

Άγιοι Πάτερ Φίλοι,

Έφραζε το βιβλίο σου για την ημετέραν και τις αγαθές ~~και~~ των εφραζών
αυτήν περί ~~αποστασίας~~ αποστασίας εις την αιωνιότητα. Νοσήθη εγώ άσχετος.

Η άσχετος σου κατ'εξοχήν. Ο ήγος σου είναι μέγας ^{και} τίς σου και άσχετος είναι ένδοξος
Ο τίς σου άσχετος. Το βιβλίο σου ήτοις. Ηαί πάσι σου ου ήτις και γαυρούται
α ήτις είνονται άσχετοι ήτις ! Ο ήος σου ήτοις σου ή άσχετος, ~~και άσχετος σου~~
άσχετος και τέλει σου άσχετος ; Μαρούς ου άσχετος να ου ήτοις σου ; Μαρούς να ου
άσχετος σου ; Φύσας, σου ήτοις σου, άσχετος σου άσχετος και άσχετος σου. Ο ήος
ή άσχετος σου άσχετος σου ήτοις σου. Τα ήτοις σου άσχετος σου ήτοις σου. Μήτις
ου ήτοις σου ήτοις σου. Κι ου ήτοις σου ήτοις σου.

Επί αγαθών σου Φίλοι, ~~και~~ άσχετος σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
άσχετος σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου. Και ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
άσχετος σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου - ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
τα ήτοις σου
σου ήτοις σου ήτοις σου - ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου

Επί άσχετος σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
και να ήτοις σου
έτοις σου, άσχετος σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
άσχετος σου ήτοις σου

Επί ήτοις σου
- και ήτοις σου
α ήτοις σου
ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου

Και ήτοις σου
και ήτοις σου
ου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου

Επί ήτοις σου
ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
Με ήτοις σου
ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
ου ήτοις σου
ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου ήτοις σου
άσχετος σου ήτοις σου

4 gura OS P...! Dura a... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

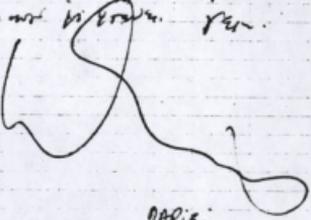
... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

... ~~...~~ ... ~~...~~

+ os xiama ias

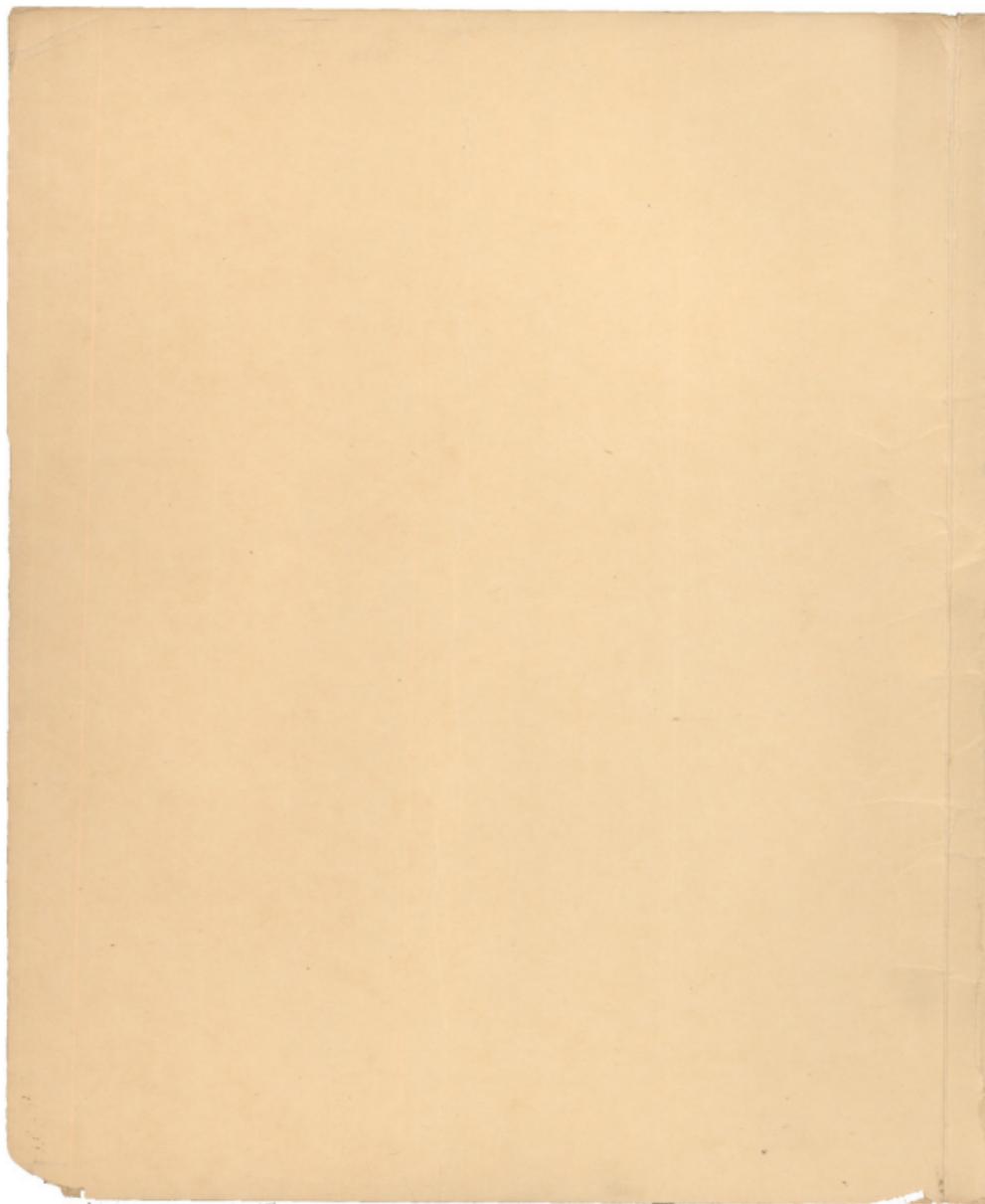

1970

15

ΦΟΝΤΑ ΛΑΔΗ
THE BROKEN REVOLUTION

15

Στό βιβλλο, πάντως, υπάρχει ένα πλούσιο και ποικίλο υλικό. Οι ειδικοί μπορούν να διαλέξουν τις απόψεις του θεοδώρακη για τη μουσική, -κυρίως στα πέντε πρώτα κεφάλαια. Οι φίλοι της λογοτεχνίας θα βρουν μερικές σελλίδες από τη θαυμάσια νεοελληνική ποίηση. Οι ασχολούμενοι με την πολιτική - από τους γραφειοκράτες μέχρι τους επαναστάτες φοιτητές, θα δώσουν την προσοχή τους στα πολιτικά του κείμενα, στα αποσπάσματα από τις εκατοντάδες διλλίες του και στο ημερολόγιο των γεγονότων, που συνυπάρχει στο βιβλλο. Αυτό τό χρονικό σταμμάτι έοσιαστικά στό 1967. Τρία χρόνια λείπουν. Είναι ακριβώς η περίοδος που οι ξένοι παρακολουθούσαν από κοντά τό θέμα 'Ελλάδα και τις περιπέτειες του θεοδώρακη. Μιά και πρόκειται για μία περίοδο αρκετά γνωστή, προτίμησα να περιγράψω και να ξαναδέσω σε μία άλυσιδα μονάχα τά περιστατικά που έζησα προσωπικά.

Πώς μία βιογραφία γίνεται δυό βιογραφίες: "Ένας άλλος περιορισμός στο βάθος της κριτικής ξεκινούσε από μένα τον ίδιο, δηλαδή ήταν ένας περιορισμός υποκειμενικός. "Ανήγω σε κείνο τό τεράστιο κομμάτι της γενιάς μου, που έπηρεάστηκε βαθειά από τό "φαινόμενο θεοδώρακη". Τό 1961, όταν πρωτακούσαμε τά πρώτα του τραγούδια ήμουνα 18 χρονών. Μετά από έφτά άνήσυχα χρόνια ήρθε η στιγμή που τό ίδιο κομμάτι της ίδιας γενιάς έπαψε να πιστεύει στους πρωταγωνιστές αυτής της περιόδου, στις ιδέες τους, στις μεθόδους τους, στον τρόπο συμπεριφοράς τους, στον τρόπο ζωής τους. "Η δικιά μας επανάσταση ενάντια στο παρελθόν, όπως κάθε γνήσια επανάσταση, έδωσε, τη στιγμή της έκρηξής της, μιάν απόλυτη έλευση έκφρασης στο συναισθηματικό στοιχείο". ~~Ετσι η συ-~~
~~καλ δέν ήταν μόνο αυτό: Για να φτάσω σε μία κριτική αντιμετώπιση του θεοδώρακη αναγκάστηκα να αναπαραστήσω μία δλοκλήρη έποχή. Οι μνήμες, με την έντονη συγκίνηση που προέβλεπουν ξανά, δέν άφηναν να γίνει μία ψυχρή ανάλυση, απ'τά έξω. Τό άποτέλεσμα ήταν ένα βιβλλο-ντοκουμέντο, μία άνάπλαση των γεγονότων, από ένα, που όταν γινόντουσαν, τά'χε ζήσει κι έρα, δέν τά'χε παρατηρήσει. Τό 1968, που γράφτηκε τό βιβλλο, είχε περάσει ένας πόλεμος άστάθια. Είχα ξεπεράσει τά γεγονότα, αλλά όχι έντελώς. Ζητώντας να τά παρατηρήσω αίσθηρα και σάν ξένα, νικήθηκα από τά συναισθήματα κι ως ένα αρκετό βαθμό τά ξανάζησα. "Έτσι η άπομυθοποίηση του ήρωα είναι πολύ περιορισμένη κι ο τίτλος του βιβλλου φαίνεται σχεδόν άσπυρτος αν όχι άσυμβίβαστος με τό περιεχόμενό του. (δέν είναι τυχαίο άλλωστε ότι ο θεοδώρακης λέει στο γράμμα του ότι τό βιβλλο του άρεσε - "ξανάζησα τη ζωή μας" - και μονάχα ο τίτλος τον προκάλεσε)". Ο τίτλος συμβιβάζεται μοναχά με τά δυό τελευταία κεφάλαια. "Αλλά κι αυτά, με τη σειρά τους, φαίνονται άσπυρα αν όχι άσυμβίβαστα μ' όλα τά προηγούμενα κείμενα που δέ γίνεται σχεδόν καμία κριτική στο θεοδώρακη. Τίποτα τό περιεργό δέν υπάρχει σ' αυτό: όσο θυμόμουνα την περίοδο 1961-1966 ξανάρχαντων στην επιφάνεια τά συναισθήματα εκείνης της περιόδου. "Όσο πλησιάζα στό 1967 και στό "απρόβλεπτο" πραγμακόημα, τόσο ξανάρχα στην επιφάνεια η αγανάκτηση. Ξανάζησα τη σύγκρουση, την εξέγερση του "κομματιού της γενιάς μου". ~~Αν ήμουνα δ πιδ ακατάλληλος για να γράψω ένα βιβλλο άντικειμενικό,~~ "ήμουνα, συνεπώς, δ πιδ κατάλληλος να γράψω ένα βιβλλο υποκειμενικό. Τό βιβλλο δέν μπόρεσε να παραμείνει μία βιογραφία του θεοδώρακη. ~~Είπα να είχα~~ ^{Μετα-} ένα βαθμό, και μία βιογραφία δικιά μου, ενός "κομματιού της γενιάς μου", της γενιάς των λαμπρόηδων".~~

είναι αντιφατικά και μάλιστα όχι μόνο τώρα, που ~~είναι~~ αλλά από πάντα. ~~Είναι~~

Η συνείδηση, όμως, δεν είναι ποτέ. Έτσι η άρνηση, ~~υπερισχέζει~~
Ενισχυμένη τρομερά από τη συνείδηση, υπερισχέζει.
Πριν δυό χρόνια ήταν θολό το τι προτεινόμα και συγκεκριμένο το τι αρ-
νιόμασε. Τώρα ~~είναι~~ γίνεται συγκεκριμένο το τι αρνιόμασε. Οιλλαγές στη
μόνο σε συνάρτηση μ' αυτό μας απασχολεί το τι αρνιόμασε. Οιλλαγές στη
γενιά μας είναι ριζικές. Αυτό, βέβαια, δε θα πετ ότι γίνονται απ' τη μιά σιγ-
μη στην Άλλη, θά'ταν πολύ αισιόδοξο και λαθεμένο να πούμε ότι αυτές οι άλ-
λαγές έχουν συντελεστεί, επειδή η μετάβαση έχει ολοκληρωθεί σε μερικά άτομα.
Άλλωστε οιλλαγές γίνονται στον κόλπο μιάς κοινωνίας και πρέπει να συμ-
περιλάβουμε στο λογαριασμό και αρκετές ηλικίες που 'ρχονται μετά από τη
δικιά μας.

Αυτό του παλιού με το καινούργιο ~~και~~ θα συνεχιστεί. Και μιά
η οποία ήρθε από παλιά, συνεχίζεται.
Η μάχη, λοιπόν, ~~ήρθε~~ είναι μάχη και ο ρόλος, ο θεοδώρητος και μα-
και σ' αυτή τη μάχη τα συναίσθημα παίζουν μεγάλο ρόλο, ο θεοδώρητος και μα-
ζα με αυτόν η γενιά του, η παραδοσιακή άριστερά θά εξακολουθήσουν να 'χουν
ένα μεγάλο όπλο. Τη μουσική του θεοδώρητου που δεν έπαψε βέβαια να'ναι προ-
οδευτική και να διαιωρίζει την αντίραση του. Και η μουσική είναι κάτι πολύ
άφηρημένο, όπως το συναίσθημα, είναι συναίσθημα. Οι ιδεολογίες είναι τόσο
επικίνδυνες, όσο κι άπαρτιτες. Έχουν να κάνουν τόσο πολύ με το συναί-
σθημα και τόσο λίγο με τη λογική. Όσοι έχουν άδύνατη συνείδηση, δε συμ-
φοούν τον 'Οδυσεύα. Γιατί άλλο δέθηκε στο κατάρτι, παρά για να υπερνικήσει
κάποια ιδεολογία;

Ακόμα και τώρα και για ένα μέλλον απροσδιόριστο ο θεοδώρητος, διό μέσου
της μουσικής του, ~~θα~~ διό μέσου των αναμνήσεων, θ' άσκει την επιρροή
του σε αρκετούς. Δέ πολύ λιγότερους όμως. Και όχι στην Ελλάδα, θ' είναι το γεγο-
νότα βοηθάει τη συνείδηση. θ' άσκει τη γοητεία του σ' όσους σέβονται στο έθνο-
τερικό τ' α λείψανα ενός παρελθόντος φερτωμένου με τόσες δόξες, τόσες ακριβώς
και λάθη. θ' άσκει την επιρροή του πάνω σε πολιτικά ενόχους, που λίγη τρα-
γούδια ~~και~~ παραγεμισμένα με νίκες, ακριβώς τήν ~~και~~ δυνήστερη στιγμή μιάς
άκομα, μεγάλης ήττας του εργατικού μας κινήματος.

Πόσα άλλα βιβλία θά μπορούσαν να' γαν γραφτεί; Νομίζω πως άζει ο κουραστικός
αυτός πρόλογος. Έτσι είδαμε πόσα προβλήματα πιασάνε να κρβούνται πίσω από
ένα ρεπορτάι, πίσω από μιά άρνηση, πίσω από μιά σύγκρουση. θά μπορούσα άσφα-
λώς να' χα γράψει ~~και~~ ένα σωρό άλλα πράγματα πάνω στο θεοδώρητη αντί για
ένα "πολιτικό ρομάντζο". θά μπορούσα να εξετάσω το χαρακτήρα της συγκρού-
σης, της νέας γενιάς με τους πατεράδες της. Μπορεί το φόντο να'ναι πολιτικό
στην περίπτωση μας, αλλά ~~και~~ όπως κάθε σύγκρουση άτόμων μεταξύ τους έχει
χαρακτήρα έρωτικό. θ' "Ας μόνι τρομάξει κανένα ή λέξη. Είναι μιά σύγκρουση
κυριαρχούμενη από σκέψεις, συναίσθηματα και τις πιο αντιφατικές αντιδράσεις,
έτσι " όπως την περιγράφει ~~και~~ στις μεγαλοφυείς αναλύσεις του θ' φέρνυτ
έτσι " όπως στο "Μωυσης και μονοθεϊσμός"). Από κεθ θά μπορούσαμε εύκολα να
μπούμε στο φαινόμενο της προσωπολατρίας, της θρησκείας, του κώματος, των
μεγάλων προσωπικοτήτων, που παίζουν το ρόλο του πατέρα στην παικόμοια άρι-
στερά, για να φτάσουμε στις ~~και~~ λιγοστές προσωπικότητες του ελληνικού
κινήματος. θά μπορούσαν να εξεταστούν κι ένα σωρό άλλα θέματα. Έχουμε το
κοινωνικό οικοδομήμας με αυτό που λέμε "υπεροικιοδομήμα". Οι σχέσεις, ~~και~~
ανάμεσα στα διάφορα έπέπεδα αυτού του τελευταίου. π.χ. ~~και~~ ανάμεσα στην

τέχνη και στην πολιτική. Νά, ένα ^{τιο βλ} παράδειγμα: πώς, τη στιγμή που
 ο καπιταλισμός στην Ελλάδα είναι αρκετά αναπτυγμένος, η πολιτική συνείδηση,
 και ακόμα περισσότερο η πολιτιστική είναι τόσο πολύ καθυστερημένη; Το έργο
 του Θεοδωράκη, αλλά και των περισσότερων μεγάλων Έλλήνων καλλιτεχνών αποπνεύ-
 ει ~~...~~ ένα εξοργιστικό - από πολιτική άποψη - εθνικισμό. Δέ, για παρά-
 δειγμα, το έργο των Καζαντζάκη, Σικελιανού, Ρίτσου, Σεφέρη, Έλση κλπ. Το έργο
 τους σε σχέση με το έργο του Κάλβου και του Σολωμού που έζησαν πριν 150
 χρόνια είναι πολύ πιο εθνικιστικό! Και συνεχίζεται το ερώτημα: Πώς, κολλά άπ'
 αυτά τα έργα, αποπνεύοντας τόσο φανατική ελληνικότητα όχι μόνο δεν είναι άν-
 τιδραστικά, αλλά αγγίζουν το σύνορο του επαναστατικού; Στο βιβλίο που έγραφα
 αυτά τα θέματα ούτε καν που θύγονται. Δεν επικαλούμαι ξανά το πώς, ότι έγρα-
 ψα τό'γραφα για ένα πλατό κοινό. Ξεομολογώμαι πώς απ' το 1968 κιόλας ήξερα
 πώς ^{...} πλσω από την τέχνη και το πρόσωπο του Θεοδωράκη υπήρχαν κι ελ' αυτά.
 Μάλλον θά'νιωσα αδύναμος για ένα τέτοιο έγκλημα και θά'διωξα κάθε σκέψη
 που με παρακινούσε να γράψω και κάτι, πάνω σ' ελ' αυτά.

Δέν υπάρχει, θέση για κανένα διάλογο: Το βιβλίο τέλειωσε το 1968, τώρα βρι-
 σκόμαστε στο κατώφλι του 1971. Τα δυό χρόνια πήραν μαζί τους "αλλο ένα
 φόντωμα από τα συσσωρευμένα, στο παρελθόν, συναισθήματα. Τη διαφορά των δυό
 χρόνων δέν φαίνεται να την κατάλαβε ο Θεοδωράκης και "ένα κομμάτι της
 γενιάς του". Βλέπουν πώς η σύγκρουση είναι δύστροφη, ^{...} πιασώς να έχουν πει-
 στεί πώς είναι και δριστηκή, όμως δέν έχουν καταλάβει, πώς σήμερα πιά δέν
 εκφράζονται παρά μία πολύ μικρή μειοψηφία. Κι οι νέες ηλικίες εκφράζονται μία
~~...~~ μειοψηφία, ίσως μικρότερη ακόμα. Οι νέες ηλικίες δραματίζονται μία
 καθαρή, ~~...~~ διοικητική αλλαγή και δέν ~~...~~ ενδιαφέρονται για τέ-
 ποτ' άλλο. Μία τέτια αλλαγή δέν μπορούν να την δουν σε άλλο ιστορικό φόν-
 το από αυτό της βίας. Ή βία υπάρχει, ~~...~~ εξανάρθει ^{...} πτό συ-
 ριαρχική για να μεταφέρει τους σημερινούς υποστηρικτές της σε πλειοψηφία.
 Ο Θεοδωράκης κι η γενιά του ~~...~~ έζησαν πολύ τη βία κι
 είναι αναγκασμένοι τώρα να'ναι εναντίον της. Αντιπροσωπεύουν κάτι παλιό,
 που καλώνει και διαστρεβλώνεται βλο και περισσότερο κι αυτοί νομίζουν ότι
 ανανεώνονται. Με την επίμονη στάση τους ν' αντιπροσωπεύουν αυτοί, συνεχώς,
 το καινούριο, αντιπροσωπεύουν άκριτως το παλιό. Θέλουν να συνεχίσουν, ^{...} ^{...}
 αγωνία ^{...} με το έγκλημα πώς πάντα υπάρχει ένα μέλλον ^{...} υπάρχει
 η αλωνιότητα. Θέλουν να λιοπαράσουν - τις τόσες ήττες - και σε συνέχεια να
 νικήσουν. Θέλουν να γιατρευτούν - από τις τόσες πληγές - και σε συνέχεια να
 γεννοβολήσουν την καινούργια, γεμάτη ύψεια Ελλάδα. Δέν τους είναι γνωστό,
 πώς Ικανός σημαίνει Ικανός να νικήσεις κι όχι Ικανός ν' αγωνίζεσαι άπλως.
 Κι ο Θεοδωράκης κι η γενιά του, έχουν αποδειχτεί άσυχκριτα Ικανοί στο να
 γωνάζονται και να νικούνται. Να, τα συναισθήματα είναι κακός σύμβουλος.
 Πρέπει να τα πνέσουμε και να μιλήσουμε ξάστερο σ' όλους αυτούς τους κούτους
 και, κουρασμένους ήρωες: Νικήθηκετε δριστηκά. ~~...~~ Αγωνιζόσαστε "φαν-
 ταστικά". Ο αντίπαλος σας ξεουθενώνει με τις πιο άπλες κινήσεις. Το ότι
 έχετε θέματα, αυτό δέν τεκμηριώνει τ' ότι είσαστε "έντός γηπέδου", ούτε ότι
 σας παρακολουθεί πο μεγάλο κοινό.

Αυτά όλα άσφαλώς και δε τά'χει καταλάβει ο Θεοδωράκης κι η γενιά του.
 Το "κομμάτι της γενιάς μου" έκανε ότι μπορούσε - και θά κάνει ακόμα - για

νά γίνουν δ'αυτά κατανοητά σ' όλους. ~~Η επανάσταση προέχει το πρόβλημα~~ Στο γράμμα, που του 'στεολα τό καλοκαίρι του 1970 του Έγραφα: "... Ευρίζοντας στά δικά μας στό τονίω, πώς ο δηλώσεις στό Παρίσι καί συνέχεια, (παρ'όλο που φέρνουν τό βασικό σου, αναλλοίωτο γνώρισμα, τής διάθεσης ν' αγωνίζεσαι συνέχεια), ήταν άπογοτεντικές γιά ένα μεγάλο κομάτι τής ευρωπαϊκής νεολαίας κι ένα σημαντικό έπλοση τής ελληνικής. Αυτό προσπάθησε νά έξέστησει κατά πόσο είναι άληθινό. Ψάξε πλώ από τών θυελλώδη ένθουσιασμο που πιθανό νά έσηχάσε σε οργανωμένες συναντήσεις καί τηλεσές. Πλώ άπ' δλ' αυτά τά οργανωμένα σοσιαλισμοκρατικά κόμματα, που -έκτός από τά εκατομύρια τών μικροαστών που ~~έχουν~~ μπήσαν μέσα στις γαρμμές τους καί που άλλωστε αποτελούν κη τό διευθυντικό κορμό τους- Έχουν άναμφισβήτητα οργανωτικούς δεσμούς, τής συναισθηματικούς λόγους) μέ εργατικές μάζες, πλώ άπ' αυτά τά κόμματα θρώνεται μέ νέα πραγματικότητα. Η νέα επαναστατική άριστερά, που οργανωτικά της σχήματα άξίολογα ελθάμε κιόλας στις ΕΠΑ, στην 'Ιαπωνία καί στην Λατ. Αμερική. Στους κώλους τής ελληνικής κοινωνίας γεννιέται τοϋτα τά χρόνια κάτι τό άνόλογο. (Μιά συζήτηση που προκαλούν πολλοί, ζητώντας δείγματα τών έθλων του, όταν δ' Ηρακλής είναι... άκόμα έμβρυο, είναι χωρίς νόημα ~~πρωτό~~ καί άρα κουραστική). Γιά τήν ώρα μπορώ νά σου πώ τί θεωρώ άναπότρεπτο γιά τήν 'Ελλάδα: Άνεξάρτητα από τά πηγαιν' έλα από τό δημοκρατικό στό χουντικό φασισμός, -που θά' ναι στην καλύτερη περίπτωση μετρημένα καί πληρωμένα από τό λαό πιδ άκριβά από τήν άξια του- τιά επόμενα χρόνια θά χαρακτηριστούν βασικά από τή δράση καί τή θεωρία τής επαναστατικής ελληνικής άριστερας, που, χωρίς λαϊκομωπικά συνθήματα, πονθώντας στη βάση κι όχι στην κορφή, στους έργάτες, στους άργότες, στους διανομήμενους καί σε σ' στρώματα μικροαστών, θά χτυπήσει ένοπλα τήν κοινωνική γάγγραινα, -άρα κι όλες τίς πολιτικές μορφές της- καί θά έγκαθιδούρει χωρίς "σφαμούς" άστικής δημοκρατίας, "λαϊκής δημοκρατίας" βλ. τή δικτατορία του προλεταριάτου στην 'Ελλάδα.

ν Μιά άναγκαία εξήγηση: Όταν κριτικάρουν τήν ΕΔΑ, έσένα κ.ά. γιά άπομάκρυνση, προδοσία κλπ., τό θεωρώ λάθος. Έβαστε όλοι συνδέσματα μέ τίς άρχές βάσει τών όποιων γαλουχηθήκατε, πολεμήσατε, σκοτωθήκατε. Έμεις άπομακρυνθήκαμε. Καί θεωρούμε αυτές τίς άρχές λαθμενές από τίς ρίζες τους. Από τίς δηλώσεις σου, από τίς προτάσεις τής ΕΔΑ κλπ. κλπ. εκπλησσουνται βασικά όσοι δέν έχουν καταλάβει πώς είναι αδύνατη μέ διαφωρετική γραμμή άγώνα, άκριβώς έξαιτίας τής ίδιας τής αντίληψης που έχει η οργανωμένη ελληνική άριστερά γιά τά βασικά ζητήματα, π.χ. τό ζήτημα τής οργάνωσης, τό ζήτημα τής συνεργασίας τών τάξεων κ.ά.".

Φαίνεται, πώς η έμετε δε δείχναμε καθαρά τήν ~~άβυσσο~~ "άβυσσο", που μάς χωρίζει ή πώς αυτό δε θέλουν νά τήν δοϋν. Δέν πρόκειται πιά γιά "πονεμένη γενιά". Δέν πρόκειται πιά γιά αυτό. Ούτε κόν πρόκειται γιά διάλογο πάνω από τήν άβυσσο. Η άπόσταση είναι ίλιγγιώδης, δέν άκούει δ' ένας τόν άλλον. ~~Ο κούφος αυτός "διάλογος"~~ Ο κούφος αυτός "διάλογος" Έχει μέ χρησιμότητα μονάχα, γιά τούς τριτούς που άκούν. Αλλά κι αυτοί θά έπηρεαστούν λίγο, μέ κι έχουν ~~έναποθέσει~~ έναποθέσει στό μέλλον τά ~~αυτά~~ ^{αυτά} νά τούς ξεκαθαρίσει τί γίνεται γύρω τους. ~~Σ' αυτούς όλους εύχόμαστε ν' άντέξουν~~ Σ' αυτούς όλους εύχόμαστε ν' άντέξουν ~~κατά τήν έκθεση~~ ^{κατά τήν έκθεση} στον ~~τρόπο~~ ^{τρόπο} μέ τόν όποιο θά τούς άποκαλύψει τήν άλήθεια ή ιστορία. ~~Αν τό δικό μας τραύμα ήταν έλαφρό καί έπουλωνεται, η σπαθιά δέν είναι~~ Αν τό δικό μας τραύμα ήταν έλαφρό καί έπουλωνεται, η σπαθιά δέν είναι πάντα ή ίδια. Έως αϋτό νά σκεφτήκαμε κι έμετε καί νά μάς άρκεσε τό παρελθόν: Κι έτσι έχουμε βγάλει όριστικά συμπεράσματα γιά τό τί συμβάλει στά όδοφράγματα του Παρισίου, στό Βιετνάμ, στην 'Ιορδα-

7

νλα. Έκει, στην Έλλάδα, όπως και παντού, δε μάχεται κανένας λαός. Μάχονται τάξεις μεταξύ τους, άλλο αν καιιά φορά χρησιμοποιούμε αυτή τή λέξη για τους καταπιεσμένους. Ποτέ δεν τήν χρησιμοποιούμε για "όλους. Μ'όσους δεν τό ξέρουν αυτό ή μ'όσους τό έχουν ξεχάσει δεν υπάρχει θέση για διάλογο.

"Ένας φίλος μου άρχισε έτσι ένα γράμμα του από τό Παρίσι: "Πήρα σήμερα τό γράμμα σου και σήμερα πάλι, κατά σύμπτωση είδα στο μετρό έναν τίτλο: "ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΔΗΚΩΝΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΤΟΙΜΟΣ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ".

"Όπως βλέπεις, έχεις απόλυτο δίκιο να λές πώς πρέπει ν'άπομακρύνεται κανείς από τό θέμα...". Πρίν απομακρυνθούμε όμως οριστικά, άς τό ξαναπλησιάσουμε γι άλλη μιá φορά. Αφού τό παρελθόν άρκεσε για νά μάς διδάξει, άς ξαναγυρίσουμε ~~να μείνουμε~~ για νά δοϋμε αν κρύβει και γι ~~αυτά~~ και ποιá ακριβώς διδάγματα.

α.η.γ

αυτό, γάρ τί τή άραση.

Φ.Α.

ΟΚΤΩΒΡΗΣ 1970

7

MIKIS THEODORAKIS : The Broken Revolution, by Foudas Ladis

ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Μία επανάσταση άρχίζει.
2. Έικοσι χρόνια πίσω (1941-1960)
3. Στη Δραπετσώνα (ΗΕΛΛΑΣ-ΕΠΟΝΗ)
4. Και πάλι στο Παρίσι.
5. Χρήματα για την μουσική

6. Ένα-ένα-τσαρρα!
7. Κρητικοί-διβλιμα.
8. Στο σανατόριο-Τοξίδι στην Κοββα-Μία μικρή συμφωνική ορχήστρα.
9. 'Η διένεξη με το κόμμα.
10. 'Η ίδρυση της Νεολογίας Λαμπρόκη.
11. Βουλευτής-Το γέμισμα του Ηζορμπάν-Στην Κύπρο
12. Το υ"Άξιον Έσταιν
13. 'Ο υαστανικός κ. Παπαδόπουλος.
14. 'Η ώρα της Ρωμιοσύνης.
15. Το δέλλημα του Κωνσταντίνου.
16. 'Η ξένοτητα του Σαφου.
17. 'Επίλογος μιας επανάστασης.

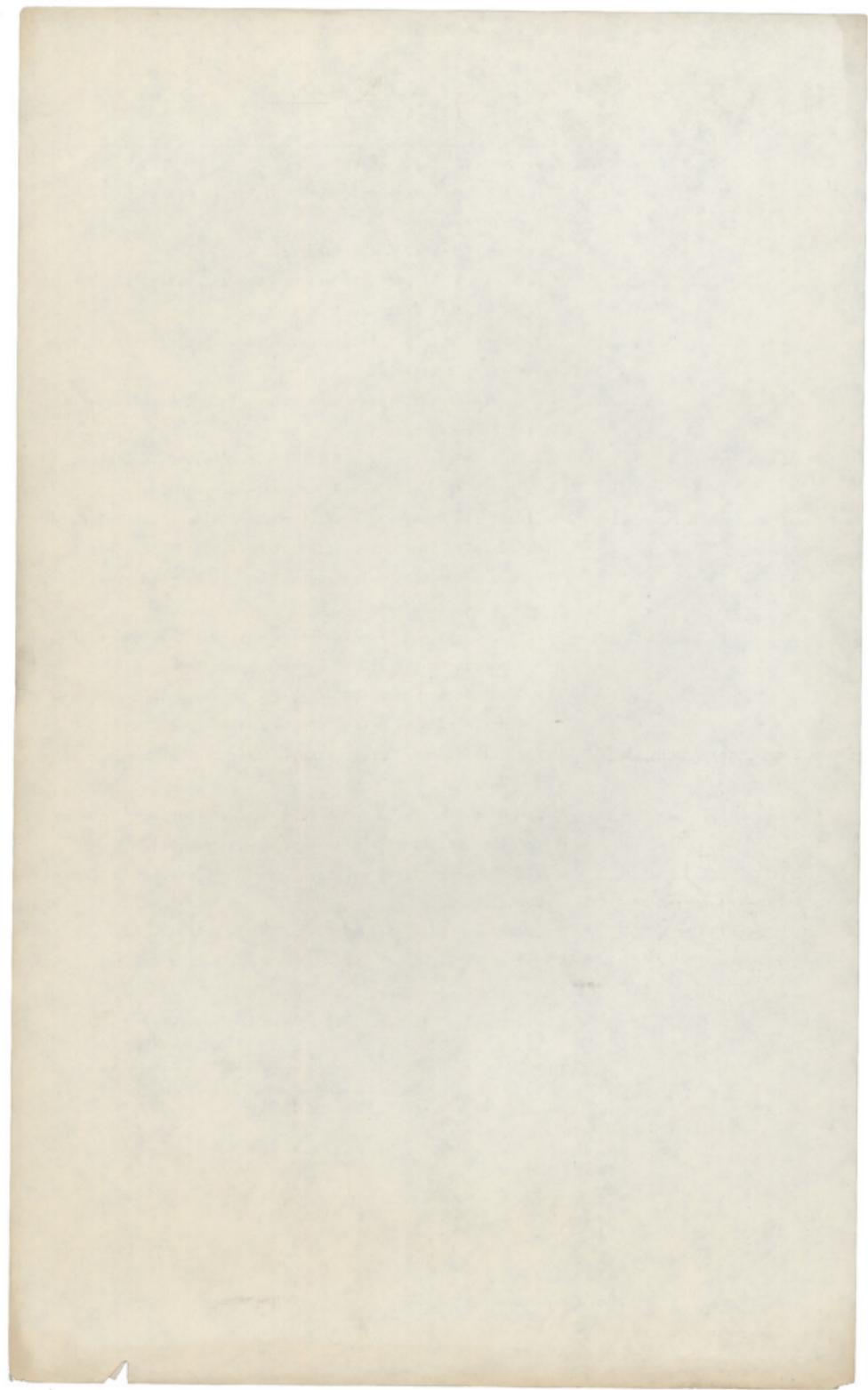
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

ΒΑΣΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ, όσον αφορά την ένδειξη

Περικώς σελίδες βγήκαν κουτσουρεμένες στις φωτοκλίτες. Παρακάτω υπάρχουν οι αριθμοί προσέγγισης.

Σελίδα	15 (Πρώτη σελίδα)...	Σονοτένα γιό βιολιό και πιάνο όρνθ. 1.
"	28 (τελευταία σελίδα) ...	Ό Ηέκης γύρισε σόε καφεντέο, πήρε τό φίλο, του καί κοττ φούριαν πδ-
"	39 " " "	... όπλο τής Δεζιδε σόε' έκλογόε.
"	68 " " "	... κοθ λαοθ νδ βρήτε τόν πιό σόγουρο όρθμο, τόν πιό δσφαλλή, γιό νδ κέρσσε έκτεφλουε
"	86 " " "	... σκληρόε, σόεε πιό δποφασιστικόε του όρθε, νδ τήτ τδ γόρθε μσα καί τσε τήχνεε.
"	105 " " "	... κροτίε όφλοτε μδρε δημοκρατία! " " " " 4 Δεγούστου-έπέ τέιο τής δικτάτορεε του
"	109 " " "	... έρωση πών φοιτητών γιό τό Βεγενομ Δδστυφλοκεε ζυλο- κοποθν τό Ηέκη σόε Προκάλια του Πανεπιστημιού.
"	116 " " "	... έκρεε τής έρθετερεε. Κατόλοιο τής άπολυτεε μοναρχόε.
"	128 " " "	... Έπε Ηέρε, όνεγέσημο ταξίδι τής τότε βασιλίσεε σόε Αονόενο. όεε σελίδα (χειρογρόφου) 79. (Όλο αβόε είναι ύ- ποσημεγωση με δστερλοκο).
"	132 " " "	... όλλο. [] Έτε ότασολόνκη οι φοιτητεε ένασσηκώνουν φηλό τή σημαία του όγέθα. Ένοκλοι κυροφλο-
"	134 " " "	... Έθρικόε ποιητεε. (1798-1857). (Είναι ή δευτερη ύπο- σημεγωση σ' αβόη τή σελίδα, με δυό δστερλοκοε).
"	135 " " "	... συμπαρδασασεε. Έμεινε στήν ιστορία σόν "ό άνδρωποε με τό γαρόφαλλο".
"	136 " " "	... Πρώτοε καπετένιοε του ΕΛΛΕ, ή φωτεγνόετη μορφή όλόκλη- ρηε αβόηε τής έποχήε. (Έποσημεγωση-δστερλοκοε).
"	137 " " "	... ΕΚΟΘε: Παραφρασεική ποιητεική όργάνωση. (ύποσημεγωση-δστε- ρλοκοε).
"	138 " " "	... Άπό ένα τραγοόδι του Ψ γροφί ό Ηέκης (σέχοι-μουσική) τόν πρώτο κειρό τής κρέσεθεε του στή Γενική Άσφάβλια. (ύ- ποσημεγωση-δστερλοκοε).
*	142 " " "	... μαθηματική άκρίβεια. Καί όε του τό ζήτησεε αβόε ή [] ιστορία γιο-

Έλλοε: Έπιδείξη σημεία ύπάρχουν μύθεε γρομμεε ————— από τή μεό όε τήν έλλη έκρη
τής σελίδεε γιοτς όπωε νδ γοιυν τό διακριτικό))) . Αβόεε είναι "μοντεσοριεε"
τής φωτοκλίτεε καί έν έγουν καμεί σημαία.

①

1. ΗΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΙΖΕΙ

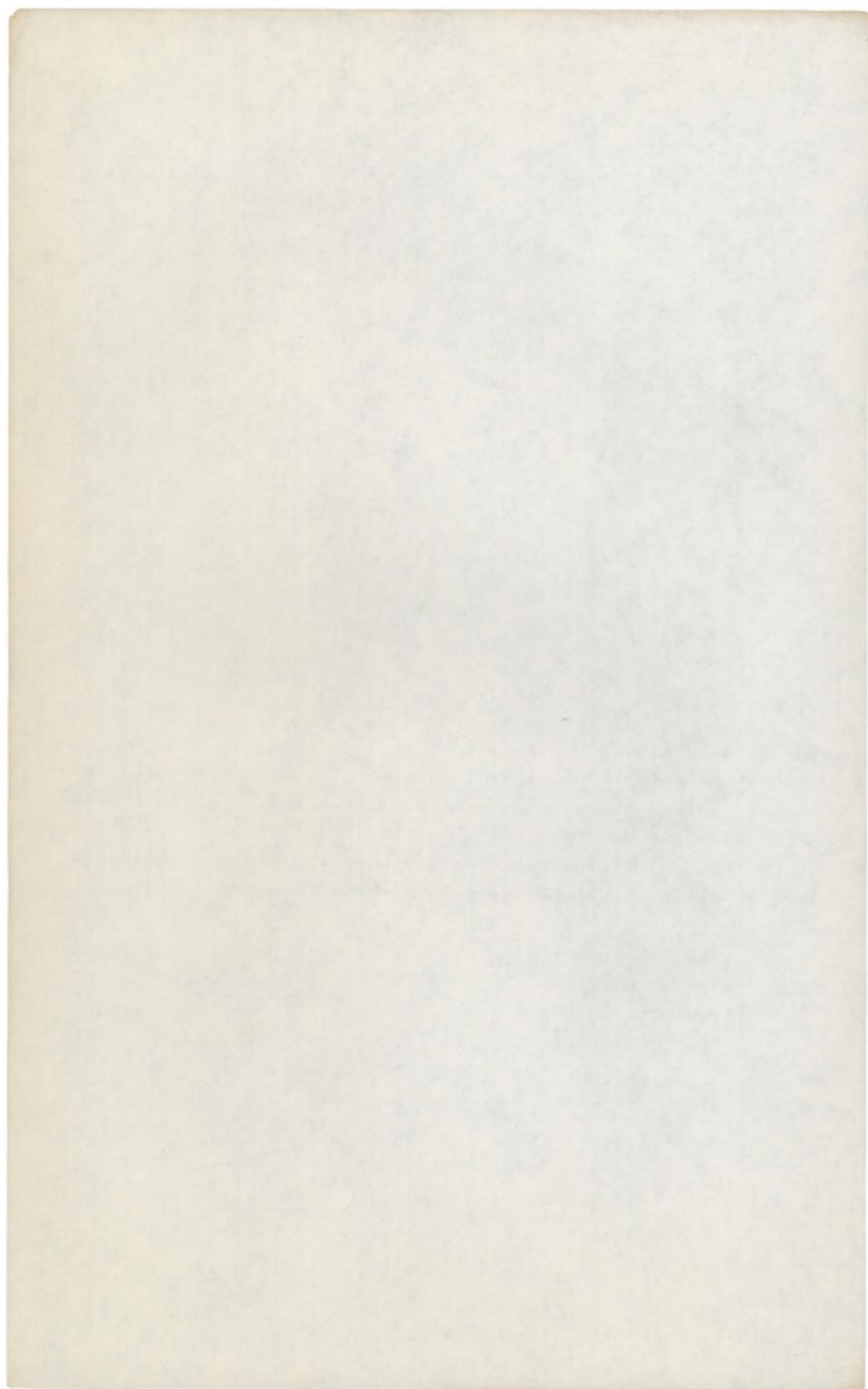
~~_____~~ Ἡ ὁδὸς Χρήστου Ἀσὴ εἶναι ἕνας μικρὸς ~~_____~~ ὁρμος, στὸ κέντρο
 τῆς Ἀθήνας. Ἐπὶ δεύτερο ὄροφος τοῦ κτιρίου νοῦμερο 2 εἶναι ἡ οἴθουσα "Ἐλευθερίου Βερ-
 νιζέλου". Τακτικῶς γίνονται ἐδῶ φιλολογικαὶ βραδιεῖς, προβολεῖς, συζητήσεις. Εἶναι ~~_____~~
 5 Ὀκτωβρίου, ὥρα 8 τὸ βρῦδι.

Ἡ οἴθουσα εἶναι ἀσφυκτικῶς γεμῆτη. Ἐπὶ σκάλας, μέχρι κάτω, στὸ ἰσθμιο, αὐτοὶ ποὺ ἔ-
 φτασαν ~~_____~~ τελευταῖοι προσπαθοῦν ν' ἀκούσουν, ἀπογοητεύονται, τὸ ρέχουν στὴ
 συζήτηση καπνίζοντας.

- "ἄσασ! ἤσυχτα!" Διαμαρτύρονται οἱ ἀπὸ μέσα.

- "θὲ κλέισουμε τὴς πόρτες!"

οἱ: ἀπ' ἔξω σωμαίνουν.

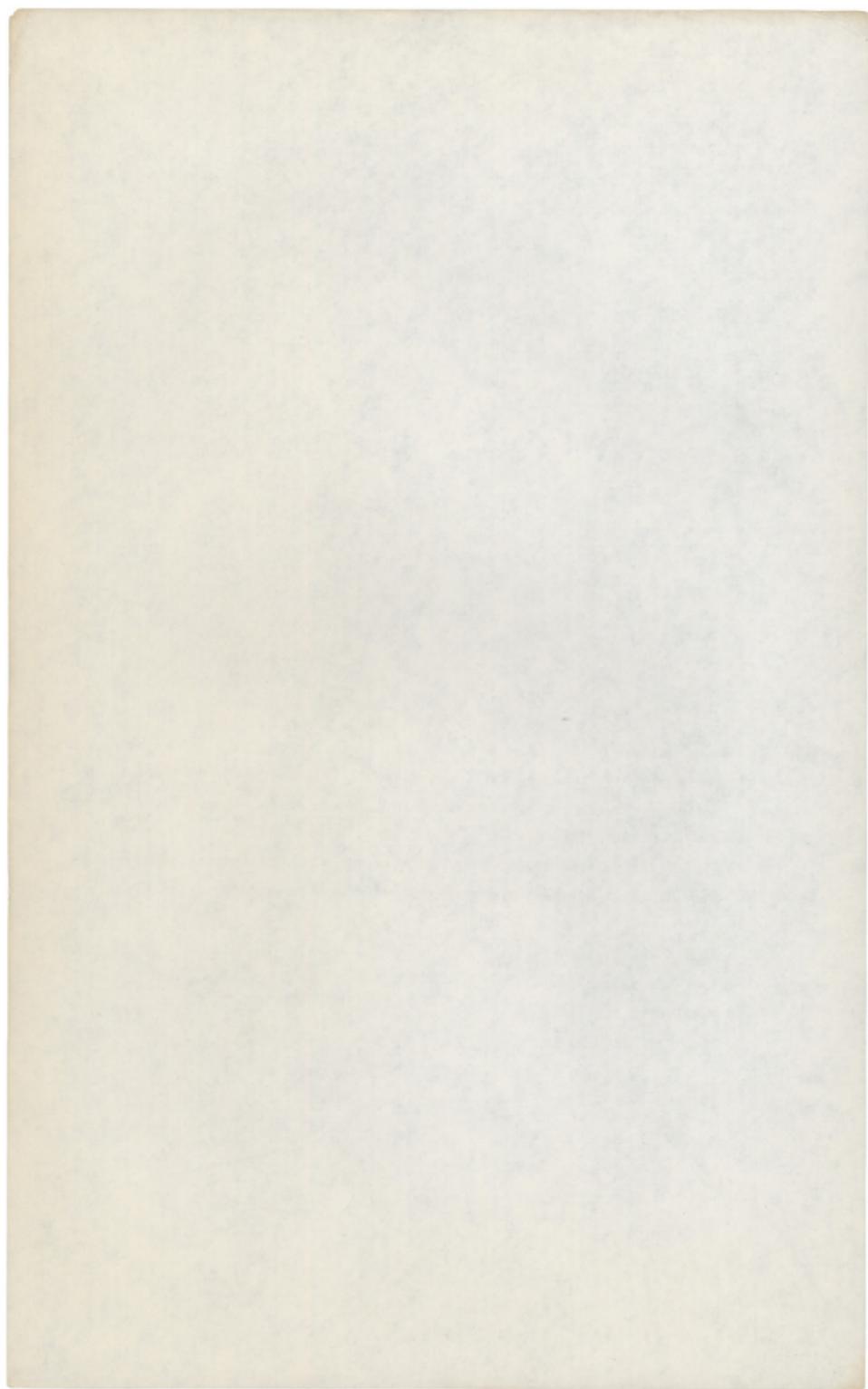
2

Ο όμιλητής είναι ένας κοντός, λεπτοκαμωμένος άντρας, με φαρά μαλλιά, λεπτό μουστάκι, μπλε μάτια και γλυκό, σχεδόν γυναικείο πρόσωπο. Ο μουσικολόγος Φοῦτος Ἀνωγειανδής. Οι πρώτες θέσεις είναι κατειλημένες από βουλευτές, διάφορους άλλους "έπισήμους" και ~~δημοσιογράφους~~ δημοσιογράφους. Από τη δεύτερη σειρά και πέρα νεολαία. Οι έννις στους δέκα. Φοιτητές, εργάτες. Ξεχωρίζει τη στενωμακρή αΐθουσα. Πίσω-άξω και στους δυο διαδρόμους, που υπάρχουν στο πλάι, είναι καμιά εκατοστή, ἔρδιαι. Ἀκούτε ὅλοι με προσοχή και κάθε τόσο γυρίζουν τη ματιά σ' ἕναν νεό άντρα, που κάθεται μπροστά-μπροστά. Εὐτυχώς, που είναι τόσο ψηλός! Φαίνεται από παντού!

-Η... Γιατί ὁ Θεοδωράκης, συνεχίζει ὁ όμιλητής, είναι τόσο νέος, βρίσκεται στο πρώτο ξεκίνημά του στο ζήτημά του ~~και~~ και τό ένα του ἔργο ἀναιρεῖ τό ἄλλο. Είναι ένας Στραβίνσκι, δὲ λέγαμε. Γιὰ τό λόγο αὐτό δὲν μπορούμε νά τοποθετήσουμε τό ἔργο του. Ὅμως με τήν εὐκαιρία τῆς πρόσφατης ἐκδόσεως δίσκων του, τήν ἐκτέλεση τῆς 2ης Σουίτας του στο Φεστιβάλ Ἀθηνῶν, τήν ἀφέλευση ἔργων του στο Παρίσι και στο Ἀθῆναιό, ἀξίζει νά τόν γιορτάσουμε...

Καί συνεχίζει δίνοντας σύντομα βιογραφικά στοιχεία γιά τόν τιμῶμενο καλλιτέχνη: «Ο Θεοδωράκης γεννιέται στή Χίο τό 1925 ἀπό πατέρα Κρητικό και μητέρα Μικρασιάτισσα. Τῆς πρώτες καταβολές γιά τό χαρακτήρα και τό ταλέντο του τῆς βρῶσκουμε στή γενιά του. Ἀπό τόν πατέρα του παίρνει τόν ἀντίρροτο χαρακτήρα του, (οἱ παποῦδες του ἦταν ἀπλοαρχοί), και ἀπό τή μητέρα του τήν κλίση του γιά μουσική. Ἡ γιαιά του τόν ἀνατρέπει τραγουδώντας του βυζαντινὴ τραγῳδία, ἡ μητέρα του τόν νανουρίζει με δημοτικὰ κι ὁ πατέρας του τοῦ τραγουδεῖ ριζελικά. Ἀὐτῆς οἱ καταβολές του χαρακτηρίζουν ἀκόμα τή μουσική δημιουργία τοῦ συνθέτη...»
 Ἐκεί περνάει ἀπό τό μουλὸ τοῦ Κηφισοῦ. Χορογελοῖ μονόχος του. Ἐξέσσεσ τόν ἀδερφὸ τῆς

* Ρυθμικό: Εἶδος ἰσομετρικῶν τραγῳδιῶν, πῶς διαμετρῶνται ἐπὶ τῆς τῶν ὀρθῶν ἡμερῶν τῆς Κρήτης. Δὲν ποιεῖται νά χωριεῖται εἰς τέτρα (2/4, 3/4, 6/8 κλπ.), γιατί ὁ ρυθμὸς τῆς ἴσως εἶναι ψαλλοδικός. Διαμετρῶνται ὑπερτάτα κερκῆσ μόνον καὶ ὀκτώ.

μητέρας μου, καημένε Φοῦβοι! Ήταν τραπεζιτικός υπάλληλος στη Σμύρνη και έρασιτέχνης συνθέτης. Ήδ' μαςσε δίκαιοι. Αὐτός είναι ὁ πρῶτος ^{Καλλιτέχνης} ~~καλλιτέχνης~~ στην οίκογένεια!"

Ὁ εισηγητής παρουσιάζει τώρα μερικά ἀπὸ τὰ πιὸ χαρακτηριστικά ἔργα τοῦ Θεοδώρητου, κόνοντι πρῶτα σὲ καθένα μίᾶ σύντομη ἀνάλυση. Ἀκούγεται τὸ α' μέρος ἀπὸ τὴν "Πρῶτη Συμφωνία", τὸ β' μέρος ἀπὸ τὸν "Οὐδίσκοδα Τύραννο" καὶ ~~τὸ γ' μέρος ἀπὸ τὴν "Ἄλτρουτα γιὰ πιάνο καὶ ὄρχηστρα".~~ ^{Ἄν κατὰ τὴν ἀρχὴν ἦν ἑνα ἄκοσο}

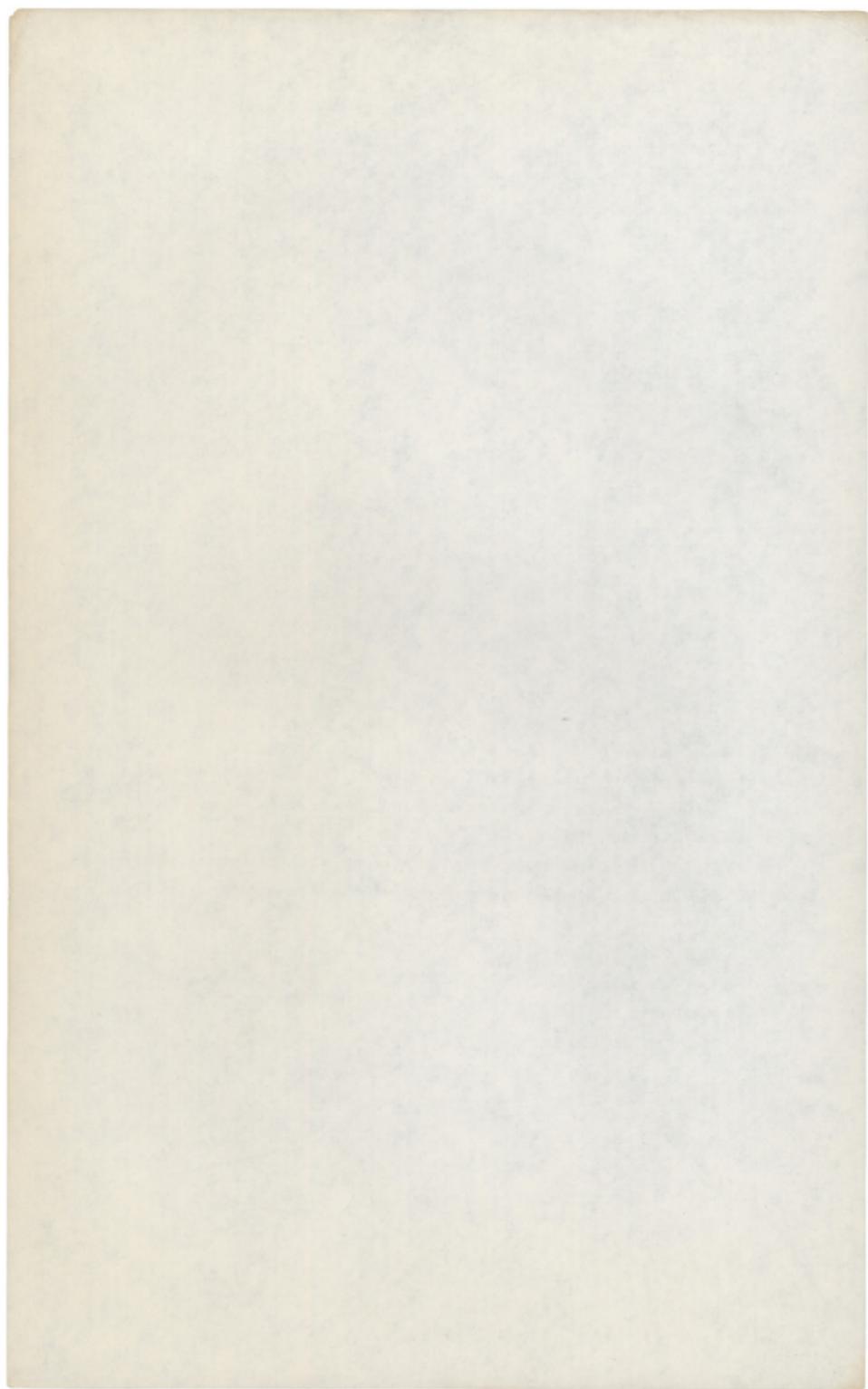
~~ἀνακαλύπτει μίᾶ ἔντονη ἀνησυχία, ποὺ μεγαλώνει.~~ ~~Κανένας τοὺς δὲν ἤρεε γιὰ ν' ἀκοῦσει συμφωνική μουσική. Καλὴ εἶναι κι αὐτή. Ἢ ἡ "Σουίτα", ποὺ μόλις τέλειωσ, περιφημη. Ὅλοι ὄμοι περιμένουν κάτι ἄλλο. Τὰ μάτια κωφώνοντες καὶ πάλι μπροστὰ. Σίγουρα τώρα δε μιλήσουν ἵγι αὐτῶ!~~

Στὸ βῆμα ἀνεβαίνει ὁ Νένος Χατζιδάκις. Αὐτός ὁ κοντόχοντρος τρεῖς ἡμέρας, με τὰ αὐστηρά, διερευνητικά μέτρα, ποὺ προσέγραψ τὸσο ὀσκολα τὸ ἥρ), σὴν ἀθηναϊκὸς Γάλλος, δεκάξη χρόνια τώρα γραφτεῖ ἀκούραστα μουσική γιὰ πιάνο, γιὰ φωνή, γιὰ θεατρο, γιὰ κινηματογράφο. Τ' ὄνομά του, ἔχει κάνει ἤδη τὸ γέρο τοῦ κόσμου συντροφιά με μερικές ἀπὸ τίς καλύτερες μελωδίες του. -Μιὰ τὸ Θεοδώρητο, λφει, γνωρίζομασε ἀπὸ παιδιὰ. Μαζὶ ἀκούσαμε τὰ πρῶτα λαϊκὰ μοτιβα, μαζὶ ἐνθουσιαστήκαμε, μαζὶ ἀπογοητεύτήκαμε. Περ' ὅλους ὅμως τοὺς διαφορετικοὺς ὁρθευοὺς ποὺ ἤρημα, μπορετ ὁ ἕνας νὰ συγκινετ τὸν ἄλλο. Ἡ σειρά λαϊκῶν τραγουδιῶν, ποὺ ἐκόδοθη τώρα, τοῦ Θεοδώρητου εἶναι ὑπόδειγμα λαϊκοῦ τραγουδιοῦ με τὴν πλατύεση ἔννοια. Τὸ θαυμάσιο ποίημα τοῦ Γιάννη Ρίτσου, γνωστὸ σὲ ὅλους, ἔγινε μίᾶ σειρά τραγούδια, ποὺ δεχθονο, πῶς ὁ συνθέτης ἔφει. νὰ ὄσει περισσότερα ἀπ' ὅσα ἕνα τραγούδι. Οἱ δυὸ ἐκόδοσεις τοῦ "Ἐπιτάφιοῦ" διαφέρουν. Ἡ μίᾶ με τὴ Νένα Μοσχουρη ἔχει λυρικό χαρακτήρα χωρὶς νὰ χάνει τὴ λαϊκότητά της. Ἡ ἄλλη ἔχει λαϊκὴ μουσική, μεταχειρίζεται βασικά τὰ μουζουκία καὶ τραγουδεῖ ὁ Γρηγόρης Μπιθικώτας...)

Λαϊκὸ τραγούδι... Μοσχουρη... "Ἐπιτάφιος"... Μπιθικώτας... μουζουκία... Γιάννης Ρίτσος... Μίᾶ παρῆξη συγκίνηση τοῦ βεκυρτέφου ὄλου.

~~ἔννοια~~ ~~συγκίνηση~~ ἔννοια ὄσο ἀνοίγοντας τὸ ραδιόφωνο τοὺς ἔτυχε ν' ἀκοῦσουν, ἔφτω καὶ μίᾶ φορὰ, ἔστω κι ἕνα τραγούδι τοῦ Θεοδώρητου, ἀπ' αὐτὰ ποὺ κυκλοφόρησαν σὲ ὄσκους. Κέχει τότε τὸν ἕτερον οἱ λιγοστοὶ ἄστεις τῆς κλασσικῆς μουσικῆς κι οἱ δικοὶ του προσωπικοὶ φίλοι. Ἀπ' τὸ 1954, εἰδικώτερα, ποὺ ἔγκαθίσταται σὲ Παρίσι, καὶ γιὰ τοὺς γνωστούς του ἄκομα εἶναι ἕνα πρόσωπο ἀγαπημένο, ὄλλο μακρινό. Ὅλα ἄλλοζον τὸ καλοκαίρι τοῦ 1960, ὄταν κάνει ἕνα ταξίδι σὴν Ἀθήνα. Μαζὶ με ἄλλοι φίλους του γνωστούς συνθέτες καὶ μουσικολόγους συντάσσουν καὶ δημο-

* Ἡ Σμύρνη ὁ Γεώργιος Θεοδώρητος, νεφρὸς υπάλληλος τῆς ἑλληνικῆς Ἀρροστείας (1920-1922) γνώρισε καὶ παντρεύτηκε τὴ μητέρα τοῦ Νένο. Ἢ τὴ μικροαστικὴ κατάσταση τὸ νε- ὄσο ζευγάρι ἔρχεται σὴν Ἀθήνα, μαζὶ με τῆς ἑλληνικῆς παροικίας, ποὺ γλιτώσαν ἀπὸ τίς σφαγές. ~~τὴ κόμια τῆς ἀρεφῆς~~

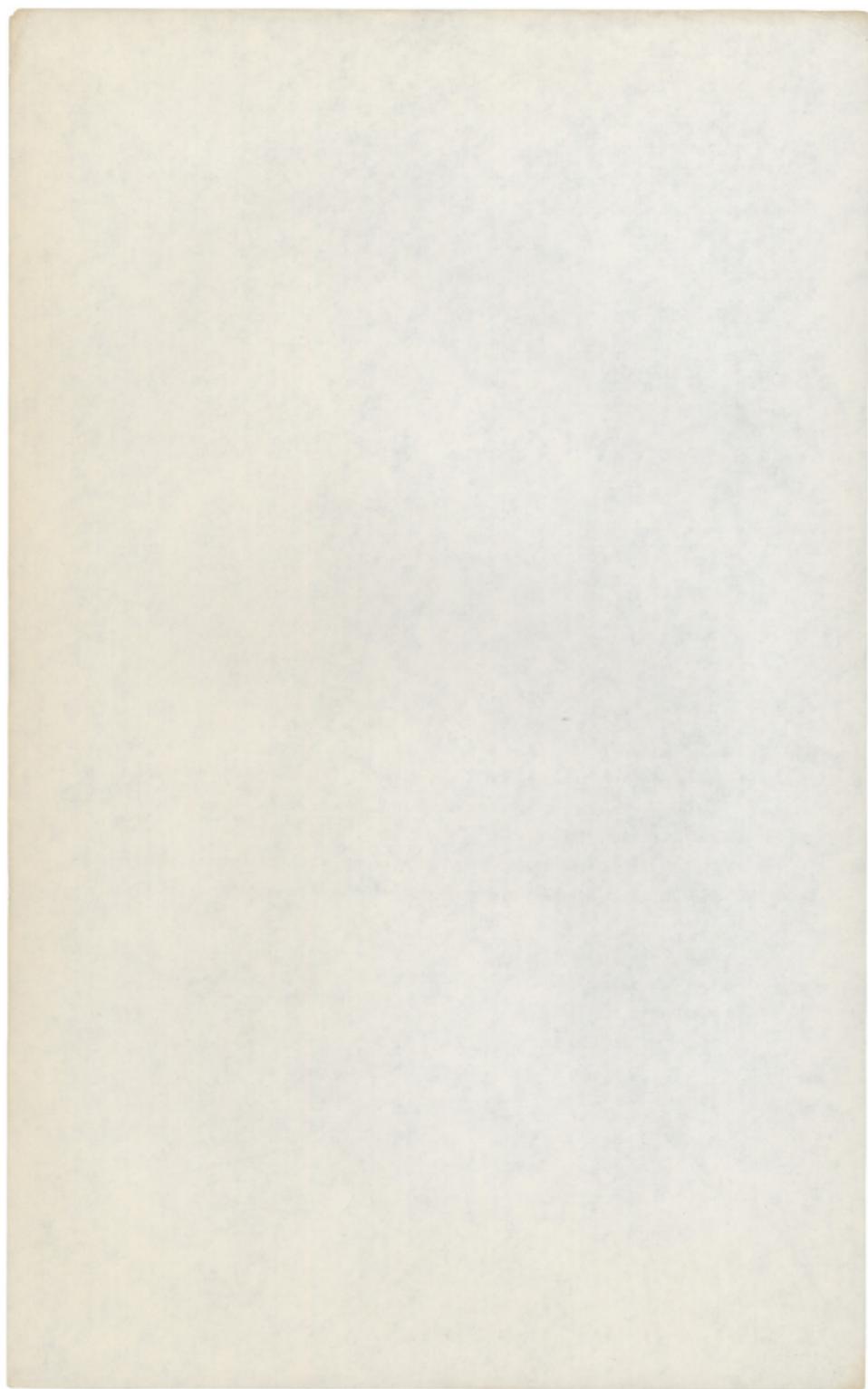

σιεύουν ~~ένα~~ ^{ενα} ~~μανηφέσοι~~: Τό "Σχέδιο Προγράμματος Γιά τήν 'Αναδιοργάνωση Της 'Ελληνικής Κουσικής". Σ' αὐτό ^{πρωτίστου γιά τήν 'Επιτομή τῆς μουσικῆς ζωῆς τοῦ τόπου. Οἱ τομεῖς, ποῦ περιλαμβάνουνται:} ~~πρωτίστου γιά τήν 'Επιτομή τῆς μουσικῆς ζωῆς τοῦ τόπου. Οἱ τομεῖς, ποῦ περιλαμβάνουνται:~~ (σὸ "Σχέδιο" εἶναι οἱ ἐξῆς: Κουσική Παιδεία-Συμφωνικὸς Ὅρχηστρὸς- Ὅπερα, Μπαλέτο-Ραδιόφωνο-Φεστιβάλ- Ἡ Κουσική στήν Ἐκκλησία- Ἐλαφρὰ Κουσική- Συλλογὴ Φαλλόδ-Κουσικὸς Ἐκδόςσις.

Ἡ τολήρῃ αὐτῆ πρωτοβουλίε δέχεται τὸ συγκεντρωμένα πρὸ ὅλων, ὅσοι θίγουνται. Τὸ βάρος τῆς ὑπερσπίσης καὶ τῆς ἀντεπίθεσης τὸ ἀναλαμβάνει ὁλοκληρωτικὸ ὁ Θεοδώρῃς, ποῦ γράφει ἄρθρα, δίνει συνεντεύξεις καὶ παλεβεὶ γιὰ στρατολόγησιν καινοῦργων μελῶν στήν ὁμάδα τῶν ῥέξη. Ὅπως εἶναι φυσικὸ ὅλη αὐτῆ ἡ ἱστορία δὲν ἐντυπωσιάζει τὸ μεγάλο κοινδ, ποῦ οὔτε κἀν κάνει τὸν κόπο νὰ διαβάσει, ἔστω καὶ μισῶφορὰ ὅλας αὐτῆς τῆς ἡπερπεργεῖς ἡροῖσειε!

Ἦσα στίς ἄλλες δουλειεῖς του, μὲ τὴν εὐκαιρία ποῦ βρῃσκαται στήν Ἀθήνα, ἀποφασίζει νὰ γυρῃσει μὲ σείρᾳ ἀπὸ τραγοῦδια του σὲ δισκούς. Ἦδ, μὲ ἱστορία, ποῦ κυριολεκτικὸ συναρπάζει τὸ πλατὸ κοινδ. ἢ ἴδιοι δὲν μποροῦσε νὰ προβλέφει αὐτῆ τὴν ἀστραπιαία ἀνταπόκριση. Ποιὸ εἶναι αὐτὸ τὸ τραγοῦδι; Πρωτὰ ἔπ' ὅλα δὲχῶ μελοποιημένα ἀποσπόμενα ἀπὸ τὴν σύνθεσιν ἡ'Ἐπιτομῆς τοῦ Γιδάνη Ρίτσου, ἐνδὲς ἀπὸ τοὺς σημαντικώτεροις νεοελληνεῖς ποιητῆς. Τὸ 1936, στῆ διάρκεια μιῆς μεγάλης ἀπεργίας στῆ Θεσσαλονίκη ἡ χωροφυλακὴ σκότωσε 12 ἐργάτες: κίς γυναικῶν θρηρετῆ πᾶνω ἀπὸ τὸ πῖσμα τοῦ γιου τῆς. Αὐτὸ εἶναι τὸ θέμα τοῦ ἡ'Ἐπιτομῆς, ποῦ γράφει τὴν ἴδια ἔποχη, τὸ 1936, ὁ νεαρὸς Ρίτσος. Ἐίκασιδὸν χρόνια ἀργότερα ὁ ποιητῆς, φίλος τοῦ Θεοδώρῃς, τοῦ στέλνει σὲ Παρίσι ἕνα ἀντίτυπο τοῦ βιβλίου. Ἐκεῖνος συνδέτει ἀμέσως ὁχτὸ τραγοῦδι, ποῦ γιὰ ἕνα καὶ παραπάνω χρόνο θὰ μέλουν γιὰ οἰκογενειακὴ ἔκταναῶλωση, ὅθᾳ τὸ παίζει μόνο στῆ γυναίκα του καὶ σὲ κολὸ στενοῦ φίλου. Τὸ 1960 ἀποφασίζει νὰ τὸ βγάλει σὲ δισκο. Ὁ ἡἴνος Χατζιδάκις, ποῦ ἔχει προσφερθεῖ νὰ ἐνορχηστρώσει τὸν ἡ'Ἐπιτομῆς, προτείνει γιὰ τραγοῦδιστρια τὴν Ἠἴνα Κοῦσχοῦρη, ποῦ χωρὶς νὰ ναι ἀκόμα γνωστῆ σὲ ἐξωτερικὸ, στῆν Ἑλλάδα εἶναι ἡ ἰδανικὴ ἐρμηνευτρία τῶν τραγοῦδιῶν του. Γιὰ συνοδεῖα προτείνει τὴ χρησιμοποίηση μεγάλῃς ἐλαφρῆς ὀρχήστρας. Ὁ Θεοδώρῃς διασφανεῖ. Πιστεῖται, πὼς μόνο τὸ μπουζούκι, ἕνα ἐγχορδὸ ὄργανο, κολὸ ἀγαπητὸ σὲ λαϊκὰ στρώματα σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, προσφέρεται γιὰ τὴν ἰδανικὴ ἐκτέλεσιν τῶν τραγοῦδιῶν του. Γιὰ ἐρμηνευτὴ διαλέγει τὸν Γρηγόρη Καϊδικώση, ἕνα ἀπὸ τοὺς κλασσικοὺς τραγοῦδιστῆς τοῦ εἵδους, αὐτοὺς ποῦ ἐργάζονται καθημερινὰ σὲ πᾶμπολλα λαϊκὰ κέντρα. Αὐτὸ ποῦ βρῃσκονται στίς γειτονεῖς ὅλων τῶν μεγάλων πόλεων, τὸ "μπουζουκτοῦδισμα".

Οἱ δύο φίλοι συνδέτει ἀποφασίζουν νὰ βγάλουν τὸν ἡ'Ἐπιτομῆς καὶ μὲ τὸς δύο τρῆπους. Ἡερολοβοῦν ἐλαχιστεῖς μέρες καὶ ἡ προσωπικὴ τους διαφορὰ γίβεται ἐπίμαχο θέμα σ' ὅλη τὴν πρωτεύουσα καὶ σὲ λίγο σ' ὅλες τῆς πόλεις. Κανένας συνδέτει, κανένας καλλιτέχνης, κῆνένας νέος δὲν μένει ἀμέτοχος. Παράλληλα ὁ ἡ'Ἐπιτομῆς καὶ τ' ἄλλα τραγοῦδια τοῦ Θεοδώρῃς ἀποκοτῶν τοὺς πρώτους φανατικοὺς φίλους. Οἱ, παρῆες ἀρχίζουν νὰ τῆ τραγοῦδοῦν σὲ τοὺς ὁδομους καὶ στίς ἐκδρομῆς, ἡ ζήτησιν τῶν δισκῶν ἀμεβαίνει μέρα

(5)

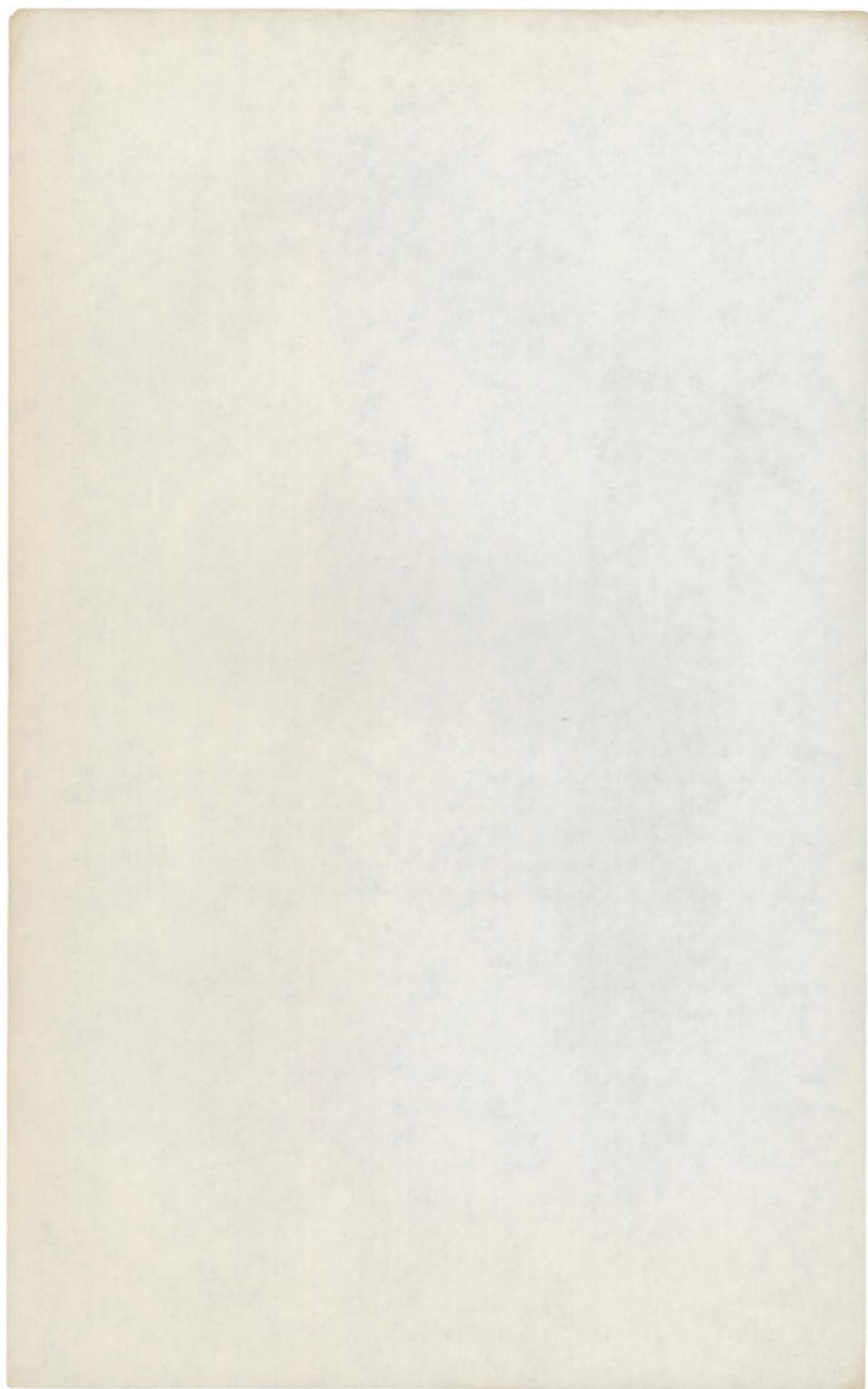
με τη μέρα. Η δέ επανόρθωση έχει αρχίσει. Λέγουν τούτου συνεπιδιοποίησι. ~~Ε~~ Κι αυτός δεν ξέρουν, φυσικά, πού οδηγεί.

Και ως ὁ πυρετός ανεβαίνει, οἱ συζητήσεις περιλαμβάνουν κι ἄλλα θέματα. Μπορεῖ ἡ ποίηση νά τραγουδηθεῖ ἀπ' ὅλο τὸν κόσμος; Ἀπὸ ἀνθρώπους, πού δὲν καταλαβαίνουν τὰ λόγια, πού δὲν ἄνοιξαν ποτέ μιὰ ποιητικὴ ἀνδολογία;

Τὸ φαινόμενο θεοδωρᾶκης ἔχει εἰσβάλει στὸ χῶρο τῆς ἑλληνικοῦ τραγουδιοῦ δίνοντας μιὰ μάχη λίγων ἡμερῶν. Οἱ ἡμερησίως γράφουν ὅλο καὶ περισσότερο. Οἱ συζητήσεις ~~καταλήγουν~~ καταλήγουν, ὅλο καὶ πιὸ συχνά, σὲ καυδίες. Ὑπάρχουν πολλοὶ "ἀντιθεοδωρακικοί". Οἱ πιὸ πολλοὶ τοὺς εἶναι ἄνθρωποι βασηροί, παράγοντες τῆς διανοήσεως! Δὲν μποροῦν νά καταλάβουν, πῶς ἕνας συνθέτης συμφωνικῆς μουσικῆς, μπορεῖ γὰρ κἀκεῖται στὸ σοβαρὰ νά γράφει τραγούδια.

Τὸ ἔδαφος ἔχει ἰσχυρῶς γιὰ μιὰ ἀνάλυση ὅλων αὐτῶν τῶν προβλημάτων σὲ πιὸ ἐπίσημη βάση. Καὶ ὁ Σόλλογος ~~ἐπικρατῶν~~ Ἐπικρατῶν Κρήτης, τοῦ νησιοῦ ἀπ' ὅπου κατεγγεῖται ὁ συνθέτης ἀνακοινώνει στὸν τύπο πῶς στίς 5 Ὀκτωβρίου ὀργανῶναι στήν Αἴθουσα (Ἐλευθερίου Βενιζέλου) σχετικὴ ἐκδήλωση μὲ ἐλεύθερη εἰσοδο. Στένει προσκλήσεις σ' ὅλους τοὺς Κρήτες βουλευτές, στοὺς καλλιτεχνικοὺς συντάκτες τῶν ἡμερησίων. Αὐτὴ εἶναι, μὲ δύο λόγια, ἡ προϋστορία τῆς ἀποφινῆς ἐκδήλωσε.

Ὁ Νίκος Κατσίδακις βρίσκεται ἀκόμα στὸ βῆμα. Τελειώνει μὲ αὐτὰ τὰ λόγια: «... Γιὰ πρώτη φορὰ ἔχουμε ἕνα συνθέτη, πού βασίζεται ἀπόλυτα στὴ λαϊκὴ μουσικὴ. Μὲ πολλὰ ἄλλες μελωδίες καταφέρνει νά ολοκληρώσει τὸ τεράστιο θέμα τοῦ "Ἐπιταφίου". Κάτω ἀπὸ τὴ μελωδία ὑπάρχει τὸ περιφημὸ ποίημα τοῦ Γιάννη Ρίτσου, πού τῆς σημασία του δὲν μπορεῖ νά τὴν συλλάβει κανεὶς ἔξω ἀπὸ τὸν τόπο αὐτό». Ὁ Θεοδωρᾶκης ἔχει βαθεῖες ρίζες καὶ ἡ θετική του στήν σοβαρὴ μουσικὴ τοῦ ἔδωσε τὴ δυνατότητα νά ἐκφράζει μὲ λίγα μέσα πολλὰ πράγματα. Ὁ Θεοδωρᾶκης μὲς ἔδωσε ἐπίσης καὶ ἄλλα θαυμάσια τραγούδια (στὶς στίχους γνωστῶν ποιητῶν. Ἐύχομαι νά συνεχίσει νά εἶναι τὸ ἴδιο ζωντανός καὶ ἀληθινός ὅπως τώρα).

« Η αΐθουσα σείζεται από τὰ χειροκροτήματα καθώς ὁ Πέκης Θεοδωράκης παίρνει τὸ λόγο. Εἶναι πανόψηλος, σχεδὸν δύο μέτρα. Παρὸν πρόσωπο, με ἐξέχοντα μύουλα καὶ μαύρα, ἄσπαια μαλλιά ριγμένα πρὸς τὸ πίσω. Καθὼς μιλάει, ἐνστικτώδιστα καμιά φορά, προσπαθεῖ νὰ τὴ φέρει σὲ κάποια τάξη με τὸ χέρι του. Ἡ φωνή του εἶναι ζεστή, θολή, γεμάτη συγκίνηση. »

« Χωρὶς καὶ κύριοι! Ἀγαπητοὶ φίλοι! Ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ μένα νὰ σᾶς ἐξηγήσω, πῶς ὁδηγήθηκα στὴ σύνδεση τοῦ "Ἐπιτάφου", τῆς "Ἥριτις" καὶ τῶν ἄλλων λαϊκῶν τραγουδιῶν. »

« Τὸ μου. Γιὰ κείνο, ποῦ γνωρίζεις μονάχα τὸ συνθετὴ, ὅλη αὐτὴ ἡ τελευταία δραστηριότητά μου εἶναι τοιαύτου ἔκτατου ἔργου - ὅταν ὄν τῆς ἀποδίδουν ἄλλους βαρύτερους χαρακτηρισμούς. Ὅμως, νομίζω, ὅτι γιὰ ὅποιο ἄνθρωπο τὸν ἔνθουμο καὶ τὴ ζωὴ του, ὅλα αὐτὰ θὰ πρέπει νὰ τοῦ φαίνονται περὶ ἄλλο ἄνθρωπο γκατο. Εἶναι ἡ ἀνάγκη γιὰ τὴν ἔμμεση, τὴν ἀπ' εὐθείας ἐπαφὴ τοῦ καλλιτέχνη με τὸ λαό... »

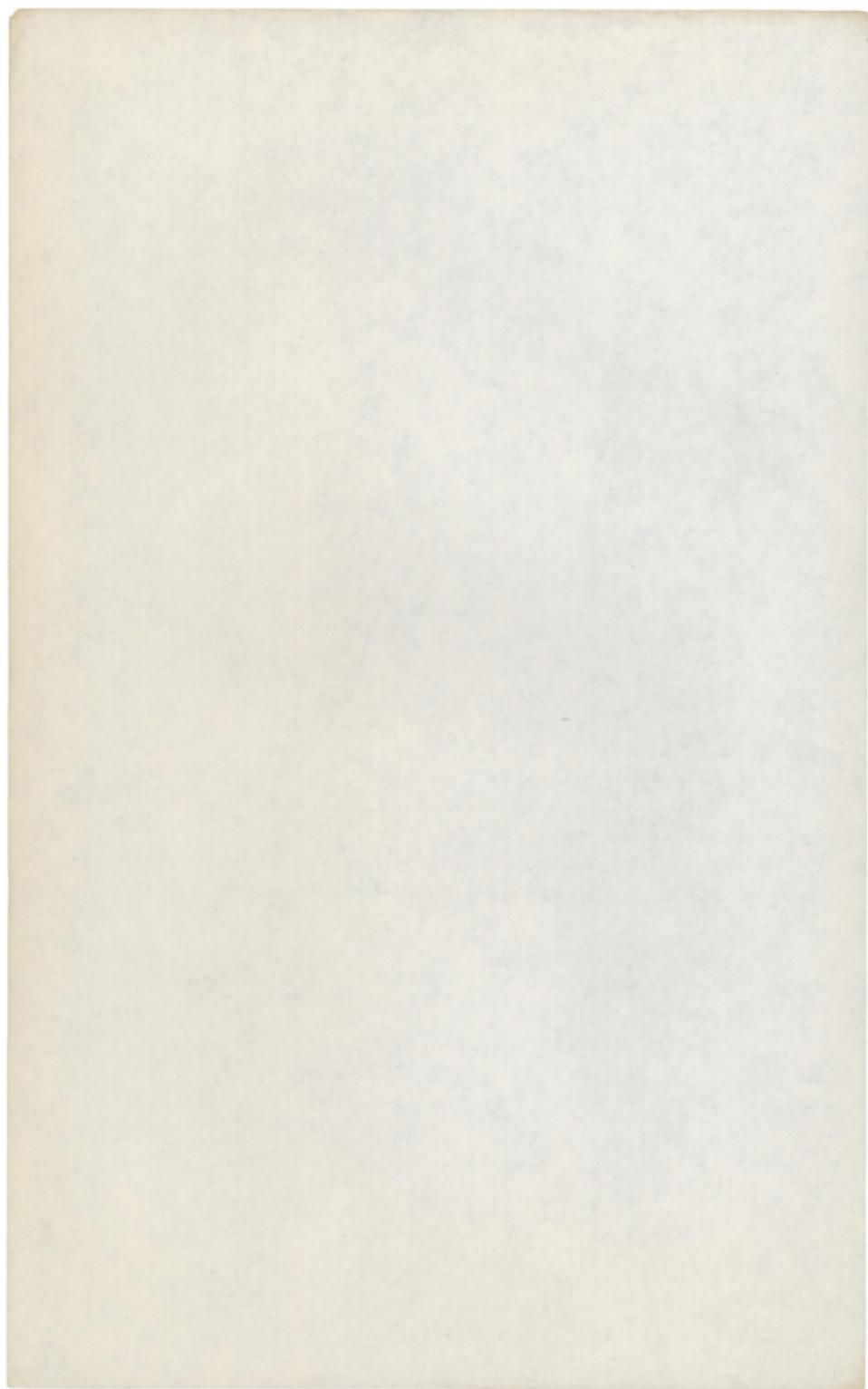
« Στὴ συγκεκριμένη προσωπικὴ μου περίπτωση νομίζω πῶς γράφοντας τὸν "Ἐπιτάφιο" ὄν ἔκανα τὸ πῶς ἄλλο πᾶρθῶ νὰ καταγράψω νοερώς τὶς μελωδίες ποῦ ὄλοι σὸς ἀσφαλῶς ἔχετε ἀκούσει με τὴ φαντασία σας, ὀλίγως ὅμως νὰ τὶς ἔχετε συνειδητοποιήσει. Πρόκειται ὀληλόθ γιὰ μὴ γνῶσα λαϊκὴ μουσικὴ, ὅπου ἡ παρέμβαση τοῦ συνθετῆ μπορεῖ νὰ παρομοιασθεῖ με τὴ χεῖρα τοῦ ἀνωμένου καλοῦθρου καθὼς καταγράφει τὴ φωνὴ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος... »

« Δὲν ἀκούγεσαι τίποτα μέσα στὴν αἴθουσα. Κι οἱ ἀπ' ἔξω ἔχουν σηκωθεῖ ἀπ' τὶς σκάλες καὶ ἔχουν πυκνώσει γύρω ἀπὸ τὴν πόρτα. Τῶρα ἔχουν βρεῖ τὸν τρόπο νὰ χωρῶν καὶ ν' ἀκούουν ὄλοι. »

« Ὁ Θεοδωράκης μιλάει ὄρα πολλή. »

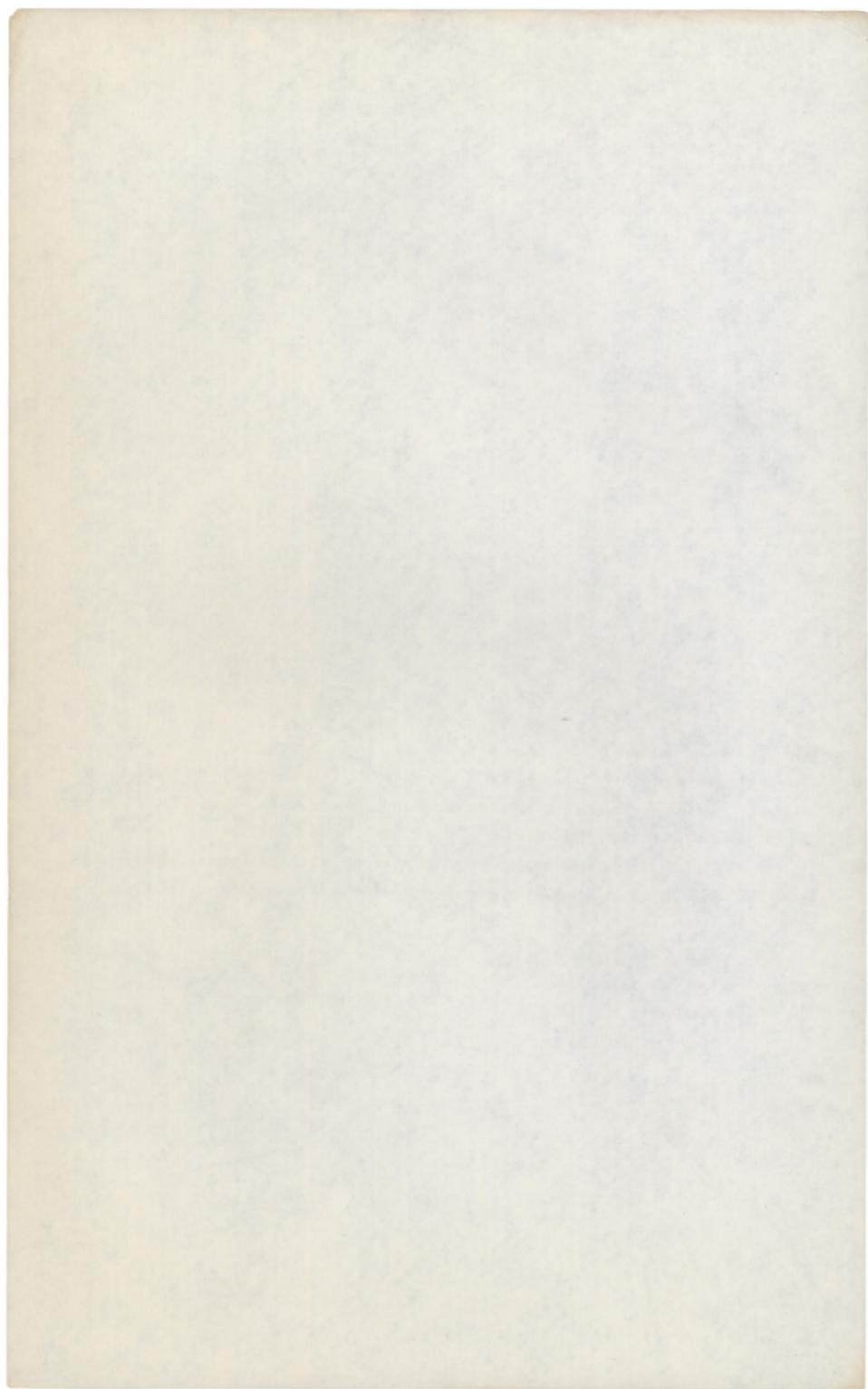
« Τοῦ ὄλει τὶς ἀπόψεις του γιὰ τὸ λαϊκὸ τραγούδι, ποῦ εἶναι ὅ, τι ἦταν γιὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας - πρὶν 200 καὶ 300 χρόνια - τὸ τραγούδι ποῦ ὄφτιαχαν ἀνώμιοι καλλιτέχνες, βγαλμένοι ἀπὸ τὸ λαό. Τοῦς μιλάει γιὰ τὸ μουζουκί, ὅτι τὸ παρεξηγημένο ὄργανο με τοῦς ὄξετος ἤχους, ποῦ μ' αὐτὸ, ἐπὶ χρόνια ὄτώρα, ὁ κάτοικος τῆς ἑλληνικῆς πόλης, τῆς ἐργατικῆς συνοικίας, τῆς πτωχογειτονιάς, ἐκφράζει τὸ βασικὸ συναίσθημά του. Αὐτὸ, ποῦ ὄν ἔλλοσαν μέσα στὸ χιλιόδες χρόνια: «... τὴν ἀγάπη τῆς μένας, τὴν ἀγάπη τοῦ φίλου, τὴν ἀγάπη τῆς κοπέλας, μ' ὄλη τὴ σεμνότητα, τὴ λεβεντιά καὶ τὴν περηφάνεια ποῦ χαρακτηρίζουν τοῦς ἑλληνες... »

«... Ὁ λαός, συγκεντρώνει, βλεπεί κατὰφασα, σὸ μέσα σὲ καθρέφτη, τὸ πρόσωπό του, καὶ τρομάζει. ὄφλει ν' ἀκούσει ἤχους δυνατοῦς, οἰσαστικῶς. ἤχους, ποῦ νὰ καθρεφτίζουν κι αὐτοὺ με τὴ σειρά τοῦς ὄλη τὴν ἀγῶνα του, τοῦς πόνους του καὶ τὶς ἐλπίδες. Πάρτε ὄλα τὰ τραγούδια ποῦ γράφτηκαν παλιὰ καὶ τραγουδοῦνται μέχρι σήμερα στὸ χωριό, στὴν ἐπαρχία. Δὲν εἶναι ὄλα τὰ τραγούδια ποῦ γαργαλοῦν καὶ ποῦ χαῖδεθουν, μόνο εἶναι μαχαίριες γλυκῆς, ποῦ μὰς θυμίζουν τοῦς ἀγῶνες, τὸ ριζικὸ μας, τὴ δύναμη τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς. Τέτια τραγούδια βαριά, μακροῦς, ἀπελπιαμένα, γράφουν καὶ οἱ σημαντικότεροι συνθέτες τῆς λαϊκῆς μας μουσικῆς σήμερα. Κι αὐτὸ τὸ τραγούδι ἀνέβουν ὄπως οἱ πυρκαγιές τὸ ξερὸ ὄσση-ὄλους τοῦς ἑλληνες... »

(7)

*... Όμως η φιλοδοξία μου να γίνω λαϊκός συνθέτης, πώς συμβιβάζεται με την ιδιότητα του συνθέτη; Δεν θα πρέπει τάχα να αντιεπωλώ το λαϊκό τραγούδι σαν μια πρώτη ύλη και να το ξαναδώσω χυμένο, μεταποιημένο σε ένα έργο προσωπικό; Νομίζω πως έγγιζα ένα τερβάτιο όφιο, ένα τερβάτιο πρόβλημα. Δέω μονάχα αυτό: "Ότι σ' έλη μου τη συμφωνική έργασια προσπαθώ να μπηξω τις ρίζες μου όσο γίνεται πιο βαθιά μέσα στη μουσική και στην όποια άλλη παράδοση

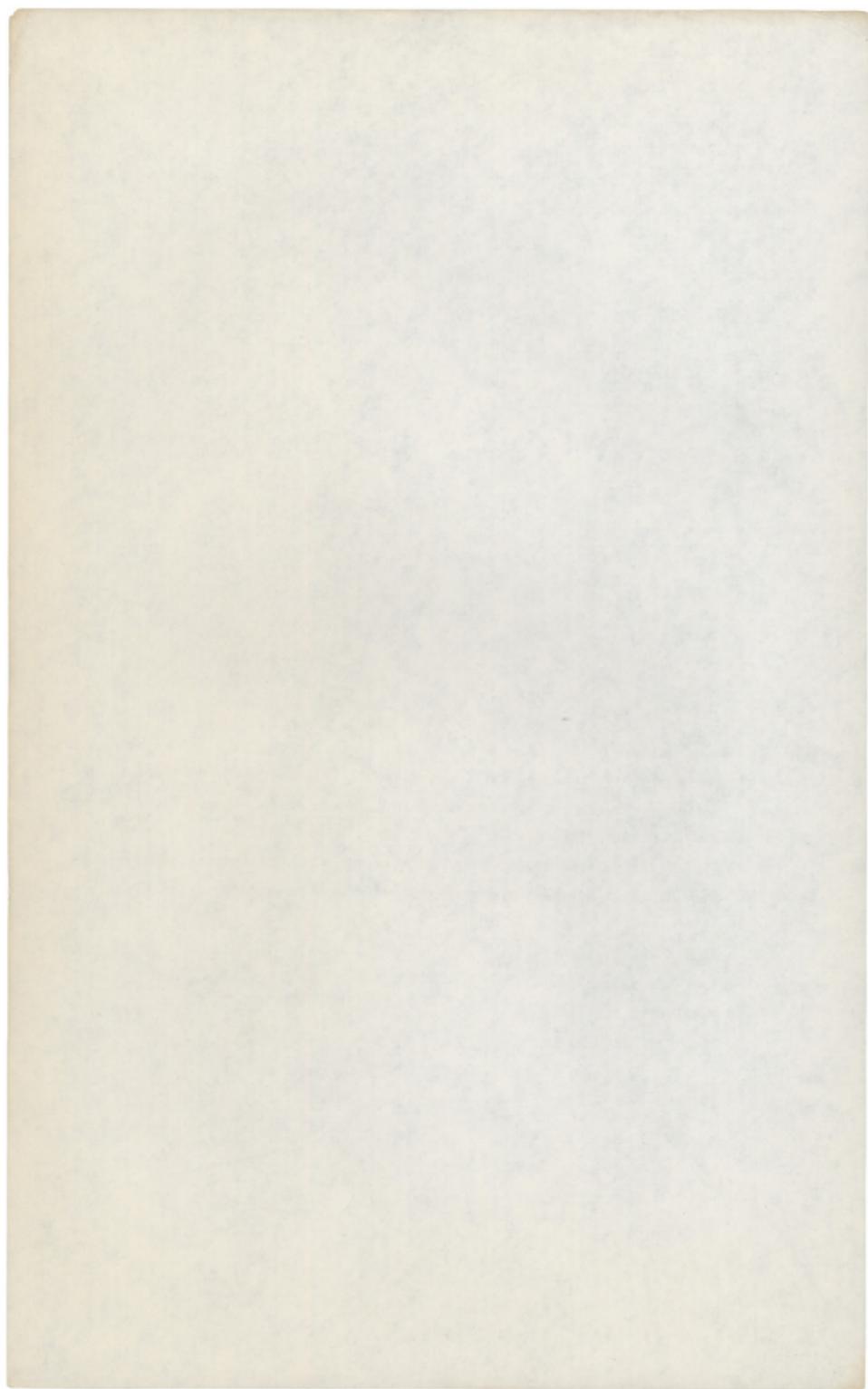

του λαου μας. "Αν όμως αισθάνομαι την ανάγκη να δημιουργήσω και γώ πρώτη ύλη, τραγουδι, για
απ' ευθείας έπαφη με το λαο μας, γιατί να μην το κάνω; Αυτό το έρωτημα, που ~~δεν~~ δε μπαίνει δι-
χωσ άγωνια, δά' πρεπε να' έξετασουν οι φίλοι μου πριν με διαγράψουν με μια μονοκονζυλια από
τον ισχυρό κατάλογο των Έλλήνων συνθετών... Κι έρχομαι τώρα στις δυο ^{δυνατά σημεία} εκτελέσεις ~~του~~

Ο "Επιτάφιος" της Νοσβαχουρη ~~του~~ είναι λυρικός, επιθαλάμιος, επιτάφιος
άδερφής σε άδερφό κι άγαπημένης σ' άγαπημένο πιετερο, παρ'όμως σε γιό. δουλεθοντας μαζί της
ένα μήνα την είδα, μέρα με τη μέρα, να γίνεται ένα από τ' άπειρα κοριτσάπουλα της συνοικίας,
της γειτονιάς, του χωριού, που βρέθηκε ζαφνικά χαροκαμένο και ^{άπορη} κατ' ^{εξ} ^{ου} ^{πνύω} ^{δίχως} ^{κραυγές}, δίχως
χειρονομίες, άρχίζει το θρήνο. Γι'ό μένα, όμως, ή φωνή του ^{Γρηγόρη} ^{Αντιδιδάχωση} έχει μιάν άλλη όμορφιά.
Γιατί είναι ο καθένας μας που τραγουδάει με τη φωνή του. Είναι ο βαρκάρης, ο ζευγας, ο σωφρ.
ο φοιτητής, ο φαντάρος, ο έμποράκος - είναι ο Νεοέλληνας, είτε μς άρσει είτε δε μς άρσει.
Κι αν ο πρώτος "Επιτάφιος" είναι λυρικός κι επιθαλάμιος, ο δεύτερος είναι για τς άγορς
και το σοκάκια, εκεί που το παληκέρι λαχάνιασε κι άγάπησε, πριν φδει μιά σφατρα στην καρδιά.

... Χειροκροτήματα και πόλι. Ο Θεοδωράκης έχει τελειώσει. Πδαι και κδεται δίπλα στον Χατζ
δάκι. Κάποιος άναγγελοι, κως θ' άκουστούν οι δυο εκδόσεις του "Επιταφίου". Πρώτα της FIDELIT'
Όλοι άκουνε, σχεδόν μ' εύλαβεια, την παρθένη, όζειτα και μαζί μελωδική φωνή της Νάνας Κούσοχο
ρη, καθώς ο δίσκος γυρίζει και το λυρικό παθημα του Ρίτσου, φωτισμένο, εκθαμβωτικά από τη μο
σική του Θεοδωράκη, μς ~~φέρνει σε~~ ~~παλιότερες~~ ~~μέρες~~ και καταστάσεις.

Έκρα Μαγιαυ μου μισέφες, μέρα Μαγιαυ σε χάνω!
"Άνοιξη, γιέ, π' άγάπαγες κι άνεβαινες άπάνω
στο λιακωτό και κοίταζες και δίχως να χορταίνεις,
βρμεγες με τα μάτια σου το φως της οίκουμένης."
Και μου ιστορούσες με φωνή γλυκειά, ζεστή κι άντρίκλια,
τ' όσα, όσα μήτε του γιαλού δε φτόνουν τα χαλκία.

Καὶ μὲν λέγεις, πῶς ἔλ' αὐτὸ τὸ ὄρατα θά' ῥ' οὐκ ἔστι μᾶλλον
καὶ τῶρα ἐσθῆθης κι ἔσθῃσε τὸ φέγγος κι ἡ φωτιὰ μᾶλλον.

Ἐξοικειώνετε χρόνια πῶσθε σσαλονίκη. Ἡ δευτέρα σὲ πληθυσμὸς ἑλληνικῆ πόλη. Ἡ "νόθη τοῦ Θερ-
μύκου κλάου". Ἡ πρώτη οὖσα τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας. Ἄνοιξη, 9 τοῦ Μῆν τοῦ 1936. Ἄπὸ μὲ-
ρρε οἱ κομπιργότες σ' ὅλη τῆ χώρα ἔχουν κηρύξει ἀπεργία ζητώντας μεγαλύτερο μεροκάματο.

Τὸ αἴτημά τους στηρίζεται σὲ μὴ συμφωνία μὲ τοὺς ἐργοδοτοὺς, ποὺ εἶχε γίνει τὸ 1924, χω-
ρίς ποτὲ νὰ ἐφαρμοστέ. Ὁ πρωθυπουργὸς,

Πεταζὺς, εἶνα ὑποκείμενο ποὺ κατὰ καιροὺς ἔχει ἀποτύχει μὴ βγεῖ καὶ ὑπὸς βουλευτικῆς, ντροπα-
λὸς θιάσῳ τῶν Χίτλερ καὶ τοῦ Μουσολίνι, ἐτοιμάζεται νὰ ἐπιβάλῃ ^{τὴν ἴδια ἐποχὴ} δικτατορία. Εἶναι αὐτο-
νόητο, πῶς ἂν μπορεῖ νὰ ἀνεχτέ τῆς "πολυσφικεῖες" - συνδικαλισμοὺς, ἀπεργίες, οἰκονομικὰ
οἰτήματα. Τὸ ὑποκείμενο ἔφρει κατὰ τὸ ὄρατο, ποὺ ὀδηγεῖ σὲ σκοπὸ του.

Ἐνῶ προχωροῦν στὴν ἀπεργία, σὲ ἔνδειξη ἀλληλεγγύης, ὄλονα καὶ περὸ τῶν κλάδου ἐργαζομέ-
νων, δίνεται ἀπ' τὴν κυβέρνησι διαταγὴ νὰ ἐπέμβῃ ἡ χωροφυλακὴ νὰ ^{εἰς ἀποκρίσει} "χτυπήσει σὲ φαχνὸ".

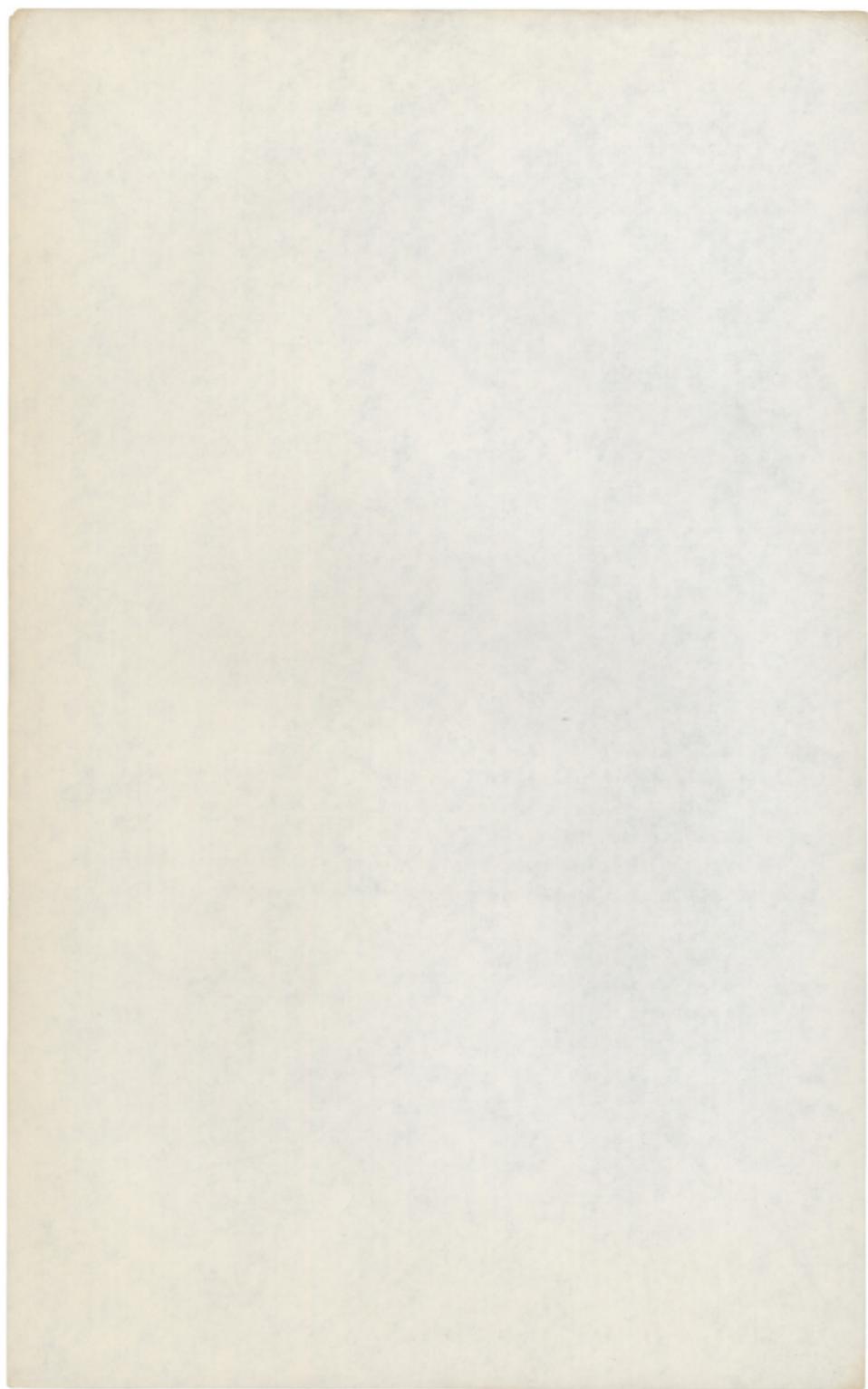
Ὁ ἀνυπόκοτος λαὸς, ποὺ διαδηλώνει, ὀδεχεται τῆς πρῶτες σφαῖρες. Πέφκει ὁ πρῶτος νεκρὸς, ἔνας
ὀδηγὸς αὐτοκινήτου. Οἱ ἄλλοι ὑποχωροῦν, διαμαρτυροῦνται, ἀγριεῖθουν, ἀνασυντάσσονται. Πῶσ ἀπὸ
τοὺς χωροφύλακες βρεσκονται τμήματα στρατοῦ, ποὺ μεταφέρθηκαν ἐκευσεμένα γιὰ ν' ἀντιμετω-
πίσουν τοὺς "ἀναρχικοὺς" καὶ τοὺς "ἐπαναστάτες"! Ἐνας χωροφύλακας χαστουκίζει μὴ ἐργάτη
τῆ ρίχνει κάτω. Ἐνας στρατιώτης, φεγγει ἀπὸ τῆ γραμμὴ του, χυμδαί καὶ τὴν παρῆμι σὲ χεῖρα
του. Εἶναι ὁ ὀδεργὸς τῆς! Περνδαί μὲ τοὺς διοδηλωτέ. Τὸν ἀκολουθοῦνε κι ἄλλοι. Κονένας στρα-
τιώτης ἂν μπορεῖ νὰ πυροβολήσει τοὺς ἔσπλους αὐτοὺς ἀνδράποους - μοιζοῦν μὲ τὸν πατέρα του
τῆ μάνα τους, τ' ἀδέρφια τους. ἂν μοιζοῦν, εἶναι, αὐτοῖς.

Ἡ διαταγὴ εἶναι ξεκάθαρη. "Μὴ πυροβολεῖτε μὲχρι νὰ ἐρημάσουν οἱ ὀδεμοὶ τῆς πόλης". Οἱ
χωροφύλακες τὴν ἐξέτελοῦν. Χτυποῦνε μὲ ὄπλα, πολυβόλα, ἐνῶ ἄλλοι, ἔφιπποι, χτυποῦν μὲ τὸ ξίφη
αὐτοὺς ποὺ προσπαθοῦν νὰ φθοῦν. Ἀπολογισμοὺς: δώδεκα νεκροί, διακόσιοι ὀδοτοαὺς τραυματίες
ἀπ' τοὺς ὀπολους οἱ τρεῖς ^{ἄλλοι} βαρεῖ. ἄλλοι τους, νεκροί καὶ τραυματίες, εἶναι πολίτες. Οἱ
ὀδεμοὶ ἀντί νὰ ἐρημάσουν, ὄλο καὶ γεμίζουν κῶμο. Ὀλόκληρη ἡ πόλη διοδηλώνει. ^{ἔνδειξη} εἶναι ἡ δι-
σταγὴ νὰ ἐπέμβῃ ὁ στρατός καὶ ν' ἀναχατίσει τοὺς χωροφύλακες, νὰ τοὺς περιορίσει σὲ ^{ἄλλοι}
δοκονομικοὺς σταθμοὺς! Μὴ εἶναι κῶπως ἀργά: δώδεκα ^{ἄλλοι} γυναικες, οἱ
μᾶνδρε τῶν σκοτωμένων, μοιρολογοῦν, μὲ λυτὸ τὸ μαλλιά τους, πῶσ ἀπὸ τὸ πῶματα. Δέρνουν τὴν
ἄσφαλο, φιλοῦν τοὺς ἐργάτες σὲ στόμα, νὰ τοὺς ζονοζωντανέφουν. Μὴ τῆτα μᾶν θλῆπει μὲ τὸ
μᾶτι τῆς φαγασίας του ὁ Γιάννης Ρίτσος. Ἄμωσ μετὰ τὸ γεγονός γράφει τὸν "Ἐπιτέφιο".

μὴ σύνδεση ἀπὸ 160 ἄσπιγα, ποὺ διμίζει σὲ πολλὰ τῆς σημεῖα, τὸ λαϊκὸ μοιρολόγιο.

Βασίλεψες, δάστρι μου, βασίλεψε ὅλη ἡ πλῆση
κι ὁ ἥλιος κουβδαί ὀδομαρο τὸ φέγγος του ἔχει μᾶλλον.
Κῶμος περὶ καὶ μὲ σκουνη, στρατός καὶ μὲ πᾶσφι
κι ἐμὲ τὸ μᾶτι οὐδὲ γυνῆ, οὐδὲ σὲ παρᾶτῆι.

* Ἐτὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει, σὲ πολλὰς περιοχὰς, τὸ ἔθιμο σύμφωνα μὲ τὸ ὀποτο οἱ γυ-
νοίκες λύνουν τὸ μαλλιά τους, ὀταν μοιρολογοῦν τοὺς νεκροὺς.

.....
 Κι ούτε καρδραλα στιγμή κι ούτε Έτρεξα ζοπίσω
 τὸ στήθια μου νὰ βάλω μπρός, τὸ βόλια νὰ κρατήσω.
 Κι ἔφτασα ἀργά, κι, ὦ, ποὺ ποτές μὴν ἔφτανε τέτλια ἔρα
 κι, ὦ, κάλλιο νὰ γκρεμίζονταν στὸ κοῦκαλό μου ἢ χάρα.

.....
 Δέ μου μιλεῖς κι ἡ ὀδλια ἐγὼ τὸν κέρφο, ὀς, ἀνοίγω
 καὶ στὸ βυζιὸ πού βύζαζες τὸ νόχια, γιέ μου, μπήγω.

.....
 "Ἐμιζε ἡ μπλοῦζα τὸ χακί, φαντάρος τὸν ἐργάτη
 κι ἐστρέφονταν ὄλοι μὲ ~~καρδία~~ καρδιά-βουλή, σφυγμός καὶ μέτι."

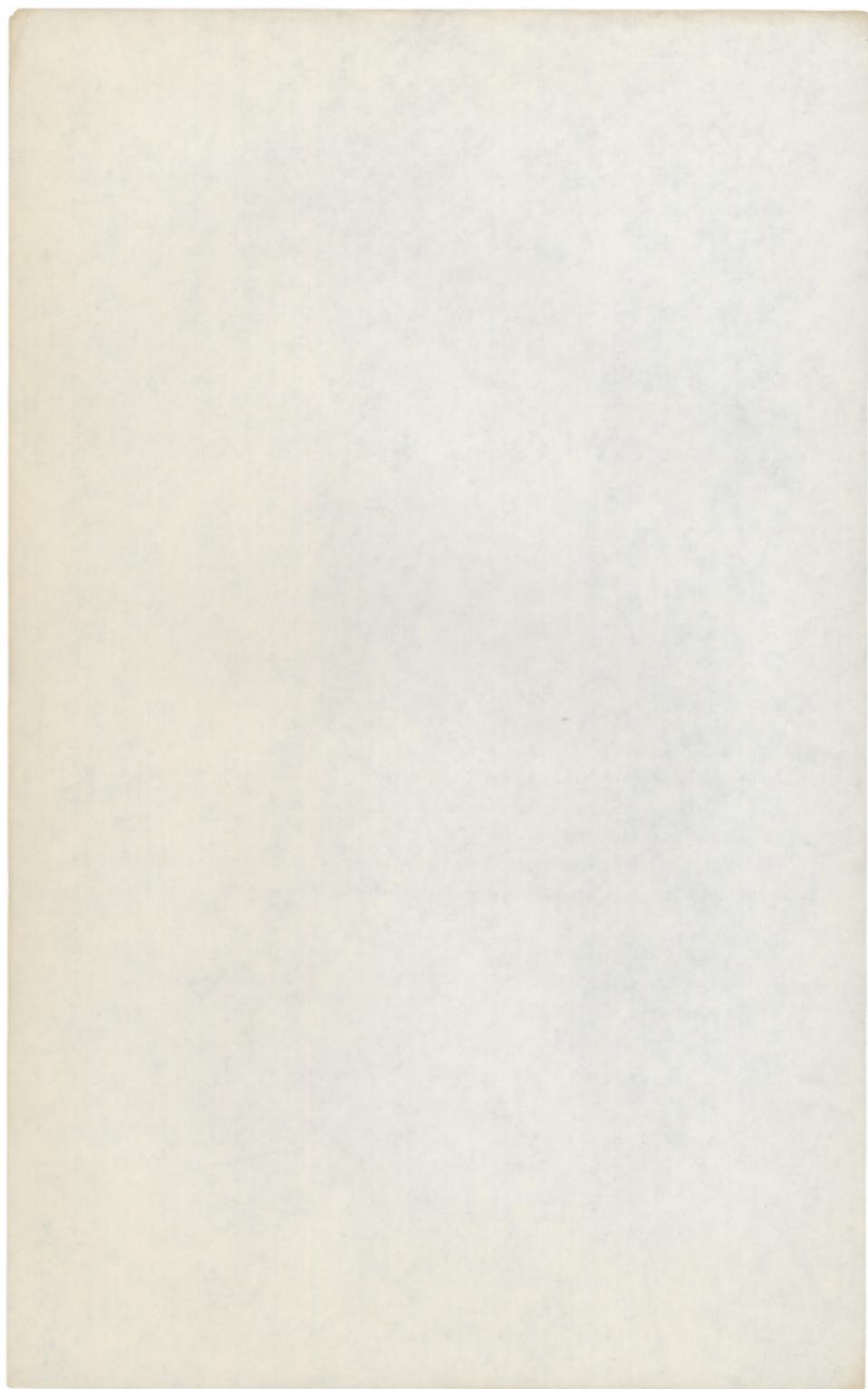
"Ἄ, τί ὄμορφα σὲ σμιγούνε, σὲν ἀγαπιόυνται οἱ ἀνθρώποι.
 Φεγγοβολοῦν οἱ οὐρανοί, μοσκοβολοῦν αἱ τόποι."

.....
 Κανεῖς μὴ γκίξει πάνω του. Παιδί μου εἶναι, δικό μου!
 Σιωπή· σιωπή· κούρσστηκε. Κοιμῆται τὸ μωρό μου.

Ὁ Μεταξῆς δὲν μπόρεσε νὰ ἐπιβλεπὲ τὴν "τάξη". Ἐνα τόγμα στρατοῦ, ποὺ διατέθηκε γι αὐτό, ἐιολῶθηκε καὶ ἐνώθηκε μὲ τοὺς διασηλωτές. Πολεμικὰ σκῆψη διατέχτηκαν νὰ πλεύσουν πρὸς τὸ λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης, ἐνῶ ἕνα σύνταγμα πεζικοῦ μὲ πυροβολικὰ μεταφέρθηκε ἀπὸ τὴ Δερίσα. Καὶ πάλι κενά ἀποτέλεσμα. Τὴν ἑλλήν μερα, τὴν κηδεῖα τῶν 12 ἐργατῶν, τὴν παρακολούθησε ὅλη ἡ Θεσσαλονίκη, 150.000 ἄνθρωποι. Τὰ κῆματα ζήτησαν ἀπὸ τὴν κυβέρνηση νὰ πάρει μέτρα κατὰ τῶν ὑπευθύνων τῆς χυροφυλακῆς. Ἀλλὰ ἡ ὑπεύθυνη ἦταν ἡ ἑὸια ἡ κυβέρνηση, ποὺ ἔδωσε τὴν ἐισαγή. ^{Μετὰ} Μεταξῆς ^{κινὰ καὶ βίωσι} μετὰ μισθῶ μερα, στίς 11 Μαΐου, ^{νὰ δείξει} ὅλα τὰ αἰτήματα τῶν καπνεργατῶν.

Καὶ ἡ ἀπεργία τερματίζεται.

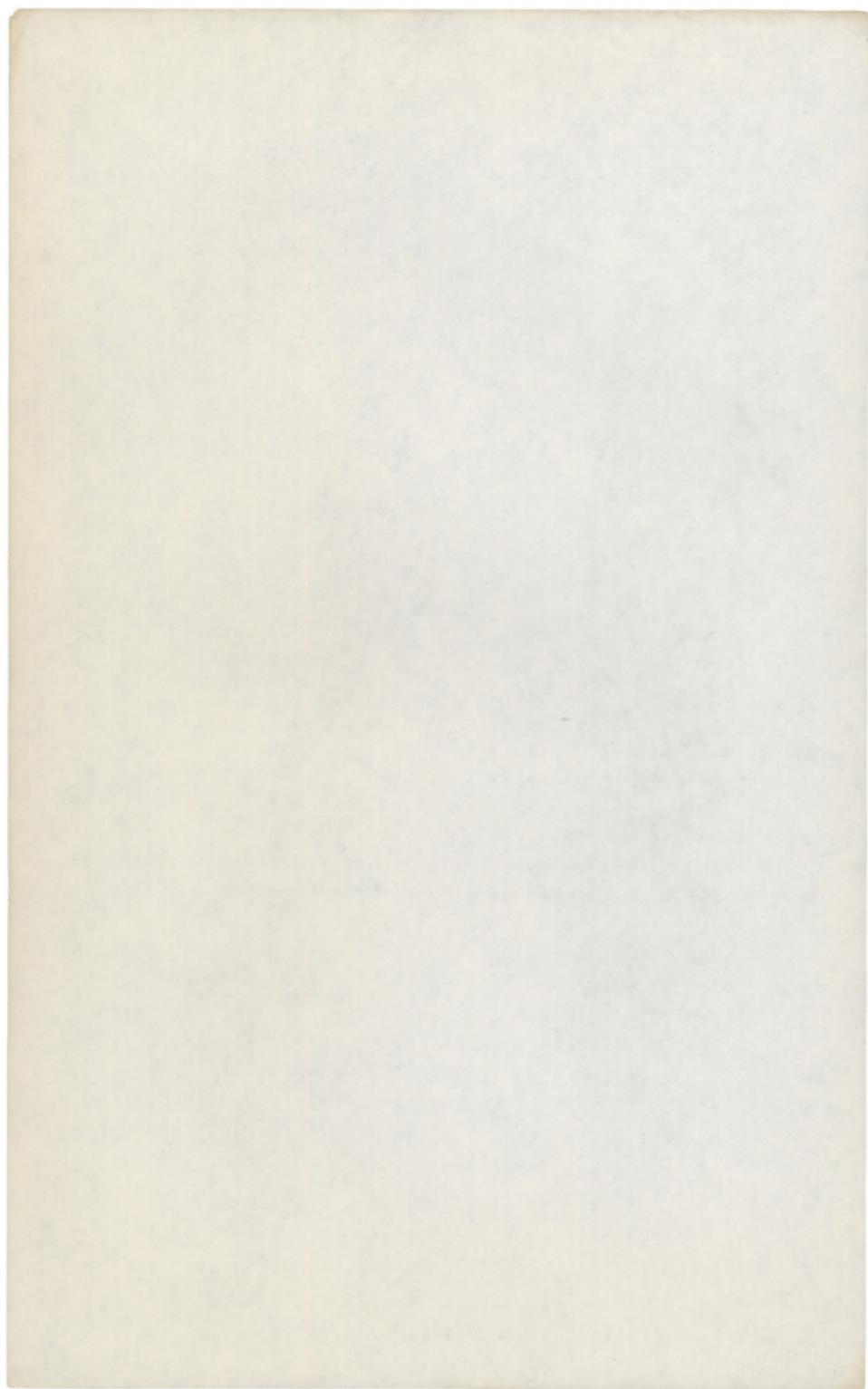
Εἰκοσιπέντε χρόνια μπροστά: Ἡ Μόσχα ἔχει τελειώσει καὶ ἀκούγεται ἀπὸ τὸ πικ-ἄπ ἡ "ἔκδοση τῆς KOLUMBIA. Δέκα στήν ἀρχή, εἴκοσι μετῶ, τριάντα νεαροὶ μέρα στήν αἴθουσα τραγουδοῦνε κι αὐτοὶ. Ἄν δὲν νερπνδουσαν, ~~ὅς~~ ὅς σκεπαζαν τὴ φωνὴ τοῦ τραγουδοῦστη. Τέσο πολὺ αἰσθάνονται τὴ ~~ἀνάγκη~~ ἀνάγκη νὰ φωνάζουν. Οἱ ἤχοι τοῦ μπῆζουκιοῦ μῆγουνται στὸ μπλῆξισ, μῆγουνται στὸ στήθος. Καλὲ τὸ' πε πρὶν ἐμφηλός!" Ἐλυκεῖς μαχαίρες, ποὺ μῆς θυμίζον τοὺς ἀγῶνες, τὸ ριζικό μας, τὴ δύναμη τῆς ἐλληνικῆς φυχῆς". Τὸ πῶι, δάυνατῶτητα, ἀρχίζει νὰ κρατῆει στὸ πῆυμα τὸ ρυθμό. Πενήντα, ἑβδομήντα, ἑκατὸ ζευγάρια πῶι ἀρχίζουν ν' ἀνεβοκατεβαίνουν. Ἐνας ἐργάτης, ἔξω στίς σκάλες φευτοχρέφε μιά-δυὸ βόλτες. Κι οἱ βουλῆξ ὅς τραγουδοῦσαν κι αὐτοί. ~~ἢ~~ εἶναι ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ὁ συμπατριώτης τους πολιτικὸς, ποὺ ἡ σοβαρὴ φουσιονμῖα του στὸ μεγάλο κῆδρο τοῦς κάνει νὰ σεβαστοῦν τὴ μνήμη του. Σφίγγουν, λοιπόν, τὰ χεῖλια. Πολλοὶ ὑποστηρικτῆς τοῦ ~~Χατζιδάκι~~ καὶ ἄλλοι, ἀμφιτολάντευσιμενοι, ἐμφέρζουν: Πιδικώ-

τους! Ο δίκαιος θυμίζει:
 "Βροντάνε στρόγγυς κι άγορρές, μπαλκόνια και σοκάκια / και σου μαδούν οι κορφαίτες λουλούδια
 στα μαλλάκια..... Σημάτες τώρα σε ντύσανε, παιδί μου, έσθ κοιμήσοθ, κι έγω τραβώ στ' όδέρφια
 σου και φέρνω τή φωνή σου...". ^{Τώρα κ'είσαι στην οδό σου, τραγουδάει βάλ. Ο άλλος}
~~.....~~ ^{Μαζί τας} τραγουδάει ~~.....~~
~~.....~~ ^{οί μονάδες} των σκοτωμένων έργατων, δόκλιχη ή 'Ελλάδα, που κδέφ μέρα, χωρίς
 άνδρα, μαυροντυμένη και με λυτά μαλλιά, θρηνητ τό'να μετά' π'ε' άλλο τ'άδικοσκοτωμένα παιδιά
 της."

Γλυκέ μου, έσθ δε χόθηκες, μέσα στις φλέβες μου είσαι.
 Γιέ μου, στις φλέβες όλουών έμπα βεδιά και ζήσε!

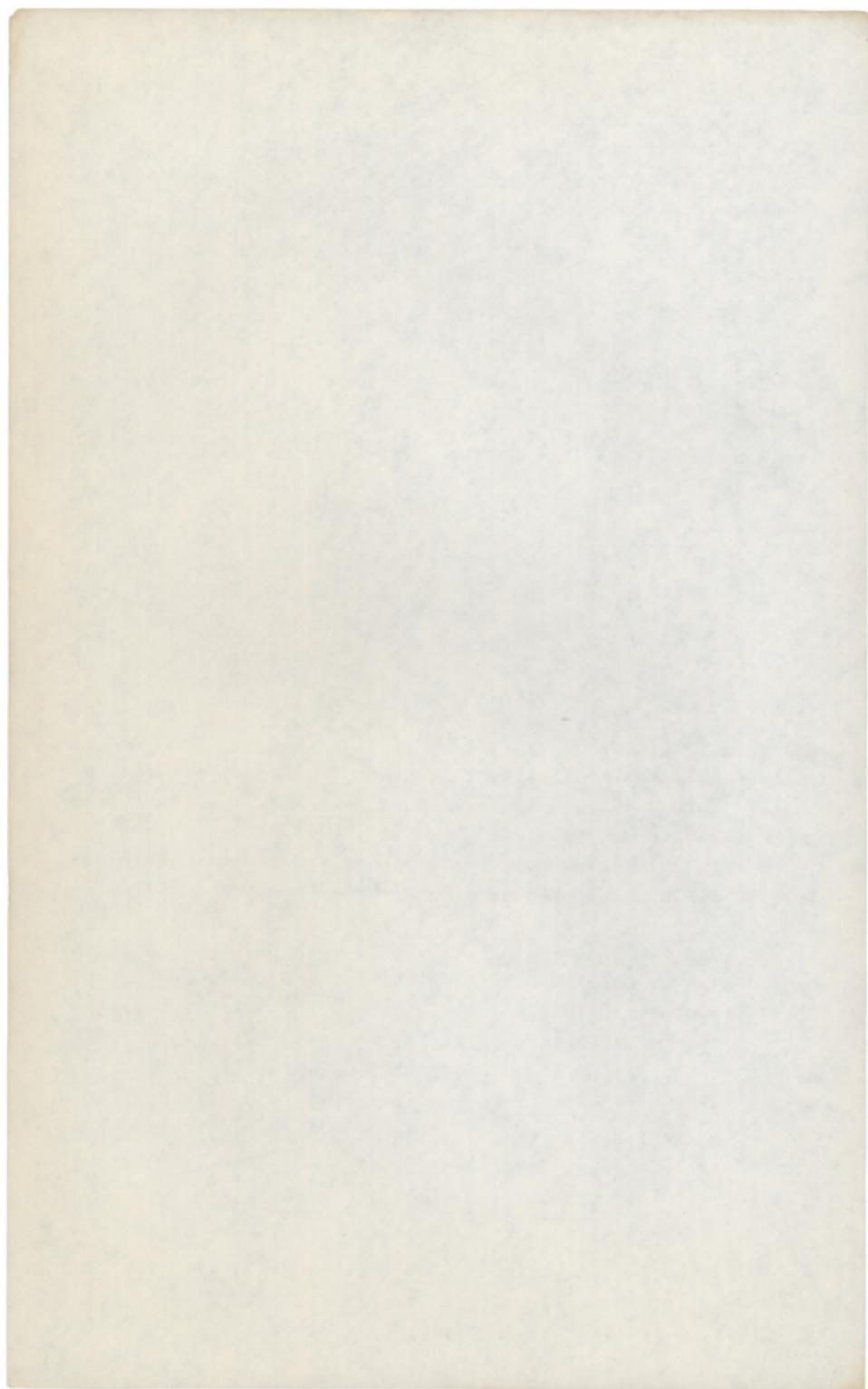
"Η έκδηλωση τέλειωσε. "Η πόρτα κόντεψε νά σπάσει." Έσπρωχναν όλοι, νά φτάσουν πρώτοι, πριν
 φύγει, ~~και~~ νά τόν δουν άπό κοντό. Πήνε κι οι βουλευτές, πήνε όλοι. "Ο Νίκης, ένας γελαστός, πα-
 νόψηλος Νίκης, προχώρησε με κόπο, δίνοντας όλόγυρα χειραφίτες, αὐτεγραφα, χαμδγελα." Έφτασε στη
 πόρτα του κτιρίου. "Έμπασε στ' άμβλι του τό Χατζιδόκι, τόν 'Αναγιαννάκη, έναν άκόμα φίλο του
~~.....~~ κι έφυγε. Τυπικά. Στ'
 ούσα, άπό δω και μπρός ήδ ήταν πάντα μαζί τους." Έφυγαν κι αυτοί τραγουδώντας, συζητώντας,
~~.....~~ χορεύοντας!.....

2 ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΩΟ (1941-1960)

"Ήταν έντελώς άνοπότεχα-έρχισαν νά ξεφυλλίζονται μία-μία οί σελίδες του β'φογου αυτού παραινιού. Με τή μελοποίηση του "Επιταφίου". Με τίς παρτές των γενομένων, που γβρίζαν κάθε βράδι, τίς ταβέρνες της 'Αθήνας γιά νά μύθσουν καινοβργιους ^{οπαδών} ~~έτσι~~ καινοβργιο ~~έτσι~~. Με τίς πολιτιστες έρευνες που ~~έριλοξένησαν~~ οί έφημερίδες πάνω στό πρόβλημα του νεοελληνικού τραγουδιού και είδικά στις άπόψεις του Θεοδώρητη. Με τίς ^{πρωτες} ~~πρωτες~~ ~~συνάδεις~~ ~~στις~~ κατάνεστες σ'ιδουσε των θεάτρων. Με τή ~~έργάνωση~~ ~~οργάνωση~~ συζητήσεων, που συνεχίστηκαν άμέμεσα στό συνδέτη, στους ποιητές συνεργάτες του ~~έκατοντάδες~~, κάθε φορά φοιτητές. Σ' όλα ταύτα-και στό ξεκίνημα και στό συνέχεια του "κινήματος Θεοδώρητη"-δέν βρούμε πολλά άπό τό χαρακτηριστικά της θρησκείας. Ήταν σά νά βρέθηκε μία πηγή σ' ένα χύμα που δι-
 φούσε άπό καιρό και καί που έλεγες πώς δέν στερείται, όλο κι άνάβλυζε πιά πολύ νερό. Άκολού-
 θησαν καινοβργιες σειρές τραγουδιών: Τό "Αρχιεπίσκοπος", ή "Πολιτεία", οί "Αποστολές". Κάθε τραγούδι μία άκόμα έκπληξη, χιλιάδες καινοβργιοί όπαδοί. Ένα με τήν ώρα, μέρο με τή μέρα ό Θεοδώρητης κατάνερε αυτό, που ~~έκτιστο~~ ^{πρωτύνουν} ~~έτσι~~ ~~όλο~~ ~~τόν~~ ~~κόσμο~~. Κατάκτησε σταδιακά όχι ένα περιορισμένο, είδικά κοινό, αλλά ένα ολόκληρο, άπρωσωπο λαό. Κι αυτό έγινε, όπως συμβαί-
 νει μ' όλες τίς επαναστάσεις και τίς θρησκείες, μετά άπό μία κοπιαστική και μακρόχρονη πό-
 λη.

Οί άντίπαλοι του βρέθηκαν πανέτοιμοι στό κόστα τους. Τό πρώτο είδικά διδαστήμα παρουσίας του συνδέτη στην Ελλάδα (καλοκαίρι 1960-τέλη 1961) ή σύγκρουση πήρε τή μορφή ένός έκφυλλ-
 ου πολέμου, που, όπως δέν δούμε ~~δέν~~ ~~ήταν~~ πάντα ειρηνικώς. Πολλοί, φέχοντας γιά άναλογίες, ~~έμψυ~~
 πώς οί Θεοδώρητικοί και οί 'Αντιθεοδώρητικοί, δέμισαν τους Βενιζελικούς και άντιβενιζελί-
 κους, των χρόνων του Α' Πολέμου. Άλλοι, προσπαθώντας νά ειρυνευτούν, πρότειναν νά χωριστεί
 ή ελληνική μουσική σε δύο περιόδους. Τήν π.θ. (δηλαδή ~~πρό~~ ~~θεοδώρητη~~) και τήν μ.θ... Κι
 όμως με τό γεγονός ^{κωμ. γού} ~~ποικιλότερο~~ σχολιασμό τους χτίστηκε μία πραγματικότητα, που κανείς
 πιά δέν μπορεί νά τήν γκρεμίσει. Οί συζητήσεις, οί άντεγκλήσεις, τό βλαίο ~~φκοντοροχτήματα~~
 των δυο παρατάξεων έδωσαν παρασχετικά τίς πραγματικές διαστάσεις του φαινομένου. Μεγάλω-
 νάν συνέχεια τό ένα στρατόπεδο, φθίνοντας τό άλλο. Και βασικά ~~ήταν~~
~~έτσι~~ ~~όλο~~ ~~ένα~~ ~~καινοβργιους~~ ~~όρβους~~ ~~σ' αυτή~~ ~~τή~~ ~~στρατιά~~ ~~των~~ ~~"πιστών"~~
 και κυρίως της νεολοίας: ~~έτσι~~ ~~ή~~ επανάσταση που ξεκίνησε με τόν "Επιτάφιο" συνεχίστηκε
 γιά έξη άκόμα χρόνια εύρύνοντας συνέχεια τό περιεχόμενό της, άλλόζοντας τό πρόσωπό της,
 έχοντας όμως πάντα τόν ίδιο ήγήτη, τόν έμπνευστή της.

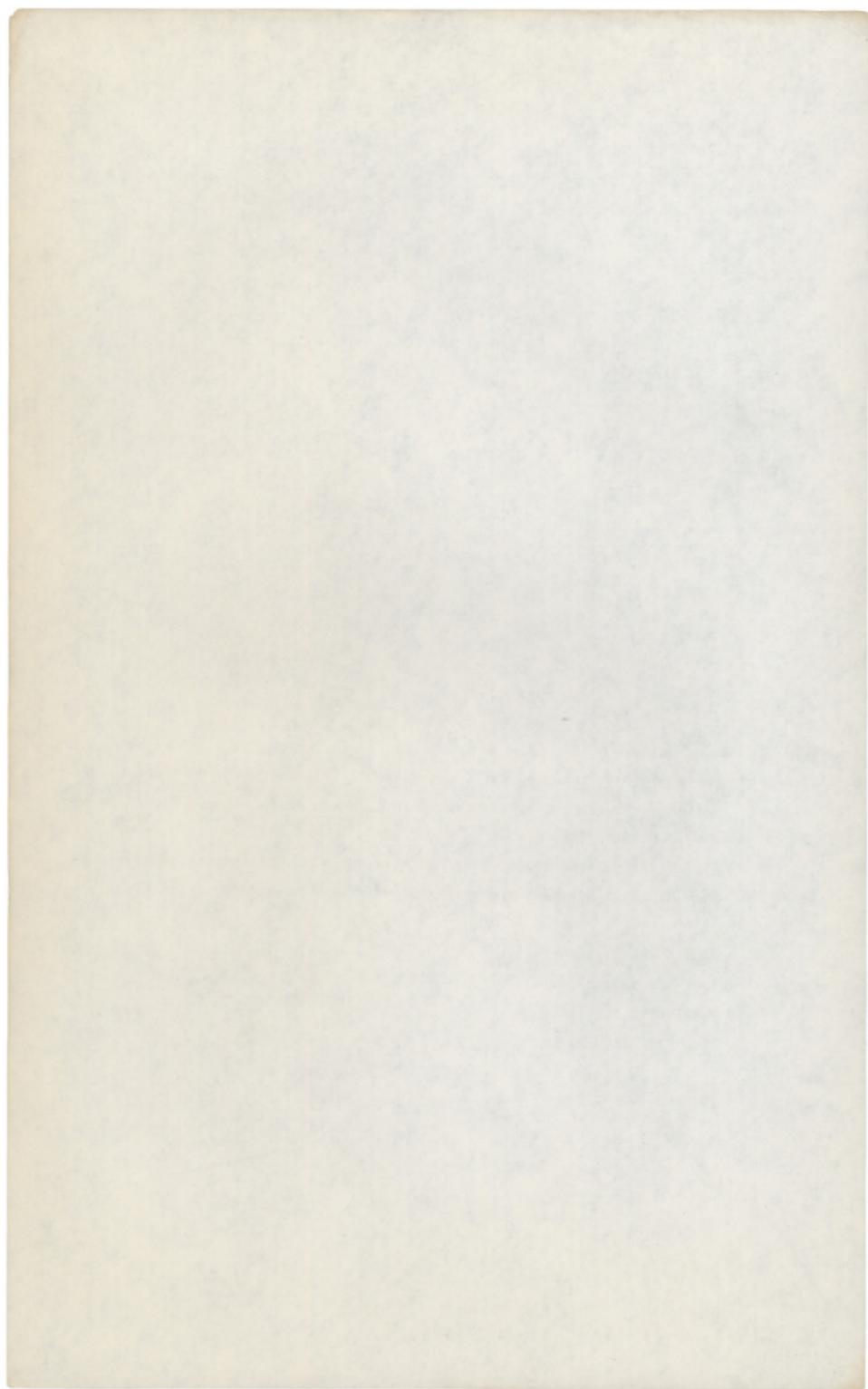

Πρην δοῦμε τὰ δυὸ στρατόπεδα σὲς πρῶτες τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἄκομα πρην ἐρευνήσουμε τὴ ἀ-
κριβῶς ἐπιδόωκε ὁ Θεοδωράκης διακρίπτοντας δεκαπέντε χρόνια θητείας σὴ συμφωνική μουσική
πρέπει ~~να γίνωμε~~ νὰ ἔχουμε, ἔστω σὲ μεγάλη
κλίμακα, μιὰ ἱστορική καὶ γεωγραφική ~~κατοχή~~ "κάτοχη" τοῦ χώρου μας.

Ὁ Νίκης Θεοδωράκης γεννήθηκε τὸν Ἰούλιον τοῦ 1925 σὴ Χίο, τὸ πλοῦσιον αὐτὸ,
μαστιχονήσι, ποὺ κοιτᾷ τὰ παράλια τῆς Μικρῆς Ἀσίας. Μεγάλωσε σ' ἓνα σωρὸς πόλεις, γιὰ τὸ
ὁ πατέρας του ἦταν δημόσιος ὑπάλληλος καὶ ὅδη ἡ οἰκογένεια τὸν ἀκολουθοῦσε σὲς ἑνεχέτες
ὕπηρεσιακές του μετακινήσεις: εἰπάτρα, Ἰωάννινα, Κεφαλλονιά, Πύργος, Τριπλὴ. Ὁ ἴδιος παρ' ὅλ'
αὐτὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸ του ~~γεννημένο~~ ^{γεννημένο} σὴν Κρήτη, ~~ἀλλ' ὅπου~~ ^{Καίρια} πατέρα του. Κι αὐτὸ
γιὰ τὸ ἀργότερα ἔμεινε γιὰ μεγάλα διαστήματα ~~γεννημένο~~ ^{γεννημένο}, γνωρίζοντας
κι ἀγαπώντας τὴ γῆ καὶ τοὺς κατοίκους τῆς. Οἱ Κρητικὰ εἶναι ἓνας λαὸς ἀπομονωμένος ἀπὸ τὴν
ἴδια τὴ γεωγραφική θέση τοῦ νησιοῦ. Μῆσα ἀπὸ μιὰ μακρά ^{εἰς} μαρτυρική πορεία, παλεόντας ν'
ἀποκινδύνουν τὸν ἑνα ζυγὸ μετὰ τὸν ἄλλο - πρῶτα ἦσαν οἱ Βενετσιάνοι, μετὰ οἱ Τούρκοι -
κέραισαν δυὸ ζηλευτὰ στοιχεῖα τῶ τραγοῦδι καὶ τὴν ποληκαριά. ~~Καὶ αὐτὸν~~ ^{Καὶ αὐτὸν} χαρακτήριζαν
βαθεῖς σὴν προσωπικότητα τοῦ Θεοδωράκη. ~~Ὅτι ῥίτες~~ ^{Ὅτι ῥίτες} του ἔκκινουν
ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτὸ τοῦ Αἰγαίου, ~~καὶ~~ ^{καὶ} μιὰ ἀπομόκρυνση τοῦ δὲν μπόρεῖ νὰ τὲς κῆφει τε-
λεσθῆκα.

Ἀρχίζει νὰ γράφει μουσικῶς 12 χρόνων. Ἦδη, γνωρίζοντας τὸςες περιοχές τῆς Ἑλλάδος,
ἐντυπώνει σὴν μνήμη του κάθε φορὸ κι ἓνα διαφορετικὸ τοπίον, τὰ τοπικὰ ἦδη καὶ ἔθιμα.
Καὶ κέτνον, ποὺ περὸτερο τὸν τραβεῖ: τὸ τραγοῦδι καὶ τοὺς χοροὺς
τῆς κάθε περιοχῆς, μετὰ τὴν ἀνεξάντηλη ποικιλίῃ τους. Δυὸ χρόνια ἀργότερα, σὴν Πύργον, μελο-
ποιεῖ ποιήματα τοῦ ἱθονικοῦ ποιητῆ Κωστῆ Παλαμῆ, γράφει σχολικὰ τραγοῦδια καὶ ἔμβαθρία, ποὺ
τὰ τραγοῦδει μετὰ τοὺς φίλους του. Ἡ Κατοχή τὸν βρῆκε σὴν Τριπλὴ, σὴν Κεντρικὴ Πελο-
πόννησο, ὅπου ὁ πατέρας του εἶναι διευθυντῆς Νομαρχίας (1941-1943).

Ἡ δραστηριότητα του, σὲ ἡλικία 16-17 χρόνων, ἔσο πολυπλευρῆ, ποὺ ἄκομα καὶ σήμερον ~~ἔσο~~
~~Τριπλὴ~~ ^{ἔσο} ~~ὁμοῦνται~~ ^{ὁμοῦνται} τὸ νεαρὸ συνῆτη ποὺ κάθε τόσο κἀτι εἴρθηκε γιὰ νὰ
ταρῆξει τὸ λιμνασμένα νερὸ τῆς ἑπαρχιακῆς πόλης (17.000 κάτοικοι). Ἰάθρει ἐκκλησιαστικὴ
χορωδία, μετὰ τὴν ὀκοία, σὲ φιλικὲς συγκεντρώσεις ἐκτελετὸ κλασσικῆς μελω-
δίης μεταγραμμένες γιὰ χορωδία (SHUBERT κ. ἄ.). Ἰάθρει ἓνα μουσικὸ συγκρότημα
διὰ ψααρμόνικης καὶ δίνει συνουσία. Γράφει δικιὰ του μουσικῶς, τετράφωνη

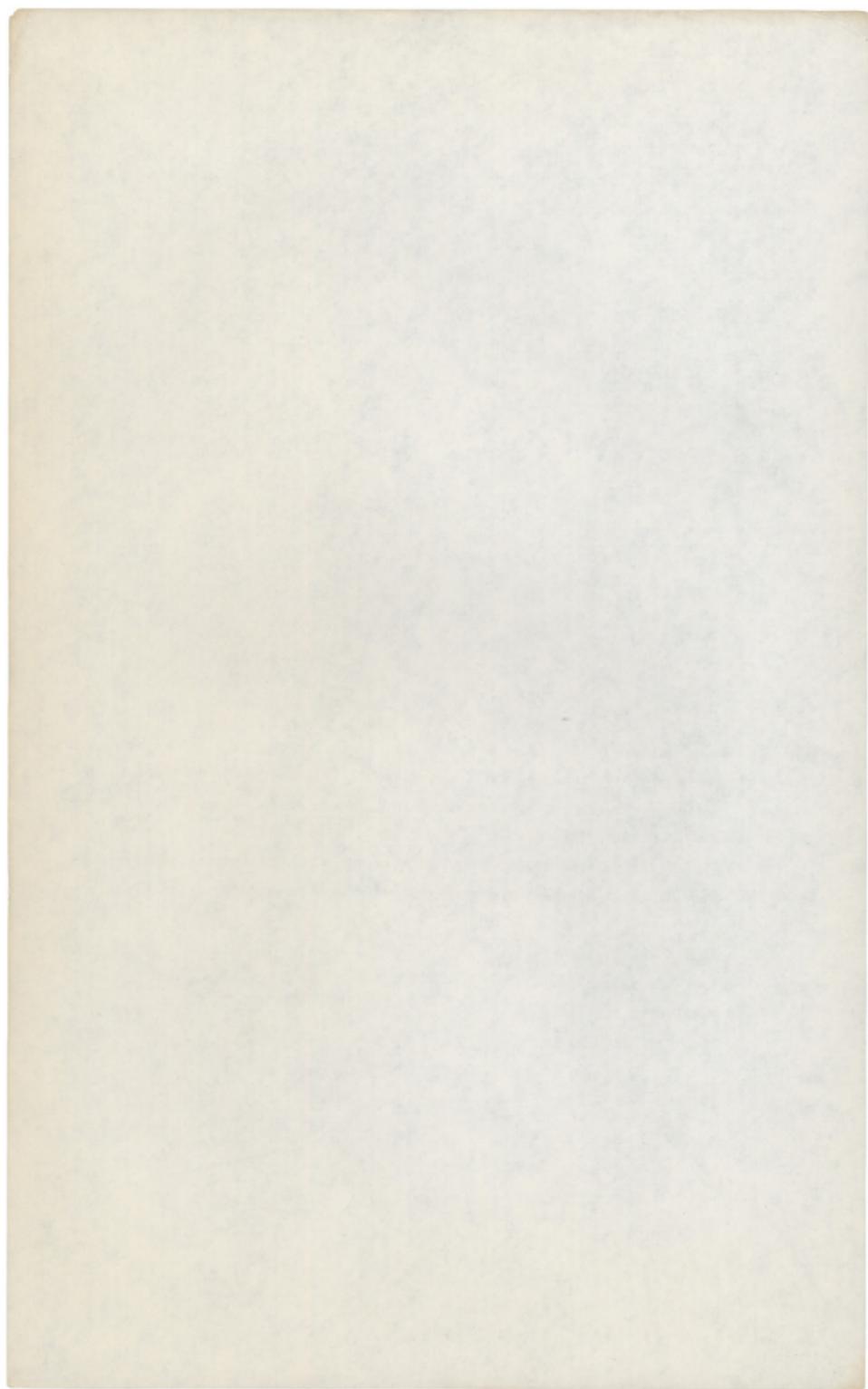
of γνωστό έκκλησιαστικό τροπάριο και προκαλεί σε συναγωνισμό, με τους φίλους του, την χορώ-
 δα της Μητρόπολης. Παράλληλα άσχολεται με τον άθλητισμό. Τέλος έκδίδει την ποιητική συλ-
 λογή, ~~.....~~ "Σίβο", σ' έλευθερο στίχο, με τό ψευδώνυμο Νείκος Μήνης. Καθ' φυσικά, συν-
 θέτει συνεχώς. Οί Ιταλικές δυνάμεις Κατοχής, βλέποντας τον άτίμωσο χαρακτήρα του, τον καλούν
 συχνά στην Καραμουνιέρια, θέλοντας να εξακριβώσουν μήπως είναι οργανωμένος στην Άντιστάση.
 Στις 25 Μαρτίου του 1942, συλλαμβάνεται με μερικούς άλλους, έπιχειρήσει μίση μαχητικής διαδη-
 λωσης, που συγκροτούν οι μεσοτίτες με την εύκαιρία της ελληνικής έθνικής γιορτής. Αποφυλακι-
 ζεται μετά από λίγες μέρες.

Τό 1943, τελειώνοντας τό Γυμνάσιο, άνεβαίνει στην πρωτεύουσα. Γράφεται στο "Αόετο" Άθηνων,
 στην τάξη του μουσουργού Φιλοκτήτη Οικονομίδη. Δέψ παραλείπει να πάρει μαζί και τίς μουσι-
 κές του συνθέσεις. Μετά από λίγες μέρες ο Οικονομίδης, καθόλου έκδηλωτικός σε άνδλογες πε-
 रिπτώσεις καλεί τον πατέρα Θεοδωρήκη κα του λείει Ξκλητήτος: "Είδα τίς παρτιτούρες. Πρόκειται
 περί μουσικής άποκαλύψεως!".

Ετήν Άθήνα, παράλληλα με τίς σπουδές, δουλεύει εργάτης, σε μία κωνσποθήκη. Είναι ή έποχή,
 που ~~.....~~ εκατοντάδες άνθρωποι, κάθε μέρα βρίσκονται πεθαμένοι, από την πέτρα, μες
 στους δρόμους. Γράφεται άμέσως στην Ε. Π. Ο. Ν., που μαζί με τό Ε. Α. Μ. ("Εθνικό. Άπελευθερωτικό
 Κέτωπο) και τον Ε. Α. Α. Ε. (^{Εθνικός} Λαϊκόσ Άπελευθερωτικός Στρατός), άποτελούν τίς βασικώ-
 τερες άντιστασιακές οργανώσεις. Άπό τή φύση του είναι τολμηρός μπροστά και σε μεγαλύτερο
 κίνδυνο. Κέρρι την άπελευθέρωση άναπτύσσει άξιόλογη άντιστασιακή άρδη.

Τό φθινόπωρο του 1944 οί δυνάμεις Κατοχής φεύγουν. Ό λαός, που πανηγυρίζει στους δρόμους
 ζητεί ένα καθεστώς άληθινά δημοκρατικό μετά τη μοναρχοφασιστική δικτατορία του Μεταξά
 (1936-1944). Τό παροσχόνια όμως και ή ήγερση της Άντιστάσης, που πέφτει από τό ένα σφάλμα
 στο άλλο, καθορίζουν άλλη πορεία στο πολιτικό πράγμα. Καί οί "Άγγλοι, κατά λογική έρμηνεία
 της διακήφθέντων ότι ο Ουάτσειον 1944 στη Μόσχα, Μεταξύ Τούρκου - Στάλιν
~~.....~~ / ριχνούν στις 2 Δεκεμβρίου ~~.....~~ τό τόνος και τό έρο-
 πλάνα τους, που χτυπούν άδιάκρητα τον όπλο λαό. Τό περιήημα "Δεκεμβριανά" - έτσι όνομασθηκε
 τό αίματοκύλισμα της Άθήνας από τους Έγγλεζους - πέρασαν. Ό Μίκης Θεοδωρήκης, που πολεμισε
 με τό όπλο στο χέρι, σε άδοφράγματα, τον καινούργιο Έχθρο, βγαίνει από αυτή την περίοδο με
 καινούργιες, συγκλονιστικές έμπειρίες. Άργότερα θα γράψει για τό "Δεκεμβριανά" τό συμφωνικό
 έργο "Πέντε Στρατιώτες".

Άκολουθούν δυό "μετώρα" χρόνια. Όλοι προσπαθούν να χτίσουν τη ζωή τους πάνω στο έρεί-
 πια, οί νέοι να συνεχίζουν τίς σπουδές τους. Ό Θεοδωρήκης, που φλεγμαί από δημιουργικά σχέ-
 δια έάρθει μαζί με τους συμφωνητίτες του Σιαλιίδη, Κουνδούδη, Χρονόπουλο και Σέμησ τό "Σω-
 ματετο Νέων Κουσιών" (1946). ~~.....~~ Άπό την έποχή του Άόετου ήδη χρονολογείται και ή στε-
 μή φίλδ του με, τον Χοτζιδάκι. Γράφει τό πρώτο του σημαντικό έργο, τό συμφωνικό σκέρτος "Ά-
 σή Ρωνιά" (1945-1946), όπου για πρώτη φορά χρησιμοποιεί για, όλικό τό ελληνικό φολκλόρ. Τό
 1946 άρχίζει να γράφει την ώδή για άρχιστρα έγχόρδων "Οιδίπους Τύραννος", όπου συνθέτει πε-
 τυχημένα τό μονόφωνο βυζαντινό μέλος με την πολυφωνική τεχνική της άδρας. Τέλος γράφει την
 *Ο πρόεδρος Ρούζβελτ διαδήλωσε την άποτροπισμό του για αυτή τη μουσική φολοφονία κι άρνήθη
 να τό διασώσει πλάτα για ή μεταφορά άγγλικών δυνάμεων από τό μέτωπο της Ιταλίας.

Παραλλαγή 1ης Κιούτου

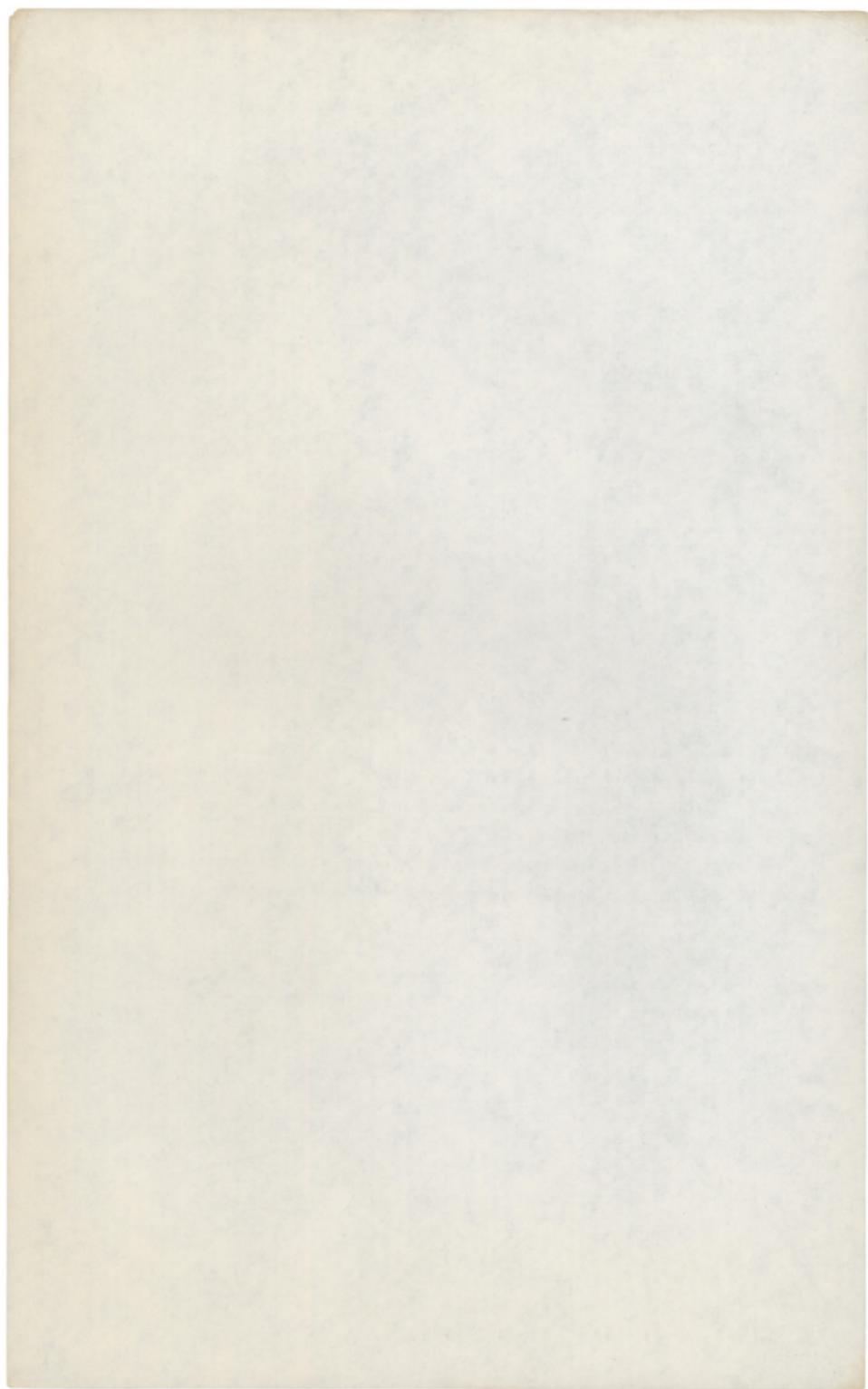
το προσωπικό του μερδίο στις διώξεις, που υποβάλλουν στους αγωνιστές της 'Ανεξαρτησίας οι δοσολογοί και οι συνεργάτες των δυνάμεων Κατοχής, ^{ο οποίος} μετά την 'έπελευθέρωση' οι 'Αγγλοι δίνουν την εξουσία. Κατηγορείται για ύπαρξη αδίκημα και δικάζεται από στρατοδικείο. 'Αδυνατεί όμως, γιατί ένας αξιωματικός της Κυβέρνησης 'Εθνικής 'Ενότητας, ο θυσιαστικότερος μάρτυρας κατηγορίας, ~~.....~~ ξεσκεπάζει τη σκωφαντα και πλέκει το εγκώμιο του νεαρού αγωνιστή, για τη πατριωτική δράση του. ~~.....~~ Το κέρση του 1946, ένα δεύτερο γεγονός, τον τραβάει και πάλι από τις σπουδές και τη σύνθεση. Τραυματίζεται βαριά σ' ένα συλλαλητήριο, ~~.....~~ και μένει δύο μήνες στο νοσοκομείο.

'Υστερα από τις περιβόητες 'έκλογες' και το 'δημοψήφισμα' του 1946, που ξαναφέρει στο θρόνο τον Γεώργιο Β' υπέκλυντο της δικτατορίας του Μεταξά το καθεστώς των δολοφονιών και των δηλώσεων σε βάρος των αντίστασιακών μονιμοποιείται. ^Ο αλληλός υπουργός Δημόσιος Έθους Σπ. Θεοτόκης δηλώνει κυνικάτα: ~~.....~~ "Ολ' αυτά όφελονται εις την μέθην της νίκης της εθνικοφρονος παρατάξεως!" Συνοδικά δολοφονούνται 1.700 άσχοι και τον 'Ιούλη του 1947 εξεπολύεται ένα τρομερό κύμα συλλήψεων. Ο εμφύλιος πόλεμος επιβάλλεται 'εκ των ένω' στον ελληνικό λαό. Δεκάδες χιλιάδες δημοκράτες στέλνονται στην έξορία κι άλλοι αναγκάζονται ν' άνεβουν στο βουνό. ^{Με} τις πρώτες φουρνιές εξοριστών είναι και ο Κίρκης Θεοδωράκης. Κοιτά μ' όλη την 'Ελλάδα όδ' έζησε ένα δράμα, που όδ' 'τελειώσει' το 1950, χωρίς ούσιαστική κάθαρση κι αφήνοντας πάνω στη σκηνή άμετρητους νεκρούς. Αύτη ή εποχή χαρακτηρίζεται άνεξέτηλα ^{στα} μάτια και την καρδιά του συνθέτη. Το συντριπτικότερο του έργου του ~~.....~~ από όω και ^{με} μετά όδ' είναι ένα άνεκαθάρσιμα της αίματηρης εποχής του εμφυλίου πολέμου.

Στην αρχή εξορίζεται στη Δάφνη της 'Ικαρίας. Έκεν, όσο υπάρχει μια σχετική έλευθερία, ^{στην} ~~.....~~ καλλιτεχνική έκδηλώσει, που τις παρακολουθούν και οι κάτοικοι των γειτονικών χωριών, φτιδχθει μια χορωδία, γράφει μερικά όδη όδ' καλύτερα τραγούδια του, που ^{.....} όδ' όμνεται ~~.....~~ κανείς. Τότε, άρχίζει το γράψιμο της "Πρώτης Συμφωνίας" του, άφιερωμένης, όπως όδ' πεντ' άργότερα στο Παρίσι, "στον Μάχη Καρλή, ~~.....~~ άνθυπολοχαγό και στο Βασίλη Ζένο, έπαναστάτη, όθματα του εμφυλίου πολέμου." Απ' αυτό το έργο κι έπειτα ό ήρωικες θάνατος και ή θυσία φώτισαν για καλά μέσα στη σκέψη μου".

Μετά την 'Ικαρία εξορίζεται στη Νάκρονσο. ~~.....~~ είναι τώρα 24 χρονών και κάνει την ύποχρεωτική στρατιωτική του όητεία σε ειδικό ~~.....~~ τμήμα του στρατοπέδου, μαζί με άλλους της ηλικίας του.

* Ένα έργο όδ' άπνουνι από το άκρωτηρι του Σουνίου. Σε μια έποχή που ή Ευρώπη είχε άμετάκλητα καταδικάσει το Ναζόου, το 'Αουσβιτς και το Μπουχχόουζεν στη Νάκρονσο το βασανιστήριο πήραν τέλεια έκταση, που έμεινε στη νεοελληνική ιστορία όδ' το "νησί της νερόπης".

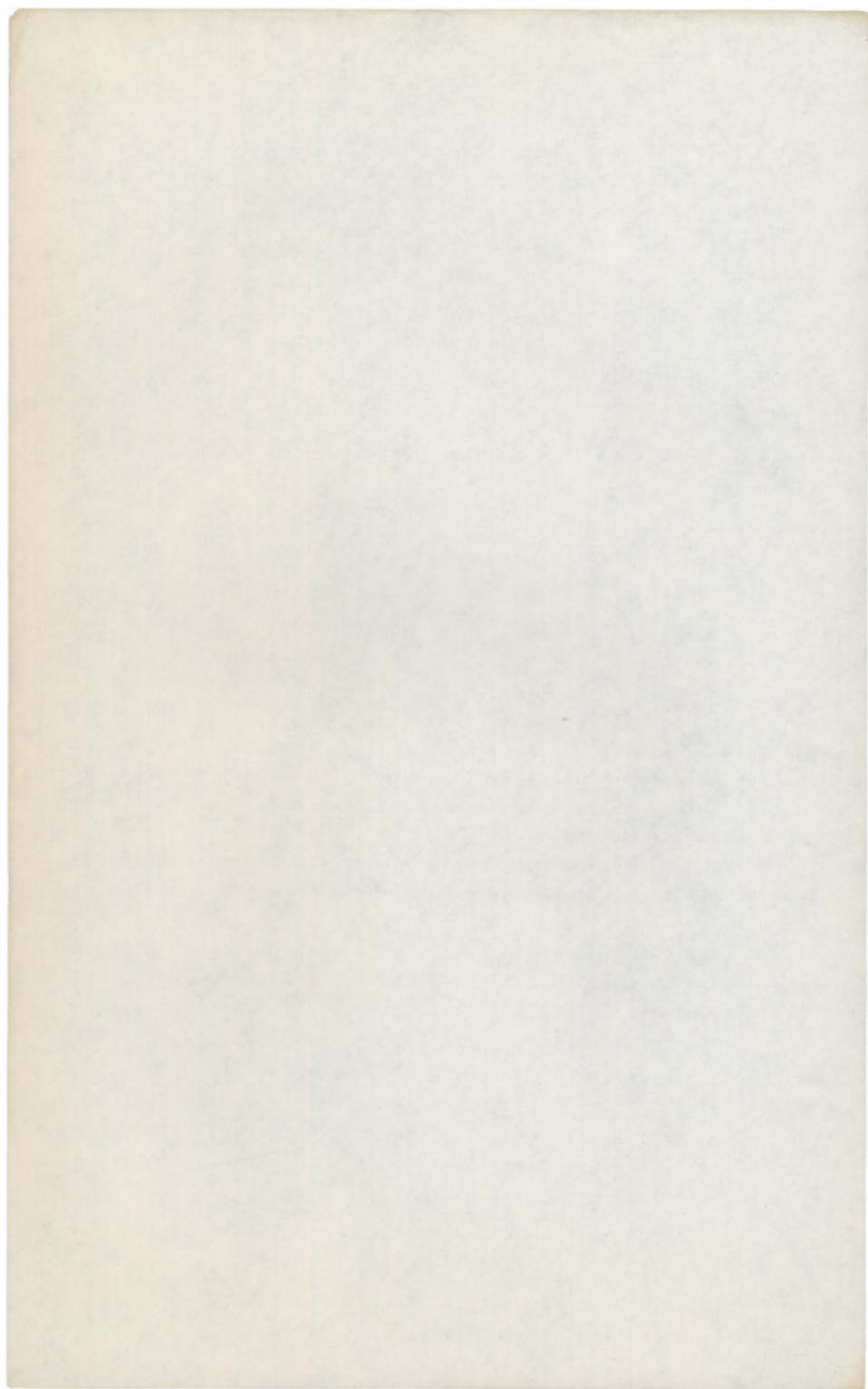

15) Παρό τις διαφορελληλες εγγαρετες, προσβολες και το σκληρό βασανιστήρια βρσκει τον καιρο και το κουράσιο να δουλεγει. ~~Εκθ αποκαλιητεται,~~ ~~σε ελλη~~ της την ενταση, η δόμαστη τση του γιδ δημιουργια. Ανάμεσα στους εξδριστους συγκαταλγοται το μεγαλύτερα ονόματα της τέχνης και της διανοησης: Ποιητες, ζωγράφοι, ηθοποιοι, μουσικη επιστημονες. Έτσι δε δυσκολεζεται να φτιδξει μια μικρη ορχήστρα. Καθ μια μερα, ποδ βρσκει την εύκαιρια, με δυο-τρια βιβλιδ και μερικες κισθρες παζζονται σε πρώτη εκτλεση μερικδ σχεδισματα της "Πρώτης Συμφωνιας".

Δεν προλαβαίνει να ολοκληρώσει αυτό το έργο γιατι τον μεταφέρουν στην Αθίνα, στο 401 στρατιωτικδ νοσοκομετο, σχεδόν έτοιμοθάνατο από το βασανιστήρια. Του έχουν τσακισι το πόδι, το κεφαλι και τα χέρια. Μετά μακριά ανάρρωση και χάρη στη γερή του κρση συνεχεται. Δεν τον ζουαστήρουν στην έξορτα. Άλλωστε ο Ξυφύλιος πόλεμος βρσκειται στο τέλος του. Οι δημοκρατικες δυνάμεις ήττώνται, ο φασισμοδ θα κυβερνήσει με τη μιά ή την άλλη μορφή την Ελλάδα σ' όλη τη μετεπειτα περίοδο, μέχρι σήμερα.

Τελειώνει τη στρατιωτικη του θητεία πρώτα στη Μακεδονία, μετά στην Κρήτη. Αρχίζει μια πιδ δραματικη εποχή. Οι Σηλιοι του βρσκουνται στις φυλακες, άλλοι στην έμικρδστια, κι άλλοι δεν υπάρχουν πιδ. Αδτοι ποδ έμειναν στην Ελλάδα πρέπει να δουλεψουν, να δημιουργήσουν να βοηθήσουν στο χτισίμο της ειρμηικης ζωης. Με τι προυποθέσεις; Τις να ζήσει αναγκάζεται να γράφει μουσικες επενδύσεις στο ραδιόφωνο, γιδ τις όποτες η άμοιβή, τις πιδ πολλές φορες δευ ερβνέει τις 100 δραχμες! Τις να παρακολουθετ τη μουσικη ζωή της πρωτεύουσας γράφει μουσικοκριτικα σημειώματα σε εφημεριδες, με μονοδικό κέρδος την πρόκληση γιδ τη συναυλια. Θυσια δέν απογοητεύεται. Ξφρει ότι ο όρμος ποδ έχει διαλξει είναι δδυνηρόδ. Γράφει τη Σουίτα γιδ ορχήστρα "Καρναβάλι" (1953) και τελειώνει την "Πρώτη Συμφωνία", ποδ παζζεται την ίδια χρονιδ από την Κρατικη Όρχήστρα Αθηνών, με άρχιμουσικό τον Αντρεο Παρλιδ και σημειώνει επιτυχία. Ο ίδιος δέν είναι εύχαριστημένος. Ψάχνει συνεχεια, εφρεί πιδ άκμα δέν βρηκε τον όρμο ^{τον} ~~αυτά τα χρόνια γνωριζει από κοντά το τέμα της μουσικης ζωης του τόπου και μ' αφορμή το μουσικοκριτικα σημειώματα, στλιτεθεί χωρίς καμιδ υποχώρηση τοδ υπεθδυνουδ. Έδώ, φαφράνεται με ελλη, κλοβια πτυχή το ταλέντου του: Ο λόγος. Χειριζεται με καταπληκτικη άνεση το γραφτό και τον προφορικδ λόγο.~~

Το 1954 φεύγει με άποστοφια της Γαλλικης Κυβερνησης γιδ ανώτερες μουσικες σπουδες στο Παρισι. Έτσι τερματίζεται η περίοδος της άναμονης και αρχίζει μια ελλη, γεμητή αλληλοδιαδεχόμενα γεγονότα, έντονες σπουδες, καινοβργια πρόσωπα, καταστάσεις, ιδεες, δημιουργικη δουλειδ και παγκόσμια άναγνώριση. Στο γνωστό Κε σερβατουδρ της όδοσ Κοδρίτης έχει καθηγητε τοδς OLIVIER MESSIAEN και EUGENE BIGOT. Γρήγορα γίνεται γνωστέδ στους μουσικουδ κύκλουδ. Τελειώνει τον "Οιδιποδα Τύραννο" και γράφει τη Σουίτα άρ. 1 γιδ πιάνο και ορχήστρα (1955). Τδν επόμενο χρόνο γράφει τη Σουίτα άρ. 2 γιδ ορχήστρα, τη Σουίτα άρ. 3 άφιερμμένη στη

[redacted], τοβς "Ήντε στροτιώτες" καί τή "Σουίτα όριδ. 4 γιδ όρχή-
 στρα, βαρύτονο καί όντρική χορωδία". Ηεταρτρεί τή σουίτα "Καρνεβόλι" σέ χορδόγραμμα "LE FEU
 AUX POUDBRES". Τό 1957 ή Σουίτα όρ. 1 καί 2 παίζονται στήν 'Αθήνα καί ή πρώτη βραβεύεται σέ
 Θεσιβόλ Ηδασος. Λίγο μετά βραβεύεται καί σέ Λονδίνο. Τό 1959 παίρνει τó ^{πρώτο} βραβείο Κόπλεϋ σόν
 ό καλύτερος Εύρωπαϊός συνθέτης τής χρονιάς. 'Ανεβαίνουν μπαλέτα του με τή Λουτιέλλα Τσε-
 ρίνο, γιδ τήν όποία ^{όργα} ~~πρόχει~~ μουσική σέ ταινίες, όπου πρωταγωνιστής ("Ήχοτο Γήμου", "Ερα-
 στές τού Τερρυφλ"). Τόν 'Οκτώβριο τού 1959 άνεβαίνει τó μπαλέτο του "Αντιγόνη" σέ "Γκέρν
 Γκέρντεν" τού Λονδίνο. Παράλληλα μ'όλ'αύτó επιδιώκει νó κροτήσει μιά σενή έπαση με τήν
 'Ελλάδα καί τó μουσικό τής προβλήματα. Στ' ~~1964~~ ¹⁹⁶⁴ όπό τó Παρίσι κατά καιρούς όρισμένα δοκι-
 μιο γιδ τó προβλήματα τής σύγχρονης μουσικής, γιδ τó πρόβλημα τής μουσικής στήν όρχαλα τρα-
 γωδία κ.ά. καί δημοσιεύονται σέ έγκυρότερα περιοδικά τ'Αθήνης τής 'Αθήνας καί Θεσσαλονίκης
 (σ'Επιθεώρηση Τέχνης), (Κριτική).

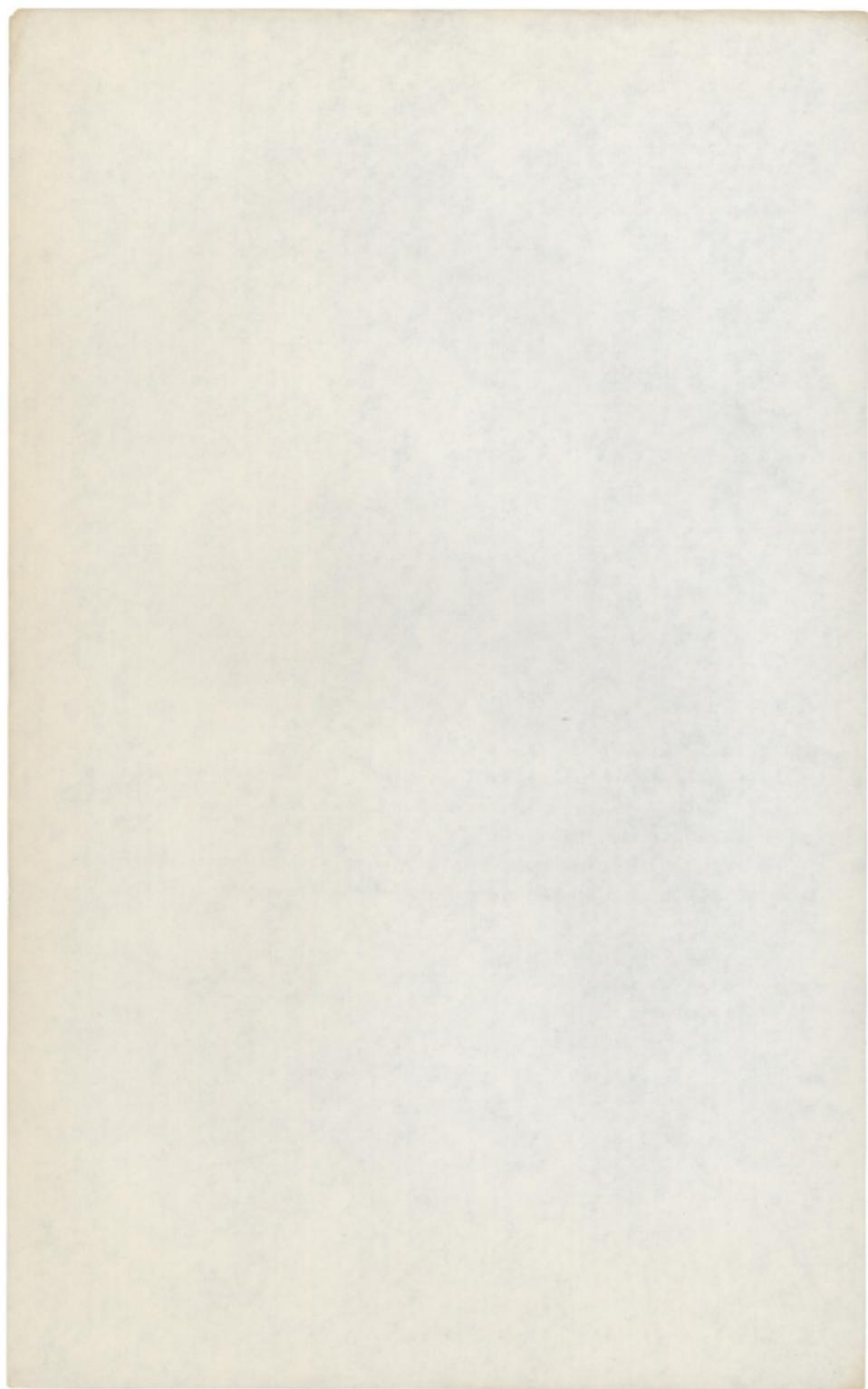
Στέ είσαστημ' αὐτό, μέχρι τó 1960 τó οικονομικό του ζυον κώπως βελτιώετ. Δέν είναι

ή ή κόνος του. Λίγο πριν φύγει όπό τήν 'Αθήνα, τó 1954, έχει παντρευτεί τή γιοτρίό μικροβιο-
 λόγο Κυριά 'Αλτινογλου, καί τού έχει σταθετή μονοόκη σντροφος ^{καί τήν υποβοήθ.} ~~σ'όδ'επιτοσο τών σπουδών,~~
 τών κινδύνων, τής έξορας. [redacted]

Τό 1958, σέ Παρίσι γεννιέται ή Παργαρίτα, τó πρώτο τους παιδί. 'Η
 διεθνής όνογνώριση, καί κώος χρόνο πολλοί ~~κρίνεται~~, ^{κρίνεται}, δέν έχει καί άνόλογο άντίκτυπο σέ οι-
 κονομικά τού συνθέτη. Δέν άντιμετωπίζει καί πρόβλημα έπιβίωσης, όλλά [redacted]
 [redacted] δέν έχει τήν [redacted] άνση έκείνη, καί ^{θα τó ελπίσει} [redacted]
 [redacted] νó δημιουργήσει όπεραιοστας, χωρίς κανένα συμβιβασμό, τó ζργο
 με τó όποιο σό δείξει τó έπίβ τού τολέντου του.

Αύτή με όυό λόγια είναι ή προέστορία τής έπαχης τού "Επιστοίου".

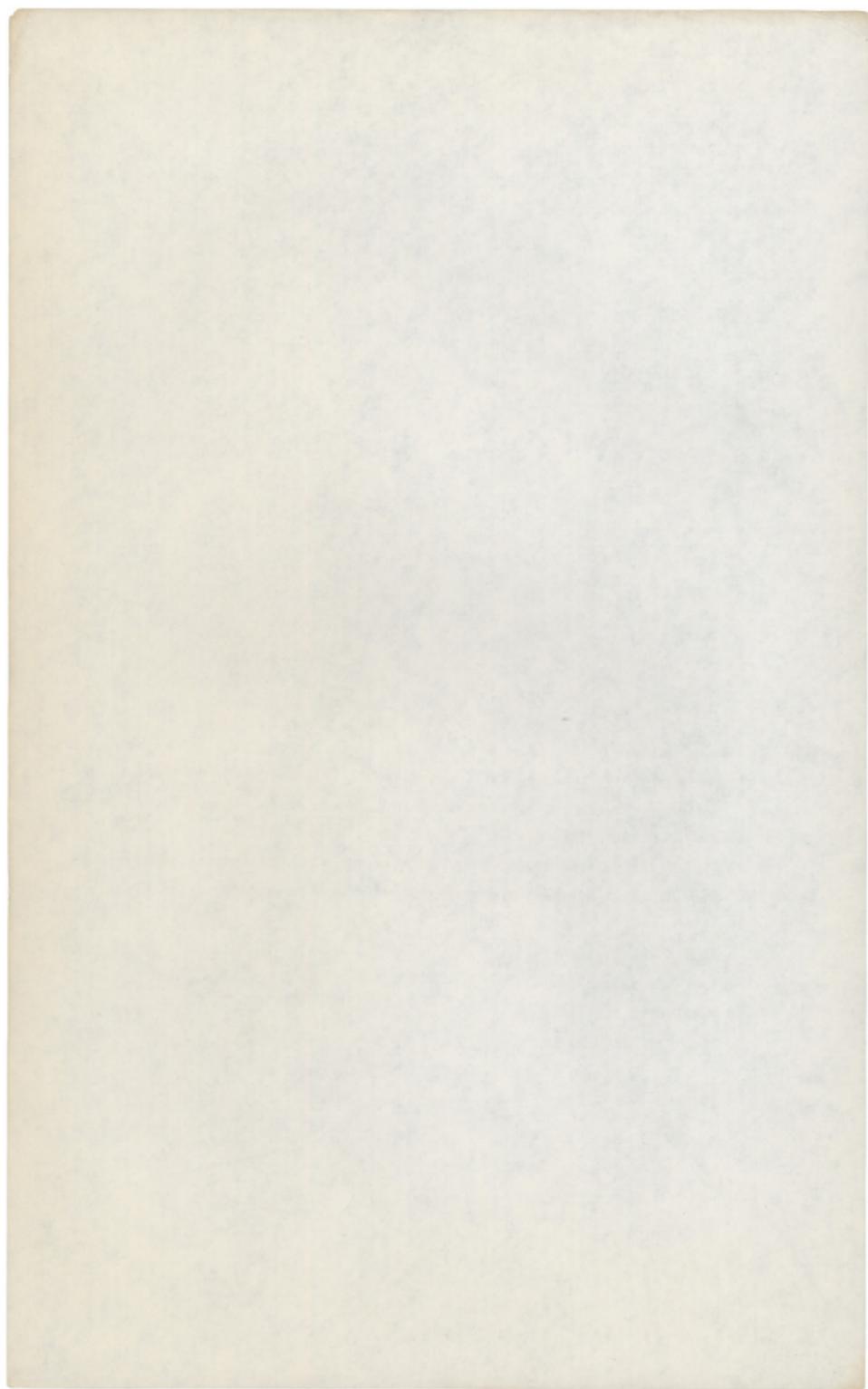
Κήπως αὐτός-ό οικονομικός-ήταν ζυος όπό τούε λόγους, καί άνάγκασον τó Θεοδωράκη νó έγκα-
 ταλείσει τó Παρίσι καί νó γυρίσει μ'ένο καινούργιο "πράσωπο" στήν πατρίδα του; 'Αρκείος
 στήν άρχή Έδωσαν αὐτή τήν άπλοϊκή έρμηνεία. (Γόρωφ σέ 1965 ό ζυος στούς
 όυό όλοκους καί πουλιόταν στήν 'Ελλάδα ήταν όλοκος Θεοδωράκη). Τά Έδια του
 τó κέλιμενα καί τó μέχρι τότε μουσικό του ζργο δέν άφήνουν κανένα κενό σέ
 έπίμαχο αὐτό ση [redacted]

μετο. Αναπολώντας το πέρασμά του λέει σε μια συνέντευξη του: "Πέρασα όλη τη νεότητά, όλη την έφηβή μου άνδρα σε φίλους κι όσο θυμάμαι δε βρισκό ούτε μια μέρα-ή καλύτερα ένα σουρουπο-δίχως τραγούδι. Στην Πάτρα, στην Τρίπολη, στα νησιά, παντού όπου βγήκα ούτε το χρόνια, τραγουδούσαμε, στην άρχή καντάνος, γερμανικά κι ελαφρά τραγούδια κι άργότερα λαϊκά και ρεμπέτικα.* Στην Τρίπολη είχαμε σχηματίσει μια έκκλησιαστική χορωδία, στην Άγι Βαρβάρα. Όμως, η μεγάλη βδομάδα ήταν για μένα, με κείνα τα "Άξιον Έστί" και "Αί Γενεαί Πάσι", δηλαδή μουσικό δράμα. Έτσι, όλη η πρώτη μουσική μου δεν ήταν παρά τέτοια τραγούδια, φτιαγμένα στην άρχή για τη μητέρα μου, που τραγουδούσε ύπκροχα Μικρασιατικές μελωδίες. Κι άργότερα για τους φίλους μου...". Η έπαφή μου ύστερα με το "άδειο" άθηνών μου προκάλεσε ένα τεράστιο σοκ, γιατί εκεί μέσα έπρεπε να μάθω να λήξερω τη γερμανική μουσική. Έτσι, πάλαια 10 χρόνια από το 1945 ως το 1955, για να ζαναβρω με την "πρώτη σουίτα" μου την ελληνικότερή μου. Όμως, πόντοτε, παράλληλα με την συμφωνική μου έργασα έξυμολογώ να γράφω τραγούδια, κυρίως για τους φίλους και τις συντροφίς μου, χωρίς να σκεφτώ να τα προβάλω δημόσια, όχι φυσικά γιατί το θεωρούσα σόν κατώτερο είδος τέχνης, μη γιατί ήμου ββαίσι ότι ούτου του είδους η λαϊκή μουσική ήταν "επερασμένη" από το λαό μας, που προτιμούσε να τραγουδή το διάφορο "σουξέ" της ελαφράς μουσικής. Θυμάμαι, είχα προτείνει στον Χατζιδάκι το 1953, να βγάλω μαζί μια συλλογή με τις μελωδίες μας για το σχολείο, για το παιδί. Εκεί μέσα βρισκόταν και "το φγγαράκι".* Όμως δεν προχωρήσαμε γιατί' μόνος έλειπε ο ένθουσιασμός. Αίγαμε απλά "κρπει" να τα φτιάξουμε, δίχως να πιστεύουμε, ότι δε είχα οποισδήποτε άπχηση. Άργότερα, ο Μόνος Χατζιδάκις δδηήθηκε στο όριο αυτό σχεδόν-άελεγα-συμπωματικά με το "Γαροφαλό" του. Κονέρις μας έμιας δεν μπορούσε να φανταστεί την καταπληκτική άπχηση που δε είχα οι άλλοι αυτές μελωδίες στο λαό μας...)" ("Ταχυδρόμος", Ιούλιος 1960).

* Η ηχογράφιση έγινε στο σπίτι μου. Για το λαϊκό τραγούδι άπχηση του ονομασία θα δώτε άρτίος για κάποιον. Έτσι δύο τραγουδιών, από τον Χατζιδάκι, που έγινάν λαϊκά βαιτυκές.

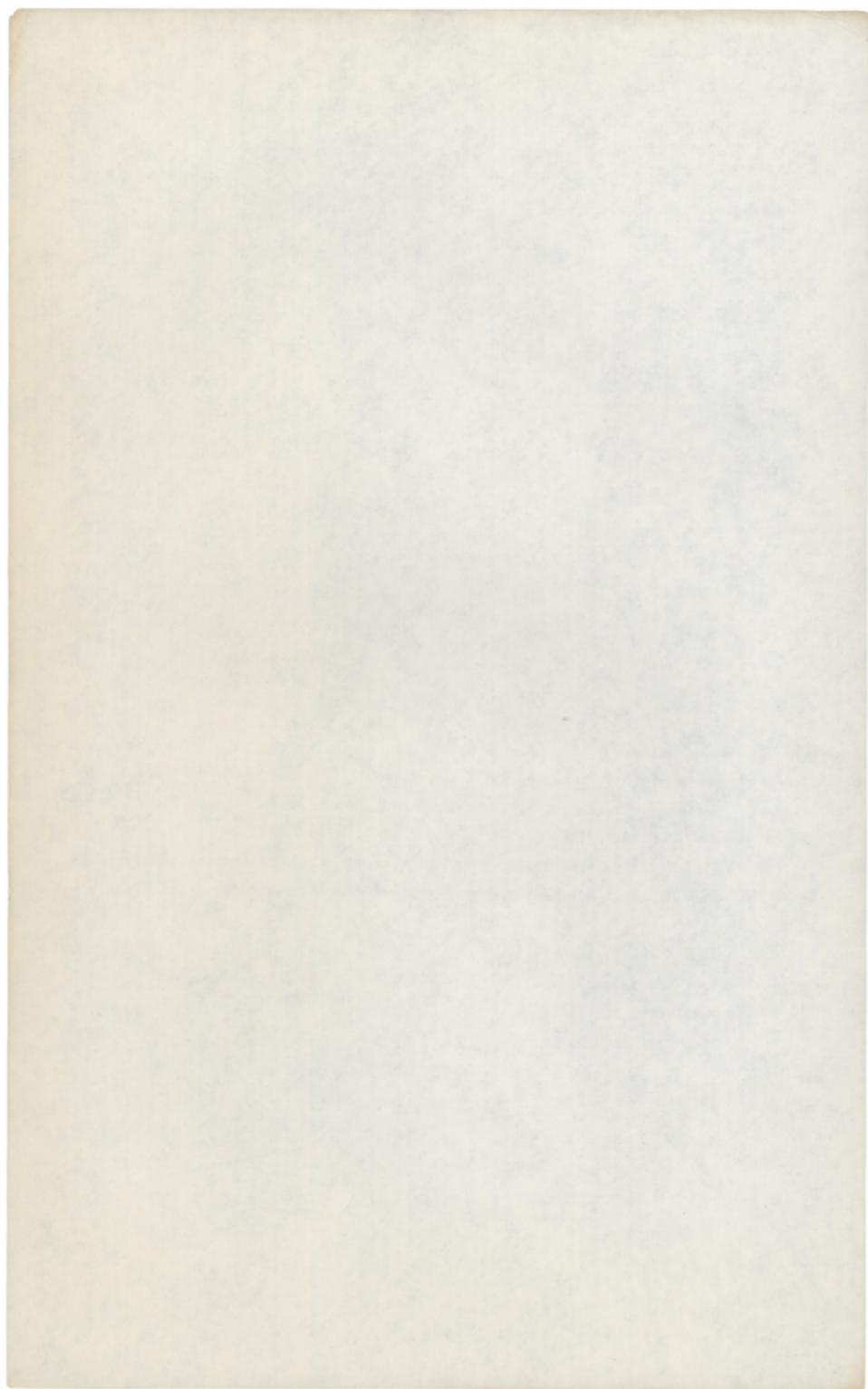

"Όμως αυτό είναι μία ~~δηλαδή~~ του συνθέτη, πρόσφατη, σέβεται εποχή, που έπρεπε να δίκαιο-
 γηθεί, για τη στροφή 180 μοιρών, που επικρατεί. "Ας δούμε ^{δυστυχώς, το} ~~τι~~ ^{πρόσφατο, χρονο, το} ~~1952.~~ ^{από το 1952, τρία} ~~έως~~ ^{έως} τρία έθρα του σπδ περιοδικό "Σημερινή "Εποχή", ^{ή της η μουσική ήγιστα της} "Ελ-
 λσδας δέν πέτυχε στον κύριο ιστορικό της ρόλο να τραγουδήσει με την καρδιά και τόν παλ-
 μό του ελληνικού λαού. "Όσοι συνθέτες έγραψαν τραγούδια άπτευχαν να ροούν σε έπαφή με το
 κοινό. "Επομένως "σήμερα στην Έλλάδα είναι άναγκατος ο μηχανισμός δημιουργίας δημοτικής,
 λαϊκής μουσικής". 2) Μία συγκριτική μελέτη του

τραγουδιού των βαλκα-
 νικών λαών μας δείχνει, ότι η καταγωγή τους υπήρξε κοινή. [δείτε κλίμακες, ίδιοι ρυθμοί, ίδιοι
 ρε πώσεις, προπαντός όμως ίδιο μουσικό κλίμα. Το ελληνικό δημοτικό τραγούδι, που διαμορφώ-
 θηκε στην περίοδο της Τουρκικής κατοχής (1453-1821) ^{σε άδραμενες περιόδους} ~~δρατήρη~~ ^{την επίδραση του} ~~ήταν~~ ^{ανατολιτι-}
 κού χρωματισμού. Το περιεχόμενό του είναι η άγάπη, η κάθε φορά κοινωνική ζωή, ο άγώ-
 νος για τη ^{λευτεριά}. Έκτεινη την περίοδο το τραγούδι ήταν αυστηρά ^{μέρος στην} ~~τέλεση~~ των λαϊκών έθμων. 3) ^{Με} την ένδοξη άπελευθέρωση της χώρας το δημοτικό τραγούδι περ-
 νδει σταδιακά στην ιερή παράδοση. Αρχίζει έμπορική κίνηση, δημιουργούνται ^{θεατρικά κέντρα,}
 που ο πληθυσμός, τους ^{άπ' το} μέσα του 19ου αιώνα τραγουδά με ^{ιταλικό τρόπο.} Οι συνθέ-
 τες της εποχής, ^{γράφουν τις} περιφημες ^{καντάδες,} ^{μόνο} ελληνικό ^{είναι το} ^{όνος} του. ^Η καντάδα άναμφισβήτητα ^{διέπαιρέ} μουσικά πολλές γενιές νέων ^{με} τη ρομαντική ρηχοτήτα, τη μελωδική της καθαίδη-
 τα, τη νόσηρότητά της. "Έφερε όμως ένα σημαντικό θετικό στοιχείο: ^{Το} άρμονικό
 τραγούδιμα, δηλαδή την τετραφωνία, που έλειπε τελείως άπό το μονόφωνο δημοτικό τραγούδι.

4) ^{Μετά} τόν Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο ^{πλημμύρισε} και η Έλλάδα, όπως όλος ο κόσμος, άπό το ταγκό. ^{"Έβλαψε} κι αυτό, γιατί όπως ^{πρώτε} λογής άπομιμήσεις, ^ή ελληνικά ταγκό ήταν ρηχά, στετέρα, ^{φειδύτικο,} μ' ένα λόγο έχορικά πρδς την ίδια την άξία του ταγκό, ^{σόν} είδος λαϊκό που υπήρξε
 στη χώρα του. 5) "Όσο η ζωή στο άστικό κέντρο άνεξαρτοποιείται άπό την ύπαιθρο και τις παρα-
 δσεις της, τόσο πλαταίνει το κενό που ^{δημιουργείται} ^{στο} ^{πρόσφατο} ^{να} ^{καθώς} προσπαθεί να έκφρασει
 το συναισθημά του με ρυθμούς που εισβγονται άπ' έξω. Αυτό άκριβώς το κενό ^{έχεται} να το
 συμπληρώσει το καινούργιο λαϊκό τραγούδι, το έπνομαζόμενο "ρεμπέτικο". Το τραγούδι αυτό ε-
 κίνησε άπ' το κατώτατο καινωτικό στρώματα, τους τεκτόνες, τς λιμάνια και τις άνοιξιες με τις
 εάλινες μπαράζκες. "Άνδρικοί άπόκληροι, άνεπιροπάλοι ναυαγοί της βιοπάλης, τραγούδησαν με τους
 δικούς τους τόνους τόν πσιμισμό ^{και} το ψυχικό τους κουρβλισμα. ^{Άπό} την ^{ύποψη}
 της μουσικής ^{στην} πρώτη του ^{περίοδο} το "ρεμπέτικο" ^{μια} ^{έδωσε} μερικά άρρεστουργηματικές
 μελωδίες. Αυτό στέθηκε άφορμή να ^{εξαπλωθεί,} να κατακτήσει τις λαϊκές μάζες, ^{ένα}
 σχετική σύντομο χρονικό διάστημα, όπου με το τέλος του και το παιητικό του περιεχόμενο ^{έ-}
 χει ^{άλλο} ^{έκφραζε} ^{έως} τόν ^{έρωτα,} τς βόσανα του φτωχόκοσμου, την άγάπη άνάμεσα σε
 γιό και μάνα, τόν ^{έπιστισμό} τόν ^{άνθρώπων} του λαού κλπ. Χωρνούσας ^{όλες} τις ^{ένδοξες} ^{επιδράσεις}

* Πρόκειται για τη θετική κατάδα.

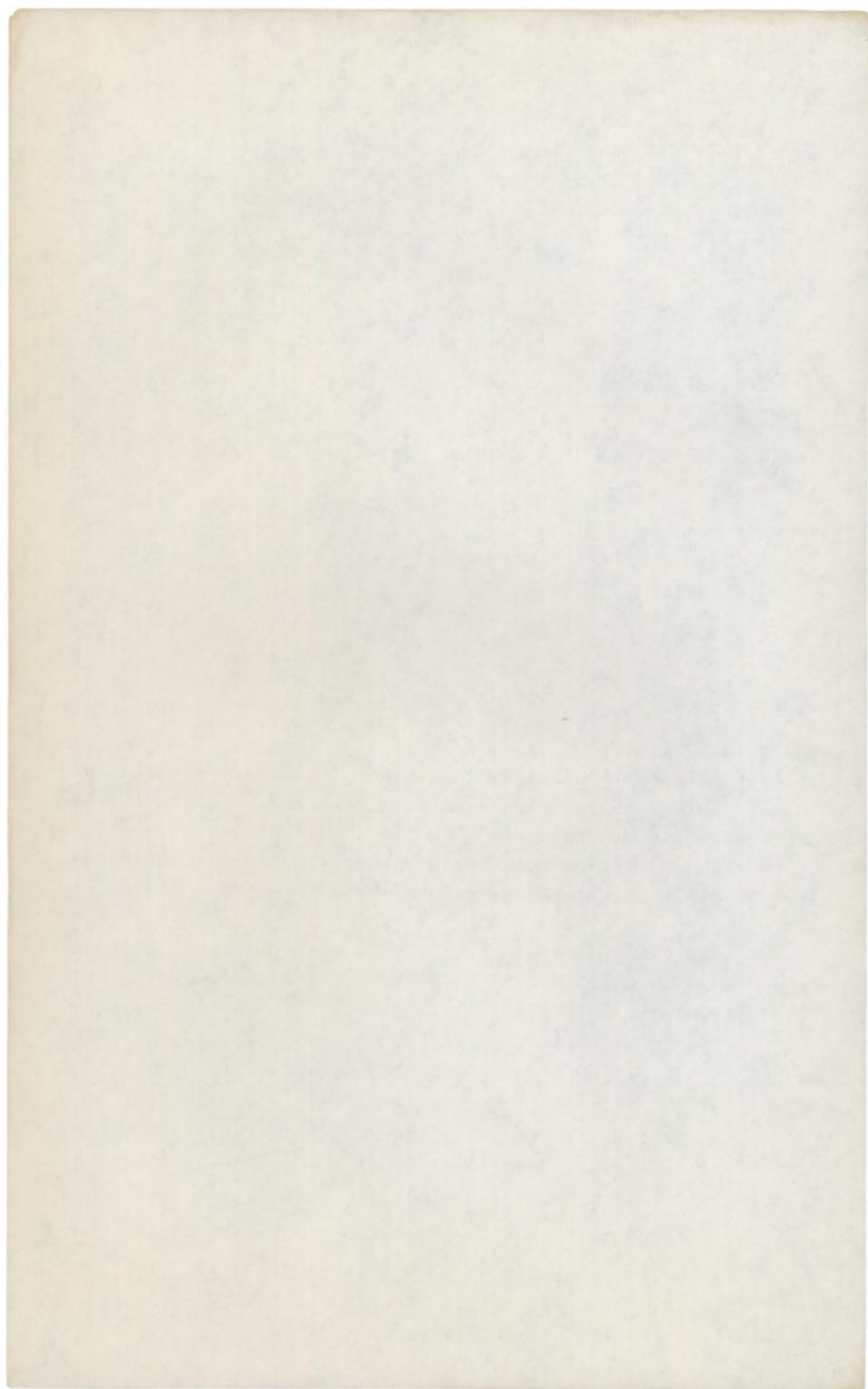
που αναφέραμε πιδόθηκαν εμφανίζεται ~~.....~~ τώρα με καινοβργια έντελως μορφή. Αντικαθέρπει
 ζει την Ύψια την ελληνική ζωή, έχει όλησεια και ζωνθανια. Οι έκφρασεις ~~.....~~ "έρχες" υπο-
 χωρούνε. Σ' αὐτή του την πορεία γίνεται έκφρασής μιας συντριπτικής πλειοψηφίας Έλληνα
 και σε ταχός και πιδ πολύ οί σύγχρονοι μοντέρνοι ρυθμοί μένουν γιδ νδ έκφράζουν μιδ μερι
 φηφια, δστικησφ ~~.....~~ ^{για μερεσ τήσ} ^{και τήσ νεοκλασ} ~~.....~~ ^{της πόλης.}

Σε όρρα του οὐτδ στη "Σημερινή Έποχή" δ Θεοδωρικής, άφου ^{94/40169, 194-9/6}
~~.....~~ μουσικολογικήσ στοιχεζω, που καθιστούν τδ
 ελληνικό λαϊκό τραγούδι ένα ν ε ο ε ι δ ο ς, καταλήγει: Τδ λαϊκό τραγούδι όχι μόνο μες
 διδσκει πώς ν' άφομοιώνουμε δημιουργικά κι όχι μαθηματικά ^{μολχεσ/} ~~.....~~ την παρδωση, άλλδ, προσφέροντς
 μας νέους τόπουσ μελωδικήσ ~~.....~~ έκφρασης, σδ συντελσαι, ^{και} ~~.....~~ δημιουργία γνήσιασ λαϊκήσ
 και πραγματικδ 'Ελληνικήσ Κουσικήσ Σχολήσ.

"Έτσι, ^{ισοδου} έβλεπε δ συνδτης δπό πάντα τδ πρόβλημα: Τδ τραγούδι σδν ύψιστη μορφή τέχνης και
 τδ ~~.....~~ τραγούδι που ~~.....~~ έγραφαν στην Έλλάδα διάφοροι ~~.....~~, άμδρωτοι,
 ταπεινής καταγωγής οί, περσότεροι, συνδτες σδν ένα είδος που έπδξια συνήκζε τς παρδωσ
 τής βυζαντινής μουσικής και τού Δημοτικου τραγούδιου, ^{δεν} Ένα τραγούδι άφογο, σύγχρονο,
 ελληνικό. ^{δεν} ~~.....~~ όμως ήταν ένας μορφημένος συνδτης, που φιλοδοξούσε γδ γράφει ^{έντεγνη} ~~.....~~ μου-
 σική, ^{και} ~~.....~~ ήσασ του ~~.....~~ έκφραζε ~~.....~~ όρραση τού κόσμου τς-
 τια, που ^{πιδόθησ} ~~.....~~ μέγαλα-και σε χρονική διάρκεια-Έργα σε μπορούσε γδ, άποδοζε. Γι οὐτδ γιδ
 μιδ μεγάλη περίοδο χρησιμοποίησε τδ φοκκλδρ ~~.....~~ ^{και τδ ημερομηνία παραδωσ} ~~.....~~ μονόχο σδν όλιασ γιδ τδ συ-
 φωνικό Έργο του. Αὐτδ, όπως είδαμε κιόλασ, κδνει σε σκέρτασ "Ασθ Γωνιά" και στδμ "Οιόδποδι
 Τήρανο". Στη θουίτα γιδ όρχηστρα "Καρναβάλι" συναντουμε πάλι τδ ~~.....~~ λαϊκό μοτςρο άλλοτε
~~.....~~ ε' έλευθερη μελωδική άνάπτυξη κι άλλοτε σ' άπλή όπόμνηση τού ρυθμού του ή τού "χρώμα-
 τδσ" του. Τδ ίδιο γίνεται και στις δυδ ζωντανες, ^{που τδ ημερομηνία παραδωσ} ~~.....~~ μιδ γράφηκε τδ 1945 και ή όλλη τδ
 1958). Άλλδ και σε Έργα του τής τελευταίασ ^{μεσοπομικήσ} ~~.....~~ περιόδου, που ^{είναι τδ πιδ} ~~.....~~ προωδημένα
 άπό την όποση τών έκφραστικων μέσων βλέπουμε την Ύψια έμμονή στη χρησιμοποίηση στοιχεζων
 τής ελληνικήσ μουσικής παρδωσησ. ^{2.1.4.2} ~~.....~~ Σουίτες ^{1955, 1956}, ~~.....~~ κδ μολλτο "Αντιγόνη" κ. έ.

Παρόλλα, όσο βρισκαται σε Περσία μπλέκεται στούσ μοντέρνους μουσικούς κύκλουσ, παρακο-
 λοδοεί τδ καινοβργια ρεθματα, τδ άμέτρητα πειράματα γιδ μιδ ^{πρόκλησ} ~~.....~~ μουσική. Ένας δπό τούσ και-
 στενοδσ του φίλου είναι δ Γιάνης Σενάκης* που ήδη έχει όρχηστρα νδ ~~.....~~ τδ μουσικό Παρι-
 σι με τή μαθηματική μουσική του. Ο Θεοδωρικής προβληματίζετα, άγωνιζ γιδ τδ μέλλον τής
 μουσικής, γιδ τδ μέλλον τδ δικδ του σε δημιουργού.

* Γιάνης Σενάκης: Πολυκόσμια γνωστέσ συνδτης "μαθηματικήσ μουσικήσ". Έχει σπουδάσει έντελως
 μαθηματικά, άρχιτεκτονική (μαθητής τού LE CORBUSIER). Έσσην περίοδο τού έμφυλιου πολέμου
 καταδικάστηκε σε όδνοτο και έφ' όρου ζωής σδν μπορεί νδ γυρίσει στην Έλλάδα. Έχει πέρρι
 έννεργδ μέρος στην 'Αντίσταση και σε "Δεκεμβριανδ" ήλοεζάτωσ εναντίον τής άγγλικής έπείρ-
 ρωσησ. Σε μια μάχη τραυματίστηκε σοβαρά σε πρόσωπο.

έχονται το έναι ή τωανή Βαδία

21

Οι Έλληνες είναι κατ'έξοχήν μουσικός λαός. ~~δεν θέλει ν'άκολουθήσει τόν δρόμο τών Έλλων, έναι έναν συνδέτων. Δηλώνει:~~ "Πού είναι δόξαστο νά

άκολουθήσω κατό γράμμα όποιοδήποτε από τά κυριαρχούντα στή άσση αίσθητικοτεχνικά μουσικά ρεύματα, με τά όποτα ή έλληνική είναισθησι μου αίσθόνεται περισσότερο από περιορισμένη: προδομένη. Έπομένως δοκιμάζω πάνω στόν ίδιο τόν έαυτό μου ό,τι ύπάρχει, κάτι που δεν μπορεί νά έκφραστεί άποκλειστικά καί μόνο με τά έπικροτόν μουσικά λεξιλόγιο".

"Άλλωστε πιστεύει πώς οι Έλληνες δεν μπορούν νά θεωρηθούν δυτικοευρωπαίοι. Ζηλεύει τούς Έσπανούς συνθέτες γιά τήν ίδιομορφία τους. Θυμίζει τόν Κίπλα Κιάρτον, που "στήν κορδιά της Εύρώπης, σκίβει πάνω στή μουσική γλώσσα τών χωρικών. Πώς, λοιπόν, έμετε οι μοναδικοί, οι κατ'έξοχήν ιδιοφυείς, είναι δυνατό νά έχουμε τά ίδια ψυχικά-συναίσθηματικά άποδομα καί τούς ίδιους τρόπους γιά νά τή διατυπώσουμε με τόν γνήσιο Γάλλο, γνήσιο Γερμανό, Έξέλι κλπ.". (Άπό τή συνέντευξη στόν "Ταχυδρόμο", Έοβης 1960).

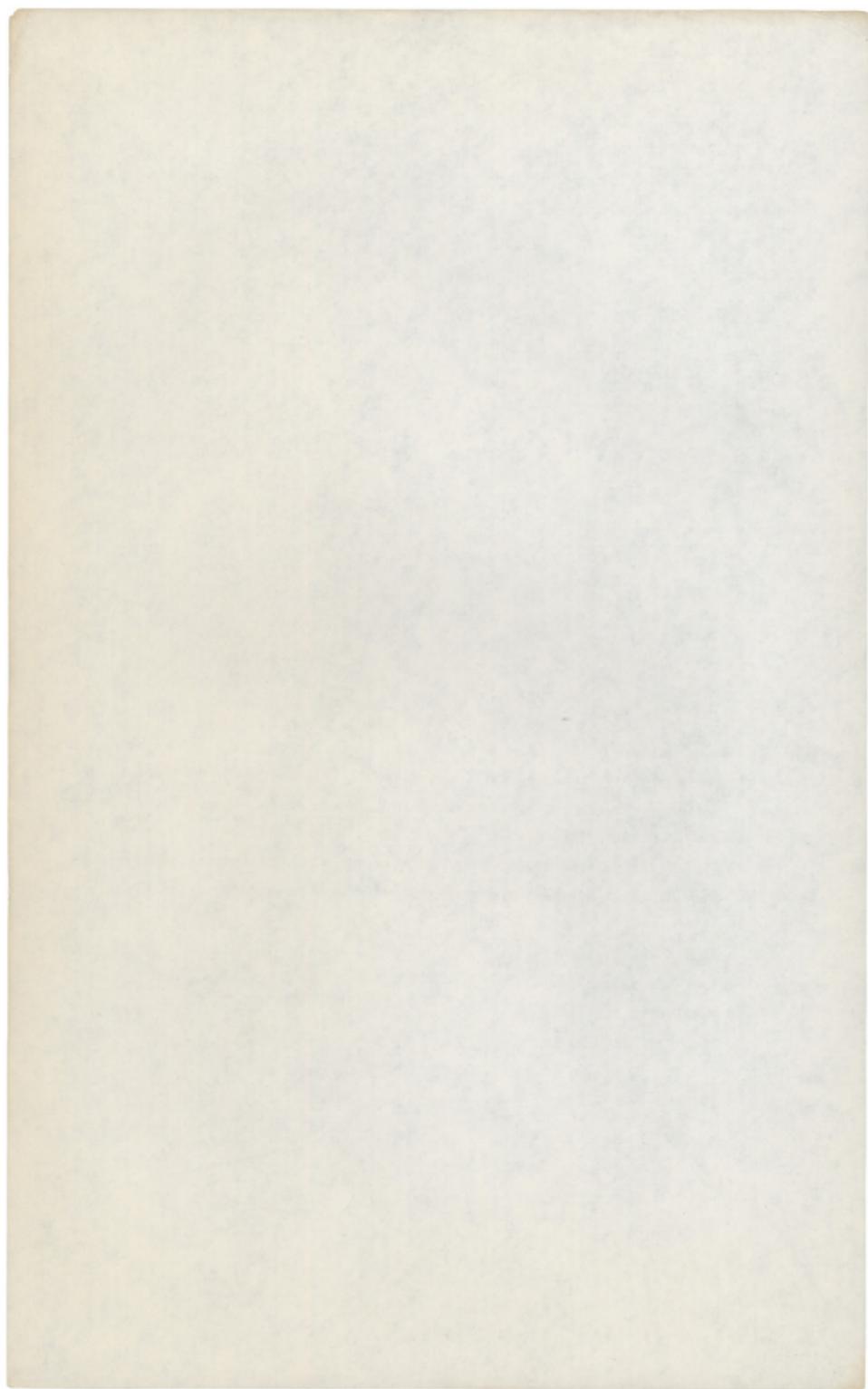
Τελικά διαπιστώνει με άγνωση, πώς ούτε αυτός ό δρόμος, μιας μουσικής βασισμένης δημιουργικά

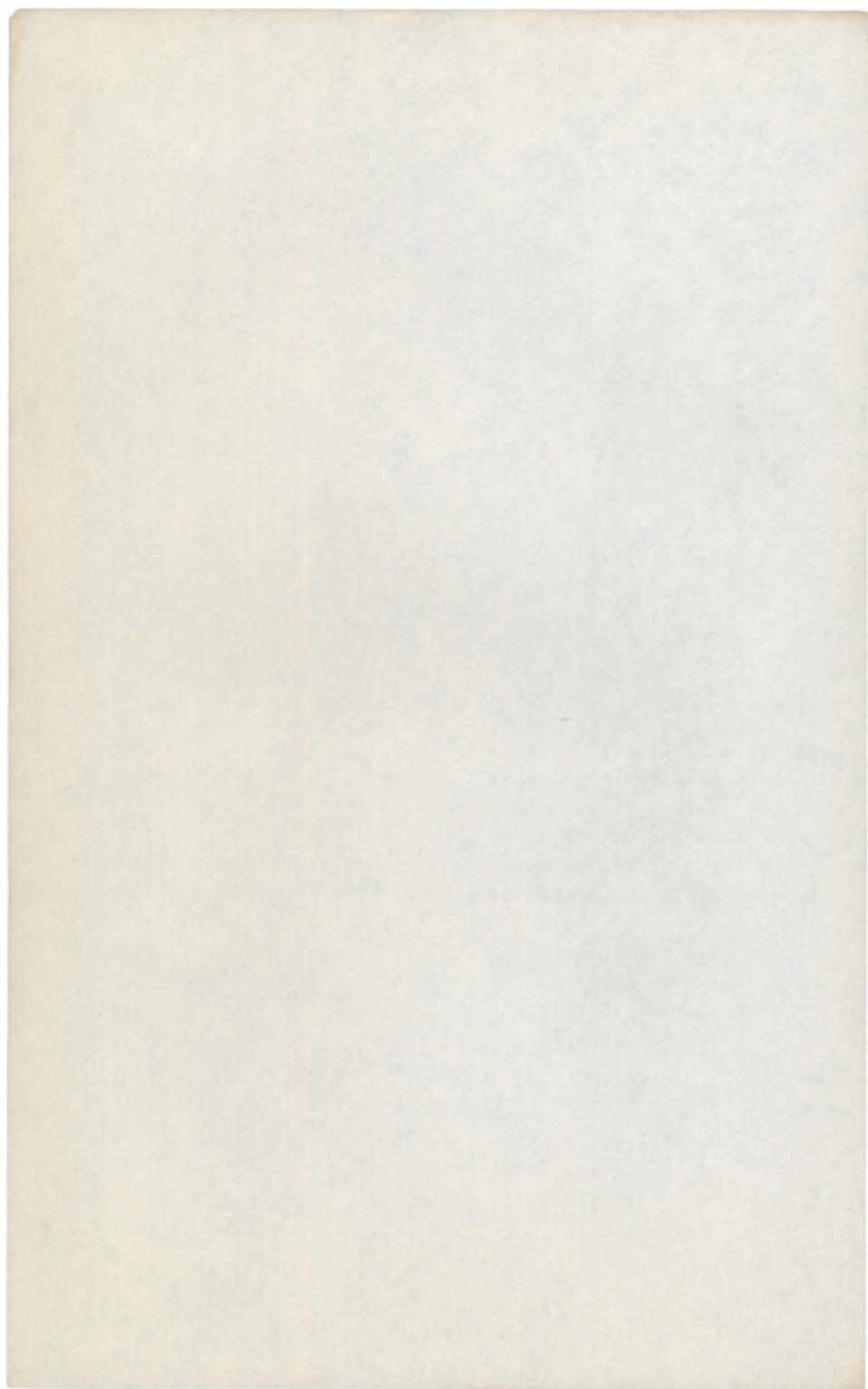
στό φοιτητή, τόν φέρνει σ'έπαφή με τά μεγάλο κοινό. Αυτό είναι τά ύπ'όριο. Ένα "αίτημα", πού από ίδιοσυγκρασία, βάζει στόν έαυτό του. Νιώθει άχρηστος έν δεν μπορεί νά έπικοινωνήσει κολλιτεχνικά με όλους με τούς άμφοτερούς, με τούς έργάτες, με τούς χωρικούς, άκριβώς μ'αυτό τά λαό, που τόν έμπνέει. Παράλληλα δε θέλει νά άλλοιάσει τήν ποιότητα της τέχνης του.

τό παραλήρημα που ξεσηκώνει ό "Έπιτόφιος" καί τά άλλα τραγούδια του, ~~στά χέρια του τά "κλειδί".~~ Η πόρτα έχει άνοίξει, τίποτα δεν τόν χωρίζει μ'αυτό, τά άμέτρητο πλήθος. Άπό όω καί μπρός-όπως είνε στην αίσθηση "Έλευθερίου Βενιζέλου"-θέλει καί αυτός νά δημιουργήσει πρώτη ύλη, τραγούδι. Κι έν αυτή ή άπείριτη, τόσο περιεκτική μορφή τέχνης δεν άρκεί γιά νά καί όλα, όσα θέλει, δε βιάζεται.

Είναι σίγουρος, πώς έν προχωρήσουν μαζί, ~~τίν ίδια προσεκτικότητα καί γιά συνδετό- τρες μουσικές φέρμες.~~ Έτσι καί έγινε. Προχώρησαν-συνδέτης καί λαός-έκπλησσοντας ό Ένας τόν Έλλον. Καί κείνος, που ~~έδειξε άνεξάντητη άντοχή γιά "παρτίφρα"~~ ήταν ό λαός. Κάθε φορά που ύποψίστηκε, πώς ό συνδέτης δεν φ'άνταποκρινόταν καί πάλι στις άπαιτήσεις του, γιά πού άνεβασμένη δημιουργία, τόν άπέλησε με λημοσύνη.

Στή στροφή τού Θεοδώρη καός τά λαϊκά τραγούδι δεν ~~έχουν~~ ^{ναμύνη,} τίποτα "έσπανικό" καί "τυχοτό" καί έφροντας ό συνδέτης από τά πριν τά άποτέλεσμα προτίμησε νά δώσει στήν παρουσίαση τού "Έπιτόφιου" τά χαρακτήρα ένός άνώδυνου περιρμητος. ~~Ταύτα όμως ή άπόδοχή πάλι έχει~~ ^{έχει} χαρακτήρα φριέμβου ό Θεοδώρης ~~έχει~~ ^{έχει} δεχτεί ένα μοναδικό μάθημα, που δεν ~~έχουν~~ ^{έχουν} ποτέ. Πώς, όταν ξεκινά νά βοηθήσει με τά ταλέντο σου ένα λαό ν'άνεξει πολιτιστικά, άπό καί τόν έχουν κατηλάσει, έν σού επιτρέπεται νά'σαι σίγουρος μόνο γιά τά ταλέντο σου. Πρέπει νά'σαι τά ίδιο σίγουρος καί γιά τήν άπήχηση που δε έχει στό λαό. ~~έν έν πιστεύεις στό όύτερο, είναι~~

~~_____~~ 23

3 ΣΤΗ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ (ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ)

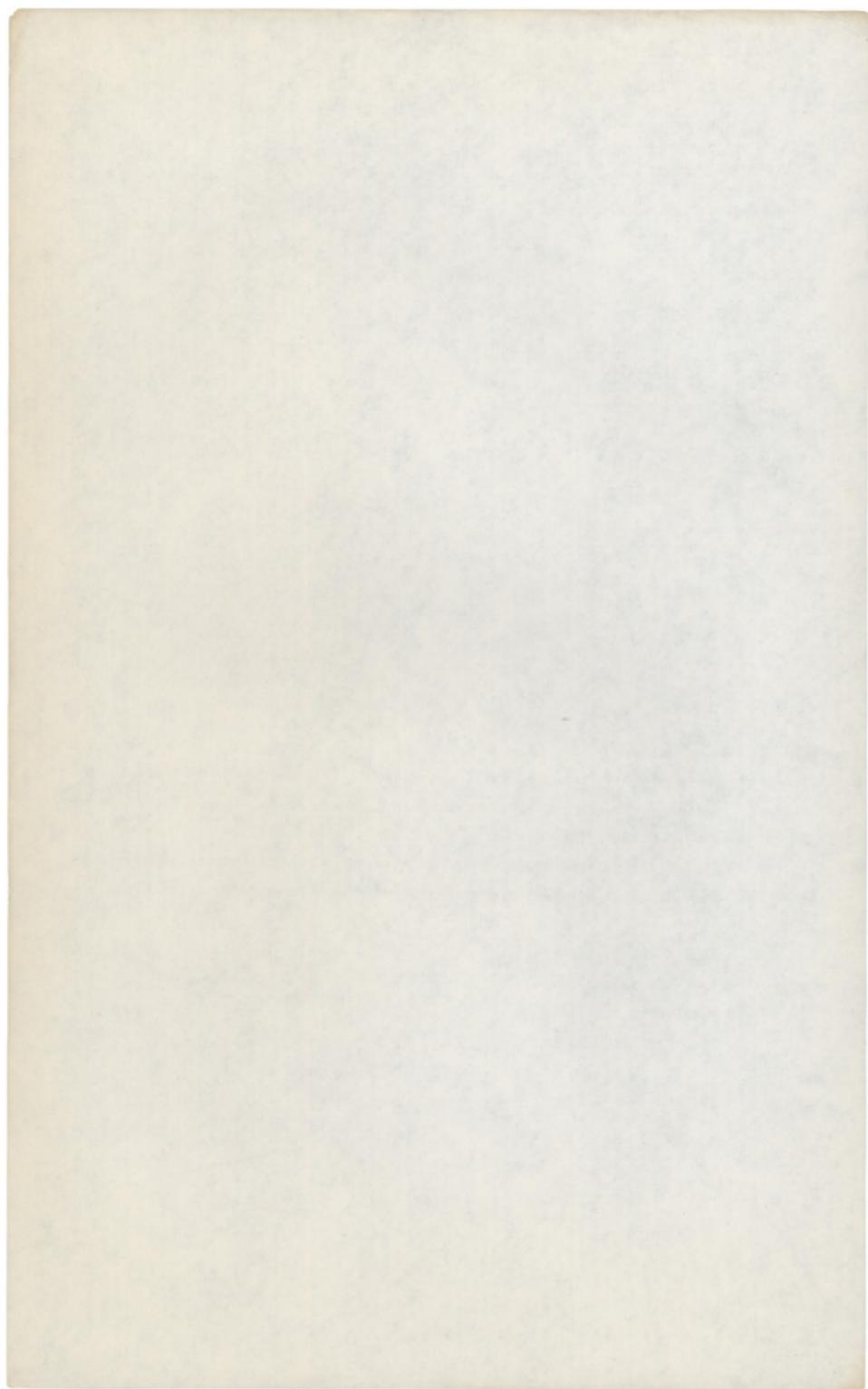
Οι δύο άντρες έβησαν τ'αυτοκίνητο πίσω από μια μάντρα και πήραν ν'άνηφορίζουν το στενό, κεντρικό δρόμο της συνοικίας. Τόν ξνα τόν έβρουμε κιόλας. Είναι ο Ηίκης Θεοδωράκης. Ο άλλος -ένος συνομηλικός του μελαχρινός, λίγο φαλακρός, με "γραμμινό" μουστάκι και κάπως άριστοκρατική φήμη- είναι ο ποιητής Τάσος Λεβωδίτης.

"Έχει περάσει μισός χρόνος από τη βραδιά, που 'γινε η έκδήλωση στη αίθουσα "Ελευθερίου Βενιζέλου". Πρόβρες, ήχογραφήσεις, ταξίδια, επαφές μ'ένα σωρό πρόσωπα, όλ'αυτά όβλουν γερύ νεύρα και έξαντλητική δουλειά. Ο Ηίκης αισθάνεται ξανά κλοιδ, που όσο πάει σφίγγει γύρω του. Κάθε λίγες μέρες ξεκλίνει λίγην ώρα. Τυρρίζει τις γειτονίες της 'Αθήνας και του Πειραιά. Έρσκει ένα ήσυχο μέρος, χάνεται στις σκιές του. ~~_____~~ Συχνά παίρνει και κανένα φίλο μαζί του, πιάνουν τήν κουβέντα. Θυμούνται παλιότερες ~~_____~~ εποχές, ό κλοιδό αρχίζει και χαλαρώνει, όπως όταν ρίξεις μια πέτρα στο νερό: Οι κύκλοι ~~_____~~ απομακρύνονται, σβήνουν και το μυλό ~~_____~~ εσνάει ήρεμο άντικρυ στα πράγματα. "Όπως άπόψε. Τουτό το Σαββατόβραδο σε ποτίζει σε ήνο κρασί. Η ύνοιξη 'χει μετέ για καλά.

Οι δύο άντρες συνεχίζουν ν'άνηφορίζουν. Το σκηνικό γύρω τους είναι πάντα το ίδιο. "Ισογεία, χαμηλά σπίτια. Θυμίζουν ~~_____~~ νησιώτικους φουνοικισμούς: Το ένα σπίτι προσπαθεύ να καλύψει το άλλο, λες κι από μέρα σε ξανάρθουν βίποιοι κουρσέροι από το πλάγος. Μιά τεράστια ταμπέλα κρέμεται, όπου κι άγκοιτέδες: Φτώχεια. Σπίτια, όδοι, άνθρωποι το φωνάζουν βουβά ~~_____~~ ΟΥΧΕΙΑ. Από τη δεξιά μεριά 'χεται μια παρτένη μυρουδιά. Το λιπόματα. Ένα μεγάλο βιομηχανικό συγκρότημα. Παράγει τζάμια, κρυστάλλα, μπουκάλια, τσιμέντο. Το παπούτσια σου άρχίζουν να θαμπώνουν. "Αν ό όδός σου είναι προς τα κεύ σε χωθούν μέσα σε μια όσορη σκηνή. "Απ'τ'άριστορό, χαμηλά, είναι μια μικρή προβλήτα. Ηερικά βαπόρια, ξένα. Ροσικά, γερμανικά, όλλανδέζικα. Σε φορτώσουν... Το λιπόματα. Η δραπετσώνα. Τούτες ~~_____~~ οι συνοικίες, τόσο κοντά, στο λιμάνι του Πειραιά, τόσο κοντά στην 'Αθήνα, με μπαινοντας στην επικράτεια τους λες και περνάς το σύνορο ένός άλλου κόσμου. Βίσαι ένας τουρίστας σε μια ξένη χώρα. Η 'Αθήνα κι ό Πειραιάς είναι ξεχασμένη Ισπανία....

Οι κάτοικοι εδώ μιλάνε τήν ίδια γλώσσα με σενα. Είναι φτωχοί, με όε σου θυμίζουν τους κουρληδες της Αύλης των θαυμάτων. Όταν το πρωινό λεωφορετο τοβκατεβόσι στην 'Ακτή Τηλέφω, τους καταπίνει κι αυτούς ό Πειραιάς-το λιμάνι, οι πόρτες των εργασταίων, των μαγαζιών, οι μοντέρνες πολυκατοικίες με τα εκατοντάδες γραφεία. Τοβ σκορπίζει σε χιλίες, κατευόνοσια το ^{υπόμ τω σφί} σιδερένιο ποτόμι, ό "ήλεκτρικός" και τοβ εναμοζέθει το βρόδι. Μέχρι ~~_____~~ είναι όμοιοι μ'όλους τοβ άλλους. Οι "Έλληνες είναι ένιοτός λαός κι ός λέγε όζει όβλουν οι έθνολόγοι. Οι άργότες, οι φαρδότες, οι έργότες, οι κάτοικοι των συνοικιών. Είναι όλοι τους φτωχοί. Κι οι φτωχοί είναι ίδιοι. Οι κάτοικοι της δραπετσώνας όμας 'χουν ~~_____~~ ένα ξεχωριστό "προνόμιο". Τούτες τις μέρες τοβ γκρεμίζουν το σπίτι....

Σε μια μεριά της συνοικίας είναι στοιβαγμένα τα καραπήματα. "Ανθρώπινα κλουβιά από λι-

24

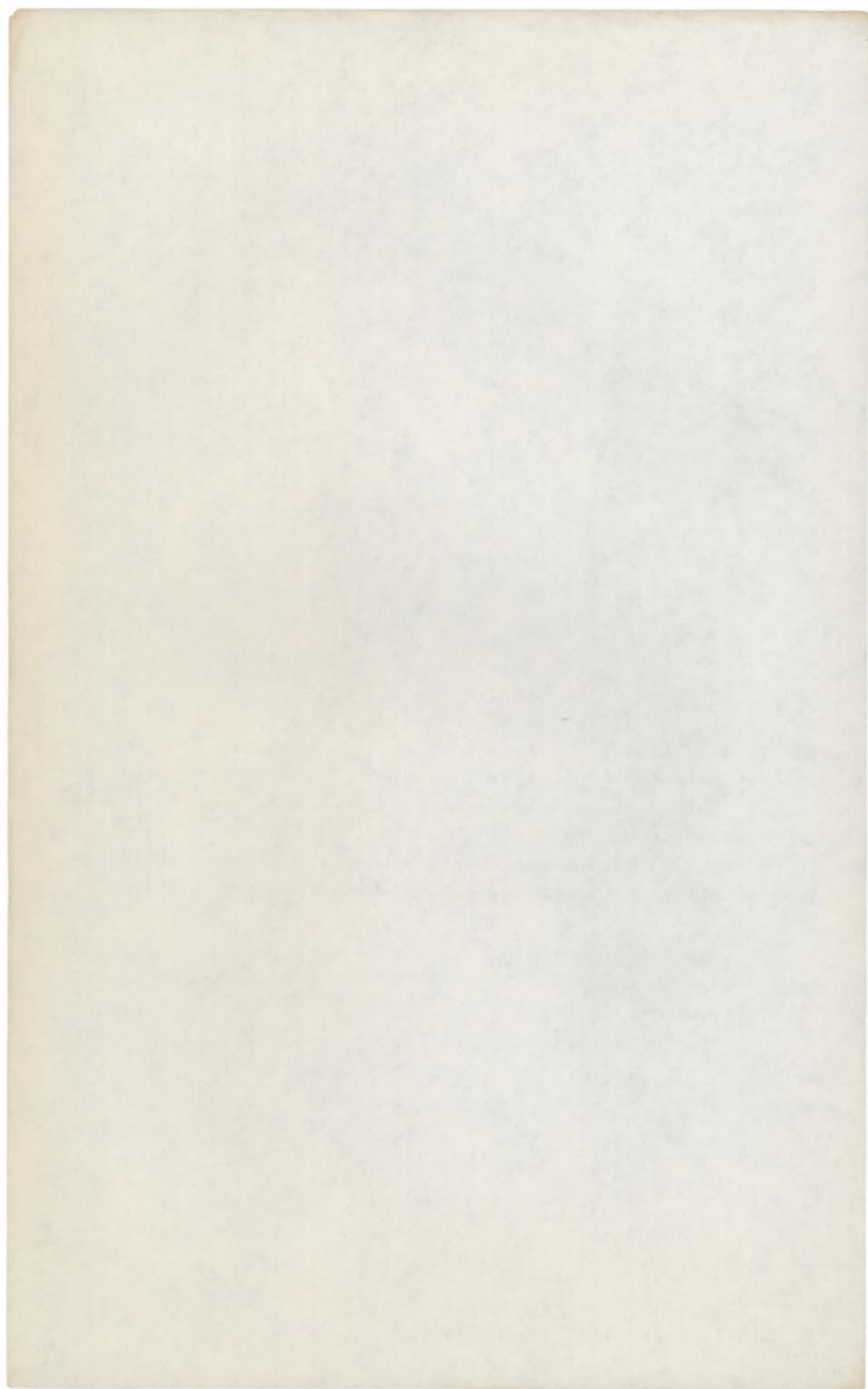
μαρίνα, έδωλα, πισόχαρτο. Κάποιο έργοστάσιο θάλει νά έπεκταθεΐ, κάποιος οίκοπεδοθόγος νά ώρηλη θεΐ, ^{το φιλάνι έρωκι} "Θά σάς χτισούμε ώρατα σάστια. Νά πρῶτα νά γκρεμίσουμε αὐτά. Μήχρι τότε πάρτε αὐτά τά λίγα λεφτά, τόσο έκτιμήσαν τήν άεία τους οί είδικός" ... Καί ποῦ θά πάμε, κύριε ύπουργέ; "Ποῦ θά πάτε; Θά δοῦμε! " Ας άρχίσει τό γκρέμισμα! " Οί κουρσάροι ήσαν! "

Ομείκης σκεφτεται όλ' αὐτά κι άνηφορίζει. Κοιτάζει τό μακροστενο, ήηλό τοίχο που χάνεται ά προς τό πάνω... Τοῦτο τό έργοστάσιο βγάζει τόσο τσιμέντο; που θά χτιζόντουσαν σε' άληθεια ώρατα σάστια. Στο ίδιο άκριβώς μέρος. Όμως τό πλοῦτα περιμένουν νά φορτώσουν. Ρουσιακα, γερμασ νικά, άλλανόβζικα. Τό τσιμέντο φεύγει γι άλλου.

"Ένα άπό τό τά πρῶτα τραγούδια του Νίκη, που κυκλοφόρησαν σε δίσκο μετά τόν "Επιτάφιο" είναι καί ή "Δραπέτσάνα". Τούς στίχους τους έχει γράψει ο Τόσος Λεβιάδης. "Ένα τραγούδι γι αὐτούς τους ταπεινούς ανθρώπους, που άναγκάζονται κι έγκαταλείπουν τόν τόπο, που γεννήθηκαν καί μεγάλωσαν. Που τους ξερίζωσαν οί "είδικός". Σε σεισμικό. "Ένα πρωί, ^{στη γυναικά} ήνα μικρό: χαρτί ^{ήέ λίγες λέξεις και πορτί} ισπραγίδες: κυβερνητική άποφαση."

Μ'άϊμα χτισμένο κάθε πέτρα καί καημός,
κάθε καρφή του πέτρα καί λυγμός.
Νά όταν χυρίζαμε τό βρόδι άπό τή δουλειά
έγώ καί κείνη όνειρα, φιλιά.
Τό'δερνε ο άγέρας κι ή βροχή,
μά ήταν λιμνί κι άγκαλιά καί γλυκοσπαντοχή,
άχ, τό σπιτάκι μας κι αὐτό είχε ψυχή.
Πάρξτε στεφάνι μας, πάρ'τό γερβό μας,
στή Δραπέτσάνα πιά δέν έχουμε ζωή,
κράξτε τό χέρι μου καί πάμε άστέρι μου,
έμετε θά ζήσουμε κι ές είμαστε φτωχοί.....

Οδώς κυκλοφόρησε ή "Δραπέτσάνα" έγινε άμέσως σύμβολο όλων εκείνων που ζούν στις γειτονίες της Άθήνας, της Θεσσαλονίκης καί των άλλων πόλεων. Έγινε ή φωνή αυτών των "φτωχών άγλων", που περιμένουν καρτερικά μία άλλαγή στο ριζικό τους. Καθώς όμως οί ήχοι του μαπουζουκιού κομματιάζουν τήν ήρμια μέσα στην ^{λίγη} ταβέρνα καί καθώς ο έργάτης σηκώνεται νά χορφαίει τό ζεμπεκικό, βγάζει μαζί με τόν τραγουδιστή μακροσυρτή, παραπονεμένη κραυγή. "Η Δραπέτσάνα" γίνεται ταπεινό σύμβολο πόλης καί είσοδοίλας. Κι ο βασιτισμένος άνθρωπος, που χορβάς ο που έχει πλοτεία διδούση στην Έλλάδα. Συνήθως ο ένας άντρας χορεύει μόνος, πιά σπ νια δυό μαζί, πρόσωπο με πρόσωπο. Ο ζεμπεκικός είναι ένα σύνολο περιέργων γύρων καί πηδήματων. ^{στα δελιά} Χρόνιο οί "Έλληνες πολεμιστές έμπαιναν σε όλονικία, χορφύοντας, λίγο πρό άπό τή μάχη. Σήμερα ο χορευτής γυρίζει γύρω άπό τό όηλο του-συμβολικά άποδεμένα στη γή-καί πρῶτο άπό πάνω.

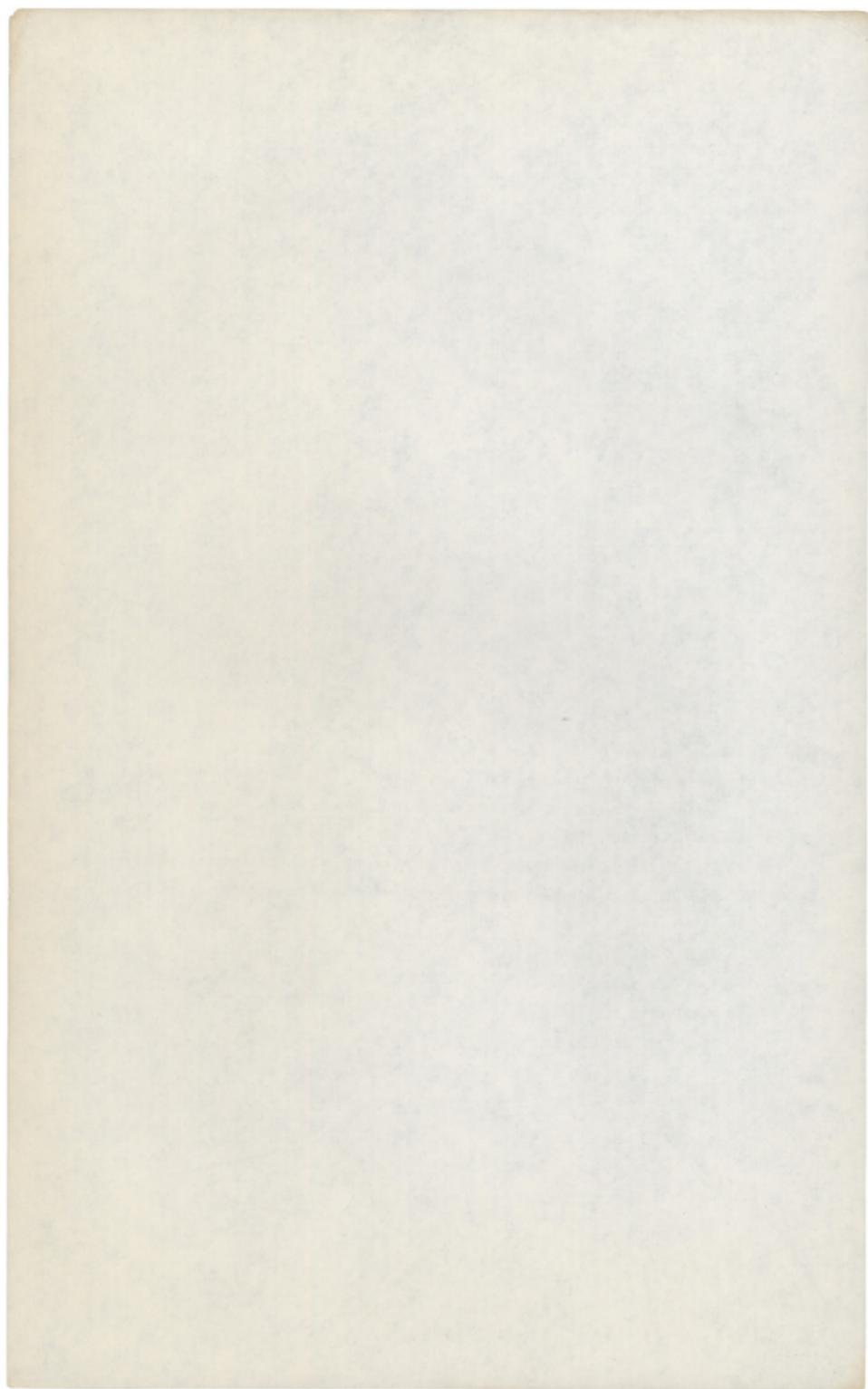
ρεθεί κι οί άλλοι, που τόν παρακολουθούν άμλητοι άρχίζουν και βλέπουν καθαρά τό μο-
ναδικό όρθεο, που ε'άλλεξε τό ριζικό τους. Πρέπει νά διεκδικήσουν τό δικαιώματά τους σ'αύ-
τό μερδύ γης, που τοβδάνηκει.

Ένα κρεβάτι και μιά κούνια στη γωνιά,
στην τρύπια στέγη του ύστρα και πουλιά.
Κάθε του πέρτα ιδρώτας κι άνοστεναγμός,
κάθε πρεσβυρό του κι οδρανός.

Κι όταν έρχοταν ή βραδιά
μς στέ στενό σοκάκι ξεφαντώναντά παιδιά,
ήχ, τό σπιτάκι μας κι αυτό είχε καρδιά.

Τό βράδι κστηφορζει ~~και~~ πιά χωριε να βιάζεται, είναι Άπρβλη. Οί αυθ φλοι ^{εχου}
έδθ και λίγο, χωρτάει έθλοντας ό καθένος να μβνει με τις σκέψεις του. Ο Λεβραδί-
της καθισμένος σ' ένα ~~.....~~ υπαίθριο καφενεδόνι
βρίχνη, μιά ματιά σέ κάτι ~~.....~~ "Τό και λίγες μέρες ή πρωινή εφημερίδα "Αδγή"
έγκαινεσε μιά έρευνα πάνω στέ λαϊκό τραγούδι. Τό έρωτήματα είναι τό εής: "Τέ γυν-
μη έχετε γιά τό σύγχρονο λαϊκό τραγούδι, τό ρεμπέτικο;" "Χει κομρι σχέση με τό παλιό
λαϊκό τραγούδι;" "Και γιά τό μουλοδύκι;" "Λέτε;" "Όσοι έχουν μέχρι σιιγής άπαντήσε-
-γνωστέ όνθματα της τέχνης όλοι τους- Έχουν άκροβολιστέ στις αυθ άνοδότες όδεις."
Τό ρεμπέτικο είναι τραγούδι της παρακμής, λένε οί

Χαριτιά.

~~_____~~ (27)

μην. Το ρημπτικό είναι το μόνο τραγούδι, που έκφραζε, ύγιως τους Έλληνες, λένε οι Έλλοι.

Η μετροπόμελα έχει καταργηθεί. Ο Λέξβοδότης είναι με τους δεύτερος. Αρχίζει να ξαναγράφει το μισοτελειωμένο χειρόγραφο. Έχει μπροστά του το καλύτερο έπιχειρήμα: Το πρόσωπο της Δραπέτσάνος.

Ο Νίκης στο μεταξύ είχε χορτάσει ~~_____~~ στενοδοκασία. Δύο όρβιους πιά κάτω ~~_____~~ κάτω νεαροί τόν άναγνώρισαν. Αρχισαν να τόν δείχνουν, πήγαν κατά πάνω του. Τοτε κλησπρισε, τοτε ~~_____~~ είπε δυο κουβίντες. Μετά όμως βιδόθηκε να φτάσει στην πρώτη γωνιά και στρέβροντας έρχισο σχεδόν να τρέχει. ^{Δεν ήρθε} μισό λεπτό ^{σε} κελνη τή γωνιά είχε μαζευτεί όλη ή γειτονιά. Οί νεαροί καμάρωναν.

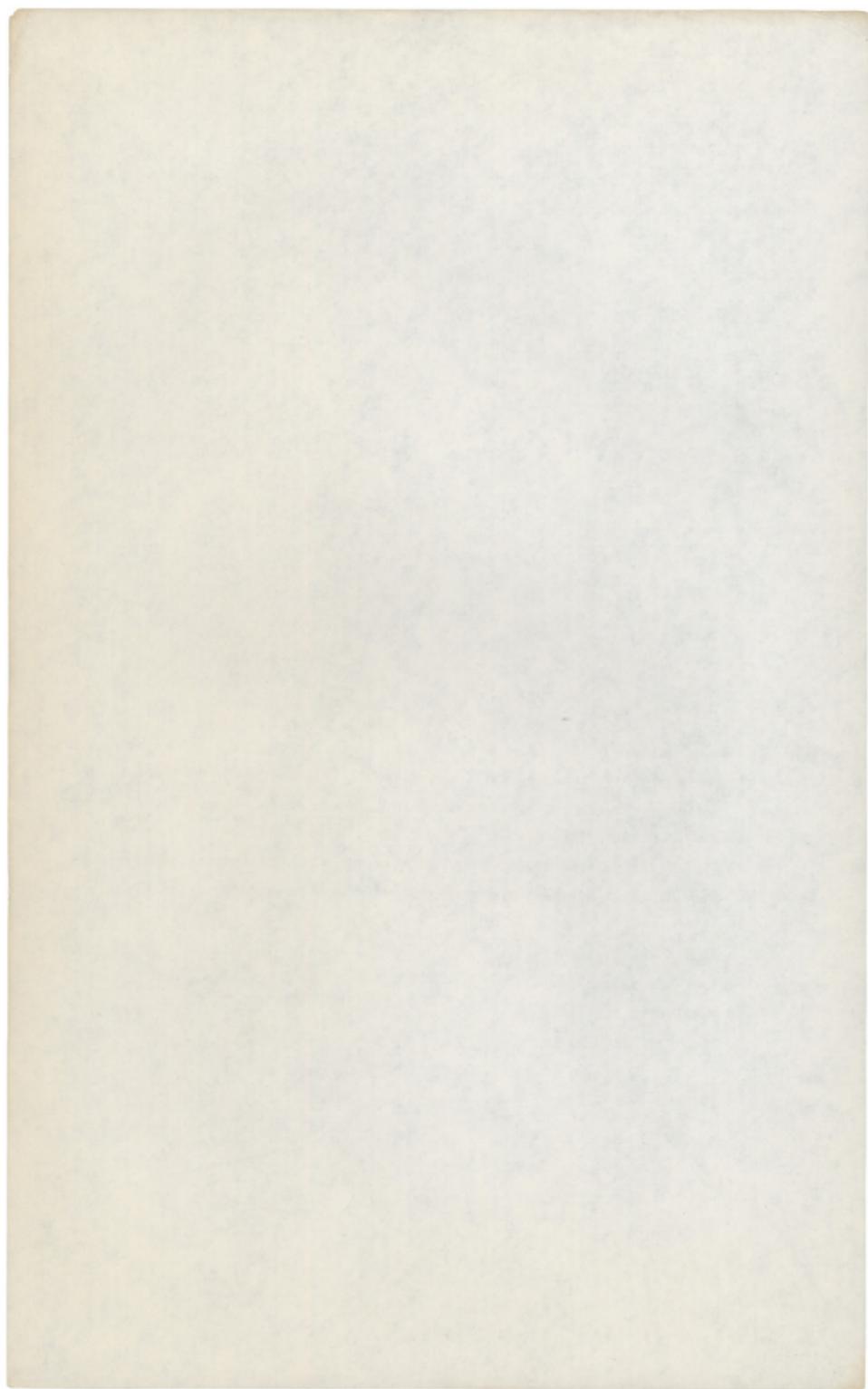
-Έίδαμε τούτη Θεοδωρήκη!

-Ο Νίκης Θεοδωρήκης! Ησς χαίρεται!

-Είνοι μένος του. Πήγε προς τή κετί.

Σηήκαν οί γυναίκες με τή μυσά άγκαλιά. Τό πιθήριεκια έρχισαν να φωνάζουν αυτό τό έγνω στο όνομα ~~_____~~ να τό λένε οί μεγάλοι κάτω σπουδατο ~~_____~~ ταν ~~_____~~ και οί γριες. Μιά όμδα από κοπέλλες έτρεξαν να προλάβουν, να τόν δούν. Άφαντος. Τό βάλαν με τ' άγέρια.

Είχε άπομακρυνόει πολύ. Δέ σκεφτόταν πιά την ώρα. ^{Η κουλούρα} γύρω από τή ρουφ-^{κόψο} άνναμνο σ' όδρο, μετά πιά κόκκινη, μετά κόβ-~~_____~~ χόθηκε. Πόχτως ζοφνικό. Στο σπίτι ένοσαν τή ήλεκτρικά, τή παιδιά μαζέβτηκαν και τώρα οί όδρυβοί που'ρχονταν σ' α'ούτιό ήταν έλλοι. Η φωνή κανενός έντρα, που ήδειχνε ότι γυρίζε, ή σειρήνα κανενός καρβιου, που ήλεγε τή ύλιο. Τραγούδια, ότεο ραδιόφωνα στη "δισποσών", δισταυρώνονταν, βγαίνοντας από τ' άνοιχτά παράθυρα. "Ολ' α'ούτε μακριά, ^{αποροβική, μεγάλωναν τήν ήσυχία.} Είχε, ότθα, σε κάτι ήγκατοσθόεις της "Σελλ", τή σπία έεω ^{αποροβική, μεγάλωναν τήν ήσυχία.} ήσαν πιά πολύ μένος. Εκφώθηκε τή κυριώ. Είνοι άκρόστο Πορταί. Γεννήθηκε ό Ρι. ~~_____~~

25

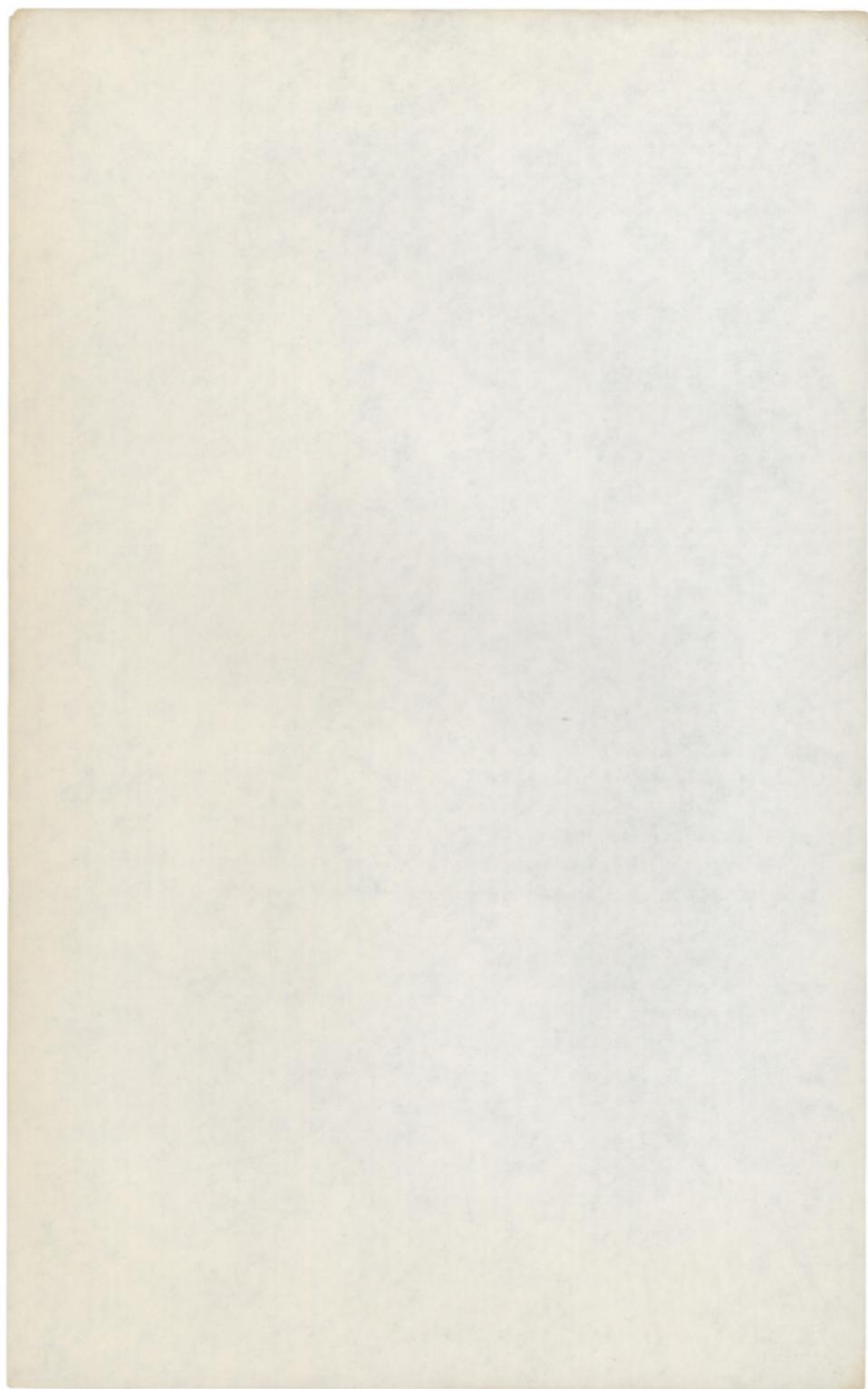
ργικής, τὸ δεύτερο τοὺς παιδὶ. Περιμένουν ~~_____~~ ^{να τὴν ἀγαπᾷ} ποτε δὲ κύνουν κια-
τοὶ τὸ ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ. Πρέπει νὰ βῆ ἀρεὶ τὴν ἀπόφαση γιὰ μόνιμη ἐγκατάσταση στὴν Ἑλ-
λάδα.

Ε ^{Ραυβί} ~~_____~~ ^{Υ.Υ.} νὰ κάνει ἀπολογισμὸ τῶν τελευταίων μηνῶν: "Κέρδη" καὶ "ζημιές". Πρὸς τὴ μουσικὴ
τοῦ γεννηθῆκα, ἕνας ἀνεμοστρόβιλος. Μεγαλώνει καὶ προχωρεῖ. Τὸν στριγογυρίζει μαζί του, τὸν
ταξιδεύει σὲ μέρη ποὺ ποτὲ δὲν τὰ ἔχει προβλέψει. Σ' αὐτὴ τὴν πρῆλλή προφαση-καθὼς οἱ δῖφοι
πουλιᾶνται χιλιάδες κἀθε μέρα-ὁ ἴδιος ἀναγκάζεται καὶ ἔρχεται πρὸς τὸ σκέδισ, πρῶτο, τὸ-
που. ~~_____~~ ^{το χρεὶ των ἐπιπέδων} Σὺ χρεὶ ἀναθεωρεῖ τὶς ἴδιες του τὶς ἀποφάσεις.

σπαθὶ τοῦ Μεγαλέξαντρου, ~~_____~~ Πολλὰ ἐφῆμιτῆρα περιμένουν ἀμβώσε-
τὸ "ναὶ" ἢ τὸ "ὄχι". Κι ὅλα δεῖχνουν, πῶς εἴμαστε ἀκόμα στὴν ἀρχή. Τὸ δὲ φέρουν τὸ χρόνιο ^{πρῶ}
εἶναι μπροστά; εἶναι ἔτοιμος νὰ φτάσει ὡς τὸ τέμα; ἀπὸ τὴ ἑπανέσταση εἶναι ἀληθινὴ, ἔφυ-
πλήσει τὸν ἴδιο, τὸν ἐμπνευστὴ της.

Τὸ χρεὶ τοῦ ἡριθμῆται ἔστρεχε πῶς στὸ χορτὶ, ἐπιτέλους δὲ ἐμπρόσθε μ' αὐτὸ τὸν μπλῶ.
Ἔχε παραγγίλει καὶ ἕλλον καφ. Τὸ τσιμέντο ἦρθε ἀπὸ τὸ τραπέζι τοῦ κἀρνεῖου εἶχε
γυμνασὶ ἀποταγῆρα. "Ἐβαλε τ' ἀναποδογυρισμένο χερσόγραφο στὴ σειρά καὶ ἔρχισε νὰ δια-
βάσει, διορθώνοντας καὶ πάλι, ποὺ καὶ ποὺ, κῆμιδ λέξη: "..... Τὸ θέμα]

τοῦ λαΐκου τραγουδιοῦ, ~~_____~~ προσωπικὰ ἔχω τὴν τύχη νὰ τὸ βλέπω, ἀπὸ περὸς ἄλλες μερικοῦ: ~~_____~~ τὸ
σο σὺν ἄνθρωπος ποὺ τὸ ἀγάπησε καὶ συχνὰ τὸ τραγουδῆσε, ὅσο καὶ σὺν ποιητῆς ποὺ σκοπεῖ νὰ
τὸ ὑπηρετήσει. Ὁ ἄρχισ μ' ἔνα περιστατικὸ, ποὺ μοῦ διηγήθηκε ἕνας φίλος μου, μαζί μὲ πολλὰ ἄλ-
λα, ὅταν γύρισε ἀπὸ τὴν ~~_____~~ ἡξση 'Ανατολή, τὸ 1945... ~~_____~~ "Ἦμουν στὸ νοσοκομετο
τὸτε-ὄχι τίποτα σπουδαῖο, κἀτὶ ἐγγεγραμὸ ἀπὸ τὶς κολλῆς κοναρβες. Στὸ διπλὰνὸ κρεβάτι ἦταν
ἕνας Σουδανέζος καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μερὶδ ἕνας ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ. Τρόπος ἐπεκρινωνίσε: κἀτὶ σπασμὲν
ἀγγλικὰ, κἀμποσσε κεβρονομιες καὶ αὐτὴ ἡ συγγένεια, ποὺ σοῦ δίνει ἡ κίερα στὴν ἐνετηιδ." Ὁνα
βράδι τὸ Σουδανέζο δὲ τὸν ἔπισσε φαίνεται τὸ μεράκι, γιὰτὶ ἐκεῖ ποὺ καθόμασε ἀμίλητοι καὶ
ανεφτόταν ὁ καθένας τὸ δικὰ του, ἄρχισε λαφνικὰ νὰ τραγουδεῖ. Ἐἶπε δυὸ-τρεῖς στροφὲς ἀπὸ ἕ-
να βαρὺ καὶ λυπημένο τραγοῦδι καὶ σταμάτησε. "Ἰστορα γυρίζει ἀπὸτομα πρὸς τὸ μέρος μου, "ἀέ
μῆς λῆς καὶ σὺ κανα τραγοῦδι, νὰ δοῦμε πῶς τραγοῦδῆτε στὴν πατρίδα σου", μοῦ κάνει. Τὰ ἄχασα.
Γιὰ μὴ σιγιμὴ σκεφτομα νὰ τοὺς πῶ κανα δημοτικὸ, μα' ἔδω ποὺ τὰ λέμε δὲν καλοῖτερα κανένα.
"Ἐξ ἄλλου ἄνθρωπος τῆς πόλης ἐγὼ, δὲν τὸ ἄνωθα μῆσα στὸ αἷμα μου." Ἀρχισα, λοιπόν, νὰ τραγου-
δῶ ἕνα ρεμπέτικο ἀπ' αὐτὰ, ποὺ τραγουδοῦσαμε συχνὰ μὲ τὴν κάρτα μου στὴν Ἀθήνα πρὶν φθῶν.
"Ὅταν τέλειωσα, εἶ νὰ σοῦ πῶ. Ἐἶχαν μαζίνωτετ ~~_____~~ , καὶ ἀπ' τοὺς ἄλλους θαλάμους στὶς πόρτες καὶ
ἐκουγον συγκινημένοι....."

Ο Μίκης γύρισε στη Καρπενή, πήρε το φίλο του και κτηνίατρον ^{παιδί} ~~_____~~ ^{Καυλίδης το το καλήνεο}
 λι προς το "σύννορα". ~~_____~~ μες στ' άμπελι, περιμένε τον άλλο, που ~~_____~~
 για τή βραδινή ξεδο.

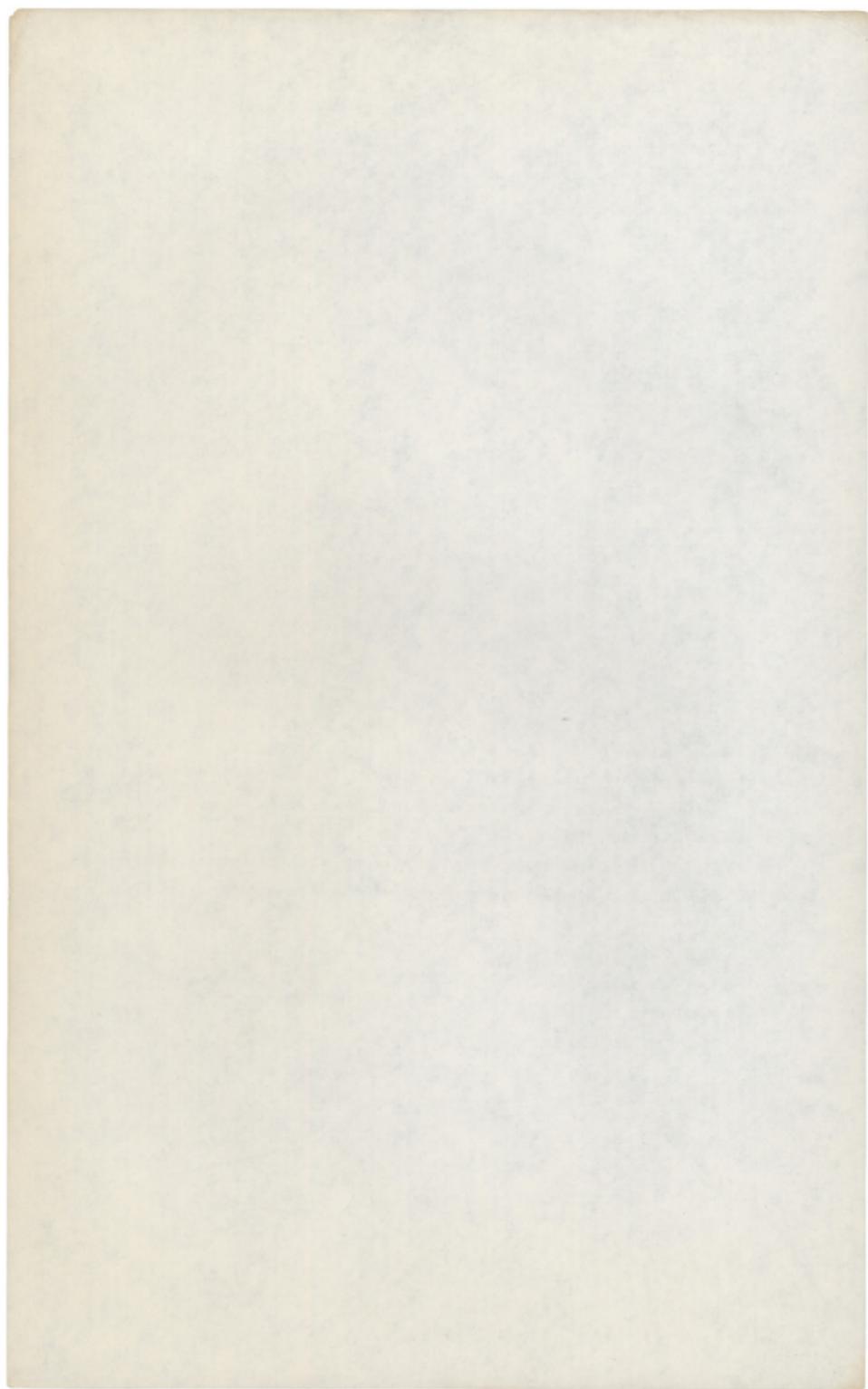
Ο ~~_____~~ μοναχικός περιπατος δεν ~~_____~~ σε τίποτα. Γύρισε περισσότερο μπροδεμένος. Αφορμή
 στέθηκε έκτενο το σύνθημα στον τοίχο. Στη γωνιά ενός σπιτιού, καθώς τή φώτιζε ή μικρή ήλεκτρι
 κή λάμπα του στόλου. ΕΛΛΕ-ΕΠ. Δυό γράμματα ήταν ξεθωριασμένα. Ένα σύνθημα, που Ήχησε δεκάτη
 χρόνια. Αύτες, που τό γράφε μπορεί νά σκοτώθηκε. Τήν ~~_____~~ ώρα ή άργότερα στο έκτελεστικό
 άποδοσασμα. "Η άργότερα στην έξορτα. Η ^{πικρατών} ~~_____~~ έκτελεστικό άποδοσασμα άπό Ήξη "Έλληνες, στη
 διδρκεια του έμφυλιου πολέμου. Μπορετ νά σκοτώθηκε κι αύτες, που κρατούσε "σελίτες". Όπως
 τόσοι και τόσοι άνδράποι, γνωστοι και άγνωστοι, όλοι άγαπημένοι, που δεν υπάρχουν πιά. Αύτα
 τό συνθήματα είναι μια ~~_____~~ προβολή άπό τό παρελθόν. Άλλοτε τό προσχουμε (έλλοτε
 προσπερνούμε. Τρεμοσβήνουν. Εάν τ' άστέρια που πεθαίνουν, άλλα ~~_____~~ για τόπολλά χρόνια
 δόγμα.

"Όχι έτσι. Έδω είναι διαφορετικόν. Πάνω σ' αύτους τοός τοίχους αυτή ή πόλη, ή χάρα δολοκληρη
 Ήχει "όδσει" σάν καρβι και δεν μπορεί νά φύγει ^{λίγ} άλλα λιμένα. Στοπ. ΕΛΛΕ-ΕΠΟΝ. Για νά γυρι-
 ζει τό μουλό όλων δεκάτη χρόνια πίσω.

Ο Μίκης ~~_____~~ ^{Κίσατος} θυμήθηκε τό χρόνια της Κατοχής. 1943. Κόλις έφτασε στην "Α-
 θήνα ~~_____~~ ^{στα παλιών} ~~_____~~ ^{στα παλιών} τή συνθήματα. Πρώτα ή λευτεριά, μετά ~~_____~~ ή μουσική, ή δουλειά. Για νά 'ρσει
 ή ζωή πρέπει νά φύγει ό θάνατος. Γι, νά φύγει, ό θάνατος πρέπει νά άώσει τή ζωή σου. Ηδ πα-
 ράλογη στέση, για νά 'ρσει ~~_____~~ ^{για μέρες} ~~_____~~ ^{για μέρες} πιά λογική για ~~_____~~ ^{για μέρες} ~~_____~~ ^{για μέρες} όσους μένουν. Για τό παιδιό, κυρίως
 γι αύτά.

Τό σύνθημα στον τοίχο έγραφε ΕΛΛΕ-ΕΠΟΝ. Τίς τόνες λέξεις έγραφε και τό δίκωχο, που του Ήδω-
 σε νά φορσει για πρώτη φορά, σ' ένα σπέιφτης Καλλιθεας, έκκενη ή ^{Ριτ ή Γριλά} ~~_____~~ της
 'Ιστρικής. Η Κυρτώ 'Αλιενογλου. ΕΛΛΕ-ΕΠΟΝ. Τίποτα δεν άλλαξε. Τό σύνθημα είναι δόγμα στον
 τοίχο κι ή Κυρτώ είναι γυναίκα του. Δεκάτη χρόνια άχάριστοι. Κατοχή, "Αεκεμβριανό", έμφυλιός.
 ΕΛΛΕ-ΕΠΟΝ. Η Κυρτώ. Τό παιδιό. Ηδ ζωή πιά λογική. Γι αύτά, κυρίως γι αύτά. Ηδ βοηθήσουμε όλο
 νά γίνει πιά λογική. Και γά τό παρατώ όλα. Έπιστροφή στον τόπο έκκίνησης. Κυρτώ! Έδω είναι
 ή μάχη. Δεν μποροσε νά 'ταν άλλο. Έδω, στους τοίχους με τό συνθήματα. Γράψαμε τόσο πολλά, ποι
 όσο κι έν σβήνουν τό συνεργετα, όσο κι έν γκρεμίζονται τό σπέιφ, όλο και εδ υπάρχουν νά
 μες θυμίζουν τον όρκο μας. Και τί φτασε έχά; Έσά μου' άωσε έκτενο τό δίκωχο, έσά με μήσησε!
 Ή βρήκες έπαρχιότητα, βλεπεις! Ηδ διαμαρτυρεσαι, λοιπόν, για τίς συνθεπεις. Πάρε τό παιδιό και
 έλθε τό γρηγορότερο. ΕΛΛΕ-ΕΠ.

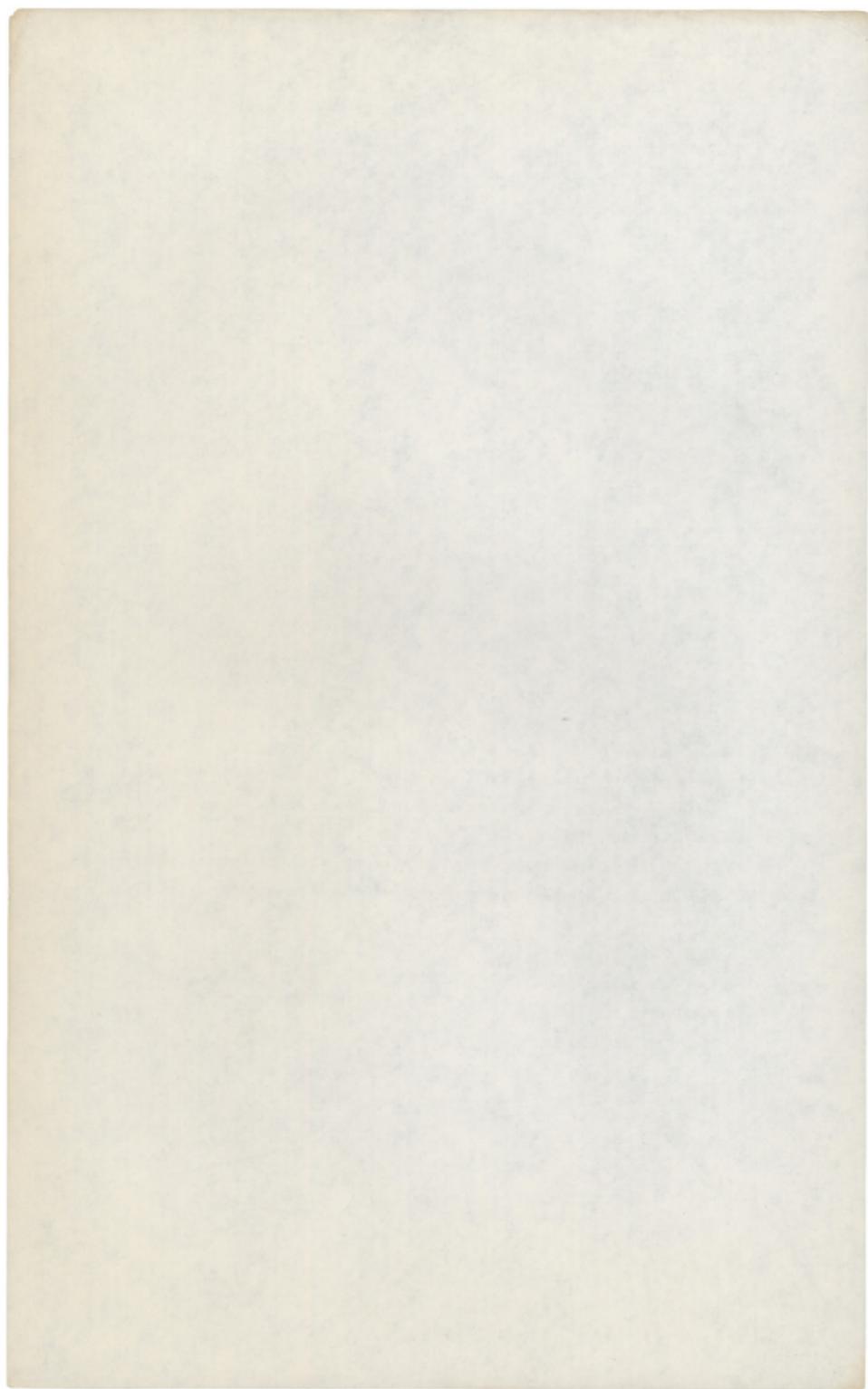
Ο φίλος του του χτύπησε άπότομα τό τζάμι. Ηδς δεν τον είδε νά χεται; Οί γιστροί λένε, ότι
 τό ένειρα κρατάνε μερικά δευτερολέπτα. Και οι σκίψεις τό τζάιο; Ήχε κλεισει τό μάτι. Μπορετ
 και νά 'χε κοιμησεί. Έβολε μπρος κι ή "Ισαμπέλλα" κήλησε προς τό κτω, τήν βαφαλο. Κόθησε
 πιά βολικά κι έπισσε ένα τραγουδι, στην τάχη. Τή "Συννεφιασμένη Κυριακή" του Τατσιθνη, που
 τήν έπική το έμφυλιου πολέμου τραγουδήθηκε άπ' όλους τοός "Έλληνες και στο δυό στρατόπε-
 δε... "Συννεφιασμένη Κυριακή, μειδίζεις με τήν καρδιά μου...". Και τώρα τραγουδεται άπ'

Ελους. Τόσα χρόνια. Τίποτα δεν άλλαξε.

-Όχι να σου διαβάσω ~~_____~~ "Έκανε ο Λεβαδίτης και χωρίς να περιμένει άπάντηση έβγαλε ξανά
~~_____~~ από την τσέπη το χειρόγραφο.

"... που έχει πάντα συνοψισθεί, Χριστέ και Παναγιά μου!". Έκανε ο Νίκης και σταμάτησε να τραγουδάει. Οδηγούσε κι έκουγε το φέλο του καθώς το διαβάζει την άπάντηση στην φρενα της "Αύρης".

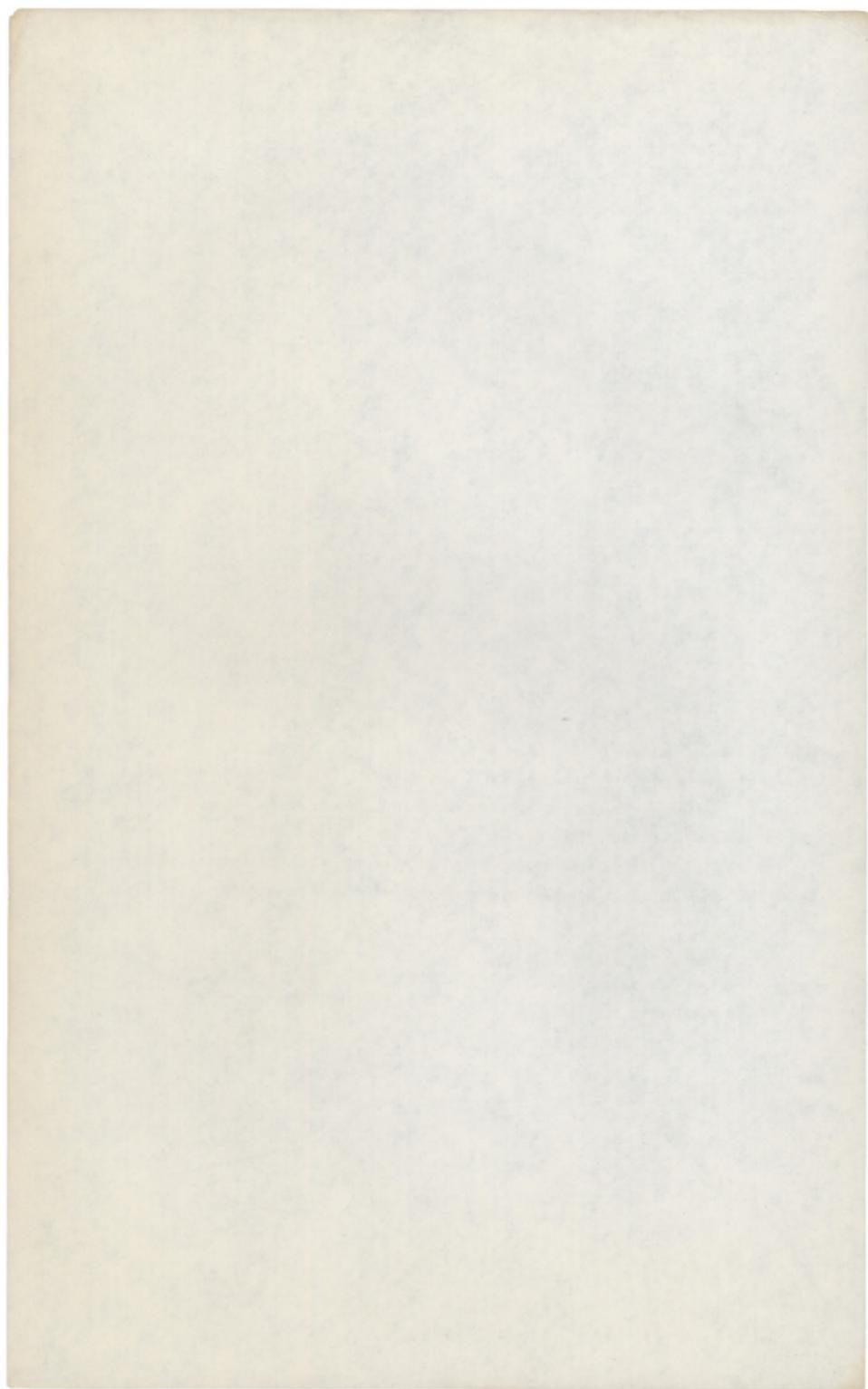
4

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

32

Πήρασαν δέκα μερικοί μήνες. Ο Νίκης συγκρότησε μια μόνιμη "μικρή λαϊκή ορχήστρα" και έδωσε πολλές συνουλές. Έγραψε καινοτόμους κύκλους τραγουδιών, μουσική γιό ταινίες, έκανε σύντομα ταξίδια στο ξευτερικό. Η οικογένειά του στέ μετέβη γρήγορα κι είχε τον ^{και "Αγαπητή του Πάρι το Α' Βραβείο"} έδαφάρι έδω μια πολύτιμη ήρμισ. Το χαλοκαίρι του 1960 ^{στο έτησιο φεστιβάλ} Έλαφρου Τραγουδιού της Ραδιοφωνίας. Έγραψε μουσική γιό το Έθνικό Θέατρο. Η κυβέρνηση, σέ μια περίπτωση που έπρεπε νά γυρίσει όφωως όπό τό θέατρο της όρχοιός Έπιόδορου στήν Άθήνα του, διόθεσε ένα στρατιωτικό έλικόπτερο. Το πρόγραμμα, έπο μίνως, πήγαίαν πρέρσημα! Έιγερργασία, βραβεία και έλικόπτερά. ^{Ο γίγας} Όπως φαίνεται πώς είχε διαφορετική γνώμη. Άπρόστό στό Έκκλητικό κοινό του θεάτρου "Ευτροπόλιτον", όπου γίνονταν μια σκηνηκή παρουσίαση του κύκλου τραγουδιών ("Άρχιπλάγος"), έκανε, στίς 14 Ιουλίου, κατά μζτωπο έπέδωση στήν (Έλληνική Όρχουσα τζέη). Άνέβηκε στή σκηνη θεόρτος, γελλόστος, όπως πάντα και πρέρβει νά σταματήσει ό πανζουρλισμός όπό τό κροκοδέμημα, τίς λαχέρ, τό έπιφωνήματα. Κι όταν κι αυτό έγινε άρχισ νά τοδε μιλάει: ll . . .

Αύτη τή στιγμή πρέρδοτερο όπό κόςε Άλλη φορά, τό πρόβλημα είναι ένα: Πιστεύουμε ή όχι ότι υπάρχει Έλληνική μουσική, Έλληνικό τραγούδι; Έμετε μαζί με τή μεγάλη πλειοθέρια του λαού μας όχι μόνω πιστεύουμε, άλλό είμαστε και πρέρησανοι γιό τή μουσική μας κληρονομιά. Όμως ή τζέη τών μορφωμένων, τών καλλιεργημένων, τών ταξιδερμένων όηλοδή ή "Όρχουσα τζέη" στίον τόπο μας άνέκασον έχει διαπυθεί στό μεγαλύτερο μέρος της όπό τήν τεχνική και πνευματική ύπεροφή τών Εύρωπαϊων, Έλλοτε δίκαιο, Έλλοτε έδικο. Στήν περίπτωση της μουσικής νομίζω και δίκαιο και έδικο. Δίκαιο, γιατί οι ευρωπαϊκό λαοί ξεκινάοντας όπό ένα, σθ έλεγος, τίποτα—γιατί τό Γρηγοριανό μέλος μελωδικώς ήταν σχεδόν ένα τίποτα—οικόδομησαν γενικό με γενικό αυτό τό Έκκλητικό ήχητικό όριστοურγήματα, τό κομμάτι του Βιβλάντι, τό Πόση του Κλάχ, τίς συμφωνίες τών Μόσαρτ, Μπετόβεν και Μπόδερ, τίς όπρες του Βέρντι και του Βάγκνερ προωδώντας τήν τεχνική της μουσικής σήρ έπιτετόγματος όληοίνό μεγαλοφυή. Άδικο, γιατί έν η δουκία και μετρίτητα οι κοντόφθαλμοι κυβερνώντες κρέρτησαν τό λαό μας έξω όπό τήν τεχνική ύνοδο της Εύρώπης, στή σκιά τών ήμιανό-

πτόκτων και των καθυστερημένων, [] ο λαός μας εν τούτοις μπόρεσε να διατηρήσει και να αναπτύξει όρισμένες θεμελιακές λειτουργίες [] όπως είναι το ήθος του, ο χαρακτήρας, η γλώσσα του, η πόση του και η μουσική του. Λειτουργίες που του ήταν έξ ύδου πολύτιμες με το δευτερό, το φως και το νερό, γι αυτό και τις διαφύλαξε άβδλυντες μέσα στο πνεσμα του χρόνου, των επιδρομών και των "άναμορφωτών" του. []

»... "Όμως καιρός να μιλήσουμε γιό το τραγούδι. Άντίθετα με το ^{ήθος} έλαφρό, ~~απλό~~, που στόν τόπο μας είναι άπομνηση του εύρωπούκου ή του άμρικανικού τραγουδιού, το λαϊκό [] ξεκινά βασικά από δυνατές ρίθες. Είναι ή βυζαντινή μουσική και το Δημοτικό Τραγού-

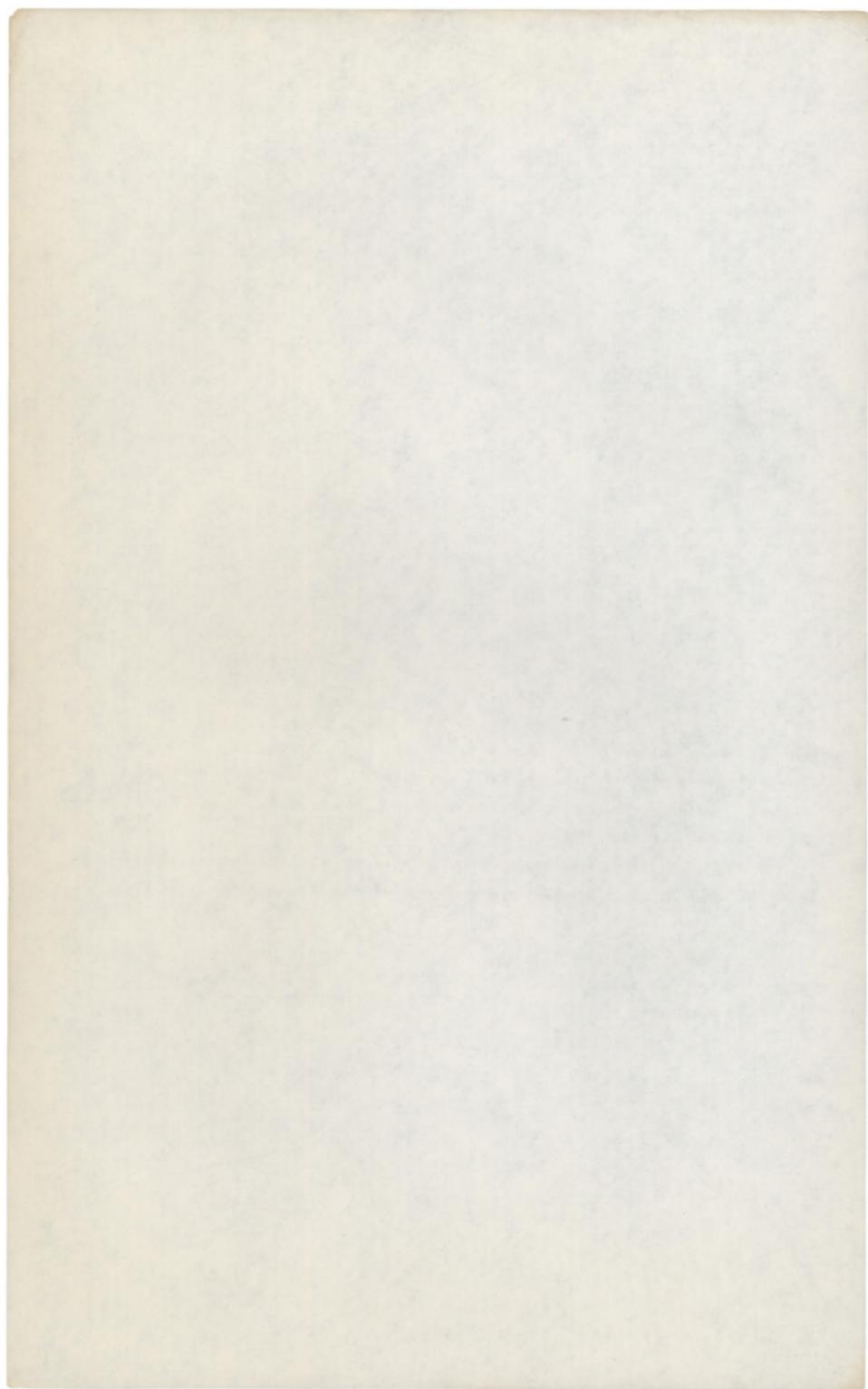
[] Μουσικολογικά το συνότου το έξης βασικά στοιχείο: "Η μελωδική του γραμμή, ο ρυθμός και ή άρμονία. Υπάρχει άκμα το ήθος και ο χαρακτήρας του ποιητικού κειμένου, ο τρόπος, ο γνήσια νεοελληνικός της έρμηνείας του και ή τέχνη της συνοδείας του που είναι συνδεδεμένη με το μουσικό." []

»Τό όργανο αυτό, το άποκλειστικά [] έλληνικό, άφού κεντρίζει την εισαγωγή, σε συνέχεια σχολιάζει διαλογικά τη μελωδική γραμμή ώστε κότε τραγούδι να είναι ένας πλήρης κύκλος, όπου με ά ιστορία, σχεδίδεται, διαγράφεται και άλοκληρώνεται με σαφείς αισθητικούς νόμους που έχουν τη ρίζα τους στην άρχή κάθε έντεχνου μουσικού έργου: στην έρώτηση-άπάντηση, δηλαδή στην άνδωση των άντιθέσεων που είναι ο πρώτος νόμος της φύγκας και της σύνταξ. Το γνήσιο και άλοκληρωμένο έλληνικό τραγούδι είναι έσθιο σε σημασία και δυναμικό άπόθεμα με το ένδοξότερο γερμανικό λίντερ, τις σημαντικότερες ιταλικές ύριες, τις βαθέστερες μελωδίες της ρωσικής σχολής.

»Δανισάστετε λοιπόν πόσο υπερέφανο θά πρέπει να είμαστε γιό το λαό μας, που όταν μείνει ένώπιος ένώπιος και θέλησει να τραγουδήσει σωστά γιό να ξεπείσει και να λυτρωθεί διαλεγει άληθινά έργα τέχνης στη στιγμή που οι περαότεροι από τους πολιτισμένους λαούς άν έχουν γιό να έκφραστούν παρά αυτό το μουσικόχορευτικό κατασκευάσματα που είναι άσομα άν το έχωτο και άγευστα άν το έχυρο."

"Πό όμως που έρχονται οι άηθεν θεωρητικοί, οι άηθεν μορφωμένοι και κατά βόδος ήμισάτε να μας πούν πως το [] άπορο είναι μαύρο και ^{όχι} ο λαός μας είναι καθυστερημένος. Τό τραγούδι του πρωτόγονου, οι τραγουδιστές του άρχιπρωτόγονοι, ότι όλα περί άναγεννήσεως της μουσικής μας είναι μύθοι και άδρυβοι και ότι αυτοί και μόνο κατέχουν την άλήθεια.

>> Καί ποιά είναι αυτή ή άλήθεια: T σ δ - T σ δ - T σ δ.

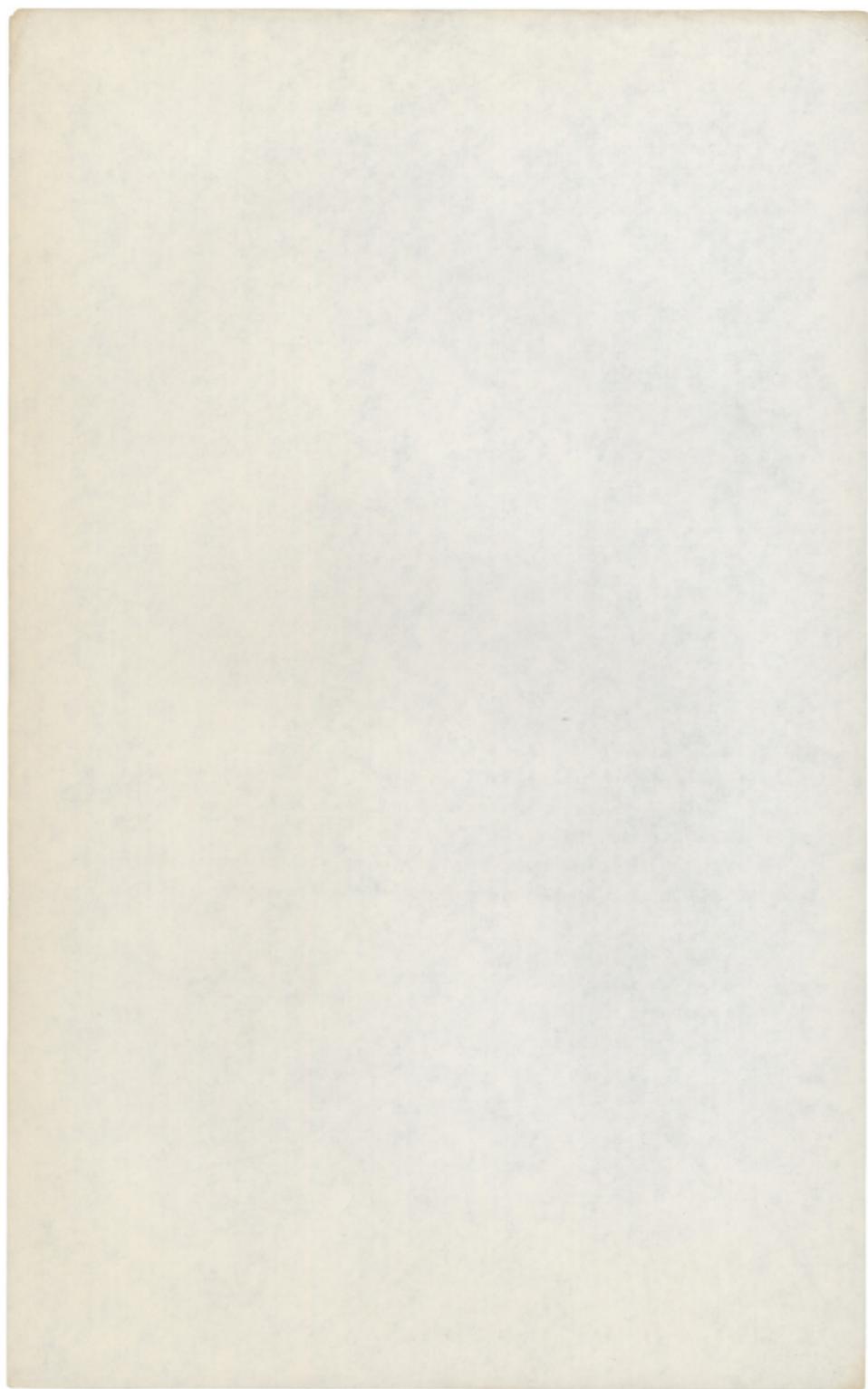

»Όμως δε μην υποτιμούμε το [redacted] Τού-Τού-Τού γιατί σήμερα δεν είναι μόνο μία νοοτροπία, αλλά μία κατάσταση-είναι θάλασσες, είναι πλάτα, είναι σχοινοί, είναι "σκοτεινές δυνάμεις και όλοι ξέρουμε ότι σε μέρες ποιητές αυτοί οι όλγιοι άλλω κρατούντες είχαν συχνά πιο δυνατοί από τους πολλούς άλλω κρατούμενους."

»Συμβαίνει όμως όταν αυτοί οι τελευταίοι ένωσαν κάτω όφθ μία σημαία, ένα ιδανικό ή ένα πιστεύω, δόγμα και αισθητικό, δόγμα και μουσικό, να γίνονται δύναμη φοβερή και χειμάρρος που σαφάνει στο πέλασμά του τα πάντα. Και τότε οι σκοτεινές δυνάμεις γίνονται καρυδότσιφλα και οι σχοινοί, τα μέσα και τα πλάτα παρασφηνονται και σβήνουν μπροστά στην όργη του Θεού, που είναι ή φωνή του Λαού."

»Όμως αυτός ο τένοσ δικαιολογείται, άραγε, σήμερα άκριβως, που το πρώτο βραβετο της "Απαγωγής" έρχεται να δείξει, ότι ένα Κρατικό Ίδρυμα-το ΕΙΡ- είναι πάνω όφθ τους φόβοι που έφηρασαμε, μέλιστα και δημόσια, πριν το Φεστιβάλ; Αυτό άκριβως το βραβετο μας όδηγεύ στη σκέψη ότι το αντίλαϊκό μουσικό πνεύμα και γενικά όλοι οι κολμιοί της λαϊκής μας μουσικής και πιο ειδικά του έργου μου θα πρέπει άναγκαστικά να πολλαπλασιασθούν τις προσπαθειές τους για να μας χτυπήσουν, να μας μειώσουν, να μας εξαφανίσουν."

»Και ποιά δύναμη θα τους αντιμετώπισουμε; Όσο μας άφορη δεν μένει παρά ένας μονάχα όρμος: να μένουμε πιστοί στο ιδανικό της λαϊκής μας μουσικής, να άντλούμε την έμπνευσή μας από τη μουσική γλώσσα του λαού μας, από τα πάθη του, τις έλπίδες του, το ιδανικό του. Νέ υπερασπιζάμαστε με θάρρος και μπροστά στο φως της μέρας, δίχως φόβο για τις συνέπειές, τι νομίζουμε ότι είναι γνήσιο και άληθινό. Όμως και ή πίστη μας και ή συνέπεια και ή δύναμή μας θα τον εκ των προτέρων καταδικασμένες μπροστά στις όργανωμένες δυνάμεις των αντίόθων εν ό λαός [redacted] δεν μύς έδινε την άγάπη του. Και με τους πιο στενοούς μου συνεργάτες, τους ποιητές, τους [redacted] μουσικούς, τους τραγουδιστές, τους ήθοποιούς, νιώθω και γά τη δύναμη της θωρόκησης που μύς δίνετε με την άγάπη σας και που όσο θα την έχουμε δε είμαστε άτρωτοι."

Πραγματικά η αντίδραση είχε αρχίσει από καιρό μετά λύσσασμένη επίθεση ενάντια στο Ήκη.
 Μια μεγάλη κημπάνια, στέν τήπο, στέν στρατό, στέν έπαρχία γόριζε συνφχεια στο Ήδιο μοτίβο:
 Τά τραγούδια του είναι καλά, αλλά είναι άριστρεδο, "άνσρχικός", κομμουνιστής, ... Έγκλημασε-
 σε! Βόσει, στανικου σρεδου σε μετατρέφει όλου τουε όπδοουε της μουσικής του, σε όπαδοε
 τών ίδεων του!

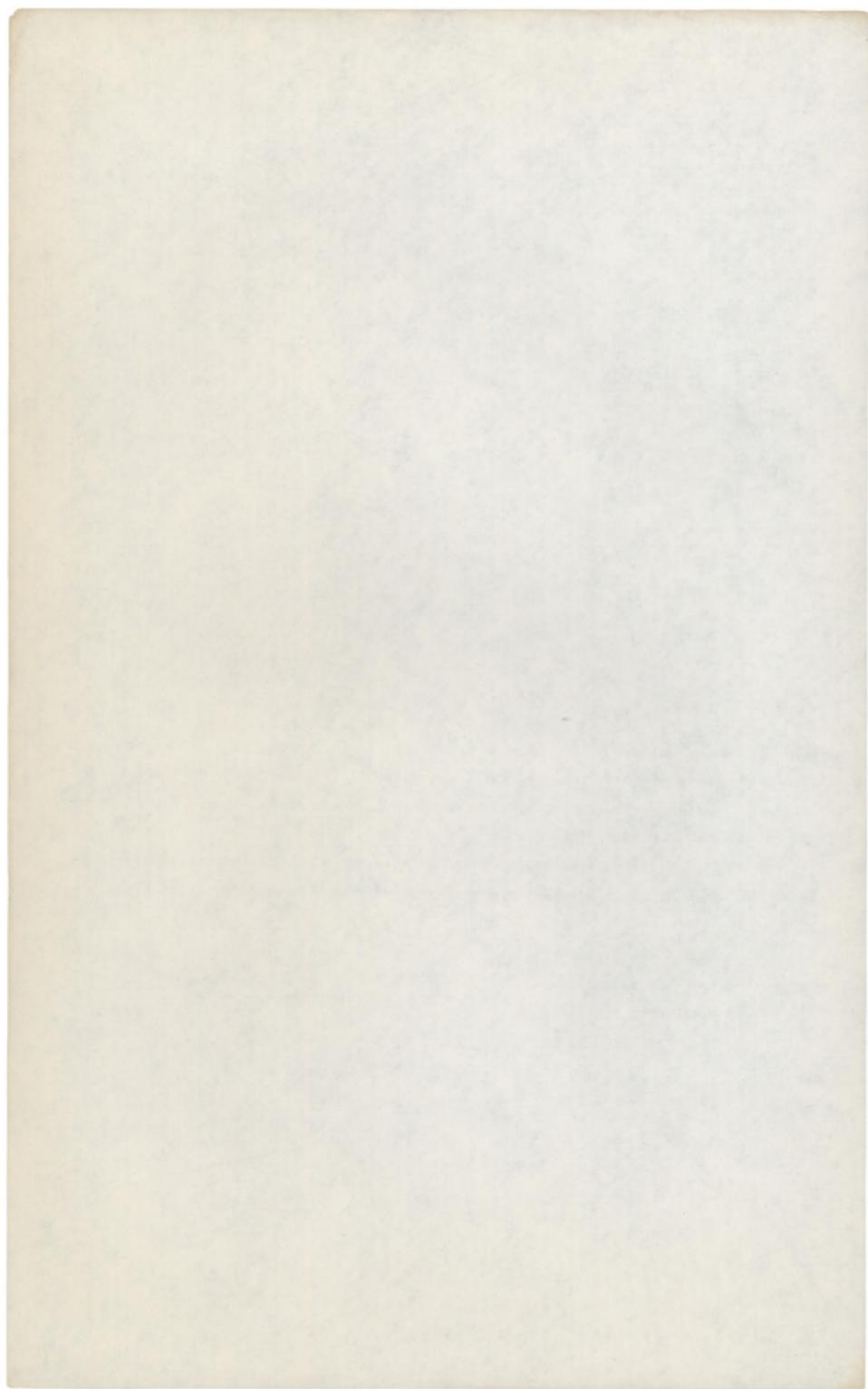
Απ' τή με μεριά, λοιπόν, κοιτούσαν να τον προφεταιριστούν κι από την Άλλη του' όγιχανν
 τί τον περιμένει, έν δέν "βόλει, μυαλό", Σε μεσεξό ο Ήκης είχε ετεπερόφθει με τοε άντι-
 παλοε του σε είσθητικό πρέο, που ^{παρά τινεω} γρήγορα τή μεχη άνασάσάσε τή "ύδροκεφαλο
 έπιχερήμασε τουε. Τάρα είχε άπέντε του έναν [redacted] έχσρο, που δέν μπορούσε να τον
 νικήσει μονάχο, με τή τραγούδια και τοε έμπνευσμένουε λόγουε.

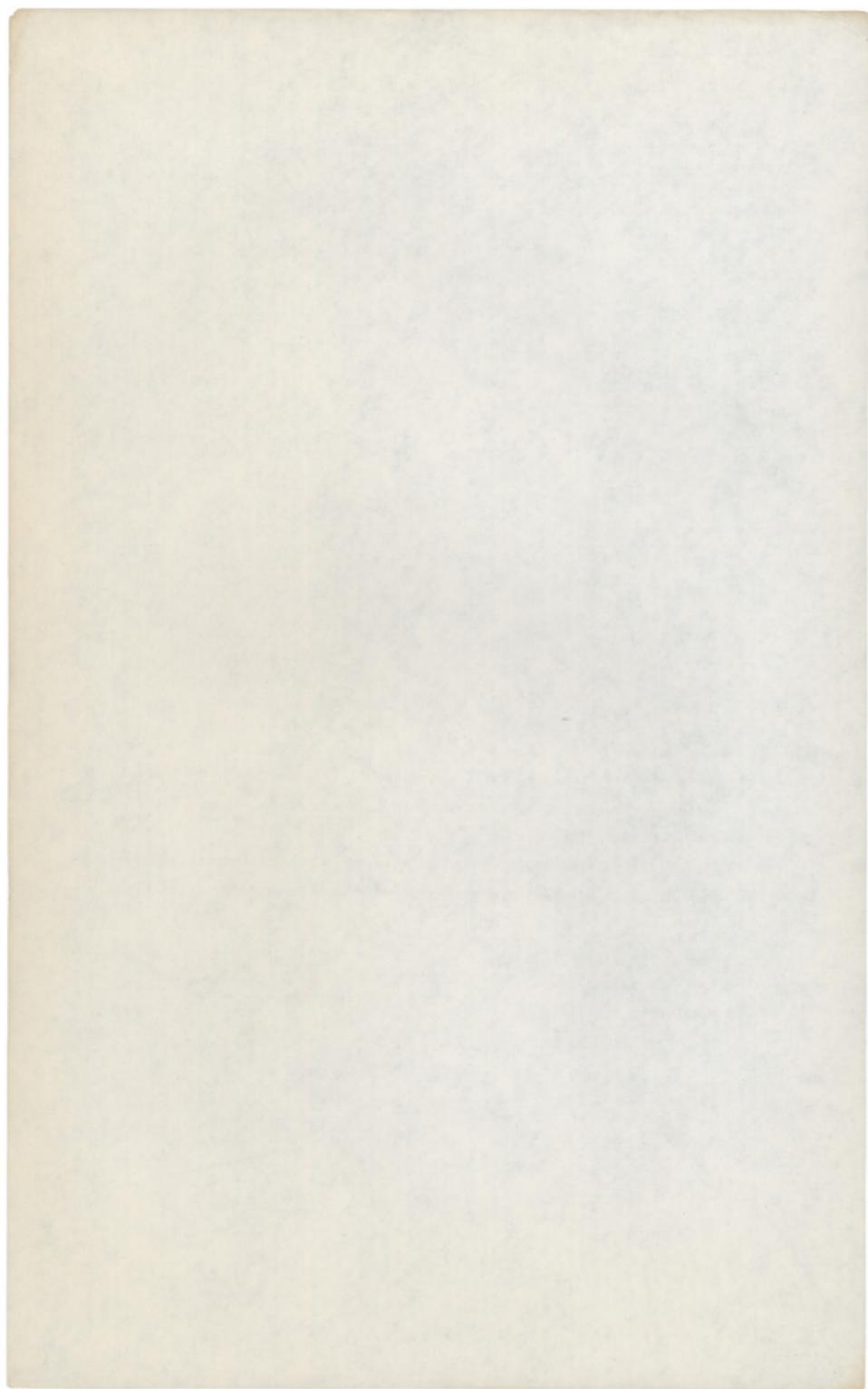
Από που άντελούσε η έκρο δεξιά τή δικαίωμα να μεταχειρίζεται έτσι έναν καλλιτεχνη
 μόνο και μόνο έπιδη ήταν αυτό που όνομάζουμε "στρατόύμενος"; [redacted]

Αξί ερετάσουμε λίγο τή πολιτικά πράγματα στήν Ελλάδα, [redacted] - με και η ούτω η Άλλω,
 φαίνονται, πώε πώε [redacted] μφσα σε 1961, για εκλογεσε οι πολιτικές
 παρατάξειε είναι ίδιε σε όλες τρε χώρεε, όσον άφορε τοε σκοποε, διαφέρουν όμω σε τον τρό-
 πο που άντιλαμβάνουσαι τή καθημερινή διαμύχη. Τό ελληνικό ταπερμέντο, ζητώντοε να λώσει
 συσσωρευμένα προβλήματα όδηγησε συχνά τή λαό σε έσκαπε και Άλλοτε έσκιερε αίματοχυσεε.
 Οι εκχειρίρεε, όταν γίνουσαι είναι για να θαστούν οι νεκροί, ένώ τή κλίμα παραμένει τή
 Ήδιο προεταμοσε για τή ρεβάνε. Όταν τή πολιτικό πώοε λέψει για μετ μεγάλη περιόδο,
 οι Άλληνεε δε σε εαφιαστούν μονάχο, σε έχουν άλλεξε!

Η νεοελληνική ιστορία, από τή 1821, που έγινε η επανάσταση εναντίον των Τούρκων, γρά-
 φτηκε βασικά από πολέμουε, προεικιοπήματα, επαναστάσειε, ξεεγέρσειε και κώε λογίε δικτα-
 τορσειε. Τό κοινωνικό ύπόβαθο δέν έπαε τρε άντεστοιχεε Άλλαγεε. Οι άνδγεε του τώπου
 δέν ίκανοποιήθηκαν ούτε επαναστατικά, ούτε με μετ "συγκρατημένη" διαδικασια. Τήν ρλ-
 ληνική κοίνωγια σημειώθηκε με άργη, άναπόφικη πρόοδοε. [redacted] πολλεε, προσωρινε "σείμοδο-
 σειε" απ' έξω, έδλωσαν άντε να καθαρίσουν τήν κλινική εικόνα του άρρώστου, γιατί όκολου-
 διαώντου πάντα από άντεστοιχεε "άρσιμώσειε". [redacted] άπόσταση που χόριζε τήν Ελλάδα
 από τρε προηγμένεε χώρεε τήν έποχή της επανάστασειε, έμεινε η Ήδιο, μεχρι τρε μερεε μεε
 και με μερικεε απ' άντεε τρε χώρεε μεθλωσε.

Έτσι, 140 χρόνια τώρα, τή τώο αίμα, δέν έφερε κανένα κέρδοε σε άντοουε που τώο άνδερμητ
 τή [redacted]. Η [redacted] αίτία είναι, ότι κανένα κόμμα δέν έντεπισε σωστά ποιά κοινωνικήε
 [redacted] έφριλε να εκφρασει. Οι πολιτικοί στρέφηκαν πάντα σε στόχοε, που πολ άπεγχαν
 από τήν νώπια πραγματικώτητα. Έε αίτίαε της προεβωπλεε άντης οι κοινωνικήε ροπέε διοχε
 τώσηκαν σε λαθεμένεε, άκωόδριστε, πολιτικήε διαμύχεε. Η δευτερη, βασική, αίτία που ε-
 νοι "αίματα" με τήν πρώτη είναι τή ότι οι Άλληνεε δέν όλοκλήρωσαν τήν ένδική τουε

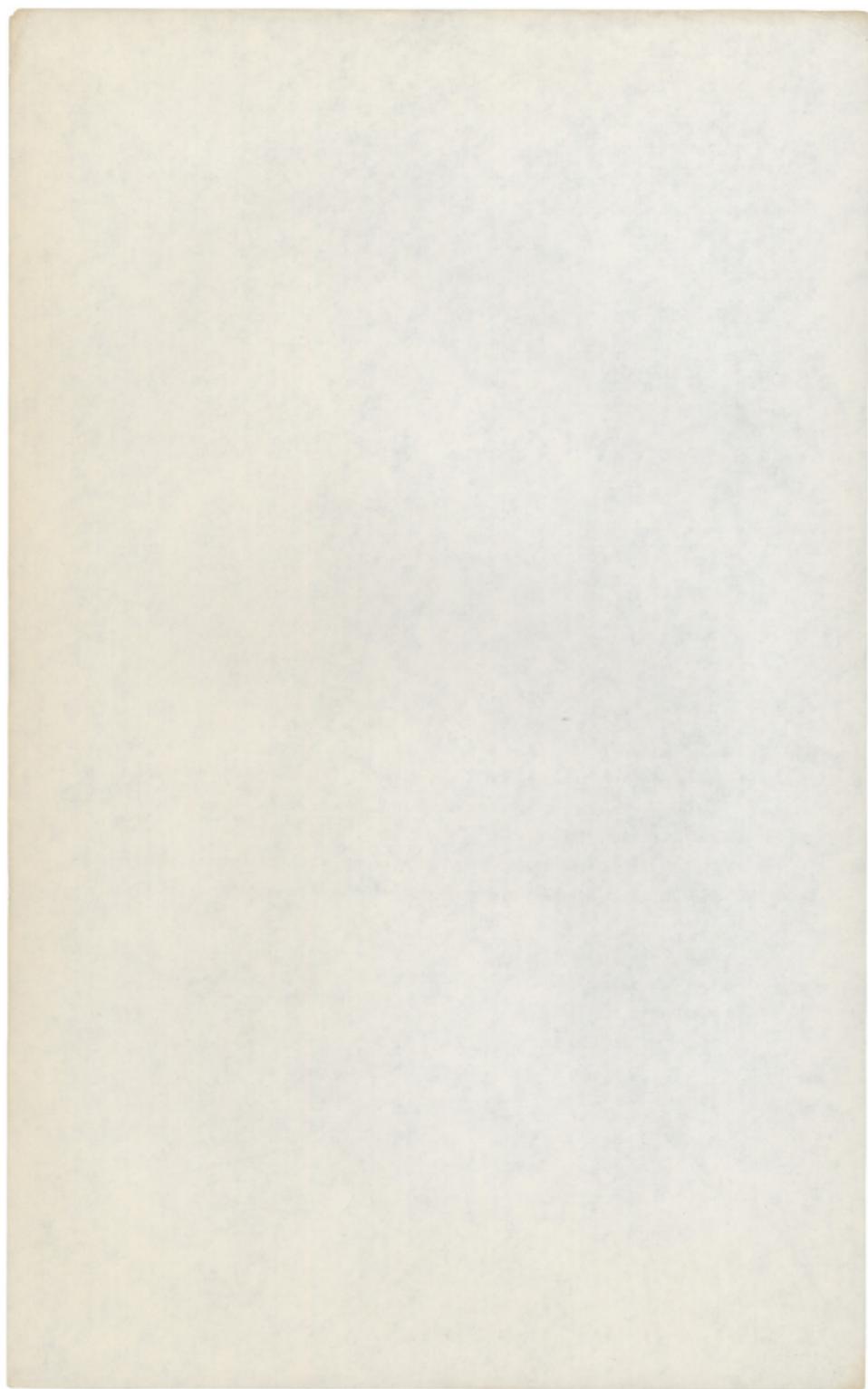

Αύτς τς χρόνι μεσοβαρτικά τς "κυπριακς". Ο ελληνικός πληθυσμός της Κύπρου (82% του συνόλου) άρχίζει, τόν Απρίλιο του 1955, έθνικοσπευδερτωτικό άγών, μετά από 764 χρόνια, συνεχούς δουλείας, ενάντια στον τελευταίο "κάτοχο" του νησιού, τους Άγγλους. Ο άρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος έξθρίζεται στή νησί Σεύχέλλες, οι Άγγλοι άπαχονίζουν τους Κύπριους πατριώτες, ό ελληνικός λαός διασθλώνει τήν άγανάκτησή του και ό Κροσμανλής τόν ματοκυλάει! (Τρεις νεκροί και έκατοντόδες τραυματίες στους όρμους της Αθήνας). Οι συμφορές της Ζυρίχης και του Λονδίνου, σό 1959, είναι ένας βρώμικος έπίδεσμος, που όδ μολόνει άντι νό γιατρέψει αυτή τήν πληγή.

Στό μεταξό ή ταύτιση του έπίσμου Κρότους, του παρακρότους, του στρατού, του Παλατιού και των Αμερικανών έχει γίνει άπόλυτη. Τς έθνικς, κοινωνικς και πολιτικς προβλήματα συσσορευόνται, ή λαϊκή κρίση γίνεται άσφυκτική, ήνα κυβερνητική κρίση. Ορίζονται έκλογς για τς 29 του Οκτώβρη του 1961. Τώρα άκριβώς ή συντριπτική πλειοψηφία του λαού είναι στραμμένη ~~προς τς άστικς δημοκρατικς κόμματα, που έκφράζουν όριλά τήν άνάγκη ή~~ ~~από τς έθνικς άνεξαρτησίας και ίσοτιμίας και από τήν Άλλη μεριά, προς τήν άριστοτά, που, -κομπλεξαρισμένη μετά τόν έμφύλιο, πόλεμο-έκφράζει, όριλά κι αυτή, τήν άνάγκη~~ και όρισμένων κοινωνικών άλλαγών.

Ιοβλής 1961. "Ασχημες" προεσθσεις κατέχουν τόν κοδύνα. Τς ίδιο και τόν Νίκη, που από τς βήμα του θεάτρου "Μετροπόλιταν" ρχνει πρώτος τς γόντι. Ξεσκεπάζει, πως ό πόλεμος, που ε του γίνεται, πσω όψ τς βραβεύσεις και τή φαινομενική άμεροληφία, είναι άσφυκτικός. Καταγλιγί: "Ος προσπαθήσουν νό με έξαφανίσουν και μένα και τους συνεργάτες μου". Δίκαιο έκφρζει ~~αυτός τους φόβους. Τς ότι είναι ένας έμβλος καλλιτέχνης άρκεί για νό τόν βάλει κάτω από τς πυρά της "όρχουσας τζής, των καλλιεργημένων, των μορφωμένων και κατά βόθος ήμισοδών, των σκοτεινών δυνάμεων", όπως ό ίδιος λέει. Αύτης της άστικης τζής, που ποτς όν έκανε τήν άστική έπανόσταση, που όν άναπτύχτηκε φυσιολογικς. Αύτων των νεοπλουτιζόντων, που μαζί με τους λειτουργούς μίς έξαχρειωμένης κρατικης μηχανης άποτελούν αυτό τόν~~ "Έξυπνο κρετίνο"-τήν ελληνική όρχουσα τζή. Τς όματα του έτρατος μέσα στον κόσμο της τζής και τ έπιστήμης, από τήν άπελευθέρωση και όωθε, όν είναι και λίγα. Τς μεγαλύτερα πνεύματα της νεώτερης Έλλάδας, διαόχηκαν πριν και μετά τς όθνατς τους. Πολλοί, όσο ζούσαν, δικόστηκαν. Κάθς έθνικς προϊόν, σ' αυτός τους ός τομής, τζέεται υπό όιωμό. Βιβλία πολιτοποιοούνται ή κ και γούναι, όταν ή περιστάση τς έπιτρέψει, άπαγορευτικοί INDEX κυκλοφορούν στις δημοσιες όπηρρές και σς στρατό. ~~Αυτή ή όρχουσα τζή έκφρζει κι έσω τς σύμπλεγμα κατα- ^{πρόσβαση σην ύψιστη} τερβήτας και δουλοφροσύνης που τήν κατέχει, όρνεται τς~~ ~~Ελλάδα~~ ^{Επιβαλ. ή.} ~~Παιδεία άναχρονιστική, στείρα, με ίδονικς-φοντάματα και~~ ~~οιέρωνή μίς έπίσημης γλώσσας, πλαστς, άρχαιοκρεπής, που όν έχει καμιά σχέση με τή γλώσσ που μιλάνε οι νεοέλληνες.~~

Απαγορεύει έθνικς ποιητής, που έζησαν πριν όγκς. ~~...~~

γόννη, άπαγορεύει και τους αρχικούς κλασικούς, όταν τός βρσκει επικένδυνουε για την
έθνική άσφάλεια. Πά τς φοβήται, τέλος πάντων, τούτο τό ύπερροϊκό, πολυπλόκο φέλι και
δρακόνει πρός όλες τς μερις ~~ματών~~ τς τείο του τό κορμί

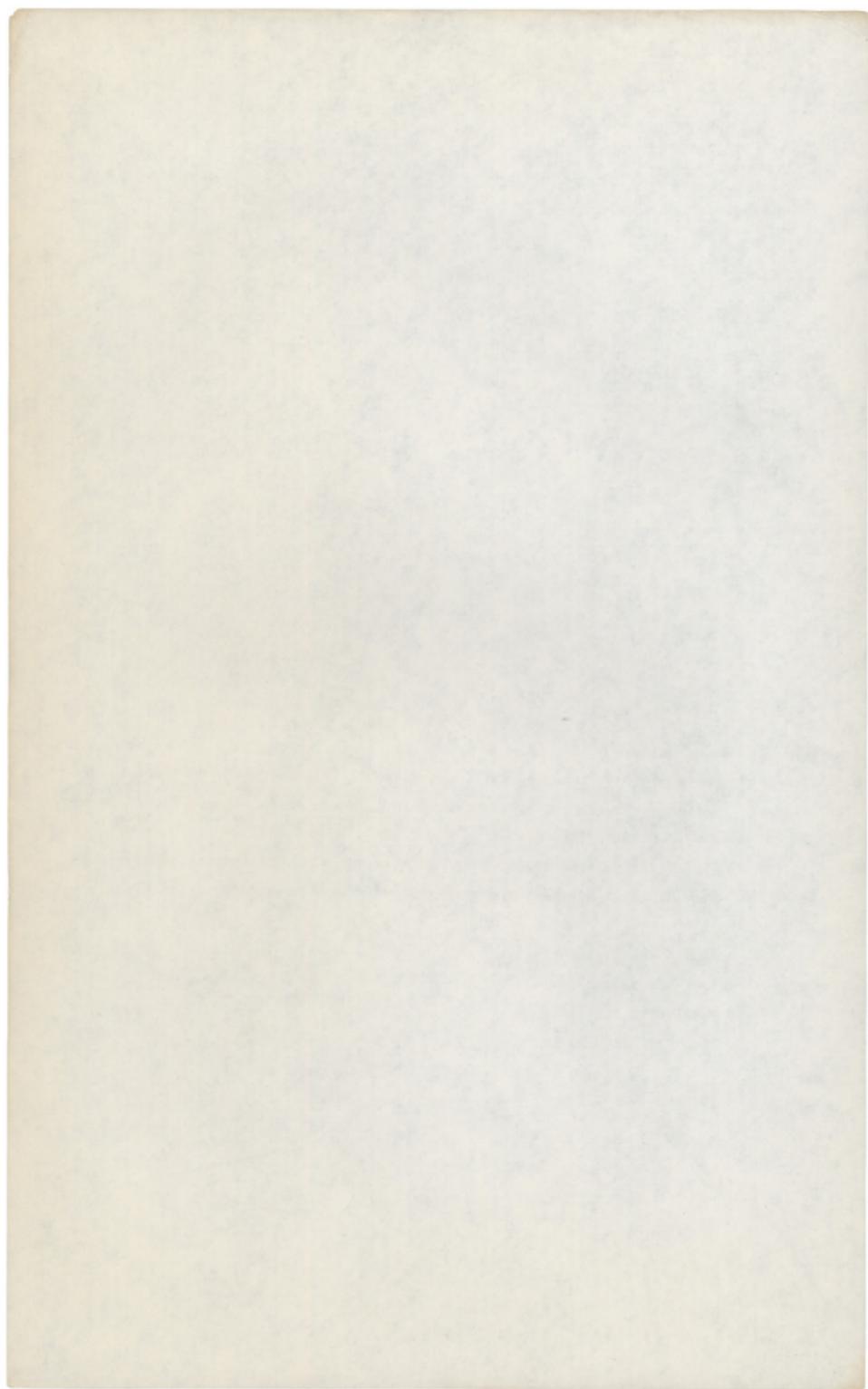
... Σεπτέμβριε 1961. 'Ο Νίκης επιχειρεί μαζί μ' έναν όμιλο συνεργάτων του (μουσικούς, ποιη-
τές, τραγουδιστές) την πρώτη του περιοδεία στις επαρχιακές πόλεις. Πρώτα ή συναυλία, μετά
ή συζήτηση. Πρόγραμμα πρωτοφανή για την 'Ελ. ~~...~~
Αδός. Κι ές μήν έχουμε, βρισκόμαστε σ' αποκλογισμό περίδο. 'Η κατά τόπους χωροφυλακή
κάνει ότι μπορεί για την άποτυχία των συναυλιών, με ~~...~~ τό κοινό των πό-
λεων στέων, που έχει την εικόριε να όστ για πρώτη φορά τό ύπόλομ του, γερρίζει τό κί-
νηματοδοτορο, ~~...~~ και ~~...~~ άποδόνει τό Κίση, ~~...~~

§ 'Η περιοδεία κόνει να τελειώσει. ~~...~~
Στην Κοζάνη, ~~...~~ σ' όδομα, που όδθηκε ή συναυλία, ήταν όρακτικώς γεμίστη. Πολλοί
άπ' ότερος, που είχαν πάρει από μέρες εισιτήρια, άδν έβρισκόν τς όδομας, τους και ~~...~~
να διατηρούνται. ~~...~~ Τελικώς ό ήθε ό στρατιώτες έ-
καταργήθη να μ' αν- ~~...~~ τω να ~~...~~ των τό Μικη.

"Όμως ~~...~~ είχε ~~...~~ (καθ) ~~...~~ τς φροναρχίτο. Οφθαλμο να βγάλει έξω
τους στρατιώτες, άθμιο ύργη ~~...~~ φασαρία, άιθφοροι (βολτοί) άρχισαν να φωνάζουν. ~~...~~

"Ήταν ή πρώτη όνοικη πρόκληση. 'Ο Νίκης σταμάτησε, πήρε τό μικρόφωνο και
βροντοφώνασε, καθώς τόν συνόδευε δλδκληρη ή έλλη με διελλώδη χειροκροτήματα: "Άδθη τή σι-
γη κάτω σ' Έλληνικό έδαφος. άδν φοβήμαι κανένα". άυτό τος πάγωσε ~~...~~ και τους χωρο-
φύλακες, που'χαν ~~...~~ στην σ' όδομα-σταμάτησαν έκεί.

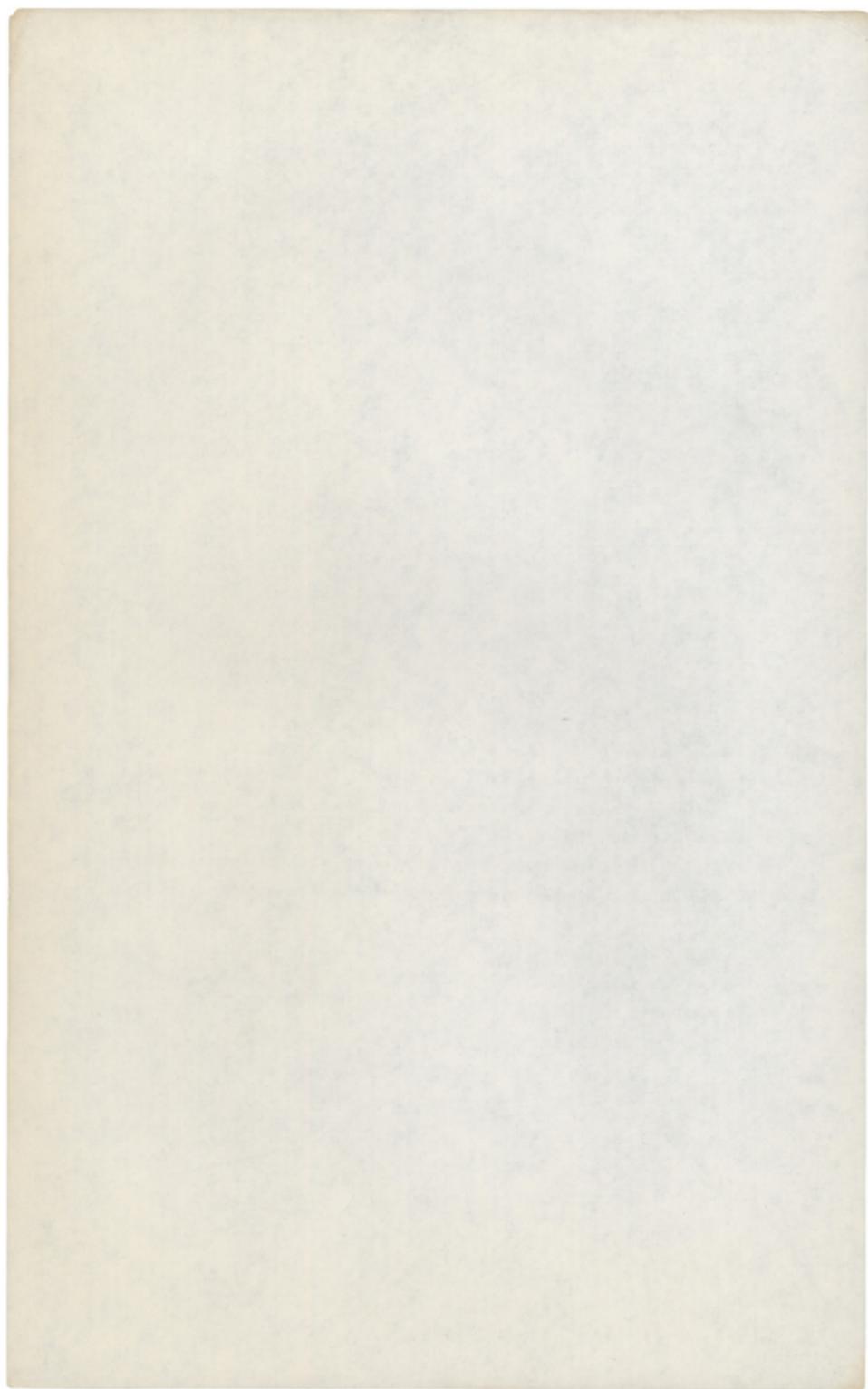
Τήν έλλη μερη είχαν συναυλία στη Γόδομα. 'Ιόλις άρχισαν κήπηκαν ~~...~~ όλο τό φέτα. Σταμάτη-
σαν, περιμένον, κόποιε τό φέτα λανάσαν, γκί τι ~~...~~ ήκαν άναψη ~~...~~ τό πνεύ
μετα τού κοινού, ~~...~~ ήηγε να έναργήσει ή συναυλία όταν δεκάδες τραπα-
κοι ~~...~~ στην σ' όδομα άρχισαν να ούρλιόζουν, "ομμονιστή", "έξω από όπ, προόδτη!". "Αρχισαν
να πετάνε πέτρες. 'Ο Νίκης έκαψε, μετ' ότρε τόν έβασ, πήγε και την υδρεία. Ήταν πολύ μεγάλ

λη, δού- τρία χιλιά- και μισή δη' τή μιὰ μεριά, σά μιση μαχαιριού. Η δρχήστρο κι ο τραγουδι-
 στής σταμάτησαν. ^{ήταν από το συναπάν} [redacted], κινδύνευαν νά σκοτωθούν. Ο Νίκης όμως πήρε
 [redacted] τὸ μικρόφωνο, ^{Κι ήρχισε μίνα} τὸ τραγουδί. ^{Και ήρχισε} ὁ κόσμος πήρε ἄδρας, [redacted]
 (3) τοὺς τραμπούκους, ἕνας μέλισσα δέν [redacted] πρόλαβε νά φύγει, πιάστηκε. Ψυσικά ἢ συναυλία τέλει-
 ωσε πρόωρα. Ο Νίκης [redacted] πήγε στήν χωροφυλακή, νά διαμαρτυρηθεῖ ^{καί} νά πα-
 ραδώσει τὸν ^{οι άλλους} [redacted]. Πάτατος κόπος ἔγαν, ὅπως ἀποκαλύφθηκε, χωροφυλακή
 μέ πολιτικῶ. Τὸν παρῶσε, λοιπόν, σ' αὐτοὺς ποὺ τὸν εἶχαν διατάξει νά ^{πρόσπεύσει} πέτρες, ὀηλοδῆ
 τόν... ἐλευθέρωσε. Δέν ἤθελε νά τὸ βάλει κάτω. Κάλεσε σέ ὑπεραστική συνδιάλεξη τὸν Ἱπουργό
 Ἑσωτερικῶν. Ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε: Μά, τί θες, βρε Νίκη, νά σου κῶνω; Δέν πρνάει ἡ ἐπι-
 ροή μου σ' αὐτούς. Σταμάτα καλύτερα τίς συναυλίες καί γύρνα στήν Ἀθήνα. Τοῦ ἔκλεισε ὀργι-
 σμένος τὸ τηλέφωνο. Ἔβαλε τήν πέτρα, γιὰ ἐνθῆμο στή [redacted] βάλτσα του. Καί γύρισε στήν
 Ἀθήνα, διακόποντας τήν περιόδο!

[redacted] ἔλεγε λίγο ἔγιναν κι οἱ (ἐκλογές). Πολλές μέρες πρὶν ἡ Ε.Δ.Α, μιὰ μέρα πρὶν
 ὁ Γ. Παπανδρέου κατ' ἄγγελαν, πῶς ἐτοιμίζεται ἐκλογικὸ προεκδικημα. Ο τελευταῖος μέλισσα ἀνέ-
 βηκε καί σὲ Παλάτι, γιὰ νά [redacted] διαμαρτυρηθεῖ. ^{Νίκης} ὁ κόπος ἡ κυβέρνηση τοῦ στρατηγού
 ἄδρα, διορισμένη [redacted] ἀπὸ τὸ βασιλεῖ Παύλο, ἔδωσε στὸν ἑλληνικὸ λαὸ
 τὸ βρόδι τῆς Κυριακῆς 29 Ὀκτωβρίου τὸ εἶχε ἀποτελέσματα: ΕΡΕ (Κ. Καραμανλῆς) 50%, τῶν ψήφων!
 Πρὶν ἀπὸ τίς ἐκλογές εἶχαν προηγηθεῖ δύο φῆνοι δημοκρατικῶν [redacted] (ὁ ἕνας στρατιώτης), πῶ-
 νω ἀπὸ ἕκαστο δολοφονικῆς ἐπιθέσεως κατὰ ὑποψήφιων βουλευτῶν, ἔχονταν ἄρα ἀνλόγως ἐπιδέσει
 κατὰ πολιτῶν, ἐπιδρομῆς καί κρησπορφῆς ἐκλογικῶν γραφείων ἀντιπάλων κομμάτων, ψυχολογική
 καί οἰκονομική τρομοκρατία σ' ἕ δεκάδες χιλιάδες Ἑλλήνων, δεκάδες σουλῆτες καί ἐκτοπίσεις
 ὀκτώμα καί ὑποψήφιων βουλευτῶν (ὑπήρξαν περιπτώσεις ποὺ [redacted] σουλῆθηκαν ὁ φορὸς ὁ ἕνας,
 ὁ ὁ ἄλλος, 5 ὁ τρίτος κλπ.). Ἐκτελεστής τοῦ προγράμματος αὐτοῦ ὁ στρατός καί ἡ χωροφυλακή
 σ' ὄλη τῆ χώρα. Ἀξιωματικοί καί ὄπλιτες τῶν ΤΕΑ (Τάγματα Ἐθνικῆς Ἀμφοτερότερης) γύριζαν τήν ἐπα-
 κτῆ πυροβολώντας, καταστρέφοντας [redacted] τίς βιτρινῆς τῶν μαγαζιῶν καί ψωνίζοντας: Κί ἕνα φη
 φοδελτιο νά βρεθεῖ τῆς ἑρσιτερῆς θά σὺς πῶρουμ τὸ χιτμῆμα" ἢ: "δέν θά ἔχσει κανένας σας τῆ
 δευτέρα, ἔν δέν βγεῖ ὁ Καραμανλῆς!"... Αὐτὸ πρὶν ὄηδ τίς ἐκλογές. Μετὰ, ἀποκαλύφθηκε [redacted]
 [redacted] ἰδιόδεῖστα στοιχεῖτα, πῶς ἡ [redacted] ἔπρα δεξιά εἶχε ψουόσει τὸ
 ἀπατελέσματα. Διπλοψήφτες καί τριπλοψήφτες (ἔγγραφες σὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους ἀτόμων, ποὺ
 δέν εἶχαν δικαίωμα, ἔπαρξε ψηφοδρῶν, ποὺ δέν εἶχαν συμπληρώσει τὸ 21 χρόνια, παρουσί-
 ζων τὸν [redacted] ὀριθμὸ 400.000 ψήφων, ποὺ καρπώθηκε ἡ ΕΡΕ, [redacted]
 [redacted] ἀνακαλύφθηκαν, χαρακτηριστικῶ, ψηφοδρῶν, ποὺ σὺμ-
 φωνά με τίς ἐπιθέσεις καταστάσεις [redacted] κατεκκοῦσαν σέ ἀκατόκητα οἰκόπεδα, [redacted]
 ὄλοβλια κλπ. Μετὰ ἀπ' ἔλ' αὐτὴ ἡ ἀντιπολίτευση ἀνήσθηκε νά ἀναγνωρῆσει τὸ ἀποτελέσματα. Ο
 [redacted] βασιλεῖς τὸ ἀναγνώρισε: ἔνάθεσε τὸ σχηματισμὸ τῆς κυβέρνησης [redacted] εὐνόητῶν
 Κ. Καραμανλῆ. Ἀπὸ ὅω καί ἄρα δέν ὑπῆρχε κανένα πεδίο συνεννόησης. Μιὰ δέξιαση πολιτικῆ μ

* Πανοστρωτιωτικῆς ἀργωνίας πολιτῶν, ποὺ ὄλοφωρεθῶν καί ἀιοικοντοῦν ἀπὸ δέλιωμοτικὸς
 τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ! Ἱπάρχουν σ' ὄλη τήν ἐπαρχία καί κυρίως στήν Βόρεια Ἑλλάδα. Ἰ-
 δρωμένες γιὰ ἀνεπιτέμηση καὶ εἶδους "κινδύνων" ἀποβαίνουν μόνιμη μέσητα καί τρομερὸ
 καὶ ἐπὶ ἀέρας πῆρε διατάξεις

χμ Ζεήλας,

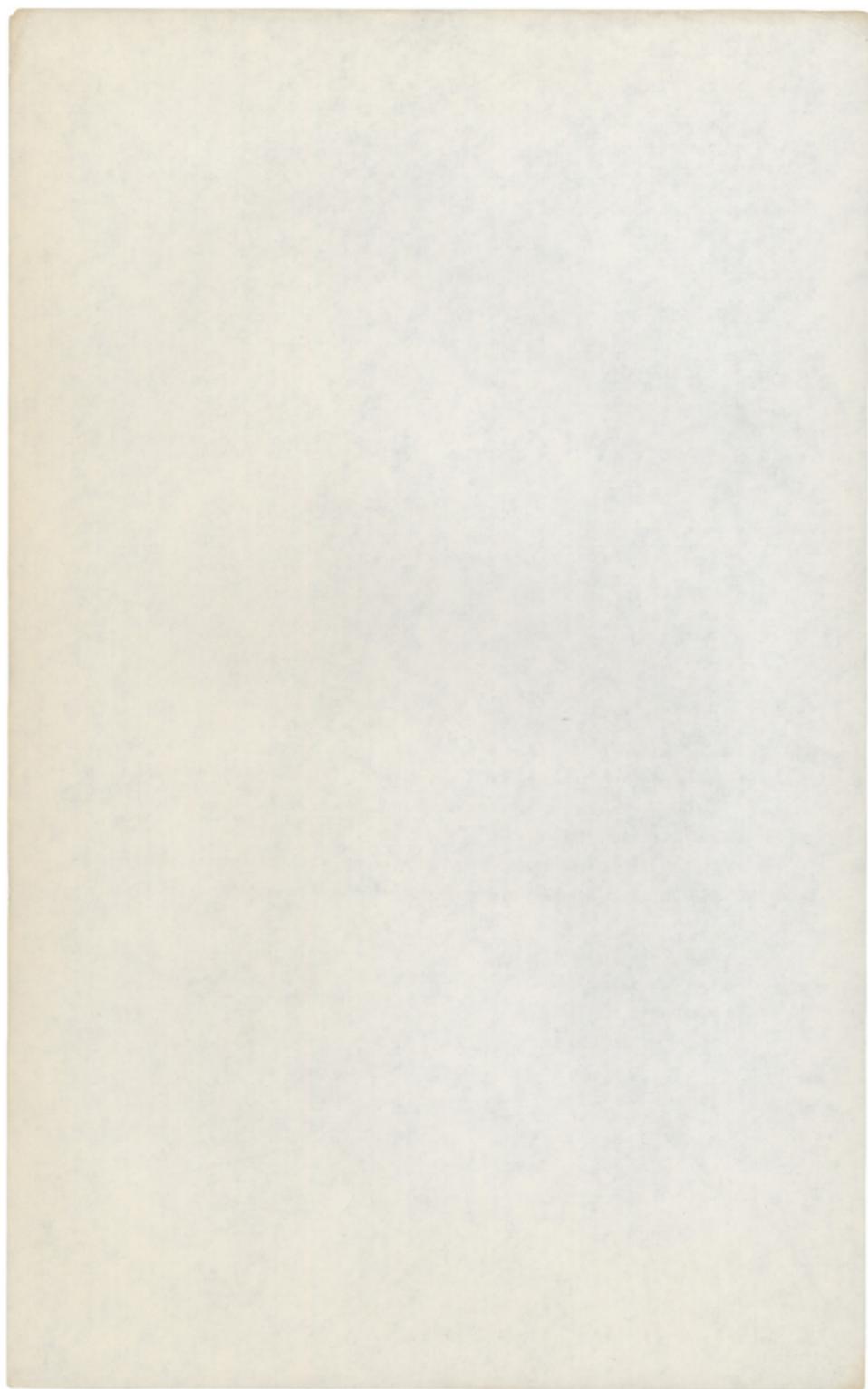
Βασικά έξω από τό κοινοβούλιο, με τή συμμετοχή του λαού, ποδ ζητούσε σε βασικό της συνταγματικής νομιμότητας. Οί βσχήμες προαισθήσεις όλων είχαν έπαληθευτεί. Γιὰ τό μέλλον κυρία προφητεία δέν ήταν ασφάλεια.

Ο Νίκης είχε φύγει για δουλειά στο Παρίσι. Το ραδιόφωνο σταμάτησε, μετά τις εκλογές, να μεταδίνει ~~την~~ ^{Σεα λερωμένα τριωτ, ονίχια, έδωτ-όλων εν τυφρωχρτωκ} του. ~~ήταν ένα τραγούδι τοί έσημεριδες έβραλον~~ τόν έρώτημα στον ^{Γριότιο/} ~~Γκούργι Προεδρίας, με δέν δέν έβλήκε κομιά απάντηση~~ αυτοχρονα η διεθουση Τόσου του Ύδιου Ύπουργου απαγόρευσε τήν προβοή της ταινίας "Σαβρατόβραδο" του νέου σκηνοθέτη Παν. Παπακυριακδκουλου, ^{πρω} ~~εμπνευσμένη από τό δμώνυμο τραγούδι των Ν. Θεοδωρδκη-Τ. Λεβαδίτη.~~ Έδω έδωθηκε απάντηση: "Εμπνίτετε στον νόμο ΙΙΟΒ παρ. 8.... θεματα, τό οποτα προσβάλλουν τήν δημοκρατία, τό πολιτεύμα, όλα οσα έχουν άνατρεπτικό περιεχόμενο η δυσφημίζου τήν έθνική αξιοπρέπεια η τόν τουρισμό..."... Πάλι οί φτωχογειτονίες, πάλι οί παράγκες. Με οί τουριστες, κύριε ύπουργε, δέν θέ δουν τήν ταινία, θέ δουν τις τρέες τις παράγκες. ^{Μη} Εμπνίτετε στον νόμο ΙΙΟΒ, παρ. 8.

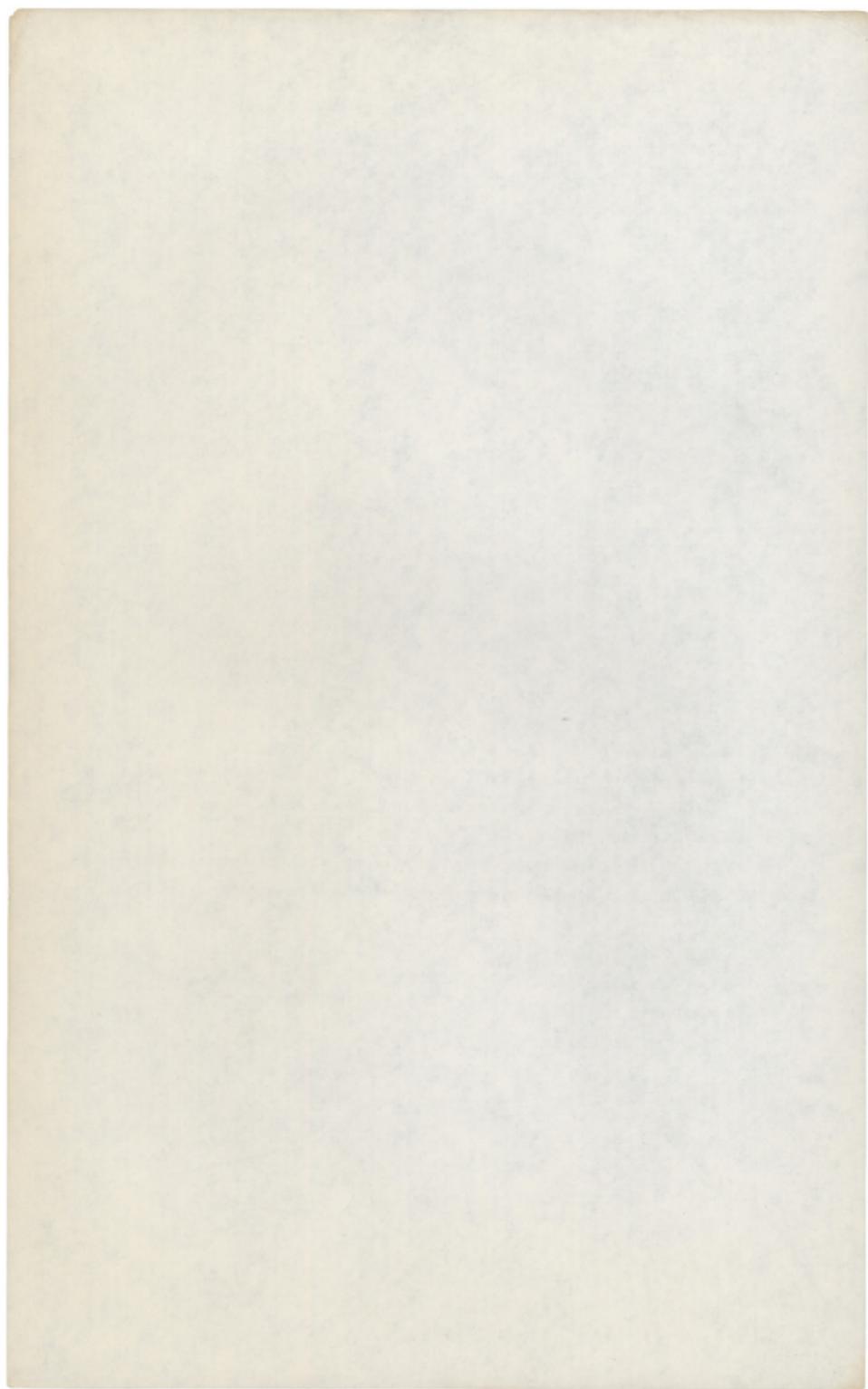
Στις 30 Νοεμβρίου, ένα μήνα μετά τις "εκλογές", δημοσιεύθηκε σε άπογευματινή κυβερνητική έφημερίδα ένα ιδιωτικό γράμμα του Νίκη Θεοδωρδκη από τό Παρίσι, σταλμένο σε φίλο του. Έλεγε: "... Άκούω Έλλάδα και αισθάνουμαι ένα βέρος στο στήθος. Η' όλη μου τήν καλή όληση και τό πάθος για τή χώρα μου αυτή τή φορδ νιώθω τήν άνάγκη να μείνω μακριά... Κονδχα η παρεμβαση του κόσμου θε μπορσει στο μέλλον να με κάνει να ξεχάσω τήν άτιμωση." Αν δέν ύπάρξει αυτό τό στοιχείο κομιά δύναμη δέν μπορει να με ξαναφέρει στην Έλλάδα έφ' όσον έπικρατεί άκόμη αυτό τό πνευμα ώς προς τό έτομό μου και ώς προς τό έργο μου... "Όσον άφορδ το E. I. P. έλπίζω πάντα πός μεσα άπ' όλον αυτόν τον συμβιβασμό και τήν ύποταγή θε ύφωδγέ κάποτε μια είνγενική φωνή και θε έπισημάνει άπλωδ τήν τρομερή προγραφή μου από όλα τό προγράμματα-όλες τις ώρες-για πάντα!

... Για μένα, μου κάνει κόπο ειλικρινά, να βλέπω πός όλο αυτό τό κύμα της άγάπης και της έκτεμησης που περιβάλλει τό έργο μου είναι ά ν ε λ κ α ν ο όχι να νικήσει, άλλα να έπηρεσσει. Με τήν ολοκληρωτική απαγόρευση από τό E. I. P., έδν ό Τύπος και τό κοινό μένουν άλλοι θεατε σε 5-6 μήνες δέν θε ύπάρχει άλλον τραγούδι μου. Θε έχω στραγγαλιστεί-έξασφαιστεί-σβήσει.

... Σε όγτι με άφορδ, πρώτον έδώσα τό έργο μου, δευτερον άγωνίστηκα για να τό επιβάλλω. Τώρα δε μου μένει παρά να μείνω στο περιθώριο και να παρακολουθήσω εν τό έργο μου αυτό έχει βασειες ριζες μεσα στο λαο μας, ώστε ν' άνθίξει στον πόλεμο που του γίνεται." Αν ό λαοσ μας τό

αγαπῶ πράγματι καὶ τὸ ὑπολογίζεαι σὲν μὲν θετική προσφορά ἢ τὸ θεωρεῖς μὲν μῦθα πρὸς ἕρε
 καὶ πρὸς. "Ἄν τέλος νικήσει ἢ νικηθῆι. "Ἰποσχθῆκα νῦν μὴν ~~κάνω~~ κάνω καμιά δήλωση, καμιά ἐν-
 ρημα. "Ἐὰν εἴς ξαναγυρίσω στή μουσική μου, "Ἐχω πολλή δουλειά μπροστά μου καὶ δέν εἶ
 εἶ ἀνεκπαίδευτος, ἀν πιστοποιήσω ὅτι ὁ κύκλος μου σέ λαϊκό τραγούδι ~~ἐκπέσει~~ γιά πάντα.
 Ἄν εἶς σημαίνει γιά μένα ὅτι οἱ συμφωνίες μου εἶναι πολύ πιά σκοπός εἶς ἕνα κοινό, πού
 τοῦ ~~κάνω~~ δίνεις τή ζωή σου καὶ σ' ἐγκαταλείπει στήν πρώτη μεγάλη μάχη...)).

5 ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗ

Η πρεσβυτέρα έκδοση, χωρίς να άγγίζει το Νέκη, του ^{Ζωάννης Τσιμαχίης} [redacted]

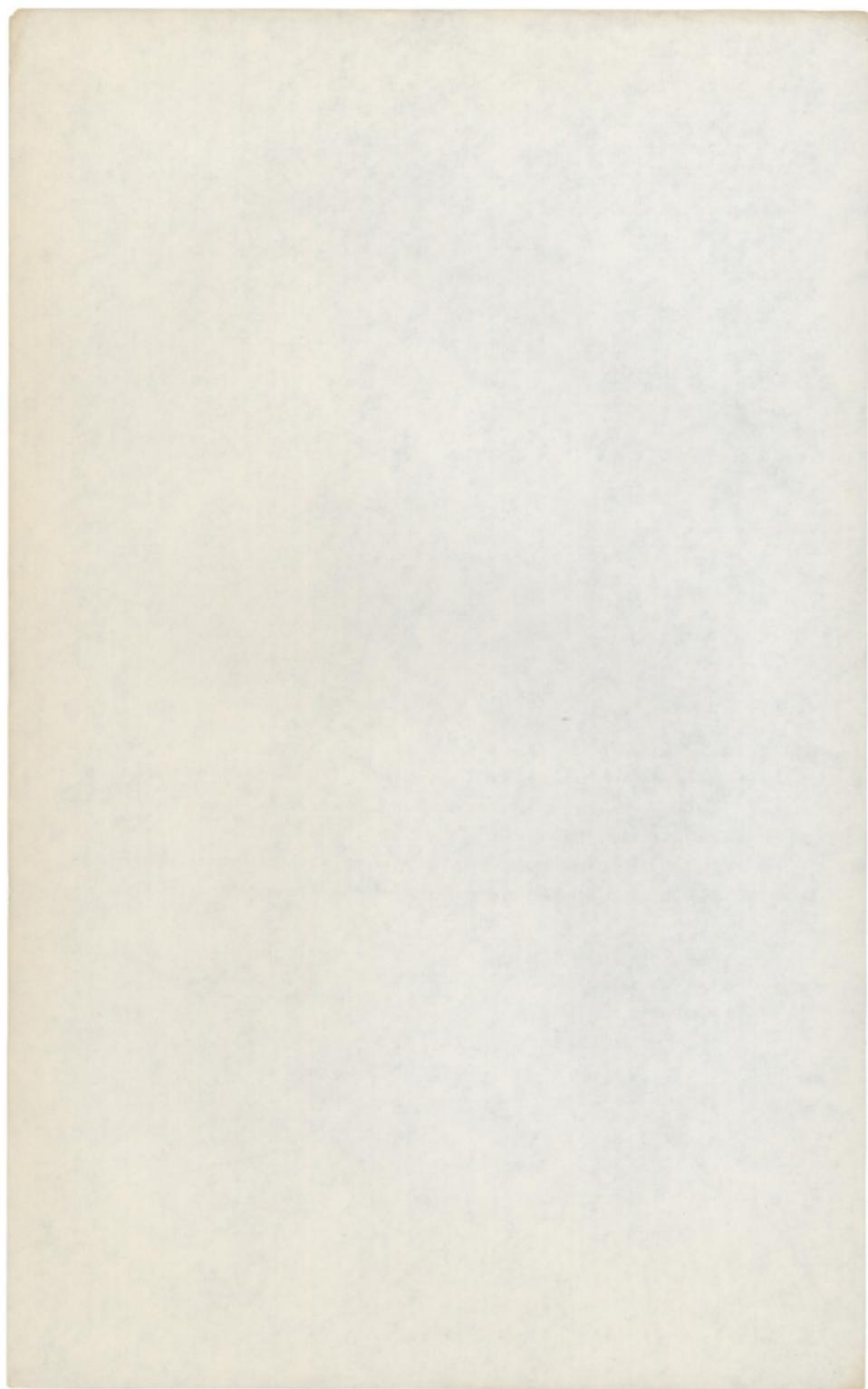
Πού είναι έκτενος ο "Ήρως" των 35 χρόνων, που τὸ λὸ-
για του χάραξαν τὸς καρδίες, ὅπως τὸ ἄλλοτε ἕνα γόνιμο, ἀλλὰ ἐγκαταλειμμένο χωράφι;
- Δὲν ἄρξανε νὰ ἴσφιξη [redacted] Ἐλλάδα, [redacted] Ὅσο δίκιο καὶ νά'χε, ἐζητώντας
μὲ μεγαλύτερη ὑποστήριξη ἀπὸ τὴ νεολαία, τοὺς συνοδούς του, τὸ κοινὸ του, δὲν μπο-
ροῦσε νὰ σφραγίσει γιὰ πολὺ τὸ βάρος τῆς "λιποταξίας". Πρὶν δοῦμε ὅμως τὴ δευτέρα φάση
αὐτῆς τῆς ἱστορίας, ποὺ πλαθειώνεται ἀπὸ σημαντικὰ πολιτικὰ γεγονότα, ὅς ἐκκεταχέν-
τοῦμε τὸ διέλειμμα, ἐφωλλίζοντας ἕνα βιβλίο, ποὺ κυκλοφόρησε ἀκριβῶς αὐτὴ τὴν ἐποχὴ,
σὲ τὴν τοῦ 1961. Ἦταν μὲ ἀσπλοχὴ ἀπὸ γραφτὰ τοῦ Νέκη μὲ τὸν τίτλο "Γιὰ τὴν Ἑλληνι-
κὴ Μουσικὴ". Ἦσαν σὲς 288 σελίδες τοῦ βιβλίου ὑπῆρχαν τὰ σημαντικώτερα ἄρθρα τοῦ, καθ-
θὼς καὶ οἱ συννευθῆτες ποὺ εἶχε δώσει, ἀπὸ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1952, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1961
πάνω σὲ προβλήματα τῆς συμφωνικῆς μουσικῆς, τῆς μουσικῆς σὲ θέατρο καὶ ^{πάλαι ὅτι} δια-
μάχη γιὰ τὸ λαϊκὸ [redacted] τραγούδι. [redacted] Κατοχυρωμένες ἦσαν καὶ ὅλες οἱ ἀντι-
θετικὲς ἀπόψεις, ὅπως εἶχαν δεῖ τὸ φῶς σὲς ἀσπλοχὴ τῶν ἐφημερίδων καὶ τέλος οἱ σημαντι-
κώτερες ἀνζητήσεις, ποὺ εἶχαν γίνει πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα μὲ φοιτητὰς καὶ νέους ἐργάτες.

Ἡρικὸ [redacted] ἀπὸ αὐτὰ τὰ κείμενα ^ἔ ἀποδοτῶν σὲ νὰ καταλάβουμε τὴν ἰδιαίτε-
ρη ψυχολογία τοῦ Νέκη καὶ ^ἔ ψυχογενῶν ^{Τὸ 60 τῶ} [redacted] μέχρι τὴν σὲση του ἀπὸ
νατι σὲ [redacted] ⁶⁰ πράγματα, καὶ τῆς μελλοντικῆς του ἀποφάσεως κὶ ἀντιδράσεως.

Σ' ἕνα κείμενο, γραμμένο τὸ 1957 σὲ Παρίσι, μὲ τὸν τίτλο "Ἡ Γενιά μας", διαβάζουμε:

"Ἀνάμεσα σὲ σύγχρονο συνόστημα

καὶ σὲ σύγχρονο ἀκροατὴ ἔχουν ὑψώσει μὲγάλα καὶ ὑψηλά τελεχῆ. Ἡδὲ καὶ ὅταν ἀκόμα ὁ πρῶτος
ἐπιχειρεῖ κατὰ καιροὺς ἀκαθόριστους, ἀπεγνωσμένες "ἐξόδους", μάταια θὰ προσπαθῆσει νὰ διασταυ-
ρῶσει τὸ βλέμμα του, νὰ σφίξει ἕνα χεῖρ, νὰ μιλήσει πρόσωπο μὲ πρόσωπο. Ἔξω ἀπὸ τὰ τελεχῆ τὸν
περιμένει ἡ ἔρημος τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀδιαφορίας. Τὸ κοινὸ μοιρασμένο σὲ χιλιά θάματα
τῆς ἐποχῆς του δὲν ἔχει περιθώρια γιὰ τὰ "ὑπὸ κατασκευὴν" καὶ τὰ "ὑπὸ δοκιμασίων". Στὸν
καιρὸ μας δὲν ἐπιβάλλεται παρὰ μόνον τὸ ὀλοκληρωμένο, τὸ καθορισμένο καὶ τὸ συγχροτημένο
ἀπὸ τὸ Α ἕως τὸ Ω.

(43)

— 7: —

9: —

»... Πρέπει, λοιπόν, να φροντίσουμε να ανακαλύψουμε μέσα στη μέτρα του άρθρου, τα συγκεκριμένα πρόσωπα που θα μας καταλάβουν, άκμα κι αν βρισκόμαστε σ' αυτό το ρευστό στάδιο της άναζητήσης και της άγωνίας, γιατί άκριβως μας ένώνουν μαζί τους κοινή πέτρα, κοινός άγώνας και έλλiptες, κοινά ίδιανικά.

»... Ποιός μπορεί να είναι λοιπόν το κοινό του συνθέτη που ήρθε στη ζωή του άφ' ουχτερίνης μάχης, φυλακής, διαδηλώσεως και έξορσης;

»... "Όταν σκέφτομαι το παρελθόν, σκοντάφτω πάνω σε παγωμένα πρόσωπα που με κοιτάζουν με τή όρθάνοιχτά, ζωντανά τους μάτια. Σ' αυτούς τους σκοτωμένους φίλους έχω αφιερώσει ως τή ώρα σχεδόν όλο μου τή έργο. Όταν όμως θα έπιχειρήσω με τή σειρά μου τής άπεγνωσμένες "έξόδους", αυτοί θα λείπουν άπό τής αΐθουσας τών συναυλιών."

»... Έρχονται μετά οι χιλιάδες φίλοι, οι χαμένοι, πεταγμένοι άπό όω κι' άπό κετ, τσακισμένοι γιατί ήσαν πολύ περήφανοι, σακατεμένοι γιατί ήταν πολύ λεβέντες. Πού βρίσκονται τήρα;

»... Έφρω, πώς πίσω άπό τή κοινότητα πρόσωπο, κρύβεται τή μυαλό που σπινθηρίζει. Κότω άπό τή ήρεμος και ήπιοις τρόποις παραμονεθεί, έσβεστη ή χαλύβδινη έλεση. Τους γνώρισα καλά τους χαμένους μου φίλους. Όταν όμως τους συγκρίνω με τή όνύματα και τους τόποις που λάμπουν πάνω στο θαλό ούρανό της σύγχρονης 'Αθήνας, θέλω μου καγχάζω. Άλλοιμονο, ή άληθινή όδξα και όδναμη του Έφρους, έχει καταντήσει ένας πελώριος ύπόγειος ποταμός. Παραγγελιοφόδοι, όδσκαλοι, μικροπωλητές, άνεργοί, έπιστημονες, μικροπύλλοι, γνωρίζουν ύραγες πώς συνδέτες και καλλιτέχνης όμοιοί τους, τόδε φωνάζουν μέσα στους τοίχους της αΐθουσας τών συναυλιών;

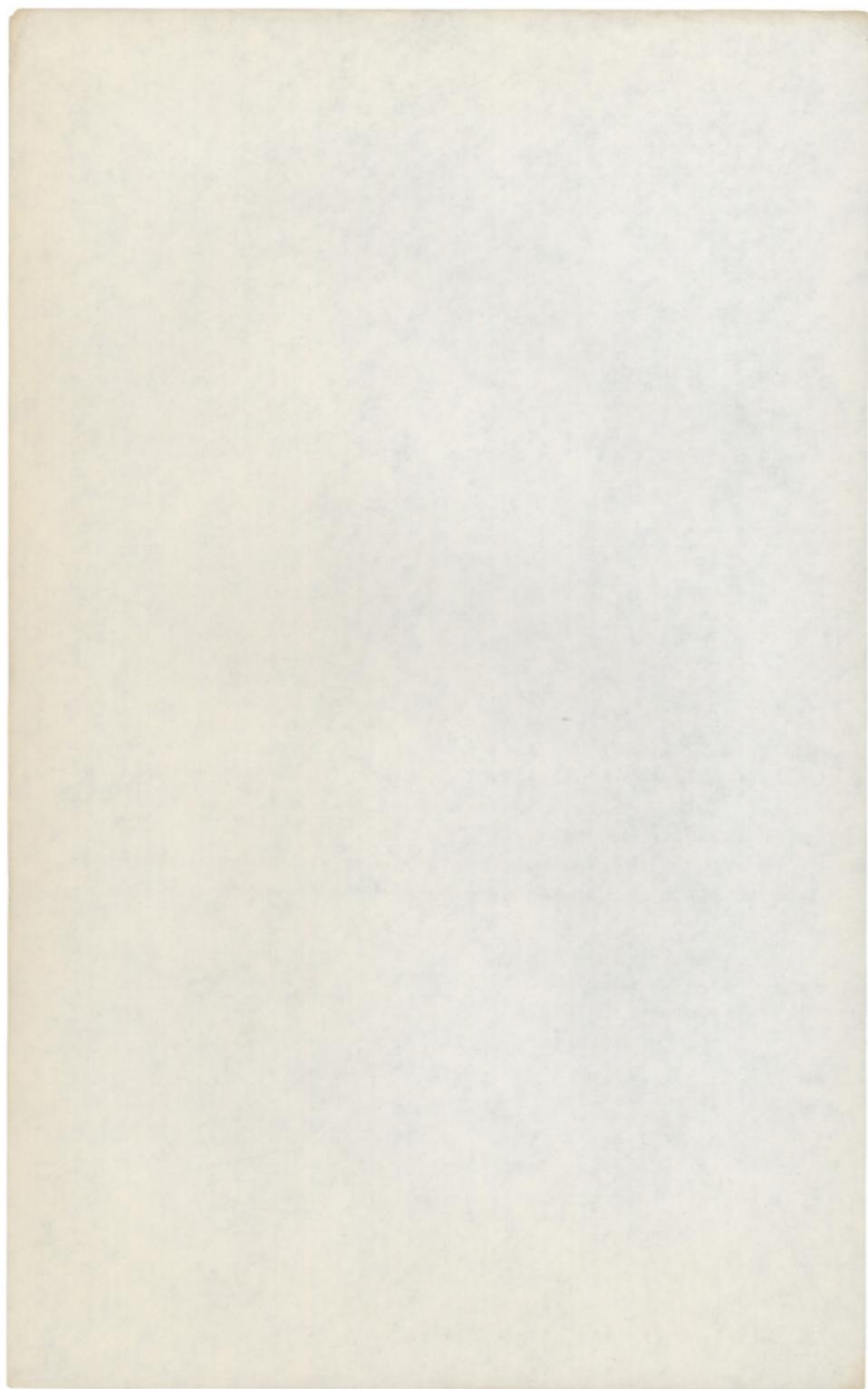
»..... Αύτή είναι πράγματι ή άληθινή όδξα του καλλιτέχνη. Όμως αν ένα βιβλίο ή ένα τραγούδι μπορούν να μπούν μέσα σε κάθε σπίτι, καλύβα ή σπηνή, ένα έργο συμφωνικό, γραμμένο γιά να παιχτεί άπό όω μουσικός, μέσα σε μία όδα, μία φόρα, μ' ένα μοναδικό κοινό, είναι καταδικασμένο άφου δεινοπαθήσει γιά λίγο άνάμεσα στις τυπωμένες γραμμές της κριτικής, να σιγοσβήσει και να λησμονηθεί. Δε θα μένει παρά μία συγκεκριμένη άνάμνηση του προσώχτικού και καλοπροαίρετου άκροατή, ως που να ξεχαστεί κι αύτή γιά ν' άπομείνουν τελικά οι ψυχρές νέτες πάνω στο ψυχρό χαρτί.

Delete

»... Είναι όμως δυνατό μέσα σ' αυτό τή λίγα, τή πυκνά λεπτά, που πάνω τους πλέκονται και χωρούν με κλωστή άπό ήχους, ύλλα σχήματα, ρυθμοί, όγκοι και χρώματα ήχητικά, ν' άνάψουμε μικρή πυρκαγιά, να γεννήσουμε μικρά θαύματα, μέσα σε καρδιές και σε σκέψεις, που έχει προετοιμάσει

— μία διαδικασία όνύλογη, μία ένύσταση παρόμοια με κείνη που ύπάρχει στο έργο;.....

»..... Έιγός-σιγός όμως άνάκλιμα, πώς ή άληθινή όδξα του καλλιτέχνη είναι έκείνη που τόν όδηγεί μέσα άπό τήν ίδία του τή ζωή-όταν — αυτή ή ζωή μέλιτα δέν είναι μόνο ή δική του, αλλά είναι ή ζωή του τόπου του, τών γνωστών και άγνωστών του, του καιρής του. Άπό κετ και ήρα δίχως "ντροπή" κι άμφιβολίες σκέφτηκα πώς τή πιο άπλό και φυσικό πράγμα γιά μένα είναι να "διηγηθώ" με τόν δικό μου μουσικό τρόπο, τής "ίστορτες", που είναι συνιστώμενες όλων τών "ίστοριών". Άληθής να ζοναζωντανή τόν χαρακτήρα, τή γέυση, τή κλίμα, και τήν άγωνία τους μέσα άπό τής χιλιάδες τους συναισθηματικούς κυματισμούς και τής διακυμάνσεις που

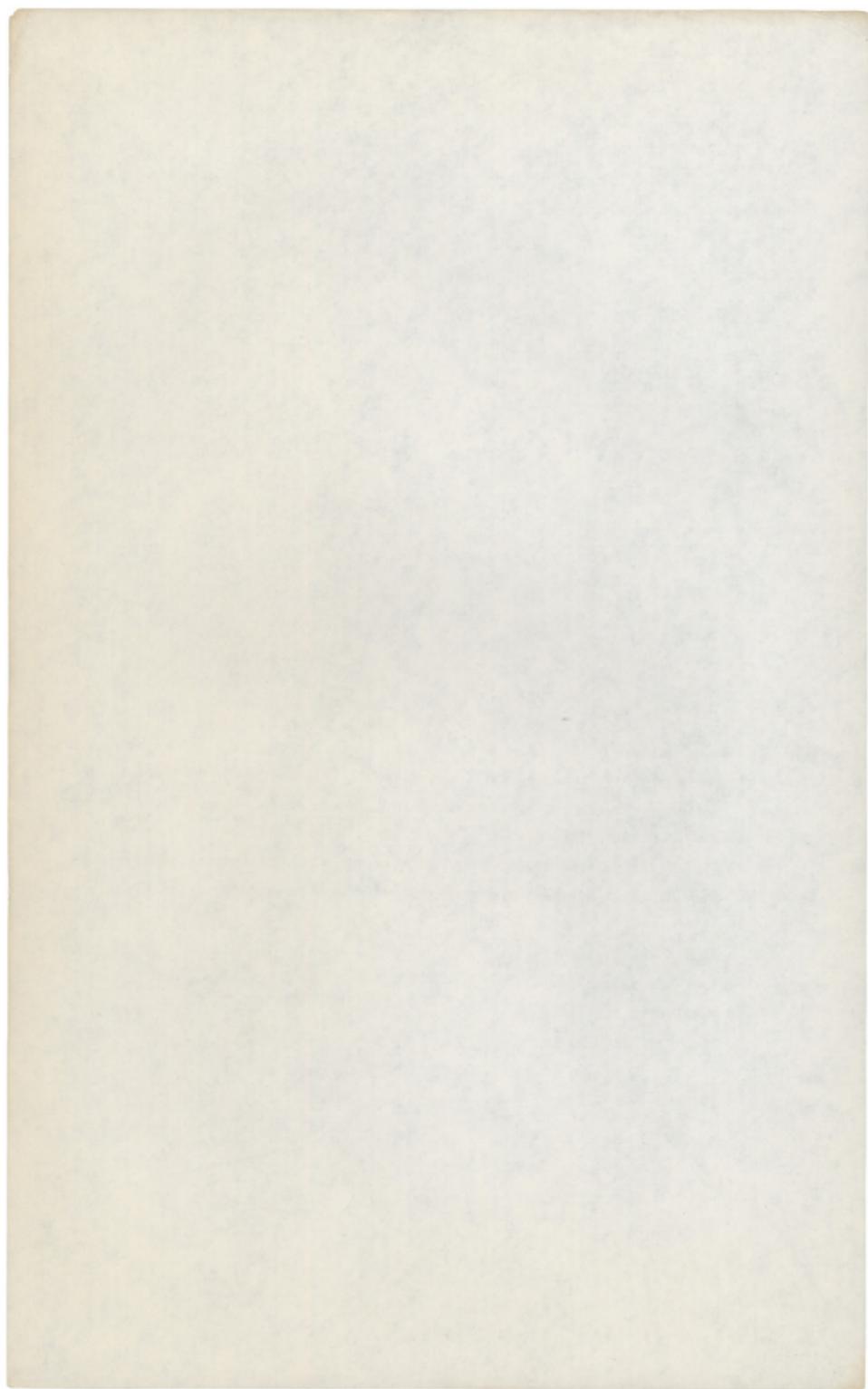
είναι το μουσικό έργο....."

)... Πισανό να πρέπει να δώσουμε άκμα στον άκροστή τó (μύθο) του έργου, γιατί όσο και να τονίζουμε ότι η μουσική όν εξηγείται και όν αναλύεται σε σκέψεις λογικές, ό άκροστή όδ προσπαθήσει να "εξηγήσει" λογικά αυτό που άκούει για πρώτη φορά..."

)... Η "εξήγηση" αυτή όδ πρέπει να ξεπερνά τά όρια ένός έργου. όδ πρέπει να καθορίζει την "φιλοσοφία" του καλλιτέχνη, δηλαδή τή σίση του σε σχέση με τά προβλήματα της ζωής και της τέχνης. Πρέπει δηλαδή ν' άποφασίσει να πεί καθαρό αυτό που σκεφτείται και να τοποθετηθεί έξω και με κίνδυνο να στενέψει τόν κύκλο της έπιρροής του. Είναι βέβαιο, μετά, πώς όν ή τέχνη του περιέχει βιώσιμα στοιχεία, όδ επεκτείνει την άκτινοβολία της σταθερά, και όδ

έπιβραϊώσει νέες κατακτήσεις και σε όλονα πλατόφο κοινά

Είνα άλλο έργο, γραμμένο το 1956, διαβάζουμε: Κ... Σ' όλη τή έποχή παρακμής της Μουσικής Τέχνης,

συναντήσε με σαν τελευταίο στάδιο άποσύνδεσης τόν βιρτουοζισμό—"βενετισμό". Σήμερα τό φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται με πολύ μεγάλες αξιώσεις και ώς ένα σημετό έχει προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες. Όδήγησε όμας μοιράσα σ' ένα διείξεδο, που θα μπορούσαμε νά τό άπόκαλέσουμε αυτοματισμό. . . Άλλοτε ύπήρχε κατ' άρχήν ή μουσική που έρμηνευόταν άπό τόν εκτελεστή. Σήμερα ύπάρχει κατ' άρχήν ό 'Ερμηνευτής, που έκφέλετ τή μουσική.

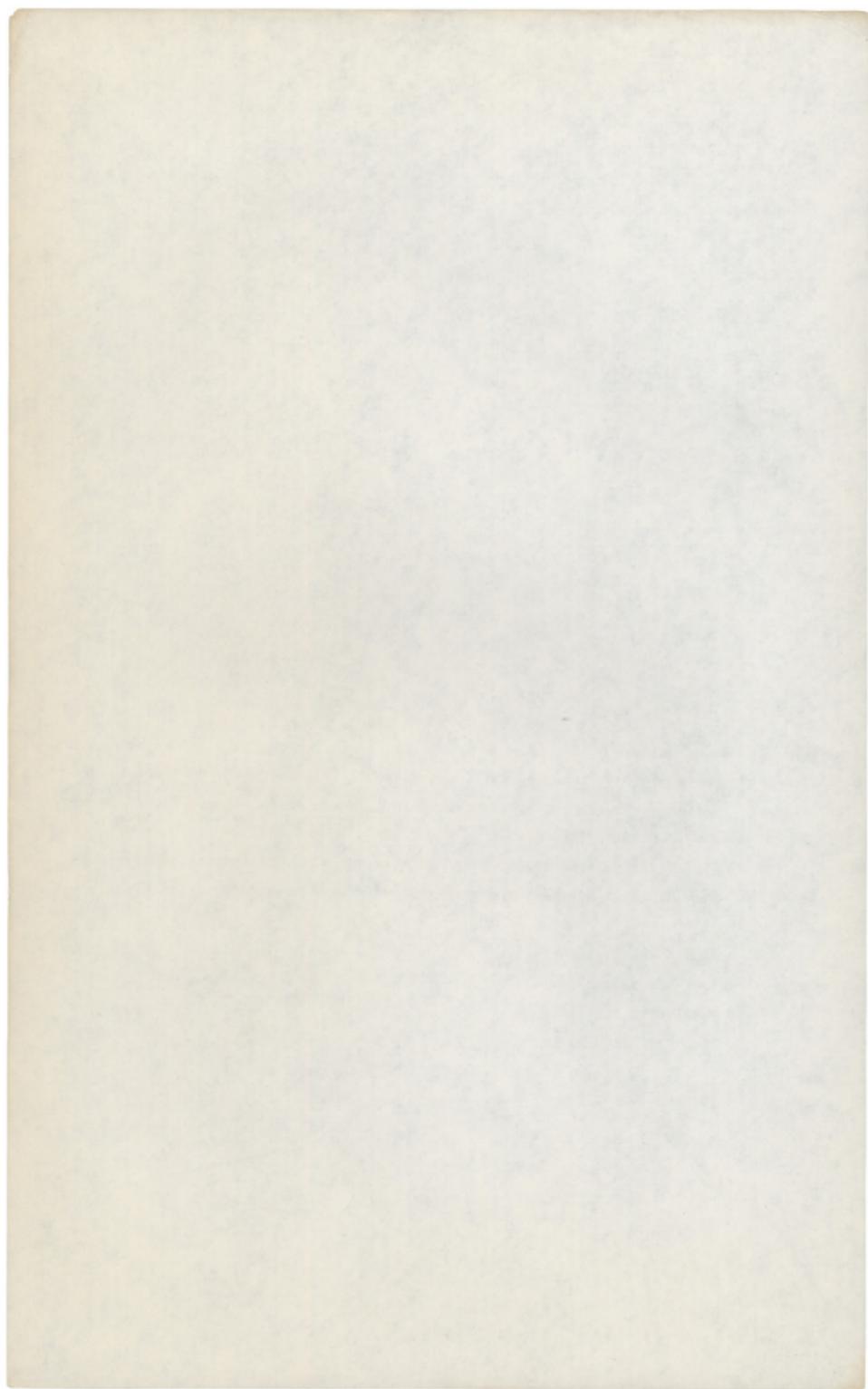
)). . . Ο βενετισμός, είναι μία παραφύδα του ήκρατου ύποκειμενισμού—της άρρώστειας αυτής του καιρού μας—ένα είδος έπιδητικού ναρκισσισμού, έξαρση του προσώπου "ύπερβνω" και "έκτός της μέτρας". Σήμερα ό νέος καλλιτέχνης προτομίζεται σύστηματικό γιά ένα είδος "μοναχικό" βίου, είναι αφιχόμενος ένω τέλει μέσα τήν άσπύτητα τών παρών μαθητιών.
 Το "όργανο" γίνεται φετίχισμο, γίνεται ό "άγριος θεός τών δασών, που πρέπει ν' άπομυθήσει όλους τους χυμούς μέσα τώης γιά νά έλιλωθετ". Ο βενετισμός, κατόνησε βιομηχανία και χιλιάδες ώδες ώδες σ' όλο τόν κόσμο παράγουν "κατά μέτρας" κουρδισμένες μηχανές, όλονα και τελειότερες, που όφείλουν με τή σεραά τους νά γίνουν φωτισμένες άρσεις και χρηματιστηριακές μετχές, με άξίες που άνεβοκατεβαίνουν όπως οί άξίες του βραζιλιανού καφέ.

)). . . Πάει στό βενετισμό, έχει φουτρώσει ένα νέο λουλοδοξία: όνομισμός. Ετή βάση είναι τό ίδιο φαινόμενο. Ο βενετισμός, έρμηνεύεται σαν "λαϊκός" ύποκειμενισμός, μέσα κι άπευδύνατο στις μεγάλες μέτρας, ένω ό'νομισμός, αυτοπεριορίζεται, όπως είπαμε, έναντι τών πολλών, στό στενό "άριστοκρατικό" του κύκλο. Άλλη διαφορά ό βενετισμός έχει καταλάβει τόν έρμηνευτικό τομέα της μουσικής. Ο νομισμός φιλοδοξεί νά κατακτήσει τόν δημιουργικό.

)). . . Ο ήχος μέσα στην όλη διαδικασία της μουσικής τέχνης ύπήρξε πάντοτε ένα μέσον. Έξαιρετικά πολιτικό έξ ήλλου. Στις ήμερες μας κατόνησε σκοπός. Νά άμείψασ—άμείψασ ένα θεμελιακό γνώρισμα μέσα στό έργο τών ούλτραμοντέρνων της έποχής μας. "ήχοι πρωτεύουποι, συνθετικοί και άποσυνθετικοί, ήχοι άπθανοί, με ποιά είναι ή έερή φροντίδα μέσα δλόκληρης σχολής που αυτοτοποθετείται στην πρωτοπορία της σύγχρονης τέχνης. Το πρόβλημα έν τούτοις είναι πρρότερο βαθύ και θα ταν άσυγχώρητη έπιπολαίωση έν τοποθετούσαμε όλους τους σύγχρονους "πρωτοποριακούς" συνθέτες μέσα στό ίδιο σκοβίλι: τόν "νομισμό". . . Είναι φανερό ότι έν γιά τους μέν—τους ειλικρινείς—ό δωδεκαφθογγισμός παρουσιάζεται σαν μία άναπόφευκτη άναγκαιότητα, γιά τους δε—τους ανόμ—είναι ή σανίδα σωτηρίας έν τώ μέσω της νυκτός.

)). . . Και νά ή έξηγησιό νέος συνθέτης φλεγγεται στην άναζήτηση του γιά ένα νέο σύστημα. Και είναι τρομερό έν σκεφτεί κανείς πώς ή έποχή μας έφτασε στό σημετό νά ζητή άάβ κάθε συνθέτη νά γίνεται ό ίδιος κατ' άρχήν έξεστρετής ένός δικού του, πρωτότυπου, προσωπικού, όχι πιά ύφρου. Όχι χαρακτηριστικά και τρόπου, όχι συναισθηματικού κόσμου, άλλό δικού του συστήματος. Άλλά αυτό είναι ένα βήρος, είναι μία μάτρα που έλαχε μέσα σ' όλη τήν ιστορία της μουσικής σ' 3-4 ξεχωριστές μεγαλοφυίες, όσες άκριβώς βρέθηκαν στό ιστορικό σταυροδρόμι άνάμεσα σ' δύο διαφορετικές κόσμους, σ' δύο διαφορετικές ιστορικές έποχές.

)). . . Σήμερα άκριβώς έχουμε φτάσει σ' ένα τέλει διείξεδο. θανταστίζε ένα πλατό ποτόμι που έ-

νάνει εώς κοίτες του τῶ ρεθματα ὅλης τῆς Δυτικῆς Μουσικῆς ('Ιταλική-Γαλλική καὶ Γερμανική Μουσική) νὰ κατεβαίνει προχωρώντας ἄδύσια πρὸς τὸ μέλλον. Καὶ ἑσπικῶς ἕνας χεζιμαρὸς (ἡ Ρωσική σχολή)-τὰ κατὰ τῶπους φοκλιδρ-ἡ "ἔξωτική" μουσική). Ἡ συνέντευξη τῶν ὁδῶ ρευμάτων εἶναι συγκλονιστική. Ἡ παραπέρα ὁμῶς ἐξελίξη τῶσο τοῦ ἑνός, ὅσο καὶ τοῦ ἄλλου, συβιβρεται μέσα σὲ μιά ὀνχη χωρὶς προηγουμένοι. Τὰ νερὰ ἐνώνονται, ὅμως ἡ κοίτη ἔχει χαθεῖ...

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ κῶπως ἀπλοῦκό σχῆμα δίνεται μισθολογία ἕστω εἰκὼν τοῦ σύγχρονου ἀδιέξοδου τῆς μουσικῆς. Πρῶτο θῆμα αὐτῆς τῆς κρίσης εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Στραβελίνσκι, ποὺ ἡ πρώτη του περίοδος ἀνήκει ἄκριτως σὲ τὸ σημεῖο τῆς βραίας σύγκρουσης τῶν ὁδῶ κῶσμων. Μιλῶ, Χόνεγκερ, Μπέρτοκ, Προκόφιεφ, Χίντεμπε καὶ Σουτσκόβιτς κατέχονται ἀπὸ τὴν ἴδια ἀγωγή νὰ εἰσέλθουν τοὺς χτυπᾶ πότε ἐδῶ καὶ πότε κεῖ, ἀνοίγουν ^{δικαίως} τοὺς δρόμους, ποὺ ἄλλοτε εἶναι ἀσφυκτικὰ στενοί, καὶ ἂν ἀφήνουν εἶσα γιὰ ἄλλους καὶ ἄλλοτε γίνονται κῶπως πλατύτεροι. Κανένας ἀκόμα ἂν ἔχει βρεῖ τὴν πλατεῖα κοίτη. Ἄραγε ὅμως αὐτὸ τὸ γιγάντιο ῥόλο, αὐτὴ τὴν εὐθύνη, εἶναι δυνατόν νὰ τὴν ἐπιμοισθῆ μόνο ἕνας συνθέτης; Καὶ ἂν εἶναι παράλογο νὰ ζητῶμε σήμερα ἀπὸ τοὺς ἑκατοντάδες σύγχρονους συνθέτες ἕνα χρέος ποὺ ἡ ἱστορία ἂν τὸ γύριφε γὰρ πρὸς τὸ Νότσαρτ ^{ὅτι ἀπὸ τὴν} Μπέρτοκ;

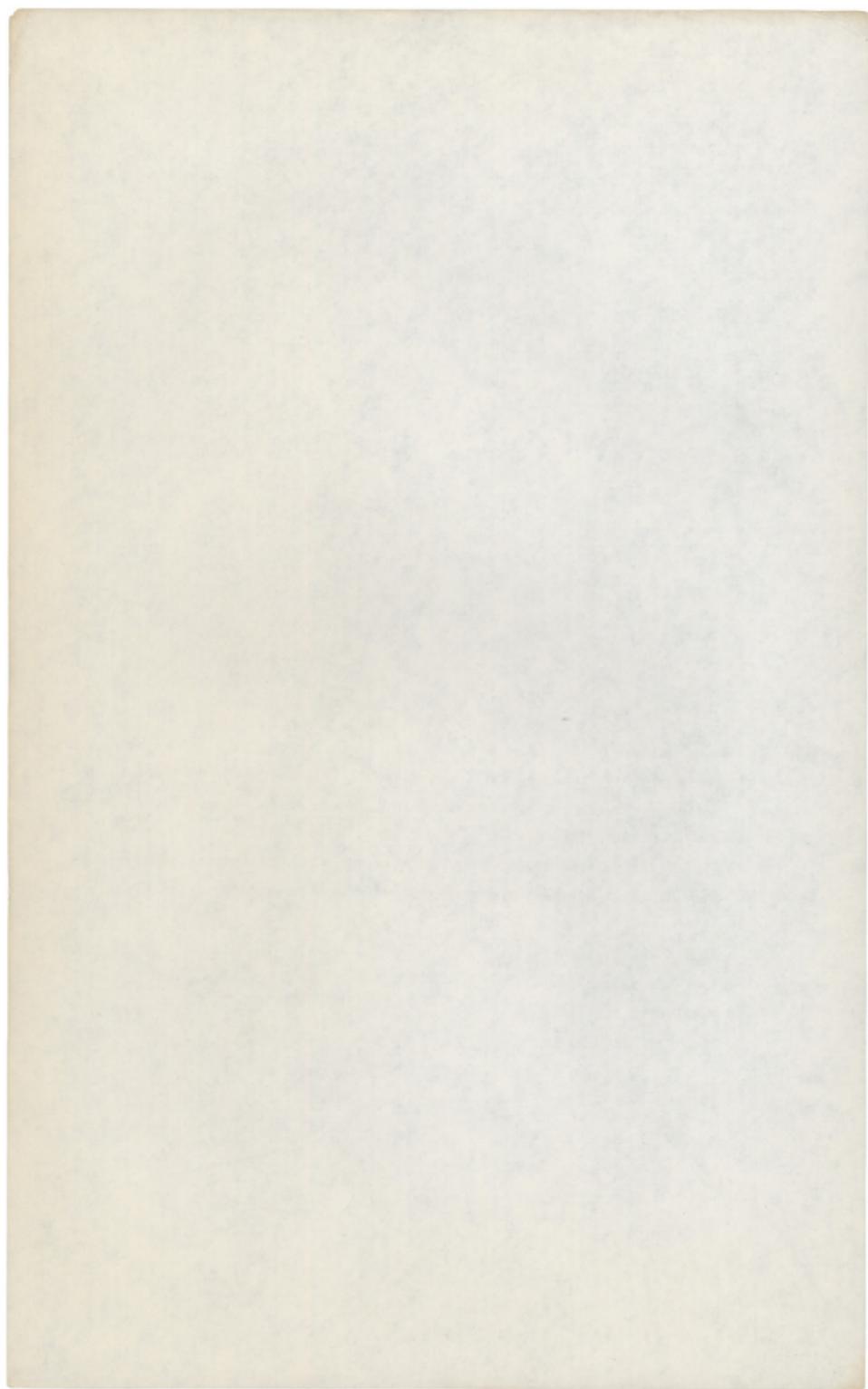
))... Καμὴ ἀπάντηση σὲ πᾶμπολλα βασανιστικὰ ἐρωτήματα ἂν λῶνε τὴν ἀγωνία τοῦ σύγχρονου συνθέτη-ποὺ εἶναι ἡ ἀγωνία τῆς σύγχρονης μουσικῆς-ποὺ εἰς πᾶν νὰ ἐκλέξει ἀναγκαστικὰ ἀνάμεσα σὲ δύο δρόμους. Ἀπλοῦς εἶτε τὸ δρόμο ποὺ τοῦ προσφέρει τὸ μοναδικὸ σύστημα τοῦ καιροῦ μας, ὁ δωδεκαφθογγισμός, εἶτε τὸ δρόμο ^{ἁπλῶς} ἄδύτηλα προσωπικῆς κατεύθυνσης ποὺ εἰς τὸν ἐκείνου δρόμο, ὁλομνάχο καὶ χωρὶς συμβόχους, σὴ μὲς ἑνός στίβου ὅπου κῶδε στιγμή εἰς βρῶσκει σὴν ἀνάγκη νὰ ὑπερτάσσει τὴν συντριπτικὴ ἀνάμετρήση μὲ τὰ κατ' ἔξοχὴν ἐπικρατέστερα ἐκείνα τῆς ἐποχῆς του".

(Ἡ ὀβεντερισμός καὶ ὁ ἄνομιτισμός ὄδηγουν σὲ θάνατο τῆς μουσικῆς"-Ἐπιθεώρηση Τέχνης, τόμος Δ' 1956, σελ. 208 κ. ε.)

Ἐτὸ ἔργο του "Μουσική καὶ ἰδέες", γράφει ἀνάμεσα στ' ἄλλα: (... Ἄς παρακολουθήσουμε τὸ ὄμοιο: Τέχνη καὶ Τεχνική. Ἐἶναι τῶσο ὀργανικὸ συνδεδεμένα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα μέσα σὲ κῶδε ἕργο τέχνης, ὅστε εἶναι ἀδύνατο νὰ παραβλέψουμε τὸ δευτέρο δίχως νὰ ἠπηρέασουμε τὸ πρῶτο-καὶ ἀντίστροφο.

)) Ὅστε ἡ ἄρνηση τῆς κληρονομίας καὶ τῆς παραπέρα ἐξελίξης τῶν μουσικῶν ἰδεῶν, ὅπως μὲς τῆς κληρονομίας ἡ σύγχρονη δυτικὴ μουσικὴ τέχνη, μὲς ὄδηγετ κατ' ἀνάγκη σὴν στασιμότητα τῆς μουσικῆς ἐπιστήμης (τεχνικῆς) μέσα σὴν μουσικὴ σύνθεση.

)) Ἐπει, σὴν ἐποχῆ μας, ἡ πρῶτος λ. χ. τῶν σοβιετικῶν συνθετῶν νὰ κῶνουν προοδυστικὴ μουσική, εἶναι ἀνεξάρτητο ἀπὸ τὸ συγκεκριμένο ἀποτελέσματα ποὺ ἔχουμε μπροστὸς μας. Αὐτὸ τὸ λῶθος ἐξηγεῖται βασικὰ, ἀπὸ τὸν διχωρισμὸ ποὺ γίνεται σὴν Σοβιετικὴ ἔνωση ἀνάμεσα σὴν Τέχνη καὶ σὴν Ἐπιστήμη. Ἀπλοῦς ἔδν γιὰ τὴν Ἐπιστήμη ἡ ἔσση εἶναι ὅτι τὸ σοσιαλιστικὸ κῶδοσῶς ὀφείλει νὰ πάρε καὶ νὰ ἐξελέξει ἀπ' τὸ ἀνάτο τῶς σημεῖο καὶ ἴερο, τῆς ἐπιστή-

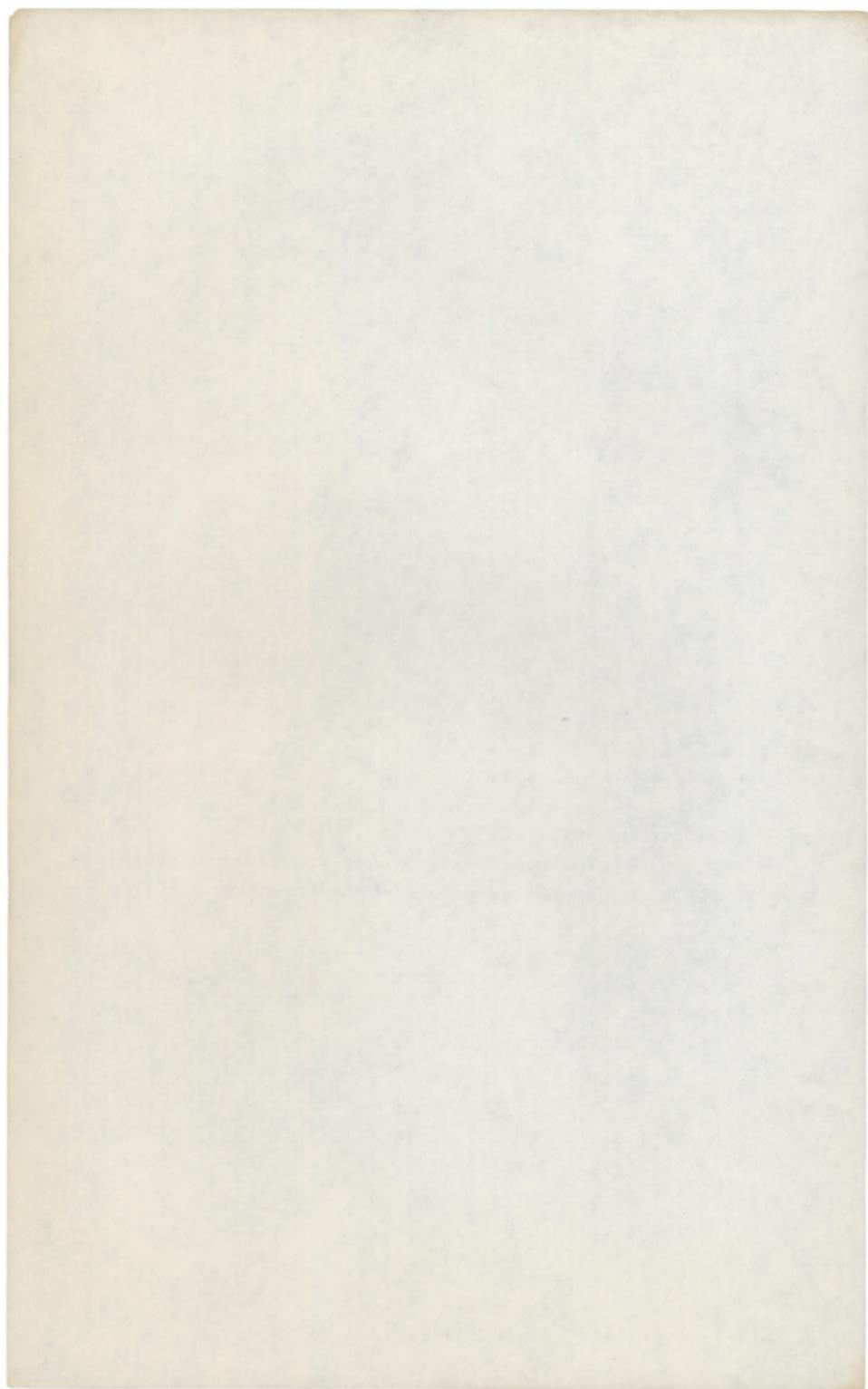
μονικες κατακτησεις του καπιταλισμου,στην Τεχνη δρνευται την κληρονομια με το επικρισημα πως ~~ο~~ σφ ο,τι οφορ τις ιδεες ο σοσιαλισμος προηγεται.ΕΤοιμας ομως ποσο οργανικα ειναι συνδεμενες η ιδεα-τεχνη με την τεχνικη.

Μπράγασι,το προβλημα που τιδνεται μεσα στο συγκεκριμενα σοβιετικα μουσικα Ξργα(η τουλαχιστα στην συντηρητικη τους πλειοψηφια)ειναι προβληματα ως ειναι το πλετοστον ξεπροσαμφνα σφ σφση με την εελλιθη και τις ανηκαιδητες της σύγχρονης σύνθεσης. Από την οποη αυτή πρέπει να παραδεχτομε οτι πολλοι από τους "δυτικούς" συνθετες της εποχης μας είναι πολυ πιο μπροστά σφ ο,τι οφορ την επανδσταση μεσα στη μουσικη σύνθεση,από τους "επαναστάτες" συνθετες του σοσιαλιστικου κβτους,κατά τον ίδιο τρόπο που οι Χδυνε και Νόσαρετ ξεφροσαν την επαναστατικη μουσικη ιδεα της εποχης τους.

) Η Μουσικη δεν επευδνεται στο συγκεκριμενο,αλλά στο απρημενο.Δεν επευδνεται στο ειδικδ,αλλά στο γενικδ.Δεν προκαλε αντιδρσεις λογικες,αλλά συναισηματικες. "Οστε ειδικα και λογικα δεν μπορεί να υπάρξει μελωδία ανθρωπινη και ορμονια απόανθρωπη, ρυθμοε προδευτικε και ενορχηστρωση αντιδραστικη.Υπαρχει μόνο γνησιδητητα και ποιδητητα των εκφορατικων μφων.Υπαρχει καλα και κακη μουσικη.Η πρώτη ειναι η προδευτικη,η ανθρωπινη μουσικη,απ'οπου και οπως και αν προφρχεται.Η δευτερη κατ'ανόγκην η αντιπροδευτικη μουσικη,η συντηρητικη μουσικη,απ'οπου και οπως και αν προφρχεται"(Άρθρο δημοσιευμενο στην "Κριτικη",τευχος 6,1959,σελ.246 κ.ε.).

Τδ πως τελικα οδηγήθηκε στον προσωπικδ του δρδο,στη μουσικη,μπορομε να το δομε στο παρακάτω: "...Τδ προβληματα μεσα στη σύγχρονη σύνθεση Ξχουν πυκνωετ,Ξχουν κυριως δευνηετ.Κανεις δεν μπορεί να προβλεπει που θα οδηγήσουν τελικα όλες αυτές οι λυσσολες ξεφρευησεις μαζί με τις αναπόφευκτε άκρδητες τους.Πολλοι πιστεθουν οτι το επόμενο στάδιο της μουσικης θα ειναι η ηλεκτρονικη μουσικη.Είναι πολυ πιθανόν.Προσωπικα πιστερω άκομα,οτι ο καθοριστικδ ρολοε για την άελα σφ και την άνοχη στο χρονο ενδε Ξργου,παρμένει η μουσικη Ξμπνευση,οπως αποκαλύπτεται με την ιδιδητητα του γνησιου μουσικου να δημιουργετ την μουσικη σπερματογδο ούσα,δηλαδή το μουσικδ μοτίβο.Τδ μουσικδ μοτίβο ειναι άκριβδω ενα θαυμα (οπως η "σύλληψη"),γιατι ενω μπορομε να το ξερευησομε,άναλύσομε και ξεγηήσομε μεε ειναι δύνατο να το άναπαρδομε.Και αυτό άκριβδω νομίζω οτι στο βαθμο επιδιώκει η πλέον δορυβάδη από όλες τις άμδρε των νέων συνθετων,(με επικεφαληε τους Νπουλε και Ξτοκχδουζεν)όπου Ξχει αύτησε και σφ βαθμδ άνυπόφορο το ρολο της έπιστημης και ιδιαιτερα των μαθηματικων μεσα στο Ξργα τους...

)...Προσωπικα είμαι ιδιαιτερα εύτυχη,που είμαι "Ελληνας.Δεν το λέω αυτό συναισηματικα αλλά λογικδ-ρεαλιστικα.Γιατι η "Ελλδα μου προσφερι ειπλά με ά δυνατή βάση,όπου μπορω να σταθώ στο πόδια μου και άκομα να προχωρήσω,ένω βλέπω σφωε γύρω μου,στην Ευρώπη πολλοτε νεους να παρξπλουν και να διατάζου,γιατι τους λειπει άκριβδω μεε τέτια βάση.Είναι "ειπλά",γιατι πρώτον η "Ελλδα ειναι ένας ιδιαιτερος κδσμος(τόσο πολιτε όσο κι

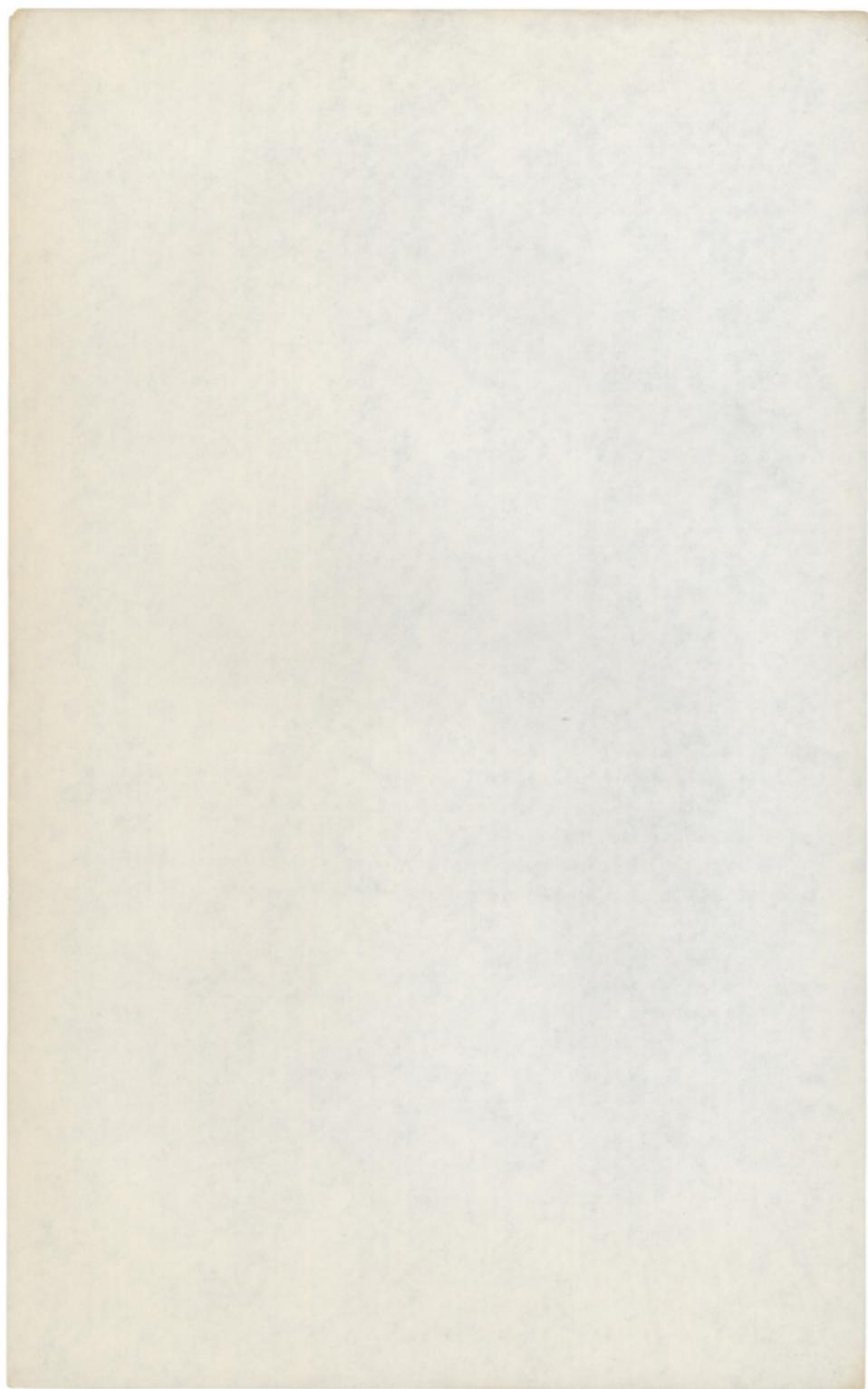

ἀνεξεργασίας) πλοσίος, δυνατός, χυμώδης. Αὕτη εἶναι ἡ ἔδρα τῆς Ἑλλάδος, ἡ μοῖρα της, τὸ μα-
 τήριό της, ἡ ἀντοχή της. Δεύτερο, σὲν τοῖς μου διαπιστώω, ὅτι ἡ μουσικὴ μας κληρονομιά, ἡ
 μουσικὴ γλῶσσα ποὺ χρησιμοποίησε ὁ λαὸς μας ἀνέμεισε στοὺς αἰῶνες, γιὰ νὰ ~~ἐκ-~~
 φραστῆ, λήθητι σὲν διαμένει ἀνέμεισε στὴς μουσικὰς γλώσσας τῶν ἄλλων λαῶν.

Μουσικὰ σήμερα τὸ νὰ γράφω, ὅπως θάλα νὰ πιστεύω ὅτι γράφω, ἑλληνικὴ μουσικὴ, ὅσον εἶναι
 πρόβλημα συρραφῆς τῆς μίσε μετὰ τὴν ἑλλή δημοτικοφωνῶν μελωδιῶν. Ἀντίθετα προσπαθῶ νὰ
 ὁδηγηθῶ στὴν οὐσία, στὴ δομὴ, σὲν ἀπόσταγμα αὐτοῦ τοῦ ἕλικου. Ἄδ ἀγγέλω τὸ "χαρακτήρα" του
 καὶ νὰ τὸν πλέω μ' ἕναν τρόπο, ποὺ προσπαθῶ, ὅσο γίνεται, νὰ τὸν κῶμα πιδ προσωπικῶς (Ἐ-
 νέντευξη σὲ "Ἠφα", 20 αὐγούστου 1959).

~~_____~~ αἰθὴν συνέντευξη σὲ "Ταχυδρόμο", σὲν Ἰούλιῳ τοῦ 1960:

~~_____~~ ἀναλθοντας τὸ ρόλο τῆς μουσικοκριτικῆς, ^{λεβ} ἀναλθοντας εἶναι γνωστὸ
 ὅτι ὁ μέσο ἀκροατῆς δὲν ἀκούει μουσικὴ μὲ τ' αὐτὴ τοῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν φωνή του. Ἄς πῶ-
 ρουμε π. χ. τὴν περίπτωση Γκερσοῦν, πρὶν καὶ μετὰ τὸ γνωστὸ φίλμ τοῦ Ἑδλυγουντ. Αὕτη ἡ
 "φιλολογοῖα" γῶρω ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ συνθέτη καὶ τὴς περιστάσεις ποὺ γράφτηκε ἡ τῶδε σύν-
 θεσή του, ἐξοικειώνουν τὸ μέσο ἀκροατῆ, τὸν φέρουν πιδ κοντὰ σὲν συνθέτη, ποὺ τῶρα τὸν
 "καταλαβαίνει" εὐκολώτερα. (Αὐτὸ τὸ ρῆμα ἀλθθαι, τὸ "καταλαβαίνω" ἔχει κῶνει πιδ πολὺ
 κακὸ στὴ μουσικὴ ἀπ' ὅλους τοὺς μουσικοκριτικοὺς μαζγεφνους! Ἐυχὰ σοῦ λένε γιὰ ἕνα ἔρ-
 γο: "ἄρρα, μὲ συγκινεῖ, μὲ συνεπαίρνει—ὅμως δὲν τὸ καταλαβαίνω"...). Τὶ αὐτὸ μῆε εἶναι
 ἀπαραίτητοι νῆσι μουσικοκριτικοί=μουσικολόγοι, ποὺ θὰ προσπαθήσουν νὰ φέρουν μὲ τὸ γραφτὶ
 τους τὴ νῆο μουσικὴ καὶ τὴν κωνοδργεα ἔρμηνεια κοντὰ στοὺς ἀκροατῆς. Ἄδ δημιουργήσουν
 -ὅπως οἱ συνδερφοὶ τους στὴν Ἑυρώπη—τὴν ἀπαραίτητη "μυθολογοῖα" γῶρω ἀπὸ πρόσωπα καὶ

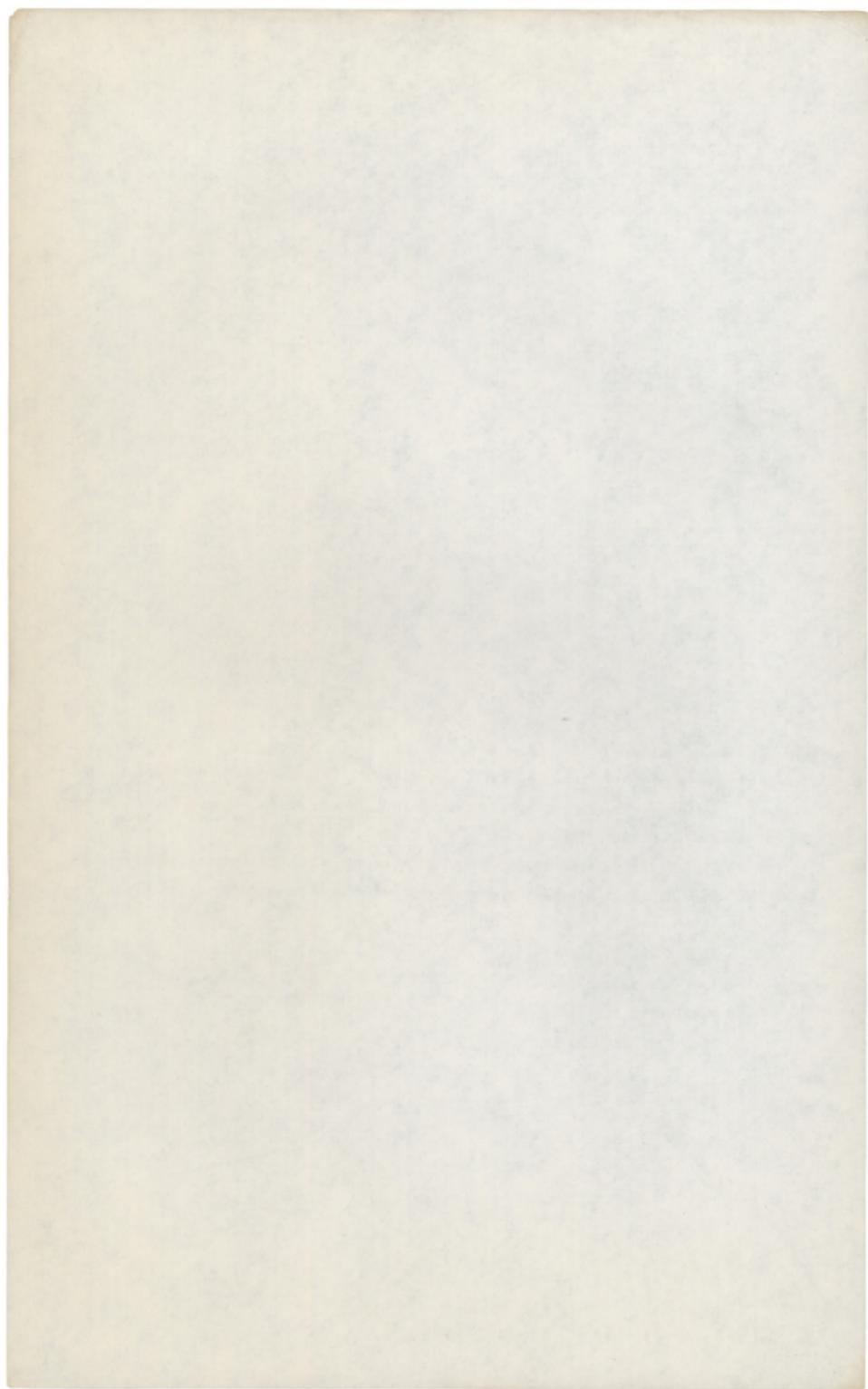

Έργο. Αυτή είναι μια έργοσα που θα πρέπει να προηγείται και να ακολουθεί τα μουσικά γεγονότα. Να τα παρασκευάζει και να τα τοποθετεί...).

Τέλος, στην ίδια συνέντευξη, αναφερόμενος στον τρόπο, που πρέπει να δοθεί η μάχη ένταξον των Μουσικών απολιθωμάτων, που βασανίζουν πάνω από πενήντα χρόνια την ελληνική μουσική) λέει: «Εάν τέτοιες περιπτώσεις δεν άρχει νομίζω ούτε κριτική ούτε συζήτηση κλπ. κλπ., μόνο χροιάζεται ξερξίωμα. Άρειθίτερι πόλεμος άνοιχτός, άδίκως περριτέτε εύγενεις και προσχήματα). Τα απολιθώματα, ~~...~~ προσπθήσαν να δώσουν τη μάχη τους. Έτσι ο κριτικός της άριστερης "Αύγης" σεξς σχοινοτενετε άπαντήσεως του έπρεσημινε πάς "εμισσε άποχρεμει- νοι άντικρουοντες άσθεμνε άπόθετε του Μ. Θ. να του καταλογίσουμε έλληνική άκρι- βοει γνώσεως των πραγμάτων. Και άκόμη να φέζουμε το ύπεροπτικό του ύφος και το άθηος της σκληρης φραστικής διατύπωσεως, που έγγιζει, όπως γράφαμε, το όριο της άρρεπείας».

Ο Νίκης ~~...~~ δεν ύπολόγιζε και πολύ άν το σέπιο κρεας που έπρεπε να πεταχτεί βρισκονταν κάτω άπό ρούχα "άριστερα" ή "δεξιά". Δεν μπορούσε φυσικά να φανασστεί κανένας τί καταιγίδα προηνοουσαν ή τη μελοποίηση του "Επιτάφιου". Όμως, βλέποντας πώς ο συνθέτης δημιουργούσε μόνος του μια "μυθολογία" γύρω άπό τίς άπο- φεις του και το ~~...~~ Έργο, που ήθελε να δημιουργήσει, προσπθή- σαν να τον άνακόβουν πριν αϊτό το Έργο ξεχυθεί και, μόνο του, σαρώσει όλους όσους βοηθού- σαν στη δημιουργία μιας "συντηρητικής" μουσικής. Τα πληκτικά γραφτά των διαφόρων μουσικών συλλόγων γνώριζαν, έκτενήσ τη ίδια ^{επ'αυτή} μέρες όδους, κινητοποιήσεως και έρεσκούσματος! Συ- νεδρίσεις, πάνω σεξς συνεδρίσεις. Άνακόνηση της Ένωσεως Έλλήνων Μουσουργών: «Η ύπερο- πεική, άρρητική και περιφρονητική στάσις του νέου συνθέτου έναντι της Έλληνικής Μουσικής Δημιουργίας, που τόσα σημαντικά Έργα έχει ήδη παρουσιάσει, κολλά των όποιων Έχουν άεθδώς άνογνωρισθεί, είναι καθ' ολοκληρίαν άπαράδεκτος, αϊ ά ~~...~~ διατυπωθείσαι γνώμαι του έκτός πώσεως πραγματικότητας».

Ο Ίδιος ο Νίκης είχε πολύ καλή γνώση και της επιθετικότητας του, που την θεωρούσε άναγκαίο όπλο ήφρα άπό το ότι είναι ένα άπό τα ^{κρίτικα} χαρακτηριστικά του, αλλά και της "δουλεπείας" του ~~...~~ μέσα στο χρόνο: «... Είναι πιθανόν άύριο, κάτω άπό νέα δεδομένα

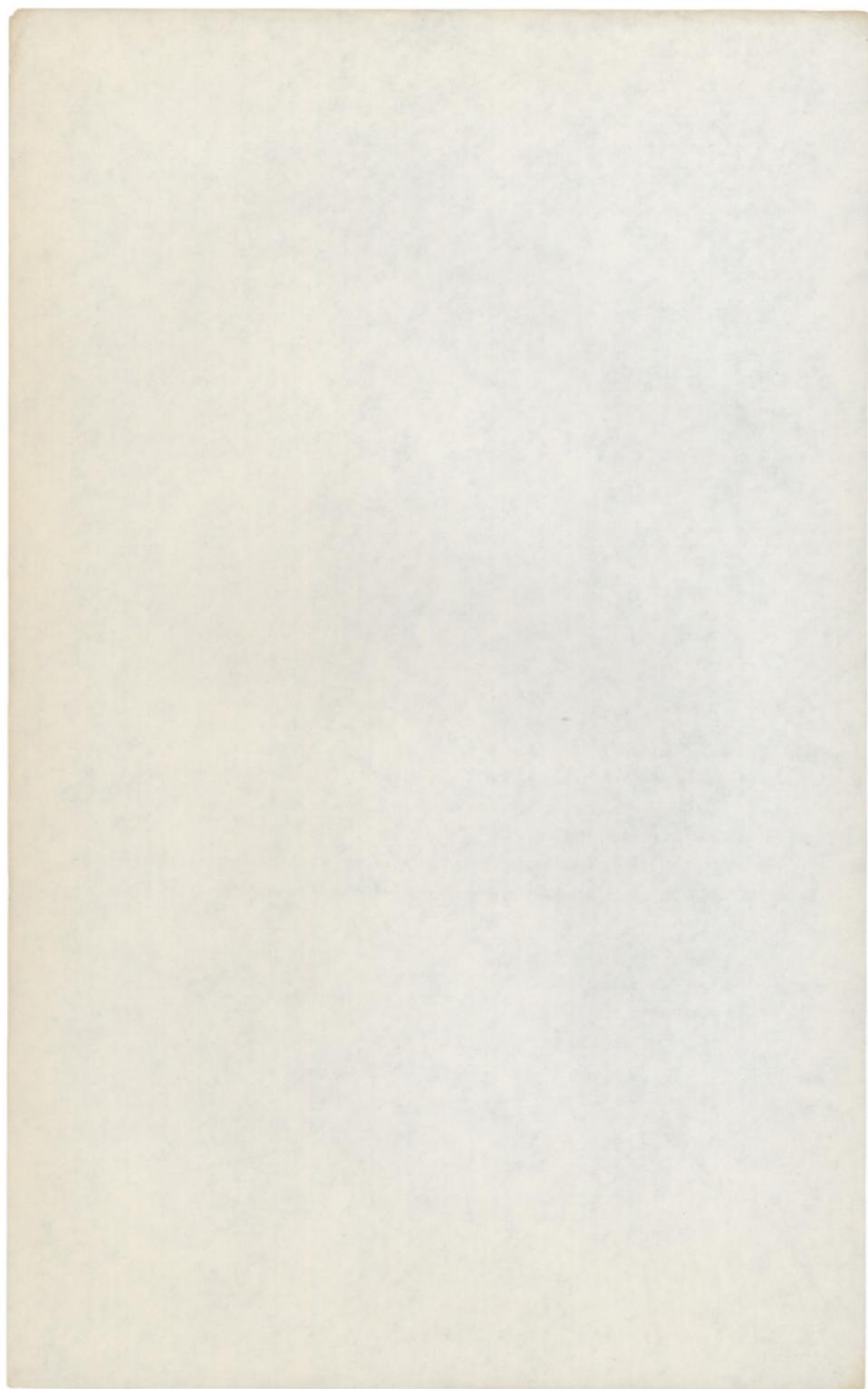

50

να αποκηρύξω κάτι με τον ίδιο φανατισμό, με τον όποιο σήμερα το υποστηρίζω.

Δεν ντρέπομαι καθόλου που όμολογώ αυτές μου τις αντινομιές, τις αντιφάσεις, γιατί ξέρω ότι κάθε στιγμή προσπαθώ με σκέψη τολμηρή, τίμια και άπαλλαγμένη από κομπλιέ, προκαταλήψεις και δογματισμούς να προχωρήσω στην ούσα των πραγμάτων. Αυτό, βέβαια, δε σημαίνει καθόλου ότι έχω πάντα δίκιο. Ίσως "αλλο....".

Εδώ σταματήσε την περιήγηση στο βιβλίο "Τις την Ελληνική Μουσική". Ένα σωρό ἔθραξε ἔμειναν "ἀτρώγητα". Ήρρικὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι πολὺ ἐνδιαφέροντα, ὅπως ἔκείνα γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς μουσικῆς στὴν ἀρχαία τραγωδία. Τυρίζοντας στὴν ἱστορία μας θὰ δοῦμε τὸ Νίκην νὰ μὴν πολυαναφέρεται πῶς σ' αὐτὰ τὰ προβλήματα, πρὸς μόνον νὰ δημιουργεῖ, νὰ δημιουργεῖ ὁσαυτίστα. Δὲν σταματᾷ νὰ μιλάει, νὰ ἐπιτίθεται, νὰ προτείνει, ἀλλὰ τῶρα πῶς εἶναι ἄλλο ἐπέπεδο, στὴν ἀρχὴ θολὰ, μετὰ ὀλοκθάραι τὸ πολιτικὸ.

ΕΝΑ-ΕΝΑ- ΤΕΣΣΕΡΑ !

6

Η τρέση από ένα τρένο 1964, τρένο από τον 1962; Μία χρονιά-ταξίδο.

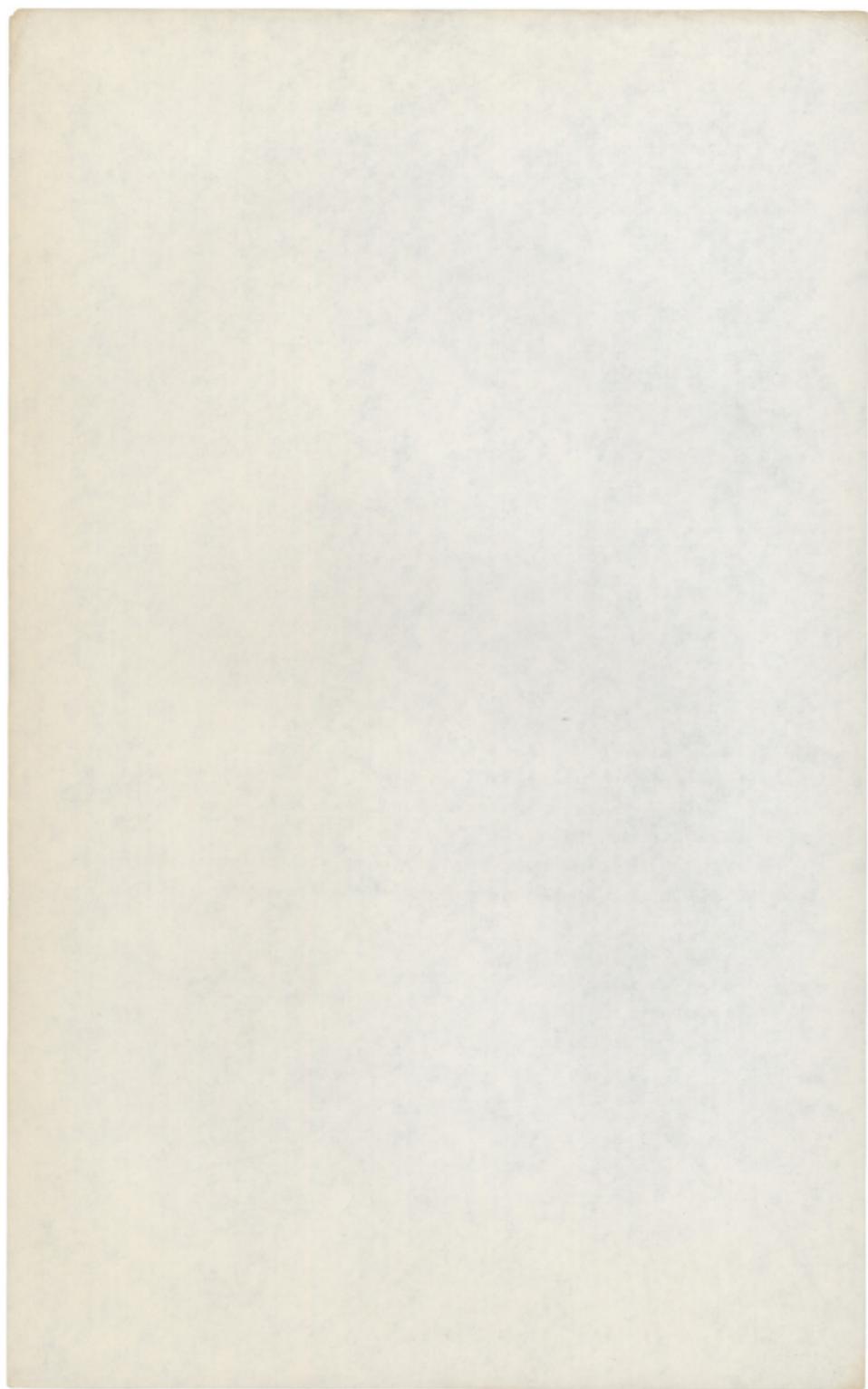
Οι Έλληνες, που ποτέ δεν διδασχθηκαν από την πέτρα, κοίταξαν και πάλι μ' άνοιχτό το στόμα όλα ταύτα τ' άγρια θηρία, που ξεγύθησαν από τα κλουβιά τους, να τους κατασπαράξουν. Και τρέβεν έβλεπε μέσα σ' αυτή τή χρονιά: Πιγκηπικος γάμοι, τρένοι που δέν έβγιναν ούτε έπί Μαρί-σε Άντουανέττας! Ευλαλλητήρια έναντιον τής κυβέρνησης, με έπιεφωλησ πρώνη πρωθυπουργός και δεκάδες βουλευτές! Επιθέσεις τής άστυνομίας, που θά τρέ παρασημοφοούσε ο Φράνκο. Κατωμένες έξεγρήσεις άγροτών, που λές και ξεπετάχτηκαν από κισρινισμένες σελίδες βιβλίων. Ρεμβάδες και σκάνδαλα, που τρέ ζήλεσαν οι δικτάτορες-άπατεώνες τής Λατινικής Άμε-ρικης. Κι άλλα πολλά.

Μαζί με τρέ 1962 ήρθε κι ο Νίκης Ήανέ στην Έλλάδα. Τίποτα δέν μπορούσε πιά να τόν κρα-τήσει μακριά, ούτε οι Ύδεις του οι συναισθηματικές έκρήξεις. Ήδη ή νεολαία, κυρίως οι φοι-τητές είχαν άρχισει μία μεγάλη κομπόνια διαμαρτυρίας για τόν άποκλεισμό του από τρέ ρα-διόφωνο. Χιλιάδες ύπογράφει συγκεντρωνόντουσαν κάθε βδομάδα κάτω από μία σχετική έκκλη-ση-διαμαρτυρία. Έδρωθη ο Έλλογος Φίλων Μουσικής Νίκης Θεοδωράκη, δεκάδες γράμματα έφτα-ναν στό Παρίσι. Άποστολές φοιτητές, νέοι έργάτες. Ο Νίκης βρήκε σ' αυτά τή «δικαιολογία» να γυρίσει πίσω τρέ συντομώτερο. Έτσι στις άρχες του Ένάρη έφτασε σ' άεροδρόμιο του Έλ-ληνικού, όπου τόν περίμεναν οι δημοσιογράφοι και άρκετοι νέοι.

«Δέν ύπάρχει, ούτε πρόκειται να ύπάρξει (έφ' όσον αυτό έξαρτάται από τή θέλησή μου ούσια-στική άπομάκρυνσή μου από τήν Έλλάδα. Τρέ Παρίσι, για τήν ώρα, είναι για μένα έργα-στήριο και έξορητήριο. Ή άπομόνωση, που μου χαρίζει, μου έπιτρέπει να έργάζομαι έντονα κ δημιουργικά. Οι έπαφες που μου δημιουργεί με άνεξαρτοποιούν οικονομικά και μου δίνουν τρέ καλλιτεχνικό κύρος με τρέ έκτελέσεις και εκδόσεις έργων μου στό έξωτερικό, που με έλυ-θερώνει ψυχικά-συναισθηματικά και σημειώνει συγκριτικά τή δημιουργική μου πορεία, ώστε ο κύκλος τής άνεξαρτησίας μου να παραμένει από κάθε άποψη και σε κάθε περίσταση όλο-κληρωμένος».

Βομβαρδισμός από έρωτήσεις.

- «Θά συνεχίσετε τήν προσπάθειά σας στη λαϊκή μουσική;»
- «Πώς βλέπετε στό άμεσο μέλλον τήν έφαρμογή των σχεδίων σας στόν έλληνικό καλλιτεχνικό χώρο;»
- «Και βέβαια θά συνεχίσουμε. Μόνο που δέν μπορώ να ύπολογίζω πάντα στην πρακτική συμπαράσταση των φίλων μου. Έγινες, μετρίως μετριά κάποια κακή κερδοσοία άδιαφορίας, όλ' αυτά έν πάση περιπτώσει δε βέ βοηθούν παρά να άπαλλαγώ από τρέ αυτάπότες μου: Δέν ύπάρχουν οι άνδλογοι όμάδες και τρέ άτομα που να στελεχώνουν κάποια και να στήριζον άποτελε-

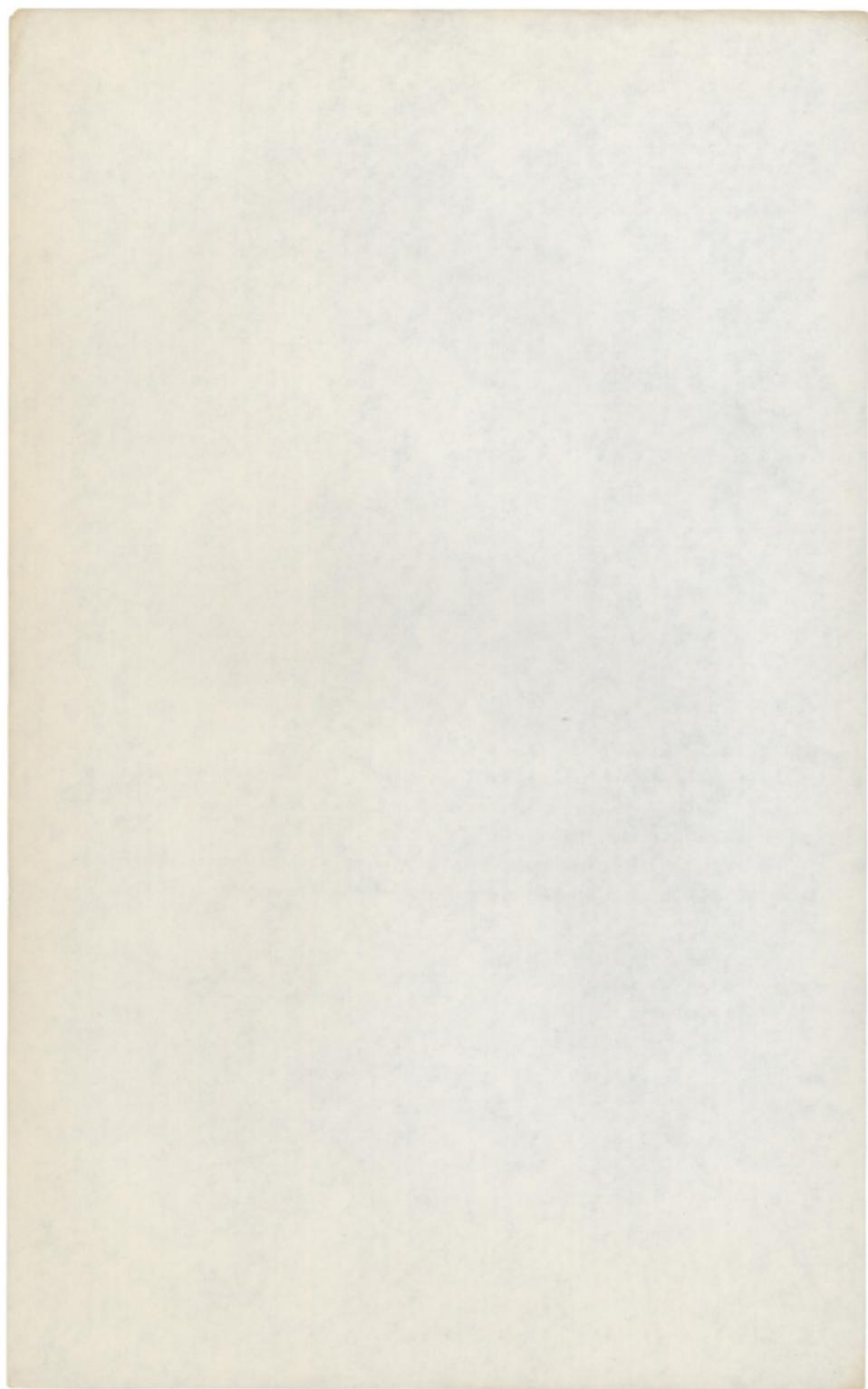

52

σησιακῶς τὴν κρίσιν μου στὴν πρακτικὴ ἐφαρμογῇ. Ἄν λ.χ. οἱ φοιτήτες τῆς Θεσσαλονίκης ἢ τῆς Ἀθήνας ἤμποιοι ἔλληνες πόλης εἶχαν ἐπιβλέψει τὸ πᾶν τοῦτο ὅλη τὴν ὀργάνωση καὶ μᾶς καλοῦσαν δεῖται γιὰ μᾶς χορὴ νὰ βρισκίμαστε γιὰ ἑνα ἢ δύο μῆνες ἀπὸ μιὰ πόλη [redacted] σὲ μιὰν ἄλλη καὶ ἀπὸ τὴ συνουσία στὴ [redacted] συζητήση.

Ὡς οὖο γιὰ τὴ γενικώτερη θέση μου [redacted] σὴν καλλιτεχνία καὶ θνητότητα στὸν ἑλληνικὸ χῶρο, αὐτὴ στηρίζεται στὴν εἰλικρινεῖα τῆς δημιουργίας μου καὶ στὴν καθαρότητα τῶν προθέσῶν μου. Με βοηθεῖ τὴν στερεότητα τῆς πίστης μου καὶ τῆς λατρείας μου γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ λαὸς μας, ἀποφάσιμα νὰ μείνω καρφωμένος σ' αὐτὴ τὴ μικρὴ ἔπαυλη, ποῦ ἔσταε στὸν ἑαυτὸς μου, νὰ σταθῶ καὶ νὰ παλαίωω. Ἐκετ' ποῦ τὸ φέμα εἶναι γιὰ πολλοὺς θεσμοὺς καὶ ὁ συμβιβασμὸς σκολοπῆσι, ἐγὼ ἐπέμεινα νὰ δνομάζω τὰ πρῶγματα, τὰ πρόσωπα, τὰ γεγονότα καὶ τὰς σκέψεις μου μὲ τὸ ὄνομα τους, ὡς ἔπος ἐπιφυλάξεται, ὡς ἔπος ὑπονοούμενα, χωρὶς μυστικὰ ἔξωδους γιὰ διαφυγῆς σὲ [redacted] ὦρα ἀνάγκης. Ἄλλοι βάζουν στὴ ζωὴ τους πᾶν ἀπ' ὅλα τὴν ἐπιτυχία μὲ κάποιον μέσον καὶ μὲ ὅλους τοὺς συμβιβασμοὺς, ἐγὼ δὲν ὑπολογίζω, πρὶν ἀπ' ὅλα παρῶς στὴν ἀπόληψίν μου μπροστὰ στὰς ἀρχάς μου καὶ στὰς παραδόσεις μου. Ἰσως σὲ μερικὸς δὲν ἀρροῦν τ' αἰνῶι χαρακτῆρες [redacted] αἰνῶι ἄνθρωποι καὶ καλλιτέχνες. ἔχουν συνηθίσει σ' αὐτὸ τὸ κλίμα τῆς ὑποταγῆς καὶ μετριότητος γύρω τους, ποῦ ἐγὼ ἀρνῶμαι νὰ ἀποδεχθῶ. ἔβλω σὲ κάποιον σιγμῇ γὰ στικίμαι ἀπὸ γνήσιος Ἑλληνας, ποῦ σημαίνει ἀνεπίσημο ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπος ὀλοκληρωμένος. Ἀὐτὴ ἡ στάση μου ἀπνάνει στὴ ζωὴ καὶ στὴν τέχνη κάποτε δὲ ἐκμηθεύτ, κάποτε δὲ δικαιώθετ. Ἐπαίξω!))

Δὲν εἶχε προλάβει νὰ "μπετὶ σὸ σπῆτι του", ὅταν τὸ Ἐθνικὸ Ἔθνος, χωρὶς νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ, ἀνέθετε σὸς Χατζιδάκι νὰ γράφῃ τὴν μουσικὴ γιὰ τὰς "Βῆχες", καὶ παραγγίλλῃ εἰς αὐτὸν ἔργον διὰ τὴν ἀπό καιρὸς σὸς Μίκη πρὸς εἶχε γράφῃ κινῶντες-σὸς Ἱερσὶ-δὸο χορικὰ. Τὰ αἰνῶι [redacted] ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας [redacted] Ἐπὶ ἀπὸ καιρὸς εἶχε γραφεῖ καὶ ἡ πληροφορία πῶς τὴ διαταγὴ γιὰ τὸν ἀποκλεισμὸς του ἀπὸ ὅλα τὰ Κρατικὰ Φερέματα, τὴν εἶχε ὀάσει ὁ ἕταρος ὁ Καραμανλῆς, ὁ "παρόνομος προϋπουργός". Ἡ μεταίωση τῆς παραγγίλλας γιὰ τὰς "Βῆχες" εἶχε, ἀπὸ μιὰ μεριά, καὶ τὸ καλὸ τῆς. Ἡ Μίκη ἔγραψε μουσικὴ γιὰ τρεῖς ταινίες: Μία τοῦ Ἀνατόλ Λεβασκ μὲ τὸν Ἀντονι Περικιν καὶ τὴ Σοφία Ἀθριν, μίση τῆς Λουίζιλο Τσερβίνα καὶ μιὰ τοῦ Ζεβλ Ντασάν, τῆ (Δαϊδρα), μὲ πρωταγωνίστρια τὴ Νελίνα Νεγκοῦρη. Ἐπὶ [redacted] φρετίνος Φρετινάβλ τῶν Καννῶν [redacted] ὁδ συμμετέχουν τρεῖς αἰνῶι μὲ μουσικὴ του. Οἱ παραπάνω τρεῖς καὶ ἡ "Ἠλέκτρα" τοῦ Μιχάλη Κακογιάννη, μὲ τὴν Εἰρήνη Παπῶ. Ἀλλὰ μὲ τὸν Κακογιάννη [redacted] καὶ ἄλλους ἡνωστικὸς καλλιτέχνες, καὶ μιὰ ἐπαναστατικὴ μουσικὴ ἐπιπέδωρη, μὲ ἄρροη πολιτικῆς αἰτίας, γιὰ τὸ καλοκαίρι. Ἀπὸ τὰρα γράφει τὴ μουσικὴ καὶ τὸ τραγοῦδιον. Ἐπὶ ἕττοι διδαστήμα συνχιζέτι τὸ γράψιμο τοῦ "Ἄξιον Ἑστὶ", μίση λαϊκῆς λειτουργίας, πᾶν στὴν ὀμάνωμα [redacted] πινητικῆ σύναδος τοῦ Ὀδυσσεα [redacted] Ἐλύτη, διορθώσι τὴ λαϊκὴ ὄπερα "Τὸ Τραγοῦδι τοῦ Νεκροῦ Ἀδερφοῦ", μὲ θεμα παρμένο ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Διευθίσι καὶ πάλι συνουίτες, ἠχογραφῆτι, ταλιθέσι συνχιζέτι Ἀθήνα-Ἱερσὶ. Μόλις ἔγραφε σὲ δίσκο δὲο τραγοῦδιον μὲ τὴν γλῶσση τοῦ ἀρλετίνου Ἐντὸ Πιθφ: Ἡ μεταίωση, λοιπόν, τῆς παραγγίλλας γιὰ τὰς "Βῆχες" εἶχε, ἀπὸ μιὰ μεριά, καὶ τὸ καλὸ τῆς.

(53)Ⓟ

Τετάρτη, 11 'Απριλίου! 'Ο Νίκης με τόν Ζόλ Ντοσσόν κατέβησαν τήν Πανεπιστήμιου. Ήταν μεσημέρι, άκριβώς 12 ή ώρα. Ένα βρονερό σύνθημα δόνησε τήν άτμόσφαιρα! "Ένα-ένα-τσσερα! Τά Προβλήματα τού Πανεπιστημίου ήσαν γεμάτα φοιτητές. Τριγύρω οί όρδοι γεμάτοι άπό άστυφύλακες, καμίνια, πυροσβεστικές άντλίες, άσύρματα, περιπολικά.

- Ένα-ένα-τσσερα!

*Άρθρο 114 τού Συντάγματος 1952: "Η τήρηση τού παρόντος Συντάγματος άφαιρούται εϊς τόν ποταρωτισμόν τών 'Ελλήνων".

*Όλα ήσαν έτοιμα γιά τή μάχη. Πότε οί δυό τους βρέθηκαν στα Προπύλαια.

Ήδτε κατάλαβαν. Τούς έπαιρναν φωτογραφίες οί φωτογράφοι, τούς χειροκροτούσαν οί φοιτητές.

*'Ο Νίκης όμως άδεν τό ήθελε αυτό. Ήθελε νά μπει μπροστά, πρώτος κεί τόπος πρ-τάς. Όπως στο κείμενο συλλογισμά τών 1946. Τί έλλαξε άπό τότε; Τίποτα, μόνο πού πέρασαν δεκαπέντε χρόνια.

- Ένα-ένα-τσσερα!

Πρώτα σποραδικά, άπό μεμονωμένες φωνές, μετά όλο κι άπό περισσότερο καί πάλι τό Ίδιο. Νιό Εσπνική βροχή. Πρώτα άδκα ψιχάλες, μισό λεγού νεροποχτή καί πάλι τό Ίδιο. Οί άδχοι τών άστυφύλακων, όρμησαν μέσα στό χώρο τού Πανεπιστημίου. Τά γκλόμπς, οί γροθιές, οί κλωτσιές, τό τζούντο, έδιναν κι έπαιρναν.

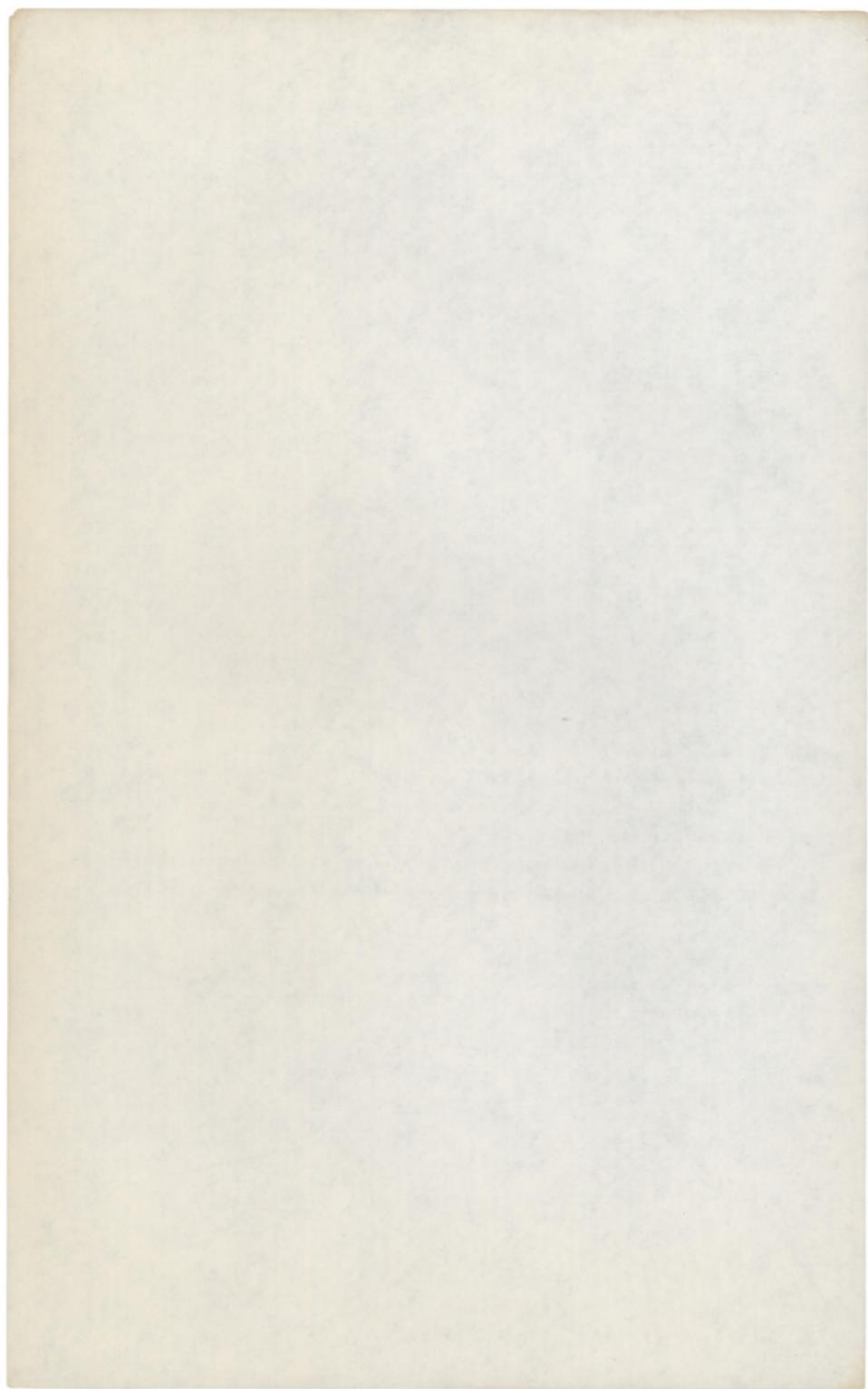
Τό σύνθημα άπλώνόταν, σέ νά 'σπασε ένα φράγμα, όλοένα καί σέ περισσότερο όρδους. Οί διαλυτές άνέβηκαν άπό τήν όδó 'Ακαδημίας στή Βουλή. Τά παρόντα τού Πολιτικού γραφείου τού πρωθυπουργού. Έκλεισαν με βρόντο. Οί νεοί κατέβηκαν μέχρι τόν "Άγνωστο Τροτωίτη κι άπό κει άπό τή Σταδίου, γύρισαν ξανά στό Πανεπιστήμιο. *'Ο κόσμος χειροκροτεί δειλά.

- Ένα-ένα-τσσερα!

Οί βουλευτές έτοιμάζουν τίς όμιλλές τους γιά τό βράδι. Διορθώνουν τίς κόμματα, τίς τελετές.

*'Ο κόσμος πού χειροκροτεί δειλά, έτοιμάζεται νά διαδηλώσει κι αύτεσ. Άύριο, σ' ένα μήνα, κάπ τε. Τώρα κί ούι πέρνεται ή έμπροσθοφυλακή. Οί άστυφύλακες χτυπάνε, τούς πολίτες πού περιμένουν τό λεωφορτίο στή στάση, τίς γριές, όποιον νά 'ναι. Κρύβουν τούς έπαναστάτες, πσω όπό τίς πλάτες τους ίσως! Τού ένός τή μάτια έδειξαν παραξηγμένα, ένας άλλος σατανάλης τόλησε νά φωνάξει "ο Ίσχος"! Πού είναι; Ήπληκ στό λεωφορτίο. Νά σταματήσει τό λεωφορτίο. Ήαυρτίστε του όλους. κ. άρχιφύλακα, ποθός είναι; χτυπέστε τους όλους, νά μάθει αύτός ό κύριος

"Δεν θνήσκω"

τι δὲ περὶ "αἴσχος".

SA 77

Τριάντα σοβαρὰ τραυματισμένοι, σὲ νοσοκομεία, κι ἑκατὸ ἑλαφρότερα.

Ἐργατῆσιοι, δικαστικοὶ ἀντιπρόσωποι σὲ ἐκλογὲς τοῦ Ὀκτώβρη, κατέγγειλαν τὸ ἀποτελεσμα-
τα σὴν νῦσα. Εἶναι κομμουνιστῆς;

Γ. Παπανδρῆου: Ἡ ἀισθάνομαι ντροπὴ γιὰ ὅσα ἔκουσα, παρ' ὅτι τὰ ἔγνων καλά, καὶ διερωτῶμαι, πῶς εἶ-
ναι δυνατόν ὅλα αὐτὰ νὰ μὴν προκαλέσουν τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἑλλήνων. Ἀπεδέχθη ἡ ὑπερὶς
σχέδου. Κατὰ τὴ νύκτα τοῦ Ἐφραίτου, πρὶν εἰς ἐκλογὲς, ἔγινον μεγάλα στρατιωτικὰ ἐπιχειρή-
σεις. Ἀπὸ ὑπῆρξε τὸ νόημα τῆς καταργήσεως τῆς δημοκρατίας καὶ ἡ ἀπαρχὴ τῆς δικτατορίας.
Αἱ ἔνοχοι δυνάμεις ἔγινον ὄργανον τῆς φασίρας καὶ στραγγαλιστῶν τῆς ἐθελήσεως τοῦ λαοῦ.
Εἶναι κομμουνιστῆς ὁ Γ. Παπανδρῆου;

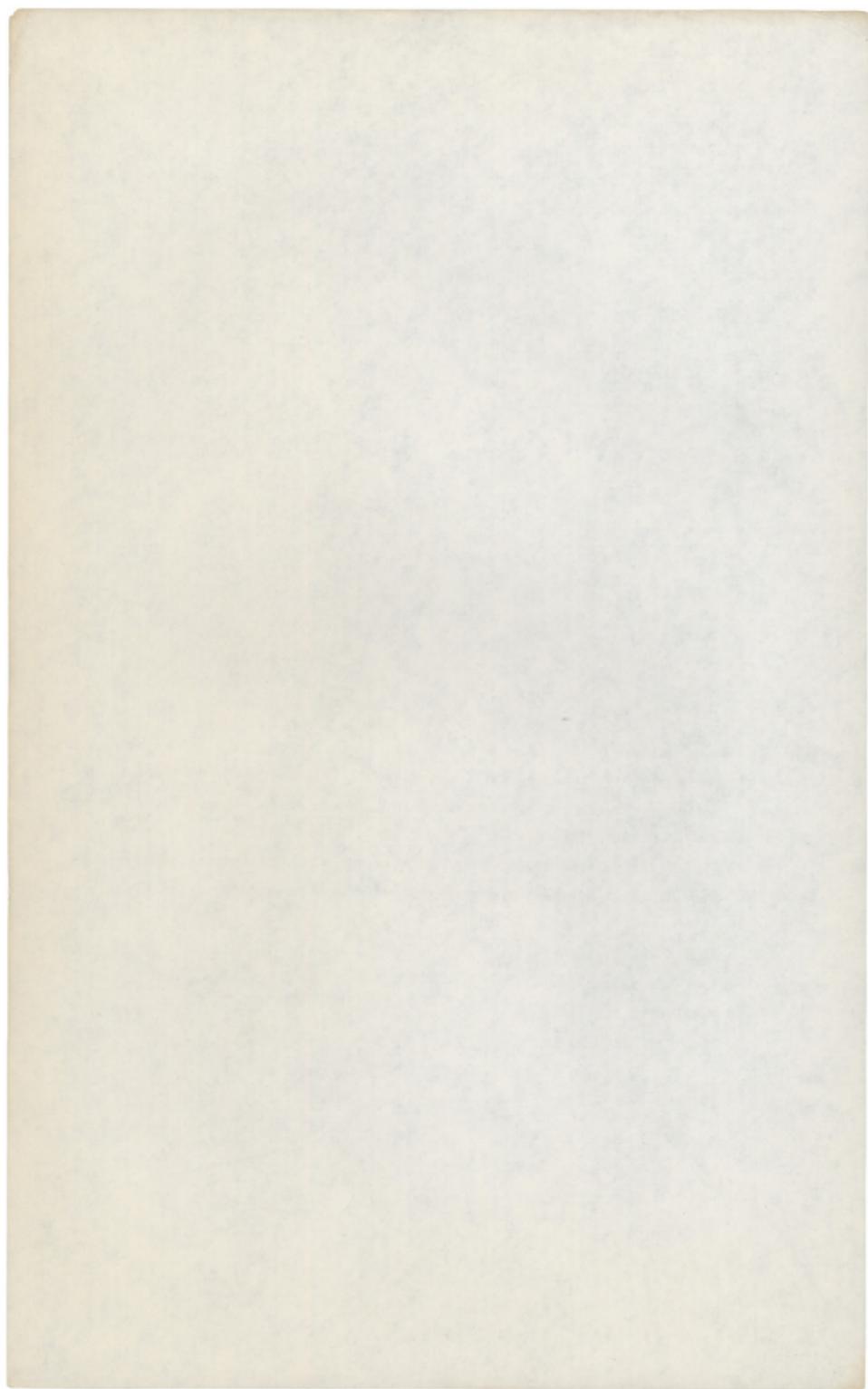
Ἡ δὲ ἀμφισβητεῖται εἶναι ὁ μέγας κλόουν, ὁ ἐπαγγελματίας τοχυδακτυλουργός, ποὺ ἤρθε τὸ 1944
τὴν ἔξουσία μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τῶν κομμουνιστῶν, λέει κι ἦταν κανένα κόκκινο μπολσέκι. Ποῦ τὸ
ἔως αὐτὸ τὸ μαλᾶκι; Τὲ φωνάζει τώρα;

-Ἔνα-ἔνα-ἑσσερα!

Οἱ συγκρούσεις συνεχίστηκαν μέχρι ὀργῆς, τὸ μεσημέρι. Ὁ Μίκης ἔτρεξε πάνω, κάτω. Ἐπρόσθι σὲ
πόδια του σφύρηκε μὲ κοπέλλα, ἔβγαλε τραυματισμὸν σὲ κεφάλι. Ὁ θύτης της, μὲ τὸ καπέλο
στὸ χέρι-γιὰ νὰ τρέχει πιὸ ἄνετα, κυνηγοῦσε τώρα ἕνα ἄλλον ἀπομονωμένο φοιτητὴ. Ὁ Μίκης
σκιώθηκε ἕνα ταῖσι. Ἐβόλε μέσα τὴν κοπέλλα καὶ ~~ὠκνῶς~~ ἐβόληκεν σὲ σταθμὸν ἀ' βοηθητῶν. Ἐτα-
μάτισε νὰ σκίφεται ὁ, τιδήποτε ἄλλο κι ~~ὠκνῶς~~ εἶπε στὸν ὀδηγὸ, νὰ κάνει ὅσο πιὸ γρήγορα μπο-
ρεῖ...

... ἔπειτα μποροῦμε νὰ συνεχίσουμε τὴν σκίφειν γιὰ λογαριασμὸν τοῦ. Πρακτικῶς σὲ τὸ τέλος
τοῦ ἠέρεθ τοῦ 1946. Οἱ ἀργανώσεις ΕΑΜ καὶ ΕΠΟΝ δὲν ἔχουν ἀκόμα διαλυθεῖ. Ἔνα γιθάντιο συλ-
λαθητήριο καταβάνει ἀπὸ τὴν Πλατετὰ Συντάγματος σὲ τὴν Πλατετὰ Ὀμονοίας, σὲ κέντρο τῆς
Ἀθήνας, περνώντας μπροστὰ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον. Ἄς παρεοχηθῶμε τὴν περιγραφή σὲ δημοσιο-
~~γράφου~~ ΚΑΤΙΑ Δ. ΚΑΥΡΟΥ: "... Οἱ διαδολωτῆς ~~τραγούδι~~ ἔγινον τ...

τραγούδι τῆς ἐπανδύσεως τοῦ 1821, ~~ἔγινον~~ ἔγινον τῶν Τούρκων, ποὺ λέει πῶς τὸ φῶρον
δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει σὲ στερίδι καὶ τὸ λουλοῦδι σὲ τὴν ἀμμουδιᾷ καὶ πῶς οἱ Ἕλληνες δὲν μπο-
ροῦν νὰ ζήσουν χωρὶς τὴν λευτερίδι. Οἱ πρῶτοι, ποὺ ἔχουν φέσει σὲ τὴν Ὀμόνοια κάνουν ἕνα με-
γάλο κύκλο τριγύρω σὲ τὴν πλατετὰ καὶ ἀρχίζουν νὰ χορεύουν τὸν καλαματιανὸν. Ἐτεῖς πόλις, ὅταν
γίνονται γιορτές, ὁ πρῶτος τοῦ χοροῦ, ἕκτενος, ποὺ ὀδηγεῖ τοὺς ἄλλους, ὁ κορυφαίος, εἶναι ὁ
πιὸ πλοῦσιος ἢ ὁ πιὸ εὐγενής. Ἐτὰ χωρὶς εἶναι ὁ πιὸ ἄριστος. Ἐτὴν πλατετὰ τῆς Ὀμονοίας ὑπῆρ-
χε ἕνας μεγαλοπρεπής, μαλλιάρης γίγαντας καὶ αὐτός, ὁ Ἀγαπημένος ἀπ' αὐτοὺς, ἀπὸ τῆς γυναι-
κας καὶ τὸ λαὸ ἦταν ἡθὴ ἔκουστος γιὰτὶ εἶχε γράψει γιὰ τὸ ναυτικὸ τῆς ἀντίστασης-ἔνα στο-
λο ἀπὸ κατῆκια, φοροκότῆκα-τὸν ἔμνο τοῦ καπετᾶν Ζαχαριῆκα ἦταν ὁ Μίκης. Ἡ μηχανοκίνητη ὄστου
νομα, κελὴν τὴ μέρα, ἔκανε μὲ ἐκατόμβη. Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ὁ Μίκης ἀ' ἀγγίζει τὸ ἄνετο. Οἱ
φίλοι του ~~μὲ χρονοφᾶν~~ πολὺ γιὰ νὰ τὸν ἀνεκαλοῦσιν σὲ ὑπόγειο τοῦ δημοτικοῦ νοσο-
κομείου. Ἦταν βαρεῖς, εἶχε ἀνοιγμένο τὸ κρανίον καὶ ἔκανε δυὸ μῆνες σὲ κρεβάτι... "(Ἐπορ-
τῆς σὲ "LE NOUVEL OBSERVATEUR" καὶ σὲ "SETTE GIORNI").

Τις ίδιες τρεις μέρες

55

...σ' ένα μικρό θεατρικό, που έχει άνοξε στην όδο Αημοκρίτου, παίζεται
 με μεγάλη επιτυχία το έργο του Νηρέταν Νήταν. "Ένας Όμηρος" ^ή ήσα σ' ένα
 μπορντέλο-πανσιόν, σε μία πόλη της 'Ιρλανδίας, ζει μία ομάδα από "αγίους": Ένας άποστραφός
 του έθνικοσπελευθερωτικού στρατού, μία γεροντοκόρη του Στρατού της Σωτηρίας, ένας όμοφυλό-
 φίλος, δύο-τρεις πουτάνες, μία κοπέλα από την 'Επαρχία ^{ΚΚΚΑΡΕΡΑ ΤΗΣ ΠΑΝΙΟΝ} και άλλοι.
 Οι Έγγλεροι έτοιμάζονται να εκτελεσουν, ένα πατριώτη, θ'. 'Ιρλανδέζοι πιάνουν ένα Έγ-
 γλέσο στρατιώτη ^{ΠΟΥ} όμηρο και τον κρέθουν μέσα στην πανσιόν. Κ' άραγε φταίει για όλα όσα γίνου-
 νται τούτο ^{ΚΑΙ ΗΛΕΟ} το παληκαράκι ^{ΚΑΙ ΗΛΕΟ} το "μεγάλο θρησκευτ", που τον έστειλαν εδώ να πολεμή-
 σει;

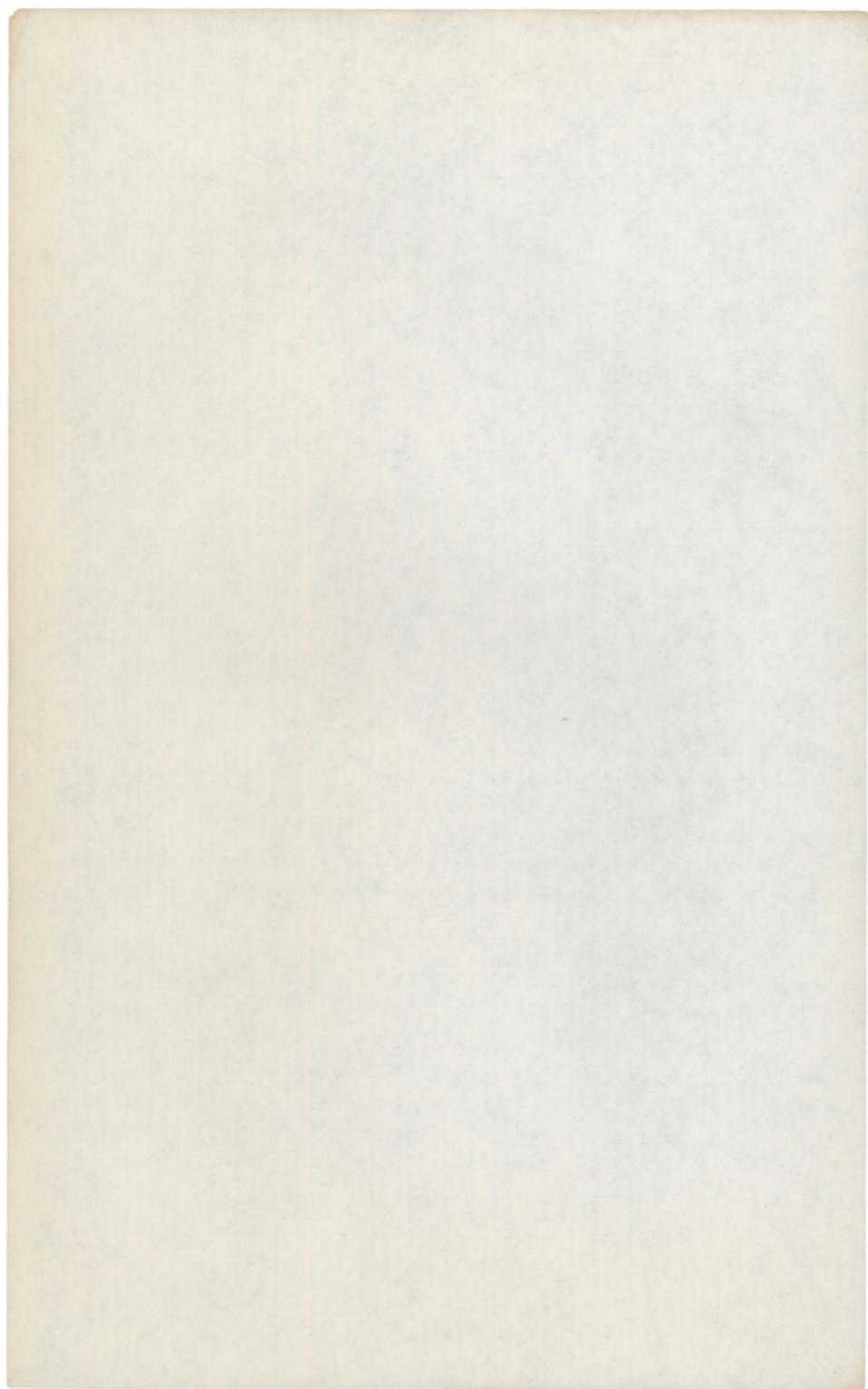
Είμαι Άγγλος γιος και τυχερός,
 θείω το βασιλιά
 κι ες άκριβαίνουν τον καπνό
 φτάνει να με ρωτήν!

Τήν γριά Άγγλα τήν άγαπή
 από Δύση σ' Ανατολή,
 όπ' τον 'Ιορδάνη ποταμό,
 ως του Άτλονας τήν άκτη.
 Τήν γριάν Άγγλα, όπου βρεθώ,
 τήν έχω στην καρδιά,
 μόνο τους μαύρους να' άωχναν
 έω με μία κλωτσιά!.....

Ο Νηρέταν Νήταν είναι ένας ιδιαίτερος συγγραφέας. Πληθωρική λείουσυχρασα, που φτάνει τα
 όρια της τρέλλας, μαχητής ο ίδιος στον έθνικοσπελευθερωτικό στρατό από το άρχείο του χρο-
 νια, τρέφιμος των Άγγλικών φυλακών, για έξβριση της βασίλισσας και για τη δυναμι-
 τιστική του όρση. Τώρα, άλλωστε στο Λονδίνο κι άλλωστε στο Δουβλίνο, γυρίζει τό'να μπάρ μετς
 τ' άλλο, άδειάζοντας τις μπουκάλες το ούσκου τη μία μετά την άλλη, βρέζοντας τους Άγγλους
 ύπουργούς τον έναν μετά τον άλλον. (Και πάντα τη βασίλισσα και όλη τη βρετανική σύγκρα-
 τος...). Μόδιμα μεθύσιμένος, μόδιμα παιδί σε 40 του χρόνια, ένας ^{συνέσις} άναρχικός, που
 σε καθλώνει σε σκομίζε το μπό άπαγγιλοντέ σου, μέχρι το πρωί ποιήματά του ή άποσπάσμα-
 τα από ^{ΚΑΙ ΗΛΕΟ} καινούργιο του θεατρικό έργο.

Ο Μίχης έχει γράψει τη μουσική σε άρχείο τραγούδια του ^{ή Όμηρος} Μετς από τις καλύτερες
 δημιουργίες όλης του της καριέρας. Οι θεατές φτίνουν από το Μετς
"Κυκλικό Θεατρο" σεγοτραγουδώντας Μετς τις μελωδίες.

Ποιες δε μελές για τη Λαμψη,
 γιορτή Ξανανιώμου,
 πών το παιδί στον πόλεμο
 και πών του σκοτωμού!

Κε θέρρος οί τρανές καρδίε,
 δερ, πιδσαν τὸ στενὸ,
 φηλὸ ἢ σημαία ἀνέμιζε
 κι ἢ ἀντέρεισσα μπροστὸ.

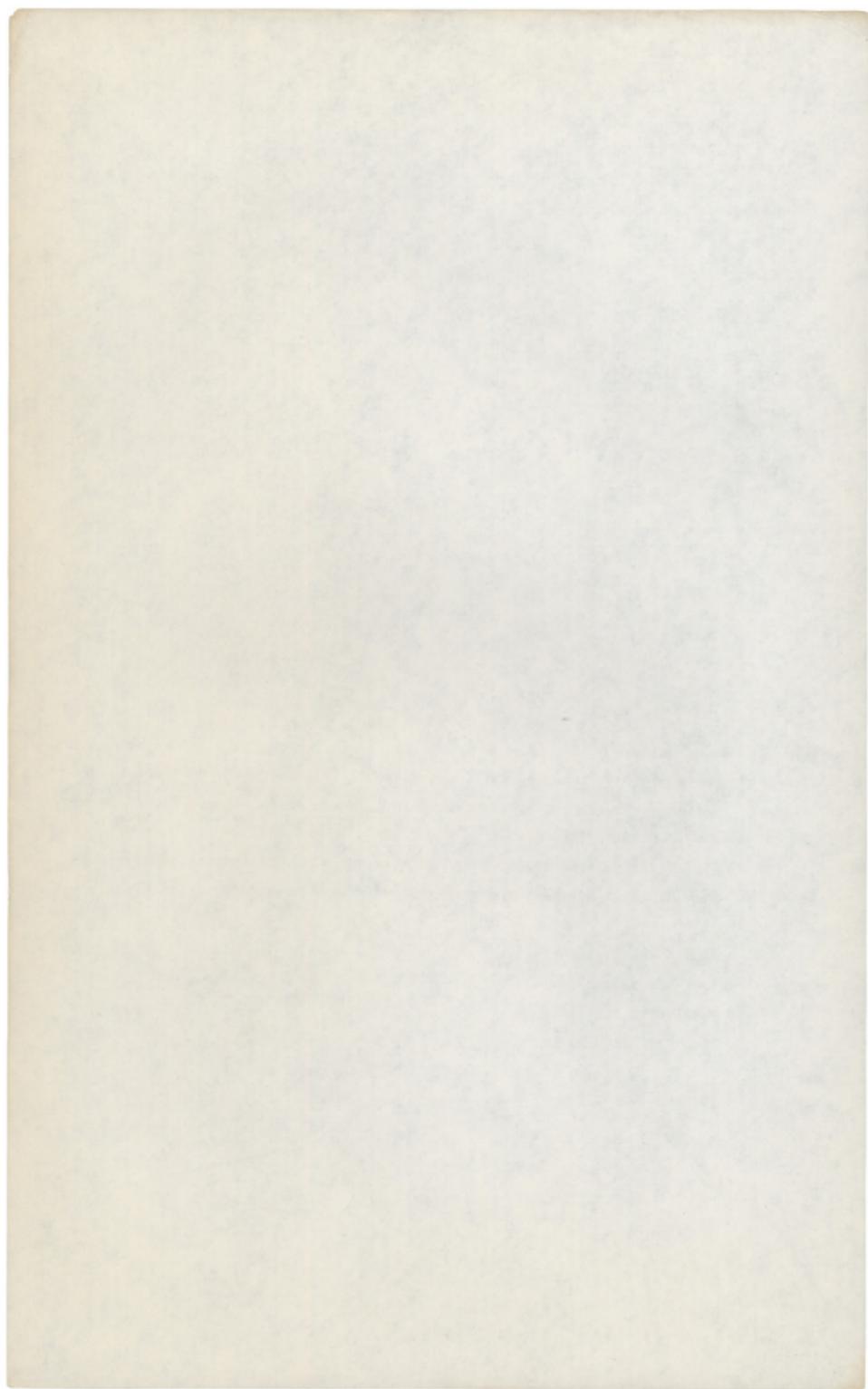
Δεκα χιλιάδες φτάσανε
 χακένιοι τακτικοί
 γιὰ νὰ σκοτώσουν τὰ παιδιὰ,
 μὲ μετῆναν ἔδεκε!

Κε πολυβόλο κι ἄρματα
 κανόνια τους σωρὸ,
 κανέναν τους δε γύρισε,
 δε φταίμε μετς γι αὐτὸ . . .

Ὁ Μίκης ἔχοντας στὰ χέρια του αὐτὸ τὸ θαυμάσιο ὑλικὸ, τοὺς ἀπλοῦς, ἀνθρώπινους στίχους
 τοῦ Μπήαν μπε βόασε μὲ ἀειρὰ ἐκπληκτικὰ τραγοῦδια.

Ὁ ἔρωτας, ἡ ἀγωνία μπροστὸ στὸ θάνατο, οἱ ἀναμνήσεις ἀπὸ παλιὰς, ἔνδοξες μέρες τοῦ
 ἐθνικοσπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα ἔρχονται καὶ ἐανδρῶνται, σὲν στοιχεῖα-ρεφραίν, μὲσα στὴν πο-
 ρεῖα τοῦ ἔργου. Καθὼς ἡ πικρὴ γέση τῆς ἤτας δίνει κάθε τόσο τὴ θέση τῆς ἐανδρῶν
 αἰσιοδοξία, ἔτσι καὶ ἡ μουσικὴ κλιμακώνεται ἀπὸ τὴν ἐλεγεία μέχρι τὴν μπιλλάντα γιὰ νὰ φτά-
 σει στοὺς γνωστούς "εὐρωπαικοὺς" ρυθμοὺς ἐνδε, θριαμβικοῦ ἐμβατηρίου.

Ἡ κυβερνήση ἀπαγορεύει τὴν ἔκδοσιν τῶν τραγοῦδιῶν σὲ διόργανοις. Φουλιῶνται μόνο ἀπὸ χέρι
 ἑνὸς χέρι, σὲ μαγνητοταινίεσ, Τραγοῦδιε ὁ ἴδιος ὁ Μίκης. Ἀπὸ αὐτὴ τῆσειρὰ, δε βγετ
 τὸ (τραγοῦδι-εργόλοσ), ποὺ ^{θα κινᾶ} ~~ἔξω~~ τὸ γύρο τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὴν πόλειε μέχρι τὸ μι-
 κρότερο χωριδι: τὸ Γελαστὸ Παιδί).

7

Κεφάλαιο - Διαχείριμα.

57

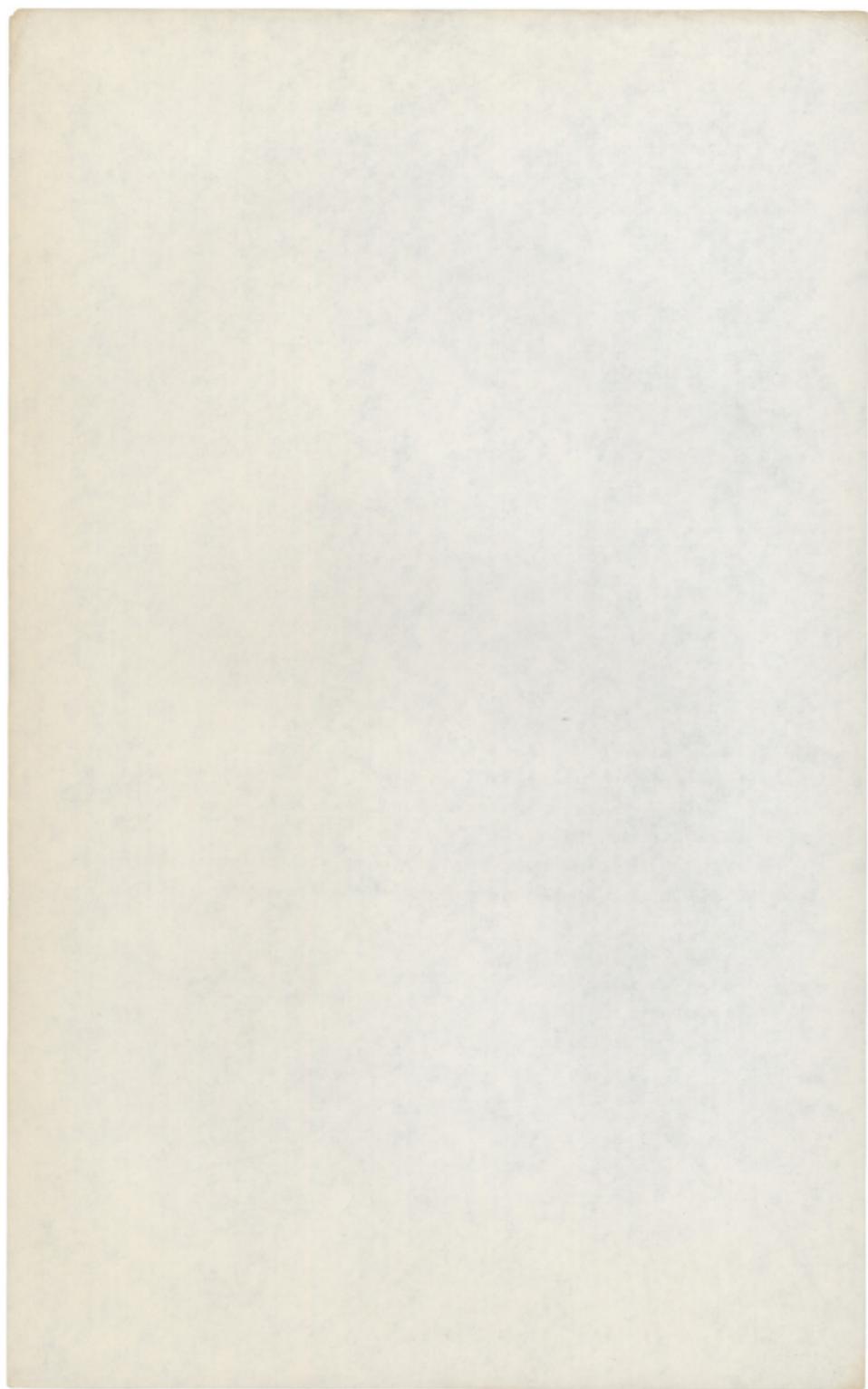
Ετά δύο Πελοπόννησια τμήματα ²⁴⁶ από Πανεπιστήμιου, ²⁴⁶ που κάθε μέρο ~~και~~ ματοκυλιούνται δεκάδες φοιτητές, ~~και~~ είναι τοποθετημένα 5.000 μεταλλικά καθίσματα με την επιγραφή: "Πριγκηπικοί γάμοι, 14.5.1962". Η πριγκηπισσα Σοφία, ^{η τεχνολογία από τις δύο} ^{από τον κόρη των} Ελλήνων βασιλίδων παντρεύεται με τον Δόν Χουάν Κάρλος, πριγκηπα των 'Αστουριών. Στο ~~και~~ καθίσματα κθούονται τούτη τη στιγμή ~~και~~ 5.000 'Ισπανοί πριγκηπες, κόμητες, δούκες, ^{αυτοί θα} υποκόμητες, Καρδβια είδικά νυμφωμένα τους έφραγ και θα τους εναπόδρου πάλι! ^{πάρουν μαζί τους} τα κθίσματα, γιά ~~και~~ σουβενίρ. "Μνημοσ των 'Αθηναίων". Των 'Αθηναίων, που έχουν πήξει τα πεζοδρόμια, δρόμοι ή κρήσούγαι στους ~~και~~ τοίχους και τα παρόδου γιά να δούν. Σαζεύουν τους 'Ισπανούς, που'χουν χρόνια να ζήσουν τέτοια μεγαλέτα. Έμισο ή πόλη σημάτες, δεμίνες σταυρωτά. Τ' ατόκινητα μοιράζου σημαϊούτες: Τήν 'Ελληνική και του Φράνκο. (Ο Φράνκο κάποτε θα πεθάνει), σκέφτουνται 5.000 άριστοκρατικά κεφάλια. Και τότε θα γίνει ή πανινόρθωση της βασιλείας. Βασιλίς θα είναι ο Δόν Χουάν και βασίλισσα ή Σοφία!). ~~και~~ Δέν πήραν μέρος στις δεξιάσεις, που γίνονται τούτες τις μέρες στο Παλάτι. Που να φάνε 5.000 άνθρωποι; Τους φρανε μόνχα γιά να δούν. Που να χωράσουν 5.000 εύγεντες στην Καθολική 'Εκκλησία; Τους βάλανε δίπλα στον όχλο, στο πεζοδρόμιο!

Κεσημέρισε. Η κομη ή φάνηκε. Ένα ταξί στοματάει σ' ένα στενό, πίσω από την Πανεπιστήμιου και ~~και~~ (θέλει δει) ένα ζευγάρι 'Ισπανών, που τό παρλαβε στο λιμένα. Η γριά τρέχει και τό έπισημο φέρεμα ^{δεν πήκε ανρά-} κυλιέται στα λασπόνερα μίς οικοδομής. Ο γέρος βγάζει τό ένα γάνει, πληρώνει, περιμένει τό ρέσα μέχρι την τελευταία δεκάρα και τρέχει κι αυτός εοπίω, κρατώντας τό παντελόνι ~~και~~ του από τη μεταλωτή, φαρδής ζώνη. "Αχ, τι πάσαν! Άραγε θα βρούνε τις θάσεις τους; ^{Μια άραβα από οικοτόμους, που ξεσηργήζει} Από την άνεικρυφή ταβέρνα της όδου Γεννάδιου ~~και~~ σφυρίζει ~~και~~

Το θέαμα...

... Στην 'Ελλάδα ισχύει όκμα ό θεσμός της προίκας. Η βασίλισσα Φρειδερίκη γυρίζει χρόνια τώρα τις συνοικετέσφα τό χωριά και μοιράζει τό βιβλιόριο άπόρων κορασίδων). Ένα βιβλιόριο με χίλιες δραχμές στην Τράπεζα (Τε λεπτό είναι άπό εϊσφορους έθνους). Η άρχή έγινε. Αν ^{ή ποιος} ^{δεν πήκε ανρά-} ~~και~~ τρέσε βάζει στην Τράπεζα κάθε μήνα ένα ποσό, όταν τό μωρό γίνει γυναίκα θα'χει μία μικρή ~~και~~ προίκα. ^{έδωσε για προίκα} ~~και~~ Δημόσιο "αμετό" στον Δόν Χουάν 30.000 χρυσές λίρες ~~και~~ (9.000.000 δραχμές) και πριγκηποπούλα 29.000 άπορα κοριτσάκια!

.. Η κομη ή φάνηκε. Έχει κι ή 'Ελλάδα τους εύγεντες της. ~~και~~ Τους νεόπλουτους των κοσμικών στηλών των έφημερέδων. Αυτοί γιά ~~και~~ να παρακολουθήσουν τους ~~και~~ γάμους από τό μαλακόνια πλήρωσαν μεγάλο ποσό. Και έσαν στον ήλιο στοιχίσει μέχρι και 1.000 δραχμές ~~και~~ ένα βιβλιόριο "ή ποιος κορασίδας" ^{οι Έλληνες και οι Έσπανοί εύγενες κατατάσονται χιλιακά:} ~~και~~ Από τό μαλακόνια στο πεζοδρόμιο και άνειστροφα ~~και~~ το ύψος είναι σ' όλο 'Ελλάγηε ένα κάποιο συναίσθημα άνειστροφής. Τι να τό κόνει τό γολάδιο αίμα, όταν σκέφτσαι και τό ταξί που θα πάρεις.

58

Όλε! Η πομπή ξεκίνησε! ~~_____~~ ^u ~~_____~~ ^c βασιλίδες, εν ενεργεία και μη, που υπάρχουν στη γη, οι βασιλίδες των σοσιαλιστικών χωρών, ο διεθνικός του γαλλικού εθνου, ~~_____~~ είναι όλοι. (κι η Γκρίσι Κέλλυ, φυσικά. ~~_____~~ Στο έβδομο ημάτι μετά τους νουόμφους).

Πόσα έξωτικά λουλούδια μεταφέρθηκαν με ειδικά αεροπλάνα για τους γάμους; 30.000. Όχι 30.000 είναι οι κρυφές λίρες. Και 70.000 ^{οι} ^{ολέ!} πολιτικοί πρόσφυγες, που ~~_____~~ εΐκοσι χρόνια δεν μπορούν να γυρίσουν στην πατρίδα. Όλε! Η ελληνική σημαία κι η σημαία του θράκο. Οι πολιτικοί κρατούμενοι είναι 1.240. Έκατόν εΐκοσι πέντε οι βαλίτσες με τσά φώλια της βασίλισσας, στο τελευταίο, άνεπλοημο, ταξίδι στο Λονδίνο. Η βασιλική χορηγία είναι 11.500.000 δραχμές τσά χρόνο. Κι ένας μέσος μισθός; 2.000 δραχμές τσά μήνα. Η κυβέρνηση έτοιμάζει νομοσχέδιο για τήν αύξηση της βασιλικής χορηγίας σε 17.000.000 δραχμές. Κι ο διάδοχος θά παίρνει άλλω ~~_____~~ 2.500.000 δραχμές, ^{όταν} ~~_____~~ παντρευτεί ^{τη} ~~_____~~ 5.000.000. Στην εποχή μας δεν είναι σωστό να παίρνουν τσά παιδιά λεφτά από τόν πατέρα τους. Πρέπει να έχουν οικονομική ανεξαρτησία. Έτον Όργανισμός Τηλεπικοινωνιών σ' ένα διαγωνισμό για 30 θέσεις ~~_____~~ ~~_____~~ διαγωνίστηκαν 918 νφοι. Ένας νφος δεν μπορεί να παίρνει λεφτά από τόν πατέρα του, όταν κι ο πατέρας μέλιστα φάχνει κι αυτός για δουλειά.

Νά, τσά χρυδά άμάξι!
Νά μες ζήσουν!
Ζήτω!
Παραλήρημα.

Νά μες ζήσουν. Χιλίδες Ισπανίδες σηκάνουν διακριτικά τσά βέλο.

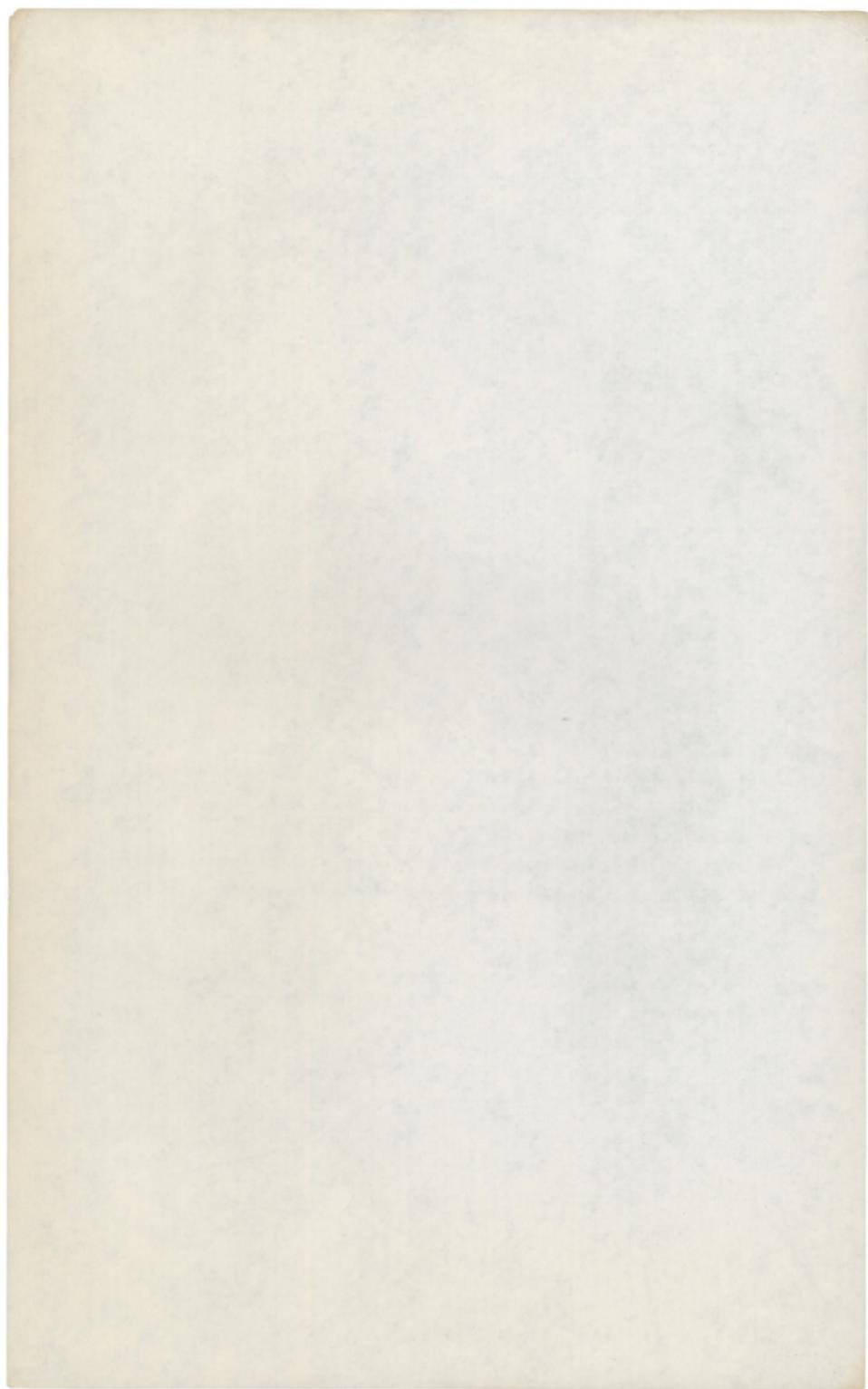
- Όλε!
Γέμισε ο ούρανός σημάτες. Γέμισε ο όρμος λουλούδια. ^{κωώς} Δάκρυα συγκίνησης, ~~_____~~ κυλούν, διασπρ-
φτούν μέσα στέν ήλιο. Γέμισε ο όρμος κοπρίες από τσά βασιλικά έλογα. Γέμισε η χώρα κρα-
τούμενους, οι όρμοι διαθηλωτές. Γέμισε τσά μυολά σκίφεις. ~~_____~~ Γέμισαμε από λίρες, η Γερμα-
νία γέμισε Έλληνες έργατες.

Η ~~_____~~ πομπή! Η πομπή! Νά περθεί από τή Δραπετσώνα! Από τς παράγκες.
Νά μες ζήσουν!
- Όλε!
- ΕΛΑΣ- ΕΠ....
- Ζήτωωωωω!

Θέλουμε κατ έργο. Ύμνι!
Φωνή σηηλαιώδης, υποβλητική: "Όχι επ' έρωτημένο ζήσεται ένδρωπος...".
ΨΩΚΙ!

Κατάθεση κεντρικού βουλευτή, στη δίκη κατά ~~_____~~ κατοίκων της Δραπετσώνας, που κατηγορήθηκαν για βάντισια κατά της άρχης!... ~~_____~~ "Αν στη θέση των Δραπετσωνιωτών εύρισκοντο ~~_____~~ τε-
τράποδα θά είχαν έπαναστατήσει πρό πολλού".

Μεζετώθηκαν οι Άγγελονόμοι
να δοϋν της Κλεοπάτρας τσά παιδιά.....

(59) Ο 'Αλεξανδρος—τόν εἶπαν βασιλεὺς τῆς Ἀρμενίας, τῆς Κηδίας καὶ τῶν Πάρθων.

Ὁ Πτολεμαῖος—τόν εἶπαν βασιλεὺς τῆς Κιλικίας, τῆς Συρίας, καὶ τῆς Φοινίκης.

Ὁ Καισαρίων στέκονταν πρὸ ἐμπροσθῶν,
 ντυμένος σὲ μετρεῖ τριανταφυλλί,
 στὸ στήθος του ἀνθοδόσμη ἀπὸ ὑδκινθούς,
 ἡ ζώνη του διπλὴ σειρά σαφειρών κι' ἀμφουστῶν,
 δεμένα τὸ πόδημά του μ' ἔσπερος
 κορόβλες κεντημένες μὲ ροδόχροα μαργαριτέρια.
 Ἀπὸ τὸν τόν εἶπαν πιόγερο ἀπὸ μικρούς,
 αὐτόν τόν εἶπαν Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων.

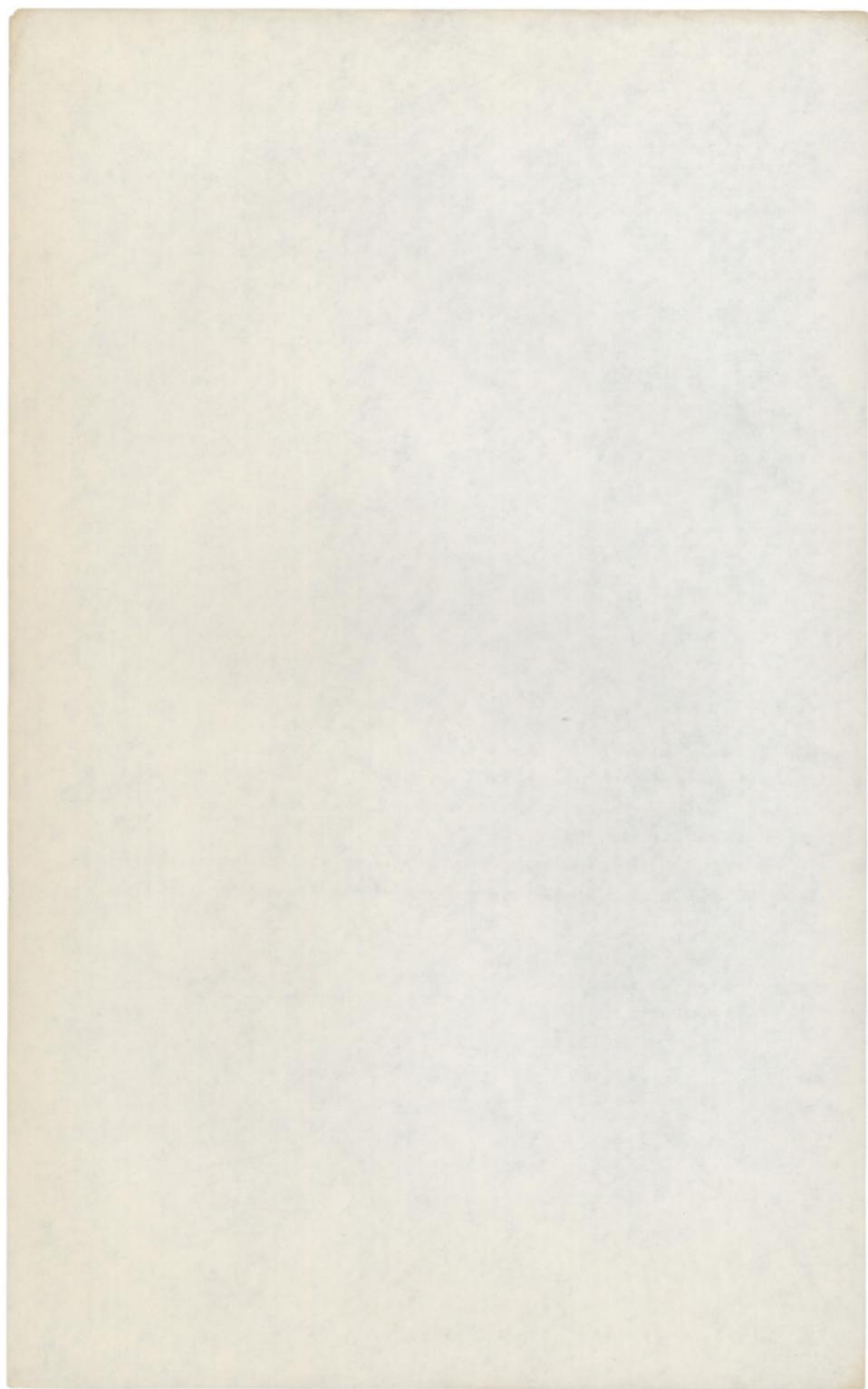
Οἱ 'Αλεξανδρινοὶ ἔνιωθαν βέβαια
 πού ἦσαν λόγια αὐτῶ θεατρικά.

'Ἄλλὰ ἡ μέρα ἦτανε ζεστή καὶ ποιητικὴ,
 ὁ οὐρανὸς ἔνα γαλάζιο ἀνοιχτό,
 τὸ 'Αλεξανδρινὸ Γυμνάσιο ἔνα
 θριαμβικὸ κατόρθωμα τέχνης,
 τῶν ἀλικίων ἡ πολυτέλεια ἔκτακτη,
 ὁ Καισαρίων ὄλο χόριξ κ' ἔμορφις
 —τῆς Κλεοπάτρας υἱός, αἶμα τῶν Λογιδῶν—
 κ' οἱ 'Αλεξανδρινοὶ ἔτρεχαν πρὸ στήν ἑορτή
 κί' ἐνθουσιάζονταν, κ' ἐπεφημοῦσαν
 ἑλληνικά, κ' αἰγυπτιακά, καὶ ποιοὶ ἑβραϊκά
 γοητευμένοι μὲ τ' ἄρατο θέμα—
 μ' ὄλο πού βέβαια ἤξευραν τί ἔδειχνε αὐτὸ,
 τί κόφια λόγια ἦσανε αὐτίς οἱ βασιλεῖς.

(Ἀπὸ [redacted] τὸ ποίημα («'Αλεξανδρινοὶ βασιλεῖς») τοῦ Κ. Καρβῆ)

Ἄγχις μέρες πρὶν ἀπὸ τίς ρωμαϊκὰς φασίτες, στὶς 20 Ἀπριλίου, ἔμοιγε μὲ [redacted] καινούργια
 σελίδα, στὴν πολιτικὴ ἱστορία τῆς χώρας. Ὁ Γ. Παπανδρέου, αὐτίς ὁ μετριοπαθέστατος ἀπὸ
 πολιτικούς, ἀναγκάστηκε νὰ πῆρε μέρος στὸν («ἀγῶνα πελοπονησίου»), καλώντας [redacted] τὸν κό-
 σμο σὲ συγκεντρώσεις, μὲ σύνθημα τὴν παραίτηση τῆς κυβέρνησης. Ὁ «ἀνένδοτος ἀγῶνας» ἐ-
 κίνησε μὲ μὴ συγκεντρωσὴν στὴν Ἀθήνα, πού ἀπαγορεύτηκε ἀπὸ τὴν κυβέρνηση. [redacted]
 ἀπολογισμὸς ἦταν ἐκατοντάδες τραυματίες.

[redacted] «ἔτσι ἔρχισεν μὲ σειρά ἀπὸ συγκεντρώσεις σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, τοῦ Παπα-
 νδρέου καὶ τῆς ΕΔΑ, πού ἡ κυβέρνησις ἀναγκάστηκε νὰ [redacted] ἐπιτρέψει. Ἐφ' ἀπάντησιν οἱ [redacted]
 (ἐπιτροπὴ ἀσφαλείας) ἔρχισαν πάλι νὰ ἐκδένουν ἀποφασίς ἐκτοπίσεως. Οἱ συλλήψεις πολυπλα-
 σιάστηκαν, οἱ δίκαιες καὶ οἱ κατωδίκαιες, μὲ τὴν παραμικρὴ ἀφορμὴ ἢ μὲ κατασκευασμένο κατηγο-
 ρητήριο, τὸ ἴδιο.

Ηφσα σ' αὐτὴ τὴν ἀποδοξαίρα ἐξέπεσαν, τὸν Ἰούνιο, καὶ τὸ γκάνδολο, σὴν Ἀθηναία Ἐπιχειρήση
 ἠλεκτριζοῦ. Κατασκευεῖς μεγάλων ἔργων εἶχαν παροχωρηθεῖ, ^{ῥωμῆ} προμηθεύει, σὲ ἔταιρες, ποὺ
 ὑπερέπλεσσαν τὸ χῆτος κατασκευῆς. Τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα, μετὰ ἀπὸ προσωπικὴ δια-
 ταγὴ τοῦ Κερραμανλῆ, ^{ἢ χε Παραχωρηθεῖ} σὴν γαλλικὴ ἔταιρα δλουμινίου "Πεσόνιν" ^{ἢ φρεῖς κάπυ} 2,5
 ἰστούσα τοῦ ^{ἢ πον εὐκατα κἀνῆμο} χῆσιμο τοῦ γαλλικοῦ δημόσιου ^{ἢ φρεῖς} διαγκατομῆρια δραχμῆς κἀθε
 χρῆμο. Ἡ ἀνηπολῆτευσι ^{ἢ φρεῖς} ἐξήτησε σὴν Βουλὴ νὰ συσταθῆ ἔξεταστικὴ ἔπιτροπὴ. Νὰ ροῦθον
 οἱ ὑπεύθυνοι σὲ φῶς. Ποῖο φῶς ἴδωμεν σὴν πῶς κρέμα φῶση τῆς συζήτησης, κἀπηκαν τὰ φῶτα μῆ-
 σα σὴν αἴθουσα. Ὅχι μὴ φορῶ, τρεῖς: Οἱ ὑπεύθυνοι πάσαν τὸ κουμπὶ καὶ τὸ μικρῶνα ἔπα-
 βαν νὰ λειτουργοῦν! Ἡ ἀνηπολῆτευσι ἀποχώρησε ^{ἢ φρεῖς} ἀπὸ τῆ Βουλῆ.

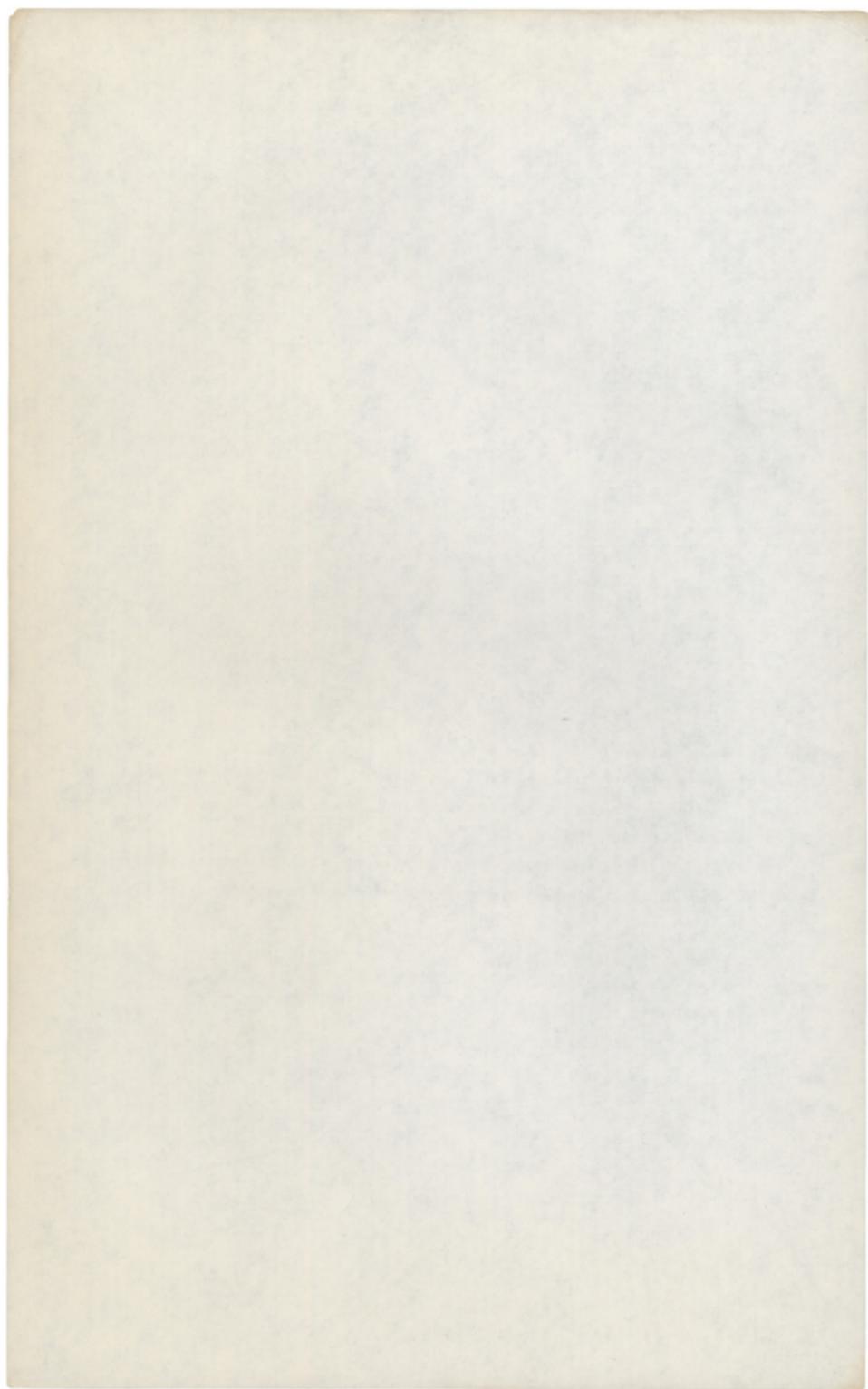
Τὰ συλλλητήρια συνεχίζονται. Σὲ τὸ Ἡράκλειο τῆς Κρήτης 20.000 σταφιδοπαράγωγοι κατέλαβαν
 μὲ μαῦρες σηματεῖς τὴν πόλη καὶ τὸ νομορχικὸ μέγαρο. Οἱ κἀνοπαράγωγοι τοῦ Ἄγγινου, πῆ-
 ραν τῆς οἰκογενεῖς τους—τὸ μῦθος σὴν ἀγκλιὰ—καὶ κατέλαβαν τὴν ^{ἢ φρεῖς} ἐθνικὴ ὁδο, σταματώντας
 τὴ συγκοινωνία. Τὸ μαγοζιὸ σὲς γύρω πόλεις ἐκλήσαν. Ἡ κυβέρνησις ^{ἢ φρεῖς} ἔνωσα τμήματα
 χωροφυλακῆς, μὲ ἀεροπλάνο: Ἐνας νεκρὸς, 30 τραυματεῖς. ^{ἢ φρεῖς}
 ἢ καταργηθῶν τὰ ἔκτακτα μέτρα ^{ἢ φρεῖς} Ἡ κυβέρνησις ^{ἢ φρεῖς} κρῖσθεῖς ^{ἢ φρεῖς} νομοσχέδιο, βῆ-
 σαι τοῦ ὀκοῦλο ἀπολύονται καὶ 158 κρῖσθῆμοι. ^{ἢ φρεῖς} ἰναφῆρεται, ὅτι ἀπο-
 τελεῖ ἰδιότυπο ποινικὸ δόκιμο ἢ μὲ ὀποιοδήποτε τρόπο παρουσίαση καὶ ἀνάπτυξη προοδευτι-
 κῶν ἰδεῶν. Προσῆξε τὸν κἀνῆμο: Προοδευτικῶν ἰδεῶν. Τὸ Νομοσχέδιο ἔπιτρῖπει ἀκῆμα σὴν
 κυβέρνησις νὰ ἀναστῆται τὸ Σύνταγμα καὶ νὰ κηρύσσει τὸν στρατιωτικὸ νόμο ^{ἢ φρεῖς} ἀποκαλύπτει-

ται, πῶς περικεῖ ἔθροα εἶναι ἀνεύρηρα ^{ἢ φρεῖς} ἔθροων νόμων τοῦ Μουσολίνι καὶ τοῦ Χίτλερ.
 Ἡ κυβέρνησις ^{ἢ φρεῖς} ἀποκαλύπτει τὰ ἔκτακτα μέτρα, τὸ ^{ἢ φρεῖς} ὀνηθῆναι μὲ τὸ νομικὸ μανδῆ καὶ τὸ κάνει ^{ἢ φρεῖς} μῆ-
 νιμο). ^{ἢ φρεῖς} Ὁ ἀμῆνις, καὶ ζῆνος τύπος ^{ἢ φρεῖς} ἐκφῆρα ἐοδαρῆς ἀνεύρηται. Ἡ πῶς συντηρητικὴ, ἴσως, ἐφη-
 μερίδα, ἢ "Ἐστία", γράφει: Ἄναστρέφονται βωσικοὶ θεσμοὶ τοῦ Συντάγματος, καταργεῖται πῶ-
 σα ἔγγῆσις προσωπικῆς ἐλευθερίας, χαλεθεῖται νὰ δεσφῆ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὑπονομεῖται
 τὸ θεμέλιο τοῦ καθεστώτος. ^{ἢ φρεῖς} Ἡ νομοσχέδιο ἠδωθεῖς Ἰππος, φησὶ ^{ἢ φρεῖς} παρ' ὅτι ^{ἢ φρεῖς} φτιαγῆ.
 νο ἀπὸ διαφανῆ ἕλικῶ. Ἡ κῆτιπολιτικὴ ἀποχωρῆ καὶ πάλι ἀπὸ τῆ Βουλῆ.

Τρεῖς ἡμέρες ἀργότερα, σὲς 23 Ἰουλίου, τὸ Ἀνώτατο Διοικητικὸ Δικαστήριον, τὸ Συμβού-
 λιο Ἐπικρατείας, σὲ μὴ του ἀπόφαση ἀναφέρει ὅτι ἢ ἀνταρσία ἐληξε καὶ ἢ τῆς ἀπκα-
 τασθῆ τὸ 1950. Ὁλῶ ^{ἢ φρεῖς} ἐπομένως οἱ ὀλιτικῆς ^{ἢ φρεῖς} κυβερνητικῆς πῆδεσις, μαζὶ καὶ τὸ νομο-
 σχέδιο, εἶναι παρῶνομα. ^{ἢ φρεῖς} Οἱ κυβερνησεῖς παρανομοῦν ἔδω καὶ ἔδωκα
 χρῆνια. Νὰ οἱ ἀποφῆσαι τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας δὲν εἶναι δεσμευτικῆς γιὰ τὴν κυβερνη-
 ση.

Τῆ βράδιᾳ, ποὺ ψηφίστηκε τὸ νομοσχέδιο, ὑφῶθηκε σὴν Ἀκρόπολι, ὀπλο σὲν Ἡρῶνῶνα μὴ
 σημαία μὲ τὸ ^{ἢ φρεῖς} "114". Τὸ ἔδιο καὶ σὲ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀθῆνας. Τὸ βράδι, σὲ Τουρκο-

* Σὲς 31^{ης} τοῦ Μῆ τοῦ 1942, σὲ ἔδιο σημεῖο ὁ Κανὼνας Πῆτος, μὲ τὸ ἄκῆ Σέντα κατέβασαν
 τὴ σημαία μὲ τὴ σφῶσικα. Ὁ ^{ἢ φρεῖς} Πῆτος ^{ἢ φρεῖς} ἔχινε ἀναρῆται ἢ κῆσιμο ^{ἢ φρεῖς} τῆς ἘΔΑ ^{ἢ φρεῖς}
 1958, καὶ σὲ μὴ πλοσῆ ἔδῆκα κατασκοπεύει, κατὰ οἰκίστικῆς γῆντες χῆνια φυλακῆ.

βούνια, ένα τεράστιο κύρινο "114" φρόντισε την πόλη. Οι τοίχοι των συνοικιών έρχισαν να γεμίζουν από αυτόν τον τριψήφιο αριθμό.

Όσο το συνθήματα πληθθαίνουν, όσο τα συλλληθηρία και οι άπεργίες πολλαπλασιάζονται τόσο ο Καραμανλής διαπύωνε την άνάγκη, από τον εζιχ ό τόπος! Δέν θά έφουγε από την πρωθυπουργική πολυθρόνη, αν δέν έλυνε και τό ύπόλοιπα προβλήματα, κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά! Άπεργίες, τραυματίες. Τραυματίες, τραυματίες, τραυματίες. Νέσα σε 1961: 15.100 άπεργός, Μέσα σε 1962: 450.000. Οι άλλοι είναι τραυματίες και δέν τους λογιόρισαν οι στατιστικές. Σε 8.500.000 Έλληνες οι 2.445.676 είναι άναλφάβητοι (άπογραφή του 1951).

2 Η Ελλάδα δαπάνη 2,7 δολάρια τό χρόνο, κατά κότερο γιά την εκπαίδευση. Η Γαλλία 22,7. Η Σουηδία 96,7. Πάντως όλα σε 7 τετραγώνου. 114. Τι ναι αυτό πάλι; Άπεργίες, άπεργίες. Άπεργίες φοιτητών. 15% Τόσα ζητήνε οι φοιτητές να διατεθούν από τον προϋπολογισμό γιά την Παιδεία. Ένα σύνθημα των τριών έργων. (Πρότκα στην Παιδεία-κι όχι στη Σοφία). Άπεργούν οι καθηγητές, όφ φοιτητές, οι μαθητές.

Όλοι. Η Έφερω να διατεθούν τό 15% του προϋπολογισμού. 1.000.000 ύπογραφές μαζεύθηκαν κάτω από αυτό τό χορτί μέχρι τό Δεκέμβρη του 1962. Η κυβέρνηση άφ έβγει. Τό 1962 φέβγει. Φέβγει κι ό άντιπρόεδρος των ΗΠΑ, άφου ήρθε φυσικά πρώτα. Άφεται. Άδύνατο Τζόνσον. Φημίζεται γιά τίς δηλώσεις του. Πριν από μήε έπισκέφθηκε σε Νότιο Βιετνάμ τον κ. Ντινιμ, πρόεδρο της χώρας και τον άνόμασε "άδύετρο Αϊνκολν"! Έώρα από έφυγε κι από δω δηλώσεις ΗΠΑ: (Φωνιστώ αύλειση της βοήθειας προς την Ελλάδα, Τουρκία και Ηραίο). Αν την περιδώμε, αυτό θ' άποτελέσει σφάλμα, άδεδομένου ότι οι ΗΠΑ μπορούν να στρατολογήσουν με τη βοήθεια αυτή έναν Έλληνα ναυτικό με τό ποσό του ένδε δολαρίου και 82 σέντε τό μήνα! Οι Τούρκοι είναι οι καλύτεροι στρατιώτες και οι Έλληνες οι καλύτεροι ναυτικοί. Καντίσει, Χικμάτ, οι έργάτες άπογγέλου ενά σε ταβέρνες τό ποίημα σου Η"Οχι, μισέρο Ντελλεσι!

Ότ άσας τή άριστούγεννα. ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΕΤΕ! ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥ. (Πού άπου νάγαι άμπε ή ποιά τση/

ΚΕΝΟΥΣ; θ' άπολυθούμε; από τους 1.240 κι ένας ό Μανώλης Γλέζος/ 21. Καλό δέν είναι γιά φρεσι

Νά άπολιτικές κρατούμενος Γιάννης Βλάχος πθανε πνίτε λεπτό πριν βγει από τις φυλακές. Του καρφισώσατε τό άποφυλακιστήριο στην τόπη του σοκακιού. Έίκοσι!

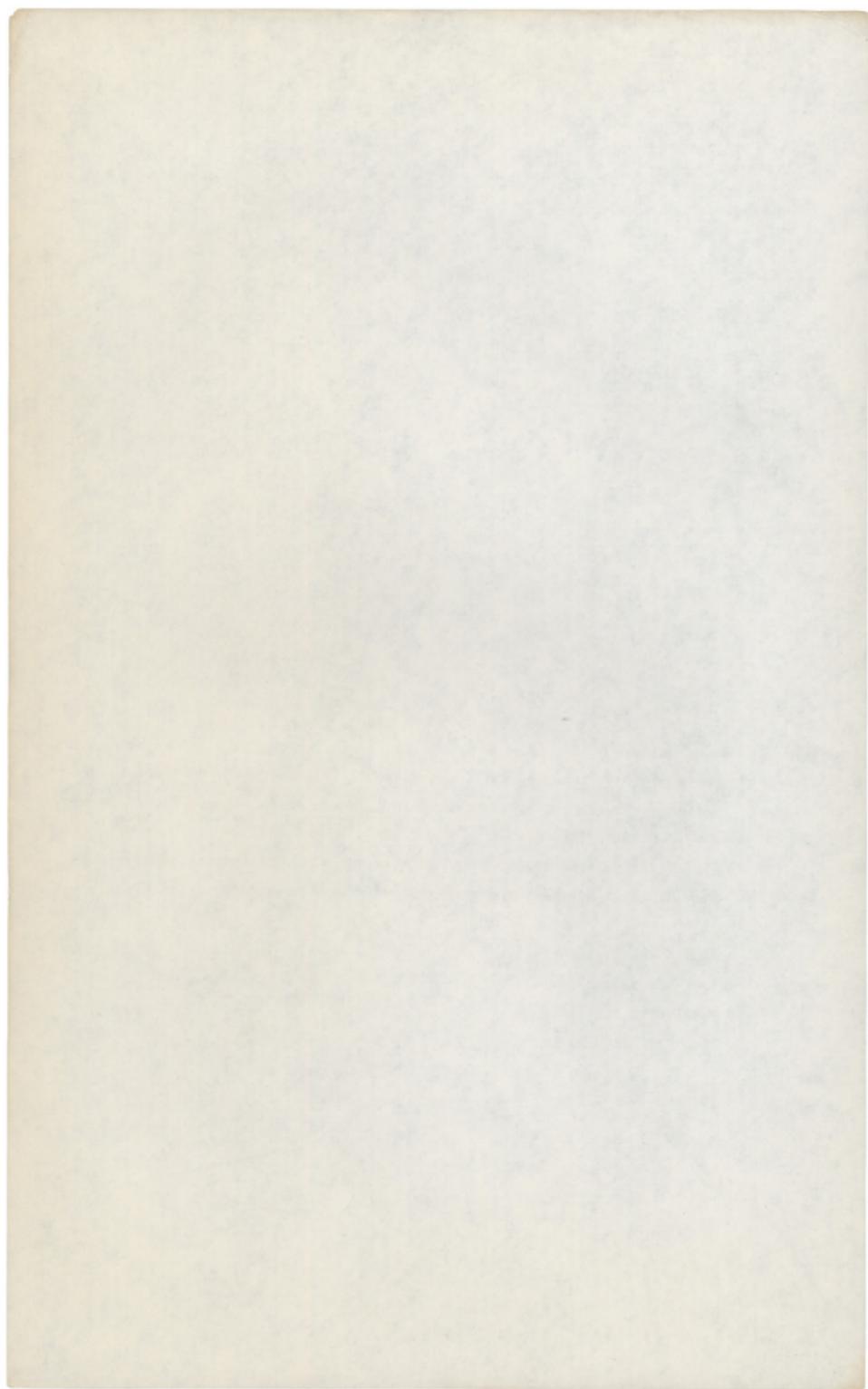
Ότόνουν όφ κοιβίντες. Ένα άγοράκι, φτάνοντας από την έπαρχία, μπήκε σ' ένα σπίτι, ένοιξε ένα φυνετό, έφαγε και καθώς τό κινηθούσαν έπεσε από τον τέταρτο όροφο και σκοτώθηκε.

Έ, και λοιπόν, τι να κάνουμε; Όλα τά δραματοποιείτε. Κι άλλος, πθανε, κ. ύπουργέ. Από τή φυλακή (σφόντα μέρες στο τρελλοκομτό) στο νεκροτομτό. Δεκέμβρης 1962! Η κυβέρνηση μιλάει γιά άνοθεύρηση του Συντάγματος. Θά προσαρμοστεί τό Σύνταγμα στην Καραμανλή και όχι ό Καραμανλής στο Σύνταγμα. Κόπως φται δέν τό λφει κι ό Ηπρέχης! Άλλόθεν τό λαό, άφου

άφ έβγει, την κυβέρνηση. Έίκοσι! έβλτε να άποφύλακίσουμε άλλον στη θέση του νεκρού! Καλύτερο, από σκοτώθηκε τό παιδίκι. Θά πίνονγε, θά γινόταν κομμουνιστής, θά τό

φυλακίσате, θά πθάνει στη φυλακή, πνίτε λεπτό πριν του άνοκεινωδέ ή άποφυλακισή. Από τό τέταρτο πάτωμα σε κρεοθήμιο. Από τή φυλακή στο νεκροτομτό.

Οι καταρτιστές χαώδες μετανάστες είναι πλά μαρμαρίνη, άρα τό ποσοτό δέν είναι ακριβές...

8 Στο Σανατόριο-Ταξίδι, στὴν Κούβα-Μιά μικρή ευθυμική ὀρχήστρα

Στις 4 'Ιουλίου 1962 οἱ ἑφημερίδες γράφανε τὴν εἴδηση: Ἄ' Ὁ Νέκη Θεοδωρίδης ὑπέστη ἀνα-
ζωπύρωση πολιτικῆς φυματώσεως, ποὺ ἔπαθε στὴν Ἑρρίδα. Ὁ δημοφιλεῆς συνθέτης πῆγε ἀπὸ τὸ Πο-
ρίσι σὲ Λονδίνο εἰδικῶς γιὰ νὰ ἔξεταστέ. Ὁ διεθνὸς φήμις παθολόγος σφρ Τόμος Πρῆς,
ἀπὸ τὸν παρακολουθεῖ καθημερινά, ἀπαγορεύει κἀθε μετακίνηση τοῦ ασθενοῦ πρὸς τὸ πα-
ρόν".

Ἡ εἴδηση εἶχε τηλεγραφηθεῖ παντοῦ ἀπὸ τὸ διεθνῆ
πρακτορεῖα. Οἱ ἑλληνικὲς ἑφημερίδες, ἔρχισαν νὰ κατακλύζονται ἀπὸ δημοσιεύματα. Τὸ κοινὸ
μετὰ τὸ ^{δ' ὄνομα} ἐθνοτισμὸν διέβαζε μ' ἄνησυχία καὶ τὴν παραμικρὴ εἴδηση.

Ὁ Νέκης, ~~ἔγραψε ἀπὸ τὸ Λονδίνο~~

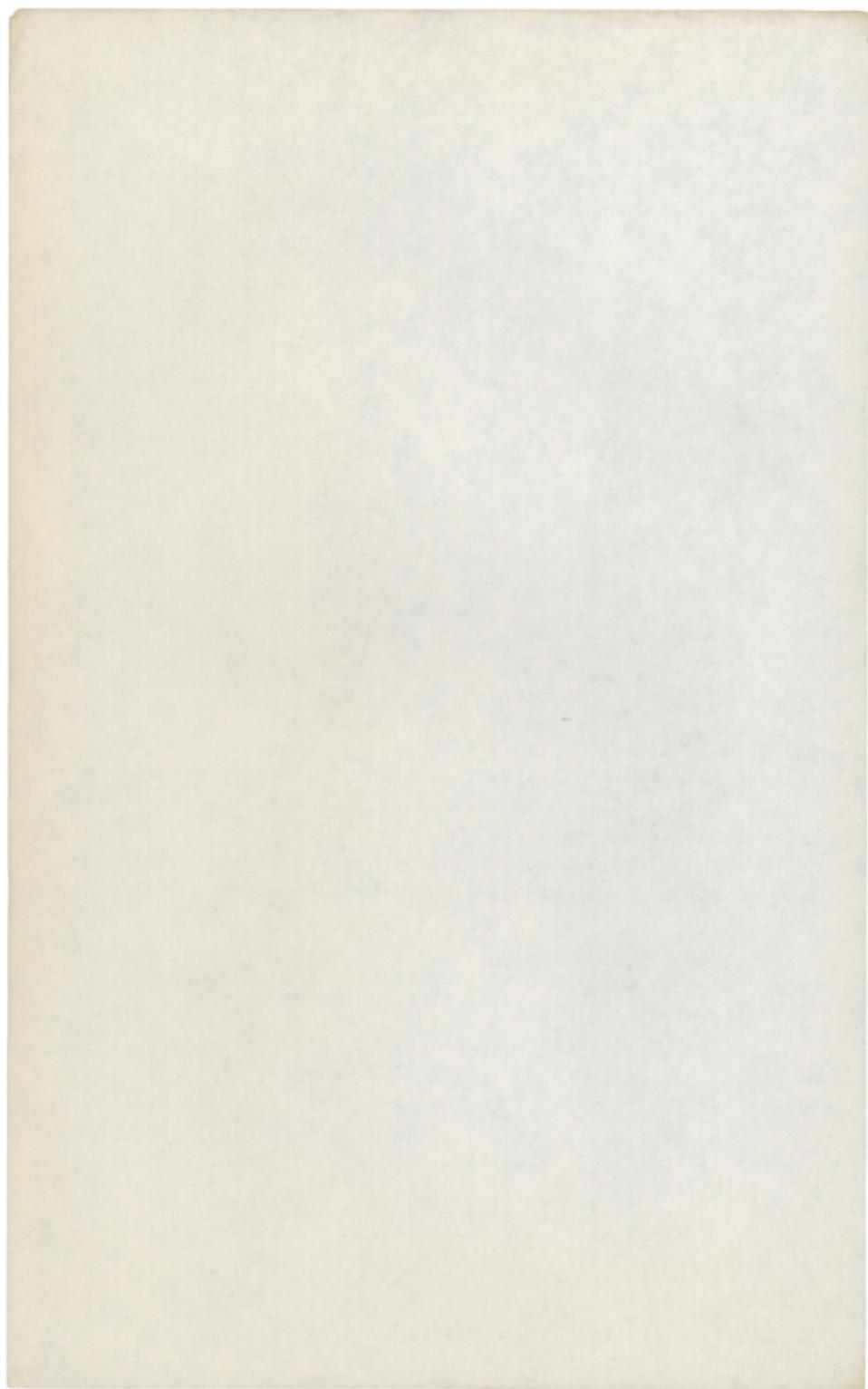
νοσηλεύσαν σὲ ^{Νοβέμβριο} "Βασιλικὸν Ἐδουάρδος 7ος", κοντὰ στὴ μικρὴ πόλη
Μίντχρτον, τῆς κομητείας τοῦ Ἑσσεξ. Ἡ περιοχὴ αὕτη εἶναι 80 χιλιόμετρα νότια ἀπὸ τὸ
Λονδίνο. ^{ἔστι μιά ὑψιστάτη τοποθεσία} Τὸ σανατόριο ἦταν κυριολεκτικῶς χωμένον μέσα σὲ πρῶ-
σινο. Ὁ ἄρρωστος εἶχε τεθεῖ ὑπὸ τὴν παρακολούθηση καὶ τοῦ φυματιολόγου σφρ Ζεφρεῦ
Τόνι.

Ἡ τὸ δυὸ μέρει ἡ ἑφημερίδα "Ἀγῆ" κατέφερε νὰ τὸν ἐντυπωσῆ. Ἐνας συντάκτης τῆς
εἶχε τηλεφωνικὴ συνομιλία μαζί του, ποὺ δημοσιεῖσθηκε τὴν ἄλλη μερσί. Ὁλη ἡ Ἑλλάδα εἶ-
ναι μαζί σου. Ἔτσι ἔρχισεν ἡ συνομιλία. Καὶ ἦταν πέρα γιὰ πέρα ἀληθινά. Ὅλοι θέλου
νὰ γίνεταί ^{ἡ γράμμα} καλὸ καὶ νὰ γυρθεῖ σὲ τὴν πατρίδα σου καὶ σὲ τὴ δουλειά σου.

Ὁλη τὴν ἔνοιεη εἶχε δουλέψῃ ὑπερδύναμα, γράφοντας τῆ μουσικὴ γιὰ τὲς τρεσέρις ταινίεσ,
καὶ γιὰ τὲς ἄλλες ὑποχρεώσεσ ποὺ εἶχε ἀναλάβῃ. Ἐνὰ μῆνα πρὶν, στίε δοκίμῃ τῆς
"Ὁμορφῆς Πόλης", τῆς ἐπιθεώρησης ποὺ εἶτοίμαζε με τὸν Κακογιάννη καὶ τὸν Ζωγράφου Μπο-
στατζόγλου, ἔπαθε γιὰ πρώτη φορὰ οἰμητύωση. Παρ' ὅλα αὐτὰ συνέχισεν νὰ δουλεύῃ ὑπερδύ-
ναμα. Ὁλόκληρα εἰκοσιτετράωρα ἔδεν κοιμόταν. Ἐφ' ἑξῆς ἔπλεγε τὰ δυνάμειν, κα-
τέφερε νὰ ἀνοβλέψῃ γιὰ ἑνὰ μῆνα τὴν ἔναρτη τῆς ἀρρώστειας. Ἐπὲρβίωσεν ὅλεσ τοῦ τῆς δουλειεσ
καὶ μῆκε σὲ σανατόριο.

Ἐδύνασε τὸ πρόβλημα ἔδεν ἦταν πολὺ σοβαρὸ. Ἐγίνε βρογχοκόκκηση καὶ ἀποφασίστηκε νὰ
μὴ γίνε ἐγγεγρηση. Ἐφ' ἑξῆς φαρμακευτικὴ ὁδηγὴ καὶ ὀρθόλη δυνάμειν μερικῶν μηνῶν
ἔδεν ἔμπορεῖσ νὰ γυρίσῃ σὲ τὸ κοινὸ του καὶ σὲ τὴ δημιουργία, τούτη τῆ φορὰ κἀτω ἀπὸ
ιατρικὴ παρακολούθηση.

Ἄρκετο καὶ πρὶν ὁ Νέκης εἶχε προσκληθεῖ σὲ Παγκόσμιον Συνέδριον Ἐθο-
πλισμοῦ τῆς Ἰσπανίας καὶ γιὰ μιά σειρά συνουλιῶν κλασσικῆς μουσικῆς, ^{ἑξ' ἑξῆς διαφόρων πόλεσ τῆς ΕΣΣΔ.}
καὶ αὐτῶτα ἦταν ὀδόντο, οἱ Σοβιετικὸς τὸν κἀλεσαν γιὰ θεράπειαν

στον Καύκασο. ^ο Μίκης προέβλεψε να 'ναι πιό κοντό στην "Όμορφη Πόλη" του και στο κομμά της. Έτσι 17 'Ιουλίου ήρθε ^ο αεροπορική στην 'Αθήνα και κλείστηκε άμεσα ^ο σε ένα δωμάτιο στους πρυκάρτους πρόποδες της Πεντέλης. Έκεί κέθησε έλλους δυό μήνες. Στο μέτρο ^ο πρό ^ο θέατρο "Πάρκ" παρήλασαν μια στο καλοκαίρι 120.000 άρκετε, δηλαδή, χιλίοι κόνι μπόι.

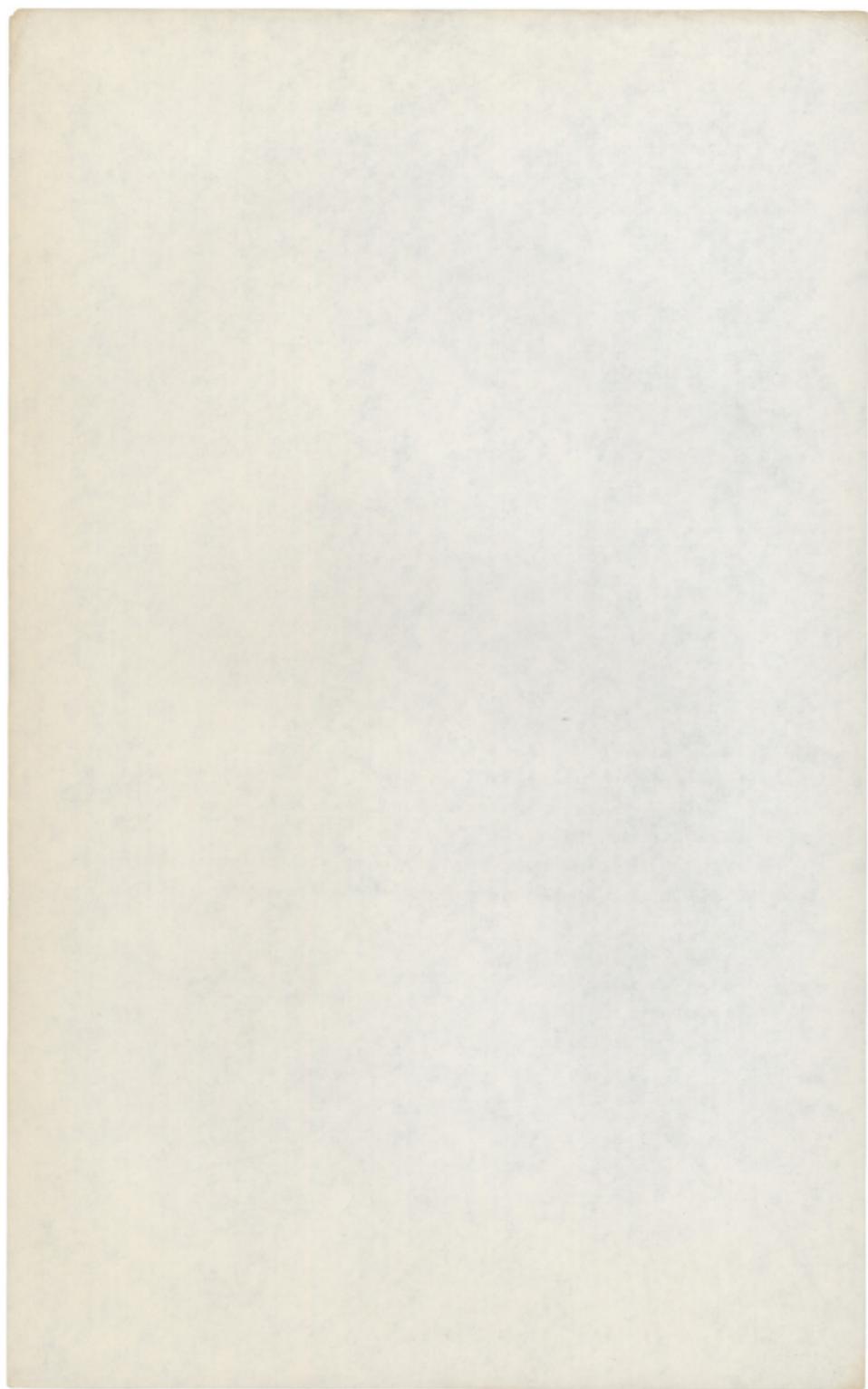
Κατό μέτρο πίο κάτω, στο γνωστό μας θέατρο "αεροπορικών" ο Μίκης καταδύθηκε έκανε τη δική του προσπάθεια να δυναμώσει το είδος της μουσικής επιθεώρησης. Μια ώρα όμιλη να γινόταν ανάμεσα στην "Όμορφη Πόλη" και στην "Οδύ Όνεργων". Το ένα έργο αφηγείται, σε πολλά σημεία το έλλο και οι Αθηναίοι διασκέδαζαν, όσο κι αν ή το Μίκης ή ήταν το ψυχολογικό κλίμα.

Ήταν αυτοί που δεν επιβίβησαν από την άρρώστια του Μίκης. Δεν υπάρχει σχεδόν κανένας, που να πέρασε στην περίοδο 1947-1950 από τους τόπους έξορας, και να μην φέρνει στο πλεμόνια του την κόκκινη σφραγίδα από τις κακουχίες και το βασανιστήριο. Ακόμα δεν χολιδός Ελληνες. Ίσως μικροί, που πέρασαν απέναντι των βασανιστηρίων.

Είναι οι περιπτώσεις άνθρώπων που πέθαναν κρεμασμένοι ανάποδα, γιά μέρες, εκτεθειμένοι στον ήλιο, έλλων που στη θάλασσα μια σε σκιά, δέντρα από πάνω με σπάγγο. Αυτές οι μαζικές δολοφονίες, άνθρώπων, που δεν βρίθονταν να ἀποκηρύξουν τις ιδέες τους, έγιναν αργότερα, γνωστές.

Όπως γράφουμε ήδη, το 1949, σε ηλικία 24 χρονών ο Μίκης έκανε την υποχρεωτική στρατιωτική του. Θητεύει, μαζί με έλλους συνομηλικούς του, σε είδεικό μέρος του στρατοπέδου. Ο ύπηρχος της Φιλοσοφίας του Δικταίου, στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, Κ. Δεσποτόπουλος δηγγε το έλλο περιστατικό. Ήμνο με είχαν απομονωμένο από τους άλλους. Μια μέρα είδα κάτι στρατιώτες, να μεταφέρουν μπροστά στη σκηνή μου, πάνω σε ένα φορέο γεμάτο αίμα, έναν ανάσθητο ένθρωπο, που όλοκλητο το σώμα του ήταν σε κράμα μελιζανό. Τόν πήγαιναν στο νεκροδελμα. Μετά από λίγο ο διοικητής του Τάγματος Βασιλόπουλος, ένος από τους πίο ραφινάτους βασανιστές του Μακρονησιού με κάλει για να με ρωτήσει, έν έρω κόποιον θεοωρόκη. Προσωπικά δεν, του απάντησα. Το μόνο, που έχω άκουσει, πώς είναι ένα παιδί με εκπληκτικό μουσικό ταλέντο. Τι κρίμα! Και πέθανε σήμερα! Έκανε ο Βασιλόπουλος.

Ο Υγκρές, που κουβαλούσαν οι στρατιώτες ήταν ο Μίκης Θεοωρόκης, όπως είχε καταστήσει μετά από έγγρα Ευλοδαρμό. Μόνο, που και αυτή τη φορά είχε επιζήσει! Όταν κατάλαβαν το λάθος τους, τόν πήραν από το νεκροδελμα και με τακτοποιήσαν το πόδιο, το κεφάλι και το χέρι τόν έστειλαν στην πρωτεύουσα, στο 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο. Έκεί πήγε να τόν δεν και ο πατέρας του. Καθώς όμως ήταν γεμάτος επίθεσιμος δεν τόν γνώρισε και προσέφερε το κρεβάτι του. Τότε, ο Μίκης τόν φώναξε. Ο πατέρας, γυρίζοντας το κεφάλι, δεν έντεξε στο θέμα. Δεν ήθελε να πιστέψει, πώς ο γιός του ήταν αυτός ο καταβασανισμένος αφ'αθώπος. Ξαναγύρισε κι έφυγε τρέχοντας!

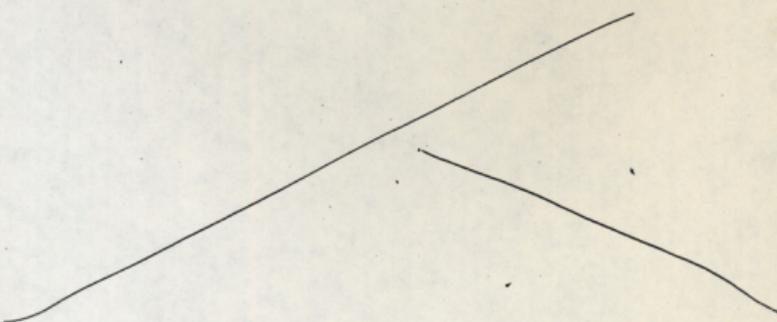
Νό, γιατί ή άρρώστεια του Νέκη ήταν μια "φυσιολογική" άρρώστεια. Όπως και τó πολιτικό γεγονός των τελευτών χρόνων είναι "φυσιολογικό"; Μια ύποτροπή της μεγάλης άρρώστειας, που χρονολογείται από την 2^η εποχή της άπελευθέρωσης και του έμφυλου πολέμου. Μια άρρώστεια, που ^{δηλαδή} τή σέρνει ή χώρα στέ στήθους της ^{δεκαοχτώ} τώρα χρόνια και σε κάθε της προ- ^{καθώς} γεινάσσει λίγο καθαρό άέρα, βγάξει από τó πνεμόνιο της στήμα!...

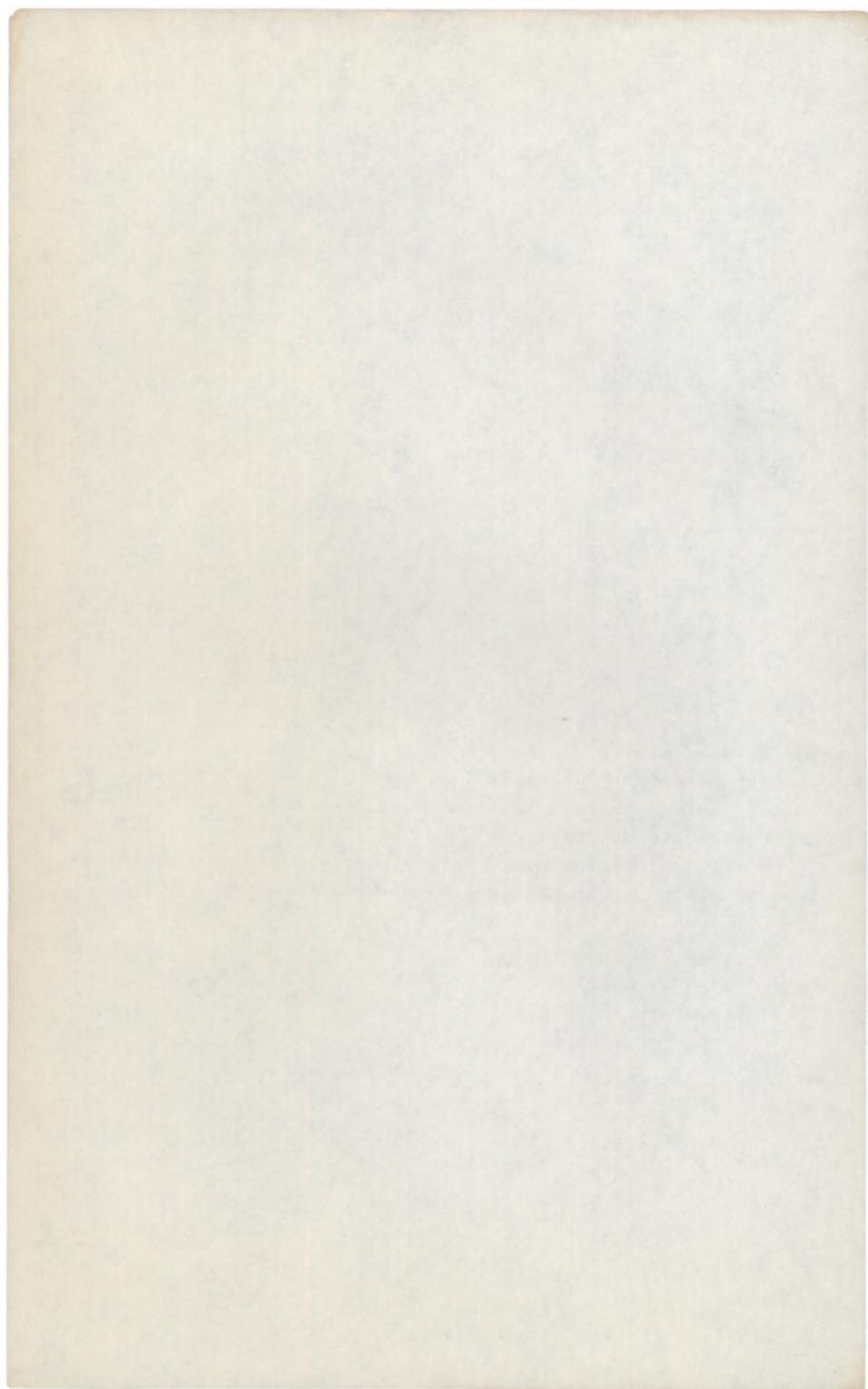
Κράτησα τή ζωή μου
 τοξιδεθοντας άνόμεθα σε κίτρινα άντρα.
 Σε σιωπηλές πλαγιές φορτωμένες με τó φύλλα της άνευσε.
 Κοιμή φωτις στήν κορφή τους βραδυζέτε.

- Σηχάκιος από των όλική θρηνημ -
 'Ο Νέκης Ξαννογόρισε σε κοινό του διενυθόνοντας, σε μια συνουσία, τó "Επιφάνεια", μια νέα σειρά τραγουδιών, γραμμένα σε στίχους του Γ. Σεφέρη. 'Ο ποιητής, μόλις κένσε τες μέρες είχε τιμηθεί με τó Νόμπελ της Λογοτεχνίας.

"Άνη της πέτρας μπροστά στήν κοβσίνη θάλασσα
 με φλέβες, που μου θύμιζαν άλλες άγδες
 γυαλίζοντας σε άργό ψιχάλισμα.
 "Άνη της πέτρας φυσιολογικές που ήρθαν
 όταν κανίναε ή μιλοήσε και μου μέλησαν,
 που μ'άφησαν να τες άγγιζω ύστερα από τή σιωπή,
 μέσα σε πεύκα, σε πυροφάνους και σε πλατόνια.

 Μέσα στις θαλασσινές σπηλιές
 ύπάρχει μια όψη, ύπάρχει με [] άγθπη, ύπάρχει μια Έκσταση.
 "Όλα σκληρά σαν τó κοχύλιο. Μπορείς να τó κρατήσεις μέξ στήν παλάμη σου.
 Κέρρε όλόκληρες σε κοίταξα σε μάτια
 και ή με γνώριζε [] μήτε με γνώριζες.

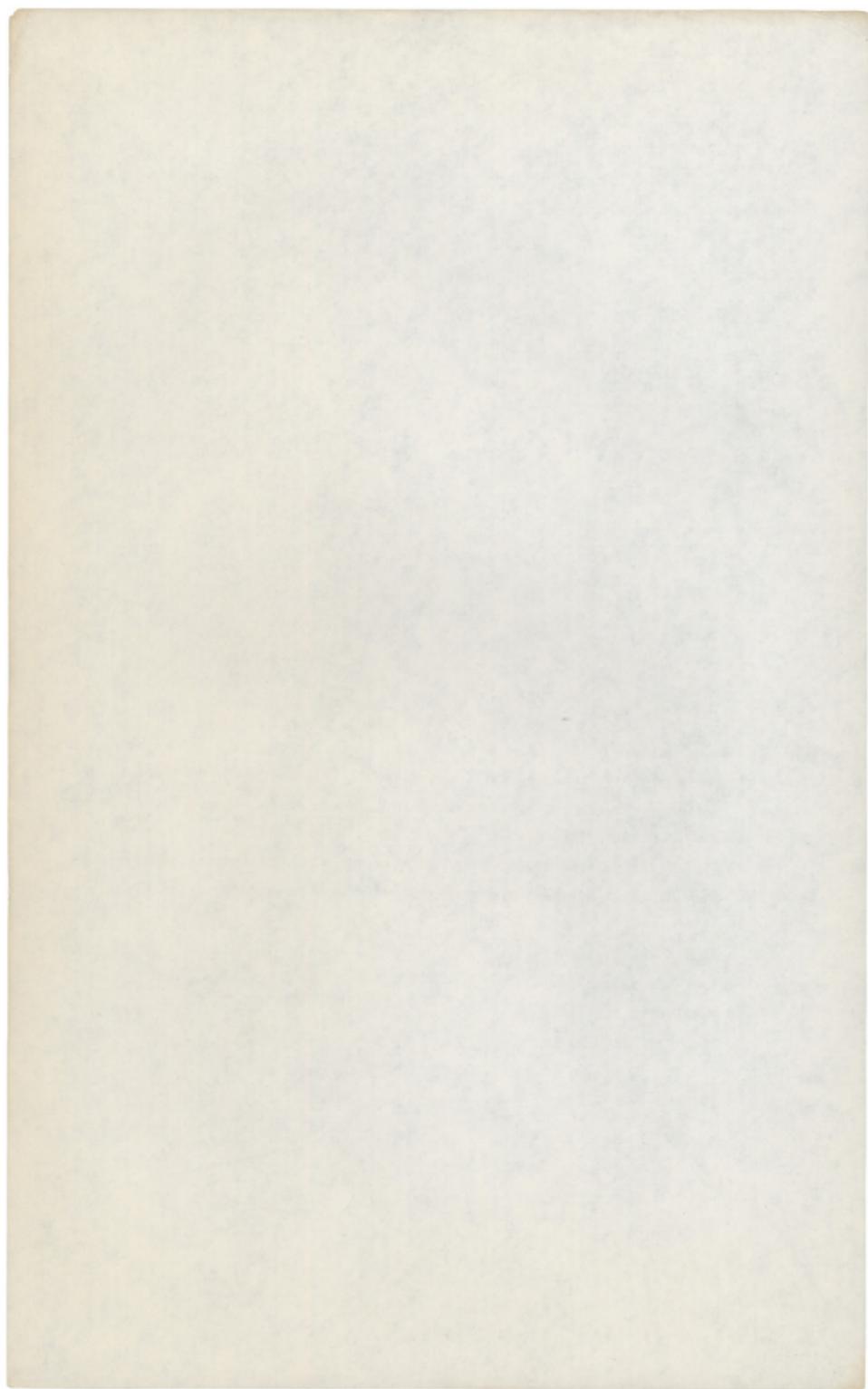
Στό μεσοξύ ο αποκλιτισμός του ^{Μίκης} συγχιζόταν. ^{Η και δαμή των περιπτώσεων}
 Η κυβέρνηση γλίψε από καιρό χόσει το αίσθημα του γρ-
 λουδού. Τήν εποχή, που ήταν άδικα έρωστος, στο συνταδείο, ο Γάλλος μαφστρος Μωρίς Λερού ύπ-
 βαλε ^{δίκη} διαφορετικά προγράμματα στη διεύθυνση του ^{Θεατρίβλ} 'Αθηνών.
 'Απορριστηκό γίνατε όλα περιλάμβανον ^{τη} βραβευμένη "Σούιτα αρ. 2" του Θεοδωράκη...

Μπαίνοντας τό φθινόπωρο του 1962, ο Μίκης πήρε τήν άδεια των γιατροών νά ένασκάσθαι ^{οικεία} στη
 δουλειά. Έτσι άνέβασε σ' ένα θέατρο τή λαϊκή του όπφρα "Τό Τραγούδι του Νεκρού 'Αδερφού"
 με μερικούς από τους γνωστούς Έλληνες ήθοποιούς και άλλους 50 συνεργάτες-
 ήθοποιούς, χορευτές, χορευδούς, μουσικούς. Παράλληλα έδωσε με νέους μουσικούς τή Μικρή
 'Ορχήστρα 'Αθηνών, που, όπως εΐπε, "είναι ένα κίνημα ίδιόν, που θέλει νά σπάσει τήν κρουσάλλι-
 νη γυάλα, όπου κλείσαν τή μουσική οι άπειροεχιστοί ^{ίσως} της 'Αθήνας και νά τή ρέει ο
 στος, βουιρούς άρθιους, στο Πνευματικό, στις συνοικίες, στις ανετήσεις".
 και πνευματικά άκλήρι ^{ντα} Ελλάδα διαδέρη ένο μονάχα ηλέρας δεχότατε -]
 οσα και Μανεπιστήμια!

Ο Μίκης βρέθηκε ^{ντα} ενον πολυτιμο συ-
 νεργάτη, τό νέο μαφστρο-Στ. Καφαντάρη ^Ε βολε μικροτά ένα παλιό του, μεγαλεπήβολο σχέδιο.
 Στις 5 Νοεμβρίου, στο θέατρο "Καλουτά" δόθηκε μία από τις πιο περβεργες πρέξ-κόμπεργες.
 Έκτος από τους δημοσιογράφους ή άΐθουσα εΐχε γερμάνι ήργάτες, φοιτητές, υπάλληλους, όλοι
 έκπρόσωποι διαφόρων έπαγγελματικών σωματείων. Ο Μίκης διέδουσε τό "κονταρέτο γκρόσο"
 του Χαϊντελ και τό "Κοντσέρτο γιά βιολί" του Μπαχ. ^{Ζε}στάθηκε, πέταξε τό που
 λδερ του. Διέδουσε, σταματούσε, έζηγούσε στους άκροατές, συνήχιζε. Τό τέλος κάθησαν όλοι,
 μαφστροι και μουσικοί, πιά κοντά σ' ένα ήμικύκλιο κι έρχκσαν νά κουβεντιάζουν με τό κοινό.
 "Με τήν όρχήστρα μας", εΐπε ο "φηλός", "έχουμε τήν πρόθεση νά προσφέρουμε ό,τι μπορούμε
 στη μουσική διαπαιδαγώγηση του κοινού. Θ' άρχίσουμε από τήν προκλασσική περίοδο, που ή μου-
 σική της είναι πιά άπλή, πιά εύληκτη και θά φτάσουμε σιγά-σιγά στη μοντέρνα μουσική και
 στος Έλληνες ^{συνθέτες}. Έπειδή δεν έχουμε οικονομικά μέσα και ^{καρτική} βο-
 ήθεια, ζητάμε τή ^{βοήθεια} του κοινού γιά νά μπορούμε νά σταδοΰμε. "Αν πάμε καλά, θά
 φάινουμε όχι μόνο δύο, άλλδ περσότερες ^{συναυλίες} στις συνοικίες και στη ^{έπαρσία}.
 Δέν εδΐ περιμένουμε νά έρδει ο κόσμος ίδιός, θά πάμε έμετε νά τον βρούμε...".

Εγκώθηκε ένας όδηγός ταξί, που έκπρωσπούσε κι άλλους συναδέρφους του. ^Μηλε νά
 πει κάτι. Τίποτα είδικό. Ή έκπρόσει τή χαρά του, τον ένθουσιασμό του: "Έμετε οι
 ταξιτζήδες έχουμε γιά μοναδικό μέσο άναγωγίας τό ραδιόφωνο, που όπως έφρετε δεν είναι
 και τόσο ποιόητος... Γι αυτό είμαι σίγουρος ότι τό σματετό μας θά προσφέρει ό,τι μπο-
 ρεί γιά νά πετύχει και νά διαδοεί ή Μικρή 'Ορχήστρα".

Μέλησαν πολλοί. Ο γενικός ήρωματίας των οικοδόμων της 'Αθήνας εΐπε: "Κι έμετε οι έργά-
 τες θέλουμε πολύ νά γνωρίσουμε τήν κλασσική μουσική και ήε μήν έφρομε πολλά πράγματα.
 Ής άρσει όμως τό ύρατο και ή μέρφωση, γι αυτό τό σματετό μας θά βοηθήσει όσο μπορεί τό

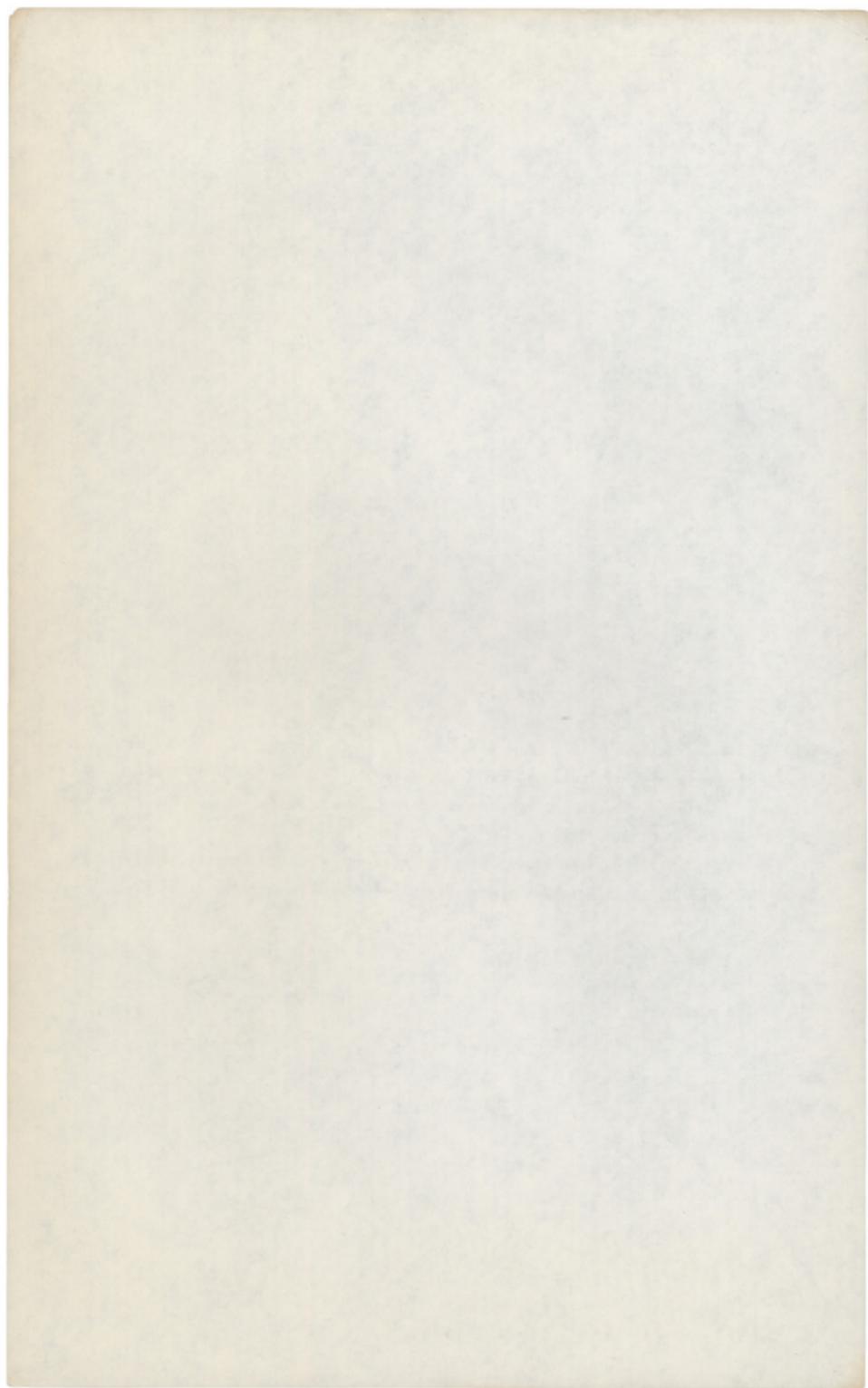

Ορθωρώκη και τους συνεργάτες του και θα γράψει όσο μπορεί περισσότερο μέλη".

Ηγετικός από τους θεατές εγχορήγησαν να μην "κοποδετηθεϊ" πολιτικά η Μικρή "Ορχήστρα. "Ο Κε-
κης απόκτησε: "Εν ένδειξη φέρει, έν εγμιστε όριστροί, δεξιοί, κεντρικοί. Θα κοιτάξουμε να βρού-
με μόνο τον άνθρωπισμό μας μέσα στο άγνό πνεύμα της μουσικής".

Ακριβώς τήν Πρωτοχρονιά του 1963 ο Κίκης ταξίδεψε, μέσω Πράγας, στην Άρβυα, προσκλη-
μένος έπισήμα από το γιορτασμό της 4ης επέτειου της [redacted] νίκης της κουβανέζικης έ-
πανστάσης. [redacted] Έως μέρες που κάρησε έκει κήλησε με [redacted] Κου-
βανέζους ήγέτες [redacted] και καλλιτέχνες. [redacted] από κοντά τις επιτυχίες [redacted] και τα [redacted] προβλήματα, [redacted]
66 [redacted] τον ένθουσιασμό της νεολαίας. [redacted] του έγιναν συγκεκριμένη πρόταση να διευθύνει στην
Κούβα με έσπερα συναντιών. Άνδραγωγες προθέσεις του έγιναν, στην έπιστροφή, στο Παρίσι, στο
Λουδίνιο, στην Πράγα. Στο "Γκάβεν Γκάβεν", στις πρόβες για την επανόρθωση [redacted] του μπαλέτου
του "Αντεγόνη" συναντήθηκε με τον Νουρέγιεφ και συζητήσαν για [redacted] συνεργασία. "Έτσι
όταν συναντήθηκε με τους δημοσιογράφους, στις 30 του Γενάρη, που γύρισε, οι όλιγολογες δη-
λώσεις του έθνησαν ολόυ [redacted] πρέπει ίσως να έξηγησω, ότι έγκαιρα έλαβα την ιδέα να συνεχίσω
την καριέρα μου στην Ευρώπη και γι αυτό το λόγο έπαιρσα όλες τις προθέσεις που μου
έγιναν έξω και θα με υπόχρυναν έκει για έργασα".

- [redacted] το ταξίδι σε [redacted] ένας δημοσιογράφος.
- [redacted] είναι πολύ σύγχυνημένος από την Κούβα. Σύγχυνημένος γιατί διαπίστωσε, ότι είναι ένας λαός.
[redacted] είναι πολύ φτωχός σαν και τον δικό μας, που πήρε όμως από χέρια του [redacted] το
πεπρωμένο του και άνοικοποιεί με ένθουσιασμό τη [redacted] πατρίδα του".
[redacted] όλιγολογες [redacted] οι δηλώσεις. Στην πραγματικότητα ο Κίκης είχε συγκλονιστεί από
την Κούβα. Μέσα του γινόντουσαν τρομερές διεργασίες. [redacted] ήταν ένας από τους λόγους [redacted]
που αποφάσισε να διακό-
ψει όριστικά την (παράλληλη καριέρα) στο έξωτερικό. Έδώ [redacted] ήταν [redacted] οι άναληθτοι
ή Έλλδα, το τραγούδι του, η Μικρή "Ορχήστρα, τα τόσα θαύματα που χάν κιδλας πέντε και τσφ
πολύ περισσότερο που έπρεπε να γίνουν. Ένας άλλος λόγος ήταν η πρώτη του σοβαρή διένεξη με
την [redacted] ηγεσία της Άριστρος, που είχε [redacted] έδω και ένα μήνα και έπρεπε βασικά να
λυφεί, όχι με λόγια, αλλά στο πεδίο της μάχης.

9 Η διένεξη με τὸν κόμμα

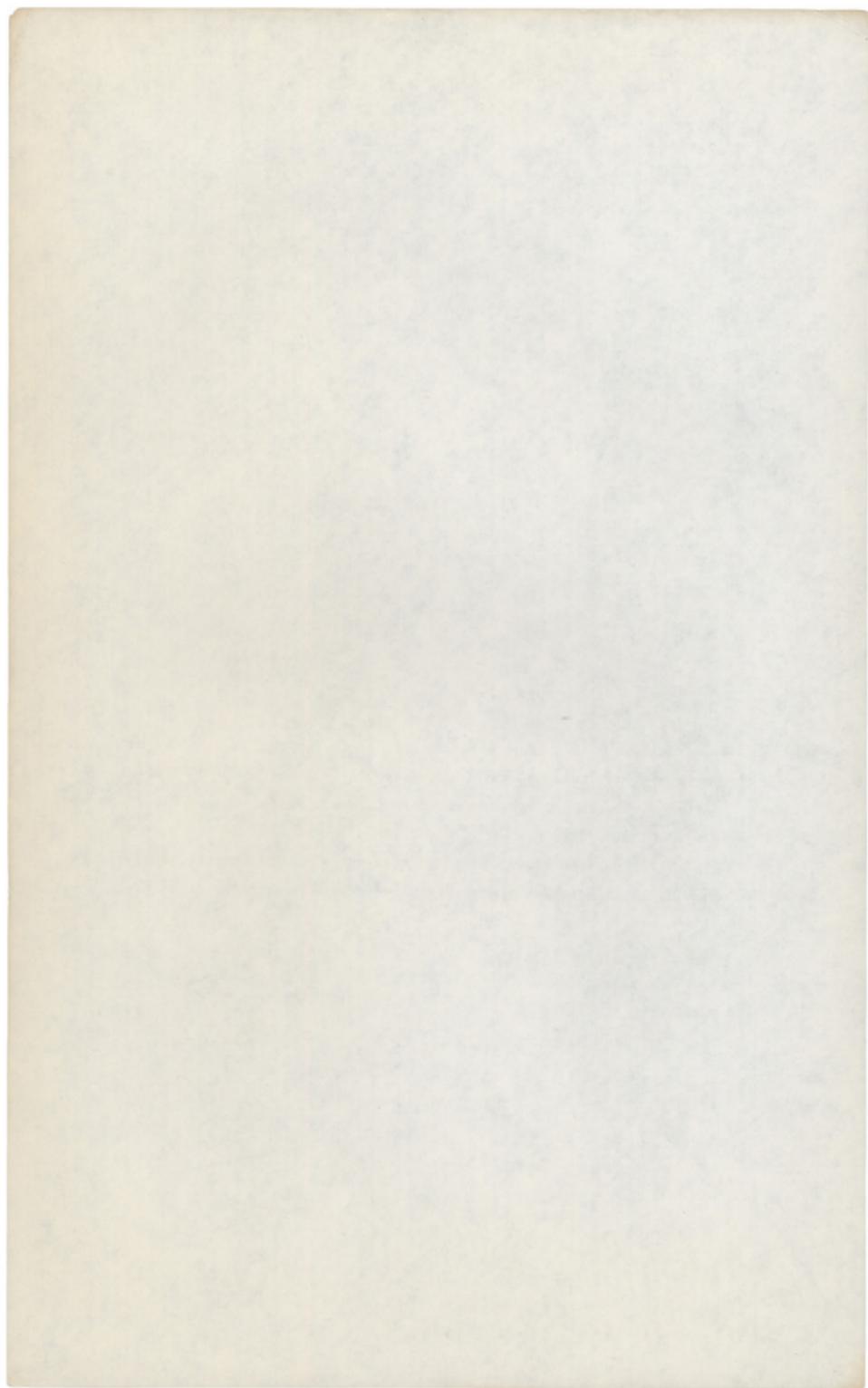
Τὸ ἔργο τοῦ Κίκη ~~...~~ "Τὸ Τραγούδι τοῦ Νεκροῦ 'Αδερφοῦ" παρουσιάστηκε στίς 13 Ὀκτωβρίου ~~...~~ Κεντρικὸ πρόσωπο ^{τὸν Κίκη} εἶναι μὲ ^{γυνικὰ, ἢ οὐ} τὸν "άντρο της τὸν ἔχουν σκοτώσει οἱ Γερμανοί." Ἐχει δύο παιδιά, ποὺ ^{ἔχουν} προσχωροῦν στίς δύο ἀντιθέτους παρεχόμενες. Ὁ διχασμὸς καὶ ἡ σύγκρουση μπαίνουν μέσα στὴν οἰκογένεια). Ἀπὸ καιρὸ πρῶν, ὅταν ^{ῥαβδίστη} ἔγραψε τὸ ἔργο, ὁ Κίκης εἶχε πρὶν σ' ἕνα δημοσιογράφου: "Πιστεύω ὅτι τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἡμετέρου πολέμου εἶναι ἡ ἐπίδραση τῶν ἰδεῶν πῶς στίς ἄλλες σχέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ κυρίως στὴ σχέση αἵματος. Ἡ πᾶλη τῶν ἰδεῶν ἔσπασε τὸ πρωτογενὲς κοινωνικὸ κύτταρο, τὴν ~~...~~ οἰκογένεια καὶ αὐτὸ εἶναι κατὰ τραγικὸ καὶ συνέμα κατὰ ἱστορικὸ ἀναγκαῖο. Ἰσχυρὰ ὅμως ἀπὸ τὴν κρίση, τὴν σύγκρουση, ὅταν ἔρθει ἡ στιγμή τῆς περισυλλογῆς καὶ τῆς ἐπανόρθωσης τότε οἱ ἄλλες φεχέςσεις ἀποκαθίστανται καὶ τὸ πρωτογενὲς κύτταρο ἐπανορθοῦνται ἐνίοτε καὶ συμπαγές".

Ἐνῶ οἱ ἄλλες ἡμετέρες φιλοξήνησαν κριτικὰ καὶ σχόλια, ~~...~~ τὸ ἔντυπο τῆς ἀριστερῆς ἀγνόησαν ~~...~~ καὶ ^{τὴν} ἔδωκε, ~~...~~ δὲν εἶχαν σκοπὸ νὰ γράβουν λέξη. Μετὰ ἀπὸ ἐπιμονὴ τοῦ Κίκη, ~~...~~ ἢ "ἀβγγὴ" ^{ἀληθινὰ} ~~...~~ ἐγλικὸ κριτικὴ: "Ὁ ~~...~~ Κίκης Θεοδώρητος-συνδότης μὰς δὲν ἐν συγκλονιστικῶς

σολίδες. Ἔτσι ~~...~~ τουλάχιστο δρχήκαμε ἐμεῖς τὴν τραγούδια του. ἔρχε "ὄλες τίς προῦποθέσεις νὰ τραγουδήσῃ τοῦτε ἀγνώστες, τοῦτε καθημέρα καὶ τὸ ἔντυπο τοῦ λαοῦ μα. Ἄν ἰσχυρὰ εἶ τὸ ἔδος καὶ γιὰ τὸ Κίκη Θεοδώρητος συγγραφέα. Οἱ ἀδυναμίαι τοῦ κειμένου δὲν ἀφάνουν νὰ ξεκαθορίσει ὁ ἰδεολογικὸς στόχος. Ἔδ νὰ ἴσπεδῶνουνται οἱ αἰτίαι ποὺ προκαλοῦν οἱ ἡμετέρες διαμάχες, σὲ νὰ ~~...~~ ἴσομοιρῶνται οἱ εὐθύνες. Καὶ ββαία, δὲ χωροῦν ἰδῶ φανατισμὸς καὶ προκαταλήψεις. Οὐτε συνήτηση. Καὶ ββαία ἦταν ἄλλες οἱ προθέσεις τοῦ συγγραφέα. Ὅμως ὅταν ἡ συμπιλῶση ἔγχε λαοῦ γίνεται ἄμα ἕνδε ἀδραματῶς, κρῖται κυρίως ν' ἀνοσιβῶνται τὸ ~~...~~ κίνητρο, νὰ καθορίζεται μέσα ἀπὸ τὴν διαλεκτικὴ ἀνύσση τῶν γεγονότων τὴ ἀντιπροσωπεῖται οἱ ἀντιπαλές δυνάμεις. Ἄντὸ ἔχει σημεῖα.

Δὲ λέω πολιτικὴ-ἴσως χτυπεῖ παράταιρα ἡ λέξη-¹ ἀλλὰ οὐσιαστικὸ δραματικὴ. Καὶ τότε φεδ-
νομε σταθερὸ σὲ σκοπὸ μας. Ἡ γδῶλες οἱ ἀπαιτήσεις γιὰ σὲ μεγάλο εἶναι καὶ τὸ ἄμα, ὅσο καὶ ἱερὸ γιὰ ὅλους μας... Ὅσον ἀφορᾷ τὴν καλλιτεχνικὴ ἄετα τοῦ θεατρικοῦ μέρους, σὲν εἶται: (... Ἔναι ἕνα προσχέδιο ἀδραματῶς, μὲ σενάριο "καμπῶ-βιβδῶν", μὲ ἐπειδολογὸς ἰδέες, ποὺ μᾶλλον "περιγράφονται", πλασιαδῶνουν τὴ μουσικὴ, παρὰ ἀποκτεῖν σκηρικὴ ὑπόσταση. Ὁ-
σέσο καὶ ἔτσι διορθῶνται ἡ ἀρχὴ ἔγχε ἔκκινήματος γιὰ τὴν δημιουργία ἑλληνικῆς λαϊκῆς ὄπερας... ". ΔΑΤΗ Ι, Νομβρίου 1962.

Ὁ Κίκης δὲν εἶχε ἔρποτα. Ἦταν ἱκανοποιημένος, ποὺ δημοσιεύθηκε ἡ κριτικὴ, ἀνεξάρτητα μὲ τὸ περιγεχμῶν τῆς. Περιέμενε καὶ τὴν ὑπόλοιπη ἀριστερὰ νὰ πάρει ἄσση. Ἦσεν ἀκούγον ἀν, δὲ πολλὰ μερίαι, ἀδυνακτισμένα μουρμουρητᾷ γιὰ τὸν "ρωμαντισμὸ" καὶ τὸν "ῥομικισμὸ" ποὺ ἀπέπνεγε τὸ ἔργο.

Σε μία από τις αυζητήσεις, που προκάλυψε, γιό νδ έχει τή γνώμη του κοινού (68)

πῆρ τό λόγο κι ὁ ἔλιος: (ἄ) ἔν εἶμαι ἀρχηγός κόμματος. Κόνω τέχνη. Ἐνὸν πῶς δέν μπορῶ νδ καθορίσω τή βῆση καί τό περιεχόμενο τῆς ἐνδότητος τοῦ λαοῦ. Ἐν ὄνθρωπος, ὅμως, καί σόν Ἕλληνας πού πονῶ γιά τήν πατρίδα μου, αὐτῆ τήν ἐνδότητα τήν καταλαβαίνω πλατεῖς, πολὺ πλατεῖς. Νδ ἐνωθοῦμε ὅλοι οἱ τέμιοι ὄνθρωποι πού θελουμε τό καλό τῆς πατρίδος μας, πού θελουμε νδ μὴν ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού νδ πεινῶνε, πού θελουμε νδ ὑπάρχουν σχολεῖα καί κορφωτικά ἰδρύματα. Νδ ἐνωθοῦμε γιά νδ πᾶει μπροστὸ ὁ τόπος μας καί νδ μὴν ντρεπόμαστε νδ κυκλοφοροῦμε στοὺς δρόμους. Ἐγὼ ντρεπουμε πού κυκλοφορῶ στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας ὅταν σκεφτομαί πῶς τὰ 9/10 τοῦ ἀγροτικῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἄποροι... Ἄν, ὅλοι ὅσοι σκεφτομαστε τό ἔθνος, ἐνωθοῦμε δὲ πᾶει μπροστὸ ὁ τόπος!).

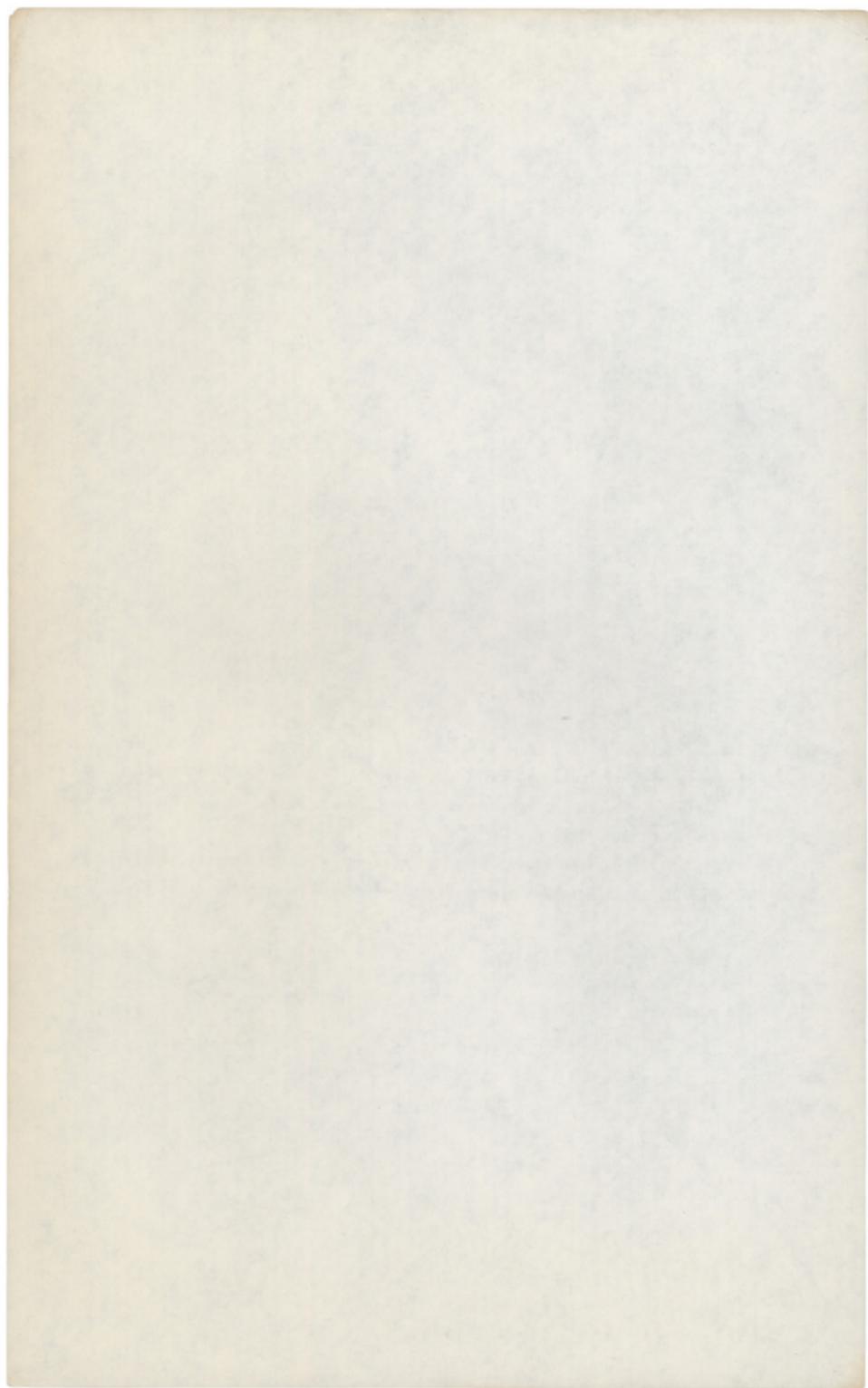
Ἀκρόσθηκον στή συνέχεια πολλὰ γυναικ. Οἱ φοιτητὲς δέν εἶχον σκοπὸ νδ "χαρίσαντο κά-στανα" στὸ Ἰνδολογίον. Ἐνας, πού δέν τῶ ἄργε τίποτ' ἄλλο παρὲ ἢ μουσική, εἶπε, πῶς δὲ 'ταν καλύτερο ὁ Ἰσικης ν' ἀσχολεῖται μόνο ἐκεῖ, πού ἔχει μεγάλο ταλέντο καί νδ μὴ γοφ-φεῖ ἀπ' αὐτό. Ἐνας ἄλλος, ἀγγίζοντας τό πρόβλημα, εἶπε: (Ἡ ἐνδότητα τοῦ λαοῦ πρέπει νδ εἶναι ὅσο γίνεται πιδ πλατεῖς. Ἡ εὐρύτητα ὅμως πού δίνει ὁ Θεοδώρεκῆς δέν εἶναι σωστή. Ἄν μπορεῖ νδ πραγματοποιηθεῖ συναδέλφωση ἀνάμεσα στὸ φονεῖσ καί στὸ θῦμα του, ἀνάμεσα στὸν προδότη καί στὸν προδομένο. Μιλῶ γιά τὸν ἄλλα καθάρματα, πού δέν μποροῦν νδ ἔχουν. Ἄση μέσα στήν πλατεῖς συναδέλφωση τοῦ λαοῦ. Ὁ Θ. μίλησε γιά ἐνδότητα τῶν τίμων ἀνθρώπων. Τε τιμιότητα μπο-ρεῖ νδ ἔχει ὁ φονεῖς χωροφύλακας καί ὁ, προδότης, πού ἐμφανίζονται στὸ δοξαστικὸ τῆς συμφιλῆ ωσης;]).

Στὸ μετόξῳ μὴς δεξιά ἐφημερίδα, πῶς ὁ συνδότης, μετὰ ἀπ' ὅλ' αὐτῆ, ἀποχώρη-σε ἀπὸ τήν ἀριστέρη παράταξη ἢ καλύτερο ἀπὸ τό κόμμα τῆς Εἰσῆ. Ἐκεῖνος τῆς με-

ρεν-μέσῳ τοῦ ἀκρίβητος-γινόμενῳ στήν Ἀθήνα τὸ Β-Συνδῆριο τοῦ κόμματος. Ὁ Ἰσικης, βρήκε λό-γο καιρῶ, πῆγε καί ἀπέβουε ἕνα χαίρετισμὸ στοὺς συνδῆρους.

—(Ἄνθρωποι, πού ἦρθα καθυστέρημενα. Νδ εἶχαν προσκαλεσε στήν πανηγυρικὴ ἔκθερη τῶν ἐργα-σιῶν σας, ἀλλὰ ἀπὸ λόγους καθαρὰ ἐπογγελματικούς δέν μπόρεσα νδ ἔλθω. Εἶναι φανερό, ὅτι ὅλη ἡ ζωῆ μου καί τό ἔργο μου εἶναι ἀφιερῶμενα στὸ λαὸν Ἕλλημον καί δὲ εἶμαι πάντα μαζί σας. Ἐπειδὴ ὁ χρόνος εἶναι πολὺ τιμῶς, δέν μοῦ ἐπιτρέπεται νδ ἐπιεκταθῶ περισσότερο, ἔτσι καί σὲ δικὴ μου προσωπικὴ θέματα. Θὰ ἤθελα ἀπὸ τό βῆμα αὐτὸ ὅμως νδ κῶνω μὴ διδῶνυση σχετικὰ μετ' ὅσα ἢ "ἀπογευματινὴ" ἐδημοσέβουσε....

Ἰθελω, τέλος, νδ πῶ ὅτι ἐκεῖνο πού με συνέχει εἶναι ἢ ὄγωνα ὅτι ὁ καιρὸς περνᾷ γρήγο-ρα. Ὅτι ἡ φτώχεια μένει, ὅτι ὁ λαὸς μας ὑποφέρει καί ὅτι πῶς ἀπὸ τῆ βιτρίνα τῆς Ἀθήνας καί τῆς Θεσσαλονικῆς σὺς χαρὶς ὁ λαὸς στενάζει καί εἶναι ντροπῆ γιά μᾶς πού φοροῦμε κοι-στούμα νδ ἔχουμε πλεῖ μας ὅλη αὐτῆ τῆ φτώχεια. Τῶς τό λόγο λοιπὸν αὐτὸ πρέπει νδ κάνου-με γρήγορα. Βῆρα, ἔτσι νδ ἀφίεται καί στὸ (α)πρησμένο πού βιάζομαί ἔτσι. Πάντως ἐπιμέ-νει, πρέπει νδ κάνουμε γρήγορα. Πρέπει ἔσπες πού ἔχετε τῆν εὐθύνη γιά τό μέλλον τοῦ Ἕλληνο-
του ἡσ βιάζομα ἔτσι νδ ἀφίεται καί στὸ (α)πρησμένο πού βιάζομαί ἔτσι. Πάντως ἐπιμέ-νει, πρέπει νδ κάνουμε γρήγορα. Πρέπει ἔσπες πού ἔχετε τῆν εὐθύνη γιά τό μέλλον τοῦ Ἕλληνο-

(67)

κατ' ο λωσ' ασο

την πρωτόγονη ζωή στην αναγέννηση του [redacted] κ. κ. Πωδ, η οποία

Με το μεσολάβησε το ταξίδι στην Κούβα. Το θέμα συζητήθηκε [redacted] σιγά σιγά

γρ [redacted] από κάτω. Τυρζόντος όμως ο Μίκης φορ [redacted] κι άλλα κάρβουνα, άνοιξαν [redacted]

στη φωτιά. Στην Κούβα είχε δεγ' πραγματικότητα έκτενο, που δεν μπορούσε να εκφράσει γιατί

ήταν πολιτικοί. Μια ένδετα ένδος λαού, στην τερβασιο πλειοψηφία του. Ένδος λαού (τίς ίδιο

ρωσάου σάν τόν δικό μας, που πήρε όμως στέ χρία [redacted] τή περρωμένα του καί άνοιχομεν

με ένδοσιασμό τήν πατρίδα του...)]. Ασφαλώς όταν ο Μίκης μιλούσε για ένδετα για μία

τέτλη ένδετα [redacted] μιλούσε. Με τήν εύκαιρία, που το (πρωτογενες κύτταρο ζουσαδημιουργε

ται ένιατο καί συμπαγή) έμετε να βρούμε έκτενους τους στόχους κι έκτενες τις μορφες πά

λης, που [redacted] στή κενούργια, άναπόφικηθιδισποσή του, να ναι από τή δικιά μας μεριά, οσφ

νετά περσέροι. [redacted] Το θέμα ήταν τερβασιο, τίποτα πιδό λίγο, τίποτα

πιδό πολύ από το ίδιο το πολιτικό πρόβλημα της Ελλάδας. Ποις μπορεί να ναι η ένδετα ένδος

λαού μετά από έναν έμφύλιο πόλεμο, που οι άριστερες δυνάμεις ήττηθηκαν ('Ισπανία, Ελλάδα);

[redacted] Κοινός ο έχθρος-ένδετα. Πρέπει να νικηθώ-άγωνιστική. Ποι

ος θα είναι οι φορτες αυτής της ένδετας; [redacted] Ποιες κοινωνικές όρματες

ποις ήγασα καί το μονό [redacted] ποιανού πολιτικού σχήματος; Ένδετα στην κορυφή, στή βέ

ση ή καί στέ δυό; Πόσο πλατείς μπορεί να ναι για να παρεμφει άγωνιστική; Κι άλλα πολλά

έρωτηματικά, πάντα στέ ίδιο περιεχόμενο. Ο Μίκης λέγοντας Όλοι οι ('Ελληνες) ασφαλώς δεν

άκριβολογούσε, άκριβώς όμως έδν άκριβολογώ η άριστερά όταν καλέ (βόλο τδ λαού) κλπ. Αυτό

πού [redacted] ήθελε να πετ στέ έργο-πού ασφαλώς είχε πολλές δραματουργικές άτελειες. Τους το έσ

νσπε μ' άλλα λόγια: Η καιρός περνά. Η φτώχεια μένει. Έπιμένω, πρέπει να κάνουμε γρήγορα!

Έτσι είχαν τδ πρόγραμμα, όταν ένα τυχαίο, σχεδόν, περιστατικό, [redacted] τδ προερχόμενο

της διένεξης, Μίκη-ΕΜ.

Αίγες μερες [redacted] οι νφοί της 'Επιτροπής Ειρήνης κάλεσαν τόν [redacted] Μίκη.

Θεοδώρη καί τδ Γιάννη Ρίτσο στέ γραφίτα τους για να συζητήσουν Όλοι μαζί τδ θέμα

του ελληνικού τραγουδιού. Μεταδόθηκε από τδ μαγνητόφωνο ο "Επιτέφιος" καί μετά ήρτισε

η συζήτηση. Σέ μία στιγμή ο Μίκης άναφρόθηκε στέ "Τραγούδι του Έγκροφ 'Αδερφού" καί

στέν [redacted] πόλεμο σιωπής), που του έγινε από τή μεριά της 'Αριστεράς. Τότε ένας ύπλλη

λος τών γραφίτων, ο Πάστρας, θέλησε να έπμβει, λέγοντας πώς ο Μίκης ήξευεγε από τδ

άποφινδ θεματ, πώς άπόψε ήρθαν να συζητήσουν για τδ λαϊκό τραγούδι κλπ.

- (Γιατί; Όλα είναι θέματα για συζήτηση, άπάντηση ο Θεοδώρη. Φοβάσαστε να γίνονται

άνοιχτά οι συζητήσεις; Η έλευθερία έκφράσης του καλλιτέχνη είναι τδ σοβαρότερο θέμα!

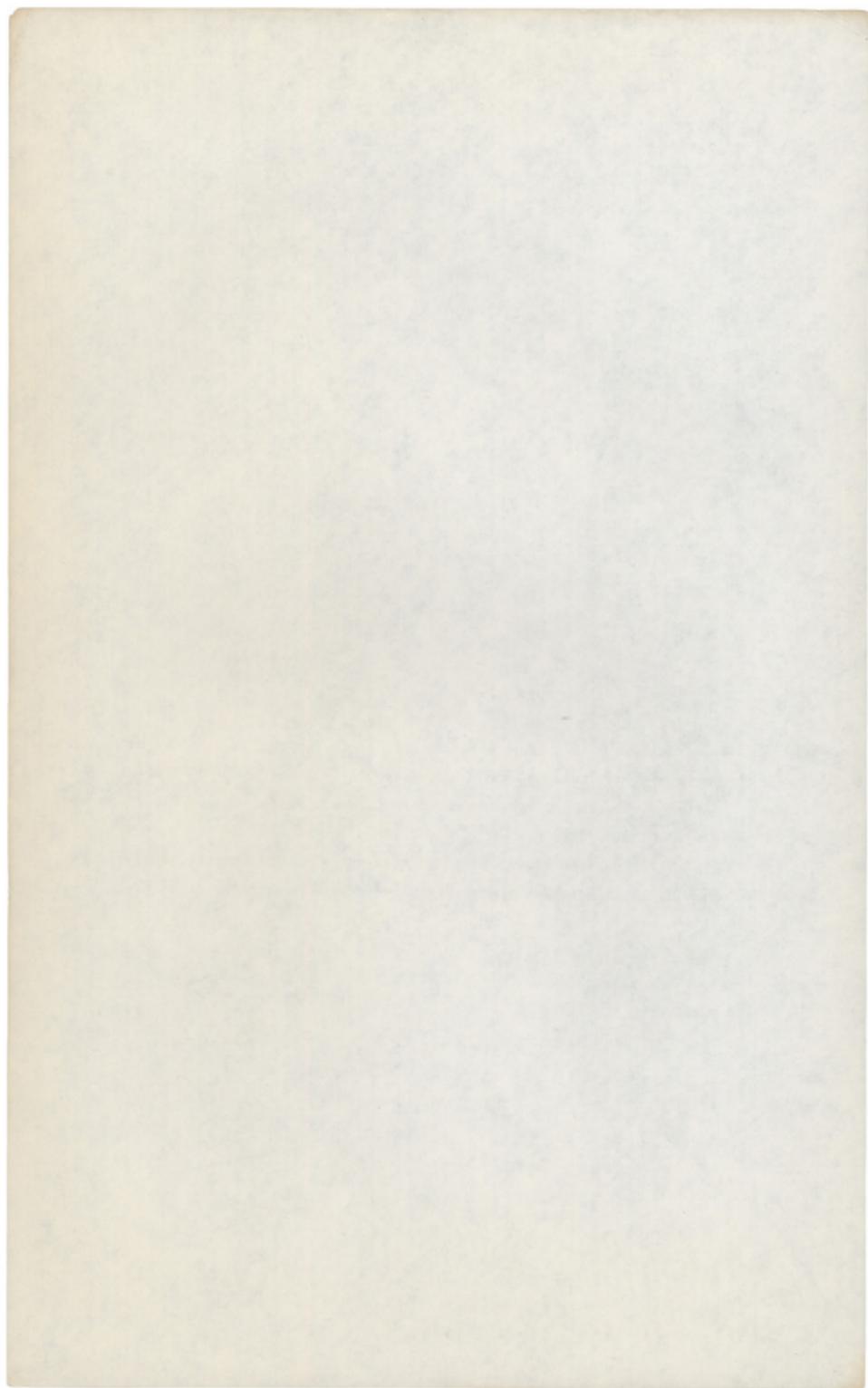
Όπου βρίσκονται νφοί πρέπει να άνοιγοιμε συζητήσεις. Δεν φοβάσαστε κανένα. Οι έχθροι

μας να άκοινε τδ προβλήματά μας κι ής έλαστέρηουν τδ λόγια μας. Να παίζουμε μ' άνοιχτά

γχατιά, μπροστά σ' όλον τόν κόσμο.

Ό άλλος έπέμεινε, ήθελε να του πείρι τδ μικρόφωνο!

- (Έσ' τα αυτά, Πάστρα! Άνάτε ο Μίκης! Έσε θυμάμαι ός τή Μακρόνησο!)

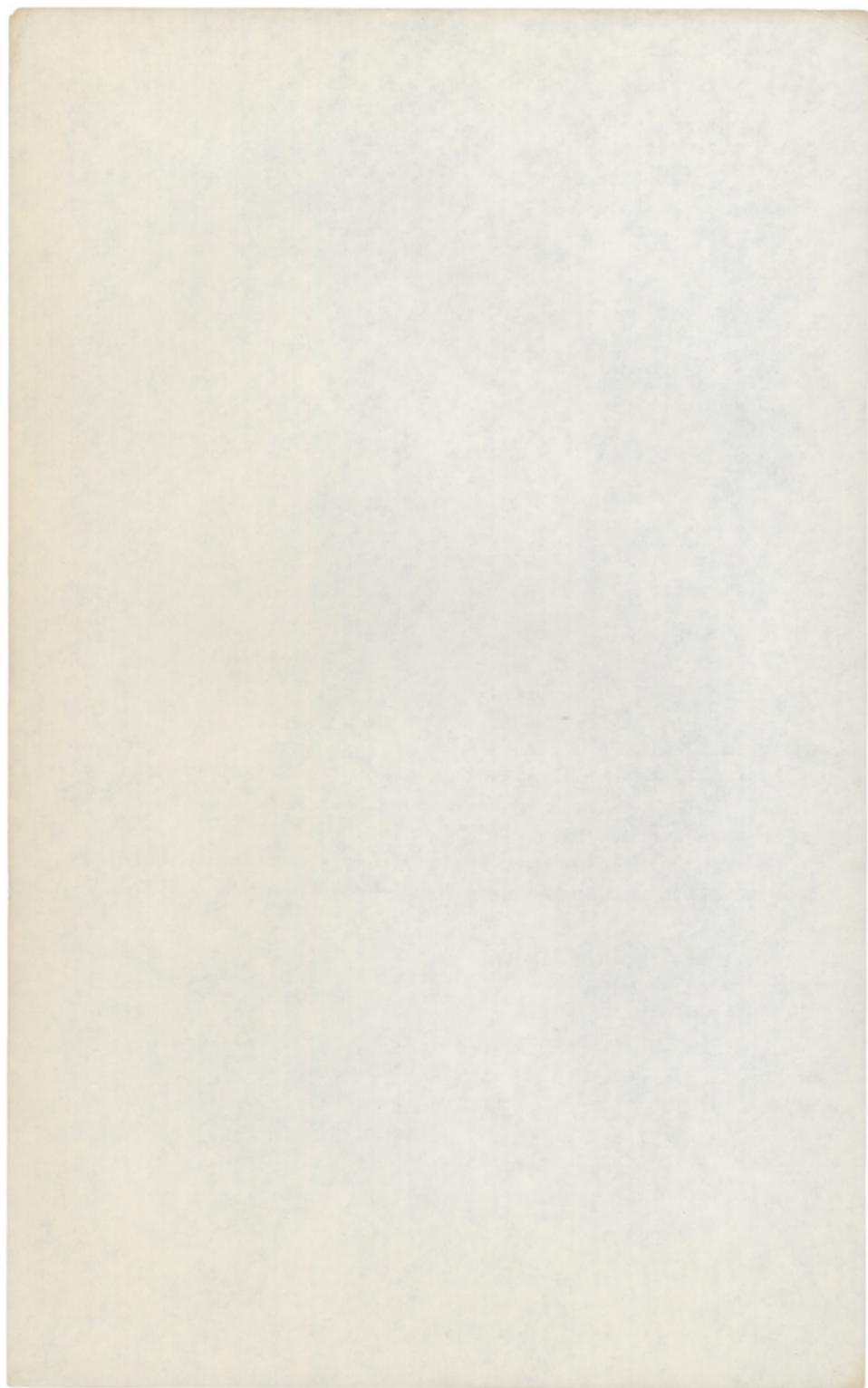
Ποιά δύναμη από τη Μακρόνησο; Τους Ναζιολογικούς ήθελε να περ...
 Μετά ότ'ήν μικρή αΐθουσα ήταν σε να'χε άνύψει μια μεγάλη φωτιά κι έκοιγε τα πρό-
 σωπα των νέων. Μερικοί άλλοι προσπάθησαν να ήλιορθώσουν) τα πρόγματα, αλλά ο Νίκης κρατού-
 σε σφιχτά από χέρι το μικρόφωνο κι ούτε που έδινε σε κανένα σημασία. Μίλησε γάλι για
 την Κούβα, για την Ελευθερία που ύπάρχει εκεί, χωρίς να βάζει σε κίνδυνο την έπανάσταση,
 για τους ^{κατ'εμφάνοις} ζωγράφους, που μάλιστα ένας τους είναι πρόεδρος της Ένωσης Κου-
 βανέζων καλλιτεχνών. Μίλησε για την τέχνη στην Ελλάδα... («Έχετε κι ύν θέλετε να συνεχίσουμε
 όπως πριν από τον πόλεμο, που έπειδή δεν άρσσε του Στάλιν ένα έργο του Σουτσκόβιτς και
 έφυγε από την αΐθουσα πριν τελειώσει η συναυλία την άλλη μέρα όλες οι έφημερίδες έβ-
 γαζον το έργο "άστικόν" και "άντεπαναστατικό" και "έπηρασμένο" και...»). Έλεγε πολλά. Τα
 μάτια του έβγαζον φλόγες. Μετά άφησε το μικρόφωνο κι έφυγε βιαστικά. Πάλι μερικοί προσπά-
 θησαν να τον κολάρουν, του ζήτησαν συγγνώμη έκτενος δε μιλούσε. Ήμισσε μια παρά, που
 τρέλασε από πίσω του, έκτενος με το άσαναφρ, έμετε με τα πόδια-τέσσερις όρθους. Τόν
 πρόλαβε στην γωνιά. Του μίλησαμε, με ήταν άθόνατο να με άποκριθή. Έτρεμε λίγο, άδγκωνε
 με πείσμα τα χέλια του και σκεφτόταν άλλα πρόγματα, όχι αυτά που του λέγαμε έμετε. Ταμάτη
 σε ένα ταξί, μπήκε με τη Νυρτιά μέσα και τον χόσαμε.

Μετά λίγες μέρες η "Αύγη" δημοσίευσε μια συνέντευξη του. Η άφορμή ήταν, πώς μια
 κυβερνητική έφημερίδα, πανηγύριζε για τα γεγονότα εκείνης της βραδιάς, στην Έπιτροπή
 Ειρήνης και η "Αύγη" έκανε να βραβιαωθεί και κυρίως να βραβιαώσει τους άνογνώστες της
 πώς "έτσιστα σοβαρό" δε συνβραίνει σε' άληθεια.

Έκετ, άνόμεσε σε' άλλο, έλεγε: (Ποιός έχει συζητήρον να σμυτετ' από τη μήμη μας οι άουτες
 των χιλιώνων Έλλήνων, οι όμαδικές έκτελσεις, και τα όμαδικά μαρτύρια στο Μακρονήσιο;
 Έγώ πάντως-όχι πώς εΐμαι σημαδεμένος μια για πάντα σ'όλο μου το κορμί και σ'όλο μου
 την ψυχή από μια βέργα σόμα άγκυλωτό-άλλά με την πεποίθηση, που βίνει η πέτρα ύστερα
 από άγώνες έξικοσι χρόνων πλάσσει και πιστεύω πώς θα πρέπει να να άσχολούμαστε πρό
 παντός μ'αυτούς τους τρομερούς πόρους της "Παναγίας", μα'αυτή τη φοβερή καισαρική το-
 μή και την ήμιορραγία δίχως τέλος, μ'αυτή τη γιγάντια έποχη που ζήσαμε, που πλάσαμε πλάτω
 στούς γίγαντες που χόθηκαν για πάντα....

)... Η κατάσταση για μένα πάντως είναι κρίσιμη. Ένώ η Αρξία με πολέμοις άνοιχτά και
 κρυφά σε όλα τα άμκτωπα, γιατί εύρισκε πώς το έργο μου έρχεται σε άντεθεση με τα πολιτικά
 της συμφέροντα και άρχε της, ο Τόπος της Άριστορθε με την τέτα σέση του-που με ΔΙΝΟ-
 ΗΣΕ-χτυποσε έπίσης το ίδιο έργο με ίδιο και ίσως χειρότερο τρόπο, γιατί από την πολι-
 τική της άγνόησης λείπει το στοιχείο της ύπεθουνης άντιμετάπισης...

)... Η πολιτική άγνοία έχει το δικόσωμα να' έπεμβαίνει στην καλλιτεχνική και γενικώτερα
 στην πνευματική δημιουργία... Γιατί έδω δεν έχουμε να κάνουμε με κριτική, που πιστεύω
 ότι όχι μόνο έπιτρέπεται, αλλά και έπιβάλλεται, σόν θεμελιακό στοιχείο για την
 όμολή λειτουργία της δημιουργίας, αλλά για έπεμβαση. Η πολιτική πρόξη, που στην περίπτωση

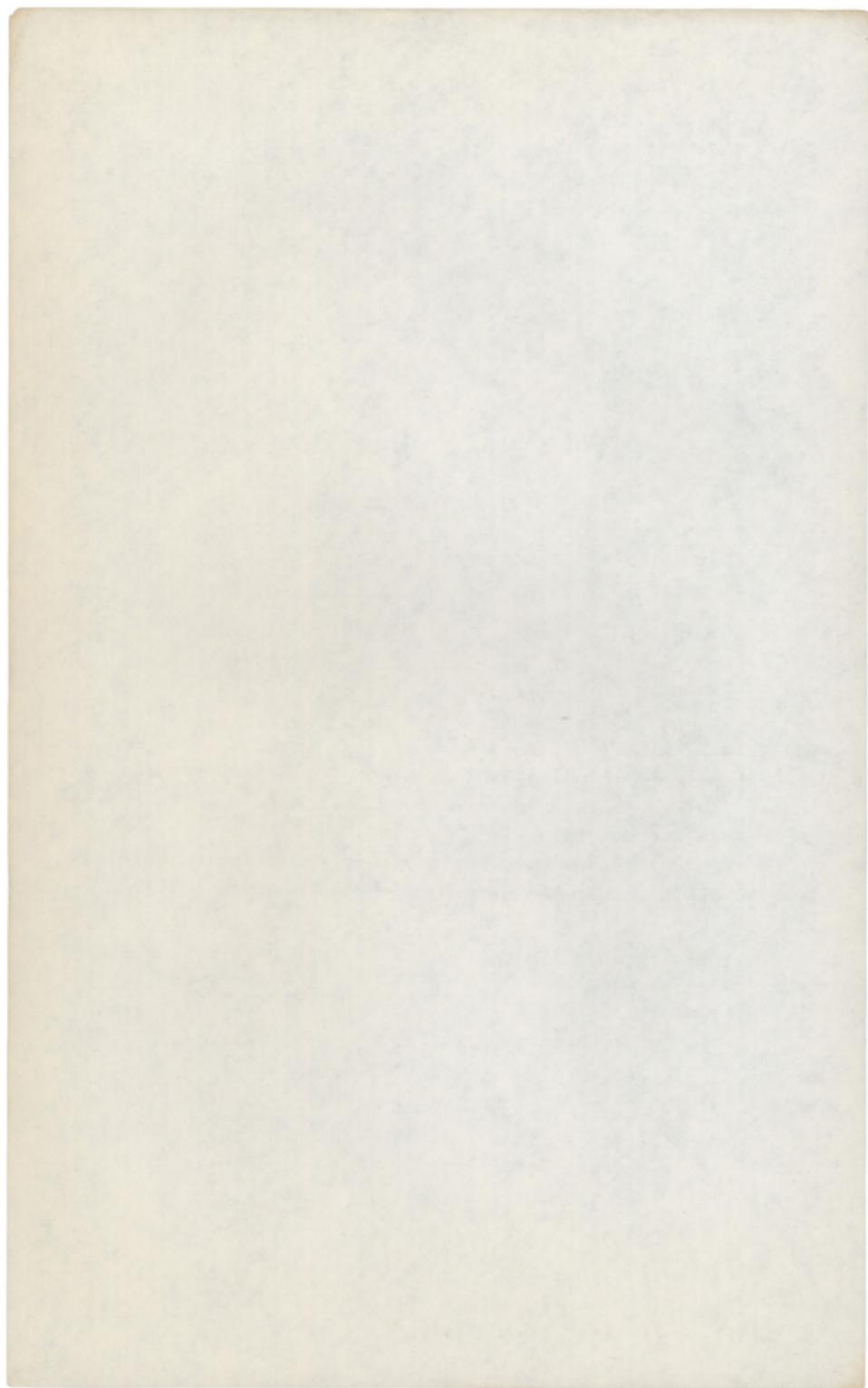
(71)

του "Μετρου 'Αδερφου" πήρε τη μορφή της "προγραφής" σ' ένα ή δύο ή τρίαερα περιοδικά και
 σ' ένα πιθανόν σε 10 εφάτρα ή 100 εβδουσεσ συναυλιών, ούτε γιά μένα σάν υπέδουνο δημ-
 ουργό, έλεθέρο πολιτή και συνειδητό θγωνιστή είναι - με μιά λξη - απόρροδο. Το δέχομαι μό-
 νον έφ' όσον ο καλλιτέχνης ή ο πνευματικός άνθρωπος ελγει με τό έργο του θεμελιακά
 ήθικα και θγωνιστικά άρχα. Αυτό συμβαίνει λ.χ. [] ούτη τήν στιγμή στήν Κορρα
 όπου, όπως ειοπήστωσα, γιά τόν καλλιτέχνη ένα [] μονόμ δικαίωμα έχει να διαγραφεί
 τό δικαίωμα της άντεπαναστασικης [] πράξης ή του άντεπαναστατικού έργου". (ΑΥΓΗ, 14
 Σεπ. 1963).

Μετά τρετς μέρεσ ή εθημερία άπάντησε σεις άπόφεις του συνόφει. Το κείμενο άρχιζε με
 τό έζησε (Ο Μ.Θ. είναι ένα πνευματικό μέγεθος στή σημερινή Έλλάδα, άναγνωρισμένο άπ' όλεσ
 τίς πλευρές... Έγινε ένας άπό τούς δημοφιλέστους καλλιτέχνεσ χάρη []
 στό πληθωρικό ταλέντο του και στήν έκρηκτική ενεργητικότητα του και κυρίως γιάτ έθεσε τήν
 τέχνη του στήν ύπηρεσία του λαού... Η Άριστέρα ήτον και είναι περήφανη πού μιά τέτια
 καταξίωση προσωπικότητα έεπήδησε άπό τίς γραμμές της και βρσκαται πάντα σεις γραμμές
 της. Τόν περιβάλλει με άμεση άγάπη και [] στοργή, γιάτ είναι δική της δημιουργία;
 γιάτ ούτη του σέδθηκε ή πνευματική τροφή και του ύνοιζε τούς ιδεολογικούς έκείνους όρ-
 ζοντες, πού του ένπνευσαν και έδωσαν περιεχόμενο και πνοή στό ύπέροχο έργο του..."

Σε συνέχεια άναφέρεται, πώε τό β' Τραγούδι του Μετρου 'Αδερφου' άν δικαίωσ τίς προσδο-
 κίες (ή Άριστέρα σάν κίνηση και έμμεσ, πώε τό έργο (άδν ήτον άπόλυτο θετικό), πώε
 άν εΐχε (ιδεολογική καθορότητα) και ότι ο τύπος της Άριστέρεσ άν άσχολήθηκε μαζί
 του γιάτ άν ήθελεν να δημοσιέσουν άρνητικεσ κριτικεσ γιά ένα έργο (τέσο καλών προδ-
 σεων). Τέλος, άφου άναφέρει πώε έκκλησεται γιά τίς άπόφεις του Μ.Θ., γιάτ ή πολιτική
 ήγασα άν επενέβη, γιάτ (έγραφε τό έργο και τό άνέβασε ελεύθερα στή σκηνή) καταλήγει
 πώε ο ύπανιγμός του καλλιτέχνη, ότι (σ' ένα πιθανόν - σε μιά σοσιαλιστική Έλλάδα ή έπιβα-
 ση μπορεί να πάρει μορφή προγραφήσ σε δύο εφάτρα ή έκάθε εβδουσεσ συναυλιών) []
 [] είναι (άπαρρόδοτος και άν άντιστοιχεί σε γεγόν-
 ο ή άλλωσ σε προδεις). [] (πώε σοσιαλιστική χώρα ή πώε προδευτικό κίνημα σε μη σοσια-
 λιστική χώρα έμπίδισε ένα καλλιτέχνη να έκρασεται σύμφωνα με τίς δικίς του παρομήσεις).
 Στην άπάντιή της ή "Αύτη" καθόρισε

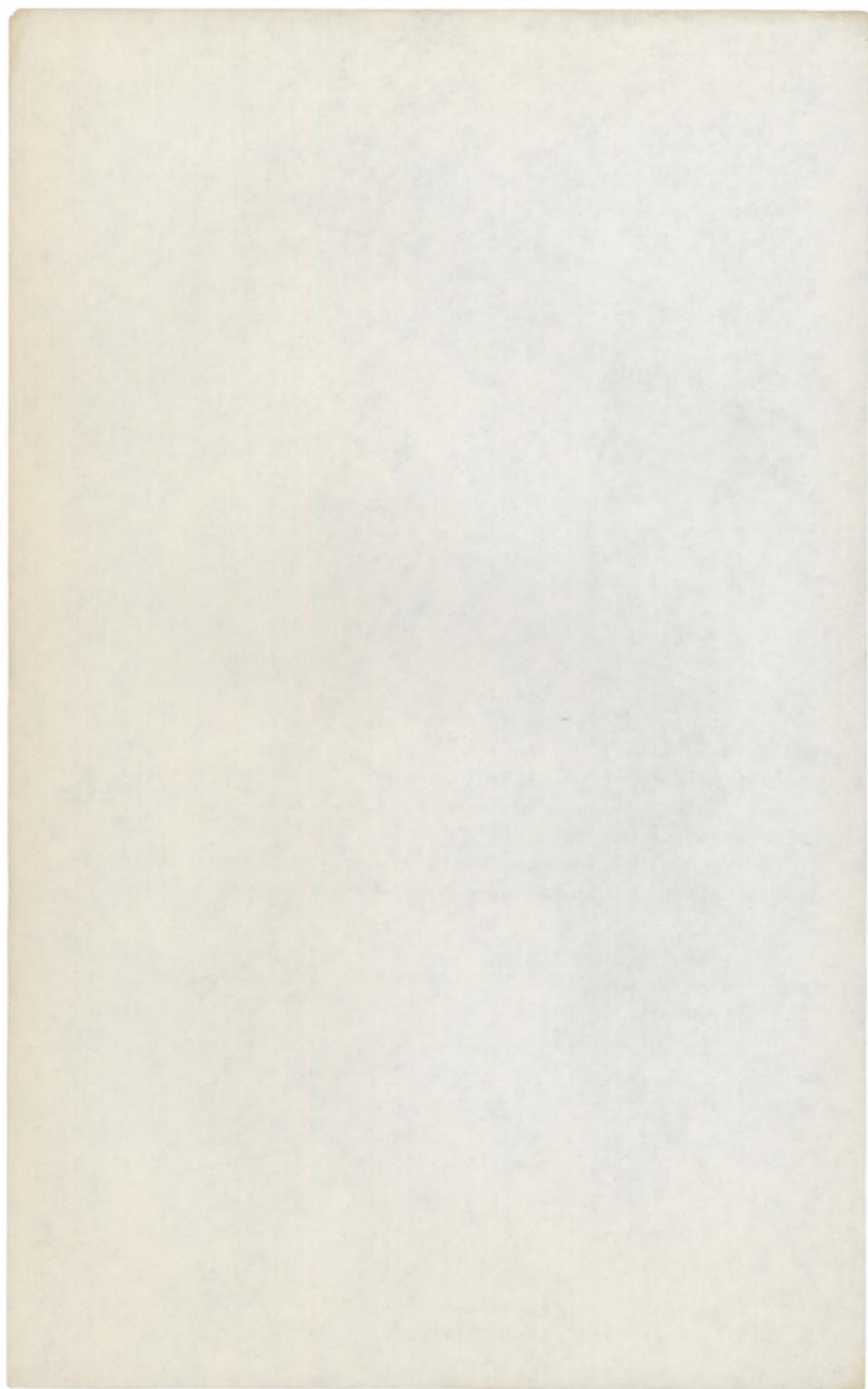
Τό παρόπαν κείμενο άρκου, [] τήν άρτίερα, σάν ένα άσηρημένο χώρο, καρκικό, []
 άπ' όποι ήγείνουνο ήρωεσ και προσωπικότητες (έκρηκτική ποιητή), πού έθλουν περσότερο (έλεγχο και
 πολύ συχνά (πρόδεις), πού τούς ρέχνομε άνάστρο. Ο στρουθοκαμηλισμός τών τελετυσιών φρέ-
 σεων είναι έτοιγιστικέσ. [] σε μιά σοσιαλιστική χώρα [] έμποδίσκατε ένας καλλιτέχνης
 να έκρασεται σύμφωνα κλη. Η ελληνική άριστέρα, [] κοδυστερημένη διανο-
 οτικό [] (έτοιγιστικό βασμό, πάντα [] χρόνια [] άπό τήν έκρή της, πάντα πολλό μέλλο
 έου άπό τήν Έλλάδα [] γιάτ επανέσταση, να άντιναχτούν και να εναδημιουργη-
 ούν οι μηχανισμοί της, άλλοιωτικη, και μακέρη ο Όγορόδης, με τήν [] έκρηκτική ιδιο-

συγκρασία του, με τὰ ἡγετικά φόντα πρὸς διέθετε, σ' ὅτι ἀφοροῦσε τὴν (ἡπεικωνιά) του με
τὴς μάττε, [redacted] καὶ μαζὶ με τὰ μικρὰ ἢ μεγαλύτερα ἐλαττώματ' του, νὰ βόηθαγε, με μὴ
θαράλλα ἀπόφαση κι αὐτὸς σ' αὐτὴ τῆ διαδικασίᾳ, [redacted] ἰσὺν καλλιτεχνικὸ

χῆρο, ^{Αὐτὰ ἡμῶς} εἶναι σκέψαι ἀπὸ ἔξω. Ἡ δὲνηρὴ σύγκρουση του με τοὺς συντρόφους του,
με τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ εἶκοσι χρόνια πολέμησε στὸ ἴδιο στρατόπεδο, δὲν τὸν ὀδήγησε, παρ' ὅτι
τὸ σκέφτηκε ἐπανειλημῶς, σ' ἓν μὴ ἀποχώρησε ἢ ^{ἀν' ἡλίως ἀρτίῃ ἢ λείψματι κτλ} διδασπασή. [redacted]

Ἰγνώστὸ πρόβλημα, ποὺ ἀπασχολοῦσε [redacted] καὶ θ' ἀπασχολεῖ ἑκαστομύρια ὀργανωμένων
ἄριστ' ἀπασχολοῦσε πὶς μόνιμα τὸ Ἕκκη, [redacted] καὶ ἡλιετα πὶς ὀδυ-
νηρῶ, ἀφοῦ ὁ ῥόλος του ἦταν χιλιάδες φορές πὶς βαρὺς καὶ κάθε του κίνηση τὴν κοίταζαν ἑ-
κατομύρια πὶς μάτια. Πηδώντας τὸ σύνορα ἑνὸς κόμματος, [redacted] πηδῶμε ^{ἀρτίῃ} ἔξω κι ἀπ'
τὸ σύνορα ^{ἐνός} στρατοπέδου; Κι ἂν αὐτὸ τὸ κόμμα τὸ σφύρουν ὀλόκληρο ἔξω ἀπὸ τὸ στρατό-
πεδο, πηδώντας δὲν τὸ κάνουμε γιὰ νὰ μένουμε μὴσ' ἴπρωτα ^{τὸ κάνουμε} γιὰ μᾶς κι ἔπειτα γιὰ τοὺς ἄλλους.
Κι ὅταν [redacted] τὴς κινήσεις μας τὴς παρακολουθοῦν ἑκαστομύρια μέτια; Ἡ δολοφονία τοῦ
βουλευτῆ Ἀμπράκη, ποὺ ἀκολούθησε δ' ἔξω βόηθησε τὸ Ἕκκη νὰ βρεῖ τὴν ἀπάντησή. Καλοπροαίρετος,
ἐνδοσιμῶδες ὅπως εἶναι, συγκλονισμένος ὅπως βρέθηκε τὴν ἕλλη μέρα μετὰ τῆ δολοφονία, [redacted]
(παραφέρεις τὴς διαφορῆς) [redacted] καὶ ἔπειτα ἀπὸ μὴ πολλὰ πλάσια αἰσιοδοξία. [redacted]

Γιό. τὸ αἷμα ποῦ 'βόψε τῆ γῆς ἀντρεϊβήκαν τὰ πλήθια,
- ἔδωσ οἱ γροθίε, πῆλασ οἱ κραυγέ, βουδὸ οἱ καρδίε, τὰ στήθια.

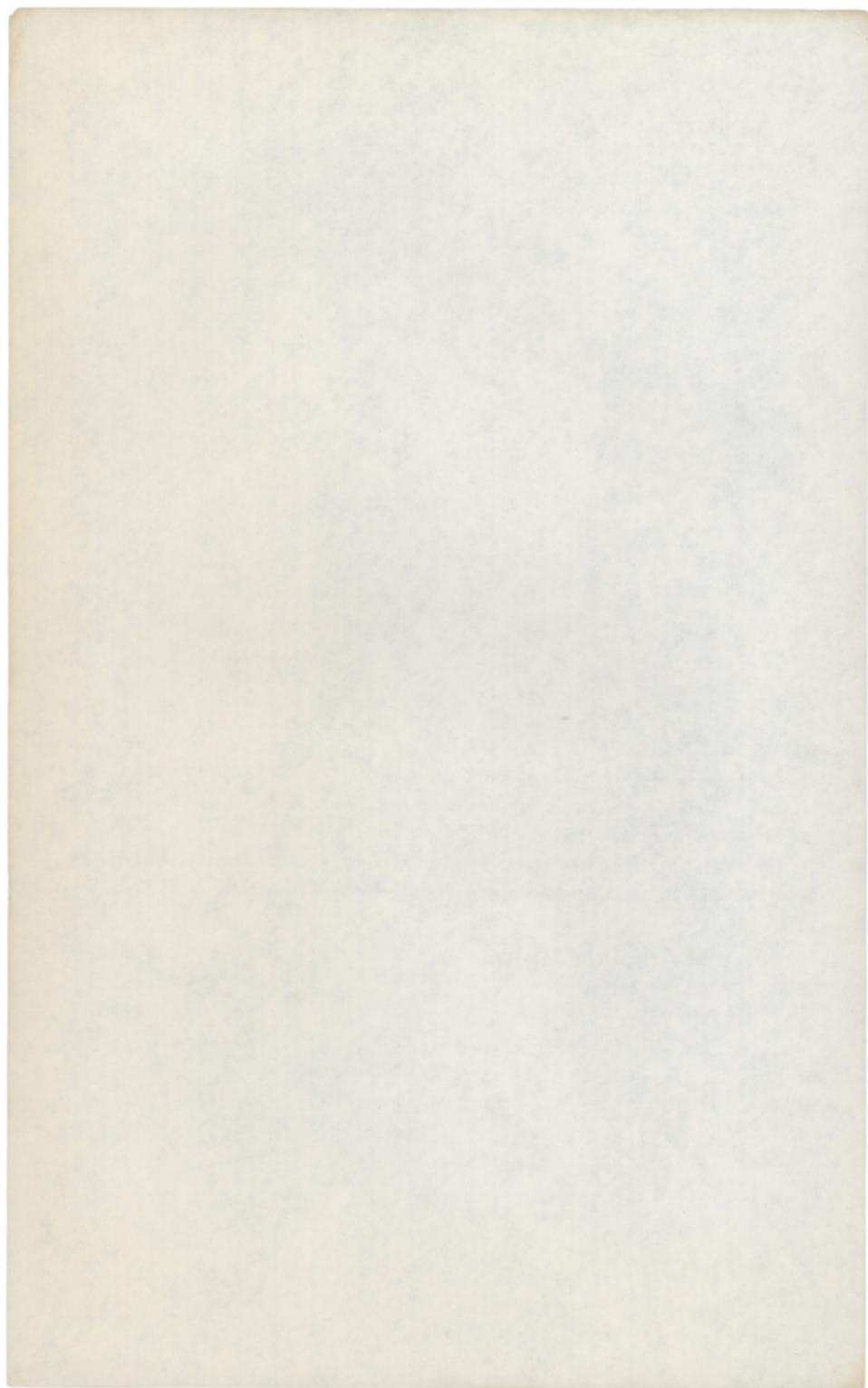
(Ἄπὸ τὸν "Ἐπιτόφιο" τοῦ Γιάννη Ρίτσου)

Ἡ βράδι της Τετάρτης 22 Μαΐου 1963 ὁ βουλευτὴς Γρηγόρης Λαμπρόκης τραυματιζόταν βαρυντὸ στῆ Θεσσαλονίκη, ἀπὸ τὸ σπῆ ματῖα τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν της πόλης καὶ μεγάλης δυνάμεις χωροφυλακῆς. ^{Μία Τρίκυκη μοτοκυκλῆτα} ~~τὸν κῆλησε στὴν Ἐσφαλτο,~~ ^{τὸν κῆλησε στὴν Ἐσφαλτο,} στῆ διαστούρωση τῶν ὁδῶν Βενιζέλου καὶ Ἐγνατίας. Τὸ ἔτροχατοῦ ἐπὶ τὸ ἀτύχημα ἔγινε μετὰ ἀπὸ μίθ συγκέντρωση της ~~Ἐπιτροπῆς~~ ^{Ἐπιτροπῆς} Εἰρήνης. Ὁ Λαμπρόκης, κύριος ὁμιλητὴς σ' αὐτῆ τῆ συγκέντρωση, ἐφίλωσε τὴν ὁμίλια του ἔτσι: (Ἔδω βουλευτὴς Λαμπρόκης. Καταγγέλω ὅτι ὑπάρχει σχέδιο δολοφονίας μου. Καλῶ τὸν ὑπουργὸ Βορείου Ἑλλάδος, τὸ νομάρχην, τὸν ἀστυνομικὸ διευθυντῆ, τὸν ἀρχηγὸ Χωροφυλακῆς καὶ τὸν εἰσαγγελεῖ! Προσοχῆ, ὑπάρχει ^{σχέδιο} δολοφονίας μου....). Ἄπὸ τὴν ἀποθλάση, ὅπου ἔγινε ἡ συγκέντρωση, μέχρι τὸ ξενοδοχεῖο ~~ἔ~~ ^ἔ ὅπου ἔμνε ὁ βουλευτὴς, ἦταν μίθ ἀπόσταση 100 μέτρων. Στὸ ἀπέναντι πεζοδρόμιο ἀρκετὲ δεκάδες (ἄγανακτισμένων πολιτῶν) κραδαίνον-
τας ρόπαλα, ~~ἔ~~ ^ἔ πετώντας ~~ἔ~~ ^ἔ πέτρες καὶ φωνάζοντας (ἔδω ἢ Εἰρήνη!) χρησιμοῦνε σάν πρόσ-
χημα στὴν Χωροφυλακῆ ν' ἀπαγορφεῖ τὴν κυκλοφορία τῶν αὐτοκινήτων. Ὁ ὁρμος ἦταν ἄδειος. ^{Σταγκώθηκαν ἀπὸ τὸ χωροφυλακικὸ νὰ φύγουν!} Ὅσοι εἶχαν πάρει μέρος στὴν συγκέντρωση ~~ἔ~~ ^ἔ κατὰ μικρὲς οὐδές, γιὰ σὲ ~~ἔ~~ ^ἔ

~~ἔ~~ ^ἔ αὐτὸ (ἦταν ἀπορατήτο φιλὸ λόγου ἀσφαλτοῦ). Ἔτσι ὁ ~~ἔ~~ ^ἔ στόχος Λαμπρόκης τοποθετήθηκε σχεδὸν μόνος του, μὲ ἰλδικιστὰ ἔτομα δέπλα του, καταμοσχε σ' ἕνα ἐν γὰρ ἔδω ἄδειο ὁρμος. Ἄπὸ ἕνα σκοτεινὸ δόξελοδομῆν ὁδὸ Σπανδωνῆ, ἀκούστηκε ὁ ὁρμος της μοτοσυκλῆτας, ποῦ ἔβαζε μπρῶ. Ἔνας χωροφυλακὸς σήκωσε τὸ χέρι του κι ἀκού-
στηκε νὰ φωνάζει: Ἄαὐτὸ εἶναι ὁ Λαμπρόκης! ²⁹⁹⁸¹ Ἡ ~~ἔ~~ ^ἔ μοτοσυκλῆτῆ ἀνέπτυξε ταχύτητα, ἔπεσε πᾶ-
νω του, ἔστρεψε καὶ ~~ἔ~~ ^ἔ ἐξαφανίστηκε στὴν ὁδὸ Βενιζέλου, ἀντίθετα πρὸς τὴ σὲ μόνῃ κατῶ-
δυσση, ποῦ ὄριζαν τὰ σήματα της Τροχαίας. ^{Κύριοι,}

~~ἔ~~ ^ἔ (κατῆρηποστέδλου, ποῦ βρισκόταν πλῆι στὸν Λαμ-
πρόκη, πλάσι σὲ ἔπάγγελμα, εἶχε τὸ θάρρος ~~ἔ~~ ^ἔ καὶ τὴν ἔτοιμότητα νὰ πηδέξει στὴν
ἔκρηπασμῆν καρδίε της μοτοσυκλῆτας. Ἔκετ' ἀνακάλυψε ἔναντι (ἔ) μὲ γυσιδ, πρὸ κρατοῦσε
ὁκόμα σὲ χέρι του ἕνα σιδερένιο, ~~ἔ~~ ^ἔ μιστυμένο λαστὸ. ^{Ἄπὸ λὸν ὄηλέ λῆ-ἀ-ἔ-ἔ-ἔ} πᾶ-
λη, ^{μαί} ~~ἔ~~ ^ἔ (τύπος) κατῆρωσε νὰ πηδέξει, ~~ἔ~~ ^ἔ ^ἔ μοτοσυκλῆτα ^ἔ καὶ νὰ ἐξα-
φανιστεῖ. Ἄν ἔγινε ὁμοσ τὸ ἔδει μὲ τὸν ὁδηγὸ της μοτοσυκλῆτας, ποῦ ὁ Κατῆρηποστέδλου τὸν
παρῶωσε σ' ἕναν χωροφυλακῶ, ^ἔ ^ἔ χωρὶς νὰ ἔφρε ~~ἔ~~ ^ἔ γιὸ, τὸ πρόκειται τὸν παρῶω-
σε στοὺς ἔκπληκτους ἀνέκτρουε του, ποῦ ἦσαν οἱ ^ἔ ^ἔ ^ἔ ὁ καθῆνας σὲ τμῆ-
μο του!

Οἱ ἀθλιαστικὲς λεπτομέρειεσ αὐτῆς της ~~ἔ~~ ^ἔ ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ μόνῃ της ἡ
δολοφονία τοῦ Λαμπρόκη, μὲ τὸν φοβερὸ ἀντίκτυπο σὲ ἔσωτερικὸ καὶ σὲ ἔξωτερικὸ, σὲ δέθηκε
ἡ βασικὴ ἀφορμῆ της παρῆλησησ της κυβέρνησησ. ^ἔ ^ἔ ^ἔ ἔρημολογήθηκε ἀμφωσ ὅτι ἡ βασιλισμὸ ὄρι-

(74)

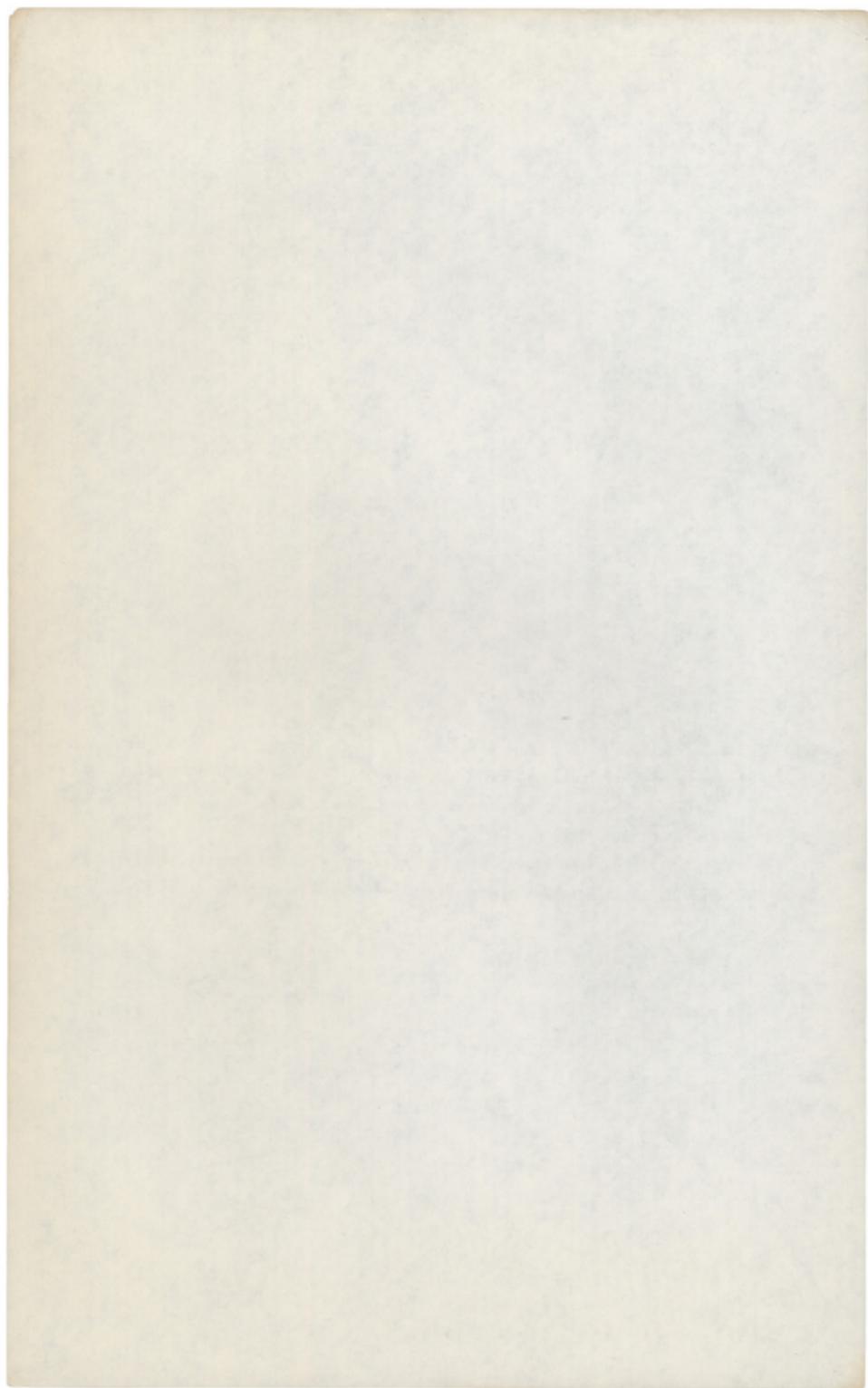
δερική είχε κλονηθεί προσωπικά από το Δημόσιο, πριν λίγο καιρό, σ' ένα τοξικό της στο
 Λονδίνο, γις το θέμα των πολιτικών κρατουμένων. Πέρα από τις (φήμες) υπήρχαν
 και πρόσφατα γεγονότα, που... δικαιολογούσαν τη δολοφονία. Πριν ένα δεκάμηνο, στις 21
 'Απριλίου η κυβέρνηση είχε απαγορεύσει την Πορεία Βιρήνης, που διοργάνωσε γις πρώτη
 φορά στην Ελλάδα ένας σύνδεσμος νέων, με την έπωνυμία (Μίφτρεντ Ράσελλ). Η πορεία ήταν
 να γίνει από τον Τύμβο των Αθηναίων, στον άρχοντα Καραθώνα, μέχρι το κέντρο της πρω-
 τεύουσας, με διάσταση 42 χιλιομέτρων. Από την προηγούμενη μέρα όλη η περιοχή είχε κα-
 ταληφεί από χωροφυλακή, από πεζικό, ναυτικό και... βήταραχονθράπους, που έλοχεύοντας στις
 άκρες προς το νησί Ξύβρια περιμέναν να συλλάβουν, ποιος ξέρει ποιους καινούργιους
 Πέρους, που θα φταναν από τη θάλασσα! Από το πρωί της Κυριακής έρχισαν οι συλλήψεις, που
 γύρω στο μεσημέρι είχαν φτάσει τις 2.000. Ανάμεσά τους πολλές προσωπικότητες της τέχνης
 και των γραμμάτων και φυσικά και ο Κίρκης Θεοδωράκης. Έκλειν, λοιπόν, τη μέρα μονάχα ένας
 οδοιπόρος, ο βουλευτής Δημόσιος, κατόρθωσε να φτάσει στον Τύμβο, τα χαράματα, και σά συ-
 νταχία να κάνει ένα μεγάλο μέρος της Πορείας, έως ότου βδόηκε η έντολη να τον συλλάβουν.

Και πραγματικά

Το ίδιο βράδυ η κυβέρνηση διέταξε ειδικό άεροπλάνο γις τη μεταφορά
 ειδικού νευροχειρουργού στη Θεσσαλονίκη. Την άλλη μέρα έρχισαν να φτάνουν
 διάφοροι πρώτοι διδάκμοι γιατρού, οι οποίοι ύψους απέκλεισαν κάθε έλλειψη
 διδασκαλίας. Κάποιος παράγοντας της ΕΡΕ Θεσσαλονίκης πρόσθεσε,
 "όσοι έρχονται" με τους δημοσιογράφους, τον επιθανάτιο ρόγχο της παρ-
 ταχής του: "Ποιός σκεφτείτε, που φτάσαμε, έμπε να παρήκαμε να μην πεθάνει ο Δημόσιος και
 οι άριστοι να παρακαλώ να πεθάνει!".

Το (πρώτο θέμα των Πολέων) στην Ελλάδα, όπως γράφτηκε χαρακτηριστικά κάπου, ξεφύ-
 χσε στις 1.40 τα σημερινά της Κυριακής προς τη Δευτέρα. Οι κομπάνες και τα
 μεγάφωνα άνηγγειλαν στην άγουροεμπνημένη Θεσσαλονίκη το γεγονός. Οι χιλιάδες του κόσμου
 που ξεψύχησε τρία μερόνυχτα, μέσα στη βροχή και στο κρύο, έξω από το νοσοκομείο ΑΧΕΠΑΝ
 έφεραν το μοντέτο στις πιο μακρινές συνοικίες της πόλης. Το μαγικό, που μόλις
 είχαν άνοσει, έκλεισαν. Τα πεζοδρόμια γέμισαν από κόσμο. Και, εσφινικά προς το μεσημέρι,
 μεθ νεκροφάρα, που την οδηγούσε ένας χωροφύλακας πέρασε με 120 χιλιομέτρα, τους
 κεντρικούς δρόμους, ενώ μερικές μοτοσυκλέτες της χωροφυλακής, ένοιγον, ούρλιαζοντας δαι-
 μονικά, δρόμο προς το αιθροδρομικό σταθμό, όπου ένα τριτοβάθμιο με
 μεταφέρνε το νεκρό Δημόσιο στην Αθήνα. Το πλήθος που δυο δευτερόλεπτα δέν κατάλα-
 βε. Μετά άρρησε πίσω από τη νεκροφάρα φωνάζοντας: "Άγχο! Δολοφόμο!". Τα κατσαρωμα
 των δρόμων γέμισαν λουλούδια.

Το δαίμα είχε συντελεστεί. Πάρα, που οι έλλειδες των άπλων, με την άναγγελία του θανάτου,
 έβρασαν, η χώρα όλη άνηταράχτηκε σαν ένα λιοντάρι, που έποιεσαν επικίνδυνα μαζί του και το

(76)

πλήγωσαν. Τήν ἑλλη μέρα ἔγινε, στήν Ἀθήνα, ἡ κηδεύα. Πένω ἀπό 500.000 ἄνθρωποι πήρον μέ-
ρος σ' αὐτή. Μιά τεράστια βουλή ἐπέ ὤρεε, ἕνα τεράστιο χωρειακό κομμάτι, ὅπου ἐκχώρησε
κάθε τόσο τὸ "μοιζόρα" του.

- Ἀ-θῶ-να-τοί!

- Ὁ Ἀσμπράκης ζεῖ!

- Κάθε νέος καὶ Ἀσμπράκης!

Ἡ δεξιά εἶχε κάνει κι ἕνα ^{ἀγκά} λάθος, ^{κατ' ἑμ} ^{ἑμ}

τὸ τεράστιο λάθος τῆς δολοφονίας: Πῶς χεῖπσε ὅτι πρόσωπο τοῦ Ἀσμπράκη, ἕνα "ἔτοιμο ἥρα":

Ἐκτός ἀπὸ τὸ ὅτι ἦταν ἀνεξάρτητος βουλευτής, συννεραζόμενος μὲ τὴν Εἰσαγγελία, ἦταν ἡγήγητης
τῆς μαιευτικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῶν Ἀθηνῶν καὶ γνωστός ἀπὸ χρόνια σὲν οἰκιστὲς τῶν

φτωχῶν), γιατί σὲ ἰατρικό του ἔρχεταν δωρεάν ^{ἰατρικός} τὰς ὑποχρεῶς. Ἦσαν ἐπίσης ἀντι-
πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Εἰρήνης καὶ ^{τέλος} ἕνας ἀπὸ τοὺς

μεγαλύτερους δολοφόνους ποὺ ἔβαλε ἡ Ἑλλάδα, (ἕως φορὰς σ' νικητῆς στοὺς Βαλκανικοὺς
ἀγῶνες, προπολεμικῆς καὶ πρωτοπολεμικῆς τοῦ ἔλματος σὲ ἤχος, ποὺ τὸ ρεκόρ του ἔμεινε ἀκατέρ-
ριπτο γιὰ 22 χρόνια). Μιά πολιτικὴ (ἰδιοιογένηση) τῶν γεγονότων ἐκείνων τῶν

ἡμερῶν εἶναι ἕνα δύσκολο ἔργο, ὅσο ἀκριβῶς δύσκολο εἶναι νὰ ^{επινοήσει} τὴν
ἀπολογία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐνὰς νεκρὸς ἀρκεῖ γιὰ νὰ καταβεῖ ὅλη ἡ χώρα, ἔεγγραφή,
ἂν ὁ ἕνας γένομι πολλοί, ὁ Ἑλληνας συνθηκίζει σ' ἄχολο. Ἄν μείνει ἕνας, ὁ νεκρὸς θεοποιεῖται
σὲ τὸν ὀρθόνομο.

Καὶ ὅσο δύσκολο εἶναι νὰ βγάλει

^{κοιλάδα} πολιτικὰ συμπεράσματα, σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση, τὸ ἴδιο δύσκολο εἶναι καὶ νὰ βγάλει ^{ἰστορικό} ἰστορι-
κὰ κριτήρια, μόνιμα, σταθερὰ, στηριγμένα στὴ λογικὴ. Ἐκεῖνες τῆς μέρες ἡ πολιτικὴ μέχη

δινόταν περισσότερο μὲ τὸ συναίσθημα, ἡ λογικὴ εἶχε πᾶσι περιπτώσιν. Οἱ ἐφημερίδες δημοσίευαν
ποιήματα δέπλα σὲ κύρια ἄρθρα. Καὶ φυσικὰ ^{κι!} ^ἡ ^{μαζική} ^ἡ ^{συναισθηματικὴ} ἔκρηξη εἶχε τεράστια,

ἄμεση ἐπίδραση στὴν πολιτικὴ ζωὴ-κι οἱ ἄλλες παρθεμοίς ἐκρήγνυον, ποὺ ἀκολοῦθησαν. Ἄς

παρακολουθήσουμε, γιὰ τὴν ὥρα, τὰ γεγονότα, ὅσο μποροῦμε πρὸς ἡπολιτικὴν καὶ δα' ὀρεῖ ἀργό-
τερα ἡ ἀνάγκη νὰ ἐανομιλήσουμε γιὰ ^{τὸ} ^{ἀρνητικὸς} ^{ἀρνητικὸς} συνέπειες αὐτοῦ τοῦ ἀχα-
λίντου συναισθηματισμοῦ.

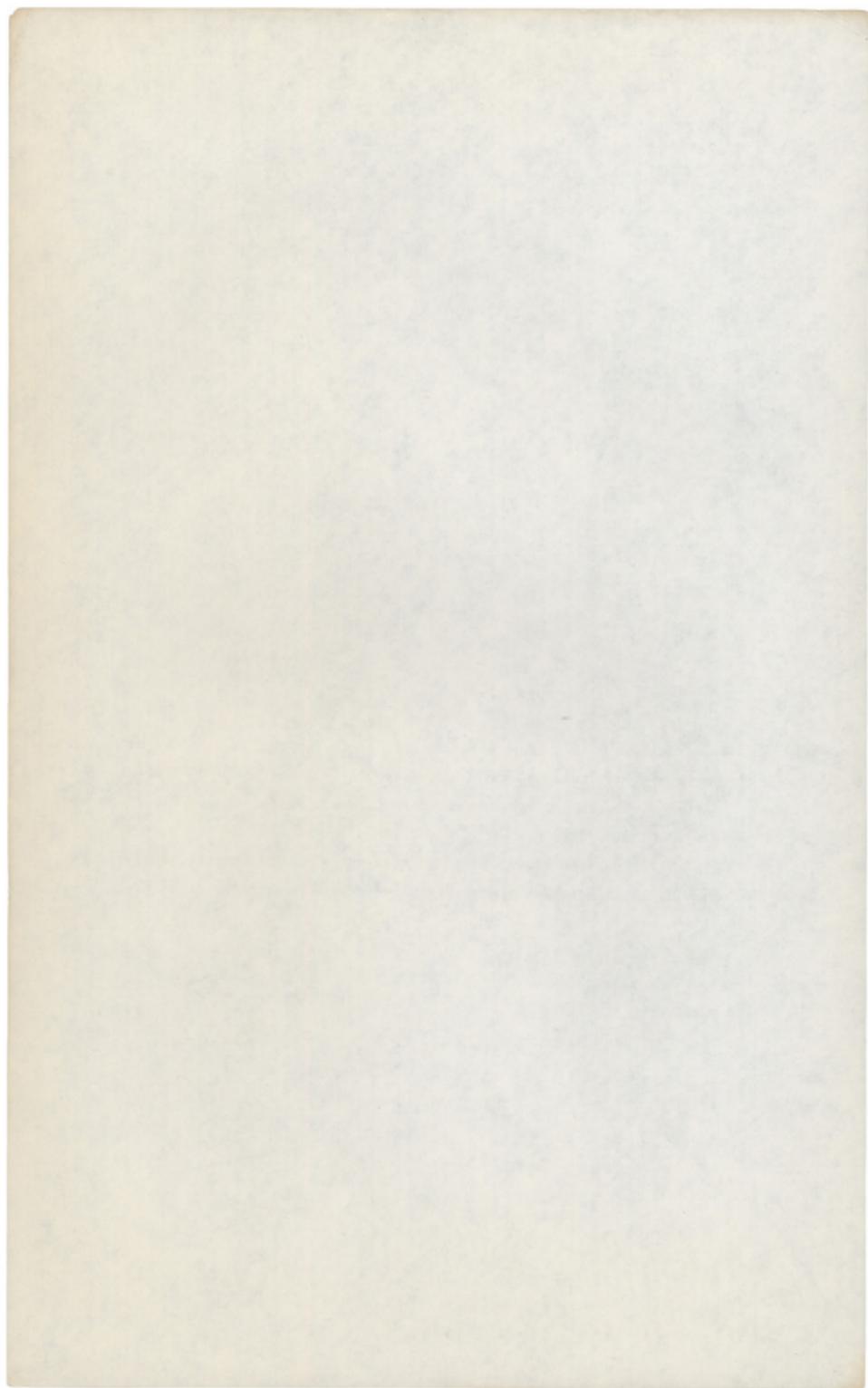
Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα τὸ γεγονότα ἐτελίχτηκαν ραγδατὰ. Ἡ ἀντιπολιτευτικὴ ἀσάωμη ^α ^{εἶχε}

κίδηρος κατηγορήσει τὸν Καραμανλὴ γιὰ ἡθικὸ αὐτουργὸ τῆς δολοφονίας. Ἐπὶ τῆς 12 Ἰουλί-
ου ἡ κυβέρνησις παραιτίεταν, βρσκοτότας μὲ καταπληκτικὴ εὐκαιρία ἀπὸ μὲ ὑπαρκτὴ διασω-
νὸ μὲ τὸ Παλάτι. Οἱ βασιλεῖδες-ἡ φρειδερικὴ κυρλις-ἐπέμναν στὴν πραγματοποιήσιον ἐνδε

ἀναγγελμένου ἐπισήμου ταξιδίου σὲ Λονδίνο, ἐνῶ ἡ κυβέρνησις, σταθερίζοντας τὴν κατῶστα-
ση, μετὰ τὸ τελευταῖα γεγονότα, φοβόταν αὐτὸ τὸ ταξίδι, ποὺ δα' εἶνε ἀφορμὴ εἰς βίαιες ἐκ-
δηλώσεις διαμαρτυρίας. Ἐπὶ μέρει ἀργότερο ὁ Καραμανλὴς (ἄραφτενε) στὴν Ἑλβετία,

σημαδεμένος ἀπὸ τὴν ὀχτῶχρονη ὀργὴ ἐνὸς λαοῦ-ποὺ πανηγύριζε στοὺς ὀρθομοίς-καὶ βουτηγ-
μένος μὲσθὶ σὲ αἶμα τῶν τῶσων καὶ τῶσων ἀνθρώπων, ποὺ σκότωσε. Πρὸλαβε. Οἱ ἀποκαθῶνεις

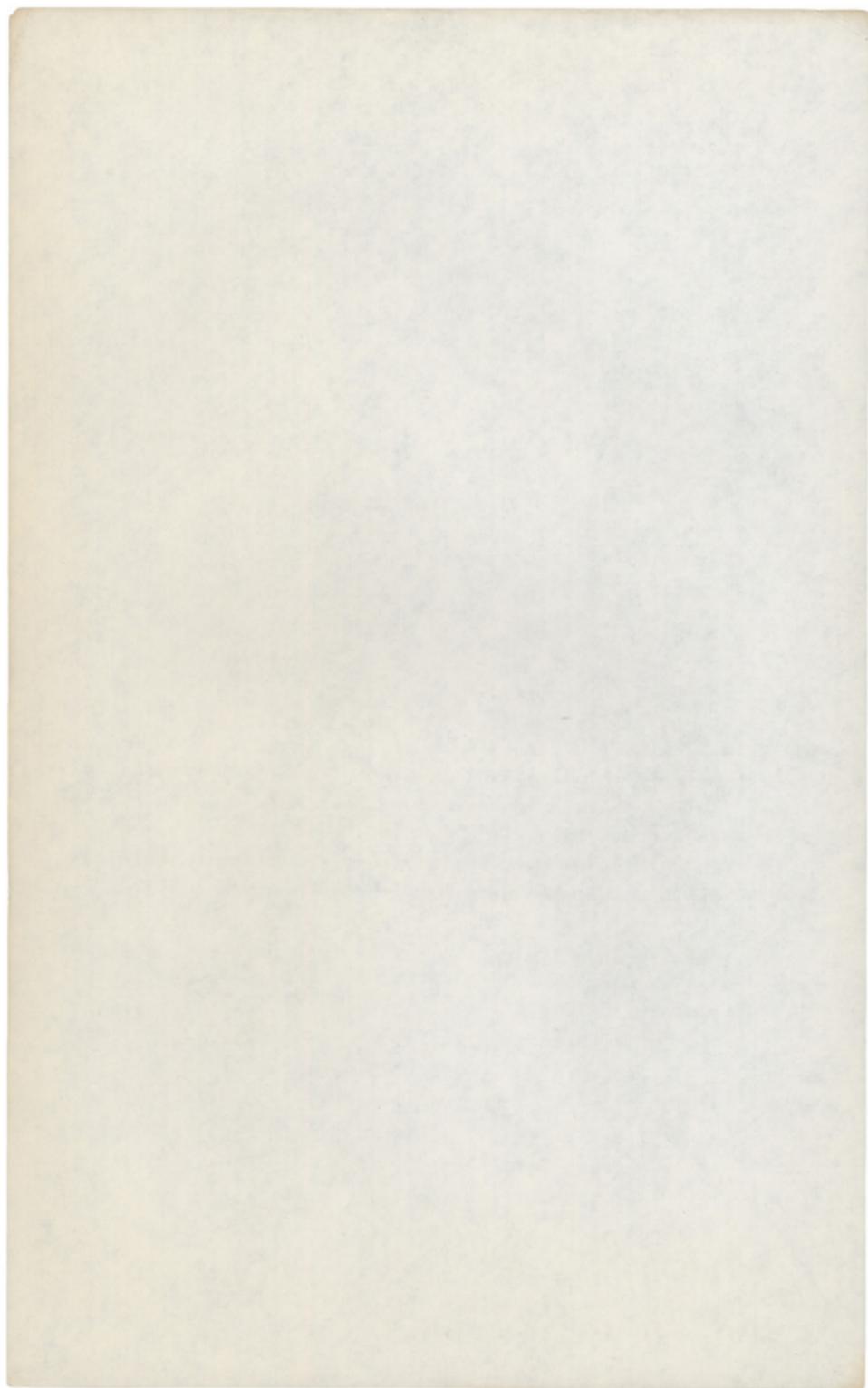
γύρω ἀπὸ τὸ ἔγκλημα ἦσαν ἀνατριχιστικῆς. Ἀνώτεροι καὶ ἀνώτατοι ὀρθωματικὸς τῆς χωρο-

(76)

φυλακής κατηγορήθηκαν για ύμνηση ενέμεινη στο Έγκλημα, άνοκρηθηκαν και, ^{απέναντί τους} προφυλακίστηκαν. Ο Ένας δολοφόνος του Λαμπρόκη, ~~.....~~ κάποιος Έμμανουηλίδης είχε τρεις αδελφούς σε βάρος του (για άσχετες πράξεις σε βάρος Ήχρονου παιδιού, για κλοπή, για βία με γυναίκα και για έγκλημα). Ο Άλλος, ο οδηγός του τρίκυκλου Γκοτζαμάνης, είχε κι αυτός κατάδικες για "τρομπουκισμούς". Κι οι δύο τους ήταν μέλη ~~.....~~ μιας από τις περίφημες (παρρακρτικές) οργανώσεις, που ήταν σε ύμνηση συνεργασία με την αστυνομία, που ~~.....~~ ^{τα μέλη τους} έφωδίζε με ταυτότητες. Η οργάνωση του Γκοτζαμάνη είχε για σήμα τον αυτοκράτορικό γερμανικό ~~.....~~ σταυρό, που έγινε άργότερα σήμα της Βέρμαχτ και σήμερα των νεοναζιστικών οργανώσεων στη Δυτ. Γερμανία και άλλου. Αλλά και συνολικά οργανώσεις αυτού του είδους υπήρχαν σ' όλη την Ελλάδα. Στην ταυτότητα, που βρέθηκε στο σπίτι ~~.....~~ του Γκοτζαμάνη, γράφονταν μεταξύ άλλων, ότι σκοπός της οργάνωσης είναι (... η υπερασπίσει της πατρίδας μας και του έλληνοχριστιανικού πολιτισμού μέχρι της τελευταίας πνοής και δι' όλων των μέσων. Υποχρέωσις του φρονότος είναι η ένταξίσις των Εωμάτων Ασφαλείας όσων περιστασιακά ανάγκη διά την διατήρησιν της τάξεως και της ησυχίας εις τον τόπον μας...). Οι άποκολύσεις - έργο λίγων δωροδωτών δημοσιογράφων και δυο τριών δικαστικών - συνεχίζονταν, προ' όλης της λυσσαλέης προσπάθειας της δεξιάς να ~~.....~~ σταματήσει κάπου αυτή η άτακτική άλυσις. Έτσι, ~~.....~~ οι έφημερίδες τη μια δημοσίευαν την είδηση πως ο Έμμανουηλίδης είχε προσληφθεί από τη χωροφυλακή σ' ένα έκτακτο χωροφύλακα στην ύποδοξη του προέδρου Νε Γκάβ στη Θεσσαλονίκη και την άλλη δημοσίευαν φωτογραφία του Έδου αυτού καθέματος δίπλα στη βασίλισσα ^{Φρειδερίκη} ή μια άλλη που χαιρετά με χειραψία το βασιλιά Βολο!... (Σε μια περίοδο του βασιλικού ζεύγους σε μια ψαχογειτονιά, όπου η Φρειδερίκη μοίρασε "βιβλιόρια άπ' όρων κορσέδων" ο δολοφόνος του Λαμπρόκη φιγουράρει άκριβώς πίσω από τη βασίλισσα, μπροστά από όλους τους άλλους έπισήμους, προφανώς έπιροτισμένος με το ^{ένδοξο} έργο της άσφάλειας του βασιλικού ^(στασια). Ανάμεσα σ' άλλα, έγινε και μια άπόπειρα δολοφονίας ενός βασιλικού μέλους ^{καθώς} κατηγορίας, ~~.....~~ πήσινε ~~.....~~ στον άνοκρητή και ~~.....~~ άπειρες άπόπειρες δωροδοκίας μαρτύρων.

Έτσι μερικές μέρες πριν "πέσει" ο Κοραμυλής, στις 4 'Ιουνίου, μια νέα πολιτική ~~.....~~ κίνηση ιδρύθηκε και ~~.....~~ έστειλε στις έφημερίδες την πρώτη της διακήρυξη για δημοσίευση: Η Δημοκρατική Κίνηση Νέων "Ρηγόρης Λαμπρόκη". Στόν κατάλογο των ιδρυτικών μελών, πρώτο όνομα ήταν ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ, μουσικοσυνθέτης. Άκολουθούσαν τέτταρα άτομα 4 ήσποισών, 3 ζωγράφων, ~~.....~~ 5 έπιστημόνων, 4 λογοτεχνών, 4 δημοσιογράφων, 2 πρωταθλητών στίβου, 4 φοιτητών, 1 συνδικαλιστής, 2 σκηνοθέτων. Όλοι τους ήταν ~~.....~~ νέοι στην ηλικία και πολύ γνώστοι ό καθένας από τη δράση στον τομέα του. Η οργάνωση διακήρυξε ότι ~~.....~~ είναι κόμμα και ούτε άνήκει σε κόμμα. Όμως καλεϊ την πολιτική και πνευματική ήγηση να συμπαρασταθεί στον άγώνα της.

7-10 Στην πρώτη συγκέντρωση της οργάνωσης στο θέατρο (Ακροπόλη) συζητήσαμε για άλλη μια φορά το χαρακτήρα [redacted] του νέου κινήματος: [redacted] (Είμαστε πάνω από κόμμα). Είμαστε όμως ένα κίνημα πολιτικό, όχι έκπολιτιστικό, όσο πολιτικό είναι και το κίνημα για την ελευθερία. Σήμερα το σημεῖο, που μᾶς ενώνουν, είναι περισσότερο από αυτό που μᾶς χωρίζει. "Άλλωστε η κίνησή μας είχε τερᾶστια ἀπήχηση σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Σ' πολὺ σύντομο διάστημα δὲ ὀργανώσαμε μεγάλες ἀπεργασίες, που ὁ ἀποδείχθηκε στους ὀλιγόπιστους τῆς δυνάμεῖς μας).

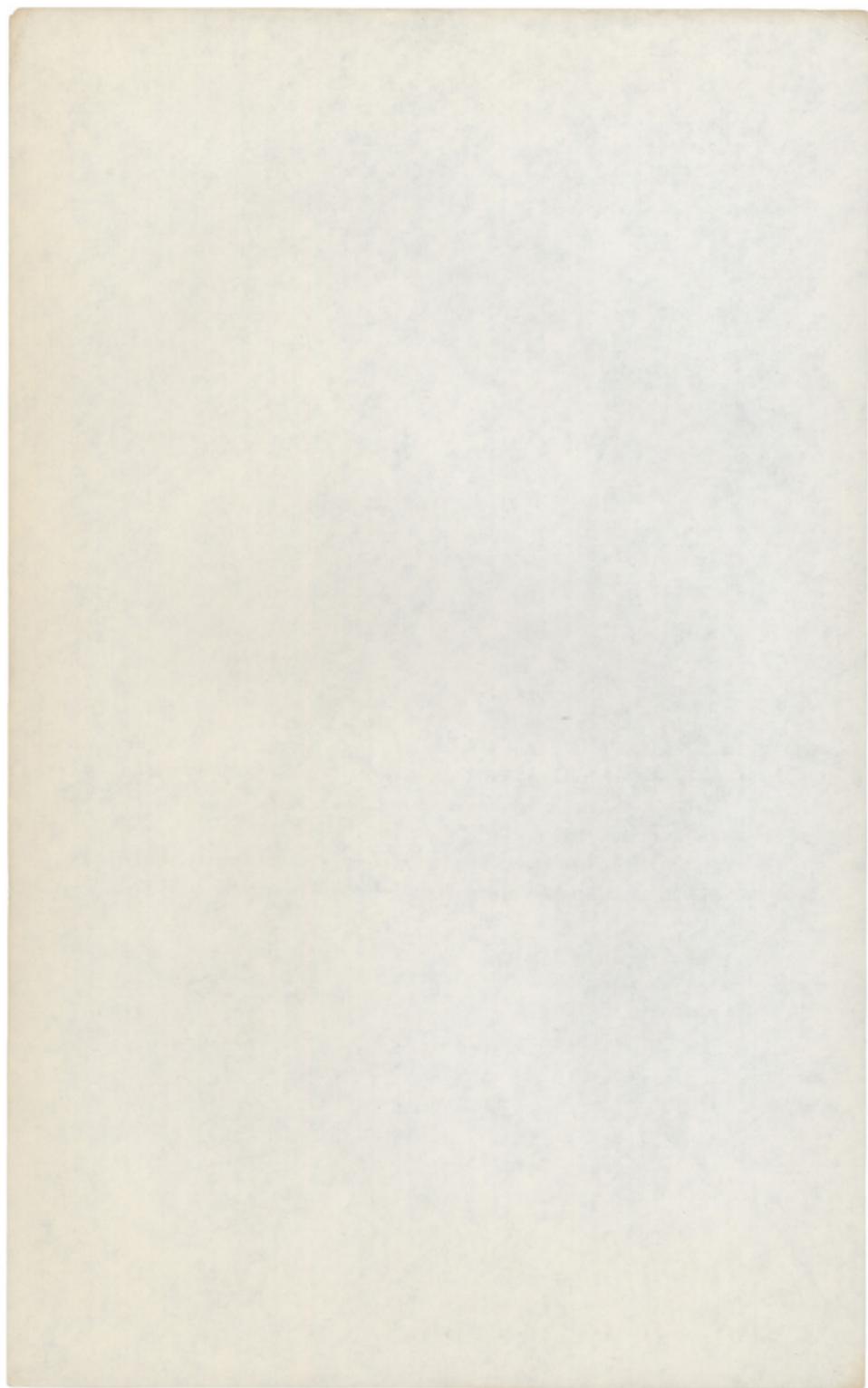
Στις 23 Ἰουλίου 1963 ἦγινον τὰ ἔγκαίνια τῆς λέσχης τῶν "Λαμπράκηδων" τῆς Ἀθήνας. Τὸ γάιο - Μερικοί γὰρ κηκο- Ἦ ντολας εἶχε πλημμυρίσει τοὺς γῆρας ὁδοὺς, τὸ ἡ δασινωμα [redacted]

ποιήθηκαν ~~εἰς~~ καὶ τὸ ^{ἡλικία} πᾶν ^{τῶν Περὶ μὲν ποσοφία τυχῆ,} [redacted] κατέβηκε νῦ διαφύκερθετε [redacted] Ἀνέβηκε ἐπὶ στῆ λέσχη [redacted]. Τὸ μὲγθωνα, ἀπὸ τὸ παράθυρα, ἔστειλαν τῆ φω- νῆ του ἀρετὸ μακριά, πρὸ ἀπὸ τῆς ζῶνης τῶν δευφυλόκων: ἔβλεπε τὸ μῆνυμα τοῦ Λαμπράκη, που εἶναι ὁ ἀσυμβίβαστος ἀγῶνας γιὰ τὴ δημοκρατία, που φτάνει μέχρι τῆ θύρα... Μπροστὸ μας μπαίνει ἕνα τριπλὸ καθῆκον, που πρέπει νῦ τὸ κάνουμε ἕμεις ἀρῆτη. Πρῶτο καθῆκον: Ὀρ- γάνωση Λαμπράκη σ' ἕκαστ γειτονιά, χωριό, πόλη. Δεύτερο καθῆκον: Ὀργάνωση Λαμπράκη σ' ἕκαστ γειτονιά, χωριό, πόλη. Τρίτο καθῆκον: Καὶ πάλι ὀργάνωση Λαμπράκη σ' ἕκαστ γειτονιά, χω- ριό, πόλη...".

5 τὸ καινούργιο αὐτὸ ἡμῶν- γινεῖ) τὸν εἶχε μογητῆσει, ἕνα παιγνίδι ἀποικητικό, ἐξουκλητικό ἂν γίνετο [redacted] μονιῶδες παίκτης. [redacted]

Καθὼς ἡ κίνηση "Γρηγόρης Λαμπράκης" ^{πύκνωσε} τῆς φάλαγγε της ὁ Μίκης ἀνακάλυπτε ὅλο κῆρ καινοφρονεῖς ὁμοφρεῖς στὸν ὄγνωστο αὐτὸ ^{ἀλλὰ καὶ ἐπὶ} ^{αἶμα,} ^{πρακτι-} ^{κα} προβλήματα μίσε ὀργάνωσης. [redacted]

Γιὰ νὰ βγεῖ τὸ πρῶτο [redacted] τεύχος τοῦ περιοδικοῦ τῆς ὀργάνωσης (Ἡ Τετράδιον της Δημοκρατίας) [redacted] ἔγκασσε δέθηκε τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες σὲ τυπογραφεῖο. Κοίταξε ὅλας τῆς διορθώσεις στὸ δοκίμιο, ἔκανε τῆ σελιδοποίηση. Οἱ ἄλλοι, που τὸν βοηθοῦ- σον, ἔφευγον γιὰ φαγητὸ ἢ γιὰ μερικὲς ὥρες ὑπνῶ. Ἀπὸ τῆς, τῆς τελευταῖας 48 ὥρες, δὲν ἔκλει- σε μᾶτι, ἔτριψε σάντουιτς καὶ γυροφῆρνε μῆσα στὰ μέγαρα καὶ στῆς κῆσε μὲ τὰ στοιχεῖα λέε καὶ τὸ ἀντιμῶνιο τὸν ζωογονοῖσε - ἕνα κῆρνο ἀκριβῶς μετὰ [redacted] ζαναφούντω- μο τῆς συμπετίωσης, που τοῦ στοιχίσε δυὸ μῆνες στὸ σανατόριο.

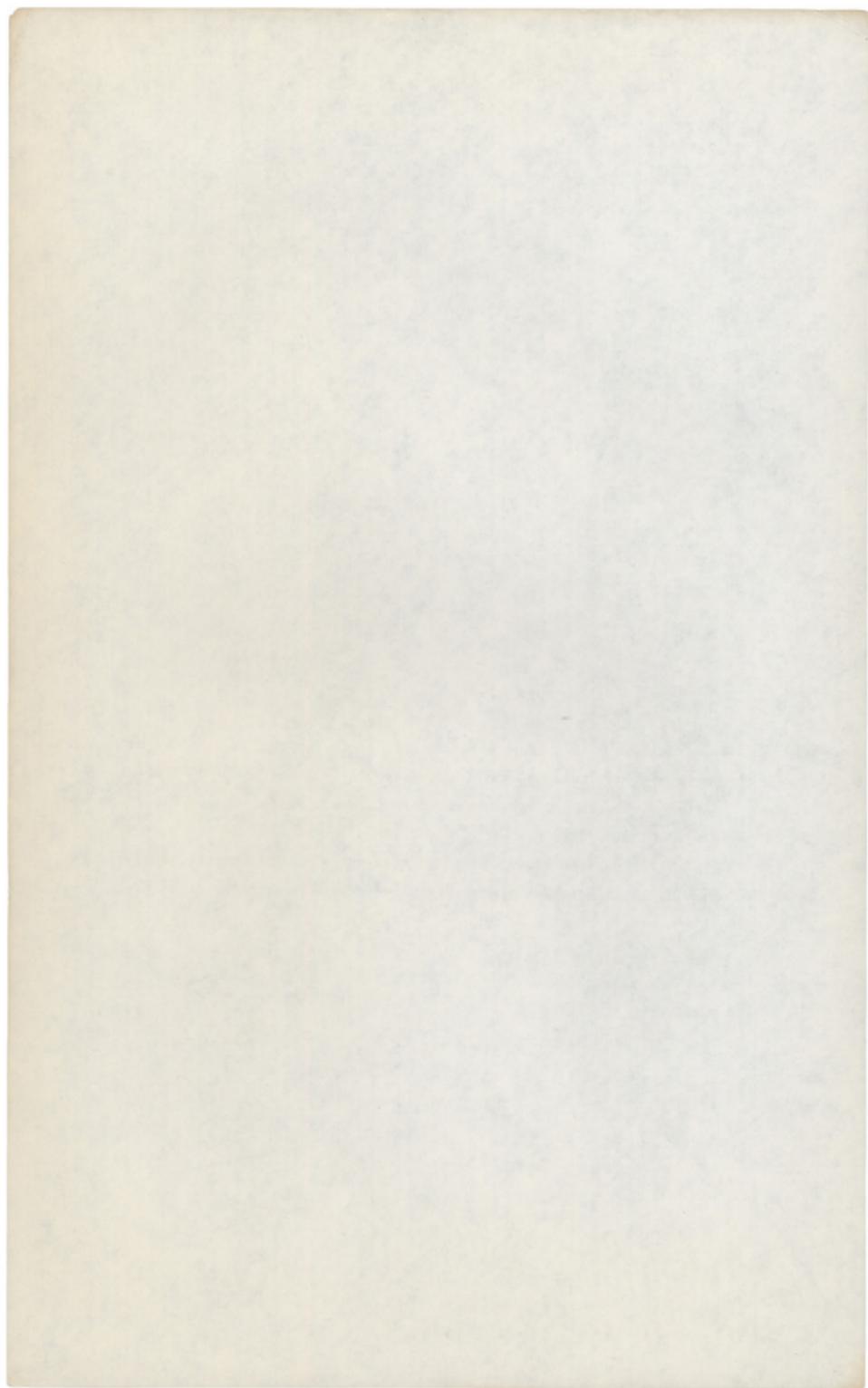
Στό μετσοβό σταθμό δένοντο εἶχαν πονηγύρια. Τό βασι-
 λικό ζευγέρι τῆς Ἑλλάδος ἔκανε ἐπισκέψη στήν Ἀγγλία. Διόμισυ μήνες πρῶν ἡ Φρειδερί-
 κη εἶχε κάνει ἰσόδυνεπισμό τολοί, καί, κατά τήν ἐπισκέψιν, ἔλαβεν ἄ... ἔγκυρῶς τήν
 τήν Ἀγγλία. Γιά τήν ἀναχώρησιν τῆς ἑλληθοῦσας ἔκοιτα μέτρα ἀσφαλείας, ἔτσι αἰς ἐκείσεως,
 ὅπως ὅταν μέε εἰσκήπτονται δικτατορεῖς [] ποῦ φοβοῦνται τή ζωή τους. Τό ζενωσχεῖο
 "Κλέρικ" ἦταν πολιορκημένο νόχτα καί μέρα ἀπό διαδηλωτέε ποῦ ζητοῦσαν ἀμνηστία γιά
 τοῦς πολιτικοῦς κρατούμενοῦς καί στοιχειώδεις δημοκρατικέε ἐλευθερίεε γιά τούς... ἔλθε-
 ροῦς.

Τάρα, μετὰ τή δολοφονία τοῦ Ἀσπράκη, τό πρόγμῆμα προηνοῦσαν εὐελλα. Ὁ φιλόσοφος Κίπρε
 τραπὲ Ρόσελ ἔωρε τό σύνθημα: ὅδε ὁ κ. Νέκ Κίλλον θά εὐρη τήν ἀνθρώπινη ἐξιοπρέπεια
 νά ζητήσῃ συγγνώμη ἀπό τό θῆμα τό ἐνδε καθεστῶτοε τοῦ ὁποῦο ἡ βασιλίσσα Φρειδερίκη
 εἶναι τό κυριώτερο κῶμημα.]]

Ἡ ἑλληνική κυβέρνησις, ἔνα [] πόλατιανό κατωκῆσασμο, ποῦ ὄντικατέστησε τόν Καρα-
 μονάη ζήτησε ἀπό τόν Νέκ Κίλλον, νά μὴν... γίνουν ἐκδηλώσεε σέ βέροε τῶν βασιλιδῶν. (ἀ-
 σθηλώσεε θά γένουν) ἦτάν ἡ ἀπάντησις, με τήν [] ἔνοια, πῶε ἔν γίνουν ὄν μπόρετ νά
 μὴ γένουν! [] ἀπάντησις ἦταν προφητικῆ: [] Ἐπάνια τό Λονδίνο εἶδε τό [] πλῆ-
 ροε καί ἔτσι ἀνέει! Παρά τό εἰδικά σιδηρῶν τελέρα, ποῦ τοποθετήθηκα στοῦς ὁρῶουε
 γιά νά γλυτώσων [] ἡ Φρειδερίκη καί ὁ ἔντραπτε ἀπό τῆε βολέε τῶν διαδηλωτέων, κρέθηκε
 ἀψαγκῶτο νά γένουν συλλήψεε ἀπό τήν ἀστυνομία. Τήν ὥρα ποῦ ὁ Ρόσελ ἐπέδινε προσωπικά
 στό βασιλικό ζευγέρι ἐπιστολή γιά τήν ἀμνηστία, δέχοντα νεαροῦ Ἀγγλοῦ τσουβαλιαζδντοῦσαν
 στό καμῶνιο τῆε ἀστυνομίαε.

Ἡ Φρειδερίκη ὄν εἶχε ὑπνο. Ὅχι μόνο ἀπό τῆε φωνέε τῶν διαδηλωτέων, ἀλλά κυρίωε γιά τῆ
 στήν Ἑλλάδα τό πρόγμῆμα πῆγμων ἀπό τό κακό στό χειρότερο: Ἡ δικαστικέ ἀποφάσεε ἔρχι-
 σαν νά διαλθῶναι οἱ παρακρατικέ ὀργανώσεε γιά τῆ (ἐνίσχων τό ἔωματα Ἀσφαλείας, ὀργάνω-
 νῶν ἔνωπλα τμήματα, δολοφονικέ κλίεε, ἐτρομοκρήτου... (Ἡ ἀποφάσεε ἀπ. 3402). Ἡ ἀστυνομία
 [] ἔκανε ἐρῶδουε στό σπῆτιε τῶν παρακρατικῶν [] σῆε πόλεε καί στό χωρίε
 καί ἔβρισκε καί... τῆ ὄν ἔβρισκε. Ἡ, τῆ [] στό ἔρωμῆτιο ἐνδε νεαροῦ: Ἐνα αὐτόματο,
 μερικῆ ντυφέκια, χειροβομβίδεε, περιστροφῆ, φουσίγγια, μαχαίρια, ἔρη καί ἄλλα τέσα (ἔβελ
 Χέτλερ), Ἡ ὄνατοε-ἀίμα-Τιμή, Ἡ Ρέιχ, Ἡ ἔε-ἔε... Καί ποῦε τό κάνει ὄλ' αὐτό. Ἡ ἀστυνο-
 μεία [] τῆε ἀμνηστία, ἔε κάνει ἡ [] κυβερνήσεε; ἔπεσε! Ὅχι τοῦ Καραμονάη, ἀλλ' []
 [] ἔπεσε καί αὐτή, μετὰ ἀπό ἀσφατέηεε διαδηλώσεεε καί ἀφοῦ πρῶτοε ν' ἀπειλήσεε
 λόγο καί γιά δικτατορία!

Ἡ Φρειδερίκη [] ἔλαβε ἄλλη βασιλίσσα. Ἡ ἔδια [] ἦταν μέλοε τῆε νομιστικῆε
 ντολῆεε καί ὄν ἔγγι μετανιώσεε ποτῆ γι αὐτό. ἔτσι, ὅπως πῶεε θά συλλῶουν καί τό φαρμάκῆ.
 Ποῦε εἶναι οὐτέε; ἔνοε βουλευτέε τῆε ΕΡΕ, προσωπικέ φίλοε τοῦ διαδόχοε Κωνσταντίνου.
 Ἡ γῆε τῆε Ἡροναζιστικῆε ὀργάνωσεε Ἀθηνῶν [] ἐκόδεε τήν ἐφημερίδα «Ὁ Ἀγῶν» []

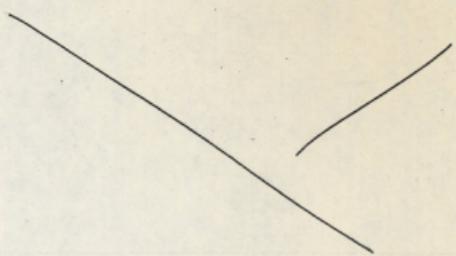

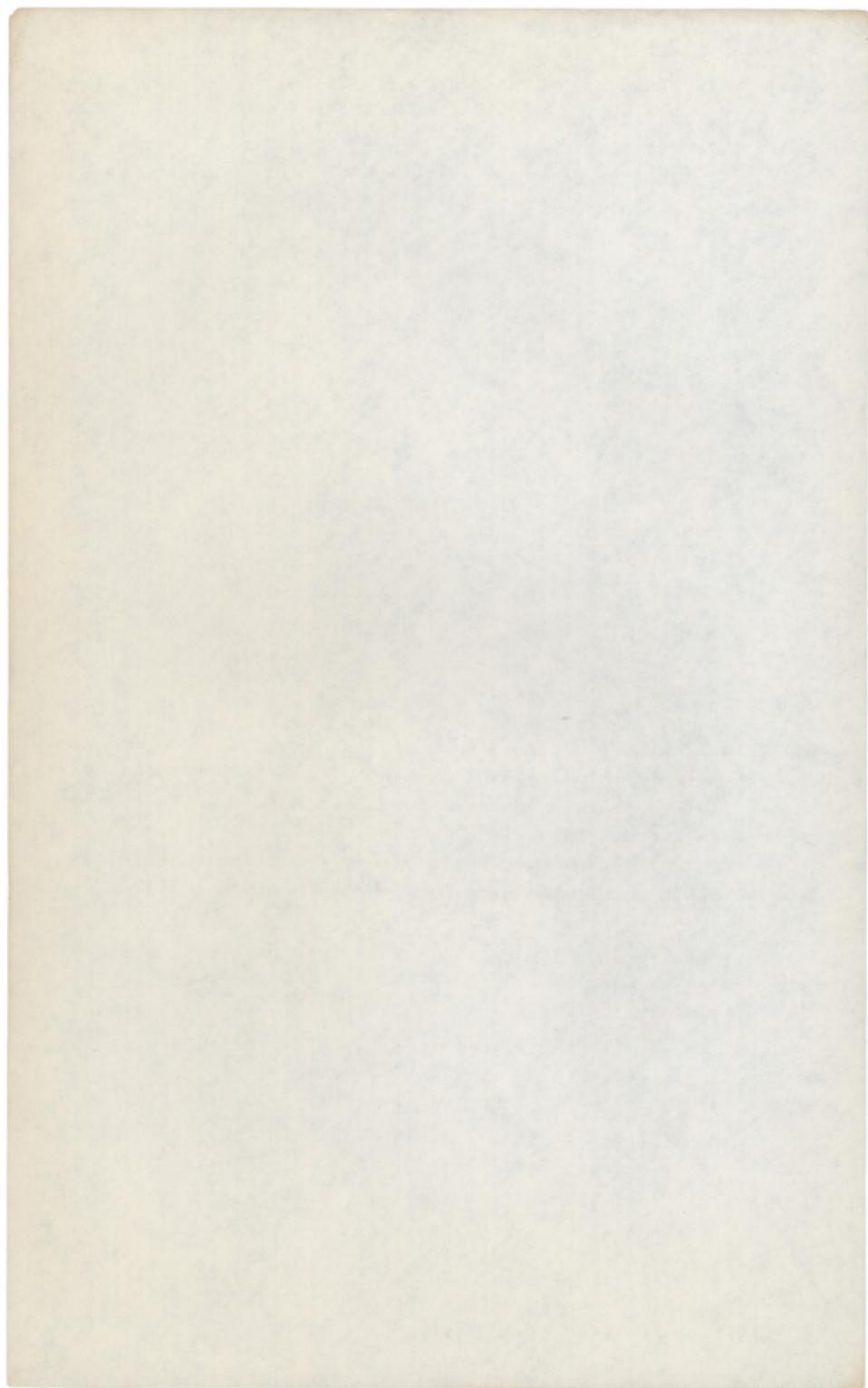
...σάν να θυμίζει κάτι αυτό- και πριν λίγους μήνες πήγε στην 'Αμερική για ύψηλως έπορφε...
 Συνάντησε τον Γκολντμάν και τον Έντουαρτ Κέννεντ και τους τόνισε την επιτακτική
 ανάγκη επιβολής δικτατορίας στην Ελλάδα, όσο είναι άκρως καιρός. Με φυσικά, ο κ. Φαρμάκης
 δεν ήθελε για αυτούς τους δυο στίς ΗΠΑ. Στο σημειωματάριο του, μίσα στίς Έλληνες φιλικές δι-
 εθεύσαντε [redacted] υπάρχει και αυτή: Έφραμ Μόλλερ, BOX 5062 NACCO, TEXAS. Ο κ. Μόλλερ εί-
 ναι ο άρχηγος του Ναζιστικού Κόμματος των ΗΠΑ. Who is he anyway?

"Έτσι, λοιπόν, όπως πάνε τα πράγματα θα συλλάβουν τον Φαρμάκη, τον Κουνταγιάνιο
 και έμνα στο τέλος. Η Φρειδερίκη βλέπει στον υπνο της φριλάτες.
 Σήματα πάνω στα Τουρκοβόνια, στους τοίχους. "Όχι πιά 114, άλλε Ζ. Τι θα πεί αυτό πάλι;).
 ΖΕΙ. Ποιός ζει; ΔΑΜΠΡΑΚΗΣ. Η Φρειδερίκη ιδράνει, κφεται κάτω από το κρεβάτι, τρέχει με
 στους διαδρόμους. Ποιονού ήταν πάλι λάβα αυτό το ΖΗΤΑ; Του Θεοδωράκη, ποιανού Έλλου; Κατά
 βρίσκεται όσατε, γά λφει ότι ο Αμπαράκης ζει; Καλύτερα να ζούσε. Η Φρειδερίκη εναγουρίζει
 στο κρεβάτι και βάζει με βρεμένη κομπρσα στο μέτωπό της. Λοιπόν; Θέλει κι ο Θεοδωράκης
 να ζει έτσι, σαν το Αμπαράκη; Δεν έβαλε μυαλό, δε φοβάται, ντροπή δεν έχει, φιλότιμο, σεβα-
 σμό τουλάχιστον; Που το πεί; Έμισαν οι δρόμοι Ζ. Έμισαν τα ύψητα των νεαρών Ζ. ΣΕ ΑΙΓΟ
 ΘΑ ΕΓΓΑΛΟΥΝ ΚΑΙ ΓΡΕΝΑΤΟΞΗΝΑ ΜΑ ΜΟΥ ΤΟ ΟΥΝΗΘΕΙΤΕ!! Χκοιμύται. Χόρζεε.

Ναί. Έχει άρχίζει να χορδίζει. Πολύ δειλδ. "Όχι πώς είχε φανεύ ο ήλιος, απλά είχε
 φάνει ή βαθεία νύχτα. Και κεί που ρόδιζε λιγάκι ο αίρανεός γόρω-γόρω στο βουνό εναογού-
 τον μώβ κι αυτό έεκολουθεύσε μήνεσ και μήνεσ.
 Έώς 2 Σεπτεμβρίου ή κίνηση έρηγορης Αμπαράκησ διοργάνωσε με συγκέντρωση στο γή-
 πεδο της Κοκκινιάς, μίσε από τις πιά λήικες συνοικίες της πρωτεύουσας. Πρώτη φορά ο Κέικη
 μιλούσε σε τόσο κόσμο- 7.000 άτομα είχαν ασφυκτικά γεμίσει το μικρό γήπεδο! "Ας άποκα-
 ταστήσουμε τη δημοκρατία, ές δώσουμε το έρταμο στο κρέτος του νόμου, της ισότητας και
 της δικαιοσύνης και ές έκολουθήσουμε κατόπιν ο καθένας το δικό του δρόμο, την πλάτη την
 δικιά του!"

Βλέπει νεκρούς ν' άνασταίνονται και κρατούμενους να δραπέτευουν από τις φυλάκες. Βλέ-
 πει φουτερινά

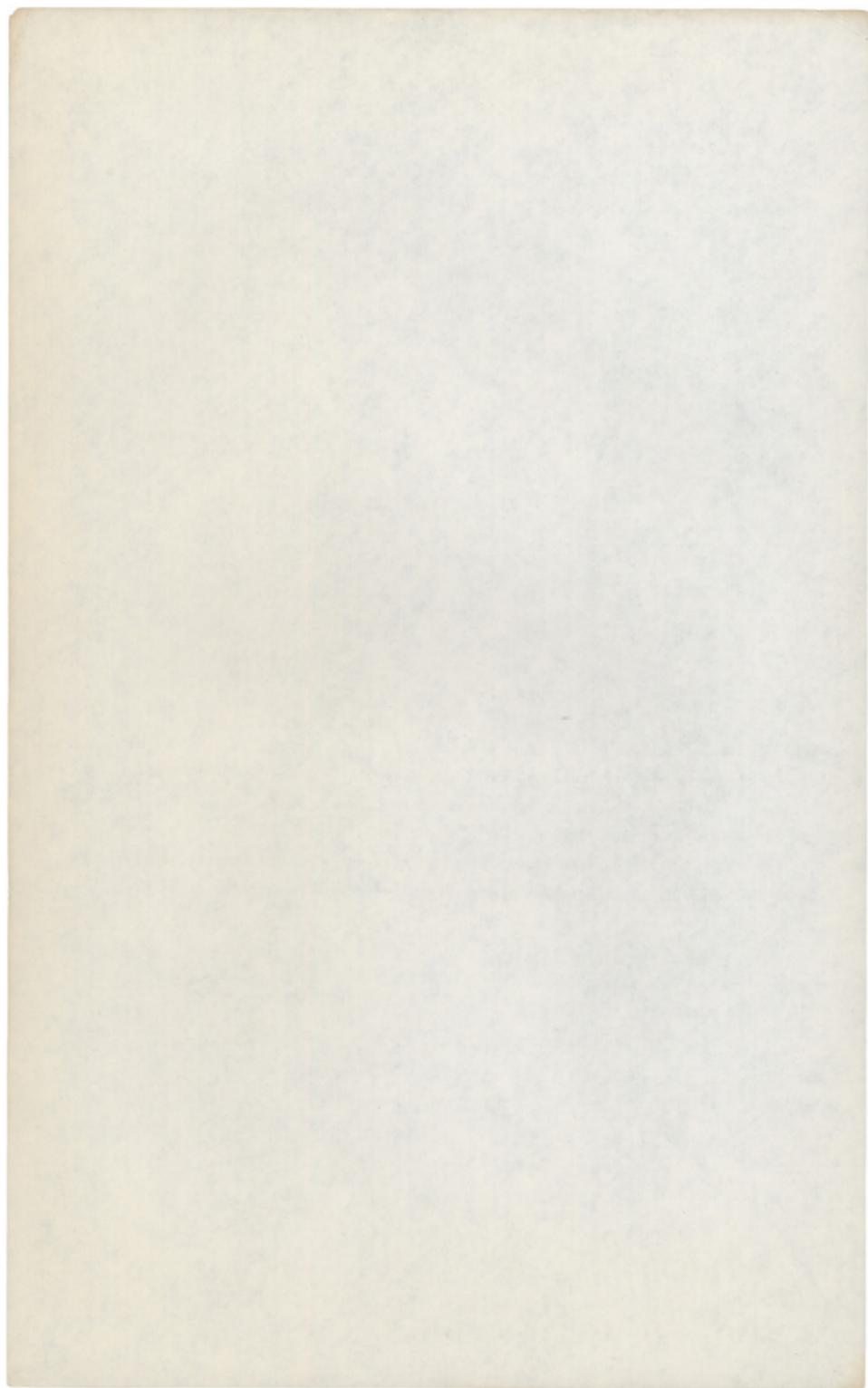
Η κυβέρνηση Πιπινέλη ήπασε βίς τελευταίους μέρες του Σεπτεμβρη. Παραχώρησε τή θέση της σφ μιὰ "ύπηρεσιακή" ἀπό διθφορες βουλευτικῆς προσωπικότητες τοῦ δεστικου κόσμου, μὲ ἔντολή νὰ δημιουργήσαι ἔκλογες στίς 3 Νοεμβριου.

Φυσικῶς ἡ νίκη τῆς δημοκρατίας δὲν δὲ'ρχονταν μὲ τή νίκη τῆς "Ἐνώσεως Κέντρου" στίς ἔκλογες. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ νίκη δὲ εἶχε σὴν ἕμεσο ἀποτέλεσμα τήν

ἀπομάκρυνση ἀπὸ τῆν κυβέρνηση τῆς ἡμιφασιστικῆς ΕΡΕ, μὲτὸ δὲν δὲν χρόνιος. *Ἦταν τρετὴ ἡ ἀνάγκη ποὺ ἔνιωθε ὁ λαὸς γι αὐτὴ τήν ἀλλαγὴ κι ἀπὸ τῆν ἄλλη μερίδ ἦταν τόσο περιορισμένη ἡ αὐτόνομη ἀκτινοβολία τῆς ἀριστερῆς πᾶνω στίς μέζες-γιά πολλοὺς λόγους- ποὺ τὸ ἔκλογικὸ ἀποτέλεσμα ἦταν σχεδὸν προδικασμένο. Στίς 27 Ὀκτωβριου ὁ Νίκης πὸς μέγιστος εἶχε βύρσις ἀπὸ τὸ Ἀντιφασιστικὸ Σύνεδριον τῆς Κυπρωτίας, μ

Ἐπιστρατεύθηκε ἀπὸ τῆν "ἀύγῃ" νὰ βοηθήσαι κι αὐτὸς, ὅπως ἔπος, νὰ κρατηθῆ τὸ ἔκλογικὸ δυναμικὸ τῆς ΕΔΑ σφ ἕνα πᾶσσαδὸ ἀξιοκρατικῶς. Τὸ ἔρωτημα τῆς ἐνημερίδας γιὰ τὸ δὲ ἀφίσει ΕΔΑ ἀπάντησε: Ἡ ΕΔΑ δὲν ἔχει πᾶσω τῆς οὐτῆ ἐργασθε-αίδηρες, οὐτῆ Τρόπες, οὐτῆ ἔφοπισσες. Εἶναι τὸ κόμμα τοῦ κάθε ὅπλου πολιτῆ, τοῦ ἄπλου, ἐργαζόμενου λαοῦ, τῶν ἀλλεινῶν ἰθνηκῶν μας συμπερδύτων. Ὁμωρῶ, πᾶς ἡ σκέψη γιά ἐνίσχυση τοῦ Κέντρου σφ βέρος τῆς ΕΔΑ μπορεῖ νὰ οδηγήσαι σφ ἀληθινὴ πολιτικὴ τραγωδία... ἢ.

Ἡ Δεξιά (πρῶτα ἐκτὸς Ἑλληνικῆς Συνταχτικῆς καὶ ἔπειτα ἐκτὸς ΕΡΕ) ἀντιένδεται ἐπὶ 22 χρονία συνέχεται. Στὴν πρῶτα φάση - μὲ ψευδοδημιματά - ἡ Δεξιά κυβερνοῦσε 30 ἀνεκχερά χρονία.

και δεν περιφρόνησε στις δηλώσεις.

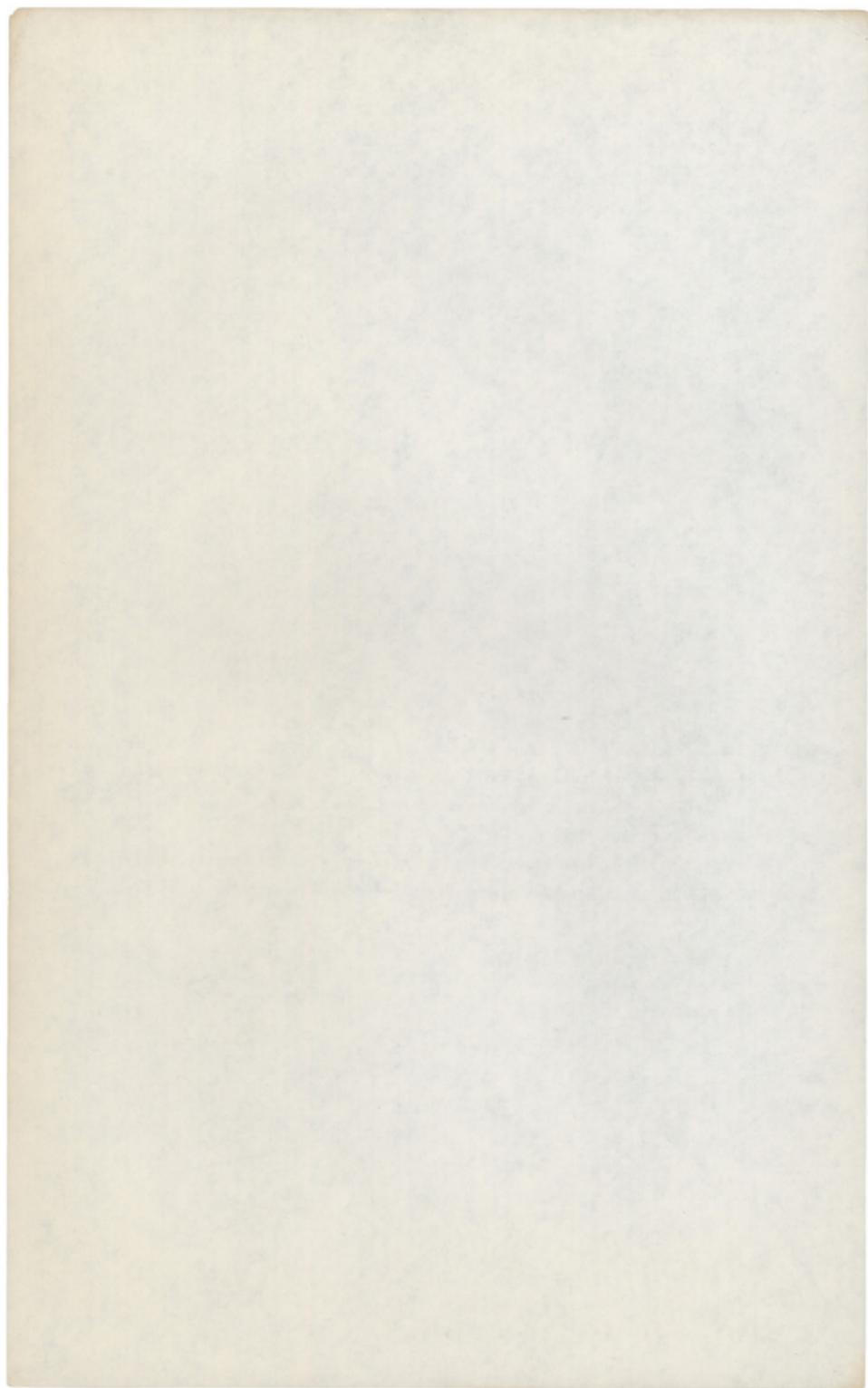
(82)

Παράλληλα με τη δραστηριοποίηση του στην κίνηση "Λαμπρόκης", πήρε ενεργό μέρος στην προεκλογική εκστρατεία της ΕΔΑ, μιλώντας σε πολλές συγκεντρώσεις στον Πειραιά και στην Αθήνα. Οι εκλογές ήρθαν. Οι μέτρες που εκπροσώπων από την ^(τουτη τη φορά) άριστερη/πάπειοδάρχησαν κατά κύματα, αποτελέσματα των ^{δύο} τριών τελευταίων εκλογών, συμπεριλαμβανομένων και των ^{είχουν αυτή την} (εκλογών) του 1961, ^{ήταν} "φυγή" ολκάνων.

	1958	1961	1963
Ένωση Κέντρου	31,29% (20,67% Παπανδρέου 10,62% Άλλοι φιλελεθέρου)	33,65% (Με σύμπραξη του κόμματος των "Προοδευτικών, που είχε σταθερή δύναμη 3-4%)	42,04%
EPE	41,16%	50,80%	39,97%
ΕΔΑ	24,42%	14,62%	14,34%

Ο μεγάλος ήττημένος των εκλογών του Νοεμβρίου του 1963 ήταν ο Καραμανλής, που έκανε την γκάφα να γυρίσει από την "Βρεξίτα για να ξαναδοκιμάσει" την τύχη του και, ο μικρός ήττημένος ήταν η άριστερη, που σε σύγκριση με το 1958 έπαθε εκλογική κατάρτιση. Ο μοναδικός νικητής Παπανδρέου, που πήρε την εντολή, σύμφωνα με το ^{Εθνογάρμα}, να σχηματίσει κυβέρνηση, δεν μπορούσε παρά να σταθεί στο Κοινοβούλιο δίχως την ψήφο των 28 βουλευτών της ΕΔΑ κι αυτό γιατί στον αριθμό των 300 δεν διέθετε παρά μονάχα 138 βουλευτές. Καθώς το 1963 ξεκίνησε ήρθε ένα κωμικοτραγικό (τραγικό για την δεξιά) γεγονός να συμπληρώσει την πολιτική εικόνα της χρονιάς. Στις 9 Δεκεμβρίου, Δευτέρα, το απόγευμα οι εφημεριδοπώλες ξεχώθηκαν στους κεντρικούς δρόμους της Αθήνας με ένα έκτακτο παράρτημα: "Το σκάσε ο Κώστα!". ...Τι είχε συμβεί; Ο Καραμανλής, ^{δυστυχώς} προφανώς από το λάθος ^(είχε φέρει τότε τη φορά) για πάντα, από την Αλλόδα, κρυφά ^{και} με ψευδώνυμο Κόποιος κ. Τριανταφυλίδης ^{ταξιδιάρη} που ^{με} το ^{αεροπλάνο} για Παρίσι, στις 1.30 το μεσημέρι, δεν ήταν Άλλος από τον ιδρυτή του κόμματος της EPE, που μ' ένα μελοδραματικό γράμμα του στους βουλευτές του κόμματος ^{του διαβόητου τον} εξήγησε τους λόγους ^{του διαβόητου τον}.

«... Ήδη ^{και} έτελλες της τελευταίας διετίας και ιδίως το αποτέλεσμα της προσφύτου εκλογής, απέδειξαν ότι ο δημόσιος βίος της χώρας, αντί της αναμενόμενης προόδου, έσημειωσε επικίνδυνον ^{οπισθοχώρησιν...}. ^{(και ο) αὐτῶν} ο Καραμανλής ἔφηγε πῶς του ἔνα ^{ἐπιτελεῖτο} από έκλεκτους συνεργάτες ^{αὐτῶν} σὲ πῶς ^{οδηγῶν} καί κρυφά-πόστα του κατὰ τῶς γὰρ ^{τὸ} δημόσιο βίος

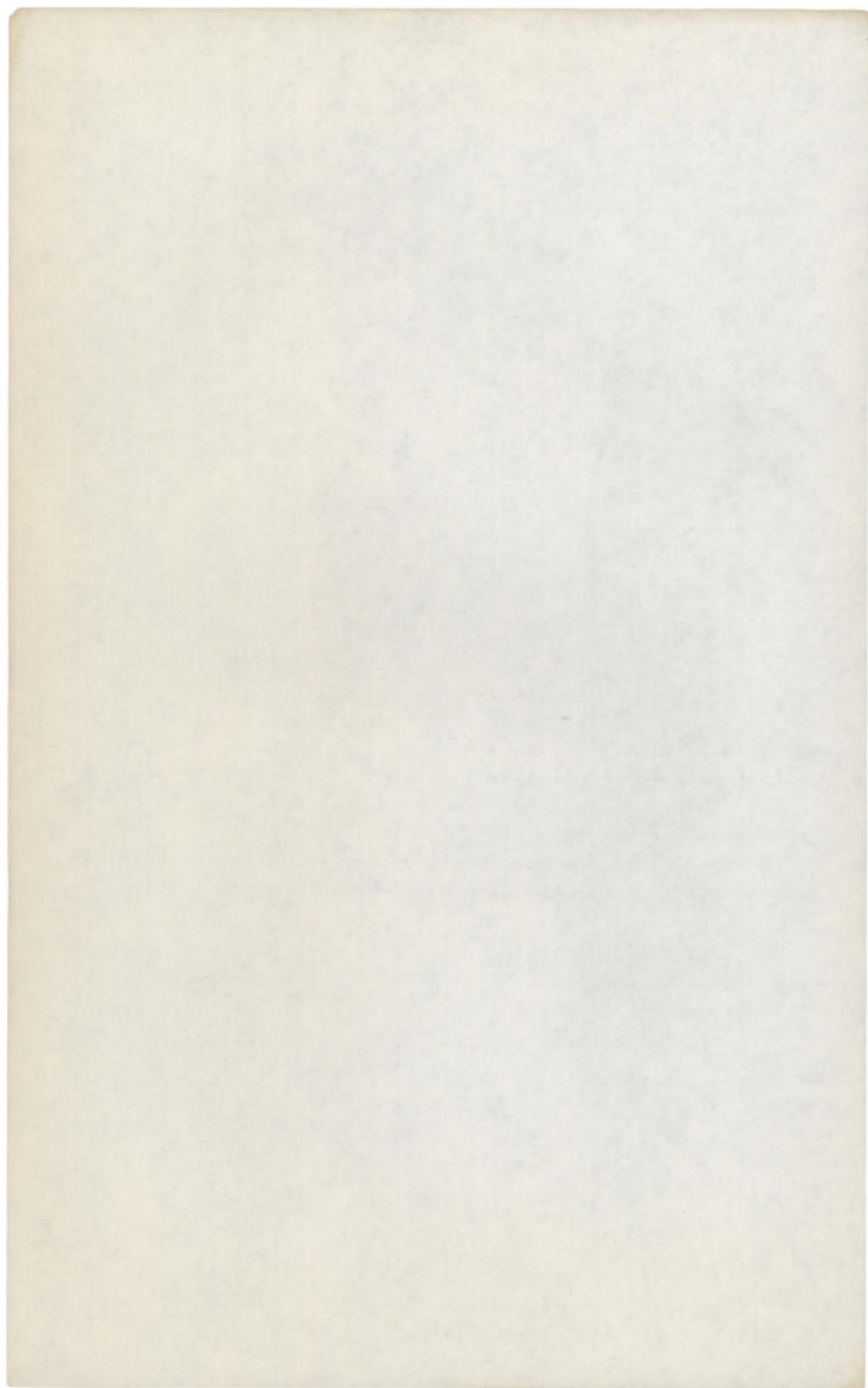

της χώρας στην πρόοδο) και να του εξασφαλίσουν εν καιρώ μια σύγουρη επάνοδο με
και ο λαός είχε ^{διαβρωθεί} σε επικίνδυνο βαθμό.

Αυθό μερτε άργότερα μερικοί από τους κυρίους αυτούς θάλησαν ^{μετρίσσαν και} ^{να} ^{κρίβερνη}
ση Παπανδρέου, ^{και} ^{είδελαν} ^{για} ^{μέσο} ^{ένυ} ^{Ετομο-κίνδυνο} ^{για} ^{το} ^{καθεστώς}
το Νίκη Θεοδωράκη. "Ατσι ο διοικητής του ^{ΚΒ} ^{Παραρτήματος} ^{Άσφαλειας}, της περιοχής που
μένει ο ^{Νίκης}, τον κάλεσε "δι' ύποθεσιν του", δηλαδή ... ν' άποκηρύξει τις ίδες του!
"Η νεολοία της ^{Άσθνης} άπάντησε άμεσα στην πρόκληση με μια ^{επιβλητική}, σε όγκο
και παλμό, συγκεντρωση, ενω η κυβερνηση ^{εσπευσε} να δηλώσει πως δε ^{επιβλεπ} ^{κυρώσεις}. (Ο
^{καινούργιος} ^{πρωθυπουργός} ^{δήλωσε} ^{λιτά} ^{και} ^{ρητορικά} ^{κατά} ^{της} ^{συνθήκης} ^{του}: "Το
φρόνημα είναι ^{ελεύθερο}. ^{Αις} ^{τας} ^{καταγγελίας} ^{του} ^{κ. Θεοδωράκη} ^{διετιθή} ^{άνδρα} ^{κρίσει}). Κα-
θώς ο Νίκης ^{άντησε} στο βήμα και ^{έπαυσε} το μικρόφωνο ^{το} ^{άκρα} ^{στήριο} ^{είχε} ^{σηκωθεί}
όρθιο και ^{κράγγασε} ^{ευθυσικά} ^{το} ^{όνομα} ^{του}.

"... "Το τελευταίο επεισόδιο σε βάρος ^{της} ^{δέσπο} ^{κρησίας} ^{μου} ^{σάν} ^{πνευ-}
ματικού και ^{ελεύθερου} ^{άνθρώπου}, ^{εξήκωσε} ^{κέρμα} ^{διαμαρτυρίας} ^{στο} ^{λαό} ^{και} ^{ιδιαιτέρως} ^{στοις}
νέους. ^{Αυτή} ^ή ^{τιμή} ^{δεν} ^{άνηκει} ^{μόνο} ^{σε} ^{μένα}. ^{Άνηκει} ^{και} ^{στο} ^{λαό} ^{μας}, ^{που} ^{παρά} ^{τη} ^{νίκη}
σου ^{άκουε} ^{το} ^{ούρλιαχτό} ^{των} ^{Έρβδικων} ^{λύκων}, ^{που} ^{τολμούν} ^{να} ^{νομίζουν}
ότι ^{έχουν} ^{τη} ^{δύναμη} ^{να} ^{μας} ^{ξεντελίσουν}. Το ^{όστυνομικό} ^{τμήμα} ^{της} ^{Ν. Εμβόρης} ^{έχει} ^{ιδιαι-}
τερη ^{σημεία} ^{για} ^{μένα}. ^{Αυθ} ^{φορτε} ^{πήγα} ^{σ' αυτό}, ^{αυθ} ^{φορτε} ^{βγήκα} ^{δπ' αυτό} ^{για} ^{να} ^{πάρ} ^{έξο-}
ριστος ^{στο} ^{Μακρονησίον}. ^{Και} ^{τάρα} ^{με} ^{εάνθερε} ^{σ' αυτό} ^{ένα} ^{μικρό} ^{χαρτί} ^{"δι'} ^{υπόθεσιν} ^{μου"}...
... Το ^{τι} ^{έλεχθη} ^{στο} ^{τυπικό} ^{δωμάτιο} ^{άντακρίσεων} ^{του} ^{τμήματος}, ^{είναι} ^{γνωστό}. "Όλα ^{έρχισαν}
όπλα. ^{Με} ^{ανάδυνε} ^{έρωτήσεις} ^{για} ^{το} ^{όνομα}, ^{την} ^{κατοικία} ^{και} ^{το} ^{έπαγγελμα} ^{μου}... "Ας ^{τήν}
στιγμή, ^{που} ^{έρχισαν} ^{οι} ^{έρωτήσεις} ^{για} ^{το} ^{φρονήματά} ^{μου}. Το ^{δωμάτιο} ^{του} ^{τμήματος} ^{έρχισε} ^{να}
^{μικρύνει}. Στο ^{νού} ^{μου} ^{ήρθαν} ^{πρασμένο} ^{χρόνια}, ^{κελλά} ^{φυσικών}, ^{σκηνης} ^{σε} ^{έρημότησια} ^{και}
^{νοσώματα}. ^{Και} ^{ένω} ^{είσθανόμουν} ^{κατήγορος} ^{και} ^{έχι} ^{κατηγορούμενος}, ^{ένιωσα} ^{πόνο} ^{γι} ^{αυτό} ^{το}
^{βίσημό} ^{ψυχής}, ^{που} ^{έπιχειρούσε} ^{αυτό} ^ο ^{δελωματικός}... ^{Εήμερα} ^{ύψβαλα} ^{μήνυσι} ^{έναντιον}
^{του}. ^{Κένει} ^{τάρα} ^{να} ^{δοθε} ^{έν} ^{αυτό} ^{το} ^{γεγονός} ^{ήταν} ^{τυχατό} ^ή ^{μέρος} ^{γενικότερου} ^{σχεδίου}...
... ^{Αφνε} ^{έπισσημα} ^{στέν} ^{Γεώργιο} ^{Παπανδρέου} ^{να} ^{άποκεφαλίσση} ^{το} ^{λύκο} ^{του} ^{σασισμού}, ^{γιατί} ^{αυτόν}
^{στο} ^{τέλος} ^{δε} ^{είδει}. ^{Από} ^{αυτό} ^{το} ^{βήμα} ^{έβλε} ^{να} ^{δόν} ^{μια} ^{άπάντηση} ^{σώα} ^{έρωτησια} ^{του} ^{δελ-}
^{ωματικού} (έν ^{έβλε} ^{να} ^{άποκηρύξω} ^{το} ^{φρονήματά} ^{μου}), ^ο ^μ ^ε ^{ποιός} ^{κάνω} ^{παρφα} ^{και} ^{"ποιός} ^{με}
^{όργένωσα}... ^{Είμαι} ^{πέρηφανος} ^{για} ^{το} ^{φρονήματά} ^{μου}, ^{κάνω} ^{παρφα} ^{με} ^{τόν} ^{έργαζόμενο} ^{λαό} ^{και}
^{με} ^{"όργένωσα"} ^ο ^{Κολοκοτρώνης}, ^ο ^{Καραϊσκάκης}, ^ο ^{Θεράτος} ^{και} ^ο ^{φωματικός} ^{έργάτης} ^{της} ^{Τριπο-}
^{λιτσής}, ^{που} ^{με} ^{έμαθε} ^{να} ^{κάνω} ^{πρδξη} ^{το} ^{Λευτεριά} ^ή ^{Οθόνατος}...".

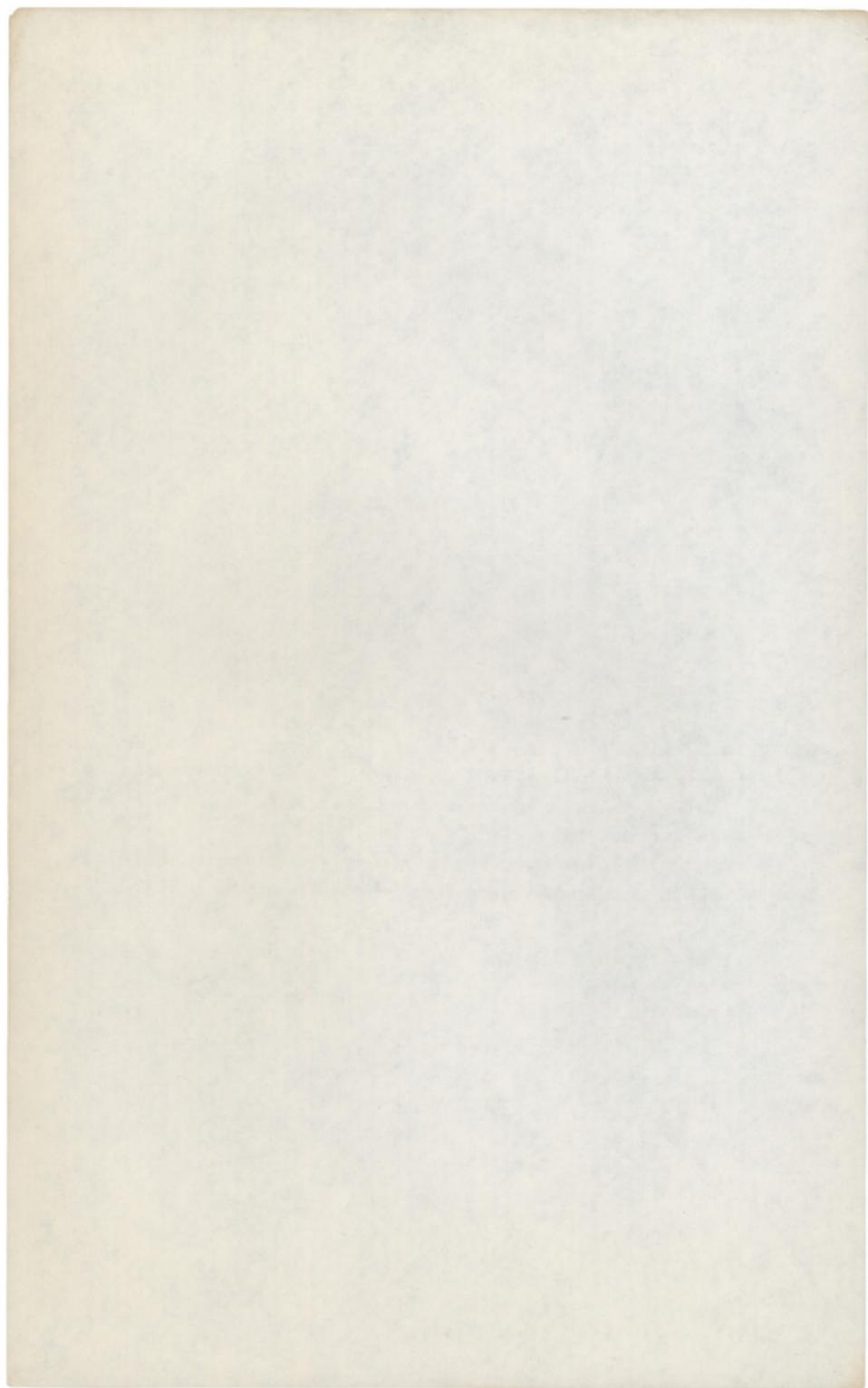
*Κολοκοτρώνης, Καραϊσκάκης Αδίκος ^{όπλαρχηγός} της ^{έθνικης} ^{επανάστασης} του 1821. ^{Πήγα} ^{σε} ^ο
^{Θεράτος}, ^{πνευματικός} ^{πρόδρομος} ^{αίτης} ^{της} ^{επανάστασης}, ^{ένδεργος} ^{υποστηρικτής} ^{της} ^{κοινής} ^{επα-}
^{νάστασης} ^{των} ^{βελκανικών} ^{λαών} ^{έναντιον} ^{των} ^{Τούρκων} ^{και} ^{της} ^{ίδρυσης} ^{μιας} ^{βελκανικής}
^{δημοπονδίας}. ^{Συλλήφθηκε} ^{από} ^{τις} ^{αστυνομικές} ^{δρχες} ^{και} ^{δολοφονήθηκε} ^{στις} ^{φυλακές} ^{της}
^{Εύνης} ^{το} ¹⁸⁰².

Ο Υπουργός Έσωτερικών ανακοίνωσε μετά δυο μέρες ότι η έντολη να κληθεί ο Κίρκης στο τμήμα για ανάκριση δόθηκε στις 11 Νοεμβρίου από τη Διεύθυνση Ασφαλείας. Μετά άλλες δυο μέρες επιβλήθηκαν πειθαρχικές ποινές στον υπεύθυνο ανάπτυτο δειωματολόγο, καθώς και στον δειωματολόγο που ανέκρινε το Κίρκη. Το ίδιο όμως πρωί ο ταχυδρόμος, μαζί με τ' άλλα γράμματα, έφθασε στο σπίτι της οδού Κωνσταντινουπόλεως και ένα ταχυδρομημένο στο Κεντρικό Ταχυδρομείο της Αθήνας στις 15 Δεκεμβρίου. Το γράμμα, με λίγα λόγια, έλεγε τα εξής: (Οδός τσ βρετζε σκούρα... Τήν έχει βαμμένη όλη η οικογένειά σου... Οδός έχεις την τρέχη του Λαμπράκη... Οδός πρέπει να έρθεις στο τόδε σημεύο, τήν τόδε μέρα και ώρα και να έχεις μαζί σου 10.000 δραχμές).

Το γράμμα είχε υπογραφή "Κ.Κ.Κ." (Κορ-Κλοβε-Κλόν) και ήταν άγκυλωτό σταυρό. Ο Κίρκης πήγε άμεσα στον προϊστάμενο εισαγγελέα της Αθήνας, έδωσε φωτοτυπία της επιστολής, ζήτησε να παρθούν μέτρα προστασίας του και έδωσε όλο το ποσό για προσωπική του ύμνα. Με διαταγή του εισαγγελέα τσ σπίτι της Νέας Ερυθρας έρχισε να φρουρείται νυχθημερόν. Το τηλέφωνο του, στο μεταξύ, δεν σταματούσε, για μια στιγμή, να ναι κατελιγμένο. Έκοτον τόδε άνθρωπο άπ' όλη τήν Ελλάδα, έπαιρναν τσ Κίρκη για να του συμπαροσταθούν. Έτσι έφημερίδες, τς έδους μέρες, διαβάσαμε και μια άλλη, μέσα στις τόσες, πληροφορία: Ο κ. Ορδελιος Σέρμαν είχε κάνει πρό καιρού ταξίδι στην Αθήνα, άναταξοδόνοντας στον κ. Θαρμάκη τήν έπισκόπη!

Έτσι, έηλυσσε και τσ 1963. Με τήν έηλογική νίκη του Κέντρου και άμεσα μετά με τήν άπόλυση άρκετων κρατουμένων. Με διπλοισμο του άριθμού των άπεργών-σε σύγκριση με τσ 1962-πού έτος έφτασε τοδε 998.500. Με τς πρώτες μεγάλες περιοδετες των "Λαμπράκηδων", με έπι κεφαλή τσ Κίρκη, στις έπαρχίες. Έφλος με τήν πορτίωση της κυβέρνησης και τήν ^{ορκωμωσία} ~~...~~ που πάλι μιθε "ήθησεισκή", στις 31 Δεκεμβρίου, για να διεξαχθώ/τες έηλογες. Η Ένωσή Κέντρου ήθελε να έισσφαλίσει αυτό-δυναμία στο κοινοβούλιο, ^{Μα} ήθελε κι ένος άλλος λόγος, που έβισσε άυτή τήν πορτίωση: Μια έ-τετα κρίση του Κυπριακού έθρατος. Ο Παπουδρφου, έθάρησε πιο φρόνιμο ~~...~~ ν' άκουμπήσει τσ επικίνδυνα βήρη, που δημιούργηθηκαν εσφινικά, στις πλότες όλόκληρου του πολιτικού κόσμου.

II

Βουλευτής - Το γύρισμα τῶν "Ζορμπά" - Στὴν Κύπρο

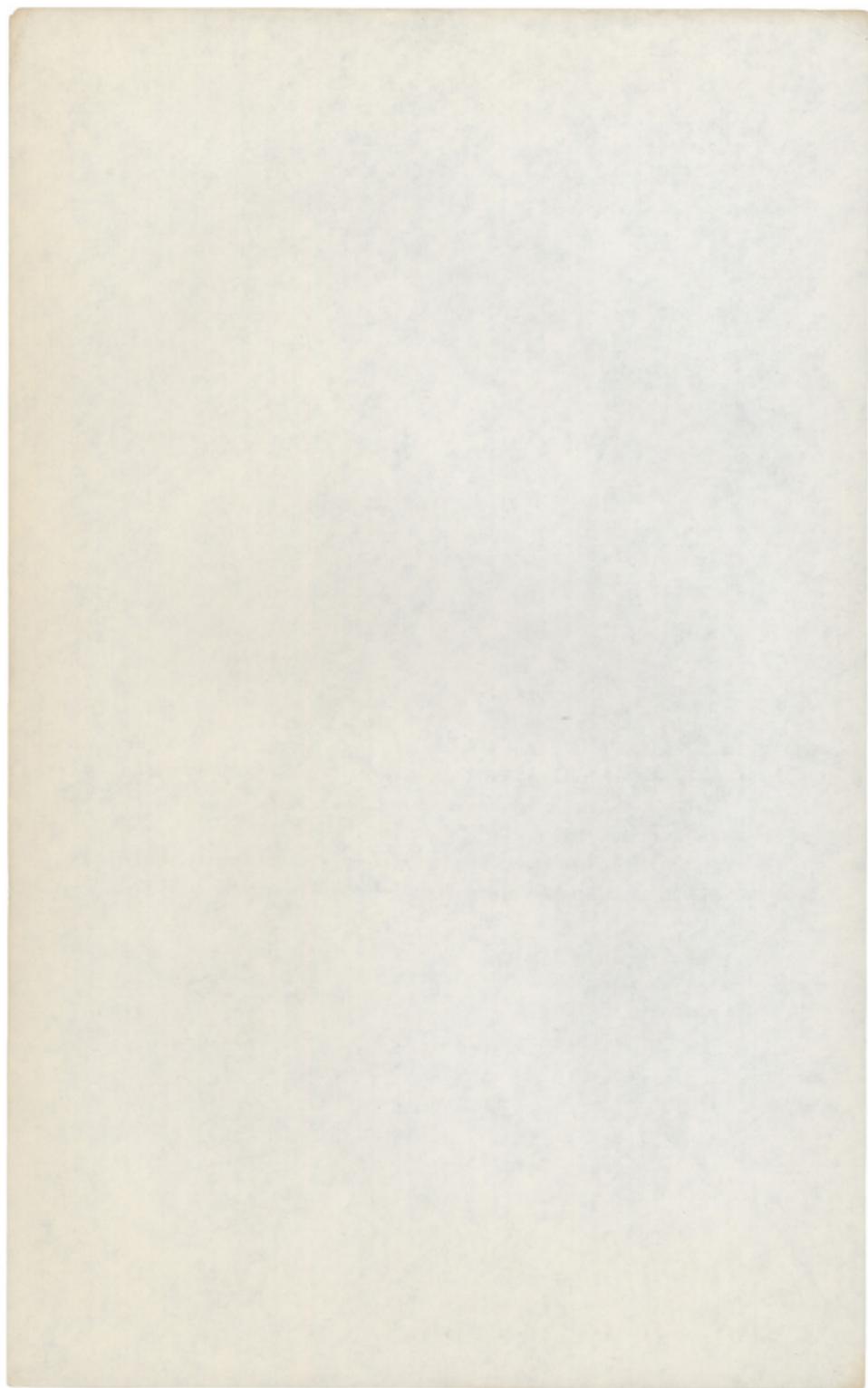
... (Ἡ ἀνάπαυση εἶναι τῆς δουλειᾶς ὅπως τὸ βλεφαρό εἶναι τῶν ματιῶν...) λέει
 ὁ Πογκόρ, ^{ΕΛΛΑΣ} μὴ δὲν ἴσχυσε πάντα. Μέσα στὸ 1964 ὁ Μίκηρ ἦταν τὸ πιὸ δυσθεώρητο πρό-
 σωπο στὴν Ἀθήνα. Γέμισε ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ἔκανε τέσσερα ταξίδια στὴν Κύπρο, ἄλλα στὴν Εὐ-
 ρώπη. Ἀπὸ τὰ ἴδια μέρη, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πῶς πῶς πῶς, περισσότερες φορές. Οἱ Λαμπρῆ-
 κηδες χεζῶνε τὴν ἄσφαξη τους κι ^{ἐκεῖνος} ἐγκινοῦσε κι ἔφτανε στὸ πιὸ ἀπομακρυσμένα χωριὰ
 γιὰ νὰ ἔχει σὲ ἐγκαίνια.

Περσότερο τοῦς εἶχε ἀνάγκη αὐτὸς, ἀπὸ ἐκεῖνοι τὸν Μίκηρ. Τοῦς πρώτους ἔξη μῆνες
 ἀντιῆς τῆς χρονίᾶς ἔκανε τέσα ταξίδια κι εἶχε τέσα πρακτικὰ προβλήματα νὰ λύσει, ποὺ γιὰ
 πρώτη φορά ^{δὲν αἰδανόθηκε} ἔβλεπε ἀνάγκη νὰ γράφει μουσικὴ. Τώρα τὸν συνάρπαζε μιὰ ἄλλη μουσικὴ, ποὺ
 ἔβγαλε ἀπὸ τοῦς χτύπους τῶν σφυριῶν, ἀπὸ τὴν λινοτυπικὴ μηχανὴ καὶ τὰ πιεστήρια, ἀπὸ τὰ
 συνθήματα, στίς μεγάλες διαδηλώσεις τῶν Λαμπρῆκιδων, ἀπὸ τὰ ἴδια του τὰ λόγια, ἀπὸ τὰ χει-
 ροκροτήματα, ἀπὸ τὴν συζητήσεως, τῶν προβληματισμῶν μὲς καινούργιας γενιᾶς, τὰ ὄνειρά της.
 Ὅλο αὐτὸ τὸ διδασχὰρ βρήκε τὸν καιρὸ νὰ γράφει καὶ παρουσιάζει μονὰ ὀδο τραγοῦδα!
 Τοῦς "Μοιρῶνες" καὶ τὴν "Παλλέντα τοῦ Ἀντρικου" σὲ στίχους τοῦ ^{λαϊκοῦ ποιητῆ} καὶ στοχαστῆ
 Ἰάκωβου Βερνολη, τιμημένου μὲ τὸ βραβεῖο Ἀλένιν γιὰ τὴν Βιρηνή.

Περ' ἀπ' ὅλα αὐτὰ ^ὁ Μίκηρ ἔκανε στίς ἀρχὲς τοῦ 1964 τὸ τελευταῖο βῆμα στὴν "κλιμά-
 κωση" του πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀσχέτη τὴν πρόταση τῆς ΕΔΑ νὰ βάλει ὑποψηφιότητα γιὰ βου-
 λευτῆς, πρόταση ποὺ ἔκανε σὲ ἄλλους τέσσαρις γνωστοὺς ἐνδράπου ἀπὸ τὸ χῶρο τοῦ πνεύμα-
 τος θάλλοντος ἔτσι νὰ ἔχει ἄλλο ἓνα ὄμιλο, στὴν καινούργια ^{μὴ} μὲ τὸ Κέντρο.

(οἱ ἐκλογὲς εἶχαν ὀρίσει γιὰ τὴν 16 Φεβρουαρίου). Ὁ Μίκηρ ἀσχέτη. Οἱ ἐκλογὲς
 ἔβγαλαν. Ἡ ἀριστερὰ, ^{ἔκανε} ἔκανε ἓνα τακτικὸ ἐλιγμὸ ^{ἐκκοπιμῶν τῶν} ἀμφισβητήσιμῶν,
 μὴ ^{κατεβάζοντας} κατεβάζοντας ὑποψηφίους στίς "ἔγους" ^{πυρροῦ} πυρροῦ, ^{πυρροῦ} πυρροῦ.

Ἐκεῖ ἔκανε γιὰ νὰ ἐνίσχυσει τὸ Κέντρο σὲ βέρος τῆς δεξιᾶς, ὅπως ὑποστήριξε ἢ
 γιὰ νὰ περιώσει, ἀκριβῶς μ' αὐτὸ καινούργια φωνὴ φήγων σὲ μεγάλα ἐστὶκὰ κέντρα, τὸ ἀπο-
 τελέσματ: Ε.Κ. 52,77%, ΕΡΕ καὶ "Προοδευτικὸς" μαζὶ 34,99%, ΕΔΑ 12%. Τὸ Κέντρο ἀριθμ-
 βευσε. Κέντρο ἀπὸ τὴν ἀριστερὰ ἀπειθάρχησε καὶ πάλι στὴ "γρομῆ". Καὶ ὁ Μίκηρ
 βγήκε βουλευτῆς. Κι ὄχι μόνο αὐτὸ, ἀλλὰ βγήκε πρῶτος σὲ ἄλλους βουλευτῆς τῆς ΕΔΑ,
^{ὅταν εἶχε ΕΔΑ ὑποψηφιότητα.} στὴν Β. ^{ἐκλογικὴ περιφέρειὰ Πειραιῶς} Πειραιῶς. Ἡ Κοκκινιά,
 τὸ Κερασίνι, ἡ Ἀρσπερωῖνα, οἱ προ-^{καριακὲς} καριακὲς συγκοιτῆς τῆς πρωτεύουσας ^{βρήκαν} βρήκαν ἓνα
 ἄκομα τρόπο γιὰ νὰ ^{ἐπὶ διαδύωσιν τῶν} ἔπαιζαν ^{τῆς} ἔπαιζαν.

μόνος από τους πάντες καλλιτέχνες-διανοούμενους υποψήφιους της ΕΔΑ, που βγήκε βουλευτής, ένας από τους 22 που αντιπροσώπευαν την άριστερά στη Βουλή.

Πήλιν όμως πολλοί που χόν καιτίκαρον κατ' επείγουσιν οι στενοί του φίλοι. Η δραστηριότητά του στη Νεολαία Αρμενική του άπορασσούσε κιόλας χόν

περισσότερο χόν τον. Τι έννοια είχε η απουσία του από Βουλιά, που άγιστοιχάσε ανάλαχτα με μέ άηνοσία του άποημίου άνοητός άηνοιάς

Μελετή με την προσωπική του συμβολή να βοηθήσει την πρότασή του από να μην καταβροχθιστεί από τó κέντρο ή π

στενε ότι τó βουλευτικό έξέλιμα του' άινε ένα μεγαλύτερο κóρος στέν άγώνα του; Ένα προκλογικό του λόγος πρέπει να φάσουμε για να βρούμε την δικαιολόγηση της καινούργιας αυτής άπόφασής του: Η άθεση του κóου τέρμου, ζωντανού, πρωτοπόρου, θαρραλφου πνευματικού άνδράπου, σ' ούτέ τις κρίσιμες ώρες για τó μέλλον του λαού μας, είνι μεσο στέ χαρακώματα τó δικά μας, της ΕΔΑ καί όχι μεσο στέ χαρακώματα των άντιπóλων μας, άκόμα κι αυτών που για την ώρα κολούνται να παίζου ένά θετικό-δημοκρατικό ρόλο. Κι έν υπάρχουν διαφορές, οί διαφορές έν λύνονται την ώρα της μάχης. Είνι άπαράδεκτο

Όταν έλλοι βρίσκονται άκροβολισμένοι-έκτεθειμένοι κάτω από τó πυρά του έχθρου-να υπάρχουν τίμιοι άγωνιστές της Έθνικής Άντίστασης κι άκόμα πιό πολύ πνευματικοί άνδρες, που να άλλόζου χαρακώματα, να ηγαίνου με τους άπέναντι, να άρρογραφούν στις έφημερίδες τους καί να χτυπούν τó κίνημα πίσώφρασα. Άέν υπάρχουν πολλά μέτωπα, άλλά μόνάχο ένά, άέν υπάρχουν πολλά στρατόπεδα, παρά μόνάχο. δύο. Άπ' τή μεά μεριά ó λαός κι από την έλλα τ' άφεντικά. Μεινετε με τó λαό. Άδστε τις διαφορές σας μέσα στέ λαό. Άρνηθείτε να παίζετε τó παιχνίδι των ποηητών, σκοτεινών πρακτόρων του έχθρου που με έπιδειξιότητα έκμεταλθενται τις διαφορές σας, τó παρήπονά σας, την ηικρία σας ίσως καί τους φόβους σας. Έφ' όλους έσθε άπευθόνομε θερμή, δραματική, συναγωνιστική έκκληση

Ο λαός πανίσχυρος άίνει τή μάχη του μέσα από τις γραμμές του κόμματός του της ΕΔΑ.

Η Έθνική Άντίσταση, άίνει τή μάχη μέσα από τις γραμμές του κόμματός της, της ΕΔΑ.

Η έλληνική νεολαία, άίνει τή μάχη μέσα από τις γραμμές του κόμματός της της ΕΔΑ.

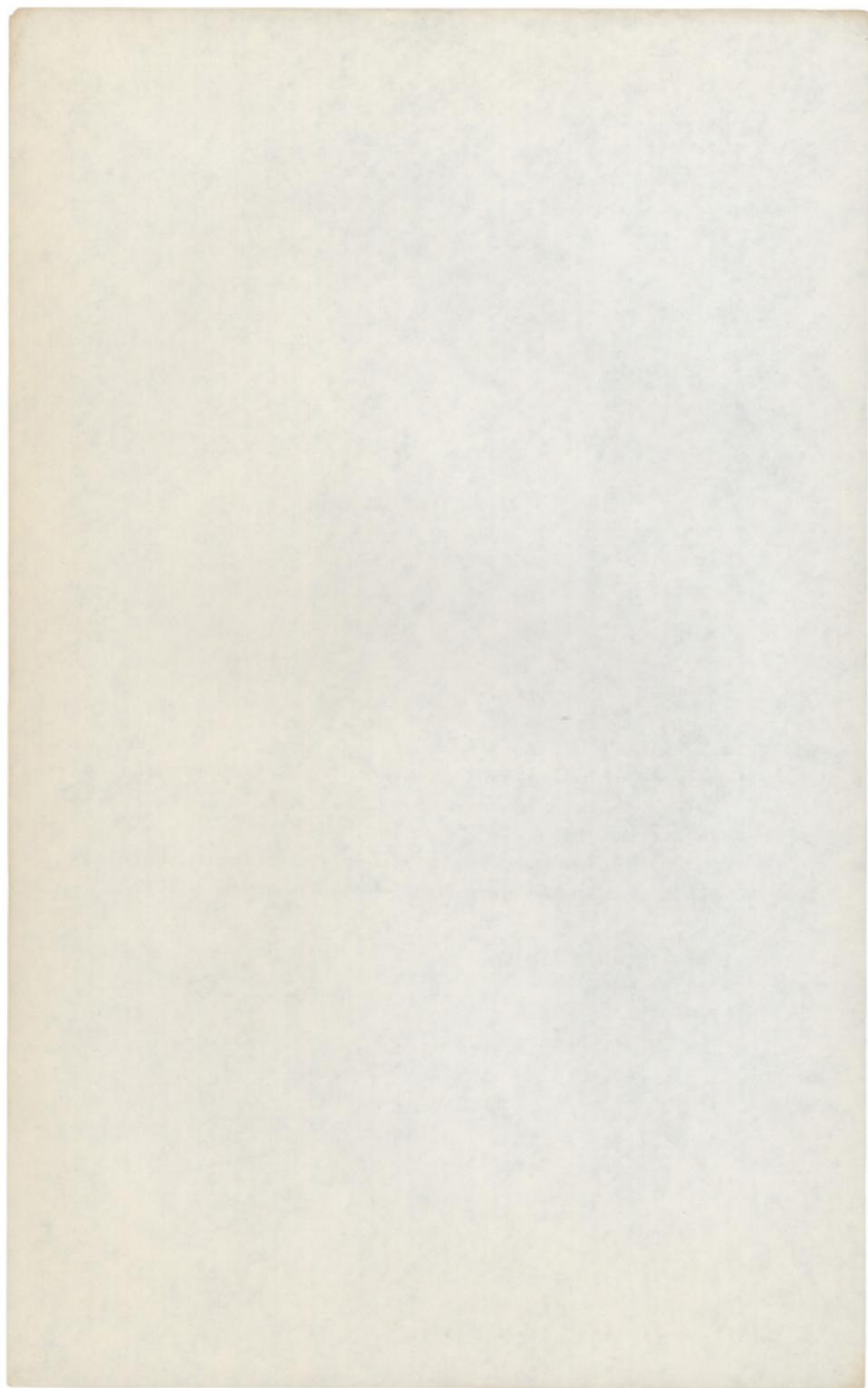
Ένας ó έργαζόμενος λαός! Ένω τó κόμμα της έργατικής της ΕΔΑ!.....

)... Τó τίμημά, που πληρώνουμε για αύτή την ^{μεγάλη} τιμή να αντιπροσωπεύουμε την ΕΔΑ, τó κόμμα του λαού, είνι πολύ άκριβό. Άέν πληρώνουμε μόνο με τή ζωή μας, άλλά πληρώνουμε πιό άκριβό, με την τέχνη μας, την τιμή να βρισκόμαστε στέη καρδιά του λαού, την τιμή να βρισκόμαστε μπροστά μαζί με τις σημαίες, στέη περήφανη πορεία του λαού μας για την κατάκτηση της ζωής του.

Έργαζομετα της άποστολής μας μήε κάνει να νιώθουμε σέν ώριμα τέκνα της όργής. Άριμα τέκνα της όργής, του πόνου καί της πίκρας ένός άδελφου λαού.

Άκόμολι των άγώνων του μεγάλου, πρωτοπόρου, δημοκρατικού λαού μας, που έφρε στις πιό

Σελ. 95 τ. 6 Κόλα Βίβλιν

Σύμβολο της ένότητος του έδραστου πολιταριστου, της στρατιδας των αγροτων-εργατων, με τους ποιητες του, τους καλλιτεχνες του και τους τραγουδιστες του.

Παικνα προφητικη του κοσμου που ε'δνωτελει, κοσμου δικαιου, υρατου, φωτεινου, κοσμου χαροδμενου, όπου ο ερghτης και ο ποιητης θα σμιλεθουν αγαλιωσμενοι τις χαλδαινες και τις ανδρες σκαλωσις του μελλοντα.*

Τότε, που θα λβουν εκδίκηση τα ένειρα: Η υπόδησέ μας, στο χέρια μας! Η.

Έγχε μερτε πριν τις εκλογές, στην συγκέντρωση της ΕΔΔ στην Αθήνα, στην πλατεία Κλαυθμώνος, όταν ο εκφωνητής είπε ότι "θα επευδύνει σύντομο χαιρετισμό ο Νίκης Θεοδωράκης", 200.000 Ένορμοποι κόντησαν να γαρμίσουν τα γάρμια με τις κραυγές τους. Ποτέ, σε όποια δήποτε συγκέντρωση τα τελευταία χρόνια δεν είχε γίνει κάτι παρόμοιο. Πι

μάζε στην πλατεία, στην οδό Σολδουστήν Κοραή και στην Πανεπιστημίου σειδόντουσαν κέρασσε, σε φουτελα σε δυνατά άγγερα, σαν να θέλαν να τον πληθίσουν, έτσι πάνω στην άνοιχτή έξετρα: «Κληρονόμοι της Έθνικης μας Ατσίστασης, έμπολοδοχοι της έργης έθνικης κληρονομιάς, που μεσ έψησαν ήπως νεκροί και χρεωμένοι μπροστά στο Έθνος, στο λαό και στην πατρίδα για την άναγέννηση της πατρίδας, πολγμύμε, τραγουδύμε και νικώμε!».

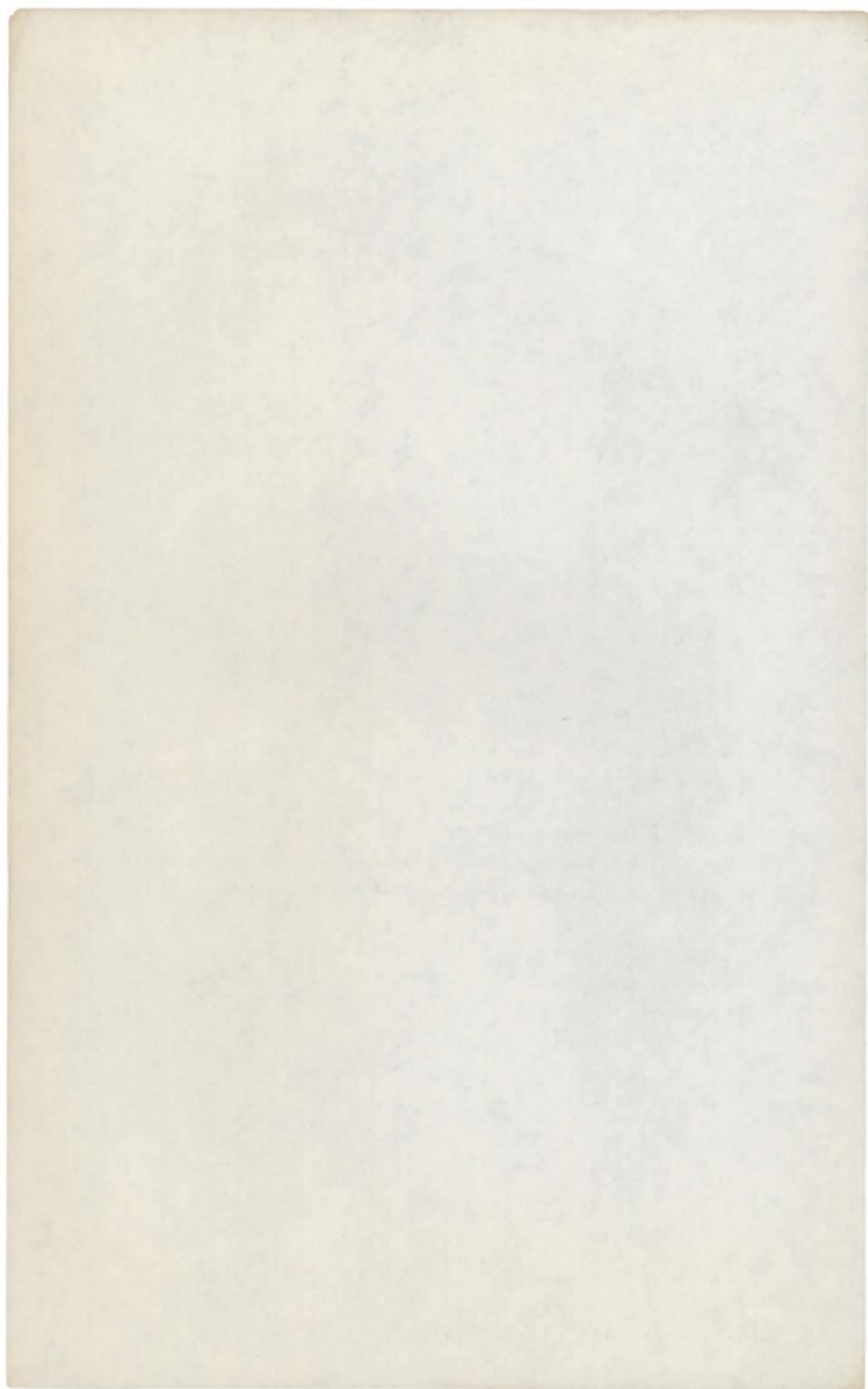
Φυσικά μ'όλο αυτό δεν έψησε από τα μάτια του τους "Ασμπρόκηδες". Ήδη από το Γεμάρη είχε εξαγγελίσει σε μεγάλη συγκέντρωση με ά μακρόπνοη και έπιβλητικη έκστρατεία έκπολιτισμού. Πρώτος στόχος: Ο άναλαβητισμός. Έινε έργησα νέων σε όλη την έπαρχία να δά "άλαβητιστούν" τον πληθυσμό. Δεύτερος στόχος: Ατσικό Πανεπιστήμιο, τις παραδόσεις του όπου θα μπορούν να παρακολουθήσουν, τις βραδιές ύρες οι έργητες και άλλοι που δεν μπορούσαν ή δεν μπορούν να σπουδάσουν. Τρίτος στόχος: Άσχερα πολιτισμού σε κάθε πόλη, συνοικία και χωριό. Τετάρτος στόχος: Ναζικος άθλητισμός. Πέμπτος στόχος: Έψησο Θεσπιβδ Πολιτισμός.

Σε Γεβρουάριο έπελάδα με τα Νανάλη Γλιζο στην Κρήτη, στην κωμόπολη Άνώγεια, ^{κατά τας}

Όλοι οι κάτοικοι της περιοχής ήταν μερος στην Άντιστάση. Έδώ οι άντρες έκρυψαν τον στρατηγό Κρδίντε, μέχρι να τον στείλουν στη Κρήση Άντατολή. Οι ναζέ έσοφδωσαν, για άντίποινα, τα χωριά και έκτελεσαν εκατοντάδες κατοίκους του. Τ'Άνώγεια είναι "καταμένα", άνώμεσα, σ'ούραυδ και γής, σε μεθ από τις βουνοπλαγιές του Ψηλορείτη. Από τη μεριά, πανόψηλας κορφές, σκεπσήμενες με χιόνι, κάτω στο βθος το Κρητικό Πέλαγος. Θεόρατοι Κρητικοί με μπότες, μεύρα σαρίκια, γέμια και χουτρές κατόπιντες συστράτησαν την όμδα των προσκυνητών από την Αθήνα στο ήρω του χωριού και στα νεκροταφεία.

Αυτό το ταξίδι είχε συμβολικό χαρακτήρα. Ήταν η έποχη που στην Ελλάδα και ειδικά

- Στόχος του Έψου Άειβαρίστη.
- Στόχος του Όουσαφα Έλδση.

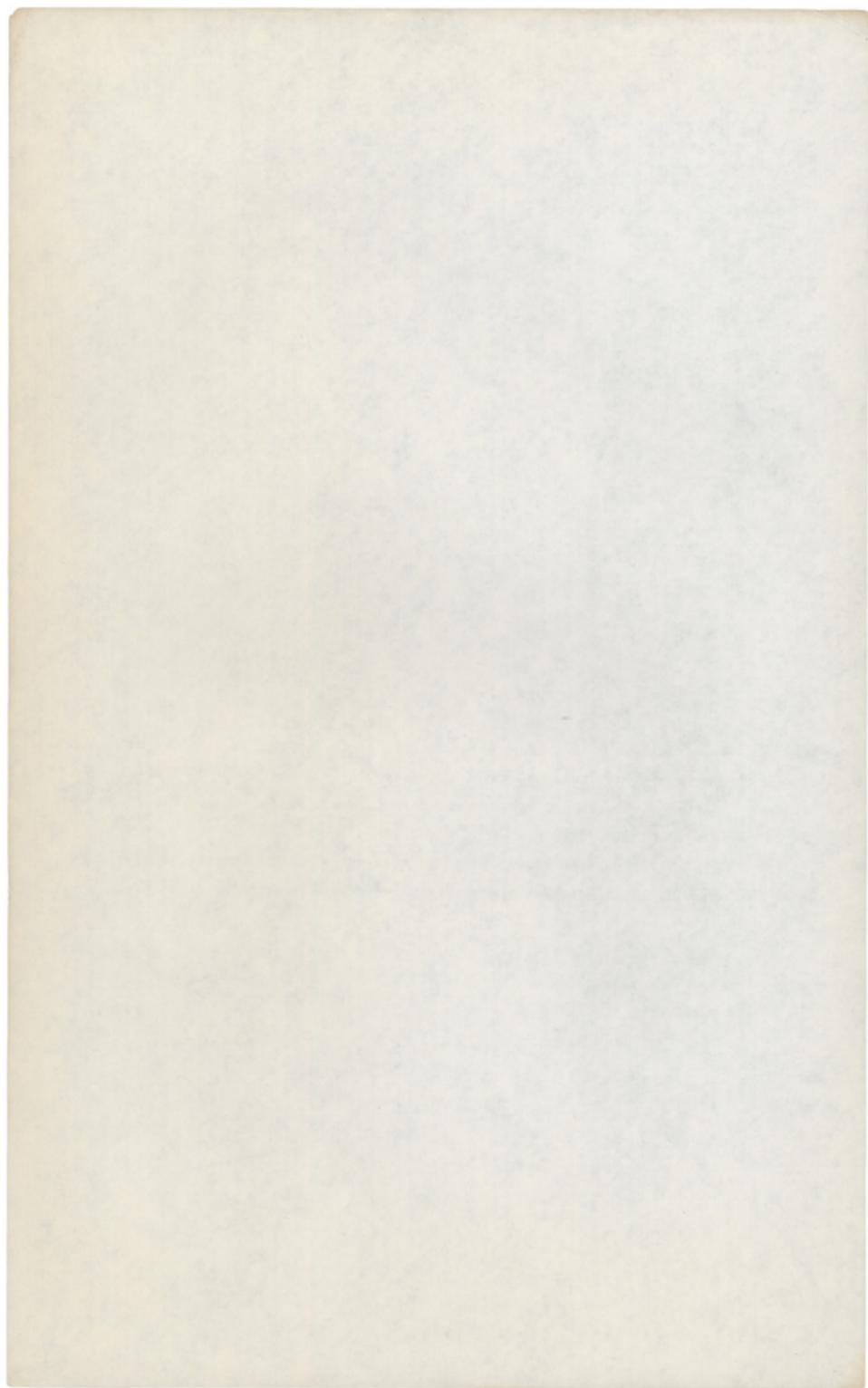

θύμωδε

στην Κρήτη πηγαίνοντες... ^{ΚΑΤΙ} σ' όλους... Διακόσιοι όμηροι έκτελέστηκαν σ' αντίποινα...
 100 όμηροι έκτελέστηκαν σ' αντίποινα... έννιά χωριά... τρία χωριά καταστράφηκαν σ' αντί-
 ποίνα... ύπογραφή Χούβιγκερ) (Άπό τό άρχαιο δικαστικών ύποθέσεων ΗΠΑ, φάκελος βοσ Λε-
 κη Νυρεμβέργης). Τό ίδιο πρόσωπο φέρνεται τώρα σ'ε' ίδια άκριβος μέρη. Έτραντέρ... Χόνε
 Σπέντελ... Χόνε Χφμαν (άριθ. δικογραφίας 55/46)... Χόνε Κρίν (άριθ. δικογραφίας 499-510/46)
 ΟΙ ΛΑΟΙ ΝΙΚΗΣΑΝ ΤΟ ΝΑΖΙΕΜΟ ^{ΟΚΙΕΤΕΙΝΟ = ΛΕΥΚΟ} ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΤΟΥΣ ΝΑΖΙΕΤΕΣ. ΝΙΚΗΣΑΝ ΤΟΥΣ ΝΑΖΙΕΤΕΣ, ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΤΟ
 ΝΑΖΙΕΜΟ. Έτόν Κράν Γαλοσά, ^{ΕΠΙΔΗΜΙΩ} λίγη ώρη με τό πόδιο άπό τό παρικό, ^{ΤΩ} σ'έπει
 έγιναν οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις της "μύχη της Κρήτης". Οί ναζι φρεία-
 ζαν έκεί ένα μήνετο γιό νά τιμήσουν τοσ νεκρός τους. Έναν άετο που όρμαε κάθετος
 πάνω σ'ε' χώμο. (Τό Κακό Πουλσί) Έτσι τό άνόμισαν οι Κρητικοί.
 Πόσ καί, σ'ε' χωρία, βοσάκουται άκόμη μερικοί έλληνιοι σταυροί, σπασμένοι,
 σαρμένοι άπό τ'ε' βροχ'ε, τό άνόμιστο ^{ΤΩΝ ΠΑΡΕΙΩΤΩΝ} έχουν πιά σπαστεί. Άυό ^{ΕΠΙΔΗΜΙΩ} όμως νεκροταφεία
 έχουν άρχισει κιάλος νά χ'ε'χονται, με έξοδα της έλληνικής κυβέρνησης(!), γιό τοσ άντρες
 τών "Ες-Ες, της "Ες-Νεφ και της Βέρμαχτ.
 Νετό ε' Άνάγεια ο Μίκης πήγε στην Κύπρο. ^{Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ} ^{ΚΑΙ} περνούσε πάλι μέρες δρα-
 ποτικής άναμονής, καθώς σ'ε' NATO φρειάζον ^{ΤΩ} τή μιά όηλιό μετά τήν έλλη
^{ΠΛΟΥΤΩΝ} νά του τήν π'ε'ράσουν σ'ε' λαιμό. ^{ΤΩ} ^{ΕΧΙΝΕ} θερμή ύποδοχή. Συναντήθηκε
^{ΚΑΙ} με τόν Μακρίο, που του έδωσε ένα μήνυμα νά τό διαβ'ε'σει σ'όν έλληνικό
 λαό. Γυρίζοντας στην Άθήνα, φ'υγε και πάλι με ^{ΤΑ ΚΥΚΛΙΚΑ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ} της ΕΔΑ γιό μιά διαφωτι-
 στική έκστρατεία γύρω άπό τό Κυπριακό σ'ε'ς κυβερνήσεις και τοσ πολιτικούς όργανισμούς
 της Δυ. Ερώπη.

"Όμοσ τό 1964, άνόμισα σ' έ'λλα, ήταν κι ή χρονιά του "Άλ'ε' Ζορμπά". Τό γνωστό
 μυσιστ'ε'ρημα του Νέκου Καζαντζήκη γυριόταν τ'αίνι σ'ε'ν Κρήτη. Ο Μίκης ^{ΑΝΘΡΩΠΟΙΝΟΙ, ΤΩ} βρη-
 κε λίγο καιρό και έαναταξείδε ^{ΑΝΘΡΩΠΟΙΝΟΙ, ΤΩ} λίγο
 τ'ε' "ήμεσες φροντίδες". "Οί ε'ίνας ή θάλασσα άρχ'ε'λειόε κι ή
 Κρήτη κάθετα κι ύψ'ε'νε", λέει ο Καζαντζήκη στην "Ο'όσσειό" του. Έτσι ^{ΑΝΘΡΩΠΟΙΝΟΙ, ΤΩ} π'ισόδνε-
 ται ^{ΑΝΘΡΩΠΟΙΝΟΙ, ΤΩ} κι ο Μίκης: ^{ΑΝΘΡΩΠΟΙΝΟΙ, ΤΩ}... Οί ρυθμοί τών χορών,
 οί φ'ιγοβ'ρε τών χορευτών, ή λ'ε'ρά και ή μονόλο, οί μαντινάδες, ή μ'υρονιδί του κρασιού άνα-
 κοτωμένη μ' άγ'ιόκλημα και με λεμονίε, τό κορίτσι και ή θάλασσα, ένας κόσμος ή χωρος-αύ-
 τοε'λης, σ'ε' μιά περιόχ'ε έξω άπό τόπο και χρόνο, μετ'ε'ωρος άνάμισα σ' όδρανό και π'ε'λαγο. "Η
 Κρήτη ε'ίνας μιά μοναχική, που προ'μρε' πάνω σ' ά'ε'σ'ελνιους ρυθμοός. Οί ρυθμοί ύποβ'οσ'όδον
 άνδ'ε'ρα σ'ε'ρήματα μελωδικά, κεντ'ε'μένα πάνω σ' έναν άσταμ'ότ'ετο πολ'όχρωμο καιβ'ε'. Κι άκούε έσ'ον-
 κ'ό νά ζε'π'ε'ίεται π'ε'τε μιά κρουγή, π'ε'τε ένας άναστεναγοός. Τό αίμα άπό και γ'ε'ήγορο ποίε'ται,
 π'ε'τε τό λουλούδιο και τά χαράκια και π'ε'τε άρ'φει τόν "Έρωτη σ'ε' πονηγ'ε'ρια...".

* Λύρα, μαντίλα = μανιά όρμηια. Μαντινάδα, διότιχο τραγέδι, άπό τήν βενετική ματίμαδα.
 (Σ'ε' τυχόν μετάφραση αύτίς οι χ'ε'τες νά μ'είνουν κ'ε'τάφρατες).

(89)

...με βόλτα στὸ Χανιά, σὴν κἀω γειτονιά, πὸ κἀτι γίνεται στὸ Χανιά τοῦτες τὲς μέρες καὶ θαρῶ, πὸς κανένας δὲν ἐνδιαφέρεται καὶ τόσο γιὰ τὴν κυριακὴτικὴ βόλτα κι ὅς λέγει ὁ Μίκης ὅ,τι θλεῖ μετὰ τραγοῦδιου του. Νά'τος, βι αὐτός ἐδῶ εἶναι.

Ποῦ τοῦ μείνει καιρὸς τοῦ κουζουλοῦ, εἶται πὸ μπλεξε μετὰ βουλευτικὴ καὶ δημοθῆκε τὴν πατρῖδα του; Καὶ κείος ὁ φηλός, ποῖος εἶναι πάλι, πὸ'λο κούβεντα ἔχουν οἱ δὺς τους, ὁ ἕνος φηλός μετὰ τὸν ἄλλον καὶ ποῦ ν' ἐκούσῃς τὲ λφνε ἐκεῖ πᾶνω, ποῦ ναι κι οἱ δὺς τους.

— Αὐτὸς εἶναι ὁ Ζορμπᾶς! Ὁ Ἀλφειος Ζορμπᾶς!

Ἰδιος ἡσυχαστικὸς Ζορμπᾶς ὁ ἄντου Κουήν ἔχει ἔστρελνῃ τοὺς κρητικὸς μετὰ τὲς κουζουλόδες του! Καὶ τὲ κόσμος ἄκμα τοῦτες τὲς μέρες στὸ Χανιά καὶ στὸ γύρω χωριό!

Ἡ Ἐμὸν Ἐνιουρῆ, ποῦ δὲ παρῆε τὴν μονιῆμ Ὀρτένς, ὁ ἄλαν ἡπόρῃς, ἡ Εἰρήνη Πασᾶ κι ἄλλοι ἡθοποιοί, Ἑλληνας. Τρεῖς χιλιάδες νεῖκιοι δὲ πᾶρουν συνολικὸ μέρος στὸ γύρισμα. Τὸ Κόκκινο Χωριό τοῦ ἄποκῶρου τιμήθηκε περισσότερο ἀπὸ τὸν Νιχλὴ Καχογιῆνη.

Ἐκεῖ μπροστὴ σὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ χωριοῦ καὶ στὸ καφενεῖο ποῦ ναι δέκα δὲ γυριστοῦν οἱ περισσότερὲς σκηνῆς τοῦ ἔργου. Ἄλλες σκηνῆς δὲ γυριστοῦν στὸ Ἐταυρὸ τοῦ ἄκρωτηριοῦ, στὸ Κόκκινο Ἠεσχι, καὶ στὸ ἴδιο τὸ Χανιά, στὸ λιμῆνι.

Ὁ Ζορμπᾶς ἦταν ὑπερτικὸ πρόσωπο. Τὸν γνώρισῃ ὁ Νίκος Καζαντζῆκης καὶ ἐμπνεῖστηκε τὸ πασίγνωστὸ μυθιστόρημά του. Ὅσοι βλέπουν τὸν ἄντου Κουήν, ἀξίριστο, μετὰ τὴν τραγῖδακα πᾶντῆ ριγμένη στὸ κεφάλι, τόσο ἀνδρᾶνιου, τόσο κηφῆτο, θυμῶσοφο, τόσο Ἑλληνα, λφνεῖ εἶται ἦταν κι ὁ ἀληθινὸς Ζορμπᾶς. Κι ὅς μὴν τὸν γνώρισῃσιν ποτὲ τους.

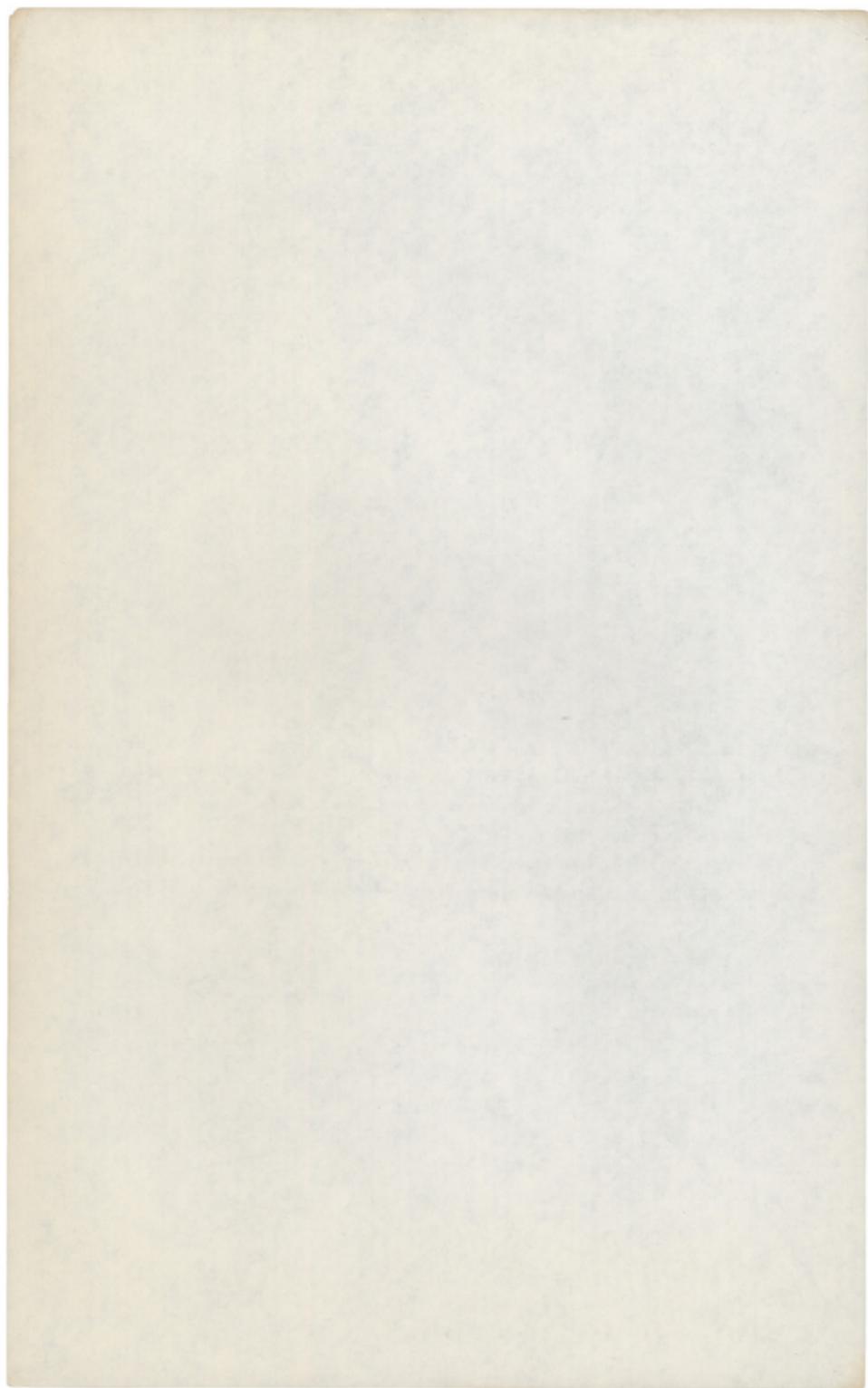
Ὁ Ἐταυρὸς Τορνῆς, ποῦ ἔπαυστηκε τὸ τρομερὸ φορτίο νὰ διαλῆει τὲς χιλιάδες τῶν φέγκυρδῶν, σ' ἕνα διὰλεγμα τῆς δουλειᾶς ἔχει πᾶρει παρῆμερα τὸν Κουήν καὶ τοῦ μαθαίνει γρασποσφῆβικῶ. Αὐτὸς εἶναι ὁ δαιμονισμένος χορδός, ποῦ χορδῆι ὁ Ζορμπᾶς σὴν παραλίῃ, ἔφλιγο δὲ κᾶνει τὸ γύρω τοῦ κόσμου! Τὸ σαρτῆκι!

~~.....~~

Νόλις ἐφλεῖσε τὸ μάθημα τοῦ γρασποσφῆβικοῦ καὶ τὸν Κουήν τὸν παραλαβόνει ἕνος ἄλλος δασκαλός, κιὸ ἀπαιτητικὸς ἄρῃσαι νὰ ἡμᾶθῃ νὰ τραγοῦδει τὸ "Ἠεγλα νὰ μῶνουα βουνῶ", ἕνα τραγοῦδι τῆς ταινίας, ποῦ δὲ συνοδεύεται ἀπὸ σαντοῦρι, λῆρα καὶ λαγοῦτο.*

Ὅλο οἷτὸ κι ἄλλες πολλῆς λεπτομέρειες κυκλοφοροῦν ἀστραπιστὸ στῆμα μετὰ στῆμα. Δὲν ὑπάρχει μυστικὸ γύρω ἀπ' τὸν Ζορμπᾶ. Αὐτὸ δὲ φλεῖ κεῖ ἔδῶ ἀνὸς πρόκειται γιὰ μὲ ὅποια ταινία, ἀλλὰ γιὰ τὴν ταινία τους. Καὶ τὸ πᾶς ὁ Μίκης, ὁ Μίκης τους εἶναι πατριώτης τους, Χανιώτης, ἔ, οἷτὸς κιὸς τὸς κᾶνει κιὸς πᾶρῆφῃσιν. Κι ὅλο τὸν καρᾶνῶν!

* Λαϊκὴ ὄργανα καὶ τὰ τρία ἔγχορδα.

Ο "Ζορμπας" ήρθε για να φτάσει στην Ξηρη του κόσμου κι ο Νίκης εανθίμινε μόνος του με τους Λαμπράκηδες.

Επιστάσε το Πάσα, Η κυβέρνηση έφερε ελευθέρους τους τις ^{άλλους} 421 πολιτικούς κρατούμενους. Οί ^{μακάρες} μονάδες διαπράττον τα κατώφλια μετὰ 18 χρόνια 421 σελ-
τια ένοιεσαν τις πόρτες και περιμένουν. Ήρθαν οί γιοί, οί πατεράδες, εΐδε ή γε-
τονιά τήν άνθραση, οί πόρτες έκλείσαν. ^{= ανακλείσαν} κι οί πόρτες τών φυλακών. Άλλοι 180
κρατούμενοι θα μένουν μέσα, άγνωστο για πόσα έκδομα, άγνωστο πόσοι θα πεθάνουν χωρίς
να δούν άλλους ανθρώπους εκτός από τους φυλακές. Χωρίς να κάνουν έρωτα εανθ. Ο Δημο-
κρατία με δασίς. (άν ^{καί} τός δάσουν) όλα μονομις τί θα ^{καί} δάσουν μετὰ ^{επισημ} ^{δεν}
ή δημοκρατία τελειώνει εκει, ^{πέραμε} όλα αυτά ή αρχίζει από κει).

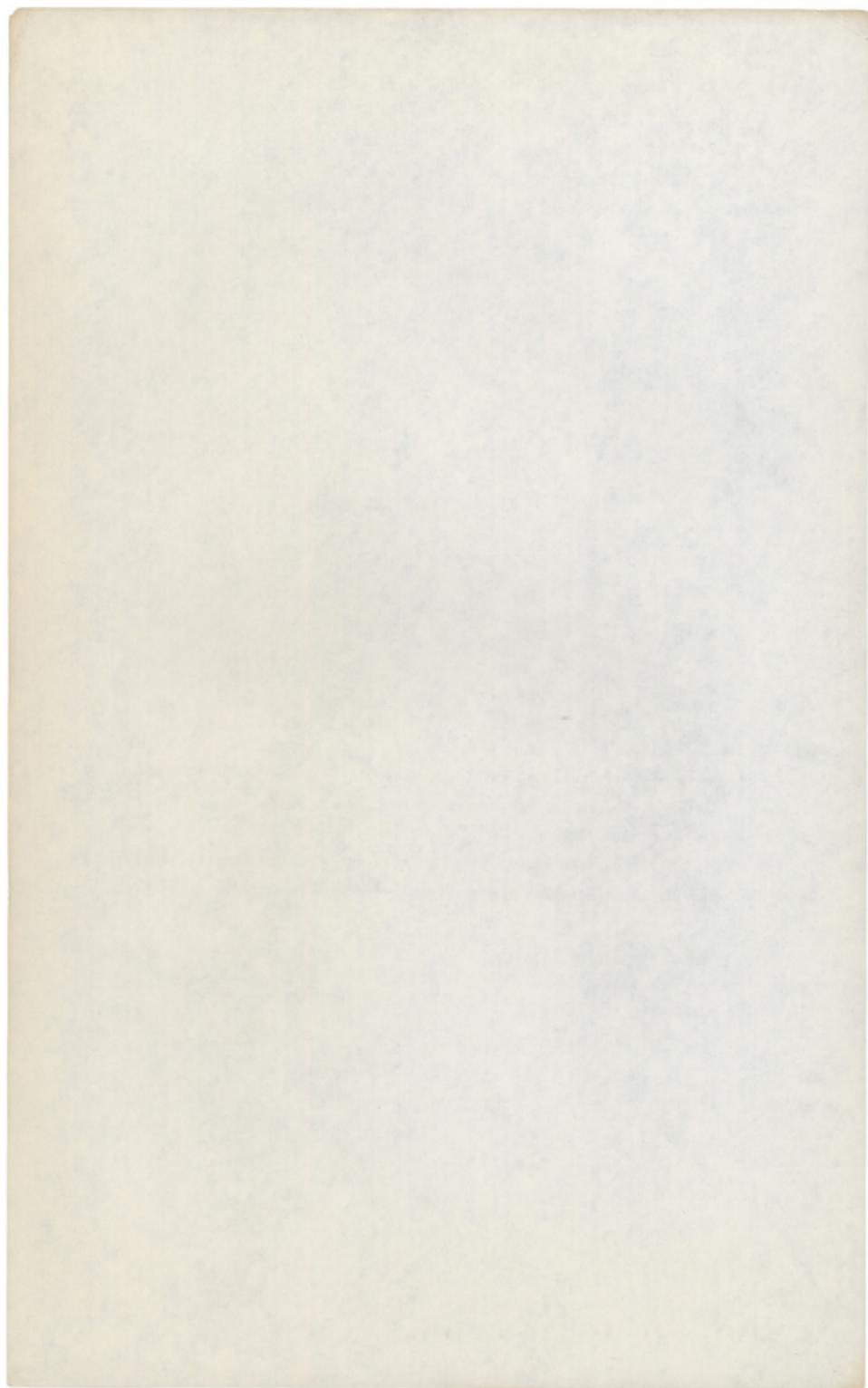
Ο Νίκης ^{αυτή τη φορά} πήγε να τους προπαντήσει στην πόρτα τών φυλακών. Στην Αγγίνα. Άλλες φορές πήγε
μέχρι το λιμάνι. Σάντροφοι παλιοί στην Άντισταση, ^{είναι παράνομη δουλειά} τός συλλαλητήρια, στη Μακρόνησο. Άφου
έσφιγγαν στην άγκαλιά τους δικούς τους, έπαιξε τό μέτι στους άλλους, που τους περιέμεναν,
^{Πείτε μέτρη πιά πέρα} που ήταν τό ίδιο θείοί τους, ίσως ^{και} περσότερο.

Ο Νίκης είχε τήν ειδική συμπόρεια τών κρατούμενων. Μέσα στις φυλακές μάθαιναν τις
επιτυχίες του, τήν άγένη ^{παι τών ερεφε} ^{ντολαία}, τόν ένθουσιασμό του, τή μαχητικότητα του.
Έβλεπαν σέ πρόσωπό του τό συνεχιστή, τόν άνανρωτή του παλμού τους άγώνα, τήν
ένσάρκωση τών ^{αδικιών} άνεργων, που έβλεπαν μέσα σέ κελιά, τή ^{μετάνοχη} στέλνεται
τή δικαιοση της σάσης τους, της άπουσίας του. (Αυτός ήταν παρόν-
τες με τήν άπουσία τους σέ συλλαλητήρια της νέας γενιάς, οί μιν ύπήρχαν γιατί ύπήρχαν
οί άλλοι) (Που' ναι, ο Νίκης). ^{Μερίκη} άποφυλακισμένοι που τό σπείτα τους
ήταν στην έπαρχία, πήγαν σέ γραφείο της ΕΔΔ. Ήρξαν ^{να ται χερτάσαν, να δούν}
εΐναι έτσι πραγματικό όπως τόν γράφου από τις ^{ήμερες} ες, άν γελάει
πάντα όπως σέ φωτογραφία.

Πάνω σέ γραφείο του ο Νίκης έχει ένα σωρό δωρο, που του ^{χουν δώσει κατά κυριώς από τίσ} φυλακές ^{επιταθείον}
Από κείνα τό χειροτεχνήματα, που φτιάχνουν, για να ^{των}
χρύν, έτσι καθάπερνάει χωρίς ανθρώπους, χωρίς δορύβους, χωρίς τίποτα, μόνο με τίς φακ-
φεις.

Με, τώρα βγήκαν. Είναι ήρμοι, γελαστοί, κήπως παρξένοι με κείνα τό παλιά
στούρωτό κοστούμι, που ^{ήταν τήν μόδα} ^{πριν} εΐκοσι χρόνια. Κρατάνε ένα μικρό δέμα ο καθένας,
μερικώ ρούχα, καΐ ένα βιβλίο. Οί πρώτες τους δηλώσεις είναι, πως σΐσθ-
νουργεί παχημα που αυτοί είναι ελευθέροι κι οί άντεροφί τους μένουν πίσω, σέ φυλα-
κεί.

Κι όμως μετὰ πορξένη μάχη έχει άρχισεί.

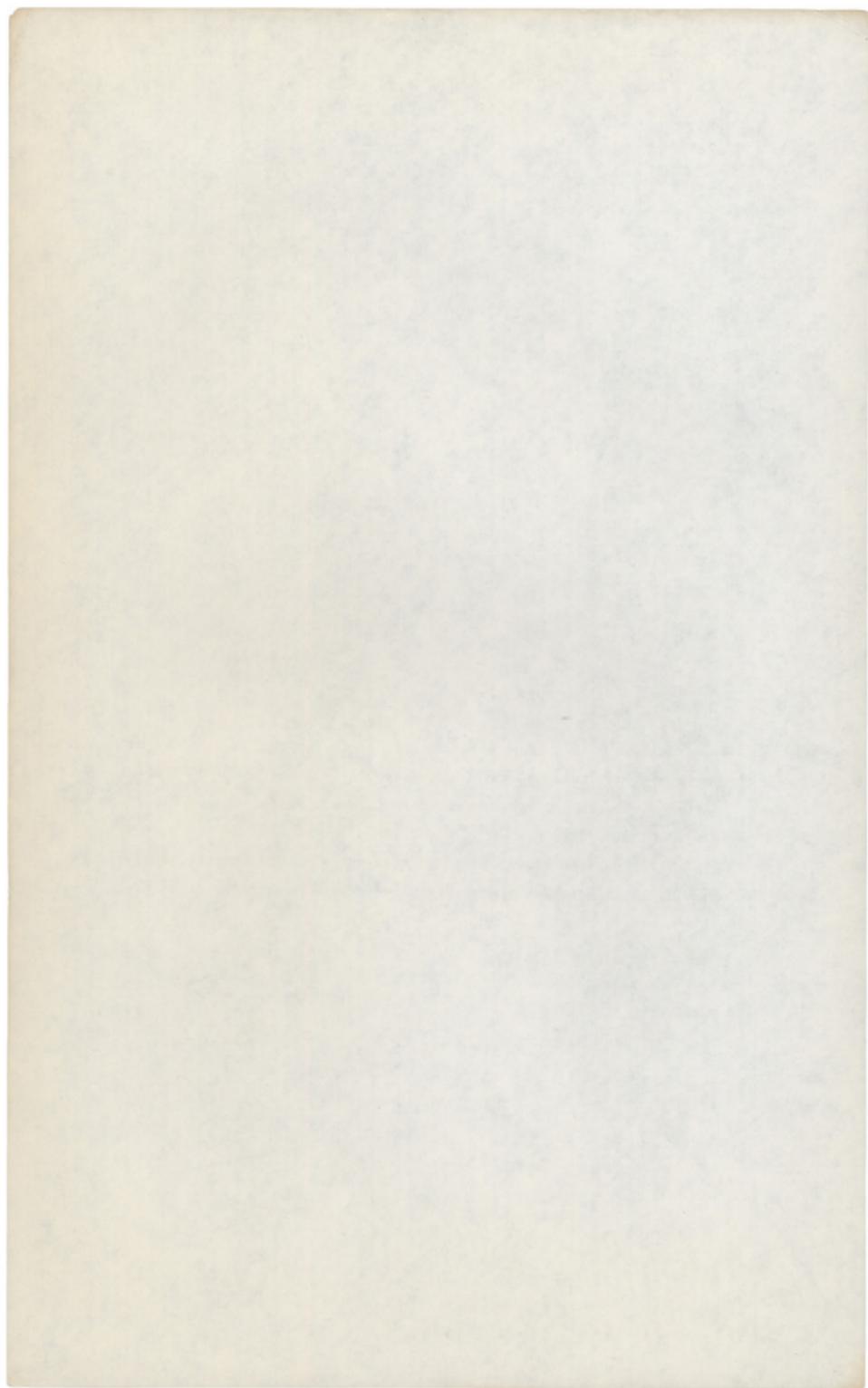
~~.....~~ 'Ο έχοντες
 λήγεται ΧΡΟΝΟΣ, είναι άδραστοι, αυτοί οι άνθρωποι. Ξρονται από τζ περιλάθον. Έμειναν
 επαιρημένοι έπαω ΤΩ γιατί πιστευαν σε άλλον. ^{Εκείνο} ήθελ, ^{ήταν παλιό,} βόθησαν με την
 σέση τους να είναι ~~.....~~ γεμάτο έλπίδες, με ~~.....~~
~~.....~~ χωρίστηκ ^{για} τρία Παρελάθον, παρόν, μέλλον. ~~.....~~
~~.....~~ χορηγεί γάρω τους, σερκάρει, ~~.....~~ τζ καθέτα του πρόσωπο προσπαθεί να τους πάρει
 μαζι τους, να τους κρατήσει. Έσθ είναι οι Αμερικάνοι, ο Μίκελ, η Έλλάδα, οι παλιοι τους
 και οι νέοι σύντροφοι. ~~.....~~ ^{.....} και τους περιμένουν.
 Νδ' τοι, σε Β' Παράθωια Πόρεται 300.000 άνθρωποι, περπατούν σε άχάρια του Αμερική.
 να αυτοι άσκολο περπατάνε, καθυστερούν. Η ή προσέξε! (Προσφέτω έποφυλακιστέρις Έπασ

~~.....~~ κάτω από τζ ρόδες μιζε μοσοκλήτασι (Οι έφημερίδες). Αυτοκόννησι! Οχι! ΞΥχ
 ξεχάσει να περπατήσει!... (Χόρε, Έξω από τη Θεσσαλονίκη, σε σύγκρηση δύο ύσοικονήτων
 σκοτάδσηκ τζο στέλχη τής ΕΔΑ, Όρηγος του ~~.....~~ του ένδς ύσοικονήτου ήταν ένας προ-
 σφέτω έποφυλακιστέρις, ο Ι.Γ.Π) ~~.....~~ ^(Οι έφημερίδες) ξεχάσει να όδηγήσει. Ο χρόνος ούρηλάζει, ο χρό-
 νος χορηγεί. ~~.....~~ προσφέτε, Ο ΧΡΟΝΟΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΙΑΒΟΛΟΓΙΑ.

Πέρασε και τζ Πάχα. Ο Μίκελ εναπήγρ στην Κύπρο. Σε' αούτις του άκμο ήχοσαν τζ λόγια
 του Μακάριου σετ πρόσω του ταξίδι: ~~.....~~
~~.....~~ ^{.....} τζο προτιμοσα χλιετ φορτε
 τζε φυσικς Ψαλακωριετ τής φυκακής ή τής έτοριετ, παρ όντε τζ ή θ ι κ δ μαρτίριο
 τών πιεσαν. Πρώτο ο 'Αμερικάνος ύπουργός Μπάλ, ποδ με έπτεσε άφάνταστα να ύπογράω
 και μετ, άκόμα χειρότερα, τζ νυκτηρινό τηλεγράφημα έτ 'Αθηνών με τόν Έλδο πάντοτε έπι-
 λογο: (Έπε όμιλετ ο πρωθυπουργός Παρσκευόπουλοτ. * Έχω πάλι μου την Α, Β, Γ, τον Διδεοχον
 κωδω και τοτε κ. κ. Καννλδπουλοτ και Παπανδρόφου. Όλοι μας πιστεύομεν, ότι θα πρ-
 πει να' άποχεθετε τοτε όρουτ του ΝΑΤΟ. Τζ έπιβάλλουν λόγοι έννοικοι)... Όμο ενά όθν
 τοτε καταλαβαινα τοτε λόγουτ τοτε έννοικοτ και τελικό τζπα ΟΧΙ).

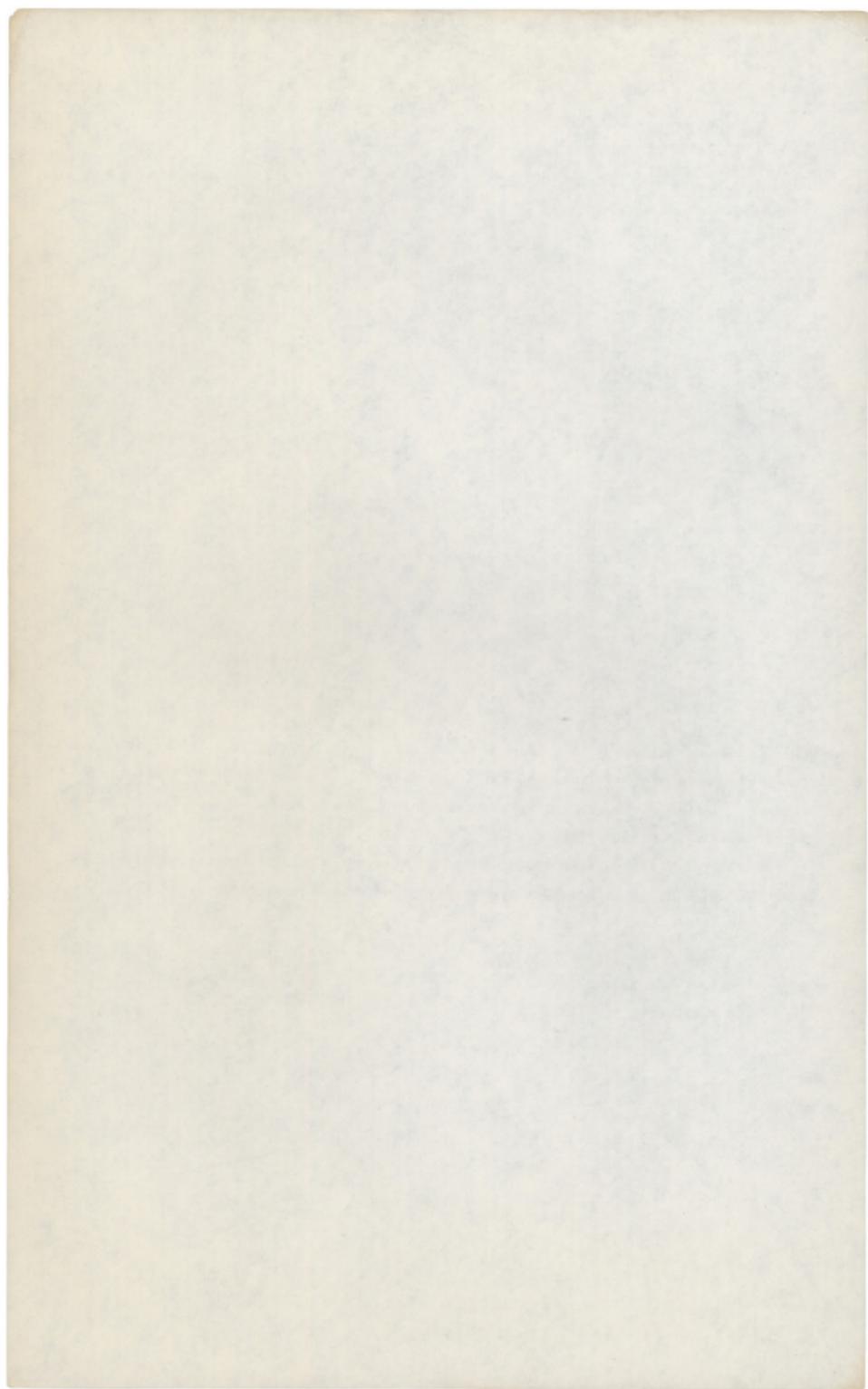
*Όταν όθν καταλαβαινε κάποιος από λόγια ^{και μαζια έδωκε} ~~.....~~ ^{.....} Αμερικάνοτ ριχνουν να πάλμ. Κι όμως
 ο Μακάριος πρέπει και πάλι να πρτ ΟΧΙ. Ο Μίκελ ~~.....~~
~~.....~~ ^{.....} άπώθουε έννοική εκκληση ~~.....~~ να όνοησε τζε συμβουλετ
 και τζε πιεσαι. Σε μίδ του συνέντευη ~~.....~~ ^{.....} τζετσηκ ~~.....~~ στην κυ-
 βέρηση Παπανδρόφου για τή σέση της σετ ~~.....~~ ^{.....} Η... Κάθε μέρα οι σημερι-
 νοι Έλληνετ κυβερνητετ θα όπογυμάνονται από τή ύρωτα και παχιά τους λόγια. Και κά-
 θε μέρα και πιδ ποδ θα βγαίνει στην έπιφάνηα τζ άληθινό του πρόσωπο. Τζ πρόσωπο
 τοτ πιστοσ ύπρηση τών ένων ίμπεριαλιστικών συμπερβάντων. Αυτε θα βοηθήσει άφάνταστα
 το λαό μαε να βγαλει τζ πολιτικό του συμπερβασματ και να στραφετ άποφασιστικό πρότ
 τζε δυνάμει εκτινετ ποδ βάζουν πάνω από ^{ολα} τζ λαϊκό και πατριωτικό όφελος. Η... ~~.....~~

* I. Παπακώσταπος, πρωθυπουργότ τής 4θης δημοκρατίας, ηού διεξήγαγε τζε ξελατίτ
 τής 16ης Φεβρουάριου τών 1964. Τοτε διημιτίτ τής Έθουίτς Τράπέζητ 'Ελλάδοτ.

(92)

Έως 8 Αύγουστου τουρκικά αεροπλάνα με τὰ διακριτικά του ΝΑΤΟ έπεσθήκαν στὸ ἑλληνικὸ
 χωριὸ τῆς περιοχῆς Τυλλερίας με βόμβες ΝΑΡΛΜ. Οἱ βομβαρδισμοὶ ἐξοκολούθησαν μέρει. Οἱ
 νεκροί, ὅλοι ἀνέμεσα σὲν ἕνα πλῆθυσμὸ-γυναικόπαιδα καὶ γέροι-ἀνέβηκον βίαι πολλὰ ἔκο-
 τοντὸδε. Ὁ Νίκης Εὐσταθίου εἶπε σὲν νησι-γιά πρῆψη φορὰ μέσα σὲ ἕτη μήνας. Πήγε σὲν χα-
 ρακώματα, σὲν κυριώτερα φυλάκια καὶ σὲν νοσοκομῆτα, ὅπου μέλησε μὲ τοὺς τραυματίαι. Ἐνα-
 συναντήθηκε μὲ τὸ Νικηριό. Παγοῦ ὅπου ἐφανίστηκε, ὅπου μέλησε ὁ πλῆθυσμὸς τοῦ
 ἐπιφύλαξε ἀποδωτικῆ ὑποδοχῆ-
 (ἐδὲ πρῶτοι ἀντιπροσώπευσε τὴν κίνηση "Ἀσμπόκης" σὲν διεθνεὶς σεμινάριο
 Νεφελίας). Ἐπὶ τὸντασ σὲν Ἑλλάδα συνέχισε μὲ λόγους, συνενεθεῖαι καὶ περιοδεῖαι του
 σὲν ἐπαρχία τὴν καμπάνια του γιά τὸν σκληρὸ ἐθνικοσπελοθερωτικὸ ἀγῶνα ποῦ διε-
 ζήγησαν οἱ Κύπριοι καὶ ποῦ περνοσε μὲ ἀπὸ τῆς δυσκολώτεραι φάσει του ἐκεῖνη τὴν ἐπο-
 χή.

Στις 14 Σεπτεμβρίου έγινε με μία συγκέντρωση στο θέατρο "Αίωνα" η ~~συγκέντρωση~~ συγκέντρωση της "Δημοκρατικής Κίνησης Νέων Κρητικής Λαμπρόκης" και της κοινοτικής νεολαίας της ΕΔΑ, που είχε ιδρυθεί πολλά χρόνια πριν. Η καινούργια οργάνωση πήρε το όνομα "Νεολαία Λαμπρόκης" (Έργος ήταν οι λόγοι ~~που~~ που ώθησαν σ' αυτή τη συγκέντρωση των δύο ~~οργανώσεων~~ οργανώσεων. 1) Δεν υπήρχε λόγος σ' αυτόν ίδιο ιδεολογικό χώρο, να υπάρχουν δύο ανταγωνιζόμενες νεολαίες, έφ' όσον δεν ήταν ποτέ διαφορετικών απόψεων. Ήδη πολλοί νέοι άνηκαν και στις δύο οργανώσεις. Άλλοι που ήθελαν να μεταχουν στους Λαμπρόκηδες, δεν μπορούσαν επειδή άνηκαν, ~~στην~~ στην οσελίχη, στην νεολαία της ΕΔΑ, που έε σημαντικό, βρισκόταν ~~στη~~ στην μαρμαρά ^{γιατί} από την εμφάνιση ~~των~~ των Λαμπρόκηδων κι έπειτα. 2) Η σύζευξη (νύμφη) της του Παλατιού και ~~των~~ των άλλων πόλων αντίδρασης για τη δικαστική δίωξη των Λαμπρόκηδων. Παίρνοντας μία κάποια κοινοτική χροιά η οργάνωση, έβασε ένα ~~νομικό~~ ^{ισχυρό} νομικό εμπόδιο σ' αυτές τις έπιθυμίες. 3) Η ανεξαρτητοποίηση της ~~νεολαίας~~ από το κόμμα, για να μπορεί να εκφράζεται αυτόνομα, να έχει δική της καθοδήγηση-σύν ιδιοτελή και "όδοτροπή" κατηγορία, που είναι σ' όλες τις έποχες και ανεξάρτητα από ιδεολογίες. Ο Κόμης ^{μάλιστα} από μέρους της ~~οργάνωσης~~ οργάνωσης, της οποίας ήγείταν. Η έννοια του νεολαϊστικού κινήματος άπαιτεί την καλύτερη και συστηματικότερη οργάνωση των νέων. Άπαιτεί τη δημιουργία μιας ισχυρής, πρωτοπόρας οργάνωσης, που θα προγραμματίζει λύσεις για τα προβλήματά τους, θα κινητοποιεί όσον το δυνατόν εύρτερες μάζες των νέων σ' όλη την Ελλάδα για την επίλυση τους και θα τους διαπαιδαγωγεί με ό,τι προοδευτικότερο υπάρχει σ' όλη την Ελλάδα.

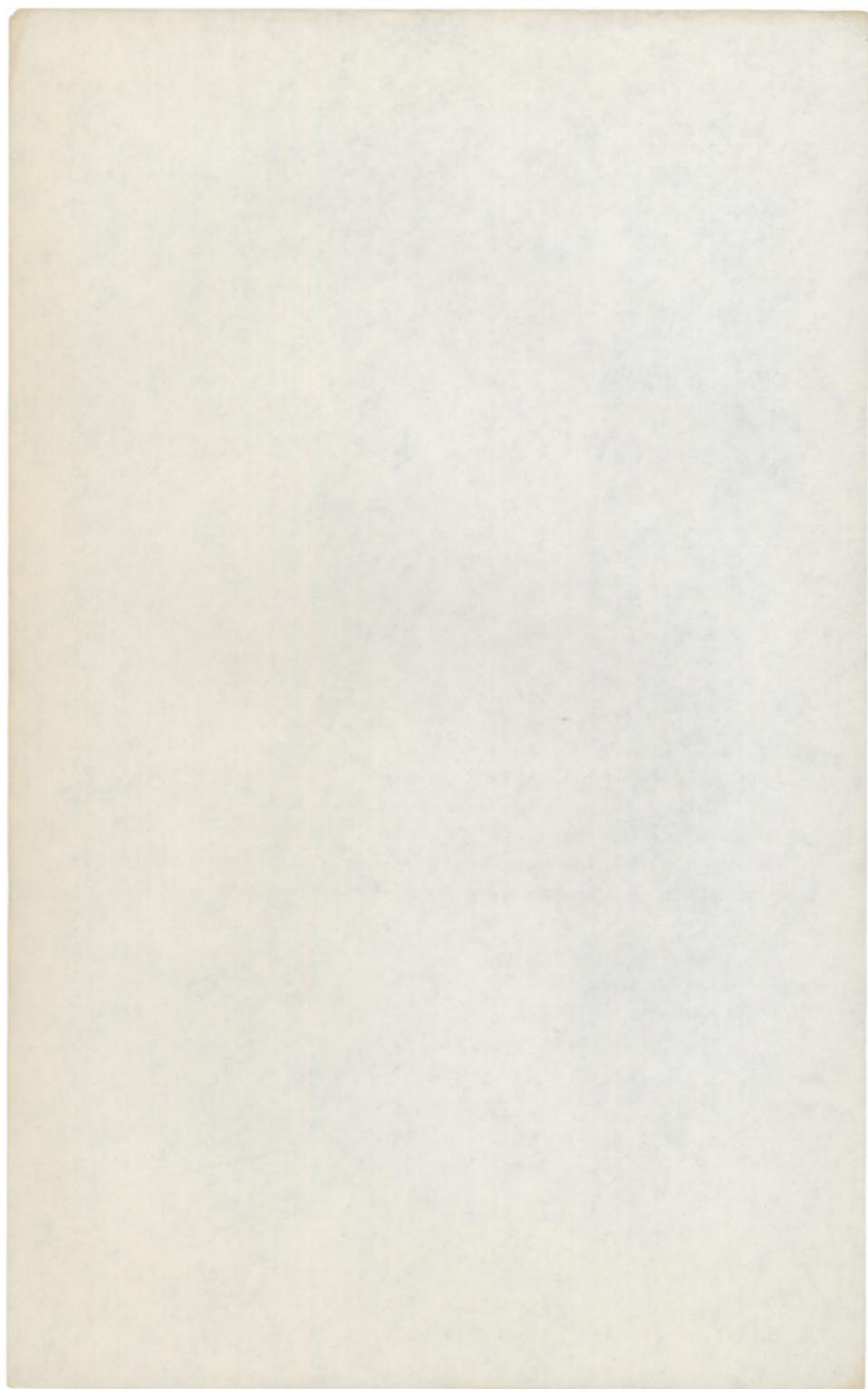
Η "Νεολαία "Λαμπρόκης" δεν αποτελεί κοινοτική νεολαία. Όμως το ιδανικό της είναι το ιδανικό των πιο προοδευτικών δυνάμεων της χώρας μας και πιο συγκεκριμένα της "Αριστεράς, γιατί η "Αριστερά έπαγγέλλεται ό,τι προοδευτικότερο υπάρχει για το λαό και για τον τόπο.

... Έίμαστε οργάνωση νεωτεριστών άπεναντί σ' κάθε παλιό σκέπλο και τους νεωτεριστές τους ακολουθεί πάντοτε πιο πρόθυμα η νεολαία σ' όλη την Ελλάδα για ένα καλύτερο αύριο.

... Ζητούμε και θ' άγωνιστούμε για τη λύση των προβλημάτων ζωής, εργασίας και μόρφωσης της νεολαίας. Όμως παράλληλα θα έπιδιώξουμε, όπως και το κάνουμε ν' άναπαύσουμε με πλοία πολιτιστική, ψυχαγωγική, άθλητική άρση για τους νέους.

... Ο έκπολιτισμός διδάσκει, με την πλατιά έννοια του όρου φυσικό, έρπύχας. Συνδύει την πνευματική-ψυχική καλλιέργεια με την πνευματική-ψυχική έρση.

Η νεολαία φέγγει για τον έκπολιτισμό, την ψυχαγωγία και το σπόρ, γιατί είναι ζητήματα κατ' έξοχήν "δικά" της, νεολαϊστικά. ... Έκεί μπορούμε να ~~πούμε~~ πούμε, πώς συγκροτείται η νεολαία σ' άύναη κοινωνική. Έκεί, ~~κατ' έξοχήν~~ κατ' έξοχήν λειτουργεί σ' όλη νεολαία.

94

Έκεί πρῶτοςτρο ἀπ' ὀπουδήποτε ἄλλου λειτουργοῦν ὀδόμενα τῶ νεονικῶ χαρακτηρισικῶ τῆς
ζωνῶνιος καὶ τοῦ ἔνδουσισμοῦ. Ἡ βση τῶ κοινῶ χαρακτηρισικῶ τῆς νεονικῆς ἠλικίας
καὶ γύρω ἀπ' αὐτῶ τῶ κοινῶ ἔνδιαφροντα διομορφῶνται ἡ νλοατα σὲ ἰδιαίτερη κοινωνικῆ
ἔνδυστα.....

)) Τὸν πρῶσμενο Ἐνῶρη [redacted] προχρηματισθεῖ τὴν πραγμάτωση τῶν πῦνετ σὲ-
χυν. Ἡρὲν λίγες μῆρες, μετ' τὴν ἔγκαιρα τῆς συζήτησης τοῦ νομοσχέδου γιὰ τὴν Παιδεία
κἄλλασ τὴν ἔδισ τὴν κυβερνηση [redacted] μέσα στὴ βουλή νῶ ἀναλάβει τὴν ἔκστρατεία κατὰ τοῦ
ἀναλαφρητισμοῦ. Τῶνισα ὅτι τῶ ποσοστὶ τῶν 47% τῶν μισοαναλαφρητῶν πρέπει νῶ δομασθεῖ
ποσοστὶ ἔθνικῆς νεροπῆς. Ἡ νλοατα, μαθητῆς καὶ φοιτητῆς, θῶ μπορούσε νῶ μετ' ἐπικεφαλῆς
σ' αὐτὴν τὴν εἰρηνικῆ μάχη, ποῦ θῶ καταλήξει μετ' τὴν κατὰ φῆρος ἦτα τοῦ ἔχθρου καὶ θῶ
μῶς ἐπιτρέψει νῶ γρῶθουμε καὶ μετὰ στῶ σὲ βροδορῶμια [redacted] καὶ στῶ λιμένας μας, ὅπως οἱ
Κουβατζεοὶ (ΕΛΛΑΣ, χώρα ἀπελευθερωμῆνη ἀπ' τῶν ἀναλαφρητισμῶ). ..

)).. Ἡ ἔνλοατα Ἀσμπρῶκη (ῶριμος καρπὸς πῶνω στῶ δέντρο τοῦ πρωτοπῶρου μας κινήμα-
τος, ποῦ οἱ ρίζες του εἶναι φετωμῆνες πῶνω στῶς καρδίες χιλιάδων ἀγωνιστῶν τῆς Ἐθνι-
κῆς Ἀνεξιστασης) σηκῶνει φηλῶ τὴ σημασία τῆς πατρίδας. Τῆ σημασία, ποῦ γρῶφει ΕΛΛ-ΕΛΛΕ-ΕΠΟΝ
-ποῦ γρῶφει ΒΕΛΑΔΕΝΙΡΗΣ-ΚΕΡΗΝΙΩΤΗΣ* ποῦ γρῶφει 1914 καὶ 1918, ποῦ γρῶφει ΔΑΝΠΡΑΚΗΣ.

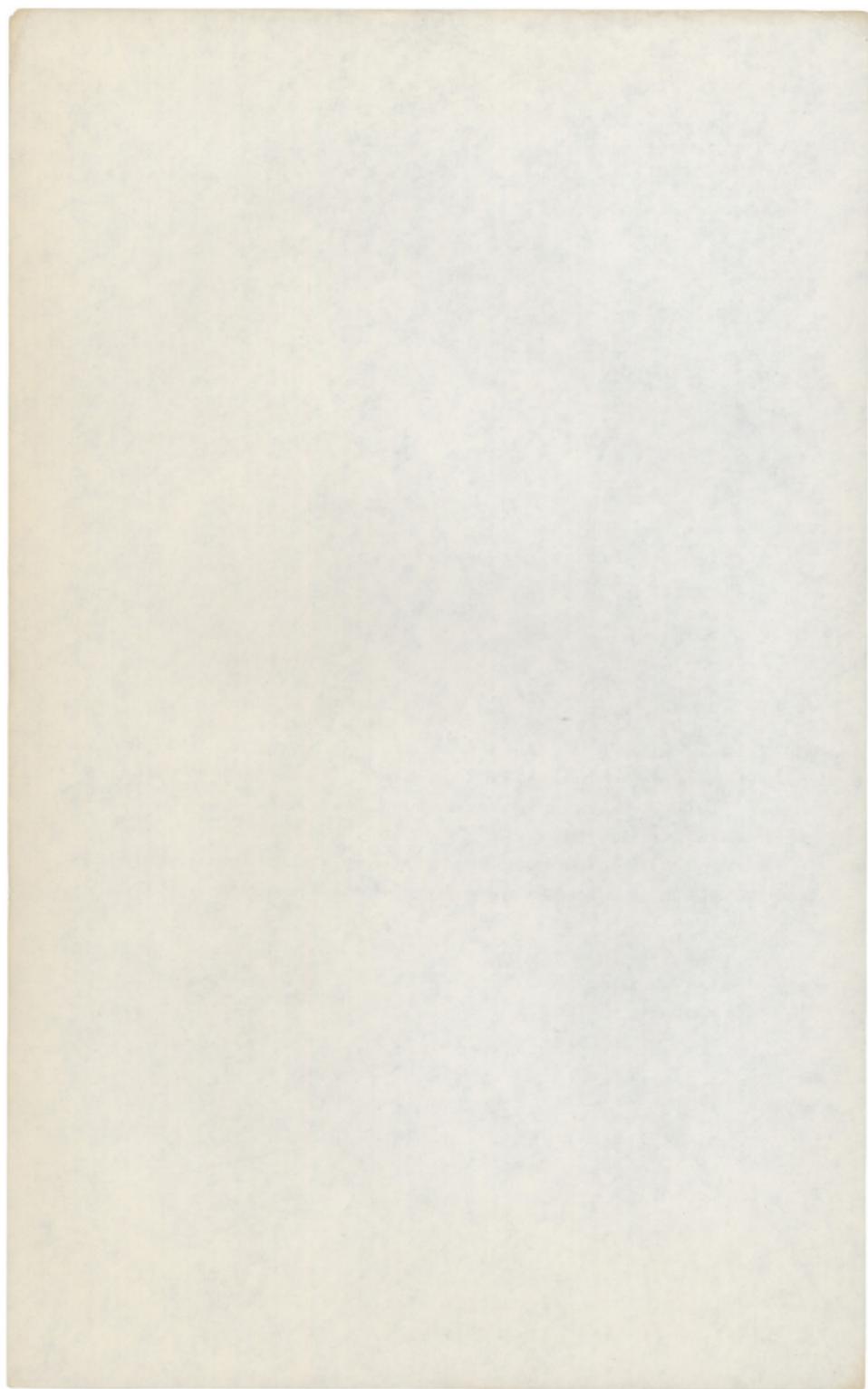
)) Καὶ σῆμερα ἡ σημασία τῶν μεγάλων ἔθνικῶν ἀγῶνων γρῶφει ΟΥΔΕΤΟΤΗΤΑ-ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΝΑΤΟ-
ΕΞΩ ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ-ΕΞΩ ὁ Ἀμερικῶνικος ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ.

)) Διαλλάξτε τοῦς παρακρατικῶς. Ἀποφυλάξτε τοῦς πατριώτες, κῶταργετῶτε ὄλους τοῦς
ἀμελεθῆρους νέμους. Ἀπῶστε γενικῆ ἀμνηστῶ. Ἐλέγξτε τῆς πληγῆς τοῦ πορφελοδόντος. Ἡπροστὶ
μῶς ἀνοίγει ἀνεξινλοστο, ἄλλῶ λαμπρῶ [redacted] καὶ πλοῖσιο τῶ μέλλον τοῦ λαοῦ μας.

)) Ἐτὴν [redacted] κῶθε ἔρνηση ἡ νλοατα Ἀσμπρῶκη θῶ ἀντιτάσσει τὴν ἀνῶλογη ἔφαη καὶ
τῆ ἔφαη αὐτῆ θῶ τὴν κῶνει πῶστα ἰδολογικῶ κῶημα τῶν νέων καὶ [redacted] κατῶκι συγκεκρι-
μῆνη πῶβση, θῶ χρειστοῦν κῶποι, θῶ χρειστοῦν θῶσῆς. Ὅμως νομίζω, ὅτι ἡ πρωτοπῶρα ἔλλη-
νικῆ νλοατα ἀρφεταὶ καὶ φετιγῶ μετὰ στῶν κῶποι καὶ [redacted] στῆ θῶσῆς. Ἐμπεδῶ-
ται μετὰ στῶ χτυπήματα καὶ ἀνακνέει μετὰ στῶ μεγάλα ἔθνικῶ δῶματα. ΕΛΘΟΥΜΕ ΛΕΥΤΕΡΗ
ΚΩΜΙΕ ΠΛΗΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΗ Τῆ ΛΕΥΤΕΡΙΑ* ΖΗΤῶ Ἡ ΝΕΟΛΑΙΑ ΔΑΝΠΡΑΚΗΣ.

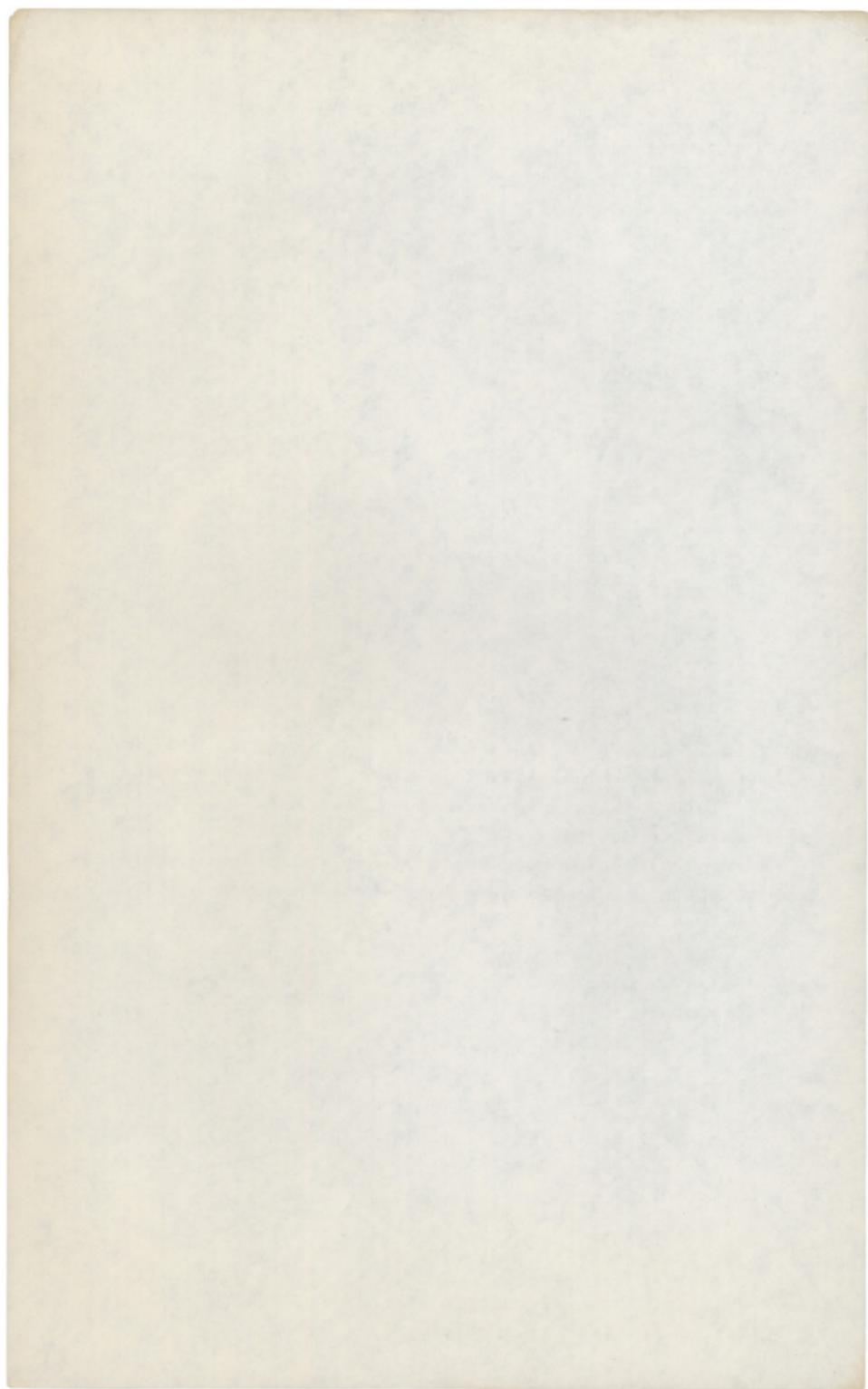
Ἐφ' λίγες μῆρες γεννήθηκε μετὰ [redacted] ἀντιδικία μετὰ τῶν ἔδω τῶν
πρωτοπυργῶ. Γιατῶ βββαία δῶν ἦσαν μόνο ἡ δεξιά, ποῦ [redacted] ἰζήλευε ἡ γιὰ νῶ ποῖμε μετὰ ἡπιο
φῶρση, [redacted] τὴν ἀριστῶ γιὰ τὴν περῶπωση Θεοδωρῶκη, μετὰ ἰσως καὶ περῶστερο, οἱ [redacted]
κεντρῶες δυνάμεις, ποῦ δῶν εἶχαν νῶ παρατῶξουν τίποτα ἀνῶλογο, [redacted] οὔτε μετὰ
Ἡκκη, οὔτε μετὰ τὴν νλοατα [redacted] τῆς ὀποίας ἦσαν ἡ γῆς. Ὁ Ἡκκη [redacted] ἀπάντησε
ἀπὸ τῆς ἔφημερῶς τῆς ὀξέτιμος κ. πῶρῶδρος, ἐδήλωσε προχῶ, γιὰ δῶστερη μομῶζω φορῶ ὀ-
τι (ἡ Ἀριστῶ ἰσχύλευσε τῶν Ἀσμπρῶκη νεκρῶν καὶ τῶν Θεοδωρῶκη [redacted] ζωντανῶν).
Καὶ ὁ μῶν Ἀσμπρῶκη δῶν εἶναι σῶ ἔφαη νῶ ἀπάντηση στῶν κ. πρωτοπυργῶ. Ἡ πῶσῆς του
στῶ λαῶ, ἡ ἀφοσῶωε του [redacted] καὶ οἱ ἀγῶνες του γιὰ τῶ ἰδανικῶ τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς
Εἰρήνης, ποῦ εἶναι τῶ ἰδανικῶ τῆς Ἀριστῶς, εἶς τὴν ὀποία ἀνῆκε, τῶν ὀδήγησαν στῶν

* Ἡ κῶ τῆς νεολαίας τῆς ΕΔΑ, ποῦ δολοφονήθηκαν εἶς τῶς ἔχλογῶς τοῦ 1961.
** Ἐτῶχος ἀπὸ ἑλληνικῶ ἀντιστασιατικῶ ὕμνο.

ύψιστη θυσία. Καί εἶναι προπαντός χάρις σ' αὐτήν τήν ὑψίστην θυσία ἕνεκ ἐπιφανοῦς
 ἐκπαιδευτοῦ τῆς Ἀριστοτέλει, πού ὁ κ. ~~Μητρικίου~~ κατέχει σήμερον τόν θώκο τοῦ κυβερνήτου τῆς
 χώρας αὐτῆς. Ἐφ' ὅ, τι ὅμως μέ ἀφορᾷ προσωπικά εἶμαι ὑποχρεωμένος νά δηλώσω τῷ εἴην. ~~Ἐ~~
 Ἀντιπροσχεομαι τῇ λέξει (κακίλευσις), πού δέν τήν θεωρῶ ἀντίθετον ἕνεκ ἀνδρός πού δε-
 λω νά σέβομαι. Ἄν μέ αὐτό ὁ κ. πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως ἔνοιε ὅτι ἡ Ἀριστοτέλει μέ ἐκ-
 μεταλλεῖται πολιτικά, δὲ πρέπει νά ὑπενθυμίσω ὅτι ἀπό τῷ 1942 εἶχε τήν τιμῇ νά ~~ἔ~~
 συμμερισθῆ ὅλους τοῦς ἀγῶνες, τήν πᾶλη, τῆς βιάσει, τῆς ἀπογοητεύσεως καί τῆς νίκης
 τῆς Ἀριστοτέλει. Ἰδιοιτέτως θεωρῶ ἐπιβεβλημένο ὅπως ἀναφερθῆ σέ ~~ἄ~~ δύο ἀπόπειρας δο-
 λοφονίας πού μου ἔγινον τόν Μάρτιον τοῦ 1946 εἰς τῷ κέντρον τῶν Ἀθηνῶν καί τόν Μάρτιον
 τοῦ 1949, εἰς τῷ Ἰλιονοπόλεως (τῆς Ἡρακλήσεως), μόνο καί μόνο ἐπειδή θῶρα νά παρα-
 μένω πιστός σέ τῷ ἰδεώδι τοῦ Ἀθεοπισμοῦ, τοῦ Ἡτρωτισμοῦ, τῆς Κοινωνικῆς Δικαιοσύνης
 καί τῆς οὐσιαστικῆς δημοκρατίας, πού εἶναι τῷ ἰδεώδι τῆς Ἀριστοτέλει. Καί εἶναι οἱ ἀγῶ-
 νες μου αὐτοί, παράλληλα μέ τῷ δημοιουργικῷ μου ἔργου πού μέ ὀδήγησαν σ' αὐτή τήν ὑψίστη-
 ῆ γιά μένα τιμῇ, νά τεθῆ ὀδηγῆ εὐθύς. ~~Ἐ~~ ἔρχησθε ἐπιχειρήσει τῆς πρωτοπόρας δημο-
 κρατικῆς ~~ἔ~~ νεολογίας τῶν Ἀμερικανῶν. ~~ἔ~~ ... Ἀπὸ αὐτῶν, πού ὀποιοῦν σή-
 μερά τήν δικαιοσύνη καί συνεπότερη ὀργάνωση τῆς ἑλληνικῆς νεολογίας. Μαγνήτη ἔλθετε τῆς
 διδασκαλίας γιά ΜΕΓΑΛΑ ΟΡΑΜΑΤΑ νέας γενεῆς τῶν Ἑλλήνων.

Μέσα σέ Νοέμβρη ὁ Νίκης ἐπέδωκεν μέ ἡμεροῦς μέ ἕλλα σελίχη τῆς ὀργάνωσης Ἀμε-
 ποδία, αὐτή τῇ φορῇ στή Διευκὴ Ἑλλάδα: Ἡπειρος, Κρήνη, Θεσσαλία. Περιοδία-ἀστραπῆ.
 Ἐπισκεφτήκαν ~~ἔ~~ 10 πόλεις καί 30 χωριά. Ἐλήσαν σέ 20 λέσχες, σέ χιλιάδες
 νέους. Ἐκφώνησαν 30 λόγους. ~~Ἐ~~ εἶναι οἱ λέσχες; Ὁ κάθε νεορός βάζει στήν πᾶλη τῷ χαρ-
 τῆλαί του, ὅν καπνίζει σταματῆ νά καπνίζει γιά ἕνα-δύο ἡμέρας. Ποικιλίουν ἕνα δωματι-
 ῆ. ~~ἔ~~ χερίζουν ἀπ' τῆν ἀρχήν μέ πῆς γυμναστικήν λέσχην, δουλεύοντας ὅλοι τῷ Σαρβα-
 τοκύριε, σέ χωρά. ~~ἔ~~ ἕνεκ ἀπ' ὅλους, ~~ἔ~~ ζιθάνουν πᾶντες ἀπό κασόνια. Κάποιος τοῦς
 κάνει "δωρεά" ἕνα πικ-ἔπ. Φτιάχνουν μέ χορωδία, ἕνα θέσσο, μέ ποδοσφαιρική ὀμάδα. Τῷ ἕνα
 χροῖ ἐκέρχεται σέ παραδίσκο, κάθε λέγῆς Κυριακῆς, μέτῃ ἀπό ἄλλες τόσες τῷ παραδίσκο ἀν-
 ταποδίνει τήν ἐπισκεψῆ. Οἱ νεοροί παίζου ποδοσφαίρο, οἱ γερνότεροι τοῦς χειροκροτῆ-
 νε. Πολλοί ἀπό αὐτοῦς δέν ἔχου ποτῇ στή ζωῆ τους δεῖ ποδοσφαίρο. Τοῦτῃ ἡ μικρῇ γιορτῇ
 εἶναι ὅ, τι γιά ἕνα πρωτεύουσιν ~~ἔ~~ νά γίνου οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες στήν πᾶλη του.
 Καί τῆς ἄλλες ἡμέρας; Τῷ βραδία μαζεύονται στή λέσχην. Ὁ πῆς γραμματισμένος διαβάζει
 φωνάχῃ τῷ Ἡτρωδία τῆς Δημοκρατίας καί ἀρχίζου μέτῃ τῇ συζήτησῃ. ~~ἔ~~ Οἱ
 θέσσοι δένου παρῆσσεως. Ἄλλοι, πού τοῦς ἀράσει ἡ λογοτεχνία, ὀργανάνου ποιητικῆς
 βραδία. ~~ἔ~~ Καρθῆς, Ρέτσος, Ἐθναλῆς! Πρῶτα φερ-
 νου τῷ βιβλία ἀπό τῷ σέτῃ τους μέτῃ τ' ἀφήνου στή λέσχην καί ἔτσι σχηματίζεται τῷ
 Ἡτρωδία τῆς μελλοντικῆς, μεγάλῆς βιβλιοθήκης. Καί, φυσικά, τῷ πικ-ἔπ δέ σταματῆ καθῶ-
 λου νά παίζῃ τραγῆδία τοῦ Ἡέλη. Ἄν πρόλαβῃ ν' ὀγοραστοῦν οἱ δέξῃ καί κοντινοῦ

¹⁰ ^{10/10} ~~Αυτός είναι ο Λόγος.~~ Αυτός είναι ο Λόγος. ¹
 (τρηψήσουν από τη κρίση) Αυτός είναι ο Λαμπρόηδης. Πώς να μην τους φοβηθούν; Τώρα που
 οι νόμοι βρίσκουν, σιγά-σιγά, ^{εφευρέσει} ιδιόμορφα από που θα στρατολογήσουν άλητες, τρομπόκους, όλο-
 φόνους; Ψυσικά έχουν άκρια, αλλά αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, δε θα έχουν άργότερα. ^Η
~~_____~~ (Έρχομαι τση) νιώθει όλ' αυτά σάν ¹/₄ σα σκοινί που σφιγγεται
 στο λαϊκό της.

«'Ο Έρχων της ύποτελείας φορεί φηλό κεφάλι, Έσπρα γένεια και φρέκο. Όμως κάτω από το
 φρέκο κρύβεται η ούρα του πιθήκου!». Έτσι Έρχισε ένα λόγο του στέβου Λαμπρόηδης της
 Θεσσαλονίκης, ο Έκκης, τον ίδιο μήνο.

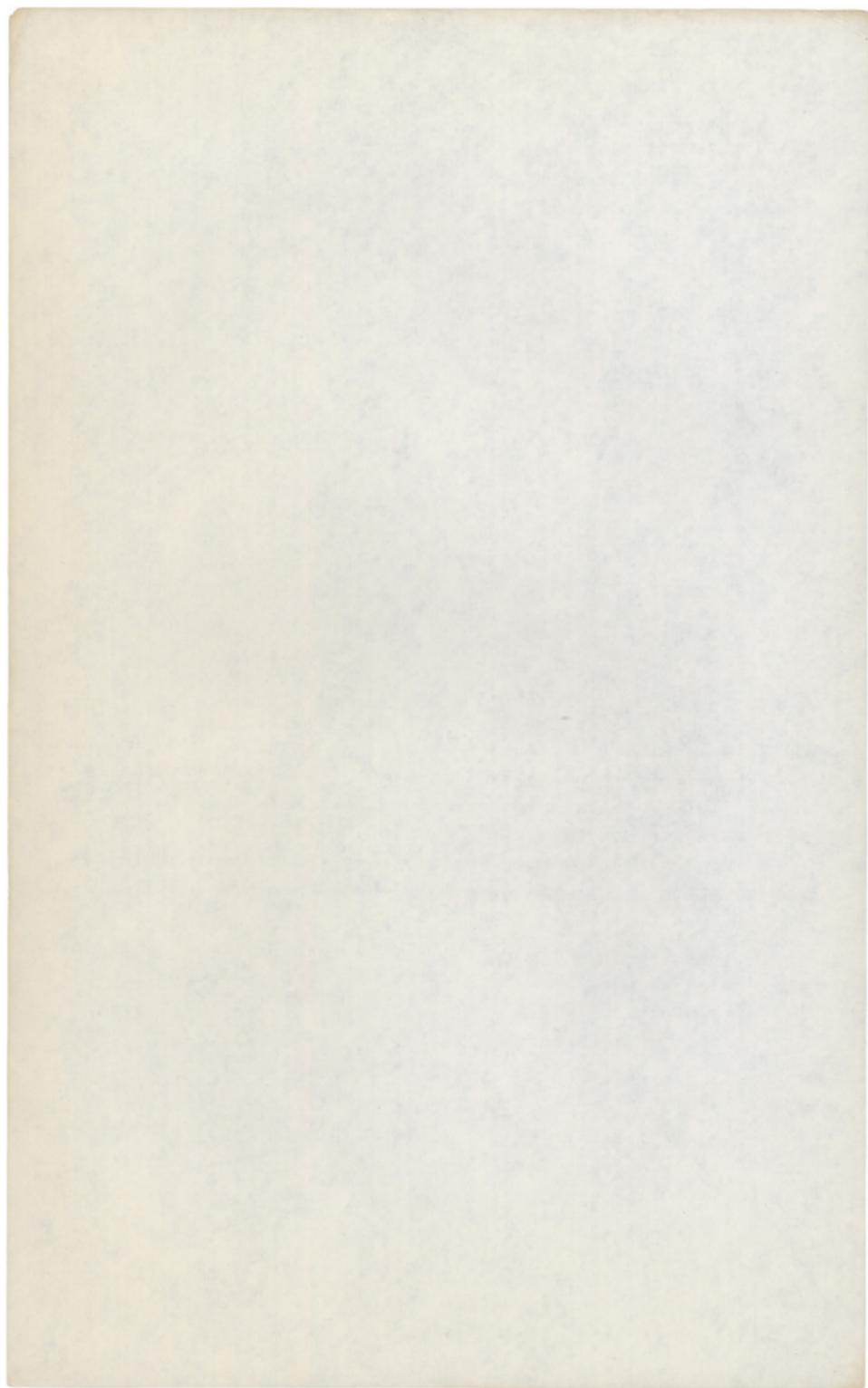
«... 'Ο Έρχων της ύποτελείας διατάσσει: Έσθ, χωριατόπαιδο, θάβμε γενειάδες άργύριμα, βρώμικο,
 πεινασμένο, φιλόσθενο. Να σκάβεις τη γη και να σκάβεις το κεφάλι. Να κοιμάσαι με το ζώο,
 να ξυπνάς πριν από το ζώο. Έσθ, φτωχόπαιδο, θάβμε γενειάδες άργύριμα, άπολίτιστο, άμφορωτο. Να
 ζεις στη βρώμικη φτωχογειτονιά, να δουλεύεις στη φάμπρικα, να κρινώνεις, να πεινάς, να άρ-
 ρωσάζινεις, να σκάβεις πρόθυμα το κεφάλι και να πουλάς φτηνά τη δουλειά σου. Κι όταν πει-
 ρισοθήεις να πηγαίνεις στη Γερμανία, να μην ένοχλητε με τις φωνές σου το άργυνικό».

«Διατάσσει άκριμα: Γενική έπίθεση ενάντια στη νεολαία. Τις τρεις νεολαία διαλυμένη σήμερα
 σημαίνει λαός ύποδουλωμένος άρριο. Γενική έπίθεση, λοιπόν, με την άμορφωσιά, με τη βρώμα,
 τον ύποσιτισμό, το φλίπερ, το Χόλυγουντ, τον άποχουντικό τύπο, το σκαλοπόζαρο και τους
 «Έλπιδοφόρους Νέους». Βάλτε με το νου σας πάλι οι άνθρωποι γκεμίστηκαν, σε πλάσ-
 μα, έρευνα σωρίστηκε η έλληνική νεολαία, πλάσ κομμάτια νεανικά σακατεύτηκαν, πλάσ ταλέντα,
 (πλάσ έδιοφύτες, πλάσ έσω μεγαλοφυΐες χόθηκαν για πάντα, ύστερα άπ' αυτή την ολοκληρωτι-
 κή έπίθεση των Έρχοντα της ύποτελείας».

«... Και τώρα που έλλαξε η κυβέρνηση τι βλέπουμε; Η Ένοχη δεξιά σηκώνει κεφάλι, κατηγο-
 ρεί, συκοφαντεί, άπειτεί! Προωθεί τις θέσεις της για το νέο ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ. Η κυβέρνηση τολά-
 ντεβεται. Τα συνδικάτα μένουν στα χέρια της άντεδράσης. Τα άστυνιμικά όργανα γυρίζουν
 στην καρμανλική νοοτροπία. Ψυλλήθειες, άδικες έπί έλυβροσί, προκλησεις, ψυχολογική βία, τρο-
 μοκρατία, άστυνόμευση των συγκεντρώσεων. Όλα τα _____ σάπια φρούτα, που τόσο μίσσησ ό
 λαός ξανθόχονται στην ημερησία διάταξη».

«... Η έπίθεση της Δεξιάς κορυφώθηκε στη συγκέντρωση της νεολαίας της ΕΡΕ, στην Άθήνα,
 με έπιληψη τον κ. Κανελλόπουλο. Έκεί άκούσαμε ότι ο Βόλγας δεν είναι Έλιόσος*
 και ότι ο κομμουνισμός άναπτύσσεται μόνο στη στή στήπια. Οι άρροσις έρε έμποδίζουν την άνε-
 πνευτή του. Όμως ο κ. άκαθαρκοίκο μες έδωσε, άυστυχώς, και όρισμένα δείγματα διαλεκτικής
 πετροδουλου, μιλώντας για το «θόλα της άριστοερεσί». Του χρεϊζόταί μετ άπάντηση. Όλοι μας
 γνωρίζουμε ^{πως βρέθηκαν έκε} ~~_____~~ πού βρίσκονται _____ αυτές οι κοπλες, που άποκαλεί θόλα. Πονήμε για την
 τήχη τους. Είναι οι μικροί καρπό ένδε ~~_____~~ σάπιου κοινωνικού οικόδομηματος, που
 δε σβεται τις άδόνστες κοπλες, άχι μόνο ζωντανές, αλλά και πεθωμένες. Έτσι τις κοπλες δεν
 έγχαμε και δεν έχουμε μέσα στις γραμμές μας. Τα κορτσάια μας, άργότισσες, έργάτισσες, φοιτη-
 τριες, ύπλληλοι, βγαίνουν μέσα από την καρδιά ένδε κόσμου που τον άγιάζει ο έδρώτας του

* Νιά γάτο τις μαρακρατικές οργάνωσεις.
 ** Έως χίμαρρι, πού ημενός μετ άπ' την Άθήνα.

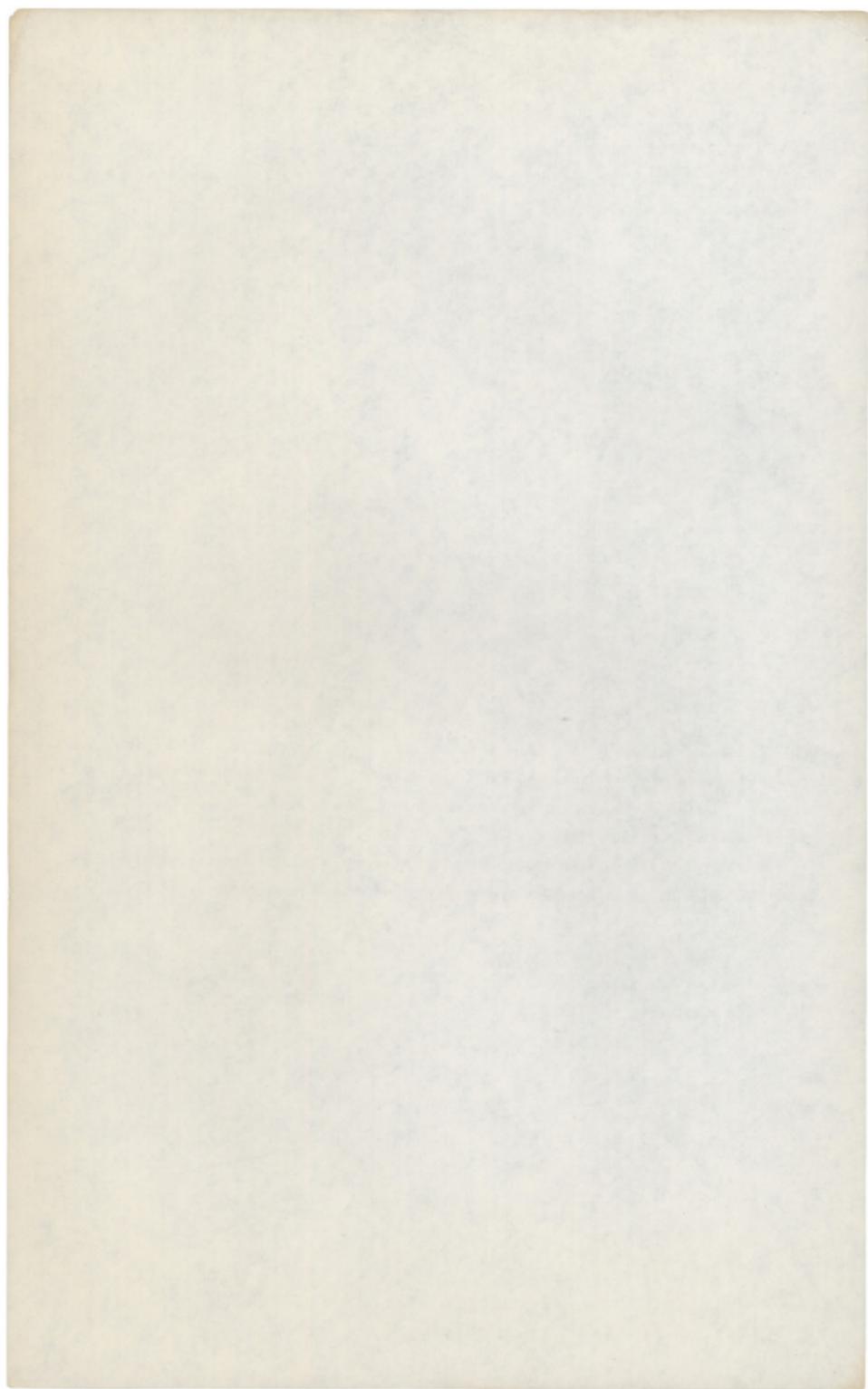

μόχθου καί της δουλειᾶς. 350 ἡρωίδες στήθηκαν μπροστά στά χιλιετήρια ἀποσπασματα. Καί τό χορό της τιμῆς τόν σφραγίη ἡ Ἐλεγκτρα Ἀποστόλου, ἰδρυτικό μέλος της ΕΠΟΠ, καί οἱ πολιτιστες Κούλα Ἀβλι καί Σταθοπούλου, πού μέ τό αἶμα τους σφράγισαν τή λευτεριά της ἑλληνικῆς Μακεδονίας.

)... Ἡ ἐπιθεση της δεξιᾶς βρήκε ἀπήχηση σέ ὀρισμένους κυβερνητικούς κύκλους. Γνωρίζουμε τήν κρίση πού πρῶτῃ ἡ Νεολαία τοῦ Κέντρου. Ἐξ ὄφλου, λοιπόν, ἡ μονοπωλή- σουν τῶ κίνημα της Νεολαίας μέ τίς πλῆτες της βίας; Με ἀτυνομικά μέτρα; Πιστεύουμε, πῶς καί τῆτιο θά'ταν γιά τήν ἡγεσία τοῦ Κέντρου - λῆθος ἱστορικῆς σημασίας. Ἦταν θά'ταν λῆθος μοιραῖο; Ἡ δεξιά δολοφόνησε μιά φορά τό Ἀμπράκη. Θέλει μήπως τό Κέντρο νά τόν δολοφονήσει γιά δευτέρη φορά;

) Ὅμως μπροῖνε ἔνα ἐρώτημα. Διαλύονται οἱ Ἀμπράκηδες; Διαλύεται ὁ ἄφρας, τό δέντρο, τό νερό, τό χῶμα, τό μυαλό; Διαλύεται ἡ πίστη, τό φρόνημα, τό ἰδανικά; Ἔναι καθαρῆ οὐτοπία ἄχθμα καί μιά τῆτιο σκέψη. Γιατί ἔμετε δε διοριστήκαμε. Ἐφωτρώσαμε πᾶν σέ τούτη τῆ μήτωμένη γῆ, ὅπως φωτῶνουν τό δέντρο. Ἐξεχρίσαμε σάν τό ποτάμι. Καί ἔχουμε τῆ δύωμη καί τῆ - διάρκεια τῶν ἰδανικῶν. Ἀτσολωμένοι μέσα στήν πῆλη θά χτί- σουμε τήν αὐριανή Ἑλλάδα της δημιουργίας, τοῦ πολιτισμοῦ καί της ἁρᾶς!

Ἐτό Περιεῖ, στίς 6 Δεκεμβρίου ἔπανε ^{τά γυαλιά} ἔμαστε ἔδα καί ὅποιος θά- λει νά μᾶς χτυπήσει πρέπει νά γίνει ἔδα καλύτερη ἀπό μᾶς. Αὐτός πού χτύπησε τό Ἀμπρά- κη εἶναι πολιτικά νεκρός. Ἄντίς πού θά χτυπήσει τόδε Ἀμπράκηδες θά εἶναι αὐριο τό ἔ- διο πολιτικά νεκρός. Ἀμπράκηδες, χελιδόνια της Μεγάλης Ἀνοξίας, προχωρεῖτε δημιουργικά καί μέ ἐνθουσιασμό νά χτίσουμε τήν δοξασμένη μας ὀργάνωση).

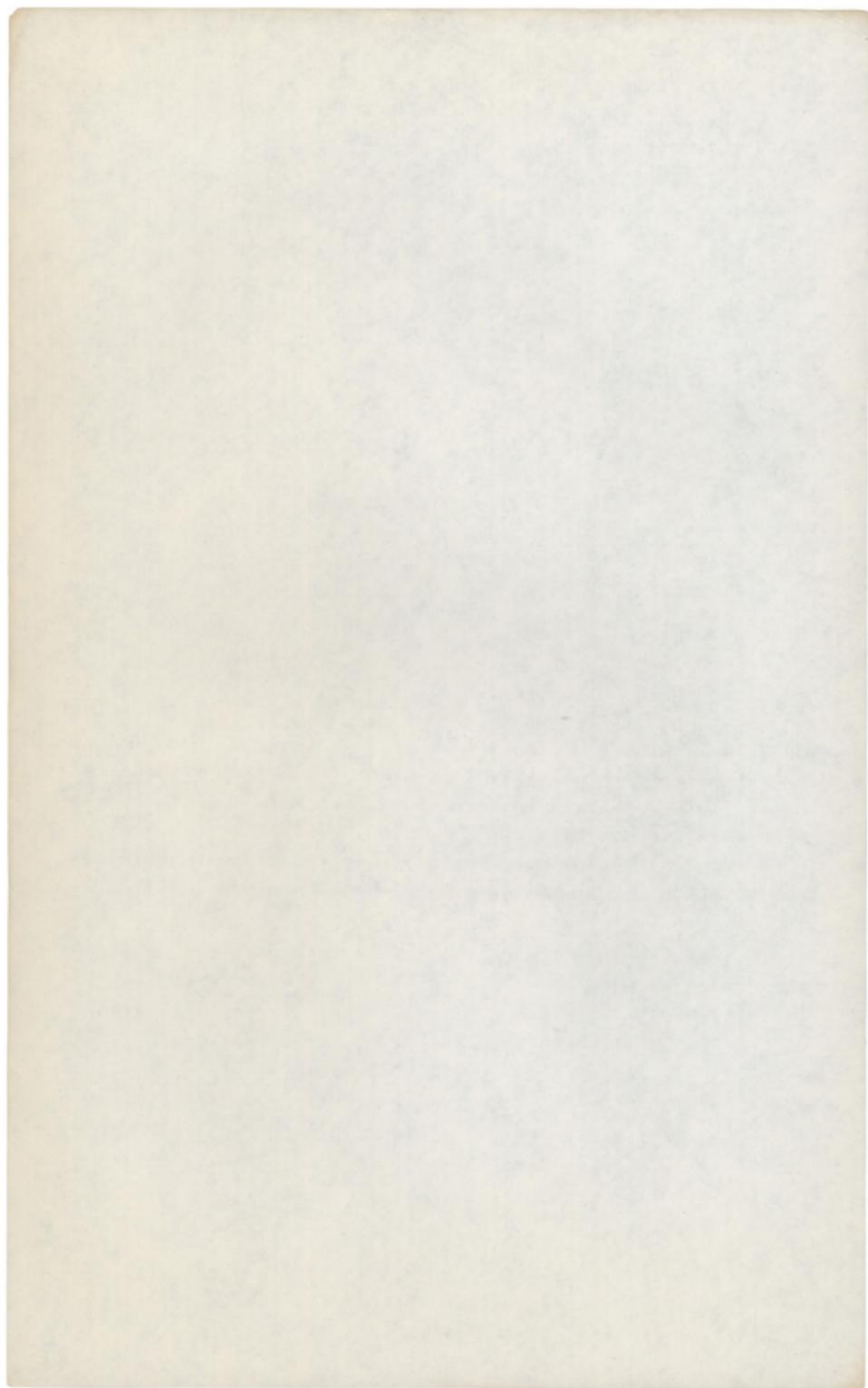
12

Το "Άξιον Έστί"

Το "Άξιον Έστί" είναι το συνδετικότερο έργο, που ο Μίκης δημιούργησε μέχρι σήμερα. Βασισμένο, όπως είδαμε, στην ομώνυμη ποιητική σύνθεση του Όδυσσα Έκβτη το έργο, με τη μορφή που του έδωσε ο Μίκης, άπαιτεί για το ένθεσμά του ^{μία} συμφωνική ορχήστρα και ^{μια} λαϊκή, με μπουζούκια, δύο σολίστ, έναν βιολοντσέλο-βιολι-και έναν λαϊκό τραγουδιστή, μικτή χορωδία και έναν ήθοποιό για άπαγγελλά. Ο Μίκης μελοποίησε όρισμένα ^{μόνο} κομμάτια της μεγαλοφυούς αυτής σύνθεσης. Διέστηρε τον ίδιο χωρισμό: Η Γένεσις, Τε Πόνη, Τε "Άξιον Έστί."

Το έργο γράφτηκε στην περίοδο 1961-1962. Ο Μίκης δεν ^{βρήκε} την εύκαιρία να το παρουσιάσει. Μόλις τώρα, το καλοκαίρι του 1964, ^{την} εύκαιρία να το παρουσιάσει ^{σε} διάκομη την "Κολομπία". Έξοποι οι δρυδίοι νομίζοντας, πώς με την "δημοκρατική" κυβέρνηση Παπανδρού, ήταν εύκαιρία να ^{πάρει} ο διωγμός του Μίκη, συμπροέλαβαν και το "Άξιον Έστί" στο πρόγραμμα του Φεστιβάλ Αθηνών.

Σε λίγες μέρες του ζήτησαν ^{το} ένθεσμά των ^{εργαλειών} και κείνος ^{το} έδωσε. Πάλι σε λίγες μέρες ήρθε η πρώτη όρνηση. Με άποκλειστέ ο Μαιδικώφησης. Γιατί; Γιατί βεβηλώνεται ο χώρος του θεάτρου. Ο Μίκης τους άπάντησε, πώς δεν μπορούσε να κάνει καμιά μεταβολή και πώς την εύθύνη ^{για} την ποιότητα ένθε έργου την έχει ο δημιουργός. ^{Οι} παραστάσεις διενδύουσαν ^{στο} άρχαίο θέατρο του Ηρώδου του Άττικού, κάτω από την Ακρόπολη. Παραστάσεις ^{κάθε} ^{μιας} ^{νύκτας} ^{και} ^{μιας} ^{ώρας} ^{μόνο} ^{αρχαίου} ^{δράματος}. Άγιο καιρό/έχει είχε τραγουδήσει ο Φράνκ Σιντράμκος ένα συγκρητισμό μελικώνικων τραγουδιών. Η πρόκληση ήταν φανερή. "Πελαγ μόνο να προσβάλλουν το Μίκη, έφροντες, πώς ά'όρνησαν να άποκλεισει το συγκρητιστή του, τον τραγουδιστή που ήταν ένα σύμβολο της (μουσικής επαγωγής) του. ^{Οι} ^{άρμυδίοι} του Φεστιβάλ πρότειναν να άνερθε το ^{πρωτότυπο} ^{στο} ^{θέατρο}. Μια παράσταση έχει άδ' ^{είταν} πραγματικά με ^{μια} μεγάλη νίκη του ("Άξιον Έστί") γιατί ^{είναι} το άρχαίο θέατρο χωρεί 3.000 θεατές, το Σαδίο χωρεί 60.000 και, ^{έν} ^{παρ'} ^{έλλο} ^{δα} ^{γέμει} ^{οι} ^{άρμυδίοι} ^{άδ} ^{το} ^{μετόνιων} ^{πικρά}. Όμως ο Όδυσσας Έκβτης άρνήθηκε αυτή τη λύση. "Έτσι οι δημιουργοί του ("Άξιον Έστί") ^{άπ} άφισσαν άπ το Φεστιβάλ. Σε μεταξά το γγονός αυτό ^{σε} ^{άπαντες} ^{επλάσεις} ^{του} ^{άρμυδίου} ^{ύπουργός} ^{προσπαδούσε} να εγμμε ^{ορίσει} ^{το} ^{πράγμα} ^{κι} ^{όλο} ^{το} ^{έμπλεξε}, ^{είχε} ^{άπ} ^{ήχηση} ^{στο} ^{κοινό}. ^{Έτσι} ¹⁹ ^{Οκτωβρίου} ^{το} ^{"Άξιον} ^{Έστί"} ^{παρουσιάστηκε} ^{τελικά}, ^{χωρίς} ^{καμιά} ^{κράτική} ^{ύπο} ^{στήριξη} ^{στο} ^{μεγαλύτερο} ^{κλειστό} ^{θέατρο} ^{της} ^{Αθήνας}, ^{το} ^{"Ρφέ"}. Σε συνέχεια έπαναλήφτηκε πολλές φορές. Ο δίσκος, που μόλις είχε κυκλοφορήσει, έλειπε συχνά άπ το καταστήματα, γιατί δεν μπορούσε να καλυφθεί η ζήτηση. Σε πνεύ λαϊκά τραγούδια, που περιλάβαινε το άρχαίο άγαπήθηκαν ^{όσο} ^{και} ^{άδ} ^{άγα} ^{τραγούδια} του "Επιτάφιου".

ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗ
ΧΟΡΟΣ

THE ΑΓΑΠΗ ΑΙΜΑΤΑ ^{δ'} ^ι ^{με}
Και χαρς άνερίδωτες με σκιδσαν
'Ορειδωθηκα μες στη νοτις των ανδρωπων
Μακρινη Μητερα Ροδο μου 'Αμδραντο

Στ' ανουχτς τη πηλαγ με καρτερεσαν
Κι μπομπιδες τρικαταρες και μου ρεσαν
'Αμωρατα μου νδ' χα κι εγω μιδν αγπη
Μακρινη Μητερα Ροδο μου 'Αμδραντο

Την 'Ιουλιο κἀποτε μισανοξσαν
Τς μεγαλο μετια της μες στη σπλδχνα μου
Την παρθενα ζωη μιδ στιχημη νδ φωτισουν
Μακρινη Μητερα Ροδο μου 'Αμδραντο

ΧΟΡΟΣ
ΨΑΛΤΗΣ

'Αγγιζεις τδ νου μου και πονετ τδ βρεφος της 'Ανοιξης!
Τιμωρετς τδ χερι μου και στη ακοθη λευκαζενται!

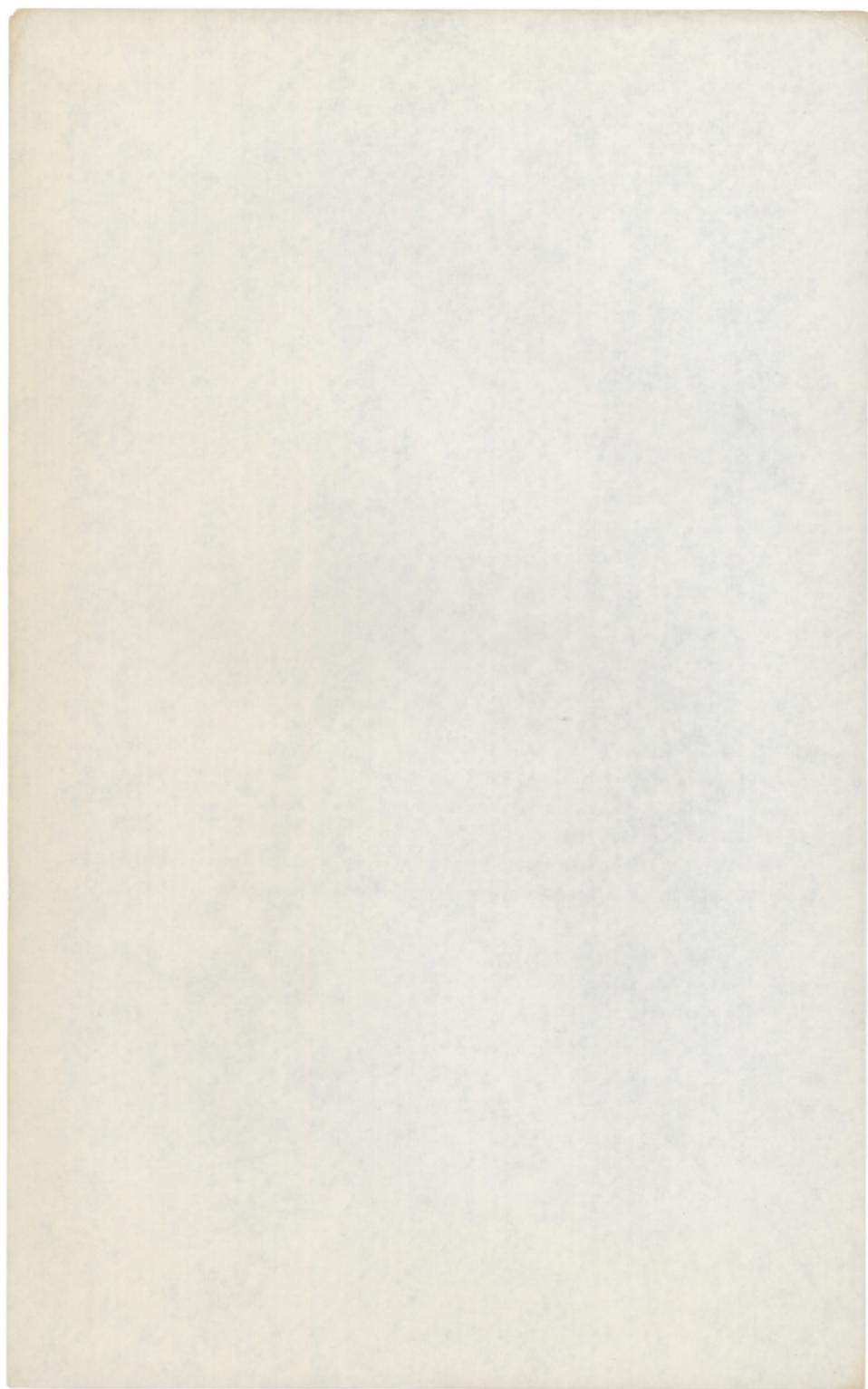
Πάντα πάντα περνες τη φωτις γιδ νδ φιδσεις τη λδμηη.
Πάντα πάντα τη λδμηη περνες
γιδ νδ φιδσεις φηλδ τδ βουνδ τη χιονδδοξα.

ΧΟΡΟΣ
ΨΑΛΤΗΣ

'Ομως τς τδ βουνδ; Ποιός και τς ες βουνδ;
Τς θεμλιδ μου σδ βουνδ
και τδ βουνδ σηκωνουν οι λαοι σδν ωμο τους
και πάνω τους η μνημη καζει
'Ακουτη βδτος!

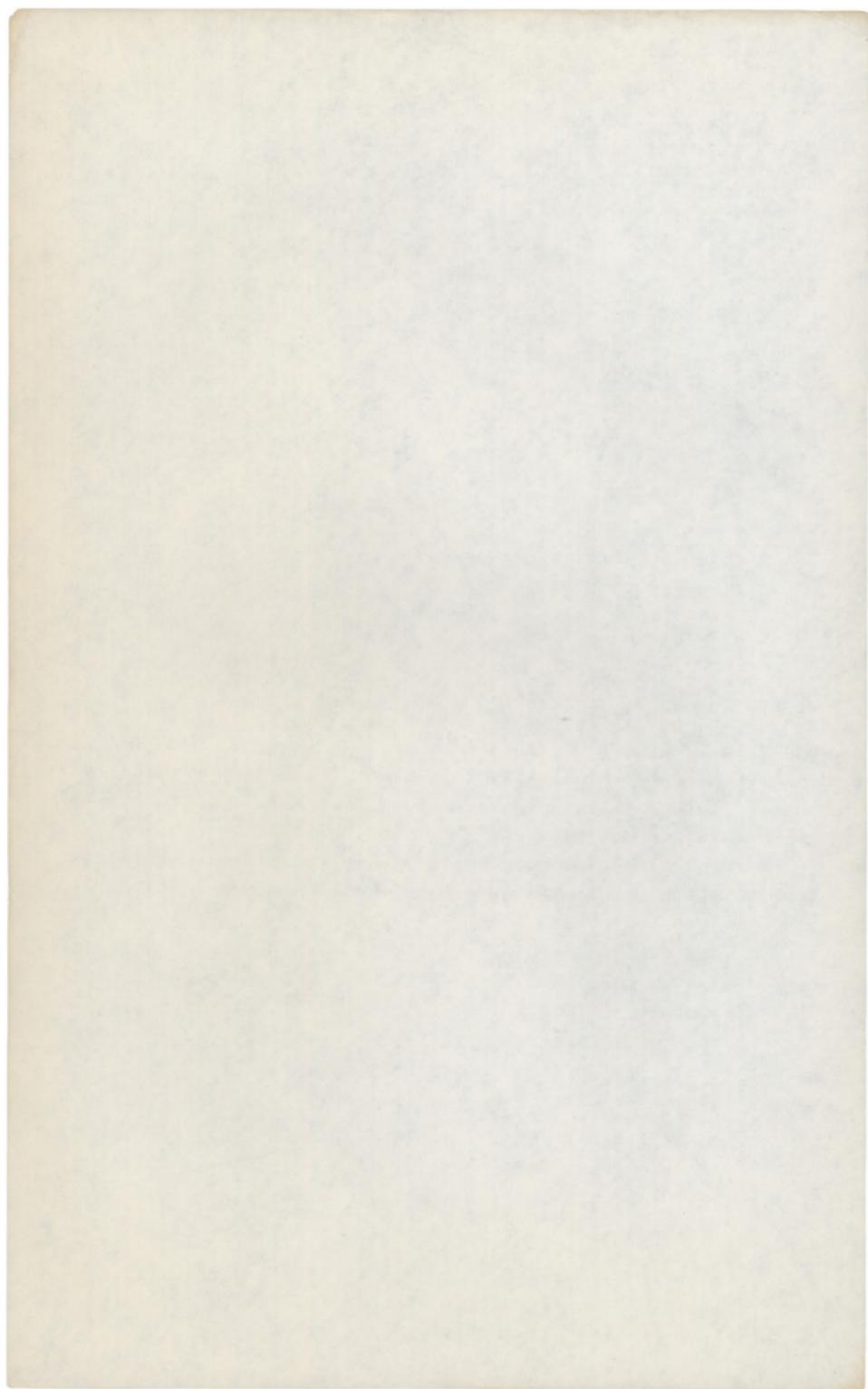
Οδυσσεας 'Ελεγος: "Ενας ποιητης, ερμητικος αν ανδρωπος, που μιδ-δνδ φορεσ βγηκε σ' ολη του τη ζωη νδ μιλησει γιδ τδ εργο του, η νδ 'δικαιολογησει" κει. Μιδ απδ αυτες τις εξηρσεις ηταν και η μελοποιηση του "Αξιον 'Εστι": "... Κανετς

από μεε δν είναι τελειος και τδ εργα γίνονται ββββα γιδ ν' άγαπηθουν η γιδ νδ λη-
σιμνηθουν άλλε και γιδ νδ κρεθουν υπεθουνα, "Άλλο ζήτημα, εν σδν άρστο τόπο μας ούτδ
δν συμβαίνει και τόσο συχνδ. Μες άρθουν οι άφοριστικες τδσεις, οι σδδαρτετες κατοδ-
κτε. Μες ενοχλετ νδ μεε βγδζουν απδ τις συνθηεις μας. Τδ τελος κατονεμε νδ μεε φταει.
τδ τοπο επειθη μεε στενεθουν τδ παποτσια μας. Και τους ανειρησες του "Αξιον 'Εστι
τουε στενεθουν πολλδ ελλα πρδγματα, άλλοςιμονο.... "Η Ποιηση εχει αυσημενος υποχρεω-
σεις, άφου εκεινδ στήν 'Ελλδδα απδ ενα "προκχωρημενο σημετο" και η Μουσικη εχει αυσημε-
νες δυσκολιες άφου, όπως εχει λεχθδτ, εκεινδ-στήν 'Ελλδδα πάλι- απδ ητδ ετος περπου
μηδεν". "Υπδρχει λοιπόν μιδ δλδκληρη παρδταση σημερα, καλοπιστη αυτη, που καταδικνει
στη σινειδση της του ειδουε ούτου τδ αυξευτη ποιησης και μουσικης)... Φοβδμαι, δε
οι απδφεις αυτες, κατδ ενα μεγαλο μερος όφελονται στη μακρά συνθηεια, που μεε εχει
κληρουσησει η άθη και που τήν υποδδλψαν οι εεστομικευμενες κοινωνιες, νδ νοομα-
τες Τεχνες σδ μονδδες εχωριστες και νδ θεωρεουμε βεβββληση τη αυξευτη τους.... "Υπδρ-
χουν άρκετδ παρδδεγματα) γιδ νδ άρκεσοουμε μεσα στήν

Ελληνική παράδοση, που υποστηρίζουν την αντίθετη άποψη... Το τελευταίο χρόνο συλλαμ-
 βάνω τον εαυτό μου να τρένει χωρίς να το επιδιώκει, σε εγρήματα νέων σταθερών μορφών, που
 που διευκολύνουν το πόημα να περάσει από το χώρο του βιβλίου στον χώρο της σκη-
 νής του θεάτρου ή της μουσικής και του τραγουδιού. Και επειδή συνήθισα να εμπιστεύο-
 μαι πολύ στο άπροσδιοριστο έκτενο ρεύμα που κινεί το χέρι μου, το άφηνα να δώσει στο
 λόγο, το έμφα ή το βήτα σχήμα της εμπνεύσεως που τον γέννησε... Ένας συνθέτης έχει
 τον δικό του τρόπο να αισθάνεται, την δική του προσωπικότητα, τις δικές του αισθητικές
 αντιλήψεις, και αυτό θα ζητήσει, αυτό πρέπει να ζητήσει να αποτυπώσει στο έργο, που έμμη-
 νεύει, άκριτως - όπως ένας σκηνοθέτης όταν έμμηνεύει ένα θεατρικό έργο. Πολύ περισσότερο
 μάλλον. Γιατί οι σκηνοθετικές αντιλήψεις αλλάζουν με το πέρασμα του χρόνου πολύ
 λιγότερο από τις μουσικές, αντίθετα από το γεγονός ότι στη μουσική έχουμε ένα
 φάσος ελευθέρως άφρανο, με ποικιλία δυνατοτήτων τόσο πλούσια, όσο
 πλούσια είναι και η ποικιλία των ιδιοσυγκρασιών... Και η άδεια της λαϊκής λει-
 τουργίας που συνλάβε ο Κίρκης θεοωραδής είναι, πιστεύω, από πολλές πλευρές
 με κατόκτηση της σύγχρονης μουσικής μας. Μ' αυτήν επέτυχε να αξιοποιήσει ανεκμετάλυ-
 τα στοιχεία από την παράδοση και να τα ένθεξε μέσα στο γνώριμο δικό του χώρο δίχως
 καθόλου ν' αλλοιώσει τα χαρακτηριστικά του. Έπετυχε επίσης να δώσει με πρωτότυπη
 φόρμα σ' ένα ποικίλο ύλικό, να το χωνέψει σ' ένα ένιστο σύνολο, και ν' άνεβάσει έτσι το
 έπιπεδο της λαϊκής μας μουσικής από την άπλη (παράδοση μελωδιών) στη (σύνθεση). Τέ-
 λος, άδίκη, και γι αυτό τον λόγο, επέτυχε να κρατηθεί σ' έπικοινωνία άρμονική τόσο
 με τον καλλιτεργημένο άκροσέ των άνωτερων δειώσεων όσο και με τον άπλο άκρο του
 τραγουδιού και των λαϊκών άργάνων-κι αυτό, άποδίδοντας ένα ποιητικό κείμενο, το έπα-
 ναλαμβάνω, συμπυκνωμένο και άσκολο-χωρίς η προσήθεια αυτή ούτε γι με σέγγη να
 τον κομματίσει. Προσωπικά, του άρεσε άκρη γι αυτό, και γι κάτι άλλο άδίκη.
 "Οτι με βόηθε να δώ ένα πόημα που ως τότε τό' άρεσε στις φασκίλες του άτομικού
 βιβλίου και της ιδιωτικής κάμαρας, μακριά, στην άπόσταση που δίνει-με την παρεμβολή
 μιας άλλης άπροσωπικότητας-σε κάθε έργο ή άντικειμενικοποίησή του. Τον παιδί που
 άνδράθηκε, όπως θα λέγαμε, κ' αισθάνθηκε ικανό να πάρει τους άρμούς μονάχο του. Έ-
 ναι εύτύχημα ότι στους άρμούς που πήρε συναντήθηκε με τα αισθήματα χιλιάδων άνθρώ-
 πων, που έβρουν να τραγουδούν, τι άγαπών, και που γι αυτόν τα στάματα ήσαν, από μια
 άρχη, προορισμένο".

ΕΝΑ ΤΟ ΧΕΛΙΔΙΟΝΙ	Y
Γι αυτό γυρίσει ο ήλιος	• κι η άνοιξη άκριβή
έφλεγε νεκρού χιλιάδες	• έφλεγε δουλειά πολλή
έφλεγε κι οι ζωντανός	• να ναι στους προχούς :
	• να δίνουν το αίμα τους.
έφ μου Πρωτομάστορα	• μ' έχτισε μέσα στο βουνό
έφ μου Πρωτομάστορα	• μ' έκλεισε μέσα στη δάσασα!

- Πάρθηκεν ἀπὸς Μάγους • τὸ σῶμα τοῦ Μαγιοῦ
- Τέ'χουνε θάψει σ' ἐνὶ • μνήμα τοῦ πλάγου
- Σ' ἔγνα βαθὺ πηγῶδι • τὸ' χουνε κλειστό
- Μύρισε τὸ σκοτὸ • δι κι ὄλη ἡ Ἄβυσσο.
- Θε' μου Πρωτομάστορα • μῆσα στὲς πασαλιε καὶ Σὸ
- Θε' μου Πρωτομάστορα • μύρισε τὴν Ἄνδρασα!

«Ἦναι τὸ χελιδόνι)... (Αὐτὸ εἶναι τὸ τραγοῦδι τοῦ Λαμπράκη), λέει σ' ὄποιον [] δεῖ μπρο-
 στὸ του, τοῦτε τὲς μέρες, ὁ Νίκης, Κλεῖνει τὸ μάτι. Ἡ 27η ἐπιμενὴ Μαραθῶνια Πορεία θὰ τὸ
 τραγοῦδενε πεντακόσιες χιλιάδες κέσμου)...»

Η ΜΕΤΑΛΗ ΕΞΟΔΟΣ

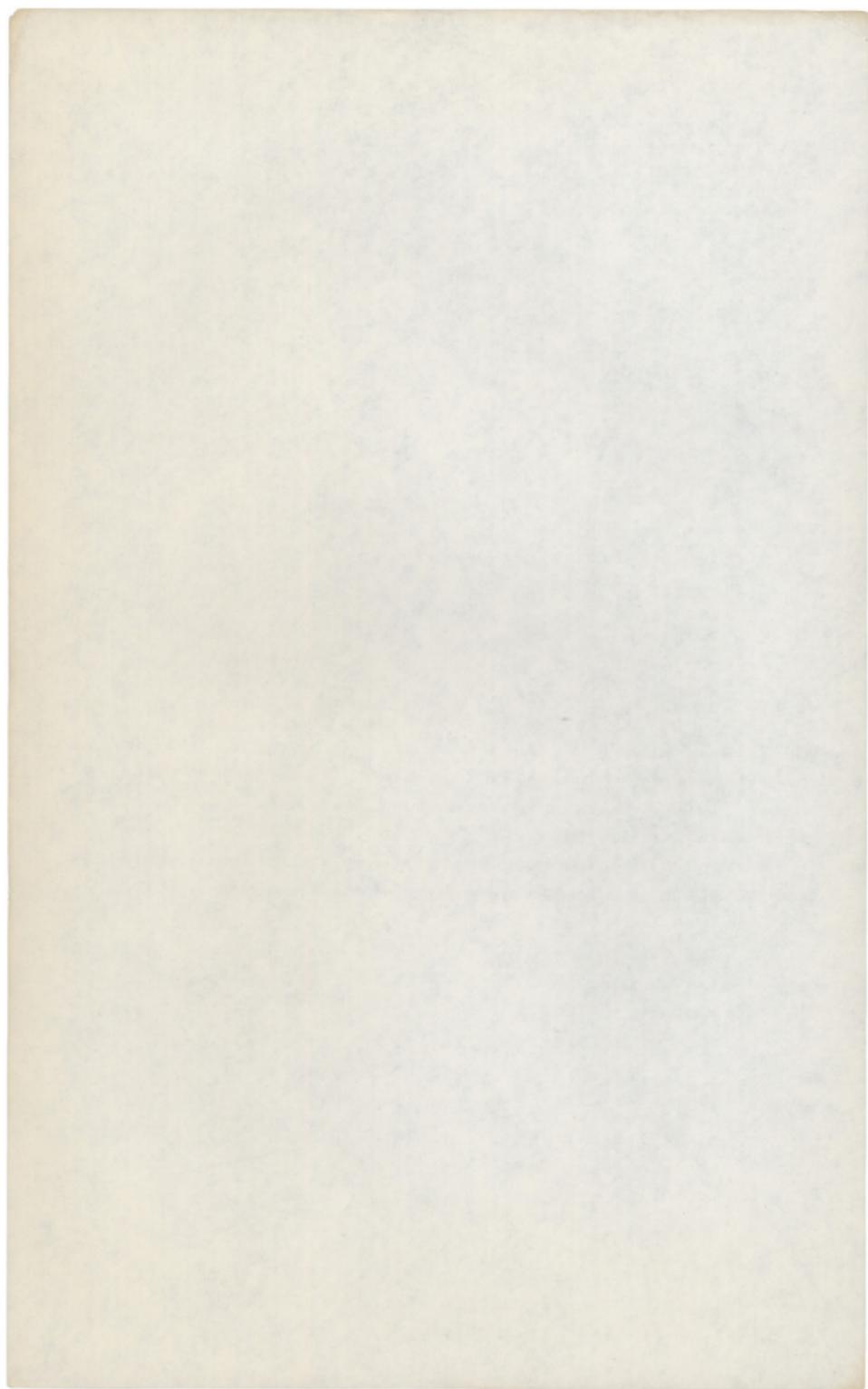
ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ **ΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ** ἔκρινε ἔκριναν σύναξη μυστικὴ τὰ παιδιὰ καὶ λάβανε τὴν ἀπόφαση,
 ἐπειδὴ τὸ κακὸ μονότοπον πληθύναν στήν πρωτεύουσα, νὰ βγοῦν ἔξω σὲ ὄρους καὶ
 σὲ πλατεῖες μὲ τὸ μόνο πρῆγμα ποὺ τοὺς εἶχε ἀπομείνει: μιὰ παλῶμα τόπον κατὰ
 πρὸ τὸ ἀνοικτὸ ποικίμισο, μὲ τὲς μαῦρες τρίχες καὶ τὸ στρυροῦδι τοῦ ἡλίου.
 Ὅπου εἶχε κρῆτος καὶ ἔξουσιὰ ἡ Ἄνοιξη.

Καὶ ἐπειδὴ σίμωνε ἡ μέρα ποὺ τὸ ἔβλεπε εἶχε συνήθειο νὰ γιορτάζει τὸν ἄλλο
 Ἐγκωμῶ, τὴ μέρα πάλι ἐκρίνη ὄρισαν γιὰ τὴν Ἔσοδο. Καὶ νωρὲς ἐβγήκανε κατα-
 μπροστὰ στὸν ἥλιο, μὲ πᾶνου ὡς κῆτου ἀπλωμένη τὴν ἀφοβὴ σὲ σμαῖλα, οἱ νεοὶ
 μὲ τὰ προσημένα πῶδια ποὺ τοὺς ἔλεγαν ἀλήτες. Καὶ ὀκλουθοῦσαν ἄντρες πολλοί,
 καὶ γυναῖκες, καὶ λαβωμένοι μὲ τὸν ἐπίδεσμο καὶ τὸ δεκανίκιο. Ὅπου βρέπε
 ἕξωφνα στήν ὄψη τους τόσες χαρακίε, ποὺ ἄγερε εἶχανε περῶσαι μέρες πολλε
 μὲσὰ σὲ λίγην ὥρα.

Τέτοιαι λογίε ἀποκοτιε, ὡστὸσο, μαθόνοντας οἱ ἄλλοι, σφῶδρα τερῶθηκαν. Καὶ
 φορεε τρεῖτε μὲ τὸ μάτι ἀνάμετρώντας τὸ ἔχει τους, λάβανε τὴν ἀπόφαση νὰ βγοῦν
 ἔξω σὲ ὄρους καὶ σὲ πλατεῖες, μὲ τὸ μόνον πρῆγμα ποὺ τοὺς εἶχε ἀπομείνει:
 μιὰ πῆχη φωτιὰ κατὰ ὅπ' τὰ σῆδρα, μὲ τὲς μαῦρες κόνες καὶ τὰ δόντια τοῦ ἡλίου.
 Ὅπου μῆτε κλῶνος μῆτε ἀνάθε, δάκρυο ποτὲ δὲν βγαλαν. Καὶ χτυποῦσαν ἐπου-
 νά' ναι, σφαλώντας τὰ βλέφαρα μὲ ἀπόγνωση. Καὶ ἡ Ἄνοιξη ὄλοφνε τοὺς κρούνε.
 Ἐὰ νὰ μὴν ἦταν ἄλλος ὄρος πᾶνω σ' ὀλόκηρη τῆ γῆ γιὰ νὰ περῶσαι ἡ Ἄνοιξη
 πορὰ μονάχα αὐτόθε, καὶ νὰ τὸν εἶχαν πᾶρει ἀμῆλητοι, κοιτάζοντας πολὺ μακριὰ,
 πρὸ ὅπ' τὴν ὄκηρη τῆς ἀπελπισίθε, τῆ Γαλήνη ποὺ ἔμελλαν νὰ γίνων, οἱ νεοὶ μὲ
 τὸ προσημένα πῶδια ποὺ τοὺς ἔλεγαν ἀλήτες, καὶ οἱ ἄντρες, καὶ οἱ γυναῖκες, καὶ
 οἱ λαβωμένοι μὲ τὸν ἐπίδεσμο καὶ τὸ δεκανίκιο.

Καὶ περῶσαν μέρες πολλε μῆσα σὲ λίγην ὥρα. Καὶ θέρσανε πληθὸς τὸ θηρ-
 α, καὶ ἄλλους ἐμάτωσαν. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα ἐπέστησαν στὸν τοῦχο τριάντα.

Μετὰ τὲς δύο συνουλές τοῦ Ἡ' Ἀξίου Ἐστέ" στήν Ἀθήνα, ἔκανε τῆ δευτέρη, μετὰ τὸ 1961,
 μεγάλη περιοδεία τοῦ (13 πόλειε, 26 συνουλές, 40.000 ἄκροατέε). Ἡ Θεσσαλονικὴ τὸ εἰσιτη-
 ρισο πουλιόντουσαν στὴ μαῦρη ἀγορὰ, σὲ δεκαπλάσια τιμῆ. Ἡ Πάτρα ἔσπασαν τὲς πῶρες τοῦ
 θεάτρου, ἀπὸ φόβο, ὅτι θὰ μείνουν ὀπ' ἔξω. Ἡ Ἀθήνα ἦρε καὶ ἡ πυροσβεστικὴ, γιὰ τὸ πνεῦ-
 ματο εἶχαν ἀνάθει. Καὶ ἡ σῆση τῆς ἀστυνομίεσ. Ἡ ὠδύεται ἡ ὄλη τὸ φοβήμα, κῆριε Παπαν-
 δρέου. ... Ἐτὸ πρῶτο μὲ οἱ μῆθετε μὲ πλησίαζαν κρυφὰ-μὲ τρέβο θὰ ἔλεγα-λέε καὶ δὲν
 ἦμον σινδῆτε (ἡ ὄκμα [] καὶ βουλευτέε) ἀλλὰ περιοδεῖων πρῶτωρ Φλίπερε. Οἱ στρατιώ-
 τεε ἔχων τὴν ὄδεια ἐξόδου. Ἀπλοδὴ κλεῖνονταν ἀπὸ τὲς 7 σὲ 8 στρατῶνα, λέε καὶ δὲν διηθε-
 να τραγοῦδια, ἀλλὰ πυροβολαρχία μπλοκῶκε. Καὶ τὸ πῶ ὀλιβερε: οἱ δημόσιε ἀρχε (νομάρ, ἔρε,
 δικαστέε, ἀξιωματικὸ) δὲν πλησίαζαν τὸ δάκρυ ὅπου ἔκανα μουσικὴ σὲ ἀκτίνα ὀσφαλέε. Ἡ ἄλ-
 να, ὅτι εἶπε τὸ τελευτῶτο δὲν συνέβαινε ἐπὶ καρραμονίεσ. Ἀπλοδὴ σ' ὄ, τι μὲ ἀφορῆ ἡ ἐχορικὴ

στέση του κήθεστος έχει βελτιωθεῖ ἐπὶ τὸ χεῖρον. Καὶ τὸ ἀπερίως πλέον θλιβερό: Ὁ τῶ-
 πος, ὁ περίφημος ἑλευθερος τύπος, τοῦ περισημου ἑλευθερου κόσμου μεταβλήθηκε σ' ἓνα τε-
 λειο τυμπανιστὸ πῶμα δημοκρατικῆς στρουθοκομήλου. Ἦς ἀγνόησε παντελῶς καὶ ἡ δυσσομία
 ἠδὲ τὴν πτωσίην τῶν ὑπολοίπων τῆς πρωτοτύπου αὐτῆς δημοκρατίας μὲς περιφλουτεῖ [redacted]
 ἕως ἀσφυζίας... Ἄσπε ἡ ἐπόμην τοῦ (Ἄξιον Ἐστί) μὲ βίσκεει καλὸ ὠρμισσμένο μπροστὴ
 στὴν ἈΡΗΝΗΝ καὶ στὴν ΠΡΟΚΛΗΝ, Τὴν ἀντιμετώπισα καὶ ἄλλοτε. Καὶ νομίζω νικηθερῶ). (ΕΠΙΘΕ-
 ΟΡΗΝ ΤΕΚΟΝΕ, τευχος ΙΙΒ).

ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ / 64

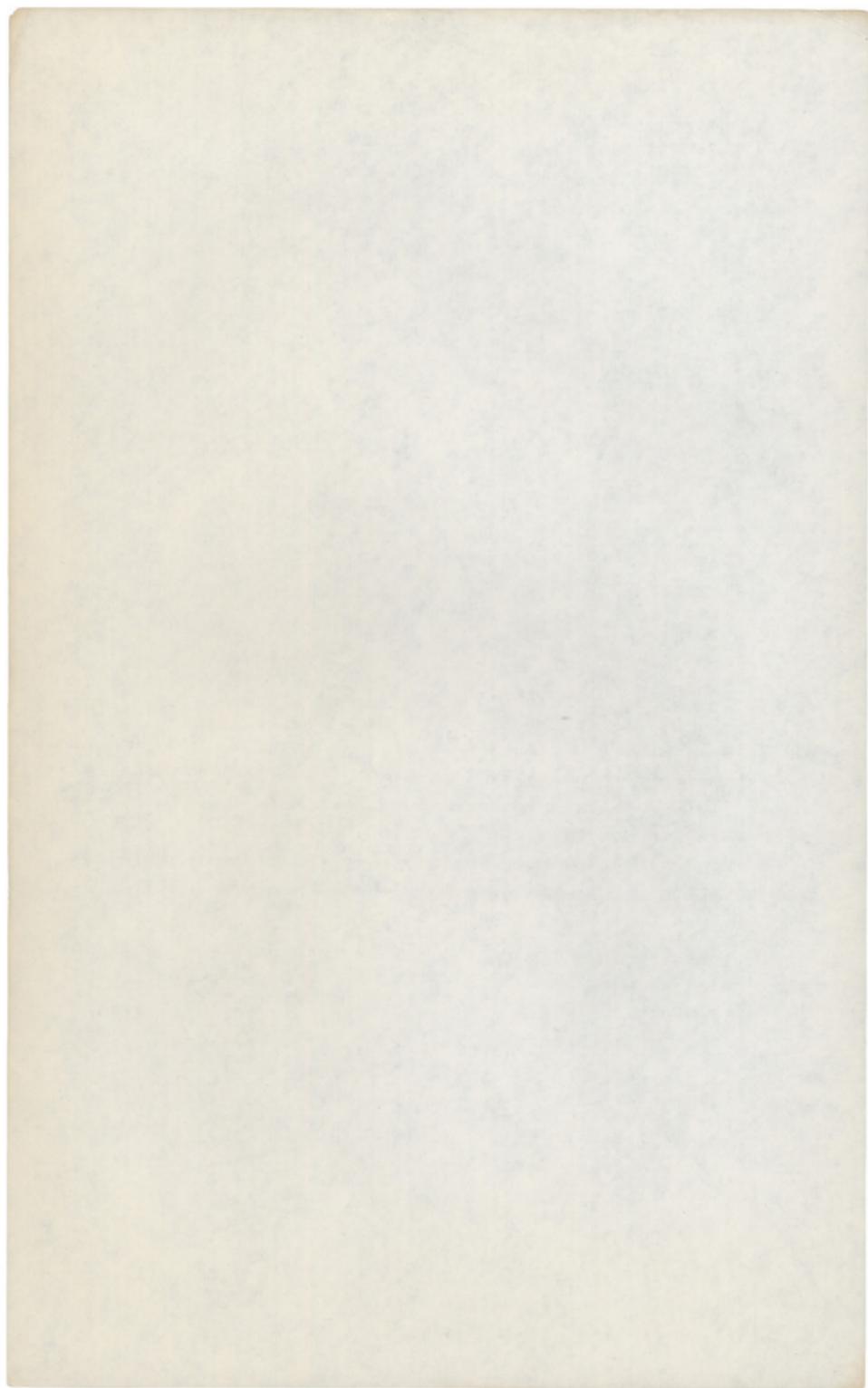
ΑΝΑΓΝΩΣΤΕ

- ΧΡΟΝΟΥΣ ΠΟΛΛΟΥΣ** μετὰ τὴν ἄμνησιν τοῦ τῆν εἶπαυε ἄρετῆ μέσα στίς ἐκκλησιασε
 (Και τῶν) Ἀεθῆνα πολιῶν ὄστων καὶ γυνίσε ἀραυισσένες τ' οὐρανοῦ σαράνον-
 τος ἡ κατωγίδα ποῦ δὲ γεννήσει ὁ νοσε τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ τῶν ἀρχῶν κυβερνη-
 τῶν τῶν ἔργα πληρώνοντες ἡ ἕτσαις, δὲ φέζει. Ταραχὴ δὲ πῆσει στὸν Ἄδη, καὶ
 τὸ σάνδωμο δὲ ὑποχωρήσει ἀπὸ τὴν πῆση τῆ μεγάλη τοῦ ἡλιου. Ποῦ πῶτα δὲ
 κρατήσει τίς ἀγχιόδε του, σημάδι ὅτι καίριος νὲ λῶβουε τὸ ὄνειρο ἐκδίκηση.
 Καὶ μετὰ δὲ μιλῆσει ἐν πετ' ἔξερσισε Ποιητῆ, στὸν εἶωνα σου, λ' ἔγε, ἐφ βλεπίει·
 -Βλέπω τὸ φῶν, ἄλλοτε ἀλοζονικῶ, παραδομένο στὴ σῆμα καὶ στὸ εἰνόχορτο.
 -Βλέπω τὸ πελίκια στὸν ἄρα σκίζοντας προτομικε ἄτοκρατόρων καὶ Στρατηγῶν.
 -Βλέπω τὸς ἐμπόρους νὲ εἰσπράττουε ἀκρόβοντας τὸ κέρδος τῶν δικῶν τους πτω-
 μόνων.
 -Βλέπω τὴν ἀλληλουχίε τῶν κρηῶν νοσημάτων.

 -Βλέπω τοῖς Στρατοδίκαις νὲ καίνε σὸν κερία, στὸ μεγάλο τραπῆλι τῆς Ἄναστέ-
 σωε.
 -Βλέπω τοῖς Χωροφυλάκοις νὲ προσφῶν τὸ σῆμα τους, θυσία στὴν καθαρότητα
 τῶν οὐράνων.
 -Βλέπω τὴν ἔπανδοση φυτῶν καὶ λουλουδιῶν.
 -Βλέπω, φησὶ, μὲ σεοῦς αἰθέρες τὸ ἔργα τοῦ Πουλιῶν.

Καὶ τῶν ἀρχῶν Κυβερνητῶν τῆ ἔργα πληρώνοντας ἡ [redacted] ἕτσαις, δὲ φέζει. Ταραχὴ
 χὴ δὲ πῆσει στὸν Ἄδη, καὶ τὸ σάνδωμο [redacted] δὲ ὑποχωρήσει ἀπὸ τὴν πῆση τῆ
 μεγάλη τοῦ ἡλιου. Ἄλλῃ πρὶν, ἰδοῦ δὲ στενάζουε οἱ νοεὶ καὶ τὸ σῆμα τους θναί-
 τισ δὲ γερῶσει. Κουρμῆνοι κατὰδικοὶ δὲ χτυπήσουε τὴν καρβῆνα τους πῶνω
 στὴ κόγχελα. Καὶ δὲ θειδῶσουε ὅλα τὰ ἔργοσῆσαι, καὶ μετὰ πάλι μὲ τὴν ἔπιτα-
 ση δὲ γερῶσουε, γιὰ νὲ βγῶλουε ὄνειρο συντηρημένα σὲ κοντιὰ μυριάδες, καὶ
 χιλιάδες λογιῶν ἐπιρσιωμένη ὄση. Καὶ δὲ ῥῶουε χρόνια χλωμὰ καὶ δόνοτα με-
 σα στὴ γῆρα. Καὶ δὲ ἄρ' ἡ καθένας τὸ λίγα γράμματα τῆς εὐτυχίας. Καὶ δὲ ναι
 τὰ πράγματα μέσα του ὠρατο ἐρεβίσι. Τότε, μὴν ἔχοντας ἄλλη ἔερεσι, ποῦ νὲ θρη-
 νῆσει ὁ Ποιητῆς, τὴν ἕγεια τῆς κατωγιδῆς ἀπὸ τ' ὄνουτῶ [redacted] σῆθη του ἄειδ-
 ζοντας, δὲ γυρίσει γιὰ νὲ σταθεῖ στὸ ὠρατο μέσα ἐρεβίσι. Καὶ τὸν πρῶτο [redacted] λῶ-
 γο του ὁ στεργός τῶν ἀνθρώπων δὲ πετ' ν' ἀψηλώσουε τὸ χεῖρο, ἡ γυναικα στὸ πλάι
 του σὸν ἄγχιό τοῦ ἡλιου νὲ βγῆ. Καὶ πάλι δὲ λατρεψῆ τῆ γυναικα καὶ δὲ τὴν
 πλαγιάσει πῶνω στὸ χεῖρο καδῶ ποῦ [redacted] ἔτόχη. Καὶ δὲ λῶβουε τὸ ὄνειρο
 ἐκδίκηση, στὸς αἰῶνες τῶν αἰῶνων!

Στίς ταβόνες, στὸ καστατήματα δέσκων, στοῦς διδέρμοις τοῦ Πανεπιστημίου, στίς διαθηλώσει
 ἀκούγουεσι καὶ πάλι κῆτι παρῆενα τραγοῖδια. Τὸν φταχτῆ τῶν ἔφρων τῶρᾶ ὄλοι. Ἄφν
 μορρεῖ νὰ ναι ἄλλοσ ὁ τραλλῶσ [redacted] ἢ ἔνα τὸ χελιθόνι κι ἡ Ἄνοιση ἀκριβῆ...
 Ἡδὲ κορίτσιᾶ μου πῆδος γιὰ τοῖς αἰῶνες ἔχουν-τ' ἀγῶρια μου νουφῆκια κρησῶν καὶ δὲν
 κατῆχουν... (Ἦχε ἀγῶπης σῆμασ μὲ πορφύρωσαν)... (Ἦχε δικαιοσύνης ἡλιος νοση...). Ἄκου,
 [redacted] ἡλιε νοση! Ἄραγε [redacted] νὰ ναι ὁ ἕδιος ἔκεῖνος ἡλιος, ποῦ γιὰ νὲ γυρίσει δὲλα

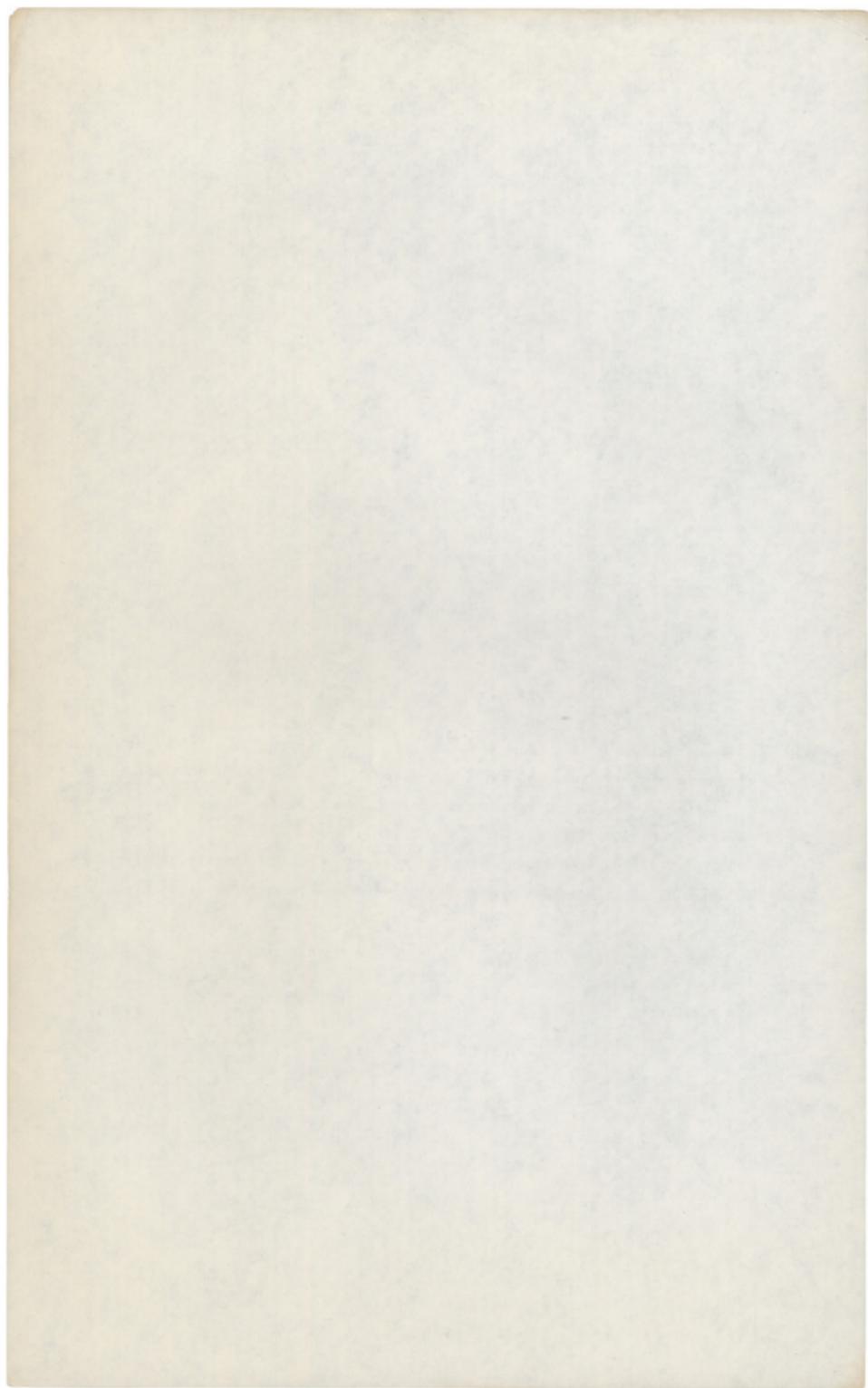
δουλειά πολλή); ἄλλοι δὲ λένε ὅτι οἱ ποῖοι γέροι. Καὶ τὸν ἀγοποῦν τὸ κέικη, ἀλλὰ αὐτὸ κατανα-
φ τὸν βλαστῆμα. Τίς τὸ θλίβει τὰ κέρματα; ἢ τὴν ὕλην
α μουσική τρεῖς μυστήρια λέγει! Ἐλύτης, λέγει! Κι ὁ κριτικὸς ποῦ οὔτε κέικη καταλαβα-
νει ^{λεξι}, τὸ φωνάζεται πῶς εἶναι καὶ στήνεται σὲ μικρὸ φωνὸν ἀνάμεσα σὲ τόσα ὄργα-
να... βιολιό, πιάνο καὶ μπουζούκια, χορωδίες καὶ ἡθοιοποιούς; Πάντως, κατὰ τὰ ἔθνη, μὲν ἴσως
ἀνοίγει τὸ στόμα του, ἀνταρχειάζουν ὅλοι, ^{οἱ} καταλαβαίνουν κι ἄρα ὄχι.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗ **ἈΝΟΙΓΩ ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΜΟΥ** ● κι ἀναγγελλίσει τὸ πλῆθος
ΧΟΡΟΣ Καὶ παίρνει τὰ λόγια μου ● στὲ σκοτεινὰ τοῦ τίς σηλήσει
 Καὶ στὲ φώκις τὲς μικρὰς ● τὸ φειθρῆζει
 Τὲς νύκτες ποὺ κλαῖν ● τῶν ἀνθρώπων τὰ βόσανα.

Καράϊω τὲς φλέβες μου ● καὶ κοκκινίζουν τὸ θυρεῖρα
Καὶ τὰρκοῦλα γίνονται, ● στὲς γειτονιὰς τῶν παιδιῶν
Καὶ σεντόνια στὲς κοπέθ λες ποὺ ἀγρυπνοῦνε
Κρυφά γιὰ ν'ἀκοῦν ● τῶν ἑρώτων τὰ θάματα.

Ἐφ'λίγο ἡ ἔκκληση ἔφυγε. Ὁ κέικη ἔκρινε καλῶς. Ἐφριε αὐτὸς τὸ κέικη, Κι ὁ κόσμος ἔρχισε
νὰ τρεῖσι τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ ν'ἀγοράζει τὸ "Ἄλιον Ἔστι", τὸ ποιητικὸ κείμενο, ποὺ
ἔρχισε νὰ πολλοπλασιάζει τὲς ἐκδόσεις του. Κι ὁ ἔθνος ὁ κέικη ἔφερε τὲ βημὰ εἶχε κά-
νει μὲ τὸ "Ἄλιον Ἔστι". Ἡ ἄντισταση καὶ ὁ ἐμφύλιος ἔγρηθοσαν μέσα ἀπὸ τὸ κείμενο
τοῦ Ὄδυσσα Ἐλύτη γιὰ νὰ ποῖσσουν ἕλλη μὲν φορὰ τοὺς Ἑλληνες, νὰ τοὺς θυμίσουν, νὰ
τοὺς κένουν περήφανους καὶ σκεφτικοὺς. Οἱ μικροὺς, οἱ κομπλεξικὸς, οἱ ἀντιδραστικοὺς,
πάντα λιγώτεροι καὶ μινιμοῦριζον, μονολογοῦσαν. Ποὺ ν'ἀκούστον; Ἡ νεολαία ὁλόκλη-
ρη μὲν χάραε τραγουδοῦσα.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗ **ΘΕ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΗΛΙΕ ΝΟΤΤΕ** ● καὶ μυροῦναι σὲ δοξαστική
ΧΟΡΟΣ μὴ παρὰκαλῶ σε μὴ ● λημονῶτε τῆ χώρα μου!
 Ἄρτομορφα τὰ ἔχει τὰ ψυχὰ βανά ● σὲ ἡφίστασια κλήματα σερὰ
 καὶ τὰ σπῆτια τὰ χερσὶ ● σὲ τοῦ γλαυκοῦ τὸ γειτόνεμα!
 τὸ πικρὸ μου χεῖρα μὲ τὸ κεράτι ● τὸ γυρῆνω πρὸς ἀπ' τὸν Καίρειο
 τοὺς παλιούς μου φίλους κχῶ ● μὲ φοβέρες καὶ μ'αἵματα!
 Τὴς δικαιοσύνης ἤλιε νουτὲ ● καὶ μυροῦναι σὲ δοξαστική
 μὴ παρὰκαλῶ σε μὴ ● λημονῶτε τῆ χώρα μου!

Sabotage in der Nacht

13

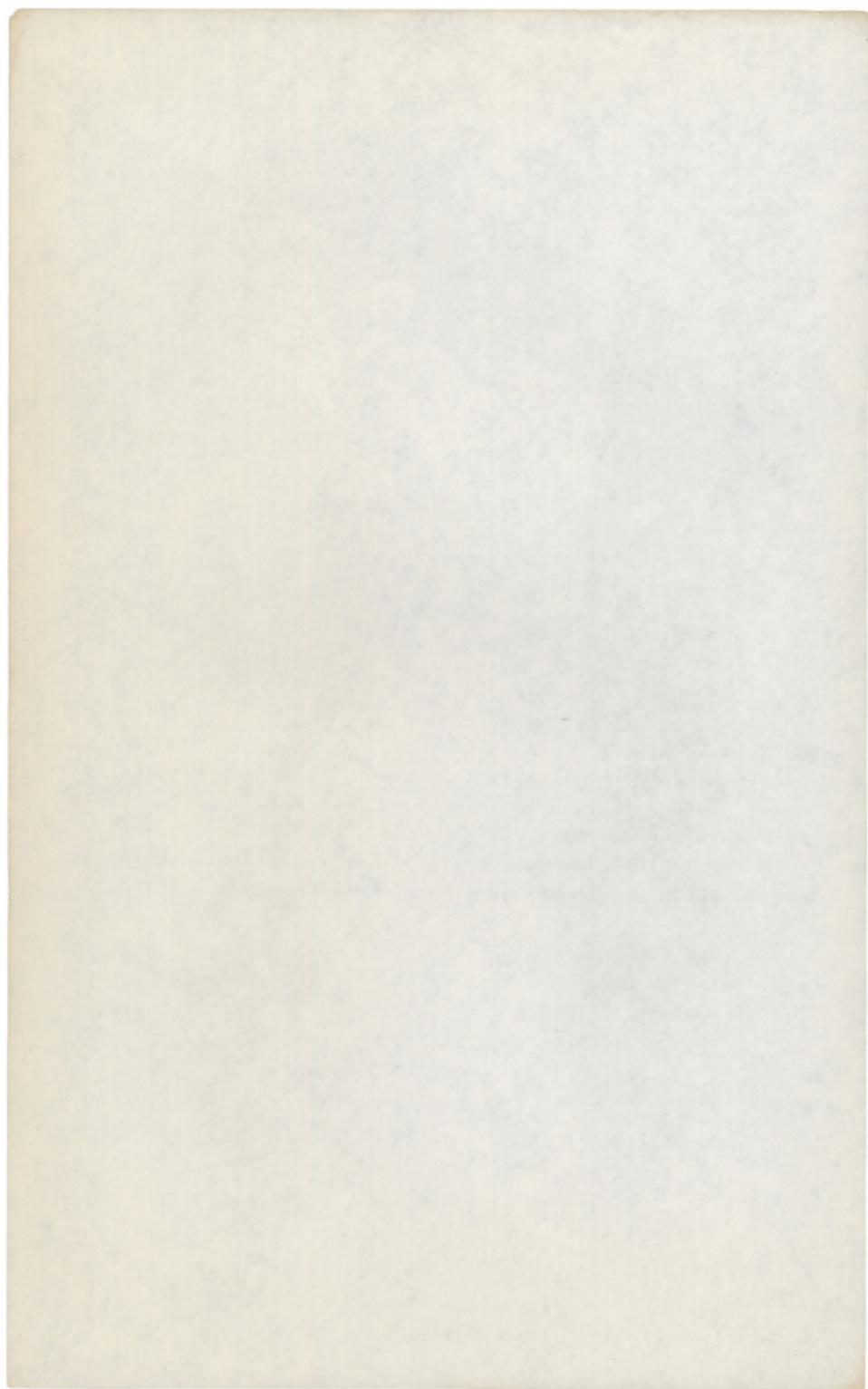
Ο "Εκτακτικός" Κ. Παπαδόπουλος...

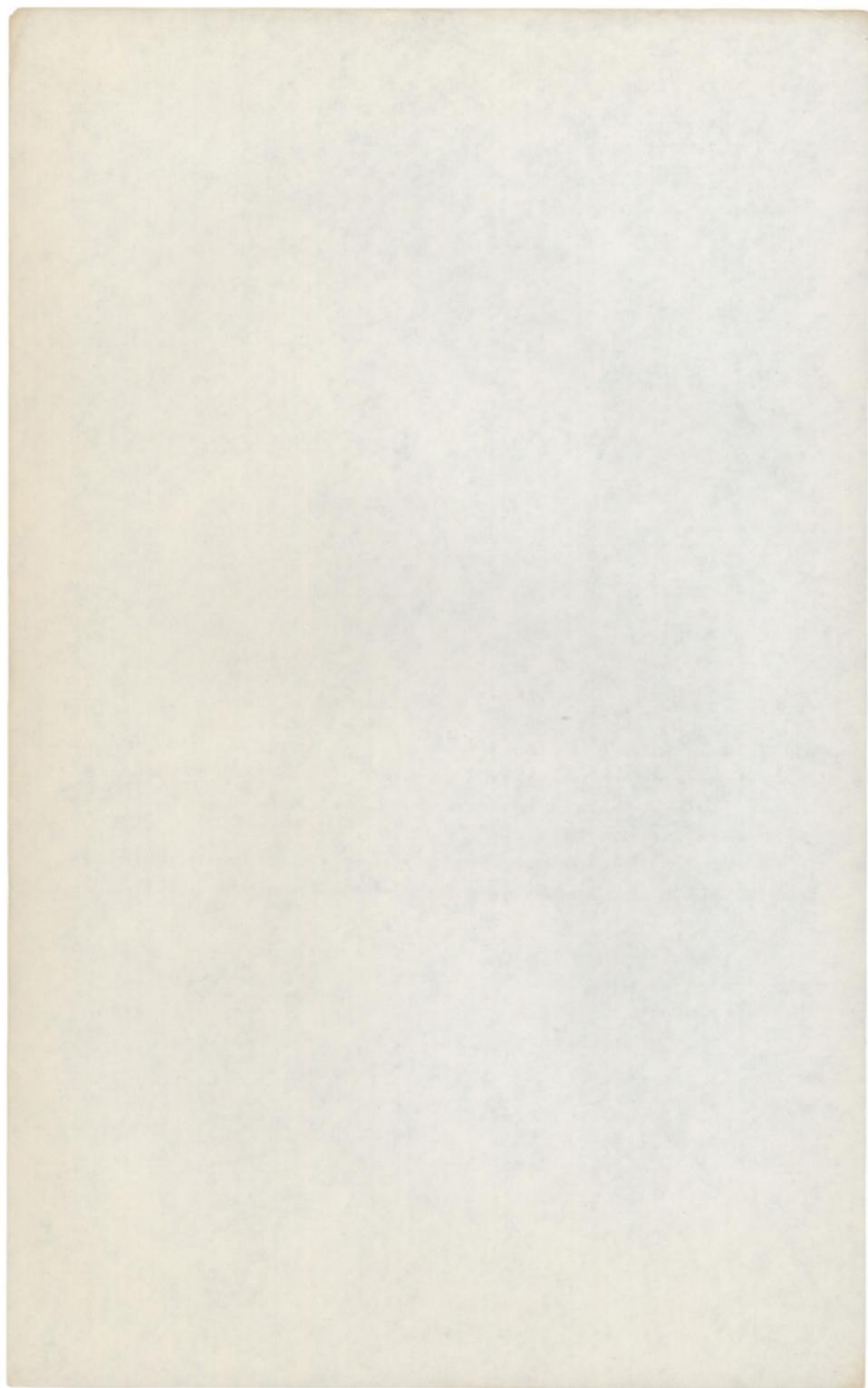
104

Όσο από 1964-Έχουμε φτάσει κιόλας στο Δεκέμβριο-σημειώθηκαν πολλές, σοβαρές πολιτικές
 ξεπελάσεις με βασικό μοτίβο την ολοένα δεινόμενη αντίθεση ανάμεσα στην ΕΡΣ και στο Κέν-
 τρο. Η δεξιά παράδωσε τμήρ ύπουργικό χαρτοφυλάκιο, άλλω κρήτησε την έλευσα. Η κυβέρνηση
 Παπανδρέου, καθώδε κερνούσαν οι μήνες, Έκανε Έναν άπελπισμένον άγώνα γιά νά έντοπίσει
 το(ε)κ(α)λι(ε)δοκ(ρ)τορ(ε)ι), που ήταν σκορπισμένοι σές δημόσιες ύπηρεσίες, στήν Κρητική Ύπη-
 ρεσία Πληροφοριών, σέδ Πεντέγων, σέδ Έώματα Άσφαλείας και φυσικά σέδ Παλάτι, που είχε
 κιόλας τοποθετήσει μερικούς ύπουργούς-τοποσητήτες, μέσο στήν κυβέρνηση. Λίγο μετά τίς
 εκλογές του Φλεβέρη, στίς 5 του Μάρτη, πθανε ο βασιλιάς Παύλος Α΄, Ένας Ένδραμος Έθουλος,
 που άποφασίζει κάτω άπό την κατωλιπτική, ολοκληρωτική σκιά της Φρειδερίκης. Ο έλλη-
 νικός λαός είχε μονάχα άυσόφραστε άνομήσει άπό τη βασιλεία του. Ο καινούργιος

βασιλιάς, ο είκοσιεχτόχρονος Κωνσταντίνος, συγχέντρωσε, όπως συνήθίζεται νά λέγεται,
 τίς έλπίδες του Έθνους γιά μέδ δημοκρατική βασιλεία. Η άριστερά, συνεπιστατη, στήν γραμ-
 μή, που είχε χαρδίει τό τελευταία χρόνια, του ^{δημοκρατικού} φωτογραφήα και διατύπωσε κι αυτή
 τίς εύχές της και τίς έλπίδες της. Μετ' άπό λίγο δημοσιεύσαν στήν ^{έφημερίδα} της κυ-
 βερνήσεως Ένα περίεργο νομοθέτημα, σύμφωνα με τό όποιο, η Φρειδερίκη ^{αγοκτόνου} τόν τίτλο
 της ^{πριγκίπισσας}, βασιλεύσεως-μητέρας, ^{Βικτωρίνα} ^{γιτά} την "βασιλεύσα-μητέρα", γιά τήν
 όποια όλο και μεγάλωνε τό λαϊκό μένος και η άγανάκτηση. Με τήν εύκαιρία της κηδεύας του
 βασιλιά Παύλου ήρθε στήν Άθήνα Ένας παλιός, καλός φίλος: Ο Χάρυ Τροβμαν, που
 τό όνομά του θυμίζει στοθε Έλληνες Έναν έμφύλιο πόλεμο, και που ο Καραϊάλλης, λίγες μέρες
 πριν έγκαταλείπει τήν κυβέρνηση πρόλαβε νά του στήσει Ένα κακόγουστο έγαλμα, σέ μέδ κεν-
 τρική τοποθεσία της πρωτεύουσας. Η {Ούδισιχτων Πόσις} Έγγραφε με τήν εύκαιρία, πώς δέν ύ-
 πήρχε καταλληλότερο πρόσωπο νά αντιπροσωπεύσει τόν πρόδρομο Τζόνσον στήν κηδεία. (Μάδ δδ

Επίς 20 Φεβρουαρίου η Νταήλη Τηλεγραφ άημοσίευσε ^{τις} σχετική άποκαλυπτική άνταπό-
 κριση άπό τήν Άθήνα με τόν τίτλο: "Η βασίλισσα της Άλλόδος έπιβλάει τοθε φίλους της
 στήν κυβέρνηση".

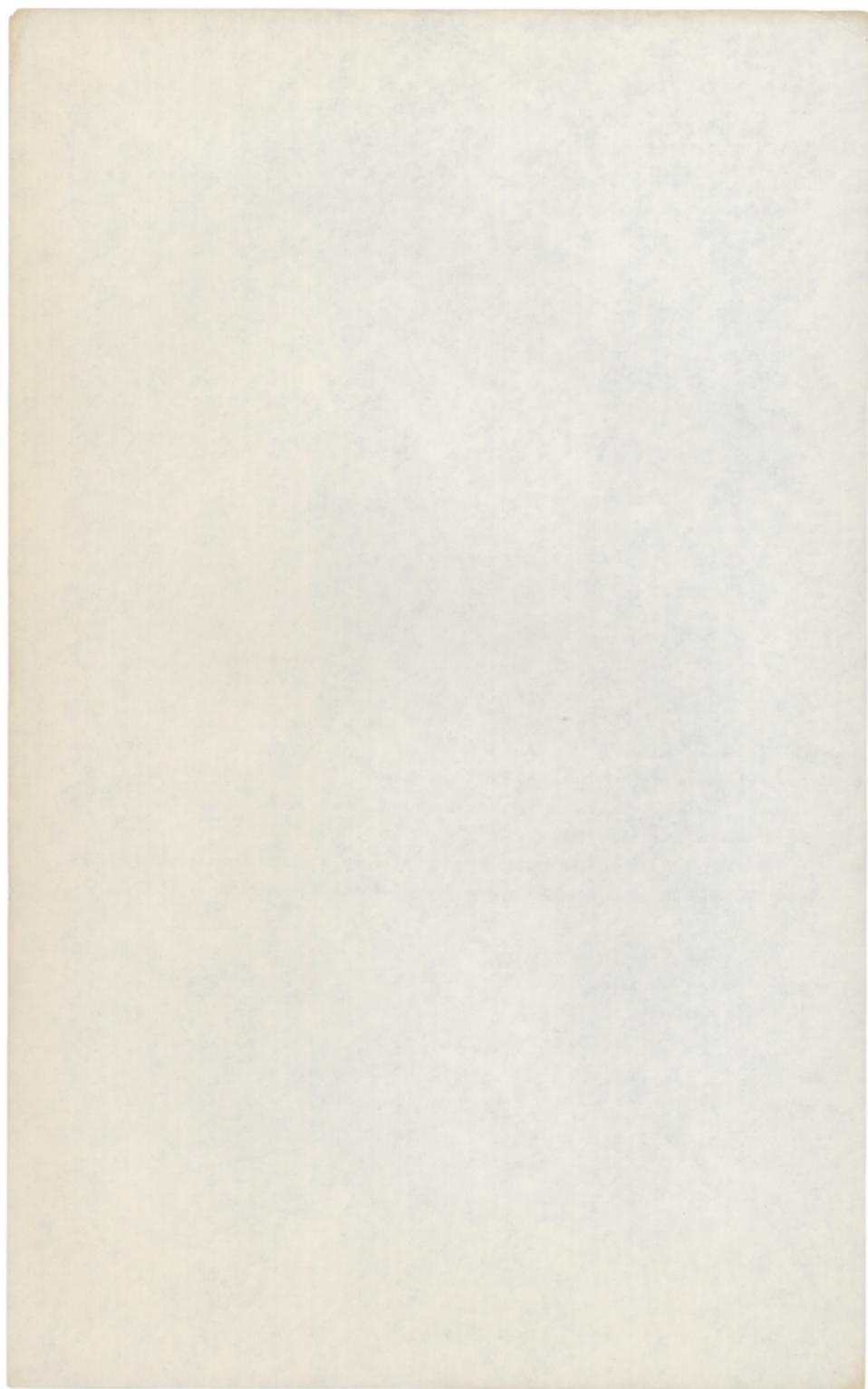

Κερατζή, τὸ 1936-ἡ ΕΔΑ κατ'ἄγγελε στὴν κυβέρνηση συγκριμένο σχέδιο ~~πολιτικῶν δολοφονιῶν~~ καὶ δικτατορίας. Ὁ Παπανδρέου τὴν καθυσάχασε: ~~«Ὁ Κρότος εἶναι ἰσχυρὸν καὶ ὁ λαὸς παντοδύναμος»~~.

Ἡ κατάσταση ἦταν καώδης. Ἐτὶ διέφορα ἀνικομμουνιστικὰ ἔντυπα, ποὺ ἔβγαζον οἱ κρατικαὶ ὑπηρεσίαι, οἱ ἀνάθυμοι ἀρρογογράφοι ἔβρισαν τὸν πρωθυπουργό, τοὺς ὑπουργούς, τοὺς πάντες. Οἱ κυρώσεις ^{Καμία φωνή} ~~δημοκρατικές~~, ~~_____~~ σπάνια ἐκτελούντοισάν. Ἐνὸς ταξιαρχοῦ στὴν Κρήτη κατηγόρησε τὴν κυβέρνηση γιὰ (προσφγγιση μὲ τοὺς Βουλγάρους). Τοῦ ἔγινε μὲ ἀπλή μετάνοση, Ἐτὴν 20ὴν ἔφευγε τῆς Ἑθνικῆς Ἀντιστάσεως ^{ἐκκωνήσεως τοῦ} τῶν Ἑνόπλων, ^{ἀντιδραστικῶν} ποὺ εἶναι ἓνα ἀκόμα ἀνεξέλεγκτο φέουδο τῆς ἔκρας δεξιᾶς, ^{ἐν} ἀνήγγελλε ~~_____~~ ὅτι θὰ μεταδοθεῖ σχετικὸ μῆνυμα τοῦ πρωθυπουργοῦ, διέκοψε ἑσπινικά γιὰ νὰ μεταδώσει μῆνυμα τοῦ ~~_____~~ Κωνσταντίνου, ποὺ ^{ἐξέλιξε ἀνασφάλι} ~~_____~~ τὸν Κορομανλὴ στὴν ἀρχηγία τῆς ΕΡΕ. Ὁ διευθυντικὸς προγράμματός ἀντικαταστάθηκε, ἀλλὰ σὲ λίγες μέρες μεταδόθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο σφραγισμὸ λόγος τοῦ στρατηγοῦ Τσακαλώτου, ποὺ ἀπειλοῦσε τὴν κυβέρνηση γιὰ τίς δημοκρατικὰς τάσεις της. Ἐν τῷ μεταεῷ πλησίαζαν οἱ βασιλικοὶ γάμοι. Ὁ ὑπουργὸς Ἑθνικῆς Ἀμύνης Γορουφαλιᾶς, ἔνας ἀπὸ τοὺς ~~(_____~~ φέλουε τῆς βασιλίσσης) ἔφτιαξε ^{σὲς 17 Σεπτεμβρίου} ἓνα διάταγμα μὲ τὸ ὁποῖο ὁ στρατός μετονομαζέταν ἀπὸ (ἑθνικὸς) σὲ (βασιλικὸς). Ἡ κυβέρνηση ἀρνήθηκε νὰ δώσει αὐτὸ τὸ ὄμορον σὲ βασιλεῦς γιὰ τοὺς γάμους του ~~_____~~ μὲ τὴ δαύτηα πρὶγκίπισσα Ἄννα-Μαρία, ~~_____~~ καὶ φρόντισε ὥστε νὰ μὴ θυμίζουσι καὶ πολὺ ~~_____~~ τὴ χλιδὴ καὶ τὴ πρόκληση τῶν (πρὶγκίπικῶν γάμων) τοῦ 1962.

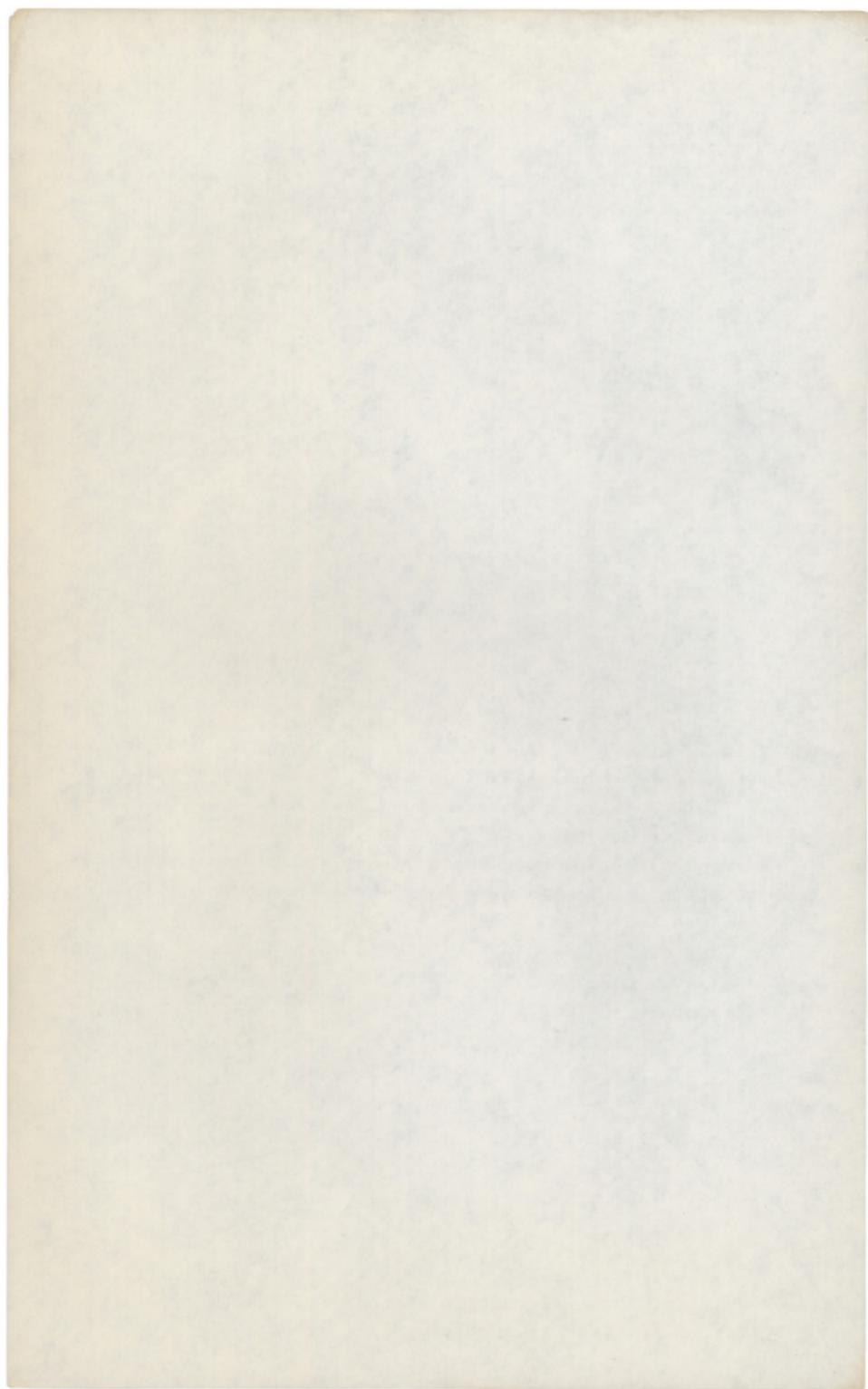
Τὸ δευτέρου δεκαήμερον τοῦ Ὀκτωβρίου ὁ βορ ἄμερικανικὸς στόλος κατ'ἤλπιυσε σὲ νερὰ τοῦ Θαλάσρου, σὲ μὴ ἀπὸ τῆς τοκτικῆς ἐπισκέψεως του. Ὁ ἀντιδημάρχος ~~_____~~ γιαιτρός Φραγκούλης ἀρνήθηκε νὰ δεχθεῖ σὲ δημοτικὸ μέγαρον τὸ ναύαρχο-διοικητὴ τοῦ στόλου, ποὺ πρὶν δυὸ μῆνες εἶχε συνεργήσει στὴν δολοφονικὴ ἐπέθεση τῶν Φούρκων στὴν Κύπρο. Ἡ κυβέρνησις ἀπέλυσε τὸν ἀντιδημάρχον καὶ ὁ πρωθυπουργὸς δήλωσε ὅτι (ἡ πολιτικὴ τοῦ ἔθνους χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησι καὶ ὄχι ἀπὸ κομμουνιστὰς ἀντιδημάρχους). Ἐτίς 18 Ὀκτωβρίου ἓνα ἄμερικανικὸ αὐτοκίνητο τοῦ διπλωματικοῦ σώματος ἔπεσε μὲ ἑλιγγιώδη ταχύτητα πάνω σὲ αὐτοκίνητο τοῦ πρώην ὑπουργοῦ Π. Λυκουρτζοῦ, τὸν ὁποῖο τραυματίασε βαρεῖα, μαζί μὲ τὴ γυναῖκα του. Ἐτὸν τόπον τοῦ δυστυχήματος ἔθεσαν δυὸ νῆοι δημοσιογράφοι, οἱ ὁποῖοι καθὼς ἔπαυον ἀπὸ πληροφορίαι γιὰ τὸ δυστύχημα παρασέρθηκαν ἀπὸ ἓνα ἕλλο αὐτοκίνητο τῆς ἄμερικανικῆς προαβείας. Λίγες ὥρες ἀργότερα ἓνας δημοσιογράφος ἐπέφυχε. Τὸ τραγικὸ αὐτὸ ἐπεισόδιο σάδθηκε μὲ ἀφορμὴ γιὰ νὰ ἐκασασχοληθεῖ ὁ τύπος μὲ τὴν (ἑτεροδικία), ποὺ ἠροστατεῖται τοὺς ἄμερικανούς ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν δικαιοσύνη. Τὸ 1957, ~~_____~~ στὴν ἑὶνα παρολιακὴ λεωφόρο ἔνας ἕλλος ἄμερικανὸς λοχίας σκιδάωνε μὲ τ' αὐτοκίνητό του τὸν ἀρχηγὸ τοῦ ΕΛΑΣ-τοῦ παρτιζάνικου στρατεύου στὴν Κατοχή-Στέφανο Ζαρόση καὶ τὴ γυναῖκα του. Καὶ κἀκεῖ μὲρα, ὅλ' αὐτὰ τὰ χρόνια, συνέβαιναν ἀμφοτέρω, πανομοιότυπα, δυστυχήματα. Οἱ μεθυσμένοι ἄλλοι ἄμερικανοί, ποὺ σκιδάωναν τοὺς ἑλληνας πολίτας, δὲν μπορούσαν νὰ συλληφθοῦν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἀστυνομία. Καὶ αὐτὸ γιαιτὶ ἡ δεξιὰ εἶχε παρδάχει ἑτεροδικία σ' ὅλο τὸ προσωπικὸ τῆς ἄμερικανικῆς ἀποστολῆς, ^{καὶ} ~~_____~~ κατὰ διέκρινση, ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ μέχρι τοὺς ὑπηρεσίαι, μὲ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ^{ἀποδεδειγμένων καὶ ἰθαγενῶν τῶν ἑλλοικῶν πολιτικῶν καὶ ἰθαγενῶν δικαίωτων} τους, ἀνεξέλεγκτο ἀπὸ ὑπεκοδότητῆ ἰσχύου καὶ ἂν οἱ πράξεις τους εἶχαν σχέση μὲ τὴν ἑλληνικὴν δικαιοσύνη.

ζωή κλπ. Αυτό τὸ καθεστῶς (δαιολογησῶν), ποὺ παρθεῖο δὲν ἔχουν νὰ παρουσιάσουν οὐτὲ τὸ Ν. Βιεντιόμ, ἢ Φορμίζα καὶ ἢ Ν. Κορσε, ἔχει κατοχυρωθεῖ μὲ πέντε νομοθετικὰ πράξεις, στὸ δίδασμα τοῦ 1948-1953. ~~Ποσὲς περιπτώσεις ἐξέφροδικίας σημειώθηκαν ἀπὸ τὸ 1948-1964; δὲν ἔχει γίνεῖ ἀπορρέωση.~~ Πάντως μπορεῖ νὰ ὑπολογίσουμε κατὰ προσέγγιση, ὅσον σκεφτομε ὅτι μόνο σ' ἐνῆμισιο χρόνον (Γενάρης 1956-Ἰούνης 1957) 174 φορές οἱ ρόδες τῶν ἀμερικανικῶν αὐτοκινήτων ἔβασαν μὲ αἷμα τὴν ὄσφελτο.

Στὸς 15 Νοεμβρίου ἔνας ἄλλος ἵπουργός, ἐν ἐνεργείᾳ αὐτὸς, ἔπεφε δόμα τῶν ἀμερικανικῶν (Προχῶν). Ὁ Ἄντρεας Παπανδρέου, ἀναπληρωτικὸς-ἵπουργός Συνταγματικῆς, ὁ ὁποῖος παρατήθηκε, μετὰ ἀπὸ ἀφορητὰς πιέσεις τῶν ἀμερικανῶν καὶ τῆς νεότατης ἄκρας δεξιᾶς. Ἡ παραίτηση τοῦ Ἄ. Παπανδρέου ἀπὸ τὸ ἵπουργικὸ δέξιμα δημοσύργησε νὰ κρῖση, καὶ στὸ κυβερνητικὸ στρατόπεδο ἔρχισαν νὰ διασφαίνονται σαφῶς δύο τρεῖς, ἢ κεντροαριστερῶν καὶ ἢ κεντροδεξιᾶς. Ἡ ΕΔΑ ὑποστήριξε ἀνεπιφλόκατα τὸν Ἄ. Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος μὲ βδομηδὰ ἐργάτερα γινέτον δεκτικὸς στὴν Κύπρο, μετὰ ἀπὸ ἐπίσημη πρόκληση τοῦ Μακάριου, ἅπὸ τρεῖς χιλιάδες λαοῦ καὶ ἀπὸ τὴν κυβέρνηση, μὲ τιμὰς ἐθνικοῦ ἤρωα. (Ἦωρο ἦρεθ ἢ στιγμῆ-τόνισε ὁ Ἄ. Παπανδρέου-νὰ ὑπόσφι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τὴν κεφαλήν του καὶ πρὸς τοὺς συμμάχους του-ὡς σύμμαχος-καὶ νὰ διεκδικήσῃ τὸ δίκαιόν του).

Ἄκρως δὲν εἶχε ξεχαστεῖ τὸ ἐπισηδίο τῆς (ἔφροδικίας) ὅταν μὲ πολὺνεκρη τραγωδία βύσισε σὲ πένθος ὅλη τὴ χώρα. Στὸ Γοργοπόταμο, μὲ ~~τοποθεσία κοντὸ στὴ Ἀσπία, ὅπου τὸ Νομβρη τοῦ 1942, μὲ τιμὰς δυνάμεις τοῦ ἀντιστασιακῶν ὀργανώσεων ΕΛΑΣ-ΕΛΔΕΕ καὶ μὲ συμμετοχὴ ἑγγλῶν σαμποτέρ ἀνατίναζον ἕνα μεγάλο γεφύρι καὶ ἔδωσαν μὲ μὲ τρεῖς θανάμεις Κατοχῆς, γιορτάστηκε στὸς 29 Νοεμβρίου ἢ 22η ἔφετιος τῆς μέχης, γιὰ πρώτη φορὰ μὲ ἐπίσημη κυβερνητικὴ συμμετοχὴ. Καθὼς ἢ τελετὴ τέλειωνε καὶ οἱ χιλιάδες τοῦ κόσμου ἔρχισαν νὰ κατεβῶνται πρὸς τὸ πρὸλιμαν μὲ ἔκρηξη δόνησε τὴν ἡεροχὴ ἄεκατρεῖς νεκροῖ, τρουμιστρε. Ἐπίσημη ἐκδοχὴ ἔκρηξη πολιῖς (νέρκης) ἄργε τὸ ἴδιο τὸ βρῶδι ἔφρασαν στὸν τόπον τοῦ (δενυχῆματος) οἱ βουλευτρε τῆς ΕΔΑ Νίκης Θεοδωρητικῆ καὶ Λεῶν. Κέρκος. Μὲ μὲ δόμα (λοβρ) ἔκχανον πολὺνεκς ἔφρυνε. Στὸς τρεῖς τὸ πρῶν δηλῶνον στοὺς δημοσιογράφους, ὅτι (ἔσηματίσαμε τὴν ἀκλόνητη πεποιθήση, ὅτι προκτεῖται γιὰ ὀργανωμένη πολιτικὴ δολοφονία...)). Στὴ συζήτηση, ποὺ ἔγινε, μετὰ δύο μέρες στὴ Βουλῆ, μὲσα σ' ἕνα ἀληθινὸ πανδαμῶνιο οἱ παρὰτρεῖς βρῆκαν εὐκαίρια πολιτικῆς ἐκμετάλειυσης, ἢ καθεμὲν ἀπὸ τὴ δικὴ σκοπιὰ. Ἐγίνον ἐπισηδία, ὁ ὀρχηγε τῆς δεξιᾶς ἀφελισε ἔμμεσα γιὰ δικτατορία. Καὶ τὸ γεγονός ἐξῆσθη, μὲ καὶ ἢ ὀριστρε δὲν εἶνε καμὲ χροποιστῆ ἀποδότη γιὰ νὰ ἔνοχοποιήσῃ τὴν ἑλληνικὴ καὶ τὴν ἀμερικανικὴ ΚΥΠ ὁδν ὑπεθύνουε τῆς τραγωδίας τοῦ Γοργοπόταμου.~~

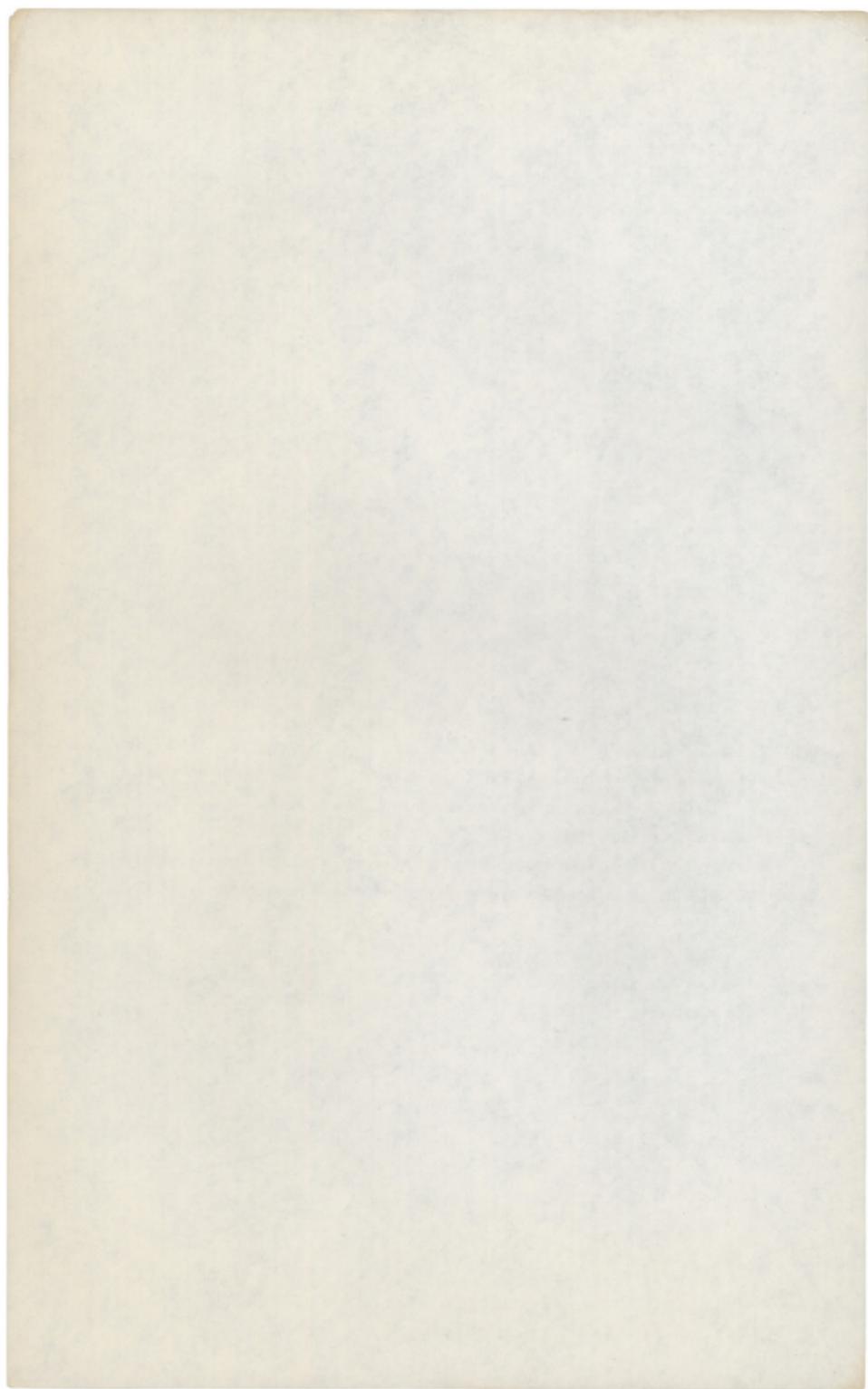
ήρσα σ' αυτό το κλίμα οι (Ααμπρδικίδες), κάτω από τη νέα οργανωτική τους μορφή έτοιμαζόντουσαν πυρετωδώς για το πρώτο τους Πανελλήνιο Συνέδριο, που όριστηκε για την άνοιξη της επόμενης χρονιάς. Ήρσα στο Δεκέμβριο δημοσιεύσαν ένα σχέδιο κατόρθωτικού της οργάνωσης και μία προσυνεδριακή διακήρυξη, όπου γινόταν μία πλατειά ανάλυση των θορυβικών προβλημάτων, των τοπικών σχέσεων και ιδιαίτερα των προβλημάτων της νέας ελληνικής γενιάς. Η δεξιά έβριζε και πάλι την προσοχή της πάνω στο Κίση. Πότε τσίδημθητο κλουτήη του ^{και} πότε ένα τραγούδι που είχε γράψει σε ηλικία 12 χρονών, ^ή υπέρ της δικτατορίας του Μεταξά, αυτό ήταν το θέμα, με το οποίο ο τύπος της δεξιάς ασχολιόταν κάθε τόσο, όταν έπρεπε κάτι "συνταρακτικό" να ^{επι}προκαλύψει ^{κι} αότη.

Ήρσα στο Δεκέμβριο του 1964, δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στις εφημερίδες η πληροφορία ότι ο βασιλικός προσωπικός ένδοξοφρόνη και ζήτησε από την κυβέρνηση να διαλύσει την οργάνωση των (Ααμπρδικών). Η πολιτική κατάσταση, όλο και επιδεινώνονταν. Ακολούθησαν άλλοι έξη μήνες, στους οποίους η κυβέρνηση Παπανδρέου παρέπαιε, κίνοντας ένα βήμα προς τον εκδημοκρατισμό και δυο παραχωρήσεις στις απαιτήσεις της δεξιάς. Τέλος, με ^{το} (Ιουλιανό), τη γνωστή κρίση του 'Ιουλίου 1965, όπου ο Παπανδρέου άναγκάστηκε να παραιτηθεί Έκλεισε αυτή σελίδα και η έπείση της δεξιάς πέρασε σ' ένα δεύτερο στάδιο, που κράτησε άλλους 21 μήνες. Δε δούμε πρώτο, με συντομία, τη μεσολόβρη στο διάστημα Γενάρη- 'Ιούλη 1965: Τη Παρασκευή, 5 Φεβρουαρίου η Βουλή, μετά από πρόταση της ΕΔΑ ^ή ήρισε την παραπομπή του Καραμανλή κι άλλων δυο ύπουρων του σε άνακρητική ^{επι}τροπή βουλευτών γόε το σκάνδαλο της Δημοσίας 'Επιχείρησης ^{στις} 19 Φεβρουαρίου η ^{επι}τροπή διοργανώσε συγκέντρωσε στην ^{αθήνα} κηρύσσοντας με τη σειρά ^η ^{παρα}κοινή, που είχαν συζητήσει το πανελλήνιο ^{το} 1962) ^{την} ^{άλλη} μέρα προέλασε

στηταν τίσσερις άντιστασιακοί, με την κατηγορία της κατάνης κατά της άρχης, σε τραχιά και γεγονότα του Γοργοπόδαμου. Στις 23 Φεβρουαρίου ο Παπανδρέου κατέβασε στη Βουλή το σχέδιο (Ηερικλή), το σχέδιο δηλαδή εκλογικού προεξικοπήματος, το οποίο ^{κατα}ρρίστηκε από την άνώτατη ήγεσία του στρατεύματος και των σωμάτων ασφαλείας, έγκρίθηκε από τον Καραμανλή και έσορδοτασε στις ^{επι}λογες του 1961. Την ύπαρξη του σχεδίου, με άρκετες λεπτομέρειες είχε άποκαλύψει η ΕΔΑ από το 1961 και η Ε.Κ. ^{το} άνακάλυψε τώρα στο αυτώριο ^{των} μυστικών ύπηρεσιών. Μία μικρή λεπτομέρεια, που τότε ^{κον}ένεας άδεν της έδωσε σημασία. Ήρσα στις ύπογραφες αυτών που παρέστησαν στη σύσκεψη και ύπογραψαν το σχέδιο ήταν και η έψη: άναπληρωτής διευθυντού Κρατικής 'Υπηρεσίας Πληροφωριών- 'νεισυνταγματόρης Παπαδόπουλος.

Στις 5 Μαρτίου ο Παπανδρέου άδραχηκε έπίσημη πρόσκληση που τον έγινε από τη σοβιετική κυβέρνηση, για έπίσκεψη τοξείδι στη Μόσχα, το οποίο άδεν έγινε ποτέ, μετά από τις άσοφρες άντιδράσεις ^{των} Άμερικανών, της δεξιάς, του Παλατιού. Στις 21 Μαρτίου κηρυγοήθηκε σ' όλα τα ^{σχολια} ^{στην} της χώρας ^{έμπιστευτική} έγκύκλιος ¹⁰¹⁰, την οποία ύπογραψε ο πρωθυπουργός, ^{προ}τερέπονταν καθάρ οι καθηγητές να ^{στην}

της "άνυδρα" άθνα έναντίον της Ε.Κ., που δά μετ' ^{έπει} ^{από} την 'Ελλάδα σφ... 'Βόρειο Βιετνάμ

(109)

τιμωρούν εύστηρδ κδδρ μαθητή, που είναι μέλος των "Αλαμπράκιδων" ή και άλλες προπαγανδίζου-
 ζει την άρρώσση. Μετά τις συλλήψεις και τις άπειρες κηκοποιήσεις από τδ άδυνωμακδ
δργασι, άρχισε τάρη ένας καινούργιος κύκλος διωξέων. Σε λίγες μέρες 35 μαθη-
 τες αποβλήθηκαν από διάφορα σχολεία της χώρας, οί έφτα έπειδή ήσαν μέρος σε ύπο-
 δοχή του κομμουνιστή μουσικουονόστη και βουλευτή, άρχηγού της άρρώσσης Ηέτη Θεοδωρούνη. Π
 Στις 29 Απριλίου ό Άντρεας Παπανδρέου ειαπορκίζεται σδν άναγκαστική ύπουργός Συντονι-
 σμού. Τδ δεύτερο δεκαήμερο του Μδη ό τύπος της δεξιάς αποκαλύπτει, ότι ύπάρχει μυστική
 άρρώσση σδσ στρώματα με τδν τδν τίτλο ΔΕΠΙΔΔ άπό τδ άρχικδ [redacted] των
 λφξων (Άξιωματικοί Έώσσε Πατρίδα, Ίδονικδ, Δημοκρασιαν, Άξιπρησιαν)(...!) , ότι πολιτικδς
 άρχηγδς της άργανώσεως είναι ό Α. Παπαδόπουλου, ότι διεξάγονται κιδδλος άναρκσιδς.

Στις 23 Μαΐου, Κυριακή, γίνεται ή Γ' Μαραθώνια Πορεία Ειρήνης με έπιβλητική συμμετο-
 χή εκατοντάδων χιλιάδων λαού, που άποσχόλησε τις πρώτες σελίδες όλων των άθηναϊκδν έφη-
 μερίδων. Στις 26 Μαΐου άρχίζει στη Αθήνα όδκη 18 άντιστάσιανών, γιά τδ γεγονδς του Γορ-
 γοπόδτου. Στις 29 Μαΐου ή άνοκρητική έπιτροπή της Βουλής Ίάειναι άπόψη σχετικά με τδ
 σκάνδαλο της ΔΕΗ και παραπέμπει τδν Καραμανλή [redacted] και έναν ύπουργδ [redacted] έναν
 άλλον ύπουργδ για παράλιψη καθήκοντοσ.

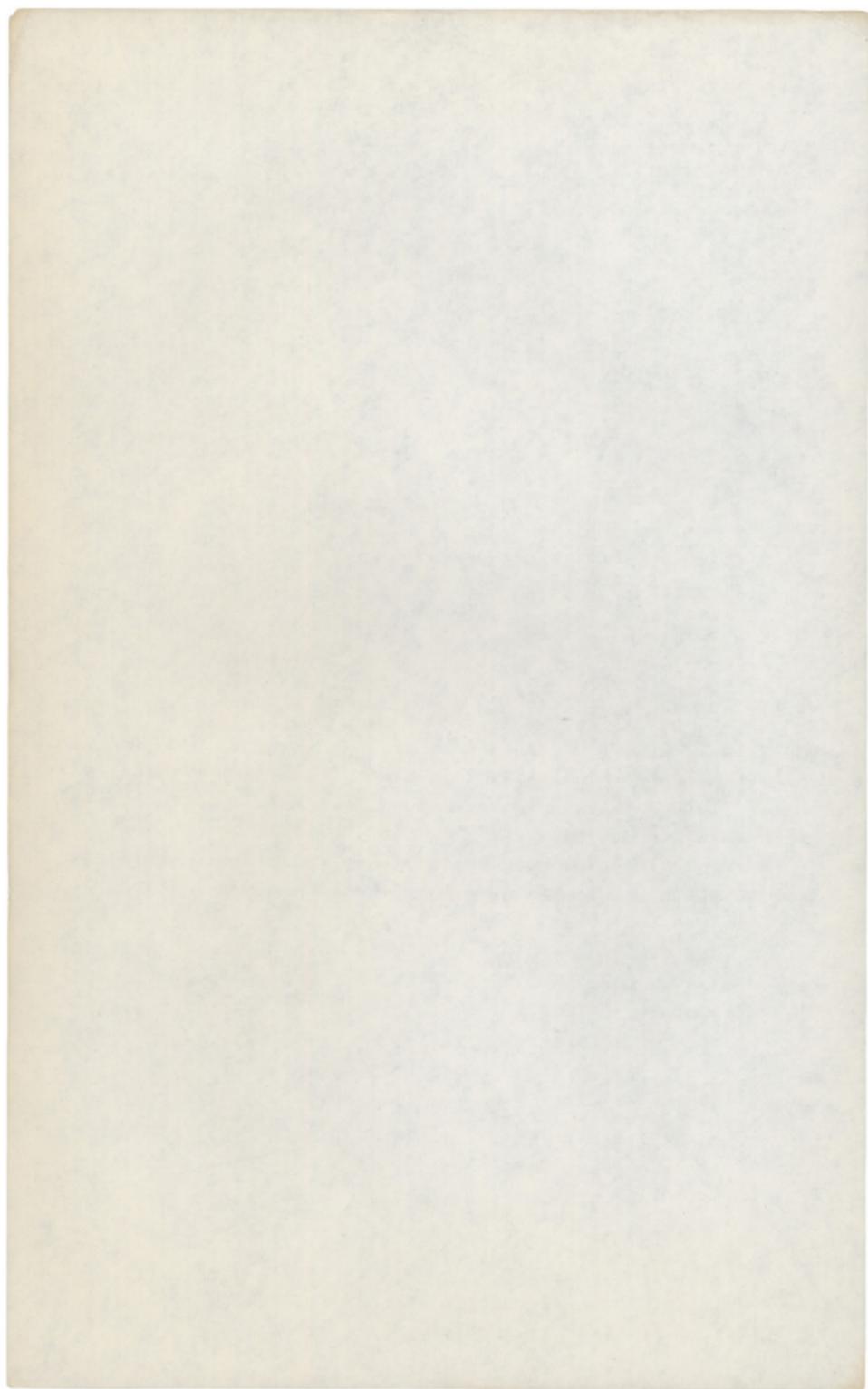
Στις 9 Ιουνίου ή ΒΑΔ καταδίνει νέα πρόταση με
 την όποία ζητεί παραπομπή σε Ειδικό Δικαστήριο άλλων τριδν ύπουργδν της έποχής
 της ΕΡΕ γιά τδ περιβδςτα ήμυστικδ κοινδβλιο), δηλαδή τερεσίτια ποσδ, που ήτασπαταλήθηκαν
 χωρις δικαιολογητικδ, γιά ήγνωστοσ σκοπούσ. Τδ πρωτ [redacted] 11-12 Ιουνίου
 ή άδυνωμακδ διενεργετ [redacted] σε διάφορασ πόλεις, με όγνοια της κυβέρνησεσ, πολιτιδν
 που προβλδσι άνομυγιμένοσ σε ασμποτζ, που έγινε σε μονδςα πυροβολικδ στήν περιοχή Έβρου,

Στις 14 Ιουνίου συμβετ [redacted] Οί μηχανις τριδν αυτοκινήτων G.M.C. στην παραπάνω μονδ-
 σα, βρέθηκαν χαλοσμένησ. Ό διοικητής της μονδςα άντισυνταγματδρχησ Παπαδόπουλοσ έκανε
 άναρκσις και κατέληξε σδσ ότι πρόκειται για δολιοφοροδ. Σε συνενδνσή με τδ γενικδ
 Άπετελετο και την Είσσηγελία δικτατορδς/συλλήψεις. Οι έφημερίδες γράφουν, ότι ό Παπαδό-
 πουλοσ είναι ήδυναμικδς) ύποστηρικτήσ της δικτατοριδς και [redacted] Μασσακινιδν.

Στις 17 Ιουνίου ή Βουλή έψησε την παραγραφή των δόκιμημάτων της προηγούμενης ευ-
 βέρνησεσ. Έικοσιεπτά βουλευτέσ του Κέντροσ άπειδάρχησαν στην καινούργια αύτη ήστρηφή του
 άρχηγδ τουσ και έψησαν μαζί με την ΒΑΔ γιά την παραπομπή των ένδχων σδσ Ειδικό Δικα-
 στηριο. Τδν ίδιο μέρο τδ δικαστήριο, στη Αθήνα, έψβαλε σε 12 από τούσ 18 κατηγορούμενοσ
 ποινδς φυλάκισησ από 7 μήνεσ έωσ 3 χρόνια. Από τις 18-23 Ιουνίου απολύθηκαν
 οι όχτι όριζοιτε από τούσ έφνεσ στρατιωτέσ, όμοφυνις εισηγητοδ και βασιλικου
 εκπαιδευτοδ. Τδ δόκιμα της κατασκοπιείσ άποκλείστηκε και δυδ στρατιωτέσ κρηκήθησαν
 ύπο παραπερσοδν γιά φθορδ είνης Ιδιοκτησίασ σε βομδς πλημμελήματοσ, (χάλασαν τις μίστες,
 ...σε δυδ αυτοκινήτα).

Τδ βράδι της 23ης του Ιούνη έγινε στη Βουλή συζήτηση γιά τδ γεγονδς. Ό κοινοβουλευτι-
 κδς εκπδσσωποσ της ΒΑΔ πασιγώσε την κυβέρνηση γιά την δικτακτικότητά της, τδ δειλδσ εν
 Στι 24 Ιουλιου είναι ή μέρα του Ίλιου του άρχικδ: Σε μις ήπαρορσμένη συχκίνεσ

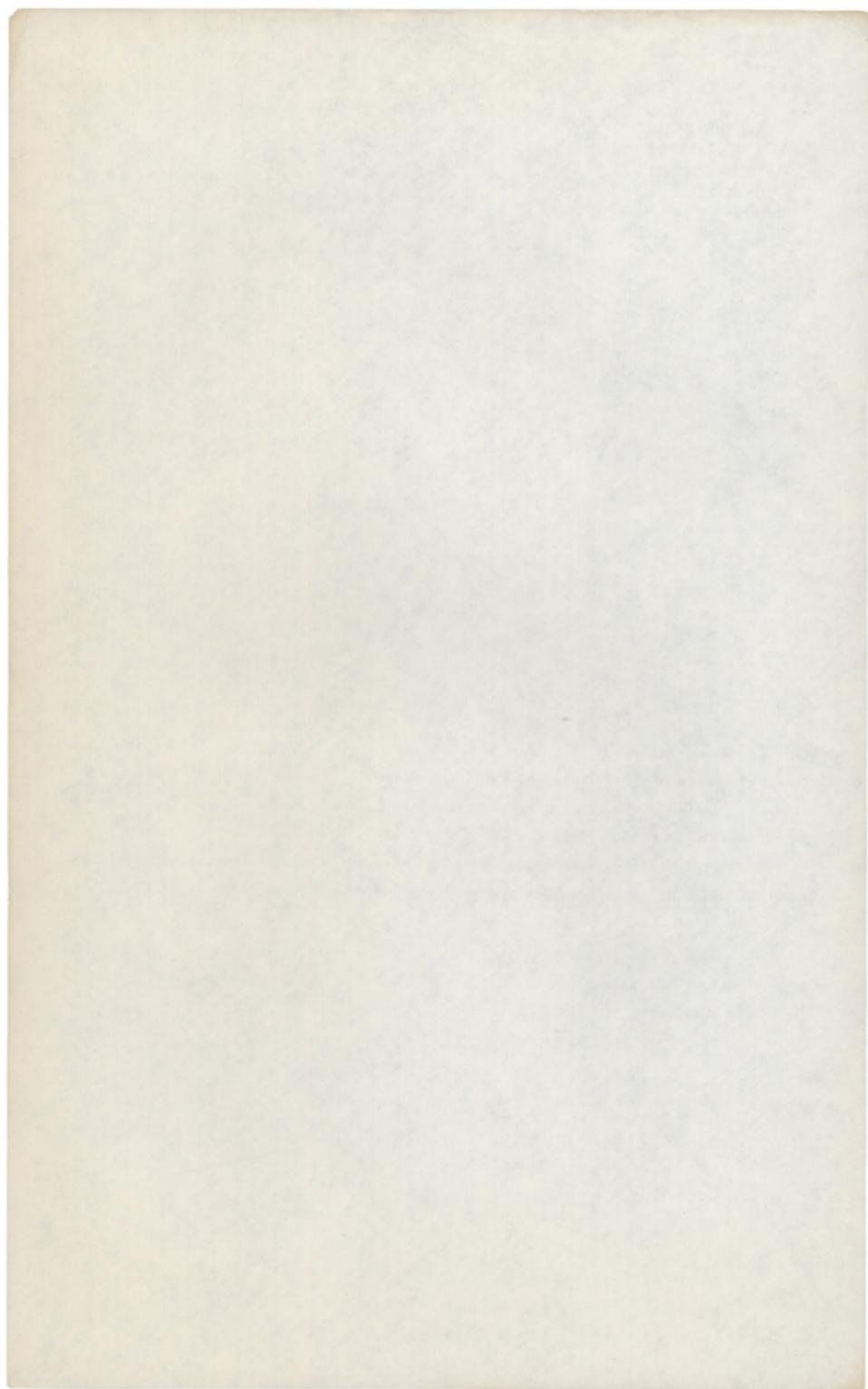
Παραπομπή από τη συλλογή των Αρχιων της Πρωτοβουλίας

μικροτάτα στάση φασιστικές προκλήσεις και προφήτες ^{τη δικτατορία!} ... Καί ὁ ἄντισυνταγμα-
 τάρχης Παπαδόπουλος ~~καταγγέλλει~~ σκηνοθετεῖ δολιοφθοράν 2 τζίπς μ' ἕνα κατασβίβει, συνδέσσει
 ἕνα πόρισμα, τὸ γνωστοποιεῖ εἰς τὸν τόπον τῆς ΕΡΕ μὲν ἡμέραν προτοῦ τὸ κοινοποιήσει εἰς
 τὴν κυβέρνησιν, κινητοποιεῖ πρὸς ἀπὸ τὴν πλῆθην τῆς κυβερνήσεως τὸν ἐστουνομικὸν μηχανι-
 σμὸν καὶ συλλαμβάνει ὁμάδα πολιτῶν καὶ 3-5 στρατιώτας καὶ ἀποσπᾷ ἀπὸ τοῦς στρατιώτας
 ἡθολογιστὴν, ἐλεγχόμενον ἐκ τῶν ὑπερῶν ὡς θροῦθην. Καὶ ἔρωτῶ τὴν κυβέρνησιν, ποῦτος ἀσκεῖ ἐ-
 ζουσίαν εἰς αὐτὸν τὸν τόπον; Πῶς περὶ τοῦ ^ἐφοιτοῦδῆποτε κ. Παπαδοπούλου ὑπάρχει τὸ τεκμη-
 ριον τῆς ἀληθείας καὶ εἰς βέρος δεκδῶν ἐλευθέρων πολιτῶν τὸ τεκμήριον τῆς ἐνοχίας, ὥστε
 ἀσκεῖ νὰ συνδέξει ἕνα χαρτί ὃ κ. Παπαδόπουλος, διὰ νὰ συλληφθῶν νύκτωρ ἀπὸ τὸ σπῆτι των
 εἰς τὰ τέσσαρα ἔκρα τῆς Ἑλλάδος 10 πολιτῶν/νὰ τεθεῶν ὑπὸ ἀπομόνωσιν, νὰ κινδυνεύσουν νὰ
 ἵπποστυν τὸ γνωστὸ καὶ συνηθισμένα βασανιστήρια, διὰ νὰ λεχθῆ ὑστερα ἀπ' ὅλα αὐτὸ ὅτι ἡ
 δολιοφθορὰ ἦτο πομφολυξ; Καὶ ἂν Ἄλριον ἔνα νέο πόρισμα κατονομάσει ὅχι 10, ἀλλὰ 500,
 1.000, 10.000 πολιτῶς, εἶναι δυνατόν νὰ κλονισθῆ τὸ καθεστῶς τῶν ~~δημοσίων~~ δημοσίων ἐλευθε-
 ριῶν, ἡ ἀφάθεια τοῦ ἀνθρώπου ὅτι θὰ εὐρίσκειται εἰς τὸ σπῆτι του, μὴ ἔχων νὰ ὀσεί, λόγον
 παρὰ μόνο εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοσύνην, εἶναι δυνατόν νὰ κλονισθῆ τὸ καθεστῶς τῶν ὀικο-
 νομικῶν καὶ συνταγματικῶν ἐγγυήσεων κατ'εἶναι δυνατόν νὰ ξαναεγκαθιδρυθῆ τὸ βασίλειον τοῦ
 φέβου εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, ἐπὶ τῆ βάσει οἰσοδῆποτε σὺδαιρῆτου κακοβούλου ἐνεργείας οἰου-
 δῆποτε κ. Παπαδόπουλου; ... Ἐάν τῶσον περὶ τὸν ἀντίληψιν ἔχει ἡ κυβέρνησις περὶ τῆς
 ἀνάγκης τῶν συνταγματικῶν κατοχυρώσεων καὶ ἐλευθεριῶν τῶν πολιτῶν, περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ
 νὰ μὴ δύναιτο ὁ οἰσοδῆποτε προβοκάτορας στρατοκράτης, μέλος τῆς χούντας ἢ μέλος τοῦ (Πε-
 ρικλή), κατονομάζων εἰς ἕνα χαρτί 5 ἢ 1.000 ὄνδματα καὶ προσθετῶν τὴν μαγικὴν λέξιν (κατα-
 σπικτοῦ), πῶς θὰ τὸν ἐμποδίσαι; Ἐτσι δημιουργοῦνται οἱ καταστάσεις; ..."

Ἐπεὶ εἴκοσι μέρες ἡ κυβέρνησις Παπανδρέου παραιτιέταν. Πρὶν μποῦμε στὰ "Ιουλιανὰ", αὐ-
 τὴ τὴν τόσο γνωστὴ σελίδα, ἀπὸ τὴν ὅποια καὶ πέρα οἱ ἔξοι ἔρχισαν καὶ πάλι νὰ ἀσχολοῦν-
 ται πῶς προσεκτικὰ μὲ τὸ πρόβλημα Ἑλλάδος, ἔς δοῦμε μὲ μίαν σύντομη ἐπιναδρομὴ σὲ τὴν
 ἐργασίαν ~~αὐτοῦ~~ τοῦ ἐξέμνηον (Γενάρης - Ἰούνης 1965) τῆς δραστηριότητος τοῦ Ἕλλη
 καὶ τῶν Ἰαμπρόκηδων".

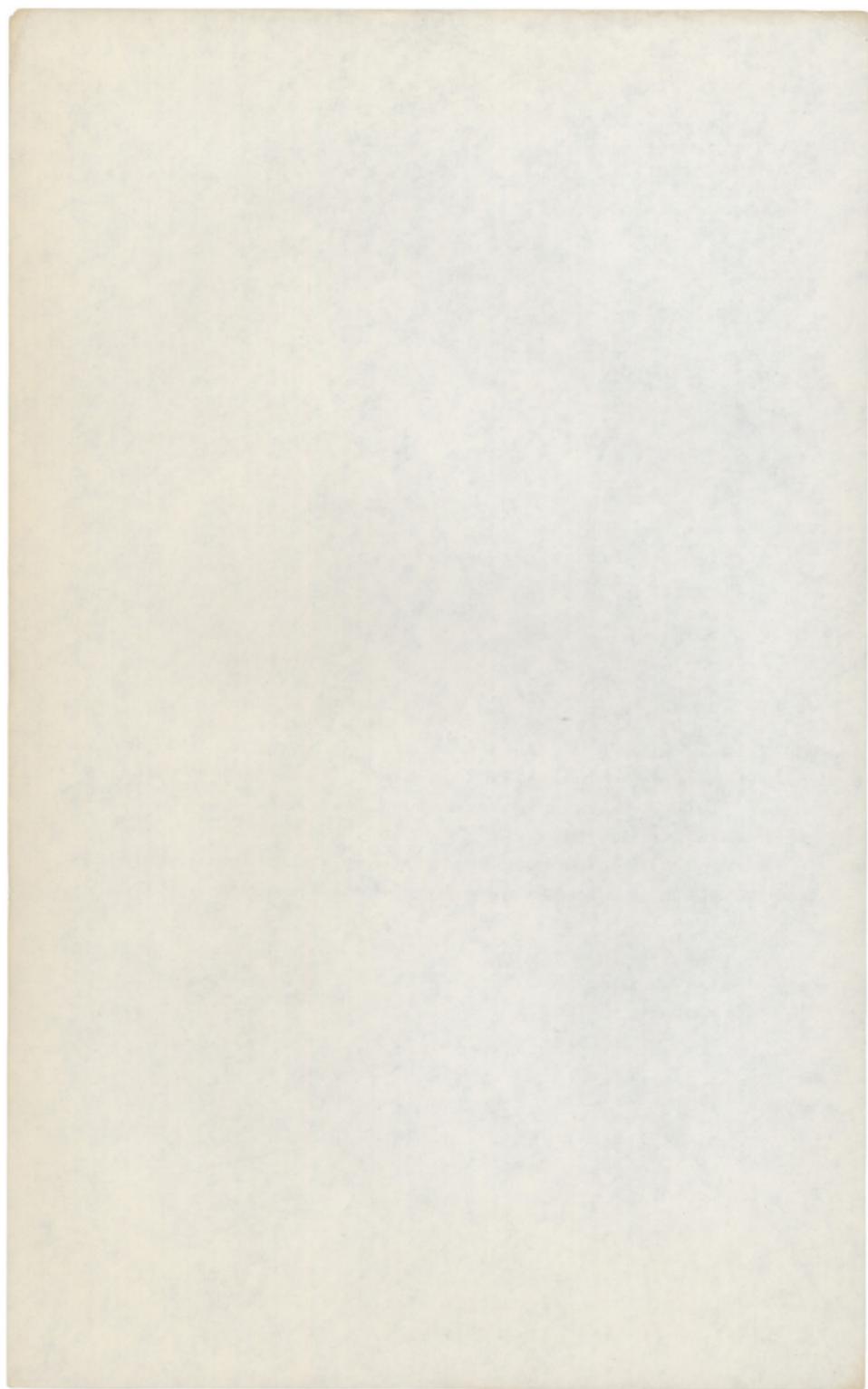
Ἐπεὶ τὴν πρῶτην μέραν τοῦ καινοβργίου χρόνου ἡ δεξιά ἐγκαινίσαι μίαν καινοβργίαν ἡμορ-
 ρία, ἀλλὰ ἡ ἐνόντιο στήν ὀργάνωσι τῆς ὀριστῆρης νεολογίας. Ἐπεὶ τὸ μεσάνυχτα, ἡ ἄγνωστοι) ~~κατ'εὐχάων~~
 καὶ πῆρες τὸ τζέμια τῶν λεσχῶν Ἰαμπρόκηδων ~~κατ'εὐχάων~~ τὴν ~~π~~ πι-
 νακίδας, ἔγραψαν ἀπειλητικὰ συνδέματα. Ὁ Ἕλλης ^{τοῦ} ἔκανε σ' αὐτὸ τὸ δίδασμα διὰ ταξίδια στὸ
 ἔξωτερικόν, ἕνα στή Βουλγαρία, ^{προβλεπόμενος} ἔστο φροτιστὴν βουλγαρικῶ λαϊκῶ τροχουδιστῶν ^{Ἑλληνες} καὶ ἕνα στή
 ἄνω Γερμανίαν, ὅπου ἐπισκεφθηκε σὲ διὰφορες πόλεις τοῦς (ἔργατες) καὶ φοιτητῆς γιὰ μίαν
 πρὸ ἔμση ἐπαφὴ μὲ τὸ προβληματοῦς. Ὅλο τὸ ἕλλον καιρὸ ἔμινε στήν Ἑλλάδα, περιοδῶ-
 οντας συνεχῶς στήν ἐπαρχίαν, ἐγκαινιζόντος λέσχας, μιλιόντας σὲ μεγάλας συγκεντρώσεις. Ἐπί-
 σης ἔγραφε ἕνα βιβλίον (ἡτὸ μενιφῆστο τῶν Ἰαμπρόκηδων), καὶ ἔτοίμασε μίαν πλαστὴν εἰσή-

γηση γιά τό Α' Συνέδριο τής 'θργάνωσης.

Τό Γενόθη, μιλώντας στό ~~...~~ έγκαίνιο τής λείψης Κορυθαλλού, έίπε, άνάμεσα σ' άλλα: «...
... Στούς πράκτορες τής ΕΡΕ σ'ό στρατό, πού έχουν τήν έντίμηση ότι είναι ~~...~~ ίδιο-
κλήτες τής 'Ελλάδας, γιάτί νιώθουν ασφάλεια π'όσο από τόν βο στόλο, άπαντούμε ότι δέν έί-
ναι δική τους δουλειά τό φρόνημα του λαού καί τής νεολαίας. Α'έν είναι δική τους δουλειά
το ή άσπασήβητα των κομμουνιστών. Ας γυρίσουν στός στρατιώνες τους, στή δουλειά πού τους
τοποθέτησε καί τους πληρώνει γι αυτή ο λαός. Τυφλώνουμε πολύ καλό από πού κινδυνεύει
αυτή τή στιγμή ή ασφάλεια τής χώρας. Α'έν κινδυνεύει από τό «Βορρά», ούτε από τους άγώνες
του λαού, ούτε από τους άγώνες τής δημοκρατικής νεολαίας. Κινδυνεύει από τους «συμμάχους»
μας, τους 'Αγγλοαμερικάνους ιμπεριαλιστές...»

Τό Ηέρθη ή Ε.Κ. δημιούργησε κι αυτή δικιά της όργάνωση νέων με τόν τίτλο 'Ελληνική
Δημοκρατική Νεολαία (ΕΔΗΝ), με άρχηγό της τόν... Γ. Παπανδρόπου, πού δ'έχει γινεί σέ
λίγο τό 77 του χρόνιου! 'Ο Ηέκτος, σέ μιιά ήπειρο-κόμφορα) πού έβασε στή Θεσσαλονίκη, από-
ντας ^{έ'να λόγο τού Πρωθυπουργού, π'όν έβγαλε} ~~...~~ (στό έγκαίνιο τής λείψης 'Αθήνας) τής ΕΔΗΝ. ~~...~~
Ώσάνουμε με ίκανοποίηση ότι οί άγώνες μας μέσα στό χώρο τής νεολαίας οδήγησαν τήν ήγε-
σία τής Ε.Κ. νά άσχοληθεϊ σοβαρά καί μέλιστα στό έπίπεδο του άρχηγού της, με τό προβλή-
ματα καί τήν όργάνωση των νέων 'Ελλήνων. 'Η πρωτοπορία μας σ'έν τουτα αυτών άποτελεϊ
μείον άδαιμασίβητη ιστορική πραγματικότητα καθώς καί έναν τίτλο τιμής γιά τήν Δημοκρα-
τική Νεολαία Αεμπαίη... 'Εμεϊς διακηρύσσουμε τήν άπασφλυτη πίστη μας στή ΔΗΜΟΚΡΑ-
ΤΙΑ! 'Οχι μόνο στήν πολιτική, άλλό καί στήν οικονομική καί τήν κοινωνική δημοκρατία! 'Η
πολιτική δημοκρατία είναι ο υ τ ο κ λ α έν δέ συνοδεύεται με μιιά βεθεϊά τομή ΕΚΛΕΜΟ-
ΚΡΑΤΙΑΣΟΥ σ'όλονό τους τόμους τής έθνικής μας ζωής. Στήν έργασία, στό χωριό, στή μέρω-
ση, στήν κατονομή του έθνικού πλούτου, στίς ΙΕΕΕ ΕΥΚΑΡΠΙΕ ή με όλονό τους 'Ελληνες...
'Ενώ ο Ύβιος δήλωσε π'όσει σέ είδική πρξ κομφορά) στή Θεσσαλονίκη τό έίης: «Προσωπι-
κός πιστεύω στίς άρχες του μαρξισμού-λενινισμού. Α'ηλαδή είμαι κομμουνιστής!» (έφημερίς ΕΕΕ
ΕΛΛΑΔΙΚΗ 10.4.64) Καί άπορη π'όσο ο κ. Παπανδρόπου πριν έξοκοντίσει έναντίον μας τόσον βα-
ρύνος ήβρεϊς, όπως αυτό τό άπροκαλυμμένο νά έίποιν άνδρικώς καί τιμώς! δέν συνβουλεύ-
ση 'όχι μόνο τό ήκτεμένα τής όργάνωσης) μας πού κυκλοφορούν έλευθέρως, σ'έν καί τς δηλώ-
σεις των ήγετών μιης όργάνωσης καθ'ήν στιγμήν μέλιστα άποφασίζει νά έπιτεθεϊ έναντί-
ον της... Α'ώστε μας τή δημοκρατία πού διακηρύττετε, ότι πιστεύετε καί έίπετε νά συγκρι-
νούμε στό χώρο τής ήλης των ίδιων! Α'υτή είναι ή άνοιχτή πρόκληση μας μπροστά στόν έλλη-
νικό λαό καί τήν έλληνική νεολαία... 'Η 28 Νοεμβρίου, μέρα του Συνεδρίου μας, μέλινει με-
σα στήν ιστορία. Γιά πρώτη φορξ, ύστερα από 20 χρόνια, ή έλληνική νεολαία σκίβει ύπεθύνα

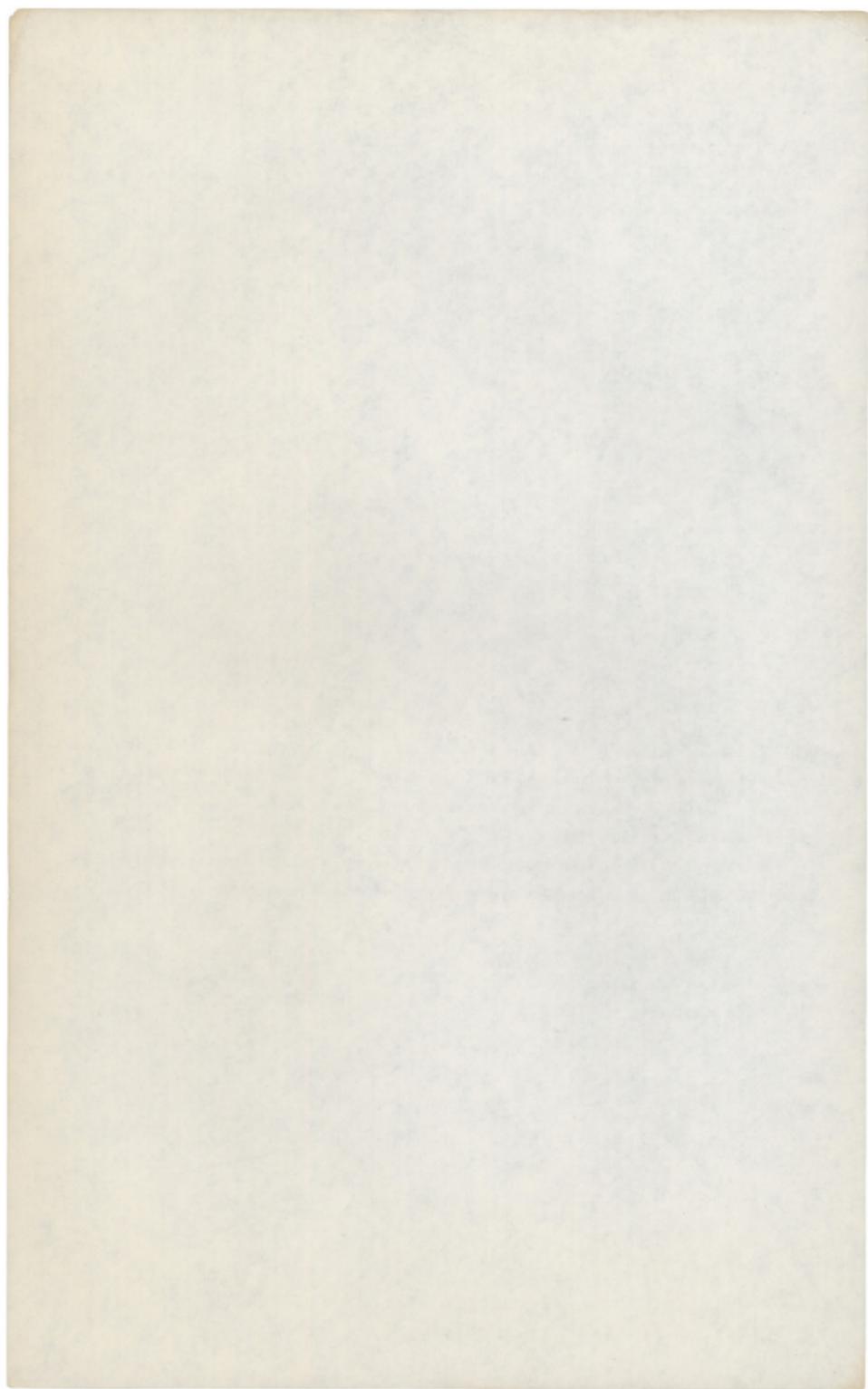
πάνω από τα θενικά και λαϊκά προβλήματα και ιδιαίτερα πάνω από τον ίδιο της τον εαυτό.
 "Έτσι, όφελισμένη με γνώση και με πίστη, υπόσχεται πως θα γίνει βασικός συντελεστής στην
 αναδημιουργία της πατρίδας, με πρώτο στόχο τον εκδημοκρατισμό και την απομόνωση των δυ-
 νάμεων της ύποφλευσης...".

Ο Παπανδρέου-άρχηγος κόμματος δεν δπάντησε, άλλα απάντησε ο Παπανδρέου-πρωθυπου-
 γος απαγορεύοντας την είσοδο στο ελληνικό Έδαφος των αντιπροσωπειών από τις άνατο-
 λικές χώρες, που είχαν προσκληθεί να παρήστούν στο Συμβούριο. Παρόλλη-
 λα από τον τύπο της δεξιάς δυνάμωσ η (Ιέντιλαμπρακική) έκστρατησία. Άκούστηκαν και οξ
 πρώτες φωνές για (κίνδυνο) που αντιπροσωφεθούν. Όλες οι πολιτικές οργανώσεις
 νέων, ανεξάρτητα αν είναι της άριστερης, του κέντρου ή της δεξιάς.

Το συμβούριο ήταν ένας θρησμβος. Τριακόσοι αντιπρόσωποι, άγόρια και κορίτσια, απ' όλους
 τους νομούς της Ελλάδας, πήραν μέρος στις εργασίες του. Από άλλες χώρες ήρθαν αντι-
 πρόσωποι οργανώσεων νεολογίας από την Ιταλία, τη Δυτ. Γερμανία, την Κύπρο, το
 Ιράκ, την Άλγερία, τη Ρουσσσεμλία, την Βλβετία, και αντιπροσωπία από την ΠΟΑΝ (Παγκό-
 σμιο Ομοσπονδία Δημοκρατικής Νεολογίας).

Το Συμβούριο τέλειωσε,

Ο Μίκης "πρόλαβε" να κάνει άλλη μία περίοδος. Έπι-
 σκεφτηκε 11 πόλεις, 42 χωριά και κωμοπόλεις. Ξέλιψε σε όχτώ πολιτικές συγκεντρώσεις,
 γνώρισε 32 λαούς, έγκαινιάσε άλλες 7. Άμσως μετά ήρθαν τς (Ιουλια-
 νός).....

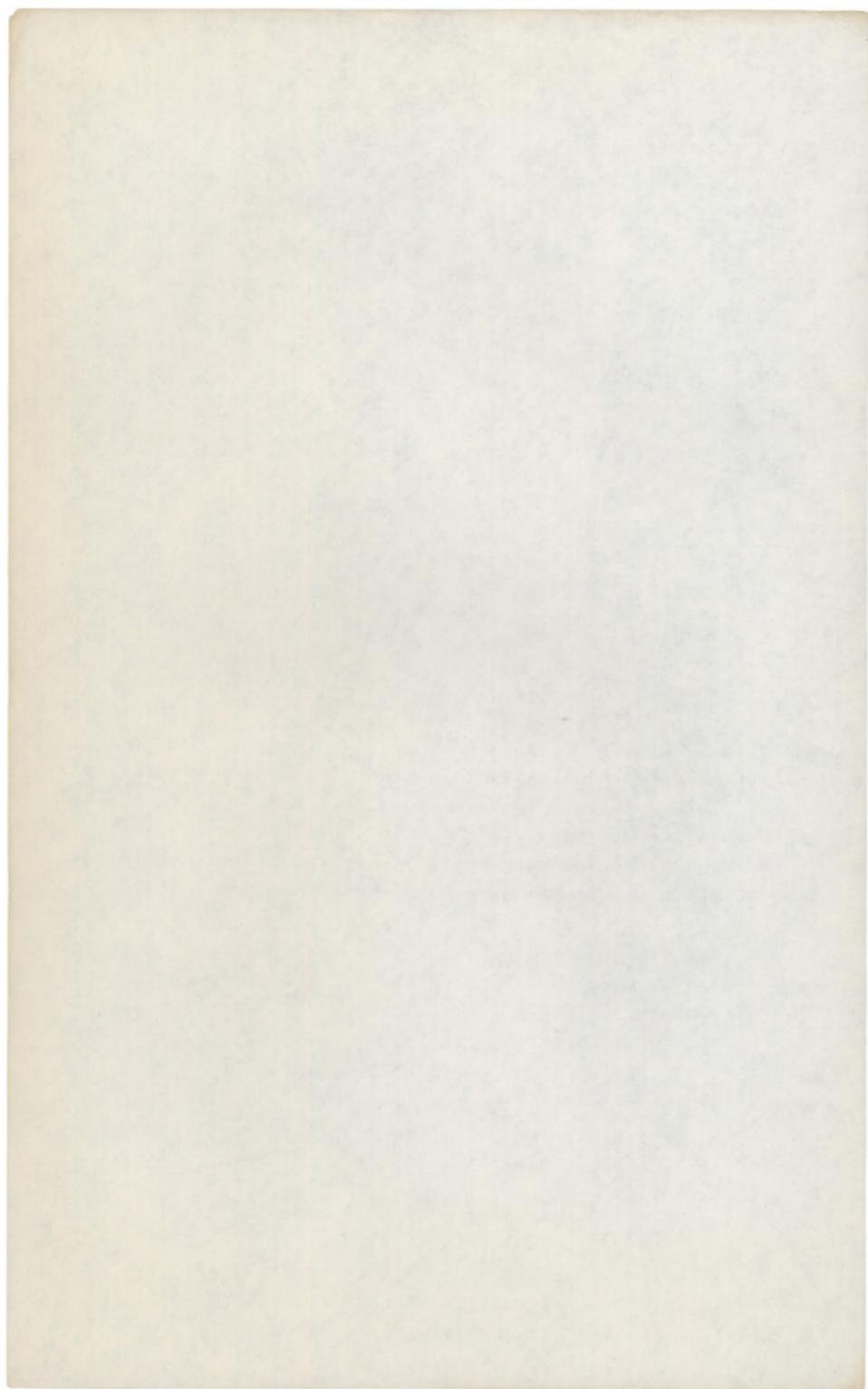
14

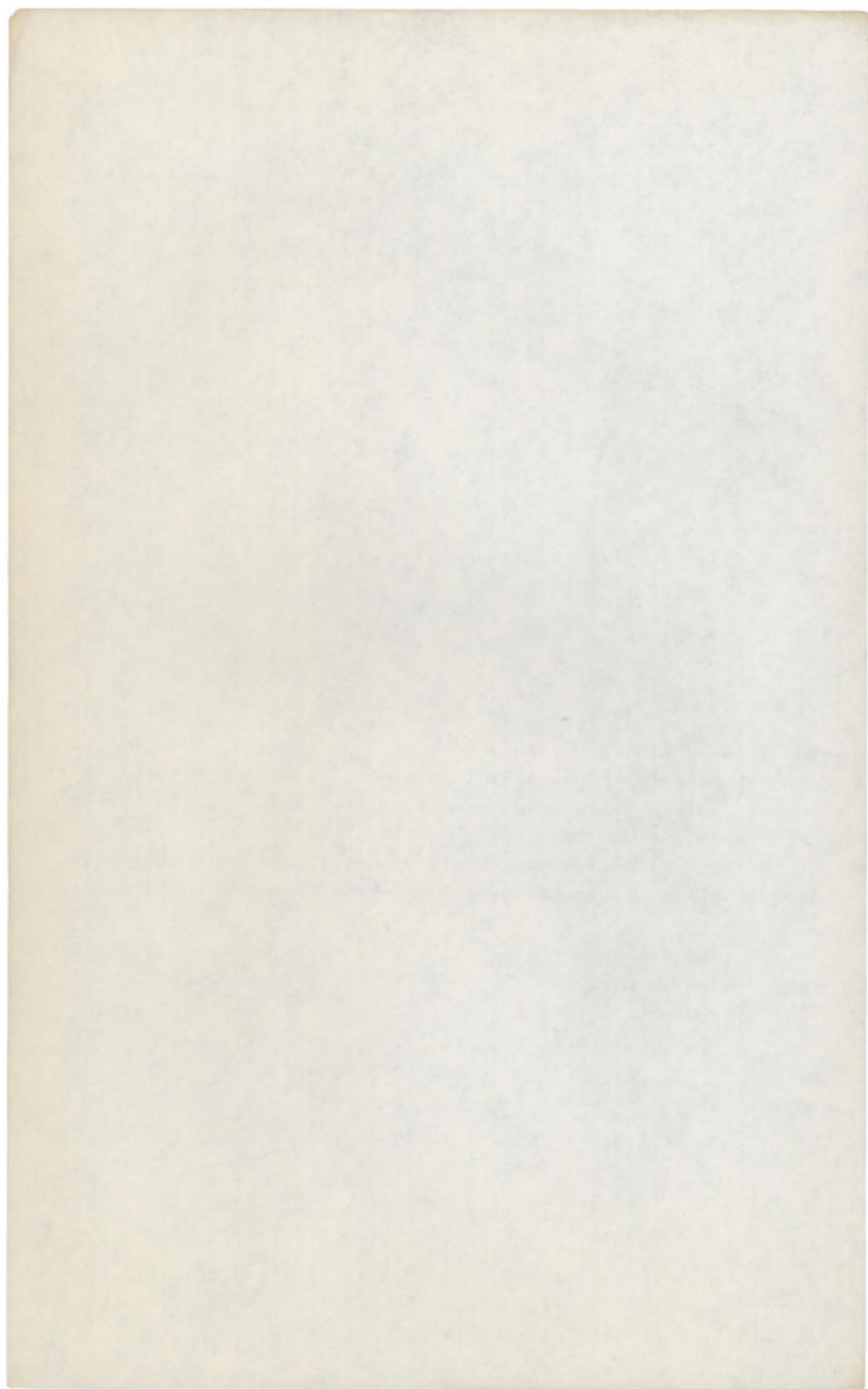
Η ώρα τῆς Ρωμιοσύνης

113

Ο ὑπουργός Βενιζέλης Ἀμόνης Γαρουφαλῆς, βαλμένος ἀπὸ τὸ Πόλεμι μέσῳ στήν
κυβέρνηση, δὲν ἦταν τόσο ἕλλο, κατὰ μίθ χειρομποιτίδα. Ἔχον τραβῆξει τὸν κρῖκο καὶ τὸ
κρατοῦσαν σφιχτὰ, περιμφοντας τὴν ὥρᾳ. Ο κ. Γαρουφαλῆς τελικὰ εἶχε γίνει ἀνυπόφορος.
Ἐπὶ ὑπῆρχε κυβέρνηση εἴτε ἔχει, σὺν τῷ ἔκκεν ξεχωριστὰ ἐνέργειαι, δηλώσεις. [redacted] τὸ πρό-
βλημα ἦταν ἔτσι: Ο βασιλεὺς-ἔχει σὲν ἔτομο, ἀλλὰ σὲν [redacted] ἐκπορευτὴς συμφερότων-ἢ ἡ κυβέρνη-
ση δὲ ἀλλοτρίη τὸ σερατὸ; Ο Παπανδρέου οὐδεσσεστικὰ φκοῦν τὸν Γαρουφαλῆ δὲ [redacted] ὑπουρ-
γὸς ἀπὸ τῆς [redacted] τοῦ Ἰούλιου 1965. Ἐκεῖνος κέλεσε [redacted] τοὺς βουλευτὰς τοῦ
ἔντερου νὰ τὸν ὑποστηρίξουν νὰ γίνει πρωθυπουργός! Οἱ κανονικὸς πρωθυπουργός σὲς μετα-
τὸ εἶχε ἔτοιμο τὸ διάταγμα ὀντικατέστασης. Οδ ἀναλαμβάνει ὁ ἔδιο προσωπικὰ τὸ [redacted]
ἔκπορευτὸ Βενιζέλης Ἀμόνης. Ο βασιλεὺς, ποὺ ἀδουῦνταν σὲς ὄφρινδ ἀνάκτορα τῆς Κερκυρας
ἀπέφυγε νὰ γνωρίσει στήν Ἀθήνα. Ο Παπανδρέου τοῦ φασίλει τὸ διάταγμα γιὰ ὑπόγραφή.
(Παρε κίβητος με τὸ διάταγμα ἐπὶ χέρι. Κημὶ ἀνιχώρησι.)
Ἐκεῖ ἀπάντησιν, τελικὰ σὲς τὸ Ἰουλίου ὁ βασιλεὺς γύρισεν στήν Ἀθήνα, εἶγνε ἡ συνάντη-
ση, ὁ βασιλεὺς ἀννήθηκε νὰ υπογράψει τὸ διάταγμα, ὁ Παπανδρέου παραιτήθηκ. Ἡ δὲ ὁ βα-
σιλεὺς εἶχε ὀκρίσει μίθ ἕλλη κυβέρνηση. Οἱ πρῶτοι προδότες εἶχαν βρεθῆν. Κρυβόντουσαν
πίσω ἀπὸ τίς κενυτίνες. Μόλις φωνεῖ ὁ Παπανδρέου, [redacted] καὶ οἱ φωτο-
γράφοι τοὺς ἐποδονάεισαν. Ἡ [redacted] ἔκκοσε. Ἡ δὲ ἔνωσις ἔντερου εἶγνε πολλὰ κομμά-
τια [redacted] ποὺ δὲ φάνηκε ἀμῆσως. Ἐκολλούσαν ἔνω-ἔνω ἀπὸ τὸ κύριο σῶμα. Στους δρόμους ὁ
λαὸς διαδήλωσε. Ἐτὸ ἔξωτερικὸ ὀντικατετυπος ἦταν μεγάλος. Ο διεθνὴς τύπος ἔρχισεν νὰ πα-
ρακολουθεῖ τὰ πολιτικὰ γεγονότα στήν Ἑλλάδα, μέρα τῆς μερᾶ, ὥρα τῆς ὥρᾳ. [redacted]

Ἀδὲς ἔκκοσε φητὶ δημοσιόβητα τὰ γράμματα ποὺ εἶχαν ἀντολλᾶξει, πρὶν ἔσπασι τὴ κρῖση,
ὁ βασιλεὺς με τὸν Παπανδρέου. Ἀυτὰ ποὺ ἔλγνε ὁ Κωνσταντίνος, πρὶς ποὺ τὸν εἶχαν βλεῖ
ἔκκοσε, νὰ υπογράψει δὲν εἶχαν τὸ προηγουμένῳ τους. Τὸ ὑφὸς προσβλητικὸ [redacted]
νομικὸ πρωθυπουργός, [redacted] ἔκκοσε ἡλικιωμένο [redacted] πολιτικὸ, ποὺ τὸσος εἶχε προσφέρει
σὲς καθῆστὸς καὶ σὲς ἔδιο τὸ Πόλεμι, ἔγγιζε τὸ ὄριο τοῦ χρῆστος. Ἄλλο κι οἱ διαδηλώσεις
στούς δρόμους δὲν εἶχαν τὸ προηγουμένῳ τους στήν Ἑλλάδα, ἔφ ἔκκοσε ὁ Κωνσταντίνος!
γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἐκατοντάδες χιλιάδες. ἔφ διαρκεία ὀμως πρωτοφηνε. Κάθε μέρα, ἔφ μῆνε.
ἔκκοσε βράδι. Ἀπὸ τὸ ὄχι ὀκρίσθη τῆς δουλειᾶς τῆς διαδήλωση. Ἐγαλᾶκτηση. Ἐνος λαὸς προσβλη-
μένος. Ἐργάτες, ὑπέλληλοι, μικροαστοί. Ἐτολᾶ. Ἐσὶ κατὶ ἕλλο, γιὰ τὴν πρώτη φορᾶ ἔντερου ποί,
ποὺ ποτὶ δὲν εἶχαν κατῆξεν σὲς συλλήλητήριο, ὀντικομμουνιστὰς, πολλοί δεῖξιοι. Ἐσπερμιδῆ-
τες, ἔκκοσε (ἔκκοσε) πολῖτες, δημοῖοι ὑπέλληλοι, ὄστοι! Ἐνος λαὸς προσβλημένος. Ἐνα ὄστικὸ
ἔκκοσε, ποὺ ποτὶ δὲν εἶχε ἐφαρμοστῆ, ἔκκοσε εἶχε κενυτίνεστῆ. Ἀστικὴ δημοκρατία ἢ μονα-
ρχία. Ἐνα ποτὶ κατῆξεν μουγκρίζοντας κατὶ βρεθῆ [redacted]

Τὰ ἀρχαία.

(110)

οὐ ἐπιστάτες ὄλο κι ἀνεβάζουν τὸν χιλιόδες δολάρια κι ἐ-
να ὑπουργοῦτο. Οἱ ἐβνε ἐφημερίδες στηλτέθουν τὸ ἐνδύμνοζ "Ἐκπόρευση τοῦ ἑλληνικοῦ
δημοσίου βιον..... Καταρρέκωση τῶν ἀρχῶν.....". Οἱ ἐπισημαίνουν ἐς - βαρείε
εὐθύνες τοῦ βασιλιᾶ.

Ὁ κόσμος ἀρχίζει νὰ μὴν ἀκοεῖ πιά τοὺς ἡγέτες του. Προχωρεῖ πιά πολύ ἀπὸ τῆ (βασι-
φωνημένη γραμμῆ). Ἐνας καινοβργιος νεκρὸς. ¹²⁵ Ζωτήρη-Πετρούλας, ^{στὴν ἀρχὴν} τῆς νεολογίας Λαμπρ-
κῆς. Ἡ (κυβερνηση) δὲν δίνει τὸ ὄσσηο [] τοῦ νεκροῦ γιὰ τὴ κηδεύα. Προσπαεῖ νὰ τὸν
ἀδφι ἐπὶ κρυφῶ. Ὁ καινοβργιος Κλαῦν., ὁ (ὑπουργός) Ἐσωτερικῶν, ἀνογκάζετα ἐγλιε
νὰ ὑποχωρήσει. Τραγοῦδὶ ἔνα κλαέθουν. Ἐκατοντάδες χιλιόδες στοὺς δρόμους. Ἐτὸ Πάθος
τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας ἕλλος ἔναε διαλεχτέος. Ἄλλος ἔναε ἄγιος, ποὺ δὲ προσέχουτα
στ' ὄμοσ τοῦ οἱ κάτοικοι τῶν συνοικιῶν, ποὺ δὲ μνημονεῖται ἐς ἀνεκνετρώσειε, ἐπὶ συν-
δρια, ἐπὶ γισπιε []. Ἡ κηδεύα τοῦ παληκοριῦ ἦταν
ἐπὶ ἀρχαίος πολεμικὸς χορδός. Ὁ πατρίας καὶ τ' ἀδφρια τοῦ νεκροῦ ἀνεβασμένους στοὺς ὤ-
μους μερικῶν οἰκοδομῶν, ^{ἐπὶ τὴν γραμμῆν} ἐπὶ ἀπὸ τὸ φέρτερο. Οἱ φωτόγραφεῖς αὐτεῖς ταξιδεθῶν
ἐπὶ ἔσωτερικῶ, ἔκκλητικοὶ βλῆπου οἱ ἐβνοι τὴν ἀγριεδα καὶ τὴν περηφάνεια ἑνὸς λαοῦ.

Ζωτήρη Πετρούλα,
σε πήρε ὁ Λαμπρῆκης, σε πήρε ἡ [] λευτεριά.
Ζωτήρη Πετρούλα,
[] ἀθῶν καὶ λιοντάρι, βουνὸ καὶ ἔσαστριδ.

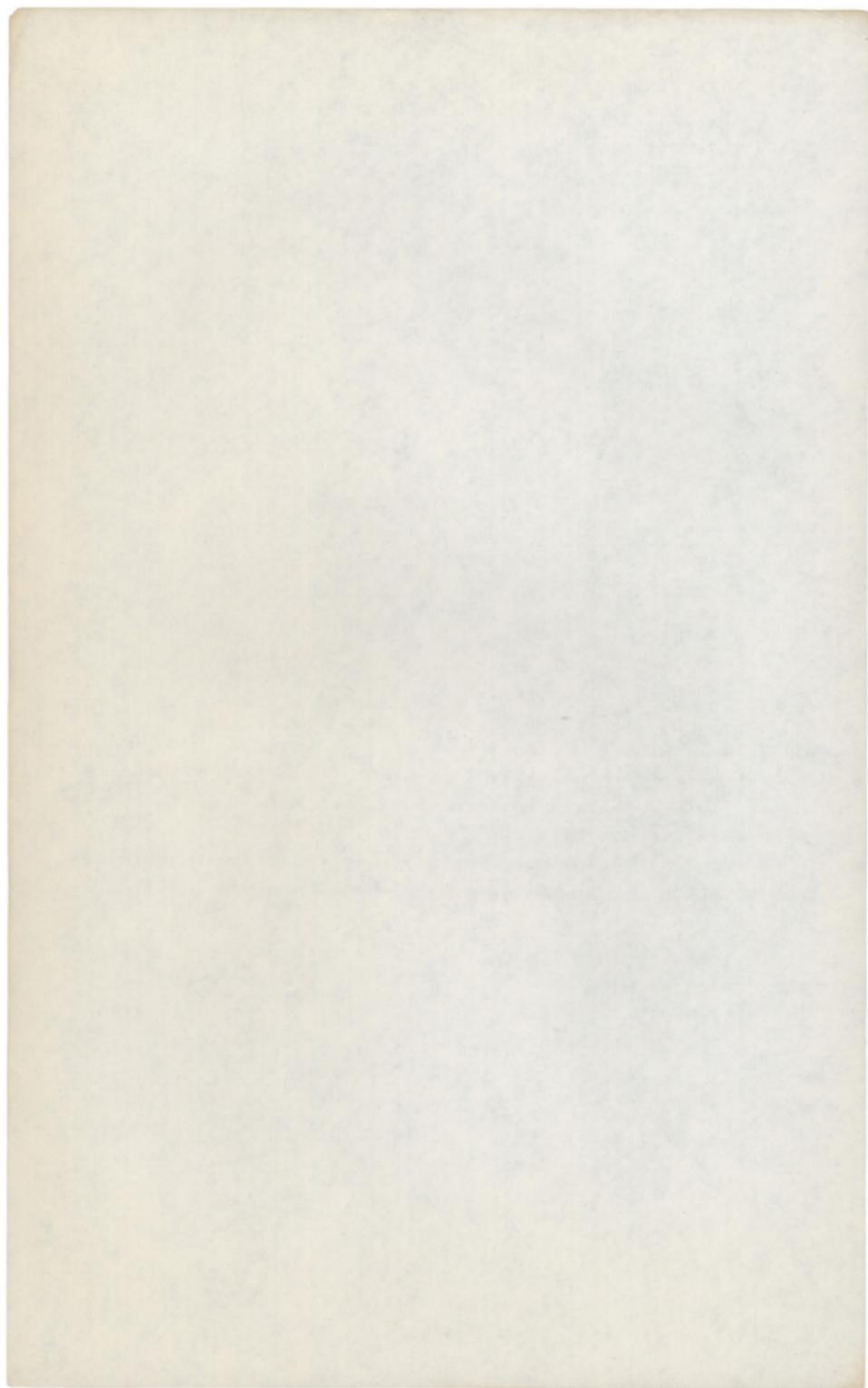
Ἐπὶ τὴν ἀρχὴν

Τραγοῦδὶ ^{πρὸ} [] ἔγραφε ὁ Κίρκης μέσα ἐπὶ μιά συνεδρίαση τοῦ [] Κεντρικοῦ Συμβου-
λοῦ τῶν Λαμπρῆκων. Κάποιος ἕλλος μίλαγε, ἐκεῖνος ἀραιρέθηκε ἔρχισε νὰ σιγοτραγοῦδεῖ
καὶ νὰ σημειῖται νότες πάνω σ' ἕνα χαρτί. Ἐφ λίγες μέρες ὁ οἱ διαδηλωτέε τὸ τραγοῦδοῦ-
σαν, ^{ἐπὶ τὸν δρόμον} ἀπαγορευμένους ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, [] κινῆθφοροῦσε ἐπὶ ἠάρσια καὶ ἀργότε-
ρα σ' ὄλο τὸν κόσμον. Τὸ ἠΓελαστὸ Παίδεῖς ἦταν τὸ δευτερο-τραγοῦδὶ ὄλων αὐτῶν τῶν μνημῶν, ποὺ
ἀκολοῦθησαν. Τὸ γελαστὸ παιδὲς ἦταν πρῶτα ὁ Λαμπρῆκης, τῶρα ἦταν ὁ Πετρούλας.

Οἱ ποιητέε καὶ πῶλι ἀρῆστησαν ἐς ποιητικῆς συλλογῆς τους, βγήκαν στοὺς δρόμους νὰ λνε
τοὺς στίχους τους κι οἱ ἐφημερίδες ἐπὶ δση τοῦ καλλιτεχνικοῦ κουσομπολιοῦ νὰ φιλοξε-
νοῦν ποιήματα.

Γνωρίζουμε ἐπὶ στοίχιστε γιὰ νὰ γένειε.
Γνωρίζουμε ἀπὸ ποιόθε οἶθνε μακρινόθε ἔρθε, μετ ἀπὸ ποίε
δισδοχικὸ μαρτέρια πρῶσε. Ἐῖσαι τὸ "Ἐθνος." Ἡ "Ἑλλάδα εἶσαι."
.....
Ἐδ εἶσαι ἡ "Ἑλλάδα, ποὺ δολοφονοῦν
κάθε χρόνο, κάθε ἄνοιξη, κάθε Πάσχα.
.....

* Ο Σ. Πέτραγας ^{ἀπὸ τὸν ἑπὶ τὴν ἀρχὴν} μετὰ τὸν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀμφωνῶν, ἦταν ἑπὶ τὸν Κίρκα "ὄσθ" ἀνοχῆμεγ
καὶ τῶν Ν. Λ.

(126)

Εὐ εἶσαι ἢ Ἑλλάδα ποὺ δημοκρατοῦν
τὸ εἶμα της καὶ τὸ μέλλον της.

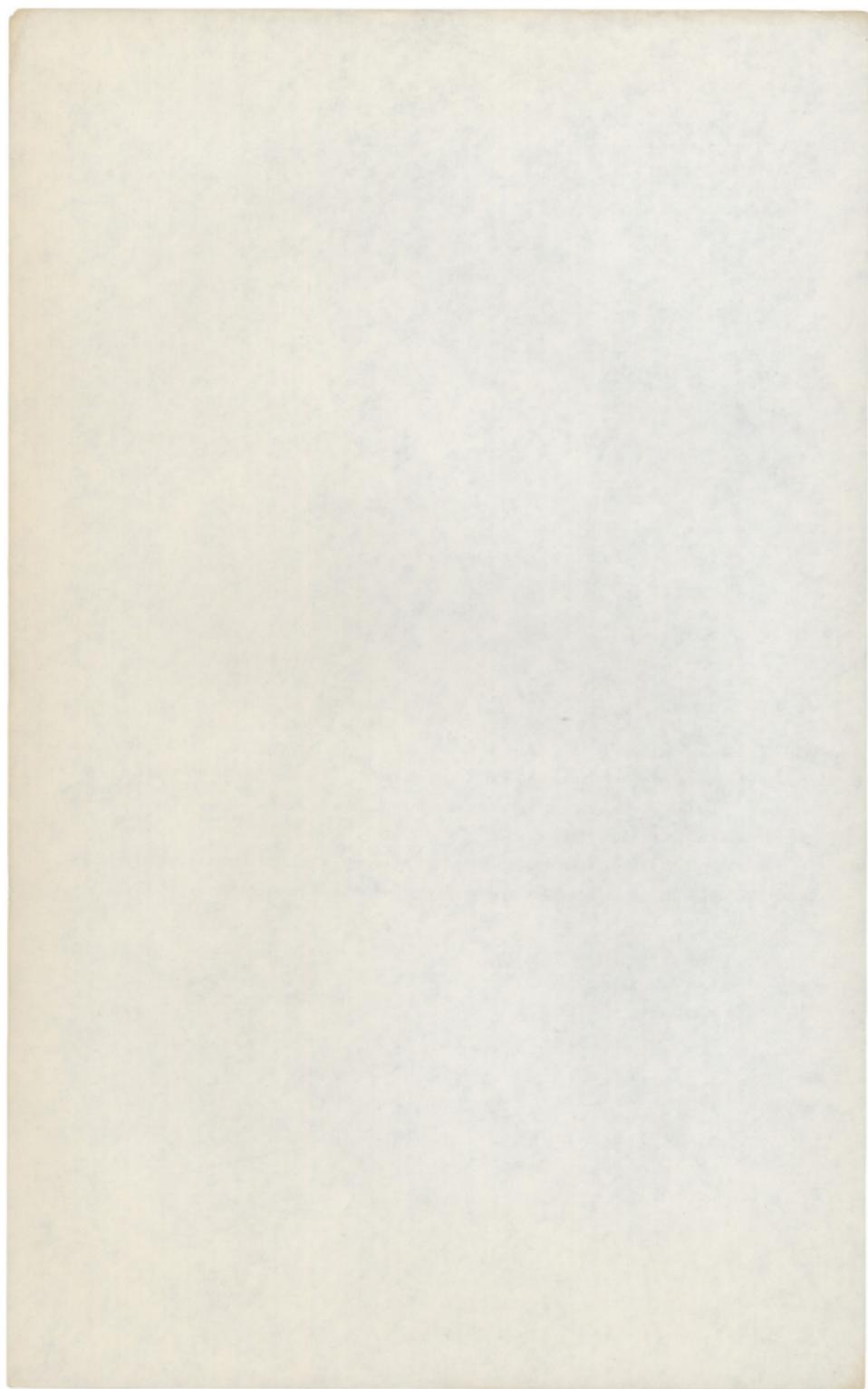
Ποὺ μὲ τὸ μπουκαμῖνα τοὺς στόματα, δασβετς
κι ἀναίσχυντοι συλητς, τῆς βρωμίζου
τὸ ὄνομα, τὸ λευκὸ ὡς ἔνδοξο, Ἐσὺ εἶσαι!

.....
... τὸ φῶς τὸ σκοτῶνουν ἀπὸ βρῆφος ἀκδη,
βάζοντας χοίρους νὰ δηλάζουν τὸ βυζὶ της πατρίδας.*

Ἦσσα στὰ παζαρέματα καὶ τῆς διαδηλώσεως, μέσσα στὴς κουρελιασμένες σελίδες τοῦ ἑλληνι-
κοῦ συντάγματος, ποὺ [redacted] τῆς εἶχε πάρει ὁ ἀγέρας, μέσσα στοὺς κομποῦ
τὸ δακρυγόνα καὶ τῆς φλόγες ἀπὸ τὸ καμῖνα αὐτοκίνητα ἤρεε κελύνη ἢ ἑσφινική ἐποκδλυ-
φη-ἢ μνησποῦ Φλειπς. Ἐνα ἔγγραφο [redacted] ὄλο κι ὄλο, ποὺ, ἔγνωστο, πῶς, ἔφτασε στὰ γρα-
φετὰ μὲτε ἀπογευματινῆς ἐφημερίδας (Πρωσφῆτον Στρατιωτικὸν Ἄκολοῦθου Η. Π. Α. - Ἀμερι-
κανικὴ Πρεσβετρία - Ἀθῆναι - Ἑλλάς - Μ. 127-65, 18 Ἰουνίου 1965. Θέμα: Ἐπιχειρήση ΒΕΛΟΣ 1
Πρός: Διοθόδον Ἀρχηγόν Γενικὸν [redacted] Ἐπιτελεῖου, Τμήμα Κατασκοπετίας τοῦ Στρατοῦ.
Οὐδέσιγκτων 25, D. C. 20315 [redacted] 1) Κατόπιν κοινῆς ἀναλύσεως καὶ συσκέψεως μὲ.....
κοῦ μὲ τοῦτε συναδέρφους μας τῆς C. I. A. κατελήξαμε στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ δίκη Κομμουνι-
στών στὴ Ἀμερῆ, ἢ ὅποιο μὲλις ἐτρεμιστῆση δὲμ πρόκειται νὰ ἐπιηρῆσαι σοβαρῶς τὴ δρα-
στηριότητά μας στὴν Ἑλλάδα. Ὅπως ὀηποτε δὲν πρόκειται νὰ [redacted] - ἔχει [redacted]
δυσμενῆ ἐπίδρῶση στὴν ἐπιχειρήση ΒΕΛΟΣ 1, τὴν ὅποια ἐνεκρῖνατε ἢ νὰ παραβλέθη τὴμ δε-
σιν τῶν φέλων μας στὸ Στρατὸ ἢ στὸ Ἡρώτικόν... Ἐπ' αὐτοῦ εἶχαμε κατηγορηματικὴ διαβεβασι-
ωση ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν [redacted] Ἀμόνης κ. Γαρουφαλῖῶ..... 2) Ἐτικῶ μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ πε-
ροσμένου Νοεμβρίου στὸν Γ(οργοπέταμο) μπορῶ νὰ σῆς διαβεβαιώσω ὅτι καμιά διαρροή πλη-
ροφοριῶν δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ στὴν Ἑλλάδα. Ὅσοι ἀνεμῆχθησαν ἔλαβον καὶ ἐνήρησαν
καὶ ἔδρασαν κῶτε ἀπὸ τὸν ἀστυρὸ Φλεγγχο ἀξιωματικῶν τῆς C. I. A. Δὲν εἶχον καμιά ἐπισφῆ
μὲ τὸν ταπικὸ πληθυσμὸ ἢ μὲ τοῦτε συγγενεῖς τοὺς καὶ μετεφῆρθσαν ἀμῆσως σὲ μιά βῆση
στὴ Γερμανία. Ἐκτεὶς ἀπὸ τῶν Πρεσβετῆ, οἱ κ. κ. Ἄνσουτε, Ἐπροσπερ καὶ ἴσως Ἐδρκερ γνω-
ρίζουν τῆς λεπτομερείας τῆς ἐπιχειρήσεως. 3) Ἐἶμαι ἐντελῶς βέβαιος ὅτι ὁ κ. Παπανδρέου
δὲν γνωρίζῃ πῶς ἔχει ἢ κατόσταση καὶ εἶμαι κατηγορηματικὸς ὅτι οἱ ἑλληνικῆς ἀρχῆς
δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ προσκομίσουιν οὐσιώδη στοιχεῖα ἐνωστέων τῶν ΗΠΑ..... 4) Ἐὰ
συμπέρασματὸ μας σχετικῶ μὲ τὴν ἐνέκρῖση καὶ τὴν ἐκκαθῆρση στὸν ἑλληνικὸ στρατὸ
δὲ σῆς διαβεβασηδου ἀμῆσως μὲλις λάβουμῃ τῆς ἐκθέσεως ἀπὸ τὴν JUSMAG (Υπογραφή Ο. Κ.
ΚΑΡΕΛΛΑ, Συνταγματάρχης C5, Στρατιωτικὸς ἀκόλουθος Η. Π. Α. Γ.)

Ἐνδῆμου μῆνα μετὰ τὴν "πρωσφῆση" τοῦ Παπανδρέου δὲν εἶχε κατορθωθῆ ἡ νομιμο-
ποίηση καμῖς κυβέρνησεως. Ἐγίνῃ, λοιπὸν, Ἐμβολῖο τοῦ Στάμματος, μῆπως κι ὄλοι μοῦ
λάσουιν τὸ πρόβλημα. Τὰ προκτικῶ τῶν συζητήσεων ὀδοῦσαν στῆς ἐφημερίδες. Ἐνδῆμα σὲ
Ἐπὶ τὸ πρῶτον τοῦ Νικηφόρου Βρεττικῶ Ἄδωτος γιὰ τὴν πατρίδα.
Ἐπὶ τὸ δεύτερον τοῦ Βασίλειου, πρῶτουπουργοῦ, τῶν ἐπιγόντων τῆς πρῶτουπουργοῦν καὶ τῶν ἀσπυρῶν κομῶν,

Ἐπὶ τὸ πρῶτον τοῦ Νικηφόρου Βρεττικῶ Ἄδωτος γιὰ τὴν πατρίδα.
Ἐπὶ τὸ δεύτερον τοῦ Βασίλειου, πρῶτουπουργοῦ, τῶν ἐπιγόντων τῆς πρῶτουπουργοῦν καὶ τῶν ἀσπυρῶν κομῶν,

(117)

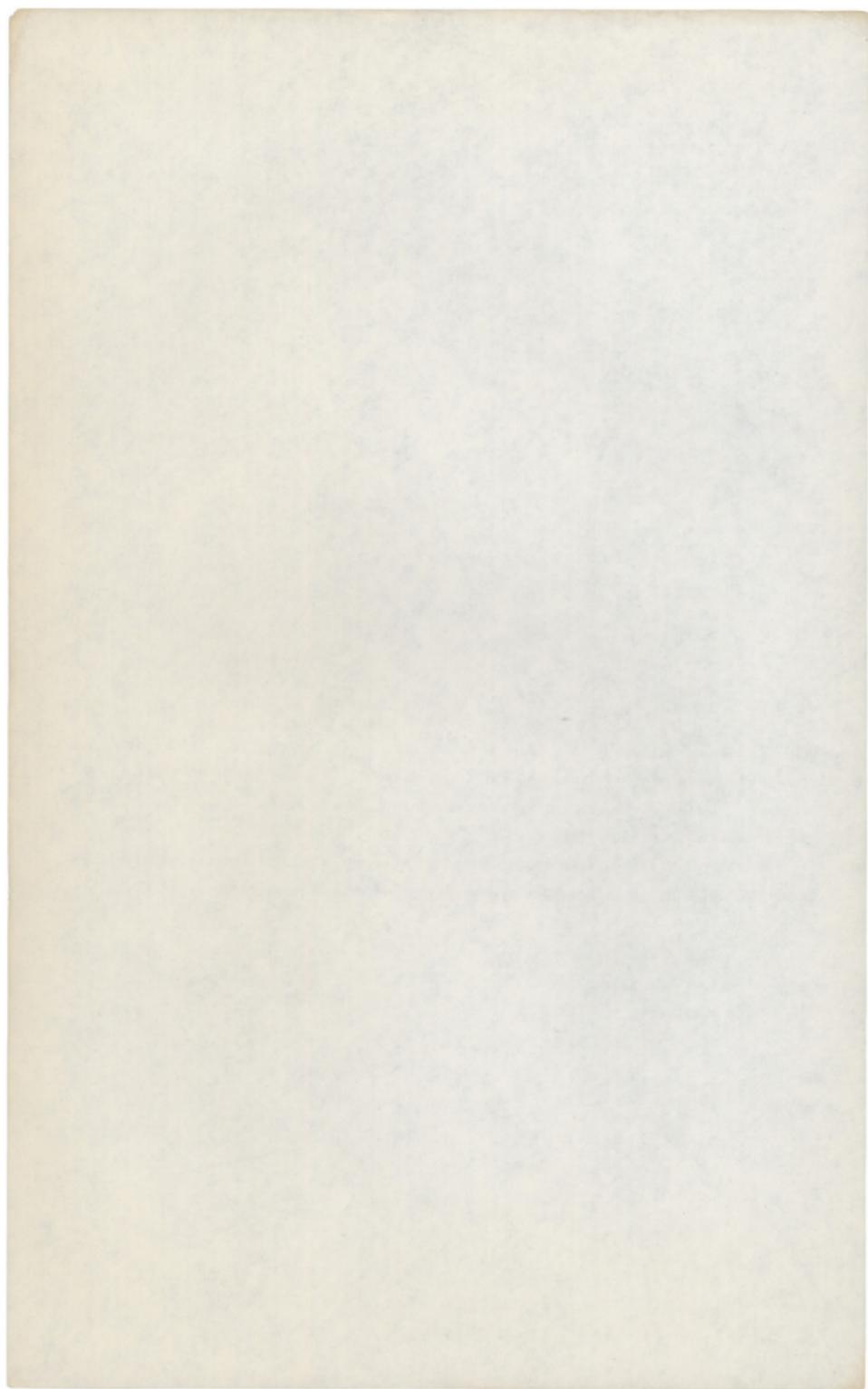
Άλλα υπήρχε κι αυτό το [redacted] απόπειρα.

ΣΑΒΑΤΙΑΣ:Κου είχατε ^{όποια δε} ^{πρωτο} πώς δε διαλύσατε τους Λαμπρόκηδες. Διασε δεν τό έπρά-
τασε;

ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ:Τό θέμα ήτο δικαστικόν και δεν ήδυνήθη να τό ρυθμίσω διότι παρητήθη.

Νό, λοιπόν, που είχε τό καλό της ή [redacted] απόλυση του Παπανδρέου. Δέν...
διαλύθηκαν οι Λαμπρόκηδες. Τελικά στις 24 Σεπτεμβρίου ένα από τό σύλλικό κατασκευά-
σμετα κατόρθωσε και πήρε πλειοψηφία δυό ψήφων. Η καινούργια κυβέρνηση άνδμεσα σέ
πρωτο-πρωτα καθέκοντα, και άνάλαβε ήταν και ή διάλυση της νεολαίας της ' Αριστερας,
πύση θυσία, ή κάθε [redacted] μέσο. [redacted] Οι πα-
ρακρατικοί, [redacted] είχαν όδσει κιόλας ή καλό παράδει-
γμα:Στις 6 Σεπτεμβρίου τό χαρέματα, μιά φοβερή έκρηξη ξεσήκωσε σέ πόδι τους κατοί-
κους του χωριού Κυλοχώρι, σέ νομό Κιλίκια. (Πάλεμος!!). Άρχισαν να τρέχουν στους δρό-
μους. [redacted] ή λέσχη των (Λαμπρόκηδων) [redacted] είχε άντιναχτεί με (W.N.T.) Εκκλησιακή
ύλη, άμερικανική προέλευσης, που χρησιμοποιεσέ ό στρατός. Θυσικά ή κυβέρνηση του βα-
σιλιά δεν μπορούσε κι ύστε είχε τό καιρό να άντιναχτεί τίς [redacted] έκστοιγόμενες λέσχες
των "Λαμπρόκηδων". Επούτε όμως να μη βρισκει [redacted] ποτ' τους όρθεσε. "Έτσι κι έ-
κανε. [redacted] Έκτος από τίς συλλήψεις, τόν έγραο ευλοδαρμό, τίς όδσει των
μελών της όργάνωσης τό σέστημα των άντιναχτέων συνεχίστηκε, στήν όρχή δοκιμαστικά
και μετά [redacted] ^{διατάχεται.} [redacted] ^{καταδικάσει} [redacted] ^{και τού} ^{νοσηλεύει} ^{του} ^{νοσηλεύει} πύσε
με τό άεροπλάνο, πύσε με τό στροκίνητο, να έμφοχάσει [redacted]
να ζαναχίσουν [redacted] τί λέσχη, να συνεχίσουν τί άροσηρήδότη τέ τους.

Τόν Οκτώβρη πήγε ένα βιαστικό ταξίδι σέ Παρίσι. Συνέλασε τόν Σέρρο κι είχε
μαζί του μιά μεγάλη [redacted] συνομιλία. Τυρζόντας στήν 'Ελλάδα έφερε [redacted]
[redacted] τό προσωπικό [redacted] μήνυμα του Γάλλου φιλόσοφου στους (Λαμπρόκηδες).
-Η... Ύστερα από 30 χρόνια διείσθησε πάλη κατά του φασισμού και της δικτατορίας),
[redacted], του ή [redacted] ό Σέρρο,
ή ό ελληνικά λάσε κατάλαβε -και τόν Άύγουστο του 1965 ήσε να τό καταλάβουμε [redacted]
κοθαρά και μετέ ότι δεν πρόκειται πιά, πουθενά στή άδση, γιά όπλας θενικές άνομητη-
σεις, που άντιπαρόδεται τό δημοκρατικό κίνημα με τίς τοπικές όλιγαρχίες και ότι
άκμα στίς όι όλιγαρχίες δε σερώνονταν γρήγορα, ήν δεν στήριζονταν από τόν έμπρι-
σλισμό των ΗΠΕ. Παρ' τήν ύπαρξη μιάς έπιφανειακής θενικής κυριαρχίας που άνήχεται
και διευκολύνει κάθε άμερικανική επέμβαση, όρθεσε στους Έυρωπαίους ότι στήν ήπει-
ρό ήσε, όπως και στή Άτινική 'Αμερική, ή άποκατάσταση μιάς συνταγματικής δημοκρατί-
ας συνάεται με τήν επανακατάκτηση της θενικής κυριαρχίας. Έναντιόν του έχθρου
με τό έκαστό πρόσωπο, του φροδού ή πύση γίνεται παντού ομοσθητή, τό γεγονός της 'Ελ-
λάδας όρθεσαν γιά μιά όδση φορέ ότι ό άγώνας πρέπει να διεξάγεται ταυτόχρονα
έσο σέ θενικό έδαφος, έσο και σέ παγκόσμια κλίμακα. Ύπογραμμίζοντας τήν όλληλο-

γύη τους πρὸς τὸ Βιγνὸν, τὴν Κύπρο, τὸν Ἁγ. Δομνίκου, οἱ διαδηλωτές ἀπὸ τὴν πλευρὰ
 τους, ἔφεραν μὲς κοντὰ τῆ στιγμῆ [] κατὰ τὴν ὁποία θὰ συγχροτηθεῖ μὲς διεθνῆς ἀντι-
 σταση κατὰ τῶν δικτατορῶν ποῦ ἐπιβάλλει ἡ ἴδια ἔξνη δόνηση..... Ἔχουμε κοινὰ προβλή-
 ματα, ἔφημερα περὸς τὸ ἀκόμα ἀπὸ χρεῶ. Μουσικά, δὲν ἐκφορῶνται πάντα μὲ τὸν ἴδιο τρό-
 πο. Ἡ δικτατορία, ποῦ ἔναντιον της ἀγωνιζόμεσασε, ἔχει μόνον δὲν ἐπιβάλλεται ἀπὸ τῆς ΗΠΑ,
 ἀλλὰ ἀπεναντίας ἰσχυρίζεται ὅτι θὰ μῆς ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴν περὶ τὴν τους. Μὲ αὐτὴ
 εἶναι μόνον ἡ βερνίνα: οἱ ἐπενδύσεις τῶν Ἀμερικανῶν, τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ ἐλῆγχουν τὴν
 οἰκονομία μας καὶ νὰ ὑποφρουμε, ὅπως ἡ χώρα σας, ἀπὸ τὸν ἔλαμερικανισμό της κουλτούρας
 καὶ ἀπὸ τὸ χέσιμο τοῦ χαρακτήρα της. Γι αὐτὸ τὸ λόγο ὁ ἀγῶνας σας εἶναι καὶ δικός μας:
 Γιὰ σὺς ὅπως καὶ μὲς [] αὐτοὶ οἱ σκοποὶ εἶναι ἀχώριστα ἑνωμένοι: Δημοκρατία, ἐ-
 θνικὴ [] αὐτοτέλεια, αὐτοδόχη κουλτούρα...]]

Τίς ἔδινε μέρους κάποιος δημοσιογράφος [] πῆρε μὲς σὺνέντευξη ἀπὸ τὸ ἴδιον []
 [] - ἔπρθε νὰ τὸν βρεῖ-ποῦ ἄλλου-σὲ πολιτικὸ του γραφεῖο, σὲ κεντρικὸ
 γραφεῖο τῶν Ἀναγκοκρητῶν Ἀθήνας. []

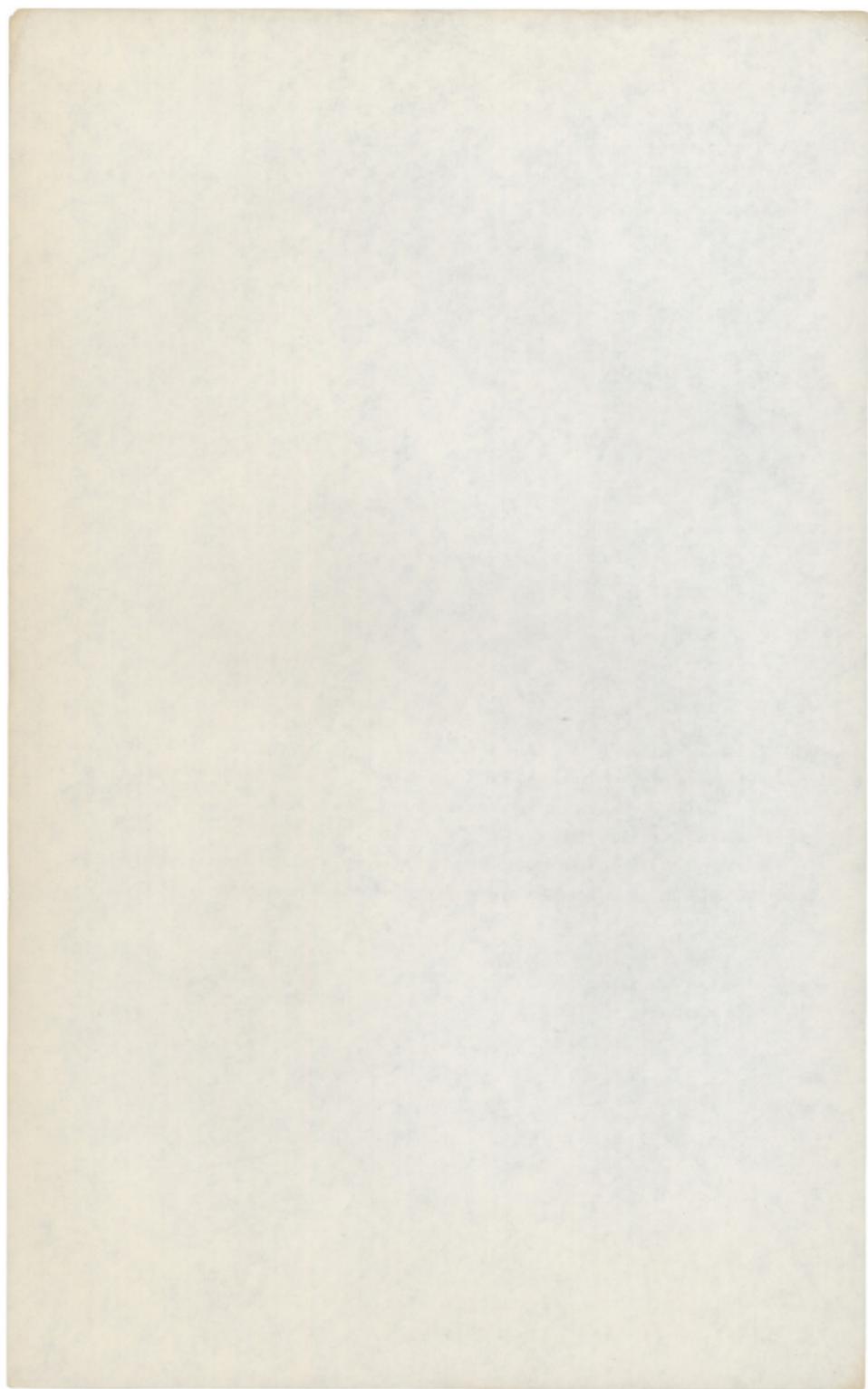
- (Ἦθε εἶδε ἀπὸ... μουσικὴ ἔποψη, τίς πρόσφατες λαϊκὲς ἐκδηλώσεις);

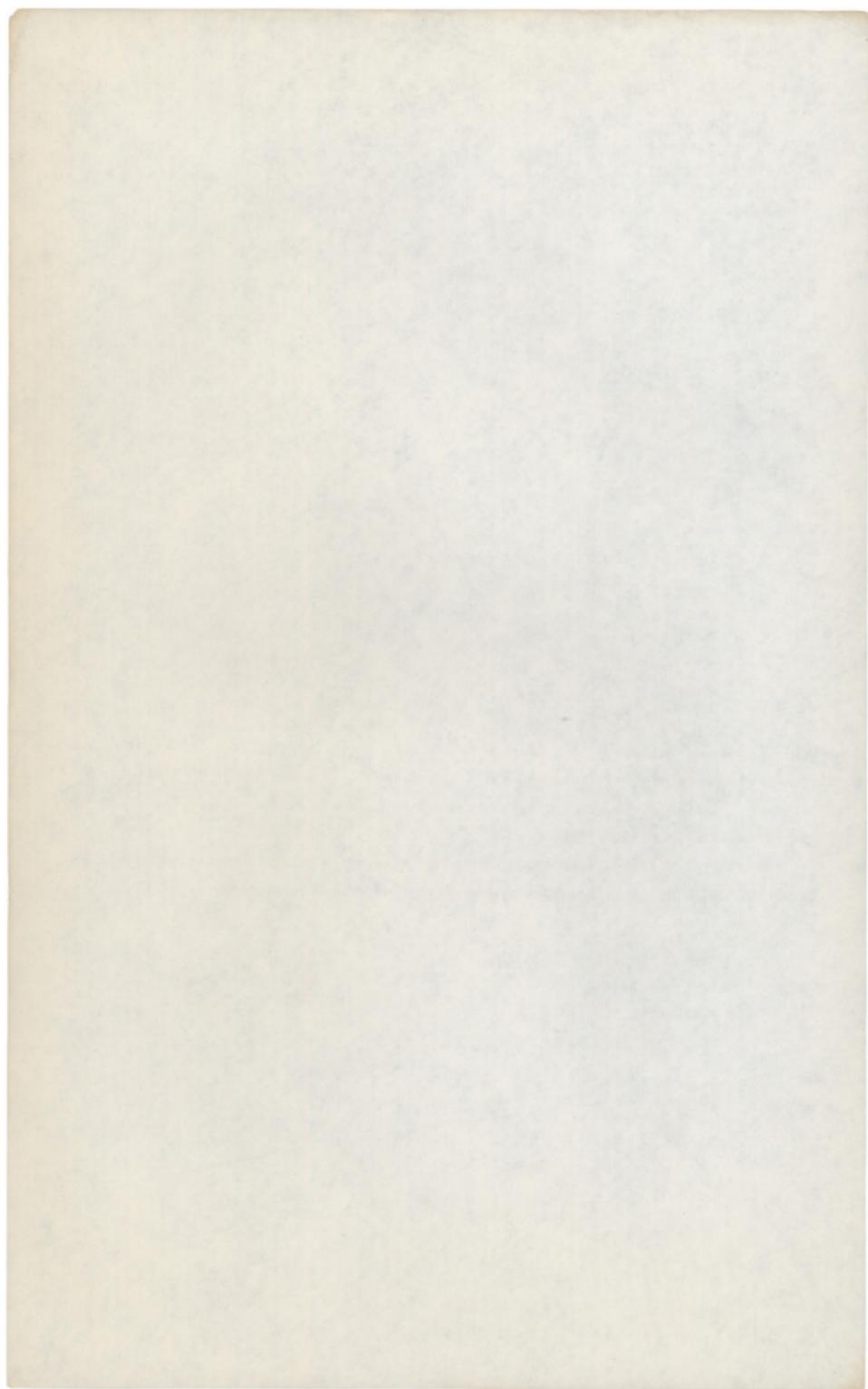
- (τοῦ κόνει μὲς ἐρώτηση, ποῦ αὐτὸ τὸν καιρὸ φλογίζει κυριολεκτικὸς τῆς μουσικῆς μου
 ἀναζητήσεις: Ἦθε ν' ἀποδώσω μουσικὰ ὅλο αὐτὸ τὸ λαϊκὸ πυρετὸ τῶν τελευταίων μηνῶν; Τὸ
 ἐπόμενον μεγάλο ἔργο μου θὰ βγεῖ μῆσα ἀπὸ τοὺς πρόσφατους ἀγῶνες τοῦ λαοῦ μας. Αὐτοὺς
 τοὺς ἀγῶνες, ποῦ ἀπόσπασαν τὸν παγκόσμιο θουμασμό).

- (ποῖ στοιχεῖτο δὲ κυριαρχεῖ σ' ἐνα τέτοιο ἔργο);

- (τολυκρόσκη χορωδία. Μὲς μποροῦσε νὰ κόνει μὲς χορωδία μὲς χιλιάδες φωνές! Ἦθε ἄλλωθ
 δὲ μποροῦσε ν' ἀποδώσει τὴ λαϊκὴ φωνή, ποῦ κυριάρχησε τὸν τελευταῖο καιρὸ στοὺς δρό-
 μους τῆς Ἀθήνας καὶ σ' ὅλη τὴ [] χώρα;.... ἔφημερα ὁ ἀγῶνας τοῦ λαοῦ μας εἶναι γιγάν-
 τιος. Γιγάντια πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ μουσικὴ ποῦ θὰ θελήσει νὰ τὸν ἐκφορῆσει. Ἄλλωθ...)

Κι ὅμως τὸ ἐπόμενον ἔργο τοῦ [] ἦταν μονόφωνο! Ἡ (Ρωμιοσύνη), ἀπὸ ἓνα ἐκδοσάσμα
 τῆς συλλογῆς (Ἡ Ἀγρόπεια) τοῦ Γιάννη Ρίτσου. [] Μὲς μονόφωνα ἀνάθεση-ἐννιά
 τραγούδια, μουσικὴ σὲ ἐντελεῖα ἐλευθέρου στίχο-, [] καὶ πάλι [] τὸ Γρηγόρη
 Ἐπιδικωτάτη. Ἐνα ἔργο ποῦ τραγουδήθηκε σὲ συνουλίεσσ σὲ ἀνοιχτὰ στάδια ἀπὸ δεκάδες χι-
 λιάδες κόσμου. Ἀθήνη μὲ μὲς ὀλόκληρη ἐνοχή. [] ^{μὲς τὴν} τελευταία ^{ἀντίστροφή} προσπάθεια τῶ
 ν' ἐνακόθει τὴν πορεία πρὸς τὴ δικτατορία καὶ νὰ ἐπιβάλλει μὲς [] πορεία.
 Ἄς δοῦμε τί μεσολάβησε μῆχρι τὴ μέρα, ποῦ γράφηκε ἡ (Ρωμιοσύνη). Ὁ βασιλιῶς, ἀγανα-
 κτισμένος μὲ τὸ λαὸ σκεφτόταν σὲ σοβαρὰ νὰ ἀρχίσει νὰ βγάει λόγους [] - περι-

Σε λίγο ⁴ένα τεραστίο, αδόκητο συλλαλητήριο είχε δημιουργηθεί. [redacted]

[redacted] Μηροτά-μηροτά 5 Μίκης.

-Δημοκρατία! ΗΔ! Έκλογές!

"Ένας ύπαστυνόμενος ούρλιαζε: (Ακούε έκεί να μην πάει κανένας στην βασιλιά και να ρθουν όλοι σ'όλη Παπανδρέου και την ΕΔΑ!)"

"Άρξισε ¹ή [redacted] ²επίθεση της αστυνομίας. [redacted] Έπεσαν με λύσσα σ'οποιον έπεσε σ'ό προσημό τους. [redacted]

[redacted] Ρίξτε τον πάνω σ'ό Μίκη. Τον τραυματίσει.

"Ένας αρχιφύλακος ούρλιαζε με τη σειρά του: (Θεοδώρηκη, Βούλγαρη!)"

"Ο Βούλγαρος γύρισε σ'ό σπίτι τρέμοντας από ³δράχη ⁴συγκίνηση.

(Έφτασε ή ώρα της Ρωμιοσύνης!). Έκρίστηκε. [redacted] Οι στίχοι τόν περιέγραψαν. Χείνη τη μέρα δέχθηκε από τ'ό σπίτι, ούτε έφαγε. [redacted] "Άρξισε και τέλειωσε τη σύνθεση της (Ρωμιοσύνης)".

Αύτε τ'ό δέντρα δε βολεθονται με λιγώτερο ουρανό.

Αύτε οι πέτρες δε βολεθονται κάτω απ'τ'ό [redacted] ζένο βήματα.

Αύτε τ'ό πρόσωπα δε βολεθονται παρά μόνο σ'τόν ήλιο.

Αύτε οι καρδιές δε βολεθονται παρά μόνο σ'τό δίκιο.

Έτούτε τ'ό τοπίο είναι σκληρό σ'όν τ'ή σιωπή.

Σφίγγει σ'τόν κήφο του τ'ό πυρωμένο του λιθόρι.

Σφίγγει σ'τό φως τ'ε δρφονέ, ήλιε του και τ'ό εμπέλιο του.

Δέν υπάρχει νερό. Μονάχα φως. Έο δρόμος χάνεται σ'τό φως

κι ό ΐσκιος τ'ης μέντρας είναι σ'ό δέρο.

"Όλοι ειλώνε χρόνια τώρα. Όλοι πεινώνε."

Τ'ό μέττα τους είναι κόκκινα απ'τ'ήν άγροπνία.

Η'ε βαδειά χαρακιά σφηνωμένα άνόμεσα σ'ότα φρόδια τους,

σ'όν ένα κυκαρσίσι, άνόμεσα σ'ε δυό βουά τ'ό λιόγερμα.

Τ'ό χέρι τους είναι κολλημένο σ'ό ντουφεκι.

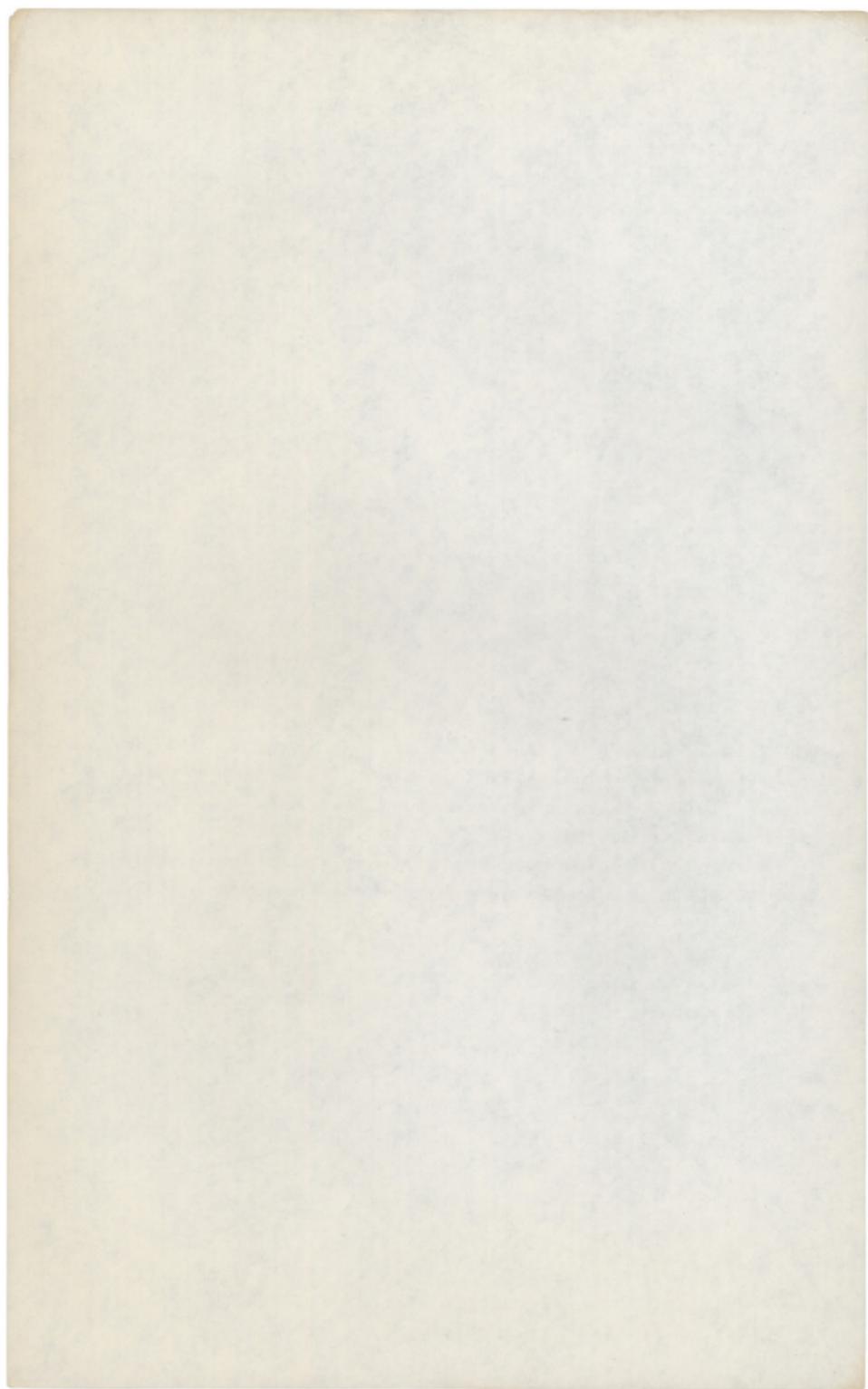
Τ'ό ντουφεκι είναι συνέχεια τ'ού χεριού τους.

Τ'ό χέρι τους είναι συνέχεια τ'ης φυχ'ε τους

κι έχουν σ'ό χερίη τους έπάνω τ'ό θυμό

κι έχουνε τόν καημό βαδειά-βαδειά σ'ό μέττα τους,

σ'όν ένα άσφ'ρι σ'ε μιά γούβα άλάτι.

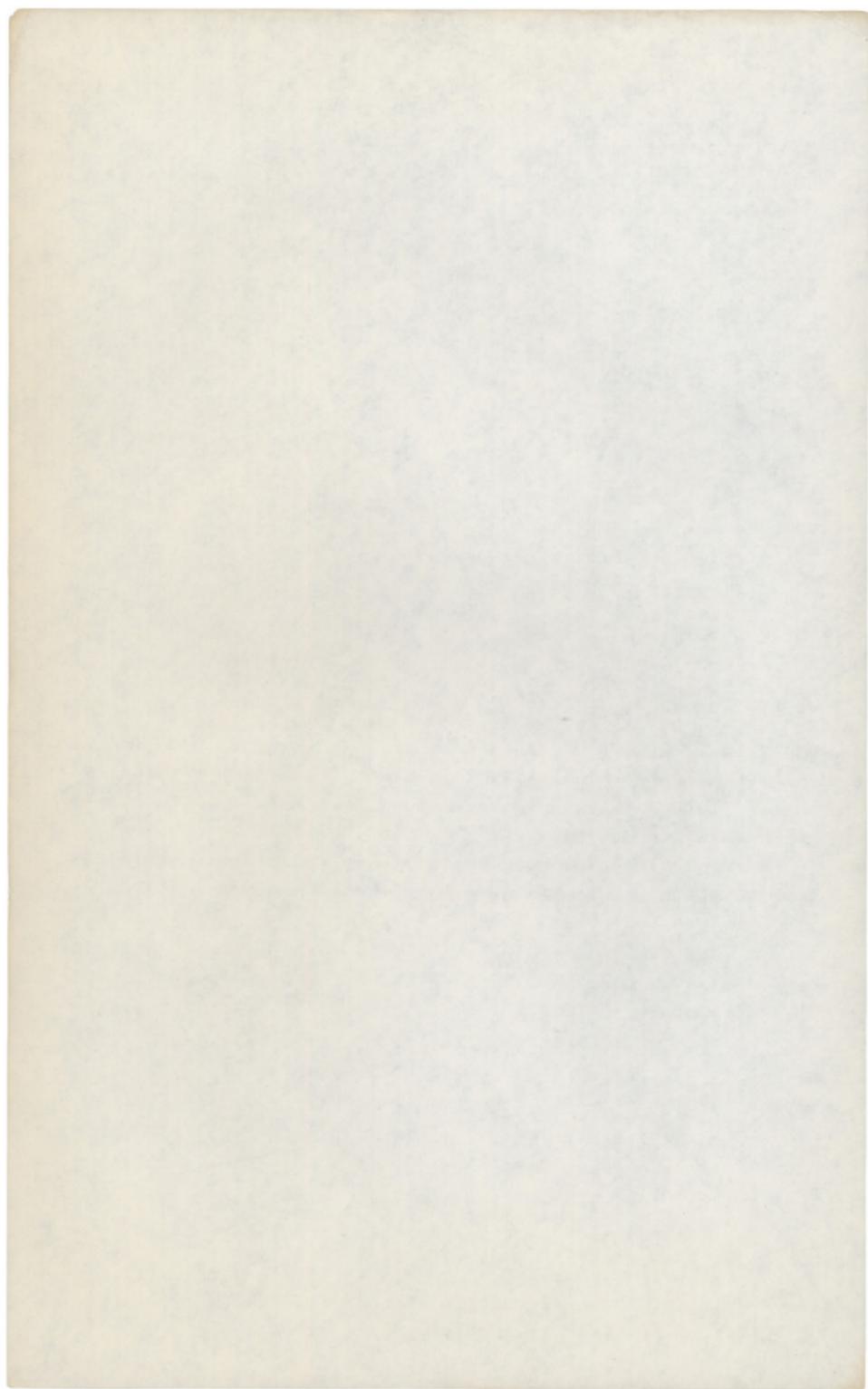
Ετό μεστέ τῶν συνεργῶν τῆς Ρωδιοφωνίας ἔσθηνον ἀπό τῆς ἐκπομπῆς ποῦ εἶχαν κί-
 λος μαγνητοφωνητέ ὅλα τῶ τραγούδια τοῦ. [] Ἄρχιστ ἡ ἐφαρμογή τῶ βασιλικῶ
 διαγγελλετοσ), ὁβλωσ ὁ Νέκκς. Ἦν εἶχαν καί τήν ἑλδχιστῆ ἱστορικῆ μνήμη δῶ ἔβλε-
 παν ὅτι καί κάποιοι ἄλλοι μὲ διδλεζαν [] σὺν στόχο τους, ὅμως ἡ διωξή μου δὲν τοῦ
 ἔφερε γούρη. Ἐφ λίγες μέρες [] τὸ κοινὸ ἄλλῶ καί ἡ κυβερνηση πιὸ
 ἔκπληκτῆ [] διέβαζε ἀπὸ τῆς ἐφημερίδες πῶς οἱ τρεῖς πιὸ δημοφιλεῖς συνθέτες ὁ
 Ν. Θεοδωρόπουλος, ὁ Μένος Χατζιδάκις καί ὁ Σταύρος Παρχάκος κήρυσσαν ἀνεργία ἀπερὶ δρι-
 στες διδράχμιας, ἐπαγόρευαν στόβ ραδιόφωνο νά παῖζει^{διαδραματίζω} μουσικῆ τους, καθὼς ἐπίσης καί
 σ' ὅλα τῶ κέντρα [] σ' αὐτὸ μέχρη νά καταργηθεῖ
 ἡ προληπτικῆ λογοκρισία σ' τῶ τραγούδια-σέ στίχους καί... μουσικῆ-ποῦ ὑπῆρχε ἀπὸ τήν
 κατοχή, ἢ ὅπως ἔλεγαν οἱ ἴδιοι [] ἢ σ' ἐπιμῆ, ποῦ ὅποιαδήποτε κυβερνηση ο' ἀπορροῶσαι
 ν' ἀπολλῶζει τὸν τόπο ἀπὸ ἕνα αἰσχροῦ, ἡλίθιο κι ἀνελεῦθερο. [] μέτρο.

[] τήν ἄλλη κίβλος μέρες δεκάδες συνθέτες, κολλιτέχνες τοῦ τραγου-
 διοῦ, ἐκτελεστοσ ὁβλωσ^{διαδραματίζω} τήν ἀλληλεγγύη τους στοὺς τρεῖς συνθέτες.

[] Ἐ δ' ἔπειτα τῶ κέντρα, τῶ τραγουδοσ ὁ κόσμος, καί κυρί-
 ως τῶ δ' ἔσπερε τὸ κρέτος-τόσο ἀπὸ τῆ φορολογίῃ ὅσο κι ἀπὸ τῶ [] συνδλλαγμ
 ποῦ ἔμπαινε μὲ τήν πώληση δίσκων τῶν [] δυὸ μεγάλων συνθετῶν σ' ἐξωτερικῶ-
 Ἡ κυβερνηση προσπαθῶσαι νά δικαιολογήσαι μὲ ἡλίθιους ἰσχυρισμοὺς τήν ὑπῆρξη τῆς
 λογοκρισίας, τὸ ὄμμα συζητιέταν [] σ' ἐπίσης, σ' ἐς συγκεντρώσεις τῆς νεολαίας, σ' ἐ
 Βουλῆ. [] Ἦσε σ' ἐ Φλεβάρη, ὁ Νέκκς [] ἀφῆσε σ' ἐ δεύτερο σ' ἐβόλο τῆς ἀντε-
 πῆρασῆς του. Ἄρχιστ μὲ [] σ' ἐ σ' ἐ ἀναυλιῶν μὲ τῆ ἡμιουσῶν) καί τὸ ἡμιουσῶν-
 ζεν", μὲ σ' ἐ ἀπὸ τῶσσερα [] τραγούδια, μὲ ὄμμα τήν τραγούδια τῶν Ἐ-
 βράτιων σ' ἐ χιτλερικῶ στρατοπέδῶ συγκέντρωσης. [] τῶσσερα, οἱ ἀναυλιῶν, Μίκης Τραχηδοῦ-
 οἱ ἴδιους τῶν ἀναυλιῶν γέμιζαν, μὲ χρι [] τοὺς δρόμους, []
 δαν [] ἡμί.

[] Ἐνοησῶσε τὸ κλίμα, [] τήν συγκίνηση τοῦ ἡμι-
 οσῶν), ἡμόνο, ποῦ τῶρα, ἦταν κ' ἐτι [] κοφολικῶ. Ἡ ποιηση τοῦ Ἐῖτσου μὲλαγε γιὰ τῶν
 ἡμιουσῶν) τῆς φυλῆς μ' ἐσα στοὺς αἰῶνες. [] τῶν τελευταῖο ἐμφόλιο πόλεμο. Ἦταν
 ἕνα ἄργο γιὰ [] τήν ἄλλῶσα, σ' ἐ τὸ χῶρο καί σ' ἐ κρένο. [] Ἐ αὐτὸ οἱ ἡμιουσῶν)
 -χωρῆς δίσκο, χωρῆς ραδιόφωνο, [] μόνο μὲ τὸ στόμα-τὸ σκόρπισαν μ' ἐσα σ' ἐ λίγες μ-
 ρες σ' ὅλη [] τῆ χῶρα.

* Ὅταν ἀφῆγγουν τὸ χῆρι,
 ὁ ἥλιος εἶναι βέβαιος γιὰ τὸν κόσμο.
 * Ὅταν χομογελλῶνε,
 ἕνα μικρὸ χελιδνὸ φεῖγει μ' ἐσα π' ἐ ἄγρια γένετα τους.

Όταν σκοτώνονται,
ή ζωή τραβεί την άνητέρα με σημάδες και με ταμπούρα.

Τόσα χρόνια όλοι πεινώνε, όλοι διψώνε, όλοι σκοτώνονται.

Πολιορκημένοι από στεριά και θάλασσα.

Έφαγε ή κάθε τόξή χωρία τους.

Έπνιξε ή άμύρα ή καψε τό σπέρμα τους.

Άπό τίς τρέφεσ τοῦ πανωφοριού τους μποινοβγάλει ο θάνατος.

Τό φως σώθηκε. Τά βόλια σώθηκαν.

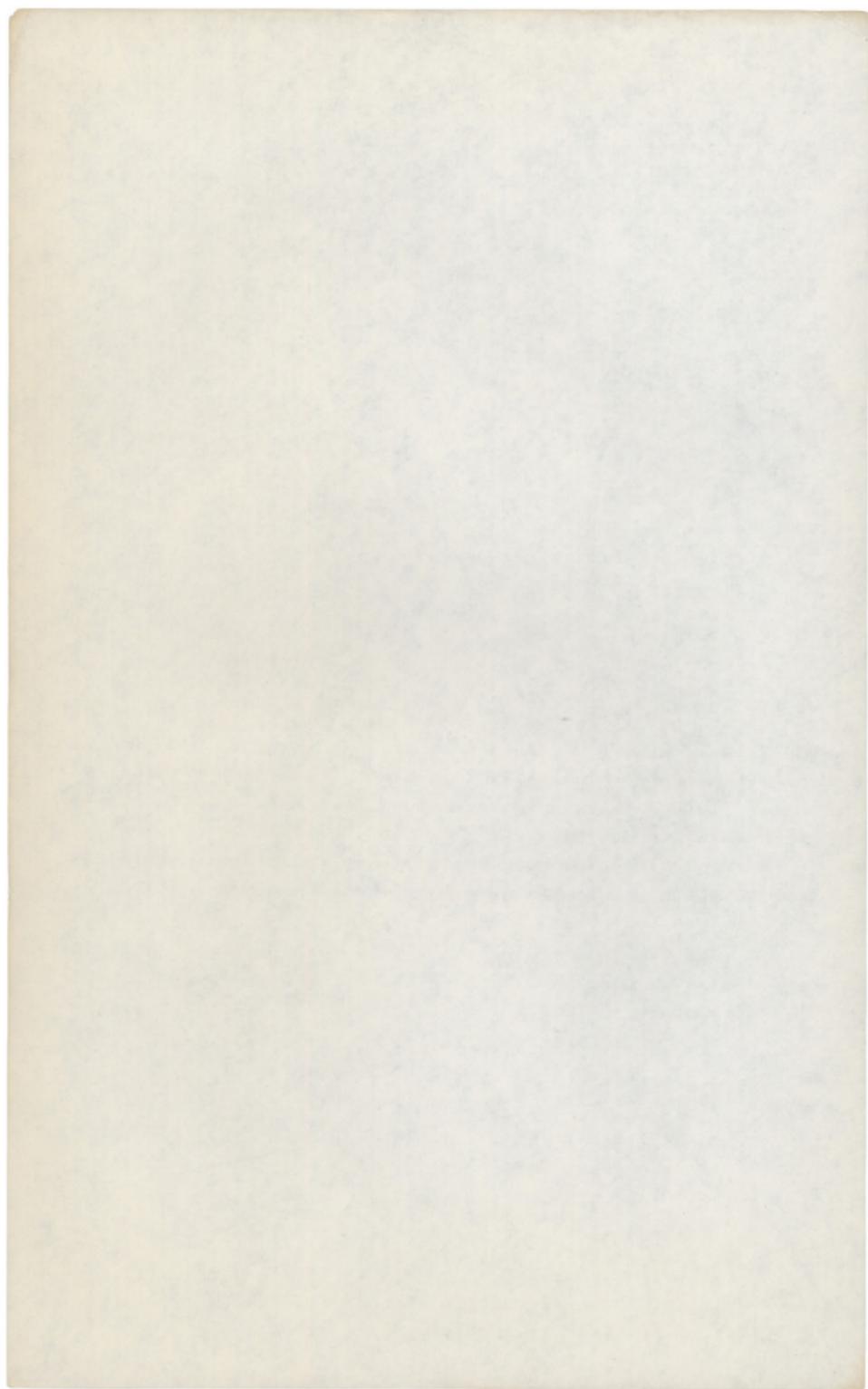
Έώρα γεμίζουν τό καθόνια τους μόνο με την καρδιά τους.

Ο Γιάννης Ρίτσος, έρωτητικός όδο κι ο Όδυσσεύς Έλύτης,
αίσθάνθηκε ^{για πρώτη φορά} την ανάγκη να εκφράσει τη συγκίνηση του... Ακούγον-
τας, λοιπόν τη (Ρωμιούση) του Θεοδωράκη, ένιωσα πως ή έρεσία αυτή, στην αίσθησή μου,
μουσική του, όχι μόνο άνοκάλυψε στό βέθος, ύπογράμμισε, άναδείκνυε την όποια σημασία
αυτό του ποιήματος, μά ήχαινε πιά πέρα άπ' τό ποίημα, άγκαλιόζοντας όλη την... Έλλα-
δα... Γι αυτό αίσθάνομαι την άνάγκη να έυνοήσω αυτό που αΰδρημα άνέβηκε στό
κεφάλι μου στό πρώτο έκουσμα αυτής της σύνθεσης: Η (Ρωμιούση) του Θεοδωράκη είναι
ένα έργο, ένα μεγάλο έργο, με έντελώς έδιείκτηρη σημασία γιό τό μουσικό μας βίο και
γιό ολόκληρο τό θεοελληνικό μας πολιτισμό).

Στό μεταξύ ή πολιτική ζωή είχε ^{πρώτα} ^{βαλάνει} άφε και ^{δέν}
μπορούσε να πεί, ούτε μπροστά ούτε πίσω.

Άφασ στό κάρτη ήγιναν πολλές συλλήψεις έξιωματικών, γιό άνόμετη στην ύπόθεση
ΑΕΠΠΔ. Οι λέσχεσ των (Ασμπρόκηδων) ήταν μόνιμος στόχος έκρήξεν, καταστροφών, διαρ-
ρήξεν. Η ΕΔΔ προχωρώντας περισσότερο στη ύποχωρητική τακτική της πρότεινε τό (πε-
ρίφημα) πέντε σημεία, στό όποιο, ούτε λίγο ούτε πολύ, άμνήστειε τό βασιλιά, ή ήγκλη-
ματο της δεξιάς, τό πάντα, με άντάλλαγμα όμοιες έκλογές και... μιά δήλωση όλων
των κομμάτων, ότι κατεδικάζουν τη δικτατορία.

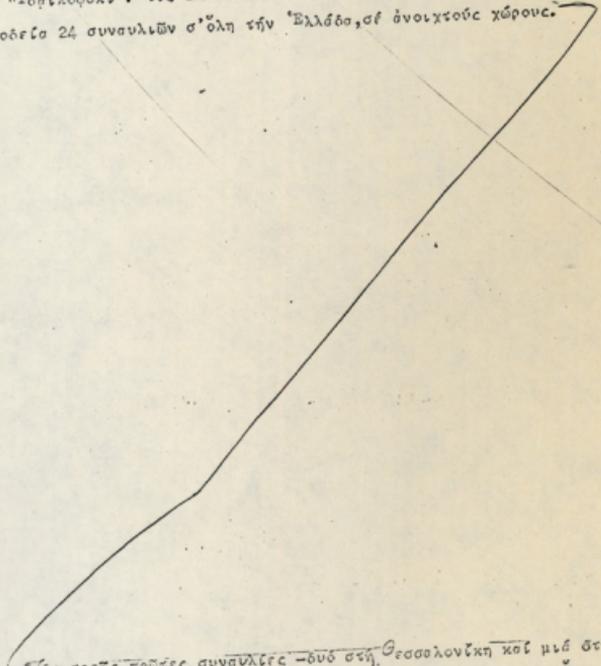
Ο Κόκκος Έγραφε καινούργιες στίρες τρα-
γουδιών, σφ στίχους όλο νέων ποιητών και συνέχιζε τίς άριζμβεντικές συνου-
λές. Έν τώ μεταξύ, σφ συνεργασία μέ τό δήμαρχο και τό δημοτικό
συμβούλιο τοῦ Ηγειροῦ Έβραε μπροστά ένα έλλο, τό άγαλότερο μέχρι τώρα, σχέδιο

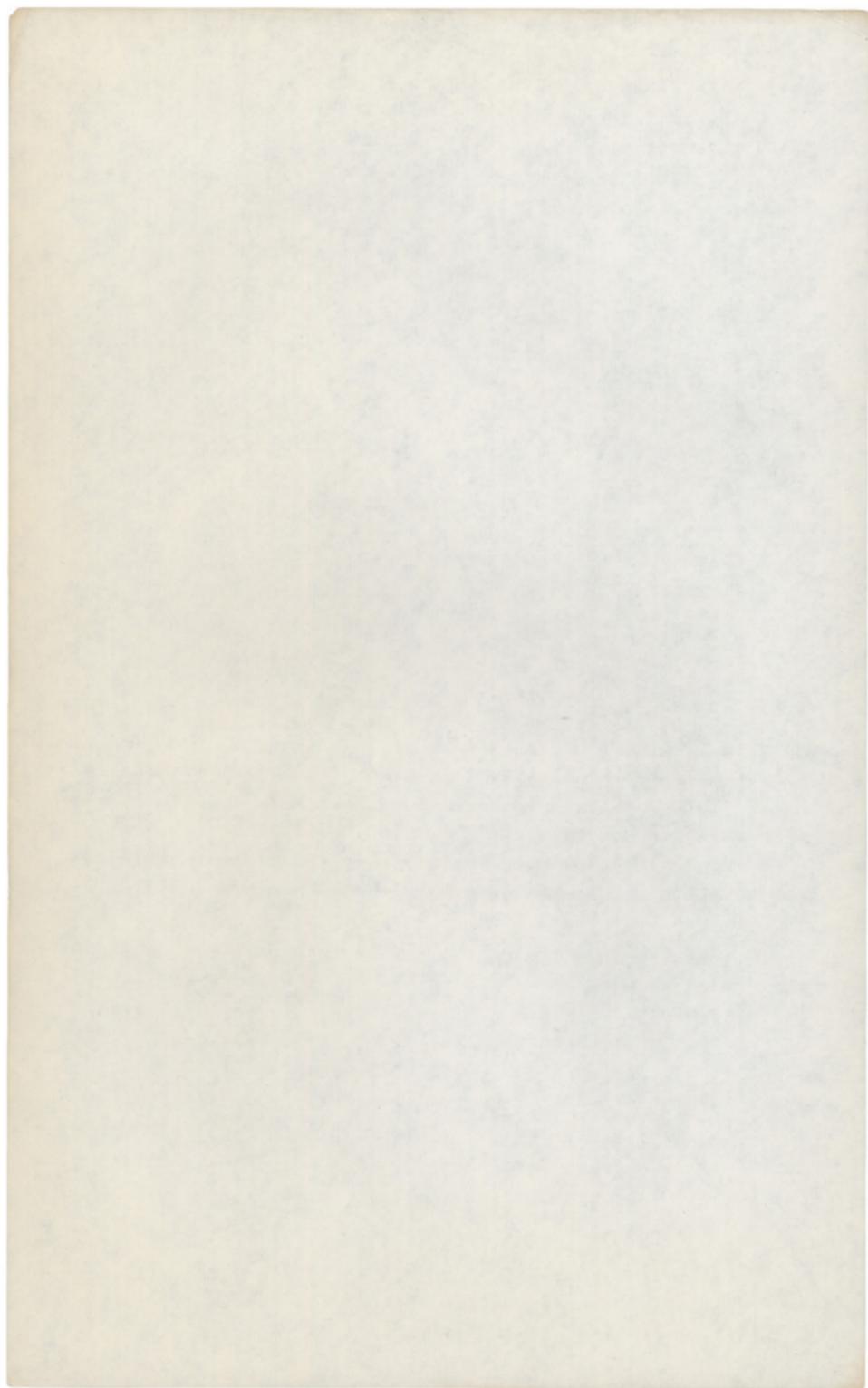
δημοκρατικής δράσης. Τη δημιουργία Μεγάλης Συμφωνικής Ορχήστρας, Μουσικού Ήθελου,
Επιτοπίου Ελληνικής Μουσικής, Εκπολιτιστικών σεμιναρίων κλπ. Έβασ στην άνοιξη ή άρχιήστρα
του, μετά τον θρίαμβο του "Σορμπά" Έκανε την πρώτη της περιοδεία σε πολλές πόλεις
της Δυσ. Γερμανίας, [] και στο Άουβίνο. Ο Έλιος διεθύνει πολλές ήδη αυτές τις συνου-
λίες. Έκανε καθύπευ ταξίδια στην Ολλανδία για άχογραφήσεις βίσκωλ. Στην Ελλάδα ή
άπεργία είχε άποτύχει, γιατί οι Έλλοι δυό τον άφησαν γρήγορα μονάχο.

Στις 22 Μαΐου Έγινε ή Δ' Παραθύρια Πορεία, κάτω από άφάνταστες άστυνομικές προκλήσεις
και πιέσεις, αλλά με τό γνωστό ένθουσιασμό και συμμετοχή και πάλη έκαιτουάδων χιλιάδων.
Τούτη τη φορά ή συνθηματολογία ήταν άρκετά πύδ "πολιτικοποιημένη".
Την Έλλη μέρα ό Ήλικος Έσάφηνε για τη Γερμανία, όπου Έσασθνοντήθηκε με τόθ συγκρότημά του
και διεθύνει μερικώς συνουλές.

Τόν Ίούλιο ταξίδεψε στη Κόσχα, προσκλημένος από την επιτροπή του μουσικού διαγωνι-
σμού "Πορτίκοφσκι". Στις 22 αύτου του μήνα γύρισε κι άρχισε έντατικές ^{Πρόδες} πρόδες για μεθ μεγάλη
περιοδεία 24 συναυλιών σ' όλη την Ελλάδα, σε άνοιχτούς χώρους.

Τις τρεις πρώτες συνουλές - δυό στη Θεσσαλονίκη και μεθ στην Αθήνα - τίς παρακο-
λοήθησαν γύρω στις 40-45.000 άσπες. Τα στάδια γέμισαν, όπως ή στοθε ποδοσφαιρικούς
άγωνα, και μετά στις γειτονικές μέχρι άργά τόβ βράδυ ή νεολαία διαδήλωνε τραγουδώντας
τη "Ρωσούνη". Η κυβέρνηση τή άχασε. Κάτι τέτιο δέν είχε συμβεί ποτέ. Έτσι, καθώς κα-

(124)

η προσαγωγή / τιμηματα
 ουστερημα (124) το κακο. Η συνοικία της Γρασσαριανής, τη μέρα
 της συστάσεως ήταν γεμάτη προκηρύτες και συνθήματα στους τοίχους:
 «Θεοδωρήκη δε πειθάνει!» (24) συνθήματα τ' γραφάν καί ποιά (Άγνωστοί)
 που συνοδεύονταν με προστατευτικά από το υπ. όριθ. 499 περιπολικό της Αστυνομίας).
 Τη συστάση στην Καβάλα την απαγόρευσε ο νομάρχης, παρ' ότι το δημοτικό συμβούλιο
 είχε παραχωρήσει το στάδιο της πόλης. Στη συστάση της Δέρισης οι «Απομνησθέντες»
 άνοιχθάν μετ' όσον βραδύ να περιφρέουν ένω υποίτηριο (124) γιά να γίνει η
 συνάλλαξη. Όλη τη μέρα άροπλόνα του σερρετού Φριχτου πών από την πόλη προκηρύτες
 θλαριστού. Εποχή από τις συστάσεις του προπομού (124) αλασκομμονι (124) στών.
 Τό χρηματό σφε έτισχόντο τό Κ.Κ.Ε. Η. Στο Βόλο την ώρα της συστάσεως 100 μέτρα πού
 πέρα η μπάνα του τοπικού ορφανοτροφείου παράταγμαν δυο ώρες, λφς και γιορτή,
 παιδίνα έθονικό έμβήτηριο γιά να δημιουργήσει... (124) αντιπέρασπισμοδ. Την ίδια έποχή μα-
 ταιώδηκον και δυο συστάσεις της Συμφωνικής Ορχήστρας πού δε διετύνη ο έλασκο-
 κομμονιστής καλαστρος, μετ' στών Περιώ και μετ' στό άγοσθε, άστρο της Σικυώνος.

Έλεος, η άειδουση του Θεατρικά Αιτική Μουσικής του Βόλο Ίαντίρο τόν έδρισε με-
 ρί με τούς Ζόκ Πρεβί, Άμαλία,

Ρουτρούγκας, Πολύβιτο Σεντού και Κισλά Αγκράν μέλος της Κριτικής Επιτροπής.

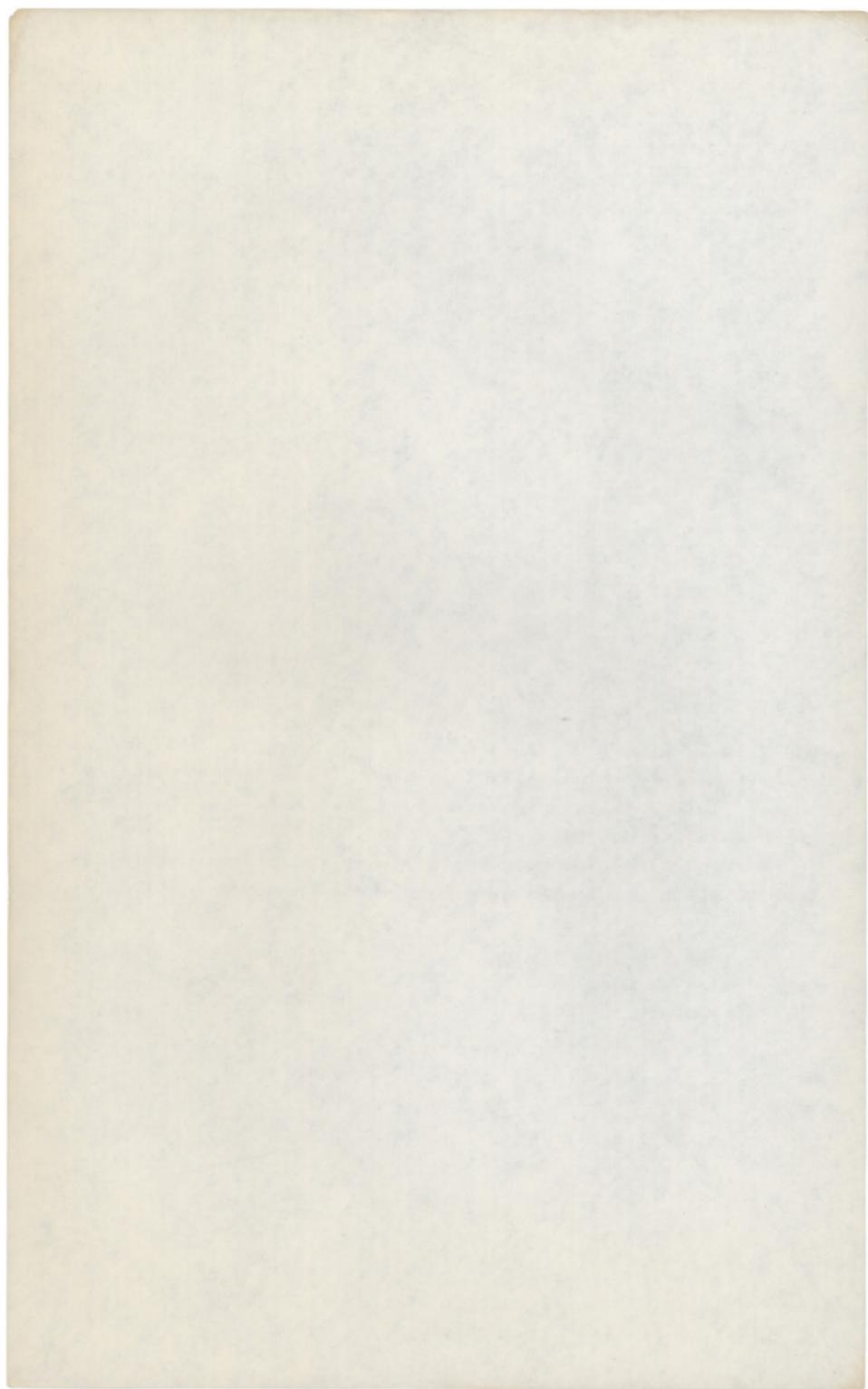
Η προσαγωγή / τιμηματα
 φον έστειλε την πρόσκληση μέσω του ελληνικού ύπουργείου Έστερι-
 (124) π' πρόλαξεν κάθεικτιόν, τό έσπέρδη τόν αντικαταστάσε γιατί δέν πήρε απάντηση.

Ο κύκλος των (24) συσταλήων-μετ' που δέν έγιναν όλα-έκλήσε στο άνοιχτό, κυκλικό
 θέατρο, που βρισκείτο στην κορφή του Λυκαβήσσο, του λόφου που δεσπόζει στο κέντρο
 της Δέρισης. Έστη συστάση-η «Α» Έβρουάδα Έλληνικής Αιτικής Μουσικής. Στην τελευ-
 τάση συστάση ο κόσμος έσπασε την περιφραση (124) σκαρφάλωσε πών στις από-
 τορμα, λασομημένες πλαγιές, πών στο σήηνικό (124)

(124) Άρκετέ έκοτοντέδες είχον μετ'

(124) κυκλική (όρχηστρά). Η πέρση ήταν άσφυκτική, ο Κίτης δέν χωροσσε
 (124) να διετυθύνη. Άλλοι ήταν κάτω από τό πιάνο, άλλοι σπαρηνόντουσαν γύρω από
 τό βιολοντέλλο, άλλοι άκομητούσαν στο πόδια των μουσικών. (124) Οι άσσεις του θεά-
 τρου ήταν 3.000 με οι (124) υπολογίστηκαν στις 15.000. Κι ήταν ένα μεγάλο εύτυχη-
 μα, μετ' δέν σκοτώθηκε κανένας, γλιτωρώντας από τούς βράχους, που δέν βούλιζε όλο τό
 θέατρο.

Τό μεγάλο κότε τόσο έγινε έκκληση: «ΠΡΟΣΟΧΗ! ΠΡΟΣΟΧΗ! Τό θέατρο κινδυνεύει και από
 τις έκδηλώσεις σου. Μη χειροκροτώτε τόσο πολύ. Μη χτυπάτε τό πόδια. Μη εΐμαστε άπόφο
 συγκολλημένοι στις έκδηλώσεις μετ' Κινδυνεύουμε. ΠΡΟΣΟΧΗ!»
 (124) Κίτης (124) π' πρόλαξεν κάθεικτιόν

124
 (125)
 ...Τὸ λαϊκὸ τραγούδι ἔγινε θεῶσι·κι ἔδωσαν μὲν λαὸς ἑσπλῶντι δέπλα στὴς πηγὰς του καὶ
 ἄροσίζεται.....Μᾶς κόβουν ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο καὶ ξεφτυρνόμαστε στὸ Τόκιο, στὴ Νόχα,
 στὸ Παρίσι, στὴ Ν. Ὑόρκη. Μᾶς κόβουν ἀπὸ τὴν Καβάλα καὶ ξεφτυρνόμαστε στὸ Λυκαβηττὸ...
 Νομίζω ὅτι ὁ λαὸς κἀφείρωσε πῶς αὐτὴ τὴν ἐκδήλωση διὰ βοῆς!.....Τώρα σκεφτόμαστε
 κινδῶν τὴν Β. Ἑβροῦδα. Ὅμως γιὰ τὴν Ἑβροῦδα Ἑλληνικὴ Μουσικὴ καὶ ὄχι καὶ
 Ἑλληνικὴ Ποίηση καὶ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου.....Ἔϊναι ἡ μοῖρα τῆς Ἑλλάδος νὰ
 προχωρεῖ πρὸς τὴν ἐλευθέρια τραγουδώντας. Μὰ γιὰ τὸ ὅλας συντρίβει ὅλους τοὺς φραγ-
 μοὺς. Μὰ γιὰ τὸ ὅλας δεσφεύει τοὺς νόμους τοῦ ὀδισχάρητου. Μὰ γιὰ τὸ ὅλας ἔφρει
 καὶ μπορεῖ νὰ τετραγωνίσει τὸν κύκλόν τῆς.

Τὸ μεθῶμο ἔρχισε καὶ πάλι τὴς ἐκκλησίας. Κι ὁ Νίκης γύρισε καὶ ἔρχισε νὰ
 διεγυθύνει τὴν ἄρχιτέρα.

Ἦτερα τὴν ἴτερα, ὄντρο τὸ ὄντρο πέρασαν τὸν κόσμο
 μ' ἀγκάθια προσκεφάλι πέρασαν τὸν ὕπνο.

Ἐρρῶν τὴ ζωὴ στὸ δυὸ στεγνὰ τοὺς ἄφρια σὴν ποσάμι.

Σὲ κάθε βῆμα ἔκορον μὴν ἄγγυά οὐρανὸ γιὰ νὰ τὸν δάσουν.

Κι ὅταν χορεύει στὴν πλατεῖα, μῆσα στὸ σπῆτια τρέμαν τὰ ταβάνια
 καὶ κοκκιδουρίζονε τὰ γυαλικά στὰ ράφια.

Καὶ τώρα πῶς κλειδάσανε τὴν κόρτα τοὺς τ' ἀμπλῖα μας.

Ἦως λίγνεψε τὸ φῶς πῶν στίχοι στέγγε καὶ τὸ δέφτρα.

Ποιὸς νὰ τὸ πῆι, πῶς βρισκονται οἱ μισοὶ κἄτω ἀπ' τὸ χῶμα
 κι οἱ ἄλλοι μισοὶ στὰ σίδερα.

Με τῶσα φύλλα νὰ σοῦ γνέφει ὁ ἥλιος καλημέρα.

Με τῶσα φλέμπουρα λῆμπε ὁ οὐρανός.

Καὶ τοῦτοι μετὰ στὰ σίδερα καὶ κἄντοι μετὰ στὸ χῶμα.

Σῶπα, ὅπου νά' ναι δὲ σημάδουν οἱ καμπάνες!

Αὐτὸ τὸ χῶμα εἶναι δικό τους καὶ δικό μας.

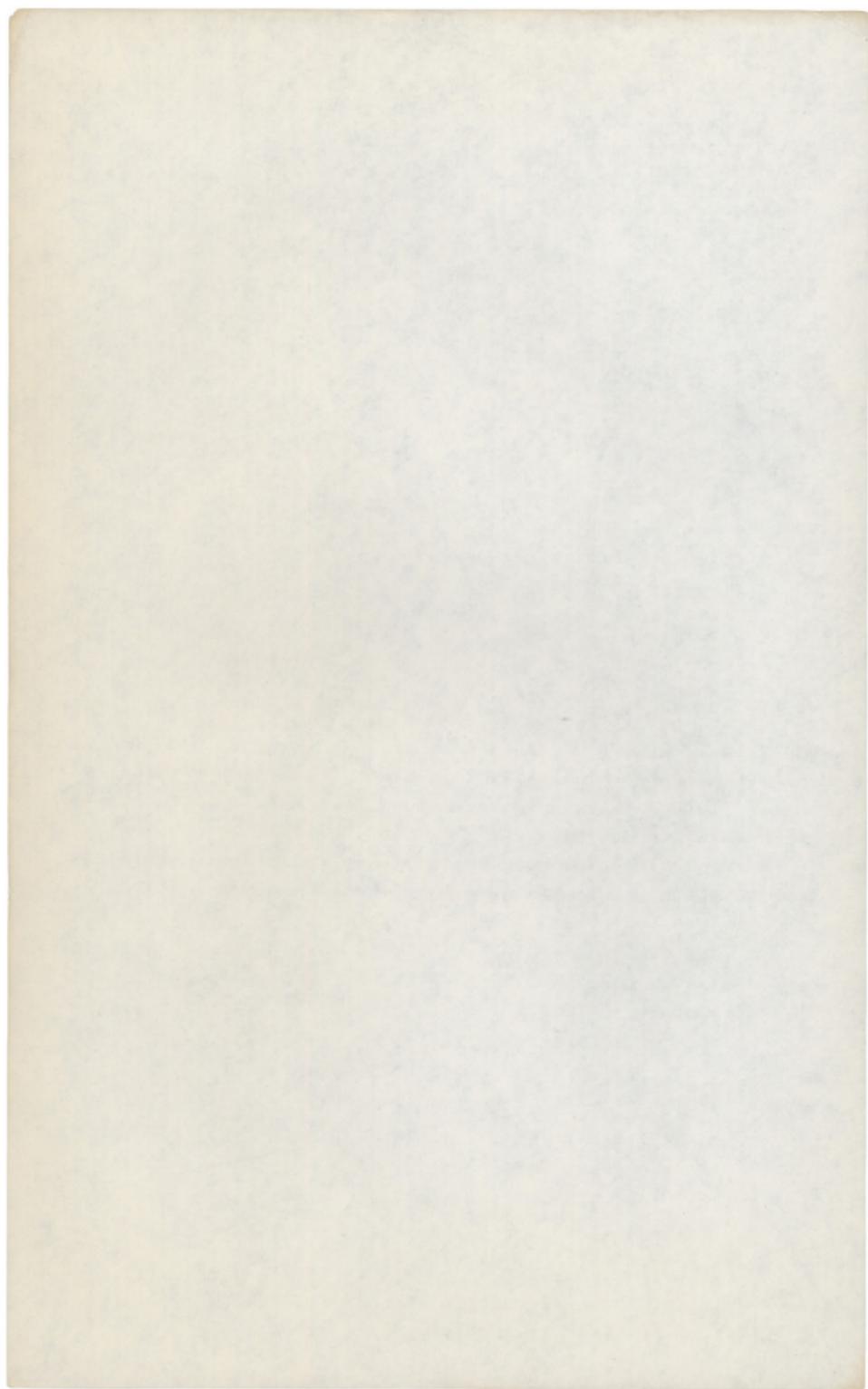
Κἄτω ἀπ' τὸ χῶμα μετὰ στὰ σκουρωμένα χέρια τοὺς κρατῶνε τῆς καμπάνας
 τὸ σκοινί.

Προσμένοντε τὴν ὥρα νὰ σημάδουν τὴν Ἀνάσταση.

Τοῦτο τὸ χῶμα εἶναι δικό τους καὶ δικό μας.

Ἄν μπορεῖ κανεὶς νὰ μᾶς τὸ πῆρει.

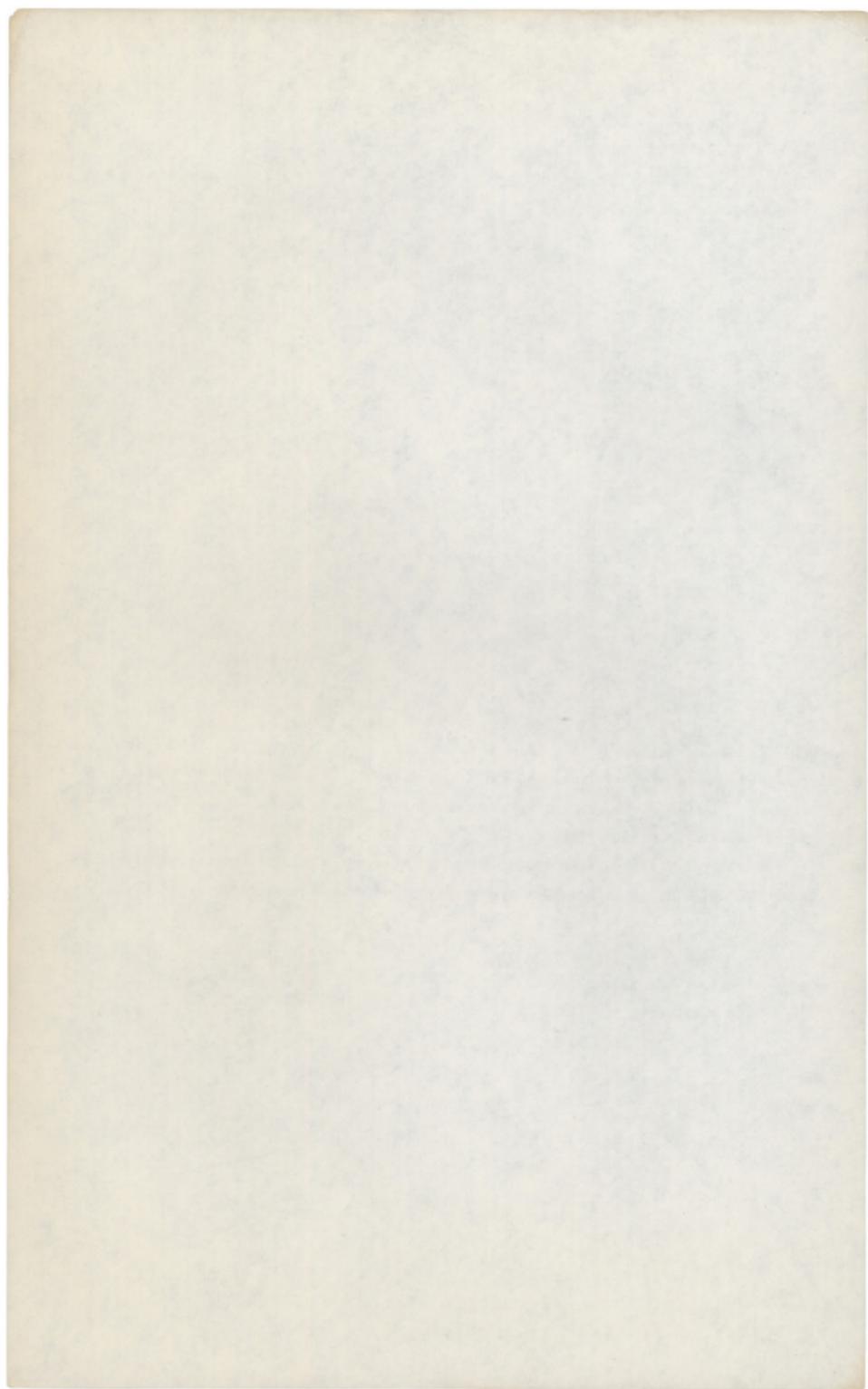
Τώρα στ' ὀλῶνια, ὅπου δεγίπνησαν μὴ νυχτεῖα τὸ παληκέρια

μνουνε τὸ ληκοῦκουτσα
 καὶ τὸ αἶμα τὸ Ἴερὸ τοῦ φεγγαριοῦ
 καὶ ὁ δεκάπεντασάββατος* ἄπ' τ' ἔρματ' αὐτοῦ.
 ἔφουνε τὸ κυπαρίσσια καὶ ὁ δαφνῶνας.

Πρὸς τὴν ἕλλη μῆρα τὸ συγκροτημὴ ξεκίνησε γιὰ τὴν Κύπρο, ὅπου ἔδωκε συνουλὲς σὲ
 στάσια, σὲ Λευκωσία καὶ σ' ἄλλες πόλεις. Στὴ 26 Σεπτεμβρίου ταξίδεψαν σὲ τὴν Σοβ. Ἐνω-
 ση, ~~ὡς~~ ^(ἐκεῖ) τριάντοπέντε μέρες ἔδωσαν ^(ἐκεῖ) ἑριαντατάσσες συνουλὲς. Ἀπὸ τῆς Κόσχα ^{ὡς} ~~ὡς~~ ^{ὡς}
 τὴν Τασκένδη, ποὺ τοὺς περίμενε ἡ παροικία τῶν χιλιάδων Ἑλλήνων προσφύγων, τοῦ τοῦ
 ἔκετ' μετὰ τὸν ἐμφύλιον. Ἀπὸ τὸ Ἐριβάν καὶ τὸ Ἰσχοῦμι ὡς τὸ Λεβιγκραντ καὶ τὴ Ρίγα.
 Ἦν δὲ ἄκμα δλησομένη, θριαμβευτικὴ περιόδου.

*Ὁ Στρεπταπόλλης εἶναι τὸ κυριότερον ^(ἐκεῖ) τῆς ἑλληνικῆς δε-
 ροτικῆς αἰῶνος. Πρῶτος ἀπὸ τὸ ^(ἐκεῖ) ἱαμβικὸν καταλυτικὸν τετράμετρο.

15 // Το Σίλλημα τῶν Κωνσταντίνου //

(127)

(19) τὸ μόνον πῶς βαρεῖα δὲν εἶναι συμφέρει σὲ μὴ πόλη. Κι ὅπου ὁ λαὸς ἀφέντε εἶναι, βλέπει μὲ χαρὰ του ν' ἀμάρζουν καλημέρια. Κι ὁ βασιλεὺς μιστ' εἶνα τέτιο πράγμα. Κι ὅπου ἔκρινος κι ἀντρέτος τὸν ἐκπατρίστει...». «Ἔτσι μὲς λέει ὁ Εὐριπίδης σὲς δι- κέε του ἡ Ἰκέτι(222)». «Ἐπὶ τὸ βασιλικὸ διδγγελμῶ, ἔργισαν λαὸς, συγκε- πυκνε, οἱ ἐκτοπί- στες πολιτῶν ἡ ἐπικινδύνων διὰ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν». Τοῦτε(Λαμπρόκηδε) δὲν τοῦτε εἶ- χον διαλέξει ἀκόμα. Ἡ κυβέρνησις ἔβαλε μπροστὸ τὸ νομοσχέδιο ἡπερὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ ἡνῶσεων προσώπων [] κεμένων διαστρέψων». Ἐγένετο διαδηλώσεις, συγκεντρώσεις, δηλώσεις πολιτικῶν. Κάτω τὰ χέρισ ἀπὸ τῆ νεολαία Λαμπρῆκη. Ἔτσι κίλησε καὶ τὸ 1966 χωρὶς νὰ μπορεῖ ἡ βασιλοδοκίμη κυβέρνηση νὰ κάνει τὴ χέρη τοῦ Κωνσταντίνου. Πάντως δὲν ἔμεινε καὶ μὲ στῆρῶμενα τὰ χέρισ.

Ἡ [] τῶν Ἰσθμίου χιλιόμετρα [] ὅλη τὴν Κεντρικὴ Μακεδονία κατέβησαν μὲ τὰ τρακτέρ [], τὰ κάρρα, τὰ ἀγροτικὰ οὐτοκίνητα πρὸς τὴν Θεσσαλονικίη. Οἱ ἐπαρχιακοὶ ὁδοὶ γέμισαν καὶ πάλι μῆρες σηματε. Ἡ κυβέρνηση ἔστειλε χωροφυλακί, στρατὸ, τέτακ. Ἐγένε- νε καὶ χρέση πυροβόλων. Ἐκατὸ πενήντα τραυματε, εἰς τυχὸς κανένος νεκρός. Μόνο μῆσα στὸν Ἰσθμίο.

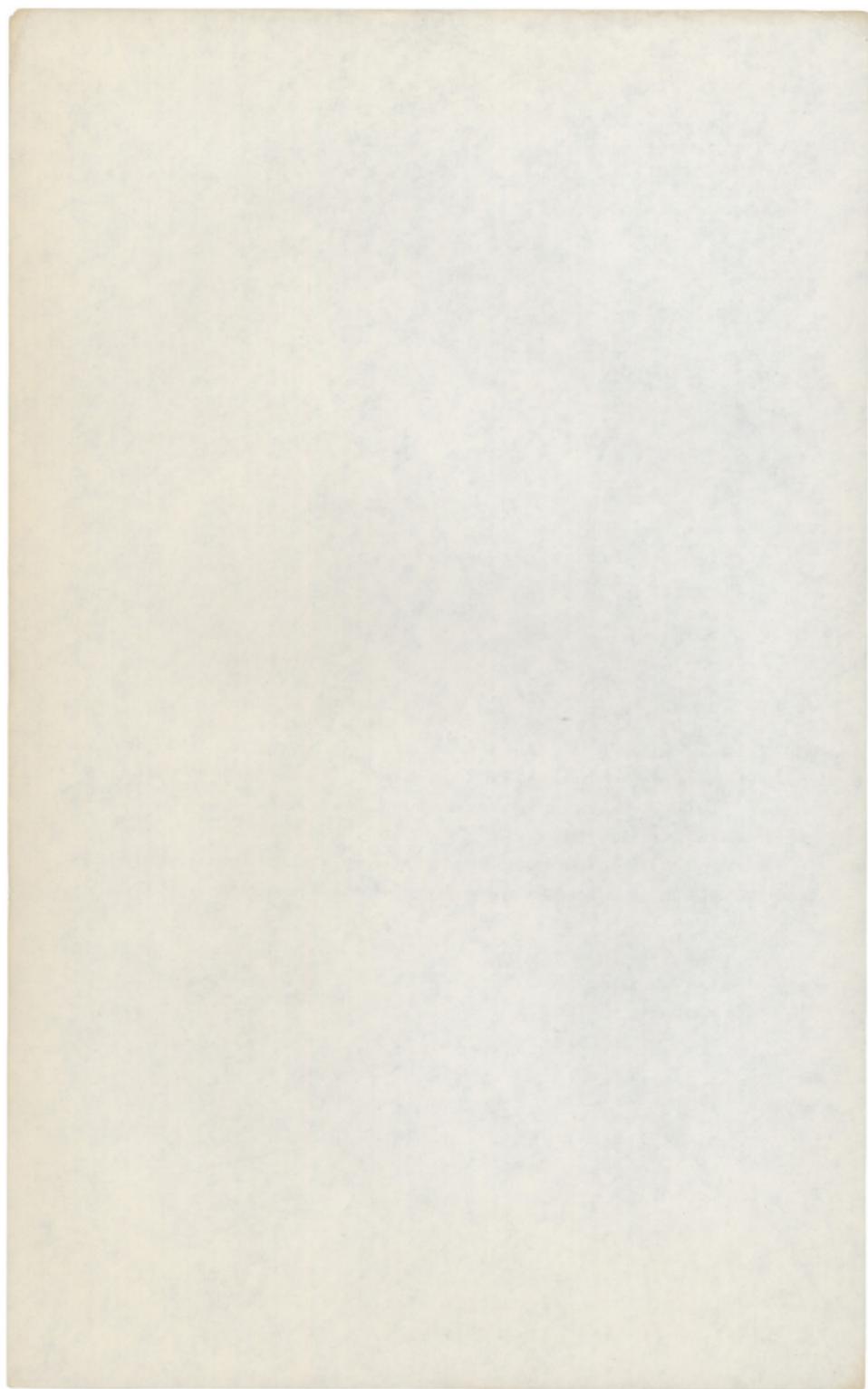
Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς τρομοκρατίας εἶναι: 108 συλλήψεις καὶ κηκοποιήσεις πολιτῶν, 20 ἐπιθέσεις ἐναντίον γραφείων κομμάτων καὶ ὀργανώσεων, 109 ἀπολώσεις συνεταιριστῶν-καὶ φυσικὰ οἱ συλλήψεις κι οἱ τραυματισμοὶ τῶν ἀγροτῶν στὴ Θεσσαλονικίη.

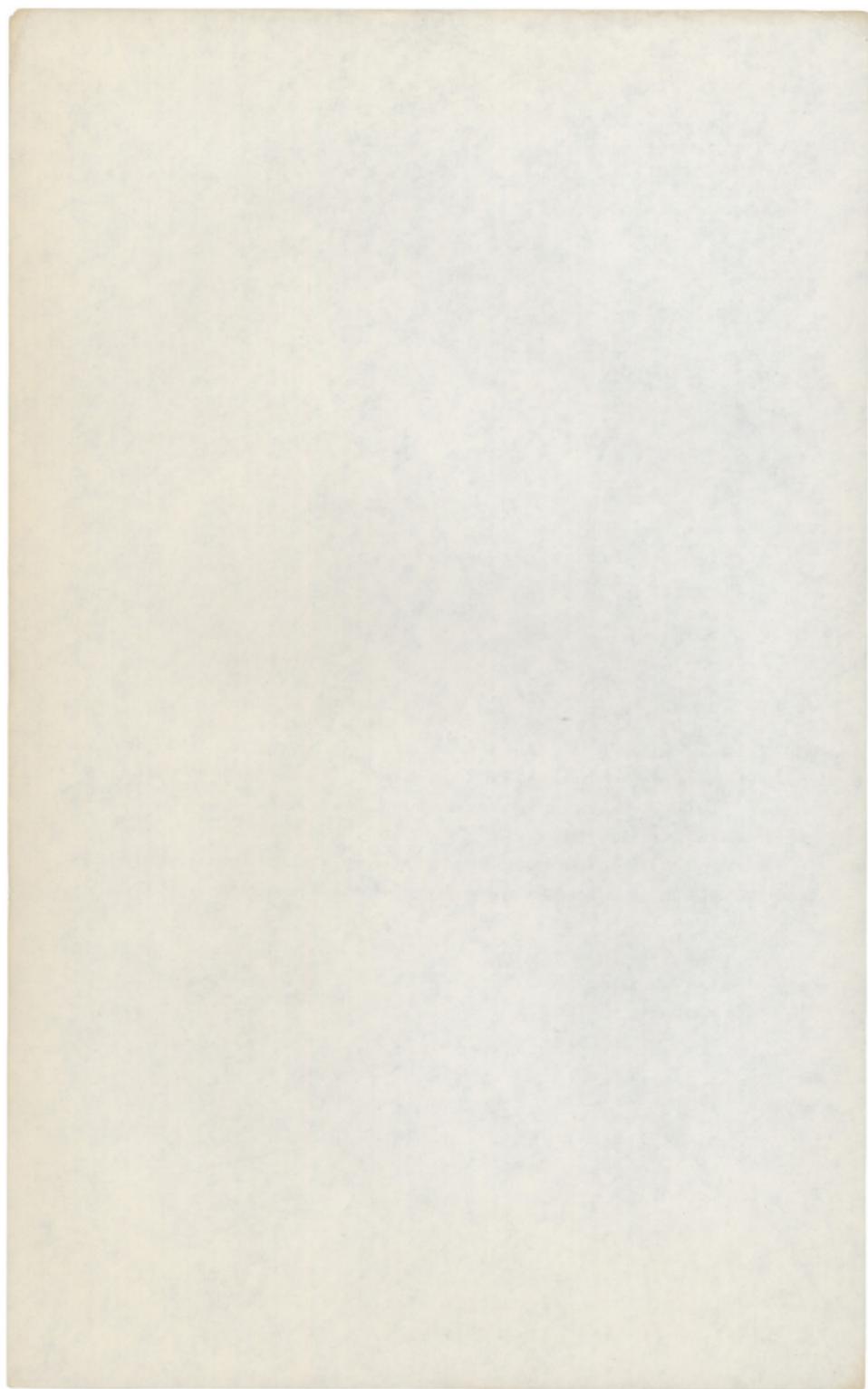
Στὴ 4 Ὀκτωβρίου, ἔρχισε στὴ Θεσσαλονικίη ἡ δίκη γιὰ τὴν ὑπόθεση Λαμπρῆκη. Ἐἶχαν κίδολε περῆσει παραπάνω ἀπὸ τρεῖς χρόνιο ἀπὸ τῆ δολοφονία.

Ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἔξη κοινὴ γνώμη περίμενε μὲ ἐπιφύλαξη καὶ μερικὸς μὲ ἡλιθιότητες τῆ διεξαγωγῆς τῆς δίκης ἀποφάσεις τοῦ δικαστηρίου ἐνδίκων. Δυὸ μῆρες πρὶν τὸ Δικαστικὸ Συμβούλιο τοῦ Διοριστοῦ Ἐπιτροπικῆς Ἀσθεν ἡ ἀποφάσεις τὸ βούλευμα γιὰ τὴν ὑπόθεση ΑΕΠΙΔΑ, ποὺ βγήκε μετὰ ἀπὸ ἐξέταση 645 προσώπων καὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ 475 σελίδες. Τὸ πολιτικολογῶσε ἀφόρητα. Ἦσαν φανερὰ ἡ προσπάθεια νὰ γίνουν οἱ δυὸ [] πάντε- ροπέ) δίκης. Ἔτσι ἡ δίκη τοῦ ΑΕΠΙΔΑ ἔρχισε στὴ 14 Νοεμβρίου, ὅταν ἡ δίκη Λαμπρῆκη βρισκόταν σὲ μεσορῶνιμῆ της.

Ἡ δὲ δίκη ἐγένετο [] Οἱ ἐπικαλώ- φτες τοῦ ΑΕΠΙΔΑ ἦσαν [] ἐμπνευστὴς ὅλας τῆς ἱστο- ρίας [] ἔβαλε στὸ Νοεμβρὶ ἀπαγορεύτηκαν ἀπὸ τὸν πρόεδρο τοῦ Ἐπιτροπικῆ- ου 300 ἐπιθέσεις τῶν συνηγόρων τῶν κατηγορουμένων δίκματικῶν.

Στὴ 29 Νοεμβρίου ἔνα «ἐπὶ λέξ» μάρτυρας στὴ δίκη Λαμπρῆκη εἶπε πολλὰ ἐ- ναντὶν τοῦ Παλατιοῦ. Ἀεγῶσαν ἡ δίκη Θεοδωρόκη.

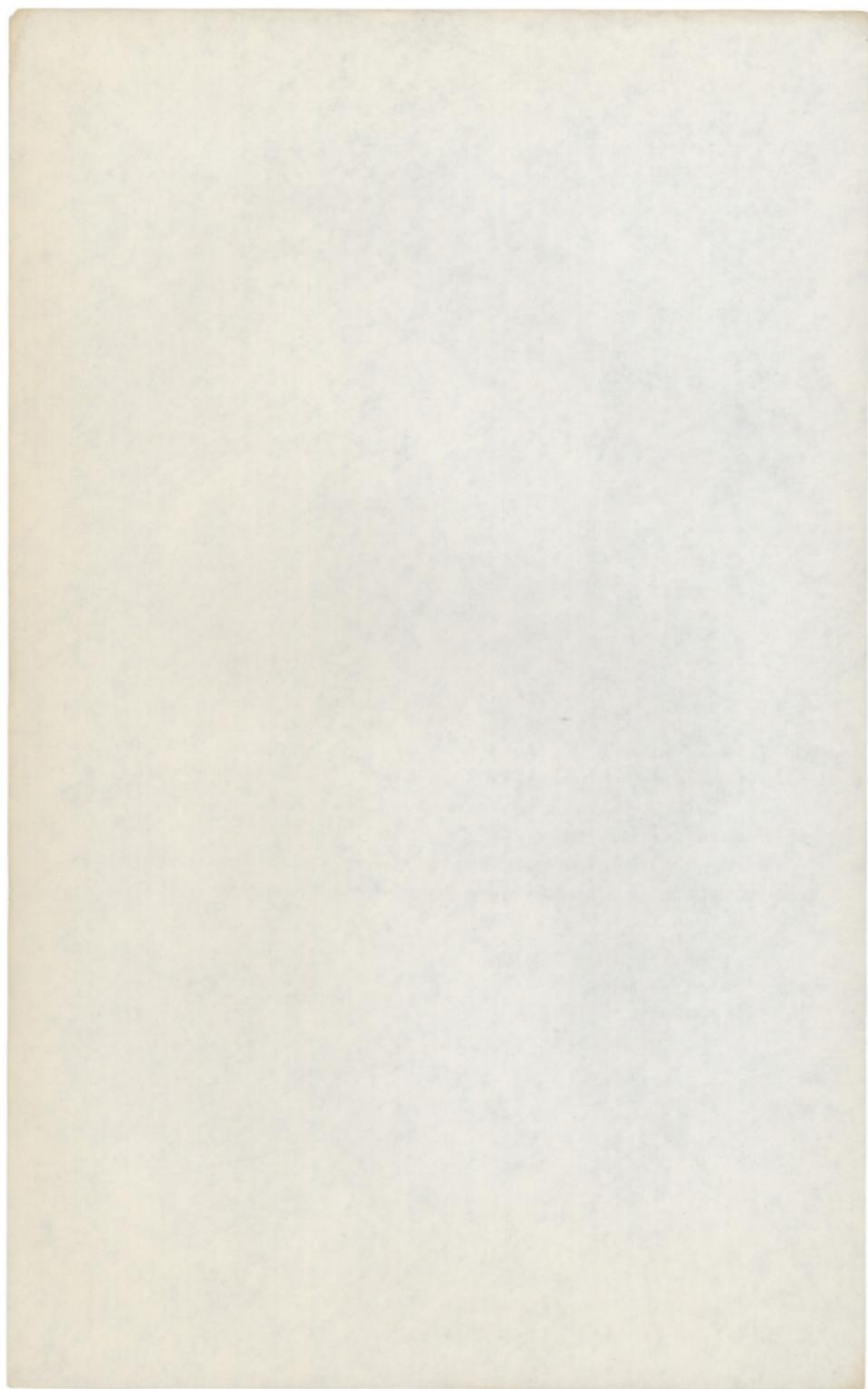
(129)

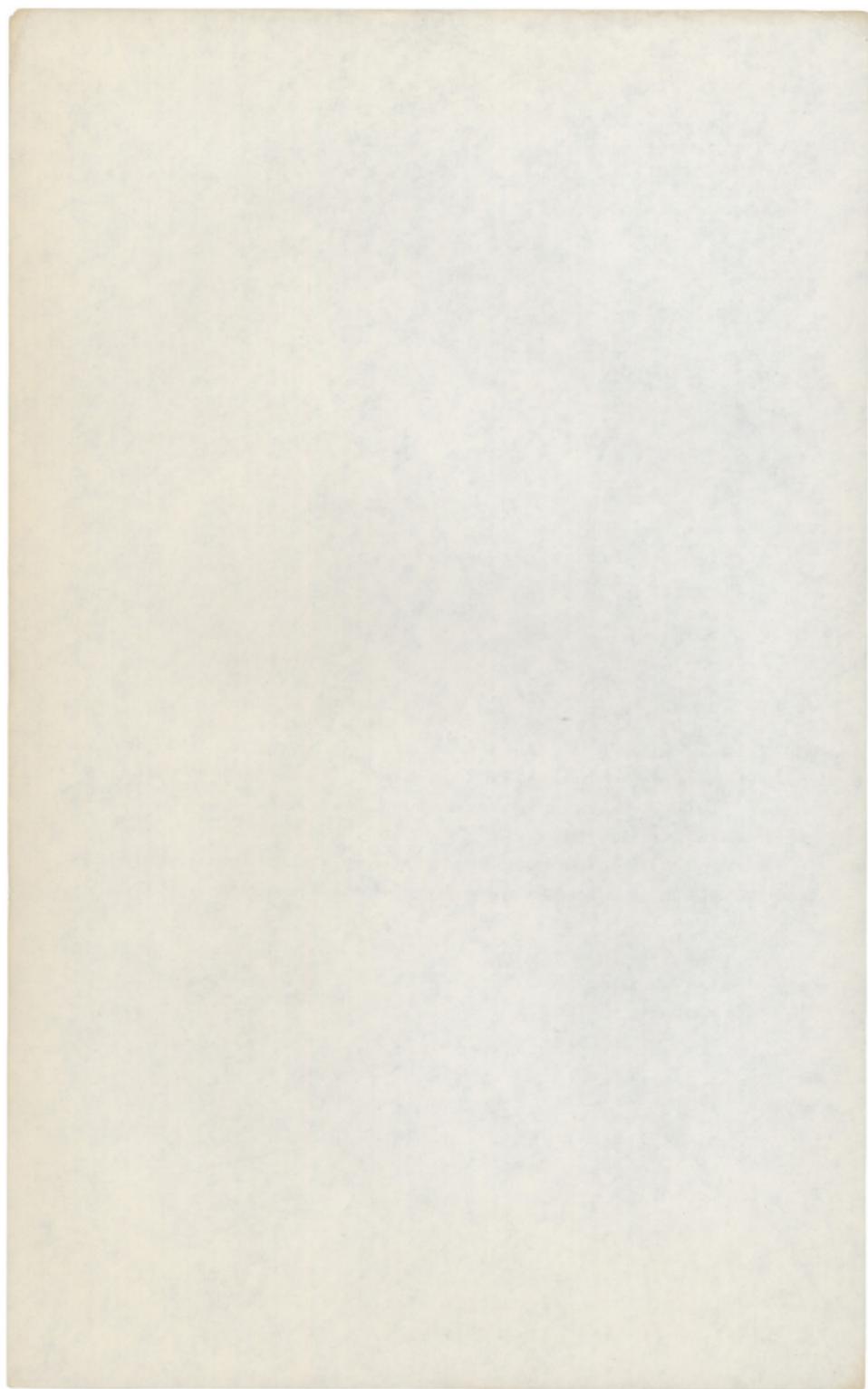
δες στο πόδι του.

ΕΝΑΣ ΣΥΜΦΩΡΟΣ: Μπε εβπατε για χελιους δυ. Τελικα ποιδα κατα τη γνωμη σας αποφασισε τη δολοφονια;

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: Από τη μελέτη της ιστορίας προκύπτει ότι ο,τιδήποτε [redacted] σημαντικό και άνομοιο, τέτιδα μαρφη, έγινε στον τόπο μας τό τελευταία 150 χρόνια είναι δολοφονια. Υπαρχει ένα τέρμα με δυο κροφλια και αποφασισα και αυτό τό Έγκλημα: Τό ένα κροφλια είναι ο Έννοσ παθόντας και τό άλλο τό πάλτι.

Στίς 20 Δεκεμβρίου ο ειαγγελφας Δελλαπόρας Έκανε μία μνημειώδη άγόρευση καταγγελοντας τουδ δυδ, [redacted] οδήγ καλ επιββητη της μοτοσυκλιττασ-για δολοφονια εν προσφασια [redacted] (Α... Ποτότ είναι οι υποχόνιοι σιδηρουγοί, που μόλις πών να σβήσουν τό πόδη και τό μιση τό άναζωπωνώνουν με τό τερβασία φιασερ τους; ...). Τό Έλλας χωρεδ ο άντικομμουνισμδα έχει διοκιμδσαστε μεταξδ άμπάτιδος και πολιτροιδσ, σφ έμδα συνεχιδ άπειλετ μαγνητικιδ θυέλλοσ καταστρεπτικιδ.... "Όταν δέν υπαρχει ίσονομια, ούάν ο νόμοσ δέν έφαρμδζεται έξ Έθου και πδθάνει ήμπληγαν, έγκυμνοούται πολλοί κίνδουνοι...." Έχουμε και έδω άρκετοδσ κύκλουσ της κολδστωσ, όπωσ ο Βιργίλιοσ μηε περιγοφει τουδ κύκλουσ της κολδστωσ του Δέντη. Μετα τον Δεκεμβριον του 1944 εις αυτόν τον τόπον οι δοσλόγοι άνεδεχόησαν ώσ σωτήρεσ του Έθνουσ. Αυτοί οι όποιοι είχαν μηξει κατό τό χρόνια της κατοχησ τό κροφλιό του Χριστου εις τό οσπδ του Ισάμνωμδνου Έθνουσ. Τοδσ τό έχοριε τό πάντα ο Δεκεμβριοσ. Άλλα έξ μηδ έμφορνίζονται σημερον ώσ τιμητα. Δέν μηε κρεβδζωνοί ούτε τό υποκροϊόντα του Χάτερ, ούτε τό κάττορα της δοσιλογικησ λευκαμιασ.... Δέν μπορούν οι δοσλόγοι να μηε λένε ότι είναι πατριώται διδει. Έπολημησαν τον ήκομμουνισμδν κατό την κατοχήν. Και τουδ κομμουνιστδσ τουδ είχανε κατό την κατοχήν σκιδβουσ άδελφοδσ. Τότε που περιμφναμε πως δδ χτυπήσουν καλύτερα τό κονόμια του Στάλινγκραντ, έν δδ παροδοή ο Ηόουλουσ. Δέν μπορούν λοιπόδ να μηε λένε ότι πολέμησαμ τουδ κομμουνιστδσ.... Αί άπεγνωσμενα έκκλησειε του Αμπεράκη για την σωτηριαν της ζωησ του Έμοιόξαν με τό σήματα κινδουνοδ, που έκπέπρονται από κινδουναδον σφιδφοσ. Και όταν άκόμη τό κινδουνοδον σιδφοσ κάνει λαθρεμπόριο, σπειδδουν όλο σφ βοήθεια. Άλλα εις την προκειμδνην περιπτωσιαν μεγάλδσποντοπόρα σιδψη ήσαν ήλησιον του Αμπεράκη καλ δέν προσέτερεζον εις βοήθειαν. Τόν έφησαν να καταποιετιστεί άύτανόδον. Έν μσω άγριδσ θαλάσσης, βριδοθησε μέλιστα κορχαριών Η. [redacted] / -θίμεται η περιουσία δι' αυτήν γαμνική / Παρό την Έκκληση του ειαγγελφδ οι δέμη Ένορκοι, μαρτυράν παμψηφεσ εδδβουσ όλουσ τουδ εζιωματικιδσ και δσάρησαν Ένοχουσ για δολοφονια έξ Άρλετιασ-ήγνιτε ήσολαν μόνο να τον τραυματίσουν)- τό κατόβρωτα, που είχαν έκτελεσει εν φυχω τον Αμπεράκη. Οι ποινης που επιβλήθησαν ήτον 11 και 7. Η. [redacted] τουδ δυδ και [redacted] πολδ έλαφρότερεσ στούς Έλλουσ παρακρατικιδσ που είχαν βοήθησε στην έκπληξηση. Και τό έμλοδωδ τριάντο άποδόθηκε από τό δικαστήριο στον Ιδιοκτητη του. Ο ήνασ απομλωνόσθησε, οι πολιτικιδσ άρχηγοί, όπωσ πάντα, Έκταναν οηλόσσε και για πρότι.

χωρίς όρους τήν όποιαιική αυτή σύμβαση. Καί ή ήλιεττωνή άποχώρησε βεβαίως πώς γράφορα
μιά τέτια κυβέρνηση δέ ύπήρχε [redacted] γιά νά τήν οικηθήση.

§ Τό μετ'αυτή ή [redacted] πολιτική ζωή όλοφιν και πολώνονταν. Στις 26 Νοεμβρίου ή ΒΔΔ
κατέθεσε [redacted] γιά λόγους (καταψύλωσης) [redacted]
[redacted] ^{των κινήτων στην επισημειωμένη κατά}
των υπευθύνων συνστακτών και όργανων του σχεδίου (Περικλήσι των ήκλογών) τού 1961.

"Η μήνυση ήταν επί φαχτή προδοσία και στρεφόμεν έναντίον του Καραμανλή [redacted]
[redacted] και των άλλων όβκα-όλων στρατιωτικών-συντακτών του σχεδίου. Προέδθησαν 52 μέτρου-
ργες κατηγορίες, πρώην ύπουργοί, διεκδυντες, έφημερδων, κοινωνικοί παράγοντες. Άνδρες ας
[redacted] ένόματα [redacted] ^{του κινήματος} φειγουρδίζε, προτελετατό, και [redacted] του έντιςυνταγματάρχη Γ. Παπα-
δουλου. Μιά κυβέρνηση ποδ [redacted] ^{θα έρχη να τήν βάρη τού ήτοι παρεκκρίθηνος δικη έπί}
[redacted] δέ έλυνε μιά γιά πάντα όλες τς έκκομείτε δικαίους ύποδοσει.
Ποιος δέ μπορούσαν νά άποτελέσουν μιά τέτια κυβέρνηση [redacted]

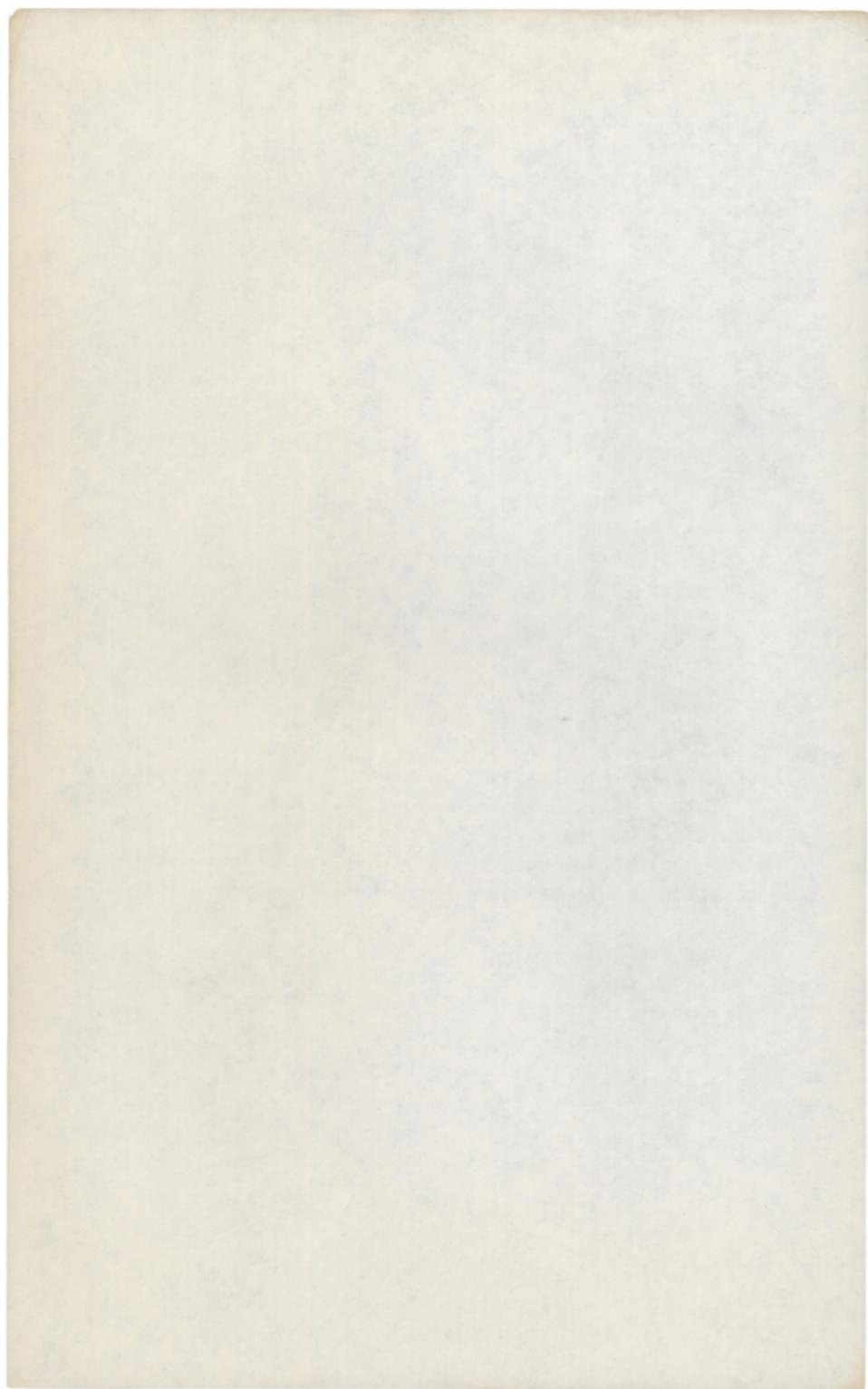
[redacted] ποτε τό [redacted] μυαλό δέν πήγαινε στος τελετάλους ή
τοός προτελέτατους. Πάντα όταν συζητιόταν γιά (χούντες) και πιδόνοδες δικττόρες οί φι-
λοβασιλικός στρατηγός [redacted] ^{φροντίζοντες} σάν οί μονα-
δικός μνηστήρες. Τό εύαγγελικό ή καί οί φαχτοί έβονται πρώτοι) είχε λησμονηθεί.

Στις 20 Δεκεμβρίου ή Δεζιδ [redacted] Αφριεττή τήν κυβέρνηση στη Βουλή, [redacted] ήτίν προδοσίαν
πολλοί ήγάπησαν, τόός προόδοτες οόδες). Όρκίστηκε μιά εύδική κυβέρνηση άπό ένωκοιο-
βουλευτικούς παράγοντες, ποδ ύποσχέθηκαν διεξαγωγή ήκλογών, γύρω στό καίτο του 1967.

"Άρχισε νά δοκιμάζεται ή βραβια έξυπνόδες των πολιτικών ήγεσιών, των κοινωνικών παρα-
γόντων, του λαού. Άύτες οί ήκλογες δέν μπορούσαν νά γίνονν. Ήταν πιδ πολύ άργά. Ό λα-
ός άποδέχτηκε ή πιδ έξυπνος."

§ [redacted] ήτίν πρωτοχρονιά του 1967 ή έφημερδα "Έλευθερία" κυ-
κλοφόρησε με τή δημοσίωση ένός έκπληκτικού κειμένου. Ήταν τό πρακτικό μίς συζήτησης
άνδρες ασόν άρχηγό της ΕΡΕ Κωνσταντίνου, τήν ιδιοκτητήρια ένός όεξισό δημοσιογραφικού
τόσσε Έλφνη Βλάχου και τόν άρχηγό του Πολιτικού Γραφείου του βασιλιά Κρίστιαίου. Άπό
τό πρακτικό, όπως ίσχυρίζεται ή "Έλευθερία", τή είχε κρατήσει στεγνογραφημένο κατό τή
είδμεν τής συζήτησης ό Κωνσταντίνος. Ήδ σχηματιστέ

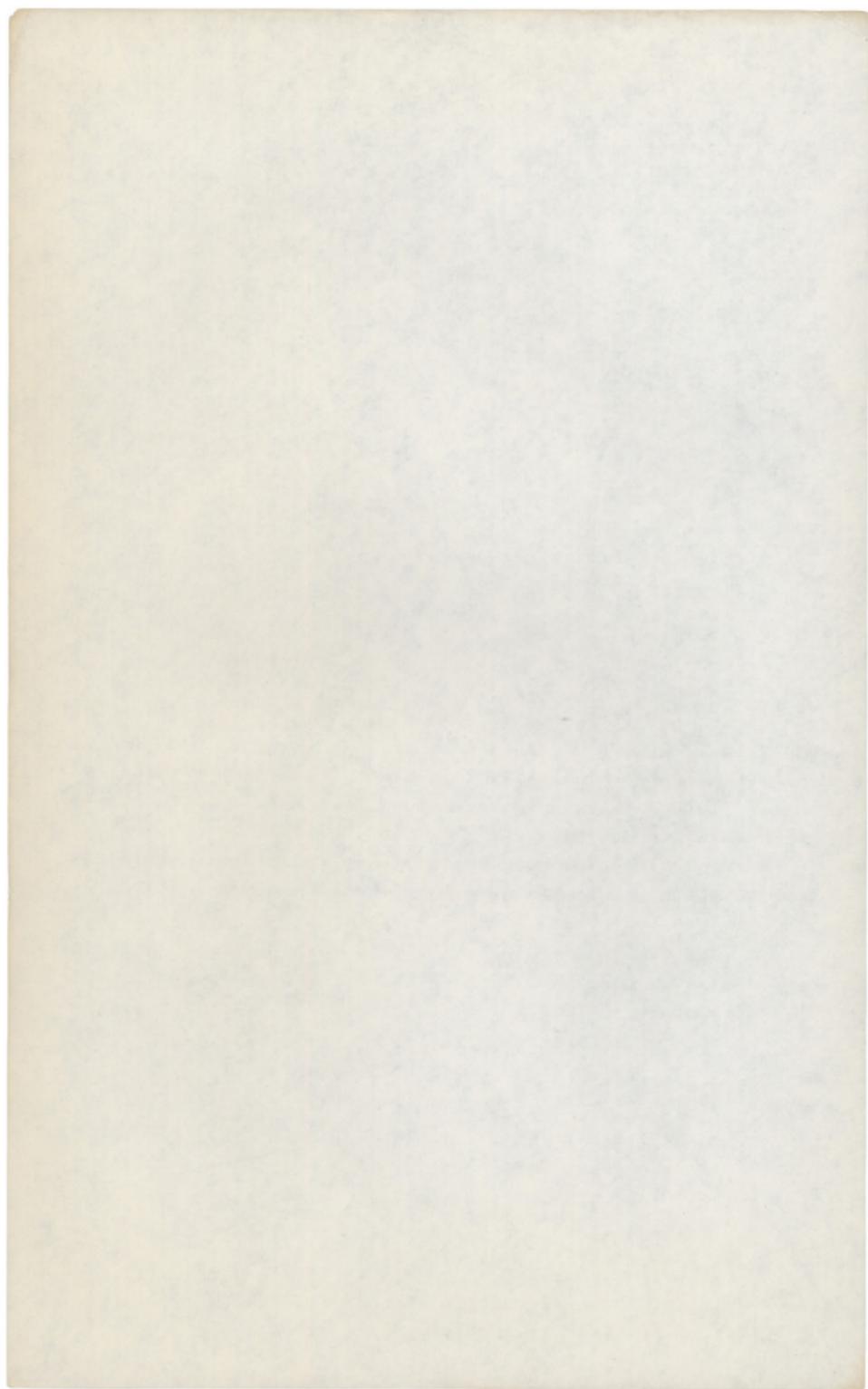
μιά μεταβατική γιά ήκλογες, με άπλή άναλογική. Ό Γ. Παπανδρέου όχτηκε ^{κίνηση} μυστική
συνεννόησης νά άναλάβη, με ένυπόγραφα συμφωνία, νά μήν θυνεργαστέ μετεκλογικά με τοός
δριστρεφες. Ήδ άποκηρότε όποιαδήποτε όμάδα [redacted] της Ένωσης Κέντρου, άκθια
και ύπό τόν Α. Παπανδρέου, άποσχισή πός τ' άριστρεφές. Σε περίπτωση κινδύνου κεντροαριστε-
ρως δέ έπιδρει [redacted] στρατός, μιά τέτια ένέργεια νομιμοποιούται. "Έτσι τελικά δέ βγή
ή [redacted] πρώτο κόμμα, άλλή χωρίς νά συγκεντρώσει τήν άπόλυτη πώληση. Δέν περιόσει. Έπί
κατό και πέρα βλεπομένη. Άύτα βγαίνουν όλοκθαρα. [redacted] από τό κίνημα ένός."

Τόσο κιόλας μέρα ο Κανελλόπουλος και η Βλάχου υπέβαλαν μήνυση ^{για} συκοφαντική δυσφήμιση και πλαστογραφία.

Στις αρχές του Φλεβάρη συνήλασε η 11η σύνθετος της διοικούσας Επιτροπής της ΕΔΑ. Ανάμεσα στους άλλους μέλησε κι ο Μιχαηλίδης... Δεν έχω προσωπικά οτιδήποτε σχέση με την καινούργια μάχη που θα δώσουμε, που κατά τη γνώμη μου θα είναι πρώτα μάχη για να πετύχουμε να γίνουν οι εκλογές και μετά μάχη για να πάρουμε σε φέρον τυχόν αποτέλεσμα αυτό που μας άνηκε.... Έχω την εντύπωση πως η εισηγήση δεν ήταν εισηγήση μάχης.... Οι δύο βασικοί άξονες είναι: πρώτον (η πολιτική της αντίθεσης) και δευτερον η πολιτική της ενότητας. Μετά πρώτη έκτιμηση είναι πρώτα π' όλα ότι στην (πολιτική της αντίθεσης) η όση της αντίθεσης ήταν πολύ λιγότερη απ' ό,τι έπρεπε να 'ναι. Ένωστη (πολιτική της ενότητας) η όση της ενότητας ήταν πολύ περισσότερο απ' ό,τι σήκωνε η ίδια στη ζωή, με αποτέλεσμα να προσφέρουμε έμμε ενότητα και οι άλλοι να μας προσφέρουν βρισίφες... Έχω την εντύπωση, ότι δεν βρήκαμε την χρυσή τομή. Πήραμε να μη μετρήσει κάθε φορά σωστά τον αληθινό συσχετισμό των δυνάμεων, έτσι δεν γνωρίζουμε πότε θα πρέπει να ελιχθούμε και πότε θα πρέπει να μιλήσουμε από θέση ισχύος. Και άκομη φοβήματα, ότι ο Γ. Παπανδρέου γνωρίζει αυτή τη βασική μας δυνάμεια και την εκμεταλλεύεται. Η πέτρα δόχνησε ότι η πολιτική της ενότητας πετυχαίνεται: Πρώτον, όταν βρίσκεσαι κάθε φορά ο σωστός πολιτικός προσανατολισμός, δευτερον όταν πετύχουμε τις μέρες για την ορθότητα αυτού του σωστού προσανατολισμού, τρίτον όταν έμμε προχωρήσει αποφασιστικά προς τα εμπρός, διαφορώντας για το τι κάνουν οι άλλοι....

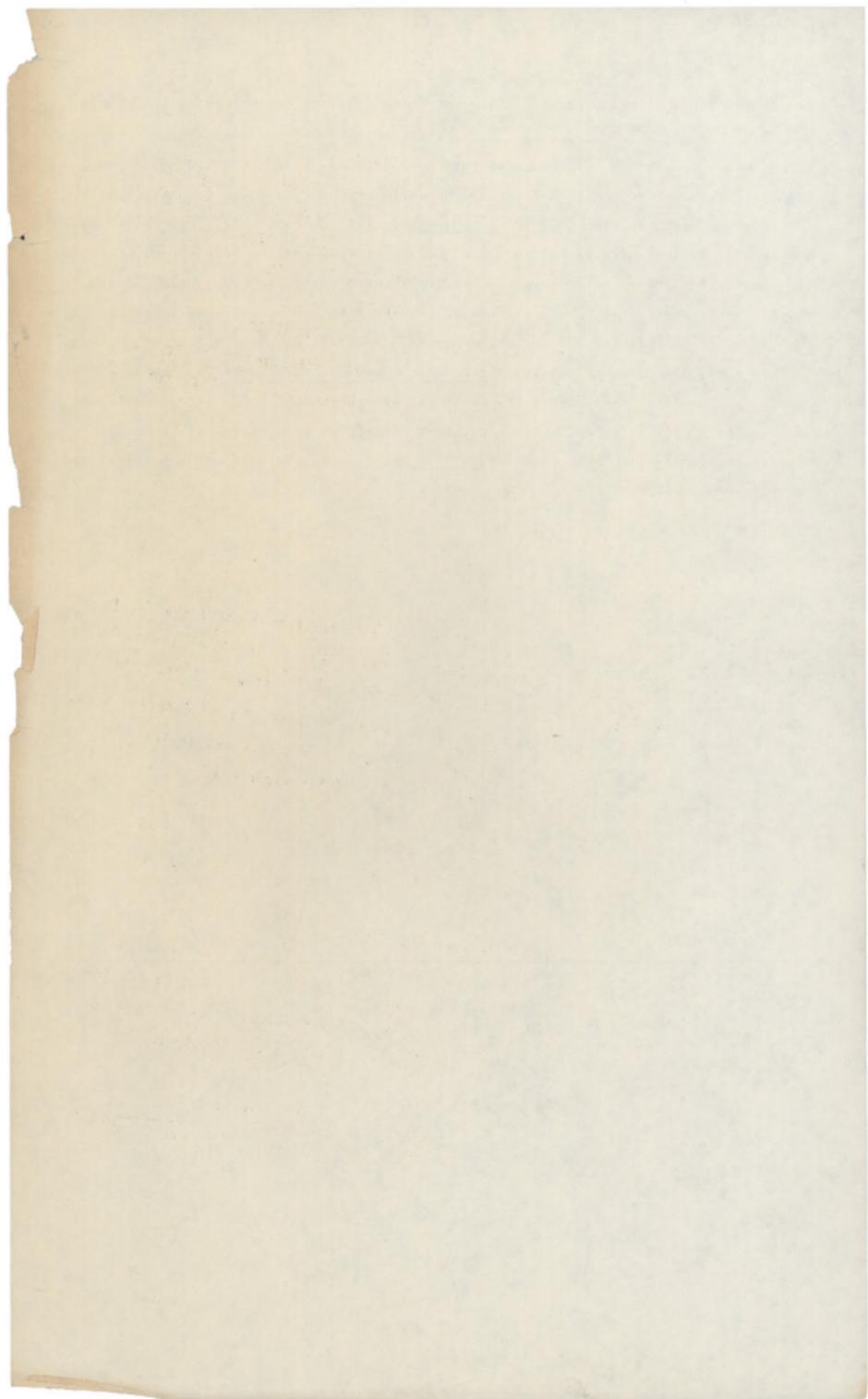
Ο Νάσης πληρώσει, όρα κι οι εκλογές. Στις 16 Μαρτίου τέλειωσε η όκη του ΔΕΠΙΔΑ. Ποινές φυλάκισης από 4 ως 18 χρόνια επιβλήθηκαν σε 12 από τους 28 κατηγορούμενους δεινωματικούς. Ο στρατηγός Λουμάκης δηλώσε: (Αυτό που αποφάσισαν να γίνουν εκλογές τον Μάιο θα το μεταποθήσουν πικρά!!)... Το κέντρο της 'Αθήνας έγιναν δυό έκρηξεις βομβών αυτές τις μέρες. Ο ύπουλος Δημοσίας Ίδρυσε, που ανέλαβε προσωπικά τις ανακρίσεις έκανε θερμολήψεις δηλώσε στους δημοσιογράφους: (... Το έκρηκτικό μηχανήμα έρρηξε μάλλον απ' ύψηλο...)! Ψηφίστηκε και η απλή αναλογική. Στις 30 Μαρτίου έπεσε και αυτή η κυβέρνηση. Ο βασιλιάς δίνει την εντολή στον αρχηγό της ΕΡΕ Κανελλόπουλο. Το κόμμα που έλασε δυό συνέχεια εκλογές θα διεξαχθεί τις εκλογές που έρχονται, για να μη τις χάσει κι αυτές. ^{Χρήσιμος το τενο της φωνής} Διαδηλώσε στους δρόμους, φοιτητές στο νοσοκομείο. Η ΕΔΑ και η Ε.Κ. σε δυό-τρεις μέρες ^{δεδιχτήκαν} κι αυτή τη μάχη. Άρκετ να γίνουν εκλογές, εκλογές. Η κυβέρνηση απαγορεύει την Ε' Παραθέσιο Πορεία Ειρήνης, που είναι ^{πρώ} γίνεται στις 16 'Απριλίου. Οι οργανωτές το δέχονται: (Βρισκόμαστε σε προεκλογική περίοδο. Θα κάνουμε την πορεία των Ιοάννου, τότε που η δημοκρατία θα έχει νικήσει). Οι κομποπαραγωγός ξεσηκώνθηκαν. Πήραμε τα δέματα των κοπών μεση στην ασφαλή, 66 χιλιόμετρα το ένα ^{πρωτό} πίσω από το

αλλ. Σημ. Θεωρώντας οι φασίστες διασποράντων ψαχά τα όργανα τω όργανο. Έτσι (133)
ροφήματα πλημυρίζουν τώ προπλάσι, τώ σθουσε, με τώ αντισσφειογόνες μάσκες, (ισσοβαλδ-
(του)
(τους τραυματισμένους φοιτητές μέσα σε

αυτοκτονία. Ο καθηγητής Ανδριώτης προσπαθεί να χυτώσει έναν νεαρό που τον σβρνου
δου (δρ. Γιαννου) από τώ μαλλιά: (Δεν δέ τον πάρτε! Είναι μάθητής μου, είναι παιδί μου!).
Ο καθηγητής Πανταζόπουλος: [redacted] "Αν είχα έκλεγεί πρόεδρος, θα είχα παραι-
τησώ. Στις 17 'Απριλίου έρχισε κι ή δίκη τού (Μνημονού). Παρ' όλ' αυτά, πρέπει να γίνουν
οί εκλογές, μέσα σε Μάιο. Η (Αύτη) διαφημίζει, πώ σε φύλλο τής Κυριακής, 23 'Απριλίου,
πού δέ κυκλοφορεί σε 100.000 αντίτυπα δέ υπάρχει δέκκληρο τώ εκλογικό πρόγραμμα
τής ΕΔΑ. Στις 18 'Απριλίου, δέ δειχθή μερες πριν τώ προεκπέημα οί (Τόμος τής Ν. 'Υδρ-
κην) γράφουν κομμάτι με τόν τίτλο: (Τό δέκλημα τού Κωνσταντίνου). *... Αλλά ο βα-
σιλιάς [redacted] έχει τοποθετήσει τόν έναντ του σε πολιτικό δεικροδο από τώ όποτο τώ
μόνο αντίδοτο στήν επιστροφή μετς κυβερνήσεως Παπανδρού ίσως είναι, μετς δικτατορία
στηρικόμενη σε Στρατό. Αλλά αυτό δέν [redacted] είναι λύση άποδεκτή. Και ό Κωνσταντίνος
πρέπει να τώ γνωρίζει!"

* Ενδιαφέρουσες εγείσεις είναι οι ανταποκρίσεις ^{6/55} New York Times, 20^{ος} τώ
Αθήνα τώ Richard Edez επί 15 και 16 Απριλίου 1967.

10 Η Ιστορία τῆς Σίβυρα

(134)

44) καὶ τοὺς τὸ πεπνυμένους καὶ τοὺς μαχομένους. Δεῖται μὲν λαϊκὴ παρανομία. Τὸ μαχομένους, καὶ τὸ εὐφραμένους. Τὸ πεπνυμένους νὰ ᾖ δίκαιος

ΑΠΑΣΕΝ ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ, ΠΡΩΤΗ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΕΘΝΟ ΤΥΠΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΞΗΣΕ ΠΡΕΣΒΕΙΕΣ ΑΘΗΝΑ 23. IV. 67-Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ-ΕΥΝΟΜΟΤΕΣ ΔΕΙΣΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ ΔΙΚΑ-ΕΤΙΚΟΙ- ΕΣ ΕΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΕΣ ΚΑΤΕΛΥΣΑΝ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΤΗΣΥ ΒΑΛΛΑΔΗ ΠΡΟΔΟΤΙΚΗ ΑΥΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΠΑΝΙΚΟΥ. [redacted] ΚΑΙ ΘΑ ΟΑΝΤΗΘΕΙΣ ΑΝΑΠΟΦΥΚΤΑ ΚΑΙ ΕΥΝΟΜΑ ΕΤΗΣΥ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΝ ΜΕ ΤΟ ΕΞΕΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΟΑΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΦΥΛΑΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ. Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ ΤΟΥΣ ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΕΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥΣ, ΠΟΥ ΔΕ Θ' ΑΡΤΗΘΕΙ, ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΠΟΥ ΕΠΙΦΥΛΑΣΣΟΥΝ ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΛΑΟΙ ΕΤΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥΣ ΤΩΝ.

Η ΧΩΡΑ ΜΑΣ ΣΤΡΑΤΟΚΡΑΤΕΙΤΑΙ. ΕΣ ΔΕΚΑΔΕΣ ΧΙΑΙΑΔΕΣ ΕΧΟΥΝ ΘΤΑΣΕΙ ΟΙ ΕΥΛΑΗΝΕΣ. Ο Κς κησ κρυμμένος σ' ένα υπόγειο, σ' μιά σοφίτα [redacted] γράφει μ' κρησάτα γράμματα [redacted] ένα μήνυμα, πού σ' λέγει, χέρι μ' χέρι, σ' ετάσει σ' όλα τ' ασημετά της γης. ΕΤΗΣΥ ΧΩΡΑ ΠΟΥ ΓΕΜΝΗΘΗΚΕ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΙ!

ΚΑΤΩ Η ΒΑΣΙΛΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ!
ΕΚΩ Η ΕΣΗΝ ΑΚΡΙΑΔΑ! ΚΑΤΩ Ο ΜΠΟΓΙΑΣ ΚΟΛΙΑΣ!
ΖΗΤΩ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ! ΖΗΤΩ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ!
ΖΗΤΩ Η ΒΑΛΛΑΔΑ!

«Ένα τὸ χελιδόνι κι ἡ Ἄνοιξη ἀκριβή, γιὰ νὰ γυρίσει ὁ ἥλιος θάλει δουλεῖσά πολλή...»
Καὶ καμιά φορὰ θάλει καὶ δουλεῖσά παρανομή, Μίκη. (Δὲ γυρίζεις ^{ἀνάθεμα} με τὰς ἐκλογέσ.) «Ὀχι ὅταν σ' βάλουν εἰ, ἄλλοι, μὲ τὸ ζέρι σ' τὴν παρανομή. Πρὶν. Ἡ πολλοὶ εἶν' οἱ ὁδοὶ πὸ χέρι νοσε». Ὁ δίκος μετ' ἤθερ τὸ χειρότερο. (Τὸ σκληρῶμα κἀβρι ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὸ μισὸ ἀνδρισμὸ του), λέει ὁ Ὀμπρος. Κι ὁ Πηληϊόπουλος, τὲ λέει, κ' ἔρτάσει μιά ψάλισα σ' τὸ χέρι καὶ μιλᾷ περὶ (Ἡ ἀρρώσαστ' ἔθουσε) περὶ (κασαρμὸς τῆς δημοσίας ζωῆς), περὶ (ἐγγχειρήσεως).

- Ἡ Ἄρρωστος μὲ τὴν ἀλήθεια κασαρμὸς!
- Ἡσὶ, ἀνετίθετος μ' αὐτόν πού κἀνουν οἱ γιανοὶ μὲ τὸ κορμὸ τ' ἀρρωσσημένα, γιὰ τὲ ἀφαιροῦν τὸ χειρότερο κι ἀφήνουν τὸ καλύτερο, ἐνὺ ἐκένος (ὁ τύραννος) τ' ἀνετίθετο κἀνετ.

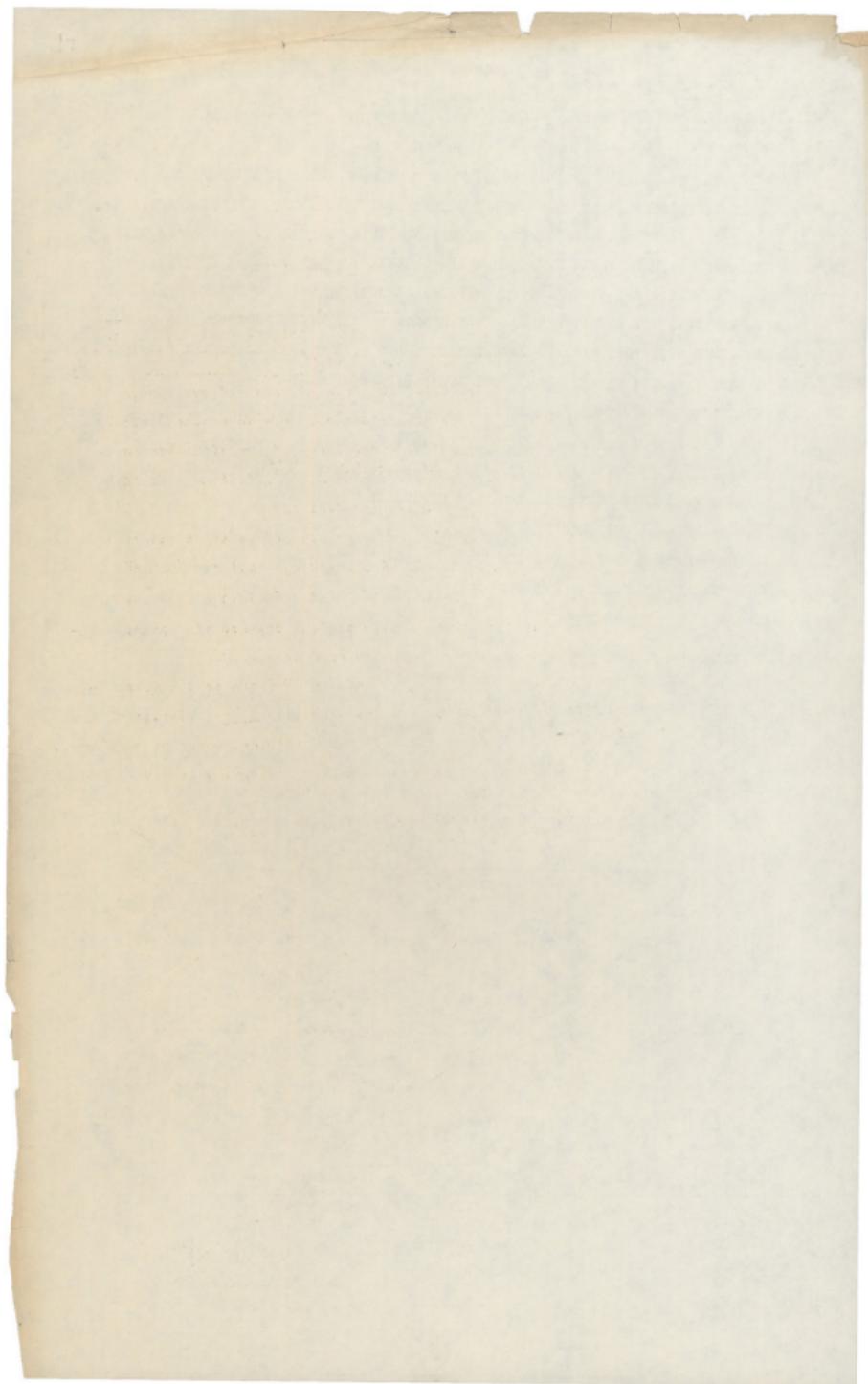
ΠΑΤΩΝ, Πολιτεία VIII I6, 566 D, E, 567 A, B, C

.....
«Ἄλλο καὶ ποσχιζεῖ νὰ μικρῶνε ὅσο μπορεῖ αὐτὸ πού γίνε, κ' ἐνὺ τὸ πρᾶττε, ἀπολογεῖται ταυτέχρονα πῶς δὲ βρισκεται σ' ἔδεικο κἀνουντὰς το-εἶσο μακριὰ βρισκεται ἀπὸ τὸ νὰ πιστεῖται ὅτι εἶναι ἔμορφα αὐτὸ πού κἀνε...»

ΕΣΝΟΦΩΝ, (Ἡ Ἴφρων)

(Ἡσὶ τὲ πῶς δὲ μποροῦσ ν' ἀρκίσει καὶ ποῖος ποτὲ τύραννος ἢ τὰ κρήματα νὰ γυ-

* Ἀνάστατος δικαστικὸς, πού ὀρκίστηκε σ' εἰς 21-12-67 ἀναθῆναι ἀρῆσιν.

ρίσει σ' όσους άφάρτασε χρήματα, ή νά μπει στό Ύδιο δειρό, ή γιά όσους θανάτωσε πώς θά μπορούσας νά δώσει άπ' αυτό του έξήριθιμε ζωής νά θανατωθούν; "Αχ, έν συμφορή, Σιμωνίση, σ' όποιον δήποσε νά κρεμαστεί, έγώ τουλάχιστο βρισκόμ πώς άπό μέ ή τέτα πρέθη ό τυράννος έχει τό μεγαλύτερο κέρδος).

(Στό παραπάνω)

"Η άρχαιότερη του Κίχη κατόρθωσε νά βγει άπό την Έλλάδα. Περιόδηει ζανά τόν κόσμο.

Αποδείωση. Κάθώς [redacted] τό μουζουκική κλαίτε άργό [redacted]

[redacted] τους κηπούς μας, ή Έυρώπη χειροκρατεί. Χιλιόδες χέρια ύψωμένα ένάνοιται ρυθμικά.

[redacted] ήλίκτου τός χέρσο [redacted] "Όχι γιά τό δικό μας στούρωμα-γιάυτό φταίμε έμεις-"

[redacted] άλλς γιά [redacted] ^{καρδιά} που έτοιμάζουν κός γι αυτός. Κόκκινες σημάτες. Έπαναστα-
τικός τραγούδι, ^{καί το βράδυ τών Ελλήνων Πατριωτών} καθί κομμουνιστές βολγανέες ζήτησαν άπό την [redacted], τός τέλικε κλασίδου Κίση, άλλς τό χειροκρατήματα σκεπάζουν τό θόρυβο άπό τός έρπύστες.

[redacted] Έισαφος ένορχίζει την προσάθεια. Πάλλ οι Ύδιε κινήσεις, πάλι θά φτάσει ήλι-
γού πριν άπό τό τέλος. [redacted] ^{καρδιά} χιμή, θάν νά βρισκόμαστε ζανά στό 1948. ΘΚ. Ύ-
στερτί όλοι τός πωινός, γιά τρέ, όλοι γιά τρέ τό πωινός με τό γλυκοκαρρήματα, ή καρδιά μου ντυ-
φκίζεται στην Έλλάδα... "Απ' άφορμή όλο τούτο είναι, γιά τρέ, κι έχι άπό την άρτηριοσκλη-
ρωση, τή φυλακή, τή νικοςένη, που'χω στό στήθια τούτη την άρρώστεια...".

Τό Συμβόλιο Έπικροτέρας Έβγαλε [redacted] άπόφαση: "Ο έμβόλιος τήλεως. "Ο-
πως μχε λφει κι ό 'Αλαίν Ρενός στην ^{Γαίνια} του γιά την Ίσπανία. [redacted] "Ηπόλεμος τήλεω-
σε". Χάσαμε. Πόντος ή καρδιά του Χιμή, πόντος ή καρδιά του Πρεβέρ, σκοτώθηκε κι ό Μπέλο-
γιάδονης κι Έκλεισε γιά πάντα τίς ό φκελλος. Πέρασαν πολλά χρόνια. Οι νφες γενίσε Επ-

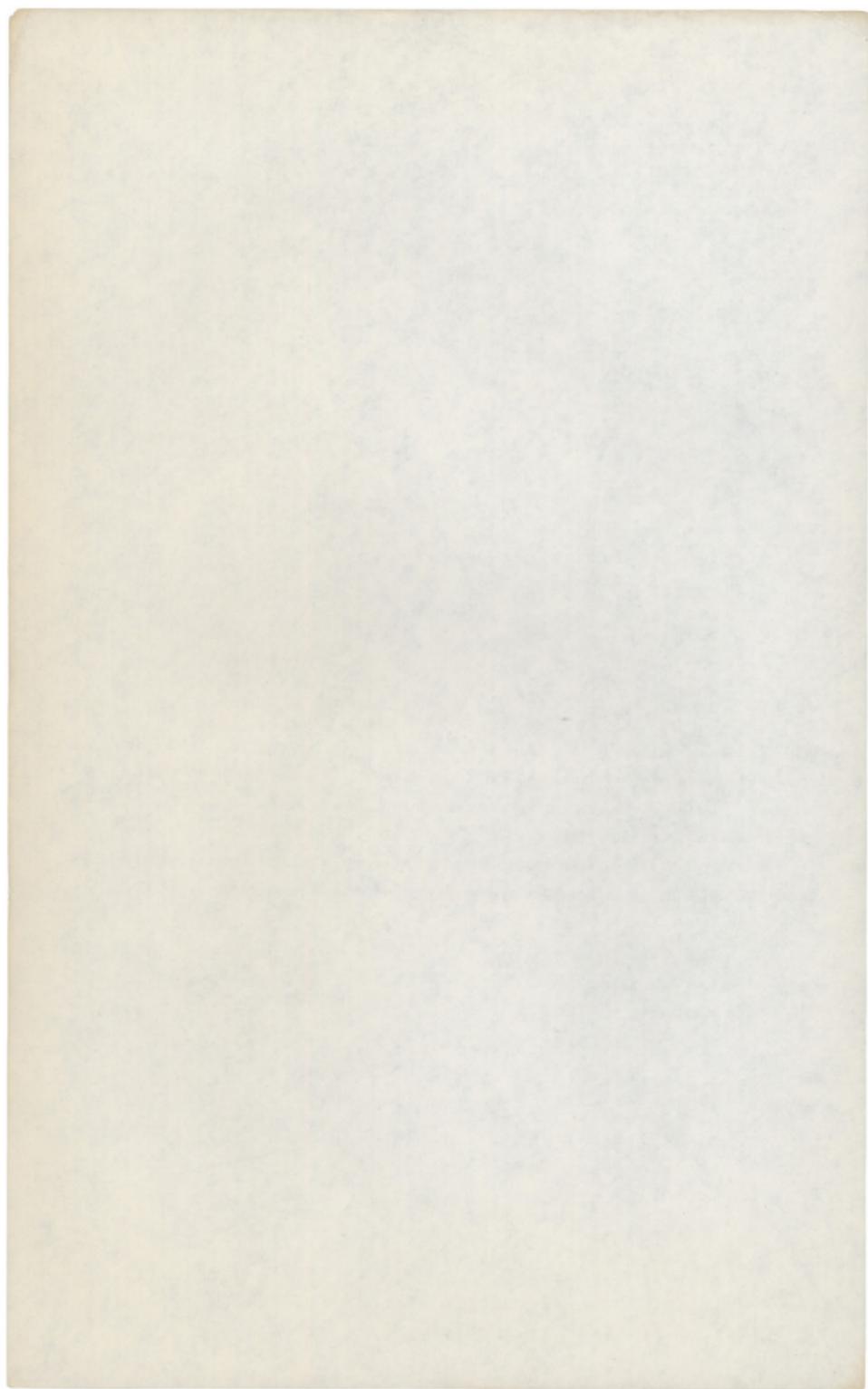
καρνιάου = αδελφός
δ' άνεζοφος

Γαίνια

* Ναζίαν Ηικμέτ,
έστίταιν τός (1901-1933)
ρόδτε σ' ισπανικός δ' άν-
σραϊόσηι κομμουνίστι.

1952

* Νίκος Μπεχζάνης: Μέχρι τών Κ.Ε. τών Κ.Κ.Ε. σ' όν
επιτυχία. Γιά δύο άκνωθετημένο δικό, ό τίς 30 τών Μάρτι του
1962. Γιά τή άωτηρία του ζουμκώμεν ένακ πρωταγωνίστο κίνημα (επιφάσεως).
Είπα σ' όσον ιστορία, σ' όσον ή φέρεται με τό ήρωικό, ήρωικό, ήρωικό...

Σκέψο το κλίμα

να ζουν μονόχο μ'από τό ποιήματα.

Ησούτη ή εποχή
 τοῦ ἐμφύλιου σπαραγμοῦ
 δέν εἶναι εποχή
 γιό ποίηση
 καί ἄλλα παρόμοια.
 Ἐάν πῶτε κάτι
 νά γραφεῖ
 εἶναι ὡσόν
 νά γράφονταν
 ἀπό τήν ἄλλη μεριά
 ὀγγελητηρίων θανάτου.

(Ἐγγονόπουλου "Ποίηση 1948").

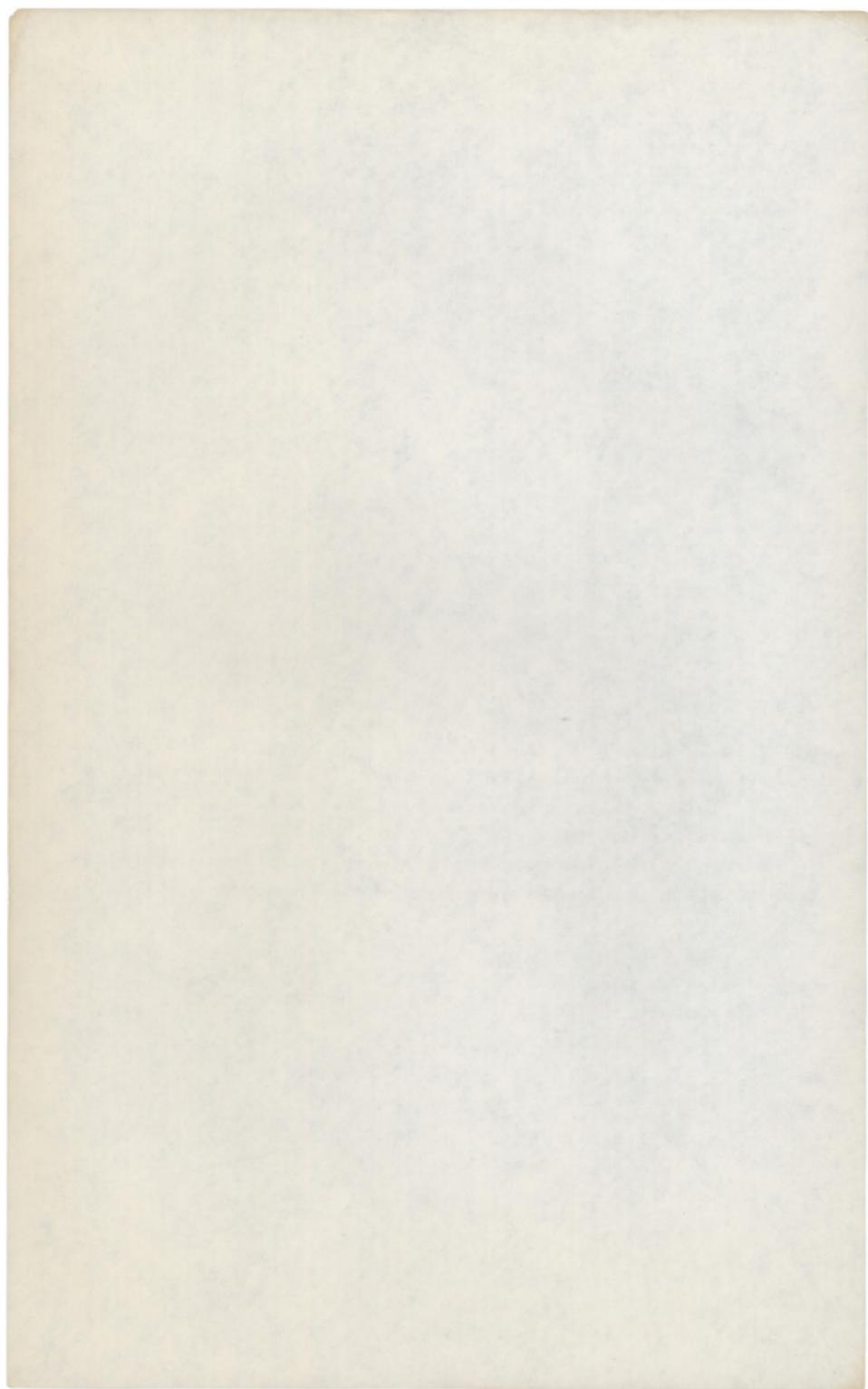
Νομίζουμε, πῶς εἶχε περᾶσει ἀνεπιστρεφτα ἐκείνη ή εποχή. Καί τώρα ζῶντά τό ροδιδόφωνο
 λέει γιό ἐκτακτά στρατοδικεῖα. Οἱ πῶτοι νεκροί στούς ἐρῶμοις, σ'ἄσ στρατόπεδᾶ συγκέν-
 τρωσις. Ἄκριβως ὅπως τότε. Ὁ Μίκης κρυμένος σ' ἕνα ὑπόγειο θυμᾶται. Ἄφου τότε δέ νική-
 σᾶμε κι ἄφου δέν παραδέχομαστε ὅτι χῆσαμε, ὁ πόλεμος δέ συνεχιστέ. Ἄκμα κι ἔν ἐμεῖς
 δέν τόν δόλουμε, δέ τήν σπᾶσι, τήν πόρτα, δά μπεῖ μ'από καί δά μ'α δᾶρῶζει. Τούτος
 ὁ πόλεμος εἶναι ή ἕδισ ή ζωή. Κι ὁ τρόπος τοῦ πολέμου εἶναι ἕνας.

Γλυκό προβάλλει ή χορευτή,
 γλυκό χομογελέει,
 τό Μ'εῖτωπο μ'α προσκαλεῖ
 καί μ'α κηθοδηγεῖ.

 Δικηφόροισ, φησισμοδς,
 Τ'εξας, Ἄμερικάνοι,
 δέ σ'αε σ'αράσει ὁ λαός,
 δα' ῥοῖεῖ γιορτή μεγάλη.

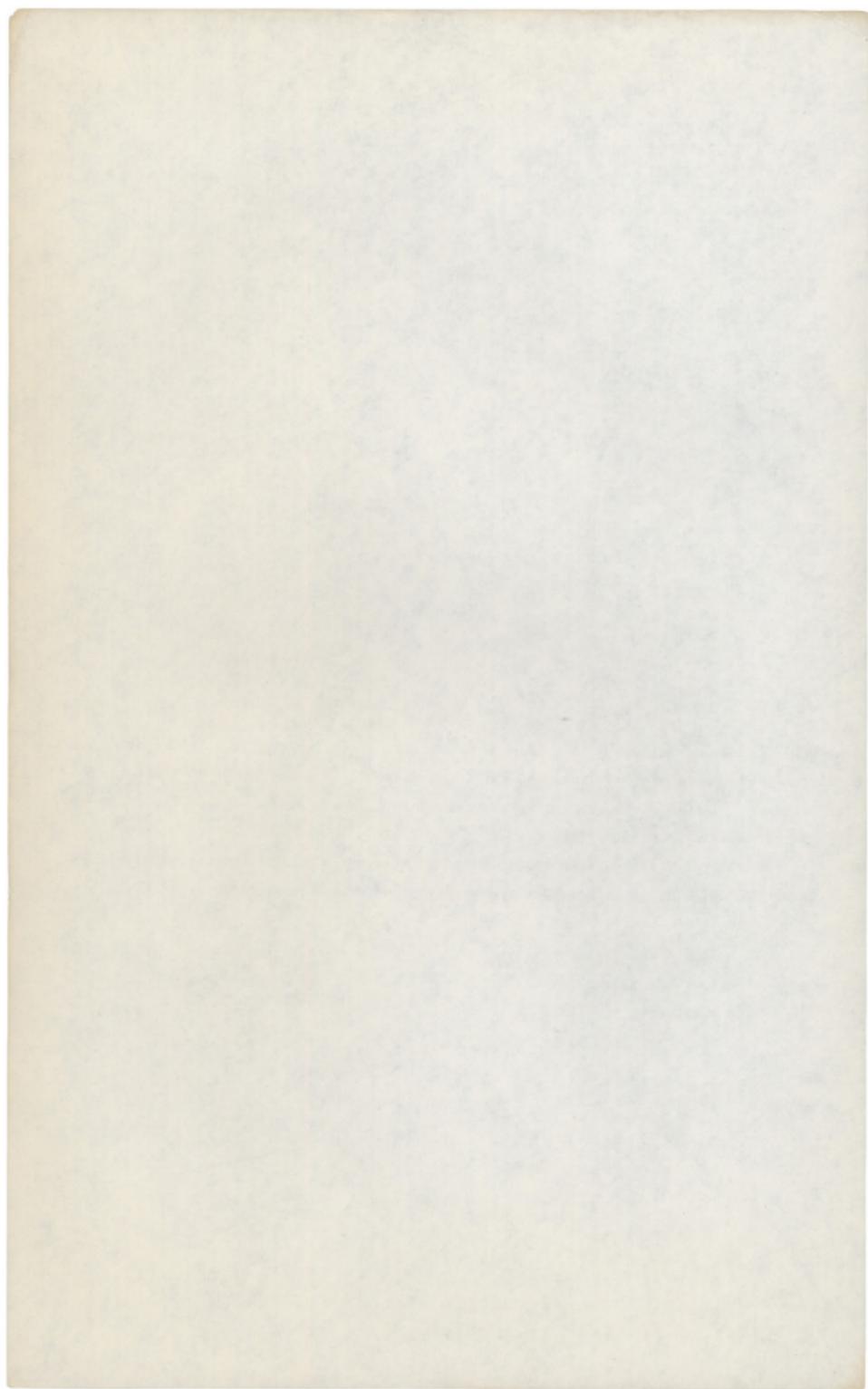
Ὁ Μίκης δέν ἔχει καιρό ν' ἀκούσει. Τώρα γράφει ζῶντά σ' ἄξιους, γράφει ἐμβατήρια, τώρα ἰ-
 δοῦναι μ'α π' ἄλλοι ἀγωνιστέ τό Πατριωτικό Μ'εῖτωπο. Κυκλοφοροῦν τό
 πῶτα παρᾶνομα φυλλάδια: (H NPA ΕΛΛΑΔΑ).

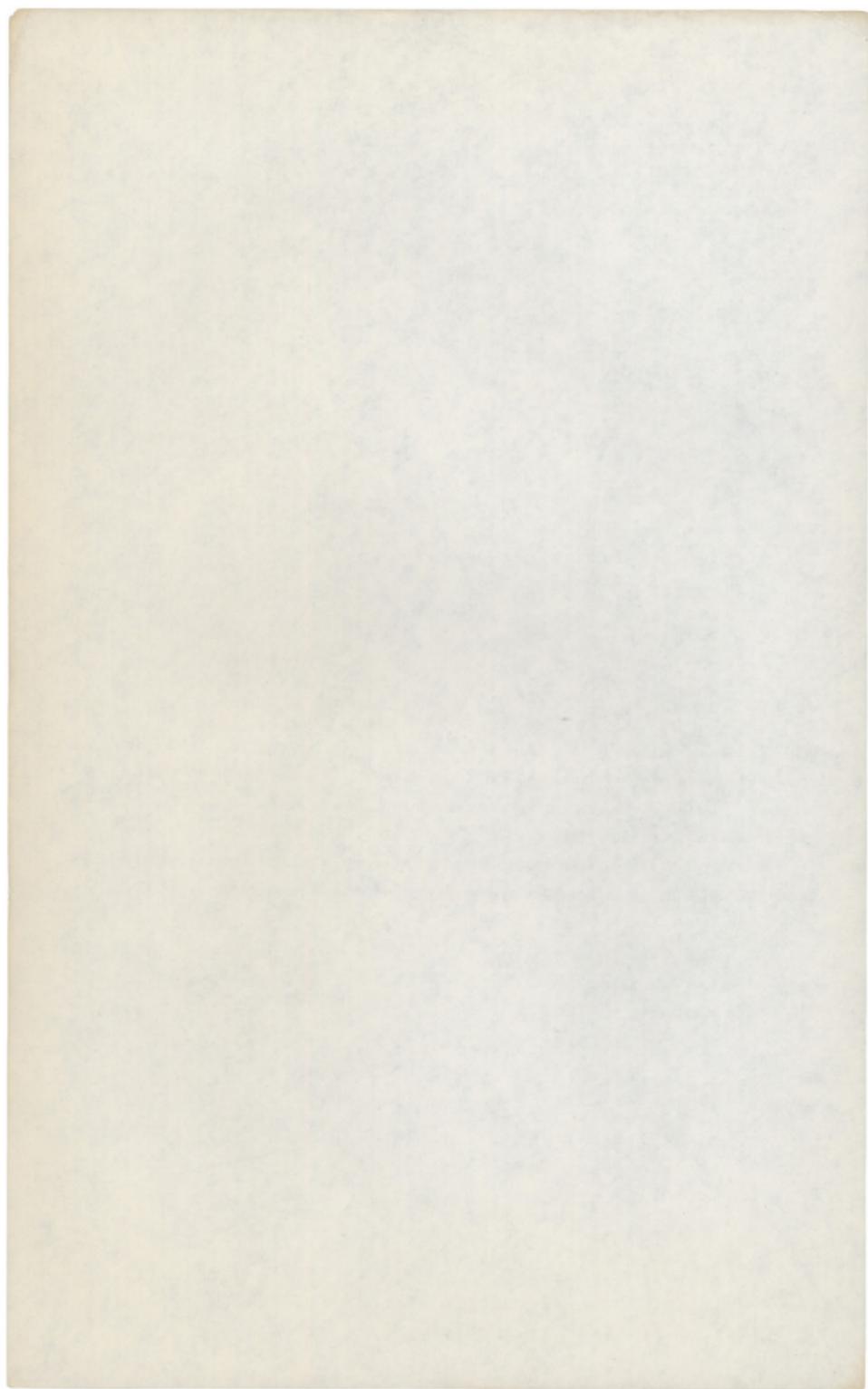
Χῆσμε, Μίκη. Ἡ στρατιωτική ἤττα ἔγινε ἕνας κακοήθης ὄγκος στό μυαλό μας, εἴμαστε
 μόνιμα ἠτῆθμενοι. Ἐνας ^{στρατός} ποῦ ἔχασε δέκα, εἴκοσι μάχες στή σιρό πρέπει νά διαλυθεῖ,
 νά ἐπανασταθεῖ ἀπό τήν ἀρχή. Ὁ λαός δέ ἐπανασταθεῖ, οἱ στρατιώτες δέ γυροῦν τό
 ὅλη στούς ^{τοῦδ} στρατηγούς. Ὁ Μίκης δέν ἔχει καιρό νά σκεφεῖ. Οἱ μνήμες
 τόν κατακλύζουν, ^{παλι} οἱ γυρόνες τοῦ θαμπᾶνονυ τό μ'εῖτα, ΕΛΑΣ, ΕΠΟΝ, Πατριωτικό Μ'εῖτωπο, ΕΛΑΣ,
 ΕΛΑΣ. Ὁ ΕΛΑΣ ἔχασε. Ὁ Ἄρης Βελουγιώτης ^{ἀποκτόνησε}. Ὁ μόνος ποῦ κατέλα-
 ς. Ἄρα δέ γένεῖ ἕνας κηνοόργιος ΕΛΑΣ, μ'α κηνοόργιος ΕΠΟΝ. Πῶτα γιό εἴκοσι πντε χρόνια.

πρόβλημα είναι, το ίδιο, λύση άλλωστε.

"Έγινε το Πατριωτικό Ήρωο, ^{ήλυσαν} οι μήνες. Τυπώθηκαν πολλές χαρτίδες, στίβες, το Πατριωτικό Ήρωο κέρφιζε στα χαρτίδια, χόθηκε μέσα στα χαρτίδια. Ανάμνησεις, πλάιτε εικόνες, παλιά λάθη, ήττες, ήττες, όλα αυτά έγιναν το Πατριωτικό Ήρωο. Και ο καιρός περνάει. Η ΠΡΟΔΟΤΙΚΗ ΑΥΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΒΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΑ ΠΑΝΙΚΟΥ... ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥΣ, ΠΟΥ ΔΕ Θ' ΑΡΤΗΘΕΙ, ΘΑ ΒΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΠΟΥ ΕΠΙΦΥΛΑΣΣΟΥΝ ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΛΑΟΙ ΕΤΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥΣ ΤΩΝ... [Παύσαν δολιγοχρονιώττει των πολιτιών εισίν ἀλλαγάρχα και τυραννίσαι]... Ίσως στον καιρό του 'Αριστοτέλη, Ίσπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα; Πόσα χρόνια. Πόσα χρόνια για να ευπνήσει εναντίον αυτού ο λαός, που καιγε τοός δρόμους, τ' αυτοκίνητα, την 'Αθήνα (το 1965) που καιγε τοός καμιοε του, που χρωμάτιζε ^{λίγα λίγα} με το αίμα του τη σημαία μπε νεός επανάστασης; (ΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ, ΠΡΟΕΟΧΗ, Έτσι μεγάλες συγκεντρώσεις και διασηλώσεις επιχειρούν με [] ΔΕΙΞΙΔΑΧΗ ΠΡΑΚΤΩΡΩΝ ΚΑΙ ΕΧΘΡΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΙΣΜΩΝ τήν έκτροπή τους από το σωστό και οργανωμένο δρόμο πάλης. Όρισμένο από τα στοιχεία αυτά προσπείθησαν να παρασθρουν το λάθ με δήθεν αγωνιστικά συνθήματα, επισημάνθηκαν ^{πώς} ^{ήδη} ότι είναι γνωστοί έκφορτες, τροτσκιστές και προδοκτορες. ΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ο θάνας μας είναι μοζικός, ένιατος, εφηνικός... Ν. (ΑΥΤΗ, 29-7-65), ΠΡΟΕΟΧΗ, ΜΙΚΗ. 'Αρισμένοι από τοός συντρώους σου στην [] άνεξίση, στην εμπύλιο, σήμερα στη Πατριωτικό Ήρωο επισημάνθηκαν ήδη ότι είναι γνωστοί ήλιθιοι, άνίκανοι, δειλοο, προδοκτοες... (ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΕΠΙΔΟΟΥΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΕΣ, εΐτε σόλικοο είναι, εΐτε στρατοκράτες, ότι δό συντριβούν και αυτόο μαζί με τα σφιδά τους από τον ένωμένο λαό ήν άποτολήσουν μεδ νέα 4η Διγούστου... Ν. (ΑΥΤΗ 17-8-65). ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΟΥΜΕ ΤΟΥΣ [] ΗΓΕΤΕΣ της επίσημης 'Αριστρεός, της ΕΔΑ, του Κ.Κ.Ε., του Πατριωτικού Ήρωο ότι ήν ^{δυναχίουν} να [] άποπροσανατολίζου το ^{λαό} από το δρόμο του άθνας ένάντια σ' όλοο τοός έκμεταλεύτε του πολιούε και καινοόργιου, δό συντριβούν κι αυτόο μαζί με τα σφιδά τους, με τα κόμπλεξ τους, τις άγνιόσεις τους. Δε γίνεται, Μίκη, άην μπορ ^{νά} [] μά ^{νά} κέσμιω, όπωε παλιά, όην μπορ ^{νά} κλένωμε τα μέτω, όην μπορ ^{νά} [] βλάβε. ΠΑΠΟΚΑΕΙΒΤΑΙ Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΕΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, άνε οι άνοοη. (ΤΑ ΝΕΑ 22-6-65). "Έτσι μες 'έλεγαν, να: 'άποκλέτεται. ^{ή οι ζην, και νεοοι. Κέντρωοι, κέντρωοι, κέντρωοι, άριστεροι, άριστεροι.} Μονάχ αυτόο που τήν έκαναν, μες τό'λεγαν καθαρά, επί χρόνια. Κι όταν οι ήγτες μεδ όην μποροόσαν να κλένωουν, τ' αυτόο τους, όταν το πρόγμο βοόττε, τότε έλεγαν: 'άποκλέτεται να μπορσουν να τήν κόνουη. Κι ήν [] έμασαν τόσο κουτοο, όάν κι αυτόοε δό μες τό'έλεγαν και τώρα μεδ που έχει γίνει. Άην δό γίνει άκτασορία ότήν Ελλάδα; ήδ έγινε. Τώρα έλλαζαν τη λέξη. Άην δό γίνει επανάσταση στην 'Ελλάδα. 'άποκλέτεται. Γιατί; Γιατί όην γίνεται, [] και γιατί όην γίνεται; Γιατί όην τήν θλουμε [] και όην τήν θλουμε γιατί όην μπορετ να γίνει. Κι [] για να γίνει πρέπει να τήν θλετε. Τήν θλουμε, άλλό δόην τήν θλετ ο λαός. Τη θλετ ο λαός με όην τήν θλετε έσπε. Για μέτρα μέχρι τα άκα, άδο, έντα, πντε, τσπερα, έννιδ, όκα, όχτώ, έφτά, εΐπη, ερζο. Γνωστά πρόγματα, έρραλλοο στοός πρωθυπουργικόε δόκουο, έρραλλοο στα φυλακίε, έρραλλοο, στην έξορία, έρραλλοο βγάζου ενε παρβουμε έρημυρδός, έρραλλοο τοός κυνηγήνε. 'Ο έλληνικόε λαός. Κοιτάζει. Θό έρραλλοοτ σε λέγο κι αυτόο. Άην καρλοβαίνετ; ήδ τι συμβαίνει; Ένμάστε από καιρό έρωστωο και τώρα μεδ ή άρραστία έρωσσε σ' ε κρίση, σ' παρολιση. Γνωστά πρόγματα. Μίκη, όην είναι ύπό για τραγού- ^{ε. ΚΕ.Κ.Ε. ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ}

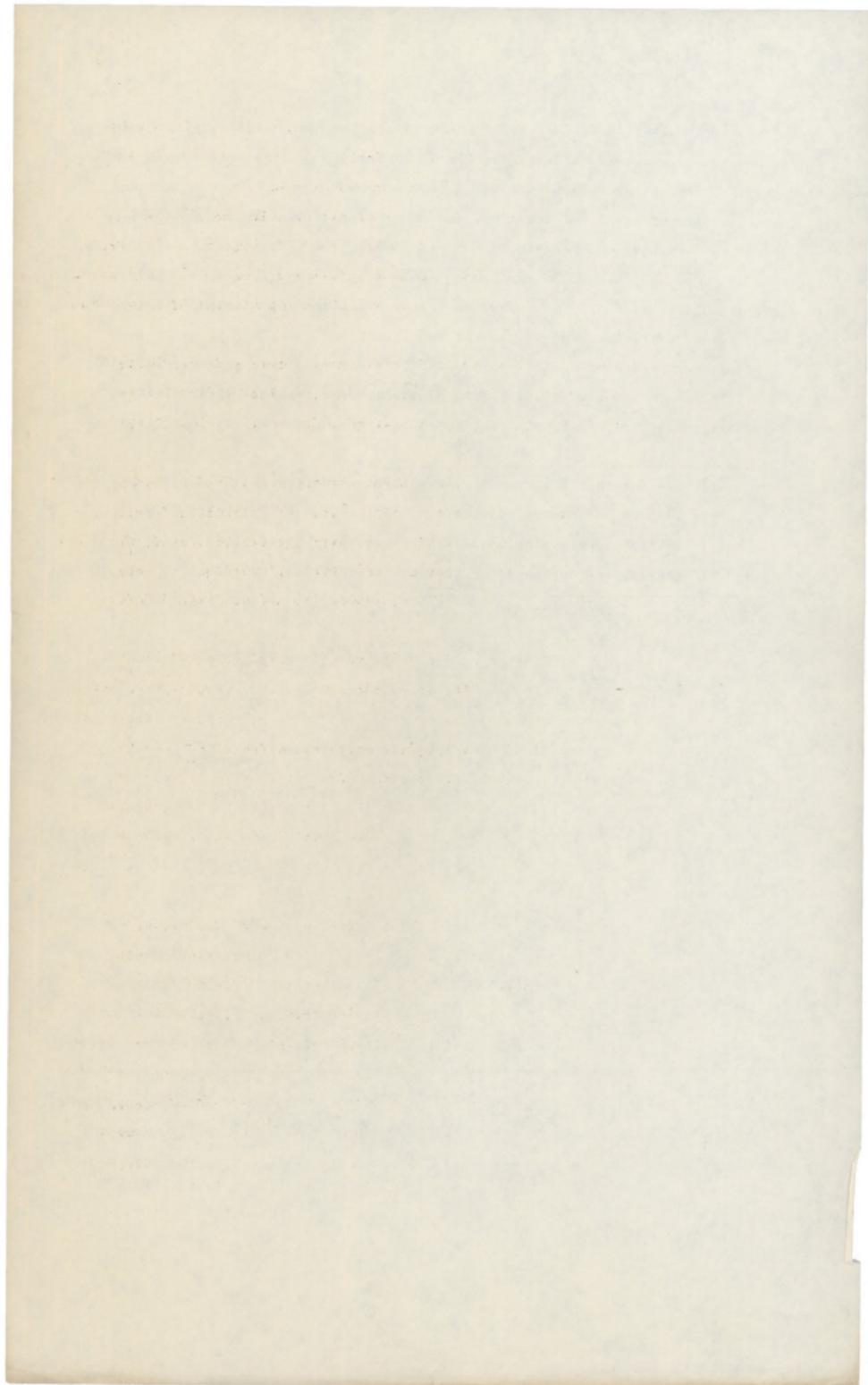
γίνει; ^ήήπως είναι πιδ άργε; ^{θδ}θδ γίνει τουλάχιστο για τους ξένους; Ένα, δύο, τρία, τέσσερα
 προεικοπήματα, πέντε, έξη, έφτά προεικοπήματα, όχτώ, έννιά, δεκατρία στρατιωτικά προεικοπή-
 ματα. Παντού. Έξι μισό ό κόσμος προεικοπήματα. Τό πιδ συνθησιμφο πράγμα. Οί στρατιωτικοί
 περιμένουν. Χιλιάδες στρατιωτικοί περιμένουν τή σειρά τους. ^{θδ}θδ βάλουμε μυαλό; ΚΑΣΤΡΟ-ΜΑΟ-
 ΧΟ ΤΣΙ ΜΙΝΚ, ^{φωλάει ή ντολοτα.} ^{Ο γιουγκοσλαβικός δρόμος για τό σοσιαλισμό, ό άλβανικός,}
^(Μηλιά θ δρόμος τώ άγώνα είναι έναι) ^{ο τσεχοσλοβαδικός, ο κουρμάνλικός, ο κινεζικός.} ΤΣΕ ΤΣΕΒΑΡΑ. Τό προτροπτο σου τό βάζουν
 οί δεξιοί κι οί χερισνοί αντιδραστικοί κι οί ταπεινοί παπδες μψα στο δωμάτιό τους
 κι οί όριστροί τό καταβάζουν όπο τή γραφεία τους. γιατί δέν εκκολλώ ^{θδ}θδ τό μπία σου ^{θδ}
^{θδ} από πάνω τους. ^{θδ}θδ βάλουμε μυαλό; Ένα, δύο, τρία, τέσσερα κομμάτια έγινε ή ελληνική άρι-
 τιστά, πέντε, έξη, δεκάξη κομμάτια ^{θδ}θδ γίνει. ^{θδ}θδ βάλουμε μυαλό. Ο Μίκης δίνει τή
 μάχη του, πονάει, γράφει τραγούδια, βυθίζεται κι αυτός μαζί με τή γενιά του, έλπίζει, χαμο-
 γελάει... .

Λίγο άκόμα και θδ ίδουμε τς άγγελοεις ν'άνοιζουν,
 τό μάρμαρ νά λήμπουν στόν ήλιο,
 τή θάλασσα νά κυματίζει,
 λίγο άκόμα και θδ σηκωθούμε λίγο ψηλότερα.*

Λίγο άκόμα. Πόσοι; Και μόλις σηκωνάστε λίγο ψηλότερα, θδ ζαναπφουουμε και πάλι... "Ας τε-
 λειώνω μ'αυτό τό βιβλίο. Χωρίς ν'όνιστορήσω τό γεγονόςτά όπό τς 21 τ' άπριλη και έσοθ.
 Ος γέμιζαν άλλο ένα βιβλίο. Λίγο-πολύ είναι όλα τους γνωστά. Και κυρίως δέν έχουν σημασία.
 Τώρα μαζί με τό Μίκη ό ελληνισμός όλοκληρος περνάει μιδ βαθειά κρίση, κάτι έγκυμονείται.
 Τό πιζέρις κια στό όρασία όλο και στεναχωριούνται και πετάνε κιμαλές στην πλάτη τού
 άσκαλου, τό ριμά τους στριφογυρνάει στις φλέβες ύστατα, θδ βγούνε κάποτε στους δρόμους
 νά τό χύσουν. Τή παιδιά ποθ παίζουν σήμερα στό φλίπερ θδ παίζουν αύριο με τό δόνατο
 -στούς ^{θδ}θδ δρόμους.

A little farther
 we will see the almond trees blossoming
 the marble gleaming in the sun
 the sea breaking into waves
 a little farther,
 let us rise a little higher.
 Seferes

* Τό τίταρο τραγούδι από τό "Μυθιστόρημα" τού Γ. Σεφέρη, που μελ. ώοιήσε
 ο Μίκης στις φυλακή Αβέρωφ τό Ακρίβρημ τώ 1967.

14. Η... (ΕΠΙΛΟΓΗ) ...

(Η) ρυθμό, ή ύποταξη, ή άνοιγμα ή άθε πρωί τώ τεμαχία και να διαδοχόμε για βαρβα-
ρισμοίς άμύχων και γ... έπαναστάσεις, που γίνονται άρκετά μακριά από μ'ε, όλα αυτά είναι
τά λογικά: Ξέρουμε [] περίφημη τήν άρρώστεια μας, τήν άδυναμία μας και ή παραδοχή της,
μ'ε δίνει άδυναμη, μ'ε ευρακίζει. Έβρισσε έρωστοί άντατα: [] - Μ'αυτό τό άντα-
τα παρβί, τι έμισσε από κάθε προσπάθεια να [] φέζουμε για γιατρό.

Ξαρκικά, μ'ε μέρα, ή έπαναστάση έξόπλει μπροστά σ'ε μάτια μας, Ξεω από τό σπ'τι μας. "Αν
ή έπαναστάση άδν είναι φαντασμογορική, άδυστη, τέλει, λ'εμε π'ώς άδν έ'χει σχέση με μ'ε. "Αν
είναι άρκετά ισχυρή, λ'εμε π'ώς γίνεται ένάντιόν μας και τήν πολέμ'ε. "Αν είναι μ'ε έπα-
νάσταση ήριμη, άκατανίκητη, καταλαβόνουμε π'ώς έ'γινε για μ'ε και μπαίνουμε με πρωτόγνωρο-
ρίγος σ'ε γρομ'ε της.

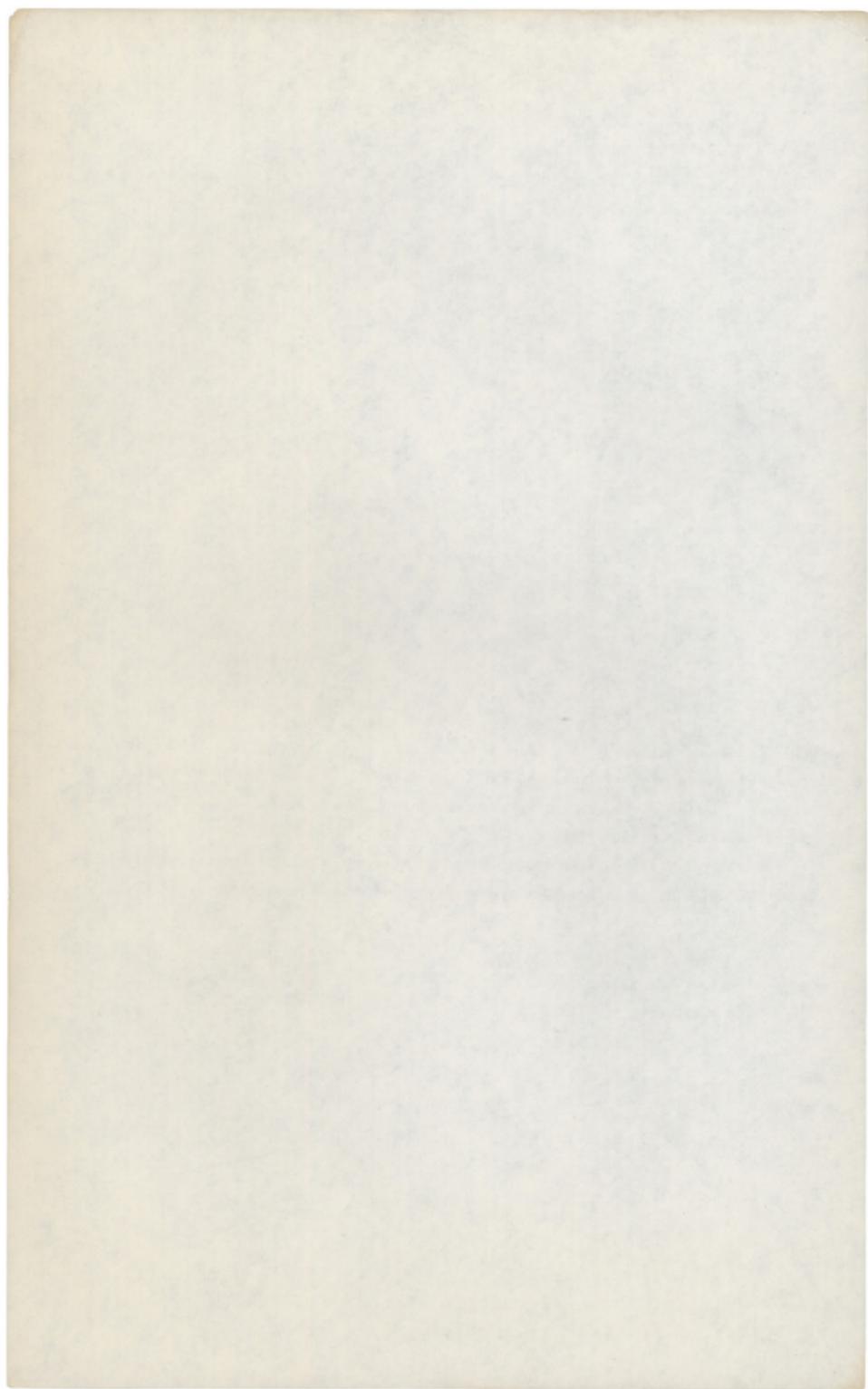
"Η έπαναστάση [] φυσικά γίνεται και σ'ε τρε'τε περιπτώσεις για μ'ε. "Έμ'ε τήν
προκαλέσαμε με τήν ύποταξη μας, έμ'ε, [], από τήν έλλη μεριά, τήν έ'χουμε άνάγκη. Λέγιο από
μ'ε βρήκαν τή άδυναμη ν' άντιδράσουν, ή [] πέτρα κ'λησε, τ'άρ'ε για τί ν' μην [] βρούμε
τι έναντι
και μ'ε

Παρ' όλ' αυτά άμυδύμισσε για τό πορ'εθόν μ'ε. Τή δ'εχόμαστε άπλω: Αυτό που κάναμε [] μ'ε-
χρι τώρα ήταν λογικό κι αυτό που μ'ε συνεπαίρνει τώρα είναι μ'ε άδ'αξία, μ'ε έπιστροφή
σ'την παιδική ήλικία. "Έτσι τώρα δικαιολογούμε τήν καινούργια μας άδση, τήν άντιέθετ'η, από τ'ω
μ'εχρι τώρα, σ'έση μας. "Έμισσε παιδιά με τό προνόμιο ν' ά'χουμε και συνέλιση της συμπε-
χής μας σ'τό νούμ'ερα αυτού του [] φωτισμένου, πολυδύδρου τ'εγκουστ'ε άπεθ'νε, έπικίνδυνε άκροθ'ολες.

"Ο Μ'ε της είναι αυτός που σ'εφ'τηκε ν'ε φ'ιδέει αυτό τό τ'ε'ρκο. Και ή'ερε ν'ε φ'ιδέει.
"Π'ε'ε έαφ'νικά τό 1961 κυλώντας τ'ε ροδάμ'εες του στούς χ'ωμ'ετένιους, σ'έ'νεους μας άρ'θιους.

"Σ'ασηε τ'ε'ε τ'αση'ηρι του, άνοιξε τήν πόρτα του, όρμηξ'ε μέσα παιδιά, έντ'ερες, γυν'οικ'ε, γέροι
και γ'ι'ε. Και που άδν τό π'ηγε αυτό τό τ'αση'ηρι; Σ'ε'ε φ'ωχογε, τονί'ε και [] σε μεγάλα
θ'ατρα, σ'όλες τ'ε μεγάλες πόλεις, σ'έ'ε χωριά, σ'όλα τ'ε σ'έ'τια. Μ'ε καρδι'ε'ε, όπως όλοι οί
μ'ε'γοι. Σ'ε'την πραγματικ'ετητα όλος ό έ'είασε άδν ήταν παρ' ένα στερογγυλό, ζύλινο όργανο με
[] χορ'ε. "Ένα μουζουκ'ι, που' χ'ε π'νω ζωγραφισμέν'ε άδύ άγριοοβ'ουλοδ'ε κι ένα-δυό πουλι'ε.
"Αν τ'ε λ'έ'ε'νε, που γυρ'έζου, κ'άπου-κ'άπου όκ'εμα τ'ε γειτονί'ε και κ'λα'νε πάντα τό 'έδιο,
πάντα άργ'ε, άλλά σηκ'ώνουν τό κ'έ'εμο σ'τό πόδι.

Τώρα, τό τ'ε έ'β'γ'ινουν μέσα από τήν τ'ε'πη αυτού του μικρού μουζουκ'ιού, είναι μ'ε έλλη
ιστορία. Λιμ'ένια με π'νιγμένους ή'χους λίγο π'ριν, λίγο μετ'ε τό μεσ'νυχτα. Ολιμ'ενα άγ'ορια, που
χ'άνονταν σ'ε λαβ'ήρινοδ'ε τ'ων άρ'θμων τους δαγκ'ώνοντας με π'ε'σμα τ' άπαν'ω'ε'ελο. "Άσπρα ησι'ά-
τικα σ'έ'τια, όπου ό ήλιος, [] μεγ'άλωνε συν'ε'ε'ε από τ'ε'χο σε τ'ε'χο. Ξωρ'ε από θη-
μωνί'ε [] γ'εροντες σοφοί σ'ε χωρι'ε'ε'ε χαγ'ά'ε'ε χαγ'ά'ε'ε π'ε'ε περιμένουν με χαρ'ε τό θ'άνατο. Λιμ'ένια
π'άλι, που π'νιγ'ουν τουε μετ'αν'άστες. Διαδηλώστες, νεκροί, ό'χι έν'ος, ό'χι δυό, έκατοντ'άδες χιλιά-
δες νεκροί, όλοι οί νεκροί μας κι ό'χι μον'ε'ε αυτού άλλά και οί νεκροί που θ'ε'ρθουν. Καυρο-
μ'έλλη [] έ'ε, β'ρ'ωμ'ικ'οι έντ'ερες, που μ'ε ά'ε'νεζ'ουν από ήθ'ε'ε'ε'ε έναντι π'νιγ'ε'ε και π'νω χ'ρόν'ω και
μ'ε χαμογ'έ'ωνε γ'εμίζοντας τ'ε καρποφ'έ'ε'ε τους. Ξυζαντινοί ζυμ'ά'χοι, άρ'κ'ί'ε'ε, γ'έροντες και
γυναικόπαιδα που δ'ε'ονται μέσα σ'την "Άγ'ε'ε'ε'ε'ε ν'ε μην ά'ε'ε'ε'ε το'ε Τ'ο'ε'ε'ε ν'ε μ'ε'ον

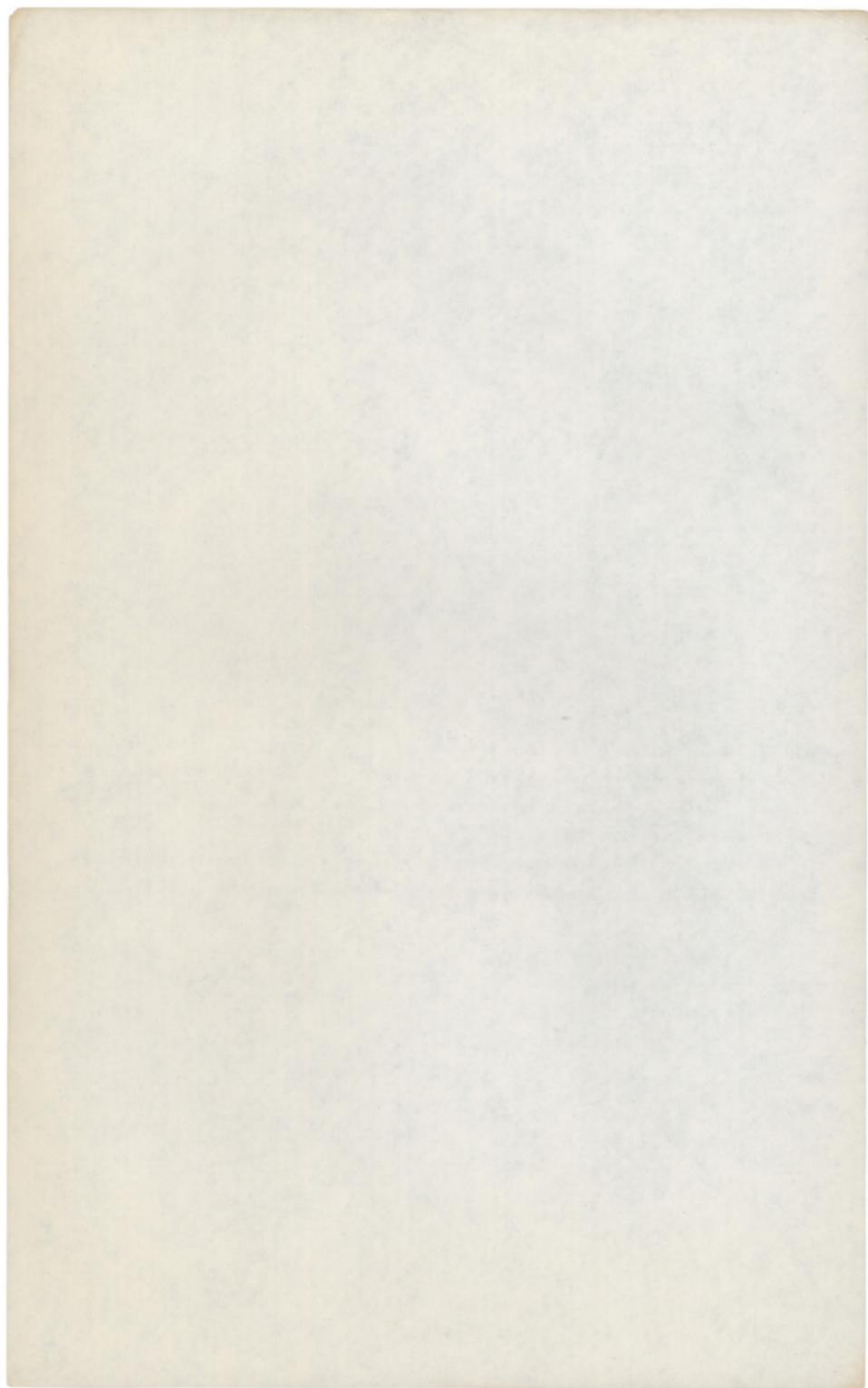

(LTI)

στη βασιλεύουσα. ^{Χωρά}Καίικη και γρή-γρή, πορ, περνούνε στ' άνοιχτά της θαλάσσης και λένε ^{Παναση} Παναση στην ύπομονή των έξορστων. Όλη η [redacted], τό τοπίο της, ό λαός της ό χριστινός και ό αύριανός, δηλαδή ό σημερινός.

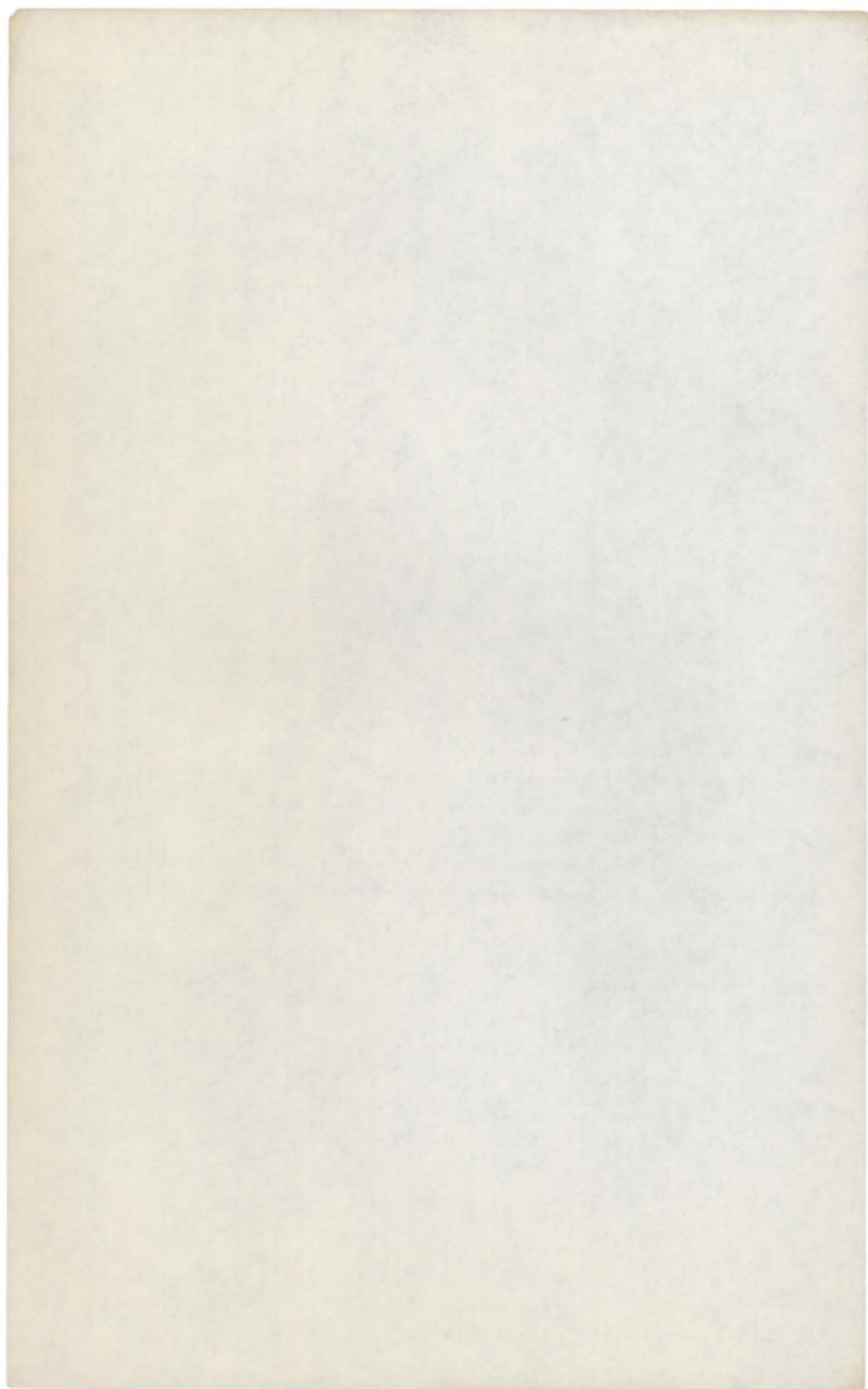
[redacted] Αυτός ήταν [redacted] ό θησαυρός του Νίκη κι ήρθε κατ' έμφε-
τόν απόθεσε μπροστά μας. [redacted] Ήρική βότασα από τις θαλάσσιες σπηλιές, μερική
φύλλα από σφίερο κι από θυμάρι, μιά μουρη μαντήλα, μιά έργαστική τραγιάσκα, ένα γρόμμο
ένδε μετανόηση στη μέση του, ένα περιστέρι, τζέτζια, κοντολογίε, κοινά, όπλα πράγματα, ούτε
κάν σφύβωλο, άλλε κομμάτι-κομμάτι [redacted] Ελλάδα, [redacted] Ελλάδα. Όταν όμως βλέπεις [redacted]
[redacted] να βγαίνουν μέσα από 'να τραγούδι, [redacted] ότι ό ταχυδακτυλουργός σου [redacted]
την ίδια σου την καρδιά μες από τό στήθος, που στέκεται στενόχωρα, και την άφήνει λεύ-
τερη να φτάσει όπου θέλει, [redacted] άνοιγει μαγικά τό στόμα και βγαίνει από κατ' ή καρδιά
καβάλα σε μιά κρουγή. [redacted] δεν στήριχτηκε εκεί [redacted]
[redacted] "Ο άνεμοστρόβιλος [redacted] Μικη [redacted] σε γειτονίες που οι δρόμοι ήταν ά-
γνωστοι και τράχειοι. Τά γεγονότα [redacted] από τό 1961 και έδωθε, καυτά και [redacted]
πολυδριικά, [redacted] τον έλλαζον όπως έλλαζαν κι όλοις τους έλλους. Τό πολιτικό στοιχείο
που υπήρχε σ' όλη του την τέχνη άρχισε σιγά-σιγά [redacted] να παίρνει μιά αυτο-
νομία, να ζητάει έκφραση πιο καθαρή, έξω από τό χώρο [redacted] που όν είχε γέ-
νει για δεκαπέντε ολόκληρη χρόνια-μέσα από την άντίσταση, τον εμφύλιο, τις έξορσε- Φυ-
νε τάρη, [redacted] ίσως ίσως όσο ή νεολαία τον μετατόρισε όσα του από ένα ήγέτη
στην καλλιτεχνικό χώρο σε [redacted] πολιτικό.

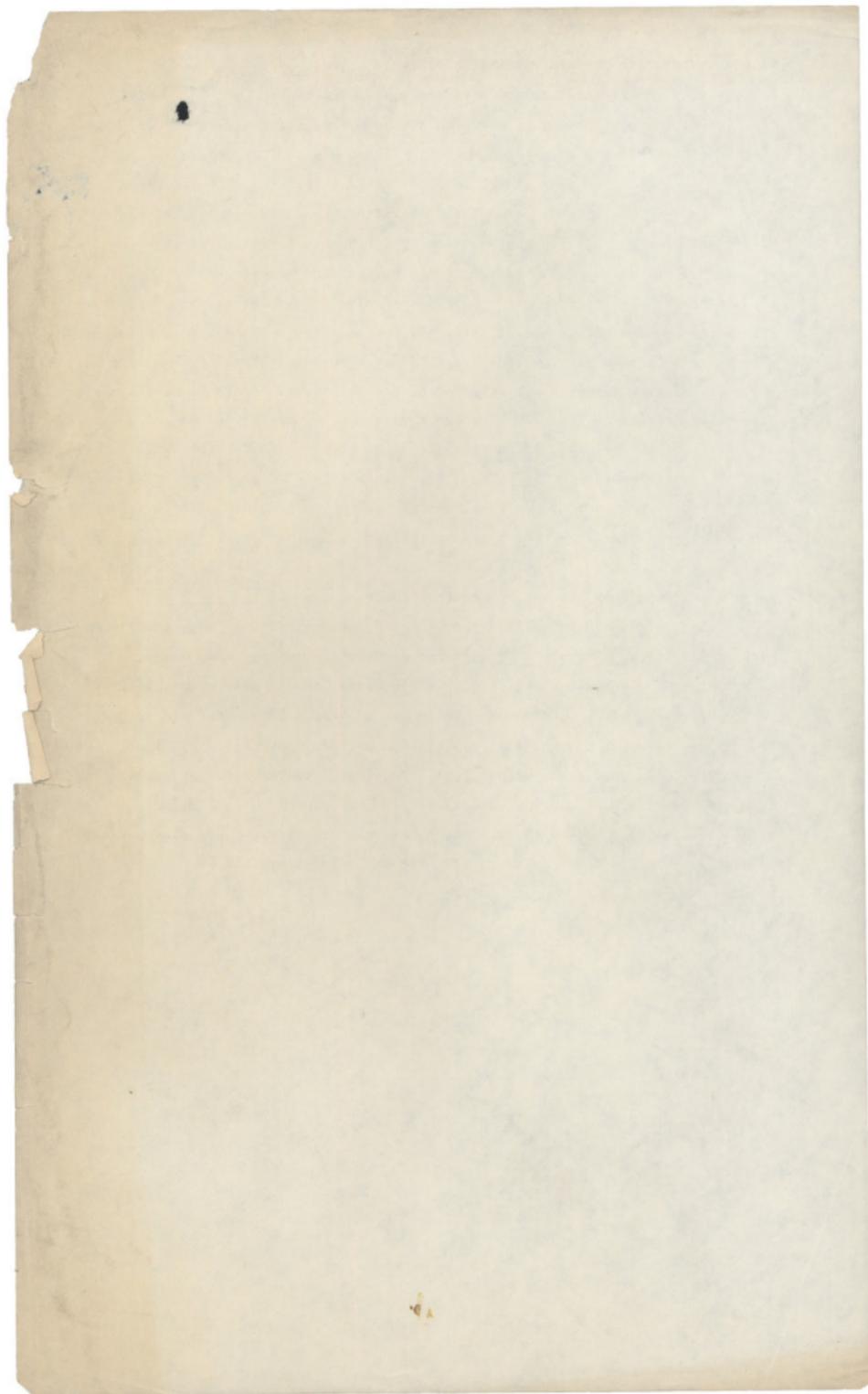
[redacted] Μιά όδυνηρή σύγκρουση, ή όδυνηρότερη άρχισε να γίνεται μέσα του. Τά
δύο του κροσσώπη, Ζητούσαν [redacted] να έκφορστούν και τό δυό μέσα, όρμονικά,
κι από την Έλλη τό καθένα άπαιτούσε όλο τό διασείσιμο χρόνο, όλες τις δυνάμεις για δικό
του λογαριασμό. "Πρέπει να βρεθεί ή θαυμαστή ίσορροπία, για να μη θυσιαστεί τό 'να για
χάρη του άλλου, για να μη θυσιαστεί ό 'έλιος ό Νίκης τελικά, για να μη χάσει μετά τό ένα
και τό άλλο. "Ίσως κάτ' από διαφορετικές συνθήκες ή πολιτική του άδρα να περιορίζονταν
σ' αυτό που λέμε ^{πρωτογενής} πρωτογενής καλλιτεχνική. Οι άνάγκες όμως του λαού, έκτακτων γεγονότων.
Τά γεγονότα [redacted] έρχότανισαν μέσα έκφραζοντας τή δυναμική γράμμη αυτών των άναγκών
και μέσα έκφραζοντας την παράποιημένη, καθώς περνούσαν από τον έλεγχο κομμάτων και πολι-
τευτικών ήγεσιών. Τά γεγονότα πάλι έκβίβαν Έλλα γεγονότα και σ' αυτή την πορεία που
από τό 1961, πήρε τή μορφή ένδε χειμάρρου, που όλοι έκλαψαν πάνω του σε πρόχειρες σχε-
δίες και κανένας δεν μπορούσε να έλεγξει τή [redacted] κοστέθουσή του, ό λαός επ' όλης τις με-
ριές ζητούσε τους καινούργιους ήγέτες του. Αυτό τό στοιχείο-ό [redacted] έτοιμος, ό γεννημέ-
νος και διαμορφωμένος ήγέτης-Έρχεσλιτε από κότε κίνηση, κότε πείση, κότε λήξη του Νίκη.
Είχε [redacted] άπορατήτο. Τό να ήμείνε, να παρακινεί τις μάζες σε κρίση. [redacted] αν είχε
τό άλλο άπαράιτητο στοιχείο, τό να τις έκφράζει-καθοδηγεί σωστά, που κι αυτά πηγάζει σε
άριστα βαθιά από ένα άλλο ίσως ίσως τελέντο, άλλε κι από [redacted] και [redacted] [redacted]
[redacted] "Έγινε, λοιπόν, [redacted] ένας από τους ήγέτες της άριστοτέρε, δηλαδή μίσε [redacted]

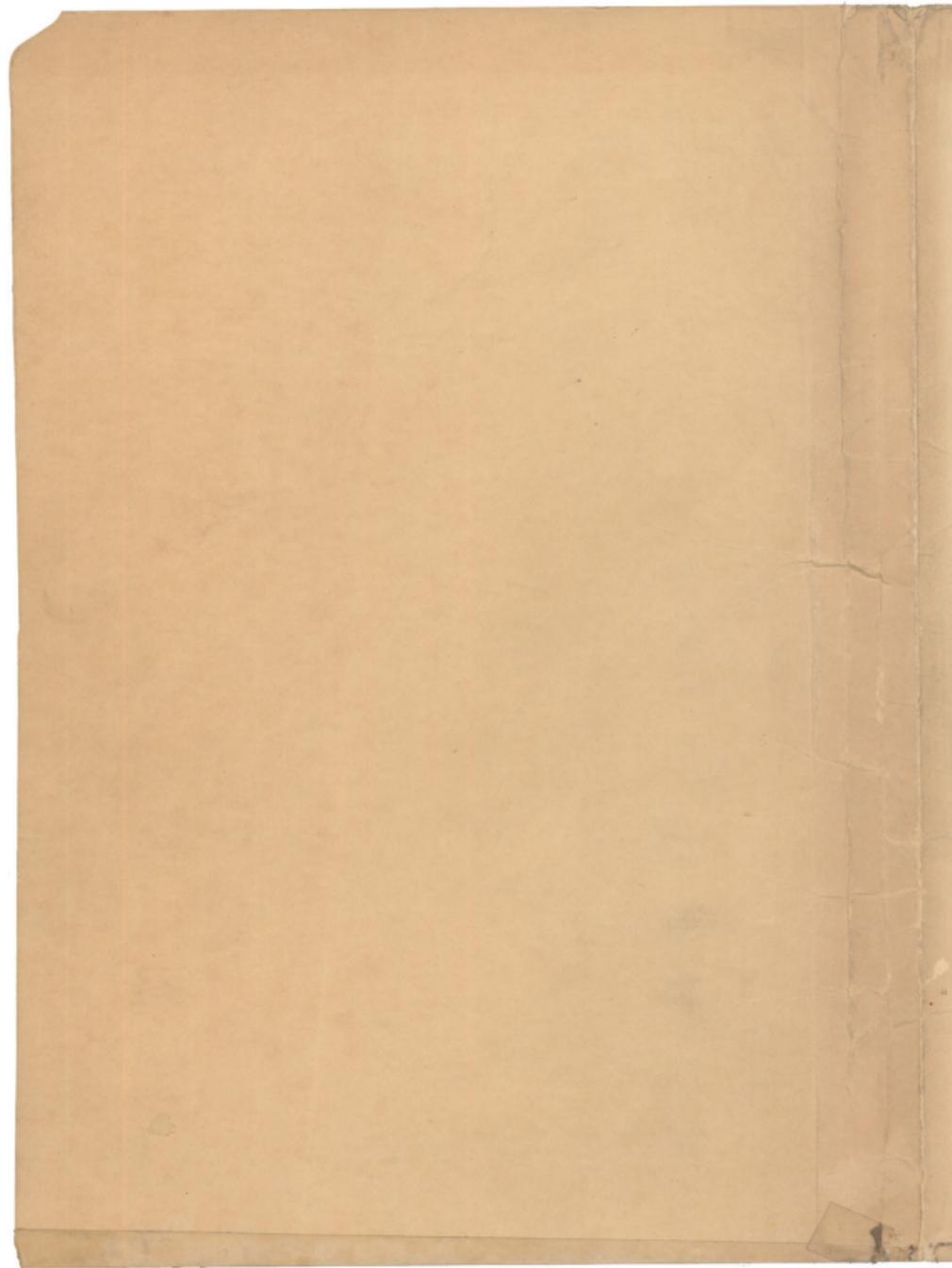

(192)

σημαντικής μερίδας του ελληνικού λαού. Συναισθηματικά κέρβισε και όλους τους υπολοίπους, με συντριπτική πλειοψηφία. Οδόν χειροκροτούσαν στις μεθ' επαναστατικές διακηρύξεις του, οδόν άκολουθούσαν στις μεθ' άριστερής στήν ούσα πρόβλεψη, άρκυτ' νδ μίν ήταν... άριστερής. Άρκυτ' νδ μη τοις τδ φάνατζε κατ' άμουςρα, ζητώντας τους νδ άπορορήσουν μαζι-αυτός άπό τή μεθ' μεριδ κι έκτενοι άπό τήν άλλη- τδ σιδεραφνιο τεγος του ήντικουμουνισμου, τδ δημιουργημένο άπό τή δεξιά πών στο βάρβαρο που ήσασε ο έμφύλιος. Ουσιαστικά 'ο Νίκησε ήκίχε τδ άντεδρετο. Διοκήρυξε προς όλες τις μερις τις ιδέες του, έφροντας πως μονάχο ήσαι οδ σφίτσου, όσοι [] ήσαν άκμα τή δύναμη, τδ φάσμα αυτό και ότι οδ τδ σπύσου άποφασιστικά, έφροντας γιδ που τραβήνε στο έξω. Κι ήσαι π'ετυχε δυδ πρόγματα: Οί συντηρητικές, φοβισμένες μερις γιδ πρώτη φορά άναγνώριζαν άνεπιφλοκτα ήναν ήγήτη της άριστερης και μελιστα τόν άγαπούσαν. Κι άπό τήν άλλη μεριδ κέρβισε τή νεολαία στη συντριπτική της πλειοψηφία. Τδ μεγάλο όμως (άλδος) του ήταν πως όδήγησε όλο αυτό τδ πλήθος σ' ένα άλλο άνηλιο μέτρο, που γρήγορα ήρχισαν νδ τδ τυλγουν άλλες [] σιδεραφνιες άρχοντες και που είναι ^{επίσης} δύσκολο, - γιδ όδύτερη φορά, - νδ [] τούς όδήγησε στο χώρο μεθ' άριστερής ήγήμενης στο μυαλό, μέσα σ' μεθ' άριστερής προδομένη και προδοτική, προτινιδαριμένη, μέσα σ' μεθ' άριστερής που τδ λάβαρα τών πολιών άγώνων και τών [] ήσιών-οί θιασες βασικά της γενιάς του Νίκη-ήρχισαν νδ βρωμίζονται, γιδιαι πών τους οί ήλιοι ήνδρωποι ήρχισαν νδ γράφουν κοινοβουλευτικές άγορευσεις, δελιδ, ύποχωρητικά συνθήματα, έκκηλίσια γιδ τή σωτηρία μεθ' δημοκρατίας που δεν ύπήρχε, σ' μεθ' άριστερής γαφροκρατών και γαφροκρατούμενων. Τδ (άλδος) του ήταν διπλό. Μιδ στις έλπίδες που ήσασε γιδ τήν άναγέννηση αυτού του όργανισμου και μεθ' στήν άπολμια του νδ σπύσει τοις θεσμοίς μαζι του, όταν κρίσθηθηκε αυτή τήν έκτετατική άνάγκη. Κι αυτό συνέβηκε σ' κάμπολλες περιπτώσεις, που λίγες ήγιναν ^{πλητεις} γνωστές κι οί άλλες σ' στενό, φιλικό κύκλο. Δεν ήταν άλδος του φυσικά: Πιστι ήσαν (ενά κομμάτι αυτού της άριστερής και στήν ίδιουσυγκρασία του Νίκη ο συναισθηματικός παράγοντας ήταν μεθ' φορτωμένος άπό τδ λογικό) και άκόμα γιδιαι δεν ήγχε κατακτηθεί ή ήκονοποιητικό τή θεωρία, που έκελνη τόν ήγχε κατακτηθεί, τδ μαρξισμό. (Μαζι με όλόκληρη τή γενιά του ήγχε γαλουχηθετ' μεθ' άνα παραπονημένο μαρξισμό, παραπονήσης που εκκινάει άπό μεθ' έσφαλημένη άνεύληψη γιδ τδ κόμμα, γιδ τοις επαναστάτες ήνω άπ' αυτό και, πάρι λφοντας. Και φυσικά, γι αυτό άκριβώς, μετ' άπό κάθε ήκρηση εναγύριζε και εναγυρίζε συνέχεια στη (μοναδική) λύση, σ' κείνη της διδρωσης τών λαών πάντα άπό μεθ' κριτική μέσα στο κόμμα). Τελικά μπορούμε νδ ποθμε, πως ή πολιτική ύπ'ρη [] του ήταν θεσει μεθ' και ποτ' ήνω άπό τήν κομματική άριστερή, που κυριάρχησε τών τελευταίων χρόνων. "Όσον άφορη τήν ποικιλικ του προσωπικότητας έκτενο, που π'ρα π' τ' άλλος, τόν εκχωρίζε μεθ' σ' αυτό τόν χώρο, που κινήθηκε, ήναι μεθ' καθαρότητα προδεδω-υν, μεθ' τριμιά σέση άφάνει στους άνθρώπους του και στο κοινό, μεθ' ποληκράσια δυτιμε-τώπιση του ήκρουθ, μεθ' άνεξάνηλητη, θωρασση έργαστικότητας. Τδ κακό ήναι-αυτό οδ του ή-τήσαι ή έσορα-οτι δεν ήγχε (έκτενο) που οδ ήσαι ο, τι ο ήλιος δημιουργησε, που [] τ' ήσασε μένος του νδ κάταστρεσε, κι ενά τήν κάταστρεψη τήν ήβλεπε νδ συνελγεται με κάτασταση, άκρησθησάει έα τών τδ (αυτή η φωνή ή έσασε μεθ' []

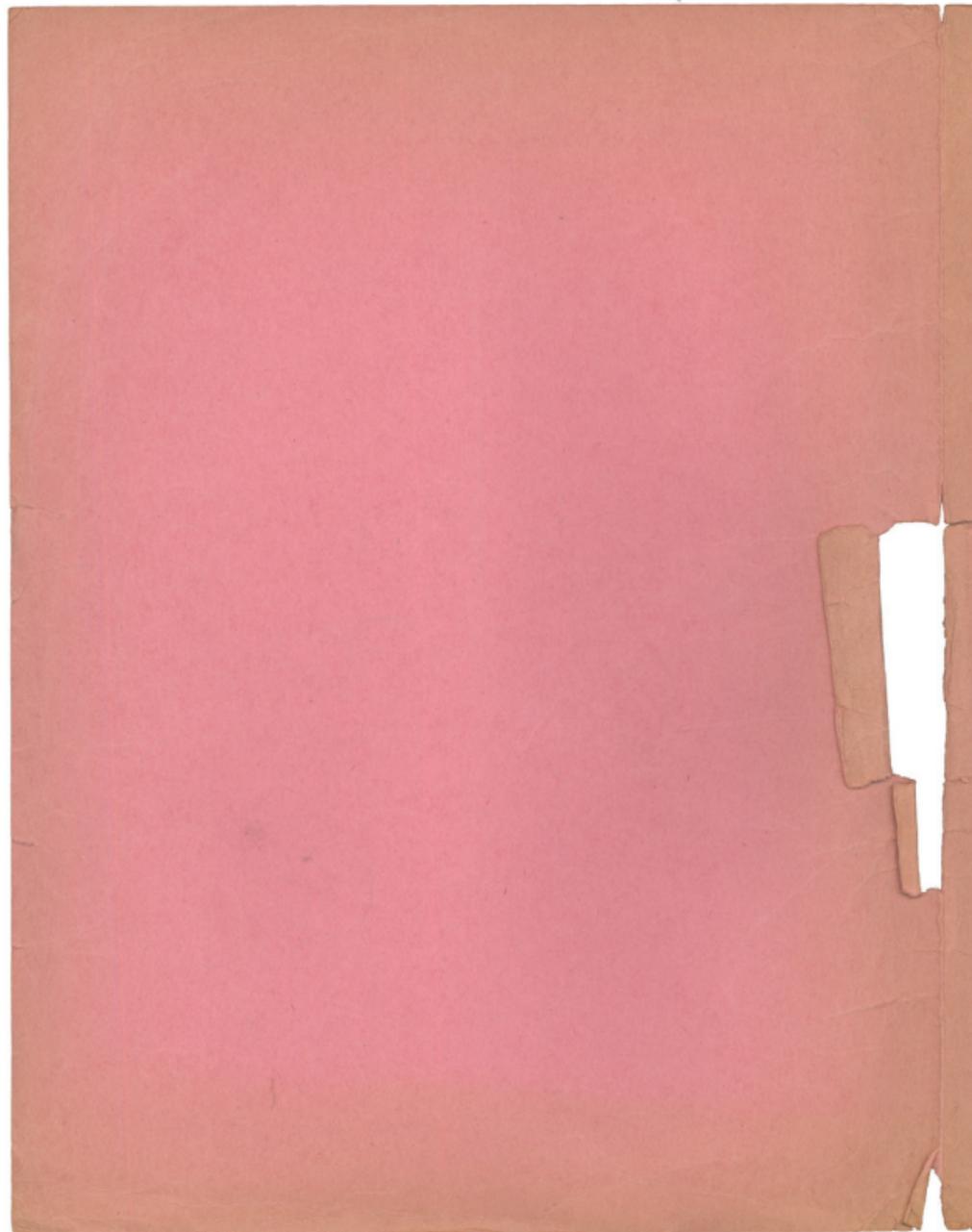

Biblis Pwla Naidy

ANEKOTO

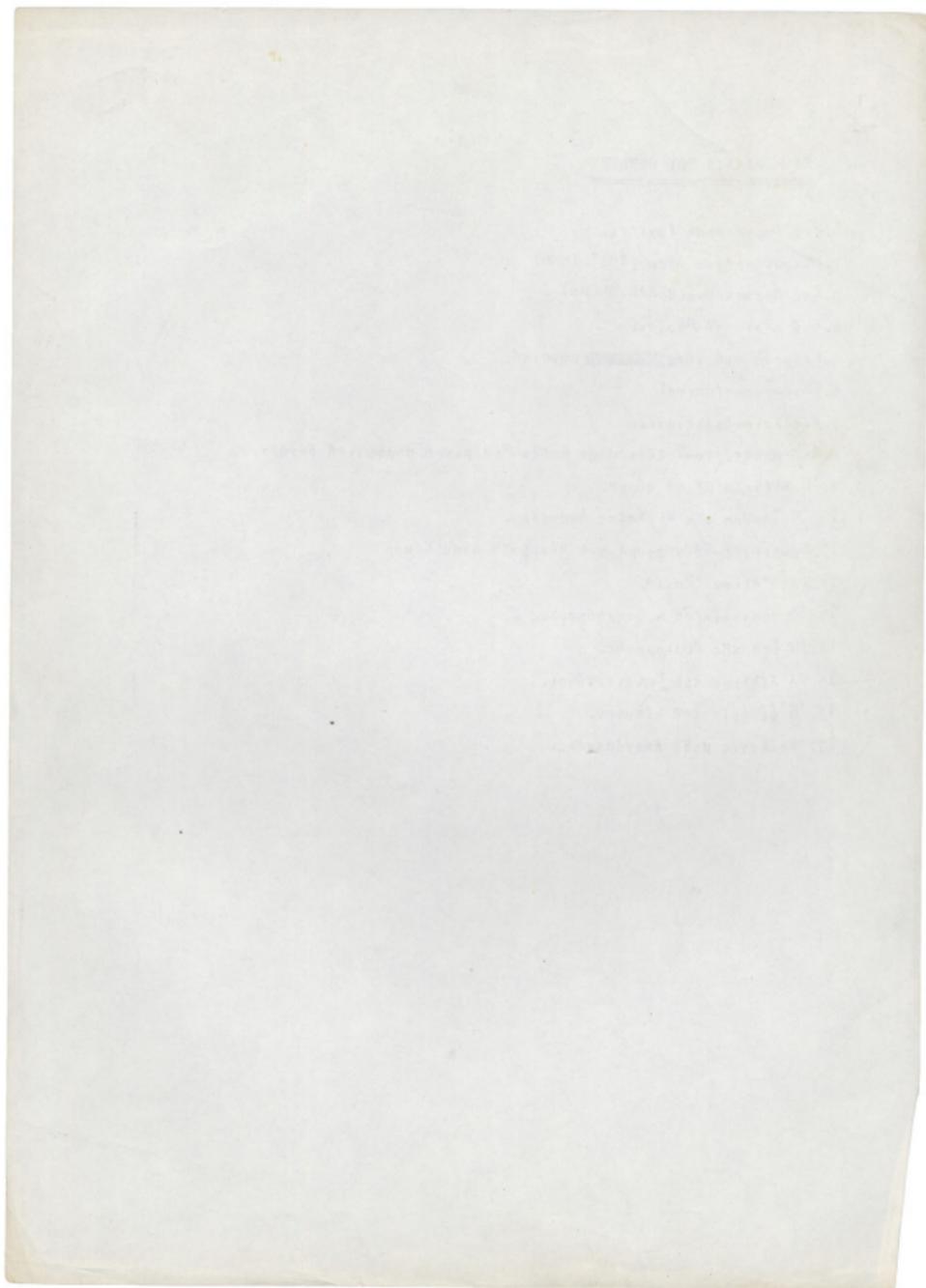
Nagounaipa byapa
inlayran

o approuciaj beraumhiz
 approuciaj is an Arpaou - Arpaou
 o aisen'eufe ...
Thyph ?

ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Μία επανάσταση αρχίζει.
2. Ένκοσι χρόνια πίσω (1941-1960)
3. Στη Δραπετσώνα (ΗΕΑΔΕ-ΕΠΟΝΗ)
4. Και πάλι στο Παρίσι.
5. Κείμενα για τη [redacted] μουσική
6. Ένα-ένα-τσεσέρ!
7. Κεφάλαιο-διόλιμμα.
8. Στο σανταρίο-Ταξίδι στην Κοβρα-Μία μικρή συμφωνική ορχήστρα.
9. 'Η διένεξη με το κόμμα.
- ✓ 10. 'Η ίδρυση της Νεολογίας Λαμπράκη.
11. Βουλευτής-Το γάρισμα του «Ζορμπά»-Στην Κύπρο
- ✓ 12. Το «Άξιον Έστί».
- ✓ 13. 'Ο υστασινικός κ. Παπαδόπουλος.
- ✓ 14. 'Η ώρα της Ρωμιοσύνης.
- ✓ 15. Το δέλλημα του Κωνσταντίνου.
- ✓ 16. 'Η έκδοξη του Σίσφυου.
- ✓ 17. 'Επίλογος μιας επανάστασης.

①α

Υ. ΜΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΙΖΕΙ

[redacted] "Η εδδα Χρήστου Λαδδ εἶναι ἕνας μικρὸς [redacted] ἔρθεος, σὲ κέντρο
 τῆς Ἀθήνας. Ἐπὶ δεύτερο ἔροσο τῶν κειμένων νοῦμερο 2 εἶναι ἡ σῆθουσα "Ἐλευθερίου Βε-
 νιζέλου". Τακτικὴ γίνονται βδω φιλογικὴς βραδὶς, προβολὴς, συζητήσεις. εἶναι [redacted] ^{ισταρισμ}
 5 Ὀκτωβρίου, ὥρη 8 τὸ βραδὶ.

Ἡ σῆθουσα εἶναι ἀσφυκτικὴ γρηθτη. Ἐτς σκῆλες, μέχρι κῆτω, σὲ ἰσθγιεο, αὐτοὶ ποῦ φ-
 φροσσ [redacted] εἰλευστοὶ προσπαθοῦν ν' ἀκοῦσούν, ἀπογοητεύονται, τὸ ρέχουν στή
 συζήτηση καπνίζοντας.

-"ἄσασσ! Ἦσυχα!". Διαμορτεύονται οἱ ἀπὸ μέσσ.

-"ἄθ κλέισουμε τὲς πόρτες!".

Οἱ ἀπ' ἔξω σωπῶνουν.

1

Ο όμιλητής είναι ένας κοντός, λεπτοκαμωμένος άντρας, με φαρδύ μαλλιά, λεπτό μουστάκι, μπλε μάτια και γλυκό, σχεδόν γυναικείο πρόσωπο. Ο μουσικολόγος Φοίβος Άνωγειανέλης. Οι πρώτες θεσεις είναι κατελιημένες από βουλευτές, διάφορους άλλους "έπισημους" και ~~.....~~ δημοσιογράφου. Από τη δευτέρα σειρά και πέρα νεολαία. Οι έννιά στούς δέκα. Φοιτητές, εργάτες. Σ' όλη τη στενωμάκη αίθουσα. Πίσω-άπλω και στούς δυο διαδρόμους, που υπάρχουν στο πλάι, είναι καμιά εκατοστή, έρδιοι. Άκούνε όλοι με προσοχή και κάθε τόσο γυρίζουν τη ματιά σ' έναν νεό άντρα, που κάθεται μπροστά-μπροστά. Ευτυχώς, που είναι τόσο ψηλός! Φαίνεται από παντού!

-Η..... Γιατί ό θεοδώρακης, συνεχίζει ό όμιλητής, είναι τόσο νέος, βρέσκεται στο πρώτο ξεκίνημά του στο έπταγράμ του ~~.....~~ και τό ένα του έργο άναιρει τό άλλο. Είναι ένας στραβίνσκου, τό λέγαμε. Για τό λόγο αυτό δεν μπορούμε νά τοποθετήσουμε τό έργο του. Όμως με τήν εύκαιρία της πρόσφατης έκδόσεως δισκων του, τήν έκτέλεση της 2ης Σούιτας του στο Θεσπιβάλλ Άθηνών, τήν έκτέλεση έργων του στο Παρίσι και στο Λονδίνο, άξίζει νά τόν γιορτάσουμε..)

Και συνεχίζει δίνοντας σύντομα βιογραφικά στοιχεία για, τόν τιμώμενο καλλιτέχνη: "Ο θεοδώρακης γεννιέται στη Χίο τό 1925 από πατέρα Κρητικό και μητέρα Μικρασιάτισσα. Τς πρώτες καταβολές για τό χαρακτήρα και τό ταλέντο του τς βρεσκουμε στη γενιά του. Από τόν πατέρα του παίρνει τόν αντάρτικο χαρακτήρα ~~.....~~ του, (οι παπούδες του ήταν άπληρηγοί), και από τη μητέρα του τήν κλίση του για μουσική. Η γιαγιά του τόν άνατρέπει τραγουδώντας του βυζαντινά τραγούδια, ή μητέρα του τόν νανουρίζει με δημοτικά κι ό πατέρας του τού τραγουδάει ριζικά. Άυτές οι καταβολές του χαρακτηρίζουν άκόμα τη μουσική φημιουργία τού συνθέτη..)

Κάτι περνάει από τό μυαλό τού ψηφιοού. Χαμογελάει μονόχος του. Έσχασες τόν άδερφό της

* Ριζικό: Είδος λυρικό τραγιδιού, που διαμορφώθηκε επί ρίτης τών θρησίων, πηροών της Κρήτης. Δεν μπορεί νά χωριστεί σε τέτρα (2/4, 3/4, 6/8 κλπ), γιατί ό ρυθμός τας είναι ελεύθερος, ψαλλωδικός. Διατηρώ άπτήματα χεχάνας μονόχως και τίχου.

5

μητέρας μου, καμήνε Φώβη! Ήταν τραπεζιτικός ο πατέρας σου, η ος στη μουσική, παίζει χηνα
συνθέτης. Μά'μαστε δίκαιοι. Αυτός είναι ο πρώτος ^{καλλιτέχνης} στην οικογένειά! 158

Ο εισηγητής παρουσιάζει τώρα μερικά από τα πιο χαρακτηριστικά έργα του Θεοδώρα, κόνοντα
πρώτα στο καθένα μία σύντομη ανάλυση. "Ακούγεται το α μέρος από την "Πρώτη Συμφωνία", το β
μέρος από τον "Ορίσποδα Τβρανο" και ~~το γ μέρος από τον "Ορίσποδα Τβρανο"~~
το γ' και δ' μέρος από την "Α' Σούιτα για πιάνο και όρχηστρα". ^{Αν κάποιος προτιμάει το α μέρος}
~~το γ' και δ' μέρος από την "Α' Σούιτα για πιάνο και όρχηστρα".~~
~~ανακαλύπτει μια έντονη άνησυχία, που μεγαλώνει.~~
Κανένας τους δεν ήρθε για ν' ακούσει
συμφωνική μουσική. Καλή είναι κι αυτή, κι η "Σούιτα", που μόλις τέλειωσε, περιφημη. "Όλοι όμως
περιμένουν κάτι άλλο. Τό μέτριο κωφάνονέμα και πάλι μπροστά. Σίγουρα τώρα θα μιλήσουν (γι
αυτό)!"

Στο βήμα ανεβαίνει ο Μόνος Χατζιδάκις. Αυτός ο κοντόχοντρος τραγουδοποιός, με τα αυστη-
ρά, διειρευνητικά μάτια, που προφέρει τόσο δύσκολα τα λόγια, σαν άληθινος Γάλλος, δεκάκι χρόνια
τώρα γράφει άκουραστα μουσική για πιάνο, για φωνή, για θεατρο, για κινηματογράφο. Τ' όνομά του,
έχει κάνει ήδη τό γόρο του κόσμου συντροφιά με μερικές από τις καλύτερες μελωδίες του.
-Μπλε τό Θεοδώρα, λφει, γνωρίζομαστε από παιδιά. Μαζί άκούσαμε τό πρώτα λαϊκά μετρίμα, μαζί
ένθουσιαστήκαμε, μαζί άπογοητευτήκαμε. Περ' όλους όμωσ τοις διαφορετικούς όρβους που πήρα-
με, μπορεί ο ένας να συγκινεί τον άλλο. Η σειρά λαϊκών τραγουδιών, που εκδόθηκε τώρα, του
Θεοδώρα είναι ύπόδειγμα λαϊκού τραγουδιού με την πλατύεργη έννοια. Τό θαυμάσιο ποίημα του
Γιάννη Ρίτσου, γνωστό σε όλους, έγινε μία σειρά τραγούδια, που δείχνουν, πώς ο συνθέτης ξφρεί,
να δώσει περισσότερα απ' όσα ένα τραγούδι. Οι δυο εκδόσεις του "Έπιτάφιου" δια-
φέρουν. Η μία με τό Νάνα Κουσκουρη έχει λυρικό χαρακτήρα χωρίς να χάνει τό λαϊκό της τό.
Η άλλη έχει λαϊκή μουσική, μεταχειρίζεται βασικά τό μουζούκια και τραγουδάει ο Γρηγόρης
Μπιθικώσης...)

Λαϊκό τραγούδι... Κουσκουρη... "Έπιτάφιος"... Μπιθικώσης... μουζούκια... Γιάννης Ρίτσος...
... Μία παράξενη συγκίνηση του ξέκουρεψε όλους.

... (ή) τόια συγκίνηση
ένιωσαν όσοι άνοιγοντας τό ραδιόφωνό τους έφτασε ν' άκούσουν, έρωσ και μία φορά, έστω κι ένα
τραγούδι του Θεοδώρα, απ' αύτά που κυκλοφόρησαν σε δίσκους. Μέχρι τότε τον ήξεραν οι λίγο-
στοι λφρεις της κλασσικής μουσικής κι οι όικοί του προσωπικοί φίλοι.

Απ' τό 1954, είδικότερα, που ~~έγκαθίστα-~~
ται στο Παρίσι, και για τούς γνωστούς του άκόμα είναι ένα πρόσωπο
άγαπημένο, άλλω μακρινό. Όλα άλλδζουν τό κολοκάρνι του 1960, όταν κάνει ένα ταξίδι στην
Αθήνα. Μαζί με ^(έντε) άλλου φίλους του γνωστούς συνθέτες και μουσικολόγους συνδέσσουν και όημο-

* Στή Σμύρνη ο Γεώργιος Θεοδώρακις, νταρβέ υπάλληλος της ελληνικής Αεροσταίας (1920-
1922) γνώρισε και παντρεύτηκε τη μητέρα του Νίκη. Με τη μικροαστική κατάσταση τό νε-
ρό τρυφάει φργεται στην Ελλάδα, μαζί με ~~της ελληνικής παροικίας, που~~
γλυτώνει από τις σφαγές. ~~Τό κείμενο τίνι προφύγαν~~

(5)

αιεύουν ~~α~~ ένα μανιφέστο:Τό "Σχέδιο Προγράμματος Γιά Τήν 'Αναδιοργάνωση Της 'Ελληνικής
 Μουσικής".Σ' αυτό ~~προτείνον για πρώτη φορά~~ ^{προτείνον για πρώτη φορά} μουσική ζωή του τόπου.Οι τομείς,πού
 (παραβρίθουνται) στο "Σχέδιο" είναι οι έξης:Μουσική Παιδεία-Εμφωνικές -Ορχήστρες-Όπερα,Ναυαλλετο-Ραδιό-
 φωνο-Θεατρικά-Η Μουσική στην 'Εκκλησία-Έλαφρά Μουσική- Συλλογή Φθάλκλδρ-Μουσικές Έκδό-
 σεις.

Η τολμηρή αυτή πρωτοβουλία όδεχεται τό συγκεντρωμένα παρ' όλων, ~~δ~~ δύο όζγουνται.Τό
 βάρος της υπερωπησης καί της άντεπιβδσης τό άναλαμβάνει όλοκληρωτικά ό Θεοδώρητος,πού
 γράφει ήρώρα,όδνει συνεντεύξεις καί παλεύει ψι ~~σ~~ στρατολόγηση καινοβργίων μελών στην
 όμάδα των ΜΞΕ.Όπως είναι φυσικό όλη αυτή ή ιστορία δέν έντυπωσιδζει τό μεγάλο κοινδ,
 πού ~~δ~~ ούτε κέν κάνει τόν κόπο νά διαβάσει,Έστω καί μισήφορ άδεια ~~α~~ αύτες τς ~~π~~περλεργες ~~π~~
 κροτσείει!

Κόσα στίς άλλες δουλειές του,με τήν εύκαιρία πού βρσκαται στην 'Αθήνα,άποφασίζει νά
 γυρσει μιά σειρά άπό τραγούδια του σε δίσκους.Νά,μιά ιστορία,πού κυριολεκτικά συναρπάζει
 τό πλατό κοινδ.Μήτε ό ίδιος δέν μπορούσε νά προβλέπει αυτή τήν άστραπιαία άνταπόκριση.Ποιά
 είναι αυτά τό τραγούδια;Πρωτα ~~π~~ όλα όχτώ μελοποιημένα άποσπάσματα άπό τήν σύνθεση ~~α~~
~~α~~ "Επιτάφιος" του Γιάννη Ρίτσου,ένδς άπό τούς σημαντικώτερους νεοόλληνες ποι-
 ητέ.Τό 1936,στή διάρκεια μις μεγάλης άπεργίας στη Θεσσαλονίκη ή χωροφυλακή σκότωσε 12
 έργάτες:Μιά ^{γυναίκα} θρηπεί πάνω άπό τό πτώμα του γιου της.Αυτό είναι τό θέμα του "Επιτάφιου",
 πού γράφει τήν ίδια έποχή,τό 1936,ό νεαρός Ρίτσος.Είκοσιδύο χρόνια άργότερα ό ποιητής,φίλος
 του Θεοδώρητ,του στέλνει στο Παρίσι ένα άντίτυπο του βιβλίου."Εκείνος συνδέτει άμέσως ό-
 χτώ τραγούδια,πού γιά ένα καί παραπάνω χρόνο θά μείνουν γιά είκογενειακή θκατανάλωση",
 -θά τό παίζει μόνο στη γυναίκα του καί σε πολύ στενοδ φίλους.Τό 1960 άποφασίζει νά τό βγθ-
 λει σε δίσκο.Ό Μάνος Χατζιδάκις,πού έχει προσφερδει νά ένορχηστρώσει τόν "Επιτάφιο" προ-
 τείνει γιά τραγουδίστρια τήν Νάνα Μουσχουρη,πού χωρίς νά 'ναι άκμα γνώστη στο έξωτερικό,
~~α~~ στην 'Ελλάδα είναι ή ιδανική έρμηνεύτρια των τραγουδιών του.Γιά συνοδεία προτείνει
 τη χρησιμοποίηση μεγάλης έλεφθρς όρχήστρας."Ο Θεοδώρητος διαφωνεί.Πιστεύει,πός μόνο τό
 μουζουκι,ένα έγχορδο όργανο,πολύ άγαπητό σε λαϊκά στρώματα σ'όλη τήν 'Ελλάδα,προσφέρει-
 ται γιά τήν ιδανική ^{κατέλεση} των τραγουδιών του.Γιά έρμηνευτή διαλέγει τόν Γρηγόρη Κανι-
 κώτη,ένα άπό τούς κλασεικούς τραγουδιστές του είδους,αυτούς πού εργάζονται καθημερινά
 σε άπμολλα λαϊκά κέντρα.Αυτά πού βρσκουνται στις γειτονίες όλων των μεγάλων πόλεων,τό
 "μουζουκταξάκια".

Οι δύο φίλοι συνδέτες άποφασίζουν νά βγάλουν τόν "Επιτάφιο" καί με τούς δύο τραπούς.
 Μεσολοβου ένδχιστες μέρες καί ~~α~~ ή προσωπική τους διαφορ γίθεται έπιμαχο
 θέμα σ'όλη τήν πρωτεύουσα καί σε λίγο σ'όλες τς πόλεις.~~α~~ Κανένας συνδέτης,
 κανένας καλλιτεχνης,κηνένας νέος δέν μένει άμετοχος.Παρόλληλα ό "Επιτάφιος" καί τ'άλλα
 τραγούδια του Θεοδώρητ άποκτούν τούς πρώτους φανατικούς φίλους.Οί,παρεδες άρχίζουν νά τθ
 τραγουδούν στους όρθμους,καί στις έκδρομές,ή ζήτηση των δίσκων ~~α~~ άμβραίνει μέρα

5

με τη μέρα. Μια εφημερίδα έχει άρχισει. Άλλοι τσ'χουν συνελιθησοποιήσει. ~~Ο~~ Κι αψτος
δεν εφρουν, φυσικα, που εδηγετ.

Κι ετσι ο πυρετος ανεβαινει, οι συζητησεις περιλαβαινουν κι ελλα θεματα. Μπορετ η ποιηση να τραγου
δησετ απ' ελο τον κωμο; Απο ανθρωπους, που δεν καταλαβαινουν τα λεγια, που δεν ενοιζαν πο
τε μια ποιητικη ανθολογια;

Το φαινόμενο θεοωδράκης έχει εισβάλει στο χώρο του ελληνικού τραγουδιού όνοντας μια
μάχη λίγων ημερών. Οι εφημερίδες γράφουν ελο και περισότερο. Οι συζητήσεις ~~.....~~
~~.....~~ καταλήγουν, ελο και πιο συχνά, σε καυγάδες. Ίπάρχουν πολλοί "άντιθεοωρακικοί". Οι πιο
πολλοί τους είναι άνθρωποι βασηρασι, παρήγοντες της διανόησης! Δεν μπορούν να καταλάβουν,
πως ένας συνθέτης συμφωνικής μουσικής, μπορετ να κδεται σε σοβαρά να γράφει τραγούδια.

Το εδοφος έχει ώριμάσει για μια άνδλυση όλων αυτών των προβλημάτων σε μια επίσημη βδ
ση. Και ο Σύλλογος ~~.....~~ Επουδοστών Κρήτης, του νησιού απ' όπου κατγεται ο συνθέτης ανακοινώ
νει στον τύπο πως στις 5 Οκτωβρίου οργανώνει στην αΐθουσα ("Ελευθερίου Βενιζέλου) σχε
τική εκδήλωση με ελευθερη εΐσοδο. Στένει προσκλησεις σ' όλους τους Κρήτες βουλευτες, στους
καλλιτεχνικούς συντάκτες των εφημερίδων. Αυτή είναι, με δυο λεγια, η προεστορία της αποφινής
εκδήλωσης.

Ο Κόμος Χατζιδάκις βρσκειται άκμα στο βημα. Τελειώνει με αυτά τα λεγια: "...Τις πρώτη
φορα εχουμε ένα συνθετη, που βασίζεται άπδλυτα στη λαϊκή μουσική. Με πολυ άκλες μελωδίες
καταφερνει να ολοκληρώσει το τεραστιο θεμα του "Επιταφίδου". Κάτω άπο τη μελωδια υπέρχει
το περιφημο ποιημα του Γιάννη Ρίτσου, που τήφ σημασία του δεν μπορετ να την συλλάβει κα
νένας έξω άπο τον τόπο αυτό." Ο θεοωδράκης έχει βαθειες ριζες και η οητεία του στην σοβα
ρη μουσική του εδωσε τη δυνατοότητα να εκφράζει με λιτά μέσα πολλά πράγματα. Ο θεοωδράκης
μας εδωσε έκταση και ελλα θαυμάσια τραγούδια ~~.....~~ σε όλους τους γνωστών ποιητών. Εύχομαι να συ
νεχίσει να εΐνει το ίδιο ζωντανός και άληθινός όπως τώρα).

5

Ἡ αἴθουσα σεῖεται ἀπὸ τῶ χειροκροτήματα καθὼς ὁ Νίκης θεοδωράκης παίρνει τὸ λόγο. Εἶναι πανόφλος, σχεδὸν οὐδὲ μέτρα. Μακρὸ πρόσωπο, μὲ ἐξέχοντα μάγουλα καὶ μαύρα, ~~καὶ~~ σούσια μαλλιά ριγμένα πρὸς τὰ πλάγια. Καθὼς μιλάει, ἐνστικτώδεια καμιά φορά, προσπαθεῖ νὰ τὸ φέρει σὲ κάποια τῆξη μὲ τὸ χερί του. Ἡ φωνή του εἶναι ζεστή, θολή, γεμάτη συγκίνηση.

—(Κυρίες καὶ κύριοι! Ἀγαπητοὶ φίλοι! Ἐχει μεγάλη σημασία γιὰ μένα νὰ σᾶς ἐξηγήσω, πῶς ὁδηγήθηκα στὴ σύνθεση τοῦ "Ἐπιτάφιου", τῆς "Μυρτιάς" καὶ τῶν ἄλλων λαϊκῶν τραγουδιῶν.)

~~_____~~ μου. Γιὰ κείνο, ποὺ γνωρίζει μονάχα τὸ συνῆθη, ὅλη αὐτὴ ἡ τελευταία δραστηριότητά μου εἶναι τοὐλάχιστο ἀκατανόητη—ὅταν δὲν τῆς ἀποδίνουν ἄλλους βαρύτερους χαρακτηρισμοὺς. Ὅμως, νομίζω, ὅτι γιὰ ὅποιον γνωρίζει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴ ζωὴ του, ὅλα αὐτὰ δὲ πρέπει νὰ τοῦ φαίνονται περὶότερο ἄφῃ φυσικὰ—ἀνάγκη γατὰ. Εἶναι ἡ ἀνάγκη γιὰ τὴν ἄμηση, τὴν ἀπ'εὐδοκίας ἐπαφή τοῦ καλλιτέχνη μὲ τὸ λαὸν... ^{ἄλλο}

»Στὴ συγκεκριμένη προσωπικὴ μου περιπέτεια νομίζω πῶς γράφοντας τὸν "Ἐπιτάφιο" δὲν ἔκανα τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ καταγράψω νοερώς τὶς μελωδίες ποὺ ὄλοι σας ἀσφαλῶς ἔχετε ἀκούσει μὲ τὴ φαντασία σας, ὀλίγως ὅμως νὰ τὶς ἔχετε συνειδητοποιήσει. Πρόκειται ὀηλαθὴ γιὰ μιά γνήσια λαϊκὴ μουσικὴ, ὅπου ἡ παρέμβαση τοῦ συνῆθη μπορεῖ νὰ παρομοιαστεῖ μὲ τὴ χεῖρα τοῦ ἀνωμόμου καλοῦργου καθὼς καταγράφει τὴ φωνὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος....»

Ἄν ἀκούγεται τίποτα μέσα στὴν αἴθουσα. Κι οἱ ἀπ' ἔξω ἔχουν σηκωθεί ἀπ' τὶς σκάλες καὶ ἔχουν πυκνώσει γύρω ἀπὸ τὴν πόρτα. Τώρα ἔχουν βρετὶ τὸν τρόπο νὰ χωρῶνε καὶ ν' ἀκούνε ὄλοι.

Ἡ θεοδωράκης μιλάει ὥρα πολλή, ~~_____~~

~~_____~~ Τοὺς λέει τὶς ἀπόψεις του γιὰ τὸ λαϊκὸ τραγούδι, ποὺ εἶναι ὅ,τι ἦταν γιὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας—πρὶν 200 καὶ 300 ~~_____~~ χρόνια—τῆς τραγούδια ποὺ φτιαχθὰν ἀνώμαμοι καλλιτέχνες, βγαλμένοι ἀπὸ τὸ λαὸ. Τοὺς μιλάει γιὰ τὸ μπουζούκι, αὐτὸ τὸ παραξηνημένο ὄργανο μὲ τοὺς ὀξεῖς ἤχους, ποὺ μ' αὐτὸ, ἐπὶ χρόνια, ἔπαιζε ὁ κάτοικος τῆς ἑλληνικῆς πόλης, τῆς ἐργατικῆς συνοικίας, τῆς φτωχογειτονιάς, ἐκφράζει τὰ βασικὰ συναισθηματὰ του. Αὐτὰ, ποὺ δὲν ἔλλαξαν μέσο σὲ χιλιάδες χρόνια: «... Τὴν ἀγάπη τῆς μάνας, τὴν ἀγάπη τοῦ ~~_____~~ φίλου, τὴν ἀγάπη τῆς κοπέλας, μ' ὅλη τὴ σεμνότητα, τὴ λεβεντιά καὶ τὴν περηθάνεια ποὺ χαρακτηρίζουν τοὺς Ἕλληνας....»

»... Ὁ λαὸς, συνεχίζει, βλέπει κατὰφασα, σὲ μέσα σὲ καθρέφτη, τὸ πρόσωπό του, καὶ τρομάζει. Ἐθλεῖ ν' ἀκούσει ἤχους δυνατοῦς, οὐσιαστικοῦς. Ἦχους, ποὺ νὰ καθρέφτιζουν κι αὐτοὶ μὲ τὴ σειρὰ τοὺς ὅλη τὴν ἀγωνία του, τοὺς πόνους του καὶ τὶς ἐλπίδες. Πάρτε ὅλα τὰ τραγούδια ποὺ γράφηθηκαν παλιὰ καὶ τραγουδοῦνται μέχρι σήμερα σὲ χωριὰ, στὴν ἐπαρχία. Δὲν εἶναι ^{αὐτὰ} τραγούδια ποὺ γαργαλοῦνε καὶ ποὺ χαϊδεοῦνε, μόνον εἶναι μαχαίριες γλυκῆς, ποὺ μᾶς θυμίζουν τοὺς ἀγῶνες, τὸ ριζικὸ μας, τὴ δύναμη τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς. Τέτεια τραγούδια βαριά, μακροβύρτα, ἀπελπιαμένα, γράφουν καὶ οἱ σημαντικώτεροι συνθέτες τῆς λαϊκῆς μας μουσικῆς σήμερα. Κι αὐτὰ τὰ τραγούδια ἀνάβουν ὅπως οἱ πυρκαγιὲς τὸ ξερὸ ὄσση—ὄλου τοὺς Ἕλληνας...»

(5)

... Όμως ή φιλοσοφία μου νδ γίνω λαϊκός συνθέτης, πώς συμβιβάζεται με την ιδιότητα του συνθέτη; Αν θδ' έπρεπε τότε ν' αντιμετώπισω τδ λαϊκό τραγούδι σάν μιά πρώτη ύλη και νδ τδ ξαναδώσω χωνεμένο, μεταποιημένο σ' ένα έργο προσωπικό; Πιολίω πώς άγγιζω ένα τεράστιο όθμο, ένα τεράστιο πρόβλημα. Δεί μόνον ατό: "Ότι σ' όλη μου τη συμφωνική έργασια προσπαθώ νά μήξω τις ρίζες μου όσο γίνεται πιό βαθιά μέσα στη μουσική και στην όποια έλλη παράδοση του λαού μας. "Αν όμως σίσσάνουμε την άνάγκη νδ δημιουργήσω και γά πρώτη ύλη, τραγούδι, γιδ όπ' εύθετος έπαφή με τδ λαό μας, γιατί νδ μήν τδ κάνω; Αυτό τδ έρώτημα, που δέ μπαίνει δίχως άγωνία, θδ' έπρεπε νδ' έξετάσουν οι φίλοι μου πριν με διαγράψουν με μιά μονοκουζιλά από τόν ισχυρό κατόλογο τών Έλλήνων συνθετών... Κι έρχομαι τώρα στις δύο ^{ή τρεις} εκτελέσεις: ~~.....~~

Ό "Επιτάφιος" της Μούσχουρη ~~.....~~ είναι λυρικός, έπιθαλάμιος, έπιτάφιος άδερφής σέ άδερφά κι άγαπημένης σ' άγαπημένο πιότερο, παρά μόνον σέ γιδ. Δουλεύοντας μαζί της ένο μήνα την είδα, μέρα με τη μέρα, νδ γίνεται ένα από τ' άπειρα κοριτσάκια της συνοικίας, της γειτονιάς, του χωριού, που βρέθηκε λυρικός χαρακτήρας και ^{ή ηρωίδα} κ' έπ' άνω, δίχως κρουγιά, δίχως χειρονομίες, άρχίζει τδ όρθηνο. Γιδ μένα, όμως, ή φωνή του ^{ή ηρωίδα} έπιθαλάμιος έχει μιάν έλλη όμορφιά. Γιατί είναι ό καθένας μας πού τραγουδάει με τη φωνή του. Είναι ό βαρκάρης, ό ζευγας, ό σωφρα, ό φοιτητής, ό φαντάρος, ό έμπορος - είναι ό Νεοέλληνας, είτε μς άρσει είτε δέ μς άρσει. Κι έν ό πρώτος "Επιτάφιος" είναι λυρικός κι έπιθαλάμιος, ό δεύτερος είναι γιδ τις άγορές και τδ σοκάκια, έκει πού τδ παληκάρι λαχάνισε κι άγάπησε, πριν φεί με σφαύρα στην καρδιά...)

... Χειροκροτήματα και πόλι. Ό Θεοδώρακης έχει τελείώσει. Πάει και κθεται δίπλα στόν Χατζιδάκι. Κάποιος άναγγέλει, πώς θ' άκουστούν οι δυο εκδόσεις του "Επιτάφου". Πρώτο της FIDELITY. "Όλοι άκουνε, σχεδόν μ' έρωθέματα, την παράδοση, ότε το και μαζί μελωδική φωνή της Μόνος Μούσχουρη, καθώς ό δίσκος γυρίζει και τδ λυρικό κοίημα του Ρίτσου, φωνητισμένο, έκθαμβωτικά από τη μουσική του Θεοδώρακη, μς ~~.....~~ φέρνει σέ ~~.....~~ πολιότερες μέρες και καταστάσεις. ~~.....~~

Έίρα Μαγιά μδ μίσεφες, μέρα Μαγιά σέ χάνω!

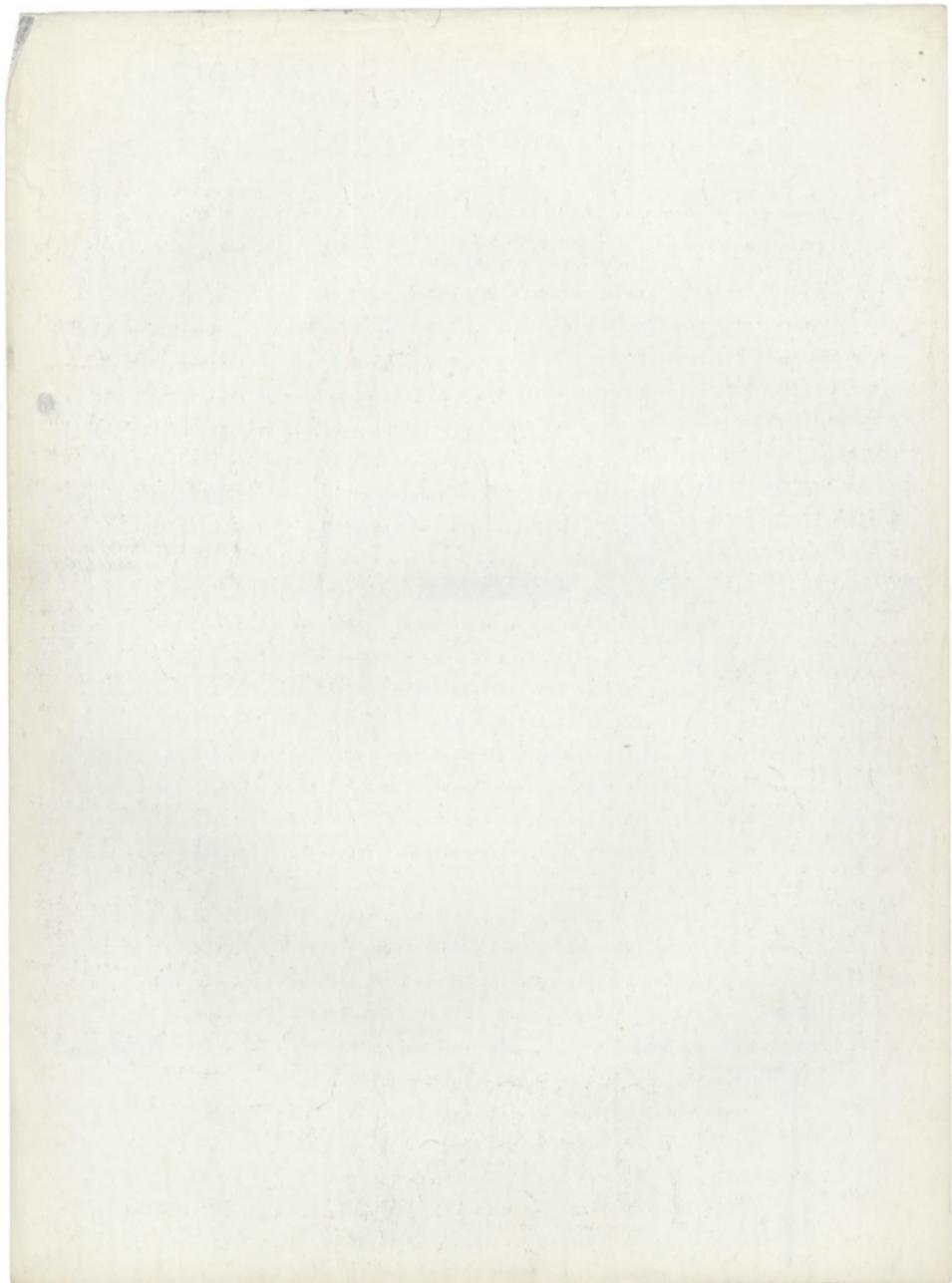
"Ανοιξη, γιέ, π' άγάπες κι άνθραίνες άπών

σέ λιακιά και κοίταξες και δίχως νδ χορταίνεις,

Έρμεγες με τδ μάτια σου τδ φως της οίκουμένης.

Και μδ ιστορίες με φωνή γλυκειά, ζεστή κι άντέλεια,

τδσα, όσα μήτε του γιολού δέ φτόνουν τδ χαλκία.

Και μου'λεγε, πώς θα'αύτο τὸ ἄρατο θά'β'δικά μας
και τώρα ἐσβήσθη κι ἐσβησε τὸ φέγγος κι ἡ φωτιὰ μας.

Εἰκοσιπέντε χρόνια πῶσι:θεσσαλονίκη. Ἡ δευτέρα σὲ πληθυσμὸ ἐλληνικῆ πόλη. Ἡ "νόθη τοῦ Θεο-
μήτιον κλάου". Ἡ πρώτη βουσα τῆς ἐλληνικῆς Μακεδονίας. "Ανοιξη, 9 τοῦ Μῆν τοῦ 1936." Ἀπὸ μί-
ρρε οἱ κοπνεργότε σ' ὅλη τῆ χώρα ἔχουν κηρύξει ἀπεργία ζητώντας μεγαλύτερο μεροκάματο.

Τὸ αἰτήμα τους στηρίζεται σ' ἓ μὴ συμφωνία μὲ τοὺς ἐργοδοτές, ποὺ εἶχε γίνει τὸ 1924, χω-
ρίς ποτὲ νὰ ἐφαρμοστέ. Ὁ πρωθυπουργὸς

(Μεταξῶς, ἓνα ὑποκειμενο ποὺ κατὰ καιροὺς ἔχει ἀποτύχει ἡδ βγετ και ἅπλως βουλευτικῆ, ντροπα-
λὸς διατάχτης τοῦ Χίτλερ και τοῦ Μουσολίνι, ἐτοιμάζεται νὰ ἐπιβάλῃ δικτατορία. Εἶναι αὐτο-
νόητο, πὼς ὄν μπορετ νὰ ὀνεχετ τέτιες "πολυτέλειες"-συνδικαλισμοὺς, ἀπεργίες, οἰκονομικὰ
αἰτήματα. Τὸ ὑποκειμενο ἔρεει κατὰ τὸ ὄρημο, ποὺ ὀδηγετ σὲ σκοπὸ του.

Ἐνῶ προσχωροῦν στὴν ἀπεργία, σ' ἐνδείξη ἀλληλεγγύης, ὄλονα και περισσότεροι κλάδοι ἐργαζομέ-
νων, δίνονται ἀπ' τὴν κυβέρνηση διαταγὴ νὰ ἐπέμβει ἡ χωροφυλακὴ καὶ νὰ "χτυπήσει σὲ φαχνό".

Ὁ ὀνόποτος λαὸς, ποὺ διαδηλώνει, δέχεται τίς πρώτες σφαίρες. Πέφκει ὁ πρώτος νεκρὸς, ἔνας
ὀδηγὸς αὐτοκινήτου. Οἱ ἄλλοι ὀποχωροῦν, διαμαρτύρονται, ἀγριεβοῦν, ἀνασυντάσσονται. Πῶσ ἀπὸ
τοὺς χωροφύλακες βρίζονται τμήματα στρατοῦ, ποὺ μεταφερθήκαν ἐσκευμένα γιὰ ν' ἀντιμετω-
πίσουν τοὺς "ἀναρχικοὺς". Ἐνας χωροφύλακας χαστουκίζει μὴ ἐργάτη
τῆ ρίχνει κάτω. Ἐνας στρατιώτης, φεγγει ἀπὸ τῆ γραμμὴ του, χυμδεῖ και τὴν παζμει σὲ χέρια
του. Εἶναι ὁ ὀδερφὸς της! Περνάει μὲ τοὺς διαδηλωτές. Τὸν ἀκολουθοῦν κι ἄλλοι. Κανένας στρα-
τιώτης ὄν μπορετ νὰ πυροβολήσει τοῖς ὀπολους αὐτοὺς ἀνθρώπους-μοιζοῦν μὲ τὸν πατέρα του
τῆ μάνα τους, τ' ὀδέρφια τους. Ἄν μοιζοῦν, εἶναι αὐτοί.

Ἡ διαταγὴ εἶναι ξεκαθάρι. "Ἡδ πυροβολετέ μεχρι νὰ ἐρημώσουν οἱ ὀρημοι τῆς πόλης". Οἱ
χωροφύλακες τὴν ἐφατελοῦν. Χτυποῦν μὲ ὄπλα, πολυβόλα, ἐνῶ ἄλλοι, ἔφιπποι, χτυποῦν μὲ τὸ ἔζφη
αὐτοῦς ποὺ προσπαθοῦν νὰ φέγουν. Ἀπολογισμὸς: δώδεκα νεκροί, διακόσιοι ὀδονταδοὺ τραυματίε
ἀπ' τοὺς ὀπολους οἱ τραυμάτιοι βαρεῖθ. ὄλοι τους, νεκροί και τραυματίε, εἶναι πολλτέε. Οἱ
ὀρημοι ἄντι νὰ ἐρημώσουν, ὄλο και γεμίζου κῆμο. ὄλοκληρὴ ἡ πόλη διαδηλώνει. Δίνεται ἡ δι-
αταγὴ νὰ ἐπέμβει ὁ στρατός και ν' ἀναχαιτίσει τοὺς χωροφύλακες, νὰ τοὺς περιορίσει σὲ ὀδοὺ
δαστυνομικὸς σταθμοῦ! Ἡδ εἶναι κῆπως ὀργά: δώδεκα γυναίκες, οἱ
μανθὸες τῶν σκοτωμένων, μοιρολογοῦν, μὲ λυτὰ τὰ μαλλιά τους, πᾶνω ἀπὸ τὰ πῶματα. Ἄδρνον τὴν
ὄσφαλο, φιλοῦν τοὺς ἐργάτες σὲ στόμα, νὰ τοὺς ζοναζωντανέφουν. Ἡδ τέτια μάνα βλέπει μὲ τὸ
μάτι της φαγασίας του ὁ Γιάννης Ρίτσος. Ἄμσως μετὰ τὸ γεγονότα γράφει τὸν "Ἐπιτάφιο"
μὴ σύνθεση ἀπὸ 160 ὀδοίχο, ποὺ θυμίζει σὲ πολλὰ τῆς σημεῖα, τὸ λαϊκὸ μοιρολόγια.

Βασίλειε, δασέρι μου, βασίλειε ὀλη ἡ πλῆση
κι ὁ ἡλιος κουβέρει ὀλομῶσπο τὸ φέγγος του ἔχει μῆσει.
Ἐβμοσ περνῆ και μὲ σκουνη, στρατός και μὲ πατέρι
κι ἔμτ τὸ μάτι οὄδφ γυρνῆ, οὄδφ σὲ παρτάει.

* Στὴν Ἐλλάδα ὑπάρχει, σὲ πολλέε περιοχέ, τὸ ἔθιμο σύμφωνο μὲ τὸ ὀποτο οἱ γυ-
ναίκες λύνου τὰ μαλλιά τους, ὄταν μοιρολογοῦν τοὺς νεκροὺς.

.....

Κι οὐδέ κακόβαλα στιγμή κι οὐδέ Ξτρεξα ζοπίσω
 τὸ στήθια μου νὰ βάλω μπρός, τὰ βόλια νὰ κρατήσω.
 Κι Ξφτασα ἄργά, κι, ὦ, ποὺ ποτές μὴν Ξφτανε τέτια ὦρα
 κι, ὦ, κἀλλιο νὰ γκρεμίζονταν στὸ καθκάλο μου ἡ χῶρα.

.....

Δέ μοῦ μιλεῖς κι ἡ ὀβλία ἐγὼ τὸν κόρφο, ὀες, ἔνοργω
 καὶ στὰ βυζιά ποὺ βόταζες τὸ νύχια, γιέ μου, μπήγω.

.....

"Ἔσμιζε ἡ μπλοῦζα τὸ χακί, φαντάρος τὸν ἐργάτη
 κι ἀστρόφτου ὄλοι μὲ ~~καρδία~~ καρδιά-βουλή, σφυγμός καὶ μάτι."

"Ὁ, τί ὄμορφα σὲ σμιγουνε, σὸν ἀγαπιούνται οἱ ἄνθρωποι."
 Φεγγοβολοῦν οἱ οὐρανοί, μωσκοβολοῦν αἱ τόποι."

.....

Κανεῖς μὴ γκίξει πᾶνω του. Παιδὶ μου εἶναι, δικό μου!
 Σιωπὴ σιωπὴ, κούρδστηκε. Κοιμᾶται τὸ μωρό μου.

Ἄ Μεταξῆς δὲν μπόρεσε νὰ ἐπιβλεπῇ τὴν "τάξη". Ἐνα τῆγμα στρατοῦ, ποὺ διατέθηκε γι αὐτό, διαλύθηκε καὶ ἐνώθηκε μὲ τοὺς διασηλωτές. Πολεμικὰ σκῆψα διατάχτηκαν νὰ πλεύσουν πρὸς τὸ λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης, ἐνῶ ἕνα σύνταγμα πεζικοῦ μὲ πυροβολικό μεταφέρθηκε ἀπὸ τὴ Δέρσα. Καὶ πάλι κομμένα ἀποτέλεσμα. Τὴν ἕλλη μέρα, τὴν κηδεῖα τῶν 12 ἐργατῶν, τὴν παρεκολοῦθησε ὅλη ἡ Θεσσαλονίκη, 150.000 ἄνθρωποι. Τὰ κόμματα ζήτησαν ἀπὸ τὴν κυβέρνηση νὰ πάρει μέτρα κατὰ τῶν ὑπευθύνων τῆς χωροφυλακῆς. Ἀλλὰ ἡ ὑπεύθυνη ἦταν ἡ ἴδια ἡ κυβέρνηση, ποὺ ἔδωσε τὴ διαταγή. ^{καὶ γὰρ ἔπειτα} Μεταξῆς ^{νὰ δεχθῆ} μετὰ μιά ^{ἡμέρα} μέρα, στίς 11 Μαΐου, ~~ἔδωκε~~ ὅλα τὰ αἰτήματα τῶν καπνεργατῶν.

Καὶ ἡ ἀπεργία ~~τερματίστηκε~~ ^{ἔληξε}.

Εἰκοσιπέντε χρόνια μπροστὰ: Ἡ ^{Μποσχωρη} ἔχει τελειώσει καὶ ἀκούγεται ἀπὸ τὸ πικ-ἄπ ἡ "ἔκδοση τῆς KOLUMBIA. Δέκα στήν ἀρχή, εἴκοσι μετὰ, τριάντα νεαροὶ μέσα στήν αἰθουσα τραγουδοῦνε κι αὐτοὶ." Ἄν δὲν ντρέποντόυσα, ~~ἔδωκε~~ δὲ σκέπαζαν τὴ φωνὴ τοῦ τραγουδοῦσῆ. Τόσο πολὺ αἰσθάνονται τὴ ~~ἀνάγκη~~ ἀνάγκη νὰ ~~φωνάζουν~~ φωνάζουν. Οἱ ἦχοι τοῦ μᾶζουκιοῦ μπήγουνται σὲ μιλίγγια, μπήγουνται σὲ στήθος. Καλὸ τὸ' πε πρὶν ὀφθαλμοί! "Τλυκεῖς μαχαίρες, ποὺ μῆς θυμίζουν τοὺς ἀγῶνες, τὸ ριζικό μας, τὴ δύναμη τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς". Τὸ πόδι, ἀσυναίσθητα, ἀρχίζει νὰ κρατῆει σὲ πᾶσιμα τὸ ρυθμό. Πενήντα, ἐβδομήντα, ἑκατὸ χευγάρια πόδια ἀρχίζουν ν' ἀνεβοκατεβαίνουν. Ἐνας ἐργάτης, ἔξω στίς σκάλες ψευτοχρέφε μιά-δυσ βόλτες. Κι οἱ βουλκῆς δὲ τραγουδοῦσαν κι αὐτοί, ~~ἔδωκε~~ εἶναι ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ὁ συμπατριώτης τους πολιτικός, ποὺ ἡ σοβαρὴ φυσιογνωμία του σὲ μεγάλο κῆδρο τοῦς κάνει νὰ σεβαστοῦν τὴ μνήμη του. Ξφίγγουν, λοιπόν, τὸ χεῖλο. Πολλοὶ ὑποστηρικτὲς τοῦ Χατζηδάκη καὶ ἄλλοι, ὁμιλητὰν τε ὄντες, φημίζουσι: "Πιδικά-

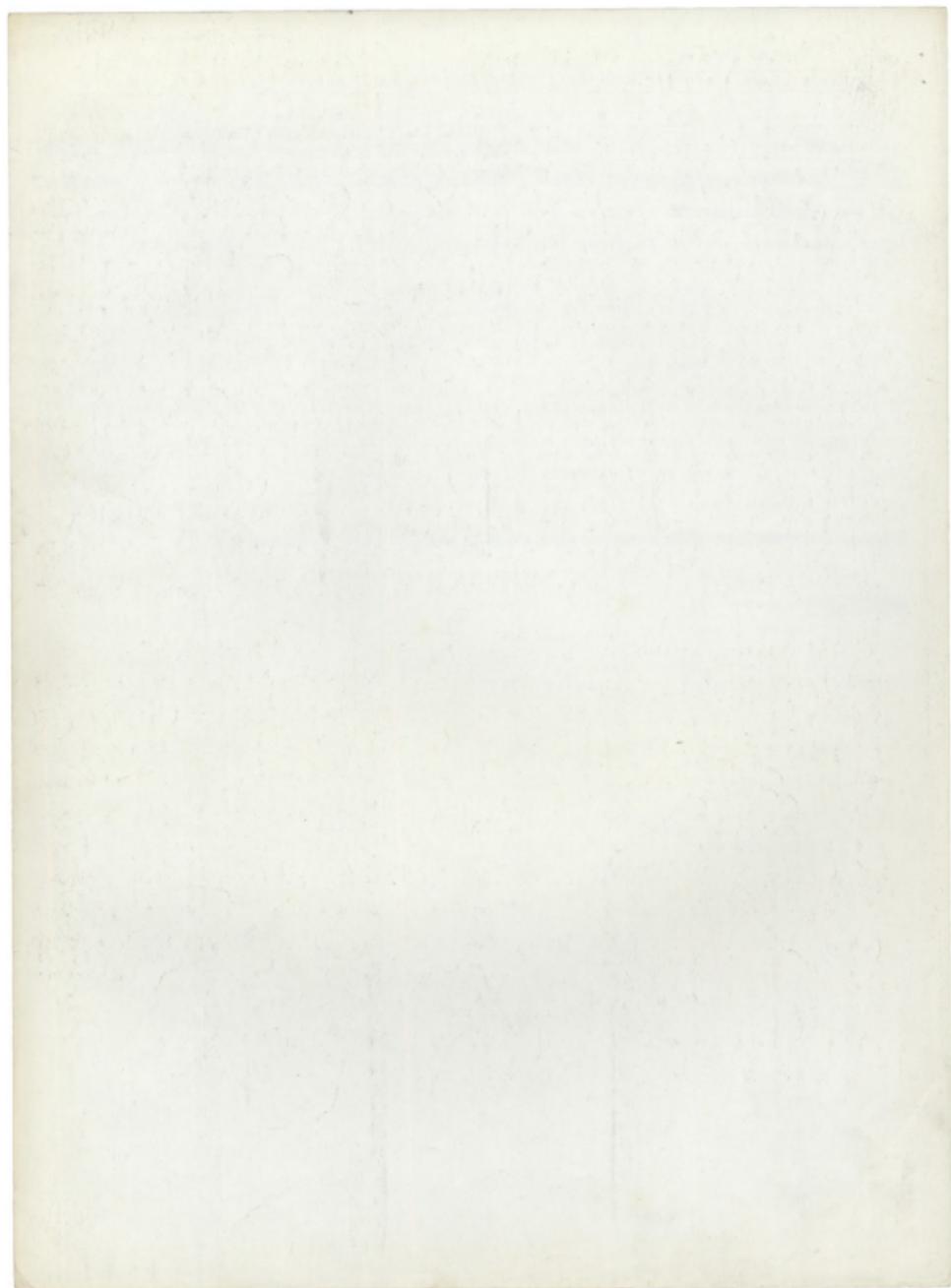
Τέως! Ὁ δῖος Διὸς θυγίςτι;

Ἐβροντῶνε στρόγγυε κι ἀγορφέε, μπαλκόνιε καὶ σκάκιε / καὶ σοῦ μαδοῦν οἱ κορφαίεε λουλοῦδία
στὸ μαλλθκίε..... Σημάτεε τώρα σὲ ντύσανε, παίρι μου, ἐσὸ κοιμήσοθ, κι ἐγὼ τραβῶ στ' ἄδερφια
σου καὶ φέρνω τῆ φωνῆ σου...". ^{Τώρα ἦσα ἐπὶ αὐτὸν ἐπὶ τραγουδάει ὄλοι.}

~~.....~~ ^{Μαζὶ τὰς} τραγουδῶντι ~~.....~~
ὁ Ρίτσος, οἱ ^{οἱ} ~~μανθόεε~~ τῶν σκοτωμένων ἐργατῶν, ὀλόκληρη ἡ Ἑλλάδα, ποθ κῆεε μερα, χωρὶς
ἀνδρα, μαυροντυμένη καὶ μὲ λυτὰ μαλλιά, ὀρνετ τὸ' να μετ' π' τ' ἄλλο τ' ὀδοικοκωτωμένα παιδιὰ
της.

Γλυκὲ μου, ἐσὸ δε χῶθηκεε, μεσα στὲε φλέβεε μου εἴσαι.
Τιὲ μου, στὲε φλέβεε ὀλουνῶν ἔμπο βαθιά καὶ ζῆσε!

Ἡ ἐκδήλωσι τέλειωσα. Ἡ πόρτα κόντεφε νὰ σπῶσει. Ἐσπρωχνον ὄλοι, νὰ φτῶσουν πρῶτοι, πρὶν
φύγει, νὰ τὸν ὀδοῦν ὀπό κοντῶ. Πῶνε κι οἱ βουλευτέε, πῶνε ὄλοι. Ὁ Νίκηε, ἕναε γελαστέε, πα-
νὸψηλοε Νέκηε, προχώρησε μὲ κῶπο, ὄβινονταε ὀλόγυρα χειραφτέε, οὐτῶγραφα, χαμῶγελα. Ἐφτασε στήν
πόρτα τοῦ κτιρίου. Ἐμπῶσε στ' ὀμθεε του τὸ Χατζιδάκι, τὸν Ἄνωγειανδῆ, ἕναε ὀκῶμα φέλο του
~~.....~~ κι ἔφυγε. Τυπικῶ. Στὴν
οὐσία, ὀπὸ ὀπ καὶ μπῶρε ὀθ ἦτον πάντα μαζὶ τους. Ἐφυγον κι οὐτῶε τραγουδῶνταε, συζητιῶνταε,
~~.....~~ χορεῖονταε!.....

"Οι καί-έντετας ἀναπάντεχα-ἔρχισαν νά ξεφυλλίζονται μιά-μιά οἱ σελίδες τοῦ ἄθροισμα αὐτοῦ παραμυθιοῦ. Μὲ τὴ μελοποίηση τοῦ "Ἐπιταφίου". Μὲ τὲς παρτές τῶν γεαργῶν, ποὺ γύριζαν κἀθε βράδι τὲς ταβέρνες τῆς Ἀθήνας γιὰ νά μῆσουν καινοὺργίους ἀπατεῶν καὶ καινοὺργίους καὶ καινοὺργίους. Μὲ τὲς πολυτάλαντες ἔρευνες ποὺ ἐπιλοξύνθησαν οἱ ἐφημερίδες πῶς στὸ πρόβλημα τοῦ νεοελληνικοῦ τραγουδιοῦ καὶ εἰδικὰ στὲς ἀπόψεις τοῦ Θεοδωράκη. Μὲ τὲς προβλεπόμενες καὶ καταμέτρες αἰτήσεις τῶν θεσπῶν. Μὲ τὴν ἐπιλοξύνθησαν ὀργάνωση συζητήσεων, ποὺ συνεχίστηκε ἀμέσως στὸ συνδίκτυο, στοὺς ποιητικὲς συνεργάτες τοῦ μ' ἔκατοντάδες, κἀθε φορὰ φοιτητικῆς. Σ' ὅλα τοῦτα-καὶ στὸ ξεκίνημα καὶ στὴ συνέχεια τοῦ "κινήματος Θεοδωράκη"-ὄχι βροῦμε πολ- λά ἄπο τὸ χαρακτηριστικὴ τῆς ὀρθοκείρας. Ἦταν σὲ νά βρεθῆκε μιά πηγή σ' ἕνα χῶμα ποὺ δι- φουσε ἀπὸ καιρὸ καὶ κεῖ ποὺ ἔλεγες πῶς θὰ στερεφεῖ, ὅλο κι ἀνέβλυζε πῆς πολὺ νερό. Ἀκολού- θησαν καινοὺργίες σειρὲς τραγουδιῶν: Τὸ "Ἀρχιπέλαγος", ἡ "Πολιτεία", οἱ "Λιποτάκτες". Κἀθε τραγούδι μιά ἀκόμα ἐκπληξη, χιλιάδες καινοὺργίαι ὅπαδοι. Ἦρα μὲ τὴν ὥρα, μέρα μὲ τὴ μέρα ὁ Θεοδωράκης κατὰφερε αὐτὸ, ποὺ ἐλάττωσε πρὸς τὸν καιρὸν τὸ ὅλο τὸν κόσμο. Κατέκτησε σταδιακὰ ὄχι ἕνα περιορισμένο, εἰδικὸ κοινὸ, ἀλλὰ ἕναν ὀλόκληρο, ἀπρόσωπο λαὸ. Κι αὐτὸ ἔγινε, ὅπως συμβαί- νει μ' ὅλες τὲς ἐπαναστάσεις καὶ τὲς ὀρθοκείρας, μετὰ ἀπὸ μιά κοπιαστικὴ καὶ μακροχρόνη πῆ- λη.

Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ βρέθηκαν παντοῖοι στὸ πῶτα τους. Τὸ πρῶτο εἰδικὸ διδαστήριον παρουσίας τοῦ συνδέτη στὴν Ἑλλάδα (καλοκαίρι 1960-τέλη 1961) ἡ σύγκρουση πῆρε τὴ μορφή ἑνὸς ἐμφυλ- οῦ πολέμου, ποὺ, ὅπως θὰ δοῦμε ὀρθὴ ἦταν πάντα εἰρημικὸς. Πολλοί, ψάχνοντας γιὰ ἀναλογίες, εἶχαν πῶς οἱ Θεοδωράκι καὶ οἱ Ἀντιθεοδωράκι, ὅμοιασαν τοὺς Βενιζελικούς καὶ ἀντιβενιζελί- κούς, τῶν χρόνων τοῦ Α' Πολέμου. Ἄλλοι, προσπαθώντας νά εἰρωνεύσων, πρότειναν νά χωριστεῖ ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ σὲ δύο περιόδους. Τὴν π.θ. (δηλαδὴ πρὸ Θεοδωράκη) καὶ τὴν μ.θ. ... Κι ὅμως μὲ τὰ γεγονότα καὶ ποικιλοτρόπο σχολιασμὸ τους χτίστηκε μιά πραγματικότητα, ποὺ κανεὶς πῆς δὲν μπορεῖ νά τὴν γκρεμίσει. Οἱ συζητήσεις, οἱ ἀντεγκλήσεις, τὸ βλαίο (κουτοροχτύπημα) τῶν δύο παρατάξεων ἔδωσαν πραγματικὰ τὲς πραγματικὲς διαστάσεις τοῦ φαινομένου. Μεγάλω- νάν συνέχεια τὸ ἕνα στρατόπεδο, φθίνοντας τὸ ἄλλο. Καὶ βασικὰ ἔνοχον καὶ καὶ ὀλοφθα καινοὺργίους ὁρμούς σ' αὐτὴ τὴ στρατιὰ τῶν "πιστῶν" καὶ κυρίως τῆς νεολαίας: καὶ ἔπανάσταση ποὺ ξεκίνησε μὲ τὸν "Ἐπιτάφιο" συνεχίστηκε γιὰ ἔξη ἀκόμα χρόνια εὐρύνοντας συνέχεια τὸ περιεχόμενό της, ἀλλάζοντας τὸ πρόσωπό της, ἔχοντας ὅμως πάντα τὸν ἴδιο ἠγέτη, τὸν ἐμπνευστὴ της.

α) of γνωστά έκκλησιαστικά τροπάρια καί προκαλεῖ σέ συναγωνισμό, με τούς φίλους του, τήν χορω-
 όδα της Κητηρόπολης. Παράλληλα άσχολεῖται με τόν άθλητισμό. Τέλος έκδίδει τήν ποιητική συλ-
 λογή, [redacted] "Σίδα", σ' έλεγθερο στιχο, με τό φευδώνυμο Ντίνος Μάης. Καί, φυσικά, συν-
 θέτει συνεχώς. Οί Ιταλικές δυνάμεις Κατοχής, βλέποντας τόν άτίθασο χαρακτήρα του, τόν καλοῦν
 συχνά στήν Καραμπινιερία, θύλοντας νά εξακριβώσουν μήπως εἶναι όργανωμένος στήν 'άντιστάση.
 Στίς 25 Μαρτίου τοῦ 1942, συλλαμβάνεται με μερικούς άλλους, έπικεφαλής μιας μαχητικής διασφί-
 λωσης, που συγκροτοῦν οί μαθητές με τήν εύκαιρία της έλληνικής έθνικής γιορτής. 'Αποφυλακί-
 ζεται μετά άπό λίγες μέρες.

Τό 1943, τελειώνοντας τό Γυμνάσιο, άνεβαίνει στήν πρωτεύουσα. Γράφεται στό 'όδοιό 'Αθηνών,
 στήν τάξη τοῦ μουσουργοῦ Φιλοκτήτη Οίκονομίδη. Δέψ παραλείπει νά πῆρει μαζί καί τς μουσι-
 κές του συνθέσεις. Μετά άπό λίγες μέρες ό Οίκονομίδης, καθόλου έκδηλωτικός σέ άνάλογες πε-
 ριπτώσεις καλεῖ τόν πατέρα Θεοδώρηκ καί τοῦ λφει Έκκλητικός: "Έίδα τς παρτιτούρες. Πρόκειαι
 περὶ μουσικής άποκαλύφως!".

Στήν 'Αθήνα, παράλληλα με τς σπουδές, δουλεῖται έργάτης, σέ μιá κερναποθήκη. Εἶναι ή έποχή,
 που [redacted] εκατοντάδες ἄνθρωποι, κάθε μέρα βρίσκονται πεθαιμένοι, άπό τήν πείνα, μες
 στους δρόμους. Γράφεται άμφως στήν Ε. Π. Ο. Ν., που μαζί με τό Ε. Α. Μ. (Έθνικόν 'Απελευθερωτικόν
 Κέτωπο) καί τόν Ε. Α. Α. Ε. (Έθνικόν ^{Εθνικόν} Λαϊκόν 'Απελευθερωτικόν Στρατόν), άποτελοῦν τς βασικώ-
 τερες άντιστάσιακές όργανώσεις. 'Από τή φθση του εἶναι τολμηρός μπροστά καί σέ μεγαλύτερο
 κίνδυνο. Μέχρι τήν άπελευθέρωση άναπτύσσει άξιόλογη άντιστάσιακή όρση.

Τό φθινόπωρο τοῦ 1944 οί δυνάμεις Κατοχής φεύγουν. 'Ο λαός, που πανηγυρίζει στους δρόμους
 ζητάει ένα καθεστώς άληθινῆς δημοκρατικῆς μετά τή μοναρχοφασιστική δικτατορία τοῦ Μεταξῆ
 (1936-1944). Τό παροσκήνιο ὅμως καί ή ήγεσία της 'Αντίστασης, που πῆφει άπό τό ένα σφάμα
 στό άλλο, καθορίζουν άλλη πορεία σέ πολιτικό πρόγραμμα. Καί οί 'Αγγλοι, κατά λογική έρμηνεία
 τῶν διακηφόντων στίς 9 'Οκτωβρίου 1944 ἐν Μοσχ Μεταξῆ Τώρτσι Σταγιν,
 [redacted] πρίχουν στίς 3 Δεκεμβρίου 1944 τό τόνκο καί τ' άερο-
 πλάνα τους, που χτυποῦν άδιέκρητα τόν ὄπλο λαό. Τό περιήημα "Δεκεμβριανῶ" -Έτσι όνομαστηκε
 τό αίματοκύλισμα της 'Αθήνας άπό τούς 'Εγγλέζους- πέρασαν. 'Ο Μίκης Θεοδώρηκς, που πολέμησε
 με τό ὄπλο σέ χέρι, σέ άδοξάφγματα, τόν καινούργιο Έκθερ, βγαίνει άπό αὐτή τήν περίοδο με
 καινούργιες, συγκλονιστικές έμπειρίες. 'Αρψότερα θά γράψει γιά τό "Δεκεμβριανῶ" τό συμφωνικό
 Έργο "Πέντε Στρατιώτες".

'Ακολουθοῦν δυό "μετῶρα" χρόνια. 'Ολοι προσπαθοῦν νά χτίσουν τή ζωή τους πάνω σέ έρει-
 πια, οί νφει νά συνεχίσουν τς σπουδές τους. 'Ο Θεοδώρηκς, που φλέγεται άπό δημιουργικά σφί-
 δια ιδρύει μαζί με τούς συμφοιτητές του Σισιλιάνο, Κουνδούδη, Χρονόπουλο καί Σέμησ τό "Σω-
 μοτετό Νέων Μουσικῶν" (1946). [redacted] 'Από τήν έποχή τοῦ 'όδου ήδη χρονολογεῖται καί ή στε-
 ψή φιλιῶ του με τόν Κατσιδούκι. Γράφει τό πρώτο του σημαντικό Έργο, τό συμφωνικό σκέρτσο "Α
 σή Γωνιά" (1945-1946), όπου γιά πρώτη φορῆ χρησιμοποιεῖ γιά ὄλικό τό έλληνικό φολκλόρ. Τό
 1946 άρχίζει νά γράφει τήν ὄδη γιά ὄρχήστρα έγχόρδων "Οιόβπους Τύρσανος", όπου συνθέτει πε-
 τυχημένα τό μονόφωνο βυαντινῶ μέλος με τήν πολυφωνική τεχνική της Δόσης. Τέλος γράφει τήν

* 'Ο πρόεδρος Ρουζβελτ διασήλωσε τήν άποτροπισμό του γι αὐτή τή μαζίκη δολοφονία κι άρνήθη
 κε νά διαφέρει πλοτα γιά τή μεταφορῆ άγγλικῶν δυνάμεων άπό τό μέτωπο Νοτίου 'Ιταλίας.

(5)

στους αγωνιστές της Αντίστασης οι δολογοί και οι συνεργάτες των δυνάμεων Κατοχής, ^{οπλίσ} ~~μετά~~ την "ἀπελευθέρωση" οι "Άγγοι δίνουν την εξουσία. Κατηγορείται για άνοητο δόγμα και δικάζεται από στρατοδικείο. Αδυνατεί όμως, γιατί ένας αξιωματικός της Κυβέρνησης Έθνικής Ενότητας, ο Ουσιώδστερος μάρτυρας κατηγορίας, ~~.....~~ ξεσκεπάζει τη συκοφαντία και πλέκει το έγκωμιο του νεορού αγωνιστή, για τη πατριωτική δράση του. ~~.....~~ Το Μάρτη του 1946, ένα δεύτερο γεγονός, τον τραβάει και πάλι από τις σπουδές και τη σύνθεση. Τραυματίζεται βαρεια σ' ένα συλλογητήριο, ~~.....~~ και μένει δύο μήνες στο νοσοκομείο.

"Υστερα από τις περιβόητες "έκλογες" και το "δημοψήφισμα" του 1946, που ξεναφρύνει στο θρόνο τον Γεώργιο Β' υπέυθυνο της δικτατορίας του Μεταξά το καθεστώς των δολοφονιών και των δηλώσεων σε βάρος των αντίστασιακών μονιμοποιείται. ~~.....~~ ²⁰ ~~.....~~ άλλος υπουργός Δημοσίας Τάξης Σπ. Θεοτόκης δηλώνει κυνικάτα: ~~.....~~ "Ολ' αυτά οφείλονται εις την μέθην της νίκης της εθνικοφρονος παρατάξεως"! Συνολικά δολοφονούνται 1.700 άμαχοι και τον 'Ιούλη του 1947 εξαπολύεται ένα τρομερό κύμα συλλήψεων. Ο εμφύλιος πόλεμος έπιβάλλεται "έκ των ένω" στον έλληνικό λαό. Δεκάδες χιλιάδες δημοκράτες στέλνονται στην έξορα κι άλλοι αναγκάζονται ν' άνεβούν στα βουνά. ~~.....~~ Με τις πρώτες φουρνιές έξοριστων είναι και ο Νίκης Θεοδώρητος. Μαζί μ' όλα την "Ελλάδα θά ζήσει ένα όραμα, που θά "τελειώσει" το 1950, χωρίς ούσιαστική κάθαρση κι αφήνοντας πάνω στη σκηνή άμετρητους νεκρούς. Αυτή η εποχή χαρίζεται ανέλιξη ~~.....~~ ^{μετά} ~~.....~~ και την καρδιά του συνθέτη. Το συντριπτικό μέρος του έργου του ~~.....~~ από δω και μπρο ~~.....~~ θά είναι ένα άντεκαρφετισμα της σίματηρης εποχής του εμφυλίου πολέμου.

Στην αρχή έξορίζεται στη Δάφνη της 'Ικαρίας. Έκευ, όσο υπάρχει μια σχετική έλευθερία, ^{στην} ~~.....~~ ^{διεργασίας} ~~.....~~ καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, που τις παρακολουθούν και οι κάτοικοι των γειτονικών χωριών, φτιόχνει μια χορωδία, γράφει μερικά άφη τα καλύτερα τραγούδια του, που ~~.....~~ ^{.....} ~~.....~~ κανείς. Τότε, άρχίζει το γράψιμο της "Πρώτης Συμφωνίας" του, άφιερωμένης, όπως θά πει άργότερα στο Παρίσι, "στον Μάχη Καρλή, ~~.....~~ άνθυπολοχαγό και στο Βασίλη Ζάννο, έπαναστάτη, θύματα του εμφυλίου πολέμου. Απ' αυτό το έργο κι έπειτα ο ήρωικός θάνατος και η ουσία φώλιασαν για καλά μέσα στη σκέψη μου".

Μετά την 'Ικαρία έξορίζεται στη Μακρόνησο. ~~.....~~ Είναι τώρα 24 χρονών και κάνει την ύποχρεωτική στρατιωτική του θητεία σε ειδικό ~~.....~~ τμήμα του στρατοπέδου, μαζί με άλλους της ηλικίας του.

~~.....~~ * Ένα ζερονήσι άπέναντι από το άκρωτήρι του Σουλίου. Σε μια έποχή που η Ευρώπη είχε άμετάκλητα καταδικάσει το Νταχάου, το "Αουσβιτς και τα Μπουχχούζεν στη Μακρόνησο τα βασανιστήρια πήραν τέτοια έκταση, που έμεινε στη νεοελληνική ιστορία σαν το "νησί της νεροπής".

6

Παρά τις ἀλληλεπληλεις ἀγγαρεύς, προσβολές καί τῶ σκληρῆ βασανιστήρια βρῖσκει τόν καιρό
 καί τῶ κουράσι νά δουλεύει. ~~Εκεί ἀποκηλίζεται,~~ ~~σε ὅλη~~
 τῆς τήν ἔνταση, ἡ ἀδύναμη τῆς του γιά δημιουργία. Ἀνάμεσα στούς ἐξέριστούς συγκαταλέγοι
 ται τῶ μεγαλύτερα ὄνματα τῆς τέχνης καί τῆς διανοήσης: Ποιητές, ζωγράφοι, ἡθοποιοί, μουσικ
 ἐπιστήμονες. Ἔτσι δέ δυσκολεύεται νά φτιάξει μιά μικρή ὀρχήστρα. Καί μιά μέρα, πού βρῖσκει
 τήν εὐκαιρία, μέ δυό-τρία βιβλία καί μερικῆς κιθάρες παίζονται σέ πρώτη ἐκτέλεση μερικῶ
 σχεδίσματα τῆς "Πρώτης Συμφωνίας".

Δέν προλαβαίνει νά ὀλοκληρώσει αὐτό τῶ ἔργο γιατί τόν μεταφέρουν στήν Ἀθήνα, στό 401
 στρατιωτικό νοσοκομετό, σχεδόν ἔτοιμόθνατο ἀπό τῶ βασανιστήρια. Τοῦ ἔχουν τσακίσει τῶ πῶ
 ὄμα, τῶ κεφάλι καί τῶ χέρια. Μετά μακριά ἀνάρρωση καί χέρη στή γερή του κρέση συνέρχεται.
 Δέν τόν ἔναστένουν στήν ἔξορι. Ἄλλωστε ὁ ἔμφυλιος πόλεμος βρῖσκαται στό τέλος του. Οἱ
 δημοκρατικῆς δυνάμεις ἠτῶνται. Ὁ φασισμός θά κυβερνήσει μέ τή μιά ἡ τήν ἄλλη μορφή τήν
 Ἑλλάδα σ' ὅλη τή μετέπειτα περίοδο, μέχρι σήμερα. ~~_____~~

Τελειώνει τή στρατιωτική του ὁητεία πρῶτα στή Μακεδονία, μετῶ στήν Κρήτη. Ἄρχίζει μιά
 πῶ δραματική ἐποχή. Οἱ φίλοι του βρῖσκονται στίς φυλακές, ἄλλοι στήν ἐμιγκράσια, κί ἄλλοι
 δέν ὑπάρχουν πιά. Αὐτοί πού ἔμεινον στήν Ἑλλάδα πρέπει νά δουλέψουν, νά δημιουργήσουν
 νά βοηθήσουν στό χτίσιμο τῆς εἰρημικῆς ζωῆς. Κί τί προῦποθεσεις; Γιά νά ζήσει ἀναγκάζεται
 νά γράφει μουσικῆς ἐκπεδύσεις στό ραδιόφωνο, γιά τίς ὅποτες ἡ ἀμοιβή, τίς πῶ πολλές φορές
 δέν ἐπάρνει τίς 100 δραχμές. Γιά νά παρακολουθεῖ τῶ μουσική ζωῆ τῆς πρωτεύουσας ~~_____~~
 γράφει μουσικοκριτικῆ σημειώματα σέ ἐφημερίδες, μέ ~~_____~~ μοναδικό κέρδος τήν πῶδκκληση γιά τῶ
 συναυλία. Θυσια δέν ἀπογοητεύεται. Ἐφεί ὅτι ὁ ὁδός πού ἔχει διαλέξει εἶναι ὀδνηρός.

Γράφει τῶ Σουῖτα γιά ὀρχήστρα "Καρναβάλι" (1953) καί τελειώνει τήν "Πρώτη Συμφωνία", πού
 παίζεται τήν ἴδια χρονιά ἀπό τήν Κρατική ὀρχήστρα Ἀθηνῶν, μέ ἀρχιμουσικό τόν Ἀντρέα
 Παρλῶ καί σημειώνει ἐπιτυχία. Ὁ ἴδιος δέν εἶναι εὐχαριστημένος. Ἐφεί συνέχεια, ἐφεί πῶ
 ἀκόμα δέν βρῖσκε τόν ὁδο ~~_____~~ αὐτό τῶ χρόνια γνωρίζει ἀπό κο
 τῶ τῶ ἔλμα τῆς μουσικῆς ζωῆς τοῦ τόπου καί μ' ὀφορμή τῶ μουσικοκριτικῆ σημειώματα, στί
 λιτεθεί χωρίς καμιά ὑποχώρηση τοῦς ὑπεθύνους. Ἐδῶ, φαίνεται μιά ἄλλη, πλοῦσια πτυχή τῶ
 ταλέντου του. Ὁ λόγος. Χειρίζεται μέ καταπληκτική ὕνεση τῶ γραφετό καί τόν προφορικό λόγο.

Τῶ 1954 φεύγει μέ ὑποτροφία τῆς Γαλλικῆς Κυβέρνησης γιά ~~_____~~ ἀνώτερες μουσικ
 σπουδές στό Παρίσι. Ἔτσι τερματίζεται ἡ περίοδος τῆς ἀναμονῆς καί ~~_____~~ ἀρχί
 ζει μιά ἄλλη, γεμιστή ἀλληλοδιαδεχόμενα γεγονότα, ἔντονες σπουδές, ~~_____~~ καινούργια πρόσωπα, κα
 τασθεῖς, ἰδέες, ~~_____~~ δημιουργική δουλειά καί παγκόσμια ἀναγνώριση. Στό γνωστό Κ
 σερβατουέρ τῆς ὀδοῦ Μαρτίνης ἔχει καθηγητές τοῦς OLIVIER MESSIAEN καί EUGENE BIGOT. Γρήγο
 ρα γίνεται γνωστός στοῦς μουσικούς κύκλους. ~~_____~~ Τελειώνει τόν "Οἱ
 ὀκτώ ὀρανοῦ" καί γράφει τῶ Σουῖτα ἀρ. 1 γιά πιάνο καί ὀρχήστρα (1955). Τόν ἐπόμενο χρό
 νο γράφει τῶ Σουῖτα ἀρ. 2 γιά ὀρχήστρα, ~~_____~~
~~_____~~ τῶ Σουῖτα ἀρ. 3 ἀφιερωμένη στή ~~_____~~ πῶν

17
 _____, τους "Πέντε στρατιώτες" και τη "Σουίτα όριό.4 για όρχη-
 στρα, βαρβιτονο και άντρηκή χορωδία. Μετατρέπει τη σουίτα "Καρναβάλι" στο χοροδράμα "LE FEU
 AUX POUDBRES". Τό 1957 ή Σουίτα όρ. I και 2 παίζονται στην Άθήνα και ή πρώτη βραβεύεται στο
 Θεατιβάλ Νάχα. Άλγο μετά βραβεύεται και στο Λονδίνο. Τό 1959 παίρνει τό βραβεύτο Κόβλετ άν
 ό καλύτερος Εύρωπαϊός συνθέτης της χρονιάς. Άνεβαίνουν μπαλέττα του με τη Λουντεμίλλα Τσε-
 ρίνα, για την όποια ^{αρχή της και} ~~γράφει~~ μουσική σε ταινίες, όπου πρωταγωνιστή ^{είναι} ("Όχθα Γόμου", "Έρα-
 στές του Τερβελ"). Τόν Όκτώβριο του 1959 άνεβαίνει τό μπαλέττο του "Άντιγόνη" στο Γκάβεν
 Γκάρντεν του Λονδίνου. Παράλληλα μ' όλ' αυτά επιδιώκει νά κρατήσει μία στενή έπαφή με την
 Έλλάδα και τό μουσικό της πρόβλημα. Στέλνει άπό τό Παρίσι κατά καιρούς όρισμένα όκλι-
 μια για τό πρόβλημα της σύγχρονης μουσικής, για τό πρόβλημα της μουσικής στην άρχαία τρα-
 γωδία κ. ά., που δημοσιεύονται στο έγκυρότερα περιοδικά τέχνης της Άθήνας και Θεσσαλονίκης

(Ά' Επίθεώρηση Τέχνης, (Κριτική)).

Έτο διίσταμα αυτό, μέχρι τό 1960 τό οικονομικό του Έχουν κάπως βελτιωθεί. Δέν είναι

ή ή μόνος του. Άλγο πριν φύγει άπό την Άθήνα, τό 1954, Έχει παντρευτεί τη γιατρό μικροβιο-
 λόγο Κυριά Άλτινόγλου, που του Έχει σταθετή μοναδική σύντροφος ^{και του δουλεύει} στην ^{κατασκευή} ~~κατασκευή~~ των σπουδών,
 των κινδύνων, της έξορσας.

Τό 1958, στο Παρίσι γεννιέται ή Καργαρίτα, τό πρώτο τους παιδί. 'Η
 διεθνής άναγνώριση, που κάθε χρόνο πολλαπλασιάζεται, δέν Έχει και άνόλογο άντίκτυπο στο ο-
 κονομικό του συνόλετο. Δέν άντιμετωπίζει πιά πρόβλημα επιβίωσης, άλλό _____
 _____ δέν Έχει την Ένεση εκείνη, που ^{θα τό έπίπριψη} _____
 _____ νά δημιουργήσει άπερσασσος, χωρίς κανένα συμβιβασμό, τό Έργο
 με τό όποιο θα δειξει τά όρια του ταλέντου του.

Άυτή με δυό λόγια είναι ή προϊστορία της έπιτυχίας του "Έπιταφίου".

Ήπως αυτός-ό οικονομικός-ήταν Ένας άπό τους λόγους, που άνόγκασαν τό Θεοδωράκη νά έγκα-
 τελεύσει τό Παρίσι και νά γυρίσει μ' Ένα καινούργιο "πρόσωπο" στην πατρίδα του; Άρκετοί

στην άρχή έδωσαν αυτό την άπάντη έπιμνηστα. (Γύρω στο 1965 ό Ένας στους δυό όθκους που κου-
 λιόταν στην Έλλάδα ήταν όθκος του Θεοδωράκη). Τά Έδια του τά κείμενα και τό μέχρι τότε
 μουσικό του Έργο δέν άφήνουν κανένα κενό στο άπίμαχο αυτό ση-

[Faint, illegible text covering the page, possibly bleed-through from the reverse side]

18

[redacted] μετο. Αναπολώντας το παιδί δέν του λέει σε μια συνέντευξή του: "Πέρασα όλη τη νεότητά, όλη την έφηβία μου άνεμεθα σε φίλους κι όσο θυμάμαι δε βρισκόμ ούτε μια μέρα-ή καλύτερα ένα σουρούπο-όχιως τραγουδι. Στην Πέτρα, στην Τρίπολη, στο νησί, παντού όπου ζήσασα αυτό το χρόνο, τραγουδούσαμε, στην αρχή καντάδες, γερμανικά κι έλαφρα τραγούδια κι άργότερα λαϊκά και ρεμπέτικα.* Στην Τρίπολη είχαμε σχηματίσει μια έκκλησιαστική χορωδία, στην Άγι Βαρβάρα. Όμως, η μεγάλη Βδομάδα ήταν για μένα, με κέρνα το "Άλιον Έτσι" και "Αί Γενναί Πύσαι", δηλαδή μουσικό βήγιο. Έτσι, όλη η πρώτη μουσική μου δέν ήταν παρά τέττα τραγούδια, φτιαγμένα στην αρχή για τη μητέρα μου, που τραγουδούσε ύπεροχα Κικρασιάτικες μελωδίες. Κι άργότερα για τους φίλους μου....** Η έπαφή μου ύστερα με το "Άδελτο" δ'αθηνών μου προκάλεσε ένα τεράστιο σκ, γιατί έκεί μέσα έπρεπε να μάθω να λήτρωω τη γερμανική μουσική. Έτσι, πάλαιψα 10 χρόνια από το 1945 ως το 1955, για να ξαναβρω με την "Πρώτη Σούτα" μου την έλληνικότητά μου. Όμως, πέντοτε, παράλληλα με την συμφωνική μου έργασσα έξυκολούω να γράφω τραγούδια, κυρίως για τους φίλους και τις συντροφικές μου, χωρίς να σκεπτώ να τα προβάλω δημόσια, όχι [redacted] φυσικά γιατί το θεωρούσα σέν κατώτερο είδος τέχνης, μη γιατί ήμου βββαίω ότι αττού του είδους η λαϊκή μουσική ήταν "ξεπερασμένη" από το λαό μας, που προτιμούσε να τραγουδή το διάφορα "σουξέ" της έλαφρης μουσικής. Θυμάμαι, είχα προτείνει στον Χατζιδάκι το 1953, να βγάζουμε μαζί μια συλλογή με τις μελωδίες μας για το σχολείο, για το παιδί. Έκεί μέσα βρισκότανε και "Το φεγγαράκι".** Όμως δέν προχωρήσαμε γιατί' μς έλειπε ο ένθουσιασμός. Λέγαμε δπλώς "κρφπει" να τα φτιάξουμε, όχως να πιστέψουμε, ότι δα είχαμ οποιαδήποτε δπήχηση. Άργότερα, ο Κένος Χατζιδάκις δδηγήθηκε στο όρδο αυτό σχεδόν-δδλεγα-συμπτωματικά με το "Γαροφάλο" του. Κανείς μας όμως δέν μπορούσε να φανταστεί την καταπληκτική δπήχηση που δα είχαμ οι δπλές αυτές μελωδίες στο λαό μας... Η ("Ταχυόρμος", Ιούλιος 1960).

* Την τέλη της ρεμπέτικης δόδου, όταν ήμ. Γιατί το λαϊκό τραγούδι άφησάμ από την τών αναγκών να δέντ άρτάρω για κάτω.

** Τίτλοι δύο τραγουδιών, αυτά του Χατζιδάκι, που έγινάν [redacted] λαϊκά βιτυκίες.

19

"Ομως αυτό είναι μία ^{επί} κρίση του συνθέτη, πρόσφατη, σέβει εποχή, που έφερε να' δικαιολογηθεί για τη στροφή Ι80 μοιρών, που επικρατεί. ^{Ας δούμε τις υποστηρίξεις} Ας δούμε τις ^{υποστηρίξεις} από άνωπιο χρόνο, το 1952. ^{Υπάρχει η γνήσια λέξη της μουσικής} Σε τρία άρθρα του στο περιοδικό "Σημερινή Έποχή", ^{ή μουσική ήγασα της} ή μουσική ήγασα της Έλ- λάδας δεν πέτυχε στον κύριο ιστορικό της ρόλο να τραγουδήσει με την καρδιά και τον παλμό του ελληνικού λαού. Όσοι συνθέτες έγραψαν τραγούδια άπλευσαν να ρθούν σε έπαφή με το κοινό. Επομένως σ'ήμερα στην Ελλάδα είναι άναγκατος ο μηχανισμός δημιουργίας δημοτικής, λαϊκής μουσικής". 2) Μία συγκριτική μελέτη του ~~.....~~

~~.....~~ τραγουδιού των βαλκανικών λαών μας δείχνει, ότι η καταγωγή τους υπήρξε κοινή. ^{Γόδες κλίμακες, ίδιοι ρυθμοί, ίδιες πιάσεις, προπαντός όμως ίδιο μουσικό κλίμα.} Γόδες κλίμακες, ίδιοι ρυθμοί, ίδιες πιάσεις, προπαντός όμως ίδιο μουσικό κλίμα. Το ελληνικό δημοτικό τραγούδι, που διαμορφώθηκε στην περίοδο της Τουρκικής κατοχής (1453-1821) ^{δείχτηκε στην εισαγωγή του ανασταλτικού χρωματισμού.} δείχτηκε στην εισαγωγή του ανασταλτικού χρωματισμού. Τα περιεχόμενα ~~.....~~ του είναι ή άγάπη, ή κάθε φορά κοινωνική ζωή, ή άγώνας για τη ^{λευτεριά.}λευτεριά. Έκευνη την περίοδο το τραγούδι ήταν συστατικό ~~.....~~ μέρος στην τέλεση των λαϊκών έθιμων. 3) Με την έθνική άπελευθέρωση της χώρας το δημοτικό τραγούδι περνάει σταδιακά στην ίερή παρθοση. Αρχίζει έμπορική κίνηση, δημιουργούνται ^{ταβερνα κέντρα,} κέντρα, που ο πληθυσμός, τους ~~.....~~ άπ' τ'ό μέσα του Ι9ου αιώνα τραγουδά με ιταλικό τρόπο. Οι συνθέτες της εποχής ^{γράφουν τις περίφημες καντάδες, *} γράφουν τις περίφημες καντάδες, * ^{από τ'ό μόνο ελληνικό πνεύμα} από τ'ό μόνο ελληνικό πνεύμα τους. ^{Η καντάδα άναμφισβήτητα δεικνύει μουσικά πολλές γενιές νέων με τη ρομαντική ρηχοτητα, τη μελωδική της χυδαίωση, τη νοσηρότητα της.} Η καντάδα άναμφισβήτητα ~~.....~~ με τη ρομαντική ρηχοτητα, τη μελωδική της χυδαίωση, τη νοσηρότητα της. ^{Έφερε όμως ένα θρησκευτικό θετικό στοιχείο:} Έφερε όμως ένα θρησκευτικό θετικό στοιχείο: ~~.....~~ Το άρμονικό τραγούδι, δηλαδή την τεραφανία, που έλειπε τελείως από το μονόφωνο δημοτικό τραγούδι.

4) Με το τόν ^{Α Παγκόσμιο πόλεμο πλημμύρισε και η} Παγκόσμιο πόλεμο πλημμύρισε και η ^{Έλλάδα, όπως όλος ο κόσμος, από το ταγκό.} Έλλάδα, όπως όλος ο κόσμος, από το ταγκό. ^{Έβλαψε κι αυτό, γιατί όπως ο κόσμος έπαιξε λογής άπομιμήσεις, η} Έβλαψε κι αυτό, γιατί όπως ο κόσμος ~~.....~~ έπαιξε λογής άπομιμήσεις, η ^{έλληνικά ταγκό ήταν ρηχό, στεγρό, φεγυτικό, μ' ένα λόγο έχθρικά προς την} έλληνικά ταγκό ήταν ρηχό, στεγρό, φεγυτικό, μ' ένα λόγο έχθρικά προς την ^{Ίδια την Ίδια του ταγκό,} Ίδια την Ίδια του ταγκό, ~~.....~~ σόν είδος λαϊκό που υπήρξε στη χώρα του. 5) Όσο η ζωή στα άστικά κέντρα άνεξαρτοποιείται από την ύπαιθρο και τις παραδεδες της, τόσο πλατύνει το κενό που ^{δημιουργείται στο νεοέλληνα} δημιουργείται στο νεοέλληνα ~~.....~~ καθώς προσπαθεί να έκρβσει το συναίσθημά του με ρυθμούς που εισάγονται άπ' έξω. Αυτό άκριβως το κενό έρχεται να το συμπληρώσει το καινούργιο λαϊκό/τραγούδι, το έπικνομαζόμενο "ρεμπέτικο". Το τραγούδι αυτό εκκίνησε άπ' τ'ό κατώτατα καινωικά στρώματα, τους τεκέδες, τα λιμάνια και τις σθουκίες με τις ξόλινες μπαρέτες. ^{Άνδρικοί άπόκληροι, άνετροπάλιοι ναυγοί της βιοπάλης,} Άνδρικοί άπόκληροι, άνετροπάλιοι ναυγοί της βιοπάλης, τραγουδούσαν με τους δικούς τους τόνους τόν πεσιμισμό ~~.....~~ και το ψυχικό τους κουρλιασμά. ^{Άπό την εποχή της μουσικής} Άπό την εποχή της μουσικής ~~.....~~ στην πρώτη του ^{περίοδο το} περίοδο το ~~.....~~ "ρεμπέτικο" μ'ς έδωσε μερικά άρρεστουρηματικές μελωδέες. Αυτό στέθηκε άφορμή να εξαπλωθεί, να καταχτηθεί τις λαϊκές μόδες, ~~.....~~ ένα σχετικό σύντομο χρονικό διάστημα, όπου με το τέλος του και το παιητικό του περιεχόμενο ~~.....~~ χει άλλζει ~~.....~~ έκφραση ~~.....~~ τόν έρωτα, τ'ό βάσανα του φτωχόκοσμου, την άγάπη άνάμεσα σε γιό και μάνα, τόν ίπποτισμό των άνθρώπων του λαού κλπ. Χωνεύοντας όλες τις ζενικές επιδράσεις

* Πρόκειται για τη βενετική caftada.

που αναφέραμε πιάτων εμφανίζεται [redacted] τώρα με καινοβργια έντελως μορφή. Αντικαθρεφ
ζει την Ήλια την ελληνική ζωή, έχει άληθεια και ζωντανία. Οι έκφρασεις [redacted] "άρκας" υπο
χωρούνε. [redacted] Σ' αυτή του την πορεία γίνεται έκφραστής μιας συντριπτικής πλειοψηφίας Έλληνα
και σε ταγκό και πιά πολλοί οι σύγχρονοι μοντέρνοι ρυθμοί μένουν για να έκφραζούν μια με
ψηλα μέρος των [redacted] από την πόλη.

5 - [redacted] Στο έργο του αυτό στη "Σημερινή Έποχή" ο Θεοδώρης, από [redacted] ημερίδα, ένα ημε
[redacted] μουσικολογική στοιχείω, που καθιστούν το
έλληνικό λαϊκό τραγούδι ένα ν ε ο ε ι ο ς, καταλήγει: Το λαϊκό τραγούδι όχι μόνο μς
διδάσκει πώς ν' όφραϊώνουμε δημιουργικά κι όχι μαθηματικά [redacted] παρδούση άλλωζ προσφέροντά
μας νέους τόπους μελωδικής [redacted] έκφρασης, σε συντελεί, [redacted] στη δημιουργία γνήσιας λαϊκή
και πραγματική Έλληνικής Μουσικής Σχολής.

"Έτσι, βλέπε ο συνθέτης από πάντα το πρόβλημα: Το τραγούδι σόν ύψιστη μορφή τέχνης και
το [redacted] τραγούδι που [redacted] έγραφαν στην Έλλάδα διάφοροι [redacted] άδραφτοι,
ταπεινής καταγωγής οι, περσότεροι, συνθέτες σόν ένα είδος που έπλετα συνέχιζε τις παραδός
της βυζαντινής μουσικής και του δημοτικού τραγουδιού. [redacted] Ένα τραγούδι άφογο, σύγχρονο, ΙΟ
έλληικό. [redacted] όμως ήταν ένας μορφημένος συνθέτης, που φιλοδοξούσε γά γράψει [redacted] μο
σική, [redacted] κέσα του [redacted] έκρυβε [redacted] όρση του κέσμου τέ
τια, που [redacted] σε μέγδα-και σε χρονική διάρκεια-έργα σε μπορούσε γά, άποδογεί. Τι αυτό για
μιά μεγάλη περίοδο χρησιμοποίησε το φολκλόρ [redacted] μονάχο σόν έλιθο για το συ
φωνικό έργο του. Αυτό, όπως είδαμε κιάλας, κάνει στο σκέρτσο "Άση Γωνιά" και στο "Ολόκοπο
Τύρανο". Στη Φούστα για όρχηστρα "Κερναβάλη" συναντίμε πάλι το [redacted] λαϊκό μοτίβο άλλοτε

[redacted] Ε'λε όδερη μελωδική άνάπτυξη κι άλλοτε σ' άλλη ύπόμνηση του ρυθμού του ή του "χρώμα
τός" του. Το ίδιο γίνεται και στις δυό Σονατίνες, [redacted] με γράφτηκε το 1945 και ή έλλη το
1958]. Άλλά και στα έργα του της τελευταίας [redacted] πριόδου, που είναι το πιά [redacted] προωθημένα
άπό την άποψη των έκφραστικών μέσων βλέπουμε την Ήλια έμονή στη χρησιμοποίηση στοιχείων
της ελληνικής μουσικής παρδούσης. [redacted] Σουτίτες [redacted] 1955, 1956], το μπαλλέτο "Άντιγόνη" κ. έ

Παρόλλα, όσο βρίσκεται στο Παρίσι μπλέκεται στοθε μοντέρνους μουσικούς κύκλους, παρακο
λούθετ το καινοβργια ρεθματα, τα άμειτρητα πειράματα για μια [redacted] μουσική. Ένας από τους πι
στενοούς του φίλος είναι ο Γιάνης Ξενόκης* που ήδη έχει άρχισει να [redacted] το μουσικό Παρί
σι με τη μαθηματική μουσική του. Ο Θεοδώρης προβληματίζεται, άγωνιά για το μέλλον της
μουσικής, για το μέλλον το δικό του σε δημιουργού. [redacted]

* Γιάνης Ξενόκης: Παγκόσμιο γνωστό συνθέτης "μαθηματικής μουσικής". Έχει σπουδάσει έπίσημα
μαθηματικά, άρχιτεκτονική (μάθητής του LE CORBUSIER). [redacted] Στην περίοδο του έμφυλλου πολέμου
καταδικάστηκε σε θάνατο και έφ' όρου ζωής σόν μπορεί να γυρίσει στην Έλλάδα. Έχει άπειρε
ένεργό μέρος στην "Αντίσταση και στα "Δεκεμβριανά" ήολέ [redacted] εναντίον της άγγλικής έπι
βολής. Σε μία μέχη τραυματίστηκε σοβαρά στο πρόσωπο.

Δεχτείται το Έθνος με τον Βασιλιά

Οι Έλληνες είναι κατ'έξοχήν μουσικός λαός. ~~Δεν θέλει να ακολουθήσει το δρόμο των άλλων, των~~
των συνδέτων. Δηλώνει: ~~.....~~. "Πού είναι έδονατο να

ακολουθήσω κατ'γράμμα όποιοδήποτε από τα κυριαρχούντα στη Δύση αισθητικοτεχνικά μουσικά
ρεθίσματα, με τα όποια ή ελληνική εδαισθησία μου αισθάνεται περισσότερο από περιορισμένη: προ
δομένη. Έπομένως δοκιμάζω πάνω στον ίδιο τον έαυτό μου ό,τι υπάρχει, κάτι που δεν μπορεί
να έκφραστεί άποκλειστικά και μόνο με το έπικρατούν μουσικό λεξιλόγιο". ~~.....~~

~~.....~~ "Άλλωστε πιστεύει πώς οι Έλληνες δεν μπορούν να θεωρηθούν ευτικοευρωπαϊκοί. Ζηλεύ-
ει τους Ίσπανούς συνθέτες για την ιδιομορφία τους. Θαυμάζει τον Μπέλα Μπάρτοκ, που "στην
καρδιά της Εδράτης, σκίζει πάνω στη μουσική γλώσσα των χωρικών. Πώς, λοιπόν, έμετς οι μοναδι-
κοί, οι κατ'έξοχήν ιδιοδρυμοί, είναι δυνατό να έχουμε τα ίδια ψυχικά-συναίσθηματικά άποψι-
ματα και ~~.....~~ τους ίδιους τρόπους για να τα δευτυπώσουμε με τον γνήσιο Γάλλο, γνήσιο
Γερμανό, "Βάβετο κλπ." (Από τη συνέντευξη στον "Ταχυδρόμο", "Τοβίλη 1960").

Τελικά διαπιστώνει με άγνωση, πώς ούτε αυτός ο δρόμος, μήτε μουσικής βασισμένης δημιουργικά

στο φόρη, τον φέρνει σ'έκταξη με το μεγάλο κοινό. Αυτό είναι το ύψ'αριθ. Ένα "αίτημα", που
από ιδιοσυγκρασία, βάζει στον έαυτό του. Νιώθει άχρηστος αν δεν μπορεί να έπικοινωνήσει
καλλιτεχνικά με όλους: με τους άδερφους, με τους εργάτες, με τους χωριάτες, άκριβως μ'αυτό
το λαό, που τον έμπνεει. Παράλληλα δε θέλει να άλλοιωσει την ποιότητα της τέχνης του.

Σε σημείο

~~.....~~ το παραλήρημα που ξεσηκώνει ο "Επιτάφιος" και τα άλλα τραγούδια του, ~~.....~~
στα χέρια του το "κλειδί". Η πόρτα έχει άνοξει, τίποτα δεν τον χωρίζει μ'αυτό,
το άμέτρητο πλήθος. Από δω και μπρός-όπως είπε στην αίθουσα "Ελευθερίου Βενιζέλου"-θέλει
κι αυτός να δημιουργήσει πρώτη ύλη, τραγούδι. Κι αν αυτή ή άπείριτη, τόσο περιεκτική μορφή
τέχνης δεν άρκει για να πετ' όλα, όσα θέλει, δε βιάζεται. ~~.....~~

~~.....~~ Είναι σίγουρος, πώς αν προχωρήσουν μαζί, ~~.....~~
~~.....~~ την ίδια προσεκτικότητα και για συνδέτω-
τες μουσικές φόρμες. "Έτσι και έγινε. Προχώρησαν-συνδέθηκε και λαός-εκπλήσσοντας ο ένας τον
άλλον. Και κέντρο, που ~~.....~~ έδειξε ανεξάντηλη άντοχη για "παραπέρα" ήταν ο λαός. Κάθε φορά
που ύποψιάστηκε, πώς ο συνθέτης δεν θ'άντα αποκρινόταν και πάλι στις άπειτήσεις του, για πίο
άνεβασμένη δημιουργία, τον άπειλησε με λησμοσύνη."

Στη στροφή του Θεοδώρητη προς το λαϊκό τραγούδι δεν ύπαρχ' τίποτα "ελληνικό" και "τυχαίο"
Κή έφροντας ο συνθέτης από το πριν το άποτέλεσμα προτίμησε να δώσει στην παρουσίαση του
"Επιτάφιου" το χαρακτήρα ενός άνώδυνου περιβάτος. Τελικά όμως ή άποδοχή ~~.....~~ χαρακτη-
ρα φριδάμβου ο Θεοδώρητης ~~.....~~ δεχτεί ένα μοναδικό μέθομα, που δεν ~~.....~~ λείπει ποτέ. Πώς, όταν
έκινως να βοηθήσεις με το ταλέντο σου ένα λαό να άνέβει πολιτιστικά, από κεί που τον έχουν
καθηλώσει, δεν σου επιτρέπεται να 'σαι σίγουρος μόνο για το ταλέντο σου. Πρέπει να 'σαι το
διο σίγουρος και για την άπληξη που δε έχει στο λαό. Αν δεν πιστεύεις στο δεύτερο, είναι

σά νά μήν πιστεύεις στό πρώτο.

Όλα αὐτά τά χρόνια τῶν σπουδῶν ^{τῶν ἐναλλακτικῶν} καί τῶν κοινωνικῶν ἀγώνων, πέντ' ἔχουν ῥοκνηρώσει σάν ἕνερπο καί σάν καλλιτέχνη, ^{ἔχουν} νά θεωρηθοῦν σάν κομιστέρησι;

Ὅσοι καί νάχη σ' ἡμεῖς ^{τῶν ἐναλλακτικῶν} τήν κατάλληλη ἔρα, οὔτε πιδ νωρίς, οὔτε πιδ ἄργα. ^{ἔχουν} ἀκριβῶς, τῶν ἐλλληνικό λαϊκό τραγοῦδι ^{ἔχουν} κλεῖσει τήν κύκλο του:

^{ἔχουν} πιδ καλές περιπτώσεις ἐπιναλαμβάνεται καί στό μοτίβο του καί στό περιεχόμενο τῶν στίχων του. Ἀπό τήν Ἑλλη μεριά γίνεται ἀντικείμενο "δογμασμοῦ" τῆς ἀριστοκρατίας καί τῶν ξένων τουριστῶν, πού προσποθοῦν μέσω αὐτοῦ νά ^{ἔχουν} ἐξωτερικό συμπεριφορές γιά τήν Ἑλλάδα. Οἱ φτωχικές, μικρές ἀθέουσες, ὅπου ἔδωσαν, ἔχουν ὁδῶσι τή ὁδόν τους στό δόλοφατα, πανάκριβα κέντρα. Ἐκίνησε σάν γέννημα μιᾶς διεφθαρμένης κατάστασης στό κομμάτι στραμάτα, βρήκε τοῦς σωστός στόχους του καί τήν τέλεια μορφή του στό στίγμα ἐνός ὀλοκληροῦ λαοῦ καί τώρα ἔχει ἀρχίσει νά ξαναδιαφθερίζεται ἀπό τῶ "ψηλά" κοινωνικά στρώματα, πού βρήκαν σ' αὐτό ἕνα καινοβργιο παιγνίδι νά ξεγελοῦν τήν ἄνιά τους. * ^{ἔχουν} ἰσοπεδωτικῶς-ἀμερικανικός τρόπος ^{ἔχουν} ψυχαγωγίας ἀπομένει σέ μὴν "ἄλοση". Ὁ τόπος ἔρχεται τώρα ἀκριβῶς γιά ἕνα καινοβργιο πολιτιστικό ὄπλο. Γιά ^{ἔχουν} λαοῦς, σάν τόν ἐλλληνικό, πού ἡ ἰδιοτυπία τους διατηρήθηκε ^{ἔχουν} μέσα ἀπό χιλιεῖδες χρόνια καί πολλές ἐπιποροές ^{ἔχουν} τέτσια ^{ἔχουν} ἀνεπιτητο. Ἀκριβῶς ^{ἔχουν} αὐτά ^{ἔχουν} κέρδισαν τή μάχη τῆς ^{ἔχουν} ἐθνικῆς συνέχειας. ^{ἔχουν} Ὁ θεοδώρητος τῶ ἔχει καλῶ αὐτό. Αὐτῆ τήν ἀνάγκη ^{ἔχουν} ἔρχεται νά ὑπηρετήσει. Αὐτά ^{ἔχουν} ἰδολογική ἀσφάλεια του.

* Ἡ ἑκοβαετία 1932-1952 ἦν ἡ "κλασική" περίοδος τῶ λαϊκοῦ τραγοῦδι.

2

Faint, illegible handwriting covering the top half of the page.

Faint, illegible handwriting covering the bottom half of the page.

Faint, illegible handwriting at the bottom of the page, possibly a signature or date.

3 ΣΤΗ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ (ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ)

Οι δύο άντρες άφησαν τ' αυτόκίνητο πίσω από μιά μάντρα και πήραν ν' άνηφορίζουν τό στενό, κεντρικό όδείο της συνοικίας. Τών Ξνα τών έβρουμε κιόλας. Είνας ό Μίκης Θεοδωράκης. 'Ο άλλος -ένος συνομηλικός του μελαχρινός, λίγο φαλακρός, με "γραμμένο" μουστάκι και κόπως άριστοκορτι- κή, θωριά- είναι ό ποιητής Τάσος Λεβεδίτης.

"Έχει περάσει μισός χρόνος από τή βραδιά, που 'γινε ή έκδήλωση στη αίθουσα "Ελευθερίου Βενιζέλου". Πρόβες, ήχογραφήσεις, ταξίδια, επαφές μ' ένα σωρό πρόσωπα, όλ' αυτά έβλου γερά νεύ- ρα και έξαντλητική δουλειά. 'Ο Μίκης είσάθεται έναν κλοιό, που όσο πάει σφιγγει γύρω του. Κάθε λίγες μέρες ξεκλίνει λίγην ώρα. Τυρλίζει τς γειτονίες της 'Αθήνας και του Πειραιά. Ερ- σκει ένα ήσυχο μέρος, χάνεται στις σκέψεις του. Συχνά παίρνει και κανένα φίλο μαζί του, πιάνουν τήν κουβέντα. Θυμούνται παλιότερες εποχές, ό κλοιός άρχίζει και χαλαρών νει, όπως όταν ρίξεις μιά πέτρα στο νερό: οι κύκλοι άπομακρύνονται, αφήνουν και τό μυαλό ξανάνα ήρεμο άντίκρι στé πρόσωπα. "Όπως άπόψε. Τουτό τό Σαββατόβραδο σε ποι- ζει σε φίνο κρασί. "Η έννοιη έχει μπετ ψιά καλά.

Οι δύο άντρες συνεχίζουν ν' άνηφορίζουν. Τό σκητικό γύρω τους είναι πάντα τό ίδιο. 'Ισως, χαμηλά σπίτια. Θυμίζουν νησιώτικους φουνοικισμούς: τό ένα σπίτι προσπαθεί να καλύ- φει τό άλλο, λς κι από μέρα σε ξανάρθουν κάποιοι κουρασάοι από τό πλάγος. Μιά τερέστια τα- μπέλα κρέμεται, όπου κι άγκοιτόξεις: Φτώχεια. Σπίτια, όδοι, άνδρωποι τό φωνάζουν βουβή. ΦΤΩΧΕΙΑ. Από τή δεξιά μεριά έρχεται μιά παράξενη μυρουδιά. Τό λιπώματα. Ένα μεγάλο βιομηχανικό συγκρότημα. Παράγει τζάμια, κρυστάλλα, μπουκάλια, τσιμέντο. Τό παπούτσια σου άρχί- ζουν να θομπώνουν. Αν ό όδος σου είναι προς τό κατ' άνω κωδών μέσα σε μιά ύσηρη σκόνη. "Απ' τ' άριστερό, χαμηλά, είναι μιά μικρή προβλήτα. Κερικά βαπόρια, ξένα. Ρουσικά, γερμανικά, άλλανδέ- ζικα. Θά φορτώσουν... Τό λιπώματα. "Η Δραπετσώνα. Τούτες οι συνοικίες, τόσο κοντά, στο λι- μένι του Πειραιά, τόσο κοντά στην 'Αθήνα, με μπάνοντας στην επικράτεια τους λς και περνός τό σύνορο ένός άλλου κόσμου. Είσαι ένας τουρίστας σε μιά ξένη χώρα. "Η 'Αθήνα κι ό Πειραιάς είναι ξεχασμένη ιστορία....

Οι κάτοικοι εδώ μιλάνε τήν ίδια γλώσσα με σένα. Είναι φτωχοί, με δε σου θυμίζουν τους κου- ρελήδες της Αύλης των θαυμάτων. Όταν τό κρωινό λεωφορετό του καταβάζει στην 'Ακτι Τζελεπή, τους καταπίνει κι αυτούς ό Πειραιάς-τό λιμάνι, οι πόρτες των εργοστασίων, των μαγαζιών, οι μοντέρνες πολυκατοικίες με τό έκαστονόδες γραφεία. Τους σκορπίζει σε χιλίες, κατευθύνσεις τό σιδερένιο ποτάμι, ό "ήλεκτρικός" και τους ξανομοζει τό βράδι. Μήχοι είναι όμοιοι μ' άλλους τους άλλους. Οι Έλληνες είναι ένιατος λαός κι ός λένε όζει έβλου οι έθολόγοι. Οι άγρότες, οι φαρδός, οι έργάτες, οι κάτοικοι των συνοικιών. Είναι όλοι τους φτωχοί. Κι οι φτωχοί είναι ίσοι. Οι κάτοικοι της Δραπετσώνας όμως έχουν ένα ξεχω- ριστό "προνόμιο". Τούτες τς μέρες τους γαρεμίζουν τό σπίτι....

Σε μιά μεριά της συνοικίας είναι στοιβαγμένα τό παραπήματα. Ανδρώπινα κλουβιά από λα-

μαρτίνα, τ'όλα, πιεδοχαρτο. Κάποιο έργοστάσιο θέλει νά έπεκταθε, κάποιος οίκοπεδοφάγος νά άφραλη
 θετ, ^{φίφτανι βράντι} "όσ ός χτίσουμε ώρατα σπτία. Κό πρώτα νά γκρεμίσουμε
 αυτό. Μέχρι τότε πάρτε αυτό τό λίγο λεφτό, τόσο έκτεμησαν τήν άξια τους οι ~~.....~~ είδικός"
 ...Καί ποϋ όδ πάμε, κάρτε ύπουργέ; Πού όδ πάγε; όδ δοϋμε! "Ας άρχίσει τό γκρέμιμα! ". Οί κουρ-
 σόροι ήσαν! ~~.....~~

Ο Μίλητος σκεφτεται όλ' αυτό και άνηφορίζε. Κοιτάζει τό μακροστενο, φηλά τοΰχο ποϋ χάνεται
 πρός τό πάνω... Τοϋτο τό έργοστάσιο βγάξει τόσο τσιμέντο, ποϋ όδ χτιζόντουσαν σι' άλλθεια
 ώρατα σπτία. Στο ίδιο άκρίβως μέρος. Όμως τό πλοΰτα περιμένουν νά φορτώσουγ. Ροδίσικα, γεμμα-
 νικά, άλλανόζικα. Τό τσιμέντο φεύγει γι άλλου.

"Ένα άπό τά τό πρώτα τραγούδια τοϋ Μίλη, ποϋ κυκλοφόρησαν σέ όλοκο μετά τόν "Επιτάφιο"
 είναι καί ή "Δραπέτσάνα". Τοϋς στίχους τοϋς έχει γράψει ό Τόσος Λειβαδίτης. "Ένα τραγούδι
 γι αυτός τοϋς ταπεινός* άνθρώπους, ποϋ άναγκάζονται και έγκατάλειπον τόν τόπο, ποϋ γεννή-
 θηκαν καί μεγάλωσαν. Πού τοϋς ξερίζωσαν οι ~~.....~~ "είδικός". Σ' ορεισμός. "Ένα πρωί, ^{βρίνονταί τ}
 ένα ~~.....~~ μικρό ~~.....~~ χαρτί ^{λέει και πορτί} ~~.....~~ τ'οφραγίδες: Κυβερνητική άπόφαση."

Μ'άϊμα χτισμένο κάθε ~~.....~~ πέτρα καί κημηός,
 κάθε καρφή του πέτρα καί λυγμός.
 Μό όταν χυρίζαμε τό βράδι άπό τή δουλειά
 έγώ καί κείνη ύνετρα, φιλιό.
 Τό'δερνε ό άγέρας κι ή βροχή,
 μά ήταν λιμνί κι άγκαλιά καί γλυκοσπαντοχή,
 άχ, τό σπιτάκι μας κι αυτό είχε ψυχή.
 Πέρξτε στεφάνι μας, πέρ'τό γερώνι μας,
 στη Δραπέτσάνα πιά δέν έχουμε ζωή,
 κρέμα τό χέρι μου καί πάμε άστέρι μου,
 έμετε όδ ζήσουμε κι άς εΰμαστε φτωχοί.....

Μόλις κυκλοφόρησε ή "Δραπέτσάνα" έγινε άμέσως σύμβολο όλων έκείνων ποϋ ζούν στίς ~~.....~~
~~.....~~ γεγειονίς της 'Αθήνας, της Θεσσαλονίκης καί τών άλλων πόλεων. Ήγινε ή φωνή αυτών τών
 "φτωχών άγιων", ποϋ περιμένουν καρτερικά με άλλαγή στό ριζικό τους. Καθώς όμως οι ήχοι τοϋ
 μπουζουκιού κομματιάζουν τήν ήρεμη μέσα στην ταβέρνα καί καθός ό έργάτης σηκώνεται νά χο-
 ρέψει τό ζεϊμπέκικο, βγάξει μαζί με τόν τραγουδιστή μακροβουρτη, παραπονεμένη κραυγή. "Η Δρα-
 πετσάνα" γίνεται εσθνικό σύμβολο πλίας καί αίσιοδοξίας. Κι ό βασιτισμένος άνδρσπος, ποϋ γο-

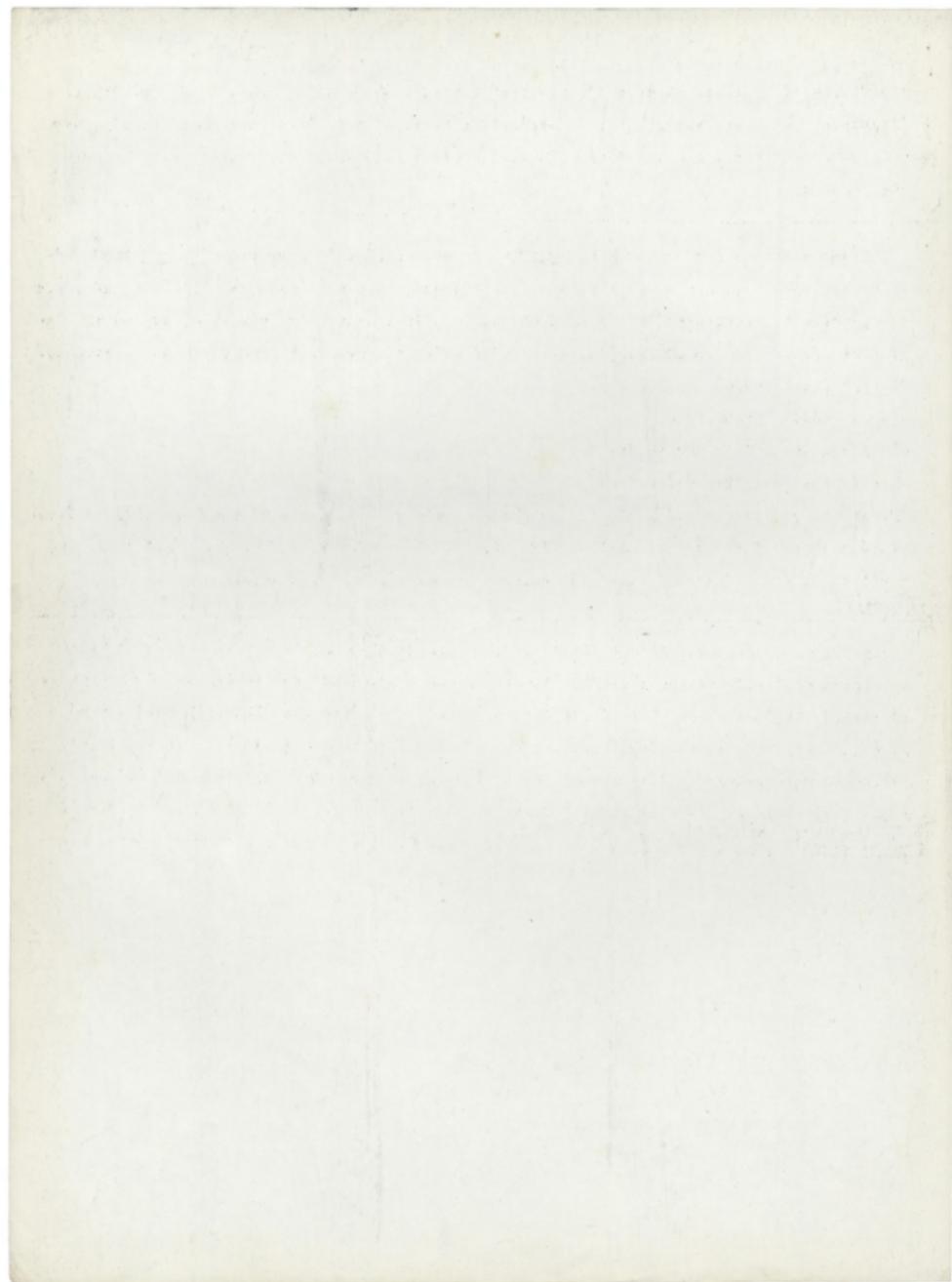
*Χορός ποϋ έχει πλατεί διδούση στην Έλλάδα. Εννήτως ένας άντρας χορεύει μόνος, πιά σκ
 νια δυό μαζί, πρόσωπο με πρόσωπο. Ο Ζεϊμπέκικος είναι ένα σύνολο περιέβρωγ γύρων καί κηδη-
 μών. ^{στα δεχία} χρόνια οι Έλληνες πολεμιστές έπαίαναν σέ όλονυκτία, χορεύοντας, λίγο προ
 άπο τή μάχη. Σήμερα ό χορευτής γυρίζει γύρω άπο τό όπλο του-συμβολικό άποδεμένο στη γή-καί
 πηδ άπο πάνω.

ργεί κι οι άλλοι, που τόν παρακολουθούν άμλητοι άρχίζουν και βλέπουν καθαρά τó με-
ναδικό άρθμο, που σ'άλλαζει τó ριζικό τους. Πρέπει νó διεκδικήσουν τó δικαίωμά τους σ'αύ-
τό μερδί γής, που τουδένηκει.

Ένα κρεβέτι και μιδ κοβνια στη γωνιά,
στην τρέπια στέγη του δούρα και πουλιδ.
Κόδε του πρώτα ιδρώτας κι άνοστεναγμδς,
κόδε προσθούρδ του κι οδρονός.

Κι δταν έρχόταν ή βροδίδ
μς στί στενό σοκάκι ξεφοντώναν τó ποιόδ,
δχ, τó σπιτόκι μας κι ούτό είχε κορδίδ.

Τό βράδι καταφορτίει ~~.....~~ και χωρίς νά βιδέσει, είναι 'άπολις. Οι δυδ σβλοι έχουν
έδδ και λίγο, χωρίς νά σφλοντασ ό κορφός νά μείνει με τίς σκίφεις του. Ο Λεβασί-
της κούρσμένος σ'ένε ~~.....~~ ύπαίθριο κούρνε δάκι
έπλεγει μιδ ματιδ σέ κέτι χαρτί ~~.....~~ Έδδ και λίγες μέρες ή πρωινή έσημερδσά "λίγη"
ήγκαινώσε μιδ φρευνα πάνω στί λαϊκό τραγούδι. Τό έρωτήματα είναι τó τίς: "Τί γνό-
μη έγχε γιά τó σύγχρονο λαϊκό τραγούδι, τó ρεμπτικό;" "ώγε κορίδ σέδθ με τó παλιό
λαϊκό τραγούδι;" και γιά τó μπουζούκι; "Τί λέτε;" "Όσοι έχουν μέχρι σιγής έ άπαντήσει
-γνωστί άδυστα τίς τήγης όλοι τους- έχουν άκροβολιστέ στίς δυδ άντιθέτες όψεις.
Τό ρεμπτικό είναι τραγούδι τίς προσηγής, λένε οι

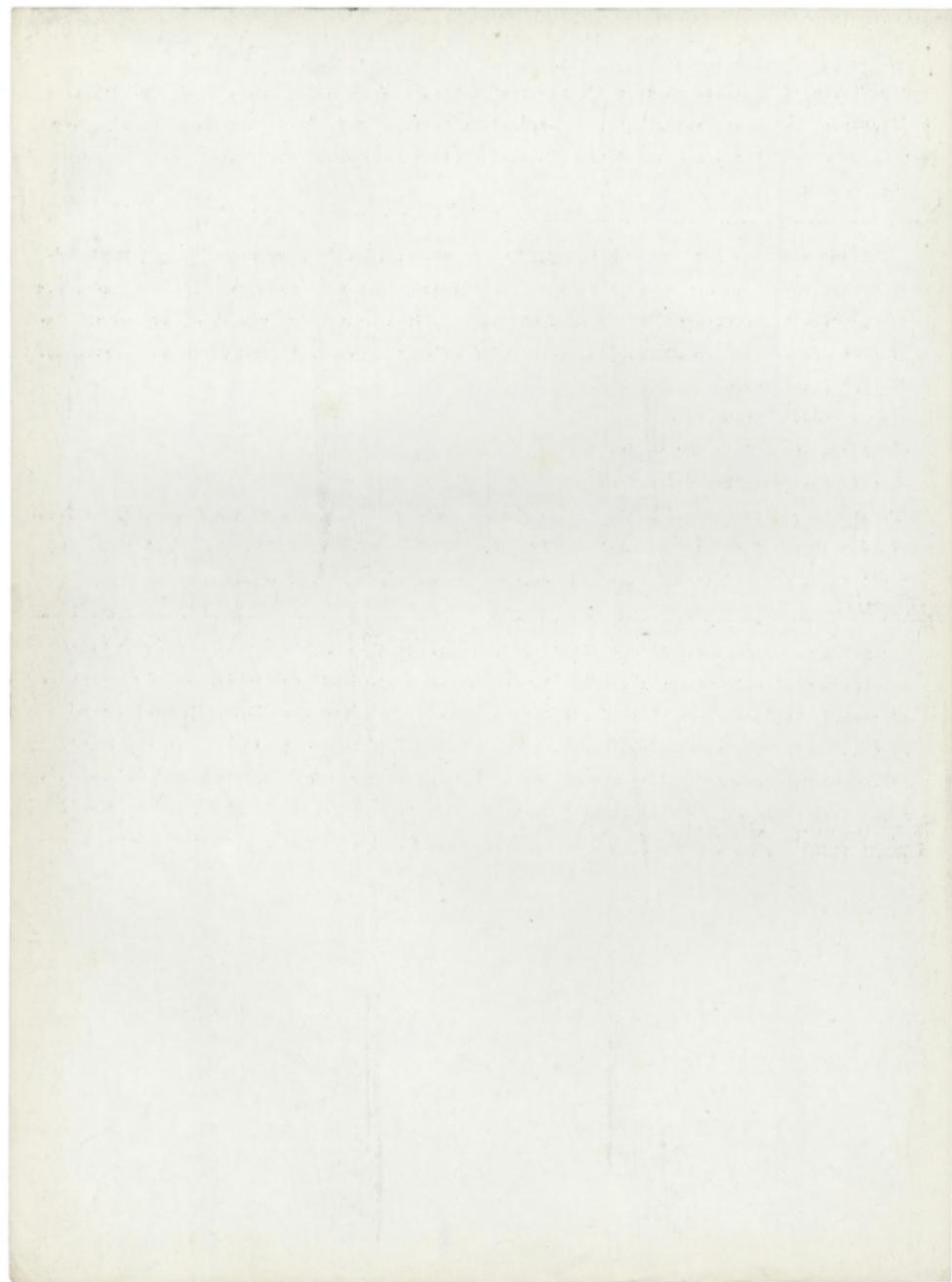
μην.Τό ρεμπέτικο είναι τό μόνο τραγούδι, ποδ έκφράζει ύγιως τοβς "Έλληνες, λένε οί άλλοι."
"Η μετριοπέθεια έχει καταργηθεί. 'Ο Δεξβαδίζης είναι με τοβς δευτέρους. Αρχίζει νά ζαναφ
γράφει τό μισοτελειωμένο χειρόγραφο. "Έχει μπροστά του τό καλύτερο Έπιχειρήμα:Τό πρόσωπο
της Δροπετσάνος."

"Ο Νίκης στό μεταξό είχε χοδέτ στό ~~_____~~ στενοσόκακο. Δυό όρδμους πιό κάτω ~~_____~~ κά-
τι νεροί τόν άναγνώρισαν. "Αρχισαν νά τόν δείχνουν, πήγαν κατά πάνω του. Τοβς καλησπέρια, ~~_____~~
τοβς ~~_____~~ είπε δυό κουβέντες. Μετό όμως βιδώθηκε νά φτάσει στην πρώτη γωνιά καί στέβροντας έρ-
χισε σχεδόν νά τρέξει. ^{Αν ήμην} ~~_____~~ μισό λεπτό ^{ήδη} καί κελνη τή γωνιά είχε μοζευτεί όλη ή γειτονιά.
Οί νεροί καμάρωναν.

- Εΐδαμε τσίβικη Θεοδωρήκη!
- 'Ο Νίκης Θεοδωρήκη! Ήθε χαιρετήση!
- Είναι μόνος του. Πήγε πρός τό κέτι!

Βγήκαν οί γυναίκες με τό μωρό στην άγκυλιά. Τό πιερίκις έρχισαν νά φωνάζουν αυτό τό έγνω
στο όνομα ~~_____~~ νά τό λένε οί μεγάλοι κάτι σπουδαίο θά'ταν ~~_____~~ και οί γριες. Νισ όμδσα από
κοψάλλες έτρεξαν νά προλάβουν, νά τόν δούν. "Αφαντος. Τό'βαλαν με τ'αγόρια."

Εΐχε άποκαρυνδέτ πολύ. Δέ σκεφτόταν πιό την ώρα. ^{πρῶτο} ~~_____~~ γόρω από τό βουνό-σάν άναμφ-
νο σίδερο, μετό πιό κόκκινη, μετό μώβ-χόθηκε. Νόχτωσε λαφνικά. Στο σπείσο όναφον τή ήλεκτρικά,
τό παιδίό μαζεύθηκεν καί τώρα οί όδρυβοί πού'ρχονταν στ'αύτιό ήταν έλλοιά. "Η φωνή κανενός
έντρα, ποδ Ύδειχνε ότι γυρίζε, ή σειρήνα κανενός καρβιού, ποδ Ύλεγε τό ίδιο. Τραγούδια, από
ραδιόφωνα στη "δισκοσών", διασταυρώνονταν, βγαίνοντας άπ'τ'άνοιχτά παράθυρα. "Ολ'αύτά μακριά,
απορροικά, μεγάλωναν την ήσυχία. Εΐχε, φτάσει, σέ κάτι έγκαταστάσεις της "Ελλά, τό σπείσο έδώ
των ~~_____~~ ^{ήταν} ~~_____~~ ^{πιο} ~~_____~~ ^{πολύ} ~~_____~~ ^{μόνος.} Ελάφτηκε τή Κυρτώ. Είναι άκόμοστό Παρσί. Γεννήθηκε ό Γιωρ-

να τη γράφω / τότε θα κάνουν κινέ-

ργάκης, το δευτερό τους παιδί. Περιμένουν ειδήσεις του, [redacted] τοξικό του γυρισμού. Πρέπει να πάρει την απόφαση για μόνιμη εγκατάσταση στην 'Ελ-

λάδα. ^{4.4.4.} Σωκράτης να κάνει ^{4.4.4.} απόλογισμο των τελευταίων μηνών: "Κέρση" και "Ζημιές". Με τη μουσική του γεννήθηκε ένας ανεμοστρόβιλος. Μεγαλώνει και προχωρεί. Τόν στριφογυρίζει μαζί του, τόν ταξιδεύει σε μέρη που ποτέ δεν τό'χε προβλέψει. Σ' αυτή την κρεκλή προφλαση-καθώς οι δίκλοι πουλιώνονται χιλιάδες κάθε μέρα-ο Ίδιος αναγκάζεται κι άφηνει πίσω του σχέδια, πρόσωπα, τό- ^{το χέρι των θυμάτων βιο}

που. Σωκράτης αναθεωρεί τις Ίδιες του τις απόψεις. Σωκράτης πολλά Σωκράτης περιμένουν άμβλωση τό "να" ή τό "όχι". Κι όλα δείχνουν, πώς είμαστε άκμα στην άρχή. Τί θα φέρουν τό χρόνια, ποί είναι μπροστά; Είναι έτοιμος να φτάσει ως τό τέρμα; Αύτή ή επανόσταση είναι άληθινή, άφοο εκ- πλήσει τόν Ίδιο, τόν έμπνευστή της.

Τό χέρι του Αιθαδίτη έτρεχε πάνω στο χαρτί, έπιτίλου θα ξεμυρδερξε μ' αυτό τόν μπλε. Έίχε παραγγείλει κι "έλλον καρφ. Τό τσιμίντο γύρω από τό τροπέζακι του κάφεντζου είχε γεμίσει άποτάγματα. "Έβλεπε τ' άναποδογυρισμένα χειρόγραφα στη σειρά κι άρχισε να δια- βάζει, διορθώνοντας και πάλι, που και που, κάμια λέξη: "....." τό όθμα]

του λαϊκού τραγουδιού, [redacted] προσωπικά έχω την τύχη να τό βλέπω, από περισσότερες μεριές: [redacted] τό- σο σαν άνθρωπος που τό άγάπησε και συχνά τό τραγουδούσε, όσο και σαν ποιητής που σκοπεύει να τό ύπηρετήσει. Σ' άρχισα μ' ένα περιστατικό, που μου διηγήθηκε ένας φίλος μου, μαζί με πολλά έλ- λα, όταν γύρισε από την [redacted] ήση 'Ανατολή, τό 1945... [redacted] "Έμουν στο νοσοκομείο τότε-όχι τίποτα σπουδαίο, κάτι έψερικά από τις πολλές νοσοφρέες. Στο διπλανό κρεβάτι ήταν ένας Σουδανέζος κι από την άλλη μεριά ένας από τό 'Ισραήλ. Τρόπος έπεκρινωνίας: Κάτι σπασμένα άγγλικά, κάμποσες χερσονομίες κι αύτή ή συγγένεια, που σου δίνει ή πίκρα στην ζενητεία." Ένα βράδι τό Σουδανέζο θα τόν έπιασε φαίνεται τό μεράκι, γιατί έκειτ' που καθόμαστε άμλητοι και κερφετόταν ο καθένας τό δικά του, άρχισε έσφονικά να τραγουδάει. Έίπε δυο-τρείς στροφές από έ- να βαρύ και λυπημένο τραγούδι και σταμάτησε. "Ίστερα γυρίζει άπότομα προς τό μέρος μου, "Δέ μες λές και σύ κανα τραγούδι, να δοίμε πώς τραγουδάτε στην πατρίδα σου", μου κάνει. Τά'χασα Για μία στιγμή σκεφτήκα να τούς πω κανα δημοτικό, μα 'έδω που τό λέμε δέν καλοήτερα κανένα. 'Έξέ άλλου άνθρωπος της πόλης έγά, δέν τόβνωθα μέσα στο αίμα μου. "Άρχισα, λοιπόν, να τραγου- δώ ένα ρεμπέτικο άπ' αυτά, που τραγουδούσαμε συχνά με τήν παρέα μου στην 'Αθήνα πριν φύγω. "Όταν τελείωσα, τί να σου πω. Έίχαν μαζί με τό [redacted] κι άπ' τούς άλλους θαλάμους στις πόρτες κ' έκουγαν συγκινημένοι....."

Ο Μίκης γύρισε από καρενάτο, πήρε το φίλο του και καταγράφισαν μαζί μες σε 'όμιλες, περιέμενε τον άλλο, που γιά τμή βραδινή ξεδο.

Ο μοναχικός περιπατος δεν αφήσασε τίποτα. Γύρισε περισσότερο υπερδευμένος. Αφορμή στάθηκε εκείνο το σύνθημα στον τοίχο. Στή γωνιά ενός σπιτιού, καθώς τή φώτιζε ή μικρή ήλεκρη κή λάμπα του στέλου. ΕΛΑΣ-ΕΠ. Δύο γράμματα ήταν ξεθωριασμένα. Ένα σύνθημα, που έζησε δεκάξη χρόνια. Αυτό, που τ' γράφει μπορεί να σκοτώθηκε. Τήν ώρα ή άργότερα στο έκτελεστικό απόσπασμα. Η άργότερα στην έξορση. Η άργότερα στο έκτελεστικό απόσπασμα από έξη "Ελληνες, στη διάρκεια του έμφυλου πολέμου. Μπορεί να σκοτώθηκε κι αυτό, που κροτούσε "σολιέρι". Όπως τ'όσοι και τ'όσοι άνθρωποι, γνωστοί και άγνωστοι, όλοι αγαπημένοι, που δεν υπήρχουν πια. Αυτό το σύνθημα είναι μια πρόβλη από το παρελθόν. Άλλοτε τ' προσέχουμε, άλλοτε προσπερνούμε. Τρεμοσβήνουν. Εάν τ' άστέρια που πεθαίνουν, αλλά γιατί πολλοί χρόνια όκμα.

"Οχι έτσι. Έδώ είναι διαφορετικό. Πάνω σ' αυτούς τους τοίχους αυτή ή πόλη, ή χώρα όλοκληρη έχει "άδσει" όν καρδιά και δεν μπορεί να φύγει ή άλλα λιμάνια. Στόν. ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ. Γιό να γυρίσει το μυλό όλων δεκάξη χρόνια πίσω.

Ο Μίκης θυμήθηκε τα χρόνια της Κατοχής. 1943. Μόλις έφτασε στην όθνη αυτά τα συνθήματα. Πρώτα ή δεύτερα, μετά ή μουσική, ή δουλειά, γιά να 'ρθει ή ζωή πρέπει να φύγει ό θάνατος. Γιό να φύγει ό θάνατος πρέπει να δώσει τή ζωή σου. Μια παράλογη σίση, γιά να 'ρθει μια λογική γιά όσους μέλινουν. Γιό τ' παιδιά, κυρίως γι αυτά.

Τό σύνθημα στον τοίχο έγραφε ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ. Τίς τότες λέξεις έγραφε και τό όκωχο, που τού έδωσε να φορέσει γιά πρώτη φορά, σ' ένα σπίτι της Καλλιθέας, εκείνη ή τής Ιστορικής. Η Μυρτώ Αλεξινούλου. ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ. Τίποτα όν άλλο. Τό σύνθημα είναι όκμα στον τοίχο κι ή Μυρτώ είναι γυναίκα του. Δεκάξη χρόνια άχώριστοι. Κατοχή, "Δεκεμβριανά", έμφύλιος. ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ. Η Μυρτώ. Τό παιδί. Μια ζωή μια λογική. Γιό αυτό, κυρίως γι αυτό. Να βοηθήσουμε όλο να γίνει μια λαϊκή. Και γιά τό παρτέω όλα. Έπιστροφή στον τόπο έκκλισης. Μυρτώ! Έδώ είναι ή μέχη. Δεν μπορείς να 'ταν άλλου. Έδώ, στους τοίχους με ό τα συνθήματα. Γράφαμε τόσα πολλά, ποόσο κι όν σβήνουν τό συρρατά, όσο κι όν γκρεμίζονται τό σπεία, όλο και όδ υπήρχουν να μας θυμίζουν τον όρκο μας. Και τί φαίνο έγώ; Έσύ μου; Όπως εκείνο τό όκωχο, όσ με μήσεσι ή βρήκες έπαρχιώτη, βλεις; Κή διαμαρτύρεσαι, λοιπόν, γιά τίς συνέπειες. Πάρε τό παιδί και έλθε τή γρηγορώτερο. ΕΛΑΣ-ΕΠ.

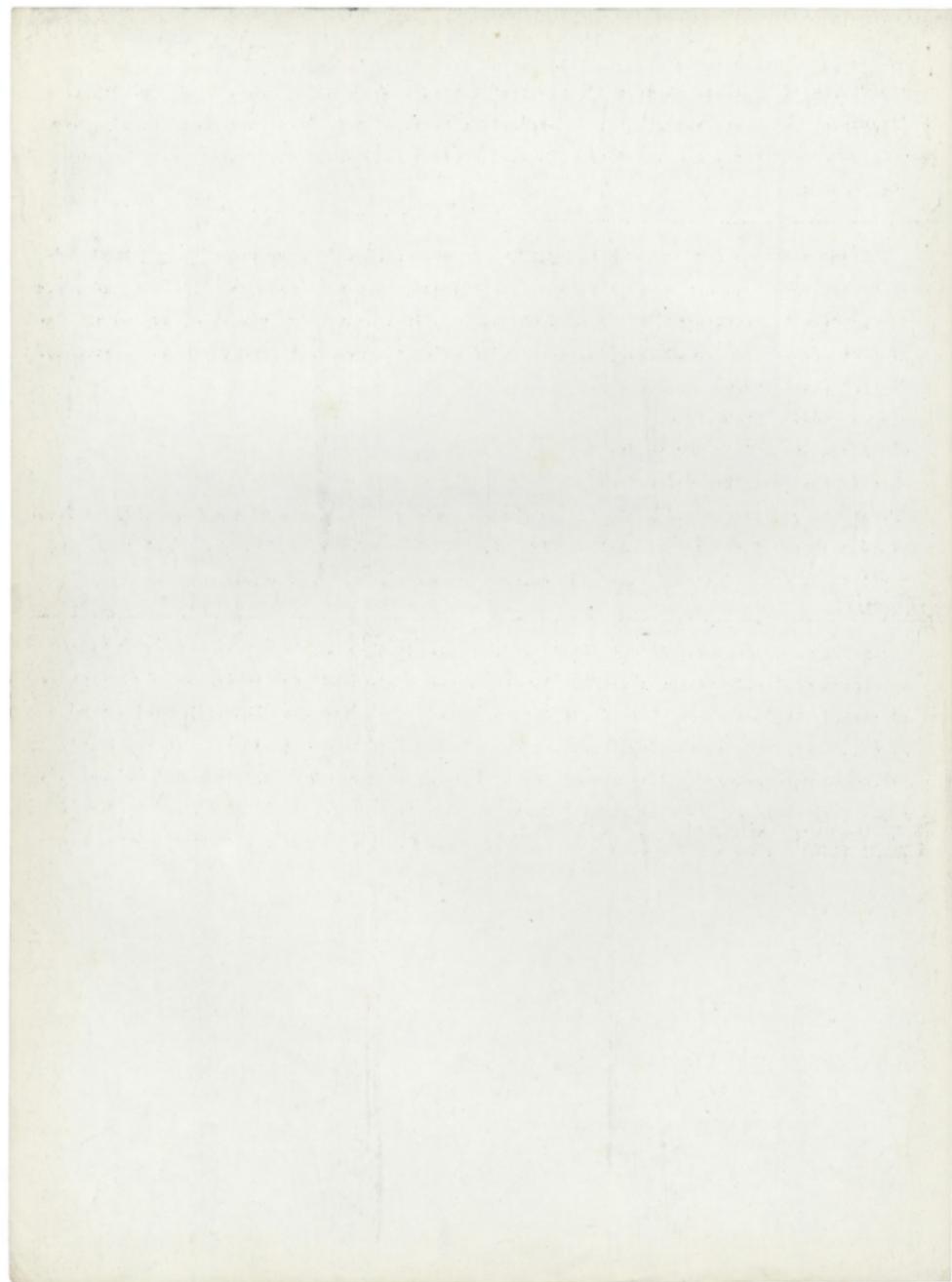
Ο φίλος του τού χτύπησε απότομα τό τζάμι. Πώς όν τον είδε να βήχεται; Οί γιάτροι ήνε, ότ τό όνειρα κρατάνε μερικά δευτερόλεπτα. Και οί σκέψεις τό όλο; Είχε κλείσει τό μάτι. Μπορεί και να 'χε κοιμηθεί. Έβαλε μπρος κι ή "Ισομπάλα" κύλησε προς τό κάτω, τήν ύφαλο. Κόθησε μια βολική κι έπισσε ένα τραγουδι, στην τύχη. Τή "Συννεφιασμένη Κυριακή" τού Τσιτσάνη, που τήν εποχή τού έμφυλου πολέμου τραγουδήθηκε από όλους τούς "Ελληνες και στο όδο στρατόπεδα... "Συννεφιασμένη Κυριακή, μοιάζει με τήν καρδιά μου... ". Και τώρα τραγουδιέται από

όλους. Τόσα χρόνια. Τίποτα δεν άλλαξε.

-Όχι να σου διαβάσει [redacted] "Έκανε ο Λεβανός της και χωρίς να περιμένει απάντηση έβγαλε ξανά [redacted] από την τσέπη το χειρόγραφο.

"...Ποῦ ἔχει πάντα συννεφιδ, Χριστὸ καὶ Παναγιώ μου!". Έκανε ο Νίκης καὶ σταμάτησε να τραγουδάει. 'Οδηγοῦσε κι ἄκουγε τὸ φέλο του καθώς τοῦ διβραζε τὴν ἀπάντηση σὲν ἔρευνο τῆς "αὐγῆς".

4

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Πέρασαν χρόνια μερικοί μήνες. Ο Νίκης συγκρότησε μία μόνιμη "μικρή λαϊκή ορχήστρα" και έδωσε πολλές συναυλίες. Έγραφε καινούργιους κύκλους τραγουδιών, μουσική για ταινίες, έκανε σύντομα ταξίδια στο εξωτερικό. Η οικογένειά του στά μετοξύ γύρισε κι αυτό το έδαφος ^{από Αθήνας για τον παρι το Α' Βραβείο!} μετά μιά πολύτιμη ήμερα. Το καλοκαίρι του 1960 ^{στο ετήσιο φεστιβάλ} Έλαφρου Τραγουδιού της Ραδιοφωνίας. Έγραψε μουσική [redacted] για το Έθνικό Θέατρο. Η κυβέρνηση, σε μιά περίπτωση που' πρεπε να [redacted] γυρίσει άμεσα από το θέατρο της άρχισε Έπιδαυρου στην Άθήνα του, διέθεσε ένα στρατιωτικό ελικόπτερο. Το πρόγραμμα, έπο- ^{Ο Υδρος} μφνω, πήγαιναν περίφημο! Συμμετοχές, βραβεύσεις κι ελικόπτερα. [redacted] όπως φαίνεται πώς είχε διαφορετική γνώμη. Άπρωτά στο Έκκλητικό κοινό του θεάτρου "Μετροπόλιταν", [redacted] [redacted] όπου γίνονταν μιά σκηνηκή παρουσίαση [redacted] του κύκλου τραγου-
 διών ("Άρχιπέλαγος"), έκανε, στις 14 'Ιουλίου, [redacted] κατά μέτωπο επέθεσε στην (Έλληνική
 Όρχουσα Τέση). Άνέθηκε στη σκηνη θεάματος, γελαστός, όπως πάντα και περιέμενε να σταματήσει
 ο πανζουρλισμός από τα χειροκρότηματα, τις λαχές, τα έπιφωνήματα. Κι όταν κι αυτό έγινε
 ήρχισε να το μιλάει: Η . . .

[redacted] Αύτη τη στιγμή πρόσοτερο από κάθε Άλλη φορέ, το πρόβλημα είναι ένα: Πι-
 στεύουμε ή όχι ότι υπάρχει Άλληνική μουσική, Άλληνικό τραγούδι; Έμεις μαζί με τη με-
 γάλη πλειοψηφία του λαού μας όχι μόνον πιστεύουμε, αλλά εΐμαστε [redacted] και περήφανοι για
 τη μουσική μας κληρονομιά. Όμως ή τέση των μορφωμένων, των καλλιεργημένων, των ταξιδεμένων
 δηλαδή ή [redacted] "Όρχουσα Τέση" στον τόπο μας άνεκαθεν έχει θαμπωθεί στο μεγαλύτερο μέρος
 της από την τεχνική και πνευματική ύπεροφή των Ξυρωπαϊών, Άλλοτε δίκαια, Άλλοτε δίκαια.
 Στην περίπτωση της μουσικής νομίζω και δίκαια και Έδικαια. Δίκαια, γιατί οι ευρωπαϊκοί
 λαοί ξεκινώντας από ένα, σε Άλλα, τίποτα—γιατί το Γρηγοριανό μέλος μελωδικώς ήταν σχεδόν
 ένα τίποτα—οικοδόμησαν γενιά με γενιά αυτά τα έκκλητικώς ήχητικά άριστουργήματα, το
 κομμάτι του Βιβέλντι, το Πόση του Μπλάχ, τις συμφωνίες των Μότσαρτ, Μπετόβεν και Μπραμς,
 τις όπερες του Βέρντι και του Βάγκνερ προωδώντας την τεχνική της μουσικής σε έπιτεύγ-
 ματα Άληθινά μεγαλοφυή. Άδίκαια, γιατί ήν η δουλειά και μετρίτητα οι κοινωφθαλμοί κυβερ-
 νώντες κρέτησαν το λαό μας έξω από την τεχνική άνοδο της Ξυρώπης, στη σκιά των ήμανθ-

καθυστερημένων, [redacted] πύθων και των καθυστερημένων, [redacted] ο λαός μας εν τούτοις μπόρεσε να διατηρήσει και ν' αναπτύξει όρισμένες θεμελιακές λειτουργίες [redacted] όπως είναι το ήθος του, ο χαρακτήρας, η γλώσσα του, η πόση του και η μουσική του. Λειτουργίες που του ήταν έξ' ύθου πολύτιμες με το ζευγόν, το φως και το νερό, γι αυτό και τις διαφύλαξε έμβλυντες μέσα στο πνεύμα του χρένου, των έπιδρομένων και των "άναμορφωτών" του. [redacted]

»... Όμως καιρός να μιλήσουμε γιό το τραγούδι. Αντίθετα με το έλαφρό, [redacted] που στον τόπο μας είναι άπομίμηση του εύρωπαϊκού ή του άμερικανικού τραγουδιού, το λαϊκό [redacted]

[redacted] ξεκινά βασικά από δυνατές ρίζες. Είναι η Ευζαντινή μουσική και το Δημοτικό Τραγούδι [redacted]. Κουσικολογικά το συνδέτουν το έξης βασικά στοιχεία: Η μελωδική του γραμμή, ο ρυθμός και η άρμονία. Υπάρχει όκμα το ήθος και ο χαρακτήρας του ποιητικού κειμένου, ο τρόπος, ο γνήσια νεοελληνικός της έρμηνείας του και η τέχνη της συνοδείας του που είναι συνδεδεμένη με το μπουζούκι.

Το όργανο αυτό, το άποκλειστικό έλληνικό, όπου κεντρίζει την εισαγωγή, σε συνχρεια σχολιάζει διαλογικά τη μελωδική γραμμή ώστε κάθε τραγούδι να είναι ένας κλήρης κύκλος, όπου μια ιστορία, σχεδιδίζεται, διαγράφεται και ολοκληρώνεται με σφεγές αισθητικούς νόμους έχουν τη ρίζα τους στην άρχη κάθε έντεχνου μουσικού έργου: στην έρώτηση-άπάντηση, δηλαδή στην άνωση των αντίθετων που είναι ο πρώτος νόμος της φύγκας και της συντάας. Το γνήσιο και ολοκληρωμένο έλληνικό τραγούδι είναι ίσθιο σε σημασία και δυναμικό όβλημα με το ένδοξότερα γερμανικά λίντερ, τις σημαντικώτερες ιταλικές όριες, τις βαθύτερες μελωδίες της ρωσικής σχολής.

»Θατασθετέ λοιπόν πσο υπερήφανοι θά πρέπει να εγμθετε γιό το λαό μας, που ότον μένει ένωπιος ένωπιω και θελήσει να τραγουδήει σωστά γιό να ξεπείσει και να λυτρωθεί διαλέγει άληθινά έργα τέχνης=τη στιγμή που οι περσότεροι από τους πολιτισμένους λαούς δεν έχουν γιό να έκφραστούν παρ ό αυτό τό μουσικοχορευτικά κατασκύδασματα που είναι έσομα σόν τό ύζωτο και άγευστα σόν τό άχυρο.

»Τό όπως που έρχονται οι όηθεν θεωρητικοί, οι όηθεν μορφημένοι και κατά βόδος ήμιμοθετι να μάς πούν πώς τό [redacted] έσοπο είναι μαύρο και [redacted] λαός μας [redacted] καθυστερημένος. Τά τραγούδια του πρωτόγονο, οι τραγουδιστές του άρχιπρωτόγονοι, έτι όλα περί άναγεννήσεως της μουσικής μας είναι μύθοι και όδρυβοι και ότι αυτοί και μόνο κατέχουν την άλήθεια.

» Και ποιό είναι αυτή η άλήθεια: Τ σ ά - Τ θ δ - Τ ε δ.

»Ομως ες μὴν ὑποτιμοῦμε τὸ [redacted] Τὸδ-Τθα-Τοδ γιατί σήμερα δὲν εἶναι μόνο μὴ νοοτροπία, ἀλλὰ μὴ κατάσταση-εἶναι θρασεῖς, εἶναι πῶστα, εἶναι σχέσεις, εἶναι "σκοτεινὲς δυνάμεις καὶ ὅλοι ἐφρουρε ὅτι σὲ μέρες πονηρὲς αὐτοὶ οἱ ὄλιγοὶ ἄλλὰ κρατοῦντες εἴψα συχνὰ πὶδ δυνατοὶ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἄλλὰ κρατοῦμενους.

»Χυμαίνει δὲμμε, ὅταν αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι ἐνωθοῦν κἄτω ἀπὸ μὴ σημασία, ἔνα ἰδανικὸ ἢ ἔνα πιστεῶ, ἀκόμα καὶ αἰσθητικὸ, ἀκόμα καὶ μουσικὸ, νὰ γίνονται δύναμη φοβερὴ καὶ χειμαρρὸς ποὺ σαφῶς στὸ πῆρασμά του τὰ πάντα. Καὶ τότε οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις γίνονται καρυδοὶ φλο καὶ οἱ σχέσεις, τὰ μέσα καὶ τὰ πῶστα παρασφρονται καὶ σβήνουν μπροστὰ τὴν ὀργή τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Λαοῦ.

»Ομως αὐτὸς ὁ τόπος δικαιολογεῖται, ἄραγε, σήμερα ἀκριβῶς, ποὺ τὸ πρῶτο βραβεῖο τῆς "Ἀπαγωγῆς" ἔρχεται νὰ δεῖξει, ὅτι ἔνα Κρατικὸ "Ἰδρυμα-τὸ ΕΙΡ- εἶναι πάνω ἀπὸ τοὺς φόβοι ποὺ ἐκφράσαμε, μέγιστα καὶ θημῶσαι, πρὶν τὸ Θεσπιβέλι; Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ βραβεῖο μᾶς ὡδηγετὶ στὴ σκέψη ὅτι τὸ ἀντιλαϊκὸ μουσικὸ πνεῦμα καὶ γενικῶς ὅλοι οἱ πολέμιοι τῆς λαϊκῆς μας μουσικῆς καὶ πὶδ εἰδικὰ τοῦ ἔργου μου θὰ πρέπει ἀναγκαστικὰ νὰ πολλαπλασιασθοῦν τὲς προσπάθειες τοὺς γιὰ νὰ μᾶς χτυπήσουν, μὴ μᾶς μειώσουν, νὰ μᾶς ἐξαφανίσουν.

»Μὲ ποῖα δύναμη θὰ τοὺς ἀντιμετωπίσουμε; Ὅσο μᾶς ἀφορᾷ δὲν μένει παρὰ ἕνας μονάχα ὁρῶμος: Νὰ μένουμε πιστοὶ στὸ ἰδανικὸ τῆς λαϊκῆς μας μουσικῆς, νὰ ἀντλοῦμε τὴν ἔμπνευσή μας ἀπὸ τὴ μουσικὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ μας, ἀπὸ τὰ πῶθη του, τὲς ἐλπίδες του, τὸ ἰδανικὸ του. Νὰ ὑπερασπιζώμαστε μὲ θάρρος καὶ μπροστὰ στὸ φῶς τῆς μέρας, ὀλίως φόβο γιὰ τὲς συνέπειες, ὅ,τι νομίζουμε ὅτι εἶναι γνήσιο καὶ ἀληθινὸ. Ὅμως καὶ ἡ πίστη μας καὶ ἡ συνέπεια καὶ ἡ δύναμή μας θὰ 'ταν ἐκ τῶν προτέρων καταδικασμένους μπροστὰ στὲς ὀργανωμένους δυνάμεις τῶν ἀντιθέτων ἢν ὁ λαὸς [redacted] δὲν μᾶς εἶδνε τὴν ἀγάπῃ του. Καὶ μὲ τοὺς πὶδ στενοῦς μου συνεγότες, τοὺς ποιητῆς, τοὺς [redacted] μουσικοὺς, τοὺς τραγουδιστῆς, τοὺς ἠθοποιοὺς, νιῶω κα γὼ τὴ δύναμη τῆς θωροκίσης ποὺ μᾶς δίνετε μὲ τὴν ἀγάπῃ σας καὶ ποὺ ὅσο θὰ τὴν ἔχουμε θὰ εἴμαστε ἄτρωτοι."

Πραγματικά η αντίδραση είχε αρχίσει από καιρό μετά λύσσαμένη επίθεση ενάντια στο Μέλη.
Μία μεγάλη κμπάνια, στόν τόπο, στο στρατό, στην επαρχία γύριζε συνθήματα στο έθιο μοτίβο:
Τα τραγούδια του είναι καλά, αλλά είναι άριστοτερο, "αναρχικό", κομμουνιστικό, ... έγκλημασι-
σε! Βάσει σατανικού σχεδίου θα μετατρέψει όλους τους οπαδούς της μουσικής του, σε οπαδούς
των ιδρών του!

'Απ'τή μία μεριά, λοιπόν, κοιτοψαν να τον προσεταιριστούν κι από την άλλη του 'δειχνον
τι τον περιμένει, αν δεν "βάλει μυαλό". Στο μεταξύ ο Μέλης είχε ξεπεράσει με τους αντι-
πολούς του στο αισθητικό πεδίο, που ^{παρά τις} γρήγορα τη μάχη ανασώοντας τα "υδροκεφαλα
έπιχειρήματά τους. Τώρα είχε απέναντί του έναν ^{απέναντί} έχθρο, που δεν μπορούσε να τον
νικήσει μονάχα, με τα τραγούδια και τους έμπνευσμένους λόγους.

'Από που άντλοσε η όικρα δεξιά το δικαίωμα να μεταχειρίζεται έτσι έναν καλλιτέχνη
μόνο και μόνο επειδή ήταν αυτό που ονομάζουμε "στρατόμαχος";

Ας έξετάσουμε λίγο τα πολιτικά πράγματα στην Ελλάδα, - μία και η ούτως η άλλως,
φαίνεται, πώς πάμε ^{απέναντί} - μέσα στο 1961 για εκλογές οι πολιτικές
παράταξεις είναι λίγες σ' όλες τις χώρες, όσον άφορά τους σκοπούς, διαφέρουν όμως στόν τρόπο
που αντιλαμβάνονται την καθημερινή διαμέριση. Το ελληνικό ταπεινό, ζητώντας να λύσει
αυσαυρεμένα προβλήματα όδηγησε συχνά το λαό σε άσκοπες και άλλοτε άκαιρες αίματωσεις.
Οι έκκετριες, όταν γίνονται είναι για να θάφτον οι νεκροί, ενώ τό, κλίμα παραμένει τό
έθιο: προτασμός για τη ρεβάν. Όταν τό πολιτικό πώθος λείπει για μία μεγάλη περίοδο,
οι Έλληνες δε θα ξαφιαστούν μονάχα, θα έχουν άλλεται!

'Η νεοελληνική ιστορία, από τό 1821, που έγινε η επανάσταση εναντίον των Τούρκων, γρά-
φτηκε βασικά από πολέμους, πραξικοπήματα, επαναστάσεις, εξέγερσεις και κάθε λογής δικτα-
τορίες. Το κοινωνικό ύποβαθρο δεν έπαθε τίς άντιστοιχες άλλαγες. Οι άνάγκες του τόπου
δεν ικανοποιήθηκαν ούτε επαναστατικά, ούτε με μία "συγκροτημένη" διαδικασία. Τήν φλ-
ληνική κοινωγία σημειώθηκε μία άργη, άναποφευκτη πρόοδος. ^{Οι} Άλλες, προσωρινές "σήμε-
σεις" άπ' έξω, όδωσαν άντι να καθάρσουν την κληνική εικόνα του άρρώστου, γιατί όλοου-
θιωνταν πάντα από άντιστοιχες "άφαιμάξεις". ^Η άπόσταση που χώριζε την Ελλάδα
άπό τις προηγμένες χώρες την εποχή της επανάστασης, έμεινε η ίδια, μέχρι τις μέρες μας
και με μερικά άπ' αυτές τις χώρες μεγάλωσε.

"Έτσι, 140 χρόνια τώρα, τό τόσο αίμα, δεν έφερε κανένα κέρδος σ' αυτούς που τόσο άδούρητα
τό ^{έχουν}. 'Η πρώτη αίτια είναι, ότι κανένα κόμμα δεν έντόπισε σωστά ποιά κοινωνικές
τάξεις ^{ταξεί} έπρεπε να εκπάρσει. Οι πολιτικοί στράφηκαν πάντα σε στόχους, που πολύ άπεύχον
άπό την ντόπια πραγματικότητα. 'Εξ αίτίας της προαβωπίας αυτής οι κοινωνικές ροπές διοχε-
τεύθηκαν σε λαθιμένες, άκαθάρστες, πολιτικές διαμάχες. 'Η δεύτερη, βασική, αίτια που εί-
ναι "αιαματα" με την πρώτη είναι τό ότι οι Έλληνες δεν όλοκλήρωσαν την έθνική τους

επανδύσασθαι. Διωχνοντας τους Τούρκους, ^{1ου} δορυφική ¹⁹⁸

Στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια η Ρωσία, η ^{αγγλική} Αγγλία και η Γαλλία έδειξαν το
σο ενδιαφέρον για την περιοχή, που τὸ ^{προσέχεται} προκύπτει, <sup>πριν διατυπώ-
σουν τὴν ἀπόφασή τους.</sup> τή γνώμη της αντίστοιχης πρεσβείας. Ο λαός, κοινό
χαρακτηριστικό, τὸ δὲ νόμισμα (ρωσικό), ^{αγγλικό} Αγγλικό και ^{γαλλικό} Γαλλικό κόμμα. Η προσβλητική, ποικιλί-
πη αυτή έξερση, ἀλλεζοντας συχνά φορές, συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Αυτό είναι τὸ περιζήτη-
το κλάδος τοῦ ἑλληνικοῦ προβλήματος. "Όλοι τὸ ^{θέλουν, με κανέναν δὲν τὸ πιάνει στὰ χέρια του.}
τὸ κόμμα, συνεχίζουν ακόμα νὰ ^{πιτάν} τὴν ἀνάγκη, εἴτε τὴν νιώθουν σὸν δούναμα εἴ-
τε σὸν καθόν, της έξέρσης-μὲ τή χειρότερη ἔννοια της λέξης-ἀπὸ κέρπου, ^{ἐξω ἀπ' τὴν} Ἐλ-
λάδα."

Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος φέρνει κάτι σημαντικό: ὁπως καὶ ^{ἀπὸ} ἔται, καὶ στὴν Ἐ-
λλάδα, σὲ πολιτικό προσκήνιο ἐμφανίζεται μὲ ^{ἄμεση} ἀμεσότητα ἀριστέρα. Η ἀνεκτίμητη συμμετοχή της
στὴν Ἑθνική Ἀντίσταση, ^{καὶ} καὶ κοινωνικὰ προβλήματα, ποὺ μὲ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ζήτηνε
τὴ λύση τους καὶ ἡ μέχρι τότε ἀνικανότητα τῶν ^{ἀστικών} ἀστικῶν κομμάτων νὰ τὸ λύσουν
εἶναι οἱ λόγοι, ποὺ ἐξεγκάνουν ἐμφανικά τὴν ἑλληνική ἀριστέρα. ^ἢ Η ^{τόλμωντας} τολμώντας νὰ προχ-
ρήσει σ' ἐνόπλη ρηθεί, τότε ποὺ μπορούσε, ^{ἀδυνατοῦ} ἀδυνατοῦ ἀπ' τοὺς ἀντίπαλου
της σ' αὐτή τὴ ρηθεί, ὅταν καὶ ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων ἔχει ^{ἰσοπέδη} ἰσοπέδη ἀλλάζει. Μετὰ τὴν σερ-
τιωτική ^{ἐξουθένωση} ἐξουθένωση τοῦ ἀντίπαλου της ἡ ὅρα δὲ εἶχε ^{παρὰ} παρὰ ἐξουθένωση καὶ γενικῶς
το ἀπὸ τὸ κίημα καὶ τὴν ἰσοπέδη ^{ἐξουθένωση} ἐξουθένωση καὶ γενικῶς
ρα ἡ ἀστική δημοκρατία ^{ὡς} ὡς ἀποτελεσματικὸ ὅπλο.

Δημιουργεῖ ὁμως τὸ πρόβλημα παρακράτους, ποὺ δὲν ^{ἔχει} ἔχει ἰσοπέδη ὅσοτε ἡ-
γορασμός σὲ κανένα συνταγματικό καὶ ἠθικό νόμο. Παράλληλα ἡ έξέρση της ἀπὸ τοὺς Ἀμερικ-
νοὺς, ποὺ εἶναι οἱ καινοβργιοὶ "προσώτες" της χώρας, ἐπερνᾶ τὸ ὄριο της προδοσίας κι ἄγγι-
ζει τὴ βλακεία. "Αποτέλεσμα: οἱ πολιτικοὶ ἄρχηγοί, ἀκόμα καὶ τῆς συνταγματικῆς δεξιάς,
ἀναγνωρίζουν τὴν ἀνάγκη της ξανθομιμοποίησης τοῦ Κ.Κ.Ε. ^{Παράλληλα} Παράλληλα τὴν ἀνάγκη ν' ἀπο-
μονώσουν καὶ νὰ θύσουν ἐκτός νόμου τὴν ὅρα δεξιά. ^{ἀντιδοτικοῦ ἐπιπέδου} ἀντιδοτικοῦ ἐπιπέδου

ποὺ ὁ Κίημα βγαίνει ἀπὸ τὴν έξέρση (1950) ^{παρακράτος} παρακράτους, φθάνει ἄρα τὸ Παρλα-
(1954) ^{μέχρι} μέχρι σήμερα ἔχουν μεσολάβησι τὸ ^{Παράλληλα} Παράλληλα γεγονότα. Πα' ὅτι ὁ λαὸς στὴν ἔκτοψη
καθορίζει ἕνα διαφορετικό πολιτικό στίγμα, οἱ φασιστικές δυνάμεις ἀρπάζουν ^{ὡς} ὡς ἔπαθλο τοῦ
ἐμφυλίου τὴν ἀποκλειστική, μονολιδική καὶ μόνιμη διακυβέρνηση της χώρας. Τὸ στρατιωτικό ἔτα
ἐν ὄν ἐπιπέδου ^{παρακράτος} παρακράτους, καὶ
κολοῦσθαι νὰ ἐπιβλοῦν θανατικές καταδικές, ^{προκλήσει} προκλήσει

στὸς ἄλλοτε ἐπιπέδους τῶν ἔνων, πρεσβείων* (ἴσως εἶναι ἡ μοναδί-
κη φορὰ, ποὺ ἡ ἑλληνική δεξιά δὲν ἴκουσε τοὺς προστάσεις της!) ^{ἀπὸ τὴν ἀνάγκη} ἀπὸ τὴν ἀνάγκη σὸν κένδυνο ὄλεος οἱ
δημοκρατικές δυνάμεις ἐνώνονται (ἀστική κόμμασα καὶ Ἐνωτικὴ Δημοκρατικὴ Ἀριστέρα), τὸ 1956
Ἀλλὰ τὸ ἐκλογικό μαγεύεται, ἡ ^{ἀποκλειστική} ἀποκλειστική, ἡ κατασκευὴ νέων ἡγεμόνων (Κ. Ἐσραμανλῆς) ^{καὶ} καὶ τὸν
ὅρα δεξιά ^{στὴν ἀρχή} στὴν ἀρχή, ^{ἀποκλειστικὴ} ἀποκλειστικὴ κυβερνητικὰς κοσείας. ^{ἔκτα} ἔκτα τὸ 1961

* Ἰσχυρὰν ἐφημερίδα, ποὺ ἡ μισή της ὅλη γραφοῦν σὲ ἔξνη γλώσσα. Η ἐφημερίδα της κυβέρν-
σας τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὀθωνα ἦταν τυπωμένη καὶ σὲ ^{βαλκονική} βαλκονική. Ο ἴδιος ἀπὸ τὴν ἄλλη
μερὴ ὁ λαός πολλὰς φορές, μὲ τὴν ἀπειρία τοῦ, έξέρσης τὴ λύση τῶν χρονιζόντων προ-
βλημάτων του ἀπὸ τὴν ἐπιβουή κάποιου ἰσχυροῦ κέρτους, "ἐξου" ἢ "προσώτη" ἀπ' ἔξω.

Αυτό τὸ χρόνον μεσοβαρβαρικό τὸ "κυπριακό". Ὁ ἑλληνικός πληθυσμός τῆς Κύπρου (82% τοῦ συνόλου) ἀρχίζει, τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1955, ἐθνικοπελευθερωτικό ἀγῶνα, μετὰ ἀπὸ 764 χρόνια συνεχοῦς δουλείας, ἐνέαντα σὲν τελευταίον κλάτοχο τοῦ νησιοῦ, τοὺς Ἀγγλους. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος ἐξορίζεται σὲν νησί Σελήλλες, οἱ Ἀγγλοὶ ἀπαγορεύουν τοὺς Κύπριους πατριώτες, ὁ ἑλληνικός λαὸς διαδηλώνει τὴν ἀγανάκτησή του καὶ ὁ Κερσομανλής τὸν ματοκυλάει! (Τρεῖς νεκροὶ καὶ ἑκατοντάδες τραυματίες σὲν ὁδοὺς τῆς Ἀθήνας). Οἱ συμφορὰς τῆς Κυπριακῆς καὶ τοῦ Λονδίνου, ἀπὸ 1959, εἶναι ἕνας βρώμικος ἐπίδημος, ποὺ δὲ μολύνει ἀντί νὰ γιατρεῖται αὐτὴ τὴν πληγή.

Στὸ μεταξὺ ἡ ταύτιση τοῦ ἐπίσημου Κράτους, τοῦ παρακράτους, τοῦ στρατοῦ, τοῦ Παλαιοῦ καὶ τῶν Ἀμερικανῶν ἔχει γίνει ἀπόλυτη. Τὰ ἐθνικά, κοινωνικά καὶ πολιτικά προβλήματα συσσωρεύονται, ἡ λαϊκὴ κρίση γίνεται ἀσφυκτική: νὰ κυβερνητικὴ κρίση. Ὁρίζονται ἐκλογές γιὰ τὸς 29 τοῦ Ὀκτώβρη τοῦ 1961. Τώρα ἀκριβῶς ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ εἶναι στραμμένη πρὸς τὸ ἀστικὸ δημοκρατικὸ κῆμα, ποὺ ἐκφράζουν δεξιὰ τὴν ἀνάγκη μια κῆποιος ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἰσοτιμίας καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μερίδι, πρὸς τὴν ἀριστερά, ποὺ ἀποπλεγματισμένη μετὰ τὸν ἔμφυλο, πόλεμο-ἐκφράζει, δεξιὰ κι αὐτὴ, τὴν ἀνάγκη καὶ ὀρισμένων κοινωνικῶν ἀλλαγῶν.

Ἰούλιος 1961. Ἀσχημὲς προσεδοχῆς κατέχουν τὸν καθένα. Τὸ ἴδιο καὶ τὸν Μίκη, ποὺ ἀπὸ τὸ βῆμα τοῦ θεάτρου "Μετροπόλιταν" ρίχνει πρῶτος τὸ γόνη. Ξεσκεπάζει, πῶς ὁ πόλεμος, ποὺ τοῦ γίνεται, πῶς ἀπὸ τὸς βραβεύσεις καὶ τῆ φαινομενικῆ ἀμεροληψία, εἶναι ἀσφυκτικός. Κατὰ γλῆσι: "Ὅτι προσπαθήσουν νὰ μὲ ἐξαφανίσουν καὶ μὲνα καὶ τοὺς συνεργάτες μου". Δίκαια ἐκφράζει αὐτοὺς τοὺς φόβους. Τὸ ὅτι εἶναι ἕνας μεγάλος καλλιτέχνης ἀρκεῖ γιὰ νὰ τὸν βάλει κάτω ἀπὸ τὰ πυρὰ τῆς ἄρχουσας τάξης, τῶν καλλιεργημένων, τῶν μορφωμένων καὶ κατὰ βῆθος ἡμιμαθῶν, τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων", ὅπως ὁ ἴδιος λέει. Αὐτῆς τῆς ἀστικῆς τάξης, ποὺ ποτὲ δὲν ἔκανε τῆ ἀστικὴ ἐπαύσταση, ποὺ δὲν ἀναπτύχθηκε φυσιολογικά. Αὐτῶν τῶν νεοπλουτιζόντων, ποὺ μαζὶ με τοὺς λειτουργοὺς μιὰ ἐξαχρεωμένης κρατικῆς μηχανῆς ἀποτελοῦν αὐτὸ τὸν κῆποιος "ἔξυπνο κρετίνο"-τὴν ἄρχουσα τάξη. Τὰ ὅματά τοῦ τρέπας μέσα σὲν κόσμο τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης, ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση καὶ ὤθη, δὲν εἶναι καὶ λίγα. Τὰ μεγαλύτερα πνεύματα τῆς νεώτερης Ἑλλάδας, διώχτηκαν πρὶν καὶ μετὰ τὸ θάνατό τους. Πολλοί, ὅσο ζῶσαν, δικάστηκαν. Κῆποιος ἐθνικὸ πρῶτον, σ' αὐτοὺς τοὺς δύο τομείς, τίθεται ἀπὸ διωγμὸ. Βιβλία πολιτικοῦνται ἢ καί γουνται, ὅταν ἡ περιστασιὸς τὸ ἐπιτρέπει, ἀπαγορευτικοὶ INDEX κυκλοφοροῦν σὲς δημόσιες βιβλιοθήκες καὶ σὲς στρατό. Αὐτὴ ἡ ἄρχουσα τάξη ἀκράδεια κι ἐπὶ τὸ συμπλέγμα κατωτέρωθεν καὶ δουλοφροσύνης ποὺ τὴν κατέχει, ἀρνέται τὸ κῆποιος Ἑλλάδα, κῆποιος κῆποιος Παιδεία ἀναχρονιστικὴ, στείρα, με ἰδανικά-φαντάσματα καὶ ἀποθεωτικὴ μιὰ ἀπίστημη γλώσσα, πλαστή, ἀρχαιοπρεπὴ, ποὺ δὲν ἔχει καμιά σχέση με τὴ γλώσσα ποὺ μιλοῦν οἱ νεοῖ Ἕλληνες.

Ἀπαγορεύει ἐθνικοὺς ποιητές, ποὺ ἔζησαν πρὶν δεκάδες

χρόνια, απαγορεύει και τους αρχαίους κλασικούς, όταν τους βρίσκει επικίνδυνους για την εθνική αφέλεια. Μά τι φοβάται, τέλος πάντων, τουτό το υπερτροφικό, πολυπλόκαμο φίδι και σαγκώνει προς όλες τις μεριές, ματώνοντας το ίδιο του το κορμί;

... Σεπτέμβρης 1961. 'Ο Μίκης επιχειρεί μαζί μ' έναν όμιλο συνεργατών του, (μουσικούς, ποιητές, τραγουδιστές), την πρώτη του περιοδεία στις έπαρχιακές πόλεις. Πρώτα ή συναυλία, μετά ή συζήτηση. Πράγματα πρωτοφανή για την Ελλάδα. Κι ως μόνον ξεχνάμε, βρισκόμαστε σε προεκλογική περίοδο. 'Η κατά τόπους χωροφυλακή κάνει ό,τι μπορεί για την άποτυχία των συναυλιών, μά το κοινό των πόλεων αυτών, πού έχει την εύκαιρία να δεϊ για πρώτη φορά τήν Ελλάδα, τήν Ελλάδα μάλιστα, γυμνάζει τήν κινηματοφ. έατρα και αποθεώνεται τόν Μίκη, και τούς συνεργάτες του.

'Η περιοδεία κόντευε να τελειώσει. Στην Κοζάνη, ή αίθουσα, όπου δόθηκε ή συναυλία, ήταν άσφυκτικά γεμάτη. Πολλοί απ' αυτούς, πού είχαν πάρει από μέρος είσιτήρια, δέν "εβρισκαν τίς θέσεις τους και άρχισαν να διαμρτύρονται. Τουλάχιστο ένατο σταρτιώτες από τίς μονάδες τίς πόλεις είχαν κατερθώσει να μπουν δωρεάν στην αίθουσα για να δουν τόν Μίκη. Όμως είχε μευ και τόν φρουραρχέτο. Θέλησε να βγάλει έξω τούς στρατιώτες. Δημιουργήθηκε φασαρία. Διάφοροι βαλτοί θρήναν εύκαιρία κι άρχισαν να φωνάζουν. Ήταν ή πρώτη άνοιχτή πρόκληση. 'Ο Μίκης σταμάτησε, πήρε τόν μικρόφωνο και βροντοφώνησε, καθώς τόν συνόδευσε όλόκληρη ή σάλα με θυελλώδη χειροκροτήματα: "Αυτή τή στιγμή πατάω σ' έλληνικό έδαφος. Δέν φοβάμαι κανένα". Αυτό τούς πάγωσε- ακόμα και τούς χωροφύλακες, πού χαν άκροβολιστεί στην αίθουσα -σταμάτησαν εκεί.

Τήν άλλη μέρα είχαν συναυλία στη Πάουσα. Μόλις άρχισαν, κόπηκαν όλα τή φώτα. Σταμάτησαν, περίμεναν, κάποτε τή φώτα ξανάναψαν, γιατί είχαν ανάψει και τή πνεύματα τού κοινού. Πήγε να ξαναρχίσει ή συναυλία όταν δεκάδες τραμπούκοι σκορπισμένοι μέσα στην αίθουσα- άρχισαν να ούρλιαζουν: "Κομμουνιστές!" "Έξω από δω, προδότη!". Άρχισαν να πετάνε πέτρες. 'Ο Μίκης έσκυψε, μιά πέτρα τόν έξευσε, πήγε και τήν μάζεψε. Ήταν πολύ, μεγάλη.

nuilidis, aveva già quattro condanne alle sue spalle (per lussurie nei confronti di un ragazzino di 11 anni, per aver violentato una donna, per furto e porto d'armi abusivo). L'altro, il conducente del motofurgone, Gotzamanis, era stato anch'egli condannato per teppismo. Entrambi erano membri di una π famigerata organizzazione "parastatale", che aveva legami diretti con la polizia, la quale, a sua volta, procacciava loro delle tessere. L'organizzazione di Gotzamanis aveva come distintivo la croce imperiale tedesca che diventò più tardi l'emblema della Wehrmacht ed oggi quello delle organizzazioni neo-fasciste nella Germania occidentale ed altrove. In Grecia esistevano dodici organizzazioni di questo genere. Sulla tessera, trovata in casa di Gotzamanis, c'era scritto, tra l'altro, che l'obiettivo dell'organizzazione era "... la difesa della patria e della civiltà greco-cristiana, fino all'ultimo respiro e con tutti i mezzi. Dovere del portatore è appoggiare le Forze di Sicurezza quando occorre per mantenere l'ordine e la tranquillità nel paese...". Le rivelazioni, - opera di pochi coraggiosi giornalisti e di due onesti magistrati - continuavano a venire a galla nonostante gli accaniti tentativi della destra di interrompere in qualche punto questa catena senza fine. Così, i giornali, una volta davano notizia dell'Emanuilidis che era stato assunto come "gorilla" per le accoglienze a De Gaulle quando egli visitò Salonico; un'altra, pubblicavano fotografie dello stesso personaggio accanto a Federica, o che stringeva la mano a re Paolo!... (Durante una visita della coppia reale in un quartiere povero di Salonico, ove la regina di strisciava libretti di risparmio alle giovani sposine, "l'assassino di Lambrakis, figurava esattamente alle spalle della regina, avendo la precedenza sulle autorità, incaricato evidentemente della pesante opera della sicurezza della coppia reale". Nel frattempo, ignoti attentarono alla vita di un importante teste mentre si faceva dal giudice istruttore. Ci furono anche numerosi tentativi di rompere una serie di testimoni).

Quattro giorni prima della caduta di Karamanlis era stato fondato un nuovo movimento politico che mandò ai giornali la sua prima dichiarazione. Si trattava del Movimento Democratico Giovanile "Grigoris Lambrakis". Nell'elenco dei fondatori figurava al primo posto il nome di Mikis Theodorakis. Seguivano i nomi di 4 attori, di 3 pittori, di 5 scienziati, di 1 sindacalista e di 2 registi. Tutti giovani di età e noti per la loro attività, ognuno nel suo ramo. L'organizzazione dichiarava che "non era un partito e non apparteneva a nessun partito". Però invitava la leadership politica ed intellettuale ad essere solidale con la sua lotta.

Alla prima manifestazione dell'organizzazione, al Teatro "Acropole", Mikis aveva chiarito nuovamente il carattere di questo nuovo movimento. "Siamo al di sopra dei partiti. Siamo però un mo-

ηρι-τρια κι ι-ικαε μετρη απ τ μι μερι ,σ μ τη μαχαιριοι. Η ρηστρα κι ο τραγουδι...

29

στησ σταμεθησαν. ^{Ηλια απτ ν αναλην} ~~_____~~ κινδύνευαν να σκοτωθούν. Ο Νίκης όμως πήγε ¹⁹¹
~~_____~~ τσ μικρόφωνο, ~~_____~~ τραγουδούσε. Ο Κόσμος πήγε θάρος, ^{Κουτσος}

τους τρομπούκους, ένας μόλιστα δέν ~~_____~~ πρόλαβε να φύγει, πιστώθηκε. Ήθελε ή συναυλία τελει-
ωσε πρόωρα. Ο Νίκης ~~_____~~ πήγε στην χωροφυλακή, να διαμαρτυρηθεί ~~_____~~ να πα-
ραδώσει τόν ~~_____~~ ^{Επ ΑΠΑΛΤΟ μ Γ. Λ.} ~~_____~~. Μάταιος κόπος ε ήταν, όπως αποκαλύφτηκε, χωροφυλακα
μέ πολιτικά. Τόν παρέδωσε, λοιπόν, σ' αυτός που τόν είχαν διατάξει να ~~_____~~
τόν... έλευθέρωσε. Δέν ήθελε να τσ βάλει κάτω. Κάλεσε σέ ύπεραστική συνόδελεξη τόν 'Υπουργό
'Εσωτερικών. Έκενος τού άπάντησε: Μδ, τς όες, βρε Νίκη, να σου κένωμε δέν περνάει ή έπι-
ροφή μου σ' αυτός. Σταμθεσ καλύτερα τς συναυλιες και γόρνα στήν 'Αθήνα'. Τού έκαλλασε όργι-
σμένος τσ τηλεφώνο. Έβαλε τήν κτσα, γιό ένθόμο στή ~~_____~~ βαλλίτσα του. Και γύρισε στήν
'Αθήνα, διακόποντος τήν περιόδεσι!

~~_____~~ ε λιγο εγιναν οι (έκλογες). Πολλες μερες πιο πριν ή Ε. Δ. Δ., μίσ μερα πριν
δ Γ. Παπανόρου κατάγγειλαν, πως έτοιμάζεται έκλογικέ προεκδήμησ. Ο τελευταίος μόλιστα άν-
βηκε και στή Παλόςτι, γιό να ~~_____~~ διαμαρτυρηθεί. ^{Να γάρος δ κόπος} Η κυβέρνηση τού στρατηγού
Δόβα, διορισμένη ~~_____~~ από τσ βασιλιε Παύλο, έδωσε στέν έλληνικέ λα
τσ βρόδι της Κυριακής 29 'Οκτωβριου τσ έξης άποτελφματε: ΕΡΕ (Κ. Καραμανλής) 50% τών ψήφων!
Πριν από τς έκλογες εΐχαν προηγηθε: Δύο φόνος όημοκρατικών ~~_____~~ (δ ένας στρατιώτης), π
νω από εκάσθ δολοφονικέ επιθέσει κατθ ύποψηφών βουλευτών, ~~_____~~ άνω τσ όες άνθλογες επιθέσε
κατθ πολιτών, έπιδρομές και κτσαστρόφές έκλογικών γραφείων άντιπάλων κομμάτων, φυσιολογική
και οίκονομική τρομοκρστια σ' έ δεκάδες χιλιάδες Έλλήνων, δεκάδες σιληθφεις και εκποσειεις
ύκωμα και ύποψηφών βουλευτών (ύπήρξαν περιπτώσεις που ~~_____~~ σιληθφηκαν θ φορές δ ένας,
6 δ άλλος, 5 δ τρίτος κλπ.). Έτελφσε τς προγράμματος αυτός δ στρατός και ή χωροφυλακ
σ' όλη τή χόρος. 'Αξιωματικοί και όπλατες τών ΤΕΑ (Τέγματα 'Εθνικής Άσφαλειος) γύριζαν τήν έπ
χία πυροβολώντσε, καταστρόφοντος ~~_____~~ τς βιτρινες τών μαγαζιών και φωνδζοντσε: Κί Ένα ε
φοδελτιο να βρεδέτ τη θήρησετσε θά σς κέρουμε τσ χτήματ ~~_____~~ ή: "δέν θά ζήσει κανένας σας τ
Δευτέρα, άν δέν βγει δ Καραμανλής!"... Αυτό πριν όθθ τς έκλογες. Μετθ, άποκαλύφθηκε ^{έπλ πληρ}
~~_____~~ ^{ετ βαθμ} έπίδεδετσα στοιχετσα, πως ή ~~_____~~ ύκτρα δεξιά εΐχε ¹⁹⁴ νουθεσει τθ
άποτελφματα. Διπλοψηφές και τριπλοψηφές (έγγραφές στος έκλογικός καταλόγους άδωμω, πο
δέν εΐχαν δικαίωμα, ^{επί 194} ύπαρξε ψηφοφρων, που δέν εΐχαν συμπληρώσει τθ 21 χρόνιο, ^{έπί 194} παρουςφια
δεν τόν ^{επί 194} ~~_____~~ αριθμός 400.000 ψήφων, που καρψώθηκε ή ΕΡΕ,
~~_____~~ 'Ανακαλύφθηκαν, χαρακτηριστικέ, ψηφοφβροι, που σι
φωνα μτ τς έφτίσημες κατασθσεις ~~_____~~ κατθ κίκοσαν σέ άκατοκίχτα οίκοπεδα,
άλαβλια κλπ. Μετθ άπ' όλ' αυτά ή άντιπολίτευση άρνθθηκε να άναγνωρσει τθ άποτελφματα. 'Ο
~~_____~~ βασιλιε τθ άναγκώρισε νάδεδσει τθ σχηματισμό τής κυβέρνησης ~~_____~~ τανό ~~_____~~
Κ. Καραμανλή. Από όθ και άφρος δέν ύπήρχε κανένα πεδίο συνενδήσης. Μίσ δέξοταη πολιτική

* Παραστρατιωτικέ άργωνάσεις πολιτών, που όλοφοροθν και διοικουόντσε από δειλωματικός
τόν έλληνικό στρατό! 'Ήρχουν σ' όλη τήν έπκορτσα και κυριως στήν Βόρρη 'Ελλάδα. 'Ι-
ρομίνες γιό άντεμωσίση κήθ εΐδουε "κινδύνων" άποβαίνου μενίμη μάλιστα και τρομφ
καθ στή δεξιά ~~_____~~

Χη Ζεβλάβε,

Βασικά Ξω από το κοινοβούλιο, με τη συμμετοχή του λαού, που ζητούσε σε βασικό της συνταγματικής νομιμότητας. Οι Ξαχημες προαισθήσεις όλων είχαν επαληθευτεί. Για το μέλλον κριμιά προφητεία δεν ήταν ασάφηση.

Ο Μίκης είχε φύγει για δουλειά στο Παρίσι. Το ραδιόφωνο σταμάτησε, μετά τις εκλογές, να μεταδίδει ~~τις~~ ^{Σε 4 προτάγματα τριών, σκόληνα, εδωτάουν δν βωφικη, χητικη} του. ~~Ούτε ένα τραγούδι, οι εφημερίδες έβαλαν~~ ^{όμως} το ερώτημα στον Υπουργό Προεδρίας, μή δεν δόθηκε καμιά απόφαση, αυτοσχόνια ή διεθυσση Τύπου του Ξόιου Ξπουργέου άπαγόρευσε την προβολή της ταινίας "Ξαβατόβραδο" του νέου σκηνοθέτη Παν. Παπακυριακόπουλου, ^{πρωτ} εμπνευσμένη από το όμνυμο τραγουδι Ξων Μ. Θεοδωράκη-Τ. Λεβαδίτη, "Ξω δόθηκε άπάντηση": "Ξμπήκει στον νόμο ΙΙΟΒ παρ. β... δεδματα, το όποτα προσβδλουν την θρησκεία, το πολιτεύμα, όλα όσα έχουν άνατρεπτικό περιεχόμενο ή δυσφημίζου την εθνική αξιοπρέπεια ή τον τουρισμό..."... Πέλι οι φτωχογειτονίες, πάλι οι πόρτες. Μά οι τουρίστες, κάρτε άπουργέ, δεν θά δουν την ταινία, θά δουν τις Ξόες τις παρδάες. Ξμπήκετε στον νόμο ΙΙΟΒ, παρ. β.

Ξς 30 Νοεμβρίου, ένα μήνα μετά τις "έκλογές", δημοσιοεόθηκε σε άπογευματινή κυβενητική εφημερίδα ένα ίδιωτικό γράμμα του Μίκη Θεοδωράκη από το Παρίσι, σταλμένο σε φίλο του. "Ξλεγε: "... Άκούω Ξλλάδα και αίσθάνουμαι ένα βόρος στο στήθος. Ξ'όλη μου την καλή θέληση και το πάθος για τη χύρα μου αυτή τη φορά νιώθω την άνάγκη να μείνω μακριά... Μονάχα ή παρεμβάση του κόσμου θά μπορέσει στο μέλλον να με κάνει να ξεχάσω την άτίμωση." Άν δε ύπάρξει αυτό το στοιχείο καμιά δόναμη δεν μπορεί να με Ξαναφέρει στην Ξλλάδα έφ' όσον έπικρατεί άκόμη αυτό το πνεύμα ώς προς το Ξτομό μου και ώς προς το Ξργο μου... Ξσον άφορθ το Ε. Ξ. Ρ. έπικίζω πάντα πώς μέσα άπ' όλον, αυτόν τον συμβιβασμό και την ύποταξη θά ύφωθε κάποτε μια εθνεγική φωνή και θά έπισημόνει άπλως την τρομερή προγραφή μου από όλα τα προγράμματα-όλες τις ώρες-για πάντα!

»... Για μένα, μου κάνει κόπο ελιχρινά, να βλέπω πώς όλο αυτό το κύμα της άγάπης και της έκτίμησης που περιβάλλει το Ξργο μου είναι ά ν λ κ α ν ο όχι να νικήσει, άλλα να έπηρεάσει. Με την ολοκληρωτική άπαγόρευση από το Ε. Ξ. Ρ., έδν ό Τύπος και το κοινό μείνουν άπλωι δεατέ σε 5-6 μήνες δεν θά ύπάρχει πλέον τραγούδι μου. Ξά έχω στραγγαλιστεί-έξαφανιστεί-σβήσει."

»... Σε όγχι με άφορθ, πρώτον Ξόωσα το Ξργο μου, δευτερον άγνωσθηκα για να το έπιβδλω. Τώρα δε μου μένει παρά να μείνω στο περιθώριο και να παρακολουθήσω άν το Ξργο μου αυτό έχει βαθείς ρίζες μέσα στο λαό μας, ώστε ν' άνδέρξει στον πόλεμο που του γίνεται." Άν ό λαός μας το

άγαπή πράγματι και τό ύπολογίζεσι σάν μιό θετική προσφορά ή τό θεωρεΐ μιό μόδα πρό ήρε
 και ήρσε. "Αν τέλος νικήσει ή νικηθεΐ. "Ίποσχθηκα νά μήν ~~κάνω~~ κανιό δήλωση, κανιό ένέ
 ργημα. "Εδω θά ξαναγυρίσω στη μουσική μου, "Έχω πολλή δουλειά μπροστά μου και δέν θά πληγω
 θώ άνεπανδρωτά, έν πιστοποιήσω ότι ο κύκλος μου στέ λαικό τραγούδι ~~έκλεισε~~ γιό πάντα.
 Αυτό θά σημαίνει γιό μένα ότι οι συμφωνίες μου είναι πολύ πιό σκοπός από ένα κοινό, ποό
 του ~~κάνω~~ δίνεις τή ζωή σου και σ'έγκασατε ίπει στην πρώτη μεγάλη μέχη...)).

5 ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗ

5 Η πέτρα έκλεινε, χωρίς ν' άγγεζε το Νέκη, του ~~Ζωαννίσε τισ μαχίς πλιτες.~~

~~Που είναι έκτενος ο "Ψηφος" των 35 χρόνων, που τό λο-
για του χροσταν τις καρδιες, όπως τό άλφτρι ένα γόνιμο, άλλε έγκασταγεμφο χωράφι; ~~Αν
αργάτε να γρειόη~~~~

στην "Ελλάδα. ~~.....~~" Οσο δίκιο και νά'χε, ζητώντας
μια μεγαλύτερη ύποστήριξη από τη ντολας, τους συνοδούς του, τό κοινό του, όν μπο-
ρούσε νά σφρνε για πολύ τό βήρος της "Λιποτασίας". Πρίν δοθνε τη δεύτερη φάση
αύτης της ιστορίας, που πλασσιώνεται από σημαντικά πολιτικά γεγονότα, ός ~~έχκε~~ ~~τάλευ-~~
τοθμε τό διόλεγμα, ξεφυλλίζοντας ένα βιβλιο, που κυκλοφόρησε άκριβώς αυτή την έποχή,
σε τέλη του 1961. Ήταν μια συλλογή από γραφές του Νέκη με τον τίτλο "Για την "Ελληνι-
κή Μουσική". Ήσαν στις 288 σελίδες του βιβλίου ύπήρχαν τό σημαντικότερα έθρα του, καθ-
ώς και οι συνθετέεις που είχε ~~δώσει~~ ~~μέχρι~~ ^{από τό καλοκαίρι του 1952} τό καλοκαίρι του 1961
πάνω σε προβλήματα της συμφωνικής μουσικής, της μουσικής σε θέατρο και ^{πάνω στη} ~~.....~~ δια-
μηση για τό λαϊκό ~~.....~~ τραγούδι. ~~.....~~ Κατοχυρωμένες ήταν και όλες οι άντι-
θετες άπόψεις, όπως είχαν δετ τό φως στις στήλες των εφημερίδων και τέλος οι σημαντι-
κότερες συζητήσεις, που είχαν γίνει πάνω σ' αυτό τό θέμα με φοιτητές και νέους εργάτες.

Μερικά ~~.....~~ από αυτό τό κείμενο ~~.....~~ άρθρωτόν σε νά καταλάβουμε την ίδια τε-
ρη ψυχολογία του Νέκη και ~~.....~~ ^{1960, 74} ~~.....~~ μέχρι τώρα σε θέση του άπ-
νοσι σε ~~.....~~ πράγματα, ¹⁹⁶⁰ ~~.....~~ και της μελλοντικής του άποφάσεως κι άντιδράσεως.

Σ' ένα κείμενο, γραμμένο τό 1957 σε Παρίσι, με τον τίτλο "Η Γενιά μας", διαβάζουμε:

"Ανάμεσα σε σύγχρονο συνδέτη

~~.....~~
και σε σύγχρονο άκροατή έχουν ύψωθεί μεγάλα και ύψηλά τείχια. ~~.....~~ και όταν άκόμα ό πρώτος
έπιχειρεί κατά καιρούς άκαθόριστες, άπεγνωσμένες "έξόδους", μάτσια θά προσπαθήσει νά διασταυ-
ρώσει τό βλέμμα του, νά αφίξει ένα χέρι, νά μιλήσει πρόσωπο με πρόσωπο. "Έξω από τό τείχι των
περιμένει ή έρημος του πλήθους και της άδιαφορίας. Τό κοινό μοιρασμένο σε χιλια θαύματα
της έποχής του όν έχει περιθώρια για τό "ύπό κατασκευήν" και τό "ύπό δοκιμασίαν". Σε τον
καιρό μας όν έπιβάλλεται παρά μόνο τό ολοκληρωμένο, τό καθορισμένο και τό συγκροτημένο
από τό Α έως τό Ω. ~~.....~~

»...Πρέπει, λοιπόν, να φροντίσουμε να ανακαλύψουμε μέσα στη μάζα του άπρόσωπου, τα συγκεκριμένα πρόσωπα που θα μας καταλάβουν, άκόμα κι αν βρισκόμαστε σ' αυτό το ρευστό στάδιο της αναζήτησης και της άγωνίας, γιατί άκριβως μας ενώνουν μαζί τους κοινή πέτρα, κοινοί άγώνες και έλπίδες, κοινά ιδανικά.

»...Ποιος μπορεί να είναι λοιπόν το κοινό του συνθέτη που πέρασε τη ζωή του έξω νυχτερινές μάχες, φυλακές, διαδηλώσεις και έξορτες;

»...Όταν σκέφτομαι το παρελθόν, σκενιάφτω πάνω σε παγωμένα πρόσωπα που με κοιτάζουν με τά όρθάνοιχτά, ζωντανά τους μάτια. Σ' αυτούς τους σκοτωμένους φίλους έχω άπριώσει ως τά τώρα σχεδόν όλο μου τó έργο. Όταν όμως θα έπιχειρώ με τη σειρά μου τς άπεγνωσμένες "έξόδους", αυτοί θα λείπουν από τς αΐθουσες τών συναυλιών.

»...Έρχονται μετά οι χιλιάδες φίλοι, οι χαμένοι, πεταγμένοι από όω κι από κετ, τσακισμένο γιατί ήσαν πολύ περήφανοι, σακατεμένοι γιατί ήταν πολύ λεβέντες. Που βρίσκονται τώρα;

»...Ξέρω, πώς πίσω από τó κοινότατο πρόσωπο, κρύβεται τó μωαλό που σπινθηρίζει. Εκτω από το ήρεμο και ήπιου τρόπο παραμονεύει, ήσβεστη, ή χαλδύδινη θέληση. Τους γνώρισα καλά τους χαμένους μου φίλους. Όταν όμως τους συγκρίνω με τά όνδματα και τους τύπους που λάμπουν πά στο βολό ούρανό της σύγχρονης Αθήνας, ήθελά μου καγχαζώ. Άλοζιμονο, ή άληθινή όδδα και όδναμη του Έθους, έχει κατανησει ένας κελώριος ύπόγειος ποταμός. Παραγγελιοφόχοι, δάσκαλοι, μπροπωλητές, άνεργοι, έπιστήμονες, μικροπάλληλοι, γνωρίζουν άραγες πώς συνδέτες και καλλιτέχν όμοιοί τους, τους φωνάζουν μέσα στους τοίχους της αΐθουσας τών συναυλιών;

».....Αυτή είναι πράγματι ή άληθινή όδδα του καλλιτέχνη. Όμως αν ένα βιβλίο ή ένα τραγούδι μπορούν να μπούν μέσα σε κάθε σπίτι, καλόθα ή σκηνή, ένα έργο συμφωνικό, γραμμένο για να παιχτεί από 60 μουσικούς, μέσα σε μία όδδα, μία φορά, μ' ένα μοναδικό κονό, είναι καταδικασμένο άφου όνειποθήσει για λίγο άνάμεσα τς τυπωμένες γραμμές της κριτικής, να σιγοσβήσει και να λησμονηθετ. Δέ θα μείνει παρά μία συγκεχυμένη άνέμνηση του προσχτικού και καλοπροαίρετου άκροατή, ως που να ξεχαστετ κι αυτή για ν' άπομείνουν τελικά οι ψυχρές νότες πάνω στο ψυχρό χαρτί.

»....Είναι όμως δυνατό μέσα σ' αυτά τά λίγα, τά πυκνά λεπτά, που πάνω τους πλέκονται και πχωρούν με κλωστές από ήχους, ύλλα σχήματα, ρυθμοί, όγκοι και χρώματα ήχητικά, ν' άνόψουμε μικρά πυρκαγίτες, να γεννήσουμε μικρά θαύματα, μέσα σε καρδίες και σε σκέψεις, που έχει προετοιμάσει

— μία διαδικασία άνόβλογη, μία εύαισθησία παρόμοια με κείνη που ύπάρχει στο έργο;.....

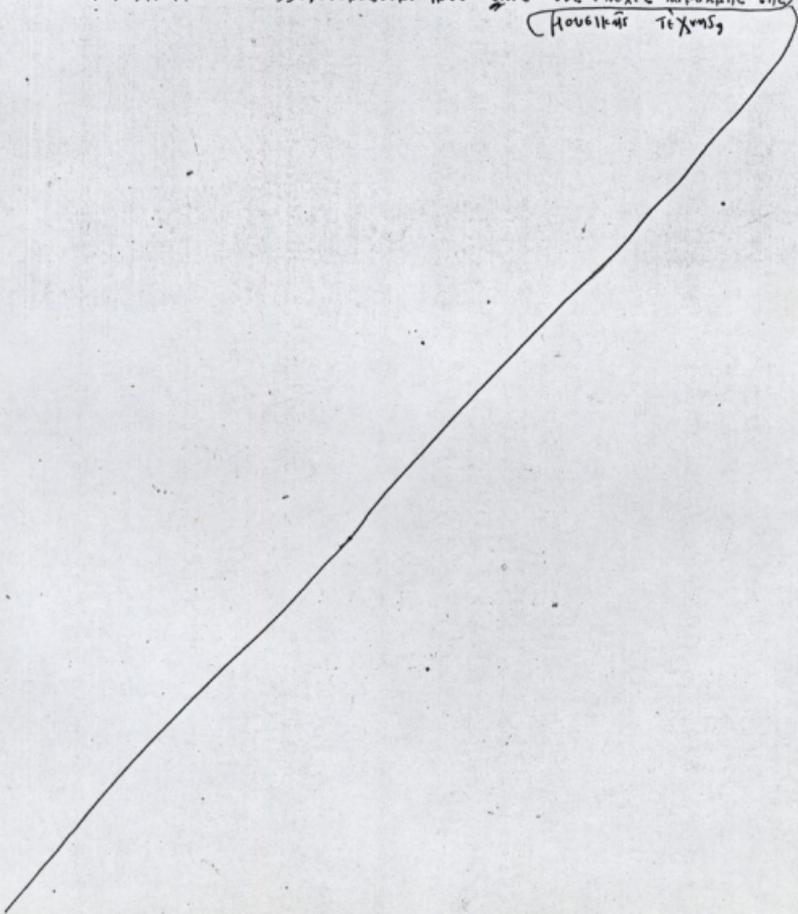
».....Σιγά-σιγά όμως άνοκάλυφα, πώς ή άληθινή όδδα του καλλιτέχνη είναι κείνη που τόν όδηγετ μέσα από τήν ίδδα του τη ζωή-όταν αυτή ή ζωή μέλιστα όν είναι μόνο ή δική του, άλλε είναι ή ζωή του τόπου του, τών γνωστών και άγνωστων του, του καιρού του. Άπο κετ και πέρα όίχως "ντροπή" κι άμφιβολίες σκέφτηκα πώς τó πιό απλό και φυσικό πράγμα για μένα είναι να "διηγθώ" με τόν δικό μου μουσικό τρόπο, τς "ιστορίες", που είναι συνισμαφνες όλων τών "ιστοριών". Άηλοδή να εαυοζωντανέψω τόν χαρακτήρα, τη γέση, τó κλίμα, και τήν άγωνία τους μέσα από τς χιλιάδες τους συναισθηματικούς κυματισμούς και τς διακυμάνσεις που

είναι το μουσικό έργο...."

)... Πιθανό να πρέπει να δώσουμε άκμα στον άκροστή τδ (υπόθη) του έργου, γιατί όσο και να τονίζουμε ότι η μουσική δεν έξηγετείται και δεν αναλύεται σε σκέψεις λογικές, ο άκροστής θα προσπαθήσει να "έξηγήσει" λογικά αυτό που άκούει για πρώτη φορά...

)... Η "έξηγηση" αυτή θα πρέπει να ξεπερνά τα όρια ένδς έργου. Θα πρέπει να καθορίζει την "φιλοσοφία" του καλλιτέχνη, δηλαδή τη στάση του σε σχέση με τα προβλήματα της ζωής και της τέχνης. Πρέπει δηλαδή ν' άποφασίσει να πει καθαρά αυτό που σκέφτεται και να τοποθετηθεί έαυτω και με κίνδυνο να σενέψει τον κύκλο της έπιρροής του. Είναι βέβαιο, μετά, πως εν ήθη τέχνη του περιέχει βιώσιμα στοιχεία, θα έπεκτείνει την άκτινοβολία της σταθερά, και θα έπιβεβαιώσει νέες κατακτήσεις και σε όλονα πλατό (προ κοινδ).

Σ' ένα άλλο έρθρο, γραμμένο το 1956, διαβάζουμε: «... Σ' άλλς τις έποχς παρακμής της Μουσικής Τέχνης»

συναντήσεσιν τῶν τελευταῖων στίχων ἀποσύνθεσης τῶν βιρτουοζισμῶν-βεντετισμῶν. Σήμερα τὸ φαινόμενο αὐτὸ παρουσιάζεται μὲ πολὺ μεγάλες ἀξιώσεις καὶ ὡς ἓνα σημεῖο ἔχει προσφέρει πολὺτιμες ὑπηρεσίες. Ὁδήγησε ὅμως μοιρατὰ σ' ἓνα δόλιξοδὸ, ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ τὸ ἀποκαλέσουμε αὐτοματισμῶν... Ἄλλοτε ὑπῆρχε κατ' ἀρχὴν ἡ Μουσικὴ ποὺ ἐρμηνευόταν ἀπὸ τῶν ἐκτελεστῶν. Σήμερα ὑπάρχει κατ' ἀρχὴν ὁ Ἐρμηνευτής, ποὺ ἐκφέρετ' τὴ Μουσικῆ.

)).. Ὁ βεντετισμῶν, εἶναι μὲ παραφύσει τοῦ ἔκτρατου ὑποκειμενισμοῦ-τῆς ἀρρώστειας αὐτῆς τοῦ καιροῦ μας-ἓνα εἶδος ἐπιθετικοῦ ναρκισσεμοῦ, ἔξαρση τοῦ προσώπου "ὑπερῶν" καὶ "ἐκτός τῆς μάσας". Σήμερα ὁ νέος καλλιτέχνης προτοιμάζεται συστηματικῶς γιὰ ἓνα εἶδος "μοναχικοῦ" βίου, εἰν ἀγίησιν ἐν τῷ τέλει κατὰ τὸν ἄριστον ἄριστον. Ὁ βεντετισμῶν γίνεταί φρενιχότατον, γίνεταί ὁ ἄγιος θεός τῶν δασῶν, ποὺ πρέπει ν' ἀπομυζήσῃ ὅλους τοὺς χυμοὺς μιᾶς ζωῆς γιὰ νὰ ἐξελιθῶν. Ὁ βεντετισμῶν, κατάντησε βιομηχανία καὶ χιλιάδες ὡδετὰ σ' ὅλο τὸν κόσμον παράγουν "κατὰ μάζας" κουρδισμένους μηχανεῖς, ὄλονα καὶ τελειότερους, ποὺ ὀφείλουν μὲ τὴ σεμνότητα νὰ γίνονται φωτισμένους ἀφίσεις καὶ χρηματιστηριακὲς μετὰ χεῖρας, μὲ ἄλλες ποὺ ἀνεβοκατεβαίνουν ὅπως οἱ ἄλλες τοῦ βραζιλιανοῦ καφέ.

))... Πλὴν τὸ βεντετισμῶν, ἔχει φουτρώσει ἓνα νέο λουλοδιδιόνομπισμῶν, ἐστὶ βάση εἶναι τὸ αὐτὸ φαινόμενο. Ὁ βεντετισμῶν, ἐρμηνεύεται σὺν "λοῦκῶν" ὑποκειμενισμῶν, μίση κι ἀπευθύνεται σὲς μεγάλες μάζας, ἐνὼ ὁ ἄνομπισμῶν, αὐτοπεριορίζεται, ὅπως εἴπαμε, ἐναντίον τῶν πολλῶν, σὲ στενὸν "ἀριστοκρατικὸν" του κύκλου. Ἄλλη διαφορά: ὁ βεντετισμῶν ἔχει καταλάβει τὸν ἐρμηνευτικὸν τομέα τῆς μουσικῆς. Ὁ ἄνομπισμῶν φιλοδοξεῖ νὰ κατακτήσῃ τὸν δημιουργικόν.

)).. Ὁ ἦχος μέσα στὴν ὅλη διαδικασία τῆς μουσικῆς τέχνης ὑπῆρξε πάντοτε ἓνα μέσον. Ἐξαιρετικὰ πολὺτιμο ἐξ ἄλλου. Στὶς ἡμέρας μας κατάντησε σκοπός. Νὰ ἀμείψωσ-ἀμείψωσ ἓνα θεμελιώδες γινώρισμα μέσα στὰ ἔργα τῶν οὐλτραμοντένων τῆς ἐποχῆς μας. Ἦχοι πρωτότυποι, συνθετικοὶ καὶ ἀποσυνθετικοί, ἦχοι ἀπίθανοι, μὰ ποιά εἶναι ἡ ἱερὴ φροντίδα μιᾶς δόξκληρης σχολῆς ποὺ αὐτοποθετεῖται στὴν πρωτοπορία τῆς σύγχρονης τέχνης. Τὸ πρόβλημα ἐνθάδε εἶναι περὶ ἄλλο ποῦ καὶ θὰ 'ταν ἡσυχώρησι ἐπιπολαίοντα ἢν τοποθετοῦσαμε ὅλους τοὺς σύγχρονους "πρωτοποριακοὺς" συνθέτες μέσα σὲ τὸ αὐτὸ σασκούλι τῶν ἄνομπισμῶν... εἶναι φανερόν ὅτι ἢν γιὰ τοὺς μὲν-τούς εἰλικρινεῖς-ὁ ὡδεκαφθογγισμῶν παρουσιάζεται σὺν μίᾳ ἀναπόφευκτη ἀναγκαιότητι, γιὰ τοὺς δε-τούς ἀνὲν-εἶναι ἡ σάνδα σιωπῆς ἐν τῷ μέσω τῆς νυκτός.

))... Καὶ νὰ ἡ ἐξήγησι: ὁ νέος συνθέτης φέρεται στὴν ἀναζήτησι του γιὰ ἓνα νέο σύστημα. Καὶ εἶναι τρομερὸν ἢν σκεφτεῖ κανεὶς πῶς ἡ ἐποχὴ μας ἔφτασε σὲ σημεῖο νὰ ζητῇ ἀπὸ κάθε συνθέτη νὰ γίνεταί ὁ ἴδιος κατ' ἀρχὴν ἐφευρέτης ἐνδὲς οἰκοῦ του, πρωτότυπος, προσωπικοῦ, ὅχι πῆδ ὑποῦ ὅχι χαρακτηριστῶν καὶ τρόπων, ὅχι συναισθηματικῶν κόσμων, ἀλλὰ οἰκοῦ του συστήματος. Ἄλλὰ αὐτὸ εἶναι ἓνα βάρος, εἶναι μίᾳ ματῶν ποὺ ἔλαχε μέσα σ' ὅλη τὴν ἱστορία τῆς μουσικῆς σὲ 3-4 ζευγαριστὲς μεγαλοφυεῖς, ὅσες ἀκριβῶς βρέθηκαν σὲ ἱστορικὸν σταυροδρόμῳ ἀνάμεσα σὲ δύο διαφορετικὸς κόσμους, σ' ἐνὸς διαφορετικῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς.

))... Σήμερα ἀκριβῶς ἔχουμε φτάσει σ' ἓνα τέτοιο δόλιξοδόν. Φανταστεῖτε ἓνα πλαστὸ ποτάμι ποὺ ἐ-

νώσει ός τις κοίτες του τό ρεθματα όλης της Δυτικής Μουσικής (Ίταλική-Γαλλική και Γερμανική Μουσική) να κατεβαίνει προχωρώντας όλοένα προς τό μέλλον. Καί εσφινικά ένας χειμαρος (ή Ρωσική σχολή-τά κατά τόπους φολλκλδρ-ή "έξωτική" μουσική) Η συνάντηση τών δύο ρευμάτων είναι συγκλονιστική. Η παραπέρα όμω ή έξελιξη τόσο του ένός, όσο και του άλλου, συμβιβεται μέσα σε μία δίνη χωρίς προηγούμενο! Τά νερά ένώνονται, όμως ή κοίτη έχει χαθεί...

Μέσα σ' αυτό τό κάπως άπλοϊκό σχήμα δίνεται μέθοδος έστω είκό του σύγχρονου άδειξοδου της μουσικής. Πρώτο θέμα αυτής της κρίσης είναι ο ίδιος ο Στραβίνσκι, που ή πρώτη του περίοδος άνήκει άκριβώς στο σημείο της βίαιης σύγκρουσης τών δύο κόσμων. Μιλώ, Χόνεγκερ, Μπέρτοκ, Προκόφιεφ, Χίντεμιτ και Σοστάκοβιτς κατέχονται από την ίδια άγνεία ο καθένας τους χτυπά τότε έδώ και τότε κει, άνοίγουν τους όρδμους, που άλλτε είναι άσφικτικά στενοί, και δέν άφήνουν θέση γιά άλλους και άλλοτε γίνονται κάπως πλατύτεροι. Κανένας άκμα δέν έχει βρεί την πλατεία κοίτη. Άραγε όμως αυτό τό γιγάντιο ρόλο, αυτή την εύθύνη, είναι δυνατόν να την έπιμισθή μόνο ένας συνθέτης; Και δέν είναι παράλογο να ζητάμε σήμερα από τους έκτακτους άδες σύγχρονους συνθέτες ένα χρέος που ή ιστορία δέν τό γύρεψε ποτέ, τό πότσαρτε ~~...~~ ^{δείτε από τών Ηπέρων;}

)...Κοιμή άπάντηση στή κάμπολλα βασανιστικά έρωτήματα δέν λύνει την άγνεία του σύγχρονου συνθέτη-πού είναι ή άγνεία της σύγχρονης μουσικής-πού θα πρέπει να εκλέξει άναγκαστικά άνάμεσα σε δύο όρδμους. Άηλαδή είχε τό όρδο που του προσφέρει τό μοναδικό σύστημα του και του μας, ο δωδεκαφθογγισμός, είχε τό όρδο ~~...~~ ^{μίας} όλοένα προσωπικής κατεδύσης που θα τον έκλιθόδουσει, όλομόναχο και χωρίς συμπάχους, στή μέση ένός στέβρου όπου κάθε στιγμή θα βρισκται στήν άνάγκη να ύψιστασει την συντριπτική άνάμετρηση με τό κατ'έλοχην έπικρατέστερα ρεματα της έποχής του".

(Η "Οβεντετισμός και ο ανομισμός οδηγούν στο θάνατο της μουσικής"-Έπιθεώρηση Τέχνης, τόμος Δ' 1956, σελ. 208 κ. έ.)

Ετό όρθρο του "Μουσική και ίδες", γράφει άνάμεσα σε άλλα: "...Ας παρακολουθήσουμε τό δυαδικό: Τέχνη και Τεχνική. Είναι τόσο όργανικά συνδεδεμένα αυτά τό στοιχεία μέσα σε κάθε έργο τέχνης, ώστε είναι άδύνατο να παραβλέψουμε τό δευτερο όλως να έπηρεάσουμε τό πρώτο-και άντιστρόφο."

»...Όσο ή άρνηση της κληρονομίας και της παραπέρα έξελιξης τών μουσικών ιδεών, όπως μας κληρονομήτ ή σύγχρονη δυτική μουσική τέχνη, μας οδηγεί κατ' άνάγκη στην στασιμότητα της μουσικής έπιστήμης (τεχνικής) μέσα στην μουσική σύνθεση.

))...Έτσι, στην έποχή μας, ή πρόθεση λ. χ. τών σοβιετικών συνθετών να κάνουν προοδευτική μου τέχνη, είναι άνεξέδρητη από τό συγκεκριμένα άποτελέσματα που έχουμε μπροστά μας. Αυτό τό λάθος έξηγείται βασικά, από τόν διαχωρισμό που γίνεται στην Σοβιετική Ένωση άνάμεσα στην Τέχνη και στην Έπιστήμη. Άηλαδή έδν γιά την Έπιστήμη ή θέση είναι ότι τό σοσιαλιστικό καθεστώς ο έλλει να πάρει και να έξελίξει άπ' τό άνώτατό τους σημείο και πέρα, τς έπιστη

μονικώς κατακτήσεις του καπιταλισμού, στην Τέχνη άρνείται την κληρονομία με το έπιχειρημα πώς ~~σε~~ σε ό,τι άφορρά τις ιδέες ο σοσιαλισμός προηγείται. Έτσι όμως πόσο οργανικά είναι συνδεδεμένες ή ιδέα-τέχνη με την τεχνική.

)) Πράγματι, τα προβλήματα που τίθενται μέσα στο συγκεκριμένα σοβιετικά μουσικά έργα (ή τουλάχιστο στην συντριπτική τους πλειοψηφία) είναι προβλήματα ως έπί το πλεόστον ξεπερασμένα σε σχέση με την εξέλιξη και τις άνογκαιότητες της σύγχρονης σύνθεσης. Από την άποψη αυτή πρέπει να παραδεχτούμε ότι πολλοί από τους "δυτικούς" συνθέτες της εποχής μας είναι πολύ πιο μπροστά σε ό,τι άφορρά την έπανάσταση μέσα στη μουσική σύνθεση, από τους "έπαναστάτες" συνθέτες του σοσιαλιστικού κλάτους, κατά τον ίδιο τρόπο που οι Χάιντ και Μότσαρτ εξέφρασαν την έπανάστατική μουσική ιδέα της εποχής τους.

)) Η Μουσική δεν άπευθύνεται στο συγκεκριμένο, αλλά στο άπρημένο. Δεν άπευθύνεται στο ~~ειδικό~~ ειδικό, αλλά στο γενικό. Δεν προκαλεί αντίδρασεις λογικές, αλλά συναισθηματικές. Όσοι ειδικά και λογικά δεν μπορεί να ύπάρξει μελωδία ανθρώπινη και άρμονια άπάνθρωπη, ρυθμός προοδευτικός και ένορχήστρωση αντίδραστική. Υπάρχει μόνο γνησιότητα και ποιότητα των έκφραστικών μέσων. Υπάρχει καλό και κακή μουσική. Η πρώτη είναι η προοδευτική, η ανθρώπινη μουσική, απ' όπου και όπως και αν προέρχεται. Η δεύτερη κατ' άνάγκη η αντίπροδευτική μουσική, η συντηρητική μουσική, απ' όπου και όπως και αν προέρχεται. ("Άρθρο δημοσιευμένο στην "Κριτική", τεύχος 6, 1959, σελ. 246 κ. έ.).

Τό πώς τελικά όδηγήθηκε στον προσωπικό του δρόμο, στη μουσική, μπορούμε να το δούμε στο παρακάτω ~~...~~ : "..... Τα προβλήματα μέσα στη σύγχρονη ~~...~~ σύνθεση έχουν πυκνωθεί, έχουν κυρίως δυνάμει. Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πού θα όδηγήσουν τελικά όλες αυτές οι λυσασίες ξεφρενήσεις μαζί με τις άναπόφευκτες άκρότητες τους. Πολλοί πιστεύουν ότι τα επόμενα στάδια της μουσικής θα είναι η ηλεκτρονική μουσική. Είναι πολύ ~~...~~ πιθανόν. Προσωπικά πιστεύω άκόμα, ότι ο καθοριστικός ρόλος για την άλλα και την άντοχη στο χρόνο ενός έργου, παραμένει η μουσική έμπνευση, όπως άποκαλύπτεται με την ιδιότητα του γνήσιου ~~...~~ μουσικού να δημιουργεί την μουσική σπερματογόνο ούσα, δηλαδή το μουσικό μοτίβο. Το μουσικό μοτίβο είναι άκριβώς ~~...~~ ένα θαύμα (όπως η "σύλληψη"), γιατί ένω μπορούμε να το έργνησουμε, άναλύσουμε και έξηγησουμε μες είναι άδύνατο να το ~~...~~ άναπαράγουμε. Και αυτό άκριβώς νομίζω ότι στο βέθος έπιδιώκει η πλέον δορυβάτης από όλες τις όμωδες των νέων συνθετών, (με έπικεφαλής τους Μπουλέ και Στοκχόουζεν) όπου έχει σύζησει και σε βαθμό άνυπόφορο το ρόλο της έπιστήμης και ιδιαιτέρα των μαθηματικών μέσα στα έργα τους....

))... Προσωπικά είμαι ιδιαιτέρα εύτυχής, πού είμαι "Έλληνας". Δεν το λέω αυτό συναισθηματικά αλλά λογικά-ρεαλιστικά. Γιατί η "Έλλάδα μου προσφέρει διπλά με ~~...~~ δυνατή βάση, όπου μπορώ να σταθώ στα πόδια μου και άκόμα να προχωρήσω, ένω βλέπω σαφώς γύρω μου, στην Ευρώπη πολλούς νέους να παρήςλουν και να διαστέλουν, γιατί τους λείπει άκριβώς μες τέτια βάση. Είναι "διπλά", γιατί πρώτον η "Έλλάδα είναι ένας ιδιαιτέρας κόσμος (τόσο παλιός όσο κι

ἀνεξεργάτητος) κλοσίου, ἀνατόξε, χυμώδης. Ἀυτὴ εἶναι ἡ ἰδέα τῆς Ἑλλάδος, ἡ μοῦρα τῆς, τὸ μα-
τὸριό τῆς, ἡ ἀντοχή τῆς. Ἀρτερο, στέν τοῦμα μου διαπιστώνω, ὅτι ἡ μουσικὴ μας κληρονομία, ἡ
μουσικὴ γλώσσα ποὺ χρησιμοποίησε ὁ λαὸς μας ἀνάμεσα στοὺς αἰῶνες, γιὰ νὰ [redacted] ἐκ-
φραστεῖ, λήμψῃ σὲν διαμάντι, ἀνάμεσα σὲς μουσικὰς γλώσσας τῶν ἄλλων λαῶν.

)) Μουσικὰ σήμερα τὸ νὰ γράφω, ὅπως θάλα νὰ πιστέω ὅτι γράφω, ἑλληνικὴ μουσικὴ, ὅπως εἶναι
πρόβλημα συρραφῆς τῆς μίσε μετὰ τὴν ἑλλή δημοτικοφρονῶν μελωδιῶν. Ἀντίθετα προσπαθῶ νὰ
ὀδηγηθῶ σὲν οὐσία, σὲν δομῆ, σὲν ἀπόδογμα αὐτοῦ τοῦ ὑλικοῦ. Νὰ ἀγγίξω τὸ "χαρακτῆρα" του
καὶ νὰ τὸν πλῆξω μ' ἕναν τρόπο, ποὺ προσπαθῶ, ὅσο γίγεται, νὰ τὸν κῆμα πῶ προσωπικῶς (Ἐυ-
νέντευξη σὲ "Ἠφα", 20 αὐγούστου 1959).

[redacted] ἄτην συνέντευξη σὲ "Παχυρόμο", σὲν Ἰούλιον τοῦ 1960: [redacted]

[redacted] ἀναλύοντας τὸ ρόλο τῆς μουσικοκριτικῆς, ἀναλύει: [redacted] εἶναι γνωστὸ
ὅτι ὁ μέσος ἀκροατῆς δὲν ἀκούει μουσικὴ μὲ τ' αὐτίδα του, ἀλλὰ μὲ τὴν ἄκουσά του. Ἄς πῶ-
ρομε π.χ. τὴν περίπτωση Γκέρσουίν, πρὶν καὶ μετὰ τὸ γνωστὸ φέλιξ τοῦ Χόλλυγουντ. Ἀυτὴ ἡ
"φιλολογία" γύρω ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ συνθέτη καὶ τῆς περιστασίας ποὺ γράφτηκε ἡ τῶδε σύν-
θεσὴ του, ἐξοικειώνουν τὸ μέσο ἀκροατῆ, τὸν φέρνουν πῶς κοντὰ σὲν συνθέτη, ποὺ τῶρα τὸν
"καταλαβαίνει" εὐκολώτερα. (Ἀυτὸ τὸ ρῆμα ἀληθῆ, τὸ "καταλαβαίνω" ἔχει κάνει πῶς πολὺ
κακὸ σὲν μουσικὴ ἀπ' ὅλους τοὺς μουσικοκριτικούς μαζιγεφούς! Ἐυχρὰ σοῦ λῆνε γιὰ ἕνα ἔρ-
γο: "Ἄ' ἀρθεῖ, μὲ συγκινεῖ, μὲ συνεπαίρνει—ὄμως ὅταν τὸ καταλαβαίνω"...). Τὴ αὐτὸ μᾶς εἶναι
ἀπαραίτητοι νῆοι μουσικοκριτικοί—μουσικολόγοι, ποὺ ὅδ προσπαθήσουν νὰ φέρουν μὲ τὰ γραφ-
τους τὴ νῆο μουσικὴ καὶ τὴν καινούργια ἔρμηνεία κοντὰ στοὺς ἀκροατῆς. Νὰ δημιουργήσουν
—ὅπως οἱ συνθέτες τοὺς σὲν Ἑυρώπη—τὴν ἀπαραίτητη "μυθολογία" γύρω ἀπὸ [redacted] πρόσωπα καὶ

Έργο. Αυτό είναι μία έργοσα που θα πρέπει να προηγείται και να ακολουθεί το μουσικό γργο-
νότα. Θα το παρασκευάζει και να το τοποθετεί(ε).)

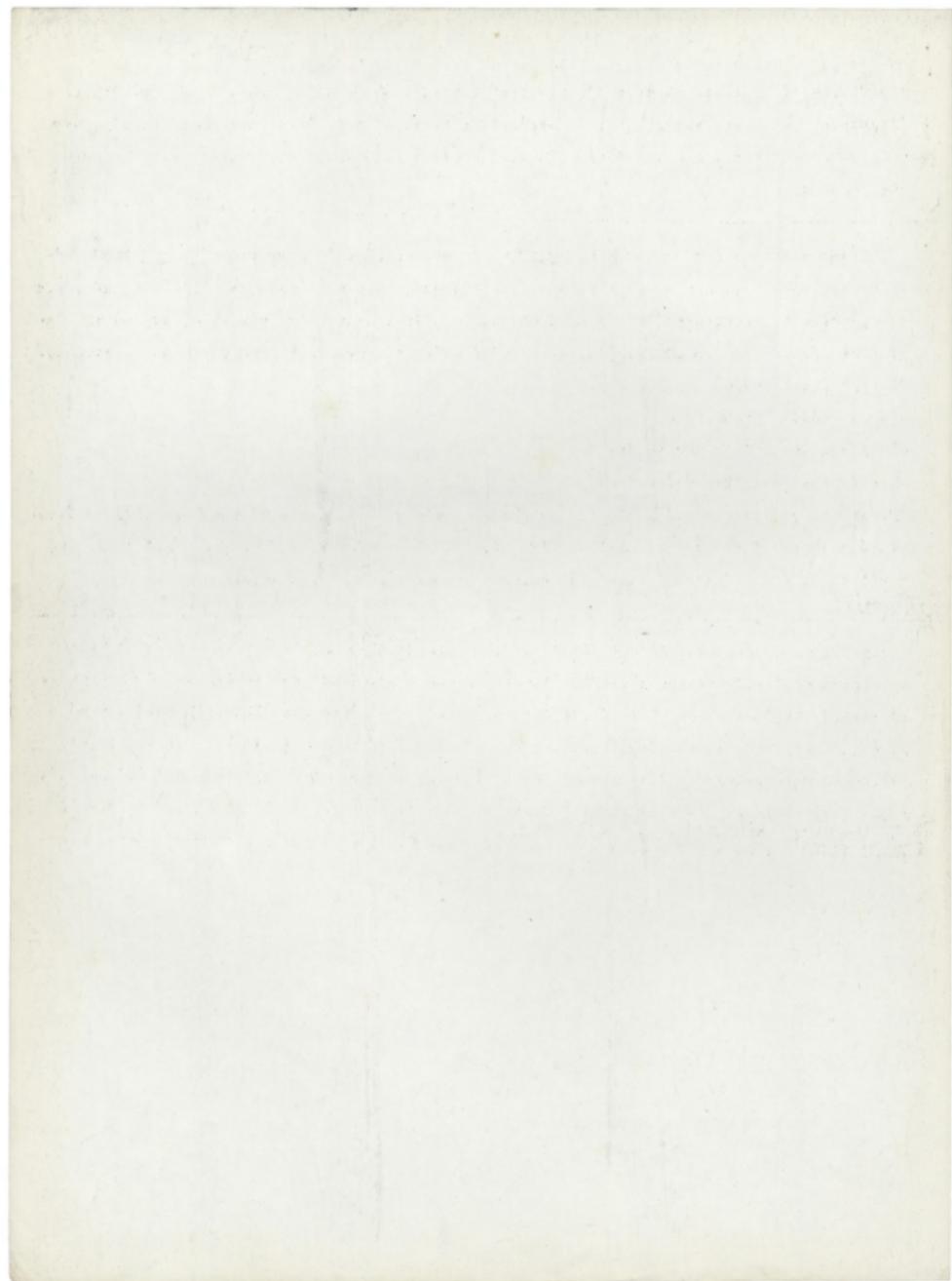
Τέλος, στην ίδια συνέντευξη, αναφερόμενος στον τρόπο, που πρέπει να δοθεί η μάχη εναντίον
των μουσικών απολιθωμάτων, που βασανίζουν πάνω από πενήντα χρόνια την ελληνική μουσική(η)
λειτουργία(σε τέτοιες περιπτώσεις δεν αρκεί νομίζω ούτε κριτική ούτε συζήτηση κλπ. κλπ., μόνο
χρειάζεται ξεφύλλισμα. Χρειάζεται πόλεμος άνοιχτός, δίχως περιττές εγγυήσεις και προσχηματα).
Τα απολιθώματα, ^{- με την ύλη της -} προσέδωσαν να δώσουν τη μάχη τους. Έτσι ο κριτικός
της άριστερης "Αύγης" στις σχολιαστικές άπαντήσεις του έφασκε πως "είμαστε υποχρεωμέ-
νοι ~~να~~ ~~αντικρούμε~~ ~~λαθόμενε~~ ~~απόψεις~~ του Μ.Θ. να του καταλογίσουμε έλλειψη άκρι-
βοτης γνώσης των πραγμάτων. Και άκομη να φέξουμε το ύπεροπικό του ύφος και το σήμα ~~το~~
της σκληρής φραστικής διατύπωσης, που έγγίζει, όπως γράψαμε, τα όρια της άκρπειας)".

Ο Νίκης ~~...~~ δεν ύπολόγιζε και πολύ ~~...~~ το σκόπο κρας ~~...~~ που
έπρεπε να πεταχτεί βρίσκονταν κάτω από ρούχα "άριστερό" ή "δεξιό". ~~...~~ Δεν μπορούσε ~~...~~ φυ-
σικά να φανασστεί κανένας τί καταίγδα προμηθενών ^{μετά από λίγους μήνες/} ~~...~~ τη μέλοποίηση του "Επιτάφιου".
Όμως, βλέποντας πως ο συνθέτης δημιουργούσε μόνος του μία "μυθολογία" γύρω από τις από-
ψεις του και το ~~...~~ Έργο, που ήθελε να δημιουργήσει, προσέδθη-
σαν να τον άνακχούν πριν αυτό το Έργο ξεχυθεί και, μόνο του, σαρώσει όλους τους βοηθού-
σαν στη δημιουργία μιζε "συντηρητικής" μουσικής. Τα πληκτικά γραφεία των διαφόρων μουσικών
συλλόγων γνώριζαν, εκτένησ ^{επ' ουδ' αμαρτία} ~~...~~ της ~~...~~ μέρες δόξας, κινητοποίησης και ξεσκόνισματος! Συ-
νεδρίσεις, πάνω στις συνεδρίσεις. Άνακοίνωση της Ένωσης Έλλήνων Μουσουργών: ("Η ύπερο-
πική, άρνητική και περιφρονητική στάση του νέου συνθέτου Ξανσι της Έλληνικής Μουσικής
Δημιουργίας, που τόσα σημαντικά Έργα έχει ήδη παρουσιάσει, πολλά των όποιων Έχουν ειγάνως
άναγνωρισθεί, είναι καθ' ολοκληρίαν άπαράδεκτος, σι ~~...~~ διατυπωθείσαι γνώμαι
του έκτος πάσης πραγματικότητας). ~~...~~

Ο Ίδιος ο Νίκης είχε πολύ καλά γνώση και της επιδεικτικότητος του, που την θεωρούσε
άναγκατο ~~...~~ από το ότι είναι ένα από τα ^{κρυφά} ~~...~~ χαρακτηριστικά του, αλλά και της
"δουλεφιδ" που ~~...~~ μέσα στο χρόνο!... Είναι πιθανό άριο, κάτω από να δρομείνα

νδ ἀποκηρύξω κἀτι μὲ τῶν ἴδιο φανατισμῶ, μὲ τῶν ὅποιο σήμερα τὸ ὑποστηρίζω. [redacted]
 [redacted] Δὲν νερῶπομαι καθόλου ποὺ ὁμολογῶ αὐτὲς μου τὲς ἀντινομίαι, τὲς ἀντιφάσεις, γιατί
 ξέρω ὅτι κάθε στιγμή προσπαθῶ μὲ σκεψὴ τολμηρῆ, τίμια καὶ ἀπαλλαγμένη ἀπὸ κομπλιζ, προκα-
 τλήψεις καὶ δογματισμοὺς νδ προχωρήσω στὴν οὐσία τῶν πραγμάτων. Αὐτὸ, βέβαια, δὲ σημαίνει
 καθόλου ὅτι ἔχω πάντα δίκιο. Κάθε "ἄλλο....".

Ἐδῶ σταματήσαμε τὴν περιήγηση στὸ βιβλίο "Γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Μουσικὴ". Ἐνα σωρὸ ἔρθρα
 ἔμειναν "ἀτερῆτα". Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι πολὺ ἐνδιαφέροντα, ὅπως ἐκεῖνα γιὰ τὸ προβλη-
 μα τῆς μουσικῆς στὴν ἄρχαία τραγωδία. Τυρῆζοντας στὴν ἱστορία μας θὰ δοῦμε τὸ Ηζκη νδ
 μὴν [redacted] πολυαναφέρεται πιδ σ' αὐτὰ τὰ προβλήματα, πορὰ μούδα νδ
 δημιουργεῖ, νδ δημιουργεῖ ἀσταμάτητα. [redacted] Δὲν σταματᾷ νδ μιλάει, νδ ἐπιτίθεται, νδ προ-
 τρέπει, ἀλλὰ τῶρα πιδ σ' ἕνα ἕλλο ἐπέπεδο, στὴν ἀρχὴ θολὰ, μετὰ ὀλοκθάραι τὸ πολιτικὸ.

ΕΝΑ-ΕΝΑ- ΤΕΣΣΕΡΑ !

α) Μετά από ένα ζέτιο 1964, το θά' τον το 1962; Μία χρονιά-ταύρο.

Οι Έλληνες, που ποτέ δεν διδασχτηκαν από την πέτρα, κοίταζαν και πάλι μ' άνοιχτό το στόμα όλα ταυτα τ' άγρια θηρία, που ξεχώθηκαν από τα κλουβιά τους, νά τους κατασπαρξουν. Και τς δέν Ξγινε μίσα σ' αυτή τή χρονιά; Πιγκηπικοί γάμοι, ζέτιοι που δέν Ξγιναν ούτε επί Μαρίας Άντουανέττας! Ευλλαθητήρια έναντιον τής κυβέρνησης, με έπικεφαλής πρώην πρωθυπουργός και δεκάδες βουλευτές! Έπιθέσεις τής άστυνομίας, που θά τς παρασημοφορουν ο Φρόνκο. Ηστωμίνες έξεγρήσεις άγροτών, που λς και ξεπετάχτηκαν από κιστρινοσμίνας σελίδες βιβλίων. Ρεμπύλες και σκάνδαλα, που τς ζήλησαν οι δικτάτορες-άπατεώνες τής Λατινικής Άμερικης. Κι άλλα πολλά.

Μαζι με τς 1962 ήρε και ο Μίκης Ξανς στην Έλλάδα. Τίποτα δέν μπορουν πιά νά τόν κρατήσουν μακριά, ούτε οι Ξίτες του οι συναισθηματικές έκρήξεις. "Ήδη η νεολαία, κυρίως οι φοιτητές είχαν άρχισι μία μεγάλη καμπάνια διαμαρτυρίας γιά τόν άποκλεισμό του από τς ραδιοφωνία. Χιλιάδες ύπογραφες συγκεντρωώνδουσαν κάθε βδομάδα κάτω από μία σχετική Έκκληση-διαμαρτυρία. "Ιδρύθηκε ο Έλληλογος Ξίλων Μουσικής Μίκη Θεωωρήκη, δεκάδες γράμματα Ξφταναν σς Παρίσι. "Αποστολές φοιτητές, νιοι έργάτες. Ο Μίκης βρήκε σ' αυτό τή άδικοιολογία νά γυρσει πίσω τς συντομώτερο. "Έτσι σς άρχις του Ξένου Ξφτανε σ' άεροδρόμιο του Έλληνικού, όπου τόν περιέμεναν οι δημοσιογράφοι και άρκετοι νιοι.

-(Δέν ύπάρχει, ούτε πρόκειται νά ύπάρξει (εφ' όσον αυτό έξαρτάται από τή θέληση μου ούσιαστική άπομόκρυσή μου από τήν Έλλάδα. Τς Παρίσι, γιά τήν ώρα, είναι γιά μένα έργαστήριο και ξεομητήριο. "Η άπομόκρυση, που μου χορξίζει, μου έπιτρέπει νά έργάζομαι έντονα και δημιουργικά. Οί έπαφες που μου δημιουργεί με άνεξαρτοποιούν οικονομικά και μου δίνουν τς καλλιτεχνικά κύρος με τς έκτελέσεις και εκδόσεις έργων μου σς έξωτερικό, που με έλευθερώνει ψυχικά-συναισθηματικά και σημειώνει συγκριτικά τή δημιουργική μου πορεία, ώστε ο κύκλος τής άνεξαρτησίας μου νά παραμένει από κάθε άποψη και σς κάθε περίπτωση ολοκληρωμένος).

β) Βομβαρδισμός από έρωτήσεις.

- (Θς συνεχίσετε τήν προσπάθειά σας στή λαϊκή μουσική;)
- (Τς περισσότερο Ξχετε νά μίξε πεζέτε πάνω σ' αυτό;)
- (Ής βλέπετε σς έμμοσά μ' άλλον τήν έφαρμογή των σχεδίων σας σς τόν ελληνικό καλλιτεχνικό χώρο;)
- (Κας βέβαια θά συνεχίσουμε. Μόνο που δέν μπορώ νά ύπολογίζω πάντα στην πρακτική συμπεράσταση των ψίλων μου. "Έγινες, μιζήτριε, μία κάποια κακή παράδοση άδιαφορίας, όλ' αυτά έν πάση περιπτώσει δέ βέ βοηθούν παρά νά άπαιλαγώ από τς άυπατάτες μου; Δέν ύπάρχουν οι άνδλογοι όμδες και τς ότομα που νά στελεχώνουν κάπως και νά τριζούν άποτελε-

52 σματικά την κίνηση μας στην πρακτική εφαρμογή. Αν λ.χ. οι φοιτητές της Θεσσαλονίκης ή της Αθήνας ή οποιασδήποτε άλλης πόλης ή παρ' όλην την οργάνωση και μες καλούσαν εδ' εαν γιά μες καρδ να βρισκόμαστε γιά ένα ή δυο μήνες από μία πόλη - σφ μίαν άλλη και από τη συνουσία στη συζήτηση.

Όσο γιά τη γενικότερη θέση μου σάν καλλιτέχνη και ανθρώπου στόν ελληνικό χώρο, αυτή στηρίζεται στην ελικρίνευσι της δημιουργίας μου και στην καθαρότητα τών προθέσών μου. Με βοήθη την στρεβρότητα της πίστης μου και της λατρείας μου γιά την Ελλάδα και τό λαό μας, απόφασις να μένω καρφωμένος σ' αυτή τη μικρή Ξπαλση, που έταξα στόν έαυτό μου, να σταθώ και να παλεύω. Έκτι πού τό ψέμα είναι γιά πολλούς θεσμούς και ό συμβιβασμός σκαλοπάτι, έγώ έπρεμεις να όνομάζω τό πρόβλημα, τό πρόσωπο, τό γεγοτα και τίς σκέψεις μου με τό όνομά τους, δίχως έπιφλοδέις, δίχως ύπονοούμενα, χωρίς μυστί έξόδους γιά διαφυγή σφ ώρα ανάγκης. Άλλοι βδουν στη ζωή τους πάνω άπ' όλα την έπιτυχία με κάθι μίσου και με όλους τούς συμβιβασμούς, έγώ δέν ύπολογίζω, πριν άπ' όλα παρθε στην ύδληψη μου μπροστά στίς όρχες μου και στίς παραδόσεις μου. Έισω σφ μερικόν δέν όρρουν τ' ευιοι χαρακτήρες, τέτιοι όντες και καλλιτέχνης. Έχουν συνήθειες σ' αυτό τό κλίμα της ύποταγής και μετριότητας γύρω τους, πού έγώ άρνούμαι να άποδεχτώ. Έβλω σφ καθε στιγμή γά στέκωμαι σάν γνήσιος Έλληνας, πού σημαίνει άκέραιος άνθρωπος και έντρος όλκληρωμένος. Αύτή ή στάση μου άπέναντι στη ζωή και στην τέχνη κάποτε δδ έκτιμηθελ, κάποτε δδ δικαιωθελ. (Έλπίζω!)).

Δέν είχε προλάβει να "μπετ στο σπίτι του", όταν τό "Εθνικό θέατρο, χωρίς να τόν ελδοποιήσει, άνέθεσε στο Χατζιδάκι να γράφει τη μουσική γιά τίς "Βδκχες", πού παραγγέλλοι είναι κινουόρι. χε δοθεί ήδη από καιρό στο Μίκη πού είχε γράψει κιόλας-στο Ίηρσαι-δδδ χορικά. Τά ^{κινουόρι} ~~...~~ ^{Μαγικά τ' αβύθι} ~~...~~ ^{Την ίδια στιγμή} "Ηδη από καιρό είχε γραφτεί και ή πληροφορία πώς τη διαταγή γιά τόν άποκλεισμό του από όλα τά Κρατικά Έλδρύματα, την είχε δώσει ό Έδιος ό Καραμανλής, ό "παρόνομος πρωθυπουργός". Η μεταίωση της παραγγελίας γιά τίς "Βδκχες" είχε, από μία μεριά, και τό "καλό της. Η μεταίωση, λοιπόν, της παραγγελίας γιά τίς "Βδκχες" είχε, από μία μεριά, και τό καλό της. Από τώρα γράφει τη μουσική και τά τραγούδια. Έτό έδιο διδασμα συνεχίζει τό γράψιμο του "Άλειον Έστς", μες λαϊκής λειτουργίας, πάνω στην όμώνυμη πιπιτική σύνοδη του "Όδυσσα" Έλύτη. Διορδώνει τη λαϊκή όπερα "Τδ Τραγούδι του Νεκρού "Άδερφού", με όμα παμένο από τόν έμφύλιο πόλεμο. Διευθόνει και πάλι συνουσίες, ήχογραφεί, ταξιδιεύει συνεχώς. Αθήνα-Παρσαι. Μόλις "Έγγραφε" σφ δίσκο δυο τραγούδια με τη με γδλη του φίλην τόν Έντθε Πέδφ. Η μεταίωση, λοιπόν, της παραγγελίας γιά τίς "Βδκχες" είχε, από μία μεριά, και τό καλό της.

Τετάρτη, 11 'Απριλίου: 'Ο Νίκης με τόν Ζόλ Ντισσέν κατέβαιναν τήν Πανεπιστήμιου. Ήταν μεσημέρι, άκριβώς 12 ή ώρα. Ένα βρονεγόρο σύνθημα δόνησε τήν άτμοσφαιρα: "Ένα-ένα-τρίσσερα!" Τά Προβόλαια τού Πανεπιστημιου ήταν γεμάτα φοιτητές. Τριγύρω οι όρκοι γεμάτοι από άστυφλόκας, καμίνια, πυροσβεστικές άντλίες, άσφραματους, περιπολικά.

- Ένα-ένα-τρίσσερα!

"Άρθρο 114 τού Συντάγματος 1952:" Ή τήρησις τού παρόντος Συντάγματος άφαιρούται εις τόν πατριωτισμόν τών "Ελλήνων".

"Όλα ήταν έτοιμα γιά τή μάχη. Πότε οι δυο τους βρέθηκαν ^{για Προβόλαια,} ~~και πάλι~~ βούτε κατέλαβαν. Τους Ήπαιρναν φωτογραφίες οι φωτογράφοι, τους χειροκροτούσαν οι φοιτητές. 'Ο Νίκης όμως δέν τό ήθελε αυτό. ^{Μέτ' έτος 1954: Όπως στα μεγάλα συλλαγήματα τών 1946.} ~~Πήγαινε να μπεί μπροστά, πρώτος~~ Τέ έλλαξε από τότε: Ήλιποτα, μόνο που ήρασαν δεκαπέντε χρόνια.

- Ένα-ένα-τρίσσερα!

Πρώτα σποραδικά, από μεμονωμένες φωνές, μετά όλο κι από περιστερους και πάλι τό ίδιο. Μιά εσπινική βροχή. Πρώτα δέκα ψιχάλες, μιού λεφού νεροποστή και πάλι τό ίδιο. Οι λόχοι τών άστυφυλόκων, όρμησαν μέσα στέ χύδρο τού Πανεπιστημιου. Τά γκλόμπς, οι γροθιές, οι κλωσιές, τό τζούντο, ζόιναν κι Ήπαιρναν.

Τό σύνθημα άπλώνόταν, σέ νά'σπασε ένα φράγμα, όλονα και σέ περιστερους όρκοι. Οι διαλατίζ άνέβηκαν από τήν όδδ 'Ακαδημίας στη Βουλή. Τά παρθούρα τού Πολιτικου γραφείου τού πρωθυπουργου. Έκλεισαν με βρόντο. Οι νφει κατέβηκαν μέχρι τόν 'Άγνωστο Ήρτισιότη κι από κει από τή Στοάδου, γόρισαν εανά στέ Πανεπιστήμιο. 'Ο κόσμος χειροκροτεί δειλά.

- Ένα-ένα-τρίσσερα!

Οι βουλευτές έτοιμάζουν τίς όμιλλές τους γιά τό βρόδι. Διορθώνουν τά κόμματα, τίς τελετές. 'Ο κόσμος που χειροκροτεί δειλά, έτοιμάζεται νά διαδηλώσει κι αυτός. Άύριο, σ' ένα μήνα, κόντε. Τώρα ^{κόντε} περνάει ή έμπροσθοφυλακή. Οι άστυφλόκακς χτυπάνε τούτε πολιτεές που περιμύθουν τό λεωφορτίο στη στάση, τίς γριές, όποιον νά'ναι. Κρύβουν τούς έπαναστάτες, πλώ από τίς πλάτες τους ίσως! Τού ένός τά μάτια ζόειαν πορτογενμένα, ένας άλλος σαροντάρης τόλμησε νά φωνάξει "ο τάχος"! Που είναι; Μπήκε στέ λεωφορτίο. Νά σταματήσει τό λεωφορτίο. ~~Μαυρτίστε~~ Μαυρτίστε τού όλου ^{κ. άρχιφύλακα, ποθός είναι; Μαυρτίστε} τους όλους, νά μβεί αυτός ό κύριος

"Δέν θυμάμαι"

Τριάντα σοβαρά τραυματισμένοι, σὲ νοσοκομῆτο, κι ἕκαστὸ ἐλαφρότερο.

*Ἐπακτοῖσι δικαστικοῖ ἀντιπρόσωποι σὲς ἐκλογὰς τοῦ 'Οκτώβρη, κατὰγγελλον τὸ ἀποτελεσμά-
τα σὺν νόθῳ. Ἐἶναι κομμουνιστῆς;

Γ. Παπανδρέου: Ἡδέσθνομαι ντροπὴ γιὰ ὅσα ἔκουσα, παρ' ὅτι τὸ ἔγνωρίσα. Καὶ διερωτώμαι, πῶς εἶ-
ναι δυνατόν ὅλα αὐτὰ νὰ μὴν προκαλοῦσιν τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἑλλήνων. Ἀπεδείχθη ἡ ὑπαρξίς
σχεδίου. Κατὰ τὴ νύκτα τοῦ Ἐρββάτου, πρὶν εἰς ἐκλογὰς, ἔγινον μεγάλα στρατιωτικὰ ἐπιχειρή-
σεις. Αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ νήημα τῆς καταργήσεως τῆς δημοκρατίας καὶ ἡ ἀπαρχὴ τῆς δικτατορίας.
Αἱ ἔνοχοι δυνάμεις ἔγινον ὄργανον τῆς φείσεως καὶ στραγγαλιστοὶ τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ.
Ἐἶναι κομμουνιστῆς ὁ Γ. Παπανδρέου;

Κὰ δὲ θυμώσατε; Ἐἶναι ὁ μεγάλος κλόουν, ὁ ἐπαγγελματίας ταχυδακτυλουργός, ποὺ πῆρε τὸ 19
τὴν ἔξουσία μεσὰ ἀπὸ τὰ χεῖρια τῶν κομμουνιστῶν, λέει κι ἦταν κανένα κόκκινο μπαλάκι. Ποῦ τ
ἔδωκε αὐτὸ τὸ μπαλάκι; Τὶ φωνάζει τώρα;

- Ἐνα-ἔνα-ἔσσερα!

Οἱ συγκρούσεις συνεχίστηκαν μέχρι ἄργα, τὸ μεσημέρι. Ὁ Μίκης ἔτρεχε πάνω, κάτω. Ἐπροσὲ σὲ
πόδια του σὺρθηκε μὲ κοπέλλα, ἔβλεπεν τραυματισμένην σὲ κεφάλι. Ὁ θύτης τῆς, μὲ τὸ καπέλο
σὲ χεῖρι-γιὰ νὰ τρέχει πρὸ ἑνὸς, κυνηγοῦσε τώρα ἕναν ἄλλον ἀπομονωμένον φοιτητῆ. Ὁ Μίκης
σταμάτησε ἕνα ταῖσι. Ἐβόλε μεσὰ τὴν κοπέλλα καὶ ἔφυγε ἀδύνηκον σὲ σταθμὸν ἀβοηθετῶν. Ἐτα-
μάτησε νὰ σκῆπτεται ὄ, τι ὀδῆοσε ἄλλο κι εἶπε στὸν ὀδηγόν, νὰ κάνει ὅσο πιὰ γρήγορα μπ-
ρετ...

... Ἐμπεμποροῦ νὰ συνεχίσουμε εἰς σκῆψιν γιὰ λογαριασμὸν τοῦ. Ἐρρηκθῆσατε σὲ τὴν
τοῦ Μάρτη τοῦ 1946. Οἱ ὀργανώσεις ΕΑΜ καὶ ΕΠΟΝ δὲν ἔχουν ὄχιον διαλυθῆναι. Ἐνα γιγάντιον συ-
λλογητῆριον καταβάνει ἀπὸ τὴν Πλατετὰ Συντάγματος στὴν Πλατετὰ Ὀμονοίας, σὲ κέντρο τῆς
Ἀθήνας, περνώνας προστὰ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐε παραχωρήσουμε τὴν περιγραφήν στὴ δημοσί-
γραφο ΚΑΤΙΛΑ Δ. ΚΑΥΡΡ: "... Οἱ διοδηλωτῆς τῆς γυμνασίου ἔβηνο τ-

τραγοδία τῆς ἐπανόστασης τοῦ 1821, ἔνα γιγάντιον τῶν Τούρκων, ποὺ λέει πῶς τὸ φῆρε
δὲν μπορεῖ νὰ ζῆσει στὴ στεριά καὶ τὸ λουλοδία στὴν ἀμμουδιά καὶ πῶς οἱ Ἕλληνες δὲν μπο-
ροῦν νὰ ζῆσουν χωρὶς τὴ λευτεριά. Οἱ πρῶτοι, ποὺ ἔχουν φτάσει στὴν Ὀμόνοια κάνουν ἕνα με-
γάλο κύκλον τριγυρῶ στὴν πλατετὰ καὶ ἀρχίζουν νὰ χορεύουν τὸν κολοματιονδ. Ἐεὶς πῶς, ὅτα
γίνονται γιορτῆς, ὁ πρῶτος τοῦ χοροῦ, ἐκεῖνος, ποὺ ὀδηγεῖ τοὺς ἄλλους, ὁ κορυφαίος, εἶναι ὁ
πιὰ πλοῦσιος ἢ ὁ πιὰ εὐγενής. Ἐεὶς χωρὶς εἶναι ὁ πιὰ ὄρατος. Ἐτὴν πλατετὰ τῆς Ὀμονοίας ὑπῆρ-
χε ἕνας μεγαλοκρηνης, μαλλιαρὸς γίγαντος καὶ αὐτός, ὁ Ἀγαπημένος ἀπ' αὐτούς, ἀπὸ τῆς γυνῆ-
κας καὶ τὸ λαὸ ἦταν ἡδὴ ἑακουστικός γιὰτὶ εἶχε γρῶσει γιὰ τὸ νοσητικὸν τῆς ἀντίστασης-ἕνα σὲ
λο ἀπὸ κατκία, φεροκῆτικα-τὸν ὕμνον τοῦ καπετῶν Ζαχαριά: καὶ ἦταν ὁ Μίκης. Ἡ μηχανοκίνητη ἄστ-
νομια, κελὴν τῆς μέρας, ἔκανε μὲς ἐκατόμβη. Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ὁ Μίκης θ' ὀγγίξει τὸ θάνατον. Οἱ
φίλοι του μὲ ὀψοφῆσιν πολὺ γιὰ νὰ τὸν ἀνακαλύθουν σὲ ὑπόγειον τοῦ δημοτικῶν νοσο-
κομῆτου. Ἦταν βαρεὶς, εἶχε ἀνοικμένον τὸ κρανίον καὶ ἔκανε δύο μῆνας σὲ κρεβάτι.... (Ἐεπορ
τῆς σὲ "LE NOUVEL OBSERVATEUR" καὶ σὲ "SETTE GIORNI").

Τις ίδιες τάντες μέρες

55707

ο Ένας μικρό θεατρικό, που έχει άνοξεει στην όδο Δημοκράτου, παίζεται
 με μεγάλη επιτυχία το έργο του Ηκρένταν Ηπών. "Ένας Όμηρος" ή "Ένας ο Ένας
 μπορντιλο-πανσιόν, σε μία πόλη της Ίρλανδίας, ζει μία ομάδα από (άγλους) Ένας άποστοφός
 του έθνικοσπλευθερωτικού στρατού, μία γερουτοκόρη του Στρατού της Σωτηρίας, Ένας όμοφυλό-
 φίλος, δυο-τρεις πουτόνες, μία κοπέλα από την έπαρχια ^{- κημέρα της Πανάου -} και άλλοι.
 Οι Έγγλεροι έτοιμάζονται να έκελφουν, Ένα πατριώτη, οι Ίρλανδέροι πιάνουν Ένα Έγ-
 γλέρο στρατιώτη όμηρο και τον κρύβουν μέσα στην πανσιόν. ^{κχι ηόο} Έραγε φτασει για όλα όσα γίνου-
 νται τούτο το παληκαρόκι ^{κχι ηόο} τα "μεγάλα άφεντικά", που τον φταειλαν έδώ να πολεμή-
 σε;

Έίμαι Άγγλος νιός και τυχερός,
 άβλω το βασιλιό
 κι ός άκριβαίνουν τον κανό
 φτάνει να με ρωτήν!

Τήν γριό Άγγλίςα τήν άγαώ
 άπό άση σ' Άνατολή,
 άπ' τον Ίορδάνη ποταμό,
 ως του Άτλανα τήν άκτή.

Τήν γριόν Άγγλίςα, όπου βρεθώ,
 τήν έχω στην καρδιά,
 μόνο τους μαύρους να δειχωνά
 Έξω με μία κλωτσιά!.....

Ο Ηκρένταν Ηπών είναι Ένας έιδιότυπος συγγραφέας. Πληθωρική έιδιοσυγκρασία, που φτάνει τα
 όρια της τρέλλας, μαχητής ο Έίδιος στον έθνικοσπλευθερωτικό στρατό άπό το άεκάξη του χρό-
 νιο, τρέφιος των Άγγλικών φυλακών, για έξβριση της βασιλίσσας και για τη δυναμι-
 τιστική του όρση. Τώρα, άλλοτε στο Λονδίνο κι άλλοτε στο Δουβλίνο, γυρίζει τό'να μπόρ μετά
 τ' άλλο, άδειάζοντας τις μπουκάλες το ούισκυ τη μία μετά την άλλη, βρίζοντας τους Άγγλους
 ύπουργούς τον Ένα μετ' τον άλλο. (και πάντα τη βαβίλισσα και όλη τη βρετανική άτοκρα-
 τορία...). Μόνομα μεθυμένος, μόνομα παιδί στο 40 του χρόνια, Ένας άναρχικός, που
 σε καθηλώνει στο σκονιό του μπόρ άπαγγλοντάς σου, μέχρι το πρωί ποιήματ' του η άποσπάσμα
 το άπό ^{κχι ηόο} κλαιούργιο του θεατρικό έργο.

Ο Ηκίης έχει γράψει τη μουσική στο άεκάξη τραγούδια του ^{ή Όμωρο,} ^{δυνε πης} από τις καλύτερες
 δημιουργίες όλης του της καριέρας. Οι θεατές φεγούν άπό το

"Κυκλικό θεατρο", σιγοτραγουδώντας τις μελωδίες.

Ποιός δε μιλάει για τη Λαμπρή,
 γιορτή έσσανιόμου,
 πών το παιδιά στον πόλεμο
 και πών του σκοτωμού!

Με θέρρος οί τρανές καρδίες,
 δες, πιδσαν τὰ στενά,
 ψηλό ή σημασία άνεμιζε
 κι ή άντερτίσσα μπροστά.

Δεκα χιλιάδες φτάσανε
 χακίνοι τακτικοί
 γιό νά σκοτώσουν τὰ παιδία,
 μδ μεΐναν έδεκεΐ!

Με πολυβλο κι άρματα
 κανόνια τους σαρδ,
 κανόνια τους δε γύρισε,
 δε φταΐμε μεΐς γι αυτό . . .

4 * Ο Νίκης Έχοντας στα χέρια του αυτό το θαυμάσιο υλικό, τους άπολους, ανθρώπινους σείχους
 του Νήαν μες Έδωσε μιά σειρά έκκλησικά τραγούδια.

* Ο Έρωτας, ή άγωνία μπροστά στο θάνατο, οί άναμνηστικ από παλις, Ένδοξες μέρες του
 ένικοσπελευθέρωτικο άγώνα Έρχονται και Ξανάρχονται, σάν στοιχητά-γραφικά, μέσα στην πο-
 ρεία του Έργου. Καθώς ή πικρή γεύση της ήττας δίνει κάθε τόσο τή θέση της τανά στη
 οίσιοδοξία, Έτσι και ή μουσική κλιμακώνεται από τήν έλεγεια μέχρι τήν μπαλλάντα γιό νά φτά
 σει στους γνωστούς "αγοδιρακικούς" ρυθμούς ένδε θριαμβικού έμβατηρίου.

* Η κυβερνήση άπαγόρευε την έκδοση των τραγουδιών σε έκδοσ. Ηουλιούναται μόνο από χέρι
 σε χέρι, σε μαγνητοταινίες, τραγουδάει ο Έδιος ο Νίκης. Από αυτή τήσειρά, δε βγαί
 τει τραγούδι-απόλοσι, που ^{θα ήνα} ~~έβγα~~ τδ γύρο της Έλλάδας, από τς πόλεις μέχρι το μι-
 κρότερο χωριό: ΗΤδ Γλαστό Πεϊδύ).

7 Κεφάλαιο - Διαίρημα.

Ετά δύο Πρωτόκολλα τῆς Πανεπιστημίου, ²⁴⁶ καὶ καθε μέρους ~~αὐτῶν~~ μετακυλιούνται δεκάδες φοιτη-
 τες, ~~οἱ ὅτι~~ εἶναι τοποθετημένα 5.000 μεταλλικὰ καζέρματα μὲ τὴν ἐπιγραφὴν "Πρι-
 γκηπικοὶ γάμοι, 14.5.1962". Ἡ πριγκίπισσα Σοφία, ^{ἡ μεγαλύτερη ἀπὸ τὶς δύο} ~~καρτερῶν~~ κἀθ' ἑαυτὴν τῶν Ἑλλήνων βασιλίδων
 παντρεύεται μὲ τὸν Δὸν Κουὲν Κρόλος, πρίγκηπα τῶν Ἀδουινῶν. Τὰ ~~αὐτῶν~~ καζέρματα κέθου-
 νται τοῦτε τῆ σειμῆ ~~αὐτῶν~~ 5.000 Ἴσπανοὶ πρίγκηποι, κῆρυες, δοῦκες, ἠποκρίτες. Καρ-
 βισοὶ εἰδικὰ ναυλωμένα τοὺς ἔφραγ καὶ ὅς τοὺς ἐναπάρουν πάλι! ^{ὡς τοὶ θα} ~~αὐτῶν~~ ^{ἔχουν} μαζὶ τοὺς ~~αὐτῶν~~ τὰ
 κἀζέρματα, γιὰ ~~αὐτῶν~~ σουβενίρ. Ἐκμνηστο τῶν Ἀθηναίων. Τῶν Ἀθηναίων, ποὺ ἔχουν πῆξει
 τὰ κζοδρῶμα, ὄρθιοι ἢ κρεμῶνται στοὺς ~~αὐτῶν~~ τοίχους καὶ τὰ παρῶρα γιὰ νὰ δοῦν. Λαζέρ-
 ουν τοὺς Ἴσπανοὺς, ποὺ ἔχουν χρόνια νὰ ζήσουν ἐκεῖ μεγαλεῖα. Γίμισε ἡ πόλι σημεῖες, δεμέ-
 νες στανρωτά. Τ' αὐτοκίνητα μοιρῶζουν σηματοῖτες: Τὴν ἑλληνικὴ καὶ τοῦ Φράνκο. (Ὁ Φράνκο
 κάποτε ὁ πρῶτος), σκεφτόνται 5.000 ἀριστοκρατικὰ κεφάλια. Καὶ τότε ὁ γένει ἡ πανιδρ-
 ωση τῆς βασιλείας. Βασιλίδεσ ὁ εἶναι ὁ Δὸν Κουὲν καὶ βασιλίσσα ἡ Σοφία!). ~~Αὐτῶν~~ Ἄφν
 πῆραν μέρος στὰ δεξιώσεις, ποὺ γίνονται τοῦτες τῆς μέρες στὸ Παλάτι. Ποὺ νὰ φῶνε 5.000
 ἄνθρωποι; Τοὺς φέρανε μονάχα γιὰ νὰ δοῦν. Ποὺ νὰ χωρῶουν 5.000 εὐγενεῖς στὴν Καθολικὴ
 Ἐκκλησία; Τοὺς βάλανε ἔξω ἀπὸ τὸν ἔχλο, στὸ κζοδρῶμα!

Νεσημερίαισε. Ἡ κομπὴ ὁφ φένηκε. Ἐνα ταξὶ στοματάει σ' ἕνα στενὸ, πῶσα ἀπὸ τὴν Πανεπιστη-
 μίου καὶ ~~αὐτῶν~~ (ὁ δὲ βίβει) ἕνα ζευγάρι Ἴσπανῶν, ποὺ τὸ παρῶρα στὸ λιμάνι. Ἡ γριὸ τρέχει
 καὶ τὸ ἔπισημο φέρεμα ^{εὐὲ πῶχης οὐρά-} ~~αὐτῶν~~ σκεπτόνται μὲς οἰκοδομῆς. Ὁ γέρος βγάδει τὸ ἕνα γάντι,
 πληρώνει, περιμένει τὸ ρεσα μέχρι τὴν τελευταία δεκάρα καὶ τρέχει κι αὐτὸς ἐπίσω, κροτά-
 ντας τὸ παντελόνι ~~αὐτῶν~~ του ἀπὸ τὴν μετωπικὴν φαρδὴν ζώνη. Ἀχ, τί πάσανε! Ἄραγε ὁ βροῦνε
 τῆς θραξίς του; ^{Μὴ εἶδῶ ἀπὸ οἰκισμοὺς, ποὺ ἔστησαν} ~~αὐτῶν~~ ἀπὸ τὴν ἀνεικρυμὴ ταβέρνα τῆς
 ὁδοῦ Γενναίου ~~αὐτῶν~~ σφυρίζει ~~αὐτῶν~~
~~αὐτῶν~~ τὸ θῶμα...

... Ἐτὴν Ἑλλὰδα ἰσχύει ἄκόμα ὁ θεσμὸς τῆς προίκας. Ἡ βασιλίσσα Φρειδερίκη γυρίζει χρό-
 νια τώρα τῆς συνοικιστέρας καὶ τὰ χωρὶ καὶ μοιρῶζει τὴ βιβλιότρια ἀπὸρων κορασίδων. Ἐνα
 βιβλιόριο μὲ χίλιες δραχμὲς στὴν Τρόπεζα. (Τὴ λεφτὸ εἶναι ἀπὸ διδφοροὺς ἔρδου). Ἡ ἀρχὴ
 ἔγινε. Ἄν ^{ὁ πῶρος} ~~αὐτῶν~~ πῶρτερος βάζει στὴν Τρόπεζα καθε μῆνα ἕνα ποσὸ, φέαν τὸ μωρὸ φένει, γυναικὰ
 ὁ δ' ἔχει μὴ μικρὴ ~~αὐτῶν~~ προίκα. ^{ἔδωκε πῶ ἡρμια} ~~αὐτῶν~~ τὸ Δημόσιο ἄμετ' ἀπὸ τὸν Δὸν Κουὲν 30.000
 χρυδαὶ λίρες, ~~αὐτῶν~~ (9.000.000 δραχμῶν). Μὲς πριγκηποῦλοσ, 9.000 ἔπορα κοριτσάκια!

... Ἡ κομπὴ ὁφ φένηκε. Ἐχει κι ἡ Ἑλλὰδα τοὺς εὐγενεῖς τῆς. ~~αὐτῶν~~. Τοὺς νεβλου-
 τους τῶν κοσμικῶν σπηλῶν τῶν ἑφημερέδων. Ἄντος γιὰ ~~αὐτῶν~~ νὰ παρακολουθῆ-
 σουν τοὺς ~~αὐτῶν~~ γήμους ἀπὸ τὸ μπαλκόνιο πλήρωσαν μὲγάλου ποσῶ. Μὲς ἔθει στὸν ἥλιο στοιχίζει
 μέχρι καὶ 1.000 δραχμῶς. ~~αὐτῶν~~ ἕνα βιβλιόριο "Ἐπορὲ κορασίδων". ~~αὐτῶν~~
^{οἱ ἄλλοις καὶ οἱ ἑσθνοὶ ἐγένετο Κοιτάζοντα ἑσθνοὶ} ~~αὐτῶν~~ Ἄπὸ τὸ μπαλκόνιο στὸ κζοδρῶμα καὶ ἀνεκτροφῶ. Τὸ ὕψος
 ὀνειρο στὸς Ἑλληνας ἕνα κάποιο συναίσθημα ἀνωτερικῆτος. Τὴ νὰ τὸ κένει τὸ γαλῆλιο αἶ-
 μα, ὅταν σκεφτεσαι καὶ τὸ ταξὶ ποὺ ὁφ φέρις.

59

211

'Ο 'Αλεξανδρος-τόν εἶπαν βασιλεῖα τῆς Ἀρμενίας, τῆς Κηθίας καὶ τῶν Πάρθων.
 'Ο Πτολεμαῖος-τόν εἶπαν βασιλεῖα τῆς Κιλικίας, τῆς Συρίας, καὶ τῆς Φοινίκης.
 'Ο Κοισαρῶν στέκονταν πῶς ἔμπροσθ,
 ντυμένος σφ μετὰ εἰ τριανταφυλλί,
 σὲ στήθεος του ἀνοδοῖσμη ἄπὸ ὑδκινθους,
 ἡ ζώνη του διπλῆ σερῶ σαφῶν κ' ἄμφουτων,
 δεμῖνα τῶ ποδήματῶ του μ' ἕσπερς
 κορδέλες κεντημένες με ροδόχροα μαργαριτάρια.
 Αὐτόν τόν εἶπαν πιότρο ἄπὸ μικροῦς,
 αὐτόν τόν εἶπαν βασιλεῖα τῶν βασιλέων.

Οἱ 'Αλεξανδρινοὶ ἔνωσαν βάρια
 πού ἦσαν λόγια αὐτῶ θρατρικῶ.

'Αλλὸ ἡ μέρα ἦτανε ζεστή καὶ ποιητικῆ,
 ὁ οὐρανός ἔνα γαλάζιο ἀνοιχτό,
 τῶ 'Αλεξανδρινῶ Γυμνασίῳ ἔνα
 θριαμβικὸ κατόρθωμα τέχνης,
 τῶν ἀλικῶν ἡ πολυτέλεια ἔκτακτη,
 ὁ Κοισαρῶν ὄλο χάρις κ' ἔμορφῶ
 -τῆς Κλεοπάτρας υἱός, αἶμα τῶν Ἀγιῶν-
 κ' οἱ 'Αλεξανδρινοὶ ἔτρεχαν πῶς στήν ἑορτῆ
 κί ἔνθουσιδζονταν, κ' ἐπεφημοῦσαν
 ἑλληνικῶ, κ' αἰγυπτιακῶ, καὶ ποιοὶ ἑβραϊκῶ
 γοητευμένοι με τ' ὤρατο θεῖα-
 μ' ὄλο πού βάρια ἤλευραν τῆ ἕλιξῶν αὐτῶ,
 τῆ κόψια λόγια ἦσανε αὐτῶ οἱ βασιλεῖτες.

(* Ἀπὸ [redacted] τῶ ποίημα ἡ 'Αλεξανδρινοὶ βασιλεῖτες) τοῦ Κ. Καβῶρη)

Ἀίτες μέρες πρὶν ἀπὸ τίς ρωμαϊκῶ φαστες, στίς 20 Ἀπριλίου, ἕμοιγε μὲ [redacted] καινούργια
 σελίδα, στήν πολιτικῆ ἱστορίῳ τῆς χώρας. 'Ο Γ. Παπανδρόφου, αὐτῶς ὁ μετριοποδοῦστατος ἀστέρι
 πολιτικῶς, ἀναγκάστηκε νά πῆρε μῆρος στόν ἡ' αγῶνα πεζοδρομοῦ, καλώντας [redacted] τόν κό-
 σμο σφ συγκεντρώσει, με σύνθημα τήν παραίτηση τῆς κυβέρνησης. 'Ο ἀνένδοτος ἀγῶνας" ξε-
 κίνησε με μὲ συγκέντρωση στήν Ἀθήνα, πού ἀπαγορεύτηκε ἀπὸ τήν κυβέρνηση. [redacted]
 ὁ ἀπολογισμός ἦταν εκατοντάδες τραυματίες.

[redacted] ἔτσι ἔρχισε μὲ σερῶ ἀπὸ συγκεντρώσεις σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα, τοῦ Παπαν-
 δρόφου καὶ τῆς ΕΔΑ, πού ἡ κυβέρνηση ἀναγκάστηκε νά [redacted] ἐπιτρέψει, ἔφ ἀπάντηση οἱ [redacted]
 (ἐπιτροπῶς ἀσφαλείας) ἔρχισαν πάλι νά ἐκδόνουν ἀποφάσεις ἐκτοπισμῶς. Οἱ συλλήψεις πολλα-
 σιδάστηκαν, οἱ δίκαις καὶ οἱ καταδικῶς, με τήν παρμιερῆ ἀφορμῆ ἡ με κατασκευασμένο κατηγο-
 ρητήριο, τῶ ἔδιο.

Μέσα σ' αυτή τήν άδυσβαλαρα έξασσαν, τόν 'Ιουνίου, καί τά σκάνδαλα, στή Δημόσια 'Επιχείρηση
 'Ηλεκτρισμού. Κατασκευές μεγάλων Έργων είχαν παραχωρηθεί, ^{έναντι} προμήθειες, σφ' εταιρίες, που
 υπερέβησαν τόν κώδικα κατασκευής, τόν 'ηλεκτρικό ρυθμό, μετά από προσωπική δια-
 ταγή του Καραμανλή, ^{αλλά παραχωρηθεί} στήν γαλλική εταιρία δλουμίνου "Περίν" ^{2,5}
 κίσοσε του ^{από τον ελληνικό νόμο} χρισμού του ελληνικού δημόσιου ^{φυσικά} διακατομήτρια δραχμής κάθε
 χρόνο. Η άνηκολέτευση ζήτησε στή Βουλή νά συσταθεί έξεταστική έπιτροπή, νά ρούθν ^{να}
 οί υπεύθυνοι σέ όσα ^{να} ποιά φώσι: Πάνω στήν πιά κρίση φθάσε της συζήτησης, κέπηκαν τά φώτα μέ-
 σα στήν αΐθουσα. "Οχι μιά φορά, τρις. Οί υπεύθυνοι πέρασαν τόν κουμπά καί τόν μικρόφωνα Έπα-
 βαν νά λειτουργούν! Η άντιπόλιτευση άποχώρησε από τή Βουλή."

Τά συλλαλητήρια συνεχίζονταν. Τόν 'Ηρόκλειο της Κρήτης 20.000 σταφιδοπαράγωγοι κατέλαβαν
 μέ μαύρες σημαίες τήν πόλη καί τόν νομαρχιακό μέγαρο. Οί κήνοπαράγωγοι του 'Αγρινίου, πή-
 ραν τίς οίκογένειές τους- τόν μέρα στήν άγκαλιό-καί κατέλαβαν τήν έθνική οδό, σταματώντας
 τή συγκοινωνία. Τά μαγαζιά σές γύρω πόλεις έκλάσαν. Η κυβέρνηση ^{έπειτα} ένοπλα τμήματα
 χωροφυλακής, μέ άεροπλάνα. Ένας νεκρός, 30 τραυματίες.

Η κυβέρνηση ^{έπειτα} καταργεί τόν νομοσχέδιο, βό-
 σει τόν όλοου δ' απολύονται καί 158 κρατούμενοι. ^{έπειτα} γυνοφρείται, ότι "άπο-
 τελετή ίδιότυπο ποινικό δόκιμο ή μέ όποιοδήποτε τρόπο παρουσίαση καί άνάπτυξη προοδευτι-
 κών ιδέων". Προσφέρει τόν κωδικοποιημένο Προοδευτικών ιδέων. Τόν νομοσχέδιο έπιτρέπει άδικα στήν
 κυβέρνηση νά άνοσταίνει τόν Σύνταγμα καί νά κηρύσσει τόν στρατιωτικό νόμο. ^{έπειτα} αποκαθίστα-
 ται, πώς περιόχ έθρα εΐναι άντιγράφο έθρων νόμων τού Ηουσολνι καί τού Χέλλερ.
 (Η κυβέρνηση ^{έπειτα} καταργεί τόν έκτακτο μέτρα, τόν νόμον μέ τόν νομικό μονόθε καί τόν κάνει μόνι-
 μου). ^{Οι ελληνοί, καί ζένον τύπος έκρηκτικα ενοχλεί} Η πιά συντηρητική, ΐσως, έφη-
 μερίδα, ή "Έστια", γράφει: "Ανατρέπονται βασικοί θεμοί τού Συντάγματος, καταργείται πώ-
 σα έγγύσιε προσωπικής έλευθέριας, χαλκεύονται νέα όσμοί τού ελληνικού λαού, ύπονομηγονται
 τά έθελια τού καθεστώτος". ^{Ομως τή} νομοσχέδιο "Δούργιος 'Ιππος", φησίζει, παρ' ότι ^{έναν} φτιαγιέ-
 νο από διαφανή ύλικό. Η "Κτητοχητήρια άποχωρά καί πάλι, από τή Βαυμία."

Τέσσερις μέρες άργότερα, στίς 23 'Ιουλίου, τόν 'Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, τόν Συμβού-
 λιο 'Επικρατείας, σφ μιά τού άπόφαση άναφέρει "οί ή άνταρσία "έληξε καί ή τείξε άπκα-
 τεστέθη τόν 1950". ^{Εαυτών οι έκστρεφ} Ολίγη ^{Ομως τή} κυβερνητική πρόβλεψη, μαζί καί τόν νομο-
 σχέδιο, εΐναι παρόμοια. Οί κυβερνήσεις παρανομήν έδώ καί δύο έκτα
 χρόνια. Νά οί άποφασίς τού Συμβουλίου 'Επικρατείας όν εΐναι όσμευτικές γιά τήν κυβερνή-
 ση.

Τή βράδιό, πού φησίστηκε τόν νομοσχέδιο, νάώθηκε στήν 'Ακρόπολη, δέπλο στέν ²⁴ Πόρθωνίνα μιά
 σημαία μέ τόν "114". Τόν έδιο καί σέ τόν Πανεπιστήμιο της 'Αθήνας. Τόν βράδι, από Τουρκο-

* Στίς 31 του Μάη τού 1942, σέ έδιο σημείο ο Μονάρχης Γάλλος, μέ τόν άρχον Έάννα κατέβασαν
 τή σημαία μέ τή σβάστικα. Ο Γάλλος ^{έχινε άποκότερ} τής ΕΔΔ. Τόν
 1950 καί σφ μιά πλοστή δέλη κατασκοπέλιας, καταδικάστηκε, μέ τήν χρόνια φυλακή.

βοήθεια, ένα τεράστιο κύρινο " 4 " φώτισε την πληθ. Οι ταύχοι των συνοικιών έρχισαν να γε-
μίζουν απ' αυτόν τον τριψήφιο αριθμό. 213

"Όσο τó συνθήματα πληθαίνουν, όσο τó συλλογήθηρια και οι άπεργίτες πολλαπλασιάζονται τó-
σο ó Καρμανλής διαπίστωσε τήν άνάγκη, που τόν είχε ó τόπος! Δέν θά έφυγε άπό τήν πρωυ-
πουργική πολυθρόνη, θν άν έλυνε και τó ύπόλοιπα προβλήματα, κοινωνικά, πολιτικά, πολιτι-
στικά!! Άπεργίτες, τραυματίες. Τραυματίες, τραυματίες, τραυματίες. Κόσα στέ
1961: 151.000 άπεργοί, ήσαν στέ 1962: 450.000. Οι έλλοι είναι τραυματίες και άν τους λογι-
ρισσαν οι στατιστικέ. Στέ 8.500.000 Έλληνες οι 2.445.676 είναι άνοσηβητοι (άπογραφή τού
1951).

"Η Έλλάδα άσπανά 2,7 δολάρια τó χρόνο ,
κατά κάτοικο γιά τήν έκπαίδευση. "Η Γαλλία; 22,7. "Η Σουηδία; 96,7. Πάντως όλα σέ 7 τε-
λιώνουν. 114. Τέ'νοι αυτό πάλι; Άπεργίτες, άπεργίτες. Άπεργίτες φοιτητών. 15% Τόσα ζητήσε
οι φοιτητέ να διατεθούν άπό τόν προϋπολογισμό γιά τήν Παιδεία. Ένα σύνθημα, συνά τού δόχου.

(Προτκα στήν Παιδεία-κι όχι στή Σοφία). Άπεργούν οι καθηγητέ, οφ φοιτητέ, οι μαθητέ.
"Ολοι. Η φησίω να διατίθενται τó 15% τού προίποχισμού.....). 1.000.000 ύπογραφές μα-
ζεύτηκαν κάτω άπό αυτό τó χαρτί μέχρι τó Δεκέμβρη τού 1962. "Η κυβέρνηση άφ φέγει. Τó 1962
φέγει. Φέγει κι ó άντεπρόδωρος τών ΗΠΑ, άφου ήθε φυσικά πρώτα. Αφγεται. Αύτον Τζόνσον.

Φηρίζεται γιά τίς δηλώσεις του. Πρίν άπό μετ έπισκεφθηκε στέ Νέοιο Βιεννάμ (του κ. Νιέμ, πρό-
δωρο τής χώρας και τόν άνώμοσε "άδωτερο Δένκολν"! Έώρα που έφυγε κι άπό δώ δηλωσε/στές ΗΠΑ:
έβουνιστέ αύξηση τής βοήθειας πρός τήν Έλλάδα, Τουρκία και Περσία. "Αν τήν περικόψαμε, αυτό
θ' άποτελέσει σφάλμα, άδοκίμου ότι οι ΗΠΑ άπορούν να στρατολογήσουν με τή βοήθεια αύτή ένα
Έλληνα ναυτικό με τó ποσό τού ένός δολλαρέου και 82 άντες τó μήνα! Οι Φούρκοι είναι οι

καλύτεροι στρατιώτες και οι Έλληνίς οι καλύτεροι ναυτικοί). Καρτσάσι, Χικμτζ,
οι έργάτες άπαγγέλου εαν στές ταβήνες τó ποίημα σου (Όχι, μίστηρ Ντέλλε)!
Φτάσατε τó άριστόνεννα. ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΕΤΕ!
ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥ-
ΜΕΝΟΥΣ; θ' άπολύσουμε; άπό τούς 1.240 κι ένας ó Μανώλης Γάβρο; 21. Καλό δέν είναι γιά φέτος;

Κά όπολιτικός κρατούμενος Γιάννης Βλάχος πθανε πέντε λεπτά πρίν βγετ άπό
τίς φυλακέ. Τού καρφισώσατε τó άποφυκεκιστήριο στήν τζεπη τού σακκιού. Είκοσι, ΕΙΚΟΣΙ!
Φτάσουν οφ κοιβήτες. Ένα άγοράκι, στένοντας άπό τήν έπαρξια, μπήκε σ' ένα σπίτι, έμειε ένα
φυγετο, έφαγε και καθέε τó κνηγούσαν. Ήπασ άπό τόν τέρταρο όροφο και σκοτώθηκε.
"Ε, και λοιπόν, τί να κάνουμε; Κι έλλοι, πθανε, κ. ύπουργέ. Άπό τή φυλα-
κή (σπρόντα μετρεστέ τρελλοκομτέ) στέ νεκροτομτέ. Δεκέμβρη 1962: "Η κυβέρνηση
μιλάει γιά άναθεώρηση τού Συντάγματος. Θά προσαρμοστέ τó Συντάγμα στέν Καρμανλή κι όχι
ό Καρμανλής στέ Συντάγμα. Κόπως φται δέν τó λφει κι ó Πιρτζι; Ν' άλλεζον τó λαό, άφου
δφ θφλει τήν κυβέρνηση. ΕΙΚΟΣΙ! θφλετε να άποψλακίσουμε έλλον στή θέση τού νε-
κρού ΕΙΚΟΣΙ! Καλύτερο ήσού σκοτώθηκε τó παιδίκι. Θά πείναγε, θά γίνδον κομμουνιστέ, θά τó
φυλακίστε, θά πθανει στή φυλακή, πέντε λεπτά πρίν τού άνοκινωθί ή άποφυλάκισή. Άπό τó
τέρταρο πώταμα στέ πεζοδρόμιο. Άπό τή φυλακή στέ νεκροτομτέ.

θ' όπιατοίτες χιλιάδες μετανάστες άπει τού μορφήμει, άρα τó ποσοτέ δέν είναι άκριβέτις...

8 ΣΤΟ Σανατόριο-Ταξίδι στὴν Κούβα-Μία μικρὴ συμφωνικὴ ὀρχήστρα

Στις 4 Ἰουλίου 1962 οἱ ἡφημερίδες γράφανε τὴν εἴδηση: «Ὁ Μίκης Θεοδωράκης ὑπέστη ἀνω-
 ζωπύρωση κατὰ τὴν φυμασίωση, πού ἔπαθε στὴν ἔρρα». Ὁ δημοφιλες συνθέτης πήγε ἀπὸ τὸ Πα-
 ρίσι στὸ Λονδίνο εἰδικὰ γιὰ νὰ ἔξερασετ. Ὁ διεθνούς φήμης παθολόγος σερ Τόμας Πρέις,
 πού τὸν παρακολουθεῖ καθημερινά, ἀπαγόρευε κάθε μετακίνηση τοῦ ασθενούς πρὸς τὸ πα-
 ρόν».

Ἡ εἴδηση εἶχε τηλεγραφηθεῖ παντοῦ ἀπὸ τὰ διεθνή
 προκτορεῖα. Οἱ ἑλληνικὲς ἡφημερίδες, ἔρχισαν νὰ κατακλύζονται ἀπὸ δημοσιεύματα. Τὸ κοινὸ
 μετὰ τὴν ἐξορία ^{δύναμις} εἰσάραξε μ' ἀνησυχία καὶ τὴν παραμικρὴ εἴδηση.

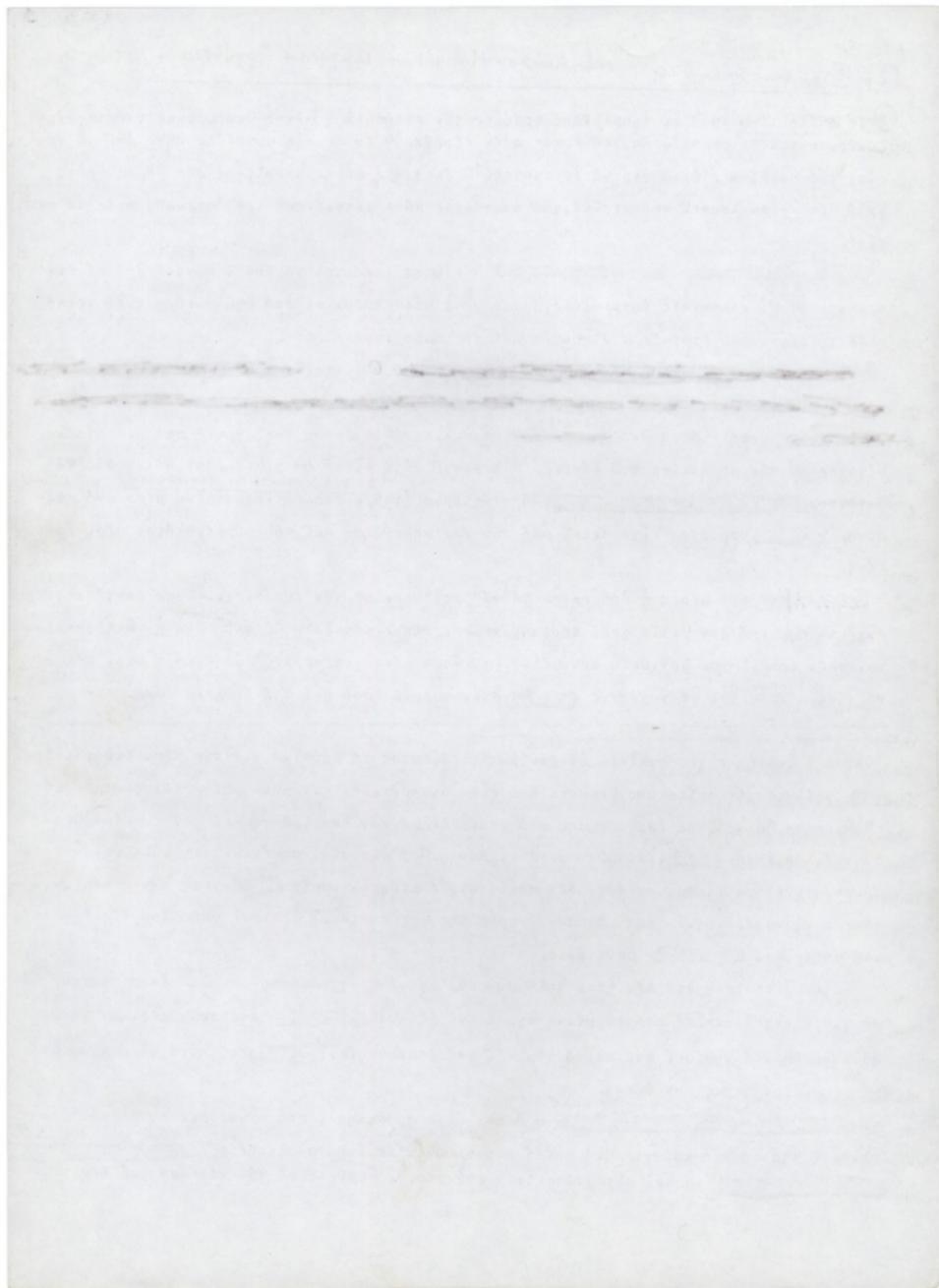
Ὁ Μίκης, ~~...~~
~~...~~
~~...~~
 νοσηλευθεῖν στὸ ^{νοσοκομείο} «Βασιλῆς Ἐδουάρδος Ἰος», κοντὰ στὴ μικρὴ πόλη
 Μίντχαρτον, τῆς κομητείας τοῦ Σάσεξ. Ἡ περιοχή αὐτὴ εἶναι 80 χιλιόμετρα νότια ἀπὸ τὸ
 Λονδίνο, ~~...~~ Τὸ σανατόριο ἦταν ^{ὁ γιὰ πρῶτη φορά τοποθεσία} κυριολεκτικὸ χυμῆνο μέσα στὸ πρῶ-
 σινο. Ὁ ~~...~~ ἄρρωστος εἶχε τεθεῖ ὑπὸ τὴν παρακολούθηση καὶ τοῦ φυμασιολόγου σερ Ζέφρεϋ
 Τόουτ.

Ἐκείνη τὴν ὥρα ἡ ἡφημερίδα «Ἀύγη» κάθφερε νὰ τὸν ἐντολέσει. Ἦταν συντάκτης τῆς
 εἶχε τηλεφωνικὴ συνομιλία μαζί του, πού δημοσιεύθηκε τὴν ἑλλήνικη μερὰ. Ὁλητὴ ἡ Ἑλλάδα εἶ-
 ναι μαζί σου. Ἐταῖ ἔρχισε ἡ συνομιλία. Καὶ ἦταν πέρα γιὰ πέρα ἀλήθεια. «Ὅλοι θάλου
 νὰ γίνεταί ^{γράφωσ} καλὰ καὶ νὰ γυρῶσιε στὴν πατρίδα σου καὶ στὴ δουλειά σου».

Ὁλη τὴν ὥρα εἶχε δουλέψει ὑπεράνθρωπα, γράφοντας τὴ μουσικὴ γιὰ τὲς τρισεπίαι ταινίες,
~~...~~ καὶ γιὰ τὲς ἄλλες ὑποχρέωσεις πού εἶχε ἀνολόβει. Ἦναι ἕνα μῆνα πρὶν, στίς δοκιμαε τῆς
 «Ὁμορφῆς Πόλης», τῆς ἐπιθεώρησης πού ἐτοίμαζε μὲ τὸν Κακογιάννη καὶ τὸν ζωγράφου Μπο-
 στοτζόγλου, ἔπαθε γιὰ πρώτη φορὰ αἰμάτωση. Παρ' ὅλα αὐτὰ συνέχισε νὰ δουλεύει ὑπεράν-
 θρωπα. Ὁλόκληρα εἰκοσιτετράωρα δὲν κοιμόταν. Ἦναι μὲ ἀπελευθερία ἐνταση τῶν δυνάμεων, κα-
 τῆφερε νὰ ἀνοβέλει γιὰ ἕνα μῆνα τὴν ἔναρση τῆς ἀρρώστειας. Ἦναι ἕνα ὄλες του τῆς δουλειῆς
 καὶ μῆκε στὸ ~~...~~ σανατόριο.

Εὐτυχῶς τὰ πράγματα δὲν ἦταν πολὺ σοβαρὰ. Ἐγίνε βρογχοοκκῆση κι ~~...~~ ἀποφασίστηκε νὰ
 μὴ γίνε ἐγγείωση. Ἦναι φαρμακευτικὴ ἀγωγή καὶ ἀπόλυτη ~~...~~ ἀνάπαυση μερικῶν μηνῶν
 ὅς μπορούσε νὰ γυρῶσιε στὸ κοινὸ του καὶ στὴ δημιουργία, ~~...~~ τούτη τὴ φορὰ κάτω ἀπὸ
 τακτικὴ ~~...~~ ἱατρικὴ παρακολούθηση.

Ἀρκετὸ καιρὸ πρὶν ~~...~~ ὁ Μίκης εἶχε προσκληθεῖ στὸ Παγκόσμιο Συνέδριο Ἀπο-
 ελι διαφῶς πάλος τῆς ΕΣΣΔ.
~~...~~ πλισμοῦ τῆς Μόσχας καὶ γιὰ μὲς σεῖρὰ συναυλιῶν κλασσικῆς μουσικῆς, ~~...~~
~~...~~ καὶ αὐτὴ τῶρα ἦταν δόνατο, οἱ Σοβιετικοὶ τὸν κάλεσαν γιὰ θγραφεῖα

Νό, γιατί ή άρρώστεια του Νέκη ήταν μια "φυσιολογική" άρρώστεια. Όπως και τó πολιτική
 γεγονότα των τελευταίων χρόνων είναι "φυσιολογικά". Μία ύποτροπή της μεγάλης άρρώστειας,
 που χρονολογείται από την 2^η εποχή της απελευθέρωσης και του έμφυλλου πολέμου. Μία άρρώστει-
 ας, που ~~ήταν~~ ^{ήταν} τή σέρνει ή χώρα στά στήθεια της ^{δεκαοχτώ} ~~καθυρό~~ τώρα χρόνια και σε ^{κάθε} της προ-
 σά ^{δυνασάνει} λίγο καθαρό άφρα, βγάξει από τó πλεμόνιο της ^{σάμα}!

Κράτησα τή ζωή μου
 ταξιδεύοντας άνάμεσα σε κίτρινα δέντρα.
 Σε σιωπηλές πλαγιές φορτωμένες με τó φύλλα της άδυσας.
 Χαμιά φωτιά στην κορφή τους* βραδυώνει.

Σημείωση από τήν θλίψη θρήνημα -

* Ο Νέκης εναγόρισε στά κοινά του ίδιου δύνοντας, σε μία συνουσία, τó ("Επιθένεια"), μία νέα
 σειρά τραγουδιών, γραμμένη σε στίχους του Γ. Ξεφρη. * ποιητής, μολις κέντε τς μέρες ελ-
 γε τιμηθεί με τó Νόμπελ της Λογοτεχνίας.

"Άνεη της πέτρας μπροστά στην ^{καθίστη} ~~θάλασσα~~
 με φλέβες, που μου θύμιζαν άλλες άγάπες
 γυαλιζοντας σε' άργό ψιχάλισμα.

"Άνεη της πέτρας φυσιογνωμίες που ήρθαν
 όταν κανένας δε μιλούσε και μου μίλησαν,
 που μ' άφησαν να τις άγγιζω ύστερα από τή σιωπή,
 μέσα σε πεύκα, σε πικροθάφνες και σε πλατάνια.

Νέσα στις θαλασσινές σπηλιές
 υπάρχει μία δόξα, υπάρχει μι' ~~άγαπη~~ άγάπη, υπάρχει μία έκσταση.

* Όλα σκληρά σαν τó κοχύλιο. Μπορείς να τó κρατήσεις μέτρητη παλάμη σου.
 Νέρες όλοκληρες σε κόιτασα στά μάτια
 και δε με γνώριζα ~~ήδη~~ μήτε με γνώριζες.

Στό μεταξύ ό όποκλεισμε του ^{Μίκη} συνεχιζόταν, ^{και εσκή των περιήτων} Η κυβέρνηση είχε από καιρό χόσει τό αίσθημα του γε-
 λουιδου. Τήν εποχή, που ήταν άκόμα ήρωστος, στό σαυστόριο, ό Γάλλος μαφιστρο Μωρίς Αερού υπέ-
 βλε, ^{όλα} όσα διαφορετικά προγράμματα στη διεύθυνση του Φατιβόλ 'Αθηνών.
 *Απορίετηκαν γιστί όλα περιλαμβαναν ^ή βραβευμένη "Σούιτα όρ. 2" του Φοδωρσκή...

Μπαίνοντας τό φθινόπωρο του 1962, ό Μίκης πήρε τήν άδειασ των γιστροών νά ξανα^{ριχτεί} στη
 δουλειά. Έτσι άνέβασε σ' ένα θέατρο τή λαϊκή του όπερα "Τό Τραγοόδι του Νεκρού 'Αδέρφου"
 με μερικους από τους γνωστούς Έλληνες ήθοποιους και άλλους 50 συνεργάτες-
 ήθοποιους, χορευτές, χορωδους, μουσικούς. Παρόλληλα ίδρυσε με νέους μουσικούς τή Μικρή
 'Ορχήστρα 'Αθηνών, που, όπως είχε, "είναι ένα κίνημα ιδεών, που θέλει νά σπάσει τήν κρυστάλλι-
 νη γυάλα, όπου κλειόταν τή μουσική οι άπειροελθιστοι έστέτ της 'Αθήνας και νά τή ρίξει
 στος, βουρούς όρμους, στό ^{Πραγπιστήμια, στις συνοικίες, στις συζητήσεις.}
 και ^{και πραγματικά άσκήση ή Ελλάδα διαόση δύο μοναχα ηλίερα δελιότες - 1}
 όσα και Πανεπιστήμια!

Τό Μίκης ^{βρήκε} Έναν πολύτιμο συ-
 νεργάτη, τό νφο μαφιστρο-Στ. Καφαντάρη ^ή έβαλε μπροστά ένα καλό του, μεγαλεπήβολο σχέδιο.
 Στίς 5 Νοεμβρίου, στό θέατρο "Καλουσι" δόθηκε μι άπό τις πιό περιεργες πρέξ-κόμπερενς.
 Έκτός από τους δημοσιογράφους ή αϊδουσα είχε γεμίσει ^ή γράτες, φοιτητες, υπάλληλους, όλοι
 Τό εκπρόσωπος διαφόρων επαγγελματικων σωματειων. "Ο Μίκης διέδουσε τό "κονταετρο γκρόσο"
 του Χατζηλ και τό "Κονταετρο γιά βιολι" του Μπάχ. Ζεσάθηκε, πταζε τό ποι-
 λόβετ του. Διεόθουε, στοματούσε, ξεηγουσε στούς άκροατές, συνεχιζε. Στο τέλος κάθισαν όλοι,
 μαφιστροι και μουσικοί, πιό κοντά σ' ένα ημικύκλιο κι άρχισαν νά κουβεντιάζουν με τό κοινό.

- "Με τήν όρχήστρα μας", είχε ό "ψηλός", έχουμε τήν πρόθεση νά προσφέρουμε ό, τι μπορούμε
 στη μουσική διαπαιδαγώγηση του κοινου. Θ' άρχισουμε από τήν προκλασσική περίοδο, που ή μου-
 σική της είναι πιό άπλή, πιό εύληπτη και θα φτάσουμε σιγά-σιγά στη μοντέρνα μουσική και
 στούς Έλληνες ^ή συνθέτες." Επειδή όθν έχουμε οικονομικά μέσα και ^{κρατική} βο-
 ήθεια, ζητούμε τή βοήθεια του κοινου γιά νά μπορούμε νά σταθεύμε. "Αν πάμε καλά, θα
 φείνουμε όχι μόνο όδο, αλλά περαστέρες ^ή συναυλιές στις συνοικίες και στην
 έπαρχια. Δέν εδφ περιμένουμε νά έρθει ό κόσμος έδω, θα πάμε έμετε νά τον βρούμε...".

Σηκώθηκε ένας όδηγός ταξί, που εκπροσωπούσε κι άλλους συναδέλφους του. ^ή
 "Ήθελε νά πετ κάτι. Τίποτα ειδικό, θα εκπράσι τή χαρά του, τον ένθουσιασμό του:" Έμετε οι
 ταξιτζήδες έχουμε γιά μοναδικό μέσο ψυχαγωγίας τό ραδιοφωνο, που όπως ξέρετε όθν είναι
 και τόσο ποιότητας... Τι αυτό είναι σίγουρος ότι τό σωματετο μας θα προσφέρει ό,τι μπο-
 ρει γιά νά πετύχει και νά διαδοεί ή Μικρή 'Ορχήστρα".

Μέλησαν πολλοί. "Ο γενικός πρόγραμματας των οικουόμων της 'Αθήνας είχε: "Κι έμετε οι έργα-
 τες θέλουμε πολύ νά γνωρίσουμε τήν κλασσική μουσική και δε μήν ξέρομε πολλά πρόγματα."
 Μας άρρασι όμως τό ώρσο και ή μόρφωση, γι αυτό τό σωματετο μας θα βοηθήσει όσο μπορεί τό

θεοδωρική και τους συνεργάτες του και θα γράφει όσο μπορεί περισσότερο μέλη".

ΗΓροίκοι από τους θεατές εύχθηκαν να μην "τοποθετηθεί" πολιτικά η Μικρή "Ορχήστρα. "Ο Μικ-
κής απόφαση!" Δέν ενδιαφέρει, αν είμαστε άριστοι, δεξιοί, κεντρικοί. Θα κοιτάξουμε να βρού-
με μόνο τον άνθρωπο μας μέσα στο άγνο πνεύμα της μουσικής".

"Ακριβώς την Πρωτοχρονιά του 1963 ο Μίκης ταξίδεψε, μέσω Πράγας, στην Αθήνα, προσκλη-
μένος επίσημα από το γιορτασμό της 4ης επέτειου της νίκης της κουβανέζικης ε-
πανδστάσης. Τέσες μέρες που κάθησε έκεi μέλησε με τον Κου-
βανέζου ήγερτα και καλλιτέχνας. Από κοντά τις επιτυχίες και τα προβλήματα, έζη-
σε τον ενθουσιασμό της νεολαίας. Τού έγινε συγκεκριμένη πρόταση να διευθύνει στην
Κούβα μια σειρά συναυλιών. "Ανάλογα προτάσεις τού έγιναν, στην Επιστροφή, στο Παρίσι, στο
Λονδίνο, στην Πράγα. Στο "Γκρόβεν Γκάρντεν", στις πρόβες για την επανόρθωση του μπαλέτου
του "Αντιγόνη" συναντήθηκε με το Νουρέγιεφ και συζητήσαν για μελλοντική συνεργασία. "Έτσι
όταν συναντήθηκε με τους δημοσιογράφους, στις 30 του Γενάρη, που γύρισε, οι ολιγόλογες δη-
λώσεις του εφάνισαν όλους. Πρέπει ίσως να ξεηγήσω, ότι εγκατέλειψα την ιδέα να συνεχίσω
την καριέρα μου στην Ευρώπη και γι αυτό το λόγο άφησα όλες τις προτάσεις που μου
έγιναν ένω και θα με υποχρέωναν έκεi για έργασα".

- Και το ταξίδι σας πρώτο ως ένας δημοσιογράφος.

- Έμει πολύ συγκινημένος από την Κούβα. Συγκινημένος γιατί διαπίστωσα, ότι είναι ένας λαός
το ίδιο φτωχός σαν και τον δικό μας, που πήρε όμως στα χέρια του το πεπρωμένο του και άνοιχομεν με ενθουσιασμό τη πατρίδα του".

Λιγότεροι οι δηλώσεις. Στην πραγματικότητα ο Μίκης είχε συγκλονιστεί από
την Κούβα. Μέσα του γινόντουσαν τρομερές διεργασίες. Ήταν ένας από τους λίγους που αποφάσισε να διακό-
ψει όριστικά την (παράλληλη καριέρα) στο έξωτερικό. "Εδώ ήταν η νεολαία, οι αναλάβεται
η Ελλάδα, τα τραγούδια του, η Μικρή "Ορχήστρα, τα τόσα θαύματα πουχον κιόλας γίνει και τας
πολύ περισσότερο που έπρεπε να γίνουν. Ένας άλλος λόγος ήταν η πρώτη του σοβαρή διένεξη με
την ήγερτα της "Άριστερς, που είχε έδω και ένα μήνα και έπρεπε βασικά να
λυθεί, όχι με λόγια, αλλά στο πεδίο της μάχης".

9 Η διένεξη με τὰς κόμματα

Τὸ ἔργο τοῦ Μίκη ~~...~~ "Τὸ Τραγούδι τοῦ Νεκροῦ Ἀδερφοῦ" παρουσιάστηκε σὲς 13 Ὀκτωβρίου, ~~...~~ Κεντρικὸ πρόσωπο ^{τὸν Τζαν} εἶναι μὲ ^{γυναικῆ, ἡ δὲ} τὸν ἄντρα τῆς τὸν ἔχουν σκοτώσει οἱ Γερμανοί. ἔχει δύο παιδιὰ, ποὺ ^{ὅταν ἐφύλατο πόλεμο} προσχωροῦν σὲς δύο ἀντίθετες παραθέσεις. Ὁ διχασμὸς καὶ ἡ σύγκρουση μπαίνουν μέσα στὴν οἰκογένεια. Ἀπὸ καιρὸ πρῶν, ὅταν ^{ἡ κόμματα} ἔγραψε τὸ ἔργο, ὁ Μίκης εἶχε περὶ σ' ἕναν δημοσιογράφου: "Πιστεύω ὅτι τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου εἶναι ἡ ἐπίδραση τῶν ἰδεῶν πάνω σὲς ἄλλες σχέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ κυρίως στὴ σχέση εἰματος. Ἡ πλῆθ τῶν ἰδεῶν ἔσπασε τὸ πρωτογενὲς κοινωνικὸ κύτταρο, τὴν ~~...~~ οἰκογένεια καὶ αὐτὸ εἶναι κάτι τραγικὸ καὶ συνάμα κάτι ἱστορικὸ ἀνοηστὸ. Ἰστέρα ὅμως ἀπὸ τὴν κρίση, τὴν σύγκρουση, ὅταν ἔρθε ἡ στιγμή τῆς περισυλλογῆς καὶ τῆς ἐπανόρθωσης τότε οἱ ἄλλες φεχέσεις ἀποκαθίστανται καὶ τὸ πρωτογενὲς κύτταρο ἐπανομιουργεῖται ἑνιαῖο καὶ συμπαγές".

Ἐνῶ οἱ ἄλλες ^{ἐφημερίδες} φιλοεῖχθησαν κριτικὰ καὶ σχόλια, ~~...~~ τὸ ἔντυπο τῆς ἀρθεύσεως ἀγνόησαν ^{τὴν παράκληση} καὶ ^{οὐκ} δὲν εἶχαν σκοπὸ νὰ γράψουν λέξη. Μετὰ ἀπὸ ἐπιμονὴ τοῦ Μίκη, ~~...~~ ἡ "ἀθύρῃ" ^{ἐπιμονὴ} τελικὰ κριτικῆ: ^ἡ ~~...~~ Μίκης Θεοδωράκης-συνδότης μὲς δίνει συγκλονιστικὰ

σκέψεις. Ἔτσι ~~...~~ τουλάχιστο δεχτήκαμε ἕμετε τὴν τραγούδια του. ἔχει ὄλες τρεῖς προϋποθέσεις νὰ τραγουδήσει τοὺς ἀγῶνες, τοὺς κημοὺς καὶ τὸ θῆρα τοῦ λαοῦ μας. Δὲν ἰσχύει τὸ ἔδιο καὶ γιὰ τὸ Μίκη Θεοδωράκη συγγραφεύς. Οἱ ἀδυναμίες τοῦ κειμένου δὲν ἀφήνουν νὰ ξεκαθορίσει ὁ ἰδεολογικὸς σίχλος. Ἐδ νὰ ἰσοπεδῶνουνται οἱ αἰτίες ποὺ προκαλοῦν οἱ ἐμφύλιες διαμάχες, σὲ νὰ ~~...~~ ἰσομοιρῶζονται οἱ εὐθύνες. Καὶ βέβαια, δὲ χωροῦν ἐδῶ φανατισμοὶ καὶ προκαταλήψεις. Οὐτε συζήτηση. Καὶ βέβαια ἦταν ἄλλες οἱ προθέσεις τοῦ συγγραφεύς. Ὅμως ὅταν ἡ συμπειλωση ἔγινε λαοῦ γίνεται θεμα ἔγινε δρῆματος, πρῆκα κυρίως ν' ἀναπτύσσονται τὸ ~~...~~ κίνητρα, νὰ καθορίζεται μέσα ἀπὸ τὴ διαλεκτικὴ συνδραση τῶν γεγονότων τὲ ἀντιπροσωπεύουν οἱ ἀντίπαλες δυνάμεις. Αὐτὸ ἔχει σημασία.

Δὲ λέω πολιτικῆ-ἰσῶς χτυπεῖ παρθεύρα ἡ λέξη-^ἡ ἀλλὰ οὐσιαστικὸ δρῆματικῆ. Καὶ τότε φεδ-νομμε σταθερὸ σὲ σκοπὸ μας. Μεγέλις οἱ ἀπειτήσεις γιὰτὲ μεγάλο εἶναι καὶ τὸ θεμα, ὅσο καὶ ἱερὸ γιὰ ὅλους μας. Ὅσον φερα τὴν κολλιτεχνικὴ δέξια τοῦ θεατρικοῦ μέρους, σὲν τῆτσιουζι (...). ἔναι ἔνο προσχεῖο δρῆματος, μὲ σερὸ "τομπλῶ-βιβάν", μὲ ἀειδολογὲ ἰδέες, ποὺ μᾶλλον "περιγράφονται", πλαισιώνουν τὴ μουσικῆ, παρὸ ἀποκοτῶν σκηνικῆ ὑπόσταση. Ὁ σῆσσο κί ἔτσι διορθοφεται ἡ ἀρχὴ ἔγινε ἐκκινήματος γιὰ τὴν δημιουργία ἑλληνικῆς λαϊκῆς ὄπερας. ...". ΑΥΓΗ I, Νοεμβρίου 1962.

Ὁ Μίκης δὲν εἶπε τῆποτα. Ἦταν ἰκανοποιημένος, ποὺ δημοσιεφύθη ἡ κριτικῆ, ἀνεξάρτητα μὲ τὸ περιεχόμενὸ τῆς. Περιέμενε καὶ τὴν ὑπόλοιπη ἀριστέρὰ νὰ πᾶρει θέση. Ἦδη ἀκουγόντουσαν, ἔφ πολλὰς μεριε, ἀγανακτισμένα μουρμουρητὰ γιὰ τὸν "ρωμαντισμὸ" καὶ τὸν ~~...~~

συζητήσεις, που προκάλεσε, για να έχει τη γνώμη του κοινού, πήρε το λόγο κι ο Ίδιοι (Δέν είμαι άρχηγός κόμματος. Κάνω τέχνη.

Συνεπώς δεν μπορώ να καθορίσω τη βάση και το περιεχόμενο της ένδετης του λαού. Εάν άνθρωπος, όμως, και σόν Έλληνας που πονώ για την πατρίδα μου, αυτή την ένδετη την καταλαβαίνω πλατεί, πολύ πλατεί. Να ένωθουμε όλοι οι τίμιοι άνθρωποι που θέλουμε το καλό της πατρίδας μας, που θέλουμε να μην υπάρχουν άνθρωποι, να περνάνε, που θέλουμε να υπάρχουν σχολεία και κορφωτικά ιδρύματα. Να ένωθουμε για να πάει μπροστά ο τόπος μας και να μην ντρέπομαστε να κυκλοφορούμε στους δρόμους. Έγώ ντρέπομαι που κυκλοφορώ στους δρόμους της Αθήνας όταν σκίζονται πώς τα 9/10 του άγροτικού πληθυσμού είναι άποροι... Άν, όλοι όσοι σκίζονται το ίδιο, ένωθουμε θα πάει μπροστά ο τόπος!).

Ακόμησηκαν στη συνέχεια πολλές γνώμες. Οι φοιτητές δεν είχαν σκοπό να "χαρίσουν κάστανά" στο Ίνδαλμ τους. Ένας, που δεν τον άργαζε τίποτα άλλο παρ ή μουσική, είπε, πώς θα 'ταν καλύτερο ο Μίκης να άσχολεται μόνο εκεί, που έχει μεγάλο ταλέντο και να μη γράφει άθρο. Ένας άλλος, άγγίζοντας το πρόβλημα, είπε: (Η ένδετη του λαού πρέπει να είναι όσο γίνεται πιο πλατεί. Η ελεύθετη όμως που δίνει ο Θεοδώρητος δεν είναι σωστή. Δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί συναδέλφωση άνάμεσα στο φονιά και στο δάμα του, άνάμεσα στον προδότη και στον προδομένο. Μιλώ για τσφ λίγα καθήματα, που δεν μπορούν να έχουν θέση μέσα στην πλατεί συναδέλφωση του λαού. Ο Θε. μίλησε για ένδετη των ανθρώπων. Τι τιμωρία μπορεί να έχει ο φονιάς χωροφθακας και ο, προδότης, που έμφανίζονται στο δοξαστικό της συμπελιώσης!).

Στο μεταξύ, μια δεξιά έφημερίδα, πώς ο συνδέτης, μετά απ' όλ' αυτά, άποχώρησε από την άριστερή παράταξη ή καλύτερα από το κόμμα της ΕΔΑ. Έκτενες τς με-

ρες-μέσα του Δεκέμβρη-γίνονται στην Αθήνα το Β' Συνέδριο του κόμματος. Ο Μίκης, βρήκε λίγο καιρό, πήγε και άπέδωσε ένα χαιρετισμό στους συνέδρους.

(Αυτήμή, που ήρθε καθυστερημένα, ΜΕ είχαν προσκαλέσει στην πανηγυρική Ένερση των εργασιών σας, άλλθ από λόγους καθαρά επαγγελματικούς δεν μπόρεσα να έλθω. Είναι φανερό, ότι όλη ή ζωή μου και το Έργο μου είναι άφιερωμένα στο λαό. Η μου και θα είμαι πάντα μαζί σας. Έπειδή ο χρόνος είναι πολύτιμος, δεν μου έπιτρέπεται να έπικταθώ περισσότερο, έστω και σε δικά μου προσωπικά θέματα. Θα ήθελα από το βήμα αυτό όμως να κάνω μια διόφηση σχετικά μέφ' όσα ή "Απογευματινή" άδημοσίευσε...

))Θέλω, τέλος, να πω ότι εκείνο που με συνεχί είναι ή άγανα ότι ο καιρός περνά γρήγορα. Ότι ή φτώχεια μένει, ότι ο λαός μας ύποφέρει και ότι πτω από τη βιτρίνα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης σά χωριά ο λαός στενάζει και είναι ντροπή για μας που φορούμε κοστούμια να έχουμε πλάϊ μας όλη αυτή τη φτώχεια. Τέθ το λόγο λοιπόν αυτό πρέπει να κάνουμε γρήγορα. Έββαια, ίσως να άφελεται και στο ταπειρωμένο που βιάζομαι έτσι. Πάντως έπιμένω, πρέπει να κάνουμε γρήγορα. Πρέπει έσως που έχετε την εύδνη για το μέλλον του έλληνικού λαού να βρήτε τόν πιο άνοο ο δόμα...

αὐτὸς ὁ λαὸς αὐτῶν

τὴν πρωτόγονη ζωὴ στὴν ἀναγνώριση τοῦ [redacted] κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν σιγὰ καὶ μετὰ ἀποβίβου τὸ τοῦ ἐξοὺ στὴν Κούβα. Τὸ θέμα σκεπτόμεθα

καὶ γὰρ ἀπὸ κῆτος. Τυρρέζοντας ὅμως ὁ Νίκης φέρει καὶ ἄλλα κέρβουρα, ἀναμένα [redacted]

σὴν ἡρωϊκῆ. Στὴν Κούβα εἶχε δεῖ πραγματικώτατα ἐκεῖνο, ποὺ δὲν μπορούσε νὰ ἐκφράσει γιὰ τὸ δὲν ἦταν πολιτικὸς. Μὴ εὐδότητα εὐδὸς λαοῦ, στὴν τερβασία πλειοψηφία του. Ἐνδὸς λαοῦ (ἴδὸ ἴδιο φωναχὸν σὲν τὸν δικὸν μας, ποὺ πῆρε ὅμως στὰ χέρια [redacted] τὰ περρωμένα του καὶ ἀνοικοδομεῖ μὲ εὐδουσιασμό τὴν πατρίδα του...)). Ἀσφαλῶς ὅταν ὁ Νίκης μιλοῦσε γιὰ εὐδότητα γιὰ μὲν τέτοιον εὐδότητον [redacted] μιλοῦσε. Μὲ τὴν εὐκαιρία, ποὺ τὸ ἠρωτογενεὶς κῦτταρο ἔουαδημιουργεῖται εὐνοστο καὶ συμπαγῆς) ἐμετε νὰ βροῦμε ἐκεῖνους τοὺς στόχους καὶ ἐκεῖνες τὲς μορφὲς πᾶλης, ποὺ [redacted] στήν κωνοβούρια, ἀναποφικτικὴ ἀποφασίση του, νὰ ναι ἀπὸ τὴ δικιά μας μεριά, ἀσφά- ντως πρὸς περρωμένοι. [redacted] Τὸ θέμα ἦταν τερβασία, τίποτα πρὸς λίγο, τίποτα πρὸς πολὺ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ πολιτικὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος. Ποῖος μπορεῖ νὰ ναι ἡ εὐδότητα εὐδὸς λαοῦ μετὰ ἀποβίβου ἐμφυλίου πόλεμου, ποὺ οἱ ἀριστοτερεὶς δυνάμεις ἠστῆθησαν (Ἰσπανία, Ἑλλάδα) [redacted] Κονὸς ὁ ἐκφορὸς-εὐδότητα. Πρέπει νὰ νικηθεῖ ἀγωνιστικῆ. Ποι- ος εἶναι οἱ φορετὲς αὐτῆς τῆς εὐδότητος; [redacted] Ποιὲς κοινωνικὲς τῶν ἐξοὺ ἀπὸ ποῖα ἡγεσία καὶ τὸ μανῆς [redacted] ποινοῦ πολιτικῶν σχημάτων; Ἐνδότητα στὴν κορυφῆ, σὴν βδ- ση ἢ καὶ στὰ ἐνδο; Πῶσο πλατὺς μπορεῖ νὰ ναι γιὰ νὰ παραμνεῖ ἀγωνιστικῆ; Ἔλλα πολλὰ ἐρωτηματικὰ, πάντα στὸ ἴδιο περιεχόμενον. Ὁ Νίκης λφγοντας ὄλοιο οἱ Ἑλληνες) ἀσφαλῶς δὲν ἀκριβολογοῦσε, ἀκριβῶς ὅπως δὲν ἀκριβολογεῖ ἡ ἀριστοτερεὶς ὅταν καλεῖ (ἴδὸ τὸ λαὸν) κλπ. Ἄντὸ ποὺ ἤθελε νὰ πεῖ στὸ ἔργο-ποὺ ἀσφαλῶς εἶχε πολλὰς δραματογραφικὰς ἀτέλειες [redacted] τοὺς τὸ ἐπ- νῆσε μ' ἄλλα λόγια: (ἴδὸ καιρὸς περνω. Ἡ φτώχεια μένει. Ἐπιμῆνω, πρέπει νὰ κῶνομε γρηγορᾶ). Ἐτσι εἶχαν τὸ πρᾶγμα, ὅταν ἔνα τυχαῖο, σχεδόν, περισσοτικὸ, [redacted] τὸ περρωχόμενον τῆς διένεξης, Νίκης-ΕΔΑ.

Ἄγχις μερὲς [redacted] οἱ νῆοι τῆς Ἐπιτροπῆς Εἰρήνης κάλεσαν τὸν [redacted] Νίκη Θεοδωρῆ καὶ τὸ Γιάννη Ρίτσο στὸ γραφεῖο τους γιὰ νὰ συζητήσουν ὅλοι μαζί τὸ θέμα τοῦ ἑλληνικοῦ τραγουδιοῦ. Μετὰ δόθηκε ἀπὸ τὸ μαγνητόφωνο ὁ "Ἐπιτέφιος" καὶ μετὰ ἔρχισεν ἡ συζήτηση. Σὲ μὲν στιγμή ὁ Νίκης ἀναφέρθηκε στὸ "Τραγοῦδι τοῦ Νεκροῦ Ἀδερφοῦ" καὶ στὸν [redacted] πόλεμο σιωπῆς), ποὺ τοῦ ἔγινε ἀπὸ τὴ μεριά τῆς Ἀριστοτερεῖς. Τότε ἔνας ὑπέλλη- λος τῶν γραφείων, ὁ Πάστρας, θέλησε νὰ ἐπιμνεῖ, [redacted] λφγοντας πῶς ὁ Νίκης ἔξερφεγε ἀπὸ τὸ ἀποφινὸν θέμα, πῶς ἀπόψε ἠρῶθῶν νὰ συζητήσουν γιὰ τὸ λαϊκὸν τραγοῦδι) κλπ.

- (ἴδὸ τῆς) Ὅλα εἶναι θέματα γιὰ συζήτηση, ἀπάντησε ὁ Θεοδωρῆς. Ὁρῶσατε νὰ γίνονται ἀνοιχτὰ οἱ συζητήσεις; Ἡ ἐλευθερία ἔκφρασης τοῦ καλλιτέχνη εἶναι τὸ σοβαρώτερον θέμα! Ὅπου βρισκονται νῆοι πρέπει ν' ἀνοίγουμε συζητήσεις. Δὲν φοβόμαστε κανένα. Οἱ ἐκφοροὶ μετὰ ν' ἀκούνη τὰ προβλήματά μας καὶ ἔς ἔλαστρεφου τὰ λόγια μας. Μὰ παίζουμε μ' ἀνοιχτὰ γορτιά, μπροστὰ σ' ὅλον τὸν κόσμον).

ἴδὸ ἄλλος ἐπέμεινε, ἤθελε νὰ τοῦ πᾶρει τὸ μικρόφωνο!

- (ἴδὸ) Ἄσ' τα αὐτὰ, Πάστρα! Ἐναστὲ ὁ Νίκης! Ἐσε εὐμῆμα ἀπὸ τὴ Μακρόνησος!)

Ποιας θυμάται από τη Μακρόνησο; Τους Ιταλικούς; Ήθελε να περ...

Μεταξύ των μικρή αίσουσα ήταν σε να'χε ανέψει μεθ μεγάλη φωτιά κι έκαιγε τα πρόσωπα των νέων. Μερικοί άλλοι προσπάθησαν να (διορθώσουν) τα πράγματα, αλλά ο Κίσης κρατούσε σφιχτά στο χέρι το μικρόφωνο κι ούτε που έδινε σε κανένα σημασία. Μείωσε γάρι για την Κούβα, για την ελευθερία που υπάρχει εκεί, χωρίς να βάζει σε κίνδυνο την επανάσταση, για τους ^{κράτες της νους,} ~~ζωγράφους~~, που μάλιστα ένας τους είναι πρόεδρος της Ένωσης Κουβανικών καλλιτεχνών. Μείωσε για την τέχνη στην Ελλάδα... («Πάρε κι αν θέλατε να συνεχίσουμε όπως πριν από τον πόλεμο, που έπειδη δεν έρεσε του Στάλιν ένα βργο του Τσοτσκούριτς και φευγε από την αίσουσα πριν τελειώσει η συνουσία την άλλη μέρα όλης οι έφημερίδες βγαζαν το βργο «άστικ» και «άντεπαναστατικ» και «επηρεασμένο» και...»). Ήξε πολλοί. Τα μάτια του βγαζαν φλόγες. Μετά άφησε το μικρόφωνο κι έφυγε βιαστικά. Πάρι μερικοί προσπάθησαν να τον καλέσουν, του ζητούσαν συγγνώμη έκτενος δε μιλούσε. Έμιασε με παρέα, που τρέλαμε από πίσω του, έκτενος με το δασανασρ, έμετε με τα πόδια-έσβησε όρθους. Τόν προλάβαμε στην γωνία. Του μιλήσαμε, με ήταν άβινατο να μας άποκριθη. Ήτρεμε λίγο, δάγκωνα με πέσμα το χέλιλο του και σκεφτόταν άλλα πράγματα, όχι αυτά που του λέγαμε έμετε. Ταμάτη σε ένα ταξί, μπήκε με τη Μυρτώ μέσα και τον χόσαμε.

Μετά λίγες μέρες η «Αύγη» δημοσίευσε μεθ συνέντευξη του. Η άφορη ήταν, πώς μεθ κυβερνητική έφημερίδα, πανηγόριζε για το γεγονός εκείνης της βραδιάς, στην Έπιτροπή Είρήνης και η «Αύγη» έσπευσε να βραβιώσει και κυρίως να βραβιώσει τους άνογνώστες της πώς «τίποτα σοβαρό» δε συνβρανε σε' άληθεια.

Έκει, άνάμεσα σε' άλλα, έπει: (Ποιός έχει σφερόν να σρυστε από τη μήμη μας οι θυσίες των χιλιάδων Έλλήνων, οι όμοδικε έκτελσεις, και τα όμοδικά μαρτύρια στο Μακρόνησο; Έγω πάντως-όχι πώς είμαι σηματομένος μεθ για πάντα σ'όλο μου το κορμί και σ'όλη μου την ψυχή από μεθ βργα σόμα άγκυλωτό-άλλο με την πεποίηση, που βίνει η πέτρα ύστερα από άγώνες ζήκοσι χρώνων πίστευα και πιστέω πώς θε πρέπει να να άσχολούμαστε πρόποντος μ'αυτούς τους τρομερούς πόνους της «Παναγίας», μα'αυτή τη φοβερή καισαρική τομή και τη γάμοραγια έχως τέλος, μ'αυτή τη γιγάντια έποχή που ζήσαμε, που κλάσαμε κλάει στους γίγαντες που χόθηκαν για πάντα....

)... Η κατάσταση για μένα πάντως είναι κρίσιμη. Ένώ η άεξία με πολεμούσε άνοιχτά και κρυφά σε' όλα τα θέματα, γιατί εύρισκε πώς το βργο μου έρχεταν σε αντίθεση με τα πολιτικά της συμφέροντα και άρχε της, ό Τόπος της Άριστρως με την τέτα στάση του-που με άνω-ΗΕΕ-χτυπούσε έπίσης το ίδιο βργο με ίδιο και ίσως χειρότερο τρόπο, γιατί από την πολιτική της άγνωση λαβει το στοιχείο της υπέθυνης αντιμετώπισης...

)... Η πολιτική ήγασο έχει το δικαίωμα να έπμβαίνει στην καλλιτεχνική και γενικότερα στην πνευματική δημιουργία... Γιατί εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με κριτική, που πιστέω ότι έχι μόνο έπιτρέπεται, αλλά και έπιβάλλεται, σόν θεμελιακό στοιχείο για την άμολή λειτουργία της δημιουργίας, άλλο για έπμβαση. Η πολιτική πράξη, που στην περίπτωση

του "Ηεκρού 'Αδερφού" πήρε τη μορφή της "προγραφής" σ' ένα ή δύο ή τρία περιόδια και
 αβριο πιθανόν σε 10 θέατρα ή 100 σθουσες συναυλιών, αυτό για μένα σόν υπεύθυνο δημι-
 ουργό, έλεγθερο πολίτη και συνειδητό αγωνιστή είναι - με μιά λέξη - απρόσδεκτο. Το δέχομαι μέ-
 νον έ'οσον ό καλλιτέχνης ή ό πνευματικός άνθρωπος θίγει με τό έργο του θεμελιακές
 ήθικες και άγγωνιστικές αρχές. Αυτό συμβαίνει λ.χ. [redacted] αυτή την στιγμή στην Κορβα
 όπου, όπως διαπιστώσα, για τόν καλλιτέχνη έ'να [redacted] μονή δικαίωμα έχει να διαγραφεί
 τό δικαίωμα της άντεπαναστατικής [redacted] πράξης ή του άντεπαναστατικού έργου". (ΑΙΤΗ, 14
 Φεβρ. 1963).

Μετά τρετά μέρες ή έφημερίδα άπάντησε στις άπόψεις του συνδέτη. Το κείμενο άρχισε με
 τό έξοικειώ "Ο Μ.Θ. είναι ένα πνευματικό μέγεθος στη σημερινή Ελλάδα, άγνωρισμένο άπό όλες
 τις πλευρές... Έγινε ένας άπό τους δημοφιλέστερους καλλιτέχνες χάρη [redacted]
 στό πληθωρικό ταλέντο του και στην έκρηκτική ενεργητικότητα του και κυρίως γιατί έδωσε την
 τέχνη του στην ύπηρεσία του λαού... Η Άριστέρα ήταν και είναι περφόμαντ και μιά τέτοια
 καταξιωμένη προσωπικότητα ξεπήδησε άπό τις γραμμές της και βρίσκεται πάντα στις γραμμές
 της. Τόν περιβάλλει με άμετρα άγάπη και [redacted] στοργή, γιατί είναι οίκος της δημιουργίας,
 γιατί αυτή του σέβθηκε ή πνευματική τροφή και του άνοιξε τους ιδιολογικούς έκκεντρους όρι-
 ζόντες, που του ένεπνευσαν και έδωσαν περιεχόμενο και πνοή στο ύπεροχο έργο του..."

Σε συνέχεια άναφέρεται, πώς τό "Πραγούδι του Ηεκρού 'Αδερφού" δέν δικαίωσε τις προσδο-
 κίες του ή ή Άριστέρα σόν κίνημα και έμμεσα, πώς τό έργο (δέν ήταν άπόλυτα θετικό), πώς
 δέν είχε (ιδιολογική καθαρότητα) και ότι ό τόπος της Άριστέρας δέν άσχολήθηκε μαζί
 του γιατί δέν ήθελε να δημοσιεύσουν άρνητικές κριτικές για ένα έργο (έτσισώ καλών προδ-
 σεων). Τέλος, άφου άναφέρει πώς έκκλησάται για τις άπόψεις του Μ.Θ., γιατί ή πολιτική
 ήγηση δέν έκνευθη, γιατί (έγραφε τό έργο και τό άνθεσε έλεύθερα στη σκηνή) καταλήγει
 πώς ό ύπαινητός του καλλιτέχνη, ότι (αβριο πιθανόν - σε μιά σοσιαλιστική Ελλάδα ή έμβα-
 ση μπορεί να πάρει μορφή προγραφής σε δέκα θέατρα ή έκάτω σθουσες συναυλιών) [redacted]
 [redacted] είναι άπρόσδεκτο και δέν άντιστοιχεί σε γεγονό-
 τα ή άπλάς σε προσέσεις [redacted] και ή [redacted] [redacted]
 [redacted] ποιά σοσιαλιστική χώρα ή ποιά προοδευτικό κίνημα σε μη σοσια-
 λιστική χώρα έμπόδισε ένα καλλιτέχνη να έκφραστεί σύμφωνα με τις δικές του παρορμήσεις]].

Τό παρόπνω κείμενα άρκοουν, [redacted] ή [redacted] καθόρισε
 [redacted] την άρετή, σόν ένα άσηρημένο χώρο, κοφικό, [redacted] ή [redacted] ή λέξη
 άπ' όπου [redacted] ήρωας και προσωπικότητες (έξω από πια ή ή), που θέλου πρσθερο έλεγχο και
 πολύ συχνά (πρόδοτες), που τόδε ρέχνουμε άνάστημα. [redacted] στροβοκομηλισμός τών τελευτών φρά-
 σεων είναι έξοργιστικός: [redacted] Σε μιά σοσιαλιστική χώρα [redacted] έμποδίστηκε ένας καλλιτέχνης
 να έκφραστεί σύμφωνα κλπ]. Η έλληνική άριστέρα [redacted], καθυστέρηση [redacted] διανο-
 ητικό [redacted] έξοργιστικό βαθμό, πάντα [redacted] χρόνια πριν άπό την έπιχή της, πάντα πολλο μέλλο
 έ'ω άπό την Ελλάδα, [redacted] γιά έπανόσταση, να άντιναχτούν και να έανοδημιουργη-
 οούν οι μηχανισμοί της, άλλωστε, και μακρό ό θεοωρότης, με την [redacted] έκρηκτική ιδιο-

συγκρούσει του, με τὸ ἠγετικά φόντα πρὸς διέθετε, σ' ὅτι ἀφοροῦσε τὴν (ἐπικοινωνία) του με
τὴς μάτεις, [redacted] καὶ ποῦ με τὰ μικρὰ ἢ μεγαλύτερα ἐλατώματά του, νὰ βόηθαγε, με μί
θαρολλὰ ἀπόφαση κι αὐτὸς σ' αὐτὴ τῆ διαδικασίᾳ, [redacted] ἰστὸν καλλιτεχνικὸ

χῶρο. ^{Αὐτὰ ὅμως} [redacted] εἶναι σκέψεις ἀπὸ ἔξω. Ἡ δὲνηρὴ σύγκρουση του με τοὺς συντρόφους του,
με τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ εἶκοσι χρόνια πολέμησε σὲ τὸ ἴδιο στρατόπεδο, δὲν τὸν ὀδήγησε, παρ' ὅτι
τὸ σκέφτηκε ἐπανειλημμένα, σ' ἓν μίᾳ ἀποχώρησι ^ἢ [redacted] διδασκαλίας. [redacted]
[redacted] γνωστὸ πρόβλημα, ποὺ ἀποσχόλησε [redacted] καὶ θ' ἀποσχολεῖ ἑκκοτομύρια ὀργανωμένους
ἀριστέρους ἀποσχολοῦσε πῶς μόνιμο τὸ Κίση, [redacted] καὶ ἡλιετα [redacted] πῶς ὀδου-
νηρὸ, ἀφοῦ ὁ ρόλος του ἦταν χιλιῶδες φορὲς πῶς βάρυ καὶ κῆρ του κίνηση τὴν κοίταζαν ἑ-
κοτομύρια πῶς μάτια. Πηδώντας τὰ σύνορα ἐνδὸς κόμματος, [redacted] πηδῶμε ^{ἀγχο} [redacted] ἔξω κι ἀπ'
τὸ σύνορα ^{ἐνός} στρατοπέδου, κι ἂν αὐτὸ τὸ κόμμα τὸ σφρῶνουν ὀλόκληρο ἔξω ἀπὸ τὸ στρατό-
πεδο, πηδώντας δὲν τὸ κένουμε γιὰ νὰ μείνουμε μισοῦ ἡρώτα ^{τὸ κένουμε} γιὰ μὲς κι ἔπειτα γιὰ τοὺς ἄλλους.
Κι ὅταν [redacted] τὴς κινήσεις μας τὴς παρακολουθοῦν ἑκκοτομύρια μάτια. Ἡ βολοφονία τοῦ
βουλευτῆ Ἀμπρόκη, ποὺ ἐκολούθησε δὲν βόηθησε τὸ Κίση νὰ βρεῖ τὴν ἀπάντησι. Καλοπροαίρετος,
ἐνθουσιώδης ὅπως εἶναι, συγκλονισμένος ὅπως βρέθηκε τὴν ἄλλη μέρα μετὰ τῆ βολοφονία, [redacted]
(παραφέρεις τὴς διαφορὲς) [redacted] καὶ ἔπεσε αὐτὴ μέχη με πολλὰ πλάσια αἰσιοδοξία. [redacted]

Ειδ-τό αίμα που'βασε τή γήε άνεργεϊθήκηον τά πλήθια,
-Ήσασ οί γροθίς,πέλασ οί κρουγς,βουδ οί καρδίς,τδ στήθια.

(Από τόν "Επιτόφιο" τού Γιάννη Ρίτσου)

Τό βράδι τής Τετάρτης 22 Μαΐου 1963 ό βουλευτής Γρηγόρης Λαμπράκης τραυματιζέσταν βαρεία στή Θεσσαλονίκη, άμφοστά σέ μέτια τών άστυνομικών άρχών τής πόλης καί μεγάλης δύναμης χωροφυλακής. Μία Τρίκυκλη μοτοκυκλίστα τόν κύλησε στήν άσφαλοτ, στή διαστούρωση τών όδών Βενιζέλου καί Έγνατίας. Τό (τροχαϊο)θαύτο δόχημο έγινε μετά άπό μία συγκέντρωση τής "Επιτροπής Είρήνης. Ο Λαμπράκης, κύριος όμιλητής σ'αυτή τή συγκέντρωση, τέλειωσε τήν όμιλία του έτσι: «Εδώ βουλευτής Λαμπράκης. Καταγγέλω ότι υπάρχει σχέδιο δολοφονίας μου. Καλώ τόν ύπουργό Βορείου Έλλάδος, τόν νομάρχη, τόν άστυνομικό διευθυντή, τόν άρχηγό Χωροφυλακής καί τόν εισαγγελέα! Προσοχή, υπάρχει σχέδιο δολοφονίας μου...». Από τήν πτόσωση, όπου έγινε ή συγκέντρωση, μέχρι τόν ξενοδοχείο, όπου έγινε ό βουλευτής, ήταν μία άπόσταση 100 μέτρων. Στό άπέναντι πεζοδρόμιο άρκετες δεκάδες (άβαντακτισμένων πολιτών) κραδαινόντος ρόπαλα, πετώντας πέτρες καί φωνάζοντας (Κάτω ή Είρήνη!), χρησιμοποιούσαν πρόσχημα στήν Χωροφυλακή ν'άπαγορεύει τήν κυκλοφορία τών αυτοκινήτων. Ο δρόμος ήταν άδειος. Όσοι είχαν πάρει μέρος στήν συγκέντρωση, κατά μικρές ομάδες, γιάτ' αυτό (ήταν άποραζήτο γιά λόγους άσφαλείας). Ήτσι ό στόχος Λαμπράκης τοποθετήθηκε σχεδόν μόνος του, με ελάχιστα ότομα όπλα του, καταμεσής σ'ένα έντροπώ όδω άδωμο. Από ένα σκοτεινό άδιεξοδότην όδω Ήπανδωνή, άκούστηκε ό άδρυκος τής μοτοσυκλίας, που έβασε μπρός. Ήνας χωροφυλακας σήκωσε τόν χέρι του κι άκούστηκε νά φωνάζει: «Αυτός είναι ό Λαμπράκης!». Η μοτοσυκλίστα άνέπτυξε ταχύτητα, έπασε πάνω του, έστρεψε καί έσπασήσταν στήν όδω Βενιζέλου, άντιθέτα προς τήσ μονή κατεύθυνση, που όριζον τά σήματα τής Τροχαίας.

Κύριοις/ Κατ'επιποστούλου, που βρίσκόταν πλεί στόν Λαμπράκη, πλασιε στό έπάγγελμα, είχε τόν θέρρος καί τήν έτοιμότητα νά πηδήσει στήν άκτασμένη καρδίσα τής μοτοσυκλίας. Εκεί άνακάλυψε έναν (τύπο) με γυαλιό, που κρατούσε άκόμα στό χέρι του ένα σιδερένιο, ισχυμένο λαστό. Ακόλουθε λίγη πάλι, (και) (τύπος) κατόρθωσε νά πηδήσει, (ένω) (είταν με κινητή) μοτοσυκλίστα καί νά έσπανιστεί. Δέν έγινε όμως τόν ίδιο με τόν άδηγό τής μοτοσυκλίας, που ό Κατ'επιποστούλου τόν παρδάσε σ'έναν χωροφυλακα, χωρίς νά έπρε (που) γιά τόν πρόκειται τόν παρδάσε στούς έγκληκτους άνθρώπους του, που ήσυχον ήφύριζον, ό καθένας στό τμήμα του!

Οί άπόσταστικές λεπτομέρειες αΐτης τής ιστορίας, άλλα καί μόνη τής ή δολοφονία τού Λαμπράκη, με τόν φοβερό άντεκτυπο στό έσωτερικό καί στό έξωτερικό, σΐσθηε ή βάρσική άφομή τής παρήξησης τής κυβέρνησης. Φημολογήθηκε άμφως ότι ή βασιλεία άφρε-

δερβική είχε κενωχληθεί προσωπικά) από το Λαμπρόκη, πριν λίγο καιρό, σ' ένα ταξίδι της στο Λονδίνο, γιὰ τὸ θέμα τῶν πολιτικῶν κροτουμένων. Πέρα ἀπὸ τὴν (Φημερῆ) ὑπῆρχαν καὶ πρόσφατα γεγονότα, ποῦ... δικαιολογοῦσαν τὴν δολοφονία. Πρὶν ἔνα ἄκριβως μῆνα, στὴν 21 Ἀπριλίου ἡ κυβέρνησις εἶχε ἀπαγορεύσει τὴν Πορεία Ἐιρήνης, ποῦ διοργανώσαε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἑλλάδα ἕνας σύνδεσμος νέων, μετὰ τὴν ἑπωνυμία (Μίπέρτρανε Ράσερλ). Ἡ πορεία ἦταν νὰ γίνει ἀπὸ τὸν Τόμπο τῶν Ἀθηναίων, στὸν ἀρχαῖο Μαρμαθαῖνα, μέχρι τὸ κέντρο τῆς πρωτεύουσας, μετὰ ἀπόστασις 42 χιλιομέτρων. Ἀπὸ τὴν προηγουμένη μερὰ ὅλη ἡ περιοχὴ εἶχε καταληφθεῖ ἀπὸ χωροφυλακὴ, ἀπὸ πεζικὸ, ναυτικὸ καὶ... βετερανοκράτους, ποῦ ἐλοχεύονταε στὴν ἀκτὴ πρὸς τὸ νησί Ἐύβοια κερήμενα νὰ συλλάβουν, ποῖοις ἐφρεῖ ποιοὺς καινούργιους Πέρσας, ποῦ θά' φτανον ἀπὸ τὴν ἄδριασσα! Ἀπὸ τὸ πρῶτ τῆς Κυριακῆς ἔρχισαν οἱ συλλήψεις, ποῦ γύρω στὸ μεσημέρι εἶχαν φτάσει τὴν 2.000. Ἀνὰ μερὰ ἔγινον πολλὰ προσωπικότητες τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων καὶ φυσικὰ καὶ ὁ Μίκης Θεοδωράκης. Ἐκείνη, λοιπόν, τὴ μερὰ μονόχο ἕνας ὁδοιπόρος, ὁ βουλευτὴς Λαμπρόκης, κατόρθωσα νὰ φτάσει στὸν Τόμπο, τὰ χαρμάτα, καὶ σὲ συντυχία νὰ κάνει ἕνα μεγάλο μέρος τῆς Πορείας, ἕως ὅτου βόθηκε ἡ ἐντολὴ νὰ τὸν συλλάβουν).

~~_____~~ *ἔκλει πραγματικῶς*

Ἀπὸ τὸ ἴδιο βράδι ἡ κυβέρνησις διέταξε εἰδικὸ ἀεροπλάνο γιὰ τὴ μεταφορά εἰδικῶν νευροχειρουργῶν στὴ Θεσσαλονίκη. Τὴν ἑλλὰ, μερὰ ἔρχισαν νὰ φτάνουν ~~_____~~ *πρωτεύουσας* εἰδικοὶ γιατροί, οἱ ὁποῖοι ἔβρισκαν ἀπὸ κλῆσιν κἀκεῖ ἐπιπέδου διδασκαλίας. Κάποιοι παρόγονταε τῆς ΕΡΕ Θεσσαλονικῆς πρόδωσα, ~~_____~~ "ὄστε ἰζήμενος" μετὰ τοὺς δημοσιογράφους, τὸν ἐπιθανάτιο ρόγχο, ~~_____~~ τῆς παράταξίς του: *Πιὰ σκεφτετε, ποῦ φτάσαμε, ἐμεῖς νὰ παρκαλῶμε νὰ μὴν πεθάνει ὁ Ἀμπρόκης καὶ οἱ ἄριστοι νὰ παρακαλῶνε νὰ πεθάνει!*)

Τὸ (πρῶτο θέμα τῶν Πολέρις) στὴν Ἑλλάδα), ὅπως γράφτηκε χαρακτηριστικὰ κάπου, ἐξέδρασε στὴν 1.40 τὰ σημεῖωματα τῆς Κυριακῆς πρὸς τὴ Δουτρά. ~~_____~~ οἱ καμπάνες καὶ τὰ μεγάλωνα ἀνήγγειλαν στὴν ἀγυροεμπνεμένη Θεσσαλονικὴ τὸ γεγονός. Οἱ χιλιάδες τοῦ κάσμου ποῦ ἐξέδρασε τρεῖς μερόνυχτα, μετὰ στὴ βροχὴ καὶ στὸ κρύο, ἔβλε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο ΑΧΕΠΑΝ ἔφερε τὸ μοντάτο στὴν πὶδ μακρινὰς συνοικίεας τῆς πόλης. Τὰ μαγοζιά, ~~_____~~ ποῦ μόλις εἶχαν ἀνοῦξει, ἐκλείσαν. Τὰ πεζοδρομια γέμισαν ἀπὸ κάσμο. Καὶ, ἐσθονικὰ πρὸς τὸ μεσημέρι, μετὰ νεκροφῶρα, ποῦ τὴν ὀδηγοῦσα ἕνας χωροφυλακὰς πέρασα μετὰ ^{γὰ τὴν} 120 χιλιομέτρων/τοῦς ~~_____~~ κεντρικῶς δρόμους, ἐνῶ μερικὰς μοτοσυκλίεας τῆς χωροφυλακῆς, ἔβνοιγαν, οὐρλιάζονταε δαιμονισμένα, δρόμο πρὸς τὸ ~~_____~~ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ, ὅπου ἕνα τραῖνο θά μετέφερε τὸ νεκρὸ Λαμπρόκη στὴν Ἀθήνα. Τὸ πλῆθος γιὰ τοῦ δευτεροβλεπτα ἀνὰ κατέλαβε. Μετὰ ὄρησα ~~_____~~ πίσω ἀπὸ τὴ νεκροφῶρα φωνάζονταε: "Ἀίχλος! Δολοφῶμοι!". Τὸ κατέστρωμα τῶν δρόμων γέμισαε λουλούδια.

Τὸ δαῖμα εἶχε συντελεστέ. Τώρα, ποῦ οἱ ἐπιπέδες τῶν ἀπλῶν, μετὰ τὴν ἀναγγελία τοῦ θανάτου, ἔσβησαν, ἡ χώρα ἔλα ἀνταρδραχτικὴ σὰν ἕνα λιοντάρι, ποῦ ἔπαιζαν ἐπικίνδυνα μαζί του καὶ τὸ

πληθυσαν. Τήν ἑλλη μέρα ἔγινε, στήν Ἀθήνα, ἡ κηδεύσα. Πάνω ἀπό 500.000 ἄνθρωποι πήραν μέ-
ρος σ' αὐτή. Μιά τεράστια βουή ἐπέ ὤργε, ἕνα τεράστιο χορωδιακό κομμάτι, ὅπου ξεχώριζε
κάθε τόσο τά "μοτέβα" του.

- Ἀ-θῶ-νο-τος!

- Ὁ Λαμπρόκης ζεῖ!

- Κάθε νέος καί Λαμπρόκης!

Ἡ δεξιά εἶχε κάνει κι ἕνα ^{ἀποκάλυψη} λάθος, ^{κατ' ἑμέ} ~~_____~~

τὸ τεράστιο λάθος τῆς δολοφονίας ~~_____~~ χτύπησε στὸ πρόσωπο τοῦ Λαμπρόκη, ἕνα "ἔτσιμο ἥρωα"
Ἐκτός ἀπὸ τὸ ὅτι ἦταν ἀνεξέλεγκτος βουλευτής, συνεργαζόμενος μὲ τὴν ΕΔΑ, ἦταν ὑψηλῆς
τῆς μοιρατικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῶν Ἀθηνῶν καί, γνωστός ἀπὸ χρόνια σὲν ὀφθαλμοὺς τῶν
φτωχῶν), γιατί στὸ ἱστῆρο του δεχόταν δωρεὰν τοὺς ἄπορους ^{ἀφροίτες} ~~_____~~ ἦταν ἐπίσης ἀνε-
πρόδερος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Εἰρήνης καί ^{Τέλος} ~~_____~~ ἕνας ἀπὸ τοὺς
μεγαλύτερους δολοφόνους ποὺ ἔβγαλε ἡ Ἑλλάδα (ἔφετ φορτὸ σ' νικητῆς στοὺς Βαλκανικοὺς
ὄγῳνς, προπολεμικά, καί πρωτοπαλῆς τοῦ ἔλατος σὲ μῆκος, ποὺ τὸ ρεκόρ τοῦ ἔβγαλε ἀκατά-
ριπτο γιὰ 22 χρόνια).

Μιά πολιτικὴ (ἀξιολόγηση) ~~_____~~ τῶν γεγονότων ἔχει τὸν τῶν
ἡμερῶν εἶναι ἕνα δύσκολο ἔργο, ὅσο ἀκριβῶς δύσκολο ~~_____~~ εἶναι νὰ ^{ἐρευνῶντες} ~~_____~~ τὴν
ψυχολογία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐνὰς νεκρὸς ἀρκεῖ γιὰ νὰ κατεβεῖ ὅλη ἡ χώρα, ἐξεγερμένη,
Ἄν ὁ ἕνας γίνουμι πολλοί, ὁ ἕλληνας σινηθίζει, εὐκόλο. Ἄν μενεῖ ἕνας, ὁ νεκρὸς θεοποιεῖται
στα τοὺς ὁδομῶν.

~~_____~~ Καί ὅσο δύσκολο εἶναι νὰ βγάλει
πολιτικὰ συμπεράσματα, σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι, τὸ ἴδιο δύσκολο εἶναι καί νὰ βγάλει πολι-
τικὰ κέρδη), μόνιμο, σταθερὰ, στηριγμένα στὴ λογική. Ἐκεῖνες τῆς μέρες ἡ πολιτικὴ μάχη
δινόταν περισσότερο μὲ τὸ συναίσθημα, ἢ λογικὴ εἶχε πᾶσι πρόσωπο. Ἐφημερίδες δημοσίευαν
ποιήματα δίκλα στὸ κύρια ἔθροο. Καί φυσικά ^{καί} ^ἡ ^{μαρτυρία} ^ἡ ^{συναισθηματικὴ} ἔκρηξη εἶχε τεράστια,
ἄμεση ἐπίδραση στὴν πολιτικὴ ζωὴ-κι οἱ ἄλλες παρῶμοις ἐκρήξεις, ποὺ ἀκολοῦθησαν. Ἄς
παρῶκολληθῶμε, γιὰ τὴν ὥρα, τὰ γεγονότα, ὅσο μποροῦμε πρὸς ἡπολιτικὰ καί σα' ῥοῦτ ἀργό-
τερα ἢ ἀνάγκη νὰ ἐπινομήσωμε γιὰ ^{τῆς} ^{ἀρνητικῆς} ~~_____~~ συνέπειες αὐτοῦ τοῦ ἀχα-
λίνωτου συναίσθηματισμοῦ.

Ἀπὸ κεῖ καί πρὸς τὰ γεγονότα ἐξελιχθησαν ραγδαῖα. Ἡ ἀντιπολιτευσιὸν σὸσσωμῃ εἶχε
κίβλος κατηγορήσει τὸν Καραμανλὴ γιὰ ἡθικὸ ἀτύχημα τῆς δολοφονίας. Ἐπὶ τῆς 12 Ἰουνί-
ου ἡ κυβέρνησις παραιτιόταν, βρισκοντας μιά καταπληκτικὴ εὐκαιρία ἀπὸ μιά ὑπαρκτὴ διαφω-
νία μὲ τὸ Πάλατι. Οἱ βασιλίδες-ἡ Φρειδερίκη κυρίως-ἐπέμεναν στὴν πραγματοποίηση ἑνὸς
ἀναγγελμένου ἐπίσημου ταξιδιοῦ στὸ Λονδίνο, ἐνῶ ἡ κυβέρνησις, σταθερίζοντας τὴν κατέστα-
ση, μετὰ τὰ τελευτάτα γεγονότα, φοβόταν ὅτι τὸ ταξίδι, ποὺ ἀ' δινε ἀφορμὴ εἰς βίαιες ἐκ-
δηλώσεις διαμαρτυρίας, ἔβη μέρους ἀργότερα ὁ Καραμανλῆς (ἀρνητικῆς) στὴν Ἑλβετία,
σημαδεμένος ἀπὸ τὴν ὀχθρὴν ὀργὴν ἑνὸς λαοῦ-ποὺ πανηγύριζε στοὺς ὁδομους-καί βουτηγ-
μένος μεσὰ στὸ αἶμα τῶν τῶσαν καί τῶσαν ἀνθρώπων, ποὺ σκότωσε. Ἠρόλαβε. Οἱ ἀποκαλύψει
γύρω ἀπὸ τὸ ἔγκλημα ἦταν ἀνατριχιαστικῆς. Ἀνώτεροι καί ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ τῆς χωρο-

φυλακής κατηγορήθηκαν γιὰ ἔμφση ἀνύμνη στὸ ἔγκλημα, ἀνακρίθησαν καὶ, ^{ἀπ' αὐτοὺς!} ~~_____~~ προφυλακίστηκαν. Ὁ ἕνας δολοφόνος τοῦ Ἀμπράκη, ~~_____~~ κάποιος Ἐμμονουήλδης εἶχε τρεῖς σερίε καταδικᾶς σὲ βάρος του (γιὰ ἀσελγείε πρῶτες σὲ βάρος 11 χρόνοι παιδιοῦ, γιὰ κλοπῆ, γιὰ βιάσμ, γυναικας καὶ γιὰ ὀφθαλμοφθία). Ὁ ἄλλος, ὁ ὀδηγὸς τοῦ τρικυκλου Γκοτζαμῆνης, εἶχε κι αὐτὸς καταδικᾶς γιὰ "τραμπουκισμοὺς". ^{Κι οἱ δύο τοὺς ἦταν μέλη _____} ~~_____~~ μίσε ἀπὸ τῆς περιφημῆς (παρρακρατικῆς) ὀργανώσεως, ποὺ ἦταν σὲ ἔμφση συνεργασία μὲ τὴν ἀτυνομία, ποὺ ~~_____~~ ἐφοδάζε ^{τὰ μέλη τοὺς} ~~_____~~ με ταυτῶντες. Ἡ ὀργάνωση τοῦ Γκοτζαμῆνης εἶχε γιὰ σῆμα τὸν αὐτοκράτορικὸ γερμανικὸ ~~_____~~ σταυρὸ, ποὺ ἔγινε ἀργότερα σῆμα τῆς Βέρμαχτ καὶ σῆμα τῶν γουαζι, σιστικῶν ὀργανώσεων στὴ Δυτ. Γερμανία καὶ ἄλλου. Ἀδόδεκα συνολικῶς ὀργανώσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους ὑπῆρχαν σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Στὴν ταυτῶτητα, ποὺ βρέθηκε στὸ σκεῖτο ~~_____~~ τοῦ Γκοτζαμῆνης, γράφεται μεταξύ "ἄλλων, ὅτι σκοπὸς τῆς ὀργάνωσῆς εἶναι (... ἡ ὑπερβασίς τῆς πατριδος ἡμε καὶ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων. Ἐποχρῶσε τοῦ φροντος εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας ὁσάκις πορτίσται ἀνάγκη διὰ τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας εἰς τὸν τόπον μας...). Οἱ ἀποκαλύψεις-ἔργα λέγων θορολέων δημοσιογράφων καὶ δύο τριῶν δικαστικῶν-συνεχιζόντουσαν, παρ' ὅλες τῆς λυσσῆμενης προσπάθειες τῆς δεξιᾶς νὰ ~~_____~~ σταματήσει κάποιον αὐτῆ ἡ ἀτέλειωτη ἄλυσις. "Σταί, ~~_____~~ οἱ ἐφημερίδες τῆ μιά δημοσίευσαν τὴν εἴδηση πὺς ὁ Ἐμμονουήλδης εἶχε προσληφθεῖ ἀπὸ τῆ χωροφυλακῆ σὲν ἔκτακτος χωροφύλακας στὴν ὑπόδοχη τοῦ προφθρου Νεφ Γκῶλ στὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὴν ἄλλη δημοσίευσαν φωτογραφία τοῦ εἰδίου αὐτοῦ καθάριτος ῥίπλα στὴ βασιλίσσα ^{Ἐριδερέκη} ἢ μιά ἄλλη ποὺ χαιρετίζει μὲ χειρᾶς τὸ βασιλιῶ Παῦλο!... (Σὲ μιά περιόδῆ τοῦ βασιλικοῦ ζεῦγους σὲ μιά φαωχογειτονιά, ὅπου ἡ Ἐριδερέκη μόρσασε "βιβλιῆρια ἀπόρων κοροσάδων" ὁ δολοφόνος τοῦ Ἀμπράκη φιγουρδερε ἀκριβῶς πίσω ἀπὸ τῆ βασιλίσσα, μπροστὰ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἐπισήμους, προφανῶς ἐπιφορτισμένος μὲ τὸ ^{ἐνέκλε} ~~_____~~ ἔργο τῆς ἀσφάλειας τοῦ βασιλικοῦ ^(ἀγαθῶς) ~~_____~~ Ἀγῶμας σ' ἄλλα, ἔγινε καὶ μιά ἀπόπειρο δολοφονίας ἐνδὲ βασικοῦ μέρτυρα κλητηγορίας, ^{καθὺς} ~~_____~~ / πῆγαίνε ~~_____~~ στὸν ἀνοκριτῆ καὶ ~~_____~~ ἄπειρε ἀπόπειρε δωροδοκίας μαρτύρων.

Τρεῖς σερίε μέρε πρὶν "πῆσαι" ὁ Καραμανλῆς, σελς 4 Ἰουνίου, μιά νθῆ πολιτικῆ ~~_____~~ κίνηση ἰδρύθη καὶ ~~_____~~ ἔστειλε σελς ἐφημερίδες τὴν πρώτη της διακήρυξη γιὰ δημοσίευσῆ: Ἡ Δημοκρατικῆ Κίνηση Νέων ἠρηγόρης Ἀμπράκης". Στὸν κατάλογο τῶν ἰδρυτικῶν μελῶν, πρῶτο ὄνομα ἦταν ΜΙΚΗΘΕ ΘΕΩΔΩΡΑΚΗΣ, μουσικοσυνθέτης. Ἀκολουθοῦσαν τὸ ὄνομα 4 ἡθοποιῶν, 3 ζωγράφων, ~~_____~~ 5 ἐπιστημόνων, 4 λογοτεχνῶν, 4 δημοσιογράφων, 2 πρωταθλητῶν στίβου, 4 φοιτητῶν, 1 συνδικαλιστῆ, 2 σκηνοθετῶν. Ὅλοι τοὺς ἦταν ~~_____~~ νφοί στὴν ἡλικία καὶ πολὺ γνωστοί ὁ καθένας ἀπὸ τῆ ὀρση στὸν τομῆα του. Ἡ ὀργάνωση διακήρυττε ὅτι ἄδεν εἶναι κόμμα καὶ οὐτε ἀνήκετ σὲ κόμμα. Ὅμως καλεῖ τὴν πολιτικῆ καὶ πνευματικῆ ἡγεσία νὰ συμπαρτάσθεῖ στὸν ἀγῶνα της).

Στο μεταξύ σφαιλονόμοφ είχαν παρηγόρια. Το βασι-
λικό ζευγάρι της Έλλάδας έκανε επανέσφιση στην Άγγλο. Διότι μιν μήνες πριν η Φρειδερί-
κη είχε κάνει ένα ανενπίσημο ταξίδι ^{επίσημο} για τους νόμους της πολιτείας. Αλλά έδωσε /
την Άγγλο. Για την αναχώρησή της έληφθησαν έκτοκα μέτρα ασφαλείας, τέτοις έκτασεως,
όπως όταν μιν επισκεπτόνται δικτάτορες που φοβούνται τη ζωή τους. Το Ένοδο χίτο
"Κλάριτζ" ήταν πολιτοκρημένο νόχα και μέρα από διασώλητες που ζητούσαν άμνηστεια για
τους πολιτικούς κρατούμενους και στοιχειώδεις δημοκρατικές ελευθερίες για τους... έλεγθε-
ρους.

Τώρα, μετά τη δολοφονία του Λαμπρόκη, τα πράγματα προηνοούσαν άδελλα. Ο φιλόσοφος Κίρσε
τραντ Ρόσελ έδωσε το σύνθημα: Πόστε ο κ. Μάκ Κίλλαν θά εύρη την ανθρώπινη αξιοπρέπεια
νά ζητήσει συγγνώμη από τα θύματα ενός καθεστώτος του όποιου η βασίλισσα Φρειδερίκη
είναι το κυριότερο κόμματις).

Η ελληνική κυβέρνηση, ένα παλατιανό κατασκεύασμα, που άντικατέστησε τον Καρα-
μανλή ζήτησε από τον Μάκ Κίλλαν, να μην... γίνουν έκδηλώσεις σε βέρος των βασιλίδων. (Αι-
αδηλώσεις θά γίνουν) ή τάν η άπάντηση, με την έννοια, πως αν γίνουν δεν μπορεί να
μη γίνουν! Η άπάντηση ήταν προφητική: "Επάνια το Λουδόνιο εΐδε ^{τοσο} πλη-
θος και τέτλια μονία! Παρά τα εΐδικά σιδερένια τελέρα, που τοποετήθησαν στους δρόμους
για να γλυτώσων η Φρειδερίκη και ο άντρας της από τις βολές των διασώλητων, κρέθηκε
άσφακτο να γίνουν συλλήψεις από την άστυνομία. Την ώρα που ο Ρόσελ έπιδινε προσωπικά
σε βασιλικό ζευγάρι έπιστολή για τη γάμνηστια, δαχόδοντα νεαροί Άγγλοι τσουβαλιαζόντουσαν
σε καμδόνια της άστυνομίας.

Η Φρειδερίκη δεν είχε ύπνο. Όχι μόνο από τις φωνές των διασώλητων, μά κυρίως γιατί
στην Έλλάδα τα πράγματα πήγαιναν από το κακό σε χειρότερο: Με δικαστικές άποψεις έρχι-
σαν να διαλυθούν οι παρακρατικές οργανώσεις γιατί (ένισχυαν τα Σώματα Άσφαλείας, όργων-
ναι ένωση ταμήματα, δολοφονικές κλίκες, έτρομοκράτου... (Η ^{επίσημο} έπιστολή άπ. 3402). Η άστυνομία
έκανε έφοδους σε σπίτι των παρακρατικών σε τις πόλεις και σε χωριά
κι έβρισκε κα... τί δεν έβρισκε. Μο, τί σε δρωμείο ενός νεαρού: Ένα αυτόματο,
μερικά ντουφέκια, χειροβομβίδες, περιστροφή, φυσίγγια, μαχαίρια, ξίφη και άλλα τόσα (Κέιλ
Χέιτλερ), (Θάνατος-Άγισ-Τιμή), (ΚΡ, Χ), (Ες-Ες)... Και ποιος τα κάνει όλ' αυτά? Η άστυνο-
μία! Μο τί συμβαίνει; τί κάνει η κυβέρνηση? Έπες! Όχι του Καραμανλή, ^{αλλά}
των Πιπινέλη, σαν την διασώλητη. Έπες κι αυτή, μετά από άσφαμήμετες διασώλησεις κι αφού πρόλαβε να άπειλησει
λίγο και για δικτατορία!

Η Φρειδερίκη ^{σαν μη καλή} έπαινε την βασίλισσα. Η Έλια ήταν μέλος της νομιστικής
νεολοίας και δεν έχει μετανοιώσει ποτε για αυτό. Έτσι, όπως πάνε σε συλλέβουν και το Φαρμάκη.
Ποιος είναι αυτός? Ένας βουλευτής της ΕΡΕ, προσωπικός φίλος του διάδοχου Κωνσταντίνου.
Η γερμ της Νεοραζιστικής Οργάνωσης Άθηνων έκάλει την έφημερίδα η' Ο Άγών ^{και}

-σάν να θυμίζει κάτι αυτό- και πριν λίγους μήνες πήγε στην 'Αμερική για (ύψηλως επαγγελματική) Συνέντευξη τον Γκολντμάν και τον 'Εντουαρτ Κέννεντ και τους τόνισε την επιτακτική ανάγκη επιβολής δικτατορίας στην 'Ελλάδα, όσο είναι άκρως καιρός. Ήδη, φυσικά, ο κ. Φαρμάκης δεν ήθελε για αυτούς τους δυο στις ΗΠΑ. Στο σημειωματάριο του, μέσα στις Έλληνες φιλικές διευθετήσεις [redacted] υπάρχει και αυτή: Εφραμ Μόλλερ, BOX 5062 WACO, TEXAS. *Ο κ. Μόλλερ είναι ο αρχηγός του Ναζιστικού Κόμματος των ΗΠΑ.

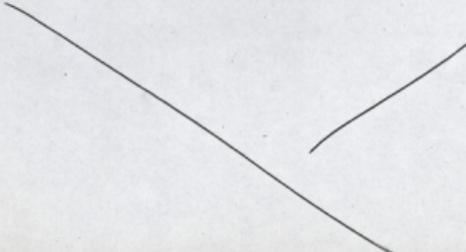
"Ετσι, λοιπόν, όπως πάνε τα πράγματα θα συλλάβουν τον Φαρμάκη, τον Κωνσταντίνο και έμένα στο τέλος. *Η Φρειδερίκη βλέπει στον ήλιο της φτιάλας.

Σήμερα πάνω στο Τουρκοβούνιο, στους τοίχους. *Όχι πιά 114, αλλά 2. *Τι θα πετ αυτό πάλι. ΖΕΙ. Ποιος ζει? ΔΑΜΠΡΑΚΗΣ. *Η Φρειδερίκη ιδρώνει, πφτρε κάτω από το κρεβάτι, τρέχει μες στους διαδρόμους. Ποιανού ήταν πάλι ιδέα αυτό το ΖΗΤΑ του Θεοδωράκη, ποιανού Έλλου; Κατατό βρσκει άσχετο, να λέει ότι ο Δαμπράκης ζει; Καλύτερα να ζούσε. *Η Φρειδερίκη ξαναγυρίζει στο κρεβάτι και βάζει με βρεφική κομπρессο στο μετωπό της. *Λοιπόν; θάλε κι ο Θεοδωράκης να ζει έτσι, σάν το Δαμπράκη; Είβαλε μυαλό, δε φοβάται, ντροπή δεν έχει, φιλότιμο, σεβασμό τουλάχιστον; Που τό πεί; Γέμισαν οι δρόμοι 2. Γέμισαν τα πέτα των νεαρών 2. ΣΕ ΛΙΓΟ ΘΑ ΒΓΑΛΟΥΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΝΑ ΜΟΥ ΤΟ ΟΥΚΗΘΕΙΤΕ!!! Κοιμάται. Χόραζε.

-Και. Έγχε άρχίζει να χοράζει. Πολύ δευλά. *Όχι πώς είχε φανετό ο ήλιος, απλά είχε φύγει η βαδεία νύχτα. Και κατ που ρόδιζε λιγάκι ο ούρανός γύρω-γύρω στο βουνό ξαναγενόταν μύβ κι αυτό εξακολουθούσε μήνες και μήνες.

Στις 2 Σεπτεμβρίου η κίνηση Επρηγάρης Δαμπράκης διοργάνωσε με άσυγκέντρωση στο γήπεδο της Κοκκινίτσας, με άπο τίς πιά λαϊκές συνοικίες της πρωτεύουσας. Πρώτη φορά ο Μίκη μιλούσε σε τόσο κόσμο-7.000 άτομα είχαν άσφυκτικά γεμίσει το μικρό γήπεδο: *Άς άποκαταστήσουμε τη δημοκρατία, άς δάσουμε το άρλομο στο κρέτος του νόμου, της ίσότητας και της δικαιοσύνης και άς άκολουθήσουμε κατόπιν ο καθένας το δικό του άρλομο, την άπστη την δικιά του.

Βλέπει νεκρούς ν' άνασταζίνονται και κροτούμενους να άρπετεύουν από τις ψυλάκες. Βλέπει φωτιές

Η κυβέρνηση Πιπινέλη έπρεπε στις τελευταίες μέρες του Σεπτεμβρίου. Παραχώρησε τη θέση της σε μια "ύπηρεσιακή" από διθφορες βουλευτικές προσωπικότητες του αστικού κόσμου, με έντολή να δημιουργήσει έκλογες στις 3 Νοεμβρίου.

Φυσικά η νέκη της δημοκρατίας δεν εδ'ρχονταν με τη νέκη της Ένωσης Κέντρου στις έκλογες. Άλλο ούτ'η νέκη ε'ίχε σ'έν ημεσο αποτ'ελεσμα τήν

απομείκρυση από τήν κυβέρνηση της ήμισοισιτικής ΕΡΕ, μετά από οχτώ χρόνια.* Ήταν τέτιο η ανάγκη ποδ' ένιωθε ο [redacted] λος γι αυτή τήν [redacted] αλλαγή κι από τήν Άλλη μεριά ήταν τόσο περιορισμένη η αυτόνομη άκτινοβολία της άριστ'ερθς π'νω στις μέρες-για πολλούς λόγους- που τό έκλογικό αποτ'ελεσμα ήταν σχεδόν προδικασμένο. Στις 27 Οκτωβρίου ο Κίρκης [redacted]

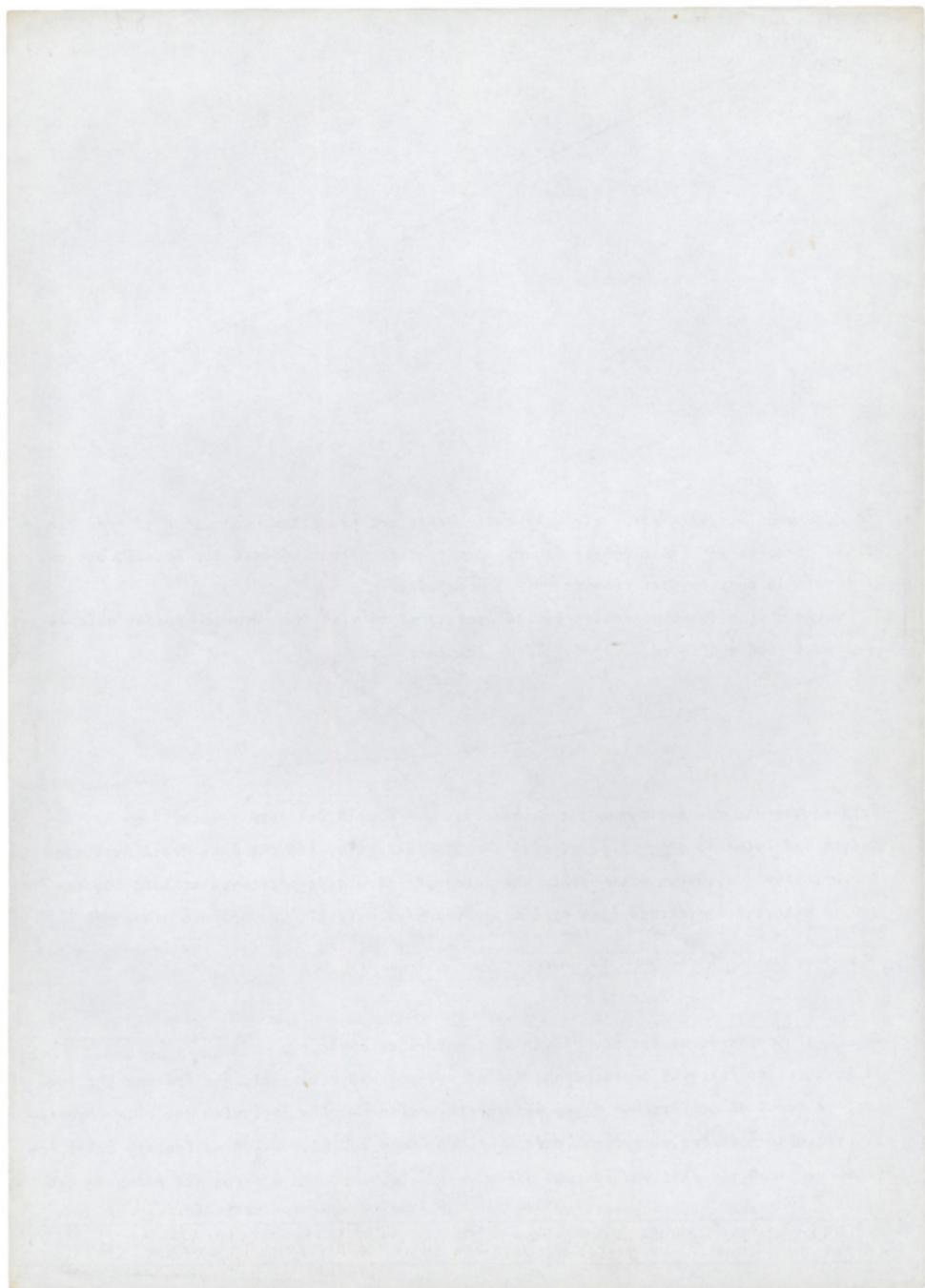
Πού κ'ημε είχε η'νισαί από τό Αντιφασιστικό Σύνδριο τ'ης Φλωρεντίας, [redacted]

[redacted]

Πιστ'ρατ'εβήθηκε από τήν "Αύγη" να βοηθήσει κι αυτός, όπως [redacted] όπως να κρατηθεί τό έκλογικό δυναμικό της ΕΔΑ σε ένα ποσοστό άξιοπρεπές. Το έρώτημα της έφημερίδος γιατί εδ' ψηφίσει ΕΔΑ [redacted] άπάντησε: Π'ρατ' η ΕΔΑ δεν έχει π'νω της ούτ'ε έργοστ'οιδόρχες, ούτ'ε Τρόπες, ούτ'ε έφοπλιστ'ες. Είναι τό κόμμα του κ'όου άπλοου πολιτ'η, του άπλοου, έργαζόμενου λαου, τ'ων άληθιν'ων ένδικ'ων μοε συμπερόντων. Θεωρ'ε, π'ώς η σκ'όση γι'ε ένδ'σχυση του

Κέντρου σε βάρος της ΕΔΑ μπορεί να οδηγ'ήσει σε άληθινή πολιτική τ'ραπ'ώδο... η.

* Η άξιζ'η (π'ρατ'α ε'κ' Έλληνας Συναγ'εργ'ής και τ'ηδ' ε'κ' ΕΡΕ) υπ'εβ'ρ'όσετ' έπι δ'δ χ'ρον'η συνάχ'ετ'ι. α. Στων π'ρωγαί'ησις - με ψευτοδ'ιαή'ηματα - η άξιζ'η κυ β'ετ'νείετ' 30 ε'κ'ε'χ'ηα χ'ρον'ια.

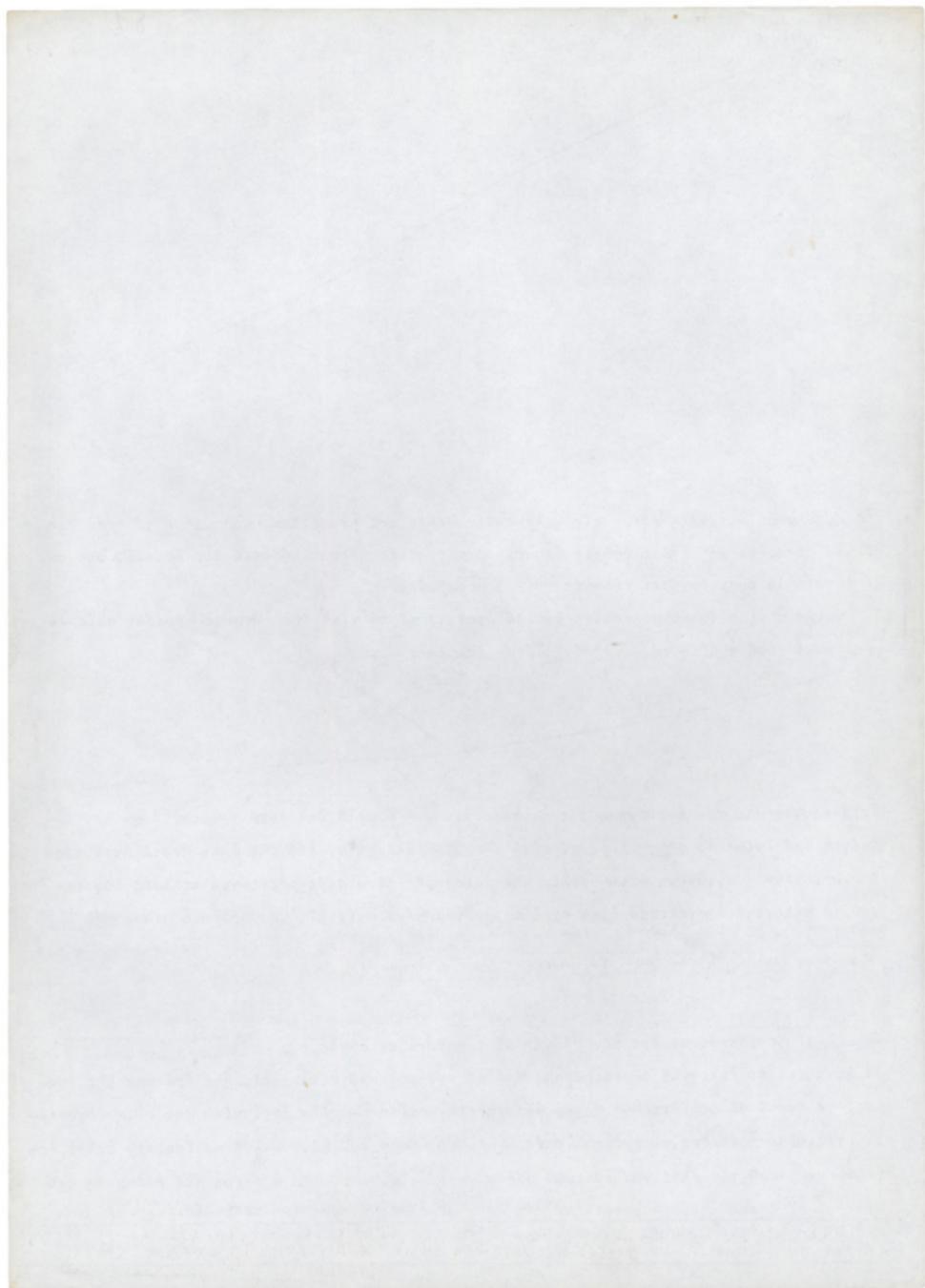

και δεν περιφρονησε τις δηλωσεις.

Ηρθέλληλο με τη δραστηριότητα του στην κίνηση "Δομική", πήρε ενεργό μέρος στην προεκλογική εκστρατεία της ΕΔΑ, μιλώντας σε πολλές συγκεντρώσεις στον Πειραιά και στην Αθήνα. Οι εκλογές ήρθαν. Οι μάζες που έπηρεάζονταν από την άριστη (αυτή τη φορά) (αυτή την) συμπεριλαμβανομένων και των αποτελεσμάτων των τριών τελευταίων εκλογών, των (εκλογών) του 1961, "φυχή" δ'αλλάρα.

	1958	1961	1963
<u>Ένωση Κέντρου</u>	31,29 (20,67% Παπανδρέου 10,62% άλλοι φιλελευθέροι)	33,65% (Με σύμπραξη του κόμματος των "Προοδευτικών, που είχε σταθερή δύναμη 3-4%)	42,04%
<u>ΕΡΕ</u>	41,16%	50,80%	39,97%
<u>ΕΔΑ</u>	24,42%	14,62%	14,34%

Ο μεγάλος ήττημένος των εκλογών του Νοέμβρη του 1963 ήταν ο Καραμανλής, που έκανε την γκάφα να γυρίσει από την Έλβετία για να "εναποδοκιμάσει" την τύχη του και ο μικρός ήττημένος ήταν η άριστη, που σε σύγκριση με το 1958 έπασε εκλογική κατάρτιση. Ο μοναδικός νικητής Παπανδρέου, που πήρε την εντολή, σύμφωνα με το Συνταγμα, να σχηματίσει κυβέρνηση, δεν μπορούσε παρά να σταθεί στο Κοινοβούλιο δίχως την φήμη των 28 βουλευτών της ΕΔΑ κι αυτό γιατί στον αριθμό των 300 δεν διέφερε παρά μονάχα 138 βουλευτές. Καθώς το 1963 έκλεινε ήρθε ένα κωμικοτραγικό (τραγικό για την δεξιά) γεγονός να συμπληρωθεί την πολιτική εικόνα της χρονιάς. Στις 9 Δεκεμβρίου, δεύτερα, το άθροισμα οι δημοσιογραφικές εσχάθηκαν στους κεντρικούς ορόμους της Αθήνας με ένα έκτακτο παράρτημα: "Το σχασό ο Κώστα!"... Τι είχε συμβεί! Ο Καραμανλής, συμμμένος προφανώς από το λάβ (!) για πάντα, από την Ελλάδα, κρυφά με ψευδώνυμο. Κάποιος κ. Τριανταφυλίδης που με το άροπλόγο για Παρίσι, στις 1.30 το μεσημέρι, δεν ήταν άλλος από τον ιδρυτή του κόμματος της ΕΡΕ, που μ' ένα μελοδραματικό γράμμα του στους βουλευτές του κόμματος έξηγούσε τους λόγους. Τού διαβήκατο τών: "..." Ήδη οι έτελλετες της τελευταίας διετίας και ιδίως το αποτέλεσμα της προσφύτου εκλογής, απέδειξαν ότι ο δημόσιος βίος της χώρας, αντί της αναμενόμενης προόδου, έσημειωσε επικίνδυνον όπισθακάρσιν...". (αυτ' εστ' αὐτὴ) Ο Καραμανλής όφηνε πίσω του ένα επιτελετο από έκλεκτους συνεργάτες ριζωμένους σε κάθ' αὐτὸν τὸ δημόσιο βίο

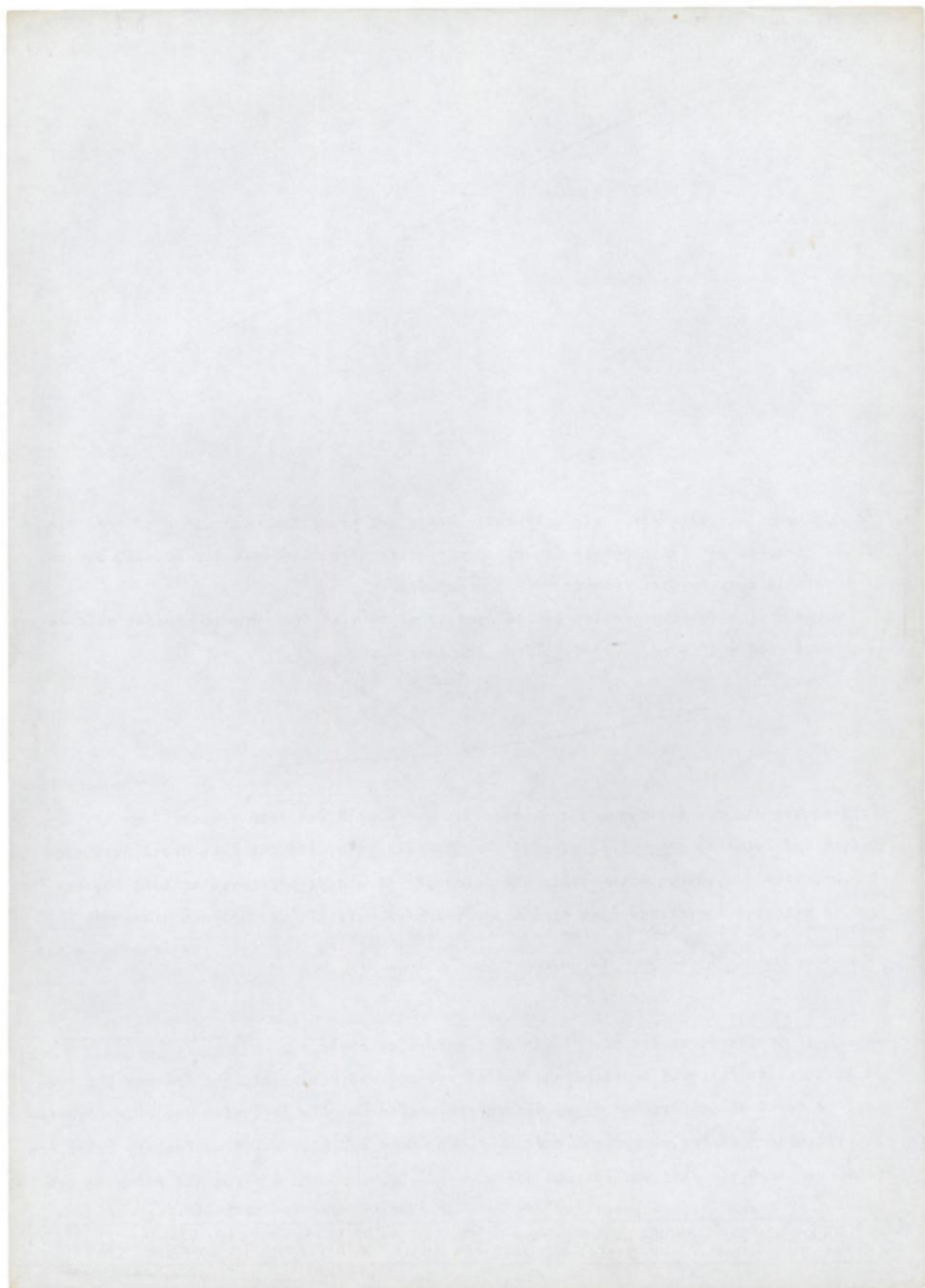

της χώρας στην πρόοδο) και να του εξασφαλίσουν εν καιρώ μια σίγουρη επάνοδο μια
και ο λαός είχε ^{δικαιώματα} σε επικίνδυνο βαθμό.

Αυθ ήφρες άργότερα μερικοί από τους κυρίους αυτούς θάλησαν να ^{μεγαλώσουν και να βλάψουν} την κυβέρνηση-
ση Παπανδρέου, ^{και} ^{ενώ} ^{ήταν} ^{ακόμα} ^{κινδύνο} για το καθεστώς
το Κίκη Θεοδωράκη. "Έτσι ο διοικητής του ΚΒ-Πορθημάτων Ασφαλείας, της περιοχής που
μένει ο Κίκη, τον κάλεσε "δι' υπόθεσίν του", δηλαδή... να αποκηρύξει τις ιδέες του.
"Η νεολογία της Αθήνας άπάντησε άμεσα στην πρόκληση με μια επιβλητική, σε όγκο
και παλμό, συγκέντρωση, ενώ η κυβέρνηση έσπευσε να δηλώσει πως θα επιβάλει κυρώσεις. ("Ο
καινούργιος πρωθυπουργός δήλωσε λιτό και ρητορικά κατά της συνθήκης του ΗΤο
φρόνημα είναι ελεύθερον. Αις τας καταγγελίας του κ. Θεοδωράκη διετάχθη άνάκρισις"). Κα-
θάς ο Κίκη άνέβηκε στο βήμα και έπαιρνε το μικρόφωνο το άκροατήριο είχε σηκωθεί
όρειο και κράγανε ρυθμικά το όνομά του.

"... "Το τελευταίο επεισόδιο σε βάρος της άλιποπρεσίας μου σάν πνευ-
ματικού και ελεύθερου άνθρώπου, ξεσήκωσε κύματα διαμαρτυρίας στο λαό και ιδιαίτερα στους
νεούς. Αύτη η τιμή δέν άνήκει μόνο σε μένα. Άνήκει και στο λαό μας, που παρά τη νίκη
που άπουσε το εύρλιαχτό των ^{Εργατικών} ^{λόγων}, που τολμούν να νομίζουν
ότι έχουν τη δύναμη να μας ξευτελίσουν. Το άστυνομικό τμήμα της Ν. Ξυθνης έχει ιδιο-
τερη σημασία για μένα, ^{αυθ} φορές πήκα σ' αυτό. ^{αυθ} φορές βγήκα άπ' αυτό για να πάω έξω-
ριστος στα Μακρονήσια. Και τώρα με λανθάνει σ' αυτό ένα μικρό χαρτί "δι' υπόθεσίν μου".
... Το τι έλεχθη στο τυπικό δωμάτιο άνακρίσεων του τμήματος, είναι γνωστό. "Όλα άρχισαν
όπλα. Με άνώδυνες έρωτήσεις για το όνομα, την κατοικία και το επάγγελμα μου... "Ας τήν
στιγμή, που άρχισαν οι έρωτήσεις για τα φρονήματά μου. Το δωμάτιο του τμήματος άρχισε να
μικραίνει. Στο νού μου ήρθαν περασμένα χρόνια, κελλιά φυλακών, σκηνές σε έρημονήσια και
νοσθητά. Και ενώ αισθανόμουν κατήγορος και όχι κατηγορούμενος, ένιωθα πόνο για αυτό το
βίωμα ψυχής, που επιχειρούσε αυτός ο άξιωματικός... Ξήμερα ύπεβαλα μήνυση έναντίου
του. Μένει τώρα να δοθεί εν αυτό το γεγονός ήταν τυχαίο ή μέρος γενικότερου σχεδίου...
... Άφησε έπίσημα στον Γάργαλο Παπανδρέου να άποκεφολήσει το λάθος του ποσειμού, γιατί αυτόν
στο τέλος θα φέρι. Από αυτό το βήμα θέλω να δώσω μια άπάντηση στις έρωτήσεις του άξι-
ματικού άν θέλω να άποκηρύξω τα φρονήματά μου), "με ποιούς παρφα" και "ποιός με
όργάνωσε"... Είμαι περήφανος για τα φρονήματά μου, κάνω παρφα με τον έργαζόμενο λαό και
με "όργάνωσε" ο Κολοκοτρώνης, ο Καραϊσκάκης, ο ^{Γερατός} και ο φυσικός έργάτης της Τριπο-
λιτσάς, που με έμαθε να κάνω πρόξη το Αεγερικό ή θάνατος...".

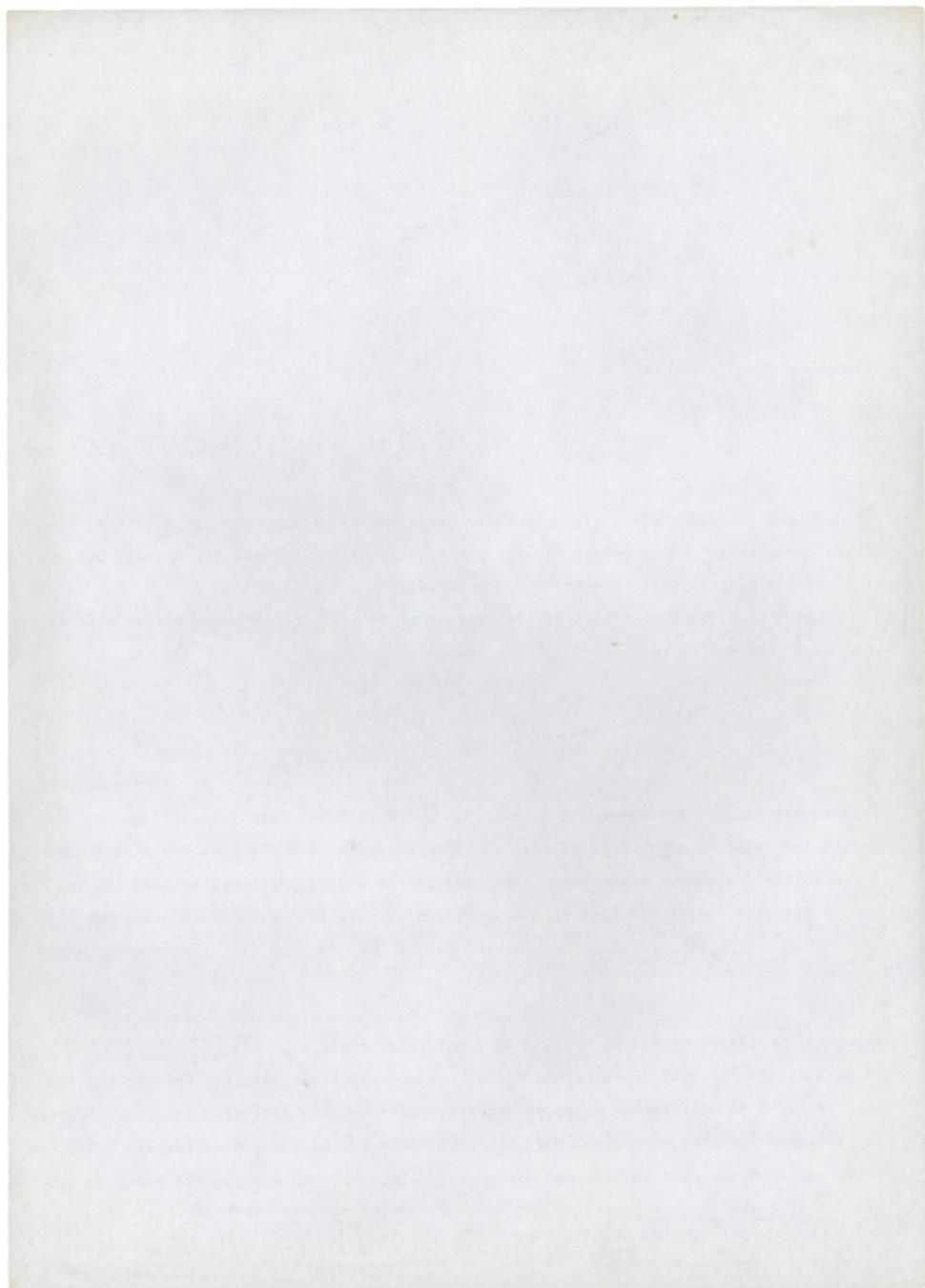
* Ο Κολοκοτρώνης, Καραϊσκάκης Αιόκοι όπλαρχηγοί της έθνικής επανάστασης του 1821. Ρήγας Φε-
ρατός, πνευματικός πρόδρομος αυτής της επανάστασης, ένδερχμος ύποσηρητικής της κοινής έπα-
νάστασης των βαλκανικών λαών έναντίον των Τούρκων και της έδρυσης μιας βαλκανικής
όμοσπονδίας. Σηλαψήθηκε από τις άστυνομικές άρχες και δολοφονήθηκε στις φυλακές της
Βιέννης το 1802.

Ο ύφυπουργός Έσωτερικών ανακοίνωσε μετά δύο μέρες ότι η έντολη να κληθεί ο Κίρκης στο τμήμα για άνέκριση δόθηκε στις 11 Νοεμβρίου από τή Διεύθυνση Ασφαλείας. Μετά άλλες δύο μέρες επιβλήθηκαν πειθαρχικές ποινές στον ύπεθυνο άνώτατο άξιωματικό, καθώς και στον άξιωματικό που άνέκρινε τόν Κίρκη. Τόν ύδιο όμως πριν ό ταχυδρομος, μαζί με τ' άλλα γράμματα, ύφησε στο σπίτι της όδου Κωνσταντινουπόλεως και έντα, ταχυδρομημένο στο Κεντρικό Ταχυδρομείο της Αθήνας στις 15 Δεκεμβρίου. Τόν γράμμα, με λίγα λόγια, ύλεγε τόν εξής: (Ος τόν βρετέ σκοφρα... Τήν ύχει βαμμένη όλη η οικογένειά σου... Ος ύχεις τήν τόχη του Ασπράκη... Ος πρέπει να ύρθεις στο τόδε σημετό, τήν τόδε μέρα και ύρα και να ύχεις μαζί σου 10.000 δραχμές).

Τόν γράμμα είχε ύπογραφή "Κ.Κ.Κ." (Κος Κλοβς-Κλόν) κι έναν άγκυλωτό σταυρό. Ο Κίρκης πήγε άμέσως στον προϊστάμενο εισαγγελέας της Αθήνας, ύώσε φωτοτυπία της επιστολής, ζήτησε να παρθούν μέτρα προστασίας του και ύδεια όσον ύποφορας για προσωπική του ύμυνα. Με διαταγή του εισαγγελέα τόν σπίτι της Νφος Σύμυνης ύρχισε να φρουρείται νυχθημερόν. Τόν τηλεφώνο του, στο μεταξόν, όδεν σταματούσε, για μιά στιγμή, να κατελημένο. Άκοτοντόδες άνθρωποι άπ' όλη τήν Ελλάδα, ύπαίρναν τόν Κίρκη για να του συμπαρασταθούν. Στές έφημερίδες, τίς ύδεις μέρες, διαβάσαμε και μιά ύλλη, μέσα στις τόσες, πληροφορίας. Ο κ. Ορδτιος Σέμμον είχε κάνει πρό καιρού ταξίδι στην Αθήνα, άνταποδίνοντας στον κ. Ασπράκη τήν επισκεψη!

Έτσι, ύκλεσε και τόν 1963. Με τήν έκλογική νίκη του Κέντρου και άμέσως μετά με τήν άπόλυση άρχετών κρατουμένων. Με διπλάσι σμδ του άριθμού των άπεργών-σε σύγκριση με τόν 1962-πού φέτος ύφτασε τόν 998.500. Με τίς πρώτες μεγάλες περιόδετες των "Ασπράκηδων", με έπι κεφαλής τόν Κίρκη, στις έπαρχίες. Έλεος με τήν παράθεση της κυβέρνησης και τήν ^{ορκωτότητα} και πάλι μιάς "ύπηρεσιακής", στις 31 Δεκεμβρίου, για να διεξαχθούν νέες εκλογές. Η Ένωσή Κέντρον ήθελε να έξασφαλίσει αυτό-δυναμία στο κοινοβούλιο, ^{Μα} ήπηρε κι έντα άλλος λόγος, που ύβρισε αυτή τήν παράθεση: Μιά όξετα κρίση του Κυπριακού θέματος. Ο Παπαδόπουλος, θεάρησε πιδ φρόνιμο να άκουμπήσει, τόν επικίνδυνα βόρη, που δημούργηθήκαν έσφινικά, στις πλάτες όλδκληρου του πολιτικού κόσμου.

II

Βουλευτής - Το γύριμά το "Ζορμπά" - Στὴν Κύπρο

... (Ἡ ἀνάπαση εἶναι τῆς δουλειᾶς ὡπως τὸ βλέφαρο εἶναι τῶν ματιῶν...)), λέει [redacted] ὁ Παγκρό [redacted] δὲν ἔχει πέντα. Μέσα σὲ 1964 ὁ Μίκηρ ἦταν τὸ πιὸ δυσάρετο πρόσωπο στὴν Ἀθήνα. Γύρισε ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ἔκανε τέσσερα ταξίδια στὴν Κύπρο, ἔλλα στὴν Εὐρώπη. Ἀπὸ τὰ ἴδια μέρη, ἀπὸ τὴν ἑξῆς πῶστες πέρασε μὴδ, οὐδ, πρόσθετες φορές. Οἱ Λαμπροκῆδες χεῖζονε τὴν λίστα τους κι [redacted] ἐκινούσε κι ἔφτανε σὲ πιὸ ἀπομακρυσμένα χωρὶ γιὰ νὰ ἴναι ἐκεῖ σὲ ἐγκαίνια, [redacted]

[redacted] Περσότερο τοῦς εἶχε ἀνάγκη αὐτοῦ, ἀπὸ ἐκεῖνοι τὸν Μίκηρ. Τοῦς πρώτους εἶχε μῆνεσ ἀπὸ τῆς χρονίᾳς ἔκανε τέσα ταξίδια κι εἶχε τέσα πρακτικὰ προβλήματα νὰ λύσει, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ [redacted] (τὴν ἀνάγκη νὰ γράφει μουσικὴ. Τώρα τὸν συνδράζε μὴ ἕλλη μουσικὴ, ποὺ ἔβγαλε ἀπὸ τοῦς χεῖποιου τῶν σφυριῶν, ἀπὸ τὴν λινοτυπικὴ μηχανὴσ καὶ τὸ πιεστήρια, ἀπὸ τὰ συνδῆματα, στὴς μεγάλεσ διασηλώσεσι τῶν Λαμπροκῆδων, ἀπὸ τὰ ἴδια του τὰ λόγια, ἀπὸ τὰ χειροκουρήματα, ἀπὸ τὴν συζητήσεσι, τῶν προβληματισμῶ μὴσ καινούργιασ γενιᾶσ, τὰ ὄνειρα τῆς.

Ἄλλο αὐτὸ τὸ διδαστήρι βρήκε τὸν καιρὸ νὰ γράφει καὶ παρουσιάζει μονὰ ἄδο τραγούδια! Τοῦς "Μοιροζουκ" καὶ τὴν "παλλάντα τοῦ Ἀντρέκου" σὲ στίχους τοῦ [redacted] λαϊκοῦ ποιητῆ καὶ στοχαστῆ Κώστα Μερνολῆ, τιμημένον μὲ τὸ βραβεῖο Ἀφένι γιὰ τὴν Βιρήνη. [redacted]

Περ' ἀπ' ὅλ' αὐτὸς [redacted] ὁ Μίκηρ ἔκανε στὴς ἀρχὲσ τοῦ 1964 τὸ τελευταῖο βῆμα στὴν "κλιμάκωση" του πρὸς τὴν πολιτικὴν. Ἄρχτηκε τὴν πρόταση τῆς ΕΔΑ νὰ βάλει ὑπόψηφιστητα γιὰ βουλευτῆ, πρόταση ποὺ ἔκανε σὲ ἄλλους τέσσερις γνωστοὺς ἀνδράποους ἀπὸ τὸ κῶρο τοῦ πνεύματος ἀθλοῦσε ἔτσι νὰ ἔχει ἄλλο ἕνα ὄπλο, στὴν καινούργια [redacted] μῆχη μὲ τὸ Κέντρο. [redacted]

(οἱ ἐκλογὲσ εἶχαν ὀρισθεῖ γιὰ τὴν 16 Φεβρουαρίου). Ὁ Μίκηρ ἀρχτηκε. Οἱ ἐκλογὲσ [redacted] ἔγιναν. [redacted] ἔκανε [redacted] ἕναν τακτικὸ ἐλιγμῶ [redacted] ἀμειωθησῆσιν [redacted]

μὴ [redacted] κατεβάζοντας ὑπόψηφους στὴς "ἔγυρες" [redacted] περιτοχῆσ, [redacted]

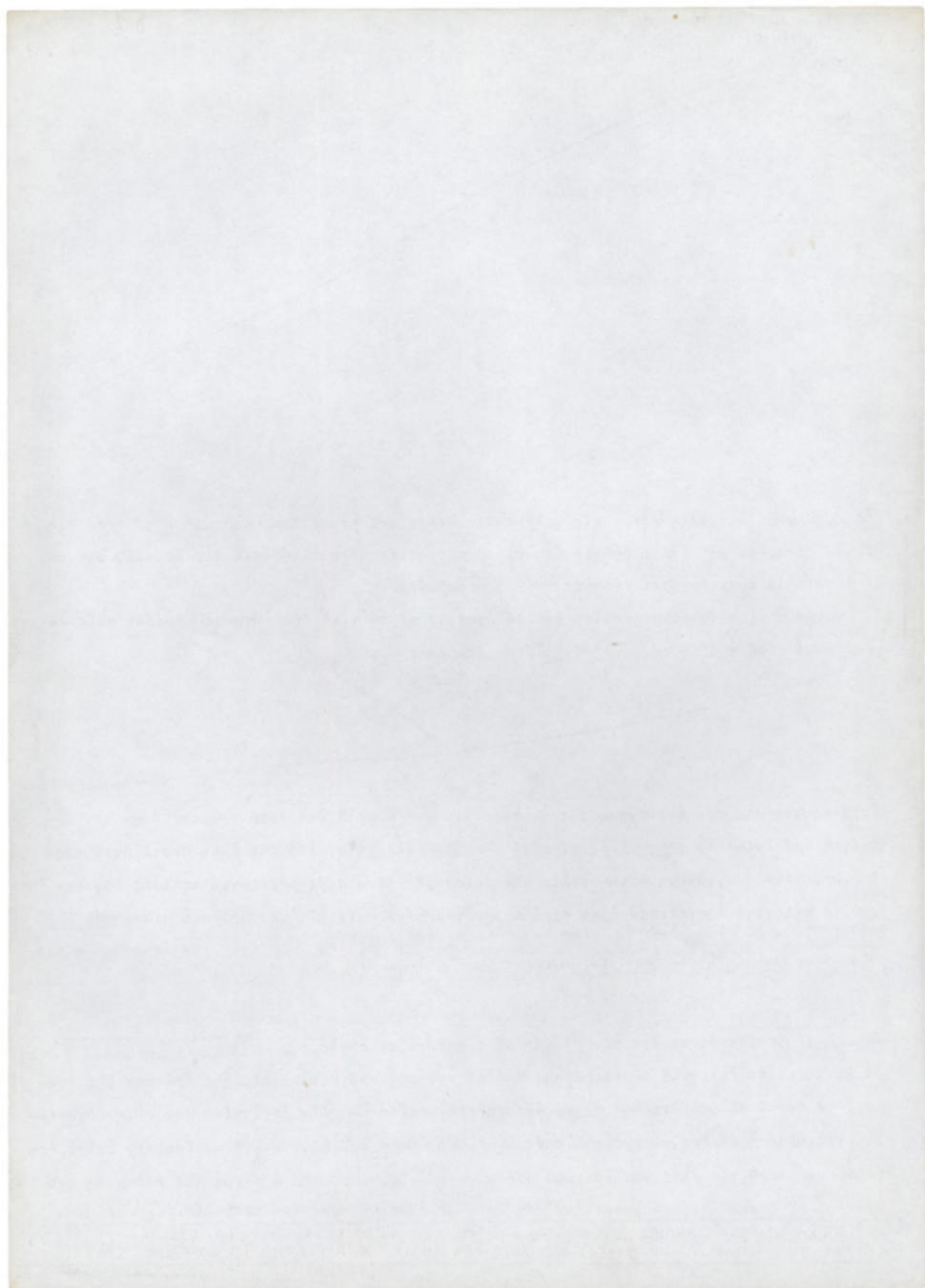
[redacted] τὸ ἔκανε γιὰ νὰ ἐνισχυεῖ τὸ Κέντρο σὲ βόρος τῆς δεξιᾶσ, ὡπως ὑποστήριζε ἢ γιὰ νὰ περιβάσει, ἀκριβῶσ μ' αὐτὸ καινούργιὸ φυγὴ φήμων σὲ μεγάλα ἐστιακὰ κέντρα [redacted] ἀποτελεσμάσιν. Κ. 52,77% / ΕΡΕ καὶ "Προοδευτικὸσ" μὰζι 34,99% / ΕΔΑ 12% / 0. Τὸ Κέντρο ὀριδμβενσε. Μέρος ἀπὸ τὴν μὰζετῆ τῆς ἀριστερῆσ ἀπειθήρησε καὶ πάλι στὴ "γρομμῆ". Καὶ ὁ Μίκηρ βγήκε βουλευτῆσ. Κι ὄχι μόνο αὐτὸ, ἀλλὰ βγήκε πρῶτος σὲ φήμων βουλευτῆσ τῆς ΕΔΑ, [redacted]

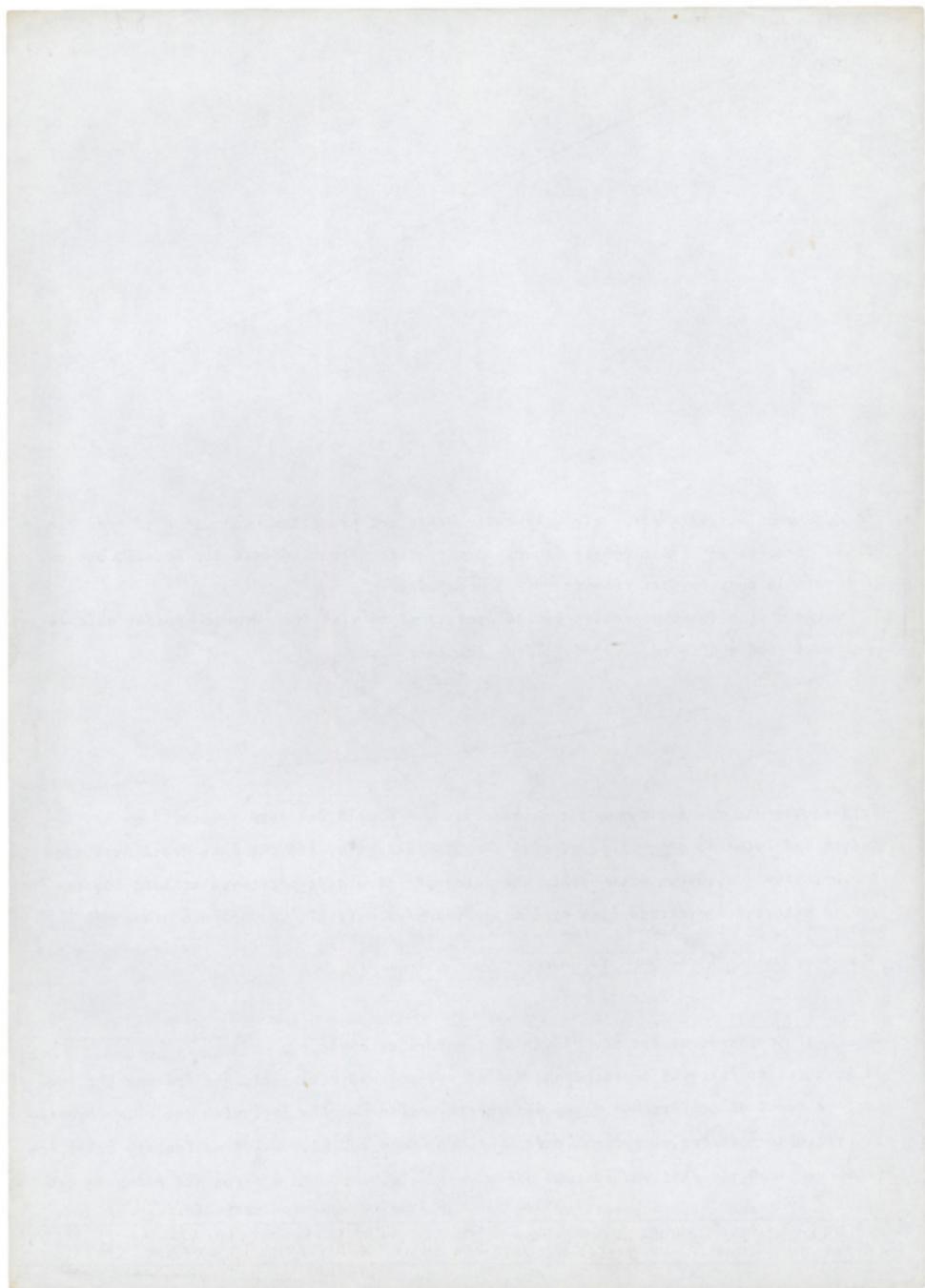
[redacted] στὴν Β. [redacted] ἐκλογικὴ περιφέρεια Πειραιᾶ [redacted] Ἡ Κοκκινιάσ, [redacted]

τὸ Κροταλίνι, ἢ Ἀραπεσῶνα, οἱ προλατειακὲσ συγκοιχῆσ τῆς πρωτεύουσας [redacted] βρήκον ἕναν [redacted] ἔσαν ὀκτώ τρόπο γιὰ νὰ [redacted] ἔσαν ὀ [redacted]

(Ὁν εἶχε Βαλὴ ὑπεψηφιστήσιν.)

(στὸν διαδίσκου τῶν [redacted] ἔσαν ὀ [redacted])

ομήρες, στίς μὲ ἀποφασιστικὲς τοῦ ὄρες, νὰ τιμᾷ τὰ γράμματα καὶ τὲς τέχνες.
)) Συμβολο τῆς ἐνδότητος τοῦ δόδματος προλεταριάτου, τῆς στρατιῆς τῶν ἀγροτῶν-ἐργατῶν, μὲ
τοὺς ποιητῆς του, τοὺς καλλιτέχνες του καὶ τοὺς τραγουδιστῆς του.

Ἐλίκου προφητικῆ τοῦ κόσμου ποὺ ὁ ἄνοτελεῖ, κόσμου δικαίου, ὤραου, φωτεινοῦ, κόσμου χα-
ρομένου, ὅπου ὁ ἐργάτης καὶ ὁ ποιητῆς δὲ συμπεθου ἀγκαλιοσμένοι τὲς χαλύβδινες καὶ τὲς
ἀνέρες σκαλωσις τοῦ μέλλοντες.*

Τότε, ποὺ δὲ λάρου ἐκδίκηση τῶ ἄντερα! ^{***} ἢ ὑπόθεσῆ μας, σὲ χέρια μας!)).

Λίγες μέρες πρὶν τὲς ἐκλογές, ὅτῃν συγκέντρωση τῆς Εἰδᾶ στήν Ἀθήνα, στήν πλατεῖα Κλαυ-
θμῶνος, ὅταν ὁ ἐκφωνητῆς εἶπε ὅτι "δὲ ἀπευθύνει σὺντομο χριετισμὸ ὁ Ἑκκῆς Θεοδωρῆκος",
200.000 ἔνδρωποι κόντεθαν νὰ γκορμίσου τὸ γορ/κέρια μὲ τὲς κρουγῆς τους. Ποτῆ, σὲ ὅποιο-
δηποτῆ συγκέντρωση ~~.....~~ τὸ τελευταῖα χροῖσι δὲν εἶχε γίνεῖ κἀτι παρόμοιο. ^{Εἰ}
~~.....~~
~~.....~~ μῆτες στήν πλατεῖα, στήν ὁδὸ Σταδίου στήν Κοροῆ καὶ στήν Πανεπιστημίου σειδόντουσαν πῆρα-
δῶδε, ~~.....~~ σὲ φουτεῖα σὲ δυνατὲ ἀγῆρα, σὲν νὰ ἔθελαν νὰ τὸν πλησιάζου, ἐκεῖ πάνω στήν ἀ-
νοιχτῆ ἐξέρρα: (Κληρονόμοι τῆς Ἐθνικῆς μας Ἀξίστασης, ἐμτολοῦδοι τῆς ἔγρης ἐθνικῆς κλη-
ρονομίης; ποὺ μῆς ἔψησαν ἤρωες νεκροὶ καὶ χρωμένοι μπροστὲ σὲ ἔθνος, σὲ λαὸ καὶ στήν
ἱστορία γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῆς πατρίδος, πολέμῃ, τραγουδῆ καὶ νικῆμῃ!).

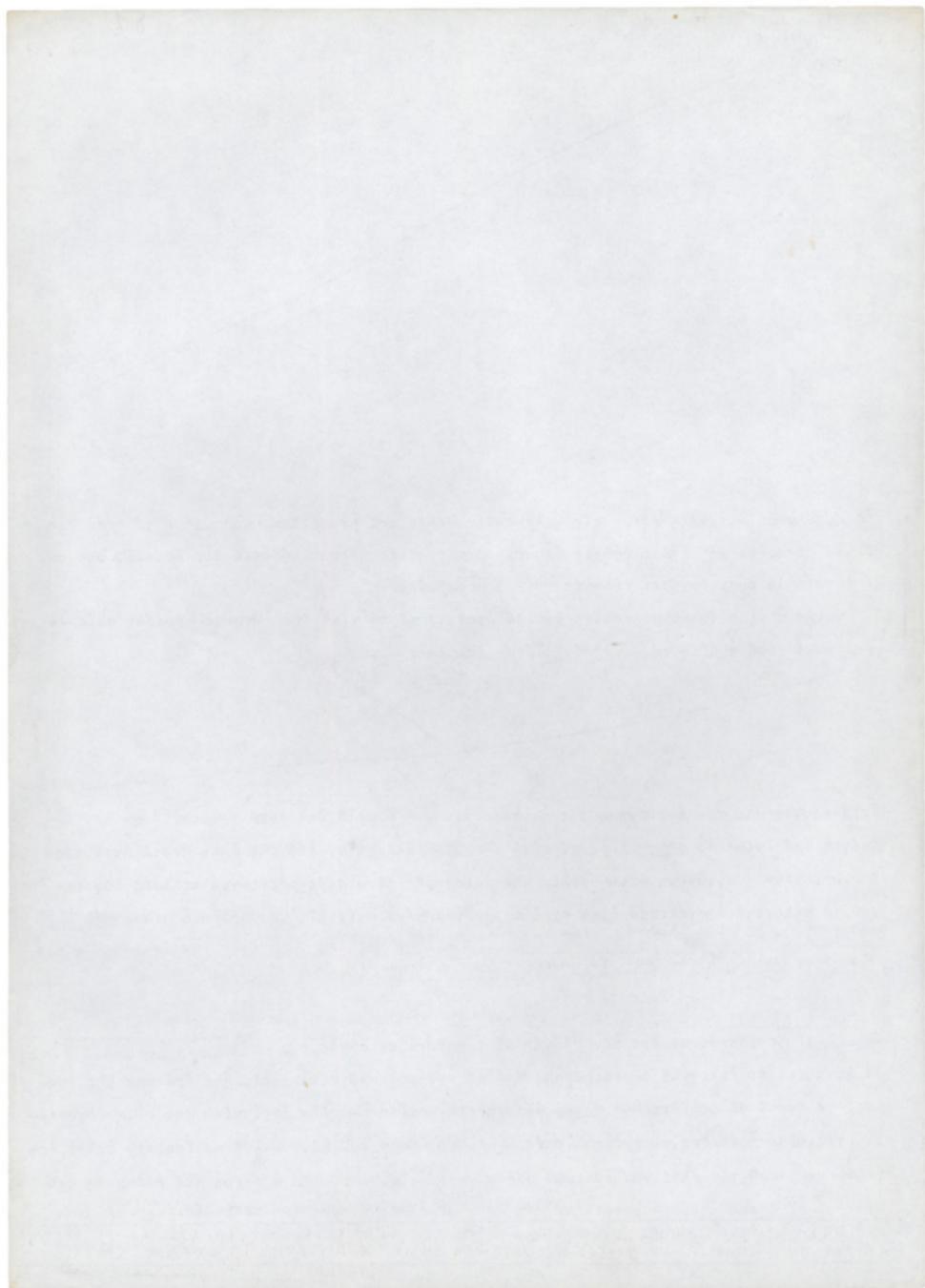
Φυσικᾶ μὲ ὅλα αὐτὰ δὲν ἔφηγε ἀπὸ τὰ μάτια του τοὺς Ἀμπερῆδες." Ἦδη ἀπὸ τὸ Γε-
νάρη εἶχε ἐξαγγελεῖ σὲ μεγάλη συγκέντρωση μὲ μακρόπνοια καὶ ἐπιβλητικῆ ἐκστρατεῖα ἐκπο-
λιτισμοῦ. Πρῶτος στόχος: Ὁ ἀναφορητισμὸς. Συμμεργεῖα νῆων δὲ ^{ἢ ἐρχώμενοι} ὅλη τὴν ἐπορχία
γιὰ νὰ ἀλοσητῆσου" τὸν πληθυσμὸ. Δεύτερος στόχος: Ἀσικὸ Πανεπιστήμιο, τὲς παροδόσεις τοῦ
ὅπολου δὲ μπορούν νὰ παρακολουθῶν, τὲς βροδινές ὤρες οἱ ἐργάτες καὶ ἔλλοι ποὺ δὲν μπο-
ρεσαν ἢ δὲν μπορούν νὰ σπουδᾶσουν. Τρίτος στόχος: Ἀσχερ πολιτισμοῦ σὲ κἀθε ~~.....~~ πόλη,
συνοικία καὶ χωριὸ. Τέταρτος στόχος: Ναζικὸς ἀδολητισμὸς. Πέμπτος στόχος: Ἐθισιο Θεσπιδὲ
Νεολάος.

Τὸ Φεβρουάριο ἔπαύθησε μὲ τὸ Μανῶλη Γλέζο στήν Κρήτη, στήν κωμόπολη Ἀνώγει, ~~.....~~

~~.....~~ Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ^{ἀπὸ τὴν} πῆρᾶν μέρος στήν Ἀντίσταση. Ἐδῶ οἱ
ἀντέρες ἔκρυψαν τὸν στρατηγὸ Κρόϊπε, μέχρι νὰ τὸν στείλου στὴ Κρήτη Ἀνατολή. Οἱ ναζι
ἰσοπέδωσαν, γιὰ ἀντίποινα, τὸ χωριὸ καὶ ἐκτέλεσαν εκατοντάδες κατοίκους τοῦ Ἀνώγει εἶ-
ναι "πετομένα" ἀνάμειο, σ' αὐρανὸ καὶ γῆς, σὲ μὲ ἀπὸ τὲς βουνοπλαγις τοῦ Ἰηλορείτη. Ἀπὸ
τῆ μὲ μὲριδ, ^{ἢ μὲ μὲριδ τῶν ἄλλων, οἱ} ~~.....~~ πανύψηλες κορφές, σκεπῆσμενές μὲ χιόνι, ^{μὲ} κἀτωστὸ βῆδος τὸ Κρη-
τικὸ Ἠέλαος. Θεόρατοι Κρητικοὶ μὲ μπότες, μαῦρα σαρκίγια, γέμια καὶ χοντρές κατσούνες ^{κ*}
φεθαν τὴν ὁμάδα τῶν προσκυνητῶν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα σὲ ἤρω ~~.....~~ τοῦ χωριοῦ καὶ
μὲτὸ σὲ νεκροποτῆτο.

Αἰτὸ τὸ παζέλι εἶχε συμβολικὸ χαρακτήρα. Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποὺ στήν Ἑλλάδα καὶ εἰδικῶ

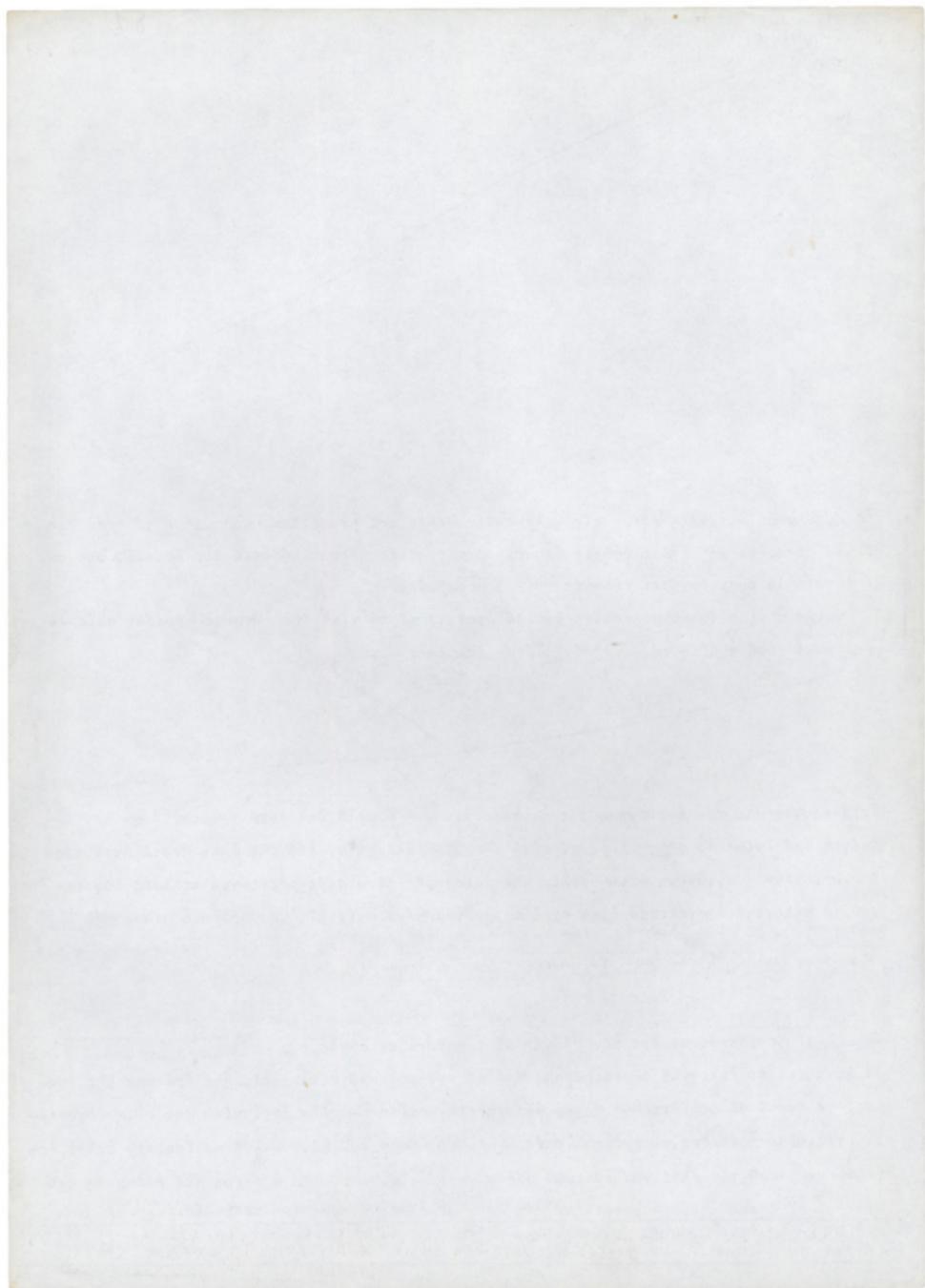
* Στίχος τοῦ Τᾶσου Ἀετβῆδῆτη.
** Στίχος τοῦ Ὁδυσσεῖ Ἐλῶτη.

στην Κρήτη πηγαίνοντες ούσαν και εξιωματούχοι του ΝΑΤΟ, που ^{Κ411} τ' ένομά τους [redacted]
 [redacted] σ' έλους: (... Διακόσιοι όμηροι έκτελεστήκαν σ' άντίποινα...
 100 όμηροι έκτελεστήκαν σ' άντίποινα... έννιά χωριά... τρία χωριά καταστράφηκαν σ' άντί-
 ποίνα... ύπογραφή Χούβερ (γερμ.) - ('Από τό άρχιτο δικαστικών ύποθέσεων ΗΠΑ, φάκελος βοσ Δ-
 κη Νυρεμβέργης). Τό ίδιο πρόσωπο φέχονται τώρα σ'ά ίδιο άκριβόσ κρη. Έτραντες... Χάνε
 Επώνυμα... Χάνε Χέρμαν (άριθ. δικωγραφίας 55/46)... Χάνε Κρίν (άριθ. δικωγραφίας 499-510/46)
 ΟΙ ΛΑΟΙ ΝΙΚΗΣΑΝ ΤΟ ΝΑΖΙΣΜΟ ^{οκρίφεται = Λίβυα} ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΤΟΥΣ ΝΑΖΙΣΤΕΣ. ΝΙΚΗΣΑΝ ΤΟΥΣ ΝΑΖΙΣΤΕΣ, ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΤΟ
 ΝΑΖΙΣΜΟ. Έτόν Κρίν Γαλασ, [redacted] λίγη ώρα με τό πόδιο όπό τό πορικό, όπίε
 [redacted] έγιναν οι μεγαλύτερες έπιχειρήσεις της [redacted] "μάχης της Κρήτης". Οι ναζί φταί-
 ζον έκεί ένα μνημετό γιά νά τιμήσουν τόσ νεκρούς φους. Έναν όετο που όριζει κάθετος
 πάνω σ'ά χώμο. (Τό Κακό Πουλι): Έτσι τό άνόμισαν οι Κρητικοί. [redacted]
 [redacted] π'ό καί, σ'ά χωράφια, βράζονται άκόμα μερικοί εβίλινοι σταυροί, σπασμένοι, [redacted]
 όαρμένοι όπό τ'ε βροχέ, τό άνόμιστο [redacted] φχουν πιά σήσεται. Αύδ [redacted] όμως νεκροταφεία
 φχουν όρχισί κιόλας νά χέχονται, με φέσο της έλληνικής κυβέρνησης(!), γιά τόσ άντρες
 τών "Ερ-Έρ, της "Ερ-Νέφ καί της Βέρμαχτ."
 Μετό τ' "Άγίατς" ό Μίκης πήγε στήν Κύπρο. ^{Ο λαός του νησιού} [redacted] περνούσε πάλι μερς όρα-
 καί
 κατικής άναμονής, καθώς σ'ά ΝΑΤΟ φταίχων [redacted] τή μιά όηλιό μετά τήν όλλη
^{π'ότι τ'ό} [redacted] τ'ό δ'έχινε [redacted] όερωτή ύποδοχή, ένναντήσ της
 [redacted] καί τόν Μάκκριο, που τού φέωσε ένα μήνυμα νά τό διαβίθσει σ'όν έλληνικό
 λαό. Γυρίζοντας στήν Άθήνα, φφυγε καί πάλι με [redacted] τ'ε Εδά γιά μιά διαρωτι-
 στική έκστρατεία γ'όρω όπό τό Κυπριακό σ'ες κυβερνήσεις καί τόσ πολιτικούς όργανισμούς
 της Δυτ. Ευρώπης.

"Όμως τό 1964, άνόμεσ ό σ' άλλα, ήταν κι ή χρονιά του [redacted] "Άλφει Ζορμπά". Τό γνωστό
 [redacted] μυσιστόρημα του Νίκου Καζαντζήκη γυρίζεται τ'άινά στήν Κρήτη. "Ο Μίκης [redacted] βρη-
 κε λίγο καιρό καί έναστέλ'όδεφ [redacted] λίγο
 [redacted] τ'ε όμεις φρονέδες. "Ολ' είναι ή θάλασσ' άρχ'αίεός κι ή
 Κρήτη κάθετα κι ύψηλίε", λέει ό Καζαντζήκης στήν "Οόσσεία" του. Έτσι [redacted] π'ισθάνε-
 ται [redacted] κι ό Μίκης: [redacted] "... Οι ρυθμοί τών χορών,
 οι φηγορές τών χορευτών, ή λήρη καί ή μαντόλα, οι μαντινάδες, ή μπρουβιά του κρασιού άνα-
 κοτωμένη μ' ήγάκλημα καί με λεμονίε, τό κορίτσι καί ή θάλασσα, ένας κόσμος φ'χωρος-αύ-
 τοεληέ, σ'έ μιά περιοχή φ'ω όπό τόπο καί χρόνο, μετ'ωρος άνόμεσ σ'όυρανό καί πέλαγο. "Η
 Κρήτη είναι μιά μουσική, που προχωρ'έ πάνω σ' ένον άστομάτετο πολύχρωμο κομμά. Κι άκούε εσφι-
 κά νά επετιέται πότε μιά κραυγή, πότε ένας άνοστεναγμός. Τό αίμα όπό καί γρήγορο ποτίλει,
 πότε τό λουλούδι καί τό χαράκιο καί πότε όρφει τόν "Έρωτα σ'ά πονηρία...".

* Λύρα, ματινά = μουσικά όργανα. Ματινάδα, δίετιχο τραγούδι, άπό τών βενετική ματινάδα.
 (Σ'έ τυχόν μεταφράση α'υτίς οι χέτιν νά μ'ήνουν ήμετάφρατίες).

«Ήμας βόλτα στὸ Χανιά, σὴν κἀνα γειτονιά»⁷⁴⁰ καὶ γίνεται στὸ Χανιά τοῦτε τὲς μέρες καὶ θοροῦ, πῶς κανένας δὲν ἐνδιαφέρεται καὶ τόσο γιὰ τὴν κυριακάτικη βόλτα κι ἔς λέγει ὁ Μίχης ὅ, τι θάλει μὲ στὸ τραγούδι του. ⁷⁴⁰ ~~Ἄς τοῦ, κι αὐτὸς ἐδῶ εἶναι.~~

Ποῦ τοι⁷⁴⁰ μείνε καιρός τοῦ κουζουλοῦ, ἔτσι πὸ⁷⁴⁰ μπλέξε μὲ τὰ βουλευτικῆκία καὶ θυμήθηκε τὴν πατρίδα του⁷⁴⁰ καὶ κείνος ὁ φηλός, ποίος εἶναι πάλι, πὸ⁷⁴⁰ λὸ κούβεντα ἔχουν οἱ δύο τους, ὁ ἕνας φηλός μὲ τὸν ἄλλον καὶ ποῦ ν' ἀκούσεις τὲ λένε ἔκει πάνω, ποῦ⁷⁴⁰ ναι κι οἱ δύο τους.

«Αὐτὸς εἶναι ὁ Ζορμπᾶς! Ὁ Ἀλέξης Ζορμπᾶς!».

Ἦλιος ~~Καζανταχλικός~~ Ζορμπᾶς ὁ Ἄντου Κουήν ἔχει ἔστρελνεί τοὺς κρητικούς μὲ τὲς κουζουλῶδες του! Καὶ τὲ κόσμος ἀκόμα τοῦτε τὲς μέρες στὸ Χανιά καὶ στὸ γύρω χωριῖ!

Ἦ Σιμόν Σινιολφ, ποῦ θὰ παῖξει τὴν μοντέρν Ὀρτένς, ὁ Ἄλαν Μπαρίτς, ἡ Εἰρήνη Παπῶ κι ἄλλοι ἡθοποιοί, Ἕλληνες. Τρεῖς χιλιάδες νέγκιοι θὰ πᾶρουν συνολικῶς μέρος στὸ γύρισμα. Τὸ Κόκκινο Χωριὸ τοῦ Ἀποκώρουνου τιμήθηκε περισσότερο ἀπὸ τὸν Μιχάλη Κακογιάννη.

Ἔχει μπροστὴ στήν ἐκκλησιᾶ τοῦ χωριοῦ καὶ στὸ καφενεῖο ποῦ⁷⁴⁰ ναι δίπλα θὰ γυριστοῦν οἱ περισσότερες σκηνές τοῦ Ἔργου. Ἄλλες σκηνές θὰ γυριστοῦν στὸ Σταυρὸ τοῦ Ἀκρωτηριοῦ, στὸ Κόκκινο Μετόχι, καὶ στὸ ἴδια τὸ Χανιά, στὸ λιμάνι.

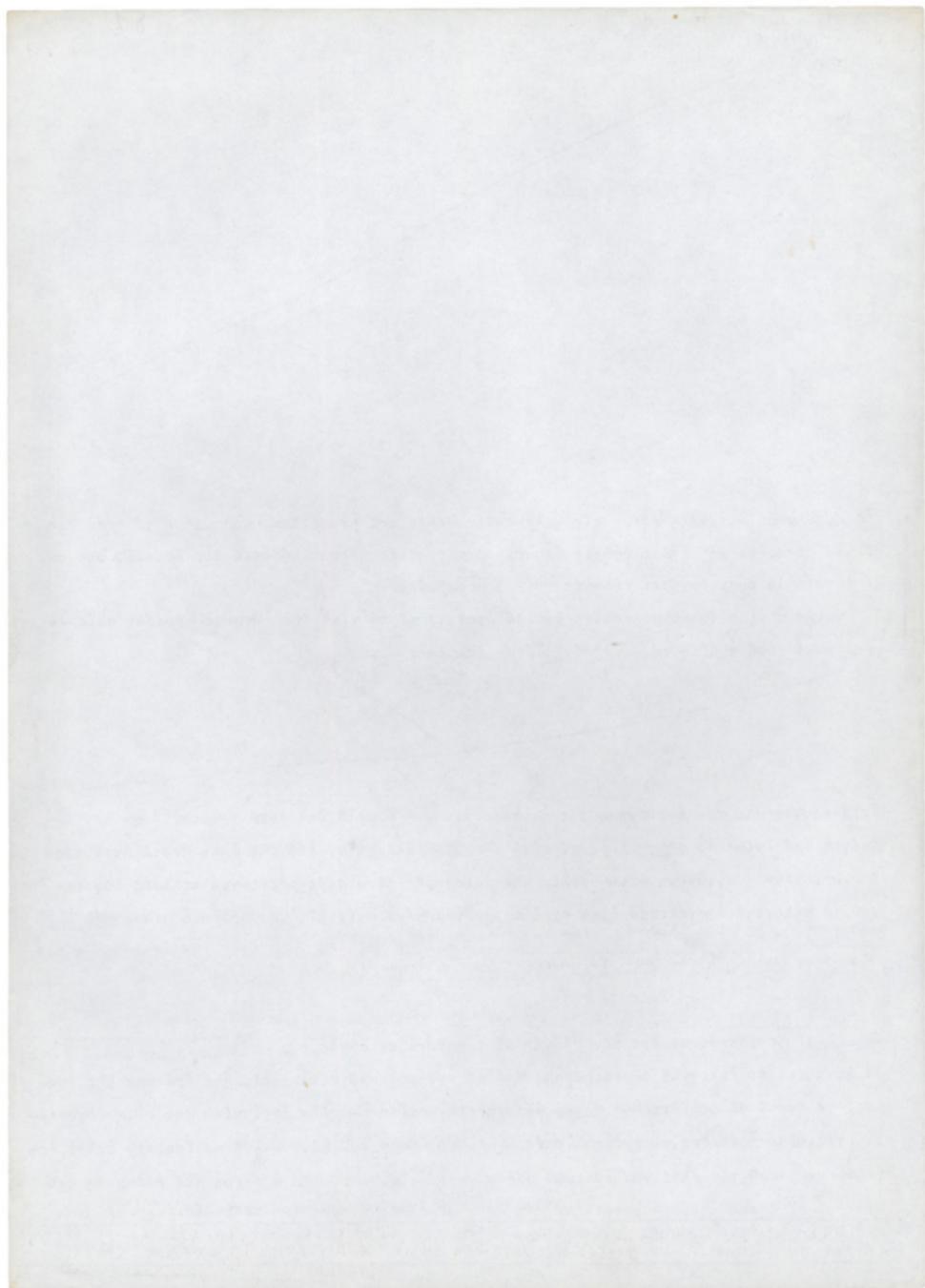
Ὁ Ζορμπᾶς ~~ἦταν~~ ἦταν ὑπαρκτὸ πρόσωπο. Τὸν γνώρισε ὁ Νίκος Καζανταχλίκης καὶ ἐμπνεύστηκε τὸ πασίγνωστὸ μυθιστόρημά του. Ὅσοι βλέπουν τὸν Ἄντου Κουήν, ἀξιώριστο, μὲ τὴν τραγίσια πάντα⁷⁴⁰ ριγμένη στὸ κφάλι, τόσο ἀνθρώπινο, τόσο κφάλτο, θυμόσοφο,

τόσο Ἕλληνα, λένε⁷⁴⁰ ἔτσι ἦταν κι ὁ ἀληθινὸς Ζορμπᾶς. Κι ἔς μὴν τὸν γνώρισαν ποτὲ τους. Ὁ Σταυρὸς Τορνές, ποῦ ἐπιμύστηκε τὸ τρομερὸ φορτίο νὰ διαλέξει τὲς χιλιάδες τῶν «φεγκυρόν», σ' ἕνα διᾶλειμμα τῆς δουλειᾶς ἔχει πᾶρει παρήμερα τὸν Κουήν καὶ τοῦ μαθαίνει γασσποσφρβικό. Αὐτὸς εἶναι ὁ δαιμονισμένος χορδς, ποῦ χορδεῖ ὁ Ζορμπᾶς στήν παραλῶ⁷⁴⁰ ^{ὅ,τι φέρεται τὸ ἔργο} ~~ἔτσι~~ εἰλίγο θὰ κάνει τὸ γύρο τοῦ κόσμου! Τὸ συρτάκι!

Μόλις ~~ἔφλεψε~~ ἐφλεψε τὸ μάθημα τοῦ γασσποσφρβικοῦ καὶ τὸν Κουήν τὸν παραλαβάνει ἕνας ἄλλος δάσκαλος, πιδ ἀπαιτητικὸς⁷⁴⁰ ἴσως νὰ τραγουδῆι τὸ «Ἦελα νὰ⁷⁴⁰ μουντα βουνδ», ἕνα ~~ἕνα~~ τραγούδι τῆς ταινίας, ποῦ θὰ συνοδεύεται ἀπὸ σαντούρι, λύρα καὶ λαγούτο.*

Ὅλο αὐτὸ κι ἄλλες πολλὲς λεπτομέρειες κυκλοφοροῦν ἀστραπιστὸ στόμα μὲ στόμα. Δὲν ὑπάρχει μουσικὸ γύρω ἀπ' τὸν «Ζορμπᾶ». Αὐτὸ δὲ φλείπε! Ἐδῶ δὲν πρόκειται γιὰ μιὰ ὅποια ταινία, ἀλλὰ γιὰ τὴν ταινία τους. Καὶ τὸ πῶς ὁ Μίχης, ὁ Μίχης τους εἶναι πατριώτης τους, Χανιώτης, ἔ, αὐτὸ πιδ τοὺς κάνει πιδ πέρηφανους. Κι ὄλο τὸν κομαρώνουν!

* Λαϊκὰ ὄργανα καὶ τὰ τρία ἔγχορδα.

10 "Σορμπάς" έγινε για να φτάσει στην άκρη του κόσμου κι ο Νίκης εανόμηνε μόνος
του με τους Αμπεράκηδες.

(90)
241

Επισκεψτε το Πάσα, ^{Μαλλου} Η κυβέρνηση ^{Μα} έφαγε ελεύθερους
τουςτε ες μέρες 421 πολιτικούς κρατούμενους. Οί μανδές άσπρίζου
τά κατόφλια ^{Μα} μετ' 18 ^{Μα} χροιά 421 σπι-
τια ένοικιαν ^{Μα} ες πόρτες και περιμύθου. Ήσαν οί γιοι, οί πατέρες, είτε ή γει-
τονιά τήν άνάσταση, οί πόρτες έκλείσαν. ^{Μα} κι οί πόρτες τών φυλακών. Άλλοι 180
κρατούμενοι θά μένουν μέσα, άγνωστο για πόσο άκόμα, άγνωστο πόσοι θά πεθάνουν χωρίς
να δούν άλλους ανθρώπους ^{Μα} έξω από τους φυλακς. Χωρίς να κάνουν έρωτα εανά. Δημο-
κρατία ^{Μα} με δόσεις. (Αν ^{Μα} τ' δόσουν) όλα νομισμα εθ ^{Μα} δόσουν) μετ' ^{Μα} ^{Μα}
ή δημοκρατία τελειώνει εκει ^{Μα}
πάραιμε ^{Μα} όλα αυτά ή άρχίζει από κει).

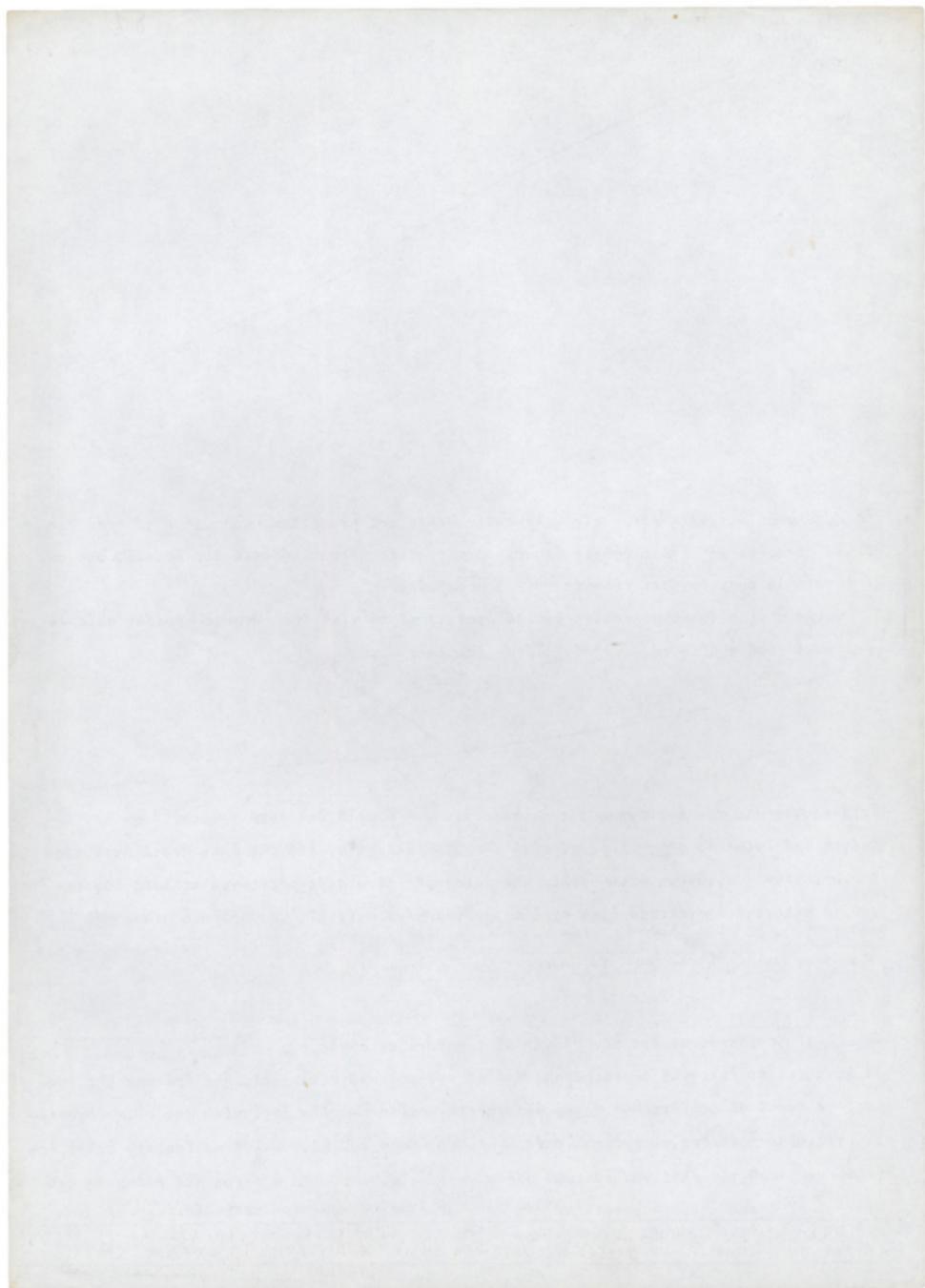
10 Νίκης ^{Μα} πήγε να τους προπαντήσει στην πόρτα τών φυλακών. Στην Αγγλία. Άλλες φορές πήγε
μέχρι το λιμάνι. Έυθέρφοι παλιοί στην Άντίσταση, ^{Μα} συλλαλητήρια, στη Μακρόνησο. Άφο
έσφαγγαν στην άγκαλιά τους δικούς τους, έπαψε το μάτι στους άλλους, που τους περιμέναν,
που ήταν το ίδιο ^{Μα} ρόικολ τους, ^{Μα} ίσως ^{Μα} περισσότερο.

10 Νίκης είχε τήν ειδική συμπάθεια τών κρατούμενων. Μέσα στις φυλακές μάθαναν ες
έπιτυχες του, τήν άγάπη ^{Μα} των ^{Μα} ερεφε ^{Μα} τών ένθουσισμο του, τή μαχητικότητα του.
Έβλεπαν σ'ό πρόσωπό του το συγχιστή, ^{Μα} τόν άνανωτή του παλμού τους άγώνα, τήν
ένσάρκωση τών ^{Μα} άδικωτων ^{Μα} όντων, που έβλεπαν μέσα σ'ό κελιά, ^{Μα} τ'ό έστέλιωτα ^{Μα}
τή δικαίωση της σ'όσης τους, ^{Μα} της άπουσίας τους. (Αυτός ήταν παρόν-
τες με τήν άπουσία τους σ'ό συλλαλητήρια της νέας γενιάς, οί μ'ν ύπήρχαν γιατι ύπήρχαν
οί άλλοι.) (Που 'ναι ο Νίκης). ^{Μα} άποφυλακισθέντες ^{Μα} που τ'ό σπέτιο τους
Ήσαν στην έπαρχία, πήγαν σ'ό γραφετό της Εδά. Ήσταν ^{Μα} να τ'ό χορτάσαν, να δύν
είνοι έτσι πραγματικά όπως τόν έβρουν από ες ^{Μα} εφημερίδες, έν γελάει
πάντα όπως σ'ό φωτογραφίες.

10 Πάνω σ'ό γραφετό του ο Νίκης έχει ένα σωρό δώρα, που τ'ό ^{Μα} φυλακές ^{Μα}
7 Από κείνα τ'ό χειροτεχνήματα, που φτιθχουν, για να ^{Μα} εντάσσου ^{Μα} τόν
χρονο, έτσι καθά ^{Μα} πρνάει χωρίς ανθρώπους, χωρίς θορύβους, χωρίς τίποτα, μόνο με τις σκι-
φεις.

10 Κι, τώρα βγήκαν. Είναι ήρωες, γελαστοί, κ'όπως πορβενίτοι με κείνα τ'ό παλιά ^{Μα}
σταγρωτά κοστούμια, που ^{Μα} πριν ^{Μα} είκουσι χρόνια. Κρατάνε ένα μικρό δέμα ο καθένος,
^{Μα} μερικ'ό ρούχα, κα'ένα βιβλίο. Οί πρώτες τους δηλώσεις είναι, πως αισθά-
νουνται ήσχημα που αυτοί είναι ελεύθεροι κι οί άντεροφοί τους μένουν πίσω, στις φυλα-
κας.

10 Κι όμως ^{Μα} — μία πορβενή μ'όχη έχει άρχσει.

93

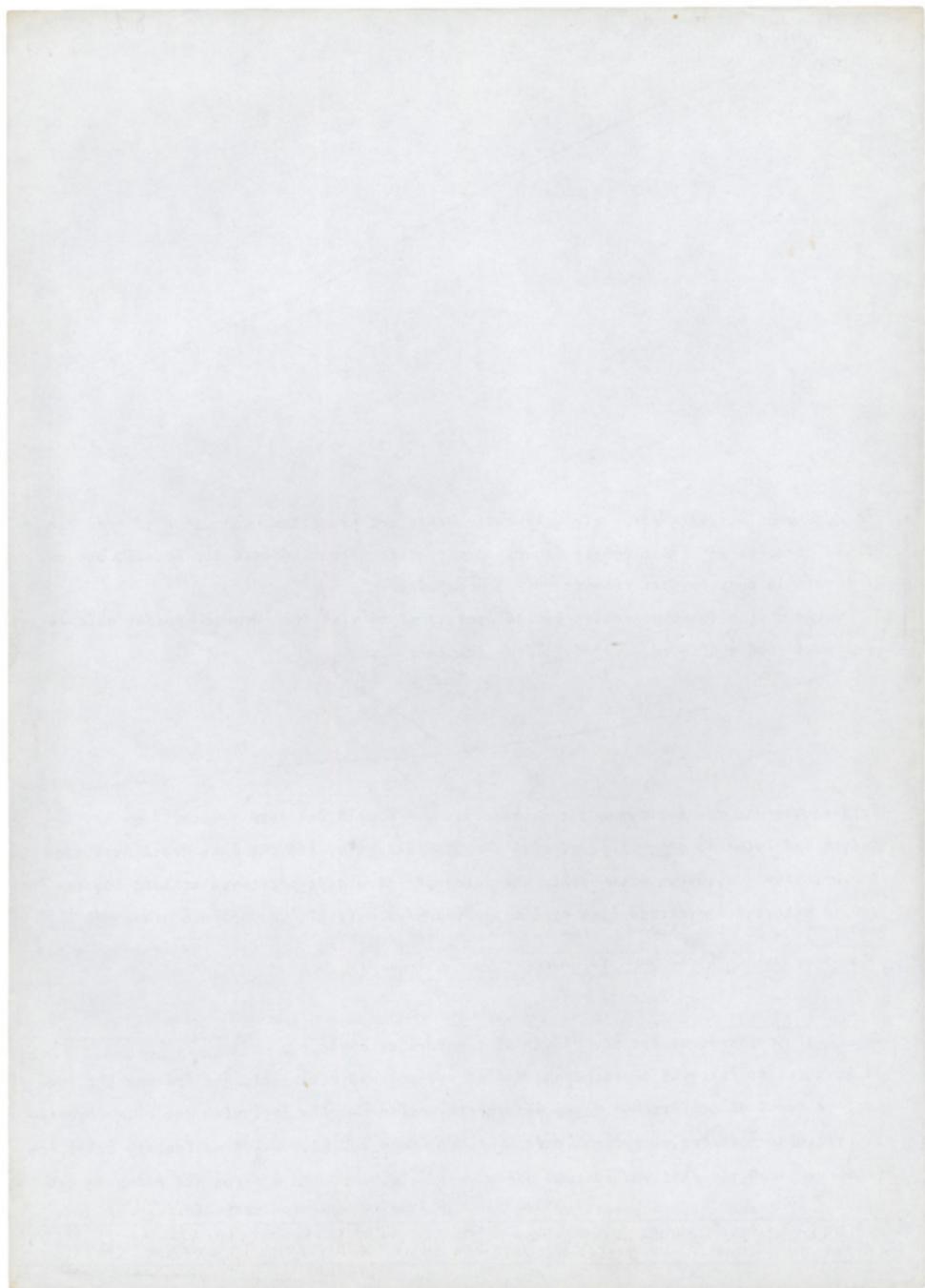
λγεται ΧΡΟΝΟΣ, είναι άδραστος, αυτοι οι Έθνηρωποι φρονουσι από το παρλδόν. Έμειναν
 επαιρημένοι ετηάω τιν ^{Εκείνο} γιατι πλάσσουν στο μέλλον. ^{ήδη παρην,} ηδρε, βόθησαν με την
 σδση τους να είναι γεμάτο έλπίδες, με ^{Χρνος}
 χωρίστηκε ^{για} τρία: Παρλδόν, παρδν, μέλλον.
 χορθεί γύρω τους, σαρκάζει, το καθένα του πρόσωπο προσπαθει να τους πάρει
 μαζί τους, να τους κηδόνει. Έδώ είναι οι Αμπερόκηδεσ, ο Μίκης, η Έλλάδα, οι παλιοι τους.
 και οι νφοι σύντροφοι. ^{Ετσι πάνε και τους περιμένουν.}
 Ηδ' ^{τα} σφ Β' ^{παραθώνια} Παρλα: 300.000 Έθνηρωποι, περπατούν σε ^{αχθρία του Αμπερόκη}
 να αυτοι δύσκολα περπατάνε, καθυστερούν. Μη προσεξε! ^{Προσφάτως άποφυλακισθετε} Έπεσε
 κώω από τις ρόδες μιζε μοτοσυκλέτας (Οι έφημερίδες). Αυτοκτονησε; ^{Οχι!} Έιχε
 ξεχάσει να περπατήσει!... (Χαθε, ξεω από τη Θεσσαλονικη, σε σύγκριση με αυτοκινήτων
 σκοτώθηκαν τρεο σσελεχη της ΕΔΑ, ^{Οδηγος του} του Έυδη αυτοκινήτου ήταν Ένας προ
 σφάτως άποφυλακισθετε, ο Ι.Γ.) ^(Οι έφημερίδες) Έιχε ξεχάσει να άδηγε! Ο χρόνος ούρλιόζει, ο χρό
 νος χορθεί, προσφτει! Ο ΧΡΟΝΟΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΙΔΙΟΛΟΓΙΑ.

Έπεσε και το Πάσα. Ο Μίκης εσαναγγε στην Κύπρο. Σε αυτιε του άκμα ηχούσαν το λδγια
 του Μακέρριου στο πρώτο του ταξίδι:

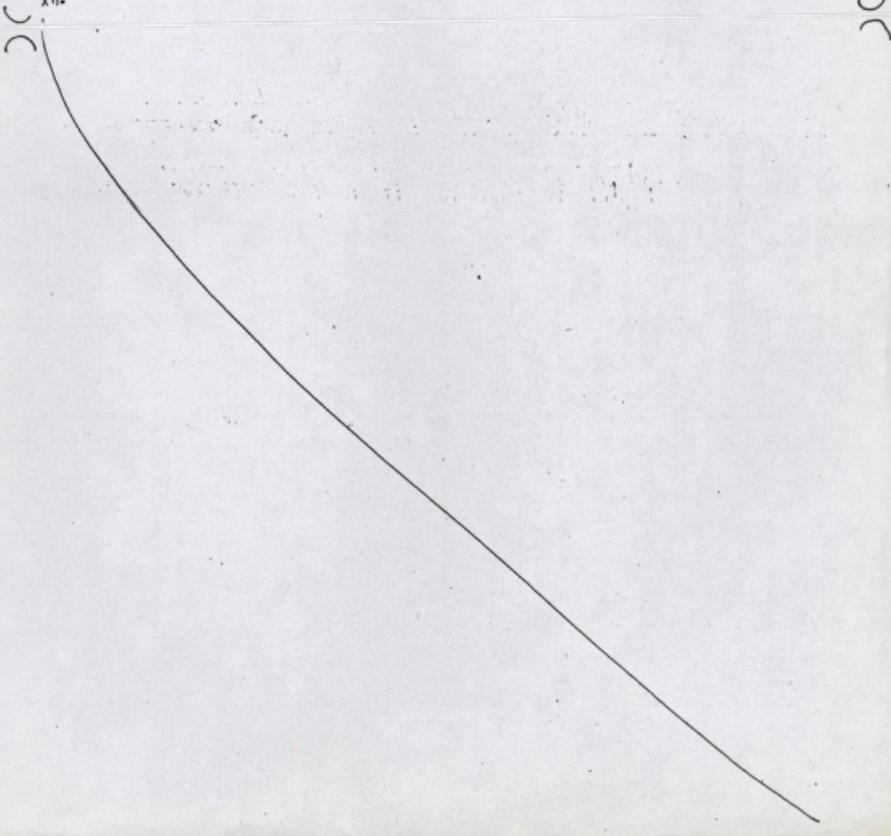
Οσο προτιμούσα χλίτε φορτε
 τις φυσικεσ ταλαιπωριεσ της φυκακχη η της ξεοριεσ, παρ άψη το η θ ι κ δ μαρτύριο
 των πιεσεων. Πρώτα ο Αμερικανος ύπουργος Μπάλ, ποδ με έπλεσε άδάνταστα να ύπογράψω
 και μετά, άκμα χειρότερα, το νυκτερινο τηλεγράφημα ξε Αθηνών με τον Έδιο πάντοτε έπι
 λογο: (Έλεε όμλιγε το πρωθυπουργο Παρσακευθουλοσ. Έχω ^{πάλη} μου την Α.Β.Υ. τον Διδόχοχο
 καθώε και τους κ.κ. Κανελλόκουλε και Παπανδρου. Όλοι μας πιστεύομεν, ότι θα πρ
 πει να άποδεχόετε τους όρουσ του ΝΑΤΟ. Το έπιβάλλουν λδγοι έθνικοι. Όμως εγω δην
 τους καταλάβαινα τους λδγοσ τους έθνικοεσ και τελικα εΐπα ΟΧΙ!).

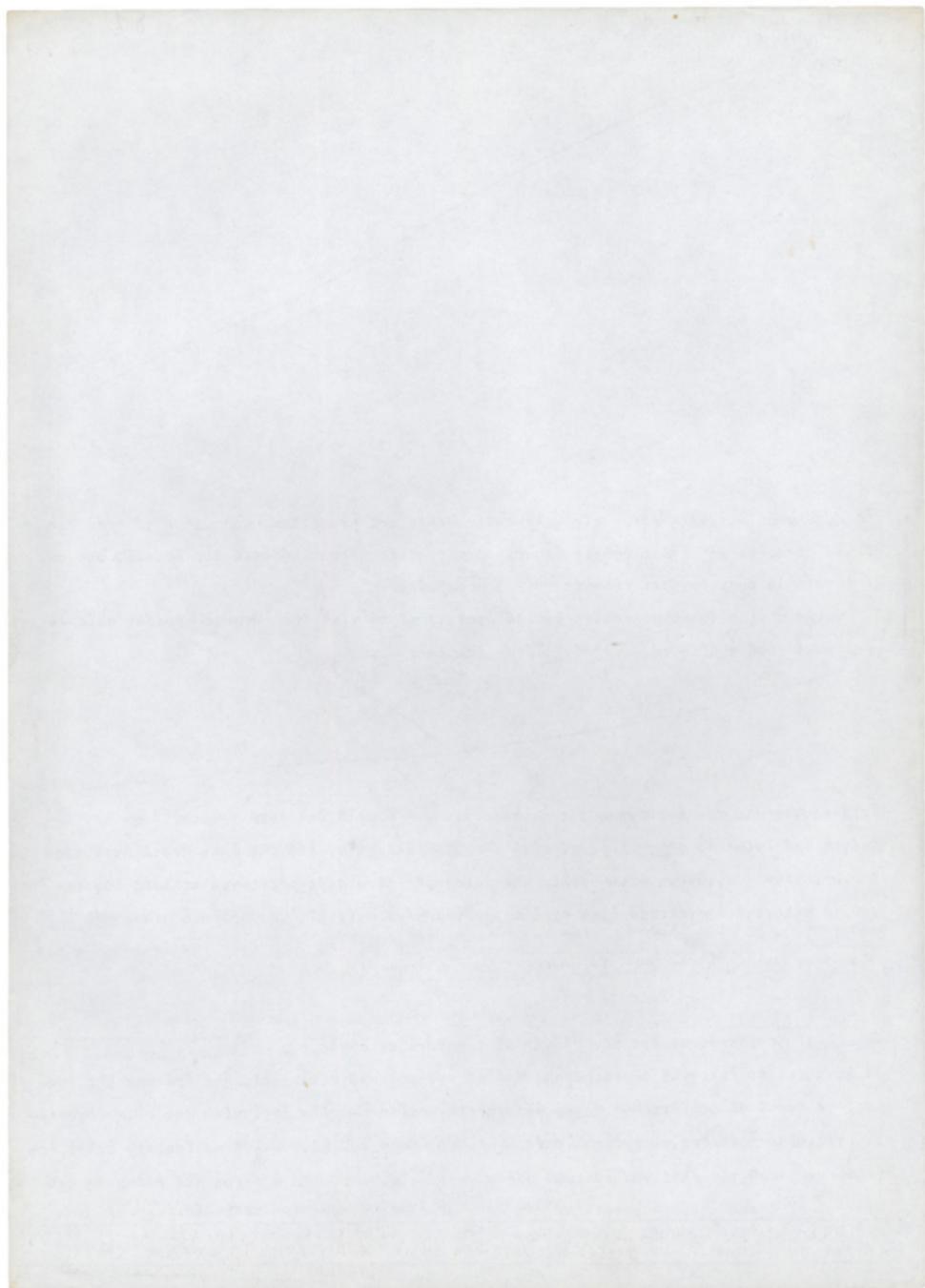
Όταν δην καταλαβαινε κάποιος από λδγια ^{και μάνατα Έθνη}
 ο Μακέρριος πρπει και πάλι να πει ΟΧΙ. Ο Μίκης ^{από τις έφημερίδες}
 άπυθαινε ^{τον} άνοιχτη εχκλήση να άγνοήσει τις συμβουλεσ
 και τις πιεσεισ. Σε μιό του συνέντευξη ^{επιτέθηκε} στην κυ
 βέρνηση Παπανδρου για τη σδση της στο ^{κυβερικα!}
 νοσ Έλληνεσ κυβερνήτεσ θα άπογομβώνονσαι από τα ύρωτα και παχειό τους λδγια. Καθ κά
 θε μέρα και κιό πολυ θα βγίνει στην έπιφάνεια το άληθινό τους πρόσωπο. Το πρόσωπο
 του πισοσ ύπρηστη των Ένων ιμπεριαλιστικών συμφέρδων. Αυτό θα βοηθήσει άδάνταστα
 το λαό μας να βγάλει το πολιτικα του συμφέρδμασ και να στραφει άποφασιστικα πρόε
 τις δυνάμειε εκέιντεσ ποδ βάζουν πάνω από ^{ολα} το λαϊκό και πατριωτικό όφελος. Η...

* Ι. Παρσακευθούλοσ, πρωθυπουργόσ της Αδηρεϊκίτης, που διεζήτησε τις Έλλησε
 της 16ης Φεβρουάριου του 1964. Τότε διηκίτως της Έθνηρωπής Τράπεζης Έλλάδοσ.

Στις 8 Αυγούστου τουρκικά αεροπλάνα με τσ διακριτικά του NATO έπεσεθηκαν σε ελληνικά χωριά της περιοχής Τυλληρας με βόμβες Νσπδλμ. Οι βομβαρδισμοί έεσκολοθεσαν μερες. Οι νεκροί, ολοι άνεμεσα σεν άμχο πληθισμ-γυναικόπαιδα και γροι-άνεβηκου βεις πολλε εκο- τονσδες. Ο Ηεκης εναταξίδεφε σε νησι-γιδ πέμψη φορ μεσα σε εζη μήνεσ-. Πήγε σε χα- ρακάμετα, σε κυριώτερα φυλάκισα και σε νοσοκομεια, όπου μέλησε με τοε τραυματίεσ. Ένα- σνανητήθηκε με τσ Ηακάριο. Παγου όπου έμφανίστηκε, όπου μέλησε ο πληθισμς του [redacted] έπιφύλαξε άποθεωτική ύποδοχή- [redacted] (σε πστίδι άνειπροσώπευσε την κίνηση "Άσμπρικής" σε διεθνε σεμινάριο Ηεωλιδις). Γυρίζοντα στην Έλλδα συνέχισε με λόγουσ, συνεντεθέεεεσ και περιοδετέεεσ του στην έπαρχία την [redacted] κομάνια του γιδ τεν σκληρό έθνικοπελωθερωτικό άγωνο που διε- ετήγαγαν οι Κύπριοι και που περνοθαε μεδ άπό τεε δυσκολώτερεεεσ φάεεεεσ του έκείνη την έπο- χή.

Στις 14 Σεπτεμβρίου έγινε με μία συγχύρωση στο θέατρο "Αίαντα" η συγχώνευση της Δημοκρατικής Κίνησης Νέων Γρηγόρης Λαμπρόκης" και της κοινοτικής νεολαίας της ΕΔΑ, που είχε ιδρυθεί πολλά χρόνια πριν. Η καινούργια οργάνωση πήρε το όνομα "Νεολαία Λαμπρόκης" (Τρεις ήταν οι λόγοι, που οδήγησαν σ' αυτή τη συγχώνευση των δύο οργανώσεων. 1) Δεν υπήρχε λόγος στον ίδιο ιδεολογικό χώρο, να υπάρχουν δύο ανταγωνιζόμενες νεολαίες, έφ' όσον δεν ήταν φορέας διαφορετικών απόψεων. Ηδη πολλοί νέοι άνηκαν και στις δύο οργανώσεις, άλλοι που ήθελαν να μετέχουν στους Λαμπρόκηδες, δεν μπορούσαν επειδή άνηκαν, σ' άλλη νεολαία της ΕΔΑ, που δε σιμωφείτο, βρισκόταν σ' εμάς από την εμφάνιση των Λαμπρόκηδων και φημίτα. 2) Η σύγχυση της θέσης του Παλατιού και των άλλων πόλων αντίδρασης γιό τή δικαστική δίωξη των Λαμπρόκηδων. Παύροντας μία κάποια κοινοτική χρονιά η οργάνωση, έβαζε ένα νομικό εμπόδιο σ' αυτές τις επιθυμίες. 3) Η ανεξαρτητοποίηση της νεολαίας από το κόμμα, γιό να μπορεί να εκφράζεται αυτόνομα, να έχει δική της καθοδήγηση, σ' ένα ιδιαίτερη και "δυστροπή" κατηγορία, που είναι σ' όλες τις εποχές και ανεξάρτητα από ιδεολογίες. Ο Μίκης από μέρους της οργάνωσης, της όποιος ήγιδταν (Η έννοια του νεολαϊστικού κινήματος απαιτεί την καλύτερη και συστηματικότερη οργάνωση των νέων. Απαιτεί τη δημιουργία μιας ισχυρής, πρωτοπόρας οργανώσεως, που θα προγραμματίζει λύσεις γιό τή προβλήματα τους, θα κινητοποιεί όσον τή δυνατόν εύρύτερες μάζες των νέων στον αγώνα γιό την επίλυσή τους και θα τούς διαπαιδαγωγεί με ό,τι προοδευτικότερο υπάρχει στον τομέα των ιδεών.

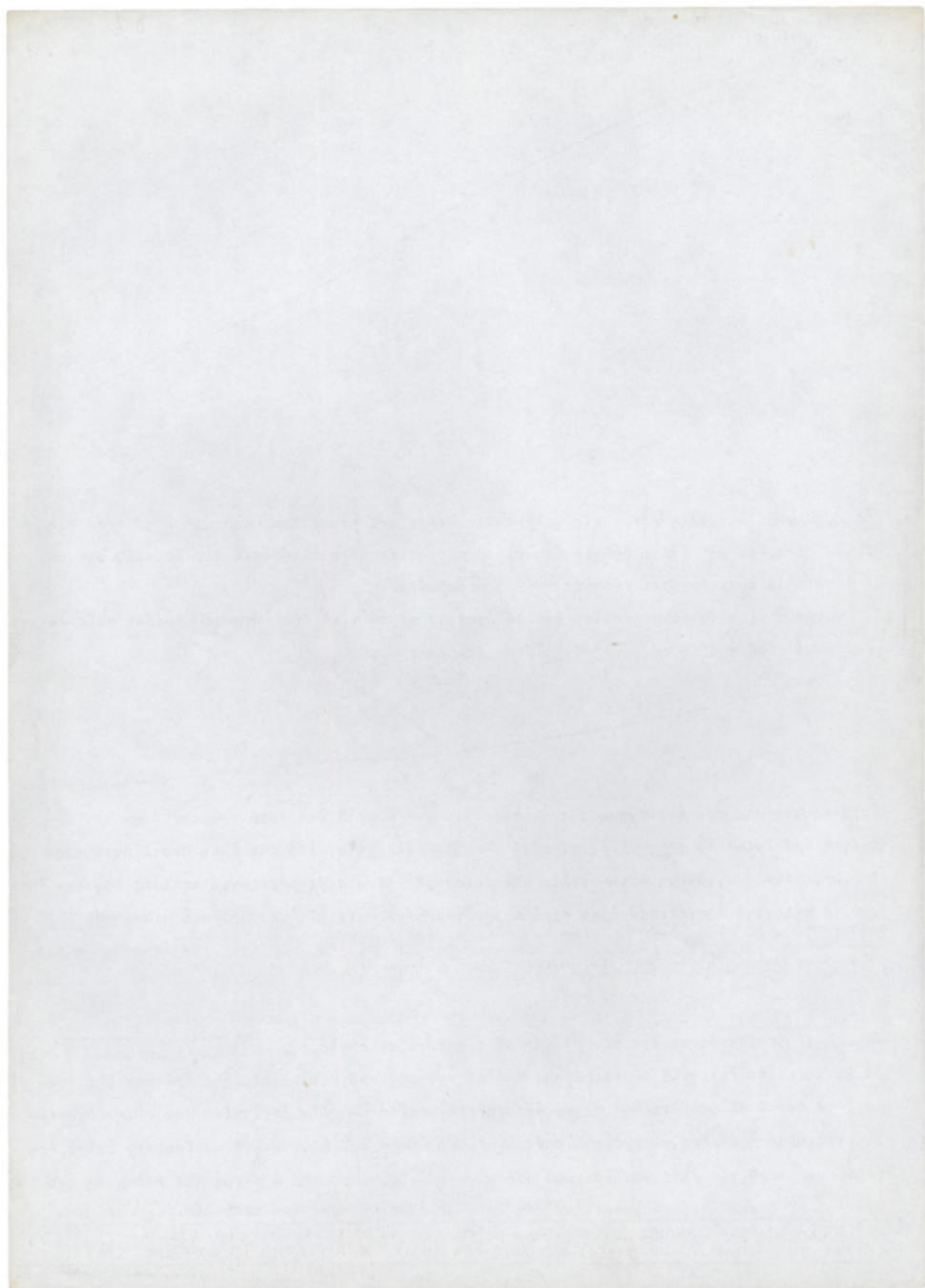
Η "Νεολαία Λαμπρόκης" δεν αποτελεί κοινοτική νεολαία. Όμως τή βασική της είναι τή ιδιαιτερότητα των προοδευτικών δυνάμεων της χώρας μας και πιδ συγκεκριμένα της Άριστορας, γιό τή Άριστορας έλαγχεύεται, ό,τι προοδευτικότερο υπάρχει γιό τή λαό και γιό τον τόπο.

... Είμαστε οργάνωση νεωτεριστών άφηναν σ' κάθε παλιό σπείρα και τούς νεωτεριστές ακολουθεί πάντοτε πιδ πρόσημα ή νεολαία στον αγώνα γιό ένα καλύτερο αύριο.

... Ζητήσε και άγωνιστούμε γιό τή λύση των προβλημάτων ζωής, εργασίας και μόρφωσης της νεολαίας. Όμως παρήλλα θα επιδιώξουμε, όπως και τή κάνουμε ν' αναπτύξουμε μιδ πλούσια πολιτιστική, ψυχολογική, άθλητική άρση γιό τούς νέους.

... Ο έθνολογισμός διόδασκε, με τήν πλαστεία έννοια του όρου φυσικό, τέρποντας. Συνδύζει τήν πνευματική-ψυχική καλλιέργεια με τήν σωματική-ψυχική τέρψη.

Η νεολαία φέγγει γιό τον έθνολογισμό, τήν ψυχολογία και τή σόβη, γιό τή είναι ζητήματα και έσοχή "δική" της, νεολαϊστικά. ... Έκεί μπορούμε να πούμε, πώς συγκροτείται ή νεολαία σ' άρση κοινωνική. Έκεί, κατ' έσοχή λειτουργεί σ' όλη νεολαία.

Εκεί πρῶτοςτρο ἀπ' ὀπουδῆποτε ἄλλου λειτουργοῦν ἀδύνατα τὰ νεανικά χαρακτηριστικά τῆς ζωντανίας καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Μὲ βῆση τὸ κοινὰ χαρακτηριστικὸ τῆς νεανικῆς ἡλικίας καὶ γύρω ἀπ' αὐτὰ τὰ κοινὰ ἐνδιαφέροντα διαμορφώνεται ἡ νεολαία σὲ ἰδιαίτερη κοινωνικὴ ἐνότητα.....

)) Τὸν περσομένο Γενάρη [redacted] προγράμματισέθηκε τὴν πραγμάτωση τῶν πέντε στόχων. Πρὶν λίγες μέρες, μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συζήτησης τοῦ [redacted] νομοσχεδίου γιὰ τὴν Παίδεια κάλεσα τὴν ἴδια τὴν κυβέρνηση [redacted] μέσα στὴ βουλὴ νὰ ἀναλάβει τὴν ἐκστρατεία κατὰ τοῦ ἀναφαρθετισμοῦ. Τόνισα ὅτι τὸ ποσοστὸ τῶν 47% τῶν μισοαναλφάβητων πρέπει νὰ δομησθεῖ ποσοστὸ ἐθνικῆς νεροπῆς. Ἡ νεολαία, μαθητὲς καὶ φοιτητὲς, θὰ μπορούσε νὰ μετ' ἐπικεφαλῆς σ' αὐτὴν τὴν εἰρηνικὴ μῆχη, ποὺ θὰ καταλήξει μὲ τὴν κατὰ κράτος ἦτα τοῦ ἐξθροῦ καὶ θὰ μὲς ἐπιτρέψει νὰ γράψουμε καὶ μετὲς σὲ στυρορόδρια [redacted] καὶ σὲ λιμάνια μας, ὅπως οἱ Κουβανέζοι (ΒΕΛΛΑΣ, χώρα ἀπελευθερωμένη ἀπ' τὸν ἀναφαρθετισμὸ). . .

))... Ἡ Νεολαία Λαμπρῆκη (ῥιμος καρπὸς πάνω στὸ δέντρο τοῦ πρωτοκόρου μας κινήματος, ποὺ οἱ ρίζες του εἶναι φυτωμένες πάνω στὶς καρδιές χιλιάδων ἀγωνιστῶν τῆς Ἑθνικῆς Ἀντίστασης) σηκώνει φηλὰ τὴ σημαία τῆς πατρίδας. Τὴ σημαία, ποὺ γράφει ΕΛΛ-ΒΛΑΣ-ΕΠΘΝ-ποὺ γράφει ΒΕΛΛΕΜΠΗΕ-ΚΕΡΝΙΝΙΩΤΗΕ-ποὺ γράφει 1914 καὶ 15%, ποὺ γράφει ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ.

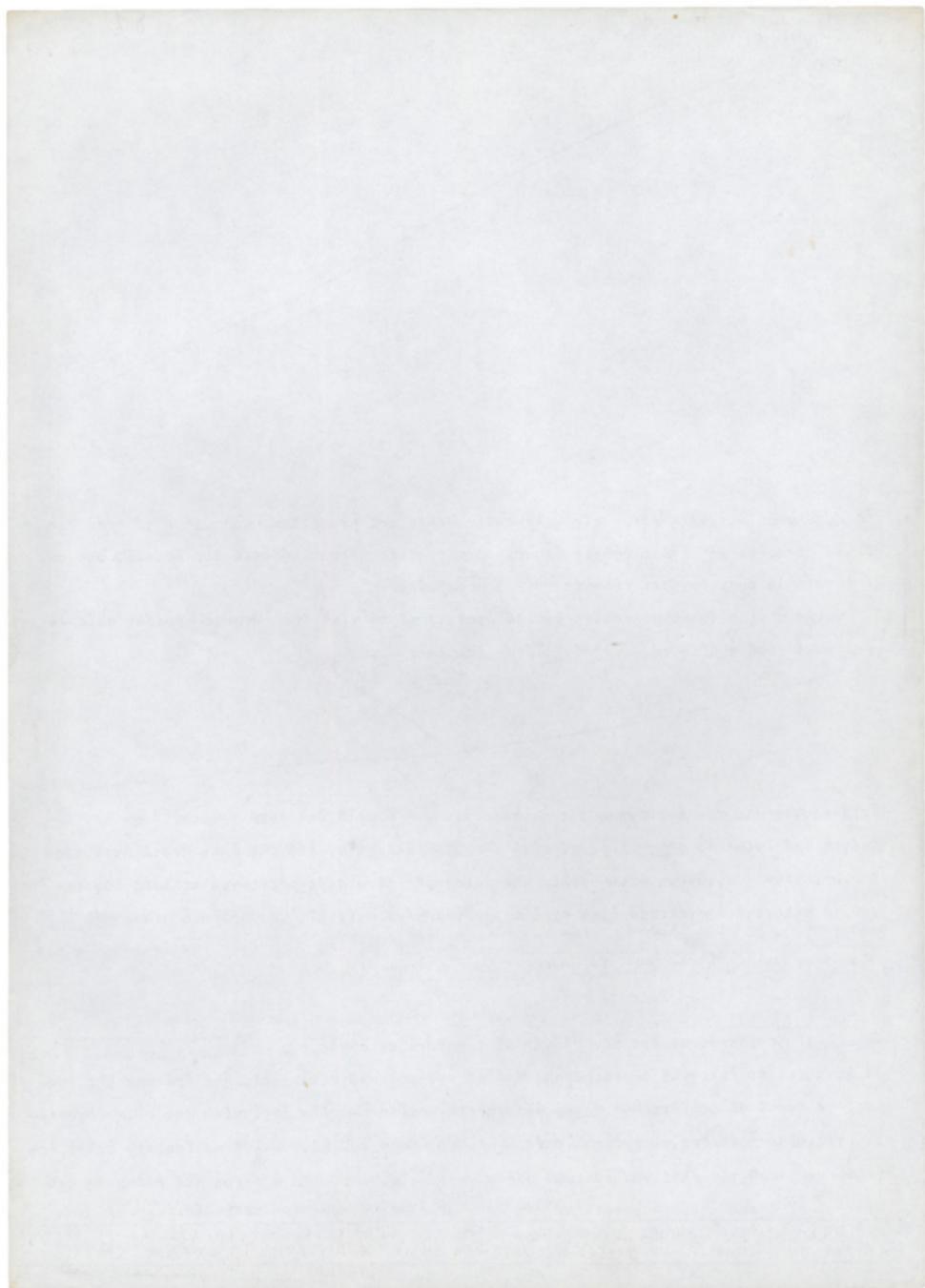
)) Καὶ σήμερα ἡ σημαία τῶν μεγάλων ἐθνικῶν ἀγῶνων γράφει ΟΥΔΕΤΕΡΟΠΗΤΑ-ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΝΑΤΟ-ΕΞΩ ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ-ΕΞΩ ὁ Ἀμερικάνικος ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ.

)) Διαλύστε τοὺς παρακρατικούς. Ἀποφυλάξτε τοὺς πατριώτες, καταργήστε ὅλους τοὺς ἀμφεθέρους νόμους. Ἀῶστε γενικὴ ἀμνηστία. Κλείστε τὴς πλῆγες τοῦ παρελθόντος. Πρὸς τὸ μὲς ἀνοίγει ἀνεξίχνιστο, ἄλλο λαμπρὸ καὶ κλοσίο τὸ μέλλον τοῦ λαοῦ μας.

)) Στὴν [redacted] κάθε ἔγερση ἢ νεολαία Λαμπρῆκη θὰ ἀντιτάσσει τὴν ἀνλόγη θῆση καὶ τὴ θῆση αὐτὴ θὰ τὴν κάνει πρῶτα ἰδεολογικὸ κῆμα τῶν νέων καὶ [redacted] κατόπι συγκεκριμένη πρῆξη. Θὰ χρειαστοῦν κόποι, θὰ χρειαστοῦν θυσίες. Ὅμως νομίζω, ὅτι ἡ πρωτοπόρα ἑλληνικὴ νεολαία θρῆφεται καὶ θερμαίνει μέσα στὸν κόπο καὶ [redacted] στὴ θυσία. Σμιλεῖται μέσα σὲ χτυπήματα καὶ ἀναπνεύει μέσα σὲ μεγάλα ἐθνικὰ ὄραματα. ΕΞΑΙΟΥΜΕ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΜΒΙΕ ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΑΘΩΡΩΠΙΝΗ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΙΑ. ΖΗΤΩ Η ΝΕΟΛΑΙΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ.

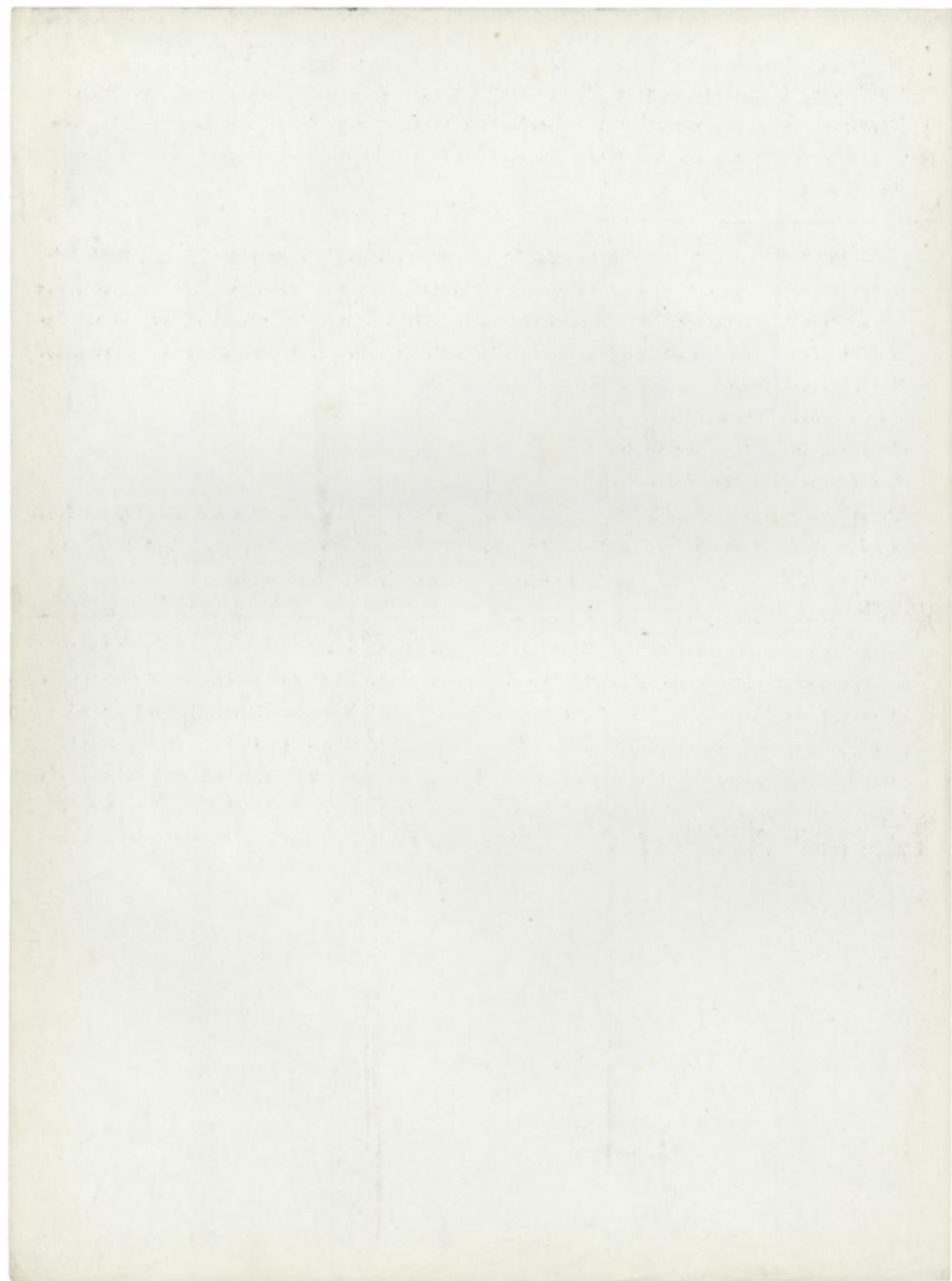
Σὲ λίγες μέρες γεννήθηκε μὲ [redacted] ἀντιδικία μὲ τὸν ἴδιο τὸν πρωθυπουργό. Γιατὶ ββαία δὲν ἦταν μόνο ἡ δεξιά, ποὺ [redacted] [redacted] γιὰ νὰ ποῦμε μὲ ἥπια φρῆση, [redacted] τὴν ἀριστερὰ γιὰ τὴν περιπέτωση Θεοδωρῆκη, μὲ, ἴσως καὶ περσοτέρω. οἱ [redacted] κεντρῶες δυνάμεις, ποὺ δὲν εἶχαν νὰ παρατάξουν τίποτα ἀνλόγο, [redacted] οὔτε μὲ τὸ Νέκη, οὔτε μὲ τὴν νεολαία [redacted] τῆς ὀποίας ἦταν ἡγέτης. Ὁ Νέκης [redacted] ἀπάντησε ἀπὸ τὴς ἐφημερίδες. Ὁ ἀξιδιτιμος κ. πρόεδρος, ἐδόλωσε προχθές, γιὰ δευτέρη μομίζω φορὰ ὅτι (ἢ Ἄριστερὰ ἐσκόλυσε τὸν Λαμπρῆκη νεκρὸν καὶ τὸν Θεοδωρῆκη [redacted] ζωντανόν). Καὶ ὁ μὲν Λαμπρῆκης δὲν εἶναι σὲ θῆσι νὰ ἀπαντήση στὸν κ. πρωθυπουργό. Ἡ πίστις του σὲ λαὸ, ἡ ἀφοσίωσις του [redacted] καὶ οἱ ἀγῶνες του γιὰ τὸ ἰδανικὸ τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Εἰρήνης, ποὺ εἶναι τὸ ἰδανικὸ τῆς Ἀριστερῆς, εἰς τὴν ὀποία ἀνήκει, τὸν ὀδήγησαν στὴν

* Νέκη τῆς νεολαίας τῆς ΕΔΑ, ποὺ δολοφονήθηκαν στὴς «ἐκλογές» τοῦ 1961.
** Στὶς οἱ ἀπὸ ἑλληνικὸ ἀντιστασιακὸ ῥῆμα.

ὑπερτατη θυσία. Καί εἶναι προπαντός χάρις σ' αὐτήν τήν ὑπερτατη θυσία ἔνδος ἐπιφανοῦς
 ἐκπροσώπου τῆς Ἀριστερῆς, πού ὁ κ. ~~Κωνσταντῆ~~ ^{Κωνσταντῆ} κατέχει σήμερα τόν θώκο τοῦ κυβερνήτου τῆς
 χώρας αὐτῆς. Ἐφ' ὅ, τι ὅμως μέ ἀφορᾷ προσωπικά εἶμαι ὑποχρεωμένος νά δηλώσω τά ἑξῆς. ~~Εἶναι~~
 Ἀντιπαρερχομαι τῇ λέξει (σκόλευσις), πού δέν τήν θεωρῶ ἀντάξια ἔνδος ἀνδρός πού δε-
 λω νά σέβεται. Ἄν μέ αὐτό ὁ κ. πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως ἔννοετ' ὅτι ἡ Ἀριστερᾷ μέ ἐκ-
 μεταλλεῖται πολιτικά, θά πρέπει νά ὑπενθυσίω ὅτι ἀπό τῶ 1942 εἶχα τήν τιμῇ νά ~~ἐπι-~~
~~κεταλλεῖται~~ συμμερισθῶ ὅλους τοῦς ἀγῶνες, τήν πᾶλη, τῆς θιῶλες, τῆς ἀπογοητεύσεως καί τῆς νίκης
 τῆς Ἀριστερῆς. Ἰδιαίτερος θεωρῶ ἐπιβεβλημένο ὅπως ἀναφερθῶ σέ ἄδω ἀπέπειρες δο-
 λοφονίας πού μοῦ ἔγιναν τόν ἠῶρον τοῦ 1946 εἰς τῶ κεντρον τῶν Ἀθηνῶν καί τόν ἠῶριο
 τοῦ 1949, εἰς τῶ (ἀναμορφωτήριον) τῆς Ἰακωνίδου, μόνω καί μόνω ἐπειδή θῆθῆσα νά παρα-
 μένω πιστός σέ τ' ἰδέωθι τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, τοῦ Πατριωτισμοῦ, τῆς Κοινωνικῆς Δικαιοσύνης
 καί τῆς οὐσιαστικῆς δημοκρατίας, πού εἶναι τ' ἰδέωθι τῆς Ἀριστερῆς. Καί εἶναι οἱ ἀγῶ-
 νες μου αὐτοί, παράλληλα μέ τῶ δημιουργικό μου ἔργο πού μέ δόχησαν σ' αὐτή τήν ὑπερτα-
 τη ~~ἐπι-~~ γιά μένα τιμῇ, νά τ' ἐδῶθη εὐθὺς ~~ἐξ~~ ἀρχῆς ἐπικεφαλῆ τῆς πρωτοπόρας δημο-
 κρατικῆς ~~ἐπι-~~ νεολαίας τῶν Ἀσμπρόκηδων. ~~ἐπι-~~ Αὐτῶν, πού ἀποτελοῦν σή-
 μερᾷ τήν ὀγκώδεστη καί συνεφέστερη ὀργάνωση τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας. Μαγνήτη ἔλεως τῆς
 διψασμένης γιά ΜΕΓΑΛΑ ΟΡΑΜΑΤΑ νέας γενιῆς τῶν Ἑλλήνων!

Ἦσα σέ 2 Νομβρίου ὁ Ἕλληνας ἐπὶ τῆς μετ' ἡμετέρας μέ ἕλλα στελέχη τῆς ὀργάνωσης Ἀσ-
 μπρόκη, αὐτῇ τῇ φορᾷ στή Δυτικῇ Ἑλλάδι: Ἡπειρος, Κρήνη, Θεσσαλία. Περιοδεῖα-ἀστραπῆ.
 Ἐπισκέφθησαν ~~ἐπι-~~ 10 πόλεις καί 30 χωριά. Μῆλυσαν σέ 20 λέσχες, σέ χιλιάδες
 νέους. Ἐκφώνησαν 30 λόγους. ^{ἡχοί} ~~ἔ~~ γίνονται οἱ λέσχες; Ὁ κάθε νεαρός βάζει στήν πάντα τῶ χαρ-
 τελάκι του, ἄν καπνίζει σταματᾷ νά καπνίζει γιά ἕνα-δύο μῆνες. Κοιμίδεζον ἕνα δωματι-
 ἀκι. ~~ἐπι-~~ Ἡ χιτῶν ἀπ' τήν ἀρχῇ μέ πῶ εὐρύχωρη λέσχη, δουλεύοντες ὅλοι τῶ Ἐσβα-
 τοκύριακο, σέ χωράφι ~~ἐπι-~~ ἔνδος ἀπ' ὅλους. Ὁ τιθέντων πᾶγκους ἀπῶ κασόνια. Κάποιος τοῦς
 κάνει "δωρεᾷ" ἕνα πικ-ἔπ. Ὁ τιθέντων μέ χορωδία, ἕνα θιάσο, μέ ποδοσφαιρικῇ ὀμάδῃ. Τῶ ἕνα
 ἄλλο ἐκδίδει σέ παραδῆπλα, κάδε λέγες Κυριακῆς, μετᾷ ἀπῶ ἕλλες τῶσες τῶ παραδῆπλα ἀν-
 ταποδίνει τήν ἐπισκεφῆ. Οἱ νεαροί παίζον ποδόσφαιρο, οἱ γερνότεροι τοῦς χειροκροτῶ-
 νες. Πολλοί ἀπῶ αὐτοῦς δέν ἔχουν ποτ' στή ζωῇ τοῦς δεῖ ποδόσφαιρο. Τούτῃ ἡ μικρῇ γιορτῇ
 εἶναι ὅ, τι γιά ἕνα πρωτευουσίδω ~~ἐπι-~~ νά γίνουν οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες στήν πόλη του.
 Καί τῶς ἕλλες μέρες; Τῶ βροδῆκιο μαζεύονται στή λέσχη. Ὁ πῶ γραμματισμένος διαβάζει
 φωνάχτ' τῶ ἠπειράδια τῆς Δημοκρατίας καί ἀρχίζουν μετᾷ τῇ συζήτησῃ. ~~ἐπι-~~ Οἱ
 θιάσοι δένουν παρῶσσεως. Ἄλλοι, πού τοῦς ἀρῶσει ἡ λογοτεχνία, διοργανῶνουν ποιητικῇ
 βραδινά ~~ἐπι-~~ ~~ἐπι-~~ Καβάφης, Ρίτσος, Βάρναλης! Πρῶτος φέρ-
 νουν τῶ βιβλία ἀπῶ τῶ σπῆτιο του μετᾷ τ' ἀφήνουν στή λέσχη καί ἔτσι σχηματίζεται τῶ
 ἠ' εμβροῦ τῆς μελλοντικῆς, μεγάλης βιβλιοθήκης. Καί, φυσικά, τῶ πικ-ἔπ δέ σταματᾷ καθ-
 λου νά παίζει τραγοῦδία τοῦ Ἕλλη. Ἄν πρόλαβαν ν' ἀγοραστοῦν οἱ δῖψοι καί κοντέζου

96

τρυπήσουν από τη χρήση. Αυτοί είναι οι Λαμπρόηδες. Πως να μην τους φοβηθούν; Τώρα που οι νέοι βρίσκουν, σιγά-σιγά, ιδανικά από που θα στρατολογήσουν άλητες, τρομπούκους, δολοφόνους; Ψυχικά έχουν άκμα, αλλά αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, δε θα'χουν άργότερα. Η

«Έρχουσα τέρση» νιώθει όλ' αυτά σαν ένα σκονιό που σφίγγεται στο λαιμό της.

«Ο έρχων της ύποτελείας φορετ' φηλό κεφλο, έσπρα γόντια καλ φρόκο». Όμως κάτω από το φρόκο κρύβεται η ούρα του πιθήκου! Η. Έτσι έρχισε ένα λόγο του στέβου Λαμπρόηδες της Θεσσαλονίκης, ο Νίκης, τον ίδιο μήνα.

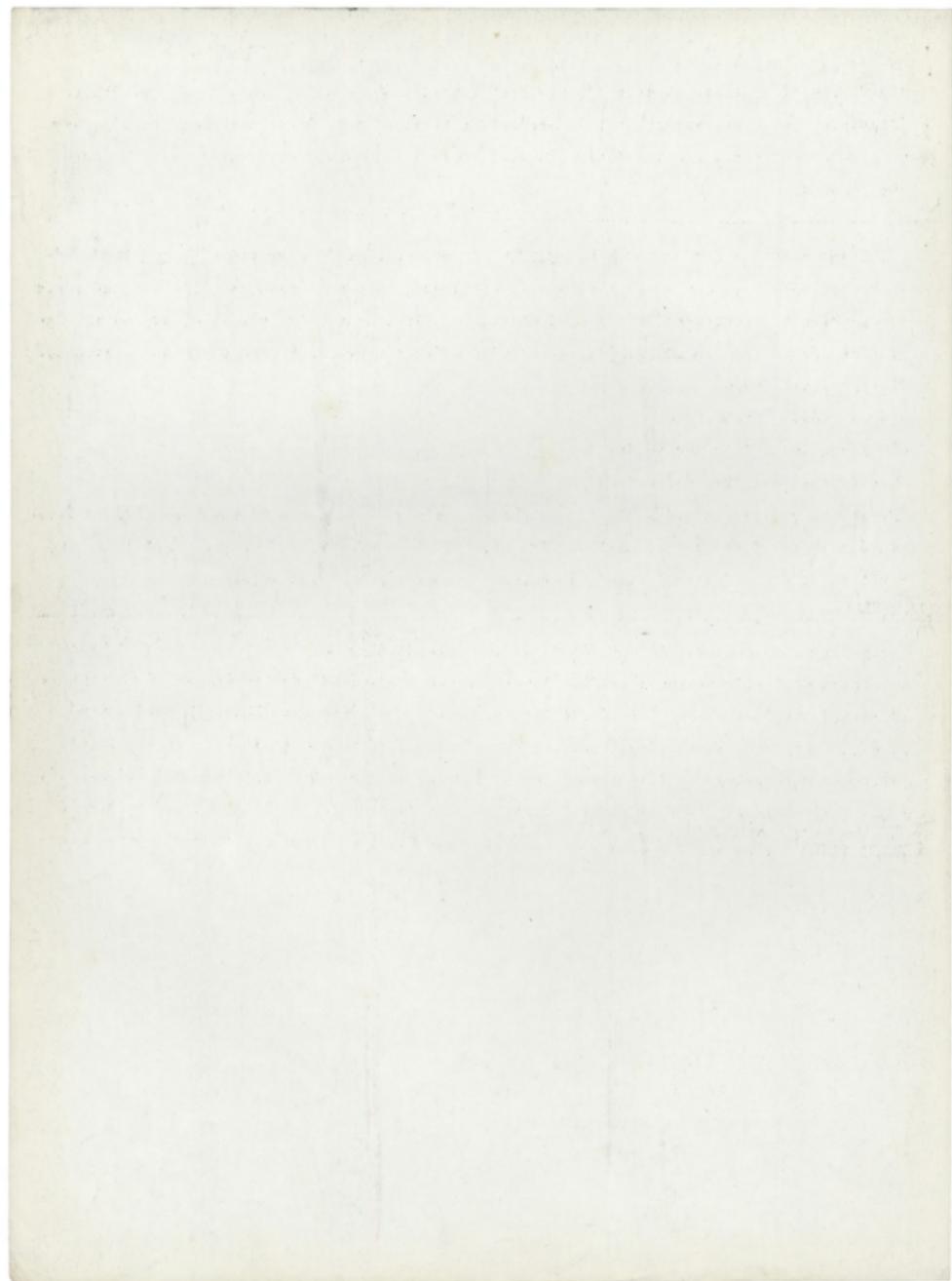
«... Ο έρχων της ύποτελείας διατάσσει: Έσ, χωριατόπαιδο, θάμμενετε άργόμματο; βρώμικο, πενισαμένο, φιλόσθενο. Να σκάβεις τη γη καλ να σκάβεις το κεφάλι. Να κοιμηθείς με το ζώο, να ξυπνάς πριν από το ζώο. Έσ, φτωχόπαιδο, θά μένεις άργόμματο, άπολιτίστο, άμδρωτο. Να ζεις στη βρώμικη φτωχογειτονιά, να δουλεύεις στη φθμπρική, να κρυώνεις, να πεινάζεις, να άρρωσταίνεις, να σκάβεις πρόθυμα το κεφάλι καλ να πουλάς φτηνά τη δουλειά σου. Κι όταν περυσωθεί να πηγαίνεις στη Γερμανία, να μην ένοχάεις με τις φωνές σου το άφεντικό.

Διατάσσει άκομα: Γενική έπίθεση ένόντια στη νεολαία. Τις τρεις νεολαία διαλυμένη σήμερα σημαίνει λαός ύποδουλωμένος άυριο. Γενική έπίθεση, λοιπόν, με την άμορφωσιά, με τη βρώμα, τον ύποσιτισμό, το φλέπερ, το Χόλουγουντ, τον άποχουνωτικό τύπο, το σκληροπώζαρα καλ τους Η' Ελπιδοφόρους Νέους. Έδωτε με το νόσο σας πόσοι νέοι άνθρωποι γκρεμίστηκαν, σε πόσα έρεβια σωρίστηκε η έλληνική νεολαία, πόσα κομμιά νεανικά σκακατέστηκαν, πόσα ταλέντα, πόσα έδιοφυίες, πόσα έσοα μεγαλοφυίες χάθηκαν για πάντα, ύστερα άπ' αυτή την όλοκληρωτική έπίθεση του έρχοντα της ύποτελείας.

«... Καλ τώρα που έλλαξε η κυβέρνηση τι βλέπουμε; Η έννοχη δεξιά σηκώνει κεφάλι, κατηγορεί, συκοφαντεί, άπειτεί! Προσέτ τις θείεις της γιά το νέο ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ. Η κυβέρνηση ταλαντέεται. Τα συνδικάτα μένουν σε χέρια της άντεδρασης. Τα άστυνιμικά έργασι γυρίζουν στην καρμανλική νοοτροπία. Συλλήψεις, δίκες επί έξυβρσις, προκλήσεις, ψυχολογική βία, τρομοκράτηση, άστυνόμευση των συγκεντρώσεων. Όλα τα σάπια φρούτα, που τόσο μίσησε ο λαός ξανδρόχονται στην ήμερησια διάταξη.

«... Η έπίθεση της άδεισε κορυφώθηκε στη συγκέντρωση της νεολαίας της ΕΡΕ, στην Αθήνα, με έπιληψη των κ. Κανελλόπουλο. Έκετ' άκούσαμε ότι ο Βόλγας δέν είναι Έλλισός * * καλ ότι ο κομμουνισμός άναπέχσεται μόνο στηψ σελήπα. Οι όροσειρες έμποδίζουν την άνδπευτή του. Όμως ο κ. άκαθημαϊκόσ μεσ έδωσε, άστυχθε, καλ έρισμένα δεγγρατα διαλεγκτικής πεζοδρομίου, μιλώντας γιά το (βήλας της άριστερης). Του χριδάζεται μια άπάντηση. Όλοι μας γνωρίζουμε ^{πες Βορδάρκου έκετ} που βρίσκονται αυτές οι κοπέλες, που άποκαλέτ' θήλας. Πονύμε γιά την τύχη τους. Είναι οι μικροί καρπός ένός σάπιου κοινωνικού οικοδομήματος, που δε σβεται τις άδόντες κοπέλες, άχι μόνο ζωγαντες, αλλά καλ πεθαμένες. Τέτιες κοπέλες δέν είχαμε καλ δέν έχουμε μέσο στις γραμμές μας. Τα κορίτσια μας, άργότισσες, έργάτισσες, φοιτήτριες, ύπάλληλοι, βγαίνουν μέσα από την καρδιά ένός κόσμου που τον άγιόζει ο ίδρωτός του

* Μία από τις παρακρατικές οργανώσεις.
* * Ένας χήμαρος, που πήγαινε μετά από την Άθήνα.

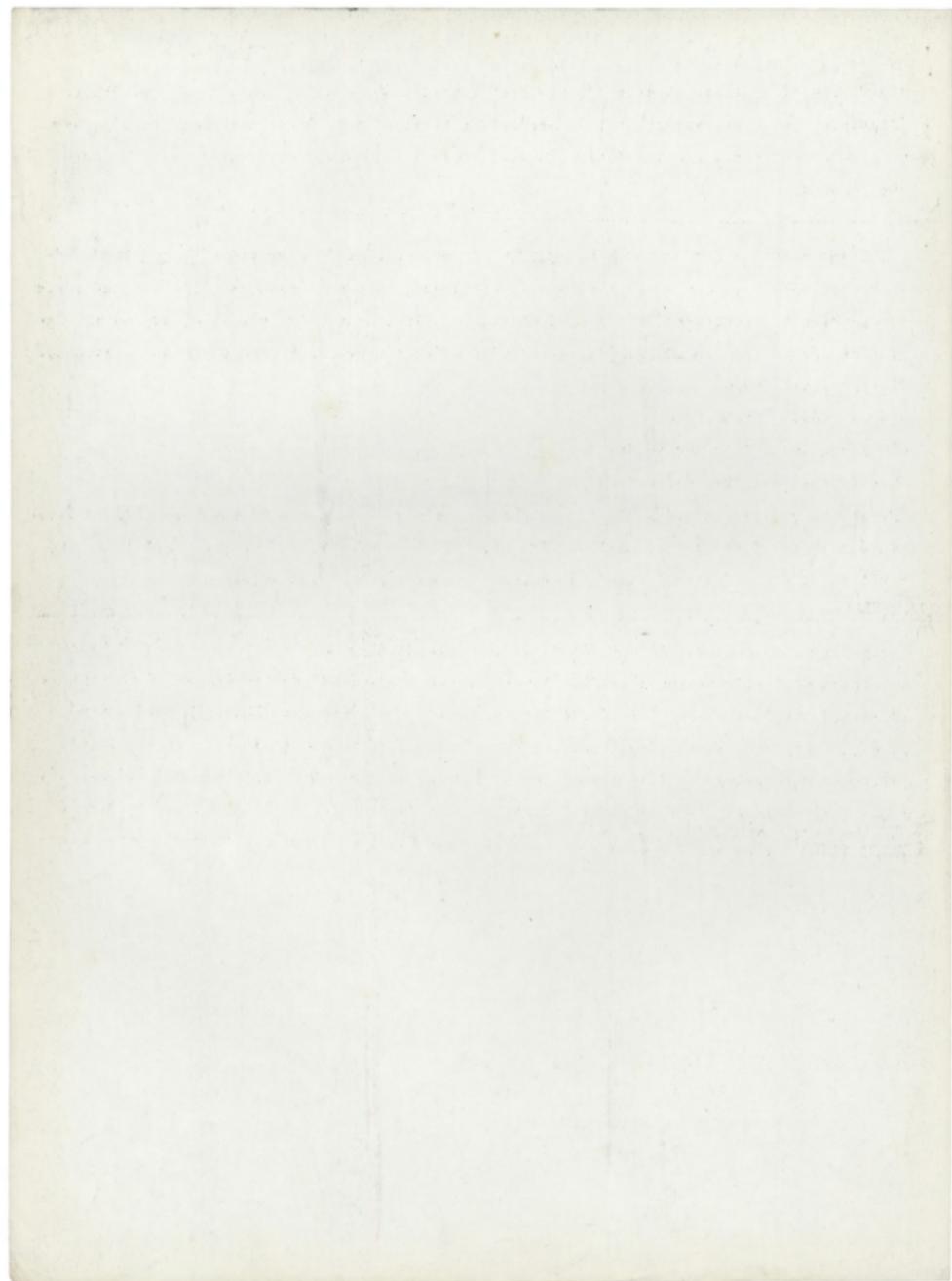

μόχθου καί της δουλειᾶς. 1.350 ἡμιδρακμάκια ἀποσπασματα. καὶ
τὸ χορδὸν τῆς τιμῆς τὸν σφραγιστὴν ἢ Ἡλέκτρα Ἀποστόλου, ἰδρυτικὸν μέλος τῆς ΕΠΟΝ, καὶ οἱ ἄλλοι
πανεπιστήμιον Κοβλα Ἀζιῆ καὶ Σταθοπούλου, καὶ μετὰ τὸ αἶμα τοὺς σφραγισάν τὴν λευτερίαν τῆς
ἐλληνικῆς Μακεδονίας.

))... Ἡ ἐπίδοσις τῆς δεξιᾶς βρήκε ἀπήχησιν ἐν ὀρισμένοις κυβερνητικοῖς κύκλοις. Ἐννο-
σοῦμε τὴν κρίσιν καὶ πρῶτον ἢ Νεολογιστῶν τοῦ Κέντρον. Τὸ θελόν, λοιπόν, ἡδὴ μονοπωλή-
σαν τὸ κίνημα τῆς Νεολογίας μετὰ τὴν πλειοψηφίαν τῆς βίβλου ἐξ ἑσθνομικῶν μετρητῶν. Πιστεύομε, πάν-
κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἡδὴ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Κέντρον ἡδὴ ἰστορικῆς σημασίας. Ἰσως
ἡδὴ τὴν λείψανον μοιραστοῦ. Ἡ δεξιὰ δολοφονήσῃ μιὰ φορὰ τὸ Ἀσμπράκη. Ὁφείλει μὴπως τὸ Κέντρο
νὰ τὸν δολοφονήσῃ γιὰ δευτέρην φορὰν.

)) Ὅμως μπροστὴν ἔνα ἐρώτημα. Διαλύονται οἱ Ἀσμπράκηδες; Διαλύεται ὁ ἄσπρος, τὸ δεξιόφυλον, τὸ
νερό, τὸ χῶμα, τὸ μυαλό; Διαλύεται ἢ πρῶτον, τὸ φρόνημα, τὸ ἰδανικόν; εἶναι καθαρὴ οὐτοῦτα
ἀκόμα καὶ μιὰ τέτιον σκέψιν. Τιστὶ ἐμεῖς δεξιὰ διοριστήκαμε. Ἐφουδρώσαμε πᾶν ἐν τούτῳ τῇ
μῆτι μὲν γῆ, ὅπως φυτρῶνουν τὰ δέντρα. Ἐφελίσαμε σὲν τὰ ποτάμια. Κι ἔχομε τὴν δόξωμιν
καὶ τὴν ~~ἐπιθυμίαν~~ διδραχμῶν τῶν ἰδανικῶν. Ἀσπράκηδες μὲν ἐστὶν πᾶσι ἡδὴ χί-
σομε τὴν σύρισιν Ἑλλάδα τῆς δημιουργίας, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς Χαρᾶς!))

Στὸ Πειραιῶν, σελὲς 6 Δεκεμβρίου ἐπανελάβετο ~~τὰ γράμματα~~ ἡδὴ. Ἐτιμᾶστε ἡδὴ καὶ ὅποιος δε-
λεῖ νὰ μᾶς χτυπήσῃ πρέπει νὰ γίνῃ ἰδέα καλύτερη ἀπὸ μᾶς. Αὐτὸς καὶ χτυπήσῃ τὸ Ἀσμπρά-
κη εἶναι πολιτικὸν νεκρὸν. Ἄλλοτε καὶ δεξιὰ χτυπήσῃ τὸ Ἀσμπράκηδες ἡδὴ εἶναι αὐτὸ τὸ ἑ-
διο πολιτικὸν νεκρὸν. Ἀσμπράκηδες, χελιδόνια τῆς Μεγάλης Ἀνοιχτῆς, προχωρεῖτε δημιουργικῶς
καὶ μετὰ ἐννοουσιασμοῦ νὰ χτίσομε τὴν δοξασιμῆν μας ὀργάνωσιν]].

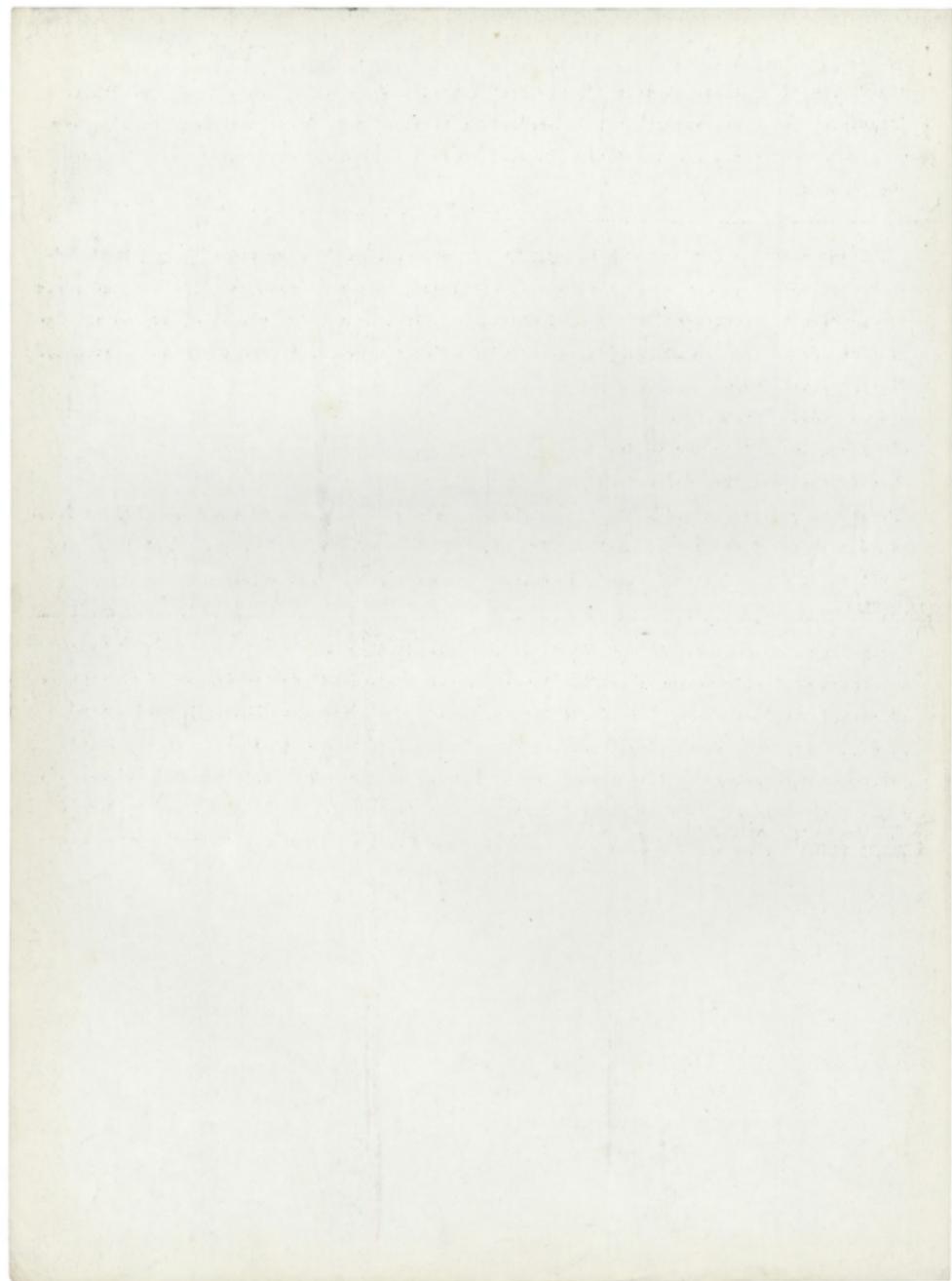

Το "Αξιον Ήστι"

Το "Άξιον Ήστι" είναι το συνθετικότερο έργο, που ο Νίκης δημιούργησε μέχρι σήμερα. Βασισμένο, όπως είδαμε, στην ^{ήδη} ομώνυμη ποιητική σύνθεση του Όδυσσας Έλύτη το έργο, με τη μορφή που του έδωσε ο Νίκης, άπαιτεί γιά το άνέθεμα του ^{ήδη} συμφωνική ορχήστρα και ^{ήδη} λαϊκή, με μουζούκια, δύο σολίστ, έναν βρβότονο-φλάουτο και έναν λαϊκό τραγουδιστή, μικτή χορωδία και έναν ήθοποιό γιά άπαγγελία. Ο Νίκης μελοποίησε όρισμένα κομμάτια της μεγαλοφυούς αυτής σύνθεσης. Διατήρησε τόν ίδιο χωρισμό: Η Γένεση, Τό Πάθος, Τό "Άξιον Ήστι".

Τό έργο γράφτηκε στην περίοδο 1961-1962. Ο Νίκης δέν ^{έγραψε} την εύκαιρία νά τό παρουσιάσει. Μόλις τώρα, τό καλοκαίρι του 1964, ^{έγραψε} τό ήχογράφησε σέ διάκομφή τήν "Κολομπία". Έάποιοι άρμόδιοι νομίζοντας, πώς με τήν "δημοκρατική" κυβέρνηση Παπανδρέου, ήταν εύκαιρα νά ^{πλάσει} ο διωγμός του Νίκης, συμπεράλαβαν και τό "Άξιον Ήστι" σέ πρόγραμμα του Φεστιβάλ Αθηνών.

Σέ λίγες μέρες του ζήτησαν ^{τά άνόμισα τών εκτελεστών και κείνος} τό έδωσα. Πάλι σέ λίγες μέρες ήρθε ή πρώτη άρνηση. Νά άποκλειστεί ο Μπιδικάσης. Γιατί; Γιατί βεβηλώνεται ο χώρος του θεάτρου. Ο Νίκης τό άπάντησε, πώς δέν μπορούσε νά κάνει καμιά μεταβολή και πώς τήν εύθύνη γιά τήν ποιότητα ενός έργου τήν έχει ο δημιουργός. ^{Οι παραστάσεις διενύχονσαν σέ άρχαίο θέατρο του Ήρώδου του Άττικού, κάτω από τήν Άκρόπολη.} ^{καίτε λυγιά κι} "παραστάσεις" όχι μόνο ^{ήταν} άρχαίου δράματος. Άίγιο καιρό, ^{ήταν} είχε τραγουδήσει ο Φράνκ Σινάτρα και ένα συγκρότημα μεξικάνικων τραγουδιών. Η πρόκληση ήταν φανερή. Ήμεγαν μόνο νά προσβάλλουν τό Νίκης, ζέροντας, πώς θ' άρνιόταν νά άποκλείσει τό συντογράφη του, τόν τραγουδιστή που ήταν ένα σύμβολο της (μουσικής επανάστασης) του. ^{Οι παραθέσεις} Οι άρμόδιοι του Φεστιβάλ πρότειναν νά άνερθε τό όρατόριο σέ ^{Παναθηναϊκό} στάδιο. Μιά παράσταση έκει θά'ταν πραγματικά μέ ^{ήταν} μεγάλη νίκη του ("Άξιον Ήστι") γιατί ^{ήταν} ένω τό άρχαίο θέατρο χωρεί 3.000 θεατές, τό ^{ήταν} στάδιο χωρεί 60.000 και, δν ^{ήταν} παρ' έλπίσα γέμιζε ^{ήταν} οι άρμόδιοι θά τό μετένιωσαν πικρά. Όμως ο Όδυσσας Έλύτης άρνήθηκε αυτή τή λύση. "Έτσι οι δημιουργοί του ("Άξιον Ήστι") ^{ήταν} άπέσυραν από τό Φεστιβάλ. Σέ μεταξέ τό γεγονός αυτό, ^{ήταν} ^{άπαγγελία} έπλάσεις του άρμόδιου ύπογράφ ^{ήταν} προσπάθειες νά ξεμπερδέψι ^{ήταν} τό πρόγραμμα κι ^{ήταν} όλο τό έμπλεκ, ^{ήταν} ^{ήταν} έίχε ^{ήταν} άπόψη σέ κοινό. Σέ 19 Όκτωβριου τό "Άξιον Ήστι" παρουσιάστηκε τελικά, ^{ήταν} χωρίς καμιά κρατική ύποστήριξη σέ μεγαλύτερο κλειστό θέατρο της Αθήνας, τό "Ρίξ". Σέ συνέχεια έπυλοήθησε πολλές φορές. Ο δίσκος, που μόλις είχε κυκλοφορήσει, έλειπε συχνά από τό κοστοτήματα, γιατί δέν μπορούσε νά καλυφθεί ή ζήτηση. Τά πνεύμα λαϊκά τραγούδια, που περιλάβαινε τό όρατόριο άγαπήθηκαν όσο ^{ήταν} και θά άχτώ τραγούδια του "Έπιτεφίου".

ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗΣ
ΧΟΡΟΣ

THE ΑΓΑΠΗΣ ΑΙΜΑΤΑ ² ¹ με πορφερώσαν
Και χαρς άνερωτες με σκιδσαν
'Οξειδώθηκα με στή νοτις τών άνδρώνω
Μακρινή Μητέρα Ρόδο μου 'Αμραντο

Στ' άνοιχτε τή ηλαγν με καρτερασαν
Με μπουπόδες τρικατιρες και μου ρίσανε
'Αμρατα μου νδ'χο κι εγώ μιδν άδηπη
Μακρινή Μητέρα Ρόδο μου 'Αμραντο

Τόν 'Ιούλιο κάποτε μισανόσαν
Τό μεγάλο μέτω της με στέ σπλάχνα μου
Τήν παρθένο ζωή μιδ στιγμή νδ φωτίσουν
Μακρινή Μητέρα Ρόδο μου 'Αμραντο

ΧΟΡΟΣ
ΥΑΑΤΗΣ

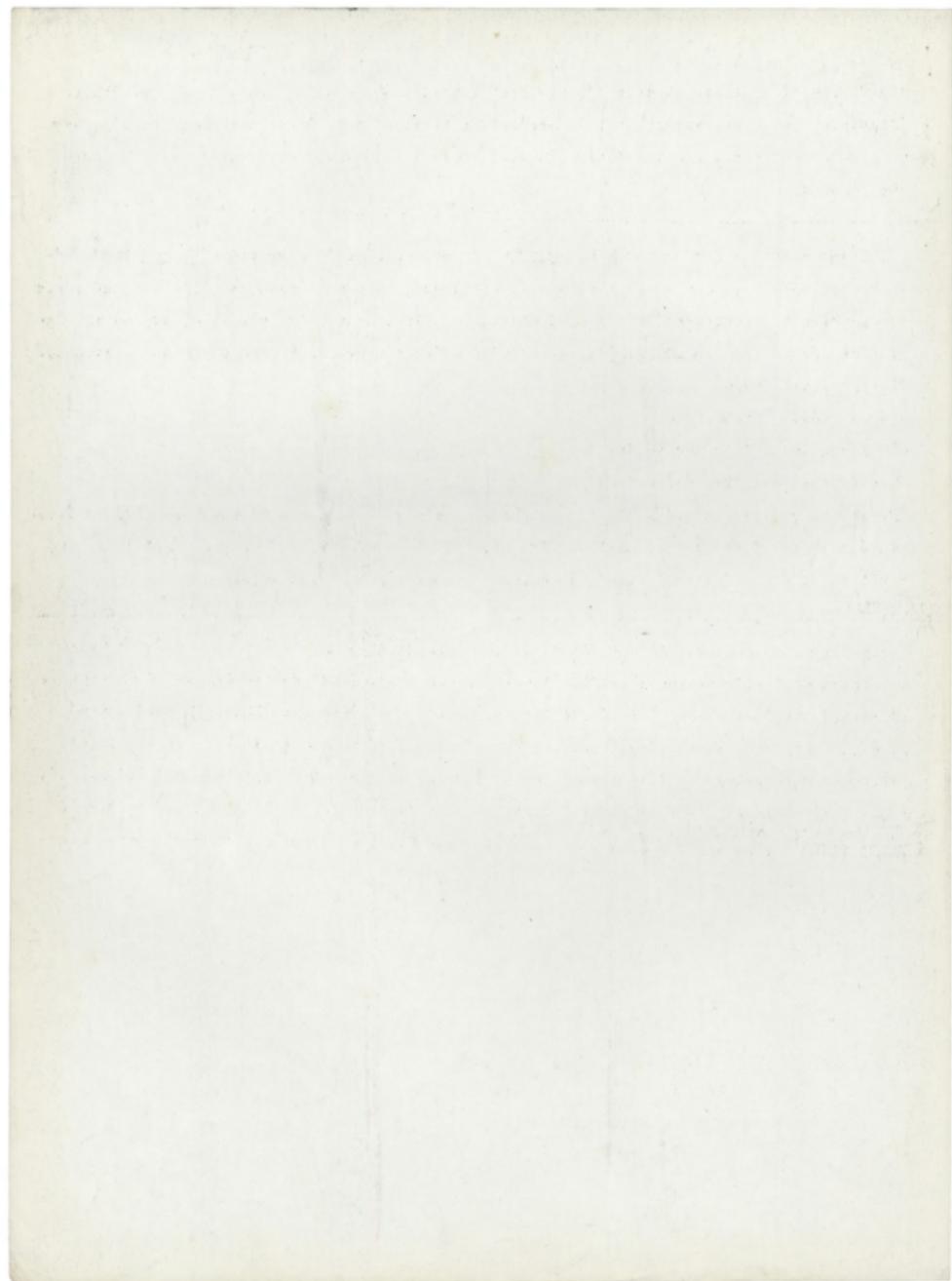
'Αγγίσεις τό νού μου και πονετ τό βρφορ της 'Ανοιχτε!
Τιμωρετς τό χέρι μου και σιά σκότη λευκασνεται!
Πάντα πάντα περνς τή φωτις για νδ φτάσειε τή λάμη.
Πάντα πάντα τή λάμη περνς
για νδ φτάσειε ψηλά τή βουνά τή χιονούδα.

ΧΟΡΟΣ
ΥΑΑΤΗΣ

'Ομως τς τό βουνά; Ποιός και τς βδ βουνά;
Τό θεμλιό μου στέ βουνά
και τό βουνά σηκώνουν οι λασί ██████████ στέν ώμο τους
και πάνω τους η μήμη καιει
ήκουη βότος!

Οδυσσεας 'Ελθεις: Ένας ποιητής, έρμητικός σάν άνδρωμος, που μιδ-δυό φορές βγήκε σ'όλη του τή ζωή νδ μιλήσει για τό έργο του, ή νδ "δικηολογήσει" κάτι. Μιδ όπό αυτές τις εξειρσεις ήταν και η μελοποίηση του "Άξιον Έστις":... Κανετς

όπό μες δν είναι τελειος και τό έργο γίνονται ββαια για ν'άγαπηθούν ή για νδ λη-
σμονηθούν άλλδ και για νδ κρηθούν υπέσθυνα, "Άλλο ζήτημα, έν στέν ώρωτο τόπο μας αυτό
δν συμβαίνει και τόσο συχνά. Μς άρθεσούν οι άφοριστικές τήσεις, οι σάθαρετες καταδ-
κς. Μς ένοχλετ νδ μες βγδζουν όπό τις συνθήεις μας. Έτό τέλος κατανέμε νδ μες φαίει
τό τοπίο έπειδή μες στενεθούν τό παπούτσι μας. Καί τους άντιρρησες του "Άξιον Έστις"
τους στενεθούν πολλά έλλα πράγματα, άλλοζιμονο.... "Η Ποίηση έχει σέσημένος ύποχρω-
σεις, άφου ξεκινά στήν 'Ελλάδα από ένα "προκχωρημένο σημετο" και η Μουσική έχει σέσημέ-
νες δυσκολίες άφου, όπως έχει λεχθετ, ξεκινά-στήν 'Ελλάδα πάλι- από "τό έτος περίπου
μηδέν)". Υπάρχει λοιπόν μιδ όδωκληρη παράταξη σήμερο, καλύτεστη σέση, που καταδικάζει
στή σινερίση της του εΐδους αυτού τή σέσημής, ποίησης και μουσικής).... "Οβδύμαι, ότι
οι άπόψεις αυτές, κατ' ένα μεγάλο μέρος όφειλονται στη μακρά συνήθεια, που μες έχει
κληρονομήσει η άθεια και που τήν ύποσάφανε οι έτασοικνεμμένες κοινωνίες, νδ νοούμε
τες Τέχνες σδ μονόδες ξεχωριστες και νδ θεωρούμε βεβήλωση τή σέσημής τους.... Υπάρ-
χουν ~~αλλά~~ άρκατά παράδειγματα ██████████ για νδ άρκεστούμε μέσα στήν

Ελληνική παράδοση, που υποστηρίζουν την αντίθετη άποψη... Το τελευταίο χρόνο συλλαβών των εσούδ μου να τερνεί χωρίς να τό επιδιώκει, σε εύρηματα νέων σταθερών μορφών, που διευκολύνουν τό ποιήμα να περάσει από τό χώρο του βιβλίου στον χώρο της σκηνής του θεάτρου ή της μουσικής και του τραγουδιού. Και επειδή συνήθισα να έμπιστευομαι πολύ στο άπροσδιόριστο έκτενο ρεθμα που κινεί τό χέρι μου, τό άφήνω να δώσει στο λόγο, τό έλλα ή τό βήτα σχήμα της έμπνευσης που τόν έγέννησε... Ένας συνθέτης έχει τόν δικό του τρόπο να αισθάνεται, τήν δική του προσωπικότητα, τίς δικές του αισθητικές αντίληψεις, και αυτό θά ζητήσει, αυτό πρέπει να ζητήσει να άποτυπώσει στο έργο, που έρμηνεύει, άκριτως όπως ένας σκηνοθέτης όταν έρμηνεύει ένα θεατρικό έργο. Πολύ περισσότερο μάλιστα. Τις οί σκηνοθετικές αντίληψεις άλλών με τό πέρασμα του χρόνου πολύ λιγότερο άπό τίς μουσικές, άνεξάρτητα από τό γεγονός ότι στη μουσική έχουμε ένα έδαφος έλευθερίας άπφραντο, με ποικιλία δυνατοτήτων τόσο πλούσια, όσο πλούσια είναι και ή ποικιλία των ίδιουσυγκρασιών... Και ή άξια της Ηλαϊκής λειτουργίας) που συνέλαβε ο Μίκης Θεοδωράκης είναι, πιστεύω, από πολλές πλευρές με ά κατάκτηση της σύγχρονης μουσικής μας. Η αυτήν έφέυχη να αξιοποιήσει άνεκμετάβλητα στοιχεία από τήν παράδοση και να τό έναβξει μέσα στο γνώριμο δικό του χώρο δίχως καθόλου να άλλαιώσει τό χαρακτηριστικό του. Έφέυχη έξισος να δώσει με πρωτεύουη φόρμα σ' ένα ποικίλο ύλικό, να τό χωνέψει σ' ένα ένιστο σύνολο, και να άνεβάσει έτσι τό έπίπεδο της λαϊκής μας μουσικής από τήν άπλή (παράθεση μελωδιών) στη (σύνθεση). Έξλος, άκόμη, και γιά τόουτ τόν λόγο, έφέυχη να κρατηθεί σ' έπικοινωνία άρμονική τόσο με τόν καλλιτεργημένο άκροσθή των άνώτερων άτιώσεων όσο και με τόν άπλό λαϊκό του τραγουδιού και των λαϊκών όργάνων-κι αυτό, άποδίδοντας ένα ποιητικό κείμενο, τό έπαναλαμβάνω, συμπληρωμένο και άσκολο-χωρίς ή προσβάθει αυτή ούτε γιά με άτέγμη να τόν κομματίσει. Προσωπικά, του όφελω χέρη γιά τό, και γιά κάτι άλλο άκόμη. Ότι με βρήπασε να δώ ένα ποιήμα που ως τότε τό άρεσα τίς φασκίες του άτομικού βιβλίου και της ίδιαιτικής κέμαρας, μακριά, στην άπόσταση που δίνει-με τήν παρεμβολή μετε άλλης προσωπικότητας-σε κάθ έργο ή άντικειμενικοποίηση του. Τόν παιδί που άνδράθηκε, όπως θά λέγαμε, κ' αισθάνθηκε ίκονό να πάρει τούς όρμους μονόχου του. Έξ να είτύχημα ότι στους όρμους που πήρε συναντήθηκε με τό αισθήματα χιλιάδων άνθρώπων, που έβρουν να τραγουδούν, τι άγαπούν, και που γιά αυτόν τό στόματα ήσαν, από μετε άρχης, προορισμένο).

ΕΝΑ ΤΟ ΚΕΛΙΑΣΟΝ

Γιά να γυρίσει ο ήλιος
 θ' έλγει νεκρός χιλιάδες
 θ' έλγει κι οί ζωντανός

- κι ή "Άνοιξη" άκριβή
- θ' έλγει δουλειά πολλή
- να ναί στους έροχούς
- να δίνουν τό σίμο τους.

θέ μου Πρωτομάστορα
 θέ μου Πρωτομάστορα

- μ' έχτισε μέσα στο βουνό
- μ' έκλεισε μέσα στη θάλασσα!

- Πάρρηκεν ὄπο Κόγουσ • τὸ σῆμα τοῦ ἡγιοῦ
 - Τὸ'χουνε θάφει σ'ἴνα • μνημα τοῦ πλάγου
 - Σ'ἴνα βαθὺ πηδῶδι • τὸ'χουνε κλειστό
 - Ἡρίσε τὸ σκοτὸ • δι κι ὄλη ἡ "Ἀβυσοσ.
-
- Θε μου Πρωτομάστορα • μέσα στὲς πασχολίεσ καί Σὺ
 - Θε μου Πρωτομάστορα • μύρισσε τὴν Ἄνδραση!

(«Ἐν τὸ χελιδόνι)... (ἀὐτὸ εἶναι τὸ τραγοῦδι τοῦ Ἀμπράκη), λέει σ' ὅποιον [redacted] δετ μπρο-
 στὸ του, τοῦτε τὲς μέρεσ, ὁ Ἡκκησ. Κλείνει τὸ μάτι. Ἡ τὴν ἐπόμενη Ἡραθῶνια Πορτα δὲ τὸ
 τραγοῦδον πεντακόσιεσ χελιδόνεσ κῶμοσ...)

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΕΞΟΔΟΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ **ΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ** ἔκρινε ἔκρινε σὴναση μουσικὴ τὸ παιδιὸ καί λῶσανε τὴν ἀπόφαση,
 ἐπειδὴ τὸ κακὸ μονάχο πληθῶσαναν σὴνη πρωτεύουσα, νὰ βγοῦν ἔξω σὲ ὄρημουσ καί
 σὲ πλαστῆρε με τὸ μόνο πρῶγμα πού τοῦε εἶχε ἀπομείνει: μιὰ παλῆμη τόπο κῶμα δ-
 πὸ τὸ ἀνοικτὸ πουκάμισο, με τὲς μῦθρεσ τρεῖχεσ καί τὸ στυροῦδῶδι τοῦ ἡλιου.
 Ὅπου εἶχε κρέτος καί ἔξουσιὰ ἡ "Ἄνοιεη.

Καί ἐπειδὴ σίμωνε ἡ μέρα πού τὸ ἴνους εἶχε συνῆθιο νὰ γιορτάζει τὸν ἄλλο
 Σηκωδῆ, τὴ μέρα πάλι ἐκρίνε ὄρισανε γιὰ τὴν "Ἐξοδο. Καί νωρὲς ἐβγήκωνε κατα-
 μπροστὸ στόν ἡλιο, με πᾶνου ὡσ κῶτου ἀκλωμένη τὴν ἀφορβὴ σὲ σμαρῶσ, οἱ νῶοι
 με τὰ πρησμένα πόδια πού τοῦε ἔλεγαν ἀλητερε. Καί ἀκολουθοῦσανε ἄντρεσ πολλοί,
 καί γυναικερε, καί λαβωμῆνοι με τὸν ἐπίδραμο καί τὸ δεκανίκιο. Ὅπου ἔβλεπεσ
 ἔξαφνὰ σὴνη ὄψη τουε τῶσεσ χαρακτηρισε, πού ἄγγερε εἶχωνε περῶσαι μέρεσ πολλεσ
 μεθὰ σὲ λίγην ὥρα.

Ἐτοιοεσ λογιε ἀποκοτιερε, ὡσ τῶσο, μαθηζόντουε οἱ ἄλλοι, σφῶδρα τερῶθηκαν. Καί
 φορετρε με τὸ μάτι ἀναμειτῶντασ τὸ ἔχει τουε, λῶσανε τὴν ἀπόφαση νὰ βγοῦν
 ἔξω σὲ ὄρημουσ καί σὲ πλαστῆρε, με τὸβῶ μόνο πρῶγμα πού τοῦε εἶχε ἀπομείνει:
 μιὰ πῆχη φωτιὰ κῶμα ἀπ' τὰ σίδερα, με τὲς μῦθρεσ κόνερε καί τὰ ἔδοντα τοῦ ἡλιου.
 Ὅπου μῆτε κῶνοσ μῆτε ἀνδρεσ, δῶκρυο ποτὲ δὲν ἔβγαλαν. Καί χυμοῦσανε ὅπου
 νά'ναι, σφαλῶντασ τὸ βλαφαρο με ἀπόγνωση. Καί ἡ "Ἄνοιεη ὄλοῖνο τοῦε κερνερε.
 Σὲ νὸ μὴν ἦτανε ἄλλοε ὄρημουσ πᾶνου σ' ὀλόκερη τὴ γῆ γιὰ νὸ περῶσαι ἡ "Ἄνοιεη
 πορὰ μονάχο αὐτόε, καί νὸ τὸν εἶχον κῶρει ἀμῆλητοι, κοιτάζοντασ πολὺ μακριὰ,
 κῶρ' ἀπ' τὴν ἔκρη τῆε ἀπελπισιῶε, τὴ Γαλήνη πού ἔμελλαν νὸ γίνουνο, οἱ νῶοι με
 τὸ πρησμένα πόδια πού τοῦε ἔλεγαν ἀλητερε, καί οἱ ἄντρερε, καί οἱ γυναικερε, καί
 οἱ λαβωμῆνοι με τὸν ἐπίδραμο καί τὸ δεκανίκιο.

Καί περῶσανε μέρεσ πολλεσ μεθὰ σὲ λίγην ὥρα. Καί θερῶσανε πληθὸε τὰ θηρ-
 α, καί ἄλλουε ἐμῶζεσαν. Καί τὴν ἄλλη μέρα ἐστῆσανε στόν τοῦχο τριάντα.

Μετὰ τὲς δυὸ συναυλιεσ τοῦ ἡ "Ἄξιου "Ἐσῶσ" σὴνη Ἀθήνα, ἔκρινε τὴ δεῦτερη, μετὰ τὸ 1961,
 μεγάλη περιόδου του (13 πόλιερε, 26 συναυλιερε, 40.000 ἀκροατερε). Ἐτὴ θεσσαλονικὴ τὸ εἰδιτυ-
 ριο κουλιόντουσαν σὴνη μῶρη ἀγορῶ, σὲ δεκαπλῶσια τιμῆ. Ἐτὴν Πάτρα ἔσπασαν τὲς πόρτερε τοῦ
 θεάτρου, ἀπὸ φόβο, ὅτι θὲ μείνουσ ἀπ' ἔξω. Ἐτὴ Ἀδριασ ἤρεδ κι ἡ πυροσβεστικὴ, γιὰσὲ τὸ πνεῦ-
 ματο εἶχαν ἀνῶφει. Καί ἡ σῶση τῆε ἀστυνομιασε... Ἐδιώκεται ἡ ὄχη τὸ φρόνημα, κῶριε Παπαν-
 ἄρφου... Ἐτὸ κῶροσῶ μου οἱ μαθητερε με πλησῶζον κρυφῶ-με τῶροθ θὲ ἔλεγαν-λερε καί δὲν
 ἦμουσ συνῶφτερε (ἡ ἄκρια [redacted] καί βουλευτερε) ἀλλὰ περιόδῶνω πρῶκτωρ Φιλπερε. Οἱ στρατιῶ-
 τερε ἔχωναν τὴν ἄδεια ἐξόδου. Ἀηλοσὴ κλείνονταν ἀπὸ τῆε 7 σὲ στρατῶνωσ, ἄρε καί δὲν διηθῶ-
 να τρηγοῦδία, ἀλλὰ πυροβολαρχία μπλοκῶσε. Καί τὸ πῶδ φιλιβερε: οἱ ἠμῶσιερε ἀρχε (νομῶφτερε,
 δικαστερε, δεινωμιατικοε) δὲν πλησῶζον τὸ θῆτερε ὅπου ἔκρινε μουσικὴ σὲ ἀκτίνα ἀσφαλερεσ. Ἀηλο-
 νῶ, ὅτι φῶτὸ τὸ τελεγετατο δὲν συνῶβαινε ἐπὲσ κῶροσμοναλερεσ. Ἀηλοσὴ σ' ὅ, τι με ἀφορῶ ἡ ἐχθρικὴ

αίσθη του κἀθεστώτος ἔχει βελτιωθεῖ ἐπὶ τὸ χεῖρον. Καί τὸ ἀπερίωτο πλέον θλιβερό: Ὁ Τόπος, ὁ πρὸς φημος ἐλευθερός τόπος, τοῦ πρὸς φημου ἐλευθεροῦ κόσμου μεταβλήθηκε σ' ἕνα τέλειο τυμπανιστὸ πῦμα δημοκρατικῆς στρουθοκαμηλίου. Νῆς ἀγνόησε παντελῶς καί ἡ δυσσομία ἀπὸ τὴν πτωμαίνη τῶν ὑπολοίπων τῆς πρωτοτύπου αὐτῆς δημοκρατίας μὲς περιφλοῦσε ἔως ἀσφυζίας... Ὡστε ἡ ἐπόμενη τοῦ ἡ' ἄξιον Ἔσσι) μὲ βρῖσκει καλὰ ὠρμισμένο μπροστὸ στὴν ἈΡΗΝΗΝ καί στὴν ΠΡΟΚΑΝΗΝ. Τὴν ἀντιμετώπισα καί ἔβαλα. Καί νομίζω νικηθερῶν. (ΣΠΙΟΝ-ΩΡΗΝ ΤΕΧΝΗΣ, τεύχος 118).

ΠΡΟΦΗΤΙΚΑ/ 14

ΑΝΑΓΝΩΣΤΕ ΧΡΟΝΟΥΣ ΠΟΛΛΟΥΣ μετὰ τὴν ἄμορτις τοῦ τὴν εὔπανε ἄρετῆ μέσα στὴ ἐκκλησίαις ^{ἡσυχίας} ἡσυχίας. Ἀρξάμεθα παλιῶν ἔσρων καί γυνίς ἀρχαιολογίας τ' οὐρανοῦ σαρόνων-^{ἡσυχίας} τος ἡ κατενιγῆς ποθ θά γεννησε ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου. Καί τῶν ἀρχαίων κυβερνη-
τῶν τῶς ἔργα πληρώνοντας ἡ ἔτσιαις, θά φέρει. Ταροχθί θά πῶσι σὲν ἄδη, καί
τὸ σενδύμα θά ὑποχωρήσει ἀπὸ τὴν πῆση τῆ μεγάλη τοῦ ἡλίου. Ποῦ πῶτα θά
κράτῃσι τῆς ἀχτίδας του, σημάδι οἱ κἀτρός νά λάβουσι τὸ ἔνερα ἐκείκηση.
Καί μετὰ θά μιλήσει νά πετῶ: ἔξορισε Ποιητῆ, σὲν αἰῶνα σου, λέγει, ἔβλῃσι;
-Βλέπω τὸ ἔνερα, ἔλλοις ἀλαζονικῶς, παραδομένα στὴ σφῆκα καί σὲν ἔνδοχοτο.
-Βλέπω τὸ πέλκιο σὲν ἄρα σκίζοντας προτομῆς ἄτοκρατόρων καί ἔτρατηγῶν.
-Βλέπω τὸύς ἐμπόρους νά εἰσπράττουσι σκίζοντας τὸ κέρδος τῶν δικῶν τους πτω-
μάτων.
-Βλέπω τὴν ἀλληλουχία τῶν κρυφῶν νοημάτων.

- Βλέπω τοὺς Ἐπρωτοδίκαις νά κἀνε σὲν κερὶ, σὲν μεγάλο τραπέζι τῆς ἄνασά-
σως.
- Βλέπω τοὺς Χωροφυλάκους νά προσφέρουσι τὸ αἶμα τους, θυσία τῶν καθαρῶν
τῶν οὐρανῶν.
- Βλέπω τὴν ἐπανόσταση φτωχῶν καί λουλουδιῶν.
- Βλέπω, φηλδ, μὲς ἄτοῦς αἰθέρας τὸ ἔργεθετο τῶν Πουλιῶν.

Καί τῶν ἀρχαίων Κυβερνητῶν τὸ ἔργα πληρώνοντας ἡ ἔτσιαις, θά φέρει. Ταροχθί
θά πῶσι σὲν ἄδη, καί τὸ σενδύμα θά ὑποχωρήσει ἀπὸ τὴν πῆση τῆ
μεγάλη τοῦ ἡλίου. Ἄλλὰ πρῖν, ἰδοῦ θά σενδύουσι οἱ νοῦι καί τὸ αἶμα τους ἀναί-
τια θά γερῶσι. Κουρεμένοι κατὰ δίκαιος θά χτυπήσουσι τὴν καρβάνο τους πῶμα
σὲν ἀγγελα. Καί θά δειθῶσιν ὅλα τὰ ἔργαστῆαι, καί μετὰ πᾶσι μὲ τὴν ἔπιτα-
ξη θά γεμίσουσι, γιὰ νά βγάλουσι ἔνερα συντηρημένα σὲν κωνίσι μεριδῶδες, καί
χιλιῶδες λογιῶν ἐπιτολιμῆνη φῶση. Καί θά ῥθουσι χροῖνα κλωμὰ καί δόνουτα μὲ-
σα σὲν γῆρα. Καί θά ἔχει ὁ καθένας τὸ λίγα γράμματα τῆς εὐτυχίας. Καί θά ἔνοι
τῶ πράγματα μὲσα του ὠρατο ἔρεβια. Ἄρα, μὴν ἔχοντας ἔλλη ἔτορα, ποῦ νά θρη-
νήσει ὁ Ποιητῆς, τὴν ἔνερα τῆς κατενιγῆς ἀπὸ τ' ἄνοιχτά. Ἐσῆση τοῦ ἀρεῖ-
ζοντας, θά γυρῆσι γιὰ νά σταθεῖ σὲν ὠρατο μὲσα ἔρεβια. Καί τὸν πῶτο ἔ-
γο του ὁ στερνός του ἀνθρώπων θά πετῶ, ν' ἀπῆλῶσιν τὸ χόρτα, ἡ γυναῖκα σὲν πᾶσι
του σὲν ἀχτίδα τοῦ ἡλίου νά βγεῖ. Καί πᾶσι θά λατρεῖται τῆ γυναῖκα καί θά τὴν
πλαγιάσει πόνου σὲν χόρτα καθὼς ποῦ ἔτῃση. Καί θά λάβουσι τὸ ἔνερα
ἐκείκηση, σὲν αἰῶνας τῶν αἰῶνων!

Ἔτσι ταβέρνας, σὲν κατὰ στήματα δίσκων, σὲν διὰ δρόμους τοῦ Πανεπιστημίου, σὲν διὰ δὲ δὲ δὲ
ἀκούγονται καί πᾶσι κἀτι παρῆνενα τραγοῦδια. Τὸν φαίχτη τῶν ἔβρων τῶρα ἔλοι. Ἄφν
μπορεῖ νά ἔνοι ἕλλος ὁ τρελλός. ἢ ἔνα τὸ χελιδόνι καί ἡ ἄνοιξη ἀκριβῆ)...
ἢ ἔνα κορτσιῶ μου πῆθος γιὰ τοὺς αἰῶνας ἔχουν-τ' ἀγόρια μου ντουφῆκα κρῆσῶν καί δὲν
κατῆχουν)... (ἔτσι ἀγάπαις αἶματι μὲ κορφύρωσαν)... (ἔτσι δικαιοσύνης ἡλιε νουτῆ...)
ἢ ἔνοι νουτῆ! Ἄρα γιὰ νά ἔνοι ὁ ἴδιος ἔκεντος ἡλιος, ποῦ γιὰ νά γυρῶσι θάλει

δουλειά πολλή); *Αποφιδρουνται οι πιο γρηγοροι. Και, τον αγαπουν το Ηλικη, αλλα ουτο καταν-

φ τει βασησημο. [redacted] Τι τδ θλεη τδ περδματα; Μφ τειτα ωρσλα-
α μουσικη τειτα μυστηρια λογια! *Ελωτης, λφει, κι ο *Κπιθικωτσης, που ουτε κενος καταλαβα-
νει [redacted] ^{λεις η} τει φανδλεται πως ειναι και στηνεται στο μικροφωνο ανδμερα σε τδσα δργα-
να... βιολιθ, πιθνα και μουζουκκια, χωρωδρε και ηθοποιους; Πδνωτς, καθε τδ φρμματα, μεδλες
δνοζει τδ σδμα του, ανστριγιδζουν ολοι, [redacted] καταλαβαίνουμ κι δσοι δ'χι.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗ
ΧΟΡΟΣ

ΑΝΟΙΓΩ ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΜΟΥ

- Και παρνει τδ λεγισ μου ● κι αναγαλλιδζει τδ πλογοσ
- Και σεις φάκιτε τει μικρεσ ● σεις σκοτεινεσ του τεισ σπηλιεσ
- Τει νδχτεσ που κλατν ● τδ φιδυρζει
- τδν ανδρωτων τδ βδσσα.

- Χαρηω τει φλβεσ μου ● και κοκκινιδζουν τδ θυειρα
- Και τσφρκουλο γίνονται, ● σεις γειτονιεσ τδν παιδιδν
- Και σενδνωσ σεις κοπιδ λεσ που δργυρνουβε
- Κρυφ γιδ ν'ακουν ● τδν ερωτων τδ θαβματα.

Τει λιγο η Ξυκλητη Ξυγε. Ο Ηλικησ Ξυγε καλε. Ξφρει αυτε τει κενει, κι ο κδσμοσ Ξρχισ
νδ τρηγι σδ βιβλιοπωλετα και ν'αγορδζει τδ (*Αλειον *Εστει), τδ ποιητικδ κριμενο, που
ΰρχισ νδ πολλαπλασιδζει τει εκδδσεισ του. Κι ο Ξδφοσ ο Ηλικησ Ξεγρε τει βημδ εΰχε κδ-
νει με τδ *Αλειον *Εστει. Η *Ανεσταση και ο εμφθλιοσ Ξεπηδουσαν μεσσ δπο τδ κριμενο
του *Ουισα *Ελωτη γιδ νδ πουφσουσ ελλη μησ φορδ τοεσ *Ελληνεσ, νδ τοεσ θυμίσουσ, νδ
ε τοεσ κδνουσ περφησουεσ και σκεφτικουεσ. Οι μικρομυλοи, οι κομπλεξικοи, οι αντεδρωστικοи,
πδνωτ λιγδτεροι κειμ μουρμουριζουσ, μονολογουσων. Που ν'ακουστουμ; *Η ντολαζα οδδκλη-
ρη μεδσ χδρεσ τραγουδουεσ.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗ
ΧΟΡΟΣ

Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΗΑΙΒ ΝΟΗΤΕ

- μη παρκαλεσ σεσ μη ● και μυραδνη σδ δολεστικη
- λησμονητε τη χδρω μου!
- *Αετδμορφη τδ Ξχει τδ φησ δνικ ● σδσ ηφαστεια κληματα σειρεδ
- και τδ σδπειο ηδ μινικ ● στου γλουκου τδ γειτδνεμο!
- Τδ πικρδ μου χφρισ με γει κερικυδ ● τδ γυριδω πδω δπ' τον Καιρεδ
- τοεσ παλιουε μου φησ κηκω ● με φοβδρεσ και μ'αμιατα!
- Τεισ δικαιοσυνησ ηλιε νοητε ● και μυραδνη σδ δολεστικη
- μη παρκαλεσ σεσ μη ● λησμονητε τη χδρω μου!

13

Ο "Εκτανικός" Κ. Παπαδόπουλος...

109

Πίσσα από 1964-Έγινε φάση κιόλας στο Δεκέμβρη-σημειώθηκαν πολλές, σοβαρές πολιτικές
 ξεγλήξεις με βασικό μοτίβο την όλοφθα δευτέρωμένη αντίθεση ανάμεσα στην ΕΡΕ και στο Κέν-
 τρο. Η δεξιά παρήκωσε τώφ ύπουργικά χαρτοφυλάκια, άλλω κράτησε τήν έλευσα. Η κυβέρνηση
 Παπανδρέου, καθώς περνούσαν οι μήνες, έκανε έναν απελπισμένο αγώνα για να έντοπίσει
 τους (κλιειδοκράτες), που ήταν σκορπισμένοι στις δημόσιες υπηρεσίες, στην Κρατική Ύπη-
 ρεσία ή πληροφοριών, στο Πεντάγωνο, στο Σώματο Ασφαλείας και φυσικά στο Παλάτι, που είχε
 κιόλας τοποθετήσει μερικούς ύπουργούς-τοποσητήτες, μέσα στην κυβέρνηση. * Λίγο μετά τις
 εκλογές του Φλεβέρη, στις 5 του Μάρτη, πέθανε ο βασιλιάς Παύλος Α, ένας άνδρας οθούλος,
 που άποφείζε κάτω από την καταθλιπτική, ολοκληρωτική σκιά της Φρειδερίκης. Ο έλλη-
 νικός λαός είχε μονάχα δυσάρεστες άναμνήσεις από τη βασιλεία του. Ο καινούργιος

βασιλιάς, ο είκοσιεχτόχρονος Κωνσταντίνος, συγκέντρωσε, όπως συνήθίζεται να λέγεται,
 τις έλπίδες του έθνους για μία δημοκρατική βασιλεία. Η άρ, τερνά, συνεπεία, στην γραμ-
 μή, που είχε χαρθεί το τελευταίο χρόνο, του φωτογραφία και διατίμωσε κι αυτή
 τις εύχες της και τις έλπίδες της. Μετ' από λίγο δημοσιεύσαν στην έφημερίδα της κυ-
 βερνήσεως ένα περίεργο νομοθέτημα, σύμφωνα με το όποιο, η Φρειδερίκη τον τίτλο
 της (πρωτοκλισης, βασιλίσσης-μητέρας) ^{δημοσίως για} ~~.....~~ Κι έκτός αυτού μία είδική
 προστατευτική νομοθεσία ψηφίστηκε ^{Βιολίτσα /} ~~.....~~ για την "βασιλίσσα-μητέρα", ^{αγαπητέ} ~~.....~~ για την
 όποια όλο και μεγάλωνε το λαϊκό μίσος και η άγανάκτηση. Με την ευκαιρία της κηδείας του
 βασιλιά Παύλου ήρθε στην Αθήνα ένας παλιός, καλός φίλος: Ο Χέρυ Τρούμαν, που
 το όνομά του θυμίζει στους Έλληνες έναν έμφύλιο πόλεμο, και που ο Καραμάνλης, λίγες μέρες
 πριν έγκασταθεί την κυβέρνηση πρόλαβε να του στήσει ένα κακόγουστο ύγαμμα, σε μία κεν-
 τρική τοποθεσία της πρωτεύουσας. Η (Ούδσιγκτων Πάστ) Έγραψε με την ευκαιρία, πως δεν ύ-
 πήρχε καταλληλότερο πρόσωπο να αντιπροσωπεύει τον πρόεδρο Τρόμαν στην κηδεία. (Αν δθ

* Στις 20 Φεβρουαρίου η Ντοηλυ Τέλεγραφος δημοσίευσε ^{μία} σχετική έποικυμική άναπα-
 κριση από την Αθήνα με τον τίτλο: "Η βασιλίσσα της Έλλάδος έπιβάλλει τους φίλους της
 στην κυβέρνηση".

χρειαστεί να κοπιάσει πολύ για να υπενθυμίσει στους Έλληνες, ότι οι ΗΠΑ δεν τους έωσαν αυτούς από τον κομμουνισμό για να μπορούν να προβαίνουν στις σημερινές παραφροσές τους στην Κύπρο. Στο μεταξύ ένα καινούργιο πρόσωπο είχε εμφανιστεί στον πολιτικό ^{πίλο.} Ο Άντριου Πανωρόφου, γιος του άρχηγού της Ε.Κ., οικονομολόγος, καθηγητής του Πανεπιστημίου του ^{της Καμπόρνις} Μπέρκλεϋ, που γύρισε, μετά από πολλά χρόνια, στην Ελλάδα, ^{στην} έχοντας στις αποσκευές του και την αμερικανική ύπκοδοτητα. Αρρώστηκε μάλιστα στις έφημερές, πώς σε ιδιωτική συνομιλία του με τον ^{πρεσβευτή των ΗΠΑ} ο Γ. Πανωρόφου είπε: «Έσπετε ζητήτε αμερικανόφιλο πρωθυπουργό. Έγώ όμως θα σας κάνω πρωθυπουργό Αμερικάνο». Μία μέρα μετά την κηδεία η (άγνη) δημοσίευσε δυο φωτογραφίες. Τρεις Έλληνες—οι δυο Πανωρόφου και ο ύπουργος Έξωτερικών Κωστόπουλος—και δυο Αμερικάνοι—ο Τρβύμαν και ο πρεσβευτής στην Αθήνα, ^{Λημάνις} απόδρανατίζονταν ένανοντος συμβολικά τα χέρια τους και γελώντας. Η δεύτερη φωτογραφία, δίπλα στην πρώτη ήταν τα ένυμνα χέρια, σε γκρι—πλάι. Τίτλος, πάνω από τις φωτογραφίες: ΤΑ ΔΕΞΙΑ, Κι από κάτω: Μία φωτογραφία, που δεν πρέπει να περδαι απορτήρητη. Ο ελληνικός λαός, που φήμισε δημοκρατία και άδολφμενη Έξωτερική πολιτική θα πρέπει να την χαρδίει βαθιά στην μνήμη του... Η Παρ' όλ' αυτά ^{ο Αγκυκός Οίκος} ήταν δύσπιστος για την πολιτική—Έξωτερική και Έσωτερική—που θα εφαρμόζε η καινούργια παράταξη. Τίς τούτες κέντες ^{στις 25 Νοεμβρίου} ο πρόεδρος της ^{Ινδουήσιας Διακήρυξε} πρόστους Αμερικάνους: «Τό διέβολο και στέ και η βοήθεια σας!». Ο Τζόνσον επιφυλάχθηκε, όπως πάντα, να δώσει απάντηση. Ο Πανωρόφου θα μπορούσε να ξεστομίσει, με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο, κάτι

άναλογο. Τίς 23 ^{Ιουνίου} άρχισαν στην Ούσσιγκτων έπισημε συνομιλίες άνάμεσα στην ελληνική και την αμερικάνικη κυβέρνηση, με βασικό θέμα τό κυπριακό. Οι άπόψεις ήταν διαισθημένες και η αμερικάνικη θέση άπόρητη. Τό συγκρατημένο άνακοινωθέν δεν μπόρεσε να κρύψει την όρη των Τζόνσον. Ράσκ. Τίς συνομιλίες ^{εκτός από τώ Έλληνα πρωθυπουργό} πήρε μέρος και ο ^{Πάμερικανός} Άντριου Πανωρόφου. Τίς 5 ^{Ιουλίου} έγιναν σ' όλη τη χώρα δημοτικές και κοινοτικές εκλογές. Τρεις μέρες πριν η δεξιά προχώρησε στην πρώτη οργανωμένη πρόκληση. Ομάδες τρομπούκων, μετά την όμιλία του ύποψηφίου της δεξιάς στην Αθήνα, παρελάσαν, βρίζοντας τους πάντες, βόε κέντριω κοβε δρόμους, έφτασαν στη Βουλή, μπήκαν μέσα και έφτασαν μέχρι την αίθουσα συνεδρισέων άπειλώντας τοβε βουλευτές και κραυγάζοντας τό καινούργιο σύνθημα («Έρχεται»), έννοώντας, ότι θα ξαναγύρισε ο Καραμανλής. Οι εκλογές έγιναν και σ' όλος τό μεγάλος πόλεος, αλλά και σε δεκάδες μικρότερος δήμους και έκαστον τόδε κοινότητα δεριάβρεσε η Άριστέρα της όποιος η ύποψηφιοι ή οι κεντρικοί ύποψηφιοι, που ούτε ύποστήριξε ύγκέντρωσαν επιβλητικά ποσοστά ψήφων.

Τίς 14 ^{Ιουλίου}, δηλαδή μία μέρα πριν, κατοσχέθηκε στο τελωνείο Ηγίραιως ένα όπλο με τηλεφωκό, όμοιο με κέϊνο που χρησιμοποιήθηκε στην δολοφονία του Κέννεντυ. Τίς 22 ^{Ιουλίου} έγιναν η δεύτερη πρόκληση. Η χωροφυλακή επέτρεθηκε—κάνοντας χρήση δοκρυγόνων και όπλων—στος άπεργούς μεταλλωρύχους του Λαυρίου, ένω οι επικεφαλής άλιωμισκοί ούρλιαζαν: (άημοκρατία θέρετε; Πότε δημοκρατία!). Τίς 4 ^{Αυγούστου} επέτειο της δικτατορίας του

Κετοζ, τὸ 1936-ἡ ΕΔΑ καθ' ἑγγίλη στὴν κυβέρνηση συγκεκριμένο σχέδιο ⁴⁰ πολιτικῶν δολο- 257
φονιῶν καὶ δικτατορίας. Ὁ Παπανδρέου τὴν καθυσχάσασε: «Ὁ Κρότος εἶναι ἰσχυρὸν καὶ ὁ λαὸς
πανεξουσία».

Ἡ κατάσταση ἦτον χαώδης. Ἐπὶ διαφορετὰ ἀντικομμουνιστικὰ ἔντυπα, ποὺ ἔβγαζον οἱ χριστικεῖς
ὑπηρέτες, οἱ ἀνώνυμοι ἀρρογογράφοι ἔβριζαν τὸν πρωθυπουργό, τοὺς ὑπουργούς, τοὺς πάντες.
Οἱ κυρώσεις ^{Καμία φωνή} ~~_____~~ δραστικῶς, ~~_____~~ σπάνια ἐκτελούντουσαν. Ἐνας ταξίαρχος στὴν Κρήτη
κατηγοροῦσε τὴν κυβέρνηση γιὰ (προσέγγιση μὲ τοὺς Βουλγάρους). Τοῦ ἔγινε μὲ ἀπλή μετῴθη-
ση, ἔτιην 20ῆ ἐπείττει τῆς Ἑθνικῆς Ἀντιστάσεως ὁ ^{ἔκδοσις τοῦ} ~~_____~~ τῶν Ἐνόπλων, ποὺ εἶναι ἕνα
ἀκόμα ἀνεξέλεγκτο φουδο τῆς ἄκρας δεξιᾶς, ^{ἀνὴρ} ~~_____~~ ἀν' ἑγγίλη ~~_____~~ ὅτι δὲ μεταδοθεὶ σχετικὸ
μῆνυμα τοῦ πρωθυπουργοῦ, δικινοῦσε Ἐσθνικὴ γιὰ νὰ μεταδώσει μῆνυμα τοῦ ~~_____~~ Κανε-
λόπουλου, ποὺ ^{εἶχε διαταχθῆ} ~~_____~~ τὸν Ἐκρομμονλή ~~_____~~ ἀρχηγὸς τῆς ΕΡΕ. Ὁ διευθυντής προγράμμα-
τος ἀντικαταστάθηκε, ἀλλὰ σὲ λίγες μέρες μεταδόθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο σφραγισμένος λόγος τοῦ στρα-
τηγοῦ Τσακαλώτου, ποὺ ἀπειλοῦσε τὴν κυβέρνηση γιὰ τὴς δημοκρατικῆς τάσεως τῆς. Ἐν τῷ μετα-
εἰ κλησιάζον οἱ βασιλικοὶ γέμοι. Ὁ ὑπουργὸς Ἑθνικῆς Ἀμύνης Γορουνιλιᾶς, ἕνας ἀπὸ τοὺς
(ἐπίλους τῆς βασιλίσσης) ἔστιασε ^{στὴς 17 ἔκπερσεβίου} ~~_____~~ ἐνὸς διατάγμα μὲ τὸ ὅποιο ὁ στρατός μετονομαζόταν ἀπὸ (ἄ-
θνικὸς) σὲ (βασιλικὸς). Ἡ κυβέρνηση ἀρνήθηκε νὰ δώσει αὐτὸ τὸ ὄνομα σὲ βασιλεῖ γιὰ τοὺς
γέμοις του, ~~_____~~ μὲ τὴ δανείσο πριγκίπισσο Ἄννα-Μαρία, ~~_____~~ καὶ φρόντισε ὥστε νὰ μὴ θυμί-
ζουν καὶ πολλοὶ ~~_____~~ τὴ χλιδὴ καὶ τὴ πρόκληση τῶν (πριγκιπικίων γέμων) τοῦ 1962.

Τὸ δεύτερο δεκάμηρο τοῦ Ὀκτωβρίου ὁ βορ ἄμερικανικὸς στόλος κατήλυσεν σὲ νερὸ τοῦ
Θαλήρου, σὲ μὲ ἀπὸ τῆς τακτικῆς ἐπισκεψῆς του. Ὁ ἀντιδύμαρχος ~~_____~~ Γιεστρεδ
Φραγκολῆς ἀρνήθηκε νὰ ἀρχετῆ σὲ δημοκρατικὸ μέγαρο τὸ ναύαρχο-διοικητὴ τοῦ στόλου, ποὺ
πρὶν δυὸ μῆνες εἶχε συνεργηθεὶ στὴν δολοφονικὴ ἐπέδραση τῶν Τούρκων στὴν Κύπρο. Ἡ κυβέρνη-
ση ἀπῆλυσεν τὸν ἀντιδύμαρχο, καὶ ὁ πρωθυπουργὸς ἀήλωσε ὅτι (ἡ πολιτικὴ τοῦ ἔθνους χορδίζε-
ται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησι καὶ ὄχι ἀπὸ κομμουνιστὰς ἀντιδύμαρχους). Ἐπὶ τῆς 18 Ὀκτωβρίου
ἔνο ἀμερικανικὸ αὐτοκίνητο τοῦ διπλωματικοῦ σώματος ἔπεσε μὲ ἰλιγγιώδη ταχύτητα πῶμα σὲ
αὐτοκίνητο τοῦ πρώην ὑπουργοῦ Π. Λυκουρτζίου, τὸν ὅποιο τραυματίασεν βαρετῆ, μαζὶ μὲ τὴ γυναί-
κα του. Ἐτὸν τόπο τοῦ δυστυχήματος ἔφθασαν δυὸ νεοὶ δημοσιογράφοι, οἱ ὅποιοι καθὼς ἐπαίρθη
πληροφορίε γιὰ τὸ δυστύχημα παρασύρθηκαν ἀπὸ ἕνα ἄλλο αὐτοκίνητο τῆς ἀμερικανικῆς προ-
σβεσίας. Λίγες ὥρες ἀργότερα ἔγινε δημοσιογράφος τεθῶχσεν. Τὸ τραγικὸ αὐτὸ ἐπεισόδιο σὲ-
θήκε μὲ ἀφορμὴ γιὰ νὰ ἐκασασχοληθεῖ ὁ τύπος μὲ τὴν (ἑτεροδικία), ποὺ ἠροστατεθεὶ τοῖς
ἀμερικανοῖς ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν δικαιοσύνη. Τὸ 1957, ~~_____~~ στὴν ἴδια παραλιακῆ λεωφόρο ἔνας
ἄλλος ἀμερικανὸς λοχίας σκότωσε μὲ τ' αὐτοκίνητό του τὸν ἀρχηγὸ τοῦ ΕΔΑ-^{του} παρτιζάνι-
κου στρατοῦ στὴν Κασοχὴ-Ἐτῶσαν Σαρθεῖ καὶ τὴ γυναίκα του. Καὶ κἀκεε μέρα, ὄλ' αὐτὸ τὸ χρο-
νιο, συνέβειναι ἀμετρητὰ, πανομοιότυπα, δυστυχήματα. Οἱ μεθυσμένοι ^{ἴσως} ἀμερικανοί, ποὺ σκό-
τωναν τοὺς Ἑλληνας πολιτέε, δὲν μπορούσαν νὰ συλληφθοῦν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἀστυνομία. Καὶ
αὐτὸ γιὰ τὴ ἑλεῖα εἶχε παρασχεῖ ἑτεροδικία σ' ὄλο τὸ προσωπικὸ τῆς ἀμερικανικῆς ἀποστο-
λῆς, ^{πὸ} ~~_____~~ ἄχρις κομῆς διέκριση, ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ μέχρι τοὺς ὑπῆρτες, μὲ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας
ἡπαρδύτων ~~_____~~ τῶν δικαιοσύνης τῆς Νέων Πρατῆων καὶ Πρωτοῦ δικάσιμου
τους, ἀνεξέδραση ἀπὸ ὑψηλοτάτη ~~_____~~ ἀκόμα καὶ ἂν οἱ πρόξενοι τους εἶχαν σχέση μὲ τὴν ἑδωτικὴ

ζωή κλπ. Από το καθυστάς (δικομολογήσεων), που παρόμοιο δεν έχουν να παρουσιάσουν ούτε το Ν. Βιεννάμ, ή Φορμδα και η Ν. Κορφα, ή έχει κατοχυρωθεί με πέντε νομοθετικές πράξεις, στο διάστημα του 1948-1953. Πόδες περιπτώσεις επερωδικίας σημειώθηκαν από το 1948-1964; Δεν έχει γίνει απόρριψη. Πάντως μπορεί να υπολογισουμε κατά προσγγιση, αν σκεφτούμε ότι μόνο σ' ενόμιου χρόνου (Γενάρης 1956-Ιούνης 1957) 174 φορές οι ρόδες των αμερικανικών αυτοκινητών βραβον με αίμα την ύδατο.

Στις 15 Νοεμβρίου ένας άλλος ύπουργός, εν ενεργεία αυτός, έπεφτε θύμα των αμερικανικών (τροχών). Ο Άντριος Παπανδρέου, άνακληρωτής-ύπουργός Συντονισμού, ό όποτος παραιτήθηκε, μετά από άφώρητες πιεσεις των αμερικανών και της ντόπιας ύκρας δεξιής. Η παράτηση του Ά. Παπανδρέου από το ύπουργικό όξίωμα δημιούργησε νέα κρίση, και στο κυβερνητικό στρατόπεδο άρχισαν να διαφάινονται σαφώς δυο τάσεις, ή κεντροαριστέρω και ή κεντροδεξιή. Η ΕΔΑ ύποστήριξε άνεπιφύλακτα τον Ά. Παπανδρέου, ό όποτος με ά βδομάδα άργότερα γίνεται δεκτός στην Κύπρο, μετά από έπίσημη πρόκληση του Μακάριου, από τις χιλιάδες λαού και από την κυβέρνηση, με τιμή έθνικου ήρωα. (Άρα ήρε ή σιγμή-τόνισε ό Ά. Παπανδρέου να ύφασε, ό έλληνικος λαός την κφαλήν του και προς τους συμμάχους του-ως σύμμαχοι-και να διεκδικήσει το δικαίό του).

Άκόμο δεν είχε ξεχαστεί το έπεισόδιο της (έπερωδικίας) όταν με ά πολύνεκρη τραγωδία βόησε σε πένθος όλη τη χώρα. Στο Γοργοόταμο, με ά τοποθεσία κοντά στη Άσμία, όπου το Νοέμβρη του 1942, μικτές δυνάμεις του άντιστασιακών όργανώσεων ΕΛΑΣ-ΕΑΕΕ και με συμμετοχή ύγγλων ασμποτερ άντιτίναζαν ένα μεγάλο γεφύρι και έδωσαν μάχη με τις φυνάμεις Κοζοχής, γιορτάστηκαν στις 29 Νοεμβρίου ή 22η έπείτιος της μάχης, για πρώτη φορά με έπίσημη κυβερνητική συμμετοχή. Καώς ή τελετή τέλειωσε και οι χιλιάδες του κάμου άρχισαν να κατεδύνονται προς το πούλμαν με έκρηξη δόνησε την ηερλοχία: Δεκατρείς νεκροί, 75 τραυματίες. Έπίσημη έκδοχή: Έκρηξη παλιός νάρκωσ. Άργθ το ύδιο το βράδι φτιάσαν στον τόπο του ήτύχηματος) οι βουλευτές της ΕΔΑ Μίκης Θεοδωράκης και Λεβν. Κέρκος. Με ά λάμπα (λαός) έκανον πολύωργε έφηνες. Στις τρείς το πρωι δηλώνουν στους δημοσιογράφους, ότι ήσχηματίσαμε την άκλόνητη πεποίθηση, ότι πρόκειται για όργανωμένη πολιτική δολοφονία...). Στη συζήτηση, που έγινε, μετά δυο μέρες στη Βουλή, ήφασ σ' ύου άληθινό πανδοιμόνιο όί παρατέλιε βρήκαν εύκαιρία πολιτικής έκμετάλλευσης, ήρκαθεμιά από τη δική της σκοπιή. Έγιναν έπεισόδια, ό άρχηγός της δεξιής άηελγησε ήμμεσα για δικτατορία. Καί το γεγονός ξεχάστηκε, με ά ή άριστοφ άφν είχε καμιά χρονοπιστή ή άπόδειξη για να έννοχοποιήσεί την έλληνική και την αμερικανική ΚΥΠ άδν ύπευθυνους της τραγωδίας του Γοργοόταμου.

Άρσα σ' αυτός τό κλιμα οί (Αλαμπρσκηδεσ), κάτω από τή νέα οργανωτική τους μορφή έτοιμαζόντουσαν πυρτερώδεις γιά τό πρώτο τους Πανελλήνιο Συνέδριο, που όρίστηκε γιά τήν ένομιση τής έπόμενης χρονιάς. Άρσα σ' ό Δεκέμβρη δημοσιεύσαν ένα σχέδιο καταστάσεως τής οργανώσεως καί μέ προσυεδρίακή διακήρυξη, όπου γινόνταν μέ πλατεί άνάληση τών ένδεικνών προβλημάτων, τών ταξικών σχέσεων καί ιδιοστέρας τών προβλημάτων τής νέας έλληνικής γενιάς. Η δεξιά έριζε καί πάλι τήν προσοχή τής πύου σ' ό Κ.Κ.Π. ότε τ' (άμύθητα πλούτη) του, ότε ένα τραγούδι που είχε γράψει σ' ήλικία 12 χρονών, ότε τής δικηγόρος του Μεταξά, ότε ήταν τό όμοια, με τ' όπτη ό τύπος τής δεξιάς ασχολιόταν κάθε τόσο, όταν έπρεπε κάτι "συνταρακτικό" να [redacted]

Άρσα σ' ό Δεκέμβρη του 1964, δημοσιεύτηκε γιά πρώτη φορά σ' ό έφημερίδες ή πληροφορία ότι ό βασιλιάς προσωπικά ένδοξοφρόνη καί ζήτησε από τήν κυβέρνηση να διαλύσει τήν οργανώση τών [redacted] (Αλαμπρσκηδών). Η πολιτική κατάσταση, όλο καί επιδεινώνονταν. Ακολούθησαν άλλοι έξη μήνες, σ' ότους όποους ή κυβέρνηση Παπανδρέου παρήπαιε, κόνοντας ένα βήμα πρós τόν ένδομοκρατισμό καί δυό παραχωρήσεις σ' ό πολιτικές τής δεξιάς. Τέλος, με [redacted] τό (Ιουλιανό), τή γνωστή κρίση του 'Ιουλίου 1965, όπου ό Παπανδρέου άναγκάστηκε να παραιτηθεί εκλεισε σ' ότ ή σ' ότ ή επ' ότ ή δεξιά πέρασε σ' ένα δεύτερο στάδιο, που κρέθηκε όλλους 21 μήνες. Ας δούμε πρώτα, με συντομία, τ' μεσολάβησε σ' ό διάστημα Γενάρη-Ιούλη 1965: Τήν Παρασκευή, 5 Φεβρουαρίου ή Βουλή, μετ' από πρόταση τής ΕΔΑ ψήφισε τήν παραπομπή του Κορμανλή καί όλλων δυό ύπουργών του σ' άνακρίτικη ή έπιτροπή Βουλευτών γιά τό σκάνδαλο τής Δημόσιας Έπιχειρήσεως (σ' ότ 19 Φεβρουαρίου ή ΕΡΕ διοργάνωσε συγκέντρωση στήν Αθήνα, κηρύσσοντας με τή σειρά ήλεκτρικοί, που είχαν συγκέντρωσι τ' πανελλήνιο τ' 1962).

Τόσην τ' όσσερις άντιστασιακοί, με τήν κατηγορία τής Κατάσεως κατ' ότ ή αρχική, σ' ότ τροχικά γεγονότα του Γοργοπέταμου. Σ' ότ 23 Φεβρουαρίου ό Παπανδρέου κατέθεσε σ' ότ Βουλή τό σχέδιο (ή Ηγερική), τό σχέδιο δηλαδή έκλογικού προεκλογήματος, τό όποτο καταρβίστηκε από τήν άνώτατη ήγεσία του στρατεύματος καί τών σωματών άσφαλείας, έγκριόθηκε από τόν Κορμανλή καί έφαρμόστηκε σ' ότ έκλογες του 1961. Τήν ύπορβη του σχεδίου, με άρκετες λεπτομέρειες είχε άποκαλύψει ή ΕΔΑ από τ' 1961 καί ή Ε.Κ. τ' άνακλόθε τ' άρα σ' ότ σ' ότ τών μυστικών ύπηρεσιών. Μ' ότ μικρή λεπτομέρεια, που τότε κανέναν δεν τής έδωσε σημασία. Άρσα σ' ότ ύπογραφές αυτών που παρτίσησαν σ' ότ άσκήση καί ύπογραψαν τό σχέδιο ήταν καί ή έξη: άναπληρωτής διευθυντού Κρατικής Έπιχειρήσεως Πληρωριών-άντισυνταγματάρχης Παπαδόπουλος.

Σ' ότ 5 Μαρτίου ό Παπανδρέου άρχισε έπίσημη πρόσκληση που του έγινε από τή σοβιετική κυβέρνηση, γιά έπίσημο ταξίδι σ' ότ Μόσχα, τό όποτο δεν έγινε ποτέ, μετ' από τ' ότ σφοδρές άντιδράσεις τών Άμερικανών, τής δεξιάς, του Παλατιού. Σ' ότ 11 Μαρτίου κηνοποιήθηκε σ' ότ όλο τ' ότ σχολείο τής χώρας έμπιστευτική έκτύλιος 1010, τήν όποτα ύπόγραφε ό πρωθυπουργός, ότε προτρέπονταν καθ' ότ οι καθηγητές να [redacted]

της "ένένόστο" όργανα έννομιου τής Ε.Κ., που δ' μετ' τ' τήν "Έλλάδα σ'...". Β' ότ Βιεννά.

τιμωρουν ουστηρ κδε μοθητη, που ειναι μελος των "Αλαμπερκηδων" η κατ ελλω προπαγονό-
ζει την οργάνωση. Μετα τες συλλήψεις κατ τες άπειρες κακοποιήσεις από τδ αστυνομικό
όργανο, [redacted] αρχιζε τάρσ ένας καινούργιος κύκλος [redacted] Σε λίγες μέρες 35 μοθη-
τες άποβλήθηκαν από διάφορα σχολεία της χώρας, οι έφτα έπειδή ήτχαν πάρει μέρος σε ύπο-
δοχη του κομμουνιστή μουσικοσυνθέτη κατ βουλευτή, άρχηγου της οργάνωσης ήκτη Θεοδωράκη.

Στις 29 'Απριλίου ο 'Αντρέας Παπανδρόφου ενασσερκίζεται σάν αναληρωτής ύπουργός Συντονι-
σμού. Τδ δεύτερο δεκάημερο του ήδη ο τόπος της δεξιάς άποκαλύπτει, ότι ύπάρχει μυστική
οργάνωση σε άσθεγεια με τόν τόν τέτοιο ΔΕΠΙΑΔ από τδ άρχικό [redacted] τών
λέξεων ('Αξιωματικός Ψάστε Πατρίδα, 'Ιδονικά, Δημοκρατίαν, 'Αειπρωπείαν)(...), ότι πολιτικός
άρχηγός της οργάνωσης είναι ο 'Α. Παπαμυρδού, ότι διεξάγονται [redacted] κιδος άνακρίσεις.

[redacted]

Στις 23 Μαΐου, Κυριακή, γίνεται ή Γ' Παραθύρια Πορεία Ειρήνης με έπιβλητική συμμετο-
χή εκατοντάδων χιλιάδων λαού, που άποαχάλασε τες πρώτες σελίδες όλων τών άθηνάικων έφη-
μερίδων. Στις 26 Μαΐου άρβζει στη Άμφια δίκη 18 άντιστασιακών, γιά τδ γεγονότα του Γορ-
γονόστου. Στις 29 Μαΐου ή άνακρίτική έπιτροπή της Βουλής τάρνει άπόφαση σχετικά με τδ
σκάνδαλο της ΔΕΗ κατ παραπέμπει τόν [redacted] Καραμανλή ^{κατ ένα ύπουργό} _{σε βαθμό κακούργηματος} κατ [redacted] έναν
ύλλον ύπουργό γιά παράλειψη καθήκοντος. Στις 9 'Ιουνίου ή ΕΔΔ καταθέτει νέα πρόταση με

τήν όποία ζητεί παραπομπή σε [redacted] Ειδικό Δικαστήριο έλλων τριών ύπουργών της έποχης
της ΕΡΕ γιά τδ περιβάστα ('μυστική κονδύλια'), όλοδ ή τερραία ποσά, που ήττα καταλήθησαν
χωρίς δικαιολογητικά, γιά ήγνωστους σκοπούς. Τδ πρωτ [redacted] 11-12 'Ιουνίου

ή αστυνομία διενεργεί [redacted] σε διάφορες πόλεις, με ήγνοια της κυβέρνησης, ^{ελλήνων} _{πολιτών}
που φροκται άναμειμένοι σε ασμπούζ, που έγινε σε μονάδα πυροβολικού στην περιοχή 'Εβρου,
Τε 'Εξεί συμβετ; [redacted] Οι μηχανές τριών αυτοκινήτων G.M.C. στην παραπάνω μονά-
δα, βρέθηκαν χαλασμένες. Ο διοικητής της μονάδας άντισυνταγματάρχης Παπαδόπουλος έκανε
άνακρίσεις κατ κατάληξε σε ότι πρόκειται για ^{γιά} βολιοφόρο. Σε συνένωση με τδ γενικό
'Επιτελετο κατ την Εισαγγελία δικαστέ, συλλήψεις [redacted] ή έφημερίδες γράφουν, ότι ο Παπαδό-
πουλος είναι ('δυσνομικός') ύποστηρικτής της δικτατορίας κατ [redacted] ^{εχέ τδ φάση άνακρίσεως} _{Μαστονικών}.

Στις [redacted] 'Ιουνίου ή Βουλή έφρισε την παραγραφή τών δόκιμηδων της προηγούμενης Κυ-
βέρνησης. Εικοσιεπτά βουλευτές του Κέντρου άπειδέρησαν στην καινούργια αυτή ('στροφή) του
άρχηγου τους κατ έφρισαν μαζί με την ΕΔΔ γιά την παραπομπή τών ένδων σε Ειδικό Δικα-
στήριο. Την ήδα μέρα τδ δικαστήριο, στη Άμφια, έπβαλε σε 12 από τούς 18 κατηγορούμενους
ποινές φυλάκισης από 7 μήνες έως 3 χρόνια. Από τες 18-23 'Ιουνίου άποδόθηκαν [redacted]
[redacted] ^{σε όχτώ} _{συλληφθέντες} πολιτες κατ ^{αίτησε} _{από τούς τίνες} στρατιώτες, όμοφώνια εισηγητού κατ βασιλικού
έπιτρόπου. Τδ δόκιμη της κατασκοπείας άποκλείστηκε κατ δυ άστρατιώτες ^{κρατή} _{ήθηκαν}

για να παραπεδοθούν γιά φθορά ζήνης έδιοκτησίας σε βαθμό πλημμελήματος, (χάλασαν τες μέρες
... σε δυ αυτοκίνητα).

Τδ βράδι της 23ης του 'Ιουνη έγινε στη Βουλή συζήτηση γιά τδ γεγονότα. Ο κοινοβουλευτι-
κός εκπρόσωπος της ΕΔΔ μαστίγωσε την κυβέρνηση γιά την διέτακτική της, τη θέλεια της
Στις 2 'Απριλίου είναι ή μέρα του 'Υγιου του Αρχηγού: Σε μία άπαρορευμένη συζήτηση

των φωνών γιά τδ Βιεννα 4 δευτερευμένες συζητήσεις τδ κίνη στο Προβια τδ Παναθήναιον.

τη διαταγή

μπροστά στις φασιστικές προκλήσεις και προφητική (... Και ο αντισταγματο-
 τάρχης Παπαδόπουλος σκηνοθετεί δολιοφθοράν 2 τζέπς μ' ένα κατασβέδι, συντάσσει
 ένα πόρισμα, το γνωστοποιεί εις τον τύπον της ΕΡΕ μίαν ημέραν προτού το κοινοποιήσει εις
 την κυβέρνηση, κινητοποιεί πσω από την πλάτη της κυβέρνησεως τον αστυνομικόν μηχανι-
 σμόν και συλλαμβάνει όμολο πολιτών και 3-5 στρατιώτας και άποσπ άπό τους στρατιώτας
 (όμοιοις), έλληθέσαν εκ των ύστερων ως φευδην. Και έρωτώ την κυβέρνησιν, ποίος άσκει έ-
 ζουσαν εις αυτόν τον τόπον; Πως περί του όποιού άθήποτε κ. Παπαδόπουλου ύπάρχει το τεκμή-
 ριον της άληθείας και εις βάρος δεκάδων έλευθερων πολιτών το τεκμήριον της ένοχής, ώστε
 άρκει να συντάξει ένα χαρτί ο κ. Παπαδόπουλος, διά να συλληθούν νύκτωρ άπό το σπίτι των
 εις το τσίσερο έκρο της 'Ελλάδος 10 πολιτίχιν, τρεθούν υπό άπομόνωσιν, να κινδυνεύσουν να
 ίκαστούν τα γνωστά και συνθησιμένα βασανιστήρια, διά να λεχάτε ύστερα άπ' όλα αυτά ότι η
 δολιοφθορά ήτο πομφούλι; Και έν Άγριον ένα νέο πόρισμα κατονομάσει όχι 10, άλλε 500,
 1.000, 10.000 πολιτίχ, είναι δυνατόν να κλονισάτε το καθεστώς των δημοσίων έλευθε-
 ριών, η άσφαλεια του άνθρώπου ότι σε εύρίσκειται εις το σπίτι του, μη έχων να δώσει λόγον
 παρά μόνο εις την τακτικήν δικαιοσύνην, είναι δυνατόν να κλονισάτε το καθεστώς των δικο-
 νομικών και συνταγματικών έγγυήσεων και είναι δυνατόν να ξεναεγκαιόδηρύη το βασίλειον του
 φέβου εις αυτόν τον τόπον, επί τη βάσει οίσοθήποτε άυθαιρέτου κακοβούλου ένεργείας οίου-
 δήποτε κ. Παπαδόπουλου;.... Έάν τέσσην περιεργον άντέληφιν έχει η κυβέρνηση περί της
 άνάγκης των συνταγματικών κατοχυρώσεων και έλευθεριών των πολιτών, περί της άνάγκης να
 να μη δύναται ο οίσοθήποτε προβοκάτορας στρατοκράτης, μέλος της χούντας ή μέλος του (Πε-
 ρικλή), κατονομάζων εις ένα χαρτί 5 ή 1.000 άνδρα και προσάτων την μαγικήν λέξιν (κατα-
 σκοπεύει, πως σε τον έμποδισάτε; Έτσι δημιουργούνται οι καταστάσεις,....)

Μετά είκοσι μέρες η κυβέρνηση Παπανόρου παραιτείται. Πρίν μπούμε στά "Ιουλιανά", αυ-
 τή την τόσο γνωστή σελίδα, άπώ την όποία και πέρα οι ξένοι έρχισον και πάλι να άσχολεύου-
 ται πιά προσεκτικά με το πρόβλημα 'Ελλάδα, δε δώμα με μιά σύντομη έπαναδρομή στις έτη-
 μερίδες αυτού του έζδηνου (Γενάρης-Ιούνης 1965) της άρραστηρίδης του Μίχη
 και των "Αμπερόκηδων".
 Με τις πρώτες μέρες του καινούργιου χρόνου η δεξιά έγκαινισσε μιά καινούργια ήμορ-
 φή, πάλι ενότιο στην άργάνωση της άριστερης νεολαίας. Μετά τα μεσάνυχτα, "Παγωσού" ^{ή όσην}
 με πέρες τα τζέπια των λεσχών ^{των} "Αμπερόκηδων" ^{κατέβαζαν} τις πι-
 νακίδες, έγραφών άπειλητικό συνόημα, "Ο Μίχης έκανε σ' αυτό το διδάσημα δυο ταξείδια στο
 έξωτερικό, ένα στη Βουλγαρία, στο φασιστικό βουλγαρικό λαϊκό τραγουδιού ^{Έλληνες} και ένα στη
 Δυτ. Γερμανία, όπου έπισκέφθηκε στις διάφορες πόλεις τους (εργάτες και φοιτητές, γιά μιά
 πιά έμεση έπαφή με τα προβλήματα τους. Όλο το έλλον καιρό έμεινε στην 'Ελλάδα, περιοδεύ-
 οντας συνεχώς στην έπαρχία, έγκαινιζόντας λέσχες, μιλώντας σε μεγάλες συγκεντρώσεις. Έπί-
 σης έγραφε ένα βιβλίο (πρώτο μανιφέστο των Αμπερόκηδων), και έτόμωσε μιά πλατιά είση-

γηση γιὰ τὸ Ἀ.Συνέδριο τῆς Ὀργάνωσης.

Τὸ Γενθῆρ, μιλῶντος σὲ [redacted] ἐγκαίνια τῆς χεῖρας Κορυβαλλοῦ, εἶπε, ἐνῆμσα σὲ ἄλλα: (... ..
..Στοὺς πράκτορες τῆς ΕΡΕ σὲ στρατὸ, ποὺ ἔχουν τὴν ἐντύπωση ὅτι εἶναι [redacted] ἔδει-
κτητῆς τῆς Ἑλλάδος, γιατί νιάθουν ἐσφαλῆα πῶσ ἀπὸ τὸν βο. στόλο, ἀπποτυχεῖ ὅτι δὲν εἶ-
ναι δική τους δουλειά τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεολαίας. Ἀπὸ εἶναι δική τους δουλειά
ἢ δραστηριότητα τῶν κομμῶτων. Ἄς γυρίσουν στοὺς στρατῶνους τους, στὴ δουλειά ποὺ τοὺς
τοποθέτησε καὶ τοὺς κληρῶνει γι αὐτὴ τὴ λαός. Γνωρίζουμε πολλὸ καλὸ ἀπὸ ποὺ κινδυνεύει
αὐτὴ τὴ στιγμή ἢ ἀσφάλεια τῆς χώρας. Ἄν κινδυνεύει ἀπὸ τὸ ἄβερρῆ, οὔτε ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες
τοῦ λαοῦ, οὔτε ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τῆς δημοκρατικῆς νεολαίας. Κινδυνεύει ἀπὸ τοὺς Κομμῶτους
μας, τοὺς Ἀγγλοαμερικάνους ἱμπεριαλιστῆς...).

Τὸ ἔδρη τῆς Ε.Κ. δημιούργησε κι αὐτὴ δική της ὀργάνωση νέων μὲ τὸν τίτλο Ἑλληνική
Δημοκρατικὴ Νεολαία (ΕΔΗΝ), μὲ ἀρχηγὸ τῆς τῶν... Γ. Παπανδρέου, ποὺ δὲ ἔκρινε σὲ
λίγο τῆ 77 του χρόνιαι! Ὁ ἔκρινε, σὲ μὲς ἄπρε-κόμερανα) ποὺ ἔδωσε στὴ Θεσσαλονικῆ, ἀπὸ-
ντση [redacted] τῶν Πρωθυπουργῶν, πὸν [redacted] (σὲ ἐγκαίνια τῆς χεῖρας Ἀθήνας τῆς ΕΔΗΝ. [redacted]

ἡ, ἀπὸ τῶν ὄψεων μὲ ἰκονοποίηση ὅτι οἱ ἀγῶνες μας μῆσα σὲ χῶρο τῆς νεολαίας οδήγησαν τὴν ἡγε-
σία τῆς Ε.Κ. νὰ ἀσχοληθεῖ σοβαρὰ καὶ μάλιστα σὲ ἐπίπεδο τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς, μὲ τὰ προβλή-
ματα καὶ τὴν ὀργάνωση τῶν νέων Ἑλλήνων. Ἡ πρωτοπορία μας σὲ τὸν τομεα αὐτὸν ἀποτελεῖ
μῆσα ἐδαιομοιβήτῃ ἱστορικῆ πραγματικότητας καθὼς καὶ ἕναν τίτλο τιμῆς γιὰ τὴν Δημοκρα-
τικὴ Νεολαία Λαμπρῆ... Ἐμεῖς διακηρύσσουμε τὴν ἀπαρασῆλυτη πῶση μας στὴ ΔΗΜΟΚΡΑ-
ΤΙΑ! Ὅχι μόνον στὴν πολιτικὴ, ἀλλὰ καὶ στὴν οἰκονομικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ δημοκρατία! Ἡ
πολιτικὴ δημοκρατία εἶναι ὅ ὅ τ ο π λ α ἢ ἢν δὲ συνοδεύεται μὲ μὲς βαθεῖα τομῆ ΕΚΔΗΜΟ-
ΚΡΑΤΙΕΜΟΙ σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς. Τὴν ἐργασία, σὲ χωρὶς, στὴ μέρη-
ση, στὴν κατονομή τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου, στὴς ΕΙΣΕΣΤΗΜΕΙΕΣ γιὰ ὅλους τοὺς Ἑλλήνες...
Ἐγὼ ὁ ἔδωκε δὴλωση πῆρσαι σὲ εἰδικὴ πρὸς κόμμερανα στὴ Θεσσαλονικῆ τὸ ἔδωκε: ἰΠροσωπι-
κὸς πιστεῖω στὲ ἀρχαί τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ. Ἀηλοδὴ εἶμαι κομμουνιστῆς! (ἐφημερίδα ΕΕΕ
ΣΑΔΟΝΙΚΗ @10.4.64) καὶ ἀπορῶ πῶς ὁ κ. Παπανδρέου πρὶν ἔξεκοντῆσαι ἐναντίον μας τῶσον βα-
ρεῖα ὕβρεσι, ὅπως αὐτὸ τὸ ἀπροκαλοῦμεν νὰ εἶπουν ἀνδρὶκῶς καὶ τιμῶν) δὲν συννευλεῖ-
θη ὄχι μόνον τὰ κείμενα τῆς ὀργάνωσῆς μας ποὺ κυκλοφοροῦν ἐλευθέρως, ὅσα καὶ τῆς ὀηλω-
σεσι τῶν ἡγετῶν μῆς ὀργάνωσης καὶ ἢν στιγμῆν μάλιστα ἀποφασίζει νὰ ἐπιτεθεῖ ἐναντί-
ον τῆς... Ἄδωτε μας τὴ δημοκρατία ποὺ διακηρύττετε, ὅτι πιστεύετε καὶ ἔλθετε νὰ συγκρι-
δοῦμε σὲ χῶρο τῆς πῆλης τῶν ἰδεῶν! Ἀὐτὴ εἶναι ἡ ὄνοιχτὴ πρόκληση μας μπροστὰ στὸν ἑλλη-
νικὸ λαὸ καὶ τὴν ἑλληνικὴ νεολαία. Ἄ... Ἡ 28 Νοεμβρίου, μῆσα τοῦ Συνεδρίου μας, μῆσαι μὲ
σα στὴν ἱστορία. Τὴν πρώτη φορὰ, ὕστερα ἀπὸ 20 χρόνια, ἡ ἑλληνικὴ νεολαία σκῆβει ὑπέθουνα

πάνω από τα έθνικά και λαικά προβλήματα και ιδιαίτερο πάνω από τον ίδιο της τον έαυτό.
 "Έτσι, οβλισμένη με γνώση και με πίστη, υπόσχεται πως θα γίνει βασικός συντελεστής στην
 έναδημιουργία της πατρίδας, με πρώτο στόχο τον εκδημοκρατισμό και την απομόνωση των δυ-
 νάμεων της ύπουλτητας..."

Ο Παπανδρέου-εργηγός κόμματος δεν άπέντησε, αλλά άπέντησε ο Παπανδρέου-πρωθυπου-
 γός άπαγορευοντας την είσοδο στο έλληνικό Έδαφος των αντιπροσωπειών από τις άνατο-
 λικές χώρες, που είχαν προσκληθεί να παρίσταούν στο Συμβόριο. Παράλλη-
 λα από τον τύπο της δεξιάς δυνάμωσε η ύδντιλαμπρακική ή έκστρατεία. Άκούστηκαν και οι
 πρώτες φωνές για κέν (κίνδυνο) που αντιπροσηγήθουν. Όλες οι πολιτικές οργανώσεις
 νέων, άντεδάρτητα ήν είναι της άριστρεας, του κέντρου ή της δεξιάς.

Το συμβόριο ήταν ένας θριαμβος. Τριακόσφαι αντιπρόσωποι, άγδρια και κορίτσια, άπ' όλου
 του νομού της Έλλάδας, πήραν μέρος στις εργασίες του. Άπό άλλες χώρες ήρθαν αντι-
 πρόσωποι από οργανώσεων νεολοίας από την Ίταλία, τη δυτ. Γερμανία, την Κύπρο, το
 Ιράκ, την Άλγερια, τη Γουατεμάλα, την Έλβετία, και αντιπροσωπία από την ΠΟΔΗ (Παγκό-
 σμια Όμοσπονδία Δημοκρατικής Νεολοίας).

Το Συμβόριο τέλειωσε, [redacted]

[redacted]

Ο Νίκης "πρόσβε" να κάνει ήλλη μεθ περιόδεια. [redacted] επι-
 σκεψτηκε 11 πόλεις, 42 χωριά και κωμοπόλεις. Νίκησε σε όχτώ πολιτικές συγκεντρώσεις,
 γνώρισε 32 λέσχες, έγκαινισσε ήλλες 7. [redacted] Άρρωσ μετ ήρθαν το (Ίουλια-
 νός)!

14

Η Ώρα τῆς Ρωμιοσύνης

113

Ο ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης Γαρουφαλῆς, Βολυφύκος ἀπὸ τὸ Παλάτι μῆσα στὴν κυβέρνηση, δὲν ἦταν τίποτ' ἄλλο, παρὰ μὴ χεירוπομπία. Ἐΐχαν τραβῆξει τὸν κρῖκο καὶ τὸ κρατούσαν σφιχτὰ, περιμένοντας τὴν ὥρα. Ο κ. Γαρουφαλῆς τελικὰ εἶχε γίνει ἀνυπόφορος. Ἐΐτε ὑπῆρχε κυβέρνηση εἴτε ὄχι, αὐτὸς ἔκανε ξεχωριστὰ ἐνέργειες, δηλώσεις. Τὸ πρόβλημα ἦταν ἔτσι: Ο βασιλεὺς-ὄχι σὲν ἔτομο, ἀλλὰ σὲν ἔκαστος συμπεριδόντων-ἢ ἢ κυβέρνησις δὲ ἐλέγχει τὸ στρατὸ; Ο Παπανδρέου οὐσιαστικὰ ἔπαυσε τὸν Γαρουφαλῆ ἀπὸ ὑπουργοῦ ἀπὸ τῆς 1ης τοῦ Ἰουλίου 1965. Ἐκεῖνος κάλεσε τοὺς βουλευτὰς τοῦ Κέντρου νὰ τὸν ὑποστηρίξουν νὰ γίνει πρῶθυπουργός! Οἱ κοινικὸς πρῶθυπουργὸς σὺ μεταξὺ εἶχε ἔτομο τὸ δίδωγμα ἀντικατάστασις. Ὁ ἀναλαμβάνων ὁ ἴδιος προσωπικὰ τὸ ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Ο βασιλεὺς, ποὺ δολοφόντων σὲ Φερνάνδ ἀνάκτορα τῆς Κέρκυρας ἀπέφυγε νὰ γυρᾷ στὴν Ἀθήνα. Ο Παπανδρέου τοῦ ἔστειλε τὸ δίδωγμα γιὰ ὑπογραφή. ^{Πᾶσι κἀντίθετος ἢ τὸ νῆατορ σὲ χερε. Κῆμιὰ δὲ κἀντίθετος.} Κοιμὰ ἀπάντησις Ἐγγλικοῦ σὲ 25 Ἰουλίου ὁ βασιλεὺς γύρισε στὴν Ἀθήνα, ἔγινε ἡ συνάντησις, ὁ βασιλεὺς ἀρνήθηκε νὰ ὑπογράψῃ τὸ δίδωγμα, ὁ Παπανδρέου παραιτήθηκε. Ἡ δὲ βασιλεὺς εἶχε ὀκίσει μὴ ἄλλη κυβέρνηση. Οἱ πρῶτοι προδότες εἶχαν βροδεύ. Κυβερνούντουσαν πῶς ἀπὸ τίς κορυφίνες. Ἡ δὲ ἔφυγε ὁ Παπανδρέου, ^{ὄχι τὸ ὠμόκλον} καὶ οἱ φωτογράφοι τοὺς ἀποθανάτισαν. Ἡ ^{Χρῆσις τοῦ κῆριου} ἔκασος. Ἡ ἔνωσις Κέντρου ἔγινε πολλὰ κοιμὰ ^{πρᾶγμα} τὸν ὄφ φθνήκε ἀμφως. Ἐκκολλοῦσαν ἔνω-ἔνω ἀπὸ τὸ κύριο σῶμα. Στὸς ὀρθμοὺς ὁ λαὸς διασέλωσε. Στὸ ἔξωτερικὸ ὁ ἀντικτυπὸς ἦταν μεγάλος. Ο διεθνὴς τύπος ἔρχισεν νὰ παρακολουθεῖ τὸ πολιτικὰ γεγονότα στὴν Ἑλλάδα, μῆρα τῆ μῆρα, ὥρα τὴν ὥρα.

Ἀδῶθηκαν ἐφ' ἡ δημοσιόδητα τὰ γράμματα ποὺ εἶχαν ἀνταλλάξει, πρὶν ξεσπᾶσι ἢ κρίσις, ὁ βασιλεὺς μὲ τὸν Παπανδρέου. Αὐτὰ ποὺ ἔλεγεν ὁ Κωνσταντίνος, αὐτὰ ποὺ τὸν εἶχεν βάλει ^{ὡς ἐξ-ἐρητικὸς} ^{ὅταν αἰτῶ} ^{βληθῆ} γιὰ ὑπογράψῃ δὲν εἶχαν τὸ προηγούμενόν τους. Τὸ ἴδιον ὑφὸς ^{ὡς ἐξ-ἐρητικὸς} ^{ὅταν αἰτῶ} προσβλητικὸν ^{ὡς ἐξ-ἐρητικὸς} ^{ὅταν αἰτῶ} ^{ὡς ἐξ-ἐρητικὸς} ^{ὅταν αἰτῶ} πολιτικὸν, ποὺ τὸς εἶχε προσφέρει σὲ καθένας καὶ σὲ ἴδιον τὸ Παλάτι, ἔγγιζε τὸ ἔριον τοῦ χυδαίου. Ἀλλὰ καὶ οἱ διασέλωσε στὸς ὀρθμοὺς δὲν εἶχαν τὸ προηγούμενόν τους στὴν Ἑλλάδα, ἔφ ἔρη οὐ Κωνσταντίνος! γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἐκοτοντὸδες χιλιάδες. Ἐφ διάρκειαν ἔριος πρωτοφανεῖς. Κάθε μῆρα, ἔπι μῆνας. Κάθε βράδι. Ἀπὸ τὸ σέλωμα τῆς δουλειᾶς ἐστὶ διασέλωσις. Ἀγαθὴ κτήσις. Ἐνας λαὸς προσβλημένος. Ἐργάτες, ὑπάλληλοι, μικροαστοί. Ἐφολατο. Καὶ κατὰ ἄλλο, γιὰ πρῶτη φορὰ ἄνθρωποι, ποὺ ποτὲ δὲν εἶχαν κατεβῆ σὲ συλλήλητηριον, ἀντικκομμουνιστὰς, πολλοὶ ὀξιοί. Ἀσπρομυθῆδες, ἠφιλήσυχοι! πολλοὶ, δημοσιοὶ ὑπάλληλοι, ὄστοι! Ἐνας λαὸς προσβλημένος. Ἐνα ὄστικὸν συντάγμα, ποὺ ποτὲ δὲν εἶχε ἐφαρμοστῆ, ἔριος εἶχε κορυφῆσται. Ἀστικὴ δημοκρατία ἢ μοναρχία; Ἐνα ποτὲ μὴ κατεβαίνει μοναρχίζοντας κάθε βράδι

Έξω από τη Βουλιά, όπου οι (κυβερνήσεις του βασιλιά) προσκοθούν να πάρουν την κλει-
σηρία, έχω και μ' ένα φίλο, έξω από το γραφείο ^(εκείνων) των εφημερίδων, που (πρόδωσαν) -όλοκληροι
λαφάρηδες από ύδαμους γραφεία.

-Που-λη-μ-νοι!

Σ' τέσσερις πλατφόρμες, σ' ένα ζονόρχιζον οι μάχες. Η 'Αθήνα ήταν μια πόλη σε διαρκή (κοσ-
μοπολιτιστική) [redacted] Ο Χάιντ, τ' ο Ρίττον είχα ξαναμικρύνει το κεφάλι.

Το πτοσ ό λαός, άφ' αψη μου, άδν έφρει πολλή λόγια,
σπαίνε, άκοσει, κι όσα το λfc τή άδνει κομπολόγια.

Καί κάποιο βρδύ, έδφνου, νδ, σηκάνει τή κεφάλι
κι άστράφτουνε τή μάτιο του κι άστράφτει ό νούε του πάλι.

Κι όπωσ πρνύν, κι όπωσ βροντύν, μεδύ ό άγγρας ρόδα
κι άπό τή λδση ξεκολλή της 'Ιστορίας ή ρόδα.

Καί τούτο τή πρήφανο, τ' έφωχο ψυχομετρι
μόνη σημαία τή φως κρατέτ, μένο σπαδί τ' άλέτρι.

Κι άπό τούτε τήφους ξεκινύν όλοι οι νεκροί του Άγώνα
καί μπαίνουψ πάλι στη σειρά με σιδερένιο γόνα
.....

Κι ως πάνω τους ή Δεύτερη, κάλλοντας άνατ' αλλει
φουσκάνει ή ύκρητη καρδιά του άνθρώπου άδν καρβέλι.

Η ΔΥ_ΑΗ ΝΑ ΜΑΝ_ΤΡΟ_ΟΒΙ!

ΠΑΡ' ΤΗ ΜΑ_ΝΑ ΕΟΥ ΚΑΙ ΜΠΟΡ, ΔΕ ΕΒ_ΑΒΙ Ο ΔΙ_ΟΕ!

Ε_ΕΟ Η ΓΕ_ΡΜΑ_ΝΙ_ΔΑ!

Ε_ΕΟ Η ΓΚΕ_ΙΤΑ_ΠΙ_ΤΙΣ_ΕΑ!

Από τη φορ τή συνθήματα βγαίνουν εδδρυητα από τή στήμα ^{άπ' άλλν άνθρώπων, άδν βγαί-}
νον άπό τή γραφεία των κομμάτων κι όσα βγαίνουν είναι έννοστα ^{ή έφ' αψη} κόσμος τή άγνωστ,
λφει μόνάο τή δική του. Άδτοσχηδίοι ποιητες, άδτοσχηδίοι ρήτορες, ^{ή έφ' αψη} άνθρώπων τήρα, έννα
στούς άκα. Τή Παλέτι, ού ή άποστέτρετ - άλλος έννα καινοβργιος όρος-, οι 'Αμερικάνοι γε-
λοιοποιούνται κατ' τόν ^{Χιρτίετο} [redacted] τρόπο στίς εφημερίδες, στούς τ' ούχους, στή

[redacted] - πλάκεί, στή προφορικά συνθήματα. ^ή άστυνομία τρέμει, τής προάστρετε φορς άδν
πειράζει τούς διαθλωτες, ύποχωρετ, καί μόνο γύρω άπό τή Παλέτι έχει δημιουργηδτ έννα
άδιεπραστο φάγνα άπό άστυνομία, [redacted] - στρατδ, [redacted] πυροσβεστικα. *Ο κόσμος άφ-
λει νδ πάλι ^{πρόσ} τή Παλέτι, οι ήγέτες τής άριστρετς τόν κρατύνε με χιλια ζόρια. *Ο κόσμος
άφλει νδ πάλι ^{πρόσ} μ' άρι κατ, οι ήγέτες τής άριστρετς ιδρωκοπώντας τόν στρατδ των. ^{ή έφ' αψη} [redacted] ^{ή έφ' αψη} [redacted] με τήν άστυνομία!

(Αηλασή μάχι κατ, κατ ^{ή έφ' αψη} [redacted] με τήν άστυνομία!).
Οι κυβερνήσεις του βασιλιά κφτουν στη Βουλιά ^{ή έφ' αψη} [redacted] μετ' τήν έλλη. Στό πρόσκηνιο

οι αποστάτες ὄλο κι ἀνεβάζουν [redacted] Τόβη χιλιάδες δολάρια [redacted] κι ἔ-
να ὑπουργεῖτο. Οἱ ἐξέες ἔφημερίδες στηλατρεθουν τὸ φινδουμνοζ "Ἐκπρόρευση τοῦ ἑλληνικοῦ
δημόσιου βίου..... Κατορράκωση τῶν ἔργων.....". Οἱ ἐπισημαίνου τρε [redacted] βαρφέε
εὐθύνες τοῦ βασιλιῶ.

Ὁ κόσμος ἀρχίζει νὰ μὴν ἀκούει πῶς τοῦς ἠγάτες του. Προχωρεῖ πῶς πολλὸ ἀπὸ τῆ (ἱαμ-
φωνημένη γραμμή). Ἔνας καινοβργιος νεκροῦ. Σωτήρη [redacted] 25 ἡρονῶν, ποιητῆς, ἐπέλεχος/ τῆς νεολογίας Ἀσμπρό-
κη*. Ἡ (κυβέρνηση) δὲν δίνει τὸ σῶμα [redacted] τοῦ νεκροῦ γιὰ τῆ κηδετα. Προσπαθεῖ νὰ τὸν
δῶφει στὸ κρυφῶ. Ὁ καινοβργιος Κλέων., ὁ (ὑπουργός) "Σωτηρικῶν, ἀνοικεῖται τελικῶ
νὸ ὑποχωρησε. Ἡμαγαζιῶ Ἐνακλεῖθουν. Ἐκατοντάδες χιλιάδες στοὺς ὁδόμεους. Ἐτὸ Πάνθεο
τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας ἄλλος ἕνας διαλεχτός. Ἄλλος ἕνας ἄγιος, ποὺ δὲ προσεβχουναί
στ' ὄμορῶ του οἱ κῆτοικοι τῶν συνοικιῶν, ποὺ δὲ μνημονεῖται στρε συγκεντρώσεις, στὸ συνε-
δρια, στὸ γιοσιεῶ. [redacted] Ἡ κηδετα τοῦ παληκοριῶ ἦταν
δὲν ἀρχαῖος πολεμικὸς χορδός. Ὁ πατράς καὶ τ' ὀδερφια τοῦ νεκροῦ ἀνεβασμένοι στοὺς ὤ-
μους μερικῶν οἰκοδομῶν, ^{με τρε γραφικὸς σημεῖον} δὲσσηκωνοῦν ὀτῆκα στὸ φερετρο. Οἱ φωτογραφίες σὺν τρε ταξιδεθου
στὸ ἔξωτερικῶ, ἔκκληστοι βλεπουν οἱ ἐξνοι πῆν ἀγριδῶ καὶ τῆν περηθῶνεια ἕνός λαοῦ.

Σωτήρη Πετρούλα,
σε πῆρε ὁ Ἀσμπρόκης, σε πῆρε ἡ [redacted] λευτεριά.
Σωτήρη Πετρούλα,
[redacted] ἀθῶνι καὶ λιουτῶρι, βουνὸ καὶ ἔσσετριῶ.

Στὶ χιλιῶν

[redacted] τραγοῦδῶ, [redacted] ἡ γράφῶ ὁ ἑξέης μεσῶ σε μιὰ συνεδρίαση τοῦ [redacted] Κεντρικοῦ Συμβου-
λοῦ τῶν Ἀσμπρόκηδων. Κάποιος ἄλλος μίλογε, ἔκτενος φεαίρεθηκε ἔρχισε νὰ σιγοτραγουδῶει
καὶ νὰ σημειῖται νότες πῶν σ' ἔνα χορτῶ. Ἐφ λίγες μερες ἂ οἱ διαδηλωτῶ τὸ τραγοῦδοῦ-
σαν, [redacted] ἀπαγορευμένος στήν Ἑλλάδα, [redacted] κινῆθοροῦσε στὸ Ἡερίσι καὶ ἀργότε-
ρα σ' ὄλο τὸν κόσμο. Τὸ ἡΓελαστὸ Παίδῆ ἦταν τὸ δευτερο. τραγοῦδῶ ὄλων αὐτῶν τῶν μηνῶν, ποὺ
ἀκολοῦθησαν. Τὸ γελαστὸ παιδῆ ἦταν πρῶτα ὁ Ἀσμπρόκης, γῶρα ἦταν ὁ Πετρούλας.

Οἱ ποιητῶ καὶ πῶλι παρῶθησαν τρε ποιητικῶ συλλογῶ τους, βγῆκαν στοὺς ὁδόμεους νὰ λῆνε
τοῦς στίχους τους κι οἱ ἔφημερίδες σὲ τῶ ἔθεη τοῦ χαλλιτεχνικοῦ κουτσομπολιοῦ νὰ φιλοετ-
νοῦν ποιήματα.

Γνωρίζουμε τρε στοχασίες γιὰ νὰ γίνετε.
Γνωρίζουμε ἀπὸ ποιόε αἰῶνες μακρινούς ἤρετε, μερῶ ἀπὸ ποιὸ
διαδοχικῶ μαρτῶρια πέρασε. Ἐῖσαι τὸ "Ἐθνος. Ἡ Ἑλλάδα εἷσαι.
.....
Σὸ εἷσαι ἡ Ἑλλάδα, ποὺ δολοφονοῦν
κάθε χρόνο, κάθε ἔθνοιξη, κάθε Πάσχα.
.....

* Ὁ Σ. Πέτραγας ^{ἡ κεντρικῶν τῶν ὄλων} μετῶ ἡσῶ ἑαρά διαφυκῶν, ἦταν ἑμῆνο τὸν Κεντῶ ἔσῶ ἡσῶ ἡσῶ ἡσῶ
κῶ τῶ Ν. Λ. ὡ.

Σε εἶσαι ἢ Ἐλλᾶδα ποδ δημοκρατοῦν
τὸ αἶμα της καὶ τὸ μῆλλον της.

Ποῦ μὲ τὸ μπουκαμῖνα τους στόματα, ἄσβετος
κι ἄνασταχυντοὶ συλητῆς, τῆς βρωμίζου
τὸ ὄνομα, τὸ λευκὸ ὡς ὄνομα, Ἐσὺ εἶσαι!

.....
... Ἐὶς τὸ σκοτώνουν ἀπὸ βροφὸς ἐκδημ,
βάζοντας χολῆρους νὰ δηλᾶζου τὸ βυζὶ τῆς ποτρίδας.*

Ἦσσα στὸ παζαρέματα καὶ τῆς διαδηλώσεως, μῆσα στὴς κουρελιασμένες σελίδες τοῦ ἑλληνι-
κοῦ συντάγματος, ποῦ [redacted] τῆς εἶχε πᾶρει ὁ ἄγγελος, μῆσα στοὺς κομποῦς
τὸ δοκρυγῶνα καὶ τῆς φλόγης ἀπὸ τὸ κομῖνα αὐτοκίνητου ἤρθε κελύνη ἢ ἑσπινική ἀποκλυ-
ψη-ἢ μόνιφθοῦ ἔλκει. Ἐνα ἔγγραφο [redacted] ὄλο κι ὄλο, ποῦ, ὕγνωστο, πᾶς, ἔφτασε στὴ γρα-
φειτὰ μὴς ἀπογευματινῆς ἐφημερίδας (Πρωτῆτος Στρατιωτικοῦ Ἀκολοῦθου Η. Π. Α.) - Ἀμερι-
κανικὴ Πρεσβεῖα - Ἀθῆναι. - Ἐλλᾶς - Μ. 127-65, 18 Ἰουνίου 1965. Θῆμα: Ἐπιχειρήση ΒΕΛΟΕ 1
Πρόδο: Βοηθὸν Ἀρχηγὸν Γενικοῦ [redacted] Ἐπιτελεῖου, Τμήμα Κατασκοπεῖας τοῦ Στρατοῦ.
Οὐδισιγκτων 25, D. C. 20315 [redacted] 1) Κατόπιν κοινῆς ἀναλύσεως καὶ συσκέψεως μὲ.....
καὶ μὲ τοὺς συναδέλφους μας τῆς Ο. Ι. Α. κατελήξαμε στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ δίκη Κομμουνι-
στῶν στὴ Ἀμερῆ, ἡ ὁποία μὲλις ἐτερομολοῖ δὲν πρόκειται νὰ ἐπιτηδεῖται σοβαρῶς τῆ δρο-
στηριότητά μας στὴν Ἐλλᾶδα. Ὅπως δὲν πρόκειται νὰ [redacted] - ἔχει [redacted]
δυσμενῆ ἐπέδραση στὴν ἐπιχειρήση ΒΕΛΟΕ 1, τὴν ὁποία ἐνεκρίνατε ἢ νὰ παραβλεῖται τὴν ἀφ-
σιν τῶν φίλων μας στὸ Στρατὸ ἢ στὸ Ἰατρικὸ... Ἐπ' αὐτοῦ εἶχαμε κατηγορηματικὴ διαβεβαίω-
ση ἀπὸ τὸν ὑπουργὸ [redacted] Ἀμύνης κ. Γερουραλῆ..... 2) Ἐτικῶς μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ πε-
ροσμένου Νοεμβρίου στὸν Γ(οργοπέταμο) μπορεῖ νὰ σῆς διαβεβαιώσω ὅτι καμιά διαρροή πλη-
ροφοριῶν δὲν μποροῦσε νὰ γίνει στὴν Ἐλλᾶδα. Ὅσοι ἀνεμίσχθησαν ἔλαβον καὶ ἐνηγήσαν
καὶ ἔδρασαν κἄτω ἀπὸ τὸν ἀστυρὸ ἔλεγχον ἀξιωματικῶν τῆς Ο. Ι. Α. Ἄν εἶχαν καμιά ἐπαφή
μὲ τὸν τακτικὸ πληθυσμὸ ἢ μὲ τοὺς συγγενεῖς τους καὶ μεταφέρθησαν ἀμέσως σὲ μὴ βδο-
στὴ Γερμανία. Ἐκτός ἀπὸ τὸν Πρεσβεῦτῆ, οἱ κ. κ. Ἄνδρουτς, Μαρτσουτῆ καὶ ἴσως Πέρκερ γυ-
ρίζουσαν τῆς λεπτομερεῖς τῆς ἐπιχειρήσεως. 3) Ἐἴμαι ἐντελῶς βέβαιος ὅτι ὁ κ. Παπανδρέου
δὲν γνωρίζει πῶς ἔχει ἢ κατέστραση καὶ εἶμαι κατηγορηματικὸς ὅτι οἱ ἑλληνικὲς ἀρχαὶ
δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ προσκομίσουν οὐσιώδη στοιχεία ἐναπέλιον τῶν ΗΠΑ..... 4) Τὸ
συμπέρασματὸς μας σχετικῶς μὲ τὴν ἀνέκριση καὶ τὴν ἐκκαθάριση στὸν ἑλληνικὸ στρατὸ
δὲ σῆς διαβεβασιῶν ἀμέσως μὲλις λάβουμε τῆς ἐκθέσεως ἀπὸ τὴν JUSMAG Ἐπογορή Ο. Κ.
ΜΑΡΣΑΛΛ, Ἐντονηματῆρχης G5, Στρατιωτικὸς ἀκλουθὸς Η. Π. Α. [redacted]]).

Ἐνδῆμιον μῆνον μετὰ τὴν "πρωτῆτησ" τοῦ Παπανδρέου δὲν εἶχε κατορθωθῆ ἢ νομι-
μοποίηση καμῖς κυβερνήσεως. Ἐγίνε, λοιπόν, Ἐμβολῖο τοῦ Ἐτῆματος, μῆπως κι ὄλοι μαζὶ
λάβουσαν τὸ πρόβλημα. Τὸ πρακτικὸ τῶν συζητήσεων ἐδόθησαν στὴς ἐφημερίδες. Ἄνδῆμα σὲ

* Ἀπὸ τὸ κείμενον τοῦ Νικητῆρου Βρεττικῶν ἄδελφος γιὰ τὴν ποτρίδα.
** Ἐμβολῖο Βασιλεῖ, πρωθυπουργοῦ, τῶν ἐπιχρῆτων τῶς πρωθυπουργῶν καὶ τῶν ἀρχηγῶν κομμάτων.

Κατάληξη τῆς ἀποστολῆς

Έλλο ύπρχε κι αυτό τό [redacted] άπόδραση.

ΒΑΣΙΛΙΑΣ:Μου εΐχατε ^{άποσχεδές} [redacted] ρητόδες, πώς θα διαλυσετε τους Λαμπρόκηδες. Διαιτεί δέν τό έπρά-
Ξατε;

ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ:Τό θέμα ήτο δικαστικόν και δέν ήδυνήθη νά τό ρυθμίσει διότι παρητήθη.

Νά, λοιπόν, ποδ εΐχε τό καλό της ή [redacted] άπόδραση των Παπανδρεου. Δέν...
διαλυθήκαν οι Λαμπρόκηδες. Τελικά στις 24 Σεπτεμβριου ένα ² από τό σύλλικό κατασκευά-
σμετα κατόρθωσε και πήρε πλειοψηφία δυδ ψήφων. Η καινοβργια κυβέρνηση άνάμεσα στό
πρώτο-πρώτα καθήκοντά, και άνάλαβε ήταν και ή διαλυση της νεολαίας της Αριστερής,
πόση ευατα, ¹ και κάθε [redacted] μισο. Οί πα-
ρακρατικοί, [redacted] εΐχαν δώσει κιόλας ² καλό παρόδρι-
γμα:Στις 6 Σεπτεμβριου τό χαρμόσα, μιá φοβερή έκρηξη έλασκήσε στό πόδι τους κατοί-
κους του χωριου Μυλοχωρι, στό νομό Κιλκίς. (Πόλεμος!). Αρχισον νά τρέχουν στους δρό-
μους. [redacted] ¹ λήσχη των (Λαμπρόκηδων) [redacted] εΐχε άνατιναχτεί με (Δ.Ν.Τ.) έκρηκτικη
ύλη, άμερικανικής προέλευσης, ποδ χρησιμοποιείτ ό στορτός. Φυσικά ή κυβέρνηση του βα-
σιλιά δέν μπορούσε κι ύστε εΐχεα τόν καιρό νά άνατινάξει τίς [redacted] έκταγουάδες λήσχη
των Λαμπρόκηδων. Μπορούσε όμως νά μη βρσκει [redacted] ποτε τοβ άρσάτες. Ήτοι κι Ύ-
κανε. [redacted] Έκτος από τίς συλληφεις, τόν Έγρω Ευλοδαριμ, τίς όκιες των
μελών της άργάνωσης τό σύστημα των άνατινάξεων συνεχίστηκε, στήν άρχή δοκιμαστικά
και μετά ² τακτικά [redacted] ³ έκείνης [redacted] ποτε
με τό άεροπλάνο, ποτε με τό αυτοκίνητότου, νά έμφυάσει [redacted] ¹ (του) ² νεοκίτου
νά ζωντανίσουν [redacted] τη λήσχη, νά συνεχίσουν τη άραση, όσητά τους.

Τόν Οκτώβρη πήγε ένα βασικό ταξίδι στό Ηάρτσι. Συνάκησε τόν Σάρτρ κι εΐχε
μαζί του μιá μεγάλη [redacted] συνομιλία. Τυρίζοντας στήν Ελλάδα έφερε [redacted]
[redacted] τό προσωπικό [redacted] μήνυμα του Γάλλου φιλόσοφου στους (Λαμπρόκηδες).
-Ή... Ύστερα από 30 χρόνια άδειόκοπη πάλει κατά του φασισμού και της δικτατορίας),
[redacted], του 'ρε [redacted] ό Σάρτρ,
ή ό ελληνικός λαός κατόλαβε -και τόν άύγουστο του 1965 μΐς έκανε νά τό καταλάβουμε
καθαρά και μετ' ότι δέν πρόβχεται πιε, πουθενά στή άθήνα, γιά άπλεις έθνικες άναμετρή-
σεις, ποδ άντιπρόσθεται τό δημοκρατικό κίνημα με τίς τοπικές άλιγαρχίες και ότι
άκόμα σΐττε οι άλιγαρχίες θα σπαώνονταν ψήφορα, άν δέν στηρίζονταν από τόν έμπερι-
αλισμό των ΗΠΑ. Παρ' τήν ύπαρξη μιΐς έπιφανειακής έθνικης κυριαρχίας ποδ άνέχεται
και διευκολύνει κάθε άμερικανική έπέμβαση, όριζατε στους Έυρωπαίους ότι στήν ήπει-
ρό μετ', όπως και στή Απτινική Αμερικη, ή άποκατάσταση μιΐς συνταγματικής δημοκρατί-
ας συνάεεται με τήν έπανοκατάκτηση της έθνικης κυριαρχίας. Έναντιόν του έχθρου
με τό έκαστό πρόσωπο, του όποίου ή πείση γίνεται παντοϋ αίσθητή, τό γεγονός της Έλ-
λάδας δείχνουν γιά μιá άκόμα φορ' ότι ό άγώνας πρέπει νά διεξάγεται ταυτόχρονα
έξω στο έθνικό έθνος, όσο και σ' παγκόσμιο κλίμακα. Ύπογραμμίζοντας τήν άλληλεγ-

γότη τουε προς τό Βιεννάμ, τήν Κύπρο, τόν "Αγ. Δομνίκιο, οί διασηλωτες από τήν πλευρά τουε, Ξεργών πιδ κοντέ τή στιγμα [redacted] κατά τήν όποια δε συζητηθετ μετ διεθνής άντι-
 σταση κατ τών δικτατόρων ποτ' επιβόλλει ή Ίδια ζήνη δύναμη..... "Εχουμε κοινά προβλη-
 ματα, Ήμερο περσότερο άκομα από χτες. Ψυσικά, όδν έκφραζονται πάντα με τόν Ίδιο τρό-
 πο. Ή δικτατορία, που Ίναντεον της άγωνιζόμασσε, όχι μόνο όδν επιβόλλεται από τες ΗΠΑ,
 άλλα άπεναντίας Ιεσχυρίζεται ότι δε μετ ελευθερώσει από τήν περιπτωξη τουε. Με ούτη
 εΊναι μόνο ή βοτρίνα: Οί επενδύσεις τών "Αμερικανών, τοε επιτρέπου να ελφγχου τήν
 οίκονομία με κατ να ύποφέρουμε, όπως ή χώρα σας, από τόν Ιεραμερικανισμό της κουλτορας
 κατ από τό χόσιμο του χαρακτήρα της. Γι ούτε τό λόγο ό άγώνας σας εΊναι κατ δικός μας:
 Γις σας όπως κατ μετ μετ [redacted] ούτοι οί σκοποι εΊναι άχάριστα ένωμφοι: Δημοκρατία, έ-
 θνική [redacted] ούτοεφλεια, ούτεχθουη κουλτορα...".

Τς εΊνε μερες κάποιος δημοσιογράφος [redacted] πήρε μετ συνέντευξη από τό Ίκκη [redacted]
 [redacted] - κπέρσε να τόν βρετ-που άλλου-σε πολιτικό του γραφετο, σε κεντρικά
 γραφετο τών ΗΑμπρδικηων Η "Αθήνας. [redacted]

- (Ήως εΊδες από... μουσική έποχη, τς πρόσφοτες λαϊκές έκδηλώσεις);
- (Κου κόνεις μετ έρώτηση, που ούτε τόν καιρ φλογίζει κυριολεκτικό τς μουσικές μου
 άναζητήσεις: Ήως ν' αποδώω μουσικά όλο ούτε τό λαϊκό κυρετό τών τελευταίων μηνών; Τό
 έπόμενο μεγάλο έργο μου δε βγεί μετ από τοε πρόσφοτους άγώνες τουε λαού μετ. Αύτοε
 τοε άγώνες, που άπόσπασον τόν παγκόσμιο θουμοσμό).
- (Ήποιό στοιχετο δε κυριοχρετ' σ' ενα τέτοιο έργο);
- (Ήπολυπρόσωπη χορωδία. Με μπορούσε να κόνεις μετ χορωδία με χιλιάδες φωνές! Ήως άλλως
 δε μπορούσε ν' αποδώσει τη λαϊκή φωνή, που κυριόθρησε τόν τελετατο καιρ στοε δρό-
 μου της "Αθήνας κατ σ' όλη τη [redacted] χώρα;.... Ήμερο ό άγώνας τουε λαού μετ εΊναι γιγάν-
 τιος. Γιγάντια πρπει να εΊναι κατ ή μουσική που δε θελήσει να τόν έκφρασει. "Αλλιώς...)

Κι όμως τό έπόμενο έργο του [redacted] ήταν μονόφωνο! Ή (Ρωμιοσύνη), από ενα άπόσπασμα
 της συλλογής Η "Αγρόπια) του Γιάννη Ρίτσου. [redacted] μετ μονόφωνη σύνθεση-ένια
 τραγούδια, μουσική σε έντελω ελεόθερο στίχο-, [redacted] κατ πάλι [redacted] τό Γρηγόρη
 Ηπιδικιώτη. "Ενα έργο που τραγουδήθηκε σε συνουλές σε άνοιχτά σεόδια από δεκάδες χι-
 λιάδες κόμου. Αέθηκε με μετ ολόκληρη έκπεχ. [redacted] τελευταία [redacted] προσπάθεια γυ
 [redacted] ν' άνακόψει τήν πορεία προς τη δικτατορία κατ να επιβόλλει μετ [redacted] πορεία.
 "Ας δοΐμε τι μεσολάθησε μεχρι τη μερο, που γράφηκε ή (Ρωμιοσύνη). "Ο βασιλικός, άγανα-
 κτισμένος μετ τό λαό σκεφτόταν σετ σοβαρά να άρχίσει να βγάζει λόγους [redacted] - περι-

οδύοντας τη χώρα για (να εξηγήσει τις απόψεις του) και (να απολογηθεί εις τας ένου-
 τρον του σερφεμένου επιθετικ). Το αποκάλυψαν στις αρχές Οκτωβρίου ^{αλλά μετά από τιν} ~~...~~
 Νέος Ύδατος). Ο κόσμος περιμένει, λοιπόν, για να ~~...~~ διασκεδάσει. ~~...~~

^{Κωμική, Διηγήσι και τ}
 οφύλη κλειυρό του πρῶματος. ~~...~~ Ο λαός έρχισε να δυσ-
 νοασετα με τα κόμματα, κυρίως η νεολοα από την ήγασα της άριστρεας. Οι μήνες περνο-
 σαν, η φυσιολογική κούρση είχε ραει, τα κόμματα είχαν περάσει στην ύμνα. Ο κόσμος
 πιδ σαρδ, από ένστικτο κυρίως, αλλά και από την πολύχρονη πείρα, ζητούσε, μόνος του, μιά
 πιδ επιθετική γραμμή, μιά αποφασιστική άνομειτρηση. Ήδη ^{κυρίως σαρδ} ~~...~~ έρχισαν
 να φεύγουν από τη νεολοα Αμπερδη, στις πρώτες τους, άρματικές, άποτυχημένες προσπά-
 θειες για σήματα πιδ έπνοασοατικῶ. Η επιδραση των ^{κινετικου ασόνων} ~~...~~ έρχισαν να γίνεται
 αίσθητη, έστω και ~~...~~ μειοφρηια, στις ~~...~~ διάφορες σχολές. ~~...~~ όμως νωρίς για τέττα

ιδεολογικά φροτα α' ένα ^{αφαιρέσει θολή} ~~...~~ κίνημα όπως τῶ έλληνικό και κάπως άρνη-στικῶ-
~~...~~ μιά και ~~...~~ ήσαν μιά έποχή ~~...~~ για να βγαίη κάτι ~~...~~

Οι (Αμπερδηδες) δεχόντουσαν μιά ολοένα και πιδ λυσοσμένη
 επιδραση και ~~...~~ πραγματικά κάθε άποχώρηση έμοιαζε ~~...~~ ένα
 άδυνάτωμα στις γραμμές του άριστρου κινήματος. Οι (έθνωσται) έρχισαν ν' άνοτινέζουν
 με χειρομπομπέδες(1) τις λέξεις της άργόνας, κόνοντας άρχη, τῶ άειμβριο από τη λει-
 σχη των Σερρών.

Την πρωτοχρονια του 1966 ο βασιλιάς σῶ ~~...~~ κωδικομένο του διάγγελμα προς
 τῶ λαό του περιέτρε φράσεις άδυνθισοα: (... Ο κομμουνισμός άποελετῶ μέσμα γεν-
 νηθέν έξω της Ελλάδος έμπαρδμένο και κινούμενον έξωθεν. Ήθική του ~~...~~ είναι
 τῶ φεθός και η προδοα. Νολύγει και καθιστῶ άδύποκτον έχάρδν της ~~...~~ Ελλάδος
 πάντα έρχόμενον εις επαση με αυτόν, έστομον η όμάδο, πάντα καλόν Έλληνα, μη διαβλεπου-
 τα τῶν κίνδυνον...)). Ηρος σαρδισμός, νῆς διοδηλάστικ, νῆς έδυνση. Πρώτο (μίσμα), ποδ ά-
 πομονώθηκ ο Θεοδωρδκης, τῶ ραδιόφωνο διεκοφε και πάλι, άπ' όλα τῶ προγράμματα, όλη άνε-
 εαίρητα τ' η μουσική του. Ούτε τῶ Ξορμπῆ...
 ...Στις 6 Αου Γενάρη, γιορτή των ^{Θεοφάνειων,} ~~...~~ είναι έθιμο στην Ελλάδα να ρε-
 χνουν τῶ στωρδ των εκκλησιών σῶ λιμνία, σῶ λιμνες, σῶ ποτάμια. ~~...~~ Οι πιδ
 θαρρολοι ^(καταίνε το νερό για) ~~...~~ τῶν βρουν. Σῶ λιμνι του Πειραιῶ η ~~...~~ τελετή γίνεται
 κάθε χρόνο με συμμετῶ του βασιλιά και της κυβερνησης. Έτος, ο (Απανδρῶς) ~~...~~ εη-
 λωσῶ ότι οδ παρστω ^{των} ~~...~~ τελετή. Ο βασιλιάς άναγκάστηκε να πει με τοδ έπσημον
 ... λίγο πιδ κετ, σῶ Τουρκολίμανο. Στῶ ^{κιά} ~~...~~ τελετή δεκάδες χιλιάδες κόσμου. Στῶν ~~...~~
^{έλλη} ~~...~~ μερικοί ύπουργοί και 2000 έτομο. Τῶ κεντρικό λιμνι, γύρω στις 11, έφτασῶ κι ο Νε-
 ης με τῶν άντιπροσωπῶ της Βαδ. Οσον ο μητροπολίτης έρχισῶ να φέινει τῶν κωδικομῶ-
 νη άδηση για τῶν μοκρομειρηση της βασιλικῆς οικογένειας ένα μυριόστομο ~~...~~ ρυ-
 μικό σύνθημα σῶπασῶ και τῶ φωνῶ του και τῶν μῦντα ποδ παιδνίετῶ και τῶ σαρδης τῶν

καρδινῶν,
 - κῆπο το διαχρητα!

Σε λίγο ⁴ ένα τερστίο, αδόδρητο συλλαλητήριο είχε δημιουργηθεί. [redacted]

[redacted] Μηροστά-μηροστά δ Μίκμς.

-Δημοκρατία! ΙΙ4! Έκλογες!

"Ένας ύπαστυνόμος ⁵ σφύλιζε: (Ακούε έκεί να μην πάει κανένας στέν βασιλιά και να ρθούν όλοι στο Παπούρηου και την ΕΔΑ!)

"Άρχισ ⁶ η [redacted] επέδραση της αστυνομίας. [redacted] Έπεσαν με λύσσα σ' όποιον έπρεπε στο πρόσωπό τους. [redacted]

[redacted] Ριχτήκαν πάνω σ' όλη Μίκμ. Τόν τραμάτιών.

"Ένας αρχιφύλακας ούρλιαζε με τή σειρά του: (Θεοδώρητα, Βολγάρε!)

"Ο Βολγάρος γύρισε στέ σπύτι τρέμοντας από ⁷ όργη ⁸ και συγκίνηση. (Έφτασε η ώρα της Ρωμιοσύνης!) Ίκφθηκε. [redacted] Οί σέχοι τόν περιμεύουν. Κίνη τη μερα δέφθρηκε από τή σπύτι. ούτε έφαγε. [redacted] "Άρχισ και τέλειωσε τή σύνθεση της (Ρωμιοσύνης).

Αύτς τή δέντρα δέ βολεθονται με λιγώστε ούρανό.
Αύτς οί κτερες δέ βολεθονται κτώ άπ' τή [redacted] Έξνο βήματα.
Αύτς τή πρόσωπα δέ βολεθονται παρδ μένο στόν ήλιο.
Αύτς οί καρδιες δέ βολεθονται παρδ μένο στό δέκιο.
"Έτούτο τή τοπίο είναι σκληρό σόν τή σιωπή.
Έφίγγε στόν κέρσο του τή πυρωμένο του λιθάριο.
Έφίγγε στό φως τής όρφονής ήλιος του και τ' όμπλίο του.
Αν ύπάρχει νερό, Μουδα φως. "Ο όρμος χάνεται στό φως
κι ό τσκιος της μέντρας είναι σέδερο.

"Όλοι δισήνε χρόνια τώρο. "Όλοι πεινάνε."

Τή μέτσο τους είναι κόκκινα άπ' τήν όργήνια.

Μέ βροδιά χαρική σσηνωμένη άνέμεσα στέα φρόβια τους,
σόν ένα κυπαρίσσι, άνέμεσα σέ δυδ βουνα τή λιόγγρα.

Τή χέρι τους είναι κολλημένο στό ντουφεκι.

Τή ντουφεκι είναι συνέχρια τού χεριού τους.

Τή χέρι τους είναι συνέχρια της ψυχής τους

κι έχουν στό χέλι τους έπάνω τή θυμδ

κι έχουνε τόν καημό βροδιά-βροδιά στέ μέτσο τους,

σόν ένα δσέφι σέ μέ γούβα όλάτι.

Σε μεσοδύ τῆς συνεργείας τῆς Ροδιοφωνίας ἔσβησαν ἀπὸ τῆς ἐκπομπῆς ποὺ εἶχαν κι-
 λιας μαγνητοφωνηθεῖ ὅλα τὰ τραγούδια τοῦ [redacted] ἡ Ἀρχιστὴ ἢ φαρμαγοῦ τοῦ βασιλικοῦ
 διαγγελλματος, δηλαδὴ ὁ Μίκης. Ἦν εἶχαν καὶ τὴν ἑλπίστη ἱστορικὴ μνήμη δὲ ἔβλε-
 πον ὅτι καὶ κάποιοι ἄλλοι μὲ διδάρξαν [redacted] σὲν στόχο τους, ὅπως ἡ δὲωξή μου ἀπὸ τοὺς
 ἔργου γούρι. Ἦν λέγεις μέρες [redacted] τὸ κοινὸ ἀλλὰ καὶ ἡ κυβέρνησις πὶς
 ἔκκλησῃ [redacted] διδάρξαν ἀπὸ τῆς ἐφημερίδος πῶς οἱ τρεῖς πὶς δημοφιλεῖς συνδέτες ὁ
 Μ. Θεοδωροῦ, ὁ Κένος Χατζιδάκης καὶ ὁ Στῆθος Σαρχῆκος κήρυσσαν ἀπεργία ἀπερφόρι-
 στῆς διδάρξιας, ἀπαγόρευαν σὲν ροδιόφωνο νὰ παίζεῖ μουσικὴ τους, καθὼς ἐπίσης καὶ
 σ' ὅλα τὰ κέντρα ^{διαβιβάζονται}, σὲν τραγουδιὰς κλπ. Κι αὐτὸ μέχρι νὰ κατορθοῦτ
 ἢ προληπτικὴ λογοκρισία σὲν τραγουδιῶν σὲν στίχους καὶ... μουσικῆ-ποὺ ὑπῆρχε ἀπὸ τὴν
 κατοχή, ἢ ὅπως ἔλεγαν οἱ ἴδιοι [redacted] σὲν στιγμῇ, ποὺ ὅποιοιδήποτε κυβέρνησις
 ν' ἀπαλλοτριεῖ τὸν τόπο ἀπὸ ἕνα ἀσπρὸ, ἢ λείπει κι ἀνελεῖσθαι [redacted] μέτροι. [redacted]

[redacted] ἦν ἄλλη κιόλας μέρες δεκάδες συνδέτες, καλλιτέχνες τοῦ τραγου-
 διοῦ, ἐκτελεστοῦς δηλαδὴ τὴν ἀλληλεγγύη τους στοὺς τρεῖς συνδέτες. [redacted]

[redacted] Ἦν εἰς τὴν τῶρα τὰ κέντρα, ἐφόδ τραγουδοῦσας ὁ κῆμος, καὶ κυρί-
 ως τὴν εἰσπράτε τὸ κῆτος-τῶσ ἀπὸ τῆ φορολογίᾳ ὅσο κι ἀπὸ τὸ [redacted] συνδύλλαγμα
 ποὺ ἔμπαινε μὲ τὴν πώληση δίσκων τῶν [redacted] οὐδὲ μεγάλων συνδέτων σὲν ἔξωτερικῶν.
 Ἦν κυβέρνησις προσπάθησεν νὰ δικαιολογήσῃ μὲ ἡλίθιους ἰσχυρισμοὺς πῶς ὑπάρχει τῆς
 λογοκρισίας, τὸ ὅμοιο συζητιέταν [redacted] σὲν σπῆσια, σὲν συγκεντρώσεις τῆς νεολογίας, σὲν
 Βουλῆ. [redacted] Ἦν εἰς τὸ Φλεβέρη, ὁ Μίκης [redacted] πῆρασε σὲν δευτέρω σὲν δόμο τῆς ἀνε-
 πῆρασε του. Ἦν Ἀρχιστὴ μὲ [redacted] σὲν συνουλιῶν μὲ τῆ Ἡρωισμοῦν) καὶ τὸ Ἡρωισμοῦ
 ζῆν", μὲ σὲν ἀπὸ τῶσσερα [redacted] τραγουδιῶν, μὲ ὅμοιο τὴν τραγουδιῶν τῶν Ἐ-
 βραῖων σὲν χιταγρικῆ στρατόπεδῳ συγκέντρωσης. ὁ τραγουδιῶν, οἱ ἀνεργεῖς, Μίκης Τραχοῦδον-
 οἱ Ἡρωισμοῦ τῶν συνουλιῶν γέμιζον, μέχρι ἔξω τοὺς ὁδομοῦ, [redacted]
 ὅταν ἔλθῃ Ἡρωιστῆ.

[redacted] Ἦν ἐνοχλήσαμε τὸ κῆμα, [redacted] τὴν συγκίνηση τοῦ (Ἡρωισ-
 τῆριου). Ἦν ὅμοιο, ποὺ τῶρα ἦταν κῆμα [redacted] καθολικῶ. Ἦν ποιῆση τοῦ Ρῆτου μὲλαγε γιὰ τὴν
 Τραχοῦδον) τῆς φυλλῆς μῆσα στοὺς αἰῶνες, [redacted] τῶν τελευτάτω ἐμφύλιω πόλεμο. Ἦν ὅμοιο
 Ἦν ἔργου γιὰ [redacted] τὴν ἑλπίστη, σὲν ἔργο καὶ σὲν χῆμα. [redacted] Ἦν αὐτὸ οἱ (Ἡρωισμοῦ)
 -χωρὶς δίσκου, χωρὶς ροδιόφωνο, [redacted] ὅμοιο μὲ τὸ σῆμα-τὸ ἀσπρὶσμον μῆσα σὲν λέγεις μ-
 ρε σ' ὅλη [redacted] τῆ χῆμα.

Ὅταν ἀφῆγγον τὸ χῆμα,
 ὁ ἥλιος εἶναι βῆβαιος γιὰ τὸν κῆμο.
 Ὅταν χαμογελάει,
 εἶναι μικρὸ χελιδνὸν φεγγεῖ μῆσα π' ἔργου γένετα τους.

Όταν σκοτώνονται,
 ή ζωή τραβάει την άνηθρα με σημαίες και με τομπούρα.
 Τόσο χρόνια όλοι πεινών, όλοι διψών, όλοι σκοτώνονται.
 Πολιορκημένοι από στερριά και θάλασσα.
 Έφαγε ή κόψη τήν χωράφια τους.
 ή άρμύρα έκαψε τή σπία τους.
 Από τήσ τρυφής του πανωφοριού τους μπαινοβγαίνει ό άθνατος.
 Τό φως σάθησε. Τό βδελίο σάθησαν.
 Τώρα γεμίζουν τή καθύνια τους μόνο με την καρδιά τους.

Ό Γιάννης Ρίτσος, έρωτηθηκε άρα κι ό 'Οδυσσεύς 'Ελύτης, [redacted]
 [redacted] είσάδθηκε ^{τη πρώτη φορά} στην ανάγκη να εκφράσει τη συγκίνηση του... 'Ακούγον-
 τος, λοιπόν τη (Ρωμιούση) του Θεοδώρη, ένιωσα πώς ή έξοσια αυτή, στην αίσησή μου,
 μουσική του, έτι μόνο ανακάλυψε σέ βθος, υπογράμμισε, άναδεικνυε την όποια σημασία
 αυτός του ποιήματος, μάθηγαίτε πιο πέρα απ'τό ποίημα, άγκαλιζοντας όλη την 'Ελλά-
 δα... Γι αυτό είσάδνωμαι την άνάγκη να έναπαύ αυτό που άδεδραχτα άνέβηκε σέ
 χείλη μου σέ πρώτο άκουσμα αυτής της σύνθεσης: 'Η (Ρωμιούση) του Θεοδώρη είναι
 ένα έργο, ένα μεγάλο έργο, με έντελως είδιχίτερη σημασία γιό τό μουσικό μας βίο και
 γιό ολόκληρο τό νεοελληνικό μας πολιτισμό. [redacted]

Στό μεταξύ ή πολιτική ζωή είχε [redacted] άρα και [redacted] άρα
 μπορούσε να πεί, ^{τίποτα} ούτε μπροστά, ούτε πίσω. [redacted]

Άρα σέ Μάρτη έγιναν πολλές συλλήψεις άξιωματικών, γιό άνάμιξη στην ύπόθεση
 ΔΕΠΙΔΑ. Όι λέγανε των θλαμπράκηδων ήταν μόνιμος στόχος έκρήξεων, καταστροφών, διαπα-
 ρήξεων. Η ΕΑΔ προχωρώντας περισσότερο στή υποχωρητική τακτική της πρόβλεψε τó (πε-
 ροχημα) πέντε σημεία, σέ όποια, ούτε λίγο ούτε πολύ, άμνηστειε τó βασιλιά, ή ήγκλη-
 μοτα της δεξιάς, τή πάντα, με άντέλλαγμα [redacted] όμοιες έκλογές και ... με άήλωση όλων
 των κομμάτων, άτι κατεδικάζουν τή δικτατορία.

Ό Κίρκης [redacted] Έγραψε καινούργιες σειρές τρα-
 γουδιών, σέ στίχους όλο νέων [redacted] ποιητών και συνήχισε τήσ θρηξίμβευτικές συνου-
 λίες. Έν τώ μεταξύ, σέ συνεργασία με [redacted] δήμαρχο και τó δημοτικό
 συμβούλιο του Ήριου έβαλε μπροστά ένα άλλο, τó ημεγαλύτερο μέχρι τώρα, σχέδιο

Χερσόβας,

Εκπολιτιστικής δράσης. Τη δημιουργία Μεγάλης Συμφωνικής Ορχήστρας, Παικού, Ήδρου, Τυσοβιού, Αθηναϊκής Νουσιτικής, [Εκπολιτιστικών σεμιναρίων κλπ. Μέσα στην Ξνοίξη η' αρχή στρα- του, μετά τον θάνατο του "Σορμπ" Έκανε την πρώτη της περιοδεία σε πολλές πόλεις της Δυτ. Γερμανίας, [] και στο Άουζντο. Ο Έλιος διεθέσθη πολλές όπες αυτές τις συνου- λίες. Έκανε καλό ταξίδιο στην Ολλανδία για ήχογραφήσεις δίσκων. Ήταν Ελλάδα η άπεργία είχε άποτόγει, γιατί οι Έλλοι δυό τον ήσαν γρήγορα μονάχο του.

Έτις 22 Μαΐου έγινε η Δ' Παραθένια Πορεία, κάτω άπό άφάνταστες άστυνομικές προκλήσεις και πιέσεις, άλλά με τό γνωστό ένθουσιασμό και συμμετοχή και πάλι έκαιοντάδων χιλιάδων. Τούτη τη φορά η συνθηματολογία ήταν άρκετά πιο "πολιτικοποιημένη". Τήν Έλλη μέρα ό Έλίος έανόφυγε για τη Γερμανία, όπου έανασώνοντήθηκε με τόφ συγκρότημά του και διεθέσθη μερικώς συνουλίες.

Τόν Ιούνιο ταξίδεψε στη Μόσχα, προσκλημένος άπό την έπιτροπή του μουσικού διαγωνι- σμού "Σορικόφσκι". Έτις 22 αύτου του μήνα γύρισε κι έρχισε έντατικές πρόβες για μία μεγάλη περιοδεία 24 συνουλιών σε όλη την Ελλάδα, σε άνοιχτούς χώρους.

Τις τρεις πρώτες συνουλίες - δυό στη Θεσσαλονίκη και μία στην Αθήνα - είσε παρακο- λούθησαν γύρω στις 40-45.000 άναίτες. Τά στάδια γέμιζαν, όπως στοθε ποδοσφαιρικούς άγώνες, και μετά στις γειτονικές μέχρι άργά τό βράδι η νεολαία διαδήλωνε τραγουδώντας τη "Ρωμιοσύνη". Η κυβέρνηση τά χασε. Κάτι τέτιο άν είχε συμβεί ποτέ. Έτσι, όπως κα-

προεπιδόμει / (επιματῶν)
δυστηρημένα ^{πρὸς τὸ} τὸ κοκ. [redacted] ἢ σωφικὰ τῆς ἡμισοριατικῆς τῆς μέρας
τῆς συναυλίας ἦσαν γεμιστὰ προκηρύξεις καὶ συνδέματα στούς τοίχους: [redacted]

ἠθροδωρήκη δὲ πρὸς τὴν Π.Ο. συνδέματα [redacted] τὰ γράφον καὶ ἐπιπέδι (ἀγνωστοί)
ποῦ συνεθεύοντισαν προστατευτικὰ ἀπὸ τὸ ὑπ. ἀριθ. 499 περιπολικὸ τῆς ἀστυνομίας).

Τῆς συναυλίας στήν Καρόλο τὴν ἀπεγορεύσει ὁ νομάρχης, παρ' ὅτι τὸ δημοτικὸ συμβόλιον
εἶχε παράκλιτον τὸ στάδιον τῆς πόλεως. Τῆς συναυλίας τῆς Ἀβριλλοῦ οἱ ἄλογοι κληρονομοὶ
ἀνοχάστηκαν μέσῳ σ' ἓνα βράδι νὰ περιφράξουν ἐνὸς ^{μικροῦ} ^{σταθμοῦ} γὰρ νὰ γίνει ἡ

συνέλευσις. Ὡς τῆς μέρας ἀεροπλάνο τοῦ στρατοῦ ἔβριχον πᾶν ἄνω τὴν πλεθὴ προκηρύξεις
ἡλριστοί. [redacted] ἀποχὴ ἀπὸ τῆς συναυλίας τοῦ προπομποῦ ^{τῶν} σλαβοκομμουνιστῶν.

Τὰ χρημὰς αἱ ἐνισχύοντες τὸ Κ.Κ.Ε.)) Ἐπὶ βόλο τὴν ὥρην τῆς συναυλίας 100 μέτρα πᾶν
πέρα ἢ μὲν τῶν τοπικῶν ὀφειλομένων παράταξις ἀπὸ ὕψους, λ.ε. καὶ ^{ἄλλων} γιορτῶν,
ποιεῖν ἐθνικὰ ἐμβατήρια γὰρ νὰ δημιουργήσῃ. ^{καλλιτεχνικῶν} ἄνευ ἐπιγραφιστοῦ. Τὴν γὰρ ἐποχὴ μα-
ταιώθηκα καὶ ἀπὸ συναυλίας τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας ποῦ δὲ διεβύθη ὁ σλαβο-
κομμουνιστὴς μαφιστρος, μὲς στὸν Πειραιῶ καὶ μὲς στὸ ἀργεῖο, ὄφιστρο τῆς Σικανίας.

Ἐπὶ τῆς ἐπιβύθη τοῦ Θεσσαλικοῦ Λαϊκοῦ Κουσιακοῦ τοῦ Θεοῦ Ἰνυφίτου τὸν ὄρισε με-
τὰ τὸς Ζῆκ Πρεβ, Ἀραλῶν.

Ρουτρίγκες, Σολόβιφ, Ἐντόβι καὶ Κισφλ Ἀγκρὸν μέλος τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς. [redacted]

ἡ πρόσκλησις ἔχασκε κέντρον, τὸ Φεβρουάριον τὸν ἀντικατάστησε γὰρ δὲν ἦν ἀπάντησις.
[redacted]

Ὁ κύκλος τῶν 24) συνήλυτων-μὲς ποῦ δὲν ἔγινον ὄλες-ἐκλήσεις στὸ ἀνοιχτὸ, κυκλικὸ
σέμειον, ποῦ βρισκεται στήν κορυφὴ τοῦ Λυκαβήτου, τοῦ λόφου ποῦ δεσπόζει στὸ κέντρο
τῆς πόλεως. Ἐπὶ συναυλίας-ἡ Ἄ-Ἐβδομάδα Ἑλληνικῆς Λαϊκῆς Κουσιακῆς. Ἐπὶν τελευ-
τὰς συναυλίας ὁ κύκλος ἔσπασε τὴν περιφράξιν ^{τῶν} ^{σλαβων}, σκαρφάλωσε πᾶν στὴν ἀπο-
τομῆς, λοτομημένους πλαγίως, πᾶν στὸ σήμειον [redacted]

[redacted] Ἄρκεται ἑκατοντάδες εἶχον μετὰ
τῆς [redacted] κυκλικῆς (Ὀρχήστρας). Ἡ πῆσις ἦταν ἀσφακτικῆς, ὁ Κίρκος δὲν χωροῦσε [redacted]

νὰ διεγυθῆ. Ἄλλοι ἦσαν κἄτω ἀπὸ τὸ πῆσιον, ἄλλοι σπρωχθέντες γύρω ἀπὸ
τὸ βιολωντῆλλον, ἄλλοι ἀκαμπῶσαν στὸ πῆσιον τῶν μουσικῶν. [redacted] οἱ ὄψεις τοῦ θεά-
τρου ἦσαν 3.000 μὲς οἱ ^{ἀκρατοὶ} ὑπολογίσθηκα στὴν 15.000. Κι ἦταν ἓνα μεγάλο εὐτύχη-
μα, ποῦ δὲν σκοτώθηκα κανένας, γλυστρώντας ἀπὸ τοὺς ἀράχους, ποῦ δὲν βοῦλιαζε ὅλο τὸ
θέατρο.

Τὸ μέγαφονο κἄτω τόσο ἔκανε ἐκκλήσεις: ΠΡΟΣΟΧΗ! ΠΡΟΣΟΧΗ! Τὸ θέατρο κινδυνεύει καὶ ἀπὸ
τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς χειροκροτῶντες τόσο πολὺ. Μὴ χυμῶντες τὰ πῆσιον. Ἐς εἴσατε ἀπόψε
συγκροτημένοι στὴν ἐκδηλώσειν ἡμῶν. Κινδυνεύομεν. ΠΡΟΣΟΧΗ! [redacted]
[redacted] Κίρκος ^{τῶν} ^{γεννηθῶντων} / πᾶν ὄριση νὰ μιλήσῃ.

"...Τὸ λαϊκὸ τραγοῦδι ἔγινε δάθος! Κι ὁ δῖος ἀσμενος λαός ἐπαλάνει δέπλα στὴς πηγὲς του καὶ δροσίζεται..... Ἄς κέβρουν ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο καὶ ξεφτυρώνουμε στὸ Τόκιο, στὴ Νόβα, στὸ Παρίσι, στὴ Ν. Ὑόρκη. Ἄς κέβρουν ἀπὸ τὴν Καρδέλα καὶ ξεφτυρώνουμε στὸ Λουκαβιτόδ...
 Νομίζω ὅτι ὁ λαός ἀκόμειρωσε πιά οὕτῃ τὴν ἐκδήλωσιν διὰ βοῆς!..... Τώρα σκεφτόμαστε κιόλας τὴν Β· Ἐβρομίδα. Ὅμως γιατί τὴν Ἐβρομίδα Ἑλληνικῆς Κουσικῆς καὶ ὄχι καὶ Ἑλληνικῆς Ποίησης καὶ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου;..... Ἐἶναι ἡ μέτρα τῆς Ἑλλάδος νὰ προχωρεῖ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τραγουδώντας. Ἄς γιατί ὁ λαός συντρίβει ὄλον τοὺς φραγμούς. Ἄς γιατί ὁ λαός δεσφύδει τοὺς νόμους τοῦ δόξιασῶντου. Ἄς γιατί ὁ λαός ἔρει καὶ μπορεῖ νὰ τετραγωνίσει τὸν κύκλο! ()".

() Τὸ μέγιστον ἔρχισε καὶ πάλι τῆς ἐκκλησίας. Κι ὁ ἑκκλησιᾶς γύρισε καὶ ἔρχισε νὰ διευθύνει () τὴν ἄρχιψύρα.

Πέτρα τὴν πέτρα, δέντρο τὸ δέντρο πέρασαν τὸν κόσμον
 μ' ἀγκάθια προσκεφάλι πέρασαν τὸν ὕπνον.
 Ἐφρναν τὴ ζωὴ στὸ δου στεγνὸ τοὺς χέρια σὲν ποτόμι.
 Ἐφ κάθε βῆμα ἔκοβον μὴν ὀργυιά οὐρανὸ γιὰ νὰ τὸν δώσουν.
 Κι ὅταν χορεύῃ στήν πλατεῖα, μῆσος στὸ σπῆτια τρέμαν τὰ ταβάνια
 καὶ κικουδουνίζανε τὰ γυαλικά στὰ ράβια.

Καὶ τώρα πῶς κλεψιδώσανε τὴν πέτρα τοὺς τ' ἀμύλια μας.
 Πῶς λίγνεψε τὸ φῶς πῶς στέλεφ στέγεα καὶ τὸ δέψτρα.
 Ποιός νὰ τὸ πῆι, πῶς βρῖσκονται οἱ μισοί () κῆμα ἀπ' τὸ χῶμα
 κι οἱ ἄλλοι μισοί στὰ σέβτρα.

() Ἄς τῶσα φύλλα νὰ σοῦ γυφτεῖ ὁ ἥλιος καλημέρα.
 Ἄς τῶσα φλόμπουρα λάμπει ὁ οὐρανός.
 Καὶ τούτοι μὲς στὸ σίδερα καὶ κῆνοι μὲς στὸ χῶμα.
 Ἐῶπα, ὅπου νά' ναι θεά σημάδουν οἱ καμπάνες!
 Διὰ τὸ χῶμα εἶναι δικὸ τους καὶ δικὸ μας.

() Κῆμα ἀπ' τὸ χῶμα μὲς στὰ σταυρωμένα χέρια τοὺς κρατῶνε τῆς καμπάνας
 τὸ σκονί, ()
 Προσμένουνε () τὴν ὥρα νὰ σημάδουν τὴν Ἀνάστασιν.
 Τούτο τὸ χῶμα εἶναι δικὸ τους καὶ δικὸ μας.
 Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μᾶς τὸ πάρει.
 () Τώρα στ' ἀλώνια, ὅπου δεῖπνῆσαν μὴ νυχτιὰ τὸ πωληκῆρια ()

μένουν τὸ ληκοκόκκισσ
 καὶ τὸ αἶμα τὸ ζερό τοῦ φγγαριού
 κι ὁ δεκαπεντασάλλωβος* ἔπ'ε' ἔρρατὸ ζουε.
 ἔνουν τὸ κυπρῶσια κι ὁ δασυῖνας.

Πρὸς τὴν ἑλλη μέρα τὸ συγκρότημὴ ξεκίνησε γιὰ τὴν Κύπρο, ὅπου ἔδωκε συνουλὰς σὲ
 στεῖδια, σὴν Δευκωσία καὶ σ' ἄλλες πόλεις. Ἐτε 26 Σεπτεμβρίου ταξίδεψεν σὴν Σορ. Ἐν-
 ση, ~~ὅπου~~ ^{ἐκεῖ} τριάντα πέντε μέρες ἔδωσαν ^{ἐκεῖ} τριάντα τέσσαρες συνουλὰς. Ἀπὸ τῆς Κόστα ^{ὡς}
 τὴν Τροσκύνθη, πού τοὺς περίμενε ἡ ποροικία τῶν χιλιδῶν Ἑλλήνων προσφύγων, ἦτο ζοῦγ
 ἔκετ μετὰ τὸν ἡμεθλιό. Ἀπὸ τὸ Ἐριβόγ καὶ τὸ Σοχοῦμι ὡς τὸ Λεβιγκραντ καὶ τῆ Ρίγσ.
 ἔδ' ἀκόμα ἀλησμόνητη, θριαμβευτικὴ περιόδεσ.

* Ὁ δεκαπεντασάλλωβος εἶναι τὸ κυριότερον κίτρο τῆς ~~ἐλληνικῆς~~ ἐλλη-
 νικῆς αἰτίας. Προέρχεται ἀπὸ τὸν ^{ἰταλικόν} ἰταλικόν καταγωγικόν τετρακίτρο.

(15) π' τὸ πούραχ πὶδ βορεϊδ δὲν εἶναι συμφορὰ σὲ μὴ πόλη. Κι ὅπου ὁ λαὸς ἀνέντης εἶναι, βλάπτει μὲ καρὸν τοῦ ν' ἀκμάζου ποληκάρια. Μὲ δ' βασιλιεὺς μιστ' ἔνα ἔτιο πρόγμα. Κι ὅπου ἔξυπνος καὶ ἀντρέτος τὸν ἔγπαστρεβέ...». “Ἔτσι μπε λφτι ὁ Ἐυριπύσης στὲς δι- κρε του ἡ Ἰκρέτιβις. Μετὰ τὸ βασιλικὸ διδγγελμῆ, ἔρχισαν ἔναδ, συχνὲς-πυκνὲς, οἱ ἔκτασι- στικ πολιτῶν (ἡπικινύδων ἐπὶ τὴν δημοσίαν ἀσφαλίαν). Τοὺς (ἀσπρήκηνδρε) δὲν τοὺς εἶ- χον διαλύσει ἀκόμα. Ἡ κυβέρνηση ἔβαλε μπροστὲ τὸ νομοσχέδιο (ἔπερὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ ἑνώσεων προσώπων [redacted] κριμένων διατάξεων). Ἔγινον διαδηλώσεις, συγκεντρώσεις, δηλώσεις πολιτικῶν. Κότω τὴ χρεία ἀπὸ τὴ νεολογία Ἀσπρήκη. Ἔτσι κύλησε καὶ τὸ 1966 χωρὶς νὰ μπορεσι ἡ θαύδουλα) κυβέρνηση νὰ κάνει τὴ χρεία τοῦ Κωνσταντίνου. Πάντως δὲν ἔμεινε καὶ μὲ στέφρμῆνα τὸ χρέιο: [redacted]

Τὸν Ἰούλι χιλιάδες ^{αὶ τοπαραγωγὸς} [redacted] ἐπ' ὅλη τὴν Κεντρικὴ Μακεδονία κατέβηκαν μὲ τὸ τρακτέρ [redacted], τὸ κάρρα, τὸ ἀγροτικὸ οὐτοκύνησα πρὸς τὴν Θεσσαλονικίη. Οἱ ἐπιρρητικοὶ δρόμοι γέμισαν καὶ πάλι μαύρες σημάτες. Ἡ κυβέρνηση ἔστειλε χωροφυλακὴ, στρατὸ, τόνκε. [redacted] ἔπι ^{ἐπὶ ἀσφαλίᾳ πᾶ ἀσφαλίσειον} [redacted] ἔγι- νε καὶ χρήση πυροβόλων. Ἐκαστὸ πνήψα τραυματίες, εἰδυχίς κανένος νεκρὸς. Μόνο μῆσα στὸν Ἰούλιο [redacted]

ὁ ἀπολογισμὸς τῆς τρομοκρατίας εἶναι: 108 συλλήψεις καὶ κακοποιήσεις πολιτῶν, 20 ἐπιδοσεις ἀνέντιον γρηφίτων κομητῶν καὶ ἀγρονόμων, 109 ἀπολύσεις συνταξιωτῶν-καὶ φυσικὸ οἱ συλλήψεις κι οἱ τραυματισμοὶ τῶν ἀγροτῶν στὴ Θεσσαλονικίη.

Στὶς 4 Ὀκτωβρίου, [redacted] ἔρχισεν στὴ Θεσσαλονικίη ἡ δίκη γιὰ τὴν ἔνδραση Ἀσπρήκη. Ἔχον κίβλος πέρσει παραπάνω ἀπὸ τρεῖς χρόνια ἀπὸ τὴ δολοφονία, [redacted] Ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἔξην κοινὴ γυνώμη περιέμενε μὲ ἐπιφύλαξη [redacted] καὶ μερικὸς μὲ (ἡπικίδρε) τὴν διεξαγωγὴν ^{τῆς δίκης} [redacted] ἀποφάσεις τοῦ δικαστηρίου ἐνδρῶν. Δυὸ μῆρες ^{εἶχε δώσει} πρὶν τὸ [redacted] Δικαστικὸ Συμβόλιο τοῦ Διοικητοῦ Ἐπικρατοῦ Ἀθηνῶν ^{στή δημοσίευσται} τὸ βούλευμα γιὰ τὴν ὑπόθεση ΑΣΠΗΔΑ, ποὺ βγήκε μετὰ ἀπὸ ἐξέταση 645 προσώπων καὶ ὀποτελοῦνταν ἀπὸ 475 σελίδες. Τὸ ^{πρόγραμμα} [redacted] πολιτικολογοῦσε ἀφόρητα. Ἦσαν φανερὴ ἡ προσπάθεια νὰ γίνουν ^{τῶν ἰκρίων} [redacted] οἱ δυὸ [redacted] πέντε-ροπερ) δίκης. Ἔτσι ἡ δίκη τοῦ ΑΣΠΗΔΑ ἔρχισεν στὴ 14 Νοεμβρίου, ὅταν ἡ δίκη Ἀσπρήκη) βρισκόμεθα στὸ μεσορῶνμῆ της, [redacted] Οἱ δυὸ δίκαις ἔγινον ^{ἄλλοτε} [redacted] (Πουδρροφεία). Οἱ ἀποκαλύ- φτικ τοῦ ΑΣΠΗΔΑ ἦσαν ^{αὐτῶν} ^{καταπέλατες γιὰ τὰν} [redacted] ἐμπνευστὲς ὅλης τῆς ἱστο- ρίας [redacted] Ἔμσα στὸ Νοέμβρη ἀπαγορεύτηκαν ἀπὸ τὸν πρόδρο τοῦ Ἐπικρατοῦ 300 ἐπιδοσεις τῶν συνηγῶν τῶν κοτηγουροῦμένων ἀξιωματικῶν.

Στὶς 29 Νοεμβρίου ἔναος “ερελλὰς” μέρτυρος στὴ δίκη Ἀσπρήκη [redacted] εἶπε πολλὰ ἐ- ναντίον τοῦ Πολιτεῖο. Ἀγύσαν Μίση ^{Θεοδορόκη} [redacted]

ΕΝΔΕ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Υποβάλλω ~~Επιτομή~~ να μην όρκισθετ ό μάρτυς, διότι έχει δηλώσει ότι είν-
ναι έθνος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό όφρατ ό τονζόδιο.

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: Αφγομαι κατ Θεοδωρέκησ. "Έχω τό θεό μέσα ~~στη~~ στό όνομά μου.

* Αρχίζοντασ ό Νίκησ είνε ότι όταν ό Αμπρέκησ γύρισε από τό Λουδίνιο, τήν όνοιεη του
1963 του διηγήθηκε πός πηγε στό Λευοβοχίτο πού ήμνε ή βασίλισσα Φρειδερίκη* νδ της
επιδώσει ένα ύπόμνημα γιά τόσ πολιτικασ κροτοόμενουσ. "Ο ύπομνημασ ή Αρχόσθησ του
είνε: "Αδ ή μπορεί ή βασίλισσα νδ σέ δεχόετ. Πέσ σέ μένα αυτό πού σελαιε). "Ο Αμπρέκησ
του άπάντησε: "Είμαι εκπρόσωποσ του Έθνουσ κατ δέν συζητώ με σελαισάσ(όδησ). "Όταν, μετό
από λίγο-συνήχισ ό μάρτυρασ-ήγινε ή συζήτηση στη Βουλή βρισκόμ(α)σ στό δευτερό κι ό 'Αρ-
νοσθησ κατ πώσ(α)σ ό πότε διδδοχοσ Κωνσταντίνουσ.

Σε συνήχισ είνε ότι από τό έμμεσ περιβάλλον του τότε πρωθυπουργού Καρμανλή κλη-
ρογορήθηκε ότι μέλις έκίνουσ ~~στη~~ έκουσε γιά τή δολοφονία του Αμπρέκη
είνε: "Αδ ή γαγον! ". Αυτό μπορεί νδ έχει δύο έρμηνυτέσ: "Η ότι δέν ήγινε καλό τό ήγκλημα
γιατί δέν μπορεί νδ φανετ σέν τροχόσ(α)σ και γι αυτό τόν (ήγαγον) ή ότι πάλι στήν
κυβέρνηση όρεθν άλλεσ δυνάμεισ. Τέτιεσ δυνάμεισ είναι ή 'Αμερικάνικη ΚΥΠ. Πρποσθηση δι-
κή μου είναι, ότι από τό έμμεσ περιβάλλον της βασίλισσασ Φρειδερίκησ κατ του κ. 'Αρνοσ-
θησ Τεκίνησ ~~στη~~ ή άπόσση δολοφονίασ του Αμπρέκη).

Κάτ φυσικά δε σταμάτησε έκεί. Βρήκε τήν εύκαιρία ν' άναφερόετ λεπτομερ(α)σ γιά όλεσ
τ(α)σ άπειλεσ κατ τίεσ άπόπειρεσ δολοφονίασ πού ήγινον(α)σ εναντίον ~~του~~ ^{των} καδ(α)σ ~~στη~~ ^{μας} συνουμι-
λιάσ βασιλι(α)σ-Παπυδρ(α)σ γιά τή διόλυση της όργάνωσησ, της όποιασ ήταν πρόεδροσ. "Τε στοι-
χία είνε ό βασιλι(α)σ νδ ζητάε τή διόλυση της νεολαίασ κατ; ή κατ δέν ~~στη~~ είνε πο-
τέ στόν πρωθυπουργό Κελασθετ τό σελαιε(α)σ, πού διαφθερουν τήν όυχή της νεολαίασ; Τε δου-
λειά είνε νδ ζητάε τή διόλυση μετ(α)σ πολιτικ(α)σ όργάνωσησ, ή όποια είναι νεολαία ενόσ
κόμμοτοσ; "Μετίε οι ήγέτεσ της νεολαίασ Αμπρέκησ ~~στη~~ είνουσ ότε αλητεσ, ότε σωματε-
μοροι...)).

ΕΝΔΕ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: ("Εσολλοσ). "Αν νομίζετε ότι τό [βλατε] είναι ύπεόθυνο γιά τή δολοφονία
του Αμπρέκη νδ τό πέτε εύθεωσ. "Α τό καταγγέλετεσ.

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: Τό κατ(α)γγέλω εύθεωσ. "Ο 'Αρνοσθησ είναι ήθικόσ άυτοργόσ της δολοφονίασ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Απγορεόω τήν προσιτέρω άνάμειξη των όνομάτων των βασίλειων....

ΑΛΛΟΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Αφού είναι τό πολάτι ύπεόθυνο γιατί δέν κάνετ μήνυση;

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: Ένοστίον της βασίλισσασ μητρεόσ; Έρετε ότι δέν μπορείσ(α)σ.

Ο ΙΑΙΟΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Είπατε, ότι ήχετε τήν έντύπωση ότι στίεσ δε είσαστε τό επόμενο δόμν. "Εν
πώσι περιπτώσει ~~στη~~ ζεφτεσ.

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: Κατ είναι έσχημο αυτόσ;

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Γιατί δε στε φάγονε κατ σ(α)ε;

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: "Η τον λίγο δόσκολο ύστρεφ από αυτό πού ήγινε. Έκώσασσν είναι κατ βγ(α)κον χιλιά-
* Στο πώτεσ άντιόμνημο πώσ(α)σ τώ τότε. Αιλιάνεσι, στη Λογιόνο. Δελ. Βαλι(α)σ Χηρ(α)ρε(α)σ, 79. 20

δρα στὸ πῶδι του.

ΕΝΑΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Μας εἴπατε γιὰ χιλίους δού. Τελικὰ ποῖδε κατὰ τὴ γνώμη σας ἀποφάσεις τῆ δολοφονίας;

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: Ἀπὸ τὴ ἀμελέτη τῆς ἱστορίας προκύπτει ὅτι ὁ, τιθόμαστε ~~_____~~ σημαντικὸ καὶ ἀνάμεικτο, ἐπιπέδον μερῶν, ἔγινε στὸν τόπον μας τὰ τελευταῖα 150 χρόνια εἶναι δολοφονικό. Ἐπάρχει ἕνα τέρας μὲ δὺς κεφάλια καὶ ἀποφάσεις καὶ αὐτὸ τὸ ἔγκλημα τὸ ἕνα κεφάλι εἶναι ὁ ἔθνικος παρβάνος καὶ τὸ ἄλλο τὸ πολιτικό.

Στις 20 Δεκεμβρίου ὁ εἰσαγγελεὸς Δελλεπέρτας ἔκανε μὴ μνημειακὴ ἀδελφύση καταγγέλοντας τοὺς δὺς, ~~_____~~ ὁδηγὸ καὶ ἐπιβρῆτη τῆς μοτοσυκλῆτας-γιὰ δολοφονία ἐκ προθέσεως ~~_____~~ ἠ... Ποῖοι εἶναι οἱ ὑποχθόνιοι σιδηρουργοὶ, ποὺ μάλιστα πᾶν νὰ σβῆσουν τὰ πῆθ καὶ τὰ μύση τὰ ἀναζωπυρῶνουν μὲ τὰ τεράστια εἰσρεθ' τους; ... Ἐξ ἄλλες χώρες ὁ ἀντικομμουνισμὸς ἔχει διακυμάνσεις μεταξὺ ἁμπατίδος καὶ πολιτροφίας, σὲ ἑμὲς συνεχῶς ἐπιτελεῖ μαγνητικὰ ἀνέλλος κατὰστρεπτικὰς.... "Ὅταν δὲν ὑπάρχει ἰσονομία, ὅταν ὁ νόμος δὲν ἐφαρμόζεται ἐξ ἴσου καὶ ποδᾶντι ἡμιπληγῶν, ἐγκυμονοῦνται πολλοὶ κίνδυνοι...." Ἐχομε καὶ ἐδῶ ἄρκετοὺς κύκλους τῆς κολῆσεως, ὅπως ὁ Βιργίλιος μῆς περιγράφει τοὺς κύκλους τῆς κολῆσεως τοῦ Ἀντή... Μετὰ τὸν Δεκεμβρίου τοῦ 1944 εἰς αὐτὸν τὸν τόπον οἱ δοσίλογοι ἀνεδείχθησαν ὡς σωτήρες τοῦ ἔθνους. Αὐτοὶ οἱ ὅποιοι εἶχαν μῆλει κατὰ τὰ χρόνια τῆς κατοχῆς τὸ κερρεῖν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ὅσα τοῦ ἐσταυρωμένου ἔθνους. Τοὺς τὰ ἔχρησε τὰ πάντα ὁ Δεκεμβριος. Ἀλλὰ ἔξ μὴν ἔμφρονίζονται σήμερον ὡς τιμητοί. Δὲν μῆς χρειάζονται, οὔτε τὰ ὑποκρίοντα τοῦ Χίστερ, οὔτε τὰ κῆστορα τῆς δοσιλογικῆς λευκαίμας.... Δὲν μποροῦν οἱ δοσίλογοι νὰ μῆς λένε ὅτι εἶναι πατριῶται διότι ἔπολεμασαν τὸν βλοκομμουνισμὸν κατὰ τὴν κατοχὴν. Καὶ τοὺς κομμουνιστὰς τοὺς εἴχαμε κατὰ τὴν κατοχὴν σκλάβους ἀδελφοὺς. Τότε ποὺ περιμέναμε πῶς δὲ χτυπήσουν καλύτερᾶ τὰ κανόνια τοῦ Στέβλινγκραντ, ἔν δὲ παραδοθῆ ὁ Πάδουλος. Δὲν μποροῦν λοιπὸν νὰ μῆς λένε ὅτι πολέμησαμ' τοὺς κομμουνιστὰς.... Αἱ ἀπεγνωσμένοι ἐκκλήσεις τοῦ Ἀμπράκη γιὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ζωῆς του ἔμοιζαν μὲ τὰ σήματα κινδύνου, ποὺ ἐκπέμπονται ἀπὸ κινδυνεύον ἀκίβητος. Καὶ ὅταν ἀκόμη τὸ κινδυνεύον σκᾶφος κάνει λαθρεμπόριο, σπεύδουν ὅλοι σὲ βοήθεια. Ἀλλὰ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωση μεγάλου φροντιστοῦ σκᾶφη ἦσαν ἠλπίστον τοῦ Ἀμπράκη καὶ δὲν προσέφερεν εἰς βοήθειαν. Τὸν ἔφησαν νὰ καταπολεμητετὲ αὐτονδρον ² ἐν μῆσω ἀγρίῃς θαλάσσης, βριδοῦσης μέλισσο κερραρίων ἠ...
- ἄνεργος καὶ πειθάνων ἐπὶ βυθὸν γηραιῶν /
Παρὰ τὴν ἔκκληση τοῦ εἰσαγγελεῖ οἱ δέκα ἔνοχοι, ~~_____~~ παρήσαν παρηγορεῖ δόδου ὅλους τοὺς δέξιμαστικὸς καὶ ἐσῶθησαν ἔνοχους γιὰ δολοφονία ἐξ ἄσπλητας-ἡγιάτι ἦσαν μόνον νὰ τὸν τραυματίσουν)- τὰ καθήματα, ποὺ εἶχαν ἐκτελεσθῆ ἐν ἀσυχρῶ τὸν Ἀμπράκη. Οἱ ποιητὲς ποὺ ἐπιβλήθηκα ἦσαν ¹¹ ~~_____~~ καὶ ⁸ ~~_____~~ μισὸν χρόνον / τοὺς δὺς καὶ ~~_____~~ πολὺ ἐλαφρότερες στοὺς ἄλλους παρακρατικὸς ποὺ εἶχαν βοηθήσει ἐστὴν ἐπιχειρήσεως. Καὶ τὸ κλοῦτὸ τρέκικλο ἀποδόθηκε ἀπὸ τὸ δικαστήριον στὸν ἰδιοκτήτη του, ~~_____~~
Ὁ κόσμος συγκλονώθηκε, ὁθι πολιτικὸς ἀρχηγός, ὅπως πᾶντα, ἔκοναν δηλώσεις καὶ γιὰ πρῶτῃ

φορέ ή προοπτική μιας δικτατορίας [unclear] του κόσμου, των όπλων Έλληνων, τόσο καθόρου. Ήπαιναμε στο 1967. Ήδη Ήλλη μέρα από την επόσηση-ήταν 31 Δεκεμβρίου-ό Νίκησ δήλωσε: [unclear] χωρίζει την επόσηση των ένδρων από τ- το κοινό αίσημα του κα-ου μας... Ήστε το είντε. 'Ο Αμπράηης δν δολοφονήθηκε! 'Ο Αμπράηης δν πέθανε! 'Ο Αμπράηης ζει κας γνωρίζει!

'Η λξη Ηδικτατορία) είχε γίνει πιά της μέσας. 'Ο κόσμος κι είσιστερα ή νεολοία άνησυχούσε, σάν ήρωστος πούστριφογυρίζει, [unclear] σάν κρηββάτε του. Τά κόμματα κας βφαικά ή ήριστερδ του' διναν καταπρευντικά, ύπνωτικά, [unclear] οι ήσχημας σκέφεις ήρευαν, ό λήδς κας πάλι κοιμύθαν ήσυχος. Ήδη Ήλλη μέρα [unclear] οι εφάτης επωρηχόταν] κας δάστου άπ' την δρ-χθ'. Από τδ καλοκαίρι του 1966 κύκλοι κοντινοί στο πάλει ήρχισαν νά μιλυνε γιά πιθανή άναστολή ήδρων του Συντάγματος πού δά ύπεγραφε [unclear] ήμε χαρδ του! ή Κωνσταντίνος κας γιά [unclear] κήρυξη προσωρινής δικτατορίας Ήμμεσά ήρθενα [unclear] βοσικικών [unclear] τάστων ήταμ κυρίως ό 'Αμερικάνος δημοσιογράφος Σουλταμ ήγγικε κας ό Έλληνοαμερικάνος καθηγητής Πανεπιστημίου [unclear] Ήπανηλημένα με ήδρω τους κας οι δυδ-ό Σουλταμ ήγγικε στούς ήπείμς της Ν. 'Υόρκης) δν ήρναν [unclear] καμδ άμφιβολία γιά τίς προδσσεις του Κωνσταντίνου. (Ήτσι, γιά νά μήν ήπείμς ότι δν σς τδ λγαμε; [unclear]).

Οι ήπείμς της Ν. 'Υόρκης) είδικά ήταν γιά τούς δένδριετς πολιτικούς παρατηρητίς στην Έλλδα ένα [unclear] μαντετό. [unclear] ήρκετ [unclear] νδ' έρρε νά ήπο-κρυπτογραφήσε τούς(ήρησμοδ), πού κρυβόντουσά μερ στίς ελθέσεις κας τδ ήδρω, ήγε-τικά με την Έλλδα. [unclear] Ήχνδ-πυκνδ [unclear] άνησυχώμετς πλη-ροφορείς: Ήτσι στίς 15.12.1966 ήπείμς πός ή Έλλδα συμπεριλαβάνεται στίς χώρες, πού δένουν στο Ν. Βιετνάμ (στρατιωτική βοήθεια. Ήτη ή 'Αθήνα δημιουργήθηκε άμέσως σόλος, ή κυ-βέρνηση βγήκε νά [unclear] λέγοντας πός οι ήπείμς της Ν. Ύ.) άναφέρουν μόνά κας οίκονομική κας [unclear] ιατρική βοήθεια. Ήφικά άποκαλύθηκε πός ήνδρωπική ήκδση [unclear] ή διεδουση της ήρη-μρίδας δν πσενε ποτς, πός δά πείσει στην Έλλδα ήγγικε [unclear] [unclear].

ή σιωπή της έλληνικής ήκυβέρνηση) [unclear] μεγάλως τδ φοβερδ ήρωτηστικά. Κας μιά διορισμέ-νη [unclear] ήκυβέρνηση στρατιωτικών ή πολιτικών πού δν δά είχε ένα κοινοβόλιο γιά νδ του δίνει λογαρισμό (ν δσ στείλει ή ήχι κας πδσα [unclear] στρατεύματα νά συμμετάχουν στο πολεμο του Βιετνάμ) στην περίπτωση ήου οι ΗΠΑ δά το άσπείσσουν [unclear] ήπτακτικά) άπισώσ-ποτε [unclear] ήταν ή καλύτερη [unclear] [unclear].

Στίς 23-9-66 ή άμερικανική ήταιρία 'Αβστολ, πού είχε προτείνει ν' άναλάβει την άπο-κλειστική [unclear] ήμετδ άλευση της Κρήτης κας της Δυ. ήελοποννή-σου, [unclear] μετδ πολυήμερη συζήτηση στη Βουλή κας ήφου είδς πός δά καταφειζόσθουσαν οι προδσεις της, τίς άπσυρε με μιά δραστική [unclear] ήρε-ή άμφερων. 'Ασφολδς μιά ήκυβέρνηση, πού δν δά είχε ένα κοινοβόλιο γιά νά καδύστερετς στίς άποδσεις της, μιά ήκυβέρνηση ήστρα-τιωτικών ή πολιτικών πού δά ήρωτηστος καλύτερα [unclear] ή δένικά άμφέρωντα, δά ήρχισαν

* C. L. [unclear] SULZBERGER. Άς υπήρ ήρθρα του στίς 'Νεω Υοκ Τ. μετς, επί 5, 7, 9 κας 26 'Οκτω-βρίου 1966.

χωρίς όρους τήν όποιαισκή εϋτη σύμβαση. Καί ή (Αλκτεον) αποχώρησε ββαβή πάσφ γρηγορα
μιά τέτια κυβέρνηση θα ύπήρχε [redacted] γιά νά τήνσκόλφση.

5 ⁵ Τό μετξύ ή [redacted] πολιτική ζωή όλοσφα καί πολώνονταν. Στίς 26 Νοεμβρίου ή ΒΔΔ
κατάθεσε [redacted] γιά λόγους (καταγνώσωσης) [redacted]
[redacted] ^{ή μόνον ή είν ενόσφρα κατά}
των υπευθύνων συντακτών καί όργωντων του σφεδίου (Περικλήσφ) των (έκλογών) του 1961.

Η μήνυση ήταν επείσασχη προόσση καί σφρεσταν εναντίον του Καρμανλή [redacted]
[redacted] καί των άλλων όκκα-όλων στρατιωτικών-συντακτών του σφεδίου. Προσέθηκεν 52 μέτρυ-
ρες κατηγορίες, πρώην ύπουργοί, διευθυντές, έφημερίδων, κοινωνικοί παράγοντες. Άνάμεσα σφ
[redacted] όνδματα ^{των κινουμένων} (φιγουράριζε, προσελεγματού, καί [redacted] του άντισυνταγματάρχη Γ. Παπα-
δόουλου. Μιά κυβέρνηση που ^{θα τριχί άπό τό βάθρο τών κήν παρατηριέμενός δική σφς}
[redacted] θα έκανε μιά γιά πάντα όλες τίς έκκρημέτις δικαστικές ύποθέσεις.

Ποιοί θα μπορούσαν νά άποτελέσουν μιά τέτια κυβέρνηση; [redacted]
[redacted] Ποτέ τό [redacted] μυαλό δεν πήγαινε στους τελύτατους ή
τους προσελέγματούς. Πάντα όταν συζητιόταν γιά (χούστες) καί πύθρονες δικτάτορες οί φι-
λοβασιλικός στρατηγός [redacted] σάν οί μονα-
δικοί μνηστήρες. Τό εϋαγγελικό (καί οί φοχάτοι έσονται πρώτοι) εΐχε λησμονηθεί.

Στίς 20 Δεκεμβρίου ή Δεξιά [redacted] (Έφριετ) τήν κυβέρνηση στή Βουλή. [redacted] (έην προόσσαν
πολλοί ήγάπησαν, τόδες προόδότες ούδέτις). "Ορκίστηκε μιά εϋλική κυβέρνηση άπό έδικοινο-
βουλευτικούς παράγοντες, που ύποσχέθηκαν διεξαγωγή εκλογών, γάρω σφς Κάϊο του 1967.
"Άρχισε νά δοκιμάζεται ή βαθμός έξυπνάδας των πολιτικών ήγαστων, των κοινωνικών παρο-
γόντων, του λαού. Άύτίς οίφ εκλογές δεν μπορούσαν νά γίνουν." Ήταν μιά πολύ όργή. "Ο λα-
ός άποδείχτηκε ό πιά έξυπνος.

5 [redacted] Τήν πρωτοχρονιά του 1967 ή έφημερίδα "Έλευθερία" κυ-
κλοφόρησε με τή δημοσίευση ένός έκκλητικού κειμένου. Ήταν τό πρακτικό μίξε συζήτησησ
άνεμεσα σφδν άρχηγό της ΕΡΕ Κωνσταντίνου, τήν ιδιοκτήτρια ένός δεξιάσφ δημοσιογραφικού
τρώστ Έλφνη Βλάχου καί τόν άρχηγό του Πολιτικού Γραφείου του βασιλιά Νικόλαο. Άύτ
τό πρακτικό, όπως ισχυρίστηκε ή "Έλευθερία", τό εΐχε κρατήσει σφρογοσφφμενα κατά τή
διάρκεια της συζήτησης ό Κωνσταντίνος. "Ήσ σφματιστεί.

μιά μεταβατική, γιά εκλογές, με άπλή άναλογική. "Ο Γ. Παπανδρέου ^{κιά σφς} έβλεπε ^{σφ} μυστικώς
συννεοήσεις νά άναλάβη, με έμπόγρηση συμφωνία, νά μήν σφνεργαστεί μετεκλογικά με τους
άριστρεούς. Ήσ άποκηρύξει όποιαδή ήτε ομάδα [redacted] της Ένωσης Κέντρου, άκόμα
καί ύπό τόν Α. Ήσπανδρέου, άποσχισή προς τ' άριστρεούς. Τέ περίπτωση κινδύνου κεντροαριστε-
ρής θα έπύβριε [redacted] στρατός, μιά τέτια ένέργεια νομιμοποιείται. "Έτσι τελικά θα βγεί
ή ΕΡΕ πρώτο κόμμα, άλλε χωρίς νά σφγκεντρώσει τήν άπόλυτη πλειόσφρα. Άφν πειράσει." Άπο
κεί καί πέρα βλέπουμε. Άύτς φβγαίνουν όλοσάρα [redacted] άπό τό (Μνημόνιο). Τήν

Γέιο κιόλας μέρα ο Κανελλόπουλος και η Βλάρχου υπέβαλαν μήνυση ^{για} συκοφαντική δυσφήμιση και πλαστογραφία.

Στίς αρχές του Φλεβάρη συνηλθε η 11η σύνθετος της διοικούσας επιτροπής της ΕΔΑ. Άνωμαστα στους άλλους μίλησε κι ο Κίρκης: «...δεν έχω προσωπικά ούτε ούτε σχέσεις με την καινοεργία μέχη που θα δώσουμε, που κατά τη γνώμη μου θα είναι πρώτα μέχη για να πετύχουμε να γίνουν οι εκλογές και μετά μέχη για να πάρουμε σε ψήφους τουλάχιστο αυτό που μας άνηκε...» Έχω την εντύπωση πως η εισηγήση δεν ήταν εισηγήση μέχης... Οι δυο βασικοί θέτοντες είναι: πρώτον (η πολιτική της αντίθεσης) και δευτερον ^η πολιτική της ένδεσης. Μεθ πρώτη έκτιμηση είναι πρώτα 'π'όλα ότι στην (πολιτική της αντίθεσης) η όση της αντίθεσης ήταν πολύ λιγώτερη απ'ό,τι έκρηκε να 'ναι. Ένω στην (πολιτική της ένδεσης) η όση της ένδεσης ήταν πολύ περισσότερο απ'ό,τι σήκωνε η Έδα στη ζωή, με αποτέλεσμα να προσφέρουμε έμετε ένδεση και οι άλλοι να μας προσφέρουν βρισιές... Έχω την εντύπωση, ότι δεν βρήκαμε την χρυσή τομή. Πήσανον να μη ^{μεταβίβει} - μεταβίβει κάθε φορά σωστά τόν άληθινόν συσχετισμό των δυνάμεων, έτσι δεν γνωρίζουμε πότε θα πρέπει να έλιθοουμε και πότε θα πρέπει να μιλήσουμε από θέση ισχύος. Και ακόμη φοβώμαι, ότι ο Γ. Παπανδρόφου γνωρίζει αυτή τη βασική μας δύναμη και την εκμεταλλεύεται. Η πέτρα δειχνει ότι η πολιτική της ένδεσης πετυχαίνεται. Πρώτον, όταν βρισκεται κάθε φορά ο σωστός πολιτικός προσανατολισμός, δευτερον όταν πετύχουμε τις μέζες για την όροδοτητα αυτού του σωστού προσανατολισμού, τρίτον όταν έμετε προχωρήμε άποφασιστικά προς τ'έμπρός, άδιαφορώντας για τό τί κάνουν οι άλλοι...).

Ό μήας πλησίαζε, ^{ήρα} κι οι εκλογές. Στίς 16 Μαρτίου τέλειωσε η δικη του ΔΕΠΙΔΑ. Ποινές φυλάξεως από 4 ως 18 χρόνια επιβλήθηκαν σε 12 από τους 28 κατηγορούμενους δειωματοικούς. Ο στρατηγός Λουμάκης δήλωσε: «Αυτός που άποφάσισαν να γίνουν εκλογές τόν Μάιο θα τό μετάνοήσουν πικρά!». Στο κέντρο της άδης άφγινον δυο έκρηξεις βομβών αυτές τις μέρες. Ο ύπουργός Δημοσίας Έδεως, που άνάλαβε προσωπικά τις άνακρίσεις ^{έκαμε} βαρυσήματες δηλώσεις στους δημοσιογράφους: («...Τό έκρηκτικόν μηχανήμα έρρέθη μάλλον άρ'ύψηλον...»). Ήφιστηκε και η άπλη άναλογική. Στίς 30 Μαρτίου έπρεσε και αυτή η κυβέρνηση. Ο βασιλιάς άδνει την έντολή στον άρχηγό της ΕΡΕ Κανελλόπουλο. Τό μήμα που έλασε ^{δυσ} συνέχεια εκλογές θα διεξαγώνγει τις εκλογές που έρχονται, για να μη τις χύσει κι αυτές. Άναδηλώσε στους όρδους, φοιτητές ^{χρημάτων τω τίνω τω φωνηί} σε νοσοκομεία. Η ΕΔΑ και η Ε.Κ. σε δυο-τρεις μέρες ^{δέχθηκαν} κι αυτή τη θλάση. Άρκτε να γίνουν εκλογές, ότι εκλογές. Η κυβέρνηση άπαγορεύει την Ε' Μαραθώνιο Πορεία Βιρήνης, που είναι ^{γίνε} στις 16 'Απριλίου. Οι όργανωτες τό άδχονται; ^{(βρίσκώσατε σε προεκλογική περίοδο. Θα κένουμε την πορεία τόν 'Ιούνιο, τότε που η δημοκρατία θα 'χει νικήσει).} Οι καπινοπαργωτοί έσηκώθηκαν. Πέ- ^{τη} τόν τόν δειώσει τόν κανόν μέση στην άσφαλω, 66 χιλιομέτρα τό ένα άγμύτι πίσω από τό

Άλλο. Στη Θεσσαλονίκη οι φοιτητές ξανασημάνουν φηλά τη σημαία του αγώνα. Ένας ³ ροφύλακας ⁹⁸⁴
πλημμυρίζει τον τό προπόλαιο, τις αίθουσες, με τις αντισσφυζιούχτες μύσκες, τις σουβαλίδες-

[redacted] ^(αντί) τους τραυματισμένους φοιτητές μέσα στο
σύντοκισμα. Ο καθηγητής Ανδριώτης προσπαθεί να γλυτώσει έναν νεαρό που τον σέρνουν,
δυσ (Μαργιανού) από τα μαλλιά: «Ήδη δε τον πάρετε! Είναι μαθητής μου, είναι παιδί μου!»
Ο καθηγητής Πανταζόπουλος: [redacted] «Αν είχα έκλεγετε πρόβανς, θα είχα παρσι-
τηθεί. Στις 17 Απριλίου έρχισε κι η δίκη του (Μνημονίου). Πα' ολ' αυτό, πρέπει να γίνουν
οι εκλογές, μέσα στο Νέο. Η (Αδύγη) διασημίζει, πως στο φύλλο της Κυριακής, 23 Απριλίου,
που δε κυκλοφορήσει σε 100.000 αντίτυπα δε υπάρχει ολόκληρο το εκλογικό πρόγραμμα
της ΕΔΑ. Στις 18 Απριλίου, δυο άκριβες μέρες πριν το προεκλόπημα οι (Τόμος της Ν. Υόρ-
κης) γράφουν κομμάτι με τον τίτλο: «Το δόλλημα του Κωνσταντίνου»: «... Ας έσο ο βα-
σιλεύς είναι, έχει τον κοποδίζση τον έναν του σε πολιτικό δολιφόδο από το όποιο το
μόνο δυνατό στήν επιστροφή μιας κυβερνήσεως Παπανδρέου ίσως είναι μια δικτατορία
στηριζόμενη στο Έπιατό. Άλλο αυτό δεν είναι λύση άποδεκτή. Και ο Κωνσταντίνος
πρέπει να το γνωρίζει».

* Ενδιαφέρουσες ετήσιες είναι οι ανταποκρίσεις ^{της} New York Times, 4 ζωο τμή
Αθήνα του Richard Edez στις 15 και 16 Απριλίου 1967.

(14) κό τους τδ πεπόνι, δικό τους κατ τδ μαχαρίη). Αφρι μιδ λαϊκή παροιμία. Τδ μαχαρίη, κηλά, τδ εζομφε. Τδ πεπόνι, γιάτς νά'ναι δικό τους;

ΑΝΑΓΗΝ ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ, ΠΡΩΗΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗΥ-ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΚΟΙΝΗ ΓΗΩΜΗΝΤΟΝ ΕΞΕΝΟ ΤΥΠΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΞΕΝΕ ΠΡΕΣΒΕΥΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΑ 23, IV, 67-Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ-ΕΥΝΟΜΟΤΕΣ ΔΕΙΣΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΟΡΚΟΙ ΔΙΚΑ-ΕΤΙΚΟΙ- ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΕΣ-ΚΑΤΕΛΕΥΣΑΝ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΤΗΣΥ ΕΛΛΑΔΑ-Η ΠΡΟΔΟΤΙΚΗ ΑΥΤΗ ΕΜΕΡΤΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΑ ΠΑΝΙΚΟΥ- [REDACTED] ΚΑΙ ΘΑ ΟΛΗΓΗΣΕΣ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΑ ΕΤΗΣΥ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΕΞΕΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΦΥΛΑΧΩΝ ΤΟΥ, ΑΠΟ ΤΗ ΧΩ-ΡΑ ΝΑΕ-Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ ΤΟΥΣ ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΕΙ-ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥΣ, ΠΟΥ ΔΕ Θ' ΑΡΤΗΣΕΙ, ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΠΟΥ ΕΠΙΦΥΛΑΣΣΟΥΝ ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΛΑΟΙ ΣΤΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥΣ ΤΩΝ.

Η ΧΩΡΑ ΝΑΕ ΣΤΡΑΤΟΚΡΑΤΕΥΤΑΙ-ΣΕ ΔΕΚΑΔΕΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΧΟΥΝ ΦΤΑΣΕΙ ΟΙ ΣΥΛΛΗΝΕΣΙ-..... 'Ο Μικης κρυμένος σ' ένα ύπογειο, σφ μιδ σοφίτα [REDACTED] γράφει μφ κροφαλα γράμματα [REDACTED] ένα μή-νυμα, κοφ σ' λίγο, χέρι μφ χέρι, δδ φτάσει σ' όλα τδ σημετα της γης.....-ΕΤΗ ΧΩΡΑ ΠΟΥ [REDACTED] ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΠΘΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΙ!

ΚΑΤΩ Η ΒΑΣΙΛΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ!
ΕΞΩ Η ΕΞΩΝ ΑΚΡΙΑΔ! ΚΑΤΩ Ο ΜΠΟΓΙΑΣ-ΚΟΛΙΑΣ!
ΖΗΤΩ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ! ΖΗΤΩ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ!
ΖΗΤΩ Η ΕΛΛΑΔΑ!

§ — «Ένα τδ χελιδόνι κι η Άνοιξη άκριβή, γιδ νά γυρίσει ο ήλιος θλετι δουλειά πολλή...». Κατ κομιά φορέ θλετι κατ δουλειά παράνομη, Μικη. (δφ γυρίσει μφ τδς εκλογε). «Οχι όταν σφ βόλουν οι άλλοι, μφ τδ ζέρι στήν παρνομια. Πρίν. Η πολλοί είν' οι όρφοι πδ' χει νοθεύ. (Ο δικός μετ πήρε τδ χειρότερο. Η τδ σκληρώμα κόβει άπό τόν άνθρωπο τδ μισό άνδρισμό του), λέει ο Όμηρος. Κι ο Παηδόπουλος, τφ λέει; Κράττι μιδ ψαλίδα στδ χέρι κατ μιλδρι περ (Άρρώστου Φένουσι) περ (καθαρισμού της δημοσίας ζωής), περ (έγγχειρήσεως)».

-Η Άρατος μφ τήν άληθεια καθαρμέδ!)).
-Μιας, άντεθρεος μ' άντέν κοφ κόνουν οι γιατροί μφ τδ κομιά τ' άρρωστημένο, για-τς άφαιροβν τδ χειρότερο κι άθηνουν τδ καλύτερο, ένω έκείνος (ο τύραννος) τ' άντε-θρετο κόνει.)).

ΠΑΛΑΤΩΝ, Πολιτετα VIII 16, 566 D, E, 567 A, B, C

.....
Η Άλλδ κατ πασχίζει νά μικρύνει όσο μπορεί άντό κοφ' γινε, κ' ένω τδ πράττει, άπολογετται ταυτδχρονα πώσ δφ βρισκεται σ' άδικο κόνοντες το-τέσο μακριθ βρισκεται άπδ τδ νά πιστεβει ότι [REDACTED] είναι θυορρα άντέ κοφ κόνει....))

ΣΕΝΟΣΩΝ, (Ιέρων)

(Η πιστς πώσ δφ μπορούσε ν' άρκεσει κατ ποιδα κοφ τύραννος η τδ χρήματα νά γυ-

* Άγώτατος δικαστικός, κοφ άρχίστηκε στίς 21-4-67 ~~.....~~ «Αρσθνη ερστ».

ορσει σ' ὄσους ἀφορρασε χρηματα, ἢ νά μετ' σὸ εἶλο δεσμέ, ἢ γιὰ ὄσους θανάτω-
σε πῶς θά μπορούσαν νά δώσει ἀπ' αὐτοῦ του ἐξήριθμε εἰσε νά θανατωθοῦν; "Αχ,
ἦν συμφορῆς, Σιμωνίδη, σ' ὅποιονδῆποτε νά κρημάσειτ', ἐγὼ τουλάχιστο βρίζω πῶς
ἀπό μιὰ ἔβριση πρῆξῃ ὁ τύραννος ἔχει τὸ μεγαλύτερο κέρδος).

(Στό παρεῖναι)

Ἡ ἀρχήστρα τοῦ Νίκου κατέβρασε νά βγῆ ἀπό τήν Ἑλλάδα. Περιοδεῖτε ἐναντὶ τόν κόσμο.

• Ἀποθήκη. Κάθως [redacted] τὸ μουζουκικό κλαίγει ἀργά [redacted]

[redacted] τοὺς κομποὺς μας, ἢ Ἑυρώπη χειροκροτῆς. Χιλιῶδες χρέια ὑψωμένα ἐνώνονται ρυθμικά.

[redacted] ἔλεγε τὸς γέτρος ἐμῶν. "Ὅχι γιὰ τὸ δικό μας στούρωμα-γι' αὐτὸ φταίμε ἐμεῖς."

[redacted] ἀλλὰ γιὰ [redacted] ἡσυχία πού ἐτοιμάζουν κἀ γι' αὐτοὺς. Κόκκινη ἀσηματῆς. Ἐπινοασ-
τικὸ τραγούδι, ἔτσι κομμουνιστῆς βουλγερῆς ἐτήσαν ἀπὸ τῆς [redacted] τὸ τέσκε πλασιδεῖται κίε, ἀλλὰ τὸ χειροκροτῆματα σκεπάζουν τὸ θόρυβο ἀπὸ τῆς ἐρπύστερας.

[redacted] Ὁ Σίσαφος ἐνορχεῖται τήν προσπάθεια. Πῶς οἱ εἶδες κινήσεις, πῶς θά φτάσει ἄλ-
γού πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος. [redacted] Κερνεῖσαι Χικμὲτ, σὴν νά βριακόμισσε ἐναντὶ σὸ 1948. Ἐκί ὑ-
στερικὸ ὄλα τὸ πρῶνὸ, γιὰ τρέ, ὄλα γιὰ τρέ τὸ πρῶνὸ μὲ τὸ γλυκοχορῆματα, ἢ καρδίᾳ μου νου-
φκεῖται στήν Ἑλλάδα... "Ἀπ' ἀφορμή ὄλα τούτα εἶναι, γιὰ τρέ, κί ὄχι ἀπὸ τήν ἀρτηριοσκλη-
ρῶση, τῆ φυλακῆς, τῆ νικοστῆς, πού' χω σὸ στήθια τούτῃ τήν ἀρρώστια...".

Τὸ Συμβολιο Ἐπικρατείας ἔβγαλε [redacted] ἀπόφαση: Ὁ ἐμβόλιος τέλεως. "Ὁ-
πως μῆς λῆγει κί ὁ Ἄλαιν Ρενὸς στήν γαίνια του γιὰ τήν Ἰσπανία. [redacted] ἠδὲμος τέλεως-
σῆ. Χάσαμ. Πόνος ἢ καρδίᾳ του Χικμὲτ, πόνος ἢ καρδίᾳ του Ἡρεβέρ, σκοτώθηκε κί ὁ Μπέλο-
γιάννης* κί ἔκλεισε γιὰ πάντα αὐτὸς ὁ φέκελλος. Πέρσαν πολλὰ χρόνια. Οἱ νέες γενεῖς ἐπ-

* Νίκος Μπαχολιάνης: Μίλος τῆς Κ.Ε. τῶ Κ.Κ.Ε., ὡς ὡν
ἐπιτελεῖται, ἡμεῖς δὲ ἀνωδοθητίνον δίκαι, ὅτις 30 τῶ Μάρτι τῶ
1952. Γιὰ τῆς ἐπιτελεῖται τῶν, ζελοκώθηται ἕνας πρωτοφανέστα κίνημα ἀντιαρρώστιας.
Ἐλπίει. ὅταν ἰστέρια θά. ὅς εἰσθῆπτες κί τὸ χαρὶν ἄλλοι.

Στέφανο τὸ κλίμα

ναζοῦν μονόχο μῦθο ἀπὸ τὰ ποιήματα.

Ὁλοῦση ἡ ἐποχὴ
 τοῦ ἐμφύλιου σποραγμοῦ
 δὲν εἶναι ἐποχὴ
 γιὰ ποίηση
 καὶ ἄλλα παρόμοια.
 Ἐάν πᾶσι κἀτι
 νὰ γραφεῖ
 εἶναι ὡσὸν
 νὰ γράφονταν
 ἀπὸ τὴν ἑλλη μεριά
 ἀγγελτηρίων θανάτου!

(Ἐγγονόπουλου "Ποίηση 1948").

Νομίζουμε, πῶς εἶχε κερῆσι ἀνεπίστρεφτα ἐκείνη ἡ ἐποχὴ. Καὶ τὰρα ζῆνδ τὸ ραδιόφωνο
 λῆει γιὰ ἑκτακτὰ στρατοδικεῖα. Οἱ κρῆτοι νεκροὶ στοὺς ἐρῆμους, σὰς στρατοπέδῳ συγκέν-
 τρωσης. Ἄκριθως ὅπως τότε. Ὁ Νίκης κρυμμένος σ' ἕνα ὑπόγειο θυμῆται. Ἄφου τότε δὲ νικη-
 σάμε κι ἄφου δὲν παραδεχόμεστε ὅτι χῆσαμε, ὁ πόλεμος δὲ συνεχιστεῖ. Ἄκόμο κι ἔν ἔμετι
 δὲν τὸν ἐθλομε, δὲ τὴν σπᾶσι, τὴν πόρτα, δὲ μπεῖ μῦθο καὶ δὲ μᾶς ὀδρῆει. Τούτος
 ὁ πόλεμος εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωὴ. Ἡ ὁ τρόπος τοῦ πολέμου εἶναι ἕνας.

Γλυκὸ προβάλλει ἡ χοροὺγῃ,
 γλυκὸ χομογλάει,
 τὸ Νέτωπο μᾶς προσκαλεῖ
 καὶ μᾶς καθοδηγεῖ.

Δικηφόροια, φησιμῶς,
 Τεξῆς, Ἀμερικῆνοι,
 δὲ σῆς σπᾶσι ὁ λαός,
 δὲ ῥορεῖ γιορεῖ μεγάλῃ.

Ὁ Νίκης δὲν ἔχει καιρὸ ν' ἀκούσει. Τᾶρα γοφεῖ ζῆνδ σέλιχος, γράφει ἐμβατήρια, τᾶρα ἰ-
 δρῆει μαρεῖ μὲ ἄλλους ἀγωνιστεῖ τὸ Πωτριωτικὸ Νέτωπο. Κυκλοφοροῦν τὸ
 πρῶτο παρῆνομα φυλλάδιον: (Η ΝΕΑ ΕΛΛΑΔΑ).

Χῆσαμε, Νίκη. Ἡ στρατιωτικὴ ἦτο γῆνε ἕνας κοκοῖθης ὄγκος στὸ μυαλό μας, εἶμασε
 μόνιμῃ ἠετημένοι. Ἐνας ^{στρατός} ποῦ ἔχασε δεκά, εἴκοσι μέχες σὴ σιερὸ κρῆπει νὰ διαλυθεῖ,
 νὰ λανουσαθεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχῃ. Ὁ λαός δὲ ἐπουσασιθεῖ, οἱ στρατιῶτες δὲ γυρῶουν τὸ
 ὄπλῃ στοὺς ^{τοῦς} στρατηγούς. Ὁ Νίκης δὲν ἔχει καιρὸ νὰ σκετεῖ. Οἱ μῆμας
 τὸν κατακλύζουν, ^{παλιό} εἰκόνας τοῦ θημπᾶνονῳ τῃ μέτιο. ΕΛΛΕ ΕΠΟΝ, Πωτριωτικὸ Νέτωπο. ΕΛΛΕ.
 ΕΛΛΕ. Ὁ ΕΛΛΕ ἔχασε. Ὁ Ἄρη Βελουγιώτης ^{αὐτοκτόνησε}. Ὁ μόνος ποῦ κατέλα-
 σε. Ἄφου δὲ γένει ἔνας καινοῖγλιος ΕΛΛΕ, μὲ καινοῖγλιος ΕΠΟΝ. Πρᾶσον εἰκοσιπέντε χρόνια.
 * Πρᾶσον κατέλασε τὸ ΕΛΛΕ, μὲ καινοῖγλιος ΕΠΟΝ. Πρᾶσον εἰκοσιπέντε χρόνια.

Το πρόβλημα είναι ^{παλιό} το ίδιο, ^{αλλά} λύση άλλαζε.

137

"Έγινε το Πατριωτικό Κέτωπο, ~~ήλθαν~~ οι μήνχοι. Τυπώθηκαν πολλά χαρτιά, στίβες, το Πατρι-
 ωτικό Κέτωπο έγινε στά χαρτιά, χάθηκε μισά στή χαρτιά. 'Ανάμνησεις, παλιές εικόνες, παλιό
 λάδι, ήττες, ήττες, όλα αυτά έγιναν το Πατριωτικό Κέτωπο. Και ο καιρός περνάει. Η ΠΡΟΔΟΤΙΚΗ
 ΑΥΤΗ ΕΠΕΡΓΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΠΑΝΙΚΟΥ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥΣ, ΠΟΥ ΔΕ Θ' ΑΡΧΗΘΕΙ, ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ
 ΠΟΥ ΕΠΙΦΥΛΑΣΣΟΥΝ ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΛΑΟΙ ΕΤΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥΣ ΤΩΝ... «Πασών δλιγοχρονι, άστραι τών
 πολιτειών εισίν δλγαρχία και τυραννία)... "Ισως στον καιρό του 'Αριστοτέλη". "Ισπανία,
 Πορτογαλία. "Ελλάδα; Πόσα χρόνια. Πόσα χρόνια για να ζυηθήσει εανδ αυτός ο λαός, που και γ
 τους όρδους, τ' αυτόκινησα, τήν 'Αθήνα (το 1965) που και γ τους καθηούς του, που χρωματίζε
 με το αίμα του τή σημαία μίσε νέας επανάστασης; (ΔΙΜΟΚΡΑΤΕΣ, ΠΡΟΣΟΧΗ, Έτσι μεγάλες συγ
 κεντήσεις και διαθήλασεις έπιχειρούν με [redacted] ΔΙΒΙΣΙΑΤΗΝ ΠΡΑΚΤΩΡΩΝ ΚΑΙ ΕΚΘΡΙΚΩΝ
 ΕΡΧΙΣΚΕΙΝ τήν έκτροπή τους από το σωστό και οργανωμένο όδρο πάλης. "Ορισμένα από τó στοι-
 χεία αυτά ^{που} πρόσδεσησαν να παρασέρουν το λαό με όδηθεν όργανιστικά συνθήματα, έπισημάνθησαν
 ό,τι είναι γνωστοί έκφοτες, τροτσκιστές και προβοκάτορες. ΔΙΜΟΚΡΑΤΕΣ ο όθνας μας είναι
 μαζικός, ένιατος, εφρηνικός...» (ΑΥΓΗ, 29-7-65). ΠΡΟΣΟΧΗ, ΜΙΚΗ. "Ορισμένοι από τους συντρόφου-
 σου στήν [redacted] ήνεύσταση, στόν έμφέλιο, σήμερα στέ Πατριωτικό Κέτωπο έπισημάνθησαν ήδη
 ό,τι είναι γνωστοί ήλθιοι, όνικανοί, όελλοι, προδότες...» (ΠΡΟΒΙΟΛΟΠΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΕΠΙΔΙΟΥΣ
 ΔΙΚΤΑΤΟΡΕΣ, ε'ίτε όβλικόι είναι, ε'ίτε στρατοκράτες, ό,τι θά συντριβούν και αυτόι μαζί με τó
 σχέδιό τους από τόν ένυμένο λαό έν όποτολήσουν με νέα 4η Δύγουστου...» (ΑΥΓΗ 17-8-65).
 ΠΡΟΒΙΟΛΟΠΟΥΜΕ ΤΟΥΣ [redacted] ΗΓΕΤΕΣ τής έπίσημης 'Αριστοτέλ, τής ΕΔΑ, του Κ.Κ.Ε., του
 Πατριωτικού Κετώπου ό,τι έν [redacted] να [redacted] άπροσαντολίζου τó [redacted] από τó
 όδρο του όθνας ένθενια ο'όλου τους έκμεταλητεία του πολιός και κοινούργιου, θά
 συντριβούν κι αυτόι μαζί με τó σχέδιό τους, με τó κόμπλεξ τους, τίς άνεύσεις τους. Δέ
 γίνεται, Μίση. Δέν μπορεί να [redacted] μαζί με κόμισο, όπως παλιά, δέν μπορεί να κλείνει
 τó μίσιο, δέν μπορεί να [redacted] βλάκας. ΝΑΠΟΚΑΒΙΕΤΑΙ Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΒΑΛΛΑΔΑ, λέγει ο Δονοβ.
 (ΤΑ ΝΕΑ 22-6-65). "Έτσι, μ'εσέ φλεγγόν, να... "Αποκαίεται..."
 ή οι ό,τι και κελίσι. Κεντρά, κεντρά, κεντρά, κεντρά, κεντρά.
 Μονόχά αυτόι που τήν έκαναν, μίσε τó'λεγαν καθαρά, έπί
 χρόνια. "Όταν οι ήττες πιά δέν μπορούσαν να κλείνουν τ' αυτόι τους, όταν τó πράγμα βού-
 ζε, τότε φλεγγόν! "Αποκαίεται να μπορούσαν να τήν κάνουν, ή έν [redacted] μισατο τόσο κουτοί.
 σάν κι αυτός θά μίσε τó φλεγγόν και τώρα πιά που έχει γίνει. Δέν θά γίνει δικτατορία στήν
 Ελλάδα, θά γίνει. Τώρα άλλαξαν τή λέξη, δέν θά γίνει επανάσταση στήν 'Ελλάδα. "Αποκαίεται.
 Γι' αυτόι τ'ότι δέν γίνεται, [redacted]. Και γιατί δέν γίνεται; "Γιατί δέν τήν θέλουμε [redacted] και
 δέν τήν θέλουμε γιατί δέν μπορεί να γίνει. "Να. [redacted] για να γίνει πρέπει να τήν θέλετε. Τήν
 θέλουμε, άλλά ό,τι τήν θέλει ο λαός. Τή θέλει ο λαός, με δέν τήν θέλετε όποτε. Για μέτρα με-
 χρι τó δέκα. Δύο, ένα, πέντε, τίσσερα, έννά, δέκα, όχτώ, έφτά, έξη, τρία. Γνωστά πράγματα, έρραλλο
 στούς πρωθυπουργικούς όθικους, έρραλλο τίς φυλακές, έρραλλο στήν έξορία, έρραλλο βγάζουν τίς
 παράνομες έφημερίδες, έρραλλο τούς κνηγάνε. "Ο ελληνικός λαός, Κοιτάζει, θά έρραλλοθ έ
 λίγο κι αυτός. Δέν καταλαβαίνε, με τó συμβαίνει; "Γιατί από καιρό όρρωσασα και τώρα πιά
 ή όρρωσασα έρρωσασα ο'ό κρηση, ή πορρωσασα. Γνωστά πράγματα. Μίση, δέν είναι ώρα για τραγού-
 δια..."

διο. Πάντα είναι ώρα για τραγούδια, (Πιότερο απ' τους ανθρώπους τα τραγούδια τους αγαπήσω. Χωρίς ανθρώπους μπόρεσα να ζήσω ποτέ χωρίς τραγούδια). Πέρασαν οι μήνες, το Πατριωτικό Κέτωπο πνίγηκε μέσα στις προκηρύξεις και τις εφημερίδες που βγαλε το ίδιο, οι Έλληνες του Ξωτερικού το ίδιο. Βυθίζομαστε... Βυθίζομαστε και προσπαθούμε να κρατηθούμε από τα χαρτιά και γλυστομάρι και μέσα, και βαθειά, τα χαρτιά μας κλείνουν τη θύρα. Έκκλησεις, ανάθεμα, εγώ είμαι ενάντιον του φασισμού, υπέρ της δημοκρατίας, υπέρ του κοινοβουλευτισμού - απ' το όλο έλα κλή' ν' κλέ' η Παναγιώτατος - εκκλησις, καλή μου άνθρωποι, βοηθήστε με λφει ο τυφλός στη γυνιά, δε βλέπω, δε φταίω εγώ που τυφλώθηκα κι έν φταίω πάντως τώρα δε βλέπω, περδστε με στο άπένοντι πεζοδρομίο. Ο ροδοσφαιρικός σταθμός της Κόσχα, λφει, πώς οι Ρώσοι αγαπούν τους Έλληνες από τον καιρό της Περικλή, πώς ο σοβιετικός λαός δεν δε επιτρέπει τελεικά να... Ο Κίχης πιστήκη, πιστήκησαν δικάδες στελέχη του Πατριωτικού Κετώπου. Η Κόσχα και πάλι λφει.

Κυβερνήσεις, καλλιτέχνες, λαός - κι η Κόσχα - κινητοποιήθηκαν, ο Κίχης άφθεκη έλεύτερος. Ο Κίχης έλεύτερος, σε μία χώρα σκληρωμένη. Ο Κίχης έταν υπό περιορισμό, έταν κάνει δηλώσεις, έυχασιστέ τη Σοβιετική Ένωση, σπέρνει τις έλπίδες του στη Σοβ. Ένωση, μετά λίγες μέρες μπαίνουν τα τόκνα στην Πράγα, ο Κίχης ^{τονώ} ξεκοσμμένος, σ' ένα χωριό, γιατί μάλιστα, γιατί στέλνει χαμόγελα έλπίδες, στο Ξωτερικό, χαμόγελα έπαιχα, γιατί στέλνει μηνύματα, γιατί γράφει τραγούδια. (Βορουνται, Ρόμπον, τα τραγούδια μας, το γέλιο μας φοβούται. έδερφέ μου νεύρο...). Κι έτσι, ^{καθού} περνώνε οι μήνες, θα περδουν τα χρόνια.

Ποτέ, ποτέ, ποτέ,
 δε θα μπορέσω να ξεδιπλώσω
 όλες τις σημάτες
 πράσινες, κόκκινες, κίτρινες
 μπλε, μώβ, θαλασσινές.

Ποτέ, ποτέ, ποτέ,
 δε θα μπορέσω άγγιξω
 όλες τις καρδιές, όλες τις θάλασσες
 τις θάλασσες, να ταξιδέω.*

Πατριωτικό Κέτωπο, έλληνη, βασανιστήρια, νοσοκομείο. Πού είναι οι Αμπράκηδες; Πού είναι οι εκατοντάδες χιλιάδες του λαού, που σήκωναν τις γραδιές ήλη μέσα στις πλατείες, ^{των άνω να} ^{ελευθ} ^{ελευθ} πολύχρωμο πλήθος, που έκανε μια έσκηση δύναμης μέσα σ' ένα τεράστιο γυμναστήριο ΠΑΡ' ΤΗ ΜΑΝΑ ΣΟΥ ΚΑΙ ΜΠΡΟΣ, ΔΕ ΕΒΕΘΕΛΑΙ Ο ΛΑΟΣ. Τι κι έν έγιναν 200 βιβλιοθήκες στο χωριό; Τα βιβλία κατασχέθηκαν μέσα σε μια μέρα. Οι Άσχαρ κλείστηκαν. Οι όσκοι έον άπαγορεύτηκαν. Άπαγορεύεται και να σφυρίζουν τα τραγούδια σου. Με λφει 'ένομη σου μόνο κρυφά. Κονάχα σιγαλά. Τήν πάθουμε. Καλά γά πάθουμε. Το πάθωμα να γίνει μέθημα. Πάρεθ ^{Ελληνική χαϊκή παραμύθια. * * * * *}

Το κείμενό του έστειλε Γενική Αρχή.

γίνετ^η ήπιος είναι κίθ άργάβ^θ γένετ^η τουλδχιστο γιδ τοϋς ζφνους; Ένα, δύο, τρία, τέσσερα
 προξικοπήματα, πέντε, έξη, εφτά προξικοπήματα, όχτώ, έννιά, δεκατρία στρατιωτικά προξικοπή-
 ματα. Παντοϋ. Έμισο ό κόσμος προξικοπήματα. Τό κίθ συνηθεισμένο πράγμα. Οί στρατιωτικοί
 περιμένουν. Χιλιάδες στρατιωτικοί περιμένουν τή σειρά τους. Έθ βόλουμε μυαλό; ΚΑΣΤΡΟ. ΜΑΙΟ-
 ΧΟ ΤΣΙ ΝΙΝΚ, φωνάζει ή νεολαία. Ο γιουγκοσλαβικός όρμος γιδ τó σοσιαλισμό, ό άλβανικός,
 ό τσεχοσλοβακικός, ό κούρμαντζικός, ό κινέζικός. ΤΣΕ ΤΣΕΒΑΡΑ. Τό πρότρατο σου τó βόζουν
 οί δαξιοί κι οί χέτσινοι όντιδραστικοί κι οί ταπεινοί παπδός μεσα στό δωμάτιό τους
 κι οί όριστροί τó καταβόζουν άπό τή γραφίτα τους. γιατί όδν έκκολλήθ^ε τó μέστια τους
 άπό πάνω τους. Έθ βόλουμε μυαλό; Ένα, δύο, τρία, τέσσερα κομμάτια Έγινε ή ελληνική όρι-
 τσέρó, πέντε, έξη, δεκάτη κομμάτια Έθ γίνετ^η. ^{Νι γινά} βόλουμε μυαλό. Ο Κίρκης όδνει τή
 μάχη του, πονόει, γράφει τραγούδια, βυθίζετ^η κι ούτός μαζί με τή γενιά του, έλπίζει, χαμο-
 γελάει..

Άζγο άκόμα και θό έδομα τός άμυγαλιός ν'άνθόζουν,
 τó μέρμασο νό λάμπουν στόν ήλιο,
 τή θόλασσα νό κυματίζει,
 λίγο άκόμα και θό σηκωόμαε λίγο φηλότερα.*

Άζγο άκόμα. Πόσοι και μόλις σηκωόμασεε λίγο φηλότερα, θό ζονοπέτομαε και πάλι... "Ας τρ-
 λειώνω μ'ούτό τó βιβλίό. Χωρίς ν'όντιστορήσω τή γεγονόςτα άπό τός 21 τ' Άπρίλη και έθεθ.
 Έθ γμυζαν ήλλο ένα βιβλίό. Άζγο-πολύ είναι όλο τους γνωστό. Και κυρίως όδν Έχουν σημασία.
 Έώρα μαζί με τó Κίρκη ό έλληνισμός όλόκληρος περνάει μεθ βαθείθ κρίση, κότε έγκυμονότ^η.
 Τό πιζέρεκία στό όρανό όλο και στεναχωριούνται και πετάνε κιμωλίεσ στήν πλάτη του
 δόσκαλου, τó σίμα τους στριφογυρνάει στός φλόθεσ Έτακτα, θό βγούνε κέποτ^η στούς όρμους
 νό τó χόσουν. Τή παιδιό ποθ κάζεουν σήμερό στό φλόπερε θό παίζεουν σβρίο με τó όδνατο
 στούς όρμους.

* Τό τίταρο τραγούδι από τó Μουσείο Έθνα, του Γ. Σεφέρη, που μελ. ποιήσε
 ο Μίκης στις φωνάκι Άβέρωφ τó Άερέθρημ τή 1967.

17
1941
(H) ρατίντ, ή δισκογραφία, τί δ'άνοιξαμε καθε πρωί τήν τραχηλίδα καί νά διαβάσουμε γιά Βομβαρ-
δισμοίς άμύχων καί γιά έπαναστάσεις, που γίνονται άρκετά μακριά άπό μ'ε, όλα αυτά είναι
τά λογικά; Ξέρουμε [] περίληψη τήν άρρώστεια μας, τήν άδυναμία μας καί ή παραδοχή της,
μ'ε δίνει δύναμη, μ'ε διαρκίζει. Ξίμαστε άρρωστοί άνεστα; [] - Ν'αυτό τό άνεστα
τα περ'ή τιμάστε άπό κάθε προσπάθεια νά [] φέσουμε γιά γιστρό.

Ξαφνικά, μιά μέρα, ή έπαναστάση ξεσπάει μπροστά στό μάτι μας, Ξέω άπό τό σπίτι μας. "Αν
ή έπαναστάση δέν είναι φοντασμαγορική, άνοστή, τέλεια, λήμει πώς δέν έχει σχέση μ'ε μ'ε. "Αν
είναι άρκετά ισχυρή, λήμει πώς γίνεται έναντίον μας καί τήν πολέμη. "Αν είναι μιά έπα-
νστάση ώριμη, άκατανίκητη, καταλαβαίνουμε πώς έγινε γιά μ'ε καί μπαίνουμε μ'ε πρωτόγνωρο
ρίγος στίς γραμμές της.

"Η έπαναστάση [] φυσικά γίνεται καί στίς τρετές περιπτώσεις γιά μ'ε. "Μετέ τήν
προκαλέσαμε μ'ε τήν ύποταγή μας, έμετε, [], άπό τήν έλλα μεριά, τήν έχουμε άνάγκη. Άλλοι άπό
μ'ε βρήκαν τή δύναμη ν' άντιδράσουν, ή [] πέτρα κόλλησε, τώρ'ά γιστέ νά μήν [] βρούμε
τι έίπαμε!
καί μέτε;

Παρ' όλ' αυτά άμυδύμαστε γιά τό παρελθόν μ'ε. Τη Ξεχάμαστε άπ'ήλω; Αυτό που κάναμε [] μ'ε-
χρι τώρα ήταν λογικά κι αυτό που μ'ε συνεπαίρνει τώρα είναι μιά ήττα, μιά έπιστροφή
στήν παιδική ήλικία. "Έτσι τώρα δικαιολογούμε τήν καινούργια μας θέση, τήν άντεροψη, άπό τω
μέχρι τώρα, στάση μας. Ξίμαστε παιδιά μ'ε τό προνόμιο νά'χουμε καί συνείδηση της συμμετο-
χής μας στό νόημα αυτού του [] φατισμένου, πολυάδρυτου τσ'κουστίς άπελάνας,
έπικίνδυνος άκροβατός.

"Ο Νίκης είναι αυτός που σέφτηκε νά φτιάξει αυτό τό τσίρκο. Καί ήλερε νά τό φτιάξει.
"Ηρε Ξαφνικά τό 1961 κυλώντας τίς ροδάμους του στούς χωματένιους, σ'έναντες μας δρόμους.
"Ώστησε τό σαστηρι του, άνοιξε τήν πόρτα του, άρμηξον μέσα παιδιά, άντρες, γυναίκες, γέροι
καί γριές. Καί πού δέν τό πήγε αυτό τό σαστηρι; Τίς φτωχογειτονίες καί [] σε μεγάλα
θεάτρα, σ'όλες τίς μεγάλες πόλεις, σ'έξω χωριά, σ'όλα τό σπίτια. Μ'ε κορόιδωθε, όπως όλοι οί
μάγοι. Τήν πραγματικότητα όλος ό έίδος δέν ήταν παρά ένα στραγγυλδ, έλίνο όργανο μ'ε
[] χορδές. "Ένα μουζούκι, πού'χε πάνω ζωγραφισμέν[] άγριολούλουδα κι ένα-δύο πουλιά.
Έδν τίς λαίφνες, που γυρίζουν, κήπου-κήπου άκμα τίς γειτονίες καί κλάτνει πάντα τό ίδιο,
πάντα άργά, άλλα σηκώνουν τό [] στό πόδι.

Τώρα, τό τί βρ'χ'ιανον μέσα άπό τήν τρύπα αυτού του μικρού μουζουκιού, είναι μιά έλλη
ίστορία. Αιμύνια μ'ε πνιγμένους ήχους λίγο πριν, λίγο μετά τό μεσάνυχτα. Ολιμ'να άγόρια, πού
χάνονταν στό λαβύρινθο τών άρόμων τους σαγκώνοντας μ'ε πέτσμα τ'έπανώχειλο. "Άσπρα νησιώ-
τικα σπίτια, όπου ό ήλιος [] μεγάλωνει συνέχεια άπό τόχο σε τόχο. Ξωρ'ε άπό θη-
μωνίες καί γέροντες σοφοί στό χωριότικο χαράτι, [] περιμένουν μ'ε χαρά τό άθαντο. Αιμύνια
πόλι, πού πνιγουν τους μετ'αστάς. Διοδηλώσεις, νεκροί, δχι ένας, δχι δύο, έκατοντάδες χιλιά-
δες νεκροί, όλοι οί νεκροί μας κι δχι μονάχα αυτοί άλλα καί οί νεκροί που δέ'ρθουν. Καυρο-
μάλλη, Ξε, βράμικοι άντρες, πού μ'ε άτενίζουν άπό άηόσταση [] καί ήδων χρώνων καί
μ'ε χαμογελλών γελίζοντας τό καρποφίλλια τους. Βυζαντινοί ζωμάχοι, άρκετές, γέροντες καί
γυναίκοποιδα πού δφονται μέσα στην 'Αγία Σοφία νά μήν άφήσει τους Τούρκους νά πούν

στη βασιλευσάσα. Καί κια καὶ γρι-γρι, ποὶ, περνούνε στ' ἀνοιχτὲ τῆς θαλάσσης καὶ λένε ἵνα ἐκ
στην ὑπομονή τῶν ξεροστῶν. Ὅλη ἡ ^{χωρὰ} ~~χωρὰ~~, τὸ τοῦτο της, ὁ λαὸς της ὁ χῆσεινός καὶ ὁ
αὐριανός, δηλοδὴ ὁ σήμερινός.

5 ~~_____~~ Ἀπὸς ἦταν ~~_____~~ ὁ θησαυρὸς τοῦ Ἕκκη κι ἦρε καὶ μᾶς
τὸν ἀπόδοσε μπροστὰ μοι. ~~_____~~ Ἑρρικὰ βότσουλα ἀπὸ τῆς θαλάσσινης σπηλιεῖς, μερικὰ
φύλλα ἀπὸ σιφερο κι ἀπὸ θυμῆρι, μιὰ μαύρη κωντήλα, μιὰ ἐργαστικὴ τραγιδόσα, ἔνω γρόμμο
ἔβδε μετανόσση στὴ μένο του, ἔνω περιστῆρι, τῆτις, κοντολογίης, κοινά, ὅπλα πρῶγματα, οὔτε
- κῆν σῆμβολα, ἀλλὰ κομμάτι-κομμάτι ~~_____~~ Ἑλλῶδη, ~~_____~~ Ἑλληνες. Ὅταν ὅμως βλέπει ~~_____~~
τῶτα ~~_____~~ νὰ βγαίνουν ~~_____~~ ἀπὸ τὴν τραγιδί, ~~_____~~ ὅτι ὁ ταχυδακτυλογράφος σου ~~_____~~ τραβᾷ
τὴν ἴδια σου τὴν καρδία μῆρ ἀπὸ τὸ στήθος, ποὺ στέκει στεινὸχωρᾶ, καὶ τὴν ἀφήνει λεύ-
τερη νὰ φάσαι ὅπου θέλει, ~~_____~~ ἀνοίγει μαγικὰ τὸ στόμα καὶ βγαίνει ἀπὸ κατ' ἡ καρδιά
καβαλᾷ σὲ μιὰ κρούνη. ~~_____~~ δὲν ἀτημάσση ἐκεῖ ~~_____~~
τῶτα ~~_____~~ ὁ ἀνεμοστρέβιλος ~~_____~~ ὁδογῆσ ~~_____~~ σὲ γειτονίε ποὺ οἱ ὁδομοὶ ἦταν ὀ-
γνωστοὶ καὶ τράχειοι. Τὰ γεγονότα ~~_____~~ ἀπὸ τὸ 1961 καὶ ἔωθε, καυτὸ καὶ ~~_____~~
πολυδριεῖα, ~~_____~~ τὸν ἄλλαζον ὅπως ἄλλαζον κι ὄλους τοὺς ἄλλους. Τὸ πολιτικὸ στοιχεῖο

ποὺ ὑπῆρχε σ' ὅλη του τὴν τέχνη ἔρχιζε σιγά-σιγά ~~_____~~ νὰ πᾶρνε μιὰ αὐτο-
νομία, νὰ ζητᾷ ἐκφῶση κι καθαρῆ, ἔνω ἀπὸ τὸ χῶρο ~~_____~~ ^{ὅταν κινεῖται κ' ἐκτ' ἄλλοι} ~~_____~~ καὶ δὲν εἶχε γέ-
νει γιὰ δεκαπέντε ὀλόκληρὰ χρόνια-μῆσα ἀπὸ τὴν ἀντίσταση, τὸν ἐμφύλιο, τῆς ξεροστῆ- ἔγι-
νε τῶρα, ~~_____~~ ἰδιαιτέρω ὅσο ἡ νεολαία τὸν μεταῆρπε ἀεὶ τοῦ ἀπὸ ἕνα ἡγέτη
στὴν καλλιτεχνικὸ χῶρο σὲ ~~_____~~ ^{πολιτικὸ} ~~_____~~.

6 ~~_____~~ Μιὰ ὀδυνηρὴ σύγκρουση, ἡ ὀδυνηρότερη ἔρχιζε νὰ γίνεταί μῆσα του. Τὰ
δύο τοῦ «πρόσωπα» ζητοῦσαν ~~_____~~ νὰ ἐκφραστοῦν καὶ τὸ δυὸ μᾶζι, ὁρμονικὰ,
κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ καθένα ἀπειτῶσε ὅλο τὸ διαθεσίμο χρόνο, ὅλες τῆς δυνάμεις γιὰ δικὸ
του λογαριασμό. Ἐπρεπε νὰ βρεθεῖ ἡ θαυμαστὴ ἰσορροπία, γιὰ νὰ μὴ θυσιαστῆ τ' ἕνα γιὰ
χάρη τοῦ ἄλλου, γιὰ νὰ μὴ θυσιαστῆ ὁ ἴδιος ὁ Ἕκκης τελικὰ, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ μετὰ τὸ ἔνω
καὶ τὸ ἄλλο. Ἴσως κᾶτω ἀπὸ διαφορετικὲς συνθήκες ἢ πολιτικῆς του δρᾶση νὰ περιορίζονταν
σ' αὐτὸ ποὺ λέμε ~~_____~~ καλλιτεχνικὸ. Οἱ ἀνάγκες ὅμως τοῦ λαοῦ, ἐκβάλλων γεγονότα.

7 ~~_____~~ ~~_____~~ ἔρχόντουσαν μισὰ ἐκφῶζοντες τὴ δυνاميκὴ γράμμη αὐτῶν τῶν ἀναγκῶν
καὶ μισὰ ἐκφῶζοντες τὴν κᾶρποιμῆνη, καθὼς περνοῦσαν ἀπὸ τὸν ἔλεγχο κομμάτων καὶ πο-
λιτικῶν ἡγέτων. Τὰ γεγονότα πάλι ἐκβίβων ἄλλα γεγονότα καὶ σ' αὐτὴ τὴν πορεία ποὺ
ἀπὸ τὸ 1961, πῆρε τὴ μορφή ἕνδε χειρῶν, ποὺ ὅλοι ἔπλεον πάνω του σὲ πρόχειρες σχε-
δίες καὶ κενῆς δὲν μποροῦσε νὰ ἐλῆγε τὴ ~~_____~~ κατεβουνησὶ του, ὁ λαὸς ἀπ' ὅλες ~~_____~~ τῆς με-
ριεῖς ζητοῦσε τοὺς καινούργιους ἡγέτες του. Αὐτὸ τὸ στοιχεῖο-ὁ ~~_____~~ ἔτοιμος, ὁ γεννημέ-
νος καὶ διμορφωμένος ἡγέτης-ἐξελίχθη ἀπὸ κᾶθε κίνηση, κᾶθε πρῶτη, κᾶθε λέξη τοῦ Ἕκκη.
Εἶχε ~~_____~~ ἀπορᾶση: Τὸ νὰ ἰμῶνε, νὰ παρᾶκινεῖ τῆς μάζες σὲ πρῶτη. ~~_____~~ ἔνω εἶχε
τὸ ἄλλο ἀπαρᾶση τοῦ στοιχεῖο, τὸ νὰ τῆς ἐκφῶζε-καθοδηγεῖ σωστὰ, ποὺ κι αὐτὸ πηγάει σὲ
ἀρκετὸ βαθμὸ ἀπὸ ἕνα ἄλλο ἰδιαιτέρω τῆλῆνο, ἀλλὰ κι ἀπὸ ἠνώσεω καὶ προβληματισμοῦ.
~~_____~~ ἔγινε, λοιπόν, ~~_____~~ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τῆς ἀριστερῆς, δηλοδὴ μῆς ~~_____~~

σημαντικής μερίδος του ελληνικού λαού. Συντάσθησαν και κέρβια και όλοι τους ύπολοι-
 λοιπους, με συντηρητική πλειοψηφία. Ως τότε χιροκρατούσαν στις πιο επαναστατικές δια-
 κηρύξεις του, ως τότε αποκρουσθούν στις πιο άριστρες σήψ ούσια κρέμεις, άρκι νά μήν
 ήτον... άριστρες. Άρκι νά μή τους τό φάνωτ καταμωτρο, ζητώντος τους νά έκποθήσουν
 μαζί- αυτός από τή μία μερίς κι έκτινοι από τήν ήλλη- τό σιδερένιο τεγχοσ του ήντικου-
 μουνισμοί, τό δημιουργημένο από τή δεξιά πών στο βάρβαρο που ήπασε ο ήμύλιος. Φυσικά
 ο Ήσκας έκίχε τό άντθετο. Διέκίρησε προς όλες τίς μερίς τίς ίδέες του, ζέροντος πάς
 μονάχι ήτοι θά σφάσου, όσοι [] είχαν άκμα τή δύναμη, τό φράγμα αυτό και ότι θά
 τό σφάσου άποφασιστικά, ζέροντας γιά που τραβάνε στο έξω. Κι ήτοι πέντε δυό πράγματα:
 Οί συντηρητικές, φοβισμένες μέρες γιά πρώτη φορά άναγνώριζαν άνεπιφύλακτα ήναν ήγηση
 της άριστρες και μέλιστα τόν άγαποούσν. Κι από τήν ήλλη μερίς κέρβια τή νεολαία στη
 συντηρητική της πλειοψηφία. Τό μεγάλο όμας (άδθος) του ήτον πάς οδήγησε όλο αυτό τό
 πλθος σ' ήνα ήλλο ήν ήλιο μέρος, που γρήγορα ήρχισαν νά τό τυλίγουν ήλλες [] σιδερέ-
 νιες άρέγες και που είναι ^{επίσης} άδσκολο, - γιά δευτέρα φορά, - νά [] τους οδή-
 γησε στο χύρο με τις άριστρες ήγγημένες στο μυαλό, μέσα σε μία άριστρη προδομένη και
 προδοτική, ρουτινιάρισμένη, μέσα σε μία άριστρη που τό λάβαρο τών πολιτών άγώνων και
 τών [] άσιτών-οί φυσικές βασικά της γενιές του Ήσκας-ήρχισαν νά βρωμίζονται, γιάτι πώ-
 νω [] τους οί ήδιοι ήν άρμπο ήρχισαν νά γράφουν κοινοβουλευτικές άγορεύσεις, έβιλδ, ήποχω-
 ρητικά συνθήματα, ήκκλήσεις γιά τή σωτηρία με τις δημοκρατίας που ήν ήπείχε, σε μία άρι-
 στρη γράφειοκρατών και γράφειοκρατούμενων. Τό (άδθος) του ήτον διπλό. Μά στις ήλπεδες
 που ήτρεγε γιά τήν άναγέννηση αυτού του όργανισμοί και μία στην άπομία του νά σφάσι
 τους άσμοίς μαζί του, όταν άισθόθηκε αυτή τήν ήπιετική άνάγκη. Κι αυτό συνέβηκε
 σε πάμπολλες περιπτώσεις, που λίγες ήγιναν ^{πληρως} γνωστές κι οί ήλλες σε απευθ, φιλικό
 κύκλο. Δέν ήτον άδθος του φυσικά: Γιατί ήταν ήνα κομμάτι αυτής της άριστρες (και στην
 ίδιουγκρασοσ του Ήσκας ο συντασθηστικός παράγοντος ήτον πιο φορτωμένος από τό λογικό)
 και άκόμα γιάτι ήν ήχε κατακτήσει ήκονοποιησκά τή θεωρία, που ήκελην τόν ήχε κατακτή-
 σει, τό μερλισμό. (Μαζί με ολόκληρη τή γενιά του ήχε γαλουχηθεί μ' ήναν παροποιημένο μαρ-
 ξισμό, παροποίησης που εκκινεί από μία έσφαμένη άντίληψη γιά τό κόμμα, γιά τους επανα-
 στάτες ήνω από αυτό και, πάς λέγοντας. Και φυσικά, γι αυτό άκριβώς, μετ' από κάθε έκρηξη
 ζαναγύριζε και ζαναγύριζε συνέχισα στη (μονοδική) λήση, σε κείνη της διδρωσης τών
 λατών πάντα από μία κριτική μέσα στο κόμμα). Τελικά μπορούμε νά πούμε, πάς ή πολιτική
 ήπρηζε [] του ήτον ήσσει μέσα και ποτ' ήνω από τήν κομματική άριστρη, που κυριάρχη-
 σε τών τελευταίων χρόνων. "Όσον άφορ τήν κοκτική του προσωπικησθη έκείνο, που ήρα π'
 τ' ήλλος, τόν ξεχωρίζει μέσα σ' αυτόν τόν χύρο, που κινήθηκε, είναι μία καθάρτητα προδοθε-
 ών, μία τιμιά σέση άφναγει στοθε άντροφοίς του ήλι στο κοινό, μία πολιτικησσία άντιμε-
 τώπιση του ήχου, μία άνεξάνλητη, άσθησθη ήργασικότητα. Τό κακό είναι- αυτό θά του ζη-
 τήσει ή έστορία- ότι ήν ήχε (ήκτινω) που θά ήνωτ ο, τι ο ήλιος ήμωύρησε, που []

τ' ήνωτ μόνοσ του νά κ' άσθησθη κι ήνα τήν άσθησθη τήν ήβληκε νά συντελεστεί με
 μαθηματική άκρίβεια. και θά του τό ήκτινω αυτό ή έστορία γιά

Формы 1920

Кры.
1 м 12

12 м 17

Кры.

12 м 17:
(вост-зап.)

14

15

16

36

37

38

40-41;

53-54

63

76-78

84,

Кры. 1 м 12

